Bundel van de Raadsplein besluitvormend van 4 juli 2016

Agenda documenten

Korte terugblik Besluitvorming Raadsplein 4 juli 2016

1 Opening en mededelingen
- Inspraaktekst Sebastian - Spelletjeshut -Toelichting - IK de Burgemeester
- Tekening Ik - de burgemeester
- 2016-07-04 Getekende presentielijst raad

2 Vaststelling van de agenda

3 Cultuurnota Zwolle 2016-2020
- Beslisnota Cultuurnota Zwolle 2016-2020
- Cultuurnota Zwolle 2016-2020
- Eindrapport LAgroup ‘Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle’
- Oude (deel) verordening Amateurkunst
- Nieuwe (deel) verordening Amateurkunst
- Brief Theater Gnaffel - bezuinigingstaakstelling
- Brief Stichting Ateliers Zwolle - reactie Cultuurnota Versterken Cultureel Zwols aanbod
- Beantwoording schriftelijke vragen cultuurnota
- Inspraaktekst-Zwolse Zangraad
- Inspraaktekst Kameroperahuis
- 2016-07-04 AM3-1 Toekomst voor het Stedelijk Museum Zwolle
- 2016-07-04 AM3-2 Verordening amateurkunst (hoofdstuk 2)
- 2016-07-04 M3-3 Inspanningsverplichting behoud nieuwbouwdeel huidig SMZ
- 2016-07-04 M3-4 Bezuiniging Stedelijk Museum Zwolle
- 2016-07-04 M3-5 Facilitatie kunstenaars
- 2016-07-04 M3-6 Ruimte voor vernieuwende culturele initiatieven met nieuw productiefonds
- 2016-07-04 M3-7 Aan de slag met diversiteit in de culturele sector
- 2016-07-04 M3-8 Zwolse spoorgeschiedenis in beeld
- 2016-07-04 M3-10 Alle Zwolse cultuur in één agenda
- 2016-07-04 M3-12 Weesbeelden- wie bezorgt kikker van vm Hanzebad naar een betere plek in de stad
- 2016-07-04 M3-13 Tegen de bakker
- 2016-07-04 Raadsbesluit Cultuurnota Zwolle 2016-2020

4 Zwolse Theaters toekomstbestendig
- Beslisnota Zwolse Theaters toekomstbestendig
- 2016-07-04 AM4-1 Garantstelling Odeon De Spiegel en kansen-knelpuntenfonds
- 2016-07-04 M4-2 Open boeken
- 2016-07-04 M4-3 De Zwolse theaters onderzoek prestatieafspraken
- 2016-07-04 Raadsbesluit Zwolse Theaters toekomstbestendig

5 Voorjaarsstukken

6 Jaarstukken 2015 (jaarverslag en jaarrekening)
- beslisnota Jaarrekening 2015
- 1. jaarstukken 2015
- 2. Bijlagenboek jaarverslag 2015
- 4. Accountantsverslag 2015 PWC
- 5. Brief NBA en VNG over accountantscontrole

Advies afstemmingscomité jaarstukken 2015

Korte terugblik debatronde 13-06-2016- Jaarstukken 2015 (jaarrekening en jaarverslag) en Bestuursrapportage-I (Berap) 2016

2016-07-04 Raadsbesluit Jaarstukken 2015 (jaarverslag en jaarrekening)

7 Beleidsrapportage 2016-1 (Berap)

Beslisnota Beleidsrapportage 2016-1 (Berap)

Berap 2016-1

Korte terugblik debatronde 13-06-2016- Jaarstukken 2015 (jaarrekening en jaarverslag) en Bestuursrapportage-I (Berap) 2016

2016-07-04 Raadsbesluit Beleidsrapportage 2016-1 (Berap)

8 Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

Beslisnota Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

MPV 2016

Bijlagenboek MPV 2016

Korte terugblik debatronde 13-06-2016- Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

2016-07-04 Raadsbesluit Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

9 Perspectiefnota 2017-2020, incl. Transformatie in het social domein

Beslisnota Perspectiefnota 2017-2020

Perspectiefnota 2017 - 2020

Nota Transformatie in het sociaal domein (voortgang en aanpak)

Reactie college van B&W op advies Participatieraad Transformatie

Brief Participatieraad Zwolle - Transformatie in het sociaal domein

Brief Zwolse Atletische Club (Z.A.C.) - Kunstgras Jo van Marle Sportpark

Korte terugblik Algemene beschouwingen Voorjaarsstukken 20-06-2016

Bundel van alle amendementen en moties

Overzicht M en A Voorjaarsstukken 2016

2016-07-04 AM-1 Schrappen OZB-compensatie

2016-07-04 AM-2 Besluitvorming over de inhoud van de transformatienota

2016-07-04 AM-3 Diensten in en aan huis

2016-07-04 AM-5 PPN budget werkgelegenheid incidenteel

2016-07-04 AM-6 PPN budget zorg en welzijn incidenteel

2016-07-04 M-1 OZB gebruikersdeel

2016-07-04 M-2 GBLT ombudsman

2016-07-04 M-3 Intensivering Businesscase werken aan minder bijstand

2016-07-04 M-4 Tijd voor tijdig verstrekken (bijzonder) bijstand

2016-07-04 M-5 Vierkant voor Werk Zwolle

2016-07-04 M-6 Meten duurzaam effect bij werken aan werk

2016-07-04 M-7 Ondersteuning bij financiele nood door zorgkosten

2016-07-04 M-9 Schuldhulpfonds

2016-07-04 M-10 Studeren ondanks schulden

2016-07-04 M-11 Passend selectiemoment en differentiatie in het onderwijs

2016-07-04 M-12 Taalles in wijkcentra sportkantines en scholen

2016-07-04 M-13 Jongeren uitsluiten van (formele) mantelzorg

2016-07-04 M-14 Extra waardering mantelzorger

2016-07-04 M-15 Help de straatdokter Zwolle

2016-07-04 M-16 Parkeerontheffing thuiszorgmedewerker binnenstad

2016-07-04 M-17 Onderzoek naar capaciteit Kunstgrasvelden

2016-07-04 M-18 Dierenwelzijn compensatie kosten avond- en weekenddienst dierenartsen

2016-07-04 M-19 Dierenwelzijn jaarlijks rondetafelgesprek over svz

2016-07-04 M-20 Grote Kerk

2016-07-04 M-21 Atelierruimte en wonen mix

2016-07-04 M-22 Start-up klimaat in de regio Zwolle

2016-07-04 M-23 Start-ups en huisvesting

2016-07-04 M-24 Indexering kleine subsidies

2016-07-04 M-25 Werkgelegenheidstoets

2016-07-04 M-26 Verbetering opstelling toezichtscamera's in de binnenstad

2016-07-04 M-27 Versterken strategisch vermogen voor toekomstbestendige binnenstad

2016-07-04 M-28 Onderzoek naar gratis parkeermomenten in de Zwolse binnenstad

2016-07-04 M-29 Extra parkeerplekken centrum

2016-07-04 M-30 Verbetering winkelinformatie Zwolse binnenstad

2016-07-04 M-31 Shared space Nieuwe Markt

2016-07-04 M-33 Zwolle duurzamer met groene daken

2016-07-04 M-34 Kader voor voorbereiding grondstoffenplan

2016-07-04 M34A- Onderzoek naar mogelijkheden behoud inkomsten uit inzameling oud papier voor verenigingen

2016-07-04 M-35 Dag van de democratie

2016-07-04 M-36 Experiment nieuwe democratie

2016-07-04 M-37 Blauwgroene motie

2016-07-04 M-39 Stimulering nieuwe beroepen in Zwolle

2016-07-04 M-40 Bevordering bewust energiegebruik

2016-07-04 M-41 Central Parkje

2016-07-04 M-42 Elektrisch autodelen

2016-07-04 Raadsbesluit Perspectiefnota 2017-2020, incl Transformatie in het sociaal domein

10 Sluiting

11 Documenten te betrekken bij behandeling voorjaarsstukken

11.a Verkoop (deel) aandelen Enexis

Informatienota Verkoop (deel) aandelen Enexis

11.b Beantwoording motie SP verschuiving OZB-niet woningen

Informatienota Beantwoording motie SP verschuiving OZB-niet woningen

motie SP OZB niet woningen

korte terugblik

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Vergadering d.d.	4 juli 2016
Locatie	Raadzaal
Aanvang	19.30
Eindtijd	22.30
Voorzitter	Drs. H.J. Meijer
Griffier/secretaris	Drs. A.B.M. ten Have

Aanwezige leden	Sluijer, Bert, Geerling, Brammert, Michies - de Roos, Birgit, Yildirim, Cemal, Bruggen, Claudia van, Dogger, William, Meijerink, Eefke, Futselaar, Frank, Mussche, Frankwin, Rots, Gerdien, Kooij, Gerrit van der, Prakke, Hans, Schippers, Henk, Vilsteren, Harold van, Bos, Jelte, Slijkhuis, Jan, Looijenga, Job, Elshof - Rook, Jolien, Willegers, Johran, Baal, Koen van, Elfers, Leo, Harten, Michiel van, Oldengarm, Mark, Veen, Martijn van der, Willigen, Michiel van, Cetin, Ohran, Dam, Oswald van, Rijke, Patrick, Wolthof, Patty, Paus, Remko de, Mulder, Reinier, Paauw, Sonja, Drost, Sandra, Campen, Thom van, Vegte - Poot, Aly van der, Boer, Jan Wietse de, Wijnen, Hans
Afwezige leden	Jurgens, Britt, Vries, Johannes de

1. Opening en mededelingen
   -Mevr. Jurgens en dhr. de Vries zijn verhinderd.
   -De Burgemeester spreekt een in memoriam uit naar aanleiding van het overlijden van oud-burgemeester en ereburger Job Drijber.
   -Mevr. Kevelham van de Stadkamer doet verslag van de wedstrijd Ik, de burgemeester waarna Sebastian Snitjer, de prijswinnaar, zijn voorstel nader toelicht.
2. Vaststelling van de agenda
   Met de voorgestelde agenda wordt ingestemd.
3. Cultuurnota Zwolle 2016-2020
   Naar aanleiding van de reactie en de toezeggingen van de wethouder op de ingediende moties en amendementen worden de volgende moties ingetrokken:
   3-10, Alle Zwolse cultuur in een agenda
   3-11, Onbekende en onbeminde podia
   3-14, Oneerlijke concurrentie
   Vervolgens worden de volgende moties en amendementen aangenomen:
   -Amendement 3-2 Verordening amateurkunst.
   Met algemene stemmen aangenomen.
   -Motie 3-3 Inspanningsverplichting behoud nieuwbouwdeel SMZ
   Tegen: ChristenUnie en VVD.
   -Motie 3-5 Faciliteiten kunstenaars
   Tegen: Swollwacht.
   -Motie 3-6 Ruimte voor vernieuwende culturele initiatieven met nieuw productiefonds.
   Tegen: ChristenUnie en SP

-Motie 3-7 Aan de slag met diversiteit in de culturele sector Met algemene stemmen aangenomen.
-Motie 3-8 Zwolse spoorgeschiedenis in beeld
Tegen: D66
-Motie 3-12 Wie bezorgt de kikker een betere plek in de stad?
Met algemene stemmen aangenomen.
-Motie 3-13 Tegen de bakker
Met algemene stemmen aangenomen.
De andere amendement en de overige moties zijn verworpen.
-Het geamendeerde voorstel wordt vervolgens met algemene stemmen aangenomen, met dien verstande dat de fracties van GroenLinks en de SP tegen punt 1.3 en 1.4 stemmen.

4. Zwolse Theaters toekomstbestendig
-Bij dit voorstel onthoudt dhr. Schippers zich van stemming.
-Amendement 4-1, Garantstelling Odeon/De Spiegel. Voor dit amendement stemmen de fracties van SP, GroenLinks en Swollwacht.
Het amendement is verworpen.
-Motie 4-2 Open boeken
Met algemene stemmen aangenomen.
-Motie 4-3 Onderzoek prestatieafspraken Zwolse theaters
Tegen: PvdA, Swollwacht, GroenLinks en SP De motie is aangenomen.
-De fracties van GroenLinks en de SP stemmen vervolgens tegen het voorstel, de overige fracties stemmen voor.
Het voorstel is aangenomen.
5. Voorjaarsstukken
6. Jaarstukken 2015 (jaarverslag en jaarrekening)
Met algemene stemmen aangenomen.
7. Beleidsrapportage 2016-1 (Berap)
Met algemene stemmen aangenomen.
8. Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016
Met algemene stemmen aangenomen.
9. Perspectiefnota 2017-2020, incl. Transformatie in het social domein
De ingediende amendementen en moties worden toegelicht door fractievoorzitters en woordvoerders, waarna het college reageert.
Naar aanleiding van de reactie en de toezeggingen van het college worden de volgende amendementen en moties ingetrokken:
Am 4, PPN budget sport incidenteel
M 32, Scenario's invoering omgevingswet
M 38, Stimulering sociaal ondernemerschap in Zwolle

De volgende moties worden in preadvies genomen:
M 6, Meten duurzaam effect bij werken aan werk (okt) M 37, Blauw/groen (sept/okt)

Vervolgens worden alle voorliggende amendementen (1, 2, 3, 5 en 6) verworpen.

De volgende moties worden aangenomen:
-M2, GBLT Ombudsman
-M3, Intensivering Businesscase werken aan minder bijstand
-M5, Vierkant voor werk Zwolle
-M7, Ondersteuning bij financiele nood door zorgkosten
-M9 Schuldhulpfonds
-M10, Studeren ondanks schulden

-M11, Passend selectiemoment en differentiatie in onderwijs
-M12, Taalles in wijkcentra, sportkantines en scholen
-M14, Extra waardering mantelzorger
-M15, Help de straatdokter Zwolle
-M17, Onderzoek naar capaciteit kunstgrasvelden
-M18, Dierenwelzijn, kosten dierenarts avond, weekend
-M19, Dierenwelzijn, rondetafelgesprek
-M20, Grote Kerk
-M21, Atelierruimte en wonen mix
-M22, Start-up klimaat in regio Zwolle
-M23, Start ups en huisvesting
-M25, Werkgelegenheidstoets
-M26, Verbetering opstelling toezichtcamera's binnenstad
-M27, Versterken strategisch vermogen toekomstbestendige binnenstad
-M28, Onderzoek naar gratis parkeermomenten binnenstad
-M29, Extra parkeerplekken centrum
-M33, Zwolle duurzamer met groene daken
-M34a, Onderzoek inzameling oud papier voor verenigingen
-M39, Stimulering 'nieuwe beroepen' in Zwolle
-M40, Bevordering bewust energiegebruik
-M42, Elektrisch autodelen

De overige moties worden verworpen.

De stemverhoudingen bij de aangenomen en verworpen amendementen en moties worden later aan deze terugblik toegevoegd.

De fractie van de SP stemt vervolgens tegen het voorstel en de fractie van GroenLinks tegen beslispunt 2. De overige fracties stemmen in met het voorstel waarmee de Perspectiefnota 2017-2020 is aangenomen.

10. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering om 0.10 uur.

Hallo,

Mijn plan is om met de beurt leuke dinge te doen daarom heb ik een soort hut bedacht .ik heb dus een hut gemaakt met een tafel in het midden en een vast dambord er op. En zitjes voor 10 mensen. Ik heb al een leuke naam en dat is de "spelletjeshut" het heeft een dak voor regen. Er zitten dam steentjes bij die moet je dan bij iemand op halen en ze weten waar door dat er op een briefje staat waar dan het aders is ik weet een plek wand voor ons huis is een lege plek achter de speeltuin.

Het idee is om de spelletjes hut samen met alle buurtbewoners te maken met mozaïeksteentjes zodat er gelijk een mooi kunstwerk staat wat leuk is om naar te kijken en waar we met zijn allen trots op zijn.

Naam : Sebastian Snitjer
Leeftijd : 9 jaar
Adres : Van Haersoltemarke 20
Telefoon : 038-4603128

WEDSTRIJD IK DE BURGEMEESTER

HET BESTE IDEE VOOR DE BUURT

INZENDEN VOOR 23 JUNI 2016

Heb jij een geweldig idee om jouw straat leuker te maken? Of de wijk waarin je woont? Heeft je idee te maken met muziek, schilderen of een andere creatieve hobby? Misschien wil je een toneelclub beginnen. Of staat er een lelijke muur in je buurt die je wil opvrolijken. Ben je tussen 6 en 12 jaar oud? Dan daagt Stadkamer jou uit om een dag burgemeester van jouw straat of wijk te zijn!

Maak er een tekening van en schrijf erbij wat je wil en waarom. Als je wint, mag je jouw idee aan de gemeente presenteren. Op een officiële vergadering. EN: De winnaar krijgt een kunstcoach. Deze kunstcoach geeft jou, samen met 4 vrienden een workshop naar keuze. Voor vragen: mail naar yvon.haan@stadkamer.nl

SPELLETJES hut.

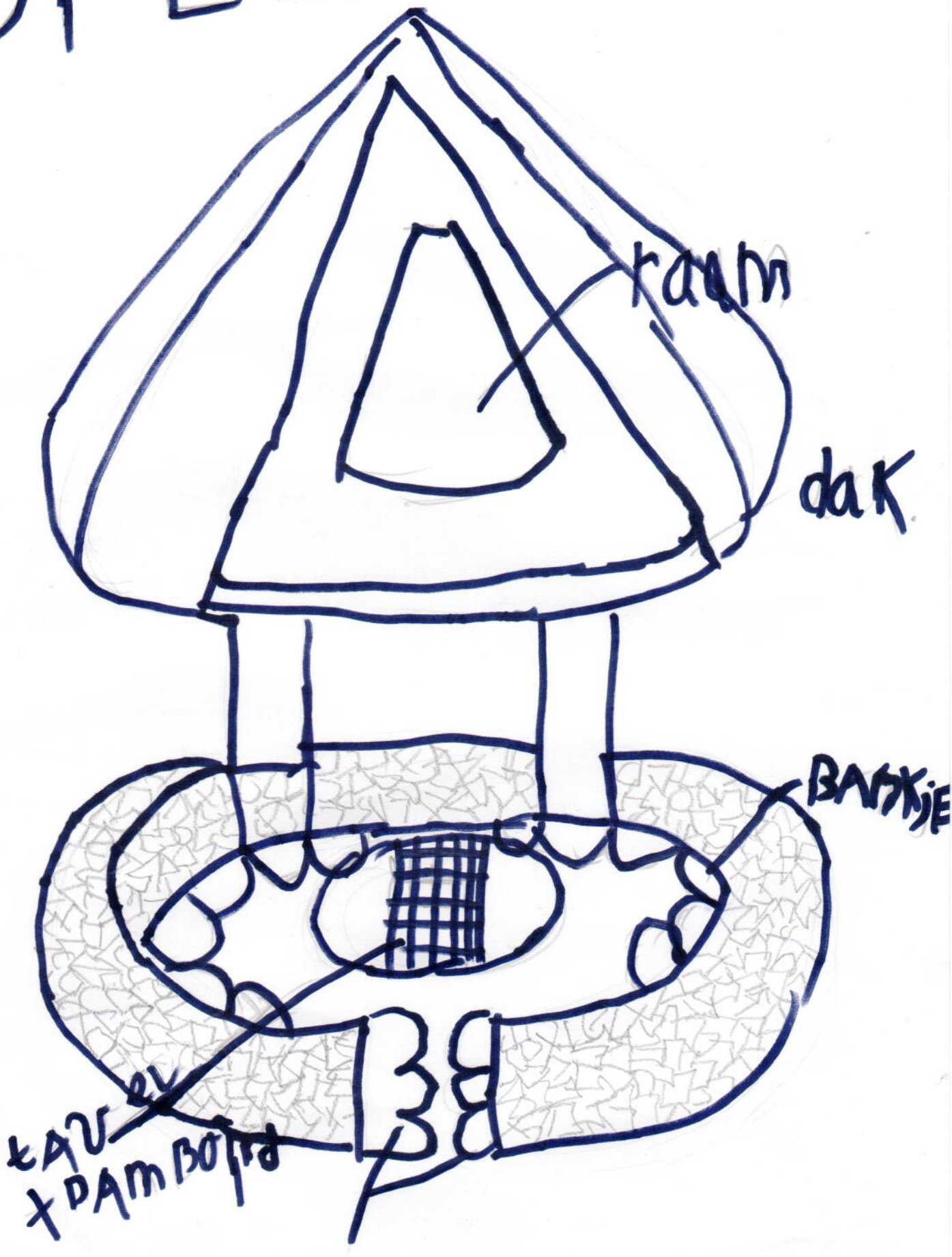

Deurtjes.

PRESENTIELIJST van de Raad

Vergadering d.d. 4 juli 2016

	Naam	Handtekening
1	Baal, dhr. K.F. van	
2	Boer, dhr. J.W. de	
3	Bos, dhr. J.A.	
4	Bruggen, mw. K.T. van	
5	Campen, dhr. A.A.H. van	
6	Cetin, dhr. O.	
7	Dam, dhr. O.J. van	
8	Dogger, dhr. W.	
9	Drost, mw. S.N.	
10	Elfers, dhr. L.V.	
11	Elshof-Rook, mw. G.J	
12	Futselaar, dhr. F.W	
13	Geerling, dhr. B.J.	
14	Harten, dhr. M.A.R. van	
15	Jurgens, mw. B.	Afwezig
16	Kooij, dhr. G.A. van der	
17	Looijenga, dhr. J.	
18	Meijerink, mw. E.G.	
19	Michies-de Roos, mw. B.F.M.	
20	Mulder, dhr. R.	
21	Mussche, dhr. F.	
22	Oldengarm, dhr. H.S.	
23	Paauw, mw. S.N.C.	
24	Paus, dhr. R.S.	
25	Prakke, dhr. J.M.	
26	Rijke, dhr. P.	
27	Rots, mw. D.G.	
28	Schippers, dhr. H.	
29	Slijkhuis, dhr. J.A.	
30	Sluijer, dhr. A	
31	Veen, dhr. M.G. van der	
32	Vegte-Poot, mw. A. van der	
33	Vilsteren, dhr. H.T.M. van	
34	Vries, dhr. J. de	Afwezig
35	Wijnen, dhr. J.C.G.	
36	Willegers, dhr. J.J.A.	
37	Willigen, dhr. M.W.J. van	
38	Wolthof, mw. P.A.L.	
39	Yildirim, dhr. C.	
	Wethouders	
1.	Anker, dhr. E.W.	
2.	As, dhr. F.M. van	
3.	Brink, dhr. J.E.	
4.	Heer, dhr. R.E. de	
5.	Vedelaar, mw. N.	

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Cultuurnota Zwolle 2016-2020
portefeuillehouder	Jan Brink
informant	Vries, Daphne de (3373)
eenheid/afdeling	Ontwikkeling OWS

Voorgesteld besluit raad

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 12 april 2016

Openbaar

Onderwerp	Cultuurnota Zwolle 2016-2020
Versienummer	2

Portefeuillehouder	J.E. Brink
Informant	Daphne de Vries
Eenheid/Afdeling	Ontwikkeling / OWS
Telefoon	(038) 498 3373
Email	D.de.vries@zwolle.nl

Bijlagen
1. Cultuurnota Zwolle 2016-2020;
2. Eindrapport LAgroup 'Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle'
3. Oude (deel) verordening Amateurkunst
4. Nieuwe (deel) verordening Amateurkunst

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. In te stemmen met de Cultuurnota 2016-2020 inclusief de financiële paragraaf:
   - de ambitie en koers: een kwalitatief hoogwaardig cultureel aanbod en een Zwols cultureel klimaat dat dynamisch is en blijvend innoveert:
   - kennis te nemen van het eindrapport van LAgroup 'Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle'
   - het organisatiescenario (2) waarin Historisch Centrum Overijssel verantwoordelijk wordt voor de cultuurhistorie in Zwolle en het college de opdracht te geven dit scenario verder te laten uitwerken op de gevolgen voor personeel, organisatie, collectie beheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen;
   - subsidie voor het Stedelijk Museum Zwolle per 2018 te verlagen met € 300.000, conform uitgangspunten PPN 2016-2019.
   - subsidie voor Theater Gnaffel te verlagen met € 20.000 per 2017
   - het ontwikkelen van een nieuwe subsidieregeling voor vernieuwende culturele initiatieven
2. De moties 'Betrekken van Zwollenaren bij zichtbaar maken van cultuurhistorie' en 'Cultuur & vastgoed: Make Things Possible' hiermee af te doen.
3. De bestaande subsidie(deel)verordening Amateurkunst in te trekken en de nieuwe subsidie(deel)verordening Amateurkunst vast te stellen per 1 januari 2017.

Datum 12 april 2016

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In het Coalitieakkoord 2014-2018 is het ontwikkelen van een nieuwe 'Cultuuragenda' aangekondigd, samen met partijen en inwoners van Zwolle, en bestaande uit onze voornemens op cultuurgebied voor de komende jaren. Meer diversiteit, ruimte voor vernieuwing en experimenten, verbindingen met andere beleidsterreinen en onze rijke cultuurhistorie zijn daarbij sleutelwoorden. Het afgelopen jaar is besteed aan een gevarieerde en uitgebreide dialoog met de stad met als resultaat de Cultuurnota Zwolle 2016-2020.

Zoals bij het programma Cultuur in de begroting is aangekondigd, werken we in bijgevoegde Cultuurnota de maatschappelijke opgave, doelen en criteria verder uit. Deze vertalen we in de reguliere beleidscyclus.

In het Coalitieakkoord staat verder dat de grote culturele instellingen mededragers zijn van de identiteit van Zwolle. Wij hebben adviesbureau LAgroup opdracht gegeven om samen met betrokken instellingen een voorstel te doen voor het beter zichtbaar maken van de cultuurhistorie en een flexibelere manier om dat te organiseren met minder geld. Het betreft het Stedelijk Museum, het Historisch Centrum Overijssel en de Grote Kerk. De Fundatie is betrokken vanwege zijn museale expertise en (inter)nationale netwerk. Het eindrapport van LAgroup verscheen eind december 2015. Het rapport betreft het cultuurhistorisch verhaal van Zwolle, een eerste gezamenlijke programmering voor de komende jaren én de organisatievorm en de mogelijke invulling van de bezuinigingstaakstelling van € 300.000 per 2018. De uitkomsten van het rapport en de daaruit voortvloeiende keuzes zijn verwerkt in de Cultuurnota.

In januari 2016 zijn de uitkomsten van het visietraject 'Zwolle 2030' gepresenteerd. De positie van cultuur als een van de belangrijke dragers in de binnenstad wordt in deze visie bevestigd. De uitkomsten en aanbevelingen op het gebied van cultuur zijn voor zo ver mogelijk verwerkt in de cultuurnota.

Tot slot zijn in maart diverse instellingen (o.a. voormalig DOK, steunfuncties in het amateurkunstveld, gemeentelijke commissies) gevraagd om te reageren op de concept-cultuurnota. Deze reacties zijn eveneens verwerkt.

Beoogd effect
De doelen van de Cultuurnota zijn een kwalitatief hoogwaardig cultureel aanbod en een Zwolse cultureel klimaat dat dynamisch is en blijvend innoveert. Om deze doelen voor de komende periode te realiseren, streven we naar: grotere zichtbaarheid en levendigheid van de cultuur in Zwolle, meer verbinding, ontmoeting en samenwerking én meer ruimte voor cultureel ondernemerschap.

Samenvatting Cultuurnota
Cultuur in een veranderende stad
Kunst, cultuur en creativiteit vertegenwoordigen een belangrijke waarde. Als deelnemer, toeschouwer staat beleving voorop. Kunst en cultuur dragen ook bij aan de sociale stad (met participatie en cultuureducatie), een ondernemende stad (via cultureel ondernemerschap en een creatieve sector), een toekomstbestendige stad (via ruimtelijke ontwikkelingen en een bijzonder architectuurklimaat) en

natuurlijk ook aan een levendig Zwolle met een cultuurhistorische binnenstad. De stad en ook de culturele sector is voortdurend in verandering. Een aantal ontwikkelingen:
De scheidslijn tussen kunst met een kleine en een grote “K” verdwijnt steeds meer. Kunst en cultuur worden steeds vaker op niet-traditionele podia beleefd, bijvoorbeeld in de openbare ruimte of in gebouwen zonder theaterfunctie. Daarbij werken steeds meer mensen en organisaties samen aan kunstproducties, die dat van oudsher niet gewoon waren. Bovendien leidt de toenemende zelforganisatie van burgers tot steeds meer particulier initiatief, juist ook op het gebied van kunst en cultuur. Geldstromen veranderen: bezuinigingen bij overheden, fondsen worden over meer partijen verdeeld, publieksinkomsten en sponsoring. Innovatie, nieuwe verdienmodellen en bundeling van krachten zijn belangrijk voor de vitaliteit en financiële zelfstandigheid van de culturele sector. De komende jaren staan wij als stad gezamenlijk voor de opgave om de kansen te benutten die de veranderingen ons bieden en ons daarmee te positioneren.

De rol van de gemeente verandert steeds meer van een sturende overheid naar een faciliterende overheid. Cultureel ondernemerschap blijft, waarbij de gemeente steeds vaker in cofinanciering met anderen bijdraagt aan het mogelijk maken van culturele producties. Het initiatief wordt door ons bewust in handen van de stad gelegd, zoals bij Stadkamer (fonds cultuureducatie) en Commissie Beeldende Kunst.

Maatschappelijke opgave
Het Zwolse culturele aanbod is van een hoog niveau en wordt door de Zwollenaren gewaardeerd. Onze opgave is hoe wij dit aanbod kunnen behouden en versterken, waarbij de geschetste ontwikkelingen zoveel mogelijk als kansen worden benut. Uiteindelijk willen we samen met de inwoners van Zwolle een cultureel klimaat scheppen dat ruimte biedt voor initiatieven, dat bruist, vernieuwend is en soms zelfs schuurt, dat creativiteit stimuleert, discussie oproept, kortom: kleur geeft aan de stad waarmee we ons regionaal en landelijk kunnen profileren.

Het is aan ons om organisaties de ruimte te geven en te faciliteren, zodat wij optimaal gebruik kunnen maken van de energie van de stad. Een belangrijke steunpilaar is het culturele aanbod van podia, musea, instellingen en voorzieningen. De gemeente zorgt ook in de komende periode voor een substantiële bijdrage om het fundament te behouden en versterken. Naast deze basisinfrastructuur zorgen vele andere organisaties, verenigingen, ondernemers en inwoners voor een eigenzinnig Zwols cultureel klimaat. Ondernemers en inwoners komen steeds vaker met eigen initiatieven, zoals jonge kunstenaars in een pop-up-store of een buurtinitiatief voor beeldende kunst. De verbinding tussen instellingen en cross overs met anderen zorgt voor inspiratie, verbeelding en innovatie.

Hoofdroutes voor cultuur
Om de ambities en doelen voor de komende periode te realiseren, kiezen wij voor drie hoofdroutes:

- Grotere zichtbaarheid en levendigheid van de cultuur in Zwolle

De Zwolse binnenstad wordt gekenschetst als “bruisend in een sterke regio”. In het bijzonder Museum de Fundatie en Waanders in de Broeren geven de stad een cultureel gezicht en trekken veel bezoekers uit het hele land. Daarnaast hebben festivals een betekenisvolle rol bij het vergroten van de zichtbaarheid en levendigheid. Inwoners en bezoekers geven een stevige impuls aan de lokale economie. Om dit verder te versterken is het belangrijk dat Zwolle zichtbaarder wordt voor (potentiële) bezoekers. Het is onze ambitie om de kwaliteit die wij hier hebben ook buiten de stadsgrenzen te tonen. De grootste interventie vindt plaats bij cultuurhistorie: door intensieve samenwerking en door

bundeling van de krachten kan Zwolle nog beter op de kaart worden gezet. De dragende cultuurhistorische verhaallijnen zijn ontwikkeld: Hanzestad (handel en economie), Moderne Devotie (geestelijk leven en onderwijs) en Democratie (patriotten, Thorbecke, oprichting van de SDAP). Dit vraagt ook een andere wijze van samenwerking van de betrokken partners, waarvoor de vorm nog moet worden uitgewerkt.

- Meer verbinding, ontmoeting en samenwerking

Wij geven invulling aan verbinding, ontmoeting en samenwerking door in het bijzonder in te zetten op cross overs, actieve cultuurparticipatie en talentontwikkeling. Kunst en cultuur moeten in de stad bijdragen tot discussie en maatschappelijk debat. Verbinding zorgt voor vernieuwing en innovatie, zowel binnen als buitende culturele sector. Cross overs leiden tot verrassingen, maar nieuwe gezamenlijke producties kunnen ook schuren en prikkelen. Op deze manier worden nieuwe doelgroepen inwoners bereikt. Participatie blijft een sleutelwoord; cultuur wordt ook ingezet als middel. Niet alleen werken en zorgen, ook talentontwikkeling, vrijwilligerswerk en onderwijs bevorderen de participatie. Talentontwikkeling en cultuureducatie zijn een wezenlijk onderdeel van cultuurparticipatie.

- Meer ruimte voor cultureel ondernemerschap

Cultureel ondernemerschap stimuleren we door een omslag in te zetten van subsidiëren van organisaties naar investeren in zichtbare activiteiten, zoals uitvoeringen, exposities en evenementen. Wij houden een basisinfrastructuur in stand en dagen onze instellingen uit tot cultureel ondernemerschap. Het doel is om innovatie en kleinschaligheid te stimuleren en zo tegemoet te komen aan een uitgesproken behoefte van onze inwoners. Waar creativiteit en energie opbloeit, zorgt de gemeente voor ondersteuning, indien nodig. Wij richten ons daarbij vooral op de startfase: wij zetten in op het ondersteunen van nieuwe en vernieuwende culturele initiatieven: groots of kleinschalig, experimenteel of underground.
Als regionale hoofdstad kent Zwolle een rijkdom aan creatieve bedrijven, organisaties en onderwijs. Zij leveren op alle mogelijke manieren een bijdrage aan het creatieve aanbod in de stad: van ondernemerschap tot het ondersteunen van allerlei creatieve initiatieven. De combinatie van innovatieve bedrijvigheid en toponderwijs zorgt voor een voortdurende cirkel van ontwikkelende energie en resultaten. Het vasthouden van creatief en ondernemend talent is een belangrijke voorwaarde voor de economische bedrijvigheid van Zwolle. Behalve aan de economie draagt de creatieve industrie ook bij aan het culturele klimaat van Zwolle. Aan ons de opdracht om samen met de stad na te gaan hoe dit kapitaal nog beter kan worden benut.

Argumenten

1.1 *De Cultuurnota Zwolle 2016-2020 zet de lijnen uit voor de komende jaren*.
Het Zwolse cultureel aanbod is hoogwaardig en wordt goed gewaardeerd. De cruciale vraag is hoe we dat kunnen behouden en versterken. Het Zwolse culturele klimaat kan nog beter gepositioneerd worden. Dit vergroot de aantrekkingskracht. Daar zetten we komende jaren ook op in. Dit doen we vooral ook door organisaties de ruimte te geven en te faciliteren, zodat we optimaal gebruik kunnen maken van hun kracht. We richten ons in het bijzonder op ons fundament: het culturele aanbod van podia, musea, instellingen en voorzieningen die elke grote stad heeft. De gemeente zorgt met een substantiële bijdrage dat wij het fundament kunnen behouden en versterken. Naast deze “basisinfrastructuur” zijn er veel andere organisaties en verenigingen, ondernemende bedrijven en inwoners. Samen zorgen zij voor een eigenzinnig Zwols cultureel klimaat.
Ondertussen is er ook sprake van veranderende rol van de overheid: een verschuiving van een hiërarchisch sturende overheid via netwerksturing naar een faciliterende overheid. Hierbij past ook niet

meer een beleidsnotitie waarin exact voor de komende jaren is vastgelegd wat de gemeentelijke inzet is. Daarvoor gaan de veranderingen te snel. Het moet richting geven, betrokkenheid oproepen en flexibiliteit bieden om mee te gaan met de kansen die zich voordoen.

1.2 *Medio 2015 hebben wij adviesbureau LAgroup opdracht gegeven om samen met betrokken instellingen een voorstel te doen voor het beter zichtbaar maken van de cultuurhistorie en het vertellen van het cultuurhistorisch verhaal van Zwolle. Dit heeft geleid tot het eindrapport.*
In het rapport worden drie verhaallijnen gepresenteerd die het overkoepelende Verhaal van Zwolle vullen: Hanzestad (handel en economie), Moderne Devotie (geestelijk leven en onderwijs) en Democratie (patriotten, Thorbecke, SDAP). Deze worden beoordeeld op relevantie voor heden en toekomst.

1.3 Met de keuze van scenario 2 uit het onderzoeksrapport van LAgroup versterken we de cultuurhistorische attractiviteit van Zwolle in samenwerking met de betrokken cultuurhistorische spelers. Het eindrapport van LAgroup betreft het cultuurhistorisch verhaal van Zwolle, een eerste gezamenlijke programmering voor de komende jaren én de organisatievorm. Voor dit laatste zijn twee scenario's ontwikkeld. Beide scenario's voldoen aan de bezuinigingstaakstelling van € 300.000 per 2018 en beide scenario's leiden tot een fusie (in welke juridische vorm dan ook) tussen Stedelijk Museum Zwolle en Historisch Centrum Overijssel. Dat uitgangspunt hebben we voorop gesteld bij het maken van een scenariokeuze.
LAgroup adviseert scenario 1 vanwege eventuele weerstand tegen een snelle fusie. Echter na goed overleg met alle betrokken partijen blijkt dat voor scenario 2 voldoende draagvlak is. Met scenario 2 verwachten wij, doordat er 1 eindverantwoordelijke is, sneller en doortastender te opereren. Daarom de keuze voor scenario 2. Dit scenario kent namelijk een direct verantwoordelijke, Historisch Centrum Overijssel. Dit in tegenstelling tot scenario 1, waar geen duidelijke trekker is en waar mogelijk Stedelijk Museum Zwolle als trekker wordt gezien maar dan onder gezamenlijke aansturing door de directeuren van de drie kernpartners zonder vaste organisatiestructuur. We kiezen voor een duidelijke organisatiestructuur, omdat wij denken dat daarmee het cultuurhistorisch verhaal beter kan worden neergezet en de bezuinigingen op een verantwoorde wijze kunnen worden gerealiseerd.
Wij stellen voor om het college de opdracht te geven scenario 2 te laten uitwerken op de gevolgen voor personeel, organisatie, collectie beheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen. Als gemeente faciliteren we dit proces met de inzet van een kwartiermaker, onder verantwoordelijkheid van Historisch Centrum Overijssel.

1.4 Er ligt een bezuinigingstaakstelling van € 300.000,- op cultuurhistorie, per 2018 (PPN 2016-2019). Deze komt volledig terecht bij Stedelijk Museum Zwolle.
We kiezen voor scenario 2: een voortvarende samenvoeging van de organisaties Stedelijk Museum Zwolle en Historische Centrum Overijssel. De laatstgenoemde partij is daarbij trekker. De grootste verandering in dit traject ligt bij het Stedelijk Museum, daarom leggen we de bezuiniging ook daar neer. De insteek van de bezuinigingen is: slimmer en anders organiseren en daarnaast minder gericht op organisaties en meer gericht op activiteiten. De fusie van de twee organisaties biedt synergievoordelen op o.a. huisvesting, personeel, organisatie en daarmee kan de bezuiniging worden gerealiseerd. We verstevigen hiermee tegelijkertijd de basisinfrastructuur en werken aan het vergroten van de zichtbaarheid door het positioneren van het cultuurhistorische verhaal. Dit moet de activiteiten ten goede komen.

1.5 *De middelen voor de theaterproducenten worden verhoogd maar ook herverdeeld; er waren grote verschillen in subsidiëring.*
De theaterproducenten geven uitvoering aan de cross overs en zichtbaarheid in de stad en daar buiten. We hebben waardering voor de activiteiten. Daarom stellen we voor om het totaal beschikbare budget voor producenten te verhogen. Vanwege de historische ontstane verschillen stellen we voor deze opnieuw te verdelen. We kiezen ervoor om voor om drie organisaties een stabiele basis te bieden, namelijk Theater Gnaffel, The Young Ones en Kameroperahuis. We verdelen de middelen onder deze drie partijen. Door het bieden van deze basis geven we de organisaties ruimte voor cultureel ondernemerschap. Concreet betekent dit voor Theater Gnaffel een daling in structurele subsidie en voor Kameroperahuis en The Young Ones een stijging in subsidie. We vergroten de mogelijkheden voor incidentele subsidie, via de nieuwe regeling.

1.6 *In 2016 willen we een nieuwe subsidieregeling voor vernieuwende culturele initiatieven ontwikkelen.*
De komende periode willen we nog meer inzetten op het ondersteunen van nieuwe en vernieuwende culturele initiatieven: groots of kleinschalig en experimenteel of underground. Deze ruimte wordt gemist. Bij voorkeur werken we samen met private en publieke partijen om dit fonds vorm te geven. De nadruk ligt hierbij op activiteiten. De nieuwe regeling sluit aan bij de drie hoofdroutes: vergroten van de zichtbaarheid, verbinding/ ontmoeting/ samenwerking en cultureel ondernemerschap. Na besluitvorming gaan we de regeling nader invulling geven.

2.1 *De motie 'Betrekken van Zwollenaren bij zichtbaar maken van cultuurhistorie' is afgedaan: LAGroup heeft veel partijen geconsulteerd.*
Naast de vier meest betrokken instellingen (Stedelijk Museum Zwolle, Historisch Centrum Overijssel, Grote Kerk en Fundatie), Monumenten/archeologie en Zwolle Marketing zijn dat betrokken burgers die onder meer zijn verenigd in het Erfgoedplatform (o.a. Zwolse Historische Vereniging, Zwols Architectuur Platform, Levende Stadsgeschiedenis, Stadsherstel), ondernemers (Hanzehuis, VNO/NCW), het Vrouwenhuis en het Michaelsgilde.

2.2 *De motie Cultuur & vastgoed: Make Things Possible is afgedaan: in de bijlage van de Cultuurnota is opgenomen hoe we onze rol en expertise op het terrein van vastgoed en ons vastgoed in zetten voor de komende periode.*

3.De wijzigingen in de subsidie(deel)verordening Amateurkunst sluiten aan bij de uitgangspunten van de Cultuurnota.
De wijzigingen in de regeling zijn gericht op het vergroten van zichtbaarheid, het versterken van onderlinge samenwerking en van de kwaliteit van de amateurverenigingen. Aanvragen voor de subsidie(deel)verordening Amateurkunst voor het jaar 2016 zijn afgewikkeld. De nieuwe deelverordening zal dan ook van toepassing worden op aanvragen die betrekking hebben op 2017.

Risico's

- De komende periode wordt benut om scenario 2 van het eindrapport van LAgroup nader uit te werken. Een van de onderdelen hiervan is een flexibeler, wendbaardere organisatie. Dit levert mogelijk frictiekosten op. Daarnaast is er –natuurlijk- spanning op het behalen van een ambitie en tegelijkertijd bezuinigen. We zien samen met de betrokken organisaties mogelijkheden in de fusie om de

organisaties te versterken en kosten te reduceren. De fusie levert synergievoordelen op. Het stevig positioneren van het cultuurhistorisch verhaal bij de fusieorganisatie komt de activiteiten en daarmee onze ambitie ten goede;

- In de beleidsnota (2.1) signaleren we diverse ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen bieden kansen, maar het vraagt ook veel van organisaties. Daarom geven we organisaties ruimte om te anticiperen op de ontwikkelingen en zich te bestendigen. Dit laatste is nodig om ook de exploitaties in de toekomst sluitend te houden. Dit maakt ook dat we kiezen voor het huidige ambitieniveau. Zorgen voor stabiliteit en vernieuwing (om toekomstvast te zijn), behouden en versterken, past bij komende periode.

Financiën
De Cultuuragenda is opgesteld binnen de huidige financiële kaders en rekening houdend met de bezuinigingen op cultuur vanaf 2016 (besluitvorming PPN 2016-2019 in voorjaar 2015).

Communicatie
De voornemens in de Cultuurnota zijn het afgelopen jaar onderwerp van gesprek geweest in tientallen bilaterale en groepsgesprekken met management en andere vertegenwoordigers van culturele sectoren waaronder podiumkunsten, beeldende kunst, cultuurhistorie en erfgoed en bibliotheken, zowel gesubsidieerd als ongesubsidieerd. Slimmer, beter en goedkoper werken (met dezelfde uitstraling) was een van de vaste gespreksonderwerpen. Ook is er een ontmoetingsbijeenkomst *'Amateurkunst voor iedereen!'* georganiseerd door Stadkamer met amateurkunstinstellingen en vrije tijdsaanbieders op 26 januari 2015 en is er een enquête door de Zwolse Zangraad uitgevoerd. Tot slot was er een brede cultuurbijeenkomst voor alle Zwollenaren o.l.v. de Partij voor Cultuur op 20 juni 2015 in theater The Young Ones. De opbrengst is vervat in een TV-productie van de PVC die op de lokale omroep is vertoond: zie https://www.youtube.com/watch?v=y_CbzCbf3EI&feature=youtu.be

Het traject van LAgroup is breed besproken met allerlei partijen en inwoners.

Er heeft een consultatieronde plaatsgevonden op de concept-cultuurnota: de voormalig deelnemers in het DOK (Directeuren Overleg Kultuur), steunfuncties voor de amateurkunst sector (o.a. zangraad) en de gemeentelijke commissies Culturele Activiteiten en Beeldende Kunst zijn geraadpleegd. Zij zijn bevraagd op de nota en specifiek op hun eigen rol daarin.
Over het algemeen leidde dit tot herkenning en instemming: de ontwikkelingen worden ge- en herkend. Ze zijn actueel, spelen landelijk, provinciaal maar ook lokaal. De ruimte die wordt geboden wordt ook gevoeld en daar is waardering voor uitgesproken. Ruimte in het ondernemen, experimenteren en het doorontwikkelen van activiteiten, maar ook ruimte in de vorm van de nieuwe subsidieregeling. Daar is behoefte aan. Men is benieuwd hoe dit verder uitgewerkt en ingevuld gaat worden. Dit is nog een vervolgtraject. Met deze nieuwe regeling komen ook particuliere en niet gesubsidieerde instellingen aan bod. Zij komen in mindere mate aan bod in de nota, dan gesubsidieerde instellingen.
De diverse bezuinigingen beïnvloeden de uitstraling van de nota. Dat wordt ook aangegeven. Een aantal instellingen wil het ambitieniveau hoger leggen. Gezien de huidige (financiële) situatie achten wij hogere ambities niet reëel. Zorgen voor stabiliteit en vernieuwing past bij komende periode. Daar nemen wij de rol in van een faciliterende en meedenkende overheid en minder van een regievoerende overheid. Cultureel ondernemerschap vraagt ook om je eigen ambities na te streven en waar te maken.
Er is ook gevraagd of het economisch belang niet verder aangezet zou moeten worden. We erkennen dat cultuur ook een grote economische waarde heeft en we gaan er van uit dat dat ook breed leeft. Maar we willen ook vooral benadrukken, dat het gaat om de maatschappelijke waarde. En dat je ook mag genieten van kunst en cultuur als bezoeker of deelnemer.

Daarnaast is de consultatieronde ook gebruikt om tekstuele verbeteringen aan te brengen en keuzes te verduidelijken. Instellingen hebben naar voren gebracht, wat hun bijdrage aan de stad is.

Betrokken partijen zijn specifiek op de hoogte gebracht van het stopzetten of wijzigen van de subsidies, waaronder Stedelijk Museum Zwolle, Theater Gnaffel en Stadsfestival. Ze zouden dit liever niet zien. Tegelijkertijd worden mogelijkheden gezien, die er geboden wordt in de vorm van de nieuwe regeling, met daarbinnen specifiek ruimte voor het Stadsfestival. Na collegebesluit zijn betrokken partijen schriftelijk geïnformeerd over het vervolgproces. Na raadsbesluit worden deze partijen geïnformeerd over het besluit.

Verder blijven we voortdurend in gesprek met inwoners en andere betrokkenen in de diverse rollen die we hebben: faciliterend, initiërend, meedenken maar ook controlerend (op subsidies).

Vervolg

De doelen worden vertaald naar de begrotingscyclus en naar de prestatieafspraken. In de cultuurnota staan nog diverse acties. In 2016 wordt verder uitvoering gegeven aan bijvoorbeeld het verhaal van Zwolle en de uitwerking van scenario 2 van LAgroup. Daarnaast wordt een nieuwe subsidieregeling ontwikkeld. Maar vooral een voortzetting van een cultureel klimaat scheppen dat ruimte biedt voor initiatieven, dat bruist, vernieuwend is en soms zelfs schuurt, dat creativiteit stimuleert, discussie oproept, kortom: kleur geeft aan de stad.

Openbaarheid
Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw I. Geveke, secretaris a.i.

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Cultuurnota Zwolle 2016-2020

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 19-04-2016

besluit:

1. In te stemmen met de Cultuurnota 2016-2020 inclusief de financiële paragraaf:

- de ambitie en koers: een kwalitatief hoogwaardig cultureel aanbod en een Zwols cultureel klimaat dat dynamisch is en blijvend innoveert:
- kennis te nemen van het eindrapport van LAgroup ‘Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle’
- het organisatiescenario (2) waarin Historisch Centrum Overijssel verantwoordelijk wordt voor de cultuurhistorie in Zwolle en het college de opdracht te geven dit scenario verder te laten uitwerken op de gevolgen voor personeel, organisatie, collectie beheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen;
- subsidie voor het Stedelijk Museum Zwolle per 2018 te verlagen met € 300.000, conform uitgangspunten PPN 2016-2019.
- subsidie voor Theater Gnaffel te verlagen met € 20.000 per 2017
- het ontwikkelen van een nieuwe subsidieregeling voor vernieuwende culturele initiatieven

2. De moties ‘Betrekken van Zwollenaren bij zichtbaar maken van cultuurhistorie’ en ‘Cultuur & vastgoed: Make Things Possible’ hiermee af te doen.
3. De bestaande subsidie(deel)verordening Amateurkunst in te trekken en de nieuwe subsidie(deel)verordening Amateurkunst vast te stellen per 1 januari 2017, met dien verstande dat artikel 2:1 punt 5 als volgt wordt gewijzigd:
- Openbare voorspelling: openbare toegankelijke uitvoering of openbare educatieve presentatie en in de media aangekondigd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

Datum 1 mei 2015

Maatschappelijke Ontwikkeling
OWS

Stadskantoor
Lubeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (038) 498 3261
www.zwolle.nl

Cultuurnota Zwolle 2016-2020

'Ik wens je kortom, oh Zwolle, een fantastisch publiek!'

Zwolle, april 2016

Datum april 2016
Ons kenmerk Cultuurnota Zwolle

Een fantastisch publiek

Zwolle ik wens je
een nieuwsgierig volk.
Met mensen die trots zijn op je kunst en je wolk,
op je engel, je collectie, je evenement.
Waar de mens zich ontwikkelt, wars van talent.
En waar de compacte cultuur metropool wordt erkend.

Ik wens je ouders die het óók wat kan schelen
of hun kind leert zingen of toneelspelen. Ik wens dat je de bezoekers niet twee keer hoeft te tellen,
om zo de gekregen subsidie veilig te stellen.

Ik wens je bewoners met ballen, trots op hun stad
met een groots kloppend, kunstminnend hart.
Ik wens je uitverkochte zalen en staande ovaties,
lovende recensies en publicaties.
Ik wens geen gezeik over herrie, maar over muziek.

Ik wens je kortom, oh Zwolle,
een fantastisch publiek!

Marieke van Bolderen - Stadsdichter van Zwolle
20 juni 2015 (Stadsgesprek cultuur)

Datum april 2016
Ons kenmerk Cultuurnota Zwolle

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**4**
2	**Ontwikkelingen en doelen**	**6**
2.1	Ontwikkelingen	6
2.2	Maatschappelijke opgave, doelen, criteria	8
3	**Hoofdroutes voor cultuur**	**10**
3.1	Grotere zichtbaarheid en levendigheid	10
3.2	Meer verbinding, ontmoeting en samenwerking	12
3.3	Meer ruimte voor cultureel ondernemerschap	15
4	**Van visie naar uitvoering: wat betekent dit voor de culturele activiteiten in de stad?**	**19**
4.1	Cultuurhistorie & musea	19
4.2	Actieve cultuurparticipatie	20
4.3	Podiumkunsten	24
4.4	Creatieve sector	26
5	**Financiën**	**28**
Bijlage I : Terugblik 2011-2015		**31**
Bijlage II: Vastgoed		**33**

1 Inleiding

Kunst en cultuur hebben allereerst een waarde in zichzelf: geraakt worden door een mooie voorstelling of expositie, plezier beleven aan het samen of alleen muziek maken, zingen of toneelspelen en creatieve oplossingen voor innovaties van producten. Kunst, cultuur en creativiteit vertegenwoordigen een belangrijke waarde binnen de samenleving. Zowel Zwolse inwoners als professionals doen aan cultuur vanuit passie, met een droom of gewoon omdat het fijn is om van te genieten. Kunst en cultuur dragen ook bij aan de sociale stad (met participatie en cultuureducatie), een ondernemende stad (via cultureel ondernemerschap en een creatieve sector), een toekomstbestendige stad (via ruimtelijke ontwikkelingen en een bijzonder architectuurklimaat) en natuurlijk ook aan een levendig Zwolle met een cultuurhistorische binnenstad van formaat en bruisende festivals.

Uiteindelijk willen we samen met de inwoners van Zwolle een cultureel klimaat scheppen dat ruimte biedt voor initiatieven, dat bruist, vernieuwend is en soms zelfs schuurt, dat creativiteit stimuleert, discussie oproept, kortom: kleur geeft aan de stad en waarmee we ons regionaal en landelijk kunnen profileren.

Steden en stedelijke regio's worden steeds belangrijker, aldus de Raad voor Cultuur. Het zijn brandpunten in het culturele aanbod en van de creatieve industrie[1]. Hierin zien we kansen voor Zwolle, waar de culturele instellingen een publiek uit de wijde regio (kunnen) trekken doordat het aanbod verschilt ten opzichte van de regio.

Jeroen Kriek (The Young Ones): "Ik wens een brede termijnvisie op het gebied van cultuur, zodat Zwolle zich ook in de toekomst echt kan onderscheiden, want alle potentie is er"

[1] Agenda Cultuur 2017-2020 (en verder), Raad voor Cultuur, 2015.

Samen met de stad
De voornemens in deze Cultuurnota zijn het afgelopen jaar onderwerp van gesprek geweest in tientallen individuele en groepsgesprekken, zowel met gesubsidieerde als ongesubsidieerde instellingen. Een aantal voorbeelden van het ophalen van informatie: een ontmoetingsbijeenkomst *'Amateurkunst voor iedereen!'* georganiseerd door Stadkamer met amateurkunstinstellingen en vrijetijdsaanbieders (26 januari 2015), een enquête uitgezet door de Zwolse Zangraad, een brede cultuurbijeenkomst voor alle Zwollenaren onder leiding van de Partij voor Cultuur in theater The Young Ones (op 20 juni 2015). De opbrengst is vervat in een TV-productie van de PVC die op de lokale omroep is vertoond: zie https://www.youtube.com/watch?v=y_CbzCbf3EI&feature=youtu.be.
Het traject cultuurhistorie onder leiding van LAgroup is breed besproken met allerlei partijen en inwoners, inclusief het Erfgoedplatform.

Uit onze gesprekken blijkt dat Zwolle zich cultureel de laatste jaren volop ontwikkelt (zie ook de terugblik in de bijlage). Daarbij leeft de ambitie om gezamenlijk de cultuurhistorie en het bredere Verhaal van Zwolle nog steviger neer te zetten en uit te dragen. Ook is er de vraag om meer verbinding, netwerken, ontmoeting en samenwerking tussen en binnen diverse culturele sectoren. De ruimte voor initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen mag groter. De uitkomsten van al deze gesprekken zijn verwerkt in deze nota.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 schetsen we enkele belangrijke ontwikkelingen en formuleren we onze opgave en doelen. Hoofdstuk 3 gaat over de hoofdroutes om deze te bereiken. Hoofdstuk 4 gaat in op de uitvoering; wat blijven we vanuit het gemeentelijk cultuurbeleid de komende jaren doen, waarmee stoppen we en wat gaan we nieuw of anders doen? Hoofdstuk 5 ten slotte bevat de financiële kaders. De bijlagen bevatten een terugblik op de vorige cultuurperiode en gaat in op de relatie tussen cultuur en vastgoed.

Her en der in de nota leest u de wensen van directeuren van culturele instellingen in Zwolle. Ze zijn te zien en horen op de videoproductie die de Partij voor Cultuur maakte van de bijeenkomst op 20 juni 2015.

2 Ontwikkelingen en doelen

Voordat wordt overgegaan naar onze ambities, komen eerst de meest opvallende ontwikkelingen aan bod die we landelijk, regionaal en lokaal signaleren. Hierbij maken we gebruik van de toekomstverkenning voor cultuur in Overijssel van het Trendbureau Overijssel. We zien hierin aanknopingspunten voor Zwolle.

2.1 Ontwikkelingen

Het Trendbureau Overijssel benoemt diverse veranderingen, waarvan we enkele in het oog springende noemen[2] en voorzien van Zwolse voorbeelden:

- ✓ We leven in een *vloeibare samenleving*. De scheidslijn tussen 'hoge' en 'lage' kunst verdwijnt. Een voorbeeld hiervan is de expositie van Nick en Simon in Museum de Fundatie. Er ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden. Kunst en cultuur worden steeds vaker op niet-traditionele podia beleefd, in de openbare ruimte of in gebouwen met andere functie. De overheid en cultuurinstellingen moeten omgaan met die vluchtige, vloeibare wereld. Het vraagt om flexibiliteit.
- ✓ *Cross-sectorale samenwerking en innovatie* wordt steeds belangrijker. Kunst en cultuur moeten meer met andere (economische) sectoren gaan samenwerken, ook om nieuw publiek te werven. Denk bijvoorbeeld aan de samenwerking tussen Kameroperahuis, ArtEZ en Driezorg onder de noemer 'Het Concert des Levens'. De creatieve industrie in Overijssel is opkomend en kan een belangrijke rol spelen in het aanjagen van innovaties (zie ook rapport Creative Board).
- ✓ De *toenemende zelforganisatie van burgers* en de bottom-up sturingsfilosofie van de overheid zorgt voor een heel nieuw scala aan initiatieven. Lokaal zien we naast het gesubsidieerde aanbod steeds meer particulier initiatief, ook op het gebied van kunst en cultuur, zoals de Annigahof.
- ✓ De combinatie van globaal denken en aandacht voor de eigen regio en het belang van de *identiteit van regio´s* nemen toe. Kunst en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan die identiteit. Het immateriële erfgoed van Overijssel – Moderne Devotie, de Hanze – inspireert mensen en kan in de toekomst een belangrijke rol spelen in economie en maatschappij. Dit materieel en immaterieel erfgoed vormt de kern van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle.
- ✓ *Geldstromen veranderen.* Door bezuinigingen zijn subsidies lager geworden. Daarnaast worden bijdragen van fondsen verdeeld over meer partijen en zijn publieks- en sponsorinkomsten gedaald. Innovatie, nieuwe verdienmodellen en bundeling van krachten zijn belangrijk voor de vitaliteit en financiële zelfstandigheid van de culturele sector. In deze tendens past ook dat de gesubsidieerde instellingen in staat zijn om flexibel in te spelen op deze veranderende omgeving. De culturele instellingen anticiperen hier op en voeren aanpassingen door in hun bedrijfsvoering. De bezoek-cijfers in Zwolle zijn positief (stabiel, ebn bij aantal instellingen stijgend), zeker als het wordt afgezet ten opzichte van landelijke ontwikkelingen[3].

[2] Van Oogstfeest tot Gogbot, toekomstverkenning cultuur Overijssel, Trendbureau Overijssel, 2015
[3] Zwolle Marketing 2014.

Deze ontwikkelingen bieden kansen, maar het vraagt ook het nodige van culturele organisaties. Oog voor de omgeving en veranderingen. Het kunnen inspringen op deze veranderingen vraagt flexibiliteit en een eigen profiel.

Binnenstadsvisie
In januari 2016 zijn de uitkomsten van het visietraject 'Binnenstad Zwolle 2030' gepresenteerd. Talentontwikkeling en het voortdurend vernieuwen en promoten van wat de binnenstad speciaal maakt, zijn de belangrijkste doelen. Daarnaast moeten we het historisch karakter, veiligheid en verbondenheid borgen. Inwoners, ondernemers en bezoekers van de binnenstad waarderen het historisch karakter van Zwolle, het culturele en culinaire zeer. Dit blijkt uit het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de binnenstadsvisie. Het zijn ook die variabelen, waarop mensen de stad aanbevelen. Levendigheid en diversiteit zijn belangrijke knoppen om aan te draaien, als we de positie van onze veerkrachtige binnenstad in een sterke regio willen bestendigen. De positie van cultuur als een van de belangrijke dragers in de binnenstad wordt in deze visie bevestigd: de uitdaging ligt voor ons om de waardering voor de binnenstad en cultuur ook te behouden. Ook voor jongeren; zij zoeken meer aansluiting bij de culturele sector. De uitkomsten en aanbevelingen op het gebied van cultuur zijn voor zo ver mogelijk verwerkt in de cultuurnota. De binnenstadsvisie heeft immers een langere looptijd dan de cultuurnota.

Veranderende rol gemeente
Bovenstaande ontwikkelingen zorgen voor een bredere culturele en creatieve sector, waarin de rol van de overheid kleiner of minder aanwezig is. Het geeft inzicht in de veranderende wereld en de veranderende rol van de overheid: een verschuiving van een hiërarchisch sturende overheid via netwerksturing naar een faciliterende overheid[4]. Hierbij past ook niet meer een beleidsnotitie waarin exact voor de komende jaren is vastgelegd wat de gemeentelijke inzet is. Daarvoor gaan de veranderingen te snel. Het moet richting geven, betrokkenheid oproepen en flexibiliteit bieden om mee te gaan met de kansen die zich voordoen.
Cultureel ondernemerschap is essentieel in een tijd waarin overheidssubsidies afnemen en veranderen en ook andere private spelers zich met cultuur gaan bezighouden. Het subsidiëren gaat steeds meer in cofinanciering met afnemers, andere overheden, fondsen en/of het bedrijfsleven. We faciliteren waar mogelijk, stimuleren allianties, makelen en schakelen.
Het is belangrijk dat het maatschappelijk initiatief in de stad ligt. Vandaar dat we het fonds cultuureducatie bij Stadkamer hebben belegd en dat we onafhankelijke advisering kennen door bijvoorbeeld de Commissies Beeldende Kunst en Culturele Activiteiten.
Maar ook op het terrein van vastgoed verandert onze rol. In het verleden waren we als gemeente Zwolle zelf een vastgoedeigenaar van betekenis. In de afgelopen jaren is er voor gekozen om vastgoed af te stoten. Waar het kan, zijn we zelf geen eigenaar meer. Dit maakt ook dat we minder kunnen bieden aan potentiële huurders. In bijlage 2 van deze nota geven we nadere duiding aan onze rol op het gebied van vastgoed.

[4] De lokale overheid nieuwe stijl. In: Cultureel ondernemen, nieuw rendement voor gemeenten en instellingen, VNG, 2015.

2.2 Maatschappelijke opgave, doelen, criteria

Bovenstaande ontwikkelingen geven de uitdaging voor de komende periode goed weer. Op dit moment is het Zwolse aanbod hoogwaardig en wordt goed gewaardeerd. De cruciale vraag is hoe we dat willen behouden en versterken. Daarnaast leeft breed de vraag hoe we Zwolle meer kunnen positioneren. Het Zwolse culturele klimaat moet meer gezicht krijgen. Dit vergroot de aantrekkingskracht. Daar zetten we komende jaren ook op in. Dit doen we vooral ook door organisaties de ruimte te geven en te faciliteren, zodat we optimaal gebruik kunnen maken van hun kracht. En door gericht in te zetten op activiteiten.

Dit doen we vooral met ons fundament: het culturele aanbod van podia, musea, instellingen en voorzieningen die elke grote stad heeft. De gemeente zorgt voor een substantiële bijdrage aan het in stand houden hiervan. Dit fundament willen we behouden en versterken. Naast deze “basisinfrastructuur” zijn er veel andere organisaties en verenigingen, ondernemende bedrijven en inwoners. Samen zorgen zij voor een eigenzinnig Zwols cultureel klimaat. Elke stad heeft een museum of een poppodium, maar wij hebben de Fundatie en Hedon met hun eigen uitstraling. Filmtheater Fraterhuis, culturele evenementen, theaterproducenten, ArtEZ of bijzondere activiteiten zoals cultuureducatie in de wijken, Lab1870 en Club Cele zijn bijvoorbeeld onderdeel van dat Zwolse cultuurklimaat. Verder komen (cultureel) ondernemers en inwoners steeds vaker met eigen initiatieven, zoals jonge kunstenaars in een ‘pop-up store’ of een buurtinitiatief voor beeldende kunst, zoals de Greenman in Holtenbroek. De verbinding tussen instellingen en cross overs met andere (beleids)terreinen, zoals onderwijs, zorg en bedrijfsleven, zorgen voor inspiratie, verbeelding en innovatie. Het versterkt het culturele klimaat en Zwolle kan zich daarmee onderscheiden.

Onze ambitie en opgave werken we uit in de volgende doelen, die we gaan blijven monitoren en verwerken in de prestatieafspraken met de instellingen:

Doel 1 *Het culturele aanbod in Zwolle is kwalitatief hoogwaardig*.
Zoals hierboven geconstateerd is het Zwolse aanbod divers. Daarnaast is de kwaliteit hoogwaardig. Dit is bevestigd in het Cultuuronderzoek dat wij in 2012 hebben uitgevoerd. Aanwezigheid van cultuur in de stad en het Zwolse aanbod wordt gewaardeerd. Dit willen we behouden en versterken gericht op de ontwikkelingen die onder 2.1 zijn benoemd. Voorwaarden hiervoor zijn:

1. Een brede culturele basisinfrastructuur van podia, musea, instellingen en voorzieningen.
2. Een zichtbaarder cultuurhistorie van Zwolle met behulp van het Verhaal van Zwolle.
3. Cultureel ondernemerschap voor extra activiteiten en programma's die passen binnen het profiel van Zwolle.
4. Een gedifferentieerd en gevarieerd aanbod voor een breed publiek (verrassend, prikkelend, stimulerend).

Doel 2 *Het Zwolse cultureel klimaat is dynamisch en innoveert blijvend.*
Hierboven hebben wij (landelijke) ontwikkelingen geschetst. Dit vraagt om een toekomstgerichte benadering en voortdurend inspelen op de veranderende omstandigheden. Voorwaarden hiervoor zijn:

1. Meer verbinding, ontmoeting en samenwerking tussen culturele instellingen en met bedrijfsleven, onderwijs en het fysiek en sociaal domein.
2. Ruimte voor innovatie, experimenten en nieuwe verdienmodellen.
3. Passend binnen de criteria van een nieuwe regeling voor vernieuwende culturele initiatieven en/of andere financiële kaders.
4. Actief en uitnodigend (of zoals in de binnenstadsvisie verwoord: speels & plezier), ook voor jongeren en jonge makers.
5. Flexibiliteit in organisaties.

3 Hoofdroutes voor cultuur

Om deze ambities en doelen voor de komende periode te realiseren, kiezen we de volgende hoofdroutes[5]:

1. Grotere zichtbaarheid en levendigheid van de cultuur in Zwolle.
2. Meer verbinding, ontmoeting en samenwerking.
3. Meer ruimte voor cultureel ondernemerschap.

Deze routes lichten we in dit hoofdstuk op hoofdlijnen toe. Hierbij wordt ook de verbinding gelegd met de genoemde ontwikkelingen in hoofdstuk 2 en welke bijdrage deze leveren aan onze doelen. In hoofdstuk 4 laten we zien wat dit praktisch betekent voor de uitvoering van het cultuurbeleid.

3.1 Grotere zichtbaarheid en levendigheid

'Een historische binnenstad, aantrekkelijke winkels, culturele voorzieningen, een stad omringd door groen en omgeven met water: Zwolle heeft voor elk wat wils. Dat willen we versterken', zo lezen we in de Agenda voor een levendige stad (coalitieakkoord). Zoals blijkt uit onderzoek is er een statistisch verband tussen de kwaliteit van het culturele systeem en de economische ontwikkeling[6]. Zwolle wordt steeds meer gezien en bezocht als interessante cultuurstad (zie ook bijlage I).

Linda Barendse (Stedelijk Museum Zwolle): "Zwolle verdient een gevarieerd cultuuraanbod met ruimte voor de rijke cultuurhistorie en aandacht voor hedendaagse cultuuruitingen"

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft de Zwolse binnenstad het hoogste profiel toegekend: "bruisend in een sterke regio". De negen andere steden met dit profiel

[5] Zie Programmabegroting 2016
[6] De aantrekkelijke stad, Gerard Marlet, 2010 en Atlas van Nederlandse Gemeenten, thema cultureel erfgoed, 2015.

(waaronder Amsterdam, Leiden, Deventer) zijn (wereld)beroemd dankzij hun cultuurhistorie en sfeer[7]. In het bijzonder Museum de Fundatie en Waanders in de Broeren geven de stad een cultureel gezicht en trekken veel bezoekers uit het hele land. Verder zien we dat festivals een betekenisvolle rol hebben[8]. Festivals worden goed bezocht door publiek van binnen en (ver) buiten de stad. Dit zorgt voor een economische impuls. Daarnaast is het een laagdrempelige manier om met cultuur in aanraking te komen. De stad is het decor bij de evenementen, dit vergroot de aantrekkelijkheid en uitstraling en werpt een nieuwe blik op de binnenstad.

Uit toeristisch imago-onderzoek uit 2014 van LAgroup e.a. komt naar voren dat Zwolle vooral een mooie, gezellige historische (vesting)stad blijft, gelegen aan de IJssel en groot geworden als Hanzestad. De bezoeker hecht veel waarde aan de aanwezigheid van cultuurhistorisch erfgoed en musea in de stad. Aanbeveling uit het onderzoek: "*het is belangrijk dat Zwolle zichtbaarder wordt voor de (potentiële) bezoekers*".
Dat signaal is ontvangen. Onze ambitie is om de zichtbaarheid en levendigheid van cultuur in Zwolle verder te vergroten. Zo kunnen we de kwaliteit die we hier hebben ook buiten onze stadsgrenzen tonen. In het bijzonder geldt dit voor het onderdeel cultuurhistorie. Maar dit geldt voor alle culturele activiteiten en voorzieningen. We voeren met culturele instellingen het gesprek hoe de zichtbaarheid van activiteiten kan worden vergroot voor inwoners en (potentiële) bezoekers. Uit het visietraject binnenstad 2030 wordt dit ook nadrukkelijk als aandachtspunt benoemd: hoe vind ik in een oogopslag wat er vandaag te doen is; dit gaat natuurlijk niet alleen over cultuur.

Cultuurhistorie
In het coalitieakkoord staat dat de grote culturele instellingen mede-dragers zijn van de identiteit van Zwolle. Door meer onderlinge samenwerking kunnen zij Zwolle nog beter op de kaart zetten. Specifiek bij het onderdeel cultuurhistorie zien we een versnipperd aanbod met een geringe onderlinge samenwerking. Dit komt de zichtbaarheid van de Zwolse historie niet ten goede. Daar zien we de meeste kansen voor de komende jaren.

Het cultuurhistorische verhaal is een belangrijke bouwsteen voor het bredere verhaal van Zwolle, vooral voor de pijler binnenstad/cultuur. Betrokken instellingen zijn in het bijzonder Stedelijk Museum Zwolle, het Historisch Centrum Overijssel en de Grote Kerk. Museum de Fundatie is betrokken vanwege zijn museale expertise en (inter)nationale netwerk.

Medio 2015 hebben wij adviesbureau LAgroup opdracht gegeven om samen met deze instellingen een voorstel te doen voor het beter zichtbaar maken van de cultuurhistorie en een flexibeler manier om dat te organiseren met een besparing van minimaal € 300.000 als financiële taakstelling.

[7] De veerkrachtige binnenstad, D. Evers e.a., Planbureau voor de Leefomgeving, 2015
[8] Het beleid rondom evenementen is verwoord in het evenementenbeleid.

Eind december 2015 verscheen het eindrapport[9]. Daarin worden drie verhaallijnen gepresenteerd die het overkoepelende Verhaal van Zwolle vullen:
- Hanzestad (handel en economie),
- Moderne Devotie (geestelijk leven en onderwijs)
- Democratie (patriotten, Thorbecke, SDAP).

Deze verhaallijnen worden beoordeeld op relevantie voor heden en toekomst. Dit cultuurhistorische verhaal is - naast de vier meest betrokken instellingen (zie hiervoor) - ook besproken met Monumenten/archeologie, Zwolle Marketing en betrokken inwoners (onder andere verenigd in het Erfgoedplatform), ondernemers, Hanzehuis, VNO/NCW), het Vrouwenhuis en het Michaëlsgilde. Deze onderwerpen worden door de partners herkend. Deze thema's hebben ook grote raakvlakken met andere steden en regio's. De samenwerking met andere steden (en provincie) zoeken we op en we benutten de kansen van gezamenlijke profiliering, bijvoorbeeld de Hanzedagen.

Door dit traject zijn de betrokken instellingen al gekomen tot een vergaande vorm van samenwerking bij de programmering rond deze thema's voor 2016 tot en met 2018 en is er draagvlak voor een nieuwe koers. Wat dit concreet betekent voor de (samenwerking tussen) de betrokken instellingen schetsen we in het volgende hoofdstuk. Maar al deze inspanningen op het terrein van zichtbaarheid moeten het klimaat versterken en de aantrekkingskracht vergroten.

3.2 Meer verbinding, ontmoeting en samenwerking

Wij geven invulling aan verbinding, ontmoeting en samenwerking door in het bijzonder in te zetten op cross overs, actieve cultuurparticipatie en talentontwikkeling (onder andere via het meester–gezelprincipe).

Cross overs
De afgelopen jaren zijn verschillende verbindingen en samenwerkingen ontstaan. Tussen culturele instellingen onderling, maar ook met andere sectoren en domeinen. Dit zorgt voor vernieuwing en innovatie, zowel binnen als buiten de culturele sector. The Young Ones heeft samen met Trias een productie ontwikkeld en gespeeld, met echte verhalen en voorbeelden over pleegzorg. Hiermee wilde Trias mensen een inkijkje geven in het reilen en zeilen van een pleeggezin en enthousiast maken voor pleegzorg. De kinderen en de gezinnen konden hiermee hun verhaal vertellen. Dergelijke cross overs zullen we komende jaren veel meer zien. Publiek wil verrast worden, maar dergelijke samenwerkingen en producties kunnen ook schuren, prikkelen en leiden tot discussie/ maatschappelijk debat. Op deze manier worden nieuwe doelgroepen en inwoners bereikt. Daarnaast zijn cross overs en vernieuwing belangrijke criteria voor landelijke en provinciale fondsen. Wij willen een aantal Zwolse instellingen in staat stellen om hierop een beroep te doen, omdat zij hiervoor (in potentie) kwaliteit en vernieuwing tonen. Dit doen we door een goede basis neer te zetten, belemmerende

[9] 'Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle', LAgroup, 22 december 2015.

regels onder de loep te nemen en via regelingen dit te stimuleren (zie ook paragraaf 3.3.).

Actieve cultuurparticipatie: amateurkunst, Stadkamer en cultuureducatie
Net als in de vorige collegeperiode is participatie het sleutelwoord. Niet alleen werken en zorgen, ook talentontwikkeling, vrijwilligerswerk en onderwijs bevorderen de participatie. Talentontwikkeling en cultuureducatie zijn een wezenlijk onderdeel van cultuurparticipatie.

Amateurkunst is een waardevolle basis voor het culturele klimaat in Zwolle. Mensen ontmoeten elkaar en ontplooien hun talenten. Dit draagt bij aan persoonlijk welzijn en sociale cohesie. Binnen het cultuurbeleid willen we méér dan dat stimuleren en faciliteren. Zo kan amateurkunst door bijzondere activiteiten een bijdrage leveren aan een levendige stad. We vinden het belangrijk dat onze amateurkunstverenigingen blijvend een maatschappelijke functie vervullen.
Stadkamer Amateurkunst heeft voor de amateurkunst(verenigingen) en de cultuuraanbieders voor de vrije tijd de sessie “Amateurkunst voor iedereen” georganiseerd. Uit deze sessie kwamen o.a. als speerpunten netwerken en ontmoeten, inspireren en van elkaar leren, verhogen van de kwaliteit en zichtbaarheid naar voren. Daarom stimuleren we kwaliteit en innovatie, zichtbaarheid en samenwerking om toe te werken naar een sterk en bruisend amateurkunstveld. Met de uitkomsten van de sessie is de rol van Stadkamer Amateurkunst aangescherpt naar de behoefte van nu, kijken we verder dan de traditionele, georganiseerde verbanden. Deze sessie vormde de basis voor de invulling van het Fonds Cultuureducatie, onderdeel amateurkunst.

We signaleren overigens dat het traditionele, langdurige vrijwilligerswerk (zoals bestuurswerk) steeds meer onder druk komt te staan. Dit is een algemeen fenomeen en niet alleen binnen de culturele sector. Het vraagt van organisaties voortdurend antwoorden op de vragen: hoe organiseer je je, hoe kan het anders en hoe sluit het aan bij de vrijwilliger van de toekomst? Stadkamer Amateurkunst en vrijwilligersorganisatie Zwolle Doet! kunnen instellingen hierin begeleiden.

De bibliotheek is landelijk de meest gebruikte culturele voorziening. Toch moet zij zichzelf opnieuw uitvinden. De afgelopen jaren is hier veel onderzoek naar gedaan, ook in Zwolle.[10] We hebben recent in Zwolle gekozen voor een sterke centrale vestiging met veel verbindingen; een ontmoetingsplek die veel meer is dan een bibliotheek: lezen, cultuur, educatie en debat komt bijeen. Er blijft komende jaren ruimte voor innovatie en experiment in samenspraak met het provinciale netwerk van bibliotheken en overheden; voor alle vestigingen. Dit om blijvend de aansluiting met het publiek te houden.

Op 1 januari 2015 is het nieuwe cultuureducatiebeleid ingegaan, dat landelijk bekend staat als ‘het Zwolse model’: we zetten in op primair en voortgezet onderwijs, wijken en amateurkunst. Het is belangrijk dat kinderen hun culturele talenten kunnen ontplooien, omdat de effecten ervan juist voor kinderen zo belangrijk zijn. Niet alleen leren jongeren

[10] ‘Koersvast gefinancierd! Reisgids voor duurzame financiering van de openbare bibliotheek’ door Astrid Vrolijk – De Mooij en Giep Hagoort

over de inspirerende en creatieve uitingen van anderen, maar leren dit ook te ontdekken bij zichzelf. Er is niet één manier om de wereld te bekijken; het zien van verschillende perspectieven en zelf uitgedaagd worden om op onderzoek uit te gaan en daarbij een brede blik te houden met een beroep op hun creativiteit. De snelle samenleving vraagt in de toekomst creativiteit, flexibiliteit en voorstellingsvermogen en een open houding. Cultuureducatie doet een beroep op deze eigenschappen.

Anne Riemersma (Hedon): "Hedon wenst voor Zwolle heel veel aandacht voor talentontwikkeling, want dat geeft ons de toekomst"

Talentontwikkeling
Talentontwikkeling is een brede term die wisselend gebruikt wordt. In brede zin betreft dit iedereen die zich verder wil ontwikkelen in een bepaalde kunstvorm tot in het bijzonder de toptalenten die excelleren en naar een kunstvakopleiding of professionele carrière worden begeleid. We geven vooral ruimte aan talentontwikkeling via cultuureducatie en de regelingen, in het bijzonder bovengenoemd Fonds Amateurkunst. De keten van talentontwikkeling van kennismaking tot professionele beoefening moet versterkt worden. Direct doen we dat door de basis te leggen met cultuureducatie en het naschoolse aanbod. Indirect doen we dat ook via de grote instellingen door hen hiervoor de ruimte te geven binnen de prestatieafspraken om jong talent te begeleiden. Hedon zet bijvoorbeeld komende drie jaar in op zijn talentontwikkelingsprogramma in samenwerking met diverse professionals. Zwolse Theaters heeft zojuist het Theaterland opgezet met Deltion en Landstede. Binnen landsdeel Oost wordt er ook een proeftuin Talentontwikkeling ontwikkeld in o.a. Zwolle, in relatie tot de zeven andere steden in landsdeel Oost, de twee provincies en waar mogelijk het ministerie van OCW. Dit geldt voor meerdere disciplines. De inzet van BIS instellingen, zoals het Orkest van het Oosten, is daarbij ook onderwerp van gesprek. Daarmee laten we als Zwolle en als landsdeel Oost zien op landelijk niveau onderscheidend te kunnen zijn.

Het meester-gezelprincipe wordt sinds de middeleeuwen succesvol gehanteerd om vakkennis over te dragen van meester naar leerling. Leren van elkaar. Kennis en ervaring kunnen worden ingezet, waar anderen zich aan kunnen optrekken. Dit stimuleren we door een beroep te doen op de partners in de stad, zowel bekend als onbekend, om hun kennis en expertise te delen en samen te werken of onderdeel te laten zijn van hun primaire programma en daarmee jonge, startende makers te ondersteunen. ArtEZ begeleidt al jaren diverse activiteiten en amateurs. En de Fundatie heeft haar kennis ingebracht in het traject cultuurhistorie.

De inzet via deze verschillende lijnen moet een bijdrage leveren aan de vernieuwing van de sector, het verzorgen van nieuw aanbod op de planken in 2020 en een dynamisch cultureel klimaat.

3.3 Meer ruimte voor cultureel ondernemerschap

De laatste hoofdroute is meer ruimte voor cultureel ondernemerschap. Dat stimuleren we via een omslag van het subsidiëren van organisaties naar meer investeren in zichtbare projecten en activiteiten, zoals uitvoeringen, exposities en evenementen. Natuurlijk houden we een basisinfrastructuur in stand, maar daarbovenop dagen wij onze instellingen uit om de vrije ruimte te gebruiken voor cultureel ondernemerschap. De vrije ruimte is nodig om innovatie en kleinschaligheid te stimuleren. Uit het cultuuronderzoek Zwolle 2012 komt deze behoefte bij inwoners naar voren. Dat zijn voor ons de signalen om veranderingen aan te brengen.

Jeroen Doornbos (City Post): "Ik wens Zwolle een plek toe waar creativiteit en ondernemerschap bij elkaar komen om gezamenlijk mooie initiatieven te ontplooien"

Dick Aukes (R10): "Wij wensen Zwolle veel creatieve en innovatieve ondernemers toe"

Cultureel ondernemerschap: basis
Basissubsidie is nodig, zo blijkt uit gesprekken. Dit is vooral het geval bij instellingen die grotendeels met incidentele subsidies werken. Vanuit de basis worden instellingen in staat gesteld om cultureel te ondernemen. Door een stabiele basis kan vooruit gewerkt worden, beter worden ingespeeld op veranderingen en de basissubsidie wordt gebruikt als multiplier om andere middelen te vergaren. Daarbij is een gemeentelijke bijdrage soms randvoorwaarde vanuit andere overheden.

Zwolle kent meerdere kwalitatief goede podiumproducenten, gericht op kwaliteit, innovatie en bijzondere samenwerkingen. De gemeentelijke financiële ondersteuning is verschillend: structureel versus incidenteel en de hoogte van de ondersteuning is wisselend en grotendeels gebaseerd op historie. We waarderen de producerende instellingen en hun producties. Producties zijn essentieel voor theaters en

evenementen. Theaterproducenten zijn onderdeel van de gezamenlijke culturele infrastructuur met provincie en/of rijk. Ook spelen productiehuizen een belangrijke rol in het begeleiden van talent(ontwikkeling). Tegelijkertijd zien we dat juist dit onderdeel van de culturele infrastructuur het financieel moeilijk heeft; landelijk maar ook lokaal. De wankele financiële basis voorkomt ook verdere toekomststappen. Maar we realiseren ons dat ook wij op dit onderdeel beperkte middelen hebben en dat vraagt om keuzes. In het volgende hoofdstuk lichten we deze toe.

Cultureel ondernemerschap: vrije ruimte
Het voorgaande past ook bij de veranderende rol van de overheid: van vaste subsidieverstrekker naar cofinancier. De vormen van cofinanciering zijn er in diverse verschijningsvormen: sponsoring, subsidiëring, crowdfunding, fondsen, leden, bijdrage in natura. Dit zorgt soms ook voor belemmeringen en/ of spanningsvelden. Het gaat niet alleen om financiën. Al die verschillende publieke en private partijen hebben hun eigen voorwaarden. Onze voorwaarden volledig toepasbaar verklaren, wringt met de vraag naar cofinanciering. Dit speelt niet alleen binnen cultuur, maar ook op andere beleidsterreinen. We evalueren breed (dus niet alleen vanuit cultuur) het subsidiebeleid en of deze nog actueel en toepasbaar is. Een van de onderdelen die wordt bekeken is de passages over reservevorming binnen ons subsidiebeleid; welke belemmeringen worden ervaren en wat kunnen we daar als gemeente eventueel aan doen. Dit pakken we in 2016 op. Daarnaast zie je ook nieuwe bestuursconstructies ontstaan (bv. Bevrijdingsfestival) en wordt er gekeken naar een Raad van Inzicht voor evenementen. Ook dit zijn vormen van cultureel ondernemerschap.

Nieuwe regeling vernieuwende culturele initiatieven
Waar creativiteit en energie opbloeit, zorgt de gemeente waar mogelijk en nodig voor ondersteuning. We richten ons daarbij vooral op de startfase. De komende periode willen we nog meer inzetten op het ondersteunen van nieuwe en vernieuwende culturele initiatieven, groots, maar ook kleinschalig, experimenteel of underground. Deze ruimte wordt gemist door instellingen en inwoners. Wij willen een nieuwe regeling voor culturele activiteiten opzetten speciaal gericht op innovatie en ondernemerschap. Dit is een wijziging ten opzichte van afgelopen jaren. Toen is vooral ingezet op de regeling nieuwe initiatieven, waaruit met name vierjarige projectsubsidies zijn bekostigd. Hieraan lag geen specifieke regeling ten grondslag. We willen dit nu omzetten naar incidentele ondersteuning, met een regeling met (rand)voorwaarden. De regeling moet in 2016 vorm krijgen. Aandachtspunten hierbij zijn betrokkenheid van inwoners en transparantie.

We stemmen uiteraard af op bestaande gemeentelijke subsidieregelingen, zoals Culturele Activiteiten en Regeling zaalhuur Odeon De Spiegel. In navolging van bijvoorbeeld de gemeente Kampen (samenwerking met Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel) nodigen we private en publieke partijen uit om onze krachten te bundelen en een dergelijke regeling mede te financieren. Daarbij letten we ook op de afstemming met het fonds amateurkunst van Stadkamer. Dit past bij de ontwikkelingen en veranderende gemeentelijke rol zoals beschreven in hoofdstuk 2. Daar waar het kan,

gaan we de regeling extern beleggen, zodat aanvragen onafhankelijk kunnen worden beoordeeld.

Ralph Keuning (Museum de Fundatie): “Ik wens de compacte cultuurmetropool Zwolle veel creatieve bedrijven die zich hier de komende jaren gaan vestigen en ik wens nog veel meer cultuurtoeristen, bij voorkeur uit het buitenland”

Creatieve sector: “het cultureel kapitaal van Zwolle”
Als regionale hoofdstad kent Zwolle een rijkdom aan creatieve bedrijven, organisaties en onderwijs. In de creatieve industrie van Zwolle werken ongeveer 1.600 mensen, in ongeveer 1.000 bedrijven. Bovendien volgen in onze stad 5.500 studenten een creatieve opleiding, aan landelijk bekende onderwijsinstellingen als de hogeschool voor de kunsten ArtEZ, Deltion College, Landstede en Cibap. Zij leveren op alle mogelijke manieren een bijdrage aan het creatieve aanbod in de stad; van ondernemerschap tot het ondersteunen van allerlei creatieve initiatieven. Zo initieert Cibap naast de Creatieve Coöperatie de Ontwerpfabriek.

Onderwijsinstellingen en bedrijven vormen het cultureel-economische weefsel van de stad, dat wordt versterkt door knooppunten als de Creative Board, de Zwolse 8 en studentenverenigingen. Deze krachtige combinatie van innovatieve bedrijvigheid en toponderwijs zorgt voor een voortdurende cirkel van ontwikkelende energie en resultaten.

Het vasthouden van creatief en ondernemend talent is een belangrijke voorwaarde voor de economische bedrijvigheid van Zwolle. De ‘creative class’ is de motor en aanjager van een stedelijke diensteneconomie. Waar deze woont, vestigen bedrijven zich, worden veel nieuwe bedrijven gestart en neemt de werkgelegenheid toe. Behalve aan de economie, draagt de creatieve industrie ook bij aan het culturele klimaat van Zwolle.

Beide aspecten vormen het “cultureel kapitaal” van Zwolle. We moeten kijken hoe we dat nog beter kunnen benutten.

Wij willen daarbij zoveel mogelijk de vertaalslag faciliteren van creatieve ideeën naar praktische toepassingen, door ruimte te bieden aan broedplaatsen, startups en jonge creatieve ondernemers.

Wim Fiselier (ArtEZ): “ArtEZ Zwolle wenst dat Zwolle een studentenstad wordt”.

Met ArtEZ zijn we in gesprek over de verbinding met de stad. Het onderwijs is steeds meer naar buiten toe gericht. Dit zien we concreet terug in projecten met Driezorg en Kameroperahuis en cultuureducatie in samenwerking met Deltion College en Hedon. Naast meer verbinding met de stad, wil ArtEZ zijn gebouwen ook meer openstellen voor anderen. Stichting De Vuurvogel maakt nu al gebruik van de faciliteiten. Maar er is meer mogelijk en de ideeën van onder meer ArtEZ zelf worden momenteel nader uitgewerkt. Dit kan ook een impuls geven aan de binnenstad, Broerenkwartier en Zwolle Studentenstad. Ook aan de Rhijnvis Feithlaan wordt gekeken naar de mogelijkheden op korte en langere termijn. Hier komen we op terug.

4 Van visie naar uitvoering: wat betekent dit voor de culturele activiteiten in de stad?

De hiervoor beschreven ambities, doelen en hoofdroutes hebben vooral gevolgen voor de instellingen waarmee wij een subsidierelatie onderhouden. We geven dat hieronder weer aan de hand van de begrotingsproducten. In hoofdstuk 5 staat de financiële vertaling.

4.1 Cultuurhistorie & musea

Museum de Fundatie is een vooraanstaand ambassadeur voor (cultureel) Zwolle. Wij blijven de Fundatie samen met de provincie financieel steunen. Met een sterke visie en ondernemendheid heeft de Fundatie zich laten zien afgelopen jaren. Naast de niet te missen verbouwing, hebben ook de verrassende exposities steeds meer bezoekers getrokken. Dat zien we letterlijk terug in de stad. Het genereert daarmee ook landelijke PR voor de Fundatie zelf, maar ook voor de stad Zwolle.
Daarnaast hebben we een financiële bijdrage voor Buurtmuseum Kamperpoort en de IJsselacademie. Zij versterken het lokale (immateriële) erfgoed.

Wat betreft cultuurhistorie baseren wij ons op het rapport van bureau LAgroup (zie paragraaf 3.1). Voorop staat het vormgeven van het cultuurhistorische verhaal en hoe dat beter gebracht kan worden. De basis van het verhaal is in samenwerking met LAgroup en de lokale organisaties gemaakt. Dat verhaal vraagt ook een doorontwikkeling de komende jaren; het is geen statisch verhaal en gegeven. Het vraagt afwisseling in exposities, dynamiek, breed aansprekend, interactief en in samenwerking met partijen binnen en buiten de cultuurhistorische sector. Concerten en performances kunnen tentoonstellingen verrijken. Cultuureducatieve activiteiten worden hieraan gekoppeld. Daarnaast blijft het historische centrum de bewaarplaats voor het archief, en het toegankelijk maken en houden hiervan.

Er is een financiële taakstelling. LAgroup heeft twee scenario's beschreven die beide voldoen aan de gestelde taakstelling van € 300.000. Om zowel het inhoudelijke verhaal goed naar voren te laten komen en tegelijkertijd ook de bezuiniging te realiseren stellen wij voor om scenario 2 verder te laten uitwerken. Dit in afwijking op het advies van LAgroup[11]. We kiezen voor scenario 2, omdat:
- er is een duidelijke trekker. Historisch Centrum Overijssel wordt verantwoordelijk voor en trekker van het cultuurhistorisch verhaal;
- er is een duidelijke structuur. Uiteindelijk leiden beide scenario's tot een fusie. In scenario 2 gaat de functie 'historisch museum' op in het Historisch Centrum Overijssel, waarbij het Stedelijk Museum Zwolle als zelfstandige organisatie ophoudt te bestaan. In tegenstelling tot scenario 1 waar Stedelijk Museum Zwolle als trekker wordt gezien, maar onder gezamenlijke aansturing door de directeuren van de drie kernpartners en zonder vaste organisatiestructuur. We kiezen voor een duidelijke organisatiestructuur, omdat wij denken dat daarmee het cultuurhistorisch verhaal beter kan worden neergezet en de bezuinigingen kunnen worden gerealiseerd;
- in overleg met alle betrokken is er voldoende draagvlak om scenario 2 nader uit te werken. Daarmee is het grootste nadeel van scenario 2 zoals LAgroup beschrijft van tafel;
We kiezen er voor om deze bezuiniging per 2018 ten laste van de subsidie aan het Stedelijk Museum Zwolle te laten komen.

De keuze voor scenario 2 vraagt nog wel verdere uitwerking op: de gevolgen voor personeel, organisatie, de uiteindelijke vorm van de fusie, zorgvuldig collectiebeheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen. Historisch Centrum Overijssel zal in samenwerking met Stedelijk Museum Zwolle het onderzoek naar scenario 2 (laten) uitvoeren. De gemeente Zwolle zal dit faciliteren. Let wel, de fusie zien we vooral als middel om 'het verhaal van Zwolle' krachtiger neer te zetten.

4.2 Actieve cultuurparticipatie

Amateurkunst
Via de regeling amateurkunst ontvangt ongeveer de helft van de circa honderd Zwolse amateurkunstverenigingen en -koren een subsidie voor de kosten van instandhouding van de vereniging en het reguliere programma. We zetten de regeling amateurkunst voort met een aantal aanpassingen. Het budget voor de regeling blijft gehandhaafd en subsidies blijven op vergelijkbare hoogte, maar we vragen er iets meer voor terug:
- in plaats van één openbare voorstelling per jaar dienen verenigingen zich minimaal twee keer per jaar aan de stad te presenteren;
- daarbij dienen verenigingen deel te nemen aan samenwerkingsprojecten en/of een bijdrage te leveren aan wijk-/stadsbrede manifestaties;

[11] De scenario's staan beschreven in 'Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle', LAgroup, 22 december 2015.

- de bijdrage voor uniformen (uitsluitend voor Hafabra) komt te vervallen. Dit wordt gecompenseerd door de bijdrage voor artistieke leiding voor deze categorie verenigingen licht te verhogen;
- de voorwaarde om lid te zijn van een koepel wordt losgelaten. Dit is een extra kostenpost en niet voor alle verenigingen noodzakelijk;
- alle amateurkuntverenigingen die subsidie ontvangen verzoeken wij in het kader van het vergroten van zichtbaarheid, vindbaarheid en samenwerking (contact) informatie aan te leveren bij Stadkamer Amateurkunst voor de website en deze informatie up-to-date te houden, zodat deze informatie beter bereikbaar is en wordt voor inwoners.

Voor Stadkamer Amateurkunst (voorheen Kunst & Zo) geldt dat veel partijen op het gebied van amateurkunst hen als vraagbaak, organisator en ondersteuner hebben weten te vinden. Ook deze sector verandert. In gesprekken, zoals de brede bijeenkomst in januari 2015, geven verenigingen aan dat er nieuwe vragen en behoeften ontstaan. Dat vraagt dus ook iets anders/ meer van Stadkamer Amateurkunst. De komende jaren zal de nadruk moeten liggen op doorontwikkeling naar het inspireren en stimuleren van de amateurkunst(verenigingen) in de genoemde innovatie en kwaliteit, zichtbaarheid en samenwerking.[12] We vragen Stadkamer Amateurkunst daarbij nadrukkelijk een rol te vervullen in het verbinden van amateurkunst met professionals, onderwijs (van binnenschools naar buitenschools), andere vrijetijdsaanbieders en andere initiatieven en sectoren. Mede door de inzet van het Fonds Cultuureducatie, onderdeel amateurkunst. Daarnaast vragen we hun kennis (door het delen van voorbeelden) en netwerk in te zetten in de vraagstukken rondom vastgoed voor amateurinstellingen.

De regelingen binnen het fonds zijn en worden afgestemd met de subsidiemogelijkheden van gemeente Zwolle, zodat we aanvullend en niet overlappend op elkaar zijn. De subsidieregelingen Culturele Activiteiten en Zaalhuur blijven vooralsnog gehandhaafd. In het kader van de nieuw te ontwikkelen regeling (zie paragraaf 3.3) wordt onderzocht hoe de regelingen hierin meegenomen kunnen worden.

Andere gesubsidieerde culturele activiteiten
Een deel van de structurele culturele activiteiten gaan wij per 2016 niet meer subsidiëren, omdat zij zijn gestopt of met minder subsidie toekunnen (resp. KCO De Doorbraak, Schnitgerprijs en stichting Literaire Activiteiten en Zwols Muziektheater). De subsidie voor de Joseph Wresinski Stichting had een incidenteel karakter en was bedoeld om de instelling in staat te stellen zich te richten op de primaire organisatie door de zorgen rondom huisvestingslasten weg te nemen. In de afgelopen tijd hebben zij zich kunnen versterken. De subsidieduur is dan ook afgerond. De Gitaarweken en Beiaardstichting hebben een nieuwe impuls nodig. Wij gaan de komende periode samen met hen bekijken of en hoe wij hierin kunnen ondersteunen.
Een aantal initiatieven dat nu een aantal jaren incidenteel gesubsidieerd is, heeft inmiddels aangetoond dat zij een waardevolle bijdrage leveren aan een levendig Zwolle. Deze subsidies worden dan ook structureel gemaakt. Dit betreft Zwolle Zingt, Lab1870

[12] Dit is ook vooral gebaseerd op de sessie “Amateurkunst voor iedereen”, waarbij 40 instellingen hebben meegedacht.

en Popronde. De langjarige subsidies voor het IJsselfestival, Domusica en de bespeling van het Schnitgerorgel in de Grote Kerk (per 2016 via Stichting Grote Kerk) houden we om deze reden in stand.

Stadkamer Bibliotheek
In 2017 wordt de nieuwe centrumlocatie van Stadkamer opgeleverd. Het nieuwe concept voor de toekomst staat hiermee. Naast lezen en lenen zal Stadkamer steeds meer de functie van ontmoeting en een leven lang leren krijgen. Deze ontwikkeling is al ingezet en wordt komende jaren uitgebreid. Hierbij valt te denken aan de iWorkspace, iPadcafé, cursussen als Digisterker en workshops. We zien veel veranderingen in het medialandschap. Vroeger ging je naar de bibliotheek om informatie te vinden en met de komst van internet is er informatie in overvloed. De bibliotheek krijgt daarin dan ook steeds meer de rol van ondersteunen in mediawijsheid: hoe ga je om met al deze informatie? Daarnaast is Stadkamer actief op scholen als het gaat over lezen een leesplezier, scholen komen naar de bibliotheek en Stadkamer werkt samen met voorschoolse voorzieningen. Taaleducatie- ontwikkeling vindt vooral op die plekken plaats.

Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven, is de bibliotheek in Nederland zich opnieuw aan het uitvinden. Stadkamer loopt hierin landelijk voorop en dit moet ook zo blijven. De komende jaren zetten we dan ook nog steeds in op innovatie en experiment om blijvend aan te sluiten bij de leden en inwoners. Eind 2014 had Stadkamer ruim 47.000 leden en is daarmee een belangrijke voorziening voor de inwoners.

Jan Loeffen (Landstede): “Deze school is een knooppunt voor jongeren en hun onderwijs. Verder refereer ik aan Churchill tijdens WOII: ‘Als we het niet voor de cultuur doen, waar vechten we dan nog voor?”

Cultuureducatie
In 2015 is daadwerkelijk gestart met het nieuwe beleid cultuureducatie. Stadkamer beheert het bijbehorende fonds en daar zijn de adviseurs cultuureducatie in dienst. Waar nodig brengen zij vraag en aanbod voor cultuuronderwijs samen, geven zij met scholen de ambitie vorm en zorgen zij voor deskundigheidsbevordering voor docenten/ ICC’ers (cultuurcoördinatoren)/ cultuuraanbieders, en zij zijn penvoeder voor subsidies.

In het eerste jaar zijn de criteria rondom het primair en voortgezet onderwijs vormgegeven en uitgevoerd. Met het nieuw gestarte cultuureducatiebeleid is veel aandacht voor het kennismaken op school met allerlei vormen van cultuur. De volgende stap is om dit sterker te verbinden met het grote naschoolse aanbod. Een eerste resultaat van het nieuwe beleid is cultuureducatiefestival Woest voor het voortgezet onderwijs, gekoppeld aan Zwolle Unlimited. Woest is het enige cultuureducatiefestival van Nederland. Er wordt samengewerkt met aanbieders van cultuureducatie uit de stad en het festival geeft jonge makers een podium. Jong Zwols talent speelt voor leeftijdsgenoten. Twee evenementen ineen, waarbij een nieuwe doelgroep wordt bereikt.
Binnen het onderdeel wijken vindt een eerste pilot plaats met Kameroperahuis in Zwolle Zuid: muziektheater wordt ingezet om de participatie van inwoners te vergroten. Het project vergroot het netwerk van inwoners. Toneelspelen/ muziek maken zet mensen in hun kracht, het helpt hen zich zelfverzekerd te presenteren en je ontmoet nieuwe mensen. Cultuur wordt zo ook ingezet als middel.
Zoals bij de besluitvorming (motie) afgesproken, wordt het cultuureducatiebeleid in 2016 (tussentijds) en in 2017 geëvalueerd. Daarom stellen we nu geen beleidswijzigingen voor, anders dan de bovengenoemde aandachtpunten om sterker te verbinden met het naschoolse aanbod.

Rob Bults (Verhalenboot): “Alle cultuur in Zwolle moet veel gelijkwaardiger voor iedereen toegankelijk zijn, zowel voor rijk als arm”

Jeugdcultuurfonds
Begin 2015 is het Zwolse Jeugdcultuurfonds van start gegaan, ondergebracht bij Stichting Meedoen. Het geeft alle kinderen een kans om deel te nemen aan culturele activiteiten. De bekendheid van het fonds kan nog beter, en daar zetten we ook op in. Het Jeugdcultuurfonds is tegelijkertijd gestart met het nieuwe beleid cultuureducatie. Het wordt daarom ook meegenomen in de evaluatie van cultuureducatie in 2017.

Lokale omroep
RTV ZOo is de lokale publieke media-instelling die wij conform de bepalingen in de Mediawet subsidiëren. De licentie van RTV ZOo is door het Commissariaat voor de Media afgegeven voor de periode mei 2015-mei 2020. Halverwege de licentieperiode wordt de omroep geëvalueerd. De evaluatie biedt inzicht in de status en ontwikkeling van de omroep, specifiek wat betreft o.a. zichtbaarheid, kwaliteit en samenwerking.

4.3 Podiumkunsten

Zwolle kent een divers aanbod op het terrein van podiumkunsten, zowel in kwantiteit als kwaliteit. We hebben het hierbij over de fysieke podia en hun aanbod, maar ook de producenten, muzikanten en evenementen. Landelijke premières vinden hier plaats. Organisaties werken ver over de stadsgrenzen heen; Gnaffel speelde onlangs in Engeland hun producties. Het is een sector volop in beweging met veel nieuwe plannen en ideeën. Het is ook een sector waar de financiële druk hoog is. We geven organisaties ondersteuning en de ruimte, zodat ze optimaal in kunnen spelen op de ontwikkelingen. Dit versterkt organisaties en daarmee ook het cultureel klimaat.

Zwolse Theaters en Hedon
Deze twee organisaties zijn een belangrijk onderdeel van de basisinfrastructuur. Ze vervullen beide een sterke regiofunctie. De tevredenheid over deze voorzieningen is hoog, het aanbod varieert van vertrouwd naar vernieuwend en experimenteel. Ze weten de brug te slaan naar nieuwe partners en publiek. Dit signaleren niet alleen wij, maar ook de eigen sectoren: niet voor niets zijn beide organisaties genomineerd voor prijzen in hun sector. We willen de instellingen daar waar mogelijk de ruimte geven voor vernieuwing en experiment, ingekaderd met de jaarlijkse prestatieafspraken.

Producenten: Gnaffel[13], The Young Ones, Kameroperahuis
We kiezen voor structurele ondersteuning van drie instellingen, te weten Gnaffel, Kameroperahuis en The Young Ones. De drie organisaties hebben verschillende kwaliteiten op het terrein van samenwerking in de stad, cultuureducatie, landelijke uitstraling en het begeleiden van talenten: van amateurs bij The Young Ones en afgestudeerde professionals bij Kameroperahuis en professionels en jonge makers bij Theater Gnaffel. Ze scoren hoog op basis van ambities, zichtbaarheid, verbinding en samenwerking en cultureel ondernemerschap.

[13] Foto van de voorstelling van Gnaffel ‘Oma, mag ik mijn pop terug?’

Het structurele budget is echter beperkt, onevenredig verdeeld en kent een verschil in incidentele ondersteuning en structurele (zie hoofdstuk 5 financiën). Met name de theaterproducenten geven uitvoering aan de cross overs en zichtbaarheid in de stad en daar buiten.Daarom stellen we voor om het beschikbare budget van € 125.000 te verhogen met € 55.000 en als volgt te verdelen: Gnaffel € 80.000, The Young Ones € 50.000 en Kameroperahuis € 50.000. Dit betekent voor Gnaffel een daling in structurele subsidie. Daarnaast worden de mogelijkheden voor incidentele subsidie, via de nieuwe regeling, vergroot. Dat past bij het uitgangspunt van het bieden van een basis. Het doet niets af van de kwaliteiten die Gnaffel biedt. Want die zien we. Gnaffel speelt gemiddeld 150 voorstellingen per jaar met actuele thema's, waarvan ongeveer 40 voorstellingen in Zwolle (waaronder ook voorstellingen voor scholen).

Typhoon
Glenn de Randamie, rapper Typhoon, is volop actief binnen en buiten Zwolle en een ambassadeur voor de stad. Hij is een voorbeeld voor startende muzikanten en, passend bij het meester-gezelprincipe, zet zijn kennis en ervaring in. Anderen kunnen zich aan hem optrekken. Typhoon streeft ernaar om jong en gevestigd muzikaal talent te verbinden. Met (co)producties en samenwerkingsverbanden, waar culturele, sociaalmaatschappelijke en muzikale projecten centraal staan. Wat kunnen Zwolle en Typhoon voor elkaar betekenen? Wij zijn in gesprek over diverse projecten, waaronder een stadsproductie (wijktheater/ talentontwikkeling), met oog voor de historie van Zwolle. Een ontmoeting tussen inwoners die elkaar nog niet kennen met allerlei instellingen uit de stad in diverse wijken. Amateurs en professionals ontmoeten elkaar. Gezamenlijkheid en nieuwsgierigheid naar de ander zijn sleutelwoorden. Zo wordt de stadsproductie veel meer dan een voorstelling. De uitvoering wordt verwacht in 2017.

Festivals/ evenementen
Begin 2015 is de evaluatie van het evenementenbeleid afgerond. Eén van de uitkomsten is om het initiatief uit de stad voor oprichting van een Raad van Inzicht actief te steunen. De meerwaarde van deze raad moet liggen in het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op de focus en positionering, programmering en agendering van Zwolle als evenementenstad en een oriëntatie op een nieuw verdienvermogen. De culturele kernevenementen Bevrijdingsfestival, Zwolle Unlimited en Stadsfestival dragen bij aan de levendige stad voor een brede doelgroep. We zien veel samenwerking met lokale partijen. We verhogen de bijdrage vanuit cultuur aan het jaarlijkse evenementenbudget van € 158.000 naar € 185.000.
- Bevrijdingsfestival
Bevrijdingsfestival Overijssel draagt bij aan de provinciale en zelfs landelijke uitstraling van Overijssel en Zwolle en heeft zich bewezen als een succesvol festival met een diverse programmering. De thematiek van 4 en 5 mei is nog steeds actueel en vraagt ook nog steeds aandacht.
- Zwolle Unlimited
Festival Zwolle Unlimited sluit het culturele seizoen af. De basis is straattheater, storytelling en literatuur. Genres die een niche zijn in het culturele veld en beperkt te bezoeken zijn in Zwolle. Daarnaast werkt het festival samen met een grote groep

deelnemers uit de stad, waaronder jonge makers, en heeft een podium voor amateurkunst.
- Stadsfestival
Het Stadsfestival is hét podium van de start van het culturele seizoen. Het fungeert daarbij als makelaar voor culturele initiatieven, podia en andere partners in de stad. De subsidies van de afgelopen jaren waren gestapeld en incidenteel. Hier brengen we veranderingen in door om de continuïteit te borgen en toekomstbestendig te maken (zie hoofdstuk 5). Voor 2017 en 2018 wordt vervolgens € 30.000 per jaar gereserveerd binnen de nieuwe regeling voor vernieuwende culturele initiatieven om ruimte te bieden aan (Zwolse) producties die hun première beleven op het Stadsfestival (waaronder Zwolse theaterproducenten Gnaffel, Kameroperahuis en The Young Ones, maar ook eventuele nieuwe makers). Wij blijven met het Stadsfestival in gesprek over de invulling van de start van het culturele seizoen en bouwen een evaluatiemoment in voor de nieuwe werkwijze.

4.4 Creatieve sector

Komende jaren moeten we bekijken hoe we het creatief talent en ondernemingen in de stad beter kunnen benutten en plek kunnen geven. De Creative Board, Creative Coöperatie, inwoners, ondernemers, opleidingen en gesubsidieerde instellingen nemen hier een belangrijke rol in. Dit sluit ook aan bij het visietraject ‘Binnenstad Zwolle 2030’. We maken gebruik van de uitkomsten uit dit traject.

Beeldende kunst
Een belangrijke uitingsvorm van cultuur is beeldende kunst. In onze moderne samenleving wordt beeldende kunst steeds meer gewaardeerd als versterkende factor van de ruimtelijke kwaliteit. Aan de kwaliteitsbepalende elementen van locatie, programma en ontwerp kan beeldende kunst een positieve bijdrage leveren. Deze betekenis van kunst doet zich met name voor bij grotere stedenbouwkundige en beeldbepalende projecten, zoals Spoorzone, het Waterplein (Kraanbolwerk), de Weezenlanden of de aansluiting van de A28 op de Hessenweg naar Hardenberg (N340).
De kosten voor kunst bij grotere stedebouwkundige werken worden vooral gedekt door de percentage regeling beeldende kunst. Jaarlijks wordt door het college bepaald of de middelen uit de 1%-regeling voor beeldende kunst hiervoor ingezet kunnen worden, of toegevoegd dienen te worden aan de algemene middelen.

Commissie Beeldende Kunst
Voor de toepassing van kunst in de openbare ruimte vraagt de gemeente in de regel om advies aan de Commissie Beeldende Kunst. Geconstateerd is dat steeds vaker op particulier initiatief openbare kunst wordt geinitieerd. Ook is er een diversiteit aan kunstvormen ontstaan, waaronder ‘Urban Art’. Kunstrealisatie is deels gekoppeld aan specifieke projecten waarbij de realisatie van kunst binnen het project wordt uitgevoerd. Daarnaast gaat het ook over het versterken van bestaande infrastructuur. Deze veranderende wereld vraagt voortdurend welke vorm van kunstadvies voor ons het

meest passend is en wat deze ontwikkelingen betekenen voor rol en functie van de huidige Commissie Beeldende Kunst.

In de komende tijd zal ook de gemeentelijke kunstcollectie tegen het licht worden gehouden. Hierbij ligt de vraag voor of deze kunst beter kan worden benut ten dienste van de inwoners, bijvoorbeeld door de kunst meer zichtbaar te maken. Doel is ook om de depotruimte te verminderen en eventueel aan kunstwerken een andere bestemming te geven. Daarnaast wordt samen met publieke instellingen onderzocht of zij expositieruimte beschikbaar kunnen stellen. De gemeente zal hierin zelf het goede voorbeeld geven.

We hebben een subsidierelatie met Stichting Ateliers, Belangenvereniging Beeldende Kunst en R10. Cultuurwerkplaats R10 is bezig met een omvorming naar ondersteuning op maat met een nieuwe organisatie en mogelijk nieuwe locatie. Deze ontwikkelingen volgen we nauwlettend, evenals de financiële consequenties daarvan vanaf 2017.

Ateliers met een plus
Er blijft behoefte aan atelierruimte, maar ook die behoefte verandert. Er zijn in de afgelopen jaren nieuwe initiatieven ontstaan, zoals de Creatieve Coöperatie, HANZ en Blauwdruck. Daarmee is het aanbod vergroot; hoewel deze ontwikkelingen een veel bredere insteek kennen dan puur atelierruimte. Dat vergroot ook de spin off van deze ondernemingen. Het gaat om verkoop, ondernemerschap, exposities, samenwerking en cocreatie-sessies (opdrachtgevers krijgen de gelegenheid een vraagstuk waarvoor zij een oplossing zoeken te presenteren aan ondernemers in de creatieve industrie). Door de technologische ontwikkelingen kunnen ook veel creatieve ondernemers toe met een kleinere ruimte. Het oude atelier-aanbod sluit hier niet altijd bij aan. Daarnaast is er leegstand; veel creatieve ondernemers weten ook daar hun plek (tijdelijk) te vinden. Aan ateliers is dus nog altijd behoefte, maar de vorm verandert wel.
Stichting Ateliers Zwolle heeft structureel een paar gemeentelijke panden die zij verhuurt en onderhoudt, maar verhuurt ook incidenteel panden van andere eigenaren. Door de huren te koppelen aan de inkomsten kunnen ook starters hier hun plek vinden. Stichting Ateliers kan haar kennis en netwerk inzetten om nog meer creatieve ondernemers een plek te laten vinden.

5 Financiën

De begroting voor de komende jaren is het kader voor deze nota, dit is inclusief de in het voorjaar van 2015 vastgestelde bezuinigingen:
- Bibliotheek 2016 en 2017: € 57.000, 2018 e.v.: € 150.000;
- Zwolse Theaters: € 100.000 per 2018;
- Cultuurhistorie: € 300.000 per 2018.

De voortgang van deze bezuinigingen wordt hieronder vermeld. Voor de onderbouwing van de besluitvorming van bovenstaande bezuinigingen verwijzen we naar de PPN 2016-2019.

Overzicht productramingen begroting 2016 Programma Cultuur (saldi x € 1000)

Product	Bezuinigingen per 2018 (PPN 2016-2019)	Financiële wijzigingen in Cultuurnota	Budgetten na vaststelling cultuurnota (2016)
Bibliotheken	- 150	Ongewijzigd	3.876
Podiumkunsten	- 100	- 95	6.901
Festivals		+ 27	185
Cultuureducatie		Ongewijzigd	1.592
Amateurkunst		- 3 (uitgezonderd verschuiven budgetten CCA, Zaalhuur (105)	411 (-105)
Musea	- 300	Ongewijzigd	1.815
Lokale geschiedenis		Ongewijzigd	1.445
Beeldende Kunst		- 18	321
Beiaardier		Ongewijzigd	32
Nieuwe regeling vernieuwende culturele initiatieven		+ 79	79 evt. aangevuld met regelingen (samen + 105)
Vrij budget		+ 10	10
Totaal	- 550	Ongewijzigd	16.667

Toelichting:
Het totale budget bestaat uit meer dan alleen subsidies. Hierin zijn ook gemeentelijke kosten opgenomen, conform de systematiek in de begrotingscyclus. Bovenstaande sluit dus aan bij de posten binnen de begroting en jaarrekening. De belangrijkste wijzigingen worden hieronder toegelicht.

Bibliotheken
Geen budgettaire wijzigingen, anders dan de al vastgestelde bezuinigingen voor de jaren 2016, 2017 en 2018 en verder (Besluit PPN 2016-2019). Aan deze bezuinigingen wordt nu gewerkt: er is onder andere een reorganisatie in gang gezet en de bijdrage van de lokale bibliotheek aan de digitale bibliotheek is gewijzigd.

Podiumkunsten
Dit budget omvat onder meer de subsidies voor onder andere Hedon (Stichting Stad en Cultuur), Zwolse Theaters, producenten, Filmtheater Fraterhuis en Kunstbende.

Zwolse Theaters heeft een aanvullende taakstelling per 2018. Over de actuele ontwikkelingen hieromtrent volgt aparte besluitvorming (PPN 2017-2020).

De grootste wijziging: *Budget Nieuwe Initiatieven wordt omgezet (€ 150.000).*
Dit budget is nu nog een onderdeel van het product podiumkunsten. Dit budget wordt herverdeeld:
- een deel wordt overgeheveld naar het evenementenbudget (€ 27.000);
- een deel wordt vrijgemaakt voor theaterproducenten (€ 55.000, maar blijft binnen product podiumkunsten);
- de rest wordt vrijgemaakt voor de nieuwe regeling voor vernieuwende culturele initiatieven (€ 68.000).

Theaterproducenten
We verhogen het structurele budget naar € 180.000; dit was € 125.000,- (€ 25.000 voor Kameroperahuis, € 100.000,- voor Theater Gnaffel). The Young Ones werd de afgelopen 4 jaar incidenteel gesubsidieerd (€ 20.000). Daarvoor maken we in 2016 € 25.000,- vrij. De nieuwe verdeling is als volgt:

Organisatie	2017 e.v., excl. index
Theater Gnaffel	+/- 80.000
The Young Ones	+/- 50.000
Kameroperahuis	+/- 50.000

Festivals
Dit betreft subsidies voor Bevrijdingsfestival, Stadsfestival en Zwolle Unlimited.
Door overheveling vanuit het budget nieuwe initiatieven (met € 27.000) wordt het evenementenbudget vanuit cultuur verhoogd naar € 185.000.
De subsidie voor het Stadsfestival was tot nu toe grotendeels incidenteel. Om de festivals de komende jaren te kunnen blijven ondersteunen en om aan het Stadsfestival vanaf 2016 een subsidie van € 80.000 te kunnen verstrekken, verhogen we het structurele budget. Voor 2016 heeft het Stadsfestival een aanvullende incidentele, aanvullende subsidie ontvangen (conform collegebesluit). Daarnaast wordt er binnen de nieuwe regeling ruimte vrij gemaakt voor producties op het Stadsfestival, bovenop de basissubsidie die het festival ontvangt.

Cultuureducatie
Geen budgettaire wijzigingen op dit moment. In 2016 vindt een tussenevaluatie/ stand van zaken plaats en in 2017 een eindevaluatie conform moties.

Amateurkunst
Dit gaat om subsidies voor regeling amateurkunst, regeling Culturele Activiteiten, regeling zaalhuur Zwolse Theaters, enkele structurele culturele activiteiten, steunpunt amateurkunst bij Stadkamer en de omroep.

De belangrijkste wijziging:
De subsidies voor Zwolle Zingt (€ 3.000), Lab1870 (€ 8.000) en Popronde (€ 5.000; vanaf 2017) worden structureel gemaakt. Dit past binnen het begrotingsdeel amateurkunst.

Musea en lokale geschiedenis
Dit zijn subsidies/ financiële bijdrage voor de Museum de Fundatie, Stedelijk Museum Zwolle, Buurtmuseum Kamperpoort, HCO en IJsselacademie.

Op basis van de PPN 2016-2019 ligt er een taakstelling per 2018 van € 300.000. Deze komt ten laste van het Stedelijk Museum Zwolle.

Beeldende Kunst
Subsidies: Stichting Ateliers, Belangenvereniging Beeldende Kunst en Cultuurwerkplaats R10.

R10
Historisch gezien valt Cultuurwerkplaats R10 onder het product Beeldende Kunst, als is haar reikwijdte breder. R10 is in verandering. Op dit moment is nog niet bekend hoe dit wordt vormgegeven en welke financiële consequenties dit heeft. Eventuele herinzet van deze middelen wordt te zijner tijd voorgelegd aan de raad.

Nieuw op te stellen regeling vernieuwende culturele initiatieven
Zoals opgenomen in paragraaf 3.3 wordt er een nieuwe regeling voor vernieuwende culturele initiatieven ingesteld. Deze moet nog nader worden vormgegeven. We maken hiervoor alvast budget vrij: Programmaraad € 3.200 (wetswijziging), € 8.000 vanuit begrotingspost Beeldende Kunst en € 68.000 vanuit Nieuwe Initiatieven. Dit maakt een totaalbudget van € 79.200. Nog nader wordt bekeken hoe het budget voor Culturele Activiteiten (€ 80.000) en Zaalhuur (€ 25.000) hieraan wordt toegevoegd.

De ontwikkeling van de nieuwe regeling vraagt tijd in 2016. Op dit moment zijn de plannen voor een stadsproductie rondom Typhoon volop in ontwikkeling. We reserven hiervoor alvast € 50.000,- , zodat we de subsidieaanvraag in behandeling kunnen nemen en daarmee de organisatie in staat kan worden gesteld om dit grote evenement vorm te geven en andere subsidies te werven. Het betreft een eenmalige bijdrage.

Voortzetten dialoog
We maken € 10.000 vrij binnen de cultuurbegroting om onderzoeken te laten doen, stadsgesprekken te organiseren, etc. (vanuit de begrotingspost Beeldende Kunst).

Bijlage I : Terugblik 2011-2015

In 2011 is de Cultuurnota 2011-2014 vastgesteld. In de nota is enerzijds ingezet op participatie en publieksverbreding, anderzijds op versterking van de binnenstad en publieksvergroting. In dit kader is er op cultureel gebied de afgelopen jaren veel gebeurd in Zwolle, waarbij natuurlijk niet alle ontwikkelingen in 2011 waren te voorzien.

Poppodium Hedon is prachtig verbouwd. Museum de Fundatie trekt sinds de uitbreiding in 2013 recordaantallen bezoekers uit binnen- en buitenland. The Young Ones is een nieuw cultureel broeinest voor jong (theater) talent in Oost-Nederland. Elout Hol (Gnaffel) ontving de Gouden Krekel voor meest indrukwekkende podiumprestatie[14]. Het Bevrijdingsfestival staat als een huis, de bibliotheek en Muzerie werden Stadkamer en het nieuwe Bonami SpelComputer Museum laat bezoekers (oude) games spelen. Er is een Creative Board opgericht (inmiddels deel van de Economic Board), festival ZwArt en het Thorbeckegracht Concert hebben zich doorontwikkeld naar het Stadsfestival en ga zo maar door.

We kunnen terugkijken op jaren waarin veel mooie dingen zijn gebeurd, maar tegelijkertijd stonden de afgelopen jaren ook in het teken van een grote bezuinigingsopgave. Het Ecodrome sloot zijn deuren, bezuinigingen zijn doorgevoerd op subsidies voor onder andere Stedelijk Museum Zwolle, galerie Het Langhuis en Zwolse Theaters. De regeling Producties Podiumkunsten is opgeheven. Je kunt zeggen dat het culturele veld in beweging is.

<u>Onderzoek en cijfers</u>
Zwolle trekt veel bezoekers door cultuurhistorisch erfgoed in de binnenstad en komt meer en meer bekend te staan als een cultuurstad. Museum de Fundatie en Waanders in de Broeren, maar ook PEC Zwolle, de Librije en Typhoon hebben Zwolle landelijk en internationaal op de kaart gezet. De uitbreiding van Museum de Fundatie heeft ook een belangrijke rol gespeeld. De architectuur wordt op verschillende websites besproken, met lezers over heel de wereld. Volgens de Atlas van Nederlandse Gemeenten 2015 neemt Zwolle plaats 20 in van de meest aantrekkelijke steden om te wonen. In de

[14] De Gouden Krekel is een jaarlijkse VSCD Jeugdtheater- en concert prijs (landelijk).

sociaaleconomische index staat Zwolle zelfs op positie 7 van de ranglijst met totaal 50 gemeenten. Dat Zwolle een monumentale stad is, heeft hier duidelijk invloed op.
In grote lijnen heeft Zwolle haar cultuuraanbod op orde, zo blijkt uit het Cultuuronderzoek Zwolle dat in 2012 is gehouden. Er is voldoende aanbod, gevarieerd en kwalitatief goed verzorgd. Vooral over de grotere voorzieningen is men erg lovend, zoals Zwolse Theaters en Museum de Fundatie. Het Cultuuronderzoek laat zien dat 90% van de Zwollenaren van 18 jaar en ouder in 2012 minimaal één van de Zwolse culturele voorzieningen heeft bezocht. Tegelijkertijd spreken meerdere inwoners hun behoefte uit aan kleinschaligheid. Een live-band, een jazz-concert of een kleinschalig buitenevenement in de zomer. Ook podia bieden aan beginnende kunstenaars en meer aandacht voor experimentele voorstellingen/optredens worden genoemd: '*stap uit de comfortzone*'. Ongeveer de helft van de Zwollenaren doet zelf aan culturele activiteiten, vooral op het vlak van muziek. Relatief veel personen doen dit zelfstandig, zonder anderen.

In Zwolle is een toename in bezoekersaantallen van culturele activiteiten, zoals bezoek aan musea, evenementen, theaters en concerten. Het totaal aantal bezoekers per jaar aan Zwolle is 1,2 miljoen (Zwolle Marketing, 2014). Daarvan geeft 8% aan dat de reden een museumbezoek is. Dat is een spectaculaire groei ten opzichte van 2012, toen 2% aangaf dat het museumaanbod de belangrijkste reden was om Zwolle te bezoeken. Een verklaring hiervoor kan de heropening van Museum de Fundatie zijn in mei 2013. Verder komt 9% voor een evenement en 4% voor een theaterbezoek. In 2013 was dus één op de vijf bezoekers in Zwolle met een culturele activiteit als hoofdreden.

Ook het evenementen- en theaterbezoek stijgt in vergelijking met 2012, respectievelijk van 1% naar 3%. Verreweg de meeste mensen komen voor een dagje funshoppen. De bezoekfrequentie van de bezoekers is gestegen van 2,1 naar 2,3 keer. Het grootste deel van de bezoekers is afkomstig uit de eigen regio, 21% komt uit de eigen provincie (CVO,2014). Dit kenmerkt de regiofunctie van de stad Zwolle.

Bijlage II: Vastgoed

Op 15 juni 2015 is de motie *"Cultuur en Vastgoed, make things possible"* ingediend. Vastgoed maakt een belangrijk onderdeel uit van de gesprekken die we met (culturele) instellingen voeren: er is een zoektocht naar betere locaties, wensen en dromen en de vraag om het delen van vastgoed. Dit is niet nieuw. Dit speelt niet alleen in de culturele sector, maar in de gehele maatschappelijke sector. In het verleden waren we zelf een vastgoedeigenaar van betekenis. In de afgelopen jaren is er voor gekozen om vastgoed af te stoten. Waar het kan, zijn we zelf geen eigenaar meer. Dit maakt ook, dat we minder kunnen bieden aan potentiële huurders. Dit betekent ook dat onze rol op dit dossier verandert:

- We brengen onze kennis over vastgoed in. We regelen het niet, maar stellen onze kennis en ons netwerk beschikbaar. We stimuleren allianties. We makelen en schakelen zodat partijen elkaar beter vinden; soms is een telefoontje genoeg en soms vraagt het meer begeleiding. Uiteindelijk is de instelling wel zelf verantwoordelijk. Dit past ook bij de uitgangspunten van de dienstbare overheid (programma initiatiefrijk Zwolle);
- We signaleren dat onze eigen panden weinig leegstand kennen. Echter, we signaleren ook dat de gebouwen wel effectiever gebruikt kunnen worden. Komende tijd agenderen we nadrukkelijk dat (maatschappelijk) vastgoed beter benut kan worden en dat de efficiency omhoog kan. Dit vindt plaats in specifieke projecten (zoals afgelopen jaar een verkenning naar maatschappelijk vastgoed in Zwolle Zuid), maar ook in de reguliere gesprekken die we hebben met partijen. De komende tijd zal dit breder geagendeerd worden en terugkomen;
- We kijken waar we belemmeringen weg kunnen halen. Kunnen planologische instrumenten bijvoorbeeld worden ingezet om cross overs te faciliteren?
- Daar waar partners in de stad een rol kunnen vervullen (zoals Stichting Ateliers of steunpunt Amateurkunst) zetten we hen ook in hun rol. Hoe goed zou het zijn als er vanuit de stad een initiatief ontstaat als een Airbnb voor maatschappelijke initiatieven? Voor een succesvolle uitvoering is het van belang dat het initiatief in de stad ligt;
- We bekijken komende jaren of we verder kunnen leren hoe andere steden de rol van maatschappelijk (en specifiek cultureel) vastgoed financieren en exploiteren;
- Medegebruik is wel waar we van uitgaan, tenzij een partij afdoende middelen zelf beschikbaar heeft.

Kortom:
Vastgoed speelt een rol in subsidiëring, maar is niet het doel. Het gaat om de maatschappelijke rol die een partij heeft (voor cultuur: de bijdrage aan het cultureel klimaat). Op bepaalde terreinen of voor bepaalde partners blijven we subsidieverstrekker op huisvestingsvlak daar waar beleidsmatig ondersteunde partners hun huisvestingslasten niet of niet volledig kunnen afdekken: bijvoorbeeld Zwolse Theaters, Hedon, Stadkamer en Museum de Fundatie. Wel hebben we in algemene zin de insteek om een omslag te maken in denken;

- De rol van de overheid verandert van vastgoedeigenaar naar adviseur die zijn netwerk beschikbaar stelt;
- We agenderen nadrukkelijk in de gesprekken het gebruik van gebouwen en het vergroten van de efficiency.

Gemeente Zwolle

Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle

Eindrapport

22 december 2015

Inhoudsopgave

De inhoudsopgave van deze rapportage is als volgt:

1 Introductie

2 Gemeentelijk beleid

3 Status quo van de kernpartners

4 Imago van Zwolle

5 Het cultuurhistorisch verhaal van Zwolle

5.1 Inleiding cultuurhistorisch verhaal van Zwolle

5.2 De verhaallijnen Hanzestad, Moderne Devotie en Democratie

5.3 Eerste aanzet uitwerking cultuurhistorisch verhaal van Zwolle

5.4 Eerste programma-uitwerking voor de komende jaren

6 Organisatie en financiën samenwerkingsscenario's

6.1 Organisatievorm van de samenwerking

6.2 Financiering gezamenlijke programmering

6.3 Bezuinigingstaakstelling

6.4 Voor- en nadelen en verschillen scenario's

7 Aanbevelingen

Bijlagen:

b1 Benchmark

b2 Geraadpleegde organisaties/personen

b3 Over LAgroup

Colofon

1 Introductie

Voordat we de resultaten van het onderzoek rapporteren, vermelden we eerst de aanleiding voor het onderzoek, de vraagstelling die daarvoor is geformuleerd, en tonen we het schema van het plan van aanpak en het proces dat tijdens de ondersteuning is gevolgd.

Aanleiding

In Zwolle houden veel instellingen zich vanuit verschillende invalshoeken bezig met de cultuurhistorie van de stad. Volgens de gemeente gebeurt dat met wisselende kwaliteit. Uit gesprekken die zij daarover heeft gehouden blijkt bovendien dat nagenoeg alle betrokken instellingen vinden dat het verhaal van Zwolle onvoldoende bekend is en daardoor onvoldoende wordt uitgedragen. 'Het Verhaal van Zwolle', aan de hand waarvan de cultuurhistorie eenduidig verteld en vermarkt zou kunnen worden, is er feitelijk nog niet maar wordt wel wenselijk geacht.

Het stadsbestuur wil de cultuurhistorische attractiviteit van de (binnen)stad versterken om een aantrekkelijker verblijfsklimaat te creëren voor zijn inwoners en toeristen. Enerzijds wil men dat doen door middel van een gedeeld beeld van de cultuurhistorische identiteit van Zwolle, en anderzijds door benutting van de gezamenlijke kracht van de betrokken culturele instellingen en daarmee vergroting van hun onderlinge samenwerking.

Een effectieve samenwerking zou moeten leiden tot een flexibele organisatie die de cultuurhistorisch waarde van Zwolle optimaal zichtbaar maakt en promoot. Daarbij is een besparing van minimaal € 300.000 (op door de gemeente gemaakte kosten en subsidies) als financiële taakstelling opgenomen.

Belangrijke spelers op de markt voor cultuurhistorie in Zwolle zijn de Grote of Sint Michaëlskerk, het Historisch Centrum Overijssel (HCO), Museum de Fundatie en het Stedelijk Museum Zwolle (SMZ).

Met deze primaire kernpartners – binnen dit project samen met Zwolle Marketing en Monumentenzorg en Archeologie de zogeheten eersteschilinstellingen – moet de inhoudelijke en financiële taakstelling in nauwe samenwerking worden vormgegeven. Afstemming met en draagvlak creëren bij andere spelers die in de stad actief zijn, is daarbij van belang. Die andere spelers vormen de zogeheten tweedeschilinstellingen.

Verschillende instellingen uit deze tweede schil hebben zich verenigd binnen het Erfgoedplatform Zwolle, dat daarmee een goede gesprekspartner en klankbord kan zijn. Alle instellingen ondersteunen de inhoudelijke ambitie.

Voor het traject van de planvorming heeft de gemeente Zwolle LAgroup gevraagd om in nauwe samenwerking met de hiervoor genoemde kernpartners de planvorming procesmatig en inhoudelijk te ondersteunen.

1 Introductie

Vraagstelling

De vraag is als volgt geformuleerd:

Begeleid inhoudelijk en procesmatig het traject om te komen tot een versterking van de cultuurhistorische attractiviteit van Zwolle en daarbij de samenwerking tussen de betrokken cultuurhistorische spelers te bevorderen. Ontwikkel daartoe in nauwe samenwerking met de primair betrokken partners uit de eersteschilinstellingen en in afstemming met andere betrokkenen een concept voor 'Het Verhaal van Zwolle' dat op draagvlak kan rekenen van alle direct betrokkenen. Schets vervolgens op basis hiervan een of meer scenario's van een effectieve samenwerking in een meer flexibele inrichting en organisatie van het veld van de cultuurhistorie in Zwolle, waarmee ook de besparingstaakstelling van minimaal € 300.000 wordt gehaald.

Bij deze vraagstelling zijn de volgende aspecten aanvullend in het onderzoek meegenomen:

- Vertrekpunten zijn onder meer de Veranderbrief van het College van B&W van 5 februari 2015 en het Coalitieakkoord 2014-2018 van de gemeente. Belangrijke context is het Ontwikkelprogramma Binnenstad 2020 en het stadsmarketingbeleid van Zwolle Marketing (onderdeel Marketing Oost).
- Naast de kernpartners bij het onderzoek Grote Kerk, HCO, Museum de Fundatie en SMZ, waarmee we in nauwe samenwerking het traject hebben doorlopen, is afgestemd met de andere instellingen uit de eerste schil, en met relevante instellingen uit de tweede schil, die we vooral ook als klankbord gebruiken. Zie bijlage 2 voor alle organisaties/personen die we tijdens het onderzoek hebben geraadpleegd.
- HCO en Museum de Fundatie hebben naast de gemeente Zwolle ook andere primaire financiële partners: de Rijksoverheid verstrekt een financiële bijdrage aan HCO en de Provincie Overijssel betaalt een bijdrage voor door HCO verleende diensten en verstrekt subsidie aan de Fundatie. Met de financiële taakstelling binnen de opdracht is hiermee rekening gehouden.

Plan van aanpak onderzoek

Het plan van aanpak ziet er schematisch als volgt uit:

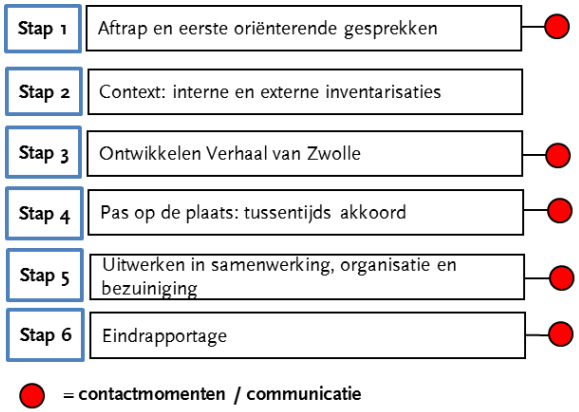

Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode mei-december 2015. De uitvoering heeft plaatsgevonden conform het hiervoor genoemde plan van aanpak, waarbij de eerste programma-uitwerking met plannen voor de stadsprogrammering voor de komende jaren (paragraaf 5.4) additioneel op de opdracht is uitgevoerd.

2 Gemeentelijk beleid

Als input voor het onderzoek geven we als eerste het relevante gemeentelijke beleid weer.

Coalitieakkoord 2014-2018

Over het versterken van de cultuurhistorie van Zwolle is het volgende vermeld:

"We willen de cultuurhistorische attractiviteit van onze stad versterken door de gezamenlijke kracht te benutten van de culturele partners. Door de samenwerking tussen de verschillende spelers als HCO (Historisch Centrum Overijssel), museum De Fundatie, SMZ (Stedelijk Museum Zwolle), Grote Kerk en andere te vergroten. Zo kan Zwolle een aantrekkelijker verblijfsklimaat creëren voor inwoners en toeristen. In de gesprekken zijn we op zoek gegaan naar een gedeeld beeld op de cultuurhistorische identiteit van de stad waarbij woorden als 'stad van de Hanze', Moderne Devotie en andere cultuurhistorische aspecten zorgen voor inspiratie. Dit gedeelde eindbeeld hebben de partijen nu helder voor ogen, hoe daar te komen is een volgende stap. Bij deze andere manier van kijken en werken passen ook de recente initiatieven van de Grote Kerk. Geschatte opbrengst € 300.000 tot € 350.000."

En in het Coalitieakkoord 2014-2018 (p.15): "Het Stedelijk Museum Zwolle heeft cultuurhistorie als kernkwaliteit. We onderzoeken samen met betrokken culturele instellingen hoe in effectieve onderlinge samenwerking een flexibele organisatie vormgegeven kan worden om de cultuurhistorische waarde van Zwolle optimaal zichtbaar te laten zijn."

Gemeentelijk beleid

De gemeentelijke beleidsterreinen en daarbinnen de onderwerpen die van belang zijn voor het onderzoek geven we hieronder, voor zover relevant voor dit onderzoek, in hoofdlijnen weer.

Cultuurbeleid en erfgoedbeleid

In het gemeentelijke cultuurbeleid 2010-2014 wordt (onder andere) aandacht besteed aan cultuurhistorie:

"De kracht van Zwolle is mede gebaseerd op de prachtige historische binnenstad en de rijkdom van historische gebouwen en structuren in de omliggende wijken en in het buitengebied. Historische waardevolle objecten leveren een belangrijke bijdrage aan (de kwaliteit van) de leefomgeving en aan het historisch besef. Het archeologisch erfgoed draagt bij aan het inzicht over het ontstaan van onze stad en omgeving en over de bewoners en hun gebruiken. Het is in vele gevallen de enige bron van onze geschiedschrijving.

Het Zwolse erfgoedbeleid is daarom gericht op de duurzame instandhouding van historisch waardevolle objecten, stedenbouwkundige en landschappelijke structuren en op het beschermen, behouden en onderzoeken van archeologische waarden.

Modernisering Monumentenzorg (MoMo) is het nieuwe (rijks)monumentenbeleid dat ook belangrijke gevolgen heeft voor de gemeente Zwolle.

2 Gemeentelijk beleid

Het nieuwe stelsel betekent een verbreding van objectgerichte monumentenzorg naar een geïntegreerde cultuurhistorische benadering bij ruimtelijke ontwikkelingen. De drie rijkspijlers bestaan uit: verankering van cultuurhistorische belangen in de ruimtelijke ordening (bestemmingsplan), eenvoudiger regelgeving en het bevorderen van herbestemming (waarde en duurzaamheid). Momenteel werkt Zwolle aan een geactualiseerd erfgoedbeleid."

Ontwikkelingsprogramma Binnenstad 2020
Het Ontwikkelingsprogramma Binnenstad 2020 heeft als doel om de centrumfunctie van de binnenstad te versterken. In het programma zijn alle relevante beleidslijnen samengevoegd en vertaald in een samenhangende visie voor de binnenstad en de schil daaromheen. Hierbij ligt een nadruk op de ruimtelijke kwaliteit en het cultureel erfgoed. Ten opzichte van het Ontwikkelingsprogramma uit 2004 zijn de belangrijke veranderingen vanuit cultuurhistorisch perspectief:

- de hele binnenstad is straks één samenhangend multifunctioneel verblijfsgebied met nadruk op het winkelhart waar winkels, daghoreca, culturele activiteiten en evenementen elkaar aanvullen en versterken;
- tegelijk worden de woonmilieus, de groene singels en de entrees meer multifunctioneel; met ruimte voor ontspanning, cultuur en creatieve bedrijvigheid;
- de gemeente zet nog actiever in op het benutten en onder de aandacht brengen van cultuurhistorische waarden en omgeving;
- routes naar, door en om de binnenstad worden verduidelijkt en verbeterd;
- Zwolle hecht waarde aan een herinrichting van het Gasthuisplein, Brouwerstraat-Broerenstraat en de Nieuwstraat.

Eind 2010 stelde de raad de ambitie om Zwolle mee te laten draaien in de top van Nederlandse binnensteden. Deze ambitie is verder ingevuld door het doel om Zwolle te ontwikkelen tot de top 10 van meest gastvrije binnensteden van Nederland. Het rapport 'Zwolle bij de top van de Nederlandse binnensteden' geeft hiervoor de kaders aan, gericht op een transformatie van het huidige 'koopcentrum' naar een 'onderscheidend belevingscentrum'. De gemeente speelt hiermee in op de veranderende functie van de binnenstad.

3a Status quo Historisch Centrum Overijssel (HCO)

Introductie

HCO is ontstaan in 2001 door een fusie van het gemeentearchief Zwolle en het Rijksarchief van Overijssel. De juridische entiteit is een zogenaamd openbaar lichaam op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Via een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeente Zwolle en het Rijk wordt HCO bestuurd en gefinancierd. Met de Provincie Overijssel en enkele andere Overijsselse gemeenten is een dienst-verleningsovereenkomst gesloten voor onder meer archiefbeheer. In dit kader worden momenteel onderhandelingen gevoerd met de gemeenten Deventer en Kampen.
Het HCO is gevestigd in een woonwijk grenzend aan het centrum en heeft daar de beschikking over een (archief- en kantoor-) pand uit de vorige eeuw met een moderne aanbouw uit 2006 voor presentatie- en publieksdoeleinden. Het pand is eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf.
Aan het HCO zijn wettelijke taken van de gemeente Zwolle en van de minister van OCW ten aanzien van archiefzorg overgedragen.

De ***IJsselacademie***, een kenniscentrum voor streektaal en geschiedenis, is gehuisvest bij HCO. De HCO-directeur is er tevens directeur en er wordt op regionaal niveau samengewerkt. Van de gemeente Zwolle ontving de IJsselacademie in 2014 € 31.000 exploitatiesubsidie, en van de deelnemende regionale gemeenten totaal circa € 71.000.

Missie

De missie van HCO luidt: 'We presenteren met enthousiasme de cultuurgeschiedenis van Overijssel en ondersteunen onderzoek door jong en oud.'
Het ondersteunen heeft niet alleen betrekking op het ondersteunen bij historisch onderzoek, maar op het ondersteunen van het Cultuurhistorisch Netwerk Overijssel (Mijn Stad Mijn Dorp). Het HCO wil er zijn voor de mensen in Overijssel, dichtbij de basis en in samenwerking het enthousiasme voor de lokale identiteit benutten.'

Doelstellingen

'Het Historisch Centrum Overijssel is ingesteld met het doel de belangen van de minister en de gemeente bij alle aangelegen-heden betreffende de archiefbescheiden, die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Overijssel en de gemeentelijke archiefbewaarplaats van Zwolle, in gezamen-lijkheid te behartigen.
Het Historisch Centrum Overijssel stelt zich tevens ten doel het in de archieven onder-gebrachte cultureel erfgoed op actieve wijze toegankelijk te maken en onder de aandacht te brengen van een breed publiek.'

3a Status quo Historisch Centrum Overijssel

Functies
1. Kenniscentrum.
2. Presentatie- en publieksactiviteiten.
3. Informatie- en archiefbeheer.

Speerpunten
1. Educatie.
2. Digitale dienstverlening.
3. Mijn Stad Mijn Dorp, sinds 2011 een digitaal community- platform waar inwoners en (cultuur-) historische instellingen uit Overijssel hun collectie (uiteindelijk de collectie Overijssel) kunnen onderbrengen en ontsluiten.

Doelgroepen HCO
1. Historisch geïnteresseerden.
2. Historische onderzoekers (professioneel en amateur).
3. Jeugd (vooral groepen 7 en 8 PO).

Afspraken met gemeente
In de Gemeenschappelijke Regeling (GR) samen met het Rijk is geregeld welke werkzaamheden, taken en bevoegdheden van de gemeente (en van OCW) door het HCO worden uitgevoerd, en is de doelstelling opgenomen om het cultureel erfgoed op actieve wijze toegankelijk te maken voor en onder de aandacht te brengen van een breed publiek.

Facts en figures
Enige van belang zijnde onderdelen zijn hierna weergegeven (cijfers over 2014).

Publieksactiviteiten
HCO organiseert tentoonstellingen (in en buiten het eigen pand, lezingen, boek-presentaties, rondleidingen e.d. Er zijn geen aantallen bekend.

Bezoek publieksactiviteiten

• Studiezaal	3.507
• Expositie	838
• Expositie Grote Kerk	33.244
• Lezingen	341
• Educatie	1.380
Totaal	39.310

Digitaal bezoek

• HCO-website	202.026
• Mijn Stad Mijn Dorp	323.766
• Online magazine	11.742
Totaal	537.534

Financiële exploitatie
De exploitatierekening over 2014 ziet er als volgt uit.

Inkomsten (x € 1.000)	absoluut	%
Bijdrage GR gemeente Zwolle	1.493	34%
Bijdrage GR Rijk	1.650	38%
Opbrengst diensten Provincie	551	13%
Dienstverleningsovereenkomsten	24	1%
Baten projecten & diensten (w.o. projectsubsidies)	625	14%
Overige inkomsten	23	1%
Totaal inkomsten	**4.366**	**100%**

Uitgaven (x € 1.000)	absoluut	%
Personele kosten	1.671	39%
Huisvestingskosten	1.157	27%
Organisatiekosten	213	5%
Materiële (project) uitgaven	946	22%
Afschrijvingen	273	6%
Overige uitgaven	35	1%
Totaal uitgaven	**4.295**	**100%**

Bron: HCO.

Het exploitatieresultaat 2014 is dus € 71.000 positief.

Personele organisatie
Per 31 december 2014 waren er 34 betaalde medewerkers in (vaste) loondienst, die een personeelsformatie van 24,2 fte vervulden. Daarnaast had HCO 12 medewerkers in participatie-/reïntegratiebanen en 105 vrijwillige medewerkers.

3a Status quo Historisch Centrum Overijssel

Belangrijkste sterkten en zwakten

Volgens HCO zijn dat:

Sterkten

- Collectie en content
- Bedrijfsvoering en ICT
- Web-performance

Zwakten

- Locatie voor publieksfunctie
- Geen budget publieksactiviteiten
- Beperkt budget educatiefunctie

Arie Slob, nieuwe HCO-directeur ingaande 1 januari 2016

3b
Status quo Stedelijk Museum Zwolle (SMZ)

stedelijk Museum zwolle

Introductie
In 1996 is het SMZ ontstaan door de fusie van de gemeentelijke Librije Hedendaagse Kunst en de Stichting Provinciaal Overijssels Museum (POM), en is ondergebracht in een stichting. Het SMZ is gevestigd middenin het centrum in het eeuwenoude Rijksmonumentale Drostenhuis, waar vooral de vaste historische collectie is ondergebracht, en in een aangrenzend nieuwbouwdeel uit 1997, waar vooral de wisseltentoonstellingen en de publieksfaciliteiten huizen. De panden zijn eigendom van SMZ.

Missie
De actuele en in 2015 nieuw ontwikkelde missie luidt: 'Het Stedelijk Museum Zwolle biedt op een verrassende en eigentijdse manier beleving van het cultureel erfgoed als belangrijk hoofdstuk van het Verhaal van Zwolle. De rijke cultuurhistorie van de stad wordt zowel voor de eigen inwoners als bezoekers van de stad in verbinding gebracht met de stad van nu met zijn andere aantrekkelijke elementen. Het bewaken en uitdragen van dit rijke cultureel erfgoed leidt tot inspiratie, verwondering, verbinding en leerzame verdieping.'

Profiel
'Het Stedelijk Museum Zwolle is hét centrum voor unieke, inspirerende en interactieve beleving van het cultureel erfgoed van de stad Zwolle. Door middel van vaste en wisselexposities en activiteiten met gebruik van foto, film/video, interactieve digitale media en decorbouw , en in combinatie met fysieke objecten uit de collectie, worden bezoekers deelgenoot van het rijke cultureel erfgoed. Niet alleen visueel maar ook met de zintuigen gehoor, smaak, tast, en reuk. Het cultureel erfgoed wordt in verbinding gebracht met het heden waardoor herkenning in de huidige stad Zwolle ontstaat.'

Tentoonstellingen
Bij de vernieuwde cultuurhistorische programmering van het SMZ worden verbindingen gelegd met het cultureel erfgoed zoals zich dat in het hedendaagse Zwolle openbaart. De presentatie van het Zwolse cultureel erfgoed vindt plaats volgens een nieuw, modern museaal concept dat visuele beleving combineert met auditief, met reuk, smaak en tastzin. Het Drostenhuis herbergt de vaste expositie, maar ook deels wisselexposities; de nieuwbouw huisvest thematische wisseltentoonstellingen binnen het hoofdthema cultureel erfgoed.

Functies
- Collectiebeheer.
- Vaste tentoonstellingen, doorgaans van de eigen collectie.
- Wisseltentoonstellingen, thematisch in verbinding met Zwolse cultureel erfgoed.

3b Status quo Stedelijk Museum Zwolle

- Publieksactiviteiten (lezingen, workshops, rondleidingen, performances et cetera).
- Cultuureducatie.
- Publicaties.
- Museumcafé, museumwinkel, museumtuin en verhuur.

Prestatieafspraken met gemeente

Met de gemeente Zwolle zijn voor 2015 de volgende prestatieafspraken gemaakt:

- Bijdrage SMZ aan gemeentelijk cultuurbeleid: participatie en sterke stad.
- Het SMZ speelt een belangrijke rol bij het uitdragen van cultuurhistorie.
- Hoofddoelstelling: het bevorderen en ontwikkelen van het culturele aanbod en het stimuleren van de passieve en actieve cultuurparticipatie en cultuurbeleving.
- Doelgroepen: Zwollenaren + regio, toeristen, jongeren, cultuurproducenten.
- Drie grote wisseltentoonstellingen cultuurhistorie en actualiteit, waarvan één in samenwerking met andere culturele instellingen of ondernemers in de stad.
- In het Drostenhuis stijlgebonden inrichtingen en thematische presentaties.
- 50 publieksactiviteiten. Er zijn geen afspraken gemaakt over aantallen publieksbereik op deze activiteiten.
- 4.000 leerlingen PO en VO, en 38.000 bezoeken totaal voor alle exposities.
- Drie publicaties bij tentoonstellingen.
- In stand houden collectie.
- Samenwerking en bijdrage aan de stad.

Doelgroepen SMZ

- Actieve senioren.
- Gezinnen met kinderen.
- Jongeren volwassenen.
- Toeristen.
- Leerlingen PO en VO en studenten.
- Bedrijfsleven.

Facts en figures

Enige van belang zijnde onderdelen zijn hierna weergegeven (cijfers over 2014).

Tentoonstellingen

- Vaste inrichting en presentatie in Drostenhuis.
- 7 wisseltentoonstellingen (waarvan 2 in Drostenhuis).
- 3 'reizende' tentoonstellingen.
- 29.320 bezoeken in SMZ, en 19.135 aan de reizende tentoonstellingen.

Educatie

- 3.666 leerlingen PO en VO en studenten MBO en HBO.

Publieksactiviteiten

- 70 publieksactiviteiten.
- Circa 4.500 bezoeken, ofwel gemiddeld 64 bezoekers.

Digitaal bezoek

- Circa 41.500 unieke bezoeken.

Publicaties

In 2014 zijn drie publicaties verschenen.

3b Status quo Stedelijk Museum Zwolle

Financiële exploitatie

De exploitatierekening 2014 is als volgt.

Inkomsten (x € 1.000)	**absoluut**	%
Subsidiebaten	1.188	92%
Overige inkomsten	102	8%
Totaal inkomsten	**1.290**	**100%**

Uitgaven (x € 1.000)	**absoluut**	%
Personeelskosten	789	61%
Huisvestingskosten	217	17%
Organisatiekosten	58	4%
Kosten publiekstaken	143	11%
Kosten behoudtaken	44	3%
Afschrijvingen	30	2%
Overige uitgaven	11	1%
Totaal uitgaven	**1.292**	**100%**

Bron: SMZ

Het exploitatieresultaat 2014 is dus € 2.000 negatief.

Personele organisatie

Per 31 december 2014 waren er 25 betaalde medewerkers in (vaste) loondienst. De betaalde personeelsformatie is 13,6 fte in juni 2015. Daarnaast werkt SMZ met vrijwillige medewerkers; per 31 december 2014 waren dat er 64 op functies als museumcafé, balie/publieksdiensten, secretariaat et cetera.

Belangrijkste sterkten en zwakten

Volgens SMZ zijn dat:

Sterkten

- A1-locatie in het hart van de binnenstad
- Het centrum voor cultuurhistorie van Zwolle
- Kennis en deskundigheid vaste personeel
- Collectie, met name die in het Drostenhuis
- Aantrekkelijke combinatie gebouwen: historisch en modern met tuin als stadsoase.

Zwakten

- Profiel niet duidelijk genoeg
- Onderdelen van de personele organisatie
- Directe herkenbaarheid van het gebouw niet optimaal
- Inkomsten naast subsidie te gering

3c Status quo De Fundatie

Museum De Fundatie omvat:

- *Paleis aan de Blijmarkt in Zwolle met bijna 3.500 vierkante meter tentoonstellingsoppervlak.*
- *Kasteel Het Nijenhuis en beeldentuin in Heino/Wijhe. Het Nijenhuis is op initiatief van collectioneur Dirk Hannema verbouwd tot museum met zijn verzameling als uitgangspunt.*

MUSEUM DE FUNDATIE

De Fundatie

De missie van Museum De Fundatie is:

'Een topcollectie beeldende kunst (van Middeleeuwen tot heden), aansprekende tentoonstellingen in de kwalitatief hoogwaardige gebouwen Paleis aan de Blijmarkt en Kasteel het Nijenhuis. Museum de Fundatie is een dynamisch museum en wil de passie voor de beeldende kunst overbrengen op een groot en breed publiek.'

De doelstelling van het museum is zoveel mogelijk mensen de gelegenheid bieden in aanraking te komen met kunst en cultuur door:

- de volledige bandbreedte van de collecties te tonen op zijn twee locaties in Zwolle en Heino/Wijhe;
- een aansprekend tentoonstellings-programma, dat zich inhoudelijk baseert op de collecties, op publiekslievelingen en meer specialistische tentoonstellingen.

Doelgroepen De Fundatie

- In kunst geïnteresseerden
- Scholieren
- Wetenschappers
- Kunstenaars
- Verblijfstoeristen en dagrecreanten.

Het museum heeft naast de twee locaties ook een reeks permanente en tijdelijke satellieten, de Fundatie*fusions*, met een eigen tentoon-stellingsprogramma.

Momenteel zijn er Fundatie*fusions* in:

- de campus van ROC Deltion
- de foyer van theater de Spiegel
- de campus van Hogeschool Windesheim (binnenkort)
- het buurthuis van de vinexwijk Stadshagen (binnenkort)
- Hardenberg (permament)
- Holten en Almelo (incidenteel).

Paleis a/d Blijmarkt als kunstmuseum, geopend in 2005, is ingrijpend vernieuwd in 2012 (door architect Hubert-Jan Henket) en heropend in juni 2013. Het Paleis heeft nu een elipsvormig opbouw op het dak ('Het OOG' of 'de Wolk' genoemd). Paleis a/d Blijmarkt is eigendom van de gemeente Zwolle.

De kunstinhoudelijke connectie van het museum met de stad ligt in een aantal werken van Zwolse kunstenaars, zoals Gerard ter Borch en Hendrik ten Oever.

Voor 2013-2016 gelden de volgende prestatie-afspraken met de gemeente Zwolle voor De Fundatie:

1. Tonen van een representatief deel van de collectie in Zwolle (ten minste vijf per jaar, voor een belangrijk deel met een nationale en internationale uitstraling), een mix van laagdrempelig en inhoudelijk specialis-tisch, zodat het zich niet alleen voor het grote publiek maar ook als ambitieus kunstmuseum manifesteert.

3c Status quo De Fundatie

2. Bezoekers: gemiddeld 135.000 per jaar, waarvan 100.000 aan Paleis a/d Blijmarkt.
3. Netwerkvorming:
   - bijdrage aan gezamenlijke culturele initiatieven met lokale, regionale en/of internationale collega-instellingen, (waaronder de Zwolse festivals);
   - bijdrage aan Zwolse netwerk van culturele instellingen (DOK);
   - bijdrage aan internationaal netwerk van kunstmusea;
   - bijdrage aan het stimuleren van Zwolle studie/studentenstad;
   - bijdrage aan provincie- en stadsmarketing.
4. Cultuureducatie: op de tentoonstellingen gerichte educatieve projecten (6000 leerlingen).
5. Talentontwikkeling: podium aan jonge talenten.
6. Cultureel ondernemerschap: eigen inkomsten gelijk aan gemeentelijke norm.

Facts & Figures

Bezoekers	Paleis	Nijenhuis
2012	3.918	62,265
2013	175.160	51.234
2014	208.718	53.335

Circa 5% van deze bezoekers zijn scholieren /studenten en jongeren.

Rondleidingen	Paleis	Nijenhuis
2012	1	109
2013	195	92
2014	285	84

Bezoekers aan de website	
2012	91.595
2013	225.938
2014	295.696

Aantal exposities	Paleis	Nijenhuis	Fusions
2012	3	5	9
2013	7	6	12
2014	11	7	13

In Museum De Fundatie werken 35 medewerkers (25,04 fte).
De jaarlijkse bijdrage vanuit de gemeente bedraagt (jaarlijks geïndexeerd):

- budgetsubsidie 2013-2016: € 674.562
- additionele subsidie (voor 2013, 2014 en 2015). € 25.000

De exploitatierekening 2014 ziet er als volgt uit.

Inkomsten	abs.	%
Bijdragen en subsidies	1.925.725	42%
Overige inkomsten	1.418.991	31%
Inkomsten uit entree	1.158.090	25%
Verhuringen	100.701	2%
Financiele baten	22.724	0%
Totaal inkomsten	**4.626.231**	**100%**

Uitgaven	abs.	%
Personele kosten	1.532.944	33%
Huisvestingskosten	736.798	16%
Kantoorkosten	79.226	2%
Promotiekosten	76.336	2%
Tentoonstellings-kosten	800.000	17%
Educatiekosten	29.955	1%
Documentatie/collectie	337.580	7%
Overige algemene koste	591.153	13%
Afschrijvingen	62.516	1%
Saldo dotatie reserves	379.723	8%
Totaal uitgaven	**4.626.231**	**100%**

Bron: De Fundatie

Het exploitatieresultaat 2014 is dus € 0.

3c Status quo De Fundatie

Sterkten en zwakten

Volgens De Fundatie zijn dat:

Sterkten

- Nieuwbouw Paleis a/d Blijmarkt icoon van Zwolle
- Grote aantrekkingskracht op bezoekers (ruim 200.000)
- Kunstinhoudelijke connectie met de stad met Zwolse kunstenaars
- Provinciale collectie van Paul Citroen
- Stevige verankering in Zwolse en Overijsselse gemeenschap
- Stevige positie binnen kunstmusea in Nederland
- Actieve rol in kunstleven in Overijssel
- Aandacht voor talentontwikkeling
- Financieel gezonde organisatie

Zwakten

- De Fundatie is een museum voor beeldende kunst en heeft als zodanig geen cultuurhistorische doelstelling, die wel relevant is voor het verhaal van Zwolle.

3d
Status quo
De Grote Kerk

Inleiding

De Grote Kerk wordt per 1 januari 2016 door de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) in een langdurige erfpacht overgedragen aan de N.V. Grote Kerk Zwolle. In de afgelopen jaren is een aantal opeenvolgende groepen bezig geweest een plan te ontwikkelen om dit monumentale pand te behouden voor de stad Zwolle en een inspirerende en zinvolle bestemming te geven.

In 2014 heeft een projectgroep aan de Algemene Kerkenraad van de PGZ een projectplan voorgelegd dat in december 2014 heeft geleid tot het besluit voor overdracht van de kerk. De projectgroep vormt nu het Stichtingsbestuur. De directeur heeft het plan in een visie, programmering en beleid verder uitgewerkt. De beoogde programmering is voorgelegd aan de partners in de stad. Onderdelen daarvan worden uitgeprobeerd.

De uitvoerende organisatie is gebouwd op een groot aantal vrijwilligers en een klein professioneel team.

Inmiddels is door architect Hoogevest een toekomstvisie op het ontwerp gepresenteerd waarbij het totale gebouw, inclusief de pleinfunctie, de openstelling van de zolders en een horecavoorziening, is meegenomen. Dit plan is geïllustreerd met ideeën voor het interieur.

Positionering

De uitgangspunten van de positionering van de Grote Kerk zijn:

- De Grote Kerk wil fungeren als het letterlijke en figuurlijke middelpunt van de thema's Educatie, Moderne Devotie en Hanze.
- De Grote Kerk is stadskerk voor kerkelijken en niet-kerkelijken, een aanvulling op de geloofsgroepen in en buiten de stad.
- De Grote Kerk organiseert concerten die de unieke akoestiek van het monument benutten (met een prominente rol voor het wereldberoemde Schnitgerorgel).
- De Grote Kerk fungeert als complementair deel van het culturele, museale, educatieve en muziek(theater)aanbod in de stad.
- De Grote Kerk als monumentaal pand in het middelpunt van de stad heeft een belangrijke positie in de stad: 'De Grote Kerk verbindt, verrijkt, verwondert'.

De positionering gaat uit van een coöperatieve aanpak. De betrokkenheid krijgt gestalte met partnerschappen op alle niveaus: met ondernemers, organisaties en particulieren.

3d Status quo de Grote Kerk

Centrale functies van de Grote Kerk

1. De Grote Kerk als academiegebouw:
   - als podium voor educatie dat past in het DNA en de propositie van Zwolle;
   - als centraal podium voor de acht Zwolse Onderwijsinstellingen voor studium generale's, diplomeringen, oraties, masterclasses, colleges door lectoren en practoren, ontvangsten, etc;
   - als gebouw voor debat, lezingen en bezinning voor de leergangen van onderwijsaanbieders;
   - voor educatieve projecten voor scholen in basis- en voortgezet onderwijs.

2. De Grote Kerk als podium voor cultuur-historie en trekpleister voor toerisme: 'De Grote Kerk als stille getuige':
   - Vanuit historisch maar ook vanuit hedendaags én toekomstig perspectief verhalen de zolders boven de hallen van Grote Kerk over het DNA van Zwolle. Drie zolders, drie tijden vanuit het gezichtspunt van de kerk.
   - Samen met de gemeente wordt de stedelijke routing aangepast van Fundatie naar de Grote Kerk en van daaruit naar het SMZ en verder.
   - Als Startpunt Zwolle. Voor de toeristen is de Grote Kerk een oriëntatiepunt in de stad. Samen met Zwolle Marketing/ MarketingOost

3. De Grote Kerk als stadskerk, genius loci:
   - Locatie om het leven te vieren in rouwen, trouwen, dopen, etc. Maar ook voor contemplatie en bezinning in het stiltecentrum.
   - Als pioniersplek Moderne Devotie ondersteund door de Protestantse Kerk Nederland: een vernieuwende vorm van kerk-zijn die aansluit bij de veranderende cultuur en gericht is op mensen die niet (meer) betrokken zijn bij een kerk.
   - De kerk waar ruimte is om stil te staan bij ingrijpende gebeurtenissen in de wereld.

4. De Grote Kerk als gastheer:
   - Het podium voor akoestische concerten. Hierbij fungeert het orgel als een van de prominente onderdelen.
   - De representatieve ontvangstlocatie met historische ambiance en grandeur voor programma's van overheden, grote ondernemingen en organisaties.
   - Het podium voor geëngageerde exposities zoals World Press Photo.
   - Het grootste overdekte plein voor economische markten zoals het Zwolse kapitaal, bedrijfspresentaties, beurzen, congressen etc.

Toekomstige doelgroepen

Doelgroepen van de Grote Kerk:

- (Jonge) mensen die verbinding willen met wat er is en was, op zoek zijn naar verstilling, zingeving en diepgang.
- Lerende, maatschappijkritische mens en bedrijven en organisaties, die inspiratie en kennis wil opdoen, door een eigentijds nieuw aanbod aan educatieve thema's en presentatievormen.
- (On)gelovigen die hechten aan een stadskerk.
- Cultuurminnaars geïnteresseerd in het creatieve, culturele en muzikale aanbod in een unieke locatie.
- De toerist die geïnteresseerd is in het totale aanbod van Zwolle, waarvan de Grote Kerk daarin een logische en belangrijke plaats inneemt.
- Nieuwsgierige Zwollenaar, die trots is op de stad en zijn historie, hecht aan traditie.

3d Status quo de Grote Kerk

Facts & Figures

In 2014 trok de Grote Kerk tijdens de zomeropenstelling 70.000 bezoekers. In 2015 wordt het getal van 100.000 bereikt. Na realisering van de toekomstvisie en een daarmee gepaard gaande openstelling verwacht de Grote Kerk circa 190.000 bezoekers te trekken.

Huidige inkomsten en uitgaven

De belangrijkste inkomsten van de Grote Kerk waren in 2014 (totaal circa € 118.000):

- Inkomsten uit interne en externe verhuringen (circa € 63.000 per jaar).
- Inkomsten offerkist (circa € 8.500).
- Inkomsten uit boekverkoop (circa € 35.000).
- Subsidie (circa € 8.700).

De belangrijkste uitgavenposten van de Grote Kerk (totaal circa € 128.000) zijn energie, onderhoud (circa € 60.000) en beheer.

Toekomstige investeringen en exploitatie

Voor het realiseren van de functies en de bijbehorende programmering zijn plannen ontwikkeld om de investeringen te realiseren en de exploitatie mogelijk te maken. Hiervoor zijn de volgende elementen van belang:

- Er is een meerjarige begroting en investeringsbegroting opgesteld, die in 2018 leidt tot een break even.
- Huidige situatie:
  1. Er is een beperkte 'bruidsschat' overgedragen vanuit PGZ.
  2. De gemeente Zwolle en de Fundatie maken de plaatsing van de beeldengroep Van der Capellen mogelijk in de kerk.
  3. Inkomsten worden momenteel gerealiseerd door de boekenverkoop, kerkelijke diensten, concerten, lezingen en verhuur.
- Toekomstig scenario:
  Indachtig de coöperatieve gedachten (zie hiervoor), zijn plannen voor de realisatie van de investeringen en exploitatie uitgewerkt. Bij de realisatie van de financiering van de herinrichting van de kerk gaat het om:
  1. Fondsenwerving bij in Nederland en in Europees verband functionerende fondsen.
  2. Incidentele subsidies bij Provincie en gemeente t.b.v. instandhouding van monumentale panden en bijzondere culturele activiteiten.
  3. Uitgifte van certificaten van aandelen, waarbij een beroep wordt gedaan op de motivatie een maatschappelijk aandeel te verwerven om daardoor vanuit een blijvende betrokkenheid de Grote Kerk te ondersteunen.
  4. Sponsoren, waarbij delen van het gebouw of programmaonderdelen worden ondersteund met sponsoring op maat.

Sterkten en zwakten

Volgens de Grote Kerk zijn dat:

Sterkten

- Grootte, centraal in stad en regio, gelegen op een hoogwaardige locatie
- Ontstaansgeschiedenis (in de 8de eeuw) met monumentaal orgel, preekstoel, koorhek, consistorie en een beeldengroep op komst. Rijksmonument.
- Groot podium voor het DNA van Zwolle.
- Kerkelijke achterban die hart heeft voor de kerk en voor de aanstaande transitie.
- Aantrekkelijke partner voor derden.

3d Status quo de Grote Kerk

Zwakten

- Oogt van buiten gesloten en somber.
- De binnenruimte wordt gedomineerd door banken. Herinrichting is noodzakelijk.
- Geen geklimatiseerde omgeving in de kerk.
- Inflexibel interieur.
- Vrijwilligersorganisatie is in transitie en nog niet klaar voor de toekomstplannen.
- Financiering voor de herinrichting is nog niet rond.

4
Imago van Zwolle

In 2014 is het imago van Zwolle onderzocht onder bezoekers en niet-bezoekers van Zwolle. De uitkomsten van het onderzoek worden in dit hoofdstuk weergegeven.

De respondenten zijn eind 2013 ondervraagd over het imago van Zwolle.

Imago-onderzoek 2014

De belangrijkste uitkomsten uit het imago-onderzoek onder bezoekers en niet-bezoekers van Zwolle:

Algemeen

- Respondenten associëren Zwolle het meest met Hanzestad, gezellig, leuk en mooi en historische binnenstad.
- Echter een vijfde van de respondenten heeft geen spontane associatie met Zwolle.
- In zijn geheel zijn de spontane associaties vrij diffuus; een echte tastbare icoon, die door veel respondenten kan worden genoemd, ontbreekt.
- Het algemene beeld van Zwolle is positief óf geen mening. Gemiddeld genomen heeft 50% van de respondenten een positief beeld. Hier staat echter tegenover dat 40% van de respondenten geen beeld lijkt te hebben van Zwolle.
- Van alle aan de respondenten voorgelegde sfeeraspecten scoort Zwolle gemiddeld het hoogst op vriendelijkheid, gezelligheid, en gastvrijheid. Ook de waarden veilig, sfeervol en fraai scoren hoog.

Passende activiteiten

- Winkelen is de meest passende activiteit. In totaal vindt 45% van de respondenten winkelen een passende activiteit voor Zwolle (57% in 2010). Op de 2e plek staat uit eten gaan met 30% (38% in 2010) gevolgd door bezoek familie/vrienden.

Verwachtingen over culturele aanbod

Dit betreft het culturele erfgoed/monumenten, theaters, bioscopen, beeldende kunst/galeries, culturele evenementen, architectuur, poppodia, filmhuizen.

- Wanneer gevraagd wordt naar de verwachtingen over het culturele aanbod, zijn respondenten het meest positief over het cultuurhistorisch erfgoed in de stad. 51% verwacht een (zeer) aantrekkelijk aanbod op dit aspect.
- Op de overige aspecten doet de stad het echter minder goed – ‘slechts’ tussen de 26% en 31% heeft (zeer) hoge verwachtingen.
- Onder bezoekers ligt het beeld wat genuanceerder. Deze groep is in zijn geheel beduidend positiever dan niet-bezoekers. De stad lijkt, uitgezonderd voor cultuurhistorie, onder niet-bezoekers geen cultuurimago te hebben.

4 Imago van Zwolle

Verwachtingen over museale aanbod

- Op het gebied van historische musea verwacht 42% een (zeer) aantrekkelijk aanbod, maar heeft tegelijkertijd 45% geen beeld.
- Opvallender nog zijn de uitkomsten ten aanzien van het (verwachte) kunstmuseum aanbod: maar 7% verwacht een *zeer* aantrekkelijk aanbod, 26% een aantrekkelijk aanbod. 20% heeft lage verwachtingen ten aanzien van het aanbod en bijna de helft van de respondenten weet niet wat hij/zij op dit vlak in Zwolle kan verwachten. Er is de afgelopen maanden veel media-aandacht geweest voor de heropening van De Fundatie, maar in het onderzoek zien we het resultaat ervan (nog) niet terug. Het aanbod aan kunstmusea in Zwolle is in ieder geval nog lang niet bij iedereen bekend.

Imago-onderzoek Zwolle Bezoekersprofiel

Deze pagina geeft de belangrijkste kenmerken van het profiel van bezoekers die Zwolle de afgelopen drie jaar minstens één keer bezochten.

Geslacht: iets meer mannen

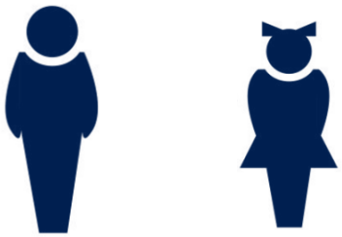

52% 48%

Leeftijd: helft bezoekers is 55+

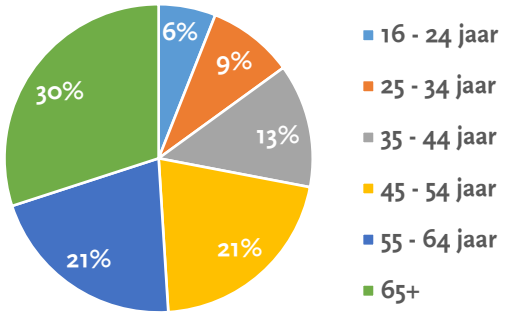

Sociale klasse: nadruk op middelhoog

Sociale klasse op basis van opleiding en beroep.
A = hoogste sociale klasse en D = laagste klasse.

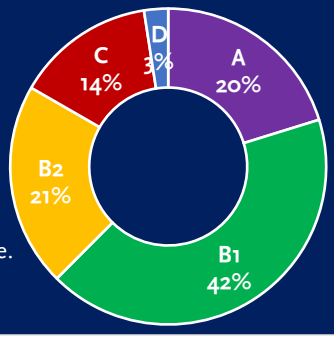

Herkomst: buurprovincies leidend[1]

1. Gelderland (18%)
2. Drenthe (15%)
3. Zuid-Holland (12%)
4. Noord-Holland (10%)

Opvallend: slechts 8% bezoekers komt uit Overijssel

[1] Opgenomen vanaf 10%

Verzorgingsgebied*

- Alle respondenten uit het verzorgingsgebied van Zwolle bezochten de stad minstens één keer de afgelopen drie jaar.
- Van 'overig Nederland' bezocht 23% Zwolle minstens één keer de afgelopen drie jaar.

Bezoekerscitaat:

"Gezellige, gemoedelijke en knusse Hanzestad met musea, winkels en terrassen ..."

Leefstijl: rustig & ingetogen

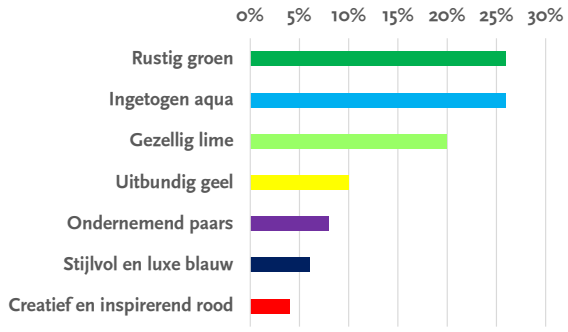

© foto: Josu Orbe via Flickr

* Onder het verzorgingsgebied wordt het COROP-gebied 'Noord-Overijssel' verstaan. De stad Zwolle maakt deel uit van dit COROP-gebied.

5.1 Inleiding cultuur-historisch verhaal van Zwolle

Als eerste beschrijven we de aanleiding tot het cultuurhistorisch verhaal van Zwolle, bezien vanuit de stad en vanuit de kernpartners bij het onderzoek. Vervolgens gaan we in op de doelstellingen en verhaallijnen die invulling kunnen geven aan het cultuurhistorische verhaal van Zwolle.

Top down: het overkoepelende verhaal van Zwolle

In het coalitieakkoord 2014 van de gemeente Zwolle is aangekondigd dat de stad op zoek gaat naar 'het overkoepelende Verhaal van Zwolle' om de positionering (marketing) van de stad te versterken.

Dit overkoepelende Verhaal van Zwolle richt zich op de drie volgende thema's:

- binnenstad/cultuur
- onderwijs en
- economie/regiobinding (regio Zwolle).

Vanaf 2016 wordt de marketing van bovengenoemde thema's integraal aangepakt door Zwolle Marketing samen met de stakeholders.

Zwolle Marketing heeft in nauwe samenspraak met verschillende stakeholders in de stad een aanzet gegeven voor het overkoepelende Verhaal van Zwolle. Dit overkoepelende verhaal 'de ziel van Zwolle' (of het DNA) is, met status 'werk in wording/concept', als volgt omschreven:

'Wij zijn Zwolle! Ondernemende Hanze stad voor mensen met een open blik en betrokken geest. We voelen ons thuis in onze dynamische, moderne stad waar je nog de gezellige, nostalgische sfeer van een middeleeuwse Hanzestad proeft. We krijgen de ruimte om te groeien en te vernieuwen omdat we het elkaar gunnen, maar ook omdat we hier onszelf mogen zijn. We zijn doorzetters en vrijdenkers. We zijn niet op ons zelf gericht maar geloven in de som der delen en gunnen elkaar succes en geluk. Onze nuchtere handelsmentaliteit uit de Hanzeperiode en ons tolerante karakter als erfenis uit de Moderne Devotie vormen de grondleggers van ons hedendaags DNA en verklaren de successen die we boeken.

In de Hanze- en Moderne Devotieperiode werd in Zwolle de basis gelegd voor onze huidige maatschappij. Zwolle kwam tot grote bloei door samenwerkingsverbanden met andere (inter) nationale Hanzesteden. Het allereerste voortgezet onderwijs ter wereld begon onder leiding van Johan Cele in Zwolle. De basis voor politieke partijen als D66 en PvdA werd gelegd in Zwolle. Nog steeds scoren onze MBO- en HBO-onderwijsinstellingen bovengemiddeld hoog in de rankings. Onze handelsmentaliteit en onze wil tot samenwerking zorgen nog steeds voor dynamiek en grote groei en innovatie van onze stad. Onze betrokken geest maakt dat we hier omzien naar elkaar. Menselijk geluk staat bij ons hoog in het vaandel. De combinatie van nuchterheid, ondernemerschap en medemenselijkheid leidt ons nog altijd tot topprestaties. Economisch, culinair, cultureel en in de sport scoort Zwolle hoog. Het maakt Zwolle een aantrekkelijke stad om te wonen, werken, studeren en te bezoeken.

5.1 Inleiding cultuurhistorisch verhaal van Zwolle

De Zwolse kracht is 'samen groeien = het elkaar gunnen x nuchter ondernemen'. Daarom bieden we ruimte aan creatieve ideeën en denkkracht. En borgen we onze historische roots en erfgoed. Door elkaar te stimuleren buiten gebaande paden te treden en samen te werken is Zwolle in staat te inspireren en de stad te transformeren. Deze mentaliteit heeft Zwolle een bijzonder attractieve binnenstad, buitengewoon goed MBO- en HBO-onderwijs en een economische toplocatiebeoordeling opgeleverd. Deze drie pijlers vormen de basis voor de vermarkting van de stad Zwolle en dragen bij aan het uitdragen van Zwolle als innovatieve, economische toplocatie waar menselijk geluk voorop staat.'

Wat betreft het thema binnenstad/cultuur is de gezamenlijke missie: *'Een dynamische en attractieve binnenstad waar je wilt wonen, werken en recreëren. Hier krijg je ruimte voor je wensen en is er balans tussen economische voorspoed en een prettig leefklimaat. De economische vitaliteit van de regio straalt af op een bloeiende binnenstad waar je mag zijn wie je bent'.*

Zwolle Marketing richt zich met het thema binnenstad/cultuur op bewoners en bezoekers uit de regio, Nederland en de buurlanden, behorende tot de volgende leefstijldoelgroepen:

1. Ondernemend paars (9,4% van de Nederlanders)
2. Ingetogen aqua (17%)
3. Creatief en inspirerend rood (6,1%).

Om met de marketing van Zwolle (en de onderliggende thema's) aan te sluiten bij 'de ziel van de stad', zijn door Zwolle Marketing samen met verschillende stakeholders in de stad drie lijnen geïdentificeerd:

1. Nieuwe Hanze
2. Moderne devotie en
3. Zwolle verbindt.

Bottom up: het cultuurhistorische verhaal van Zwolle

Drie van de vier kernpartners (SMZ, HCO en de Grote Kerk), maar ook andere organisaties, houden zich (onder andere) bezig met de cultuurhistorie van de stad. Binnen het thema 'binnenstad/cultuur' is aan de vier kernpartners (bovengenoemde drie en De Fundatie) gevraagd samen met LAgroup de ontwikkeling en uitwerking van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle* voor hun rekening te nemen.

Het coalitieakkoord 2014 van de gemeente Zwolle formuleert dat als volgt: 'Samen met betrokken culturele instellingen wordt gekeken hoe in effectieve onderlinge samenwerking een flexibele organisatie vormgegeven kan worden om de cultuurhistorische waarde van Zwolle optimaal zichtbaar te laten zijn.'

Doelstellingen

Doelstellingen hierbij zijn:

- de cultuurhistorische waarde van Zwolle optimaal en in samenhang zichtbaar te maken en te vermarkten, om de aantrekkelijkheid van Zwolle voor bewoners en bezoekers te verhogen;
- versterken van de samenwerking tussen cultuurhistorische partners in Zwolle;
- realiseren van een besparing van € 300.000 in cultuur.

Cultuurhistorisch verhaal en de daarbij behorende verhaallijnen

De vier kernpartners voelen gezamenlijk de verantwoordelijkheid om de cultuurhistorische waarde van Zwolle optimaal zichtbaar te maken binnen het thema 'cultuur/binnenstad' uit het overkoepelende verhaal.

* Daarnaast krijgt het thema cultuur/binnenstad invulling met een agenda om vorm te geven aan gastvrijheid, het tegengaan van leegstand, het opstellen van een cultuuragenda, promotiecampagnes en betere ontsluiting en herkenbare toeristische informatiepunten. Hiervoor zijn andere gemeentelijke en niet-gemeentelijke partners verantwoordelijk.

5.1 Inleiding cultuurhistorisch verhaal van Zwolle

De basis hiervoor wordt gevormd door de rijke historie van Zwolle met zijn mooie historische binnenstad: een laat-middeleeuws centrum met 17e-eeuwse vestinggordel waarbinnen veel laat-middeleeuwse monumenten maar ook met monumenten uit recentere periode (bijvoorbeeld Jugendstil). De historie in de binnenstad is breed voelbaar, tastbaar en beleefbaar. Dit betreft zowel de middeleeuwse stad, als de vestingstad en de 19e-eeuwse stad. Tastbaar zijn de gebouwen en de monumenten en de structuren die teruggaan tot de pre-stedelijke fase. De stad heeft nog veel historische gebouwen uit veel tijdsperiodes en bouwstijlen. Ook zijn er veel verhalen over zijn bewoners en hun bezigheden bekend en te vertellen. Verhalen die eeuwen teruggaan maar die ook een duidelijke plek in het heden en in de toekomst hebben.

Met een beperkt aantal aantrekkelijke verhaallijnen over de cultuurhistorie van Zwolle willen de kernpartners de stad nadrukkelijker profileren zonder daarmee andere elementen van de Zwolse cultuurhistorie te negeren (of de cultuurhistorie van Zwolle te verengen), noch om de betekenis hiervan voor het heden en de toekomst uit het oog te verliezen. Daarvoor zijn de volgende verhaallijnen geïdentificeerd:

Verhaallijn 1: Hanzestad
Verhaallijn 2: Moderne devotie
Verhaallijn 3: Democratie

Uitwerking van de verhaallijnen

In de hiernavolgende pagina's werken we per verhaallijn de volgende onderdelen uit:

- korte algemene (historische) beschrijving;
- relevante onderwerpen en personen;
- verleden – heden – toekomst;
- fysieke elementen in de (binnen)stad.

Daarna gaan we in op de aantrekkelijkheid voor de potentiële bezoekers van de drie verhaallijnen om Zwolle cultuurhistorisch onder hun aandacht te brengen. Ten slotte geven we een eerste aanzet voor de uitwerking van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle.

5.2
De verhaallijnen

In deze paragraaf geven we een korte inhoudelijke beschrijving van de drie geïdentificeerde verhaallijnen, te weten:

- *Hanzestad*
- *Moderne Devotie*
- *Democratie*

Het cultuurhistorische verhaal van Zwolle …….…

Verhaallijn 1: Hanzestad

Algemene historische beschrijving Hanzestad*

Vanaf het midden van de twaalfde eeuw ontstonden rond de Noord- en Oostzee samenwerkingsverbanden van Duitse kooplieden. Op het hoogtepunt bestonden deze verbanden uit circa 200 steden.

Het verbond, de Hanze, probeerde door uitschakeling van concurrenten en onderdrukking van opkomende handelscentra een monopoliepositie te verwerven in het handelsverkeer: opkopen in productiegebieden, vervoeren, en verkopen in afzetgebieden van met name metalen, granen, hout, huiden, wol, wijn, zout en kruiden en het verwerven van het recht van stapel in de havens waar deze producten voor verscheping en ontscheping werden verzameld en opgeslagen.

In de veertiende eeuw bereikte de Hanze een hoogtepunt als samenwerkingsverbanden van kooplieden rond Lübeck, Westfalen, Saksen, en het gebied van de Baltische Duitse Orde. De Hanze als stedenverbond was allereerst een teken van de opkomende macht van de steden in Noord-Europa die inzagen dat ze hun eigen belangen nog beter gezamenlijk met andere steden konden behartigen.

Zwolle Hanzestad

Zwolle was rond 1280 een trouw Hanzelid, net als Deventer en Kampen, maar trok zich een poosje terug om zich vervolgens in 1407 weer aan te sluiten.

In 1465 kocht Zwolle een pand in Schone (Zweden) op een stadsvitte. Dit is een terrein waarop een stad uit een ander land zijn eigen markt kon organiseren, eigen huizen mocht bouwen en zelfs eigen wetten mocht toepassen.

In de tweede helft van de vijftiende eeuw, werd de IJssel door verzanding moeilijker bevaarbaar, werden de Hollandse steden, zoals Leiden en Amsterdam, steeds belangrijker en ging steeds meer transport over zee. Door aangesloten te zijn bij de Hanze mocht Zwolle niet met Holland handelen. Na 1580 was de bloeitijd van de Hanze voor Zwolle definitief voorbij.

* Deels gebaseerd op Wikipedia.

5.2 De verhaallijnen

Zwolle ging zich richten op Holland. Door zijn ligging was de stad een belangrijke doorvoerhaven naar Duitsland.

In de zestiende eeuw (andere bronnen maken melding van de vijftiende eeuw) werden de Vecht en het Zwarte Water met elkaar verbonden door de Nieuwe Vecht, die tevens de gracht aan de noordzijde van de stad vormde, waardoor de handel met Duitsland toenam. Zwolle beleefde daardoor nog een welvarende zeventiende eeuw.

Verleden – heden – toekomst Hanzestad

Zwolle beleefde in de 14de en 15de eeuw de Gouden Eeuw met de Hanze. In deze bloeitijd was de samenwerking sterk gericht op Duitsland (en de Duitse handel). Ook was er regionale samenwerking met de twee andere hoofdsteden van de Staten van Overijssel, Deventer en Kampen. Vanuit dit Hanzeverleden kent Zwolle nog steeds een verwante onafgebroken kooplieden- en ondernemersmentaliteit, die onder andere gekenmerkt wordt door een zekere aspiratie zonder ijdelheid en buitensporigheid.

De Hanze kan gezien worden als een niet-nationalistische pan-Europese beweging. Vrije steden verenigden zich op basis van wederzijds voordeel en onderling respect in een vrije handelszone, die al doende – want economie en cultuur zijn één – leidde tot een homogeniteit van identiteit van Londen tot Sint Petersburg.

De Nieuwe Hanze, in 1980 leven ingeblazen door Zwolle, draagt de potentie in zich om het inhoudelijke gat te dichten waarin het Europagevoel zich bevindt. De betekenis voor de identiteit van Zwolle is dat daar in 1980 het fundament gelegd werd en dat de stad door zijn economische succes (Hanze), spiritualiteit (Moderne Devotie) en door de staatkundige rol van zijn zonen (Thorbecke, Patriotten) een conceptuele continuïteit belichaamt (ook fysiek in de historische binnenstad) waarop voortgebouwd kan worden.

Fysieke elementen Hanzestad

De historische binnenstad van Zwolle, (gekarakteriseerd door een laat-middeleeuws centrum met 17e-eeuwse vestinggordel waarbinnen veel laat-middeleeuwse monumenten maar ook met monumenten uit recentere periode, bijvoorbeeld Jugendstil), is bij uitstek de fysieke etalage van het (voormalige) Hanze. De belangrijkste fysieke elementen die in Zwolle zijn terug te vinden met betrekking tot de Hanze zijn:

- het compacte middeleeuwse/historische centrum dat vooral tot bloei is gekomen tijdens de Gouden Eeuw van Zwolle; de vele nog aanwezige monumenten: de Grote Kerk met resten van de 35 altaren van de gilden (en de verhalen daarover), de Sassenpoort, Melkmarkt (plek van het riviertje de Aa) en het Rodetorenplein (door recente reconstructie zonder Hanze-uitstraling);
- het water: Zwolle ligt aan het Zwarte Water en de Overijsselse Vecht – voorheen de belangrijkste vaarwegen van Zwolle – en is tegenwoordig via het Zwolle-IJsselkanaal verbonden met de IJssel. Zwolle was het vervoersknooppunt tussen de IJssel, het Zwarte Water en de Overijsselse Vecht (via riviertje de Aa) en opslagplaats voor onder andere zandsteen en hout (houtzaagmolens);
- de vele nog aanwezige familiebedrijven.

5.2 De verhaallijnen

Verhaallijn 2: Moderne Devotie

Algemene historische beschrijving Moderne Devotie*

De Moderne Devotie (met de basiswaarden soberheid, gehoorzaamheid en kuisheid) is een spirituele beweging binnen de middeleeuwse katholieke Kerk die opkwam aan het eind van de 14e eeuw en is ontstaan doordat mensen niet tevreden waren met hun situatie door misstanden onder de geestelijkheid en in de kerkelijke leiding.
De Moderne Devotie stond voor een vernieuwing van het christelijke gemeenschapsleven en is te zien als een hervormingsbeweging binnen de Kerk en maatschappij. Persoonlijke levensheiliging en praktische levenswijsheid vormden het streven. Geert Grote, grondlegger van de Moderne Devotie stichtte in Deventer de eerste woongemeenschappen van de Zusters des Gemeenen Levens en iets later ook van de Broeders des Gemeenen Levens (gemeenschappen van leken). Zij predikten een geestelijk reveil tegen de verloedering van het leven van de clerus en de verruwing van de volkse zeden. Hun voornaamste bezigheden waren de zorg voor de studerende jeugd en de verbetering van de leefomstandigheden van de bevolking. Verantwoordelijkheid voor eigen ziel en zielenheil was belangrijk in de moderne devotie (evenals dat een geestelijke niet nodig was voor contact met God). De Moderne Devotie wordt wel gezien als een wegbereider voor de Reformatie en daarmee gepaard gaande conflicten met de Heilige Stoel.

Ook onderwijs speelde een belangrijke rol bij de verspreiding van de idealen van de Moderne Devotie. Arme studenten werden ondersteund, rijke lanterfanters weggestuurd. Met de productie van boeken, ook in de volkstaal, verdienden scholieren de kost. Grote's volgeling Florens Radewijns stichtte klooster Windesheim (zo'n 10 km ten zuiden van Zwolle) aan de IJssel. In Zwolle kwam een tweede gemeenschap op de Agnietenberg, het vrouwenklooster van Diepenveen werd in 1400 door Johannes Brinckerinck gesticht. Vanuit kloosters Windesheim en Diepenveen, maar met name vanuit de handelssteden Zwolle en Deventer, verspreidde de Moderne Devotie zich over de wereld van de Hanze en bereikte begin 16de eeuw haar hoogtepunt. De beweging beïnvloedde mensen zoals Thomas a Kempis (1380 – 1472, geboren in Kempen, ook gewoond in Deventer en Zwolle), die praktische devotie tijdens de viering van de Mis en in het dagelijks leven voorstond, en later ook Desiderius Erasmus en Jeroen Bosch uit 's-Hertogenbosch. Aangenomen wordt dat a Kempis in belangrijke mate de geschriften van Geert Grote 'gecodificeerd' heeft in zijn boek *De Imitatione Christi* (vertaald als De navolging van Christus). Het representeert min of meer het praktische spirituele programma van de Moderne Devotie. De invloed van de Moderne Devotie bleef ook na de Reformatie groot. Het werd, na de Bijbel, het meest verspreide boek ter wereld. (bron: wikipedia)

* Deels gebaseerd op Wikipedia

5.2 De verhaallijnen

Verleden – heden – toekomst Moderne Devotie
Zwolle heeft een belangrijke plek in (de verspreiding) van de Moderne Devotie. Vanuit dat verleden is de Zwolse mentaliteit er nog steeds een van verantwoordelijkheidsgevoel, tegendraads en spiritueel. Zwolle kent nog steeds een zorgmentaliteit (voorheen o.a. ook armen- en ouderenzorg) met het grootste niet-academisch ziekenhuis en biedt hoogwaardig onderwijs (MBO en HBO). Relevante en soms zeer actuele onderwerpen bij dit thema zijn verder de armenzorg, onderwijs in de volkstaal (met het gymnasium van Johan Cele), het botsen van de Hanzementaliteit (rijkdom van de kooplieden) met de soberheid, gehoorzaamheid en kuisheid van de Moderne Devotie, het (opnieuw) centraal stellen van de mens en het moreel verval (huidige bankencrisis, 'graaiers', oorlogen etc.). Ook de verhalen rondom de personen van Geert Grote, Johan Cele en Thomas a Kempis (auteur van het boek *De Imitatione Christi*), fysiek terug te vinden in de historische binnenstad, bieden aanknopingspunten voor de ontwikkeling van de lijn Moderne Devotie. In Zwolle is er in het stadbestuur onafgebroken een relatief groot aandeel religieuze politieke partijen vertegenwoordigd.

De verhaallijn Moderne Devotie is verder gelieerd met en kan invulling geven aan het thema 'Onderwijs' uit het overkoepeld verhaal van Zwolle. Ook is de Moderne Devotie een tegenhanger voor het harde thema 'Economie/Regiobinding' uit het overkoepelende Verhaal van Zwolle.

Fysieke elementen Moderne Devotie Zwolle
Ook hier is de historische binnenstad bij uitstek de fysieke etalage van Moderne Devotie. De belangrijkste fysieke elementen die in Zwolle zijn terug te vinden met betrekking tot de Moderne Devotie zijn:

- De Grote Kerk met banken van de Latijnse school (de school van Cele), leprozenkapel (waar de zieken de kerkdienst mee konden maken);
- Windesheimklooster (nu nog klein hervormd kerkje ten zuiden van Zwolle);
- Agnietenberg met een grafmonument;
- Botten van Thomas a Kempis in de Lieve Vrouwekerk (Peperbus);
- Praubstraat met de Fraterhuizen;
- Het Langhuis;
- Celepoortje/Celecentrum in de Papenstraat;
- Grote Kerkplein;
- Fraterhuis;
- Sassenstraat.

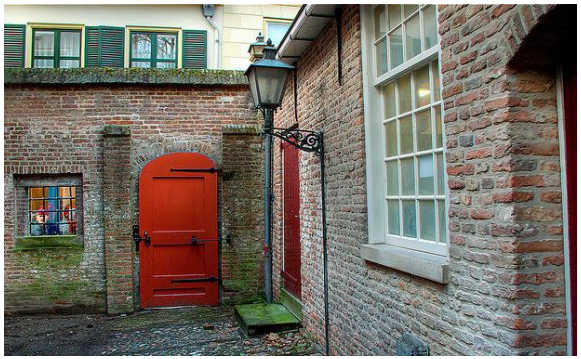

Verhaallijn 3: Democratie

Algemene historische beschrijving Democratie
Het Nederlandse woord democratie stamt af van de Griekse woorden dèmos (volk) en krateo (heersen, regeren) en betekent dus letterlijk 'volksheerschappij'. Dit houdt in dat het volk zelf stemt over de wetten, zoals in het oude Athene, of het volk verkiest vertegenwoordigers die de wetten maken, zoals in België en Nederland. In een democratie is de voltallige bevolking soeverein en is alle autoriteit gebaseerd op de (op z'n minst theoretische) instemming van het volk. Deze bestuursvorm is gebaseerd op het menselijke gelijkheidsideaal. (bron: wikipedia)

Foto: Flickr.com, Jan Stockhorst

5.2 De verhaallijnen

Verleden – heden – toekomst democratie
Zwolle is door de eeuwen heen een recht- en bestuurscentrum geweest. Belangrijke personen in de geschiedenis van de democratie die verbonden zijn met Zwolle zijn Joan Derk van der Capellen, politicus uit de 18de eeuw die een belangrijke rol speelde in de patriottenbeweging (en zitting had in de staten van Overijssel), en Johan Rudolf Thorbecke, de grondlegger van de Nederlandse parlementaire democratie die in de 19de eeuw is geboren in Zwolle. Ook is de SDAP (voorloper van de PvdA) in 1894 in Zwolle opgericht.

Zwolle is heden ten dage nog steeds een belangrijk bestuurscentrum als provincie-hoofdstad, en huisvest nog altijd de Rechtbank.

Fysieke elementen democratie in Zwolle
Er zijn niet veel fysieke elementen die de democratie in Zwolle zichtbaar maken:

- beeld van Thorbecke voor het station (dat overigens op die plek midden in de rotonde, nauwelijks opvalt);
- buste van Van der Capellen op het Bethlehemkerkplein;
- vier grafbeelden voor Joan Derk van der Capellen, gemaakt door de Italiaanse beeldhouwer Giuseppe Ceracchi in opdracht van een Zwols burgercomité, zijn nooit afgeleverd in Zwolle in 1789 (omdat Nederland twee jaar eerder was bezet door Duitse troepen, die de patriottische beweging van Van der Capellen de kop indrukten). Sinds 2009 wordt onderhandeld om de beelden naar Zwolle te halen en ze na ruim 200 jaar (tijdelijk) te plaatsen in de Grote Kerk;
- Drostenhuis;
- De Oude Statenzaal in de Diezerstraat;
- Thorbeckegracht 11 (Staatshuys);
- gedenksteen aan de Bloemendalstraat (Joan Derk van der Capellen).

Foto: Flickr.com, Jan Stockhorst

5.3 Eerste aanzet uitwerking cultuur-historisch verhaal

In deze paragraaf doen we eerst een algemene aanzet voor de uitwerking van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle. In paragraaf 5.4 hierna komt een eerste concrete programma-uitwerking voor de komende jaren aan de orde.

Het Stedelijk Museum Zwolle, het Historisch Centrum Overijssel en de Grote Kerk, als de meest aangewezen kernpartners om invulling te geven aan (de uitvoering van) het cultuurhistorische verhaal, zullen in een latere fase verdere verdieping moeten aanbrengen in de programma-uitwerking in afstemming met andere cultuur-historische, culturele en andere organisaties.

Citaat uit een van de werksessie:
'Koopman en dominee, dat karakteriseert Zwolle!'

Aantrekkelijkheid verhaallijnen
Voordat we een eerste aanzet voor de uitwerking van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle geven, beoordelen we de aantrekkelijkheid van de verhaallijnen om Zwolle onder de aandacht van bewoners en (potentiële) bezoekers te brengen.

Belangrijk bij het onder de aandacht brengen (de profilering) van de stad aan de hand van drie cultuurhistorische verhaallijnen is dat:
- deze waar moeten zijn;
- ze onderscheidend moeten zijn;
- ze aantrekkelijk moeten zijn (een voordeel bieden) voor de potentiële bezoeker;
- ze relevantie moeten hebben voor het heden en de toekomst

De verhaallijnen zijn waar
De drie verhaallijnen zijn geïdentificeerd op basis van de geschiedenis van de stad. Ze zijn dus waar. De fysieke zichtbaarheid van deze verhaallijnen in de (historische binnen)stad is echter verschillend. Van de verhaallijn Zwolle Hanzestad is nog het meeste zichtbaar, van de verhaallijn Democratie het minste (zie tabel).

Niet alle verhaallijnen even onderscheidend
De verhaallijn Zwolle Hanzestad is niet heel onderscheidend, omdat verschillende steden in Nederland (waaronder Deventer en Kampen), maar ook steden in Duitsland, zich profileren als Hanzesteden. Moderne Devotie is echter wel weer onderscheidend. Alleen Deventer gebruikt (onder andere) moderne devotie in de profilering van de stad. Democratie wordt vooral gehanteerd door en geïdentificeerd met Den Haag in zijn profilering als internationale stad van vrede en recht.

Niet alle verhaallijnen even aantrekkelijk
De aantrekkingskracht van Zwolle Hanzestad is groot omdat een Hanzestad door potentiële bezoekers vaak wordt geassocieerd met oude en historische binnensteden en met sfeervol en gezellig, zoals ook de historische binnenstad van Zwolle dat is. Moderne Devotie zal nagenoeg onbekend zijn en heeft daardoor op zich nauwelijks aantrekkingskracht. Democratie ten slotte is weliswaar een bekend begrip (een bekende bestuursvorm), maar de aantrekkingskracht hiervan zal voor de potentiële bezoekers in het algemeen beperkt zijn.

Een en ander wordt bevestigd door het Toeristisch Imago-onderzoek van LAgroup onder bezoekers en niet-bezoekers van Zwolle. Als spontane associatie bij Zwolle wordt in dit onderzoek Hanze/Hanzestad het vaakst genoemd, gevolgd door gezellig, leuk en mooi en oude/historische (binnen)stad. Ook niet onbelangrijk om te noemen is dat een groot deel (van met name de niet-bezoekers) helemaal geen beeld heeft bij Zwolle.*

* Bron: Toeristisch Imago-onderzoek Zwolle 2014 (door LAgroup)

5.3 Eerste aanzet uitwerking cultuurhistorische verhaal

Relevantie voor het heden en de toekomst
Om stoffigheid en oubolligheid te voorkomen is het belangrijk om de relatie met het heden en de toekomst te leggen of de verhaallijnen vanuit het heden te benaderen. Bij democratie is dit het makkelijkst, bij Hanzestad en Moderne Devotie iets lastiger maar biedt voldoende aanknopingspunten.

	Hanzestad	Moderne Devotie	Democratie
Waar en zichtbaar	Veel zichtbaar	Zichtbaar	Nauwelijks zichtbaar
Onderscheidend t.o.v. andere steden	Beperkt	Ja	Enigszins
Aantrekkelijk voor potentiële doelgroep	Ja	Nauwelijks	Nauwelijks
Relevantie voor heden en toekomst	Voldoende aanknoping	Voldoende aanknoping	Veel aanknoping

Samenvattend ontstaat het volgende beeld:

De belangrijkste verhaallijn is Zwolle Hanzestad. De tweede belangrijkste verhaallijn is Moderne Devotie, maar voor een specifieke geïnteresseerde doelgroep. De derde verhaallijn Democratie biedt de minste kansen. Zwolle zou dus in eerste instantie moeten focussen op de eerste twee verhaallijnen.

Deze twee verhaallijnen kunnen ook het meest gelinkt wordt aan de historische binnenstad, die een van belangrijkste redenen voor een bezoek aan een stad vormen. Verbinding met de actualiteit (heden en toekomst) is belangrijk voor de aantrekkelijkheid van de verhaallijnen voor een brede doelgroep.

Doelgroepen

De doelgroepen voor Hanzestad Zwolle zijn primair Nederlanders (zowel bewoners als bezoekers) die zijn geïnteresseerd in cultuurhistorie en (oude) steden, secundair Duitsers en Belgen met dezelfde interesse.
Voor Moderne Devotie gaat het om een specifiekere doelgroep van primaire Nederlanders (bewoners en bezoekers) die zijn geïnteresseerd in religie, spiritualiteit en cultuurhistorie.

In 2014 bedroeg het totale aantal bezoekers aan Zwolle 1,2 miljoen. Het merendeel hiervan is afkomstig is uit de regio: 21% komt uit Overijssel, 17% uit Gelderland, 10% uit Drenthe, 10% uit Noord-Holland en 10% uit de overige provincies.** Het aandeel buitenlanders is niet bekend.*

Ontwikkeling verhaal van Zwolle: een gelaagde presentatie

Hanzestad Zwolle en Moderne Devotie worden verteld binnen de muren van instellingen en buiten de muren van de historische binnenstad. Dat wat binnen de muren wordt verteld, wordt versterkt door wat buiten de muren in de binnenstad wordt verteld en omgekeerd.

Rol kernpartners bij uitvoering

Van de vier kernpartners bij het onderzoek zijn het *Stedelijk Museum Zwolle* (SMZ) , het *Historisch Centrum Overijssel (HCO)* en de *Grote Kerk* de belangrijkste partners om daadwerkelijk invulling te geven aan de verhaallijnen. Het SMZ en Grote Kerk werken momenteel beide aan een (ver)nieuw(d) concept voor de inrichting en presentatie.

* Bron: Zwolle Marketing, ** Bron CVO 2014

5.3 Eerste aanzet uitwerking cultuurhistorische verhaal

Het ***SMZ,*** gevestigd in het monumentale Drostenhuis (16e-eeuwse regentenwoning) met aangebouwde nieuwbouw in de historische binnenstad van Zwolle, heeft deze zomer een koerswijziging ingezet op basis van een nieuwe toekomststrategie. Het museum wil zich in de toekomst focussen op een moderne beleving van het cultureel erfgoed van (regio) Zwolle en wil daarmee *het* centrum van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle worden. In de nieuwe (semi)permanente presentatie in het Drostenhuis, die wordt ontwikkeld op basis van een nieuw museaal belevingsconcept, wordt de geschiedenis van Zwolle verteld. Belangrijk onderdeel daarvan is de geschiedenis van de Hanze. De (semi)-permanente presentatie wordt regelmatig gewisseld/aangevuld met objecten die na de jaarprogrammering ter beschikking komen.

De presentatiefunctie hedendaagse kunst wordt beëindigd.

De Grote Kerk heeft een dominante positie in het hart van de stad en daarmee een natuurlijke trek op bezoekers. In afstemming met het SMZ en HCO ontwikkelt de Grote Kerk een expositie op de drie zolders van de hallen van de kerk, die in de loop van 2017 ingericht zou kunnen worden. De expositie toont, vanuit het gezichtspunt van de Grote Kerk, de belangrijke historische ontwikkelingen die zich in en om de kerk hebben afgespeeld, en legt een relatie met het heden en de toekomst. Het laat vensters zien met thema's als De Grote Kerk als stille getuige, Hanzestad toen en nu en Moderne Devotie, en visualiseert waarom deze al eeuwen belangrijk zijn voor de stad en zijn bewoners, voor de handelsgeest, het onderwijs, voor Nederland en Europa. Tevens legt de expositie verbindingen met unieke historische en actuele locaties in de stad.

HCO gaat stoppen met de presentatiefunctie die het nu nog heeft en wil deze functie in de toekomst alleen nog inzetten voor scholen en groepen. De publiekspresentaties wil men samen met de andere partners in de binnenstad gaan organiseren. HCO fungeert wat betreft de cultuurhistorische verhaallijnen als leverancier van kennis, expertise, informatie en materiaal/collectie om invulling te geven aan de verhaallijnen.

Museum de Fundatie, de vierde kernpartner, heeft geen cultuurhistorische opdracht, maar kan vanuit zijn ervaring en expertise van een succesvol museum voor de andere kern-partners een adviserende rol aannemen.

Rol andere organisaties in de stad

Niet alleen de kernpartners in de samenwerking vertellen het cultuurhistorische verhaal van Zwolle, ook andere cultuurhistorische, culturele en andere organisaties kunnen en zullen dit verhaal vertellen, ieder vanuit hun eigen perspectief. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de bij deze organisaties aanwezige kennis én van hun collecties.
Het betreft:

- de afdeling Monumentenzorg en Archeologie van de gemeente Zwolle, waarvan collectie en kennis niet alleen een belangrijke bron zijn, maar die ook met haar nog te ontwikkelen idee van erfgoed-hotpots in de stad een directe bijdrage kan leveren aan de gezamenlijke cultuurhistorische stadsprogrammering;
- cultuurhistorische en culturele organisaties zoals de historische- en geschiedkundige verenigingen en instellingen, rondleiders en gidsen,

5.3 Eerste aanzet uitwerking cultuurhistorische verhaal

eigenaren van monumenten etc., die in de historische binnenstad hun verhaal vertellen;
- andere organisaties zoals Windesheim Hogeschool, Waanders, de Librije etc. Met name deze partners kunnen bijdragen aan het leggen van een verbinding met het heden en de toekomst.

Door de verhalen en objecten van deze partners waar mogelijk te laten aansluiten bij de geïdentificeerde verhaallijnen Hanzestad Zwolle en Moderne Devotie, en een en ander op elkaar af te stemmen en kennis uit te wisselen, wordt het cultuurhistorische verhaal van Zwolle krachtiger.

Laag 1: bij de kernpartners afzonderlijk, binnen de muren

Het SMZ en de Grote Kerk kunnen voor de verhaallijnen Zwolle Hanzestad en Moderne Devotie in het museum respectievelijk de kerk invulling geven met onder andere:
- (semi)permanente tentoonstellingen (waaronder de plannen voor de nieuwe (semi)permanente presentatie van het SMZ en de Grote Kerk);
- wisseltentoonstellingen;
- (programma) activiteiten (educatief of anders);
- festivals en evenementen.

De insteek kan daarbij chronologisch of thematisch zijn, gericht zijn op de collectie, een persoon, een gebeurtenis of een plek in de stad. Belangrijk is dat de kerninstellingen daarbij zoveel als mogelijk aanhaken bij actualiteiten lokaal, regionaal, nationaal of internationaal dan wel vanuit de actualiteit invulling geven aan de verhaallijnen

Daarnaast moeten het Stedelijk Museum Zwolle en de Grote Kerk nadenken op welke wijze zij bewoners en bedrijven kunnen betrekken teneinde een sterk lokaal draagvlak en trots te creëren. Het creëren van betrokkenheid onder bewoners en bedrijven kan in alle stadia: bijvoorbeeld tentoonstellingen en activiteiten ontwikkeld door bewoners of bedrijven, door hen (mede) uitgevoerd of uitgenodigd als speciale bezoekers.

Laag 2: door de instellingen gezamenlijk, binnen de muren

Het Stedelijk Museum Zwolle, de Grote Kerk, HCO-en andere cultuurhistorische, culturele en andere organisaties kunnen ook gezamenlijk aan de hand van bijvoorbeeld jaarlijks wisselende thema's invulling geven aan de verhaallijnen met tijdelijke tentoonstellingen, activiteiten, evenementen en andere producten.
Van belang is de inhoudelijke samenhang tussen de expositie 'De Grote Kerk als Stille Getuige' (die door de Grote Kerk en het SMZ samen wordt ontwikkeld) met relevante exposities in het SMZ.

Laag 3: in de stad, buiten de muren

Niet alleen binnen de muren van de instellingen, maar ook buiten de muren, fysiek in de stad, in het decor van de historische binnenstad of daarbuiten, kunnen de verhaallijnen zichtbaar worden gemaakt. Dit kan op verschillende manieren worden gerealiseerd:
- door markeringen van of accenten op belangrijke fysieke elementen in de binnenstad op traditionele (bebording, verlichting) of op eigentijdse wijze (QR codes, apps, multimediale technieken) waarmee een verbinding wordt gelegd met de betreffende verhaallijn;

5.3 Eerste aanzet uitwerking cultuurhistorische verhaal

- door met behulp van (hedendaagse) kunst en vormgeving in te spelen op de verhaallijnen (denk bijvoorbeeld aan projecten van lichtkunstenaars zoals Daan Roosegaarde of door jonge kunstenaar van ArtEZ);
- met wandel-, fiets- en vaarroutes, al dan niet met multimediale technieken;
- met aansprekende evenementen en festivals.

Het zichtbaar maken van de verhaallijnen in de stad, buiten de muren, kan worden geïnitieerd door de kernpartners, de gemeente en andere cultuurhistorische, culturele en andere organisaties afzonderlijk en/of gezamenlijk. Omdat het buiten de muren is, in de publieke ruimte, zal de gemeente hier een belangrijke rol vervullen. Deze laag kan sterker invulling krijgen en worden gestimuleerd wanneer deze ingrepen en activiteiten worden aangestuurd, aangejaagd en gecoördineerd door een persoon of organisatie, een 'trekker'.

Laag 4: samen met andere Hanzesteden, op termijn

Zwolle is niet alleen door de geschiedenis met Deventer en Kampen verbonden, maar ook in het heden. Bovendien profileren beide steden zich ook als Hanzesteden, en Deventer ook met Moderne Devotie. Een 'permanente' gezamenlijke ontwikkeling van aantrekkelijke producten en activiteiten en gezamenlijke marketing op de verhaallijn Hanzestad en Moderne Devotie (met Deventer) kan voor alle een meerwaarde hebben. Ook kan samenwerking met de Hanzesteden in Duitsland interessant zijn voor mogelijke bruikleen van collecties.

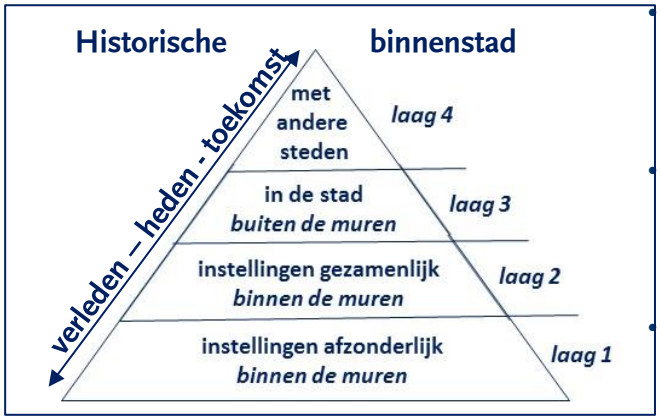

Kritieke succesfactoren

Wat zijn kritieke succesfactoren bij het ontwikkelen en uitwerken van het cultuur-historische verhaal van Zwolle (van beslissend belang voor het al dan niet behalen van succes)?

Onder meer vanuit de benchmarkstudies (zie bijlage 1) kan een aantal kritieke succes-factoren worden afgeleid, namelijk:

- De politieke wil én een langetermijn-ambitie om de stad op het gebied van cultuurhistorie te versterken.
- Het doen van investeringen in de (infra-structuur van) stad en productontwikkeling om invulling te geven aan de langetermijnambitie op het gebied van de cultuurhistorie.
- Het maken van keuzes maken in wat het meest aantrekkelijk is in plaats van alles onder de aandacht van de bewoners en (potentiële) bezoekers te willen brengen.
- Het realiseren van samenhang is daarbij belangrijk, bijvoorbeeld aan de hand van duidelijke (langjarige) thema's of mijlpalen.
- Intensieve (collectieve) marketing, ook via een centrale informatiefunctie op een centrale plek in de binnenstad, om cultuurhistorie onder de aandacht te brengen van potentiële bezoekers waarbij de gemaakte keuzes consequent en consistent worden meegenomen in de communicatie-uitingen.

5.3 Eerste aanzet uitwerking cultuurhistorische verhaal

- Eén sterke partner op het gebied van cultuurhistorie als ‘trekker’ die lijnen uitzet, productontwikkeling initieert, partijen bij elkaar brengt en de algehele coördinatie (ook van de uitvoering) op zich neemt. De ‘functie’ van het ‘historisch museum’ van de stad zou logischerwijze deze trekker moeten zijn, het Stedelijk Museum Zwolle dus. Een alternatief zou kunnen zijn een creatieve aanjager (of cultureel intendant) die invulling geeft aan cultuurhistorie los van de bestaande instellingen (en op basis van gezamenlijk geformuleerde cultuurhistorische mijlpalen) en daarbij onder andere met de inwoners in gesprek gaat om draagvlak te creëren. Bij de uitwerking van de organisatiescenario’s komen we terug op de keuze tussen ‘trekker’ en ‘aanjager’.
- Een centraal cultuurhistorisch punt in de stad: het ‘hoofdkantoor’. Voor Zwolle is dit het Drostenhuis.
- Voldoende vernieuwing in het product-aanbod om herhaalbezoek aan de stad te stimuleren.

5.4 Eerste programma-uitwerking voor de komende jaren

De kernpartners bij het onderzoek hebben op basis van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle een eerste uitwerking van het programma voor de komende jaren gemaakt. Het doel hiervan is om de verhaallijnen te concretiseren in programma's, en daarmee te laten zien hoe zij invulling kunnen geven aan met name laag 1 en 2 (afzonderlijk respectievelijk samen, binnen de eigen muren).

In een volgende fase van het samen-werkingsproject zal in afstemming met andere organisaties (cultuurhistorische, culturele organisaties, bedrijfsleven en gemeente) verder invulling worden gegeven aan de programmering. Ook zal dan de financiering van het programma moeten worden geregeld.

Op de volgende pagina's wordt een eerste uitwerking van het programma gegeven dat invulling geeft aan de verhaallijnen voor de komende jaren. De nadruk wordt gelegd op zowel de historische component als op het heden en de actualiteit van de betreffende verhaallijn.

Het programma betreft drie blokken tot en met 2018:

- **Geestelijk leven in 2016**. Dit programma geeft invulling aan de verhaallijn Moderne Devotie;
- **Handel en economie in 2017**. Dit programma geeft invulling aan de verhaallijn Hanze. Hiervoor is het jaar 2017 gekozen omdat in dat jaar de internationale Hanzedagen in Kampen plaatsvinden;
- **Politiek in 2018**. Alhoewel democratie niet als overkoepelende verhaallijn is gekozen voor het verhaal van Zwolle, kan het thema wel worden opgepakt wanneer de actualiteit daartoe aanleiding geeft.

Het programma moet verder (en concreter) worden uitgewerkt door de kernpartners die het samenwerkingstraject met elkaar aangaan (zie hoofdstuk 6 organisatie samenwerking). Daarbij moet worden gezorgd dat alle (relevante) lagen van de in het vorige hoofdstuk ontwikkelde piramide worden gevuld (binnen de muren van de instellingen afzonderlijk en gezamenlijk, buiten de muren in de stad en samen met andere Hanze-steden).

Ook moeten, waar relevant, andere samen-werkingspartners worden betrokken. In de programma-uitwerking op de volgende pagina zijn suggesties gedaan voor samenwerkingspartners. Het zijn nog suggesties die niet zijn afgestemd met deze partners.

Belangrijk bij de verdere uitwerking is dat de beoogde potentiële doelgroepen worden gedefinieerd en dat deze goed in gedachten worden gehouden bij de invulling van het programma om het zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor de gedefinieerde doelgroep.

5.4 Eerste programma-uitwerking komende jaren

GEESTELIJK LEVEN
Voorjaar/zomer 2016

De kern van het programma 'geestelijk leven' in het voorjaar/zomer van 2016 wordt gevormd door de **monografische tentoonstelling** over het leven en het werk van Thomas a Kempis in het SMZ (Drostenhuis).

Het kernprogramma bestaat verder uit een combinatie van de volgende activiteiten:

- **Tijdelijke tentoonstelling** over het leven en het werk van Geert de Grote (samen met Deventer).
- **Historische expo** Moderne Devotie in Zwolle in het SMZ (Drostenhuis). Hierbij wordt speciale aandacht besteed aan onderwijsvernieuwer Joan Cele.
- Verbreding van het geestelijk leven naar **historische gebouwen** in de stad (satellietlocaties zoals Sassenpoort, Keizer Karel Huis, Fundatie, het station, Windesheim, scholen, wijkcentra en bedrijven).
- **Stadswandelingen,** virtueel en reëel, naar historische plekken die te maken hebben met geloof, schrijven, boeken en onderwijs (en die op een aantrekkelijke en duidelijke manier worden gemarkeerd*) .
- **Symposium** over toekomstige onderwijsontwikkelingen en de actualiteit van ideeën Joan Cele i.s.m. ministerie OCW.
- In 2017 is de 600-jarige sterfdag van Joan Cele. Vanaf kerst 2016 tot 9 mei 2017 (sterfdag) zijn er activiteiten in dit kader.
- **Leergang** Leiderschap en Postmoderne devotie en directiecolleges over leiderschap en vernieuwing in de Grote Kerk.
- Windesheim Honours College studenten werken vanuit de Grote Kerk aan **maatschappelijke projecten** met thema's gerelateerd aan Moderne Devotie.
- **Uitstapjes** naar het Windesheimklooster, Windesheim en andere scholen waar interessante en aantrekkelijke activiteiten worden ontwikkeld.
- **Expo** rond onderwijs en arbeidsmarkt in Zwolle op Windesheim of in Grote Kerk.

Aanvullend op het bovenstaande kernprogramma krijgt 'geestelijk leven' in het voorjaar/zomer van 2016 verder invulling met de volgende (rand)programmering:

- Een **expositie** van foto's gerelateerd aan het geestelijk leven in de afgelopen 100 jaar.
- **Activiteiten** rondom mindfulness (doortrekken van de historische insteek van het 'geestelijk leven' naar het heden) door het SMZ.

Doelgroepen
De meeste belangrijke doelgroepen voor het programma 'geestelijk leven' in het voorjaar/zomer 2016 zijn:

- inwoners van Zwolle
- in historie geïnteresseerden Nederlanders
- in religie geïnteresseerden Nederlanders
- scholieren en studenten uit het voortgezet onderwijs, MBO en HBO.
- bedrijfsleven

GEESTELIJK LEVEN
Najaar/winter 2016

De kern van het programma 'geestelijk leven' in het najaar/winter van 2016 wordt gevormd door **Opgezwolle/Holterbroek - De Zwolse stadsjungle.** Hoe Zwolle/wijk Holterbroek de hegemonie veroverde in de Nederlandse hiphop:

- **Performances** in de stad: bijvoorbeeld Sticks, Rico en Typhoon.
- **Een expositie** van foto's van Herb Alfonzo, Kinza Ferjani in het SMZ en op satellietlocaties (Deltion en in Holterbroek).

* Audiotour is in ontwikkeling bij het SMZ

5.4 Eerste programma-uitwerking komende jaren

Aanvullend op het bovenstaande kern-programma krijgt 'geestelijk leven' in het najaar/winter van 2016 verder invulling met de volgende (rand)programmering:

- **Performances, debat en verbeelding** rond straattaal, social media taal, culttaal en streektaal in de Grote Kerk. Dit kan worden verbreed naar de taal van landelijke aan-sprekende personen zoals Louis van Gaal's Engels, Cruijff's logica, Claudia de Brey (masterclass Nederlands lied) en Wim Daniëls.
- Een **serie hiphop-concerten** in samenwer-king met Hedon in Hedon en op andere locaties.
- **Onderwijsopdrachten** aan studenten van Deltion, Cibap en Artez om het thema 'Opgezwolle/Holterbroek' te verbeelden.
- **Expositie** over de historie van Holterbroek als muziekwijk met foto's, verhalen en wandelingen, vooral ook in de wijk Holterbroek zelf.

Doelgroepen
De meeste belangrijke doelgroepen voor het programma 'Opgezwolle/Holterbroek' in het najaar/winter 2016 zijn:

- inwoners van Zwolle
- jongeren in de regio
- scholieren en studenten uit basisonderwijs
  basisonderwijs (groepen 7 en 8), voortgezet onderwijs, MBO en HBO.

HANDEL EN ECONOMIE
Voorjaar en zomer 2017

De kern van het programma 'handel en economie' in het voorjaar/zomer van 2017 wordt gevormd door de **historische (dubbel) Hanze tentoonstelling** in het SMZ (Drostenhuis) in samenwerking met het Stedelijke Museum Kampen en met Deventer.

Hiermee wordt tevens aangesloten bij de Internationale Hanzedagen die in 2017 in Kampen plaatsvinden.

Voor bruikleen kan worden geleund op het Hanze Museum in Lübeck. Tussen Zwolle, Kampen en Deventer kunnen afspraken worden gemaakt over de focus van de tentoonstellingen (bijvoorbeeld maritiem in Kampen, handels-/monetaire aspecten on Deventer en Zwolle).

Het kernprogramma bestaat verder uit een combinatie van de volgende activiteiten:

- **Manifestatie/tentoonstelling** rond creatieve industrie door Artez, Cibap, Deltion, Landstede, R10, Fundatie en mogelijke andere partners met een aan-sprekende gastconservator, bijvoorbeeld lichtkunstenaar Daan Roosegaarde. Hoe raakt toegepaste kunst aan autonomie? Idealiter ontwikkelt deze manifestatie/ tentoonstelling zich tot een terugkerende manifestatie/tentoonstelling (bijvoorbeeld een IJssel biënnale).
- **Begeleidende (virtuele en reële) programma's**: op zoek naar de sporen van de Hanze in Zwolle, Deventer en Kampen en het inzichtelijk maken van de nieuwe Hanze, het familiebedrijf, de moderne distributie, internationale contacten etc.).
- **Satellietexpo** bij Wehkamp.

Aanvullend op het bovenstaande kern-programma krijgt 'handel en economie' in het voorjaar/zomer van 2017 invulling met de volgende (rand)programmering:

- **Permanente tentoonstelling** met aandacht voor de Hanze in het SMZ, conform hun nieuw museaal belevingsconcept.

5.4 Eerste programma-uitwerking komende jaren

- **Expositie** op de zolders van de Grote Kerk met als titel '*De Grote Kerk als Stille Getuige*' waarin het verhaal van Zwolle vanuit het perspectief van de kerk wordt verteld vanuit het verleden, heden en toekomst.
- **Theaterproducties** over het leven in de (historische en nieuwe) Hanzetijd in samenwerking met de Zwolse theaters.
- **Historische vlootshow** over de IJssel (en verbonden met Sail Kampen en vaartuigen sleepvlootdagen Zwartesluis)*.
- **Symposium** over de betekenis Hanze voor de moderne tijd in samenwerking met het bedrijfsleven.
- **(Virtuele) Hanzeacademie** als platform waarin de geest van de Hanze-ideeën en initiatieven kunnen landen en met elkaar in verbinding worden gebracht, ontwikkeld door de Grote Kerk.
- **Performances, debat en verbeelding** georganiseerd door de Grote Kerk rond het nu en de toekomst van Zwolle. Markten met 'het Zwolse kapitaal' van vandaag (mentaliteit van zaken doen, het vormgeven van de cultuur, andere kant van succes, de guts van Hanze nu).
- **Seminar** over stedelijke vernieuwing met bekende architecten zoals bijvoorbeeld als Rem Koolhaas (OMA) en Adriaan de Geuze (bureau West8), georganiseerd door de Grote Kerk.

Doelgroepen
De meeste belangrijke doelgroepen voor het programma 'handel en economie' in het voorjaar/ zomer 2017 zijn:
- inwoners van Zwolle
- in historie geïnteresseerden Nederlanders, Duitsers en Belgen
- in economie geïnteresseerden Nederlanders
- scholieren en studenten uit het voortgezet onderwijs, MBO en HBO.

HANDEL EN ECONOMIE
Winter 2017/voorjaar 2018

Het kernprogramma 'handel en economie' in de winter van 2017/voorjaar van 2018 wordt gevormd door activiteiten rondom **combines en de regionale keuken** met onderwerpen als:
- **Jonnie Boer** en het slootje bij Giethoorn.
- Groot Zwolle als Agrifood Centrum.
- Het oude en nieuwe land.
- Internationalisatie en schaalvergroting in de **voedselvoorziening**.
- Hoe **Jonnie Boer** een wereldtrend van regionalisatie veroorzaakte.

Aanvullend op het kernprogramma krijgt 'combines en de regionale keuken' in de winter van 2017/voorjaar van 2018 invulling met de volgende (rand)programmering:
- Activiteiten georganiseerd rondom Zwolle culinaire stad.
- **Proeverijen** in de keuken/tuin van het SMZ, in de Grote Kerk en op andere plekken in de stad.
- Ontwikkeling van Zwolse **specialiteiten menukaart** door het SMZ in samenwerking met restaurateurs.
- **Tentoonstelling** over de regionale keuken en de ontwikkeling van Zwolle als culinaire stad.
- **Routes** langs agrifood-plekken inclusief routemateriaal.
- **Markt** over het Zwols kapitaal waar regionale producten (voedsel/kunst en andere zaken) en diensten een tijdelijke plek krijgen in de Grote Kerk en worden verhandeld en uitgelicht.

* Is in het verleden al eens opgepakt, maar is om onduidelijke redenen gestrand.

5.4 Eerste programma-uitwerking komende jaren

Doelgroepen
De meeste belangrijke doelgroepen voor het programma 'combines en de regionale keuken' in de winter van 2017/voorjaar van 2018 zijn:

- inwoners van Zwolle
- culinair geïnteresseerden Nederlanders, Belgen en Duitsers.

POLITIEK
Zomer en najaar 2018

Najaar en winter 2018
Alhoewel democratie niet als een centrale verhaallijn is gekozen, kan dit thema wel worden opgepakt indien de beeldengroep (gemaakt voor het praalgraf van Joan Derk van der Capellen) naar de Grote Kerk komt.

Het kernprogramma politiek in de zomer en het najaar van 2018 wordt gevormd door activiteiten rondom Zwolle als politiek centrum met als thema 'Van patriotten, Thorbecke en SDAP'. De kern bestaat uit een combinatie van de volgende activiteiten:

- Een **reeks tentoonstellingen** in het SMZ en op satellietplekken zoals in het Thorbecke huis Café De Atlas en de Grote Kerk.
- **Lezingen** over staatkundig belang van Zwolse politici met gewaagde bespiegelingen betreffende de Zwolse identiteit en de merkwaardige combinatie van religieus en seculier die we in de stad aantreffen.

Aanvullend op het bovenstaande kernprogramma krijgt 'Van patriotten, Thorbecke en SDAP' in de zomer/najaar van 2018 invulling met de volgende (rand)programmering :

- **Lezing/debat** met bekende landelijke politici om te spreken over het onderwerp 'de betekenis van Zwolse historie voor de (actuele) politiek'.
- **Politiek debat** over maatschappelijke actualiteiten in het licht van de politiek historie.
- Een **reizende tentoonstelling** voor het onderwijs.
- **Seminar** over egocultuur, het in zichzelf gekeerd zijn: onder meer besluiteloosheid van de politiek i.c. de zorg, de vluchtelingenproblematiek, het onderwijs, de financiële sector na de crisis, et cetera.
- **Onderwijsopdracht:** Windesheim Honours College studenten presenteren een nieuw politiek stelsel dat de burger optimaal bindt (life experience room: het stelsel in werking).

Doelgroepen
De meeste belangrijke doelgroepen voor het programma 'Van patriotten, Thorbecke en SDAP' in de zomer/najaar 2018 zijn:

- inwoners van Zwolle
- in politiek en historie geïnteresseerden Nederlanders
- scholieren en studenten uit het voortgezet onderwijs, MBO en HBO.

EDUCATIE PO en VO

Van relevante programmaonderdelen zal een productpakket worden samengesteld voor educatiedoeleinden op de primaire en voortgezet onderwijsinstellingen (PO respectievelijk VO).

6.1 Organisatievorm van de samen-werking

Nu de inhoud is ontwikkeld met het cultuurhistorisch verhaal van Zwolle en met de eerste programma-uitwerking van de verhaallijnen voor de komende jaren, kunnen we de daaruit volgende organisatie van de samenwerking in beeld brengen. Dat doen we met twee scenario's, met op de voor deze initiatieffase van belang zijnde onderdelen en de bijbehorende diepgang. Een nadere uitwerking en concrete duiding van de organisatie van de samenwerking moet worden gerealiseerd wanneer de samenwerking daadwerkelijk van start gaat.

Inleiding

In deze initiatieffase van de samenwerking brengen we op hoofdlijnen in twee scenario's in beeld hoe de organisatie van de samenwerking eruit zou kunnen zien.
De twee scenario's zijn:

1. Vast samenwerkingsverband met drie kernpartners.
2. HCO verantwoordelijk.

Achtereenvolgens komen per scenario de voor deze fase van belang zijnde onderdelen op de passende hoofdlijnen aan de orde:

- de museale visie op hoofdlijn
- de deelnemers
- de (juridische) entiteit
- de structuur en de aansturing
- samenwerkingsgebieden
- inzet functies van de individuele partners
- marketing en promotie
- relatie met de gemeente.

Scenario 1: vast samenwerkingsverband met drie kernpartners

De museale visie op hoofdlijn

Pragmatisch, snel op te starten samen-werkingsverband tussen kernpartners op gelijkwaardige basis. In SMZ vaste tentoonstellingselementen, gecombineerd met dynamische thematische wisselexpo-sities. Stadsprogrammering met bilocaties, activiteiten, evenementen.
Inhoudelijke verdieping in HCO (lezingen, toegang archief). Op termijn volwaardige participatie Grote Kerk met complementaire invulling die museale attractiviteit verder versterkt. Fundatie als deskundig adviseur borgt hoge kwaliteit.

De deelnemers

Drie kernpartners:

- De Grote Kerk
- Historische Centrum Overijssel (HCO)
- Stedelijk Museum Zwolle (SMZ)

Facultatief aangevuld met:

- Monumentenzorg & Archeologie van de gemeente
- Zwolle Marketing

Vaste adviseur:

- Museum De Fundatie

De cultuurhistorische instellingen uit de tweede lijn en andere relevante (culturele en commerciële) organisaties haken, zoals al eerder vermeld, aan bij de samenwerking voor het bedenken en uitvoeren van de programmering.

6.1 Organisatievorm van de samenwerking

De (juridische) entiteit
Een vast samenwerkingsverband tussen de drie kernpartners waarbij *alle* cultuurhistorische zaken in het samenwerkingsverband worden ingebracht.
Institutionalisering van het samenwerkingsverband is niet gewenst. Er wordt daarom geen aparte en specifieke (vaste) organisatie voor de samenwerking opgezet, waardoor er geen vaste kosten/overhead zijn binnen het samenwerkingsverband. Er wordt ook geen (aparte) rechtspersoon opgericht voor de samenwerking.
De instellingen blijven voorts individueel hun eigen activiteiten op niet-cultuurhistorisch vlak uitvoeren.

De structuur en de aansturing
De structuur van het vaste samenwerkingsverband is een projectorganisatie. Er is geen vaste organisatiestructuur, maar per thematisch programmajaar of (buiten het programmajaar) per project wordt door de kernpartners van de samenwerking een kernstructuur en de organisatorische en personele invulling opgezet. De formele aansturing van en besluitvorming binnen de projectorganisatie is in handen van de directeuren van de kernpartners van de samenwerking gezamenlijk. Er is binnen dit directeurenverband geen hiërarchische verhouding. Wel is er binnen de projectorganisatie een vaste 'trekker' die het proces trekt en coördineert, het programmajaar of de projecten initieert, andere partners voorstelt om mee samen te werken en hen bij elkaar brengt, de projectorganisatie en de lijnen uitzet, productontwikkeling initieert, en de algehele coördinatie (ook van de uitvoering) op zich neemt. Logischerwijs zou de 'functie' van 'historisch museum' van de stad deze trekker moeten zijn, in Zwolle dus het SMZ. Deze vorm van vaste trekker geniet de voorkeur boven het in hoofdstuk 5 genoemde alternatief van een cultureel aanjager. De SMZ-organisatie moet echter wel kwalitatief versterkt worden. Een heroriëntatie op de personeelsformatie is daarvoor nodig.

De drie kernpartners sluiten een samenwerkingsovereenkomst als bevestiging en uitwerking van hun commitment.

Samenwerkingsgebieden
Er wordt binnen de projectorganisatie samengewerkt op alle gebieden en alle taken die uitgevoerd moeten worden voor het betreffende programmajaar dan wel voor het betreffende project, met name op de hoofdgebieden:
- programmering
- promotie en pr
- productie (en voorbereiding)
- uitvoering

Inzet functies van de individuele partners
Alle functies en taken, en de bijbehorende medewerkers van de individuele partners kunnen (waar nodig) worden ingezet voor de het opzetten en uitvoeren van de samenwerkingsprojecten, met name:
- directie
- conservatoren/programmeurs
- marketing, pr en promotie
- productie en techniek
- uitvoerende (faciliterende) publiekstaken (kassa, suppoosten et cetera)
- waar relevant horeca.

Het ligt voor de hand met gastconservatoren/curatoren te werken als de breedte van de thematiek daarom vraagt. Ook voor de andere functies en taken zouden niet alleen medewerkers van de individuele partners ingezet hoeven worden. Externe inhuur kan om kwaliteits- of capaciteitsoverwegingen gewenst of zelfs noodzakelijk zijn.

6.1 Organisatievorm van de samenwerking

Verder is het aan te bevelen om bepaalde functies of taken van de samenwerkingsprojecten (misschien wel permanent) te laten vervullen door een van de (kern)partners die sterk en goed is op het betreffende functie- of taakgebied.

Financieel wordt de inzet van directe functies en de bijbehorende medewerkers van de individuele partners gedekt met doorfacturering (van de directe uren) aan de projectorganisatie. De indirecte uren en overhead worden niet doorbelast aan de gezamenlijke projecten.

Marketing en promotie
Het vermarkten van het verhaal van de stad Zwolle wordt gedaan door Zwolle Marketing. Onlangs is hiervoor een nieuw beleid opgesteld: 'Van promotie naar integrale vermarkting van de stad'. Daarmee zijn verschillende aanknopingspunten voorhanden en worden toolkits aangereikt om ook het cultuurhistorische verhaal van Zwolle en de (gezamenlijke) programmering te promoten. Deze (lokale, regionale en waar relevant landelijke) promotie is in hoofdzaak in handen van de projectorganisatie in casu van de samenwerkende (kern)partners.

Relatie met de gemeente
De gemeente Zwolle wil de cultuurhistorische attractiviteit versterken door een gedeeld beeld van de cultuurhistorische identiteit te laten programmeren door samenwerkende culturele/cultuurhistorische instellingen in de stad. Daarmee is de gemeente 'opdrachtgever' van deze ambitie, en is er een gedeelde verantwoordelijkheid om de samenwerking waar mogelijk te faciliteren.

In een periodiek, in overleg op te stellen prestatieovereenkomst wordt vastgelegd wat de gemeente van de kernpartners in de samenwerking vraagt aan prestaties en onder welke context en randvoorwaarden. Ook is hierin vastgelegd wat de (financiële en faciliterende) rol van de gemeente is.

Scenario 2: HCO verantwoordelijk

De museale visie op hoofdlijn
Hoofdkantoor Drostenhuis met een permanente tentoonstelling rond verleden, heden en toekomst van Groot Zwolle. Twee wisseltentoonstellingen per jaar, die tegelijkertijd dienen om in een groeimodel conform het driejarenprogrammaplan de vaste presentatie te realiseren. In de jaren daarna in het zelfde ritme zorgen voor actualisering, verversing. Naast Drostenhuis veel aandacht voor satellieten in de stad met een bijzondere positie voor de Grote Kerk (zie hierna).
Primair verantwoordelijk voor concept en uitvoering is de Taskforce Drostenhuis, een projectorganisatie die aangestuurd wordt door het HCO en ook opgenomen is in die organisatie. In de taskforce zit museale en educatieve expertise. Hun producten in Drostehuis, Grote Kerk en satellieten in de stad (buurthuizen, scholen, et cetera) dragen heel duidelijk het stempel Drostenhuis.

Uitgangspunten
De volgende uitgangspunten zijn relevant:
- De functie 'historisch museum' gaat op in het HCO, waarbij de de zelfstandige SMZ-organisatie ophoudt te bestaan. Het HCO wordt verantwoordelijk voor de presentatie van de cultuurhistorie in Zwolle, inclusief de (semi)permanente basistentoonstelling over de geschiedenis van Zwolle in het Drostenhuis, en inclusief de stadsprogrammering van de verhaallijnen zoals eerder in deze rapportage beschreven.

6.1 Organisatievorm van de samenwerking

- Het Drostenhuis wordt alleen (nog) gebruikt voor de (semi)permanente basistentoonstelling van de geschiedenis van Zwolle en wordt, zoals hiervoor vermeld, geëxploiteerd door de 'nieuwe' HCO-organisatie.
  De nieuwe vleugel van het SMZ wordt afgestoten, bij voorkeur verkocht. Als mogelijk wordt het Drostenhuis verkocht aan de gemeente en teruggehuurd. Als de gemeente een voor haar kostendekkende huur terugvraagt en deze transactie daardoor min of meer resultaatneutraal is voor de gemeente, dan is weliswaar het huidige risico voor HCO van tegenvallend onderhoud (bij met name het monumentale Drostenhuis) vervallen, maar er zal er geen sprake zijn van een beoogde directe kostenbesparing voor HCO. Wel zal er een flinke boekwinst geboekt kunnen worden bij verkoop van het nieuwbouwdeel. Die opbrengst kan worden gebruikt voor de financiering van de in paragraaf 6.3 blijkende frictiekosten die gemaakt moeten worden bij het ophouden van de zelfstandige SMZ-organisatie.
  Overigens is dit aspect van verkoop van het museumpand aan de gemeente ook opportuun in scenario 1.
- Na het ophouden van de zelfstandige SMZ-organisatie is voor de inrichting van de Taskforce Drostenhuis een beperkter aantal formatie-uren nodig voor de exploitatie van de genoemde (semi)permanente tentoonstelling in het Drostenhuis, dan SMZ nu heeft. HCO zal hierover de formatie-uren moeten uitbreiden, maar per saldo levert dat een besparing op ten opzichte van de huidige SMZ-exploitatie.
- Het HCO wordt gefinancierd in een zogenaamde Gemeenschappelijk Regeling (GR) tussen het Rijk en de gemeente Zwolle (en straks wellicht ook de gemeente Deventer). Alle partijen moeten instemmen met de hier genoemde veranderingen bij HCO.
- Op de zolders van de Grote Kerk komt een permanente cultuurhistorische expositie 'De Grote Kerk als stille getuige', in afstemming met of georganiseerd door de Taskforce Drostenhuis van het HCO.
  Voorts wordt de Grote Kerk een van de satellietlocaties met een bijzondere positie bij de gezamenlijke stadsprogrammering van de cultuurhistorische verhaallijnen.
  De Grote Kerk zou voorts, naast stadskerk, met een eigen (niet-cultuurhistorische) programmering en verhuur vooral een academiegebouw kunnen worden voor Zwolle. Dit inhoudelijk programma geldt overigens ook bij het hiervoor behandelde scenario 1.

De deelnemers

Het HCO is verantwoordelijk voor de (gezamenlijke) stadsprogrammering van de ontwikkelde cultuurhistorische verhaallijnen. Het gaat daarbij per programmajaar, of per project, losse samenwerkingsverbanden aan met relevante (culturele, cultuurhistorische en commerciële) organisaties in de stad. Vaste adviseur op het gebied van tentoonstellingen en marketing is Museum De Fundatie. Omdat HCO in basis thans geen presentatie-instelling is, zal deze adviserende rol in de begintijd van dit scenario extra van belang zijn.

De (juridische) entiteit

De bestaande HCO-rechtspersoon. De SMZ-rechtspersoon wordt opgeheven wanneer de zelfstandige SMZ-organisatie is opgehouden te bestaan.

6.1 Organisatievorm van de samenwerking

De structuur en de aansturing
Het HCO is verantwoordelijk voor de stadsprogrammering, dus zij heeft binnen de hiërarchische HCO-structuur de leiding en formele besluitvorming over de stads-programmering. De samenwerking met andere aanhakende organisaties wordt gegoten in losse samenwerkingsverbanden of in een meer vastomlijnde projectorganisatie, afhankelijk van de aard van het project.

Samenwerkingsgebieden
Er wordt samengewerkt op alle gebieden en alle taken die uitgevoerd moeten worden voor het betreffende programmajaar dan wel voor het betreffende project, met name op de hoofdgebieden:
- programmering
- promotie en pr
- productie (en voorbereiding)
- uitvoering.

Inzet functies van de individuele partners
Alle functies en taken, en de bijbehorende medewerkers van de partners waarmee wordt samengewerkt, kunnen (waar nodig) worden ingezet voor het opzetten en uitvoeren van de samenwerkingsprojecten, met name:
- conservatoren/programmeurs
- marketing, pr en promotie
- productie en techniek
- uitvoerende (faciliterende) publiekstaken (kassa, suppoosten et cetera)
- waar relevant horeca.

Het ligt voor de hand met gastconservatoren/curatoren te werken als de breedte van de thematiek daarom vraagt.
Ook voor de andere functies en taken zouden niet alleen medewerkers van de individuele partners ingezet hoeven worden. Externe inhuur kan om kwaliteits- of capaciteits-overwegingen gewenst of zelfs noodzakelijk zijn.
Verder is het aan te bevelen om bepaalde functies of taken van de samenwerkings-projecten (misschien wel permanent) te laten vervullen door een van de (kern)partners die sterk en goed is op het betreffende functie- of taakgebied.
Financieel wordt de inzet van directe functies en de bijbehorende medewerkers van de samenwerkingspartners gedekt met door-facturering (van de directe uren) aan HCO. De indirecte uren en overhead worden niet doorbelast aan HCO.

Marketing en promotie
Het vermarkten van het verhaal van de stad Zwolle wordt gedaan door Zwolle Marketing. Onlangs is hiervoor een nieuw beleid opgesteld: ‘Van promotie naar integrale vermarkting van de stad’. Daarmee zijn ver-schillende aanknopingspunten voorhanden en worden toolkits aangereikt om ook het cultuurhistorische verhaal van Zwolle en de (gezamenlijke) stadsprogrammering te promoten. Deze (lokale, regionale en waar relevant landelijke) promotie wordt onder leiding van HCO uitgevoerd, in samen-werking met de partners waarmee voor het programmajaar of voor een project wordt samengewerkt.

Relatie met de gemeente
De gemeente Zwolle wil de cultuurhistorische attractiviteit versterken door een gedeeld beeld van de cultuurhistorische identiteit te laten programmeren door samenwerkende culturele/cultuurhistorische instellingen in de stad. Daarmee is de gemeente ‘opdracht-gever’ van deze ambitie, en is er een gedeelde verantwoordelijkheid om de samenwerking waar mogelijk te faciliteren.

6.1 Organisatievorm van de samenwerking

In een periodiek in overleg op te stellen prestatie-overeenkomst tussen de gemeente en HCO wordt vastgelegd wat de gemeente vraagt aan prestaties en onder welke context en randvoorwaarden. Ook is hierin vast-gelegd wat de (financiële en faciliterende) rol van de gemeente is.

6.2 Financiering gezamenlijke programmering

In deze paragraaf geven we in kwalitatieve termen aan waaruit de financiering van de gezamenlijke stadsprogrammering zou kunnen bestaan.
Een nadere uitwerking en kwantificering is projectmatig/per project te realiseren.

De opzet hierna geldt voor beide scenario's: 1) vast samenwerkingsverband met drie kernpartners en 2) HOC verantwoordelijk.

De gezamenlijke stadsprogrammering zoals die in hoofdstuk 5 is beschreven, betekent een aanzienlijke uitbreiding van de Zwolse cultuurhistorische stadsprogrammering ten opzichte van de huidige situatie. Dat vergt extra gezamenlijke financiële budgetten, additioneel op de huidige budgetten voor de huidige eigen programma-activiteiten. Suggesties voor mogelijke dekking van deze benodigde additionele gezamenlijke budgetten worden hierna aangegeven. Het spreekt voor zich dat deze financiële dekking van de gezamenlijke stadsprogrammering nog moet worden geregeld.

Per programmajaar of project wordt een projectbegroting opgesteld. Nader te bepalen door de kernpartners is welk soort kosten en opbrengsten in de projectbegroting worden opgenomen; alleen directe kosten en opbrengsten (ons advies: ja), of ook indirecte en overheadkosten (ons advies: niet doen). En zijn er bijvoorbeeld ook bepaalde directe opbrengsten voor een individuele samenwerkingspartner (bijvoorbeeld horeca), et cetera.

De financiering van de (directe) kosten zou kunnen bestaan uit de volgende opbrengstbronnen:

- specifiek gerelateerde entree-inkomsten en andere gezamenlijke eigen inkomsten (als bijvoorbeeld bij een gezamenlijk evenement op locatie de horeca zelf wordt uitgevoerd dan wel verpacht);
- eigen programmabudget van de individuele partners wanneer in voorkomende gevallen de betreffende gezamenlijke programmering in plaats komt van de eigen programmering;
- projectsubsidies van fondsen;
- projectsponsoring;
- projectsubsidies van de gemeente (Stadsontwikkelfonds, een nog op te richten Cultuurfonds);
- een mogelijk nog op te richten vorm van ondernemersfonds waarmee commerciële en culturele evenementen in de binnenstad kunnen worden bevorderd. De gemeente en de binnenstadondernemers zouden het initiatief kunnen nemen voor een dergelijk fonds, vanuit de gedachte dat binnenstadondernemers (en met name horeca) financieel kunnen profiteren van (commerciële en culturele) programmering en evenementen op buitenlocaties in de stad.

6.2 Financiering gezamenlijke programmering

Naar onze verwachting zullen de eigen meeropbrengsten van de gezamenlijke programmering relatief beperkt zijn. De revenuen van een groter publieksbereik zullen vooral neerdalen in de stad, en dan met name bij de horeca en in mindere mate bij de detailhandel.

Er is bij het aangaan van de samenwerking voor de jaarlijkse stadsprogrammering of per project overeenstemming te bereiken met alle partners over de verdeling van het financiële resultaat.

Nota bene:

- Een structurele programma- en/of exploitatiesubsidie van de gemeente Zwolle voor het samenwerkingsverband lijkt – gezien de opgelegde bezuiniging van €300.000 – niet opportuun.
- De Grote Kerk zal voor de door haar voorgenomen individuele cultuurhistorische activiteiten thans geen exploitatiesubsidie aanvragen bij de gemeente Zwolle.

6.3 Bezuinigings-taakstelling

De gemeente Zwolle heeft besloten tot een bezuinigingstaakstelling van structureel € 300.000 per jaar op de exploitatiesubsidies van cultuurhistorische instellingen, ingaande in 2018. In deze paragraaf gaan we voor beide organisatiescenario's in op mogelijke realisatie van deze financiële taakstelling.

Inleiding

Er zit spanning op het gewenste versterken van de cultuurhistorische attractiviteit van Zwolle met een impuls aan gezamenlijke programmering, en de bezuinigings-taakstelling.
De financiële taakstelling kan alleen worden gerealiseerd bij de (kern)partners die voor hun cultuurhistorische taak in de exploitatie worden gesubsidieerd door de gemeente Zwolle. In dit geval zijn dat het Stedelijk Museum Zwolle (SMZ) en het Historisch Centrum Overijssel (HCO, in een Gemeen-schappelijke Regeling samen met het Rijk gefinancierd). De Grote Kerk heeft geen gemeentelijke exploitatiesubsidie en De Fundatie geen cultuurhistorische taak. De andere, kleine(re) cultuurhistorische instellingen die eventueel gesubsidieerd worden door de gemeente, laten we hier buiten beschouwing.

Scenario 1: 'vast samenwerkingsverband met drie kernpartners'

We onderscheiden vijf stappen om tot invulling van (een deel van) de bezuiniging te komen. We geven daarbij per stap en waar mogelijk een globale raming (in een bandbreedte) aan, op basis van de thans beschikbare globale informatie. Nader onderzoek naar de haalbaarheid van de geraamde bedragen is gewenst, met name voor stap 5.

Vooraf

Het SMZ heeft in 2015 ter invulling van een korting op de gemeentelijke exploitatie-subsidie van structureel € 150.000 zijn personeelsformatie teruggebracht met circa 4 fte. Deze kortingen op de subsidie van SMZ valt niet onder de ingaande 2018 nog te realiseren bezuinigingstaakstelling op de cultuurhistorie van € 300.000.
HCO heeft geen recente korting op haar financiële bijdragen gehad.

Stap 1: noodzakelijke heroriëntatie op de personeelsformatie SMZ

Het SMZ is op dit moment geen sterke partij, en daarmee momenteel ook niet voldoende toegerust om de beoogde trekkende rol in het samenwerkingsverband te kunnen vervullen. Daarom is het, zoals al eerder genoemd, bezig een nieuwe (strategische) koers te ontwikkelen en te implementeren. Daarbij is ook een heroriëntering op de personele formatie aan de orde. Het personeel wordt aangestuurd en gecoached om het nieuwe beleid uit te voeren waarin versterking van de SMZ-organisatie, verlaging van de personeelskosten en een verhoging inkomsten hand in hand gaan. De versterking van de SMZ-organisatie is met name nodig om de beoogde trekkende rol van SMZ binnen het samenwerkingsverband adequaat

6.3 Bezuinigingstaakstelling

te kunnen invullen. Daarnaast vallen formatie-uren vrij door het afstoten van de presentatiefunctie hedendaagse kunst. Tot slot wil het SMZ een klein deel betaalde formatie omzetten naar vrijwilligersuren. Met dit alles zou naar verwacht een belangrijk deel van de bezuinigingstaakstelling kunnen worden gerealiseerd. Een globale raming van SMZ laat een besparing op de personeelskosten van SMZ zien van tussen € 100.000 en € 125.000 structureel per jaar en dat vinden wij op basis van de te nemen maatregelen reëel. Er zijn echter wel eenmalige frictiebudgetten nodig om de heroriëntatie van het personeelsbestand mee te kunnen financieren. Uitgaande van een realisatiedatum van de besparing per 1 januari 2018 (tevens realisatiedatum bezuinigingstaakstelling exploitatiesubsidie), worden deze frictiebudgetten geraamd op maximaal € 300.000 tot € 350.000 eenmalig. Het nadeel van deze ingangsdatum 2018 is dat er tot die tijd slechts een beperkte verbeterslag bij SMZ mogelijk zal zijn. Als de genoemde heroriëntatie op de personeelsformatie daarom een jaar eerder zou kunnen worden gerealiseerd, per 1 januari 2017, dan zijn de eenmalige frictiebudgetten maximaal € 400.000 tot € 450.000.

Deze frictiebudgetten zijn op een maximaal bedrag berekend, en zullen afhankelijk van de resultaten van de onderhandelingen met betrokkenen, mogelijk lager kunnen uitvallen. Voor deze frictiebudgetten is nog geen dekking voorhanden. Het lijkt erop dat hiervoor een beroep zou moeten worden gedaan op de gemeente Zwolle. Zij zal hiervoor extra nieuwe middelen moeten inzetten. Als compensatie hiervoor zou de onroerende zaak Drostenhuis en nieuwbouw om-niet aan de gemeente in eigendom kunnen worden overgedragen en (tegen kostende prijs/eigenaarslasten) terug worden verhuurd aan SMZ (zie ook 6.1 waar deze mogelijkheid al werd geopperd). Weliswaar heeft de gemeente hiermee geen 'exploitatie'-dekking, maar wel een compensatie in de vermogenssfeer met een (waarschijnlijk flink) hogere stille reserve in deze onroerende zaak.

Stap 2: backoffice samenwerking SMZ/HCO

Het SMZ en het HCO zijn elkaar aanvullende instellingen vanuit hun primaire functies presentatie en behoud, met op de hoofdlijn eenzelfde doel en missie: de cultuurhistorie (van Zwolle). Vanuit dit oogpunt zou een verregaande samenwerking tussen deze twee instellingen voor de hand liggen. Met de in dit onderzoek beoogde stedelijke samenwerking op het gebied van cultuurhistorische programmering wordt hiermee een aanvang gemaakt. Een volgende stap in verregaande samenwerking tussen SMZ en HCO zou kunnen zijn het opzetten van een gezamenlijke backoffice (inclusief pr en vormgeving). Naar verwacht zou hier een kostenbesparing kunnen worden gerealiseerd, die kan worden ingezet om de bezuinigingstaakstelling verder te dekken. Als we uitgaan van het huidige aantal fte's personeelsformatie van de backofficefuncties bij SMZ en hierbij een stelpost voor synergievoordeel aanhouden van 30%, dan is het reëel om tussen de € 50.000 en € 60.000 structureel per jaar als besparing in te boeken bij SMZ en HCO tezamen.
Mogelijk is ook op de andere kostenbudgetten van backofficiefuncties te besparen.

Stap 3: samenvoegen educatiefuncties onderwijs SMZ/HCO

Hier lijkt vrij snel een besparing gerealiseerd te kunnen worden. Beide organisaties richten zich immers op dezelfde PO- en VO-scholen, beide met cultuurhistorische producten.

6.3 Bezuinigingstaakstelling

Als we uitgaan van het huidige aantal fte's personeelsformatie van de educatiefunctie van SMZ en hierbij een stelpost voor synergievoordeel aanhouden van 30%, dan is het reëel om zo'n € 7.000 structureel per jaar als besparing in te boeken bij SMZ en HCO tezamen.

Stap 4: extra inkomsten of kostenbesparing bij SMZ en HCO

Door het nieuwe beleid van SMZ denkt het flink meer bezoekers te trekken op zijn eigen exposities. SMZ voorziet door het nieuwe beleid een groei van de huidige 30.000 bezoekers, met tussen €40.000 en €50.000 structureel meer entreegelden. Verder denkt het SMZ nu ontbrekende sponsorinkomsten (mede door zijn nieuwe beleid) te kunnen realiseren van € 25.000 per jaar voor zijn eigen organisatie.
Wij vinden voornoemde taakstellingen reëel. HCO heeft gemeld dat het geen mogelijkheden ziet autonoom nog verder te kunnen besparen of extra eigen inkomsten te verwerven.

Stap 5: fusie SMZ/HCO

De meest verregaande vorm van samenwerking tussen SMZ en HCO zou wellicht organisch kunnen ontstaan uit de voorgaande stappen tot samenwerking: de fusie. Alhoewel de ervaring leert dat gewaakt moet worden voor overspannen financiële verwachtingen *bij onveranderde inhoudelijke functies en huisvesting van beide partijen*, zouden verdere structurele besparingen mogelijk in het verschiet kunnen liggen. Er zijn met de voornoemde stappen 2 en 3 al synergievoordelen van samenwerking ingeboekt. Eventuele (verdere) synergievoordelen van fusies zijn niet standaard te geven, maar is maatwerk. Dit maatwerk voor een eventuele fusie tussen SMZ en HCO vergt daarom een studie op zich, wat de huidige onderzoekopdracht te boven gaat. Eén synergievoordeel kan alvast wel worden ingeboekt: één van de twee directeursfuncties zal kunnen vervallen. Een klein deel van de taken en formatie-uren van de vervallende directeursfunctie zal daarbij weliswaar bij een andere functie of andere functies moeten worden ondergebracht, maar per saldo lijkt hier een structurele besparing van tussen €60.000 en €70.000 per jaar haalbaar.

Totaaloverzicht raming besparingen scenario 1	**Raming**
Stap 1: noodzakelijke herorientatie personeelsformatie SMZ	€100.000-€125.000
Stap2: samenwerking backoffice SMZ/HCO	€50.000-€60.000
Stap 3: samenvoeging educatiefuncties SMZ/HCO	€ 7.000
Stap 4: extra inkomsten SMZ aan entreegelden en sponsoring	€65.000-€75.000
Stap 5: fusie SMZ/HCO	€60.000-€70.000 +p.m.
Totaal	**€282.000-€337.000 + p.m.**

Met deze stappen lijkt de bezuinigingstaakstelling van €300.000 op de cultuurhistorische subsidies gehaald te kunnen worden.

6.3 Bezuinigingstaakstelling

Scenario 2 'HCO verantwoordelijk'
In dit scenario houdt SMZ op te bestaan en de functie van historisch museum als de eerder genoemde nieuwe 'Taskforce Drostenhuis' binnen de HCO-organisatie opnieuw wordt ingericht. Daarvoor worden de kosten en opbrengsten geraamd als in de tabel hierna vermeld (met in een aparte kolom wat de betreffende posten in 2014 bij SMZ waren, en die dus minus de €300.000 bezuinigingen als budgetten voorhanden zijn in scenario 2).

Kosten en opbrengsten	SMZ 2014	Taskforce Drostenhuis
Personeelskosten	€ 789.000	€ 250.000
Programma- en collectiekosten	€ 187.000	€ 200.000
Huisvestingskosten	€ 217.000	€ 180.000
Backoffice- en overige (overhead)kosten, onvoorzien. Taskforce incl. extra personeelskosten bij HCO	€ 98.000	€ 150.000
Totale kosten	**€ 1.291.000**	**€ 780.000**
Af: eigen opbrengsten	€ 102.000	€ 100.000
Exploitatiesubsidie	**€1.189.000** 1)	**€ 680.000**

1) exploitatiesubsidie SMZ 2015 is vanwege een korting van €150.000 nog € 1.039.000. Zie toelichting hierna.

Toelichting budgetten
De bedragen voor de taskforce zijn globale, niet specifiek onderbouwde en expertmatige ramingen, en dus voorlopig. Het is nodig dat nader onderzoek plaatsvindt over het realiteitsgehalte van deze ramingen. Het is effectief dit nadere onderzoek te combineren met het bij de bezuinigingen van scenario 1 (stap 5) vermelde gewenste nadere onderzoek naar fusie tussen HCO en SMZ.

De ***personeelskosten*** van € 250.000 zijn voor het directe personeel (programmering/ conservering en suppoosten) en omvat 5 fte (SMZ 13,6 fte per 13 juni 2015). Voorts is er €50.000 personeelskosten ingeboekt voor backofficetaken die HCO verricht.

Het ***programma- en collectiebudget*** is ongeveer gelijk als het SMZ in 2014 had. Wat het beschikbare budget betreft dus geen grote verschillen met scenario 1.

De ***huisvestingskosten*** van de taskforce zijn verlaagd t.o.v. huidige SMZ, want de gebouw-exploitatiekosten van het af te stoten nieuw-bouwdeel vervallen (stelpost 20% van de relevante totale gebouwexploitatiekosten). De eventuele overdracht Drostenhuis aan de gemeente is voor beide kostenneutraal.

De out of pocket ***backoffice- en overige kosten*** houden we voorzichtigheidshalve gelijk aan wat thans wordt uitgegeven: circa €100.000. De synergievoordelen van samenvoeging backoffice HCO en SMZ zitten vooral in de personeelskosten. Bij de bezuinigingen in scenario 1 (bij stap 2) is hiervoor € 50.000 tot € 60.000 geraamd. We nemen aan dat daarna nog € 50.000 extra personeelskosten nodig zijn bij HCO om de backoffice van Tasforce Drostenhuis te kunnen runnen. Totaal hier dus €150.000.

De ***eigen opbrengsten*** blijven naar verwacht per saldo ongeveer gelijk op circa € 100.000. Enerzijds een daling door minder entree-inkomsten omdat er minder wisselexposities kunnen worden gehouden vanwege het afstoten van het nieuwbouwdeel. Daarnaast is er mogelijk fysiek geen plaats meer voor de horeca, waardoor (overigens beperkt) inkomsten worden gemist. Anderzijds wordt een toename van de entreegelden en van de winst van de museumwinkel geraamd omdat door de nieuwe vaste- en wisseltentoon-stellingen in het Drostenhuis meer bezoekers worden verwacht. Per saldo dus gelijke eigen opbrengsten.

6.3 Bezuinigingstaakstelling

De voorlopige besparing/bezuiniging in scenario 2

De huidige subsidie van het SMZ is na de subsidiekorting van € 150.000 ingaande 2015 nog €1.039.000. De benodigde subsidie voor de Taskforce Drostenhuis is hiervoor voorlopig geraamd op € 680.000. Dit impliceert dat in dit scenario 2 een besparing op de gemeentelijke subsidie mogelijk zou zijn van het verschil, ofwel € 359.000. Wel zullen ook in dit scenario 2 eenmalige frictiebudgetten nodig zijn om de frictiekosten te kunnen financieren als de SMZ-organisatie ophoudt te bestaan. Het gaat dan met name om afkoopsommen voor afvloeiing van het personeel. Een (globale) raming hiervan is met de thans beschikbare informatie niet te geven. Maar deze zullen waarschijnlijk hoger liggen dan de frictie-budgetten bij scenario 1 (daar maximaal €400.000/450.000) omdat er meer personeel afvloeit. In tegenstelling tot scenario 1 is er in dit scenario 2 echter wel al een mogelijke dekking in zicht voor de frictiebudgetten, te weten de boekwinst bij afstoten van het nieuwbouwdeel. De verkoopopbrengst van dit A1- gesitueerde gebouwdeel kan niet worden geraamd, een indicatie zou kunnen blijken uit een op te stellen taxatierapport.

6.4 Voor- en nadelen, en verschillen scenario's

Tot slot van dit hoofdstuk 6 over de organisatievorm en de financiën van de samenwerking inventariseren we de voor- en nadelen van de organisatiescenario's ten opzichte van elkaar. Tevens laten we zien wat op termijn de uiteindelijk resterende verschillen zijn tussen de twee organisatiescenario's 1) Vast samenwerkingsverband met drie kernpartners, en 2) HCO eindverantwoordelijk.

Voor- en nadelen beide scenario's

Ten opzichte van elkaar zijn de voor- en nadelen van de twee scenario's op hoofdlijnen als volgt:

Voordelen scenario 1

- een vast samenwerkingsverband met een groter draagvlak door vaste en facultatieve samenwerkingspartners;
- flexibele samenwerkingsorganisatie door ontbreken aparte en vaste structuren en flexibele inzet functies/ taken van de kernpartners naar rato van behoefte;
- democratische besluitvorming;
- organisch proces versterkt draagvlak en de kansen van verregaande samenwerking tussen SMZ en HCO, en leidt mogelijk uiteindelijk (ook) tot een samengaan van SMZ en HCO.

Voordelen scenario 2

- één eindverantwoordelijke (HCO);
- slagvaardig door korte uitvoerings- en besluitlijnen binnen één organisatie;
- mogelijk iets hogere structurele financiële besparingen;
- dekking van hogere frictiekosten.

Nadelen scenario 1

- minder slagvaardig door langere lijnen en gedeelde besluitvorming;
- 'trekker' SMZ moet nog op sterkte komen;
- geen 'exploitatie'-dekking van door gemeente te financieren frictiebudgetten, maar wel vermogenscompensatie voor de gemeente door stille reserve in onroerende zaak Drostenhuis en nieuwbouwdeel om-niet over te dragen aan gemeente.

Nadelen scenario 2

- ontbreken draagvlak bij SMZ om niet-organisch op te gaan in HCO en om nieuwbouwdeel prijs te geven. Verkleint bovendien de kans van samengaan;
- beperkter draagvlak door structuur van één eindverantwoordelijke trekker en uitvoerder, en door de losse samenwerkingsverbanden;
- HCO is in basis geen presentatie-instelling, terwijl de kern van de plannen voor versterking van de cultuurhistorie in Zwolle wel presentatie (inclusief publieksbereik) is;
- waarschijnlijk hogere eenmalige frictie-kosten, die overigens wel gedekt zijn.

6.4 Voor- en nadelen, en verschillen scenario's

Uiteindelijk resterende verschillen tussen organisatiescenario's 1 en 2

Als in scenario 1 (vast samenwerkingsverband met drie kernpartners) de fusie tussen SMZ en HCO uiteindelijk organisch tot stand mocht komen, dan zijn daarna en dus op termijn scenario 1 en scenario 2 (HCO verantwoordelijk) op belangrijke onderdelen min of meer hetzelfde geworden. De belangrijkste verschillen die blijven, zijn:

- Het nieuwbouwdeel van SMZ is bij scenario 2 verkocht. Bij scenario 1 blijft dit nieuwbouwdeel in gebruik van SMZ voor extra wisseltentoonstellingen.
- De verantwoordelijkheid voor de cultuurhistorische stadsprogrammering ligt bij scenario 1 bij HCO/SMZ en de Grote Kerk als kernpartners gezamenlijk op basis van gelijkwaardigheid. Bij scenario 2 ligt die formeel bij HCO (waarin SMZ is opgegaan), en zijn er geen kernpartners in de samenwerking.
- De Grote Kerk is in scenario 1 kernpartner, in scenario 2 een van de samenwerkingspartners met een bijzondere positie.

Het meest relevante verschil in het proces naar het uiteindelijke resultaat is dat in scenario 1 sprake is van een organische ontwikkeling van de samenwerking (tot fusie), wat de kans op draagvlak en daarmee het succes vergroot. In scenario 2 wordt het samengaan met een *big bang* en ontmanteling van SMZ gerealiseerd, met mogelijk onvoldoende draagvlak en daarmee risico's voor de kans van slagen.

Het belangrijkste procesrisico is dat bij scenario 1 een fusie niet tot stand komt en de bij stap 5 ingeboekte verdere financiële synergievoordelen niet worden gehaald. De fusie zou dan (alsnog) afgedwongen kunnen worden door de gemeente. Bij scenario 2 is het procesrisico dat de *big bang* grote weerstand oproept met alle – overigens uiteindelijk tijdelijke – risico's van dien op beheersmatig, financieel en resultaatinhoudelijk vlak.

7 Aanbevelingen

Tot slot geeft LAgroup in dit laatste hoofdstuk de belangrijkste aanbevelingen.

De met de kernpartners van het onderzoek ontwikkelde verhaallijnen en de eerste programma-uitwerking voldoen aan het doel van versterking van de cultuurhistorische attractiviteit van Zwolle en zijn een goede basis voor meer samenwerking. Hiermee kunnen de kernpartners en de gemeente een besluit nemen over de inhoudelijke voorstellen en de samenwerking (waaronder de keuze voor een organisatiescenario), en het (gezamenlijke) besluit aan de gemeenteraad voorleggen.
Onze aanbevelingen zijn verder als volgt.

- Kies voor organisatiescenario 1. Met name omdat de bij 6.4 geschetste voordelen bij dit scenario het grootst zijn. En vooral omdat het proces in dit scenario 1 organisch verloopt, wat de kansen op noodzakelijk draagvlak en daarmee op succes vergroot. Verder leidt ook dit scenario in een samengaan van HCO en SMZ, net als in scenario 2, maar verloopt scenario 1 organisch.
- Laat voordat definitieve besluitvorming plaatsvindt, nader onderzoek verrichten naar de haalbaarheid van de ramingen en bezuinigingsbedragen in beide organisatiescenario's.
- Stel een werkgroep in om het samenwerkingsverband waar nodig nader op te zetten en uit te werken. Deelnemers aan de werkgroep zijn de kernpartners van de samenwerking Grote Kerk, HCO en SMZ, de vaste adviseur De Fundatie, en wellicht een vertegenwoordiger van het Erfgoedplatform.
- Ga 'in de geest' van het te kiezen organisatiescenario snel aan de slag met de gezamenlijke stadsprogrammering voor 2016. Het eerste jaar van de programma-uitwerking voor de komende jaren (zoals opgenomen in paragraaf 5.4) is immers al in 2016, en begin 2016 is er nog geen organisatiescenario functioneel en operationeel. Bij de tijdplanning van uitvoering zou de focus moeten liggen op de extra kansen (zoals promotie spin-offs) die het bezoek van het Koningspaar aan Zwolle op Koningsdag 2016 biedt.
- Laat Museum De Fundatie als tijdelijke kernpartner binnen het vaste samenwerkingsverband ondersteuning bieden in de overbruggingsfase naar de daadwerkelijke realisatie van één van de organisatiescenario's.

bijlage 1 Benchmark

Doel van de benchmark is om te leren van en geïnspireerd te raken door steden die zich de afgelopen jaren op een goede en/of interessante manier hebben ontwikkeld en gepositioneerd met cultuurhistorie en het cultuurhistorische erfgoed. Op basis van de kennis en expertise van LAgroup, input van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en in overleg met het Stedelijk Museum Zwolle, het Historisch Centrum Overijssel, de Grote Kerk en De Fundatie is voor de volgende benchmarksteden gekozen:

- 's-Hertogenbosch
- Dordrecht.

Alhoewel geen benchmarkstad, beschrijven we kort het plan dat Deventer heeft met 'Het Deventer verhaal'. We doen dit omdat de geschiedenis van Deventer voor een belangrijk deel vergelijkbaar is met die van Zwolle en de stad ook heeft gekozen voor profilering aan de hand van het cultuurhistorische erfgoed. Het Deventer verhaal bevindt zich echter nog in de planfase en daarom is Deventer niet als benchmarkstad geselecteerd. Uit het bedrijfsplan van Het Deventer verhaal hebben we de belangrijkste punten overgenomen.

Behalve naar Nederlandse steden is ook gekeken naar de Duitse Hanzesteden als inspiratiebron of om lering uit te trekken..

Deze steden blijken zich niet expliciet met cultuurhistorisch erfgoed te positioneren Bovendien wordt het thema Hanze , wanneer zichtbaar, er op een traditionele manier ingevuld. Ook Zwolle Marketing herkent dit beeld. Daarom is besloten geen Duitse Hanzestad in de benchmark mee te nemen.

In de benchmark van 's-Hertogenbosch en Dordrecht wordt aandacht besteed aan:

- de belangrijkste elementen (vanuit cultuurhistorisch perspectief)
- de zichtbaarheid
- uitwerking van de belangrijkste elementen
- positionering
- eventueel nadere uitwerking
- kritieke succesfactoren.

De benchmark van Deventer beschrijft alleen het bedrijfsplan.

b1.1 ‘s-Hertogenbosch

Voor de benchmark van ‘s-Hertogenbosch hebben we ingezoomd op Stichting Jheronimus Bosch, die de kunstenaar binnen een termijn van tien jaar onlosmakelijk wil verbinden met ’s-Hertogenbosch.

Belangrijkste elementen

De geschiedenis van ’s-Hertogenbosch loopt van Hertog Hendrik van Brabant naar de protestante Frederik Hendrik, de inval van de Fransen en de Tweede Wereldoorlog. Tegenwoordig is 's-Hertogenbosch bekend als de Brabantse hoofdstad met een rijke cultuur waar de Bosschenaren trots op zijn. De belangrijkste elementen van het cultuur-historische erfgoed zijn:

- de historische binnenstad, de Binnendieze en de vestingwerken;
- het Stedelijk Museum en het Noordbrabants Museum;
- het museumcluster bestaande uit het Sint Jansmuseum Bouwloods, Museum Slager, JBAC en Oeteldonks Gemintemuzejum;
- Stichting Jheronimus Bosch 500.

Zichtbaarheid

In de cultuurhistorische visie 2012-2029 wordt als doelstelling gegeven dat de Bossche geschiedenis toegankelijk en beleefbaar gemaakt moet worden voor zoveel mogelijk mensen. Daartoe moeten niet alleen de schakels worden versterkt maar ook aandacht worden geschonken aan de ontsluiting, toegankelijkheid en verspreiding van historische kennis met als uitgangspunt kwaliteit (goed gefundeerde informatie en kennis, afkomstig uit de historische bronnen). Ook herbestemming van leeg komende monumenten is doelstelling van het cultuurhistorische beleid.

De afgelopen tien jaar heeft het culturele klimaat van ‘s-Hertogenbosch een flinke impuls gekregen zoals met:

- verbetering van de fysieke infrastructuur (onder andere vestingwerken);
- de oprichting van Stichting Jheronimus Bosch 500 in 2009 (SJB500);
- realisering van het Jheronimus Bosch Art Center (JBAC);
- nieuwbouw en clustering van het Stedelijk Museum en het Noordbrabants Museum.

Er wordt gewerkt aan realisering van een erfgoedcluster (Stadsarchief, Vestingwerken en Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten) en aan verdere samenwerking van het cluster van Museum Slager, JBAC, Oeteldonks Gemintemuzejum en het Sint Jansmuseum in de ‘Hinthamerdriehoek’.

Stichting Jheronimus Bosch 500 en Bosch Research and Conservation Project.
SJB500 is opgericht eind 2009, mede uit provinciale en gemeentelijke middelen die beschikbaar kwamen na het stoppen van het project culturele hoofdstad Europa.
SJB500 wil binnen een termijn van tien jaar Jheronimus Bosch (1450-1516) onlosmakelijk verbinden met ’s-Hertogenbosch.
Ad ’s-Gravesande is de intendant van SJB.
Hoogtepunt van SJB500 is het jaar 2016, het 500e sterfjaar van Bosch.

De ambitie van SJB500 is dat:

- bewoners trots zijn op Jheronimus Bosch;

Foto: Flickr.com , Bert Kaufman

b1.1 ‘s-Hertogenbosch

- toeristen weten dat de stad de bakermat is van de schilderijen die Bosch heeft achtergelaten, en zij op verscheidene plaatsen in de stad diens sporen vinden;
- nationale en internationale kunstkenners, – liefhebbers en makers – ’s-Hertogenbosch erkennen als hét mondiale Bosch kennis-centrum.

Alle werken van Bosch zijn vanuit ’s-Hertogenbosch terechtgekomen op doorgaans museale locaties verspreid over de wereld. Om alle werken van Bosch te zien, moet men vijftien steden aandoen, maar om de schilder beter te begrijpen is een bezoek aan ’s-Hertogenbosch onmisbaar. Met de manifestatie Jheronimus Bosch 500 wordt in tien jaar tijd van een visioen een werkelijkheid gemaakt: de stad zonder het materiële erfgoed van Bosch verwerft internationale erkenning als stad van Bosch. Hiervoor ontwikkelt en organiseert SJB500 een internationaal meer-jarenprogramma, opgebouwd uit weten-schappelijke elementen en een gevarieerd publieksprogramma. Het ambitieniveau van de stichting is hoog en kan dan ook alleen maar tot stand komen door samenwerking.

Jheronimus Bosch Art Center (JBAC) profileert zich als het internationale kennis- en ervaringscentrum waar bezoekers de kunstenaar Bosch, zijn werk en zijn leven kunnen ontdekken en verkennen. Het centrum biedt onderdak aan een moderne expositie over de kunstenaar, bestaande uit een introductie met een filmportret over Bosch en over de tijd waarin hij leefde, en aan vier onderliggende kamers met een overzicht van het gehele oeuvre van Bosch met behulp van hoogwaardige fotografische reproducties op origineel formaat. Daarnaast biedt het centrum een podium voor concerten en optredens, moderne kunst, een bibliotheek, auditorium en vergaderzalen.

Noordbrabants Museum (NBM) is na grootschalige nieuwbouw en renovatie heropend op 23 mei 2013. In het NBM worden de kennis en het roerende culturele erfgoed van Brabant bewaard en tentoon-gesteld en wordt een bijdrage geleverd aan het culturele leven van Nederland met een diversiteit aan bijzondere tentoonstellingen met een (inter)nationale aantrekkingskracht. Belangrijke exposities in de komende jaren zijn ‘Jheronimus Bosch, visioenen van een genie’, bij gelegenheid van het 500ste sterfjaar van Jheronimus Bosch (2016) en de grote Van Goghtentoonstelling (2018), in samenwerking met Van Gogh Brabant en de BrabantStadparticipanten.

Stedelijk Museum ’s-Hertogenbosch is een museum voor hedendaagse kunst en design. Het museum is samen met het NBM gevestigd onder één dak in het Museumkwartier.

Positionering

In 2013 is een intensieve marketingcampagne uitgevoerd: ‘s-Hertogenbosch Cultuur Compleet die is voorgezet met behulp van de website www.gastvrijdenbosch.nl. De stad positioneert zich daarin met name met Jheronimus Bosch, maar ook met gastronomie (great flavours) en veel te doen (‘never a dull moment’). Het tweede belangrijke cultuurhistorische element in de profilering zijn de vestingwerken.

b1.1 ‘s-Hertogenbosch

Nadere achtergrondinformatie SJB500
Om binnen een termijn van tien jaar Jheronimus Bosch onlosmakelijk met de stad te verbinden, is een programma ontwikkeld. Vanaf 2010 presenteren beeldend kunstenaars, filmmakers, musici, inwoners van ’s-Hertogenbosch, kunstacademie-studenten, dansers, theatermakers, kunsthistorici en culturele instellingen uit binnen- en buitenland een programma met sociaal-culturele, wetenschappelijke en artistieke activiteiten op het snijvlak van klassiek en modern. De programma is opgebouwd als een drieluik:

- *Visioen van de Stad* wil in de eerste plaats de inwoners van ’s-Hertogenbosch inspireren (sociaal-culturele functie);
- *Visioen van de Fantasie* geeft ongebreideld baan aan de door Bosch geïnspireerde makers en een publiek dat zijn nieuwsgierigheid naar de schoonheid van het bekende en het onbekende wil bevredigen;
- *Visioen van het Verstand* inspireert de denker, de vorser, de wetenschapper en wil oude inzichten in nieuw perspectief plaatsen en nieuwe vergezichten bieden.

Het programma bestaat onder andere uit:

- In 2016, 500ste sterfdag van de schilder, als hoogtepunt de grote Bosch-tentoon-stelling Visioenen van een genie in het NBM waar werken van Bosch van internationale musea worden tentoon-gesteld (SJB500 stelt hiervoor middelen ter beschikking aan het NBM) in samen-hang met de resultaten van het kunst-historisch onderzoek Bosch Research and Conservation Project.
- In 2014 is aan de Efteling de opdracht verstrekt voor de ontwikkeling van een Bosch Experience, een toeristische belevingsroute die de verhalen over de schilder, zijn werk en zijn tijd zichtbaar en invoelbaar maakt voor een breed publiek uit binnen- en buitenland in het Boschjaar 2016 en verder. De experience biedt erfgoedlocaties, horeca en winkeliers mogelijkheden om aan te haken. Bedoeling van de experience is om zowel informatie te bieden over Bosch alsook de kwaliteit van de binnenstad te tonen en aldus het toeristisch bezoek aan ’s-Hertogenbosch te versterken. De experience bestaat uit:
  - een wandelroute;
  - een vaarroute op de Binnendieze (waar met projectietechnieken de wereld van Bosch wordt in gevaren);
  - licht- en geluidprojectie op de Markt (een show die de wereld van Bosch vermengt met de stad in de vorm van video mapping, informatie en muziek).
- Er is een educatief platform opgezet waarbij lokale, regionale en provinciale aanbieders (NBM, Stedelijk Museum JBAC, de Muzerije, het Stadsarchief, de dienst Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten, Kunstbalie, het provinciaal expertisecentrum voor kunsteducatie en kunstbeoefening) zich hebben aange-sloten. Nieuwe producten zijn:
  - een musical voor basisscholen (Albert Verlinde Entertainment m.m.v. Rabo en het VSBfonds);
  - een website (www.bosch500educatie.nl) waar het educatieve aanbod voor het basis- en voortgezet onderwijs wordt samengebracht en ontsloten.

b1.1 ‘s-Hertogenbosch

- Er is een 11-daags kunstenfestival, SHINE, ontwikkeld in opdracht van Jheronimus Bosch 500. SHINE is onderdeel van de internationale, culturele manifestatie Jheronimus Bosch 500. Deze manifestatie zal zijn hoogtepunt beleven in 2016 als ’s-Hertogenbosch het 500ste sterfjaar van Jheronimus Bosch groots herdenkt. De eerste editie van het festival SHINE vond plaats van 7 t/m 17 mei 2015.
- Ook nieuwe media krijgen veel aandacht:
  - SJB500 heeft in 2014 een internationale pitch uitgeschreven voor een art game die is gewonnen door Cave! Cave! Deus Videt.
  - het bureau No Strings maakt met de apps een digitale vertaling van elementen uit de werken van Bosch naar een spelvorm (zelf digitale schilderijen maken op basis van de werken van Bosch, per e-post verzenden of versturen als ansichtkaart per huispost) en de app Bosch Camera waarmee iedereen straks creatieve foto’s kan maken van het hier en nu, verrijkt met elementen uit de werken van Jheronimus Bosch. In 2015 worden beide apps geïntroduceerd.
- Productenlijn bestaande uit stationary (i.s.m. Becking & Blitz), lampjes, zitzakken en kussens (i.s.m. Fatboy), Delftse blauwe borden (i.s.m. De Porceleyne Fles BV), witte en rode wijn (i.s.m. Wijn Verlinden), speciaal bier (i.s.m. ; Café Bar Le Duc BV), Monopoly Special Edition (i.s.m. ; Identity Games International BV) en bouw- en educatiepakketten (i.s.m. Bouwen=Vouwen)

SJB500 komt mede tot stand dank zij samenwerkingsverbanden op lokaal, provinciaal, nationaal en internationaal niveau. Bijvoorbeeld het Bosch Cities Network, een netwerk van culturele partijen in ’s-Hertogenbosch en de Bosch-steden Berlijn, Brugge, Brussel, Frankfurt, Gent, Lissabon, Londen, Madrid, New Haven, New York, Parijs, Rotterdam, Venetië, Wenen en Washington, dat als doel heeft te komen tot samenwerking met Bossche culturele instellingen (met name festivals), uitwisseling van ideeën en producties, alsmede co-producties, overnames en bruikleen tot stand te brengen.

Voorbeelden zijn:

- B-Project (in première tijdens festival Cement in2014, nu door Europa reizend), een project rond vijf jonge choreografen uit Groot-Brittannië, Frankrijk, België-Nederland, Italië en Oostenrijk die zich lieten inspireren door een der panelen van Jheronimus Bosch.
- een muziektheaterproject (in première in 2016, daarna elders in Europa).

(Inter)nationale marketing: in 2014 is een start gemaakt met de (inter)nationale marketing voor het Boschjaar 2016 in samenwerking met VisitBrabant en NBTC.

b1.1 ‘s-Hertogenbosch

Samenwerking Stedelijk Museum en NBM

Het Stedelijk Museum en het Noordbrabants Museum zijn in facilitair en organisatorisch opzicht met elkaar gaan samenwerken. Een bijzondere samenwerking omdat het een gemeentelijk (inmiddels verzelfstandigd) en een provinciaal museum betreft. Een goede samenwerking die veel vergt: een voorwaardenscheppende overheid, gelijkwaardigheid van partners (ondanks verschillen in omvang en specifieke expertise), duidelijke afspraken over individuele én gezamenlijke verantwoordelijkheden, heldere communicatie over en weer, alsmede wederzijds transparant handelen en vertrouwen. De samenwerking omvat onder andere meer gezamenlijk gebruik van expeditie, werkplaatsen, restauratieatelier, winkel, bibliotheek, auditoria, restaurant, horeca, vrijwilligersteam, automatisering, ticketing, schoonmaak, beveiliging, sponsoring/relatiemanagement en organisatie van cursussen en activiteiten. Ook organiseren de musea gezamenlijke festivalachtige activiteiten binnen de muren van het museum.

In de komende jaren wordt onderzocht of verdergaande samenwerking op het gebied van tentoonstellingsprogrammering, activiteiten, publiciteit/marketing en educatie wenselijk en haalbaar is.

Doel van de samenwerking is

- aantrekkelijkheid voor de bezoekers vergroten;
- de kwaliteit van het aanbod verhogen;
- als organisaties efficiënter en kostenbewuster opereren.

De musea kiezen hier voor een geleidelijk verder naar elkaar toe groeien, niet voor een bij voorbaat vaststaande uitkomst. Jaarlijks wordt een evaluatiemoment ingepland, waarin de samenwerking tot dan toe wordt bezien en conclusies voor het komende jaar worden getrokken. In ieder geval worden de komende beleidsperiode tenminste twee grote tentoonstellingsprojecten gerealiseerd, waarbij op alle museale terreinen wordt samengewerkt.

Leerpunten

- forse investeringsimpuls in de stad (fysieke infrastructuur);
- keuze om Jheronimus Bosch onlosmakelijk met de stad te verbinden (verhaal van ‘s-Hertogenbosch) en daarvoor een meerjarenprogramma te ontwikkelen (inclusief daarbij behorende financiële middelen);
- intensieve marketingcampagne opgevolgd door website;
- inspirerende productontwikkeling in het kader van SJB500.

Bronnen:

- websites van de genoemde organisaties en de gemeente ‘s-Hertogenbosch;
- ultuurhistorische visie 2012-2029, op weg naar 2020 rijk verleden – kansrijke toekomst;
- interview met Rogier Gerritsen, beleidsambtenaar cultuur gemeente ‘s-Hertogenbosch

b1.2 Dordrecht

Voor de benchmark van Dordrecht hebben we ingezoomd op het nieuwe Dordrechts Museum, een intern bedrijf binnen de gemeente Dordrecht, als een van de meest bepalende organisaties op het gebied van cultuurhistorie in Dordrecht.

Belangrijkste elementen

Een van de twee pijlers uit het cultuurbeleid van de gemeente Dordrecht (beleidsnota cultuur 2011-2014) is cultuurhistorie: erfgoed en beeldende kunst (naast podiumkunsten). Dordrecht heeft een rijk historisch verleden dat niet alleen in materieel erfgoed, zoals in gebouwen, voorwerpen en landschap tot uitdrukking komt, maar ook in het geestelijk erfgoed, de geschiedenis en het gedachtegoed van de stad: Dordrecht was de eerste stad van de Staten van Holland. In zijn bloeitijd vonden belangrijke, historische gebeurtenissen plaats zoals de grondlegging van de Nederlandse staat in 1572, de gereformeerde 13/26 kerksynode van 1618 – 1619 met de vertaling van de bijbel in het Nederlands (Statenbijbel), de politiek-godsdienstige keuze voor het Calvinisme en de opkomst en bloei van de nationale, republikeinse staatsvorm in de 17e eeuw met als hoofdrolspelers vader en zonen De Witt. Deze historische gebeurtenissen zijn tot op de dag van vandaag bepalend voor het karakter en de identiteit van de stad en zelfs van heel het land. De overtuiging dat dit verleden bewaard en zichtbaar moet worden gemaakt op een aansprekende, hedendaagse manier wordt breed gedragen in Dordrecht. Cultuurhistorie hangt nauw samen met de ontwikkeling van het Hofkwartier en het conserveren en zichtbaar maken van de Dordtse kunstschatten in het Dordrechts Museum en Huis van Gijn.

De belangrijkste elementen van het Dordtse cultuurhistorische erfgoed zijn:

- de kleinschalige historische binnenstad met honderden (rijks) monumenten, hofjes, havens, kerken met als middelpunt het Hofkwartier;
- de musea zoals Het Hof van Nederland, het Dordrechts Museum en Huis van Gijn;
- het Regionaal Archief Dordrecht;
- diverse terugkerende evenementen (Bachfestival, Big Rivers, Dordt in Stoom en de Boekenmarkt) en eenmalige evenementen (200 Koninkrijk der Nederlanden met onder andere de Willen II tentoonstelling in het Dordrechts Museum in 2014).

Zichtbaarheid

De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in de hardware en software van het cultuurhistorische erfgoed van de Dordtse binnenstad. Wat betreft de hardware is het Dordrechts Museum ingrijpend verbouwd en is het Hof van Nederland, een experience in het Hofkwartier (inclusief de openbare ruimte), gerealiseerd waar het kernverhaal van Dordrecht wordt verteld. Wat betreft de software is een cultuurintendant aangesteld, een heldere positionering opgesteld en zijn cultuurhistorische mijlpalen benoemd die richtinggevend zijn voor allerlei activiteiten en ontwikkelingen in de stad.

b1.2 Dordrecht

De cultuurhistorische mijlpalen zijn:
- 500ste geboortejaar Calvijn jaar (2009)
- 200 Koninkrijk der Nederlanden (2014)
- Beeldenstorm (2016)
- 500 jaar Reformatie (2017)
- 400 jaar Dordtse Synode (2018)
- 800 jaar stadsrechten (2020)

Hof van Nederland, een 'experience' geopend op 27 april 2015, waar het Dordtse deel van de vaderlandse geschiedenis wordt getoond in zes thema's (semipermanente tentoonstelling) :
- De Fonkeling (14de eeuw), De Gouden Eeuw van Dordrecht (handel, graven, stapel en Maasrecht en bestuurlijk centrum);
- Storm (1300-1953), leven met het water;
- Overtuiging (1650-1800), hoe religie zich door de jaren heen heeft ontwikkeld en de basis van onze taal (bijbel in het Nederlands);
- Stad (16de en 17de eeuw), regenten aan de macht;
- Vooruitgang (19de eeuw), van hout naar staal;
- Vrijheid (1572), begin van de vrije staat.

Daarnaast zijn er jaarlijks twee wisselende tentoonstellingen.

De aantrekkelijkheid van de kern van het Hof van Nederland, de semipermanente tentoonstelling, is voor herhaalbezoek een kritiek punt.
Uitgangspunt was dat het Hof van Nederland geen extra subsidie zou vergen (met de bestaande hoeveelheid financiële middelen en medewerkers van het Regionaal Archief), maar de verwachting is dat dat niet gaat lukken. De totale investering in het Hof bedraagt € 16,2 miljoen (gebouwen, inrichting en presentaties) waarvan € 4,5 miljoen voor de ontwikkeling en inrichting van Het Hof van Nederland. De prognose is om 40.000 bezoekers per jaar te ontvangen. De verwachting is dat dat gehaald gaat worden.

Dordrechts Museum, gelegen aan de Museumstraat, is een kunst- en geschiedenismuseum dat beschikt over een hoogwaardige collectie schilderkunst die ruim vijf eeuwen Nederlandse kunst omvat (van de 16de eeuw tot nu). Het Dordrechts Museum organiseert aansprekende kleine en grote tentoonstellingen. Zo werd in 2014 de tentoonstelling Willem II georganiseerd in het kader van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden.

Huis van Gijn, gelegen aan de Nieuwe Haven, werd in 1729 gebouwd in opdracht van Johan van Neurenberg, een rijke regent. In 1864 kochten Simon van Gijn en zijn vrouw het huis. Simon van Gijn bepaalde bij testament dat zijn huis na zijn dood voor het publiek moest worden opengesteld. Hierbij moest het interieur zoveel mogelijk intact blijven. Met behulp van restjes behang en textiel, interieurfoto's uit 1902 en 1904 en notitieboekjes van Van Gijn was het mogelijk een compleet beeld te krijgen van de originele inrichting.

Regionaal Archief Dordrecht (voorheen erfgoedcentrum DIEP) is een organisatie waar het geheugen van de stad en omliggende regiogemeenten in stand wordt gehouden met behulp van archiefstukken als beeld- en geluidsfragmenten, bouwhistorische tekeningen, archeologische vondsten, prenten, kaarten, boeken, tijdschriften en kranten. Het Regionaal Archief Dordrecht is voortgekomen uit een samenwerking tussen het voormalig Stadsarchief Dordrecht (papieren bronnen) en Bureau Monumentenzorg (monumenten) en Archeologie (archeologische vondsten).

b1.2 Dordrecht

Positionering van Dordrecht
Dordrecht Markering is de organisatie die verantwoordelijk is voor de marketing van de stad onder bewoners, bezoekers en bedrijven. De positionering van de stad is als volgt: *'Dordrecht heeft een enorme rijkdom aan niet-vertelde verhalen. Over wonen en winkelen in een historische kern. Over leven aan de rivieren en werken met water. Over een Dordtse mentaliteit die verdieping zoekt en wars is van de waan. Over cultuurbeleving die oorspronkelijk is, je aanraakt en aan het denken zet. Over genieten van rusten ruimte, in een Hollands decor, op historische plekken met intrigerende gebeurtenissen. Over ondernemende mensen die nuchter bijzondere dingen doen. Over onverzettelijkheid, eigenzinnigheid en maakbaarheid. Over de plek waar ooit de Nederlandse staat, de Nederlandse taal en het protestantisme is begonnen. Over een stevige basis die veel aanknopingspunten biedt voor een rijke en zinvolle toekomst.'*

Deze karakterisering is sterk gericht op de cultuurhistorie van de stad en helpt om de verhalen te bundelen onder één centrale noemer (met als doel samenhang, onderlinge versterking en gezamenlijk één bijzonder beeld van Dordrecht). En vervolgens om ze te vertellen aan díe mensen, die daardoor kunnen worden geïnspireerd, gemotiveerd en tot actie worden aangezet.

Structurering
Op 1 januari 2013 zijn het Dordrechts Museum, het Regionaal Archief Dordrecht, Huis Van Gijn en het Centrum Beeldende Kunst (alle gemeentelijke afdelingen) samengevoegd tot één intern (gemeentelijk) bedrijf voor kunst, archief en geschiedenis van de stad Dordrecht onder de naam Dordrechts Museum. Ook het nieuwe Het Hof van Nederland maakt deel uit van dit interne bedrijf. De vorming van dit interne bedrijf ging gepaard met een bezuiniging. Redenen voor samenvoeging van deze organisaties tot een geheel zijn:

- Inhoudelijke kansen en slagkracht voor het presenteren van kunst en geschiedenis in de stad. Tentoonstellingen, lezingen, debatten, educatieve projecten, cursussen en andere activiteiten worden in een jaarprogramma op elkaar afgestemd en vullen elkaar aan. Behalve deze betere en meer effectieve onderlinge afstemming leidt de samenvoeging ook tot nieuwe vormen van presenteren en een programmering die afgebakende kaders en disciplines doorbreekt. Het programma van het Dordrechts Museum omvat zowel grote tentoonstellingen met landelijke en internationale uitstraling als kleinere presentaties op lokaal niveau of met een specialistisch onderwerp, langlopende projecten en reacties op de actualiteit, aandacht voor zowel de oude kunst en geschiedenis als voor hedendaagse kunst en recente ontwikkelingen.
- Bedrijfsmatige efficiency door de onderlinge samenvoeging. Er is nog maar één collectie en alle functies en taken zijn geïntegreerd/gecombineerd, middelen worden efficiënter ingezet, aanwinsten worden afgestemd, en de verwachte onderlinge uitwisseling van de deskundigheid leidt tot een hogere graad van professionaliteit. Het nieuwe Dordrechts Museum heeft in totaal circa 100 medewerkers en kent een vierkoppig managementteam: hoofd collecties (Suzanne Harleman), hoofd publiekszaken (Gertjan Schouten), hoofd bedrijfsvoering (Patricia de Weichs de Wenne) en algemeen directeur (Peter Schoon).

b1.2 Dordrecht

Culturele intendant

De gemeente Dordrecht werkt sinds 2006 met een cultureel intendant (Han Bakker). Die intendant heeft door de jaren heen verschillende onderzoeken en opdrachten uitgevoerd in de cultuursector. Die onderzoeken/opdrachten zijn onder meer voortgekomen uit gesprekken met de burgers. Maar hij heeft ook andere (project)opdrachten in de stad of bij/voor de culturele infrastructuur/instellingen gehad. De huidige opdracht van de intendant is onder andere een katalysator van de eerder genoemde mijlpijlen (bijvoorbeeld door relevante partijen hierbij te laten aanhaken, inclusief amateurgezelschappen, fanfares etc.) en te kijken hoe Dordrecht en Rotterdam van elkaar kunnen profiteren.

Primaire partners en samenwerking

Gemeente Dordrecht, het nieuwe Dordrechts Museum (Dordrechts Museum, Hof van Nederland, Huis van Gijn en Regionaal Archief Dordrecht en Centrum Beeldende Kunst) en Dordrecht Marketing. Ook het bedrijfsleven is een belangrijk partner die zoveel mogelijk wordt betrokken.

Leerpunten

- Een langetermijnvisie aan de hand waarvan de cultuurhistorie van de stad zichtbaar is gemaakt en waaraan wordt vastgehouden.
- De politieke wil om de lange termijnvisie te realiseren.
- Beschikbaarheid van financiële middelen om ontwikkelingen te realiseren (er is fors geïnvesteerd in de stad, echter ook bezuinigd op exploitaties).
- Een sterke (cultuurhistorische) partner (nieuwe Dordrechts Museum):
  - die mede het cultuurbeleid van de stad vormgeeft;
  - die de beschikking heeft over dé collectie van Dordrecht (Dordrechts Museum, Huis van Gijn en archief);
  - die één afdeling publiekszaken heeft waar tentoonstellingen en andere publieksactiviteiten worden ontwikkeld en op elkaar kunnen worden afgestemd.
- Een cultuurintendant die ontwikkelingen stimuleert, aanjaagt en samenwerkingen tot stand brengt.
- Het consequent leggen van een koppeling met de stad in de uitvoering (in gesprek blijven met de burgers).

Bronnen:

- Websites van de organisaties onderdeel van het Dordrechts Museum (www.dordrechtsmuseum.nl, www.hofvannederand.nl, www.huisvangijn.nl)
- Jaarverslag 2014 Gemeente Dordrecht
- Begroting 2015 Gemeente Dordrecht
- Beleidsnota cultuur 2011-2014 - De kracht van het lokale 2.0, d.d. 220915
- Interview met Peter Schoon, algemeen directeur Dordrechts Museum.

b1.3 Deventer

Op 12 maart 2014 heeft de gemeenteraad van Deventer het Richtingendocument 'Het Deventer Verhaal, erfgoed en meer' vastgesteld en het college verzocht een bedrijfsplan voor een nieuwe museale functie op te stellen en de voorbereidingen ter hand te nemen voor concrete inrichting en start van een zelfstandige organisatie. De hier gegeven informatie over 'Het Deventer Verhaal' komt uit het opgestelde bedrijfsplan 'Het Deventer Verhaal, erfgoed en meer', d.d. 19 mei 2014. Het verhaal is nog niet gerealiseerd en er kan dus geen lering uit worden getrokken.

Betrokken partijen zijn:

- *Stichting Cultureel Erfgoed Deventer*
- *Topicus BV*
- *NV Bergkwartier Maatschappij tot Stadsherstel Deventer*
- *Stichting de Leeuwenkuil*
- *Kunstenlab*
- *Stichting IJssellandschap*
- *VVV Deventer*
- *Vereniging De Waag*
- *Gemeente Deventer*
- *Productiehuis 'Deventer Verhaal'*

Missie

De missie van 'Het Deventer Verhaal' is:

- Het Deventer Verhaal draagt met zijn activiteiten bij aan de verbetering van de culturele en belevingskwaliteit van Deventer en ommeland voor bezoekers en bewoners.
- Het Deventer Verhaal draagt met de formule van een productiehuis bij aan een betere kwalitatieve en kwantitatieve exploitatie van het cultureel erfgoed van Deventer.
- Het Deventer Verhaal zorgt voor een aansprekend programma en daarmee voor verbetering van het culturele en historische product en draagt bij aan de positieve beleving daarvan door de eigen inwoners en bezoekers uit binnen- en buitenland.

Het Deventer Verhaal (DV):

1. Vertelt verhalen over de geschiedenis van het historische en hedendaagse Deventer aan een breed publiek en vergroot daarmee de waarde en zeggingskracht van de Deventer collecties van toen, nu en straks.
2. Verbindt de Deventer collecties, bestaande uit de waardevolle voorwerpen, monumenten, kunstwerken, verhalen en gebruiken in stad en ommeland en ontsluit en presenteert die collecties fysiek en digitaal op verschillende locaties in de gemeente aan inwoners en bezoekers.
3. Organiseert inspirerende tentoonstellingen, publieksactiviteiten en educatie. Legt daarbij relaties met andere kunstvormen, maatschappelijke ontwikkelingen en collecties en verhalen van elders.
4. Is een zelfstandige organisatie als museaal productiehuis voor erfgoed & meer dat flexibel functioneert en samenwerkt in een netwerk van partners. De organisatie is veerkrachtig, publieksgericht, cross mediaal, interactief en ondernemend.
5. Stelt het publiek centraal, houdt in alle activiteiten rekening met leefstijlen, wensen en de vraag naar beleving en vergroot zo de aantrekkingskracht van Deventer op inwoners en bezoekers;
6. Begint bij De Waag.

Foto: Flickr.com, Ley

b1.3 Deventer

Doelstellingen

- wervend: trekt inwoners en bezoekers naar het erfgoed van stad en ommeland (+25% in vier jaar);
- verhalend: vertelt de (historische en hedendaagse) verhalen van Deventer;
- cross mediaal: mixt fysieke presentaties met digitale en audiovisuele presentaties;
- interactief: betrekt inwoners, bezoekers, onderwijs en andere organisaties bij zijn programma, faciliteert;
- ondernemend: opereert wendbaar, flexibel en projectmatig, gastvrij (stijging eigen inkomsten met € 225.000 in vier jaar).

Grenzeloos museum

Er is geen historisch Museum (meer) in Deventer. Het DV is een grenzeloos museum en brengt de hele stad tot (be)leven. Het zet een ambitieus, landelijk onderscheidend programma neer waardoor het rijke erfgoed van Deventer volop zichtbaar en een belevenis wordt en Deventer nationaal prominent op de kaart komt. Dit is echter niet nader uitgewerkt in het bedrijfsplan.

Productiehuis als uitvoerende zelfstandige organisatie

Gekozen is voor de organisatievorm van een productiehuis omdat die vorm de meeste garantie biedt op flexibiliteit, creativiteit, innovatie, actualiteit en ondernemerschap. Het DV is een maatschappelijke onderneming met een kleine flexibele organisatie en een intensieve samenwerking met partners in de stad die zich aan deze organisatie verbinden. Het is een netwerkorganisatie die zijn missie om inspirerende activiteiten te organiseren alleen in dit samenwerkingsverband met succes kan uitvoeren.

Programma

Het DV programmeert samen met lokale, nationale en (op termijn) internationale partners innovatieve, gelaagde, spannende en actuele projecten rondom de bestaande, bijzondere collecties en collecties van elders. De wijze van presenteren en hoe hierover naar alle doelgroepen gecommuniceerd wordt (inclusief educatie) is een essentieel onderdeel. Daarnaast zijn er ook vaste producten.

DEVENTER VERHAAL

De belangrijkste Deventer collectie, die ook nu al het hoogste rendement geeft, is de historische binnenstad met zijn pleinen, straten, monumenten, gevels en gevelstenen, winkels, horeca, hotels, B&B, verhalen. Deze collectie moet permanent volop in de etalage staan en voor iedereen zichtbaar zijn en vraagt alleen maar om extra schijnwerpers en meer beleving, bijvoorbeeld door meer activiteiten met en rondom deze collecties te organiseren. Ook buiten de binnenstad is veel bijzonder erfgoed te zien.

Veel collecties die Het DV vertellen zijn in eigendom van de gemeente. Deze collecties worden ook verbonden met collecties van anderen. Ook zal het productiehuis met opdrachten aan kunstenaars en vormgevers de collecties koppelen aan het brede verhaal en de actuele ontwikkelingen van Deventer.

De collecties zijn niet bij iedereen bekend, niet optimaal te zien, nog niet genoeg gekoppeld en er wordt niet altijd doorverwezen van de ene naar de andere collectie. De presentatie van het DV vereist dan ook:

- samenwerking;
- het maken van keuzes in de profilering;
- consequente marketing rond de belangrijkste elementen uit het DNA van Deventer.

b1.3 Deventer

Het DV wordt gedaan:
- met spannende nieuwe presentaties op onverwachte plekken die ingaan op actuele onderwerpen;
- met nieuwe producties die erfgoed een extra betekenislaag geven en nieuwe doelgroepen bereiken;
- met nieuwe vormen waarin multimedia een rol speelt;
- met op regelmatige basis grote ambitieuze evenementen en tentoonstellingen voor een (inter)nationaal publiek.

De Waag is straks fysiek en digitaal startpunt en biedt:
- VVV-functie en museumwinkel;
- oriëntatie op het DV aan de hand van collecties en een aantal hoogtepunten en met tips wat je kunt gaan doen, ontdekken, beleven en weten;
- Schatkamer van Deventer in een semipermanente presentatie.

Educatie

Educatie is een vanzelfsprekend onderdeel in het DV. Daarvoor wordt samengewerkt met Leeuwenkuil/Bureau Kunstcircuit het erfgoed netwerk (Stichting Cultureel Erfgoed Deventer.

Marketing

De basis ligt bij de Deventenaren: zij zijn ambassadeurs van de stad. Daarnaast worden fysieke en digitale middelen ingezet passend bij het mediagebruik van de doelgroepen.

Organisatie van het productiehuis

Het Historisch Museum Deventer heeft zijn deuren gesloten en daarvoor in de plaats is de Stichting Het Deventer Verhaal opgericht die invulling gaat geven aan het verhaal*. Behalve het Historisch Museum zou ook het Speelgoedmuseum sluiten, maar deze organisatie gaat zelfstandig verder. Directeur van de nieuwe stichting, een productiehuis, is Maarten van der Meer (per november 2014).

De stichting is een kleine wendbare organisatie die tentoonstellingen, publieks- en educatieve activiteiten organiseert. Ze voert taken uit op het gebied van presentatie, collectiebeheer en exploitatie van de Waag en in een netwerk van partners, sluit allianties en zit bovenop de actualiteit.

De organisatie heeft een bezetting van circa 7 fte's. Enige kengetallen uit de begroting:
- De totale begroting groeit van ruim € 1,2 miljoen in 2015 naar ruim € 1,4 miljoen in 2018.
- De kosten van activiteiten bedragen € 366.000 in 2015 en € 560.000 in 2018.
- De eigen inkomsten groeien van € 75.000 in 2015 naar € 300.000 in 2018.
- De subsidie van de gemeente bedraagt ruim € 1 miljoen per jaar.

Initiële investeringen in De Waag bedragen circa € 400.000.

Voor de ontwikkeling van het plan waren twee kwartiermakers aangesteld die in nauwe samenwerking met een taskforce Het Deventer Verhaal en een projectgroep van bedrijven en instellingen de plannen hebben ontwikkeld en uitgewerkt.

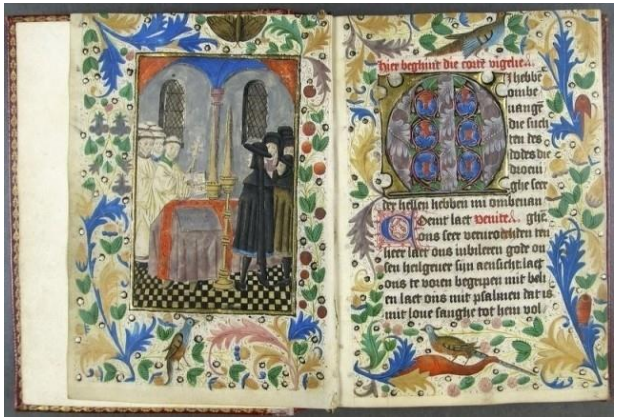

* Bij ons is niet bekend wat er met de organisatie, het personeel en de subsidie is gebeurd.

b1.3 Deventer

Vaste en wisselpresentaties
De collectie van het voormalige Historisch Museum Deventer is niet alleen te zien in De Waag (met de topstukken van het voormalige museum) maar ook daarbuiten op andere locaties (zoals in het stadsarchief, monumenten, landgoederen, leegstaande fabrieken en kerken).

In De Waag in Deventer wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe erfgoedpresentatie, waarin de rijke geschiedenis van de stad aan de hand van topstukken wordt belicht.
Er worden zeven thema's belicht (waarvan de eerste te zien is vanaf 1 juli 2015):
- kennis en wetenschap
- bestuur en politiek
- archeologie
- religie
- Hanze en de handel
- nijverheid en industrie
- oorlog en belegering.

De agenda eind juli 2015 geeft de volgende activiteiten te zien:
- Schatkamer Deventer Verhaal 2/7/15 (zie hiervoor)
- Aan tafel – tentoonstelling over vijf eeuwen kook- en eettraditie in Deventer 5/6/15 – 26/6/15)
- Waagverhalen: ontdek de schatkamer in zeven lezingen (24/9/15 – 18/4/16)
- Open Monumentendag (12/9/15 – 13/9/15)
- Go Ahead Eagles, vijftig jaar na de Europacup (27/9/15 -29/11/15)
- Geert Groote en de moderne devotie (2/10/15-11/11/15)
- De 24 uur van Geert Groote (14/11/15)

Bron
- Bedrijfsplan Het Deventer Verhaal, 19 mei 2014

Foto: Flckr.com, Francis Bijl

bijlage 2 Geraadpleegde organisatie/ personen

Werkgroep kernpartners van het onderzoek
- Museum De Fundatie, Ralph Keuning, directeur
- Grote Kerk, Bart Schouten, interim directeur/bestuurslid en Benjamin Koolstra, huidige directeur
- Historisch Centrum Overijssel, Bert de Bries, directeur en Leo Elfers, huidige interim directeur/bestuurslid
- Stedelijk Museum Zwolle, Linda Barendse, conservator en Marc den Hertog, huidige interim directeur

Gemeente Zwolle
- Jan Brink, wethouder van cultuur en bestuurlijk opdrachtgever
- Walther de Haas, beleidsadviseur cultuur en ambtelijk opdrachtgever

Overige instellingen en personen
- Henry Kranenborg, beleidsadviseur erfgoed afdeling monumentenzorg en archeologie van de gemeente Zwolle
- Hemmy Clevis, archeoloog afdeling monumentenzorg en archeologie
- Claudi Groot Koerkamp, merkleider van Zwolle Marketing

Tweede lijninstellingen, werksessies met:
- Bert Dijkink, Michaels gilde Zwolle
- Gesien Altena, Oversticht/Erfgoedplatform
- Herman Reizigt, Zwols Architectuur-platform en Erfgoedplatform
- Jacob Donze, Buurtmuseum Kamperpoort
- Mink de Vries, Postmoderne devotie
- Rob Bults, Verhalenboot
- Ronald van den Berg, Vrienden van de stadskern, Stadsherstel en Erfgoedplatform
- Saskia Zwiers, Vrouwenhuis
- Thies de Groot, het Langhuis
- Wim Waanders, Waanders in de Broeren

De ook uitgenodigden Zwolse Historische Vereniging en Het Hanzehuis, hebben de bijeenkomsten niet kunnen bijwonen.

Stakeholders
- Jacco Vonhof, voorzitter regionale VNO-NCW
- Wim Waanders, directeur/eigenaar Waanders in de Broeren
- Coby Zandbergen, directeur Cibap

De ook uitgenodigde Jan ten Hove, stadshistoricus, kon de bijeenkomst niet bijwonen.

Verder per telefoon of e-mail
- Bart van der Salm, architect
- Jacques Koekkoek, initiatief Moderne devotie
- Michiel van Beek, Alfa Rainbow over structuurvisie Zwolle

Bijlage 3
Over LAgroup

LAgroup is een adviesbureau in de volle breedte van de vrijetijds- en cultuursector. In deze alinea's kunt u lezen waar de kracht van ons bureau ligt en waar ons team van (eigen)wijze adviseurs zich in onderscheidt.

Combinatie van leisure & arts

LAgroup is een specialist op het gebied van vrijetijd én cultuur, vaak in relatie tot gebiedsontwikkeling. De grenzen tussen deze twee werelden vervagen; denk bijvoorbeeld aan toprestaurants die zich in musea vestigen, hotels die luxe wellness ontwikkelen of een theater dat congresfaciliteiten aanbiedt. Omdat LAgroup thuis is in het hele spectrum van de vrijetijds- en cultuursector kunt u met uw vraagstelling bij één bureau terecht. En mocht uw vraag toch onze expertise overstijgen, dan schakelen we een van onze vaste samenwerkingspartners in.

Vele jaren kennis en ervaring

LAgroup, opgericht in 1997, is hiermee een van de eerste specialistische spelers in de vrijetijds- en cultuursector in Nederland. Daarnaast neemt iedere adviseur zijn eigen 'bagage' mee, die wordt gedeeld met het team. Door deze jarenlange ervaring kennen we veel succesvolle projecten in binnen- en buitenland en hebben we vergelijkingsmateriaal om te kunnen zien waar uw kansen liggen. Een advies van LAgroup kent een hoge acceptatiegraad bij stakeholders, draagt bij aan de slagingskans van uw project en biedt vaak een goede basis om extra inkomsten te genereren.

Bevlogen en betrokken adviseurs

Onze adviseurs voelen zich persoonlijk betrokken bij de kwaliteit van de vrijetijds- en cultuursector. Door de oprechte interesse in en passie voor uw vakgebied is LAgroup een goed ingevoerde gesprekspartner. Interessante projecten verdienen onze serieuze aandacht. We werken daarom graag met u samen om uw project tot een succes te maken. Om hierin te slagen, kijken we met een kritisch oog naar uw plannen. Zo kunnen wij u voorzien van een eerlijk en realistisch advies.

Opdrachtgevers en opdrachten

LAgroup adviseert over toerisme & recreatie, kunst & cultuur, hotellerie & horeca, sport & wellness en congressen & evenementen. In stedelijke- en gebiedsontwikkeling en in city- en regiomarketing komen deze aandachtsvelden vaak samen. We werken in opdracht van overheden, brancheorganisaties, projectontwikkelaars, ondernemers en individuele instellingen. Onze opdrachten variëren van concept- en beleidsontwikkeling, marketing, organisatievraagstukken tot impact- en haalbaarheidsstudies.

Op onze website www.lagroup.nl krijgt u een indruk van onze adviseurs en van de projecten die wij hebben uitgevoerd. Daarnaast wijzen wij u graag op onze weblog www.lablog.nl voor inspirerende projecten over stedelijke en gebiedsontwikkeling, *citymarketing* en alles wat daarmee te maken heeft.

Colofon

Het onderzoek is uitgevoerd door en onder verantwoordelijkheid van LAgroup bv, en voor deze door de adviseurs:

- Peter Koppen
- Karin Swart

Amsterdam, 2 december 2015
LAgroup bv
Postbus 1558
1000 BN AMSTERDAM

+31 (0)20 550 20 20
consult@lagroup.nl
www.lagroup.nl

Het rapport en de bijlagen vormen een geheel. Indien het rapport ter beschikking wordt gesteld aan derden, dient dat in zijn geheel te geschieden. Bij het onderzoek en de samenstelling van dit rapport is uiterste zorgvuldigheid betracht. Daarbij is uitgegaan van de waarheidsgetrouwheid van door de opdrachtgever en door derden verstrekte informatie.

De financiële verkenningen zijn naar beste kennis en inzicht tot stand gekomen. Er kunnen zich ontwikkelingen voordoen die wij op dit moment niet kunnen voorzien en/of thans nog niet bekend zijn. LAgroup kan logischerwijze niet garanderen dat de geprojecteerde resultaten daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Aangezien dit rapport alleen bedoeld is voor intern gebruik, is door ons niet onderzocht of er beeldrecht bestaat op de gebruikte afbeeldingen. Mocht dit rapport of de daarin opgenomen beelden toch worden gebruikt voor externe doeleinden, dan moeten hierover nadere afspraken worden gemaakt.

ALGEMENE SUBSIDIEVERORDENING

HOOFDSTUK 2 AMATEURKUNST

Artikel 2:1 Begripsomschrijvingen

In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1. *organisatie:* een rechtspersoon, die volgens haar statuten:
   a. gevestigd is in de gemeente Zwolle;
   b. tot doel heeft het op een niet-beroepsmatige wijze beoefenen van kunst en daarbij gericht is op het in groepsverband tonen van een productie;
   c. organisaties die uit meer categorieën of uit meer uitvoerende onderdelen bestaan, worden voor de toepassing van deze verordening als één organisatie beschouwd.
2. *actief lid*: een lid dat actief deelneemt aan de artistieke activiteiten van een organisatie;
3. *artistieke leiding*: professionele dirigenten, regisseurs, instructeurs, repetitors en choreografen die voldoen aan de eisen van vakbekwaamheid, zoals opgesteld door de landelijke vakorganisaties;
4. *productie:* een kunstproduct dat door middel van een voorstelling of uitvoering gepresenteerd kan worden;
5. *openbare voorstelling:* openbaar toegankelijke uitvoering, in de pers aangekondigd, waarbij een toegangsprijs wordt geheven.

Artikel 2:2 Subsidiedoel

Doel van de subsidieregeling is het stimuleren en versterken van de amateurkunst en het culturele klimaat in Zwolle.

Artikel 2:3 Categorieën

1. De volgende categorieën organisaties komen in aanmerking voor een structurele subsidie:
   a. hafabra (harmonie- en fanfarekorpsen, brassbands), drumbands en majorettepelotons;
   b. amateursymfonieorkesten
   c. overige muziekverenigingen
   d. zangverenigingen
   e. opera- en operettеverenigingen
   f. toneelverenigingen
   g. dansverenigingen
2. Het aantal actieve leden van de verenigingen in de categorieën a, b, d en g bedraagt tenminste twintig. Het aantal actieve leden van de overige verenigingen bedraagt tenminste twaalf.

Artikel 2:4 Subsidiecriteria

1. Voor het verlenen van een structurele subsidie gelden de volgende criteria:
   a. de organisatie dient een kunstbelang dat breder ligt dan het belang van een zeer beperkte kring, bevat voldoende kwaliteit en heeft een toegevoegde culturele waarde voor de stad Zwolle;
   b. de organisatie geeft minimaal een keer per jaar een openbare voorstelling in Zwolle
   c. de organisatie bestaat tenminste twee jaar als rechtspersoon in Zwolle;
   d. de organisatie is aangesloten bij een regionale, provinciale dan wel landelijke koepelorganisatie;
   e. de leden dragen in redelijke mate bij in de kosten van de organisatie;
   f. organisaties die in hoofdzaak activiteiten verrichten binnen godsdienstige gemeenschappen of binnen onderwijsinstellingen, komen niet voor subsidie in aanmerking.
2. Het college kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van de in lid 1, sub a t/m f genoemde voorwaarden.

Artikel 2:5 Subsidienormen

Het college stelt jaarlijks de indexering van de subsidie voor de in artikel 2:3 genoemde amateurkunstcategorieën organisaties vast.

Artikel 2:6 Hafabra – verenigingen, drumbands en majorettepelotons

1. De subsidie voor de Hafabra - verenigingen, drumbands en majorettepelotons bestaat uit:
   a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
   b. een maximale bijdrage in de kosten van extra artistieke leiding voor verenigingen met meer dan 90 actieve leden;
   c. een basisbijdrage per actief lid ten behoeve van de aanschaf van instrumenten;
   d. een basisbijdrage per actief lid ten behoeve van de aanschaf van uniformen.
2. De in lid 1, sub c genoemde bijdrage wordt slechts verleend indien de organisatie, in aanvulling op de in artikel 2:4, lid 1 sub b, vermelde verplichting, ten minste twee geüniformeerde niet-statische buitenoptredens: marcherend optreden langs een route, in Zwolle verzorgt.

Artikel 2:7 Amateursymfonieorkesten

De subsidie voor amateursymfonieorkesten bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
b. een maximale bijdrage in de kosten van extra artistieke leiding voor verenigingen met meer dan 90 actieve leden.

Artikel 2.8 Overige Muziekverenigingen

De subsidie voor de overige muziekverenigingen bestaat uit een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding.

Artikel 2:9 Zangverenigingen

1. De subsidie voor zangverenigingen bestaat uit een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding.
2. Het college kan aan zangverenigingen, naast de in lid 1 benoemde bijdrage tevens een bijdrage in de kosten van één openbare uitvoering in Zwolle van oratoriumrepertoire verlenen. Deze bijdrage wordt slechts verleend, indien de uitvoering voldoet aan de volgende voorwaarden:
   a. de activiteit moet voldoende kwaliteit bevatten;
   b. de uitvoering moet als bijzondere aanvulling op het bestaande aanbod op het terrein van de zangkunst in Zwolle aangemerkt kunnen worden.

Artikel 2:10 Opera- en operetteverenigingen

De subsidie voor opera- en operetteverenigingen bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding voor de drie bij een voorstelling betrokken disciplines (dirigent, repetitor en regisseur);
b. een bijdrage in de kosten van maximaal twee producties per jaar.

Artikel 2.11 Toneel- en cabaretverenigingen

De subsidie voor toneel- en cabaretverenigingen bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
b. een bijdrage in de kosten van maximaal twee producties per jaar.

Artikel 2:12 Dansverenigingen

De subsidie voor dansverenigingen bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
b. een bijdrage in de kosten van maximaal twee producties per jaar.

Artikel 2:13 Subsidieaanvraag

De subsidieaanvraag voldoet aan de in artikel 1:7 van de ASV genoemde indieningeisen waarbij de begroting is voorzien van een financiële verantwoording van het voorgaande jaar.

Artikel 2:14 Subsidieverlening en -vaststelling

1. Toekenning van de subsidie vindt plaats in de vorm van een besluit tot subsidievaststelling. De aanvraag tot subsidievaststelling voldoet aan de in artikel 1:22 van de ASV genoemde indieningeisen.
2. Het college kan aan de subsidievaststelling nadere voorschriften verbinden.

Artikel 2:15 Uitzonderingen

Het college is bevoegd in bijzondere gevallen de in artikel 2:6, lid 1, sub c en d genoemde bijdragen geheel of gedeeltelijk van overeenkomstige toepassing te verklaren bij de subsidieverlening aan de overige in artikel 2:3 genoemde categorieën organisaties.

Artikel 2:16 Bijzonderheden

1. Afdeling 1.6 van de ASV is niet van toepassing.
2. In bijzondere gevallen kan het college afdeling 1.6 wel van toepassing verklaren.

ALGEMENE SUBSIDIEVERORDENING

HOOFDSTUK 2 AMATEURKUNST

Artikel 2:1 Begripsomschrijvingen

In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1. *organisatie:* een rechtspersoon, die volgens haar statuten:
   a. gevestigd is in de gemeente Zwolle;
   b. tot doel heeft het op een niet-beroepsmatige wijze beoefenen van kunst en daarbij gericht is op het in groepsverband tonen van een productie;
   c. organisaties die uit meer categorieën of uit meer uitvoerende onderdelen bestaan, worden voor de toepassing van deze verordening als één organisatie beschouwd.
2. *actief lid*: een lid dat actief deelneemt aan de artistieke activiteiten van een organisatie;
3. *artistieke leiding*: professionele dirigenten, regisseurs, instructeurs, repetitors en choreografen die voldoen aan de eisen van vakbekwaamheid, zoals opgesteld door de landelijke vakorganisaties;
4. *productie:* een kunstproduct dat door middel van een voorstelling of uitvoering gepresenteerd kan worden;
5. *openbare voorstelling:* openbaar toegankelijke uitvoering, in de pers aangekondigd, waarbij een toegangsprijs wordt geheven.

Artikel 2:2 Subsidiedoel

Doel van de subsidieregeling is het stimuleren en versterken van de amateurkunst en het culturele klimaat in Zwolle.

Artikel 2:3 Categorieën

1. De volgende categorieën organisaties komen in aanmerking voor een structurele subsidie:
   a. hafabra (harmonie- en fanfarekorpsen, brassbands), drumbands en majorettepelotons;
   b. amateursymfonieorkesten
   c. overige muziekverenigingen
   d. zangverenigingen
   e. opera- en operettеverenigingen
   f. toneelverenigingen
   g. dansverenigingen
2. Het aantal actieve leden van de verenigingen in de categorieën a, b, d en g bedraagt tenminste twintig. Het aantal actieve leden van de overige verenigingen bedraagt tenminste twaalf.

Artikel 2:4 Subsidiecriteria

1. Voor het verlenen van een structurele subsidie gelden de volgende criteria:
   a. de organisatie dient een kunstbelang dat breder ligt dan het belang van een zeer beperkte kring, bevat voldoende kwaliteit en heeft een toegevoegde culturele waarde voor de stad Zwolle;
   b. de organisatie levert een bijdrage aan het Zwolse culturele klimaat door minimaal twee keer per jaar een openbare voorstelling in Zwolle te geven
   c. de organisatie organiseert of neemt deel aan samenwerkingsprojecten en/of levert een bijdrage aan wijk-/stadsbrede manifestaties
   d. de organisatie bestaat tenminste twee jaar als rechtspersoon in Zwolle;
   e. de leden dragen in redelijke mate bij in de kosten van de organisatie;
   f. organisaties die in hoofdzaak activiteiten verrichten binnen godsdienstige gemeenschappen of binnen onderwijsinstellingen, komen niet voor subsidie in aanmerking.
2. Het college kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van de in lid 1, sub a t/m f genoemde voorwaarden.

Artikel 2:5 Subsidienormen

Het college stelt jaarlijks de indexering van de subsidie voor de in artikel 2:3 genoemde amateurkunstcategorieën organisaties vast.

Artikel 2:6 Hafabra – verenigingen, drumbands en majorettepelotons

1. De subsidie voor de Hafabra - verenigingen, drumbands en majorettepelotons bestaat uit:
   a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
   b. een maximale bijdrage in de kosten van extra artistieke leiding voor verenigingen met meer dan 90 actieve leden;
   c. een basisbijdrage per actief lid ten behoeve van de aanschaf van instrumenten;
2. De in lid 1, sub c genoemde bijdrage wordt slechts verleend indien de organisatie, in aanvulling op de in artikel 2:4, lid 1 sub b, vermelde verplichting, ten minste twee niet-statische buitenoptredens: marcherend optreden langs een route, in Zwolle verzorgt.

Artikel 2:7 Amateursymfonieorkesten

De subsidie voor amateursymfonieorkesten bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
b. een maximale bijdrage in de kosten van extra artistieke leiding voor verenigingen met meer dan 90 actieve leden.

Artikel 2.8 Overige Muziekverenigingen

De subsidie voor de overige muziekverenigingen bestaat uit een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding.

Artikel 2:9 Zangverenigingen

1. De subsidie voor zangverenigingen bestaat uit een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding.
2. Het college kan aan zangverenigingen, naast de in lid 1 benoemde bijdrage tevens een bijdrage in de kosten van één openbare uitvoering in Zwolle van oratoriumrepertoire verlenen. Deze bijdrage wordt slechts verleend, indien de uitvoering voldoet aan de volgende voorwaarden:
   a. de activiteit moet voldoende kwaliteit bevatten;
   b. de uitvoering moet als bijzondere aanvulling op het bestaande aanbod op het terrein van de zangkunst in Zwolle aangemerkt kunnen worden.

Artikel 2:10 Opera- en operettеverenigingen

De subsidie voor opera- en operettеverenigingen bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding voor de drie bij een voorstelling betrokken disciplines (dirigent, repetitor en regisseur);
b. een bijdrage in de kosten van maximaal twee producties per jaar.

Artikel 2.11 Toneel- en cabaretverenigingen

De subsidie voor toneel- en cabaretverenigingen bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
b. een bijdrage in de kosten van maximaal twee producties per jaar.

Artikel 2:12 Dansverenigingen

De subsidie voor dansverenigingen bestaat uit:

a. een maximale bijdrage in de kosten van de artistieke leiding;
b. een bijdrage in de kosten van maximaal twee producties per jaar.

Artikel 2:13 Subsidieaanvraag

De subsidieaanvraag voldoet aan de in artikel 1:7 van de ASV genoemde indieningeisen waarbij de begroting is voorzien van een financiële verantwoording van het voorgaande jaar.

Artikel 2:14 Subsidieverlening en -vaststelling

1. Toekenning van de subsidie vindt plaats in de vorm van een besluit tot subsidievaststelling. De aanvraag tot subsidievaststelling voldoet aan de in artikel 1:22 van de ASV genoemde indieningeisen.
2. Het college kan aan de subsidievaststelling nadere voorschriften verbinden.

Artikel 2:15 Uitzonderingen

Het college is bevoegd in bijzondere gevallen de in artikel 2:6, lid 1, sub c en d genoemde bijdragen geheel of gedeeltelijk van overeenkomstige toepassing te verklaren bij de subsidieverlening aan de overige in artikel 2:3 genoemde categorieën organisaties.

Artikel 2:16 Bijzonderheden

1. Afdeling 1.6 van de ASV is niet van toepassing.
2. In bijzondere gevallen kan het college afdeling 1.6 wel van toepassing verklaren.

THEATER GNAFFEL
MIMOSASTRAAT 1
8013 SB ZWOLLE

T +31 (0)38 45 48 727
E INFO@GNAFFEL.NL
W WWW.GNAFFEL.NL

IBAN NL65 RABO 0160 2238 73
BTW 007 942 382.B01
KVK 050 474 02

THEATER GNAFFEL

Gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 2 juni 2016

Geachte raadsleden gemeente Zwolle,

We hebben kennis genomen van het voorgenomen besluit van een opgenomen bezuinigingstaakstelling van € 20.000 voor Theater Gnaffel.

Bij deze laten wij u weten dat we ons kunnen vinden in de voorgenomen bezuiniging voor Theater Gnaffel van € 100.000 naar € 80.000 voor het jaar 2017. We gaan daarbij de uitdaging aan dat we door middel van het indienen van afzonderlijke incidentele subsidie aanvragen voor producties in de gemeente Zwolle.

We maken ons zorgen over de periode na 2017. Uit de informatieverstrekking rondom de Cultuurnota blijkt dat er misschien nog meer bezuinigd moet gaan worden. Voor Theater Gnaffel kunnen we stellen dat de bodem van de basis bereikt is met verlagen van de subsidie naar € 80.000,-. Hopende dat u rekening kunt houden met deze opmerking in uw besluitvorming.

Vriendelijke groet,

Namens bestuur en medewerkers van Theater Gnaffel,

Nicolette Klein Bleumink

post_17-6-2016

OWS
Digitale kopie Raadsgriffie

191742

Zwolle, 16-6-2016

STICHTING ATELIERS ZWOLLE

DOCUMENT REGISTRATIE
17 JUN 2016

B -post

Aan: de Gemeenteraad en het College van B&W van de gemeente Zwolle.

Onderwerp: reactie Cultuurnota 'Versterken Cultureel Zwols aanbod'.

Geachte Raad en College,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw Cultuurnota 'Versterken cultureel Zwols aanbod''.
Wij kunnen de drie routes die u aangeeft onderschrijven, t.w.:
1. zichtbaarheid en levendigheid van de cultuur in Zwolle;
2. verbinding, ontmoeting en samenwerking;
3. ruimte voor cultureel ondernemerschap.

Als Stichting Ateliers Zwolle trachten wij ook hieraan een bijdrage te leveren door:
*het verhuren van ateliers aan, in Zwolle woonachtige, beroepsmatig werkende kunstenaars;
* het verwerven van atelierruimten ten behoeve van de verhuur van ateliers;
* het beheren van atelierruimten;
* het bevorderen van het culturele klimaat in de gemeente Zwolle in het algemeen.

Voor de beroepsgroep van professionele kunstenaars in Zwolle zijn wij primair faciliterend bezig door atelierruimte aan te bieden zodat de beeldend kunstenaars in staat zijn hun professie uit te oefenen.

Het is van groot belang dat de kunstenaars met hun werk naar buiten kunnen treden, zodat een breed publiek daarvan kennis kan nemen. Middels open atelierdagen nodigen de kunstenaars het publiek uit in hun ateliers te komen kijken.
In 2016 hebben wij n.a.v. het 50 jarig bestaan van de Emmanuelshuizen als atelierruimte voor kunstenaars de manifestatie 'Een Gouden Broedplaats' geëntameerd. Dit heeft geleid tot een groot samenwerkingsproject, waarin de beeldende kunst in Zwolle voor het voetlicht is geplaatst. Partners waren o.m. Stedelijk Museum Zwolle, Historisch Centrum Overijssel, Galerie Het Langhuis, Stichting Beeldruimte en SAZ.

post_17-6-2016

De passage over het Stedelijk Museum Zwolle baart ons zorgen.
Dat u naar mogelijkheden zoekt het SMZ organisatorisch en inhoudelijk te versterken en dat een mogelijke fusering met het HCO daartoe gelegenheid biedt, kunnen wij billijken. Wel vragen wij u ervoor te waken dat de taak- en doelstelling zich niet beperkt tot het z.g. cultureel erfgoed en dat ook de hedendaagse en eigentijdse kunst en cultuur in het beleid een significante plaats krijgt. Immers, tentoonstellingsmogelijkheden voor Zwolse en regionale/Overijsselse beeldende kunstenaars zijn in Zwolle zeer beperkt. Het SMZ is/was een van de weinige organisaties die het tot zijn taak rekent hieraan met enige regelmaat in de programmering aandacht te vragen. Zwolle heeft daarnaast nauwelijks expositiegelegenheden. Zwolle kent geen klimaat waarin het (commerciële en ideële) galeriewezen zich kan ontwikkelen. Museum De Fundatie richt zich met zijn exposities op een ander segment van de beeldende kunst.
Wanneer de nieuwbouw van het SMZ wordt afgestoten en het museum zich beperkt tot 'Het Drostenhuis' dan komt naar onze mening het tonen van werk van Zwolse en regionale beeldende kunstenaars in gedrang.

Wij willen er voor pleiten, mede gelet op de uitvoering van onze taken en doelstellingen, dat het Stedelijk Museum ook in de toekomst de ruimtelijke, financiële en organisatorische capaciteit blijft behouden om middels exposities aandacht te schenken aan en te vragen voor de beeldende kunst en kunstenaars uit Zwolle en regio.

Met de meeste hoogachting,
Stichting Ateliers Zwolle.

drs. H.A.M. Laarakkers,
secretaris

Gemeente Zwolle
Gemeenteraad
College van B&W

postbus 10007

8000 GA Zwolle

post_17-6-2016

SA2.
8061 B2
T6

Schriftelijke informatieronde cultuurnota/ Zwolse Theaters
Daphne de Vries
22-06-2016

Fractie
ChristenUnie

Paragraaf/ pagina	Vraag	Antwoord
Talentontwikkeling p. 14	Op welke (Zwolse) regelingen kan een jong talent terugvallen als er financiële belemmeringen zijn? Is er een sluitende aanpak in onze stad om jong talent voldoende te ondersteunen? Zijn er voldoende routes (ketens) om talenten in onze stad te laten ontwikkelen (talentontwikkeling duurt jaren).	Talentontwikkeling is een proces van jaren en vindt plaats op verschillende niveaus: van kennismaken met een kunstdiscipline tot (bijna) professional zijn (de fase na het kunstvakonderwijs). De eerste stappen zijn kennis maken met en beoefenen. Deze zijn vooral gerelateerd aan ons beleid cultuureducatie in het PO, VO, wijken en amateurkunst/ vrije tijds aanbod. En daarmee ook het aanbod van voorzieningen in amateurkunst en vrije tijd, en daarbijhorend de (aanstaande) regelingen bij Stadkamer. Daarnaast heeft de provincie afgelopen jaren (en zeer vermoedelijk ook komende periode) regelingen gehad voor de professionele stappen in talentontwikkeling. Afgelopen jaren zien we veel wijzigingen in de stappen naar professional. In bijna alle kunstdisciplines is dit sterk aan verandering onderhevig door het verdwijnen van instellingen, het ontstaan van nieuwe disciplines en een sterk veranderende omgeving. Die totale keten is nog niet sluitend. Daar kijken we in lokaal en landsdeel verband naar: om instellingen en kennis aan elkaar te verbinden. In dat verband ontwikkelen we op landsdeel niveau proeftuinen. Een aantal voorbeelden van routes: ArtEZ heeft afgelopen jaren de vooropleiding muziek binnen het voortgezet onderwijs opgezet. Hedon heeft onlangs het productiehuis opgezet. Verder ondersteunen we talentontwikkeling door subsidies als Kunstbende, Popronde, The Young Ones en Kameroperahuis, etc. Regelingen gericht op individuen hebben we lokaal niet, niet anders dan stichting Meedoen. Dit laatste is gericht op deelname aan culturele activiteiten/ lidmaatschap van een vereniging.
Regeling vernieuwende culturele initiatieven p. 26	Welke voorwaarden worden gesteld om gebruik te kunnen maken van deze regeling? In hoeverre kunnen alle (amateur)initiatieven gebruik maken van deze regeling?	In de cultuurnota hebben we deze nieuwe regeling opgenomen, omdat uit de gesprekken en onderzoek naar voren kwam dat deze ruimte werd (wordt) gemist. Ruimte om te innoveren en te experimenteren. In de besluitvorming wordt verzocht om in te stemmen om deze nieuwe subsidieregeling te ontwikkelen. Dit ontwikkelen doen we na besluitvorming, met in achtneming van alle gevoerde gesprekken. In de cultuurnota staan de kaders voor de regeling aangegeven. Daarmee is de tweede vraag nog niet te beantwoorden. Onlangs is een nieuwe regeling gericht op activiteiten van amateurkunst/ vrije tijdsaanbod van start gegaan bij Stadkamer. Hierdoor is er voor deze instellingen (en individuen) financieel meer ruimte ontstaan om initiatieven te ontplooien. De hoogte van

		dat fonds zal, conform besluitvorming 2013/4 over cultuureducatie, komende jaren nog op lopen.
Gemeentelijke kunstcollectie p. 27	Wie houdt toezicht op kunst in de openbare ruimte. Wie bewaard en bewaakt dat bij veranderingen het kunstvoorwerp behouden blijft voor de stad? Ook als het kunstvoorwerp niet in eigendom is van de gemeente. (Bijv. de barmhartige Samaritaan; Zusterflat Weezenlanden Ziekenhuis)	Van alle gemeentelijke kunst in de openbare ruimte is een overall overzicht beschikbaar (zie beelden.zwolle.nl). Deze kunst valt onder het reguliere toezicht en onderhoud van de openbare ruimte, zoals dit door de gemeente is georganiseerd. Voor onderhoud is een aparte post in de begroting. Niet-gemeente kunst in de openbare ruimte kent soms geen eigenaar of bezitter meer en is daarmee “verweesd”. Problemen doen zich voor, als er veranderingen in de openbare ruimte voordoen die effect hebben voor het kunstwerk. Tot heden is hier geen beleid voor en ontfermt de gemeente zich in de regel om de betreffende kunst. Naar aanleiding van de redding van de Samaritaan zal beleid worden gemaakt om in toekomstige gevallen adequaat te kunnen handelen. Hierbij wordt de commissie beeldende kunst nauw betrokken.
Archeologie	Wat is de plek van archeologische schatten in de cultuurnota? We krijgen steeds meer zicht op de schatten uit het verleden. In hoeverre wordt archeologie ook meegenomen in de opgave om de cultuurhistorie zichtbaar te maken in onze stad?	Naast het cultuurbeleid, kennen we specifiek archeologie- en monumentenbeleid als onderdeel van het erfgoedbeleid. Archeologisch onderzoek vormt een belangrijke, soms zelfs de enige, bron voor onze geschiedschrijving. Naast haar primaire taak tot instandhouding en onderzoek van het bodemarchief, deelt het team archeologie al sinds de jaren 80 van de vorige eeuw op vele manieren de ‘archeologie van Zwolle’ met Zwollenaren. Voorbeelden daarvan zijn lezingen, exposities, visualisaties (bijvoorbeeld Werkeren) informatie aan schoolklassen, publicaties, facebook etc. Dit zal binnen de bestaande mogelijkheden worden gecontinueerd en worden verbonden aan bv. cultuureducatie. Archeologie is met haar kennis en met haar vondstmateriaal een belangrijke kennispartner die de samenwerking met partners graag wil intensiveren en kansen ziet in het aansluiten bij landelijke ontwikkelingen zoals de Archeohotspots. Binnen het zichtbaar maken van cultuur en cultuurhistorie behoort zeker ook het materieel en immaterieel erfgoed.
Vastgoed p. 34	In hoeverre heeft de gemeente overzicht van alle (pseudo) podia in onze stad?	In een aantal gevallen subsidiëren wij de podia indirect of direct. Denk bijvoorbeeld aan Hedon (Stichting Stad en Cultuur) en Zwolse Theaters. Dan hebben we het meest zicht op gebruik en aanbod. Daarnaast zijn er podium mogelijkheden in andere gesubsidieerde instellingen als wijkcentra, The Young Ones en straks de nieuwe Stadkamer. En er zijn zalen/ mogelijkheden/ concerten/ optredens in bijvoorbeeld.: - onderwijsinstellingen als Deltion en ArtEZ. - tijdelijke voorzieningen (afgelopen maanden in Goudsteeg 19). - buiten de gesubsidieerde sector, zoals Nieuwe Buitensociëteit en IJsselhallen; - Grote Kerk

		Hierop hebben we minder zicht op gebruik en aanbod. Kortom, een breed scala aan locaties met een heel verschillend voorzieningenaanbod.

Fractie
Groenlinks

Paragraaf/ pagina	Vraag	Antwoord
Inleiding p. 5	Kan algemeen een inschatting worden gegeven over de betrokkenheid van het hele culturele veld bij de cultuurnota?	In de afgelopen periode: - we hebben tientallen individuele en groepsgesprekken gevoerd, zowel met gesubsidieerde als ongesubsidieerde instellingen. We hebben zelf gesprekken geïnitieerd, maar partijen hebben zich ook zelf gemeld; - een ontmoetingsbijeenkomst 'Amateurkunst voor iedereen!' georganiseerd door Stadkamer met amateurkunstinstellingen en vrijetijdsaanbieders (26 januari 2015). De uitnodiging hiervoor is door Stadkamer breed uitgezet; - een brede cultuurbijeenkomst voor alle Zwollenaren onder leiding van de Partij voor Cultuur in theater The Young Ones. De bijeenkomst was door iedereen te bezoeken; - Het traject cultuurhistorie onder leiding van LAgroup is breed besproken met allerlei partijen en inwoners, inclusief het Erfgoedplatform; - een gerichte consultatieronde op de concept-cultuurnota Daarmee hebben we een hele brede afspiegeling van het culturele veld (professional – amateur, gesubsidieerd – ongesubsidieerd) gesproken.
4.1 Cultuurhistorie p. 20	Welke opties worden overwogen voor de toekomst van het nieuwbouwgedeelte van het Stedelijk Museum?	Dat is onderdeel voor het vervolg. Het LAgroup rapport heeft richting gegeven. Er wordt voorgesteld om scenario 2 verder te laten uitwerken. De toekomst van het nieuwbouwgedeelte is onderwerp van de uitwerkingsopdracht.
Fonds vernieuwende initiatieven p .26	Hoe wil het college bepalen of kunst 'experimenteel / underground' genoeg is voor ondersteuning? Hoe worden ook initiatieven bereikt die wat buiten het reguliere blikveld vallen?	Zie ook het antwoord op de vraag van de ChristenUnie over het fonds. De regeling is nog niet ontwikkeld. Dit zal na besluitvorming plaatsvinden. Genoemde aandachtspunten worden hierin meegenomen. Daarbij wordt niet alleen nagedacht over de inhoud van de regeling, maar ook over positionering.
3.2/ 4.2 Amateurkunst	Overweegt het college om Stadskamer Amateurkunst (voorheen Kunst &Zo) ook een adviesrol te geven richting	Deze scheiding is steeds meer aan het vervagen. In eerste aanleg is het steunpunt georiënteerd op amateurkunstverenigingen. Daar kwam destijds ook de behoefte vandaan om een steunpunt op te richten. Sinds vaststelling van het nieuwe cultuureducatiebeleid hebben we het niet alleen over het verenigingsleven, maar ook over het vrije

	meer (semi) professioneel? Zo nee, waarom een strikte scheiding aanhouden tussen professionele en amateurkunst? Is er niet een groot grijs gebied?	tijdsaanbod in zijn algemeenheid. Daarmee verschuift de adviesrol ook naar andere organisaties.
	Is er al iets bekend over de toekomst van het voormalige Muzeriepand, waar nu (oa experimentele/ underground) culturele activiteiten plaatsvinden?	Goudsteeg 19 is inmiddels verkocht. Het maakte onderdeel uit van de verkoop van de portefeuille van 10 panden. Koper is bezig met een wijzing van gebruik van het object.
Expositieruimte	De vraag om expositieruimte voor Zwolse beeldende kunst, is al sinds begin vorige decennium (ooit was er het Broerenkunstenplan) gestagneerd. Ziet u een oplossing voor dit vraagstuk?	De vraag naar expositieruimte nam niet alleen toe, maar is ook veranderd. Er is steeds meer behoefte aan alternatieve locaties, anders dan het “traditionele” aanbod van musea en galerieën. Dit biedt de mogelijkheid om kunst op onverwachte plekken te exposeren en daarmee een ander publiek te bereiken dan het gebruikelijke. Om deze ontwikkeling verder te kunnen stimuleren, is samenwerking met diverse partners en inwoners gewenst.

Fractie
Swollwacht

Paragraaf/ pagina	Vraag	Antwoord
Inleiding/ bijlage I Evaluatie	Wat zijn de specifieke punten uit de evaluatie (en uit de huidige inzichten) die de basis vormen voor de voorgestelde veranderingen van beleid	De voorgestelde wijzigingen komen voort uit de evaluatie, ontwikkelingen zoals geschetst in paragraaf 2.1, aspecten uit de binnenstadsvisie en het cultuuronderzoek. De aandachtspunten daaruit hoorden we ook terug in de gesprekken. Het gaat hierbij om: - historische binnenstad is belangrijk om bezoekers te trekken. Maar een groot deel van onze historie is onzichtbaar; - veranderende rol overheid en de ontwikkeling van de netwerksamenleving; - behoefte aan experiment, innovatie, kleinschaligheid - stabiliteit is nodig om de basis op orde te hebben, maar flexibiliteit is nodig om op kansen in te spelen en te innoveren.
3.1 Cultuurhistorie	In de Cultuurnota wordt op verschillende onderdelen aangegeven dat er sprake is van een ambitie om de cultuurhistorische geschiedenis van	De bezuinigingen zijn vastgesteld in 2015, bij de PPN 2016-2019. Destijds is besloten om € 300.000 te bezuinigen op cultuurhistorie. In 2015 is aan LAgroup de opdracht verstrekt om samen met betrokken instellingen in de stad (SMZ, HCO,Fundatie, Grote Kerk e.a.) een voorstel te doen voor het beter zichtbaar maken van de cultuurhistorie en een flexibeler manier om dat te organiseren met

	Zwolle steviger neer te zetten en uit te dragen. Begrijpt onze fractie het goed dat eerst wordt gekozen voor een bezuiniging en het inslaan van een ontwikkeltraject, voordat in beeld is wat de potenties en mogelijkheden van een Stadmuseum zijn? Hoe verhoudt zich dat tot elkaar	een besparing van € 300.000 structureel. De uitkomsten van dit traject zijn vertaald in het rapport, welke als bijlage is toegevoegd. Daarop wordt nu het besluit voorgelegd om de al vastgestelde bezuiniging op cultuurhistorie toe te passen op het Stedelijk Museum en scenario 2 verder uit te werken. We kiezen voor scenario 2: een voortvarende samenvoeging van de organisaties Stedelijk Museum Zwolle en Historische Centrum Overijssel. De laatstgenoemde partij is daarbij trekker. De grootste verandering in dit traject ligt bij het Stedelijk Museum, daarom leggen we de bezuiniging ook daar neer. De insteek van de bezuinigingen is: slimmer en anders organiseren en daarnaast minder gericht op organisaties en meer gericht op activiteiten. De fusie van de twee organisaties biedt synergievoordelen en daarmee kan de bezuiniging worden gerealiseerd.
	Is de visie van het College over rol, functie en positie van het Stedelijk Museum geformuleerd en hoe ziet die visie eruit?	In aanvulling op het vorige antwoord: De opdracht voor LAgroup was, om samen met genoemde instellingen, een voorstel te doen voor het beter zichtbaar maken van de cultuurhistorie, en een flexibeler manier van organiseren. Het thema cultuurhistorie staat voorop. Daar hebben de instellingen en LAgroup invulling aangegeven. Daarnaast is gekeken op welke wijze dat is georganiseerd en hoe dat flexibeler georganiseerd kan worden. Het LAgroup rapport heeft hierin richting gegeven. Het college kiest er voor om scenario 2 verder te laten uitwerken. Positie, functie en rol van het SMZ is ook onderwerp van de uitwerkingsopdracht. Daarin blijft de museale functie behouden. Deze wordt wel sterker gericht op cultuurhistorie. Met daarbij het financiële kader zoals vastgesteld bij de besluitvorming cultuurnota.
	Is voor het College inzichtelijk wat de ervaringen van bezoekers aan onze stad zijn over het huidige culturele aanbod, en meer specifiek, over het cultuur-historisch aanbod?	Naast de gesprekken, hebben we informatie verzameld uit ‘Imago onderzoek Zwolle 2014’ (LAgroup, opdracht vanuit Zwolle Marketing), traject visie binnenstad, cultuuronderzoek 2012/3. Een aantal uitkomsten uit deze trajecten: Algemeen • Respondenten associëren Zwolle het meest met Hanzestad, gezellig, leuk en mooi en historische binnenstad. • 1/5e van de respondenten heeft geen spontane associatie met Zwolle; 18% vindt de stad niet aantrekkelijk voor bezoek (2014) • In zijn geheel zijn de spontane associaties vrij diffuus; een echte tastbare icoon, die door veel respondenten kan worden genoemd, ontbreekt. • Het algemene beeld van Zwolle is positief óf geen mening. Gemiddeld genomen heeft 50% van de respondenten een positief beeld. Hier staat echter

		tegenover dat 40% van de respondenten geen beeld lijkt te hebben van Zwolle. • Van alle aan de respondenten voorgelegde sfeeraspecten scoort Zwolle gemiddeld het hoogst op vriendelijkheid, gezelligheid, en gastvrijheid. Ook de waarden veilig, sfeervol en fraai scoren hoog. • Winkelen is de meest passende activiteit. In totaal vindt 45% van de respondenten winkelen een passende activiteit voor Zwolle (57% in 2010). Op de 2e plek staat uit eten gaan met 30% (38% in 2010) gevolgd door bezoek familie/vrienden Verwachtingen over culturele aanbod Dit betreft het culturele erfgoed/monumenten, theaters, bioscopen, beeldende kunst/galeries, culturele evenementen, architectuur, poppodia, filmhuizen. • Wanneer gevraagd wordt naar de verwachtingen over het culturele aanbod, zijn respondenten het meest positief over het cultuurhistorisch erfgoed in de stad. 51% verwacht een (zeer) aantrekkelijk aanbod op dit aspect. • Op de overige aspecten doet de stad het echter minder goed – 'slechts' tussen de 26% en 31% heeft (zeer) hoge verwachtingen. • Onder bezoekers ligt het beeld wat genuanceerder. Deze groep is in zijn geheel beduidend positiever dan niet-bezoekers. De stad lijkt, uitgezonderd voor cultuurhistorie, onder niet-bezoekers geen cultuurimago te hebben. Inwoners, ondernemers en bezoekers van de binnenstad waarderen het historisch karakter van Zwolle, het culturele en culinaire zeer. Dit blijkt uit het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de binnenstadsvisie. De uitdaging ligt voor ons om de waardering voor de binnenstad en cultuur ook te behouden. Ook voor jongeren (en studenten); zij zoeken meer aansluiting bij de culturele sector. Dit draagt voor hen bij aan de levendige, bruisende stad. Aan de Zwollenaren die het SMZ niet hebben bezocht in 2012 vroegen we of ze meer zouden willen weten over drie specifieke onderwerpen. Uit de antwoorden blijkt dat 56% van de niet-bezoekers wel eens meer zou willen weten over de geschiedenis van Zwolle. Ongeveer een kwart wil wel eens wat meer te weten komen over de huidige en/of vroegere kunstenaars in Zwolle.
	Verdwijnt de naam van het Stedelijke Museum Zwolle, na de mogelijke fusie? Wat zijn de gedachten van het College hierover?	Op dit moment hebben we hier geen uitsluitsel over. Wat het meest passend is, moet blijken uit de uitwerking welke komende periode plaatsvindt.
4.2 Amateurkunst p .20 e.v.	Klopt het dat op het gebied van amateurkunst, wij	Dit is opgenomen in de nieuwe (deel) verordening Amateurkunst Het is daarmee een voorwaarde voor de basissubsidie. De andere wijzigingen in de

	doelen daarbij bijvoorbeeld op in plaats van 1 keer per jaar een voorstelling, 2 keer per jaar een voorstelling, dat hier sprake is van een vraag van het college als subsidieverstrekker en niet als een voorwaarde voor de subsidie?	verordening staan ook pagina 20 en 21. Deze wijziging in de verordening komt vooral ook voort uit de gesprekken: de organisaties willen meet zichtbaar zijn. Ze willen letterlijk gezien en gehoord worden. In de praktijk zien we, dat de meeste organisaties hier al aan voldoen.
	Wat bedoelt het College met innovatieve amateurkunst. Treedt het college hier in projecten en voorstellingen die amateur-kunstenaars voorbereiden of gaat het over manieren waarop projecten voor het voetlicht worden gebracht? Waarin ziet het college die innovatie is concreet de vraag.	De wens tot innovatie (vernieuwing) van de amateurkunst komt (ook) uit de verenigingen zelf. Het is vanuit de gemeente geen voorwaarde voor de basissubsidie (verordening Amateurkunst). We willen organisaties die willen innoveren daarin wel faciliteren. Dit vindt plaats via het Fonds amateurkunst bij Stadkamer. Daar kunnen subsidieaanvragen worden ingediend. Innovatie kan zijn: het aanbod zelf, de manier van presenteren, de samenwerking met andere partijen of beleidsvelden etc. Het kenmerkt ook de nieuwe rol van het steunpunt zelf. De organisaties hebben daarom ook gevraagd.
	Hoe wordt gevraagde innovatie gekoppeld aan toekenningen voor subsidie? Op welke wijze zien aanvragers dat terug en is voor de aanvragers duidelijk wat van hen wordt verwacht?	Zie ook het antwoord hiervoor. Het is niet gekoppeld aan de gemeentelijke subsidie. Maar er kan incidentele projectsubsidie worden aangevraagd bij Fonds Amateurkunst bij Stadkamer. De regeling is uitgelegd op de website, en er kan ondersteuning worden gevraagd bij het steunpunt zelf.
	Hoe wordt innovatie gemeten? Wat zijn de indicatoren?	Er zijn geen indicatoren opgesteld. De regeling is gericht op de versterking van de amateurkunst, waaronder vernieuwing, maar bijvoorbeeld ook deskundigheidsbevordering. De regeling is tot stand gekomen na diverse gesprekken met het amateurkunstveld. De regeling is ook nog met de instellingen doorgesproken. Het is een laagdrempelige regeling geworden, maar wel gericht op een aantal uitgangspunten (waaronder vernieuwing).
	Wordt extra geld beschikbaar gesteld voor innovatieve projecten? Of is dit ‘meerwerk’	De oorsprong voor de extra middelen Amateurkunst ligt in de besluitvorming cultuureducatie. Dit is opgesplitst in 4 onderdelen: primair onderwijs, voortgezet onderwijs, wijken en amateurkunst/ vrije tijds aanbod. Voor het onderdeel amateurkunst is een regeling opgezet. Organisaties (en individuen) kunnen een subsidieaanvraag indienen.

From: secretaris@zwolsezangraad.nl
To: Raadsgriffie
Subject: Re: Bevestiging inspreken 27 juni 2016
Date: donderdag 23 juni 2016 10:08:06

Geachte mevrouw Bordewijk,

Hierbij zend ik u de tekst van mijn opmerkingen t.a.v. het Raadsplein op 27 juni 2016:

Mijn naam is Gerard van Huis. Ik ben secretaris van de Zwolse Zangraad, een koepelorganisatie voor 48 koren met samen 1.700 amateurzangers.

Het afgelopen jaar zijn er een aantal gesprekken geweest waarbij de wethouder Jan Brink en mevrouw Mara Zweers namens de gemeente Zwolle en enkele bestuursleden van de Zwolse Zangraad aanwezig waren. Ook heeft de Zangraad, volgens afspraak, een enquête onder haar leden gehouden. Een en ander is verwerkt in de Cultuurnota, op het concept daarvan hebben wij ook commentaar mogen leveren. De praktische uitwerking is hebben we nu (voor het eerst) ontvangen in de vorm van de nieuwe deelverordening amateurkunst. Met deze verordening doet zich een probleem voor.

We hebben in genoemd overleg besproken dat de meeste Zwolse koren zeker bereid zullen zijn om "de amateurkunst in Zwolle zichtbaar te laten zijn en een bijdrage te laten leveren aan de (levendige) stad". Toegezegd is dit te doen door per koor "minimaal twee openbare optredens voor publiek in Zwolle te geven". We hebben het daarbij gehad over laagdrempelige evenementen als Zwolle zingt!, de Week voor de Amateurkunst, de herdenking op 4 mei en de kooroptredens op Open Monumentendag. Veel koren zingen ook regelmatig in zorginstellingen. Daarnaast geven enkele koren eigen concerten, waarbij gesignaleerd werd dat dit toenemend moeilijk wordt omdat ze "moeite hebben met het vinden van betaalbare podia voor optredens". *(Alle tekstgedeelten tussen aanhalingstekens zijn citaten uit de laatste mail van M. Zweers).*

Naar nu in de nieuwe verordening blijkt, worden deze twee openbare optredens aan enkele aanvullende eisen onderworpen (artikel 2.1.5): ze moeten in de pers worden aangekondigd en er moet een toegangsprijs worden geheven. Dat betekent dat alle in de vorige alinea genoemde gelegenheden waarbij koren optreden niet meer aan de eisen voldoen, want daar wordt geen toegangsprijs geheven en of de pers de aankondigingen plaatst moeten we maar afwachten. Alleen een eigen concert van een koor in kerk of theater voldoet aan alle eisen; het is echter voor de meeste koren financieel en organisatorisch onmogelijk om dit twee keer per jaar te doen!
De bedoeling van deze subsidieregeling amateurkunst is altijd geweest om de koren een basisondersteuning te bieden waardoor zij professionele artistieke leiding kunnen betalen (artikel 2.6 - 2.12), niet om ze te verplichten eigen concerten te organiseren. Het druist ook volkomen in tegen de intentie van de Cultuurnota.

Wij stellen dan ook voor artikel 2.1.5 te schrappen. Deze bepaling hoort o.i. thuis bij projectsubsidies.

Gerard van Huis, secretaris Zwolse Zangraad

Op 22 juni 2016 08:57 schreef Raadsgriffie <Raadsgriffie@zwolle.nl>:

> Beste meneer Van Huis,
>
> Hiermee bevestig ik uw inspreken op maandagavond 27 juni 2016 tijdens het Raadsplein info-debat bij agendapunt 2 ‘Cultuurnota 2017-2020’.
>
> Het agendapunt staat geagendeerd om circa 20.10 uur in de raadzaal van het Stadhuis (Grote Kerkplein 15).
>
> Zodra het onderwerp begint, wordt u naar voren geroepen om in te spreken.
>
> Bekijk hier de agenda.

Ter informatie treft u de inspraakregels aan.

Met vriendelijke groeten,

Agnes Bordewijk
Managementassistent

Gemeente Zwolle, Raadsgriffie
Postadres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle
Bezoekadres: Grote Kerkplein 15
☎: 038-4982181
@ : A.Bordewijk@zwolle.nl

Mijn inspraaktijd wil ik graag benutten om een positief geluid te laten horen.

Wat ik lees uit de cultuurnota is trots; trots op wat er in Zwolle allemaal ontstaat en gemaakt wordt. De waarde van cultuur wordt gezien en benoemd.

De nota beschrijft de veranderende rol van de gemeente, maar vertoont geen terugtrekkende bewegingen. Het laat juist een stevige betrokkenheid zien, ondanks de bezuinigingen. Er wordt een pleidooi gehouden voor een cultureel klimaat dat bruist en vernieuwend is, waarin ruimte is voor initiatieven. Dynamisch, kwalitatief hoogwaardig, innoverend, meer verbindend, actief en uitnodigend.

Als ik kijk naar andere steden, dan begint Zwolle zo langzamerhand een eigen en zelfs misschien wel eigenzinnig gezicht te krijgen. En het begint op te vallen! Want wat een geweldige en unieke combinatie vormt onze culturele infrastructuur! Als ik kijk naar de podiumkunsten: Kameroperahuis als landelijk productiehuis voor opera en muziektheater, een kersvers productiehuis voor popmuziek, een gerenommeerd jeugdtheatergezelschap, jongerentheater, een van de grootste kunstvakonderwijsinstellingen van Nederland, maar liefst twee theaters, een levendige amateurwereld - het gevaar van beginnen met opsommen is dat je mensen vergeet of niet meer kunt stoppen… Het lijkt mij in ieder geval wel duidelijk; Zwolle heeft zeer veel potentie in huis.

Zoals de nota beschrijft, zal in ieder geval wat cultuur betreft de komende jaren de rol van steden en stedelijke regio's steeds belangrijker worden. Zwolle sorteert daar op voor en dat waardeer ik. De cultuurnota vormt het fundament voor de instellingen die ik net noemde. Gezamenlijk geven we vorm aan de ambities en stuwen we Zwolle naar grotere hoogtes. Als cultuurdragers nemen wij daarin het voortouw en zijn we een venster naar buiten. Er wordt stevig samengewerkt en daarbij kijken we ook over grenzen. Grenzen van de stad, maar ook grenzen van sectoren.

Nu kan ik nog een vlammend betoog gaan houden over Kameroperahuis, en dat wij verbinding, co-creatie en cultureel ondernemerschap hoog in het vaandel hebben staan. Maar dat ga ik niet doen; ik zou zeggen kom een keer kijken naar een van onze voorstellingen of projecten en oordeel zelf. Wat ik wel nog wil meegeven is dat deze cultuurnota met heel veel zorg tot stand is gekomen. Ik zou er niet zo veel meer aan sleutelen als ik u was…

Swollwacht GROENLINKS

Amendement

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Onderwerp: **Cultuurnota Zwolle 2016-2020 – Toekomst voor het Stedelijk Museum Zwolle**

Gelezen de Cultuurnota 2016-2020 stellen de ondertekenaars van dit amendement de Raad voor, onder punt 1, van het dictum, bullet 3 en bullet 4 te schrappen en te vervangen door de navolgende tekst:

(wordt voorgesteld om te besluiten om:)

- Het organisatiescenario (1) "vast samenwerkingsverband met drie kernpartners" nader te laten uitwerken door de kwartiermaker op de gevolgen voor personeel, organisatie, collectiebeheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen;

- De bezuiniging van € 300.000 op het cultuur historisch domein, conform uitgangspunten PPN 2016-2019, onderdeel te laten zijn van de uitwerking door de kwartiermaker, waarbij als uitgangspunt wordt gehanteerd dat de bezuiniging niet gekoppeld is aan één instelling.

Toelichting:

- Scenario 1 gaat uit van samenwerking op basis van gelijkwaardigheid. Gelijkwaardige samenwerking verhoogt het draagvlak en stimuleert maximaal de inzet van de partners om hiervan een gezamenlijk succes te maken. De positie en doorzettingsmacht van de kwartiermaker worden veel sterker, als de bezuiniging op het cultuurhistorisch domein is gekoppeld aan de doelstellingen van scenario 1 in plaats van aan het SMZ als instelling, zoals in scenario 2 het geval is. Het SMZ heeft recentelijk, met grote inzet van directie en bestuur, goede stappen gezet op het zichtbaar maken van cultuurhistorie zoals de Cultuurnota dit beoogt. Indieners willen daar meer van zien en geloven dat dit, juist op basis van een gelijkwaardige samenwerking, mogelijk is
  Scenario 1 brengt daarnaast met zich mee dat de nieuwbouw in gebruik blijft van SMZ. Het is denkbaar dat SMZ in samenwerking met HCO bijvoorbeeld tweemaal per jaar exposities inricht op het gebied van cultuurhistorie in de nieuwbouw. Daarnaast kan deze ruimte benut worden voor wisseltentoonstellingen op het gebied van hedendaagse kunst, expositieruimte voor jonge en oude (Zwolse) kunstenaars etc.
  Indieners zijn ervan overtuigd dat uitwerking van scenario 1 een kans verdient en willen daarmee bewerkstelligen dat de samenwerking tussen de belangrijkste partners op cultuurhistorisch gebied succesvol wordt. Want gelijkwaardigheid verhoogt de inzet, het willen delen van expertise en verhoogt de betrokkenheid over en weer. Indieners geven uitdrukkelijk aan dat zij een verbinding wensen met het hedendaagse culturele Zwolle, door de nieuwbouw van het SMZ tevens daarvoor te willen benutten.

William Dogger

Silvia Bruggenkamp

Swollwacht

Michiel van Harten

(GroenLinks)

Voor: Swollwacht, SP, GroenLinks

Verworpen 4-7-16

ChristenUnie
Zwolle

AMENDEMENT | Verordening Amateurkunst (hoofdstuk 2)

De Raad van Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016,

gelezen:
De subsidieverordening Amateurkunst; hoofdstuk 2

overwegende dat:
- Een aantal voorwaarden om subsidie te ontvangen niet meer van deze tijd is.
- Amateurkunstverenigingen naast culturele- ook andere waardevolle prestaties leveren zoals plezier en verbinding.

verder overwegende dat:
- de cultuurnota 2016-2020 als hoofdroute heeft geformuleerd verbinding en ontmoeting.

stelt de raad voor:
subsidieverordening hoofdstuk 2 Amateurkunst als volgt te wijzigen:
artikel 2:1; punt 5:
openbare voorstelling: openbare toegankelijke uitvoering of openbare educatieve presentatie en in de media aangekondigd.

ONDERTEKENING

ChristenUnie
Reinier Mulder

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

PvdA D66 GROENLINKS SP

Motie: Inspanningsverplichting behoud nieuwbouwdeel huidig SMZ

De raad bijeen op 4 juli 2016.
Gehoord hebbende de beraadslagingen debat van 27 juni;

Overwegende dat:
- LAgroup twee scenario's schetst om de bezuiniging van 3 ton te kunnen behalen, waarbij bij scenario 1 een organische fusie beoogd wordt, tussen het Stedelijk Museum Zwolle en het Historisch Centrum Overijssel met als risico het niet realiseren van een fusie en scenario 2 waarbij een fusie het uitgangspunt is en het HCO trekker wordt van de nieuwe fusieorganisatie
- het college in de Cultuurnota een voorkeur uitspreekt voor scenario 2;
- dit scenario volgens LAgroup betekent dat het nieuwbouwdeel van het SMZ moet worden afgestoten;
- het collegevoorstel geen expliciet standpunt bevat over de toekomst van dit nieuwbouwdeel.
- Er een kwartiermaker aan het werk gaat om de organisatie vorm te geven en de randvoorwaarden voor het versterken van de cultuurhistorie uit te werken.

Van mening dat:
- de bezuiniging waarschijnlijk ook zonder afstoting van het nieuwbouwdeel gehaald zou kunnen worden;
- het nieuwbouwdeel diverse functies heeft die in de toekomst een rol kunnen spelen bij onder andere het vergroten van de zichtbaarheid van kunst en cultuurhistorie in Zwolle.

Roept het college op:
- de trekker van de nieuwe fusieorganisatie en de kwartiermaker bij de verdere uitwerking een inspanningsverplichting aan te laten gaan om het nieuwbouwdeel van het huidige SMZ te behouden voor cultuur(historisch) Zwolle.

PvdA	D66	GroenLinks	SP
Patty Wolthof	Sonja Paauw	Michiel van Harten	Koen van Baal

Tegen: ChristenUnie en VVD
Aangenomen 4-07-16

SP

MOTIE

Betreft: Bezuiniging Stedelijk Museum Zwolle

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli

Overwegende dat:

- Het Stedelijk Museum bij uitstek de plaats is om het Zwolse kunsthistorische verhaal te vertellen;
- Het Stedelijk Museum Zwolle met de bezuinigingsopgave van 300.00 euro het nieuwbouwdeel zou moeten afstoten, wat de doodsteek voor het Stedelijk Museum zou betekenen;

Van mening dat:

- Het Stedelijk Museum Zwolle de laatste tijd goed aan de weg timmert (zie bijvoorbeeld de tentoonstelling Zwolle in de jaren '50 en '60);
- Wij als raad het vertrouwen richting het Stedelijk Museum moeten uitspreken;
- Het Stedelijk Museum Zwolle met deze motie de kans krijgt om nu orde op zaken te stellen;

De Zwolse raad verzoekt het college:

- Om de geplande bezuiniging van 300.00 euro op het Stedelijk Museum met één jaar uit te stellen om het Stedelijk Museum Zwolle tijd te geven om orde op zaken te stellen en dit te dekken uit de algemene reserve, met dien verstande dat het Stedelijk Museum Zwolle in het komend jaar laat zien dat zij hun bedrijfsvoering op orde hebben en hun bezoekersaantallen toenemen.

En gaat over tot de orde van de dag.
Namens de fractie van de SP;

Koen van Baal

Voor: SP, Stadwacht en GroenLinks
Verworpen 4-07-16

D66 GROENLINKS ChristenUnie

VVD PARTIJ VAN DE ARBEID

Motie Facilitatie kunstenaars

Zwolle, 4 juli 016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen , gelezen hebbende de Cultuurnota 2016 - 2020.

Overwegend dat:

- Kunstenaars vaak relatief dure faciliteiten zoals grote printers, scanners, snijmachines, en tentoonstellingsmateriaal e.d. nodig hebben om te kunnen werken.
- Kunstenaars in toenemende mate afhankelijk zijn van (het zoeken naar) extra inkomsten voor (incidentele) workshops, waarbij dan bijvoorbeeld schildersezels gereedschappen of andere technische voorzieningen nodig zijn.
- Deze op de kunstacademie aanwezig zijn, maar zij daar na hun studie geen gebruik meer van kunnen maken.

Van mening dat:

- Het belangrijk is dat er een plek is met faciliteiten waar kunstenaars, die vaak zelf de middelen niet hebben, gebruik van kunnen maken.

Vraagt het college:

- Te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om kunstenaars te faciliteren en een voorstel aan de raad voor te leggen bij de PPN in 2017 en financiële verantwoording aan de raad voor te leggen.

Sonja Paauw	Michiel van Harten	Reinier Mulder	Thom van Campen	Patty Wolthof
D66	GroenLinks	ChristenUnie	VVD	PvdA

Tegen: SWOWachL
Aangenomen 4-07-16

D66 GROENLINKS

Motie Ruimte voor vernieuwende culturele initiatieven met nieuw productiefonds

Zwolle, 4 juli 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Gelezen hebbende de Cultuurnota 2016 - 2020

Overwegend dat:

- Initiatieven het best tot bloei komen door ruimte te bieden.
- Er een nieuw productiefonds (regeling vernieuwende culturele initiatieven) komt met als doel meer nieuwe culturele activiteiten.
- Het belangrijk is dat deze zichtbaar zijn in de stad.

Van mening dat:

- Artistieke kwaliteit en zakelijke kwaliteit belangrijk zijn en het fonds daarom gericht moet zijn op professionele makers.
- Er ruimte moet zijn voor het onverwachte en het nieuwe.
- Het aanbod belang moet hebben voor Zwolle dus bij moet dragen aan een beleidsdoelstelling: innovatie en experiment
- Innovatie en experiment gebaat zijn bij een laagdrempelige toegang.

Vraagt het college:

Zoveel mogelijk ruimte te geven aan professionele kunstenaars om een beroep te doen op het nieuwe fonds en het fonds goed zichtbaar te maken bij deze doelgroep.

Sonja Paauw D66

Michiel van Harten GroenLinks

Tegen: ChristenUnie en SP
Aangenomen 4-07-16

PvdA GROENLINKS

MOTIE Aan de slag met diversiteit in de culturele sector

De gemeenteraad van Zwolle bijeen op 4 juli 2016.
Gehoord hebbende de beraadslagingen over de Cultuurnota 2016-2020

Overwegende dat:
- de Raad voor Cultuur heeft uitgesproken dat de kunstensector aan de slag moet met diversiteit[1]
- Dit betrekking heeft op de samenstelling van het publiek, de programmering, het personeel en de partners van de Zwolse culturele sector
- De Code Culturele Diversiteit een mogelijk instrument is om meer diversiteit binnen de culturele sector te bewerkstelligen[2]

Van mening dat:
- De Zwolse culturele sector een verantwoordelijkheid heeft om een zo breed mogelijk publiek aan te trekken
- Niet alle groepen in de stad nu evenveel worden bereikt
- Dit voor gesubsidieerde instellingen of evenementen verankerd zou kunnen worden in de subsidievoorwaarden

Roept het college op:
- in gesprek te gaan met de culturele sector en dan met name de gesubsidieerde instellingen om diversiteit op de agenda te zetten
- In de subsidievoorwaarden tevens aandacht te besteden aan onderlinge afstemming, samenwerking en ondersteuning tussen instellingen voor een breed gevarieerd totaalaanbod
- op grond daarvan een verplichting tot maximale inspanning op te nemen in de subsidievoorwaarden (bijvoorbeeld door middel van de Code Culturele Diversiteit eraan te koppelen)
- de resultaten terug te koppelen aan de raad

PvdA Zwolle
Patty Wolthof

GroenLinks
Michiel van Harten

1. http://codecultureldiversiteit.com/kunstensector-moet-aan-de-slag-met-diversiteit/ en http://bis2017-2020.cultuur.nl
2. http://codecultureldiversiteit.com
   De Code Culturele Diversiteit is een praktisch instrument voor leden van besturen, raden van toezicht, directies en medewerkers van publieksgefinancierde culturele instellingen. De Code biedt concrete handreikingen om culturele diversiteit structureel in de instelling te verankeren. Deze website geeft alle basisinformatie over de peilers Publiek, Programma, Personeel en Partners.

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

PARTIJ VAN DE ARBEID

ChristenUnie
Zwolle

Motie Zwolse spoorgeschiedenis in beeld

De gemeenteraad van Zwolle, gehoord de beraadslagingen over de Cultuurnota Zwolle 2016-2020,

Overwegende dat

- in de Cultuurnota met de Hanze, de Moderne Devotie en Democratie sterk wordt ingezet op de cultuurhistorische kant van de geschiedenis van Zwolle
- de spoorwegen sinds 1864 onmiskenbaar hun stempel op de ontwikkeling van Zwolle hebben gedrukt
- het project Spoorzone een volgende fase is in deze ontwikkeling
- de NS bezig is met planvorming voor de herinvulling van het historische stationsgebouw in Zwolle

Van mening dat

- de ontwikkeling van de spoorwegen in Zwolle niet mag ontbreken in het actief zichtbaar maken van de Zwolse geschiedenis
- de kansen die het project Spoorzone en de herinvulling van het station bieden daarbij moeten worden benut

Verzoekt het college

- Op korte termijn in overleg te treden met de NS, HCO/SMZ en andere relevante partijen in de stad om na te gaan hoe de spoorweggeschiedenis van Zwolle het beste op een toegankelijke en aantrekkelijke manier in beeld kan worden gebracht
- De raad hierover te rapporteren dan wel een voorstel voor te leggen

En gaat over tot de orde van de dag

Partij van de Arbeid

Jan Slijkhuis

ChristenUnie

Gerdien Rots

Tegen: D66
Aangenomen 4-07-16

M 3-10

pre advies

GROENLINKS D66

Zwolle, 4 juli 2016

Motie Alle Zwolse cultuur in één agenda

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over de **Cultuurnota Zwolle 2016-2020**

overweegt dat
- Zwolle in tegenstelling tot andere steden nog geen complete en inspirerende online cultuuragenda heeft.
- Nijmegen (*nijmegencultuurstad.nl*), Utrecht (*uitinutrecht.nl*) maar ook Kampen (*cultuurinkampen.nl*) er wel in slagen in één oogopslag te laten zien welk cultureel aanbod er is in deze steden
- een compleet aanbod niet alleen een aanwinst is voor de cultuurminnende Zwollenaar, maar de stad voor ook inspiratiebeluste buitenlui op de kaart zet
- robuuste (en door de gemeente Zwolle gesubsidieerde) culturele instellingen zoals de Stadkamer, Odeon/De Spiegel en Hedon beschikken over kennis en technologie om hun eigen culturele aanbod professioneel aan te prijzen
- deze culturele instellingen ook beschikken over eigen reserveringssystemen, die - helemaal bij goede samenwerking - tegen kostprijs en met meerwaarde gedeeld kunnen worden met kleinere culturele infinitieven

van oordeel dat
- *uitinzwolle.nl* er (onder meer door een te brede taakstelling) niet in slaagt alle culturele pareltjes van de stad te verzamelen in één agenda
- Kunstzinnige en culturele initiatieven zichtbaarder worden als zij publicitair ondersteund worden
- als de Stadkamer, Odeon/De Spiegel en Hedon de handen ineenslaan en een integrale cultuuragenda gaan publiceren ontstaat er ruimte zodat ook kleine low-/no-budget culturele initiatieven kunnen meeliften
- redactionele content een agenda niet alleen tot leven wekt, maar ook een uitgelezen kans biedt aan de stad Zwolle om zich te profileren op thema's als De Hanze, Moderne Devotie en Democratie

roept het college op:
te onderzoeken of een marketingsamenwerking tussen de grote culturele spelers kan leiden tot één complete en inspirerende Zwolse culturele agenda, waarvan kleine culturele initiatieven én het imago van de stad kunnen profiteren

Fractie GroenLinks
Eildert Noorda
Michiel van Harten

Fractie D66
Sonja Paauw

ChristenUnie
Zwolle

Motie | Weesbeelden: "Wie bezorgt kikker van vm Hanzebad een betere plek in de stad?"

Onderwerp: Cultuurnota 2016-2020

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op
maandag 4 juli 2016

Gelet op dat
- De stad altijd in ontwikkeling is, waardoor beeldbepalende beelden soms niet op hun plek kunnen blijven staan.
- Geen sluitend overzicht is welke beelden nu in de openbare ruimte van Zwolle staan of die in de afgelopen jaren zijn verplaatst of verwijderd doordat de gebouwde omgeving van functie is veranderd.
- De ambitie is geformuleerd om de cultuurhistorie meer zichtbaar te maken.

Van oordeel dat
- Dat (wees)beelden belangrijke markeringen (waren en opnieuw kunnen) zijn in onze stad.
- Dat beelden onderdeel zijn van het Zwols cultureel erfgoed.

Verzoekt het college om
Bij de behandeling van de PPN van 2017 met beleidsmaatregelen te komen, in samenwerking met partners in de stad, met als uitkomst weesbeelden zichtbaar te behouden voor de stad.

En gaat over tot de orde van de dag.

Reinier Mulder, ChristenUnie.

met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

PvdA GROENLINKS D66

MOTIE Tegen de bakker (#tegendebakker)
De gemeenteraad van Zwolle bijeen op 4 juli 2016.
Gehoord hebbende de beraadslagingen over de Cultuurnota 2016-2020

Overwegende dat:
- de inkomenspositie van werknemers en zzp'ers in de cultuursector vaak erg zwak is[1];
- er vaak een beroep gedaan wordt op deze groep om hun diensten voor niets of tegen een kleine vergoeding te leveren;
- talloze voorbeelden hiervan op Twitter te vinden zijn onder de hashtag #tegendebakker[2]
- volgens de wethouder ook de gemeente zich hier wel eens schuldig aan maakt.

Van mening dat:
- creativiteit ook naar waarde beloond moet worden;
- de gemeente hierin het goede voorbeeld moet geven.

Roept het college op:
- de diensten van bedrijven en zzp'ers in de creatieve sector naar waarde te belonen en geen gunsten te vragen die je ook niet aan de bakker zou vragen
- dit ook uit te dragen naar haar partners.

PvdA Zwolle
Patty Wolthof

GroenLinks
Michiel van Harten

D66
Sonja Paauw

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

[1] https://www.cultuur.nl/actueel/nieuws/vaak-zwakke-positie-voor-werknemers-en-zzp-ers-in-cultuursector/item3562
[2] https://twitter.com/search?q=%23tegendebakker

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Cultuurnota Zwolle 2016-2020

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 19-04-2016

besluit:

1. In te stemmen met de Cultuurnota 2016-2020 inclusief de financiële paragraaf:

- de ambitie en koers: een kwalitatief hoogwaardig cultureel aanbod en een Zwols cultureel klimaat dat dynamisch is en blijvend innoveert:
- kennis te nemen van het eindrapport van LAgroup 'Versterking en samenwerking cultuurhistorisch domein Zwolle'
- het organisatiescenario (2) waarin Historisch Centrum Overijssel verantwoordelijk wordt voor de cultuurhistorie in Zwolle en het college de opdracht te geven dit scenario verder te laten uitwerken op de gevolgen voor personeel, organisatie, collectie beheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen;
- subsidie voor het Stedelijk Museum Zwolle per 2018 te verlagen met € 300.000, conform uitgangspunten PPN 2016-2019.
- subsidie voor Theater Gnaffel te verlagen met € 20.000 per 2017
- het ontwikkelen van een nieuwe subsidieregeling voor vernieuwende culturele initiatieven

2. De moties 'Betrekken van Zwollenaren bij zichtbaar maken van cultuurhistorie' en 'Cultuur & vastgoed: Make Things Possible' hiermee af te doen.
3. De bestaande subsidie(deel)verordening Amateurkunst in te trekken en de nieuwe subsidie(deel)verordening Amateurkunst vast te stellen per 1 januari 2017, met dien verstande dat artikel 2:1 punt 5 als volgt wordt gewijzigd:
- Openbare voorspelling: openbare toegankelijke uitvoering of openbare educatieve presentatie en in de media aangekondigd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

ChristenUnie
Zwolle

AMENDEMENT | Verordening Amateurkunst (hoofdstuk 2)

De Raad van Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016,

gelezen:
De subsidieverordening Amateurkunst; hoofdstuk 2

overwegende dat:
- Een aantal voorwaarden om subsidie te ontvangen niet meer van deze tijd is.
- Amateurkunstverenigingen naast culturele- ook andere waardevolle prestaties leveren zoals plezier en verbinding.

verder overwegende dat:
- de cultuurnota 2016-2020 als hoofdroute heeft geformuleerd verbinding en ontmoeting.

stelt de raad voor:
subsidieverordening hoofdstuk 2 Amateurkunst als volgt te wijzigen:
artikel 2:1; punt 5:
openbare voorstelling: openbare toegankelijke uitvoering of openbare educatieve presentatie en in de media aangekondigd.

ONDERTEKENING

ChristenUnie
Reinier Mulder

Met algemene Stemmen aangenomen 4-07-16

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Zwolse Theaters toekomstbestendig
portefeuillehouder	Jan Brink
informant	Vries, Daphne de (3373)
eenheid/afdeling	Ontwikkeling OWV

Voorgesteld besluit raad

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. In te stemmen met een toekomstbestendige, flexibele organisatie bij Zwolse Theaters en hiervoor een bedrag van € 300.000 beschikbaar te stellen en dit te dekken uit gereserveerde middelen in de algemene concernreserve;
2. In te stemmen met de uitvoer van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden en de benodigde investering van € 960.000,- exclusief BTW te dekken zoals voorgesteld in de vertrouwelijke financiële bijlage;
3. Op grond van artikel 55 van de Gemeentewet met een beroep op het financiële belang van de gemeente, zoals genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g geheimhouding op te leggen ten aanzien van bijlage 2.

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 18 april 2016

Openbaar	Met uitzondering van bijlage 1
Onderwerp	Zwolse Theaters toekomstbestendig
Versienummer	1.3
Portefeuillehouder	J.E. Brink (cultuur)/ R.E. de Heer (vastgoed)
Informant	Peter van Drielen (vastgoed), Anton Tuinman (financiën), Daphne de Vries (cultuur)
Eenheid/Afdeling	Ontwikkeling / OWS
Telefoon	(038) 498 4063/ (038) 498 2460/ (038) 498 3373
Email	P.van.Drielen@zwolle.nl/ AB.Tuinman@zwolle.nl/ D.de.Vries@zwolle.nl

Bijlagen
Bijlage 1: Vertrouwelijke financiële bijlage “Overzicht onderhoudswerkzaamheden”

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. In te stemmen met een toekomstbestendige, flexibele organisatie bij Zwolse Theaters en hiervoor een bedrag van € 300.000,- beschikbaar te stellen en dit te dekken uit gereserveerde middelen in de algemene concernreserve;
2. In te stemmen met de uitvoer van de noodzakelijke onderhouds- en vervangingsmaatregelen en de benodigde investering van € 960.000,- exclusief BTW te dekken zoals voorgesteld in de financiële paragraaf.

Datum 18 april 2016

1 Inleiding

Onderhavige beslisnota

Naar aanleiding van Berap I 2015 en de perspectiefnota 2016-2019 in voorjaar 2015 over de bezuinigingen op Zwolse Theaters) zijn door de raad vragen gesteld. Deze notitie gaat in op deze vragen:

- Vorig jaar is bij de PPN 2016-2019 een incidentele bijdrage gevraagd om een structurele bezuiniging te realiseren. Er is gevraagd om een nadere toelichting hierop;
- Er zijn vragen gesteld over De Spiegel en Odeon: welk onderhoud wordt verwacht;

Op deze vragen geeft deze nota antwoord. Eerst wordt de achtergrond geschetst: welke ontwikkelingen zijn afgelopen jaren van invloed geweest en waar staan we nu. Daarna worden de (forse) maatregelen toegelicht om Zwolse Theaters toekomstbestendig te maken.

Context: flexibiliteit en toekomstbestendig

De gemeente Zwolle zet in op cultuur, op een bruisende en ondernemende binnenstad, op een aantrekkelijke centrumgebied met veel bezoekers. Dit streven is onderdeel van zowel de Cultuurnota als de binnenstadsvisie. In de Cultuurnota wordt aangegeven dat de focus steeds meer komt te liggen op activiteiten en steeds minder op gebouwen en organisaties. Slimmer en anders organiseren is hierbij de leidraad. Hierbij moet worden opgemerkt dat voor een aantal culturele activiteiten het gebruik van gebouwen een belangrijke randvoorwaarde is. Daar komt bij dat deze gebouwen een deel vormen van onze identiteit en uitstraling. In deze wetenschap zetten we in op effectief en efficiënt gebruik van de ruimtes in deze accommodaties, op flexibiliteit in culturele organisaties en op bijbehorende vaste lasten, en op een goede zorg voor ons gemeentelijk vastgoed door uitvoer van een onderhoudsregime.

Gebouwen en personeel zijn (nu) niet flexibel en wendbaar. Dat is een feit. We moeten toe naar een situatie waarin flexibeler en wendbaarder kan worden ingespeeld op veranderende marktomstandigheden (verandering in vraag naar en aanbod van activiteiten) in een tijd waarin er ook bezuinigd is en wordt. Daarnaast blijft de nadruk op een passend en effectief beheer van de gebouwen, met een balans tussen kosten en kwaliteit. We ervaren uit onze overleggen met het culturele veld dezelfde insteek. Dit alles om organisaties en voorzieningen toekomstbestendig te maken en/ of te houden.

Zwolse Theaters

<u>Een organisatie en theaterlandschap in ontwikkeling</u>

Zwolse Theaters is een belangrijke partner in de stad, met Odeon aan de Blijmarkt (voor het kleinschalige, experimentele en gericht op ontmoeting) en De Spiegel voor grootschalige producties aan het Spinhuisplein. De organisatie Zwolse Theaters is volop in ontwikkeling. Ze heeft werk gemaakt van een doorontwikkeling van het activiteitenaanbod en flexibilisering van de organisatie. Belangrijke onderdelen hierin zijn de transformatie van Odeon tot een multifunctionele locatie voor ontmoeting, ontspanning en ontdekking en de realisatie van Club Cele; een lokaal/regionaal platform voor culturele verdieping en publieke programma's met een maatschappelijke context. Zwolse Theaters heeft daarnaast de afgelopen jaren ingezet op een duidelijk profiel, waarbij het experiment wordt opgezocht. Dit wordt landelijk ook gesignaleerd, vandaar ook de landelijke nominatie voor beste theater. Mede door deze inspanningen heeft Zwolse Theaters in tegenstelling tot de landelijke ontwikkelingen de bezoekersaantallen en aantal voorstellingen redelijk stabiel weten te houden.

Datum 18 april 2016

Knelpunt organisatie en financiën

Ondanks de diverse inspanningen en positieve effecten vraagt de financiële situatie van Zwolse Theaters blijvend aandacht. Dit is niet nieuw, maar de situatie is wel veranderd. Zwolse Theaters heeft moeilijke jaren achter de rug: de eerste jaren na oplevering van de Spiegel kenden aanloopverliezen en de uitgaven lagen hoger dan de inkomsten. De gemeente heeft destijds Zwolse Theaters financieel bijgestaan door verstrekking van een zogenaamde “bruidsschat” van € 1.000.000,-. Dit geld was nodig voor de dekking van kosten die voortkwamen uit de omzetting van de oude organisatie Odeon naar de nieuwe organisatie Zwolse Theaters (toen nog Odeon de Spiegel). In het raadsverslag van het raadsplein van 8 december 2009 is te lezen dat deze middelen zijn gebruikt voor de verbouwing van het pand Odeon (€ 700.000) en voor de dekking van aanloopkosten/frictiekosten in de eerste 3 jaar (€ 300.000).

De afgelopen jaren is gewerkt aan het wegwerken van het negatief eigen vermogen. Aan inkomstenzijde zien we positieve ontwikkelingen, bijvoorbeeld: verbetering marges voorstellingen, verhuur en horeca. Voor een structureel sluitende exploitatie moet ook gekeken worden naar de uitgaven. Ondanks diverse inspanningen is het eigen vermogen nog negatief; de laatste jaren is de negatieve spiraal doorbroken en waren de jaarresultaten positief. In de afgelopen jaren is een bestemmingsreserve onderhoud opgezet; mede ingegeven vanuit de eisen die wij als gemeente stellen aan de subsidieverstrekking. Door het negatief eigen vermogen is deze bestemmingsreserve niet liquide. Zwolse Theaters acht het noodzakelijk de financiële stabiliteit van de organisatie te verbeteren. Deze verbetering kan in haar visie worden gerealiseerd door een betere aansluiting tussen de organisatie-inrichting (omvang en competenties) en de vraag vanuit de markt (klanten en theaterproducenten). Zwolse Theaters wil de personele organisatie flexibeler maken door te werken met minder vast personeel en bijscholing voor het personeel. Het geeft ruimte om beter in te spelen op de kansen die zich voordoen en wendbaarder te zijn in tijden dat het minder gaat. Zwolse Theaters komt uit een kwetsbare periode en gaat een nieuwe fase van (door)ontwikkeling in. De bezuinigingen (ingegaan per 2015 en 2018) moeten structureel verwerkt worden. Dit heeft urgentie. Dit vraagt een transitiebudget. Zwolse Theaters heeft geen mogelijkheden deze extra (frictie)kosten op te vangen. Als zij deze kosten direct zelf moeten opvangen, groeit het negatief eigen vermogen en worden de bezuinigingen niet gerealiseerd.

Knelpunt huisvesting

De Zwolse Theaters huurt Odeon en de Spiegel van de gemeente. In de bijbehorende huurovereenkomsten zijn afspraken gemaakt over diverse zaken, waaronder de verdeling van taken en verantwoordelijkheden op het vlak van het onderhoud. In de afgelopen jaren hebben zich twee zaken aangediend:

1. Er was een verschil van interpretatie tussen gemeente en Zwolse Theaters over de onderhoudsdemarcatie[1] van de Spiegel.
2. Zwolse Theaters en gemeente worden geconfronteerd met (on)verwachte, noodzakelijke investeringen en onderhoud dat grotendeels is voorzien in de opgestelde Meerjaren Onderhoudsplannen (MOP; de onverwachte kosten waren daarin niet geraamd). Het totale pakket aan maatregelen vergt een forse investering. Een groot deel van deze investering zou conform demarcatie voor rekening komen voor Zwolse Theaters. Zwolse Theaters is financieel niet in staat om deze maatregelen te bekostigen en heeft om die reden een financiële bijdrage van de gemeente gevraagd.

[1] Onderhoudsdemarcatie: de afbakening welk onderhoud voor huurder of eigenaar is

2 Beoogd effect

Toekomstbestendige theaters realiseren door een gezonde exploitatie, met gerichte (voor)investeringen om het vastgoed te laten voldoen aan de vereiste kwaliteits- en veiligheidseisen:

- Een gezonde exploitatie voor de langere termijn. Dit is te realiseren door de structurele uitgaven te verkleinen en de organisatie flexibeler en wendbaarder te maken, zodat er beter ingespeeld kan worden op de snelle ontwikkelingen. Hier zijn incidentele frictiekosten mee gemoeid, die de organisatie niet zelf op kan vangen. We stellen een eenmalige bijdrage voor door de bezuinigingen gedeeltelijk later in te gaan dan gepland. Binnen deze exploitatie wordt rekening gehouden met het toekomstig onderhoud; de huurderlasten zijn verwerkt in de exploitatie;
- Structurele, aanvullende, afspraken over vastgoed. De meerjaren onderhoudsplannen zijn opnieuw doorgenomen, aangepast op de praktijk en er is eenzelfde beeld bij welke kosten voor eigenaar en huurder zijn. We stellen een eenmalige investering onzerzijds voor, om de gebouwen (met name de Spiegel) toekomstklaar te maken. Een aantal onderdelen moet vervangen worden vanwege veiligheid, gebruiksvergunning en onderdelen zijn vervroegd aan vervanging toe omdat ze aan het eind van de technische levensduur zitten. Op langer termijn verstevigen we hiermee ook de exploitatie.

3 Argumenten

1.1 Naar de toekomst toe zijn lagere structurele lasten en een meer flexibele organisatie noodzakelijk
Er zijn twee grote, structurele kostenposten voor Zwolse Theaters: huisvesting en personeel. Stichting Zwolse theaters huurt de panden van gemeente Zwolle. Lagere huurlasten zijn door Zwolse Theaters gewenst, maar voor de gemeentelijke begroting betekent dat direct lagere inkomsten. Daar komt bij dat de huur van de Spiegel volledig wordt gesubsidieerd door de gemeente. Daarom was en is dit voor ons geen zoekrichting. Vanuit dit perspectief is gekeken naar het verlagen van de structurele personeelslasten. In 2012 is besloten om per 01-01-2015 de gemeentelijke subsidie aan Zwolse Theaters structureel te verlagen met € 250.000,-. Bij de voorjaarsstukken 2015 is besloten om de subsidie voor Zwolse Theaters per 01-01-2018 opnieuw te verlagen, ditmaal met € 100.000,-. Om deze taakstelling in te vullen, moeten er maatregelen worden genomen. De relatief makkelijke maatregelen zijn al eerder genomen in het kader van eerdere bezuinigingen.

Zwolse Theaters wil de personele organisatie flexibeler maken door minder vast personeel en bijscholing voor het personeel. Er zijn diverse scenario's en opties doorgerekend qua personeelsbeleid, scholing en organisatorische randvoorwaarden (bv. B3 status[2]) variërend in kosten en opbrengsten. Met de gevraagde bijdrage (zie kopje financiën) kan Zwolse Theaters de maatregelen treffen die nodig zijn en ook een sociaal werkgever zijn. Het geeft ruimte om beter in te spelen op de kansen die zich voordoen en wendbaarder te zijn in tijden dat het minder gaat. De nieuwe organisatie moet zorg blijven dragen voor het genereren van nieuwe inkomsten, onder meer uit activiteiten en uit andere subsidies en bijdragen dan die van de gemeente. Met deze bijdrage wordt de stichting in staat te gesteld maatregelen te treffen op korte termijn, door hun kosten structureel naar beneden te brengen en hun opbrengsten te laten stijgen. We geven Zwolse Theaters drie jaar de ruimte om het zelf binnen de exploitatie te realiseren, zodat de bezuinigingen ingaande per 2015 en 2018 in 2019 zijn gerealiseerd in de begroting.

[2] B3 status: een privaatrechtelijke organisatie waarvan het personeel geheel of ten dele ambtenaar is in de zin van de Wet privatisering Abp. Dit heeft o.a. tot consequentie dat Zwolse Theaters verplicht eigenrisicodrager zijn voor de Werkloosheidswet.

2.1. Uitvoer (aanvullende) maatregelen is noodzakelijk voor goed functionerende en veilige accommodaties
Voor zowel Odeon als de Spiegel zijn meerjaren onderhoudsplannen (MOP) opgesteld. Deze MOP's bieden inzicht in te verwachten onderhoudsmaatregelen, met een verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen huurder en verhuurder. De MOP's worden elke drie jaar op basis van een schouw geactualiseerd. Desondanks zijn we het afgelopen jaar geconfronteerd met enkele aanvullende noodzakelijke (onderhouds)werkzaamheden die versneld moeten worden uitgevoerd. Hieronder een overzicht van de belangrijkste ingrepen. In bijlage 1 het complete overzicht.

1. De aansturing van de trekkenwand[3] van de Spiegel (computertechniek, vervangingsinvestering, geen onderhoud) moet eerder worden vervangen dan voorzien in verband met veiligheid. De trekkenwand is een essentieel onderdeel van een theater. Zonder deze voorziening kunnen de voorstellingen geen doorgang vinden.
2. De verlichting van de Spiegel vertoont gebreken. De gebreken kunnen leiden tot een onveilige situatie: doorbranding waardoor brandveiligheid in het geding is. We zijn gestart met vervanging.
3. De entree van Odeon moet worden aangepast om aan de eisen van de brandweer te voldoen.

De hiervoor genoemde onderhoudswerkzaamheden vergen een substantiële investering (zie ook onderdeel 5, Financiën). We achten het noodzakelijk, gelet op urgentie en de financiële positie, dat we als gemeente een substantiële, eenmalige bijdrage beschikbaar stellen om het gebruik en veiligheid van de theaters richting toekomst te borgen.

2.2. Onduidelijkheid over de demarcatie onderhoud is weggenomen
Het genoemde verschil van interpretatie had vooral betrekking op de theaterspecifieke voorziening in de Spiegel: de trekkenwand. De gehanteerde formuleringen in de huurovereenkomsten hebben geleid tot onduidelijkheid. Uitkomst van het overleg met Zwolse Theaters is dat de gemeente eenmalig de investering in de computeraansturing van de trekkenwand voor haar rekening neemt. Dit zodat Zwolse Theaters in staat wordt gesteld te gaan reserveren voor toekomstige vervanging van (onderdelen van) de trekkenwand. De passage in de huurovereenkomst van de Spiegel wordt aangepast c.q. verduidelijkt.

2.3. De gemeentelijke financiële bijdrage is onder voorwaarde van een sluitende onderhoudsbegroting
Onze eenmalige financiële bijdrage is gekoppeld aan een structureel sluitende exploitatie, inclusief verwachte onderhoudskosten. Zoals hierboven aangegeven is opnieuw gekeken naar de MOP. Zwolse Theaters verwacht , op basis van ervaring, hierin enkele optimaliseringen door te kunnen voeren. Daarnaast nemen wij nu eenmalig de investering van de trekkenwand voor onze rekening. Deze kostenpost wordt eenmalig uit het huurdersdeel van de MOP van de Spiegel gehaald. Voorgaande optimaliseringen en aanpassingen hebben geleid tot een stevige reductie van de verwachte onderhoudskosten voor de huurder. Dit alles wordt verwerkt in de boekhouding van Zwolse Theaters.

Momenteel staat er op de balans van Zwolse Theaters een bestemmingsreserve onderhoud van circa € 685.000,-. Deze reserve is niet liquide. Met andere woorden: er ligt geen geld op de plank om de gelden uit de reserve daadwerkelijk te kunnen inzetten. Daarnaast heeft Zwolse Theaters een negatief eigen vermogen van circa € 250.000,-. Zwolse Theaters wil de balans opschonen. Zwolse Theaters stelt voor een onderhoudsvoorziening te treffen van € 300.000,- voor een grote onderhoudspost (trekkenwand Odeon). Daarnaast wil Zwolse Theaters het overige gedeelte van de reserve vrij laten vallen ten gunste van het negatieve eigen vermogen. Hiermee is het negatieve eigen vermogen aangezuiverd. De oorspronkelijke bestemmingsreserve komt met deze twee

[3] Een trekkenwand is een theatertechnische hijsinstallatie voor het verplaatsen van decor boven personen.

maatregelen te vervallen. Met Zwolse Theaters is overeengekomen dat zij naast de reguliere dekking voor planbaar en dagelijks onderhoud de jaarlijkse dotatie aan de nieuwe onderhoudsvoorziening/ bestemmingsreserve opschroeft naar € 77.500,-. uit de reguliere exploitatie. Dit sluit aan bij de MOP. Doorvoering van deze maatregelen leidt naar verwachting tot een gezonde balans tussen onderhoudskosten en dekking. Daarnaast heeft de Zwolse Theaters haar balans opgeschoond en heeft geen negatief eigen vermogen meer.

4 Risico's

Financiële stabiliteit Zwolse Theaters

Zwolse Theaters geeft aan met de extra middelen (het niet toepassen van de bezuiniging voor 3 jaar) haar organisatie zo te kunnen aanpassen dat ze binnen de huidige opdracht en middelen weer kunnen werken. Tegelijkertijd blijft er te allen tijde sprake van grote onzekerheden. Blijft het theaterbezoek op peil? Lukt het om de voorgenomen maatregelen met betrekking tot het personeel zoals uitgedacht uit te voeren? Komen we ineens zaken aan het licht met betrekking tot de staat van de gebouwen die we niet hebben voorzien? Grote producties reizen steeds minder vaak rond. Dit kan consequenties hebben voor het aanbod in de Spiegel. Dat zijn invloeden die de exploitatie sterk kunnen beïnvloeden. We ondervangen dit op organisatorisch vlak door expertise beschikbaar te stellen om personeel van werk naar werk te begeleiden. Daarnaast moet de nieuwe wendbare, flexibele organisatie beter kunnen inspelen op de veranderende omstandigheden in theaterland.

Ontwikkeling onderhoudsreserve verhuurde panden

In onderstaand figuur de ontwikkeling van de gemeentelijke onderhoudsreserve verhuurde panden. Te zien is dat als gevolg van de diverse onderhoudswerkzaamheden binnen onze vastgoedportefeuille en de voorgestelde eenmalige bijdrage ten behoeve van de afboeking de reserve de komende jaren kleiner wordt, met als laagste verwachte stand circa € 30.000,- in 2023. Desondanks blijft de reserve naar verwachting positief. Vanaf 2024 stijgt de reserve weer.

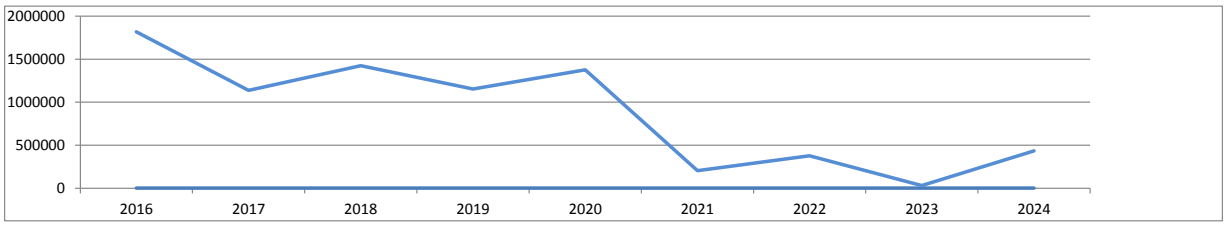

In het kader van de begroting, jaarrekening en reguliere onderhoudscyclus wordt de ontwikkeling van de reserve periodiek gemonitord. Zodoende kunnen we interveniëren op het moment dat de reserve toch negatief dreigt te worden.

Onderhoudsbekostiging Zwolse Theaters

We zien enkele risico's op het vlak van onderhoudsbekostiging door Zwolse Theaters:

- De voorziening voor de trekkenwand van Odeon is nog niet liquide. De komende jaren moeten binnen de exploitatie van Zwolse Theaters middelen worden gevonden om de liquiditeit van deze voorziening te borgen. Daarnaast is de begrote voorziening van € 300.000,- niet gelijk aan de verwachte investering in de trekkenwand Odeon van € 350.000,-. Ook deze extra € 50.000,- moet binnen 5 jaar in de exploitatie van Zwolse Theaters worden gecreëerd. Zwolse Theaters is zich hiervan bewust.
- Daarnaast moet Zwolse Theaters de dotatie aan haar bestemmingsreserve onderhoud opschroeven naar € 77.500,- per jaar vanaf 2017. Op dit moment kan de exploitatie van Zwolse Theaters een dergelijke dotatie niet opvangen, maar na genoemde maatregelen wel.

- Zwolse Theaters heeft enkele optimaliseringen doorgevoerd in het huurdersdeel van het onderhoud. De praktijk moet uitwijzen of deze kostenbesparingen daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd.

5 Financiën

Organisatieontwikkeling
Om over te gaan naar een flexibele organisatie, zullen frictiekosten moeten worden gemaakt. Hiervoor is voor de komende periode een bedrag van in totaal € 300.000 nodig. Om Zwolse Theaters zelf in staat te stellen dit te realiseren, wordt voorgesteld om komende jaren tijdelijk minder te bezuinigen. Dit is een incidentele bijdrage. Vanaf 2019 is Zwolse Theaters in staat om de totaal opgelegde bezuiniging van €350.000 structureel te voldoen.

Vorig jaar bij berap 1 was er al een bedrag van € 350.000 gereserveerd. We geven nu Zwolse Theaters zelf de mogelijkheid om de bezuinigingen en bijgaande kosten op te vangen in plaats van vooraf balanssteun te geven door een bedrag ineens beschikbaar te stellen.
De gereserveerde bijdrage kan nu als dekking dienen voor de € 300.000 (3 x € 100.000), overige gereserveerde € 50.000 kan vrijvallen.

Jaar	Onderwerp	Bedrag jaarlijks	Opschorten bezuiniging/bijdrage Frictiekosten (eenmalig)	Totale bezuiniging structureel
2015	Bezuiniging	€ 250.000		€ 250.000
2016	Bezuiniging	€ 250.000	€ 100.000	€ 150.000
2017	Bezuiniging	€ 250.000	€ 100.000	€ 150.000
2018	Bezuiniging	€ 350.000	€ 100.000	€ 250.000
2019	Bezuiniging	€ 350.000	0	€ 350.000
			Totaal € 300.000	

Vastgoed
Het totale pakket aan maatregelen heeft een financiële omvang van circa € 960.000,- exclusief BTW en inclusief 5,5% kosten voor voorbereiding en toezicht. Deze investering wordt als volgt gedekt:

Trekkenwand Spiegel

- De investering in de computertechniek van de trekkenwand is in 2007 geactiveerd en staat op onze balans. De resterende boekwaarde bedraagt circa € 330.000,- eind 2016. We stellen voor deze boekwaarde af te boeken. Hierdoor ontstaat er een structurele vrijval van kapitaallasten van circa € 65.000,-. De rentederving bij Treasury (verschil 5% oorspronkelijke rente en 3,5% huidige rente) is circa € 10.500,-. Hierdoor is er circa € 55.000,- per jaar daadwerkelijk beschikbaar voor een nieuwe investering.
- De afboeking wordt gefinancierd door een eenmalige bijdrage van € 330.000,- uit de onderhoudsreserve verhuurde panden. We hebben het verloop van deze reserve geanalyseerd en verwachten dat deze reserve draagkrachtig genoeg is om de beoogde afboeking te financieren.
- De vrijvallende kapitaallast wordt aangewend om een nieuwe investering (omvang staat in bijlage 1) te doen ten behoeve van vervanging van de computertechniek (exclusief BTW en inclusief kosten voor voorbereiding en toezicht).

Overige werkzaamheden

- De overige kosten worden ten laste gebracht van de onderhoudsreserve verhuurde panden of zijn vanwege de urgentie al proactief opgenomen in de jaarschijf van 2016.

In de vertrouwelijke bijlage 1 wordt aangegeven hoe deze investering is opgebouwd.

6 Communicatie

Afgelopen jaar hebben we veelvuldig met Zwolse Theaters gesproken. Dit voorstel is nauwe samenspraak met Zwolse Theaters tot stand gekomen.

7 Vervolg

Alle voorgestelde maatregelen tezamen zijn forse ingrepen. Hiermee wordt Zwolse Theaters in staat gesteld om deze maatregelen door te voeren en zo klaar te zijn voor de toekomst. Zwolse Theaters kan met deze maatregelen in de komende jaren aan de slag kan om een financieel gezond bedrijf, inclusief opgelegde bezuinigingen, te realiseren.

Vastleggen afspraken
Na besluitvorming worden afspraken schriftelijk vastgelegd. We volgen de ontwikkelingen nauwgezet en bespreken deze periodiek, in aansluiting op de reguliere subsidiecyclus. In de subsidiebeschikkingen en -vaststellingen zijn en worden de voorwaarden rondom verantwoording vastgelegd. We vragen Zwolse Theaters om alle genoemde maatregelen zichtbaar op te nemen in de begroting en jaarverantwoording. Hiermee kunnen we de ontwikkelingen goed volgen. Indien nodig maken we hiervan melding in de begrotingscyclus.

Verduurzaming panden
We zijn druk doende de energieprestaties van beide gebouwen te verbeteren. We hebben onderzoek laten verrichten naar de mate waarin de energieprestaties van accommodaties kan worden verbeterd. Uitkomsten zijn positief: er zijn diverse maatregelen om t e verduurzamen. Deze maatregelen leveren geld op. In samenwerking met de provincie Overijssel heeft de Gemeente Zwolle Odeon en De Spiegel als pilot aangemeld voor een eventuele publieke ESCO. We verwachten afronding van het onderzoek tweede kwartaal 2016. De verduurzamingsactie moet leiden tot energiebesparing. Dit levert ook financiële voordelen op.

8 Openbaarheid

Op grond van artikel 25 van de Gemeentewet met een beroep op het financiële belang van de gemeente, zoals genoemd in artikel 10 lid 1 geheimhouding op te leggen ten aanzien van vertrouwelijke bijlage 1.

Datum 18 april 2016

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris a.i.

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Zwolse Theaters toekomstbestendig

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 25-04-2016

besluit:

1. In te stemmen met een toekomstbestendige, flexibele organisatie bij Zwolse Theaters en hiervoor
   een bedrag van € 300.000 beschikbaar te stellen en dit te dekken uit gereserveerde middelen in de algemene concernreserve;
2. In te stemmen met de uitvoer van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden en de benodigde investering van € 960.000,- exclusief BTW te dekken zoals voorgesteld in de vertrouwelijke financiële bijlage;
3. Op grond van artikel 55 van de Gemeentewet met een beroep op het financiële belang van de gemeente, zoals genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g geheimhouding op te leggen ten aanzien van bijlage 2.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

GROENLINKS SP

Zwolle, 4 juli 2016

Amendement
Garantstelling Odeon/de Spiegel en kansen-/knelpuntenfonds

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gelezen hebbende het voorstel **Zwolse Theaters toekomstbestendig**

Van mening dat

- Onderhoud van en aanpassingen in de gebouwen allereerst een verantwoordelijkheid is van Odeon/de Spiegel.
- Bezoekers van Odeon/de Spiegel een volwaardig breed aanbod aan voorstellingen dienen te behouden.
- Het door het college gereserveerde bedrag beschikbaar moet blijven voor mogelijke, hard onderbouwde knelpunten binnen Odeon/de Spiegel, maar mogelijk op termijn ook verder ruimte biedt voor het inspelen op andere ontwikkelingen die een volwaardig en breed aanbod van culturele activiteiten in Zwolle in de weg staan.
- En ook voor kansen, bijvoorbeeld op het gebied van ondersteuning/facilitering van nieuwe, nu onvoorziene creatieve initiatieven

Besluit

- Een garantstelling van € 1,26 mln beschikbaar te stellen aan Odeon/de Spiegel
- Het eerder gereserveerde , en het aldus gedekte bedrag van € 1,26 mln, na verrekening van de financiële effecten van de garantstelling, aan te houden als kansen/knelpuntenfonds.
- Bij de begroting jaarlijks een analyse te geven van bestaande knelpunten en nieuwe kansen binnen cultuur, waarbij een verdere keuze gemaakt kan worden over (meerjarige) inzet van deze middelen.
- Vast te houden aan de intenties van een toekomstbestendige organisatie bij Zwolse Theaters, en in lijn daarvan in samenspraak met Odeon/de Spiegel tot verdere uitwerking te komen.

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks — Michiël van Harten
SP — Koen van Baal

Voor: Groenlinks, SP en Stadswacht
Verworpen 4-07-16

VVD ZWOLLE ChristenUnie D66

Motie

Open Boeken

De gemeenteraad van Zwolle bijeen op 4 juli 2016,
Gehoord hebbende de beraadslaging over Zwolse Theaters toekomstbestendig,

Overwegende dat:
- Het college voorstelt om € 300.000,- beschikbaar te stellen voor een flexibele organisatie bij Zwolse Theaters;
- Het college tevens voorstelt om € 960.000,- beschikbaar te stellen voor uitvoer van onderhoudswerkzaamheden;
- De gemeenteraad in 2006 aan Zwolse Theaters een bruidsschat heeft meegegeven à € 1.000.000,- voor o.a. een toekomstbestendige organisatie.

Van mening dat:
- Een toekomstbestendige exploitatie van Zwolse Theaters onmisbaar is voor het cultuurklimaat in Zwolle;
- Zwolse Theaters volgens de gemaakte afspraken zowel in bedrijfsvoering, als exploitatie alles-op-alles moet zetten om dit doel te bereiken;
- Het herhaalde ontbreken van toezicht in het verleden vraagt om een aangescherpt gemeentelijk toezicht, sowieso de komende twee jaar.

Verzoekt het college:
- De gemeenteraad gedurende twee jaar periodiek te informeren over exploitatie, bedrijfsvoering en het nakomen van afspraken van en door Zwolse Theaters;
- Indien gestelde voorwaarden niet zijn nagekomen na deze periode een voorstel uit te werken tot het instellen van een bestemmingsreserve, voor het onderhoudsbudget.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD
Thom van Campen

ChristenUnie
Reinier Mulder

D66
Sonja Paauw

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

ChristenUnie
Zwolle

Motie | De Zwolse Theaters onderzoek prestatieafspraken

Onderwerp: Cultuurnota 2016-2020

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op
maandag 4 juli 2016

Gelet op dat

- De Zwolse Theaters een cultureel knooppunt vormt waar leerlingen, studenten en andere (bijzondere) doelgroepen (voor het eerst) kennis kunnen maken met podiumkunsten in de breedste zin van het woord
- Dat de Zwolse Theaters, evenals andere gesubsidieerde instellingen in onze stad, een maximale inzet dient te plegen om deze financiële bijdrage te vertalen naar een maatschappelijk en educatief effect voor de stad

Van oordeel dat

- de komende éxtra investeringen aan de Zwolse Theaters een kans biedt om de maatschappelijke tegenprestatie van duidelijke kaders te voorzien zodat partijen en doelgroepen uit de stad weten wat Zwolse theaters voor hen kan betekenen.

Verzoekt het college om

samen met Zwolse onderwijsinstellingen, amateurverenigingen en andere relevante maatschappelijke organisaties (zorg & welzijn) te onderzoeken hoe het theater haar maatschappelijke meerwaarde in de stad kan versterken en deze herijkte prestaties als voorwaarde toe te voegen aan de jaarlijkse subsidiebeschikking.

En gaat over tot de orde van de dag.

Reinier Mulder, ChristenUnie.

Tegen: Stadswacht, PvdA, GroenLinks, SP

Aangenomen 4-07-16

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Zwolse Theaters toekomstbestendig

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 25-04-2016

besluit:

1. In te stemmen met een toekomstbestendige, flexibele organisatie bij Zwolse Theaters en hiervoor
   een bedrag van € 300.000 beschikbaar te stellen en dit te dekken uit gereserveerde middelen in de algemene concernreserve;
2. In te stemmen met de uitvoer van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden en de benodigde investering van € 960.000,- exclusief BTW te dekken zoals voorgesteld in de vertrouwelijke financiële bijlage;
3. Op grond van artikel 55 van de Gemeentewet met een beroep op het financiële belang van de gemeente, zoals genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g geheimhouding op te leggen ten aanzien van bijlage 2.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Jaarstukken 2015 (jaarverslag en jaarrekening)
portefeuillehouder	Jan Brink
informant	Dreven, Adila van (2267)
eenheid/afdeling	Concernstaf CSADV

Voorgesteld besluit raad

1. De voorlopige jaarstukken 2015 met voorlopige cijfers vanuit het Sociaal Domein vast te stellen
2. De definitieve jaarrekening incl. accountantsverklaring op een later moment formeel vast te stellen
3. De mogelijke mutaties op het Sociaal Domein te verrekenen met de risicoreserve Sociaal Domein
4. De behaalde boekwinst op verkoop van gemeentelijke panden in 2015 ad € 870.000 in te zetten voor extra afschrijving op bestaande investeringen in de openbare ruimte en de daarmee behaalde besparing op de structurele lasten in te zetten voor de dekking van het exploitatietekort op de verhuurde panden.
5. De bestaande bedrijfsvoeringreserves van de eenheden en de directie per 1/1/2016 op te heffen en de resterende middelen, inclusief rechten en verplichtingen, te storten in de nieuw te vormen reserve bedrijfsvoering gemeentelijke organisatie.
6. Het saldo van de rekening 2015 ad € 7.224.000 als resultaat op de balans te verwerken
7. Het rekeningresultaat toe te voegen aan de algemene concernreserve.

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 10 april 2015

Onderwerp	Jaarstukken 2015
Versienummer	2
Portefeuillehouder	J. Brink
Informant	Adila van Dreven, Bert Tory
Eenheid/Afdeling	Concernstaf / CSADV
Telefoon	(038) 498 2267 / 2664
Email	A.van.Dreven@zwolle.nl
Bijlagen	1. Jaarverslag 2015 2. Bijlagenboek jaarverslag 2015 3. Vertrouwelijke risicoparagraaf en risico-matrix 4. Accountantsverslag 2015 PWC 5. Brief NBA en VNG over accountantscontrole

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. De voorlopige jaarstukken 2015 met voorlopige cijfers vanuit het Sociaal Domein vast te stellen
2. De definitieve jaarrekening incl. accountantsverklaring op een later moment formeel vast te stellen
3. De mogelijke mutaties op het Sociaal Domein te verrekenen met de risicoreserve Sociaal Domein
4. De behaalde boekwinst op verkoop van gemeentelijke panden in 2015 ad € 870.000 in te zetten voor extra afschrijving op bestaande investeringen in de openbare ruimte en de daarmee behaalde besparing op de structurele lasten in te zetten voor de dekking van het exploitatietekort op de verhuurde panden.
5. De bestaande bedrijfsvoeringreserves van de eenheden en de directie per 1/1/2016 op te heffen en de resterende middelen, inclusief rechten en verplichtingen, te storten in de nieuw te vormen reserve bedrijfsvoering gemeentelijke organisatie.
6. Het saldo van de rekening 2015 ad € 7.224.000 als resultaat op de balans te verwerken
7. Het rekeningresultaat toe te voegen aan de algemene concernreserve.

Datum 10 april 2015

Toelichting op het voorstel

Inleiding
De voorlopige jaarstukken omvatten een jaarverslag en een jaarrekening. In het jaarverslag zijn opgenomen; een algemene beschouwing op de uitvoering van de begroting 2015, een financiële verantwoording op hoofdlijnen, een programmaverantwoording, de beleidsparagrafen en de verplichte paragrafen.
De jaarrekening bestaat uit de gespecificeerde balans met toelichting en een overzicht van de staat van baten en lasten. In het bijlagenboek zijn meer gedetailleerde, cijfermatige overzichten opgenomen.
Voorts wordt verwezen naar twee websites te weten: zwolle.jaarverslag-2015.nl waar een digitale, doorklikbare, versie van de jaarrekening is opgenomen;
http://bit.ly/PnCQSY waar gerapporteerd is over de voortgang van de (grote) projecten. Hierin zijn de bevindingen naar aanleiding van het rapport van Lysias (nog) niet verwerkt.
Een accountantsverklaring is nog niet beschikbaar. Onder argument 1.1 wordt hierop nader ingegaan.

Beoogd effect
Door de raad vastgesteld voorlopig jaarverslag en jaarrekening.

Argumenten

1.1. Aangezien de cijfers voor het Sociaal Domein nog voorlopig zijn en de accountantscontrole nog niet is afgerond kan alleen een voorlopige jaarrekening worden vastgesteld
Op grond van de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de jaarrekening vast en zendt het college deze voor 15 juli aan gedeputeerde staten (artikel 200 Gemeentewet). Het niet op tijd kunnen beschikken over de verantwoordingsinformatie met controleverklaring vanuit de SVB en een aantal andere zorgaanbieders leidt er toe dat een definitieve jaarrekening met accountantsverklaring niet voor 15 juli kan worden vastgesteld door de gemeenteraad. Daarom wordt de voorlopige jaarrekening inclusief het accountantsverslag 2015 voor 15 juli aan de provincie gezonden. Het accountsverslag (bijlage 4) bevat een aantal aanbevelingen/aandachtspunten waar invulling aan gegeven zal worden maar deze hebben vooral een technisch karakter en zijn niet fundamenteel voor het accountantsoordeel. Het verslag laat zich positief uit over het niveau van de interne beheersing en geeft aan dat de grondexploitaties goed in control zijn.

Werkwijze en planning Sociaal Domein:
De VNG geeft in haar 2e leden brief aan dat de voorlopige jaarrekening zonder afgeronde accountantscontrole en zonder controleverklaring volgens oorspronkelijke planning in de raad behandeld kan worden. Door nu de voorlopige jaarrekening met de voorlopige cijfers Sociaal Domein vast te stellen en het accountantsverslag van onze accountant PWC te bespreken, kunnen we conform onze beleidscyclus verder werken. Deze werkwijze is met onze accountant afgestemd.
Vervolgens worden de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders en van SVB, CAK naar verwachting in juni ontvangen en intern gecontroleerd. Onze accountant houdt er rekening mee dat hij eind juni en begin juli zijn controle op de jaarstukken Sociaal Domein kan uitvoeren. De intentie is om voor 15 juli de accountantscontrole af te ronden.

Datum 10 april 2015

De beschikbare jaarstukken worden met het accountantsverslag van de accountant -dan wel, indien al verstrekt- de accountantsverklaring, voor 15 juli aangeboden aan de Gedeputeerde Staten. Hierover wordt uw raad in juli geïnformeerd.

Informatie jaarrekening 2015 Sociaal Domein

In onze informatie nota d.d. 20 februari bent u al ingelicht over de ontwikkelingen rondom de rechtmatigheid sociaal domein 2015 en de verstrekte informatie vanuit de VNG hierover.
Zoals we in deze informatie nota hebben beschreven, had de VNG in februari de verwachting dat:

- de afrekeningen vanuit SVB, CAK veel onzekerheden zullen kennen en de bijbehorende accountants verklaringen veel later in 2016 zullen worden opgeleverd (juni 2016).
- de eindafrekeningen vanuit de zorgaanbieders veel onzekerheden zullen bevatten.
- dit betekent dat de accountant mogelijk onvoldoende onderbouwingen binnen krijgt om een tijdige, gefundeerde verklaring te kunnen verstrekken. Dit kan leiden tot vertraging in het verstrekken van de accountants verklaring.

Deze verwachting is inderdaad uitgekomen. De verantwoordingen vanuit de SVB, CAK en het grootste deel van de zorgaanbieders zijn nog niet binnen. Dit wordt volgens hen mogelijk voor 1 juni aanstaande. Zonder deze externe verantwoordingen kan de accountant geen oordeel over het Sociaal Domein vormen.
In onze informatie nota hebben we ook aangegeven dat, al zijn alle verantwoordingen binnen, de VNG nog verwacht dat door accountants bij de gemeentelijke jaarrekeningen over 2015 veel niet goedkeurende accountantsverklaringen worden afgegeven omdat het de vraag is of SVB, CAK en zorgaanbieders een goedkeurende accountantsverklaring krijgen.
Of dit ook voor de Gemeente Zwolle geldt, zal moeten blijken aangezien de accountant bepaalt, of en welke verklaring zij afgeven.

Stand van zaken :

Zoals VNG al eerder in haar verwachtingen communiceerde, zijn en komen de verantwoordingen veel later binnen, ook bij de Gemeente Zwolle.
Daar waar de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) per brief d.d. 17-2-2016 nog de verwachting had dat de controle informatie rondom de PGB's vanuit de SVB beschikbaar zou zijn per 1 april 2016, is dit door de SVB recentelijk uitgesteld tot 1 juni a.s.
De afzonderlijke verantwoordingen van zorg aanbieders dienen conform het landelijk controleprotocol voor 1 april gereed te zijn. Ook hier is deze datum grotendeels niet gehaald. Op moment van schrijven is er bij de Gemeente Zwolle (afhankelijk van het product) ca. 15% tot 25% aan verantwoordingen binnen. Ook BVO Jeugd geeft min of meer hetzelfde beeld weer.
In de contacten met de zorgaanbieders wordt veelal door hen aangegeven dat deze productieverantwoordingen wel leverbaar zijn, op redelijke termijn, met als richtdatum voor 1 juni a.s.

2.1. Formele vaststelling van de jaarrekening volgt na ontvangst van het accountsoordeel

De formele vaststelling van de definitieve jaarrekening kan pas plaatsvinden als de accountant klaar is met zijn controle en zijn accountantsverklaring heeft afgegeven. Dit zal zijn na het zomerreces.

3.1. De risicoreserve Sociaal Domein is beschikbaar om mutaties te verrekenen

De financiële mutaties die op het vlak van het Sociaal Domein nog doorgevoerd moeten worden, zullen verrekend worden met de risicoreserve Sociaal Domein.

Datum 10 april 2015

4.1. Boekwinsten op verkoop gemeentelijke panden worden conform eerdere besluitvorming ingezet om het exploitatietekort op de verhuurde panden te verlagen

Bij de behandeling van de begroting 2015 is besloten de boekwinsten op de verkoop van de gemeentelijke panden in te zetten voor het dekken van de huurderving op de exploitatie van de verhuurde panden. In 2015 is een boekwinst behaald van € 1,33 mln.. Van dit bedrag is bij de begroting 2016 besloten eenmalig € 458.000 in te zetten voor het exploitatietekort op verhuurde panden in 2016. Het restantbedrag ad € 870.000 zetten wij in voor extra afschrijving op investeringen met een maatschappelijk nut (met name investeringen in de openbare ruimte) waardoor er € 88.000 aan rente en afschrijvingslasten vrijvalt. De hierdoor ontstane structurele ruimte zetten wij in voor de dekking van het exploitatietekort op de verhuurde panden.
De af te schrijven boekwaardes betreffen:

- Verfsystemen stalen bruggen (boekwaarde € 240.000, lasten € 23.600)
- Verfsystemen fietstunnels (boekwaarde € 103.000, lasten € 10.100)
- Renovatie fietspad Weteringkade (boekwaarde € 232.000, lasten € 18.300)
- Houten bruggen (boekwaarde € 130.000, lasten € 17.200)
- Bermverlaging (boekwaarde € 58.000, lasten € 8.300)
- Vervanging betonstraatstenen (boekwaarde € 27.000, lasten € 2.200)
- Fundatie hoofdlagen wegen (boekwaarde € 80.000, lasten € 8.700)

5.1. Samenvoeging bedrijfsvoeringreserves tot één nieuwe reserve vloeit voort uit organisatiewijziging

<u>Huidige situatie tot en met 2015</u>

In de huidige opzet maken we onderscheid in bedrijfsvoeringreserves (BVR) per eenheid, concernstaf, directie, griffie en het SSC. Onttrekkingen en toevoegingen aan de BVR dienen primair ter egalisatie van de bedrijfsvoeringresultaten. Daarnaast kan de E manager –binnen vastgestelde marges en concernregels- de BVR gebruiken voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen. Per eenheid is een maximumomvang voor de BVR bepaald. De maximumomvang van de eenheidsreserves ligt in 2016 op € 2.118.000., excl. directie en griffie. Voor de griffie is het maximum bepaald op € 14.000 en voor de directie bedraagt de huidige stand ca. €. 300.000.
De maximumomvang wordt jaarlijks met inflatiecorrectie aangepast.

<u>Nieuwe situatie vanaf 2016</u>

Ingaande 2016 ontstaat een nieuwe situatie, enerzijds vanwege de vorming van het programma bedrijfsvoering waarin alle indirecte kosten van de eenheden en de directie zijn verwerkt, anderzijds het voornemen om in 2016 de eenheidsstructuur op te heffen. Deze veranderingen hebben o.a. tot gevolg dat de bedrijfsvoeringreserves per eenheid komen te vervallen.
Vanuit het oogpunt van sturing en beheersing van de bedrijfsvoeringkosten en het voorkomen van jaarlijkse (te forse) schommelingen in het totale bedrijfsvoeringresultaat wordt voorgesteld de huidige bedijfsvoeringsreserves samen te voegen tot één algemene bedrijfsvoeringreserve De volgende punten zijn van belang:

- Doelen van de BVR:
    - het egaliseren van tekorten en overschotten op het begrotingsprogramma Bedrijfsvoering
    - gebruiken voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen
- De maximumomvang van de BVR wordt gehandhaafd op het huidige maximum te weten een bedrag van €. 2,4 mln. (€. 2,1 mln. eenheid BVR's + €. 0,3 mln directie BVR).
- De bedrijfsvoeringreserve van de griffie blijft gehandhaafd.

- Voor het SSC wordt eind 2015 een afzonderlijke bedrijfsvoeringreserve gevormd waarmee voor- en nadelen in de standaardwerkzaamheden worden verrekend. Voor- en nadelen in de maatwerkwerkzaamheden worden verrekend met de partners.
- De maximumomvang van de reserves worden jaarlijks bijgesteld met inflatiecorrectie.

Risico's

Risicomanagement

In de weerstandsparagraaf van deze jaarrekening 2015 is berekend dat voor het afdekken van de financiële risico's een weerstandsbuffer van € 28,4 mln. noodzakelijk is. Dit is inclusief de benodigde financiële buffer voor het afdekken van grondexploitaties en de risico's in het sociaal domein. De risicoberekening is conform de door de raad vastgestelde methodiek gebeurd zoals vermeld in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.
Als onderlegger van de in het jaarverslag opgenomen paragraaf weerstandsvermogen en risico's is onder geheimhouding een risicomatrix met vertrouwelijk risico informatie aan u toegezonden.

Sociaal Domein

Doordat de accountant later in de tijd zijn accountantsverklaring zal verstrekken, is hij verplicht volgens de accountantsrichtlijnen om andere jaarrekeningposten opnieuw op materiele wijzigingen te toetsen. Dit kan vervolgens leiden tot mogelijke cijfermatige bijstellingen, ook buiten het Sociaal Domein om.

Financiën

Ten opzichte van de laatste gewijzigde begroting 2015 laat de jaarrekening 2015 een positief resultaat zien van € 7.224.000.
Dit resultaat is in hoofdlijnen te onderscheiden in een voordelig resultaat op de budgetten van het sociaal domein van €. 4,2 mln. en een voordelig resultaat op de overige programma's van €. 3,0 mln.
Sociaal domein:
Uit de (voorlopige) rapportage van de SVB blijkt dat de uitgaven persoons gebonden budget (pgb) ca. €.2 mln lager uitvallen dan geraamd. Anderzijds is het voordeel ontstaan door een zekere mate van behoedzaamheid omdat het verloop van de diverse uitgaven onvoldoende kon worden ingeschat. Hierbij valt met name te denken aan de vervoer- en woonvoozieningen, Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en maatschappelijke participatie.
Overige programma's:
Het voordeel is deels structureel en deels incidenteel van aard. Structurele voordelen zijn behaald op leerlingenvervoer, veiligheidsregio en de O.Z.B. De grootste incidentele voordelen zijn behaald op de bouwleges, niet benutte deel post onvoorziene uitgaven en de vrijval van een voorziening in verband met vervallen risico's met betrekking tot de overgang van Essent naar RWE.
Het nadelig vastgoedresultaat per 31-12-2015 (MPV 2016) ad € 5.324.390 is verrekend met de algemene concernreserve onderdeel weerstandsvermogen vastgoed.
Het resultaat 2015 is verwerkt op de balans. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat toe te voegen aan de algemene concernsreserve.

Communicatie

Het contact met de pers vindt plaats op 10 mei.
Op 24 mei vindt er een bespreking plaats tussen het afstemmingscomité en de accountant.

Vervolg

Datum 10 april 2015

De formele vaststelling van de definitieve jaarrekening vindt plaats nadat de accountant zijn accountantsverklaring heeft afgegeven. Dit zal zijn na het zomerreces.

Openbaarheid
Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw I. Geveke, secretaris

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Jaarstukken 2015 (jaarverslag en jaarrekening)

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 25-04-2016

besluit:

1. De voorlopige jaarstukken 2015 met voorlopige cijfers vanuit het Sociaal Domein vast te stellen
2. De definitieve jaarrekening incl. accountantsverklaring op een later moment formeel vast te stellen
3. De mogelijke mutaties op het Sociaal Domein te verrekenen met de risicoreserve Sociaal Domein
4. De behaalde boekwinst op verkoop van gemeentelijke panden in 2015 ad € 870.000 in te zetten voor extra afschrijving op bestaande investeringen in de openbare ruimte en de daarmee behaalde besparing op de structurele lasten in te zetten voor de dekking van het exploitatietekort op de verhuurde panden.
5. De bestaande bedrijfsvoeringreserves van de eenheden en de directie per 1/1/2016 op te heffen en de resterende middelen, inclusief rechten en verplichtingen, te storten in de nieuw te vormen reserve bedrijfsvoering gemeentelijke organisatie.
6. Het saldo van de rekening 2015 ad € 7.224.000 als resultaat op de balans te verwerken
7. Het rekeningresultaat toe te voegen aan de algemene concernreserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

Jaarstukken 2015

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Leeswijzer 3
A. Jaarverslag 4
Kerngegevens 5
Algemene beschouwing 6
Financieel verslag 7
Beleidsparagrafen 18
Beleidsparagraaf 1 Bestuur en dienstverlening 19
Beleidsparagraaf 2 Sociaal Domein 21
Beleidsparagraaf 3 Bezuinigingen 23
Beleidsparagraaf 4 Investeringsprogramma 25
Programmaverantwoording 29
Programma's 30
Programma 1 Volkshuisvesting 31
Programma 2 Economie 38
Programma 3 Bereikbaarheid en mobiliteit 45
Programma 4 Groene leefomgeving en milieu 55
Programma 5 Ruimte en cultuurhistorie 67
Programma 6 Onderwijs 76
Programma 7 Veiligheid 83
Programma 8 Integraal beheer openbare ruimte 89
Programma 9 Cultuur 101
Programma 10 Sport 107
Sociaal domein 112
Programma 11 Samenleving 113
Programma 12 Inwonerondersteuning 121
Programma 13 Opvang en bescherming 133
Programma 14 Inkomen 142
De organisatie 149
Programma 15 Raad en raadsgriffie 150
Programma 16 Bestuur en dienstverlening 155
Programma 17A Exploitatie gronden 165
Programma 17B Vastgoedmanagement 171
Programma 18 Financiering en algemene dekkingen 176

Verplichte paragrafen 182
Paragraaf 1 Kapitaalgoederen 183
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 190
Paragraaf 3 Verbonden partijen 198
Paragraaf 4 Lokale heffingen 217
Paragraaf 5 Financiering 219
Paragraaf 6 Grondbeleid 225
Paragraaf 7 Bedrijfsvoering 228
B. Jaarrekening 231
1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 232
2. Balans met toelichting 234
2.1 Balansontwikkeling 235
2.2 Balans 237
2.3. Balanstoelichting 239
3. Programmarekening 251
3.1 Programmarekening over begrotingsjaar 2015 252
3.1 Programmarekening over begrotingsjaar 2015 252
3.2 Toelichting op programmarekening 254
3.3 Belangrijkste verschillen in de staat van baten en lasten 255
3.4 Incidentele baten en lasten 259
3.5 Overzicht van reserves 262
3.6 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 264
3.7 Onvoorzien 265
3.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 266
3.9 Analyse begroting (on)rechtmatigheid 267
3.10a SISA Bijlage 269
3.10b IMG Bijlage - IIO Bijlage 271
4 Controleverklaring 272
Bijlagen 273
Lijst met afkortingen 274

Leeswijzer

De jaarstukken 2015 bestaan uit de volgende onderdelen:
Deel A: het jaarverslag, dat bestaat uit de algemene beschouwing, het financieel verslag, de beleids- en verplichte paragrafen en de programmaverantwoordingen.
Deel B: de jaarrekening met de balans en de programmarekening
Het derde onderdeel is het bijlagenboek, waarin diverse financiële specificaties zijn opgenomen.

In 2015 is het project Versterken sturend vermogen van de beleidscyclus gestart. De eerste veranderingen zullen in de begroting 2017 worden doorgevoerd.
Aangezien de jaarrekening volgend is op de begroting zijn de resultaten in de jaarrekening 2017 zichtbaar.
Naast de gebruikelijke PDF van de jaarrekening is op de site van Zwolle ook een versie van de jaarrekening te vinden die "doorklikbaar" is.

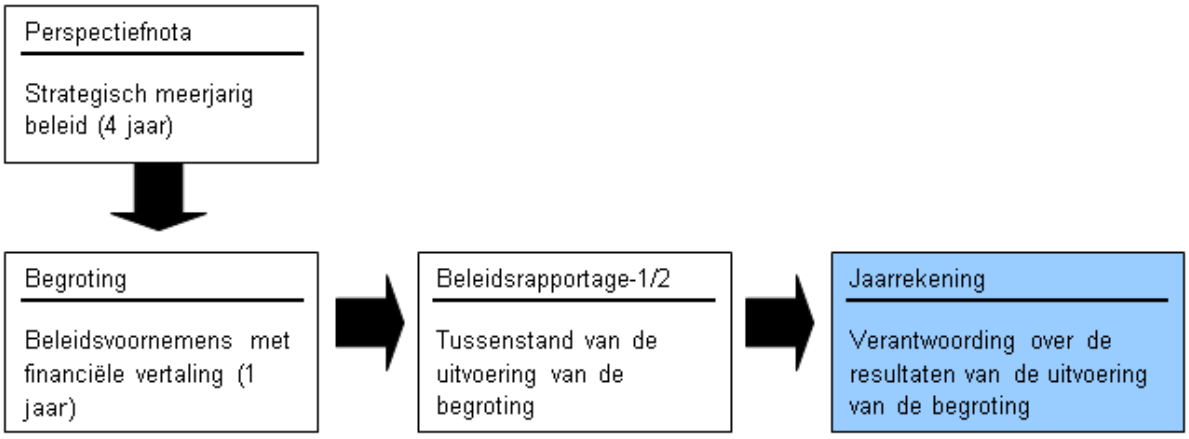

Kengetallen zijn te vinden op http://www.zwolle.nl/beleid/staat-van-zwolle
De voortgang rond de grote projecten is te vinden op http://bit.ly/PnCQSY

A. Jaarverslag

Kerngegevens

Kerngegevens			Zwolle	G-27*)
	jan'15	jan'16	in %	in %
Sociale structuur				
0 t/m 14 jaar	23.249	23.091	19	16
15 t/m 34 jaar	33.835	34.280	27	28
35 t/m 64 jaar	48.804	49.163	39	40
65 jaar e.o.	17.968	18.370	15	16
totaal	**123.856**	**124.904**	**100**	**100**
autochtonen	104.112	104.766	84	75
allochtonen	19.744	20.138	16	25
totaal	**123.856**	**124.904**	**100**	**100**
alleenstaand	18.060	18.728	35	43
1-ouderhuishouden	3.215	3.294	6	7
2 phh. zonder kinderen	15.230	15.297	28	26
overige huishoudens met kinderen	15.116	15.098	28	23
overige huishoudens zonder kinderen	1.432	1.400	3	1
totaal	**53.053**	**53.817**	**100**	**100**
% huishoudens onder 105% van het sociaal minimum			9,4	12,3
% van de bevolking (15-64) arbeidsongeschikt (WIA/WAO/WAZ/Wajong)			7,8	8,0
% van de bevolking (15-64) in de bijstand (WWB)			4,1	5,1
% personen met heel jaar inkomen met een midden of hoog inkomen			62	58
Fysieke structuur				
oppervlakte (ha)	11.936	11.936		
woonruimten	55.058	55.770		
% huurwoningen			48	50
% koopwoningen			52	50
Economische structuur				
aantal bedrijfsvestigingen (april 2015)	8.327			
aantal banen (april 2015)	90.044			
netto arbeidsparticipatie (werkzame beroepsbevolking in % van 15-64 jarigen)			69	64
% niet-werkende werkzoekenden in de potentiële beroepsbevolking			11	14
netto oppervlakte bedrijventerreinen (ha)	566			
v.v.o. kantorenvoorraad in m2	772.500			
Kwaliteit van bestuur				
opkomstpercentage gemeenteraadsverkiezingen 2014			58,2	48,9

*) tot de G-27-gemeenten behoren:

Alkmaar, Almelo, Amersfoort, Arnhem, Breda, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Emmen, Enschede, Groningen, Haarlem, Heerlen, Helmond, Hengelo, Den Bosch, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Venlo, Zaanstad en Zwolle

Algemene beschouwing

Het jaar 2015 was Zwolle op allerlei gebied volop in beweging en in samenwerking met velen zijn mooie resultaten behaald.

Bij de start van 2015 waren de ogen gericht op het sociaal domein. De sociale wijkteams werden operationeel, terwijl nog veel onduidelijk was rond de decentralisaties. Ondanks dat zijn we er in geslaagd om de zorg en ondersteuning “gewoon” door te laten gaan. Tegelijkertijd moesten er echter nieuwe routines worden opgebouwd en gewenste veranderingen in het kader van de bezuinigingen worden doorgevoerd. Aan het eind van dit verslagjaar zijn we van mening dat de transitie verantwoord is verlopen.

Zwolle heeft meegewerkt aan crisis- en noodopvang van vluchtelingen, waarbij we in regionaal verband hebben samengewerkt met provincie en omliggende gemeenten. Veel inwoners hebben weer op allerlei manieren hun steentje bijgedragen om de opvang in de IJsselhallen in goede banen te leiden. Ook zijn in 2015 de voorbereidingen gestart voor de vestiging van een asielzoekerscentrum en zijn plannen gemaakt in samenspraak met partners in de stad om statushouders op te vangen en te begeleiden

Economische gezien heeft Zwolle (en de regio) na de economisch crisis de opgaande lijn weer te pakken. In 2015 heeft groei van de werkgelegenheid plaats gevonden en mochten wij bedrijven als Ikea en Wehkamp verwelkomen op Hessenpoort. Samen met Meppel en Kampen hebben we de Port of Zwolle vormgegeven.
De bereikbaarheid van de binnenstad is sterk verbeterd door de vernieuwing van de Pannenkoekedijk. Ook hebben de oude Vismarkt en het Eiland een face lift ondergaan teneinde de kwaliteit van de binnenstad te verbeteren. De culturele sector heeft veel bezoekers getrokken. Hedon en de Fundatie timmeren landelijk aan de weg. Met de corporaties werken wij samen om de versnellingsactie sociale woningbouw inhoud te geven. De multimodale knoop Zwolle heeft met de opening van de reizigerstunnel een nieuw gezicht gekregen en de voorbereidingen van de busroute in Spoorzone zijn vergevorderd.

Op allerlei niveaus zijn initiatieven genomen mede ondersteund door Initiatiefrijk Zwolle. Veel ontmoetingen hebben plaats gevonden om een bijdrage te leveren aan de agenda Sport & bewegen, om mee te werken aan en een nieuw concept om de cultuurhistorie van de binnenstad beter voor het voetlicht te brengen. Ook hebben inwoners en partners meegedacht over de toekomst van de binnenstad. Met het onderwijs wordt gewerkt aan de agendaonderwijs. Al deze activiteiten hebben resultaat opgeleverd zoals de Groene agenda of worden in 2016 opgeleverd, zoals de cultuurnota.
Wij hebben de nieuwe visie op dienstverlening vastgesteld. Kernbegrippen daarin zijn “gastvrij en op maat”. Onze ambitie is tot de top van de dienstverlenende gemeenten in Nederland te horen. Adequate dienstverlening ondernemers en inwoners met vlotte afhandelingstermijnen, klantgericht, zoveel mogelijk digitaal en met passende regels.

Regionale samenwerking krijgt steeds meer vorm. De Regio Zwolle, een 'coalition of the willing', pakt gezamenlijk problemen aan en benut kansen. De Regio opereert met toenemend succes op het terrein van landelijke positionering, economie, arbeidsmarkt, regiopromotie, woningbouw, kennis delen, plannen afstemmen. De succesvolle bestuurlijke samenwerking in de Regio Zwolle is in Den Haag, maar ook in andere delen van het land niet onopgemerkt gebleven.

Nieuwe opgaven en veranderingen zijn in 2015 manifest geworden. De komende jaren zal dat onze aandacht vragen.
In 2015 hebben we in het kader van het programma Agenda Stad van het ministerie van Binnenlandse Zaken de Citydeal klimaatadaptie gesloten. Samen met andere gemeenten brengen wij de opgaven die klimaatverandering met zich meebrengt in beeld.
De woningmarkt trekt weer aan. Er zijn in 2015 meer woningen gebouwd dan geprognotiseerd. De woningmarkt is echter veranderd en wij zijn voorbereidingen gestart om beleid aan te passen.
De retail in de binnenstad staat onderdruk. Dit maakt dat we samen met ondernemers en andere gebruikers van de binnenstad hard moeten werken om de aantrekkelijkheid van de binnenstad te behouden. (bijvoorbeeld Broerenkwartier) Dergelijke opgaven vragen om een andere positionering van de gemeente. Veel meer gericht op het aanjagen van ontwikkelingen en het scheppen van randvoorwaarden. Hetzelfde geld voor duurzaamheid.
Het sociaal domein gaat de fase van transformatie in. In 2018 wordt de Omgevingswet ingevoerd die de gang van zaken in het fysiek domein sterk zal beïnvloeden en om een aanpassing van onze manier van werken vraagt.

We sluiten 2015 af met een voordelig resultaat van € 7mln. De verbetering in het stedelijk economisch functioneren komt tot uitdrukking bij de leges en het resultaat van de MPV. De cijfers voor het sociaal domein zijn gebaseerd op voorlopige cijfers. De eindafrekeningen van de diverse zorgaanbieders, Sociale Verzekeringsbank (SVB) en het Centraal administratiekantoor (CAK) zijn niet op tijd ontvangen om in de jaarrekening te verwerken. Het risico dat de eindafrekeningen afwijken van de voorlopige cijfers wordt afgedekt middels de risicoreserve sociaal domein.
In de berap 2 2015 is het voordelig lager ingeschat. Enerzijds is dit het gevolg van het ten tijde van de berap niet kunnen beschikken over de rapportage van de SVB. Op basis van de inmiddels ontvangen voorlopige rapportage blijkt dat de PGB uitgaven ca. € 2 mln. lager uitvallen dan geraamd. Anderzijds is het voordeel ontstaan door een zekere mate van behoedzaamheid, omdat het verloop van de diverse uitgaven in de loop van 2015 nog onvoldoende konden worden gemonitord. Hierbij valt met name te denken aan de vervoer- en woonvoorzieningen, Wtcg en maatschappelijk participatie.
Het voordelig resultaat op de overige programma’s (€ 3 mln.) wordt deels veroorzaakt door incidentele meevallers die in het najaar zijn ontstaan, onder andere een vrijval van € 0,8 mln. uit de voorziening in verband met vervallen risico’s met betrekking tot de overgang van Essent naar RWE en een voordeel van € 0,5 mln. op de inkomsten en uitgaven voor de bouwleges (openeindregeling). De post onvoorzien is voor € 0,4 mln. onbenut gebleven.
De structurele voordelen (€ 1 mln.) zijn in de berap voorzien, maar waren toen nog niet te kwantificeren. Naast het voordeel op de Veiligheidsregio, zijn voordelen ontstaan bij het leerlingenvervoer en de OZB. De structurele voordelen zijn verwerkt in de Berap 2016 en Perspectiefnota 2017-2021.

Financieel verslag

Omvang en samenstelling uitkomsten jaarrekening 2015

Het voordelige gerealiseerde resultaat bedraagt € 7.223.613 ten opzichte van de laatst gewijzigde begroting 2015.
In de cijfers van de laatst gewijzigde begroting zijn de uitkomsten van de Beleidsrapportages 2015 al verwerkt, evenals de per saldo neutrale budgettaire gevolgen van de nadien t/m raad van 14 december genomen raadsbesluiten. Het in de gewijzigde begroting verwerkte resultaat van de eerste Beleidsrapportage 2015 was € 2,7 mln. negatief en de tweede € 0,3 mln. negatief.
Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2015 is er dus ook sprake van een voordelig resultaat van € 3,8 mln.

Onderstaand gaan wij kort in op de samenstelling van het voordelig resultaat van de jaarrekening ad € 7,2 mln. vanuit de volgende invalshoeken:

- uitsplitsing resultaat: resultaat vóór en na bestemming (mutatie eigen vermogen)
- specificatie resultaten per pijler

Resultaat vóór en na bestemming

Het feitelijke resultaat van de jaarrekening 2015 komt overeen met de mutatie in het eigen vermogen in het boekjaar.	bedragen x € 1.000
Saldo eigen vermogen per 31-12-2015 (inclusief resultaat 2015)	€ 124.857
Saldo eigen vermogen per 1-1-2015 (inclusief resultaat bestemming 2014)	€ 126.120
Resultaat voor bestemming 2015 (saldo van baten en lasten)	€ -1.263
In de exploitatie zijn resultaatbestemmingen verwerkt volgens bestaand beleid:	
Het saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves bedraagt:	€ 8.487
Per saldo een voordelig resultaat inclusief toegestane verrekeningen met reserves	€ 7.224

Specificatie resultaat naar pijler
De samenstelling van de concernuitkomst 2015 blijkt uit onderstaand overzicht:
\+ meevallende uitkomst rekening 2015 t.o.v. laatst gewijzigde begroting 2015
\- tegenvallende uitkomst rekening 2015 t.o.v. laatst gewijzigde begroting 2015

Programmaverantwoording	bedragen x € 1.000
Uit de Programma's	€ 1.812
Uit het Sociaal domein	€ 4.187
Uit de Organisatie	€ 1.225
Concernuitkomst resultaat	€ 7.224

Belangrijkste verschillen in de staat van baten en lasten
Voor een uitvoerige toelichting op de verschillen tussen de rekening en de laatst gewijzigde begroting verwijzen wij naar de verantwoording per programma. Hierin worden ook de verschillen voor en na resultaatbestemming toegelicht en wordt ook nader ingegaan op het structurele dan wel incidentele karakter van ontstane verschillen. Wij volstaan op deze plek met vermelding van de belangrijkste verschillen (verschillen op productniveau > € 200.000) waarbij uitgegaan is van het gerealiseerde resultaat, dus in deze verschillen zijn de onttrekkingen aan c.q. stortingen in de diverse reserves al meegenomen. Aansluitend volgt een summiere toelichting met de bedoeling om op hoofdlijnen een beeld te krijgen van de belangrijkste verschillen.

Verschillen op productniveau > € 200.000
Bedragen x € 1.000

	Voordelig verschil	Nadelig verschil
Uit de Programma's		
Beleid stedelijke vernieuwing	370	
Economische deelnemingen	854	
Onderwijshuisvestingsbeleid	260	
Leerlingenvervoer	318	
Integrale veiligheid	297	
Groenbeheer		261
Sportaccommodaties	219	
Uit hetSociaal domein		
Beleid meervoudige problematiek		468
• Jeugd		
• AWBZ-jeugdzorg		4.334
• Individuele voorz. PGB Jeugd	792	
• Jeugd- en opvoedhulp	6.073	
• ZVW-jeugdzorg GGZ		2.262
Individuele begeleiding		
• Kortdurend verblijf	355	
• Dagbesteding	715	
• Diensten in en aan huis	1.493	
• Eigen bijdrage WMO/JZ		972
Externe advisering	249	
Maatschappelijke participatie	440	
Sociale werkvoorziening	214	
Vervoersvoorziening	419	
Woonvoorzieningen	472	
Algemene bijstand		238
Maatwerkvoorzieningen Wtcg	533	
Uit de Organisatie		
Burgemeester en Wethouders		242
Ondersteuning bestuurlijk proces	451	
Saldi kostenplaatsen		567
Bouw	533	
Voorbereidingsprojecten		3.549
Af te sluiten projecten		1.775
Verhuurde panden eindbeheer		423
Uitkering gemeentefonds	471	
Reserve verrekeningen	4.263	
Bel. OZB, precario, toeristenbel.	610	
Stelposten	729	
Onvoorziene uitgaven incidenteel/structureel	410	

Toelichting op hoofdlijnen van de belangrijkste verschillen

Beleid stedelijke vernieuwing **+370**
Dit voordeel heeft betrekking op het project Ittersummerlanden. Het project wordt afgesloten bij de jaarrekening 2015. Hierdoor valt € 370.000 van de reserve nog uit te voeren werken vrij. Ten tijde van de opstellingen van berap 2 was wel duidelijk dat er een voordeel zou ontstaan maar was, in verband met een nog openstaande vordering, onzeker hoe hoog dit voordeel zou zijn.

Economische deelnemingen **+854**
N.a.v. de verkoop van Essent aan RWE is een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening aangehouden (in jargon: in escrow gestort). Hiervoor was een voorziening getroffen voor het Zwolse deel van de verkoopopbrengst. In 2015 is wederom een deel van de escrow vrijgevallen. Dit was bij berap 2 nog niet bekend.

Onderwijshuisvestingbeleid **+260**
Het positieve resultaat op dit product bestaat uit meerdere onderdelen, waarbij de belangrijkste overschotten de volgende betreffen: € 113.000 op vandalismeschade, € 57.000 op huren omdat de groei van de islamitische school niet zodanig was dat er noodlokalen gehuurd moesten worden en € 62.000 op tijdelijke huisvestingsvoorzieningen; het hiervoor bij de Jaarrekening 2014 gereserveerde bedrag bleek onnodig. Verder was er ook een tekort op OZB. De lagere WOZ waardes wogen niet op tegen de aanzienlijk hogere tarieven dan begroot, waardoor een tekort van € 52.000 ontstond.
Ten tijde van berap 2 was dit niet bekend.

Leerlingenvervoer **+318**
In verband met een gunstigere aanbesteding en een lager aantal aanvragen valt het product leerlingenvervoer lager uit. Het betreft een zogenaamde open eind regeling die bij berap 2 onvoldoende aandacht heeft gekregen. Deze meevaller is voor een bedrag van € 275.000 structureel.

Integrale veiligheid **+297**
De Veiligheidsregio laat ook dit jaar een voordeel zien op haar exploitatie. Hierdoor wordt de bijdrage van de gemeenten lager. In berap 2 is hiervan al melding gedaan maar aangezien er nog geen besluitvorming had plaatsgevonden over de bestemming van dit voordeel kon hier nog niet mee gerekend worden.
De verwachting is dat er een structureel voordeel ontstaat van ca. € 250.000.

Groenbeheer **-261**
De overschrijding wordt met name veroorzaakt door de schade als gevolg van de julistorm. Bij Berap 2 is aangegeven dat een deel van de stormschade opgevangen kon worden met meevallers op andere producten binnen het programma BOR. Dat is voor 41% gelukt.

Sportaccommodaties **+219**
Het positieve resultaat wordt veroorzaakt door diverse factoren. Er is een overschot op energielasten zwembad de Vrolijkheid en het budget op doorbetaling van huurinkomsten buitenschools gebruik was onnodig groot. Ook zijn er extra huurinkomsten die betrekking hadden op het boekjaar 2014 en zijn er nog ontvangen erfpachtbaten bovenop het afkoopbedrag van de erfpacht voor het stadion die al bij berap 2 was gemeld..
Het jaarrekeningresultaat is structureel voor een bedrag van ca. € 60.000 en wordt betrokken bij de bezuinigingsopgave sport.

Beleid meervoudige problematiek **-468**
Deze incidentele overschrijding komt met name tot stand door de problematiek rondom de Sociale Verzekeringsbank. Om deze problemen voor de gemeente te beperken is er extra ingehuurd. Daarnaast heeft de opzet voor de monitoring meer inzet gekost dan gepland is.

Jeugd **+269**
(AWBZ, PGB jeugd, jeugd en opvoedhulp, GGZ)
De regionale jeugdzorg heeft een te kort van ca.€ 8,5 mln, mede door tekorten op GGZ en LVB. Het aandeel van Zwolle is hier € 1,4 mln. Nadat bekend werd dat de regio mogelijk tekorten zou hebben, is er gestuurd op de lokale gelden om het tekort van regionale jeugdzorg op te vangen. Tevens is er een restant op het lokale deel door vertraging in het opstarten van de innovatieprojecten. De prognoses van regionale jeugdzorg kosten zijn niet hard, gezien deze onzekerheid is het budget bij Berap 2 in relatie tot het verwachtte voordeel op het lokale deel budgettair neutraal verwerkt. Op basis van de meest recente cijfers (nog steeds voorlopig en niet hard) zal het voordeel op lokale middelen enigszins hoger liggen dan het verwacht tekort op regionaal budget.

Individuele begeleiding **+1.591**
(Kortdurend verblijf, dagbesteding, diensten aan huis, bijdrage WMO)
Het voordeel is ontstaan bij Zorg in Natura evenals in de Persoonsgebonden budgetten bij hulp in het huishouden.
De PGB-uitgaven voor dagbesteding kunnen niet exact per product gesplitst worden op basis van de rapportage van de SVB. De voorlopige boekingen zijn op moment van schrijven gebaseerd op de tijdelijke rapportage van het SVB, de definitieve rapportage zal rond juni aangeleverd worden. Op basis van de tijdelijke rapportage blijkt dat 80% van de totale PGB besteed is, dit verklaart grotendeels het voordelig saldo op individuele begeleiding. Bij het opstellen van de berap 2 was de rapportage vanuit de SVB nog niet beschikbaar. Er is uitgegaan van ca. 90-95% uitputting. Uit de nu beschikbare voorlopige rapportage van de SVB blijkt dat deze uitputting op ca. 80% ligt. De verwachting is dat door het trekkingsrecht de uitputting van de PGB lager uitkomt, of dat in deze mate structureel is, is nu nog niet te bepalen. Nadere (landelijke) informatie en analyse zal hierover meer duidelijkheid kunnen geven.

Externe advisering **+249**
Het voordeel is het gevolg van minder gebruik van indicering en advieskosten van externe partijen. Dit is onder andere het resultaat vanwege extra inzet op de deskundigheidsbevordering van de eigen consulenten. Voor 2016 zal dit budget gedeeltelijk ingezet worden voor de inzet van de GGD, vanwege de wettelijke taak voor het toezicht in de WMO.

Maatschappelijke participatie **+440**
Het verschil is onder andere ontstaan op het onderwerp re-integratie. Deze is met name tot stand gekomen door de lagere lasten door inzet van goedkopere loonkostensubsidies via uitzendbureaus in plaats van rechtstreeks bij de werkgever. Dit is bij Berap 2 te voorzichtig ingeschat.

Sociale werkvoorziening **+214**
Door een gunstigere inkoop van de WSW-dienstverlening vallen de lasten lager uit dan bij berap 2 is ingecalculeerd. Met daarbij een bijdrage vanuit product Groen voor het door de Wezo uitgevoerde winterwerk, is er op het product Sociale werkvoorziening een voordelig saldo ontstaan.

Vervoersvoorziening **+419**
Vanwege een gunstige aanbesteding is dit voordeel ontstaan. Deze aanbesteding loopt tot en met 2017, waarna een nieuwe aanbesteding plaats zal vinden. Bij Berap 2 is er reeds een voordeel van €. 0,7 mln. gemeld op dit product, het voordeel komt hoger uit en blijkt te voorzichtig te zijn ingeschat.

Woonvoorzieningen **+472**
Mede als gevolg van het invoeren van de eigen bedrage, blijken de aanvragen voor woningaanpassingen structureel lager te liggen. Het voordeel ten opzichte van berap 2 komt voornamelijk omdat de verwachting was dat er nog enkele grote woningaanpassingen zouden volgen. Deze blijken niet meer in 2015 gerealiseerd te zijn en komen daarmee ten laste van het beschikbare budget 2016. De eigen bijdrage regeling is in 2016 aangepast, hetgeen een mogelijk effect heeft van een toename van het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen. Het structurele voordeel wordt ingeschat op € 220.000.

Algemene bijstand **-238**
Het aantal mensen in de bijstand is eind 2015 forser gestegen dan werd verwacht bij berap 2. Dit resulteert in hogere lasten ten opzichte van de begroting. Er is sprake van een structureel nadeel.

Maatwerkvoorzieningen Wtcg **+533**
Het positieve resultaat is ontstaan door de tegemoetkoming voor chronisch zieken. Voor de tegemoetkoming is een budget van € 700.000 voorgeschreven en kon in 2015 voor het eerst aangevraagd worden. De verwachting is dat na drie jaar het bereik optimaal is en het budget volledig benut zal worden. De regeling is in november gestart, bij berap 2 was het nog niet mogelijk om de gevolgen hiervan te bepalen.

Burgemeester en wethouders **-242**
De pensioenpolissen van de wethouders zijn ondergebracht bij Loyalis. Ieder jaar stelt Loyalis actuariële berekeningen op.
Deze in januari 2016 ontvangen berekeningen geven aan dat de pensioenpolissen niet toereikend zijn.
De huidige lage rekenrente leidt ertoe dat extra middelen nodig zijn om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

Ondersteuning bestuurlijk proces **+451**
Het restant op de ondersteuning bestuurlijk proces is mede ontstaan doordat het implementatiebudget in 2015 niet volledig is benut. Een deel van deze gereserveerde middelen wordt ingezet ter dekking van het nadeel op de saldi kostenplaatsen. Het resterende deel is gevolg van het budget voor Duurzaamheid welke in 2015 niet volledig is besteed. Het restant wordt doorgeschoven naar 2016.

Saldi kostenplaatsen **-567**
Het nadelige bedrijfsresultaat is ontstaan door diverse mee- en tegenvallers op de afdelingen van de organisatie. Het tekort wordt deels gedekt door inzet van de gereserveerde middelen bij het product ondersteuning bestuurlijk proces en deels door het geparkeerde voordeel vanwege hogere bezuinigingsopbrengst op de bedrijfsvoering. (Zie product stelposten.)

Bouw **+533**
Ten opzichte van 2014 zijn er in 2015 meer inkomsten gegenereerd bij het verstrekken van vergunningen, voornamelijk in de categorie van bouwleges boven de € 50.000. Tevens is er een voordeel ontstaan bij de lasten, door verminderde inzet voor behandelingen van aanvragen. Afhandeling van grotere aanvragen kosten verhoudingsgewijs minder tijd, waardoor de personele inzet lager uitviel. In berap 2 was reeds een voorzichtig ingeschat voordeel gemeld van €. 0,25 mln..

Voorbereidingsprojecten **-3.549**
Voor toelichting wordt verwezen naar de toelichting van programma 17A Exploitatie gronden

Af te sluiten projecten **-1.775**
Voor toelichting wordt verwezen naar de toelichting van programma 17A Exploitatie gronden

Verhuurde panden eindbeheer **-423**
In dit jaar is een voorziening ad € 900.000 getroffen voor de asbestvoorzieningen pand Zeven Alleetjes.
Daartegenover staat een voordelig saldo van € 477.000 doordat er in 2015 meer huur is ontvangen dan geraamd, waaronder de niet in de begroting opgenomen huur wijkcentrum het Anker en er is een voordeel door ontvangen energieafrekeningen over voorgaande jaren.

Uitkering gemeentefonds **+471**
Het voordeel over 2015 heeft grotendeels betrekking op de uitkering brede impuls combinatiefuncties. Tevens is er een voordeel ontstaan door de verdeelsystematiek.

Reserve verrekeningen **+4.263**
Het verschil komt tot stand door de onttrekking aan de algemene concernreserve, deze onttrekking is ter dekking van het nadelig resultaat op vastgoed.

OZB, precario, toeristenbelasting **+610**
Op de OZB is er een voordeel ontstaan. Dit voordeel bestaat voornamelijk uit een doorwerking van 2014. Het positieve resultaat vanuit 2014 is niet doorgevoerd in de begroting van 2015, waardoor er in 2015 een stapeling aan voordelen is ontstaan. Het voordeel dat bij woningen is ontstaan is in 2016 verrekend, waardoor de tarieven bij woningen lager zijn vastgesteld. In berap 2 is wel melding gemaakt van een verwacht positief saldo maar wegens het ontbreken van een goede analyse is er geen voordeel geraamd. Er is sprake van een structureel voordeel van ca. € 600.000.

Stelposten **+729**
Het positieve resultaat op stelposten komt mede tot stand door een vrijval van middelen vanuit de stelpost toezicht en handhaving. Verder heeft het voordeel betrekking op de post bedrijfsvoeringsbezuinigingen met als doel de bedrijfsvoeringsresultaten te dekken.

Onvoorziene uitgaven incidenteel/structureel +410
Het beslag op de raming van € 500.000 heeft zich beperkt tot het geluidsscherm aan de Schoenerweg, het voorbereidingskrediet COA, de oprichting van het havenbedrijf Port of Zwolle en herhuisvesting Stadskamer.

Uitkomensten Meerjaren Prognose Vastgoed
Zie programma 17A Exploitatie gronden

Ontwikkelingen reserves en voorzieningen

Per 31 december 2015 zijn de totaalstanden van de reserves en voorzieningen als volgt gespecificeerd per eenheid.

Bedragen x € 1 mln.

Eenheid	Weerstand- en risicoreserves	Overige reserves	Voorzieningen
Advies en faciliteiten		2,2	0,3
Concernstaf	32,9	13,3	1,4
Expertisecentrum		3,4	7,5
Ontwikkeling		61,6	0,9
Publiekszaken		1,4	
Raad(sgriffie)		0,0	0,1
Sociale Zaken		2,5	
SSC		0,3	
Eindstanden 2015	32,9	84,7	10,2
Eindstanden 2014	28,4	94,7	11,7
Af-/toename in 2015	**4,5**	**-10,0**	**-1,5**

In het bijlagenboek is voor elke reserve en voorziening afzonderlijk aangegeven welke mutaties in 2015 hebben plaatsgevonden.

A. Weerstand- en risicoreserves:

Algemene concernreserve (- € 1,3 mln.)
In verband met de decentralisaties in het sociaal domein is er met ingang van 2015 voor de eerste drie jaar een aparte risicoreserve sociaal domein gevormd, de overige risico's worden afgedekt via de algemene concernreserve.

Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogen zonder of met een aangegeven bestemming. Ontbreekt een bestemming, dan spreken we van algemene reserves. De algemene reserve heeft het karakter van "weerstandsvermogen" dat is bedoeld voor het opvangen van calamiteiten, rekeningtekorten of meer algemeen voor slechte tijden.
Op een deel van de algemene concernreserve (€ 4,9 mln.) ligt echter een bestemming
Per eind 2015 hebben wij € 27,0 mln. in de reserve, waarvan een deel (€ 4,9 mln.) geoormerkt is voor vooraf vastgestelde bestemmingen. Per saldo resteert € 22,1 mln. als weerstandsvermogen in de algemene concern reserve, waarvan € 12,1 mln. voor vastgoed, € 10,0 mln. voor algemene risico's.

Ten aanzien van de algemene reserve geldt als basisafspraak een normatieve omvang van € 10 mln. Met dit bedrag moet wel minimaal 50% en maximaal 100% van het in de risicomatrix berekende netto risicobedrag kunnen worden afgedekt. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risico's in deze rekening.
Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2017-2020 vindt besluitvorming plaats over het waar te nemen surplus ten opzichte van het normbedrag.

De daling van het weerstandsvermogen in 2015 met - € 1,3 mln. wordt met name veroorzaakt door de verrekening van het rekeningresultaat 2014 (+ € 3 mln.); besluiten begrotingsbehandeling 2015 (- € 1,7 mln.); resultaat 1e Beleidsrapportage 2015 (- € 2,7 mln.); resultaat 2e beleidsrapportage 2015 (- € 0,3 mln.), besluiten perspectiefnota 2016-2019 (- € 2,7 mln.) begrotingsbehandeling 2016 (+ € 7,4 mln.), overige raadsbesluiten (- € 0,3 mln.), Boekwinst op verkoop panden (+ € 1,3 mln.) en het nadelig MPV resultaat 2016 (- € 5,3 mln.)

Risicoreserve Sociaal domein (+ € 5,9 mln.)
De risicoreserve sociaal domein is ingesteld om de eerste jaren de risico's in verband met de overgehevelde rijkstaken op het gebied van zorg, participatie en jeugd en de rijkskortingen op de Wmo op te kunnen vangen. De risicoberekening wordt volgens dezelfde uitgangspunten opgesteld als bij de berekening van het algemeen weerstandsvermogen. De minimumomvang bedraagt 50% van de gewogen risico's.
In 2015 is de reserve gevoed met een storting vanuit de algemene middelen van € 5,9 mln.

B. Bestemmingsreserves
Een groot deel van het gereserveerd eigen vermogen heeft op basis van besluitvorming een bepaalde bestemming gekregen. We spreken dan van bestemmingsreserves. Per eind 2015 beschikken we in totaal over bestemmingsreserves met een totaalstand van € 84,3 mln. Binnen het totaal van bestemmingsreserves zijn diverse groepen te onderkennen: risicoreservering voor specifieke taken, reserveringen gekoppeld aan het kostendekkingsbeginsel, reservering voor lopende exploitatiekosten (kapitaallasten/exploitatie, onderhoud, rechtspositionele verplichtingen, bedrijfsvoering) en overige bestemmingsreserves. Onderstaand geven we een korte toelichting op de verschillen > € 1,0 mln. tussen de eindstanden 2015 en 2014.

Reserve toekomstige exploitatie gronden (- € 8,1 mln.)
Bij de begrotingsbehandeling 2016 is besloten om met ingang van 2016 het nadelig resultaat op de NNIEGG structureel in het resultaat te verwerken. Hierdoor vervalt de functie van deze reserve en is deze in 2015 opgeheven.

Reserve incidentele bestedingen v/h MIB (+ € 2,2 mln.)
De stijging met € 2,2 mln. is het saldo van € 5,04 mln. aan toevoegingen en € 2,89 mln. aan onttrekkingen . De toevoeging betreft voor € 2,2 mln. een storting vanuit de algemene middelen, € 1,4 mln. vanuit vrijval stimuleringsfonds volkshuisvesting, voor € 0,9 mln. een storting vanuit de vrijval van de reserve NIEGG (besluit bij begroting 2016) en € 0,5 mln overig. De onttrekkingen zijn het gevolg van de (meerjarige) incidentele bestedingsbesluiten die de raad in de afgelopen jaren (via perspectiefnota of begroting heeft genomen). Opmerking bij de onttrekkingen is dat dit niets zegt over de daadwerkelijke besteding in 2015. De daadwerkelijke besteding loopt via de programma's.

Reserve Stadsuitleg (- € 2,7 mln.)
In het afgelopen boekjaar is gestart met het project "Toekomst Kamperlijn' (m.n. fietsbrug Blaloweg), de uitgave hiervoor was € 1,5 mln.
Verder zijn een aantal kleinere uitgaven gedaan i.h.k.v. de volgende projecten: afronding Ring van Zwolle (€ 0,1 mln) en afronding Reconstructie Roelenweg (€ 0,17 mln.).
Tenslotte werd van het project Ring van Zwolle de vrijval van € 1 mln. (bezuinigingen 2015) afgedragen.

Reserve Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (- € 3,8 mln.)
In het kader van de nieuwe bezuinigingen is er besloten om deze reserve vrij te laten vallen. Door deze vrijval is er gekozen voor een andere financieringsconstructie. De rentelasten, de kosten SVN en de rente baten van de verstrekte leningen via het stimuleringsfonds worden in de begroting 2016 opgenomen.

Reserve Hoofdinfrastructuur Stadshagen (- € 2,3 mln.)
Doel van deze reserve is bundeling van alle middelen voor de aanleg van de hoofdinfrastructuur Stadshagen.
In 2015 bedroegen deze bestedingen aan de hoofdinfrastructuur Stadshagen € 2,3 mln.
Het saldo van deze reserve sluit daarmee eind 2015 op € 3,5 mln.

Reserve Openbaar vervoer (+ € 1,0 mln.)
Doel van deze reserve is het treffen van voorzieningen t.b.v. het openbaar vervoer.
De reserve is in 2015 toegenomen met ruim € 1 mln. omdat de voor het project H.O.V.-doorstroomassen in het cofinancieringsfonds gereserveerde middelen in 2015 zijn overgeheveld naar deze reserve O.V. (berap 2015-1).

Reserve Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (- € 2,8 mln.)
Het restant van de rijksbijdragen ISV 1, ISV2, GSB 3 en de decentralisatie-uitkering zijn de aflopen paar jaren in deze reserve gestort. In 2015 is € 0,9 mln toegevoegd en € 3,6 mln. onttrokken. Hiervan heeft een bedrag ad. € 1,0 mln. betrekking op de binnenstad, een bedrag ad. € 1,3 mln. op het project Trapjeswoningen en € 0,4 mln. op de vrijval van het restant van het project Ittersummerlanden. De overige € 0,9 mln. heeft betrekking op kleinere projecten.

Reserve Gebiedsbeheersplan (+ € 1,5 mln.)
Het Gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal heeft als doel de bijdrage van de ondergrond in het centrumgebied aan de duurzame ontwikkeling van Zwolle te maximaliseren. Zwolle doet dit door samen met haar ondergrondpartners (provincie Overijssel en waterschap Groot Salland) de knelpunten als gevolg van de aanwezigheid van grondwaterverontreinigingen weg te nemen, efficiënt gebruik te maken van de beschikbare ondergrondse ruimte en beschikbare (financiële) middelen voor het beheer van de ondergrond efficiënt te benutten. De inkomsten die hiervoor beschikbaar zijn dan wel binnenkomen, worden in de reserve 'Gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal' gestort. De jaarlijkse uitvoeringskosten worden gedekt uit deze reserve.
In 2015 is er € 2,0 mln in de reserve gestort. Deze storting bestaat uit € 0,2 mln. aan bijdragen uit gemeentelijke projecten, € 0,3 mln. heeft betrekking op een bijdrage van het rijk, een rentetoevoeging ad. € 0,2 mln. en € 1,3 mln. bijdragen derden. Voor de uitvoeringskosten is in 2015 € 0,5 mln. uit de reserve onttrokken.

Reserve Voorsterpoort (+ € 5,7 mln.)
Bij besluit RB 11-1 nota van Uitgangspunten MPV, 2016 is besloten de GREX Voorsterpoort
af te sluiten en het saldo in een nieuwe reserve te storten.

Reserveringen nog uit te voeren werken
De stand van deze reserves bedragen eind 2015 € 17,9 mln. De eindstand 2014 was € 19,3 mln. De reserves zijn dus met € 1,4 mln. afgenomen. Iedere eenheid beschikt over een reserve nog uit te voeren werken waarin nog niet bestede restanten van toegekende (hoofdzakelijk) eenmalige budgetten en kredieten worden gereserveerd, althans voor zover de doelen waarvoor het geld is toegekend nog actueel zijn. Deze reserves zijn in het kader van Berap 2016-1 en PPN 2017-2021 doorgelicht.

Conform de toezegging bij de behandeling van de jaarrekening 2007 tonen wij onderstaand het meerjarige verloop van deze reserves en gaan wij aansluitend nader in op omvang en samenstelling van de in de jaarrekening 2015 verwerkte reserveringen nog uit te voeren werken.

Omvang en samenstelling verwerkte reserveringen nog uit te voeren werken in de jaarrekening 2015
In de werkafspraken voor de jaarrekening 2015 is een reserveringskader vastgelegd dat aangeeft in welke situaties voor niet bestede gelden in 2015 direct in de jaarrekening een reservering mag worden verwerkt. Het reserveringskader is opgenomen in het bijlagenboek (bijlage reservemutaties).
In de bijlage reservemutaties geven wij een gespecificeerd inzicht in de omvang en samenstelling van de in de jaarrekening verwerkte reserveringen voor nog uit te voeren werken.
In totaal gaat het daarbij om reserveringen tot een bedrag van € 8,0 mln. (ter vergelijking: in de rekening 2014 was het € 8,2 mln.), als volgt te specificeren:

- € 0,9 mln. aangegane verplichtingen waarvoor per 31/12/2015 de prestatie nog moest worden geleverd (balans technisch geen reserve maar een overlopende post onder schulden);
- € 6,7 mln. reservering van (deels) nog niet bestede door de raad afzonderlijk voor specifieke bestedingsdoelen toegekende **eenmalige** budgetten;
- € 0,4 mln. reservering van (deels) niet bestede structurele budgetten in verband met per 31/12/2015 nog intern uitstaande going concern opdrachten; d.w.z. uitstaande interne orders die spoedig na afloop van het jaar worden uitgevoerd.

C. Voorzieningen
Een voorziening is bedrijfseconomisch gezien geen eigen vermogen. Het geld in de voorzieningen is bedoeld om te kunnen voldoen aan (toekomstige) financiële verplichtingen.
De onderhoudsfondsen zijn gerubriceerd onder de reserves en nog niet bestede gelden van derden worden via overlopende posten op de balans verwerkt. Een aantal voorzieningen – met name voor afboeking van dubieuze vorderingen en verwachte verliezen op grondexploitaties – worden aan de activakant van de balans op de betreffende posten direct in mindering gebracht.
Eind 2015 resteren er nog 9 voorzieningen met een totaalstand van € 10,2 mln. Dat is € 1,5 mln. lager dan de eindstand 2014.

De 3 grootste voorzieningen zijn de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (€ 1,4 mln.) en de voorzieningen afval (€ 3,3 mln.) en riolering (€ 3,8 mln.).

OVERZICHT RESTANTKREDIETEN 2015 PER PROGRAMMA					
Bedragen x € 1.000	Beginsaldo	Nw. Kredieten	Besteding	Afgesloten	Restant krediet 31-12-2015
Volkshuisvesting	4.256	1.214	2.163	-357	2.950
Economie	2.858	935	2.074	-67	1.652
Bereikbaarheid en mobiliteit	59.669	14.843	20.625	-2.160	51.727
Groene leefomgeving en milieu	6.244	711	1.463		5.492
Ruimte en Cultuurhistorie	111.278	3.200	10.881		103.597
Onderwijs	17.981	7.370	8.788	-221	16.342
Integraal beheer openbare ruimte	4.240	3.471	2.853	-50	4.808
Cultuur	85				85
Sport	617		536	28	109
Samenleving	1.090	724	1.635	-1	178
Inwonersondersteuning	0	5.680	740		4.940
Opvang en bescherming	1.450		1.462		-12
Bestuur en dienstverlening	7.970	14.487	10.746	-264	11.447
Vastgoedmanagement	13.996	9.433	10.671		12.758
Totaal	**231.734**	**62.068**	**74.637**	**-3.092**	**216.073**
Dekking restant kredieten					
Bijdrage derden	77.614				77.182
T.l.v. reserves en voorzieningen	46.881				44.828
T.l.v. exploitatierekening	107.239				94.063
	231.734				**216.073**

Specificatie en toelichting restantkredieten > € 1 mln	bedragen x € 1.000.000
Volkshuisvesting	
Versnellingsactie sociale huur	1,4
Er is in 2015 besloten om € 1,5 mln beschikbaar te stellen voor het realiseren van circa 300 woningen t.b.v. de sociale woningbouw.	
Trapjeswoningen Holtenbroek	1,3
In 2015 zijn de laatste woningen van het project opgeleverd. SWZ heeft de openbare ruimte aangelegd. Door de gemeente is de Obrechtstraat herstraat. In het voorjaar van 2016 vindt de grondoverdracht evenals de subsidie-afwikkeling van de Muziekwijk (voorheen Trapjeswijk) plaats. Daarna wordt het project afgesloten.	
Economie	
Duurzame versterking Voorst	1,0
Het project bevat een aantal maatregelen die van 2010 t/m 2016 worden uitgevoerd. Er wordt zoveel mogelijk werk met werk gemaakt door aan te sluiten op de planningen van andere projecten. Hierdoor schuiven de termijnen iets op. Het is de bedoeling dat de afrekening met de Provincie in 2016 zal plaats vinden.	
Bereikbaarheid / mobiliteit	
Katwolderplein parkeer accommodatie	18,4
De bouw is licht vertraagd. De oplevering van de garage wordt nu verwacht eind januari/begin februari 2017. Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat de kosten van de bouw het investeringsbedrag zullen gaan overschrijden.	
Toekomst Kamper Lijn	10,0
Voor wat betreft de Kamperlijn (treinhalte, tunnel en buitenruimte) is de realisatiefase bereikt. Ter voorbereiding hierop is het bestemmingsplan eind 2015 in besluitvorming gebracht. In samenhang met de gewijzigde bestemming zijn ook hogere grenswaarden voor geluid benodigd (buiten- en binnenwaarde). Hier wordt momenteel aanvullend onderzoek naar verricht (geluidsniveau en te nemen maatregelen). Tevens is een intensief traject doorlopen met de buurt en omgeving ter voorbereiding op de besluitvorming voor de halte, tunnel en het bestemmingsplan. Met voorgaande zijn extra kosten gemoeid die niet waren voorzien. Deze kosten kunnen vooralsnog worden gedekt uit de post onvoorzien. Het betreft een bedrag van € 115.000 (onderzoek, rapportages en begeleiding).	

Beter Benutten (2.0) 7,3

Dit project is in 2015 gestart. De uitvoering loopt over de jaren 2016 en 2017.
Vooralsnog zijn er geen afwijkingen te melden.

H.I.S. (hoofdinfrastructuur Stadshagen)

De realisatie van de tweede fase van de Hasselterweg is afgerond in 2015. De daaraan gerelateerde onteigening heeft voor een vertraagde oplevering gezorgd. De kosten gerelateerd aan de vertraagde realisatie en de juridische procedure waren gereserveerd en worden gedekt binnen het projectkrediet.
Bij de realisatie van de 2e fase van de Hasselterweg is er een financiële tegenvaller ontstaan voor wat betreft het bouwrijp maken van de Hasselterweg. Deze niet voorziene kosten worden gedekt binnen het projectkrediet.
De laatste deelprojecten binnen de Hoofdinfrastructuur zijn de afbouw van de geluidswal en een fietsverbinding richting Breecamp.
Deze projecten worden medegefinancierd via de subsidie Nationaal Landschap IJsseldelta.
Deze subsidies zijn integraal ondergebracht binnen de H.I.S. om de uitvoering van de gerelateerde werken goed te kunnen waarborgen.

Doorstroming OV (lange termijn) 6,9

De Pannenkoekendijk met de centrumhalte en Harm Smeengekade zijn uitgevoerd in 2015.
Het DO voor de Willemskade is vastgesteld.

Shellterrein herontwikkeling 1,5

De uitvoering van de kruising wordt gestart na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Op dit moment is daar nog geen sprake van. De Raad van State heeft de zienswijzen op het bestemmingsplan in behandeling.

Groene leefomgeving en milieu

Geluidsanering 2,0

Het project loopt nog. Het is de bedoeling dat het geluidsscherm ad. € 1,5 mln wordt meegenomen in de spoorzone. Het restant is bestemd voor Europese geluidskaarten, het actieplan geluid en geluidssaneringsprojecten

Nationaal Landschap IJsseldelta (NLIJ) '12-'15 1,4

Project is in uitvoering en loopt tot 1 jan 2018. Dit project omvat de aanleg van fiets- en wandelpaden en natuurstroken ten behoeve verbetering van het uitloopgebied (polders) rondom Stadshagen.

Ruimte en cultuurhistorie

Spoorzone Uitvoering en Spoorzone 2 90,0

Op 30 september 2013 heeft de raad ingestemd met het Investeringsbesluit voor de Spoorzone. Van het projectkrediet is tot 1 januari 2016 € 11,1 miljoen besteed aan de afbouw van de reizigerstunnel, de sloop/tijdelijke inrichting van het reizigersdomein plein zuid, de voorbereidingskosten voor plein zuid en plein noord, voorbereidingskosten van de busverbinding (busbrug en busperron), het opstellen van het kwaliteitsboek en projectmanagement. Voor de stand van zaken van het project wordt verwezen naar de Voortgangsrapportage Spoorzone per 1 januari 2016.

Diezerpoort, Fysiek 2,1

In Dieze Oost werken gemeente en woningbouwcorporaties samen aan verbetering van de wijk. In het kader van herstructurering heeft de gemeente ISV gelden gekregen. Hiervan is door de raad € 2,5 mln. gereserveerd voor Dieze Oost voor het aanpakken van de openbare ruimte.
Bij de uitvoering ervan sluit de gemeente in tijd aan op de planning van de corporaties. De plannen van de corporaties lopen door tot 2020.
In 2012 is gestart met de herinrichting van twee pleinen: de Geert Groote I en het Simon van Slingelandtplein.
Sindsdien is het plein voor de Geert Grootestraat II aangepakt en de voorterreinen bij de gerenoveerde flats aan de Pieter Steynstraat.
Ook is een plan klaar, dat samen met bewoners voor de singelis gemaakt. Met de uitvoering wordt gewacht tot de woningen aan de Van Schoonhovenstraat zijn opgeleverd. Andere herinrichtingsplannen in voorbereiding zijn de Geert Groote III en IV en de openbare ruimte rondom de Binnenhofjes.

Structuurvisie VCN Fase1 6,1

In Dieze Oost werken gemeente en woningbouwcorporaties samen aan verbetering van de wijk. In het kader van herstructurering heeft de gemeente ISV gelden gekregen. Hiervan is door de raad € 2,5 miljoen gereserveerd voor Dieze Oost voor het aanpakken van de openbare ruimte. Bij de uitvoering ervan sluit de gemeente in tijd aan op de planning van de corporaties. De plannen van de corporaties lopen door tot 2020.

Gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta 3,6

Van de provincie zijn middelen ontvangen voor verschillende pilot-projecten die klimaat adaptief worden gerealiseerd. De uitvoering en subsidie lopen tot december 2018. Werkzaamheden die er onder vallen:
- Pannekoekendijk: dit project is afgerond.
- Kraanbolwerk: projectontwikkelaar AM is in 2014 gestart met de bouw van de parkeergarage. De subsidie is om de parkeergarage en woningen waterrobuust te bouwen.
- Geluidswal Stadshagen: hier wordt de geluidswal als een dijk aangelegd.
- Frankhuis: voor en deel uitgevoerd. Het gaat om het hoger maken van de waterkering en het verhogen van de waterbeleving.
- Weezenlanden: de middelen worden in het 2e kwartaal 2016 van de provincie ontvangen. Het gaat om het verhoogd aanleggen van de waterkering en het klimaatadaptief aanleggen van de buitenruimte.
- Bedrijfsterrein Voorst: subsidie is nog niet ontvangen en is afhankelijk van de bestemmingsplanprocedure.
Onderzoeken:
- Onderzoek naar mogelijkheid om gevolgbeperkende wal aan te stuiten op primaire kering: hier is een rapport voor gemaakt en voorgelegd aan de stuurgroep.
- Onderzoek naar mogelijkheden van compartimentering bij Zwolle Zuid. Het rapport afgerond en neergelegd bij de stuurgroep.
- Onderzoek regionaal systeem. Bijdragen aan 3di systeem om de mogelijkheden te onderzoeken van het watersysteem.

Onderwijs

Onderwijshuisvesting 16,3

Het totaal van nog openstaande kredieten op het programma Onderwijs voor onderwijshuisvesting bedraagt bij het sluiten van de jaarrekening 2015 € 16,34 mln. Onderstaand volgt een opsomming van de grootste posten:
·€ 3,83 mln.: dit bedrag heeft betrekking op de nieuwbouw van scholen in Stadshagen. De bouw van de twee basisscholen (protestant christelijk en rooms katholiek) in het gebied Breezicht is in februari 2016 opgeleverd en de uitbreiding van de obs Het Festival is in mei 2016 gereed; de financiële verantwoording zal naar verwachting in de loop van 2016 plaatsvinden. De plannen voor de gereformeerde school in het gebied de Tippe zijn momenteel in voorbereiding. Verwacht wordt dat deze school in 2017/2018 in gebruik kan worden genomen;
·€ 7,71 mln.: dit bedrag is benodigd voor de uitvoering van het integraal huisvestingsplan van de Landstedegroep; het betreft de realisatie van nieuwbouw en uitbreiding t.b.v. Talentstad (Blaloborgh) en het Carolus Clusius college. In 2016 zal worden aangevangen met de bouwwerkzaamheden;
·€ 1,8 mln.: dit bedrag heeft betrekking op het treffen van veiligheidsvoorzieningen (o.a. asbestsanering) en het treffen van maatregelen in schoolgebouwen waardoor die gebouwen voldoen aan de eisen op het gebied van brand- en inbraakpreventie;
·€ 0,51 mln.: Voor de uitvoering van het IHP voortgezet openbaar onderwijs staat een voorlopig bedrag van 0,51 mln. geraamd. In 2016 worden de plannen verder uitgewerkt en zal aanvullend krediet nodig zijn;
·€ 1,62 mln: dit bedrag staat geraamd voor nog met de afdeling Vastgoed te verrekenen grondkosten a.g.v. nieuwbouwprojecten;
·€ 0,87 mln: dit betreft diverse huisvestingsvoorzieningen (o.a. vervangingsinvesteringen, 1e inrichting meubilair/ olp) t.b.v. verschillende (over het algemeen relatief kleinere) projecten.

Integraal beheer openbare ruimte

PPN/VVI 13-17omb.OVL naar LED 1,9

Ombouw verlichting naar LED: betreft een project van 2013 dat gefaseerd wordt uitgevoerd en tot ca. 2018 door zal lopen.

Inwonersondersteuning

ESF-J project (esf 2014) 2,0

Betreft een door ESF gesubsidieerd regionaal project inzake jeugdwerkloosheid in samenwerking met de pro-vso scholen. Het project zal in 2016 zijn afronding krijgen.

ESF-Zeswegconstruct 2,3

Betreft een door ESF gesubsidieerd regionaal project inzake jeugdwerkloosheid in samenwerking met de pro-vso scholen. Het project zal in 2017 zijn afronding krijgen.

Bestuur en dienstverlening

Herinrichting Stadhuis 6,0

De verbouwing van het Stadskantoor is afgerond. Financieel staat er nog een saldo van € 572.000. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat € 250.000 t.l.v. de herinrichting van het Stadhuis dient te worden gebracht. Dus al met al een voordelig saldo van € 822.000. In 2016 zal de financiële afhandeling van het zgn. “Risicofonds” plaats vinden. De verwachting is dat het hier om een bedrag van ± € 80.000 gaat. Het restant wordt conform afspraak (raadsbesluit 15-6-2015) gebruikt voor de herinrichting van het Stadhuis.
De herinrichting van Stadhuis en de projecten Services zullen door de tijdelijke huisvesting van de Stadkamer op z’n vroegst pas in 2e helft van 2017 worden gestart.

Verhuurde panden eindbeheer	
Diezerstraat 80-82	1,2
De werkzaamheden worden in 2016 afgerond en het pand wordt verkocht.	
Stadkamer, aank.&verbouw.	7,2
Het pand is in 2015 aangekocht, sanering en verbouw is gepland in 2016.	
Zwartewaterallee 8, renovatie	3,0
De aanvang van de renovatie is in 2016.	

Voor verdere toelichting zie de toelichting restant kredieten bij de programmaverantwoordingen.

Beleidsparagrafen

Beleidsparagraaf 1 Bestuur en dienstverlening

Inleiding
Terugkijkend op 2015 is Zwolle nog steeds volop in ontwikkeling zoals wij al in de begroting 2015 schetsten. De kracht van Zwolle heeft zich op veel fronten gemanifesteerd. Zo heeft Zwolle zich op economisch en sociaal terrein verder vitaal ontwikkeld en zagen we veel initiatieven tot bloei komen. Het programma Initiatiefrijk Zwolle heeft daarin een ondersteunende rol vervuld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt hiervan verslag gedaan.
We opereren natuurlijk niet alleen, maar maken deel uit van een krachtig regionaal speelveld. Op het gebied van regionale samenwerking zagen we in 2015 de samenwerking in de regio Zwolle verder groeien door de aansluiting van Elburg als twintigste deelnemende gemeente.
Ook op landelijk niveau manifesteert Zwolle zich, bijvoorbeeld via de onlangs gesloten citydeal klimaatadaptatie in het kader van het programma Agenda Stad van het ministerie van Binnenlandse Zaken.
Dat we deel uitmaken van een regionale en landelijke en zelfs internationale context zagen we ook terug in het vraagstuk over de opvang van de grote toestroom aan vluchtelingen. In 2015 heeft Zwolle meegewerkt aan crisis- en noodopvang waarbij we in regionaal verband hebben samengewerkt met provincie en omliggende gemeenten. De besluitvorming over de vestiging van een AZC in Zwolle heeft medio april 2016 plaatsgevonden.

Regionale samenwerking
De Regio Zwolle is een lichte bestuurlijke samenwerking. Een 'coalition of the willing', die met toenemend succes opereert op het terrein van landelijke positionering, economie, arbeidsmarkt, regiopromotie, kennis delen, plannen afstemmen. De succesvolle bestuurlijke samenwerking in de Regio Zwolle is in Den Haag, maar ook in andere delen van het land niet onopgemerkt gebleven.

Inmiddels 19 omliggende gemeenten, gelegen in vier provincies, werken sinds enkele jaren nauw samen, waarbij bewust is gekozen voor een organisatiestructuur die licht en flexibel is: een vernieuwende vorm van samenwerking. De inhoud staat daarbij voorop. De structuur is daaraan ondergeschikt. De ordening die nodig is moet het doel van samenwerking dichterbij brengen en niet in de weg staan. Zwolle vervult in de regio (en de samenwerking) de centrumrol. De betrokkenheid van de vier provincies is flink toegenomen. In 2015 is Elburg als 20e gemeente toegetreden. De financiële bijdrage van de 20 gemeenten is in 2015 verhoogd naar € 1 per inwoner.
In 2015 is er verder gewerkt aan de "Toekomstverkenning Regio Zwolle'. Het proces is nog volop gaande, aan de hand van drie lijnen:
1. Zwolle en Economische ontwikkeling
2. Sociale innovatie
3. Positionering en verbinding

In 2015 is een aantal belangrijke resultaten geboekt. Zwolle, Meppel en Kampen hebben binnen het verband van de Regio Zwolle een gezamenlijk havenbedrijf opgericht: Port of Zwolle. Op een drukbezocht Regio Zwolle Congres de Regio Zwolle Monitor verschenen met nuttige kengetallen over de Regio.

Zwolle Kampen Netwerkstad bestaat sinds 19 december 2000 en heeft in zijn inmiddels 15-jarig bestaan goede resultaten geboekt en de gezamenlijke agenda heeft op effectieve manieren tot cofinanciering van medeoverheden geleid. In de afgelopen jaren is echter duidelijk geworden dat het overgrote deel van de opgaven is gerealiseerd danwel vraagt om een groter/ander schaalniveau. Van de 4 ZKN Programmalijnen zijn er nog 2 over: Programma Mobiliteit en Bereikbaarheid (= Beter Benutten) en Programma Sterke Steden (o.a. vernieuwing MIRT en organische gebiedsontwikkeling). De Programmalijn Economie is opgegaan in de Regio Zwolle, de programmalijn Kwaliteit van leven is opgeheven in 2013.

Communicatie
Onze communicatie met de buitenwereld is maatwerk en – binnen de grenzen van zorgvuldigheid - snel, passend en op de doelgroep en situatie toegespitst. Digitaal waar het kan, maar waar nodig ook via meer traditionele media en persoonlijke communicatie.

Digitalisering publieksinformatie en bekendmakingen
Begin 2015 zijn we gestopt met de wekelijkse publicatie van onze publieksinformatie in de Wijzerpagina’s in de Peperbus. Informatie over ons beleid en projecten bieden we aan via de website, social media, de @Zwolle pagina in de Swollenaer en een wekelijkse digitale uitgave van de Wijzer in onze digitale kiosk. Deze nieuwsbrief is ook in printvorm beschikbaar bij de balies van het stadskantoor en stadhuis. We zullen het gebruik van de digitale communicatie-uitingen nauwlettend monitoren.

We hebben actief de social media gemonitord, met name om berichten over onze projecten en ons imago te volgen en zonodig te reageren. Om nog beter zicht te krijgen op wat anderen over ons en voor ons relevante thema´s communiceren hebben we ons in 2015 georiënteerd op een nieuwe webcaretool.

Marketingcommunicatie
De vraag naar nieuwe en creatieve vormen van communicatie groeit. Naast de gebruikelijke middelen en kanalen maken we in de communicatie voor en over onze projecten steeds vaker gebruik van marketingcommunicatie om de specifieke doelgroepen te bereiken.

Herdenken en vieren
Op 25 april 2015 was Zwolle gastheer voor een onderdeel van de landelijke viering van 200 jaar Koninkrijk. De viering in Zwolle was opgebouwd rond de verworvenheid van het recht op vereniging en vergadering en het thema ruimte voor actief burgerschap. Aandachtsgebieden daarbij waren met name sport, cultuur, natuur en maatschappij. Bij de voorbereiding en de uitvoering is met veel partners in de stad samengewerkt en het project is binnen begroting uitgevoerd. Samen met het Nationaal Comité en andere betrokken partners is de communicatie over het evenement verzorgd, waarbij zowel regionaal als landelijk exposure is gegenereerd.

In 2015 stonden we ook in Zwolle stil bij 70 jaar bevrijding. Binnen het lustrumbudget is een gevarieerd en inhoudelijk programma voor een brede doelgroep gerealiseerd. Het zwaartepunt in het programma lag bij het bevrijdingsconcert op 14 april en de Zwolse Veteranendag binnen het bevrijdingsfestival Overijssel op 5 mei. Vanuit de stad en het bestuur kan worden teruggezien op een overall geslaagd lustrumjaar, waarbij de betrokkenheid van het stadsbestuur bij de diverse programmaonderdelen als positief is ervaren.

Medio oktober 2015 heeft de Rijksvoorlichtingsdienst laten weten dat Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima en (een deel van) de Koninklijke Familie op woensdag 27 april 2016 Koningsdag zullen meevieren in Zwolle. Vanaf de bekendmaking is er veel enthousiasme en de grote betrokkenheid vanuit stad en regio Zwolle om een aansprekende Koningsdag te organiseren. De organisatorische en inhoudelijke voorbereidingen voor dit evenement zijn in volle gang.

Dienstverlening en ‘passende regels’
In onze rol als gemeentelijke dienstverlener is het van belang dat inwoners en ondernemers ons gemakkelijk vinden en snel worden geholpen, in toenemende mate digitaal. En dat zij, gesteund door vertrouwen van bestuur en organisatie, de ruimte krijgen voor actief burger- en ondernemerschap; eenvoudiger, oplossingsgericht en met minder regels.
In september 2015 heeft u de nieuwe visie op dienstverlening besproken. Kernbegrippen daarin zijn “gastvrij en op maat”. Deze visie bouwt voort op het coalitieakkoord 2014-2018, waarin als ambitieniveau is aangegeven dat de dienstverlening van de gemeente aan ondernemers en inwoners van hoog niveau is. Vlotte afhandelingstermijnen, klantgericht, zoveel mogelijk digitaal en met passende regels. We streven ernaar bij de top van dienstverlenende gemeenten te horen.

Onze ambities voor 2015 hebben we (nog op basis van de vorige visie) in de begroting 2015 vertaald in concrete doelstellingen en de inspanningen en activiteiten die daarvoor nodig zijn. De resultaten die in 2015 zijn bereikt vindt u terug in de programma’s 2, 12, 14 en 16.

Beleidsparagraaf 2 Sociaal Domein

De continuïteit van zorg stond in het afgelopen eerste jaar voorop

In Zwolle heeft de continuïteit van zorg in 2015 voorop gestaan.
Met ingang van 1-1-2015 zijn de decentralisaties in het sociaal domein ingegaan, waaronder de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. Er is alles aan gedaan om de transitie zo goed mogelijk te laten verlopen. Tijdens de vliegende start zijn we met veel onduidelijkheden geconfronteerd. Desondanks is het startjaar 2015 vanuit zorg oogpunt alleszins goed verlopen.

Decentralisaties zijn een grote opgave.
De decentralisaties Sociaal Domein zijn een grote opgave, een grote beweging. In Zwolle zijn de voorbereidingen op deze overdracht gestart in 2013. In de aanloop was lang onduidelijk welke taken daadwerkelijk zouden worden overgedragen. Wetgeving en condities waren pas eind 2014 vastgesteld en bekend.
De doelstelling van de decentralisaties heeft ook in Zwolle een vertaling gekregen. Van visie, via beleidskaders naar uitvoeringsprogramma's, alles gericht op uiteindelijke transformatie. In de uitwerking eerst "wind- en waterdicht", dan transitie en vervolgens transformatie. Een gecombineerde financiële en inhoudelijk/maatschappelijke beweging.
Voor ons als gemeenten en (gemeentelijke) samenwerkingsverbanden, voor organisaties en aanbieders van ondersteuning en zorg en landelijke instituties (Vectis, Sociale Verzekeringsbank en Centraal Administratiekantoor) zijn de decentralisaties een ingrijpende krachttoer. Nieuwe routines ontwikkelen op een dergelijke schaal kosten veel inspanning en tijd. Ondanks de vele onduidelijkheden moest de zorg en ondersteuning gewoon doorgaan in 2015
Voor inwoners die zorg en ondersteuning ontvangen is een onzekere periode ontstaan. Verantwoord omgaan met dit gegeven levert spanning op met de noodzaak tot verandering en bezuiniging.
Er is soms sprake van tegenstrijdige regelgeving zoals die tussen de plicht voor gemeenten om te voldoen aan het rechtmatigheidsvereiste en de (on)mogelijkheden om op basis van privacyregelgeving dit te kunnen.
Ervaringen in Denemarken hebben laten zien dat er daar bij een vergelijkbare stelselwijzing, vier tot zes jaren nodig waren om in te groeien in de gewenste nieuwe situatie(s). In de eerste vier jaar ging dit gepaard met veel moeite en stegen de kosten. Daarna kwam het transformatie-effect goed op gang.

Financiën

Jaarrekening gebaseerd op voorlopige cijfers

De cijfers in deze jaarrekening zijn voor het Sociaal Domein gebaseerd op voorlopige cijfers. De eindafrekeningen vanuit de zorgaanbieders, SVB en het CAK komen niet op tijd binnen om deze te kunnen verwerken in de jaarrekening. Vanuit het landelijk controleprotocol is afgesproken dat deze 1 april binnen moeten zijn, echter zowel SVB als het CAK hebben al aangegeven dat ze dit niet gaan halen. Ook vanuit de zorgaanbieders en de accountants wordt aangegeven dat deze eindafrekeningen veel later beschikbaar zullen komen. Dan kan pas een voldoende zekerheid worden gevormd rondom deze uitgaven, waarop vervolgens onze accountant zijn oordeel op fundeert. Dit zal naar verwachting leiden tot vertraging in het verstrekken van de accountantsverklaring. De verwachting is dat rond de zomervakantie mogelijk de afrekeningen en verantwoordingen binnen zullen zijn. Daarnaast bestaat het risico dat de werkelijke eindafrekeningen zullen afwijken ten opzichte van de opgenomen voorlopige cijfers in deze jaarrekening. Dit risico wordt afgedekt door de risico reserve sociaal domein, eventuele materiële mutaties kunnen via deze reserve verantwoord worden.

Rechtmatigheid.
VNG verwacht dat door accountants bij de gemeentelijke jaarrekeningen over 2015 veel niet goedkeurende accountantsverklaringen worden afgegeven. Of dit ook voor de Gemeente Zwolle geldt, zal moeten blijken aangezien de accountant bepaalt, of en welke verklaring zij afgeven.

Ook in Zwolle heeft de continuïteit van zorg in 2015 voorop gestaan. Er is alles aan gedaan om de transitie zo goed mogelijk te laten verlopen. Een aantal oorzaken en onduidelijkheden waarmee we geconfronteerd zijn, liggen voor een groot deel buiten onze macht, denk hierbij aan:

- PGB problematiek via SVB,
- het CAK met de registratie en inning van eigen bijdragen
- de moeizame/ onvolledige gegevensoverdracht vanuit het Rijk.

Vanwege de systematiek werkt dit door in het accountantsoordeel.
Dit wordt tevens door VNG en Rijk onderschreven en de VNG geeft dan ook aan dat haar verwachting is dat het zal resulteren in veel niet goedkeurende accountantsverklaringen.

Resultaat 2015
Het totaal resultaat over 2015 binnen Sociaal Domein bedraagt ca. € 4 mln. positief. Dit is een afwijking van 2,1 % op een totaal budget Sociaal Domein van ruim € 192 mln. Het overschot wordt o.a. verklaard door het overschot op PGB en IB..
Op basis van de werkelijke cijfers en de voorlopige rapportage SVB blijkt dat ca. 80% van de totale PGB besteed wordt, dit geldt gemiddeld over alle producten en is tevens het landelijk beeld. Als belangrijkste oorzaak hiervan wordt de invoering van het trekkingsrecht genoemd.

Deze uitkomst is zoals al beschreven, gebaseerd op voorlopige cijfers. Het voordeel bestaat uit een groot aantal posten, te weten product: Jeugd € 269.000; IB € 1.591.000, Woonvoorzieningen € 472.000, Vervoersvoorzieningen € 419.000, Maatwerkvoorziening Wtcg € 533.000, Maatschappelijke Participatie € 440.000 en Externe advisering € 249.000.

Toelichting

- Jeugdzorg: De financiële resultaten Jeugdzorg regionaal zijn negatief, maar door het anticiperen hierop binnen het lokale budget Jeugd kan het Zwolse aandeel in het regionaal tekort binnen product Jeugd opgevangen worden (beperkte kosten innovatie en post onvoorzien) en blijft er een budget van € 269.000 over.
- Product IB bestaat uit Kortdurend verblijf, dagbesteding, diensten aan huis, bijdrage WMO.
  Het positief saldo wordt grotendeels verklaard door het overschot op PGB.
  Op basis van de werkelijke cijfers en de voorlopige rapportage SVB blijkt dat ca. 80% van de totale PGB besteed wordt.
  Belangrijkste oorzaak is de invoering van het trekkingsrecht. De definitieve rapportages SVB zal rond juni aangeleverd worden.
- Vervoersvoorzieningen**:** Vanwege een gunstige aanbesteding is dit voordeel ontstaan. Deze aanbesteding loopt tot en met 2017.
- Woonvoorzieningen : Mede als gevolg van het invoeren van de eigen bedrage, blijken de aanvragen voor woningaanpassingen structureel lager te liggen. De eigen bijdrage regeling is in 2016 aangepast, wat mogelijke effecten heeft dat er weer een toename van het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen plaats vindt.
- Maatwerkvoorzieningen : Voor de tegemoetkoming chronisch zieken is een budget van € 700.000 voorgeschreven. Dit kon in 2015 voor het eerst aangevraagd worden. De verwachting is dat na drie jaar het bereik optimaal is en het budget volledig benut zal worden.
- Maatschappelijke participatie: Het verschil is onder andere ontstaan op het onderwerp re-integratie. Deze is met name tot stand gekomen door de lagere lasten door inzet van goedkopere loonkostensubsidies via uitzendbureaus in plaats van rechtstreeks bij de werkgever
- Externe advisering : Het voordeel is het gevolg van minder gebruik van indicering en advieskosten van externe partijen. Dit is onder andere het resultaat vanwege extra inzet op de deskundigheidsbevordering van de eigen consulenten. Voor 2016 zal dit budget gedeeltelijk ingezet worden voor de inzet van de GGD, vanwege de wettelijke taak voor het toezicht in de WMO.

Beleidsparagraaf 3 Bezuinigingen

Om de gemeente financieel gezond te houden hebben we meerder maatregelen moeten nemen om de tering naar de nering te zetten. Minder inkomsten van het rijk, daling van de gemeentelijke inkomsten vanwege tegenvallende bouwproducties en het nemen van verliezen op de grondexploitaties speelden een rol. Tegelijkertijd is ingezet op het creëren van ruimte voor nieuwe ontwikkeling, zoals de Spoorzone en het sociaal domein.

Gerekend vanaf 2011 is een totaal van € 27,6 mln. (bruto € 31,6 mln.) aangenomen bezuinigingsvoorstellen geëffectueerd.
De reeds gerealiseerde en voorgenomen bezuinigingen en ombuigingen zijn te onderscheiden in beleidsmatige en bedrijfsvoeringsachtige bezuinigingen

Inhoudelijke maatregelen per 2015
De bezuinigingen op inhoudelijke programma's liggen op koers qua uitvoering. De bezuinigingen die geëffectueerd zijn per 2015 vindt u in onderstaande tabel. In deze tabel is ook aangegeven voor welke bedragen deze bezuinigingen in 2016 en verder geëffectueerd worden. Tot slot zijn de nieuwe bezuinigingen, waartoe bij begroting 2015 is besloten, per programma aangegeven.

Beleidsmatige bezuinigingen o.b.v. besluitvorming t/m begroting 2016 (november 2015)

(bedragen cumulatief x € 1.000)	Besloten t/m 2014			Besloten vanaf 2015			Totaal besloten vanaf 2012 t/m2015
	t/m 2014	2015 /2018	Totaal t/m 2014	per 2015	2016 /2019	Totaal vanaf 2015	
Volkshuisvesting	47		47	18		18	65
Economie	214		214	200		200	414
Algemeen mobiliteitsbeleid/bereikbaarheid	17		17	300	640	940	957
Groen en milieu	80		80	40		40	120
Ruimte en cultuurhistorie	172		172	114		114	286
Leefbaarheid en welzijn	905	370	1275			0	1275
Onderwijs en jeugd	827	280	1107	204	50	254	1361
Veiligheid	456		456			0	456
Integraal beheer openbare ruimte	1682		1682	150	1000	1150	2832
Sociaal economische zelfredzaamheid	55		55			0	55
Cultuur	1618	1.062	2680		820	820	3500
Sport	532	30	562	101	800	901	1463
Gezondheid en zorg	1765	606	2371			0	2371
Raad	100		100	62		62	162
Bestuur en dienstverlening	444	150	594	520	50	570	1164
Vastgoedmanagement	135		135	210		210	345
Samenleving (per 2015)			0	375		375	375
Inwondersondersteuning (per 2015)			0		500	500	500
Opvang en Bescherming (per 2015)			0	79		79	79
Inkomen (per 2015)			0	500		500	500
Nog toe te delen aan programma's Sociaal Domein					6500	6500	6500
Totaal programma's	9.049	2.498	11547	2.873	10.360	13.233	24.780
Financieel-technische en overige mutaties							
Wijziging rentesystematiek	400		400				400
Parkeren: doorbelasting hogere forfaitaire BTW		100	100				100
Afval: doorbelasting hogere forfaitaire BTW		835	835				835
Afval: dividend ROVA volledig t.g.v. alg. middelen	435		435				435
Riolering: doorbelasting hogere forfaitaire BTW		281	281				281
Riolering: doorbelasting onderhoud stedelijk water		65	65				65
Totaal financieel-technisch en overig	835	1.281	2.116				2.116
Totaal bezuinigingen beleidsinhoudelijk		3.779		2.873			26.896

De beleidsaanpassingen Sociaal Domein in 2014/2015 met een financieel effect ter hoogte van ruim € 11,0 mln. zijn niet in de tabel verwerkt. Deze middelen heeft de gemeente niet ontvangen, hetgeen ook aanleiding was tot deze aanpassingen.

Bezuinigingen bedrijfsvoering
De bezuinigingen op de bedrijfsvoering omvatten een veelheid aan maatregelen. Zoals reductie management en ondersteuning, reductie beleidscapaciteit, efficiencymaatregelen, lagere huisvestingslasten, voordelen vanwege digitalisering etc. In onderstaand overzicht de voortgang in de doorvoering van de bedrijfsvoeringbezuinigingen.

Bedrijfsvoeringbezuinigingen o.b.v. besluitvorming t/m begroting 2015 (november 2014)					
(bedragen cumulatief x € 1.000)	t/m 2014	2015	t/m 2015	2016	totaal
Bezuinigingsopdracht raad (netto)	**8.500**	**1.800**	**10.300**	**-**	**10.300**
Gerealiseerde en nog te realiseren maatregelen	**8.321**	**2.306**	**10.627**	**443**	**11.070**
Voor- / nadeel	**-179**	**506**	**327**	**443**	**770**

Het voorlopig verwachte structurele voordeel in 2016 is een buffer om nadelige gevolgen op te vangen. Denk hierbij aan kosten door ‘uitplaatsen van organisatieonderdelen’ (c.q. desintegratiekosten) en eventuele kosten als gevolg van bovenformatief personeel (c.q. frictiekosten). Via herplaatsing wordt getracht de laatstgenoemde kosten zo beperkt mogelijk te houden.

Bruto – netto bezuinigingen op de bedrijfsvoering
De in bovenstaande tabel vermelde bedrijfsvoeringbezuinigingen betreft de netto-opbrengst. Dat is de opbrengst die ten gunste komt van de algemene middelen. Vanwege de doorbelastingsystematiek van de organisatiekosten (bijv. via uurtarief) komt een deel van de bezuinigingen op de bedrijfsvoering ten goede aan de gemeentelijke tarieven, grondexploitaties en projecten. Om de met de raad afgesproken bezuinigingsopbrengst (netto) te kunnen realiseren ligt de werkelijke bezuiniging ca. 30% hoger (bruto). In onderstaand overzicht is de verhouding bruto – netto zichtbaar gemaakt.

Bedrijfsvoeringbezuinigingen bruto – netto.					
(bedragen cumulatief x € 1.000)	t/m 2014	2015	t/m 2015	2016	totaal
Bezuinigingsopdracht raad (netto)	**8.500**	**1.800**	**10.300**	**-**	**10.300**
Bruto te bezuinigen op de bedrijfsvoering	**11.200**	**3.900**	**15.100**	**-**	**15.100**

Beleidsparagraaf 4 Investeringsprogramma

Inleiding
In deze beleidsparagraaf wordt inzicht gegeven in het verloop van de investeringen in 2015 en 2016 en de gevolgen daarvan voor 2017-2019. Deze paragraaf wordt steeds bij de begroting cq. jaarrekening geactualiseerd en geeft daarmee een voortschrijdend inzicht in het verloop van de investeringen.
Het gaat om de investeringen exclusief de investering in de grondexploitaties.

De investeringen worden in deze paragraaf integraal in beeld gebracht waarbij de toe- en afname van de investeringsomvang, het verloop in jaarschijven, de verhouding eigen middelen/derden etc. inzichtelijk wordt gemaakt .
Tevens gaan we in deze paragraaf in op het Stadsontwikkelfonds en besteden wij aandacht aan het EMUsaldo en de wet HOF.

De investeringen zijn onderverdeeld in:
A. Voorgenomen projecten waarvoor middelen zijn gereserveerd, maar waarover nog besluitvorming moet plaats vinden in de loop van 2016 of later (inclusief nog vrije middelen t.b.v bestedingsvoornemens in reserves)
B. Lopende projecten waarover t/m december 2015 besluitvorming heeft plaats gevonden
C. Vervangingsinvesteringen.

A: Voorgenomen projecten PPN waarvoor nog besluitvorming (raadsbesluit) plaats moet vinden:

Voorgenomen investeringen PPN (investeringsbedrag)	Gemeentelijke investering 2016	Resterend 2017 – 2019	Externe middelen	Totaal	Go / no go moment
Binnenstad (1)	1.310.000			1.310.000	2016
1e tranche Spoorzone (2)			950.000	950.000	2016
Campus windesheim looproute (3)		445.000		445.000	2016
N35 (4)		250.000		250.000	Afh. van prov.
Doorstroomassen(5)	343.000		235.000	578.000	2016
Onderwijshuisvestingsplan (6)	1.123.000	9.494.000			jaarlijks

Structurele gemeentelijke lasten van bovenstaande voorgenomen investeringen (cumulatief)	2016	2017	2018	2019	2020
Onderwijshuisvestingsplan	**45.000**	**175.000**	**286.000**	**320.000**	**336.000**

Toelichting op de voorgenomen investeringen
1. Binnenstad uitvoering:
   De benodigde middelen voor de binnenstad bestaan deels uit capaciteit en deels uit uitvoeringsmiddelen.
   Voor de uitvoering van het binnenstadsprogramma is 4 x € 500.000 beschikbaar gesteld voor de jaren 2012- 2015. Een dergelijk uitvoeringsbudget is nodig om snel te kunnen inspelen op kansen en als hefboom voor ontwikkelingen van derden. In het kader van Initiatiefrijk Zwolle worden initiatieven uit de stad gestimuleerd. Van dit budget resteert eind 2015 nog € 1.010.000 dat gereserveerd is voor het Gasthuisplein. Hierover heeft de raad in maart 2016 een besluit genomen.
   Daarnaast is bij de PPN 2015 €700.000 aan extra incidentele middelen beschikbaar gesteld voor oa. uitvoering in 2015/2016 van routering, Voorstraat, Grote kerk en Broerenkwartier en de uitwerking van een visie voor de binnenstad. Voor 2016 staat hiervan nog € 300.000 gereserveerd. De opgaven voor de binnenstad worden steeds meer bekeken vanuit een nieuwe ambitie en focus waarbij vooral wordt ingezet op kort cyclische processen en hot spots. In 2015 is deze nieuwe ambitie onderzocht en uitgewerkt in een visie. Op basis van de visie zal bij de PPN 2017-2020 een verdere invulling voor 2017 en verder worden voorgelegd.
   Voor de coördinatie, communicatie, projectleiding en begeleiding van nieuwe initiatieven was voor 2015 nog een planbegeleidingsbudget beschikbaar . Vanuit het coalitieakkoord is een onderzoek gestart naar de structurele lasten waaronder de personele inzet, die met het programmamanagement binnenstad gemoeid zijn. Voor 2016 is de planbegeleiding binnen de bestaande middelen opgelost. In de PPN 2017-2020 zullen wij nader ingaan op het vervolg.
2. Spoorzone 1e tranche:
   De raad heeft op 21 januari 2013 een krediet van € 4.2 mln. beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van zogenaamde no regret maatregelen in de reizigerstunnel zuidzijde (1e scope-interventie). Deze investering wordt gedekt uit de provinciale ontwikkelingsbijdrage Spoorzone (1e en 2e tranche).
   Vanuit de 1e tranche is nog een bijdrage van € 950.000 gereserveerd voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit voor gebied Noordzijde in aansluiting op de reizigerstunnel. Met de provincie wordt overlegd over de inzet van deze middelen en de termijn waarop de uitvoering kan worden gestart.

3. Looproute Campus-Windesheim:
   In de berap 2016/1 is voorgesteld om van het in de reserve nog uit te voeren werken opgenomen bedrag van € 1,73 mln. voor de looproute Campus Windesheim een bedrag van € 1.285.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene concernreserve, en € 445.000 gereserveerd te houden. Voor de verbetering van de looproute station Campus Windesheim is enige jaren geleden € 1,73 mln. in reserve gehouden in afwachting van verbetervoorstellen voor de looproute. Nader onderzoek wijst uit dat hiervoor maximaal een investering van € 0,445 mln. nodig is. In afwachting van verdere uitwerking houden we dit bedrag in reserve. De Hogeschool Windesheim ontwikkelt een masterplan vastgoed waarin ook de mogelijkheden van huisvesting in Hanzeland worden bezien. Indien de plannen bijdragen aan de gebiedsontwikkeling Hanzeland dan zullen wij beoordelen of cofinanciering uit het stadsontwikkelfonds wenselijk is.
4. N35:
   Dit betreft een gereserveerde bijdrage in het tekort van het provinciale project van € 250.000 (als onderdeel van de pakketafspraken met het rijk). De uitkomst van deze afspraak zal bekend zijn wanneer de oplevering van de N35 door de provincie gepland staat. Dan zullen nadere afspraken met de provincie worden gemaakt en dit ter besluitvorming worden voorgelegd.
5. Doorstroomassen:
   Het totale project bedraagt €15 mln. waarvan €1,2 mln. gemeentelijke middelen en € 13,8 provinciale subsidie. Besluitvorming vindt plaats per deelproject. Inmiddels heeft besluitvorming plaatsgevonden over het werkplan 2011-2014 en over de uitvoering van de projecten Katerdijk, Pannenkoekendijk en Harm Smeengekade en de Willemskade. Met de provincie wordt nu overlegd over de uitvoering van de laatste fase van het project met mogelijkheden voor de oosterlijke as, Eekwal of Westerlaan en over de afloop van de subsidietermijn per juli 2016.
6. Onderwijshuisvesting:
   De investeringen onderwijshuisvesting worden jaarlijks vastgesteld door actualisatie van het masterplan onderwijshuisvesting. Het onderwijshuisvestings-programma 2015 is op 14 november 2014 vastgesteld en verwerkt in de lopende projecten. Het programma 2016 is op 13 november 2015 vastgesteld met een totaalkrediet bedrag van ca. € 1,1 mln.. Naast het huisvestingsprogramma 2016 staat voor de komende jaren het huisvestingsprogramma 2017 t/m 2019 gepland. De lasten van de geraamde investeringen t/m 2017 zijn gedekt. Voor investeringen vanaf 2018 zal de dekking bij de komende perspectiefnota's worden afgewogen.

B: Lopende projecten:
Onder deze categorie vallen de investeringskredieten (exclusief de grondexploitaties) waarover de raad al een besluit heeft genomen. Deze projecten worden gestart of zijn al in uitvoering. De investeringen vinden gefaseerd over meerdere jaren plaats in zogenoemde jaarschijven.
Per 31/12/2014 staat er in totaal € 231,7 mln. aan restantkredieten uit. Dit saldo is gedurende 2015 aangevuld met nieuwe kredieten van genomen raadsbesluiten (€ 62,1 mln.) voor oa. de volgende grote investeringen: Beter benutten, doorstroming OV lange termijn, onderwijshuisvesting, ICT SSC, stadkamer etc. Dit geeft een investeringsruimte in 2015 van € 293,8 mln.. In 2015 waren de werkelijke investeringsuitgaven € 74,6 mln. en is voor € 3,1 mln. aan lopende kredieten afgesloten. Per saldo resteert per 31/12/2015 € 216,1 mln. aan restantkredieten.
De investeringsuitgaven waren voor 2015 (bij de begrotingsopsteling per 1-7) geraamd op € 114 mln. In werkelijkheid is € 77,7 mln. uitgegeven. De lagere uitgaven zijn vooral het gevolg van het in de tijd doorschuiven van een aantal grote projecten.
In de toelichting op de programma's wordt een specificatie en toelichting gegeven op de resterende en nieuwe kredieten.

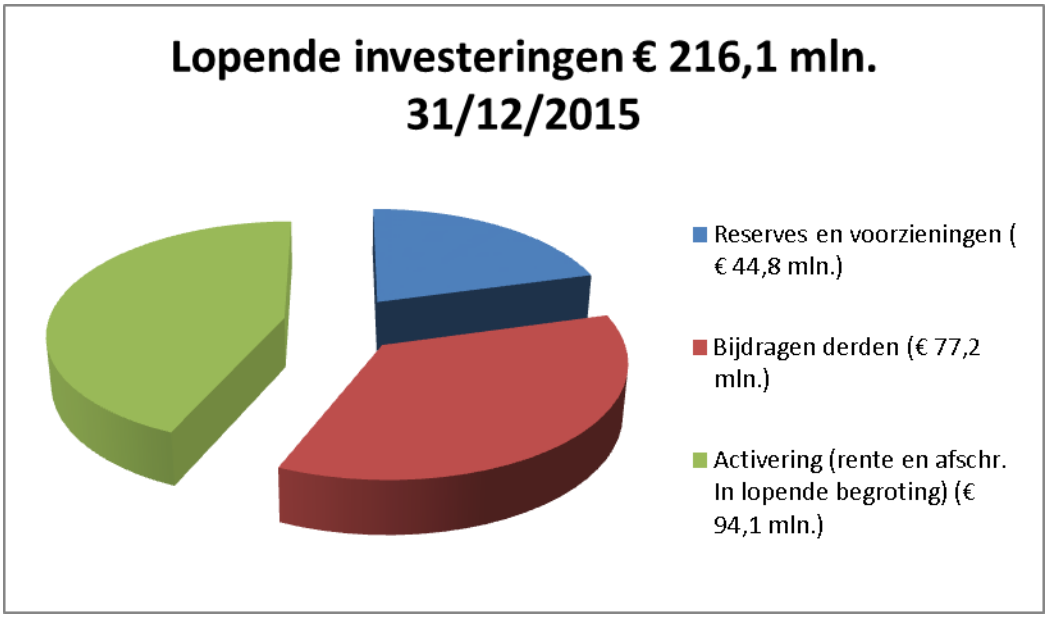

Relevante ontwikkelingen lopende projecten:
Hieronder wordt een aantal specifieke projecten toegelicht in verband met het wijzigen van de projectopzet cq. nieuwe ontwikkelingen. De voortgang cq. afwijkingen op projecten worden eveneens toegelicht in de voortgangsrapportage projecten (**http://bit.ly/PnCQSY**) en de Beleidsrapportage 2016-1.
Voortgang investeringsbesluit Spoorzone:
Aan de hand van de rapportage "Stad en Spoor verbonden" van 9 april 2013, die wordt gedragen door de samenwerkingspartners provincie Overijssel, NS Stations en ProRail, is het Investeringsvoorstel Spoorzone opgesteld. Hierover heeft de gemeenteraad op 30 september 2013 een besluit genomen en daarbij een krediet van € 100,6 beschikbaar gesteld. Deze investering wordt gedekt door bijdragen van: de provincie Overijssel van € 45 mln, de gemeente van € 45 mln, het ministerie van I&M van € 8,4 mln (fietsparkeren) en derden van € 2,2 mln. De gemeentelijke bijdrage wordt gedekt door vanaf 2015 structureel € 3 mln. per jaar uit te trekken.
De investeringsvoorstellen worden gefaseerd voorgelegd aan de raad. Per planelement zal op basis van een programma met kostenraming en risicoberekening een kredietvoorstel worden gedaan.
Overeenkomstig de motie van 30 september 2013 over de projectbeheersing, aangenomen bij behandeling van de krediet aanvraag van de Spoorzone, zal voor het project Spoorzone een aparte verantwoording via voortgangsrapportages plaatsvinden. De raad heeft op 10 maart 2014 kennis genomen van het integrale plan van aanpak en de wijze van uitvoering en beheersing, inclusief de afdoening van de op 30 september 2013 aangenomen motie.
In elk voor- en najaar wordt gerapporteerd, als onderdeel van de reguliere cyclus en bij de jaarrekening wordt aparte aandacht besteed bij de accountantscontrole. Voor de laatste voortgang wordt verwezen naar de voortgangsrapportage projecten.

C: Vervanginginvesteringen
Vanwege (economische) veroudering, slijtage worden jaarlijks vervangingsinvesteringen gedaan om bijvoorbeeld de veiligheid, de bedrijfsvoering etc. te waarborgen. Een deel van de vervangingsinvesteringen loopt via de daarvoor ingestelde onderhoudsreserves, voor het andere deel worden investeringskredieten aangevraagd, waarvan de lasten gedekt zijn uit de jaarlijks te ramen vervangingsbudgetten. De vervangingsinvesteringen hebben in hoofdzaak betrekking op het beheer in de openbare ruimte, onderwijshuisvesting en de bedrijfsvoering.
De vervangingsinvesteringen maken onderdeel uit van de lopende projecten en zijn integraal onder onderdeel B opgenomen

Stadsontwikkelfonds
Omdat wij de samenleving uitnodigen om de stad op een toekomstbestendige manier te (helpen)ontwikkelen is in het coalitieakkoord de werking van het bestaande stadsontwikkelfonds verruimd. Met het fonds wordt beoogd een financiële bijdrage te leveren aan grote en kleine initiatieven die samen de stad tot bloei brengen. Daarmee creëren we een hefboom voor investeringen van onze partners.
Doelstelling van het fonds is het (tussentijds) mogelijk maken van initiatieven en projecten die een bijdrage leveren aan de sociale, economische en/of fysieke ontwikkeling van (delen van) de stad. Het stadsontwikkelfonds bevat ongeoormerkte middelen, opdat gedurende het gehele jaar besluiten door de raad kunnen worden genomen, waardoor flexibel kan worden ingespeeld op kansen die zich voordoen.
De verwachting is dat de diversiteit aan initiatieven groot zal zijn. Als richtlijn om middelen beschikbaar te stellen gelden de volgende criteria:

- Het initiatief op sociaal, economisch en/of fysiek gebied dient de ontwikkeling van de stad en past binnen de gemeentelijke ambities zoals neergelegd in de vier agenda's.(zie hoofdstuk van coalitieakkoord naar PPN)
- Het initiatief levert rendement op voor een groot deel van de stad
- Het initiatief kan verdere ontwikkelingen in de stad aanjagen.
- Het initiatief is binnen een jaar uitvoerbaar.
- De financiële bijdrage van de gemeente aan het initiatief bedraagt in principe maximaal 50% van het totaal (inclusief gemeentelijke uitvoeringskosten). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de initiatiefnemer het grootste deel van de kosten voor zijn/haar rekening neemt. Het college kan gelet op het belang van een initiatief voorstellen doen om van dit percentage af te wijken.
- Het betreft investeringsprojecten die met cofinanciering van mede overheden (doorgaans provincie en eu) gerealiseerd kunnen worden en passen binnen de ambities van Zwolle.

Opdat ook kleine initiatieven, waarvan de gemeentelijke bijdrage kleiner is dan € 15.000 gehonoreerd kunnen worden, zonderen we een deel van het Stadsontwikkelfonds af ter waarde van € 150.000. Tevens stemmen wij de bestedingen af met het budget burgercontacten in het kader van initiatiefrijk Zwolle.
Bij de PPN worden potentiële projecten zoveel mogelijk aangegeven. Er is geen sprake van voorbeslag. Om kansen die zich voordoen te kunnen benutten, kan het college ook tussentijds voorstellen aan de raad doen, waarbij dekking via het Stadsontwikkelfonds plaats vindt.

Stadsontwikkelfonds	
Stand per 31-12-2015	€ 5.126.000
Geoormerkte gelden o.b.v. raads-/collegebesluiten:	
• N35 (reservering, nog geen definitief besluit)	-/-€ 250.000
• Binnenstad	-/- 700.000
• Ruimte voor de Vecht	-/- 200.000
• Zwolse Hermen	-/- 15.000
• Versnelling sociale woningbouw	-/- 1.406.000
• Restantmiddelen voor kleine initiatieven	-/- 105.000
Totaal vrije ruimte in stadsontwikkelfonds	**€ 2.450.000**

Wet HOF en emu-saldo
Vorig jaar hebben wij u via een afzonderlijke informatienota inzicht gegeven in de inhoud van de wet Houdbare Gemeente Financiën (HOF) en de gevolgen daarvan voor de gemeenten. Samengevat is de Wet HOF een vervolg op de Europese afspraak om de stabiliteit in de Eurozone te handhaven. De Europese afspraak houdt in dat de nationale begrotingen maximaal een negatief EMU-schuld mogen hebben van 3% en op termijn moet worden afgebouwd naar 0%. Voor 2015 en 2016 is de norm 3%.
Eind 2013 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel om de begrotingsnorm door te vertalen naar de gemeenten als totaal en andere decentrale overheden (eveneens als totaal). Van een individuele norm per gemeente is geen sprake evenmin dat er sancties aan een gemeente kunnen worden opgelegd. Indien de begrotingsnorm van de decentrale overheden als totaal structureel worden overschreden dan zal het rijk met de medeoverheden in overleg treden hoe de overschrijding terug te dringen.
Wel is per gemeente een referentiewaarde (negatieve kasstroom) aangegeven. Voor Zwolle is de referentiewaarde voor 2015 bepaald op € 17,4 mln. negatief. (was in 2014: € 15 mln.) De referentiewaarde is een indicatie van het aandeel dat een gemeente op basis van het begrotingstotaal in de gezamenlijke tekortnorm heeft.
Onderstaand is de ontwikkeling van het EMU-saldo van Zwolle afgezet tegen de referentiewaarde.

EMU – saldo Zwolle	2013	2014	2015
EMU-tekort / overschot	10	18	-16
Referentiewaarde Zwolle	-19	-15	-17
Tekort / overschot	29	33	1

In de oorspronkelijke begroting 2015 was een EMU-tekort geraamd van € 26 mln. In werkelijkheid is het EMU-tekort € 16 mln. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn minder opbrengsten uit grondverkopen, minder investeringsuitgaven dan geraamd en meer (eerdere) bijdrage van derden voor investeringsprojecten.

Programmaverantwoording

Programma's

Programma 1 Volkshuisvesting

Beleidsverantwoording

Algemeen

In 2015 is het herstel van de woningmarkt duidelijk ingetreden. De verkoop van woningen zowel in de bestaande als de nieuwbouwmarkt is sterk gestegen, prijzen stijgen en de verkoopduur daalt. In deze stijgende markt zijn in 2015 580 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Ruim boven de geprognotiseerde verwachtingen van circa 400 woningen. Zwolle had in de jaren 2013 en 2014 voor het eerst sinds vele jaren een klein negatief migratiesaldo (er vertrokken iets meer mensen dan er kwamen wonen), dit migratiesaldo is weer omgeslagen in een positief binnenlands migratiesaldo van 462. Tezamen met de buitenlandse migratie (+67) en natuurlijke aanwas (+515) is Zwolle in 2015 gegroeid met 1044 inwoners.

Met de provincie en de gemeenten in West Overijssel zijn de woonafspraken 2016-2020 gemaakt. Het betreft afspraken op de vijf thema's die ook in het Zwosle woonbeleid centraal staan (nieuwbouw, omvang sociale voorraad duurzaamheid, natuurlijke wijkvernieuwing en wonen en zorg). Met name op het gebied van nieuwbouw zijn vergaande afspraken gemaakt die er voor moeten zorgen dat er in de regio West Overijssel geen overprogrammering onstaat. Het woonbeleid van de diverse gemeenten voldoet aan de eisen van de Ladder van Duurzame Verstedelijking. Voor Zwolle geldt dat er nog een grote groeiopgave ligt, van circa 6000 woningen tot 2026 en nog 4000 tussen 2027 en 2040.

Met corporatie deltaWonen is een samenwerkingsovereenkomst gesloten om te komen tot daadwerkelijke realisatie van de versnellingsactie. In de overeenkomst is afgesproken dat gestreefd wordt naar realisatie van 313 extra woningen, waarvan de eerste palen in 2016 of 2017 de grond in gaan, zodat ze per 2018 gerealiseerd zijn.

Met de corporaties hebben we daarnaast de Agenda voor Betaalbaar Wonen opgesteld. De agenda bevat een set aan maatregelen om het wonen voor de allerlaagste inkomensgroepen betaalbaar te houden. In 2015 zijn twee centrale maatregelen uit de agenda verder uitgewerkt, de herinvoering van passend toewijzen en de uitwerking van een woonlastenfonds / fonds verhuiskosten op maat. Besluitvorming hierover vindt plaats in het eerste kwartaal 2016.

In 2015 is de taakstelling voor de huisvesting van statushouders fors gestegen, ivm de aanhoudende vluchtelingenstroom uit Syrië en andere delen van het Midden Oosten. Ondanks de grote inspanning die er door de corporaties geleverd is, heeft Zwolle haar taakstelling net niet gehaald. Voor 2016 stijgt de taakstelling verder tot circa 300 - 400 personen. Met de corporaties zijn we in 2015 aan de slag gegaan met een plan van aanpak huisvesting statushouders, om op korte termijn te komen tot uitbreiding van het aanbod, zodat de totale druk op de Zwolse huurmarkt niet oploopt. Huisvesting zien wij daarbij als een opgave die integraal verbonden is aan het bevorderen van de integratie van statushouders. Wij hebben eerste verkenningen met de corporaties uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in de afspraak dat onderzocht wordt of er een versnellingsactie 2.0 kan worden uitgevoerd voor semi-permanente woningen en transformatie in kantoren. Het plan van aanpak 'verhoogde asielinstroom' wordt in het voorjaar 2016 aan de raad voor gelegd.

Op het terrein van duurzaamheid zijn in Zwolle zowel voor de particuliere als de sociale voorraad goede resultaten behaald in verduurzaming van de woningvoorraad. Er is een eerste project van 30 nul-op-de-meter woningen opgeleverd (door deltaWonen). De corporaties hebben hun taakstellingen op terrein energieverbeteringen bestaande voorraad ruimschoots gehaald. SWZ is binnen het programma Stookjerijk beloond met de prijs voor de corporatie die de grootste energieprestatie heeft geleverd. En samen met de huurdersbelangenvereniging, corporaties hebben wij de prijs voor beste samenwerking ontvangen.

In het samenwerkingsverband WWZ038 is in 2015 verder gewerkt aan de opgave om wonen en zorg aan elkaar te verbinden en te integreren binnen het sociaal domein. Voor bewustwording van mensen om hun eigen huis geschikt te maken om zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen is een succesvolle LangZultUWonen beurs gehouden, met circa 500 bezoekers.

Relevante kaderstellende nota’s

- De Zwolse Woonagenda 2013-2017
- Prestatieafspraken met de provincie 2010-2015
- Prestatieafspraken gemeente - woningcorporaties 2014-2017
- Structuurplan Zwolle 2020
- Programma’s, overeenkomsten en (ruimtelijke) plannen voor de grotere woningbouwprojecten, bijvoorbeeld Stadshagen

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Zwolle blijft bouwen: nieuwbouwprogramma en bevorderen (Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Keuzevrijheid voor de woonconsument: in ieder woonmilieu is aanbod. Variatie in aanbod, keuzevrijheid, duurzaamheid, levensloopbestendigheid; met diverse accenten binden we verschillende doelgroepen aan de stad.

Streefdoel/indicator

Toevoegen van netto minimaal 400 woningen per jaar (2013 t/m 2017), waarvan 180 in Stadshagen.
Indien nodig keuzes maken, faseren en doseren van projecten (zie a)

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2014 worden naar verwachting (aug. 2014) tussen 300 en 350 woningen opgeleverd. Daarnaast zullen 375 studentenwoningen aan Talentplein worden opgeleverd.	De norm voor de nieuwbouwproductie bedraagt 400 woningen per jaar. Opleveren van 180 woningen in Stadshagen. Opleveren van 220 woningen in overig Zwolle.	In totaal zijn er in 2015 580 woningen opgeleverd.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Keuzevrijheid voor de woonconsument: stimuleren van (collectief) particulier opdrachtgeverschap (zie c).

Streefdoel/indicator

De mogelijkheden voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap worden vergroot, initiatieven wordt ruimte geboden en worden gefaciliteerd.
In periode 2012-2015 zijn twee projecten voor CPO gerealiseerd of in aanbouw (prestatieafspraak met provincie).

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
CPO project Mens- en Milieuvriendelijk Wonen Trapjeswijk is in 2013 opgeleverd. Planvoorbereiding Krasse Knarren gestart. Krasse Knarren groep heeft (Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) begeleidingssubsidie van provincie ontvangen.	CPO project zoals Krasse Knarren faciliteren Nieuwe initiatieven stimuleren.	Verdere planvorming Krasse Knarren. Reserveringsovereenkomst is getekend en ihkv de versnellingsactie is deltaWonen aangesloten in het plan voor de herontwikkeling van de totale locatie van het voormalige Aa-bad.

Streefdoel/indicator

We geven ruimte aan en faciliteren initiatieven voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2014 is planvorming Krasse Knarren gestart en worden in Stadshagen en bij de Oude Mars mogelijkheden geboden voor particuliere kavels.	Voldoende kavels op verschillende locaties en in verschillende prijsklassen blijven aanbieden aan particulieren. Groepen van particulieren faciliteren bij nieuwe initiatieven (via CPO).	Er zijn diverse kavellocaties in Stadshagen, Westenholte en het buitengebied van Zwolle van diverse grootte en diverse prijsklassen. In 2015 zijn 13 kavels verkocht. Per 1 januari 2016 waren nog 16 kavels in aanbod.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

We willen een grote variatie aan woningen beschikbaar hebben, zodat we verschillende groepen, zoals studenten aan de stad kunnen binden.

Streefdoel/indicator

Het nieuwbouwprogramma bevat een gemiddelde toevoeging van structureel 75 studenteneenheden per jaar. Voor de periode 2011-2015 worden minimaal 375 structurele studenteneenheden toegevoegd. Na 2015 zullen wij bezien welke behoefte aan studentenhuisvesting er is tot 2025.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2013 is het project studentenhuisvesting Burg. Roelenweg/Pannekoekendijk gestart. Het project wordt eind 2014 opgeleverd (375 eenheden).	De oplevering van alle studentenwoningen aan Talentplein zijn eind 2014 gepland.	Toren C, met in totaal 151 woningen, is in januari van 2015 opgeleverd.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
We willen een grote variatie aan woningen beschikbaar hebben, zodat we verschillende groepen, zoals starters aan de stad kunnen binden.

Streefdoel/indicator
Binnen het nieuwbouwprogramma is voldoende aanbod van woningen die bereikbaar zijn voor starters. Voor de mogelijkheden van starters op de woningmarkt is het van belang dat er doorstroom is op de woningmarkt. Wij ontwikkelen instrumenten om de doorstroom te bevorderen, in dat licht evalueren wij de starterslening.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2014 zijn tot 1 september 54 startersleningen verstrekt en 10 aanvragen in behandeling. Er is vanaf 1 september 2014 nog budget beschikbaar voor 80-100 startersleningen.	Verwacht budget beschikbaar voor 40-60 startersleningen. (uitgaande van blijvende cofinanciering van rijk; 50% en provincie; 25%).	Per 1 juli 2015 is de starterslening stopgezet. In 2015 zijn 36 leningen verstrekt. In totaal zijn er in de periode 2007-2015 434 startersleningen verstrekt.

Aandacht voor de sociale voorraad

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
We willen het aanbod van sociale huurwoningen vergroten om wachtlijsten te verkorten, scheefwonen te beperken en de doorstroming uit de maatschappelijke opvang bevorderen. We willen bevorderen dat sociale huurwoningen voor de laagste inkomens betaalbaar blijven, door afspraken te maken met de corporaties over huurverhogingen, betaalbaarheidsquote en de toewijzing van woningen.

Streefdoel/indicator
De ambitie is om samen met de corporaties het aanbod van sociale huurwoningen tot 2018 met in totaal 400 woningen te vergroten. Binnen de prestatieafspraken afspraken maken over de huurverhoging per 1 juli van het lopende jaar.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Ambitie uitgesproken dat het aantal sociale huurwoningen tot 2018 stijgt met 400 woningen.	Oplevering van ruim 120 sociale huurwoningen in Zwolle.	In 2015 zijn 107 sociale huurwoningen opgeleverd in Zwolle. Dit is iets lager dan verwacht maar per saldo komt de ambitie van 400 woningen tot 2018 niet in gevaar.
In 2014 in samenwerking tussen corporaties en gemeente een betaalbaarheidsagenda opgesteld	Met corporaties afspraken maken over de maximale huurverhogingen per 1 juli 2015 Met de corporaties afspraken maken over de toewijzing van huurwoningen in relatie tot het inkomen van woningzoekenden	In 2015 is uitvoering gegeven aan de betaalbaarheidsagenda door o.a. per 1 januari 2016 het passend toewijzen in te voeren en aanvullend de ontwikkeling van een woonlastenfonds/ fonds verhuiskosten op maat.

Duurzaamheid en Woonlasten

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Vanuit de woonlastenbenadering duurzaamheid en vermindering van energiekosten stimuleren zodat woonlasten ook op langere termijn betaalbaar blijven.

Streefdoel/indicator
In bestaande woningvoorraad van corporaties zijn alle woningen in 2020 verbeterd naar label B of minimaal 2 labelstappen vooruit gegaan.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2013 heeft woningcorporatie: • SWZ 287 woningen toegevoegd met label B en 99 met label A • Openbaar Belang 128 woningen toegevoegd met label B en 51 met label A DeltaWonen heeft in de periode 2010-2014 1122 woningen toegevoegd met label A of B		In 2015 zijn 30 0-opdemeter woningen in Frankhuis opgeleverd door deltaWonen De corporaties hebben hun energieprestaties ruimschoots gehaald. vanuit het programma Stookjerijk is dit beloond met de prijs voor best presterende corporatie voor SWZ en beste samenwerkingsverband tussen huurders, corporaties en gemeente voor Zwolle

Streefdoel/indicator
In 2015 zijn in 1200 woningen in de particuliere voorraad energiebesparende maatregelen uitgevoerd (zie i).

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In de periode 2010 tot en met 1 juli 2014 zijn binnen de subsidieregeling duurzaamheid bestaande woningen 1161 particuliere woningen verbeterd met isolatiemaatregelen en 172 woningen verbeterd met overige maatregelen zoals zon pv, groene daken en extra isolatie.		In 2015 zijn circa 300 bestaande particuliere woningen verbeterd. In totaal zijn in de periode 2010 tot en met 25 januari 2016 binnen de subsidieregeling duurzaamheid bestaande woningen 1481 particuliere woningen verbeterd.

Streefdoel/indicator		
In 2015 is de bouw van 600 woningen gestart met een EPC lager dan 0,6 door de inzet van extra duurzaamheidsmaatregelen (zie j).		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Tot aan 1 juli 2014 is aan 318 woningen subsidie verleend voor extra duurzaamheidsmaatregelen.	Start bouw woningen met subsidie voor extra duurzaamheidsmaatregelen; met het beschikbare budget kunnen nog circa 100 woningen gestimuleerd worden.	In 2015 is voor 26 nieuwbouwwoningen een duurzaamheidssubsidie verstrekt.

Streefdoel/indicator		
Met wijkbewoners en stakeholders/ investeerders/ eigenaren in een wijk komen tot gezamenlijke afspraken over duurzaamheid en woonlasten.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2014 is de voorbereiding van het woonlastenexperiment Holtenbroek gestart.		In 2015 is het onderzoeksrapport "Woonlastenexperiment Holtenbroek; hoe een wijkonderneming kan bijdragen aan het verlagen van woonlasten in Holtenbroek' opgeleverd. De uitkomsten hiervan zijn besproken met de Zwolse corporaties.

Natuurlijke wijkvernieuwing in de bestaande voorraad

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Bevorderen van een toename van de woonkwaliteit in de bestaande wijken volgens de principes van natuurlijke wijkvernieuwing: het vernieuwingsproces verloopt op organische wijze, beheer en ontwikkeling worden samen genomen en het aanboren van de kracht en de eigen investeringen van bewoners komt meer centraal te staan.

Streefdoel/indicator		
Op basis van de monitoringsuitkomsten van het Buurt voor buurt -onderzoek en het Early Warning wordt gekeken op welke plekken in de stad sprake is van een negatieve score door fysieke kenmerken. Op die plekken wordt ingezet op de verbetering van de fysieke aspecten met als doel bij de volgende monitoring tot betere scores te komen.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Uitkomsten Buurt voor buurt 2014 en Early warning en de genoemde waarden daarin t.a.v. fysieke aspecten.	In 2014 zijn de tweejaarlijkse onderzoeken Buurt voor buurt 2014 en Early warning uitgevoerd. In 2015 worden uitkomsten geanalyseerd en stadsdeeladviezen geactualiseerd.	In 2015 zijn in alle wijken wijkdialogen gehouden. Met het Buurt voor Buurt Onderzoek 2014 als leidraad hebben wijkbewoners, wijkwerkers, en andere betrokkenen benoemd welke opgaven in hun buurt moeten worden opgepakt. In 2015 is eveneens gestart met de uitvoering van de benoemde opgaven.

Wonen en zorg

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Mensen met een beperking in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen.

Streefdoel/indicator		
Met partners in het kader van het programma WWZ038 vormgeven aan de mogelijkheden van mensen met een lagere zorg-en ondersteuningsvraag (< ZZP4) zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. In 2015 woont minimaal 50% van de Zwolse huishoudens in enigerlei vorm van een woonservicegebied, prestatieafspraak met de provincie 2012-2015. .		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2014 is het programma WWZ038 gestart om de voorbereidingen te treffen voor de invoering van scheiden wonen en zorg per 2015	Vanaf 2015 komen mensen een lagere zorg- en ondersteuningsvraag (<ZZP4) niet langer in aanmerking voor huisvesting in een intramurale voorziening. In 2015 woont minimaal 50% van de mensen in enige vorm van woonservicegebied Verbeteren van voorzieningenniveau binnen de bestaande woonservicegebieden	Vervolg gegeven aan de uitvoering van de projecten die bijdragen aan verbetering van het voorzieningenniveau binnen de bestaande woonservicegebieden in Zwolle. Realisatie van o.a .Het Anker in Westenholte en twee invalidentoiletten in de binnenstad.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	2.649	1.475	4.526	2.090	4.536	2.115	-11	25	15
Reservemutaties	1.931	1.449	2.176	3.702	2.190	4.080	-13	378	365
Gerealiseerd resultaat	**4.580**	**2.924**	**6.702**	**5.792**	**6.726**	**6.195**	**-24**	**404**	**380**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Bijzondere doelgroepen	-16	16	1			1
Bestuursdwang	-17	21	3			3
Woningbouwprogrammering	45		45	-44	0	1
Beleid stedelijke vernieuwing		8	8	-5	370	373
Doelgroepenbeleid	-23	-19	-42	36	8	2
Woningexpl.toegel.instellingen						
Totaal	**-11**	**25**	**15**	**-13**	**378**	**380**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Beleid stedelijke vernieuwing	+ 370	I	Dit voordeel heeft betrekking op het project Ittersummerlanden. Het project wordt afgesloten bij de jaarrekening 2015. Hierdoor valt € 370 van de reserve nog uit te voeren werken vrij.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Woonservicegebieden	236		84	152	97	55	
Trapjeswoningen Holtenbroek	3.445	-286	1.840	1.319	1.095	224	
Herstruct.Ittersum.landen Noord	418		61	afgesloten			
Regulering walgebruik woonboten	97		48	49		49	
Versnellingsactie sociale huur	0	1.500	94	1.406		1.406	
Voorbereiding versnellingsactie soc huur	60	0	36	24		24	
	4.256	1.214	2.163	2.950	1.192	1.758	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Trapjeswoningen Holtenbroek	-46	Berap 2015-1	duurzaam bouwen
Trapjeswoningen Holtenbroek	-240	Berap 2015-2	lagere kosten herstructurering
Versnellingsactie sociale huur	1.500	Rb.11-5-2015	versnellingsactie sociale huurwoningen
	1.214		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Herstructurering Ittersummerlanden	357
	357

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Woonservice gebieden
In 2016 worden de laatste subsidie vastgesteld en vindt de afrekening met de provincie plaats. Daarna kan het krediet worden afgesloten.

Trapjeswoningen Holtebroek
In 2015 zijn de laatste woningen van het project opgeleverd. SWZ heeft de openbare ruimte aangelegd. Door de gemeente is de Obrechtstraat herstraat. In het voorjaar van 2016 vindt de grondoverdracht evenals de subsidie-afwikkeling van de Muziekwijk (voorheen Trapjeswijk) plaats. Daarna wordt het project afgesloten.

Herstructurering Ittersummerlanden
De werkelijke kosten wijken af van de geraamde kosten omdat een aantal onderdelen van de exploitatieramingen niet zijn uitgevoerd. Verder is op diverse onderdelen een aanbestedingsvoordeel behaald.

Versnellingsactie sociale huur
Er is in 2015 besloten om € 1,5 mln beschikbaar te stellen voor het realiseren van circa 300 woningen t.b.v. de sociale woningbouw.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

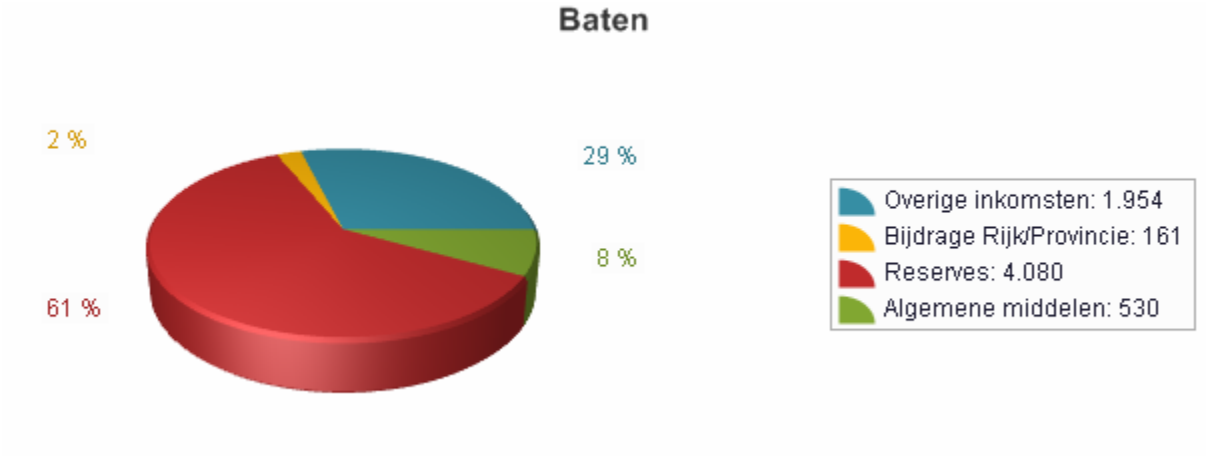

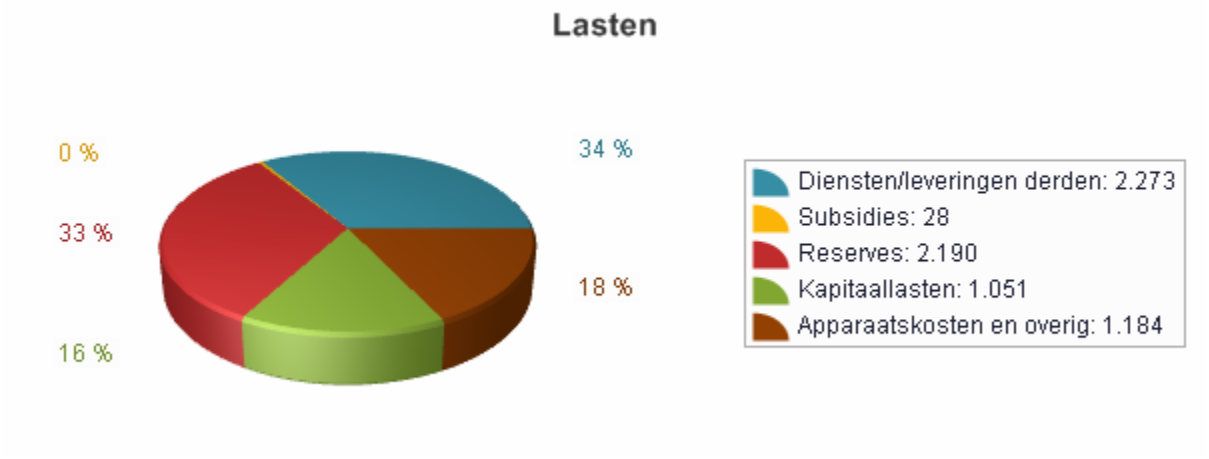

Programma 2 Economie

Beleidsverantwoording

Algemeen

Zwolle is nog steeds een krachtige stad in een economisch sterk presterende regio, zo blijkt uit laatste Toplocatie onderzoek van Elsevier/Bureau Louter uit 2015. Onze stad functioneert daarbij als motorblok voor de regionale economische ontwikkeling. Tegelijkertijd voegt de regio extra kwaliteit toe met een hoogwaardig klimaat om te wonen en te recreëren en met een arbeidsmoraal die landelijk hoog aangeschreven staat. Voorwaarde voor het vasthouden van deze economische toppositie is monitoren, anticiperen en inspelen op kansrijke ontwikkelingen.

Het jaar 2015 stond landelijk in het teken van een economisch herstel. Ook in Zwolle heeft dat herstel ingezet. Liet 2014 nog een afname aan werkgelegenheid zien, 2015 was gelukkig weer een positief jaar: het aantal arbeidsplaatsen in Zwolle groeide tot boven de 90,000 en nam toe met 0,7%
De andere kant van de medaille is natuurlijk de werkloosheid. Volgens het CBS kwam de werkloosheid in Zwolle in 2015 uit op 7,0%. Helaas kunnen we niet nagaan of er sprake is van een stijging dan wel een daling. Sinds 2015 wordt namelijk gebruik gemaakt van een nieuwe methodiek, aansluitend bij uniforme regels van alle lidstaten van de Europese gemeenschap. Vergelijking met eerdere jaren is niet mogelijk.

Van groot belang voor een economisch herstel is in ieder geval dat de uitgangspositie van Zwolle goed is en blijft. De gemeente schept de juiste randvoorwaarden, zodat de mensen achter de bedrijven/instellingen gemakkelijker hun bedrijf in Zwolle kunnen vestigen dan wel het bestaande bedrijf in Zwolle sterker maken.

In 2015 is de groeibrief 'Economie Zwolle in perspectief' verschenen. Daarin worden binnen de verschillende economische thema's de aanknopingspunten genoemd die belangrijk zijn voor het inspringen op die kansrijke ontwikkelingen. Onderstaand worden voor 2015, niet uitputtend, de belangrijkste ‘resultaten’ van het inspringen op kansrijke ontwikkelingen genoemd.

Wat betreft bedrijfsruimte en acquisitie: meest in het oog springend en erg belangrijk voor de economische ontwikkeling van Zwolle was de opening van Wehkamp op Hessenpoort. Naast het vernieuwende aspect betekende dit ook een forse toename aan arbeidsplaatsen in Zwolle.

Wat betreft detailhandel: in 2015 opende ook IKEA haar winkeldeuren. Voor de aantrekkelijkheid van Zwolle als winkelstad is dit een belangrijk moment. Een mogelijke indicatie dat het economisch herstel ook in Zwolle ingezet is, is het feit dat de winkelleegstand is afgenomen in Zwolle. De leegstand in Zwolle ligt beduidend onder het landelijk en provinciaal gemiddelde. Ook ligt Zwolle onder het gemiddelde van alle 100.000 plus gemeenten.

De gemeente heeft de randvoorwaarden geschapen voor een vernieuwende aanpak van het Broerenkwartier in de binnenstad. Met het aanstellen van een inspirator is veel gebeurd op maaiveldniveau: er is nauwelijks leegstand meer op het Eiland, er zijn evenementen in het Broerenkwartier gestart en er heeft een 'branding' van het Broerenkwartier plaatsgevonden.

De horecavisie is in 2015 geactualiseerd. Daar plukt de stad direct de vruchten van. Er zijn 15 horecabedrijven bij gekomen, waarvan bij een aantal sprake is van een mix functie bij een winkel. Ook de verruimde mogelijkheden voor kleinschalig hotel in de binnenstad wordt door de markt gewaardeerd. Er zijn reeds 2 initiatieven gerealiseerd. Er lopen gesprekken en aanvragen van nog meerdere partijen.

Met het beleidskader leisure wordt beoogd een inhaalslag te maken met het leisureaanbod in Zwolle. De beschikbaarheid van locaties blijkt een stimulans te zijn voor ondernemers. Zo zijn in 2015 3 sportscholen gefaciliteerd, 1 escaperoom, een waterskibaan en een family entertainmentcentrum.
Mijlpaal wat betreft de regionale samenwerking in 2015 was de realisatie van het gezamenlijk havenbedrijf van Kampen, Meppel en Zwolle: Port of Zwolle (zie ook paragraaf 3: Verbonden Partijen).

Uitdaging is om ook in 2016 als gemeente de juiste randvoorwaarden te scheppen voor bedrijven, instellingen en burgers opdat de economisch groei in 2016 wordt voortgezet.

Van economisch belang is ook de infrastructuur voor energie en drinkwater. Om die reden is Zwolle aandeelhouder van een aantal N.V.'s en B.V.'s. Het gaat daarbij om Enexis Holding NV (en de daarbij behorende overige Essent-opvolgers) en NV Vitens. Voor Zwolle is het van belang om invloed uit te kunnen oefenen op de uitvoering van een publiek belang, de dienstverlening en de tarieven. Daarnaast bieden deze deelnemingen een rendement.

Verder zijn wij actief binnen NV Wadinko (participatiemaatschappij ter stimulering van gezonde bedrijvigheid) en Zuiderzeehaven Ontwikkelingsmaatschappij CV en Zuiderzeehaven Beheer BV (ontwikkeling van 'natte kavels' in regionaal verband).

In paragraaf 3: Verbonden Partijen is een nadere toelichting per partij gegeven over 2015.

Relevante kaderstellende nota's

- Structuurplan Zwolle 2020
- Kadernota bedrijventerreinen
- Kadernota kantoren 2011-2020
- Kadernota detailhandel 2012-2020
- Innovatieagenda The Next Step: Coalition of the Willing in de Regio Zwolle
- Horecavisie 2012-2017 Gastvrij en Vitaal
- Nota evenementenbeleid
- Beleidsnota hotels
- Toeristisch offensief
- Regionale werkgeversdienstverlening IJssel-Vecht (juni 2012)
- Rapport Zwolle bij top van Nederlandse binnensteden
- Ontwikkelingsprogramma Binnenstad 2020
- Beleidskader Commerciële Vrijetijdsvoorzieningen 2011-2025
- Beleidsregel Bed & Breakfast 2011
- Marketing en acquisitiestrategie werklocaties

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Concurrerend vestigingsklimaat voor bedrijven		
Streefdoel/indicator		
MKB-vriendelijkste stad van Nederland		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Zwolle is in 2013 uitgeroepen tot MKB-vriendelijkste stad van Nederland. Zwolle staat in de top 3 van MKB-vriendelijkste gemeenten in Overijssel.	MKB-vriendelijkste stad van Nederland.	In 2015 niet onderzocht
Nulmeting Normenkader voor Bedrijven 2009: 6,9. Bij de éénmeting in 2013 is op zes van de tien normen voldoende gescoord (ten opzichte van vier voldoendes in 2009). Op de norm klanttevredenheid scoorde de gemeente een 7,3. Met de landelijke evaluatie van het instrument Normenkader/Bewijs van Goede Dienst staat de continuïteit van dit landelijke 'keurmerk' ter discussie. Zwolle heeft naar analogie van het burgerpanel een eigen alternatief ontworpen. Hierbij dienen de uitgevoerde metingen Normenkader als nulsituatie.	Klanttevredenheid 7,5	In 2015 waardeerde het Ondernemerspanel de dienstverlening van Zwolle gemiddeld met een 6,7. Kleinere (MKB) ondernemers weten onvoldoende waarvoor zij bij de gemeente terecht moeten/ kunnen
Door de cookiewet kan voor 2013 en 2014 geen relatie meer worden gelegd met de analyses van kwalitatief en kwantitatief gebruik van het digitale kanaal voor ondernemers in de voorgaande jaren. Met de nieuwe site en nieuwe presentatie van de digitale producten voor ondernemers is een nieuwe nulsituatie ontstaan.	Stijging gebruik digitale dienstverlening met 10% (nulsituatie is ingebruikname van nieuwe website medio 2014).	
Nieuwbouw van kantoren op kantorenlocaties in Zwolle heeft sinds 2012 niet plaatsgevonden. Het leegstandspercentage Zwolse kantoren is circa 16%, gelijk aan het landelijk gemiddelde. Op de totale kantorenvoorraad van ca. 800.000 m² bedraagt de kwantitatieve leegstand 132.000 m². Streven is om de leegstand in Zwolle onder het landelijk gemiddelde te krijgen.		De kantorenleegstand ligt in Zwolle op 18%. Ca. 2% boven het landelijke gemiddelde.
In 2013 is op de bedrijventerreinen Hessenpoort en Marslanden in totaal 6 hectare bedrijventerrein uitgegeven (onder andere Wehkamp.nl). Op drie inbreidingslocaties op Voorst heeft de markt in 2013 initiatief tot herontwikkeling genomen. Gelet op de procedures zal realisatie in 2014 en volgende jaren zijn.	De uitgifte van 3 hectare gemeentelijk bedrijventerrein.	Uitgifte Hessenpoort: 2,632 ha. Marslanden Zuid 1,039 ha. totaal 3,671 ha.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Werkstad voor eigen inwoners en regio.		
Streefdoel/indicator		
Jaarlijkse banengroei 0,5%-punt boven landelijk gemiddelde.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
De verhouding tussen het aantal banen en het aantal inwoners van 15 tot en met 64 jaar is in 2013 109% (109 banen voor 100 inwoners). De (negatieve) groei van de werkgelegenheid in 2013 was ten opzichte van 2012 -0,1%. Landelijk was de krimp -1,2%.	De werkgelegenheidsfunctie van Zwolle is in 2015: 105%. Jaarlijkse groei van werkgelegenheid 0,5%-punt boven landelijk niveau.	De verhouding tussen het aantal banen en het aantal inwoners van 15 tot en met de pensioengerechtigde leeftijd in 2015 108% (108 banen voor 100 inwoners). De groei van de werkgelegenheid in 2015 was ten opzichte van 2014 0,7% Landelijke cijfers nog niet bekend
	Jaarlijkse groei van vestigingen gelijk aan landelijk gemiddelde.	De toename van het aantal vestigingen 2015 ten opzichte van 2014 was 3,9%. Landelijke cijfers nog niet bekend
	In 2015 1.250 starters. Als aandeel van het aantal vestigingen: 13%.	Geen cijfers voor 2015 wel voor 2014. In Zwolle zijn in 2014 1.338 bedrijven gestart. Het aantal starters is 12,2% van het totaal aantal ondernemingen (nationaal is die verhouding 11,4%).
De toename van het aantal vestigingen in 2013 ten opzichte van 2012 was 2,6%. Landelijk was de groei 1,8%. In Zwolle zijn in 2013 1.379 bedrijven gestart. Het aantal starters is 18,2% van het totaal aantal ondernemingen (nationaal is die verhouding 11,7%).		
In maart 2012 is Polymer Science Park geopend. In 2013 participeerden 33 bedrijven in het PSP en werden 40 projecten uitgevoerd.Op 13 februari 2013 heeft Deltion College subsidie ontvangen voor de oprichting van een Centrum voor Innovatief Vakmanschap Polymeren, Coatings en Composieten.	Bedrijven en kennisinstellingen vormen een krachtig cluster Polymer Science Park Zwolle, dit blijkt uit: vijf à zes grote projecten binnen het cluster gedurende de periode tot 2015 (parallel uitgevoerd); 25 projecten (waarvan minimaal twintig MKB-projecten) in drie jaar tijd; in 2014 25 deelnemende partners (acht grote bedrijven, 13 MKB-bedrijven en vier onderwijsinstellingen).	Het Polymer Science Park is uitgegroeid tot een solide organisatie die in staat is om op allerlei vragen uit de markt en nieuwe ontwikkelingen in te spelen. Het aantal leden is gegroeid naar 40. Honorering van het project Proeftuin Recycling – Future Proof Polymers was een belangrijke mijlpaal in 2015 voor de samenwerking tussen wetenschap en bedrijfsleven
In januari 2014 is het Health Innovation Park in Zwolle gestart.Eind 2013 zijn er 58 kansrijke initiatieven die meer of minder intensief worden ondersteund door het HIP.	Bedrijven, zorginstellingen en kennisinstellingen vormen een krachtig samenwerkingsverband, het Health Innovation Park. Het Health Innovation Park (HIP) is in 2015 dé centrale speler op het snijvlak van zorg, kennis en ondernemerschap in de regio Zwolle. Dat blijkt uit de toename van het aantal leden van de coöperatieve vereniging conform de meerjarenbegroting van het HIP.	Resultaten nog niet bekend
In het JaarWerkPlan 2014 van Kennispoort Regio Zwolle staat dat Kennispoort zich richt op drie clusters, 30 events, 224 innovaties en 121 begeleidingstrajecten.	Voldoen aan JaarWerkPlan.	In 2015 zijn 322 innovaties begeleid, waarvan 277 hebben geleidt tot een begeleidingstraject. Kennispoort heeft 94 bijeenkomsten georganiseerd voor in totaal 4.359 deelnemers. Deelname aan het cluster Logistiek in de Regio Zwolle. Mijlpaal in 2015 was de realisatie van het gezamenlijke havenbedrijf van Kampen, Meppel en Zwolle: Port of Zwolle.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Zwolle: koop- en recreatiecentrum van de regio		
Streefdoel/indicator		
Zwolle in 2020 bij de top tien van meest gastvrije steden van Nederland		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Nulsituatie 2010 (op basis van vijfjaarlijks koopstromenonderzoek): ·Binding dagelijkse goederen: 96%; ·Binding niet-dagelijkse goederen: 80%; ·Toevloeiing dagelijkse goederen: 13%; ·Toevloeiing niet dagelijkse goederen: 49%. 20.000 m² winkeloppervlak op Voorsterpoort (woonboulevard).	Koopstromenonderzoek: de binding van consumenten aan Zwolle en de toevloeiing van consumenten naar Zwolle is absoluut en relatief groter geworden in 2015, vergeleken met 2010.	In 2015 is weer een koopstromenonderzoek geweest. • In de dagelijkse sector is ongeveer sprake van consolidatie. Het totale bestedingspotentieel (dus dat wat inwoners in totaal uitgeven in de dagelijkse sector) is ten opzichte van 2010 met 10 procent gestegen, door bevolkingsgroei in Zwolle en door landelijke ontwikkeling. • In de niet-dagelijkse sector is er sprake van omzetdaling, maar de afname is verhoudingsgewijs minder groot dan de gemiddelde landelijke daling van de consumentenbestedingen in de periode 2010-2015 in de niet-dagelijkse sector (zowel binding als toevloeiing zijn relatief gezien minder hard gedaald). Daarbij komt dat de afvloeiing naar andere aankoopplaatsen is gedaald, terwijl de afvloeiing naar internet is toegenomen. Zwolle 'verliest' dus minder omzet aan andere plaatsen maar ondervindt wel de gevolgen van de doorgroei van het online winkelen Algemene conclusie is dat Zwolle het in vergelijking met andere gemeenten in de provincie Overijssel beter doet.
	Realisatie van 20.000 m² nieuwe winkels op Voorsterpoort (in 2012: 0).	In 2015 geen nieuwe winkels op Voorsterpoort
Het aantal toeristische bezoekers aan Zwolle was in 2009: 1.245.000. In 2012 waren dat er 1.369.000. In 2013 waren dat er 1.220.000 Het aantal overnachtingen in hotels, B&B en campings was in 2009: 119.500 overnachtingen. In 2011 waren dat er: 138.778. In 2013 warden dat er 149.185	Aantal toeristische bezoekers aan Zwolle herstelt naar niveau 2012 met 1,3 miljoen bezoekers Aantal overnachtingen 190.000.	**Er zijn (nog) geen cijfers voor het jaar 2015. De meest recente zijn uit 2014.** • In 2014 ontving Zwolle 1.168.000 bezoekers met in totaal 2.500.000 bezoeken. • In 2014 waren de bestedingen per persoon per bezoek 39 euro. • Het aantal overnachtingen in hotels, B&B en campings was was in 2014 172.125 Conclusie is dat het aantal overnachtingen nog steeds toeneemt. Het aantal toeristische bezoekers is in 2014 blijft achter bij de doelstelling.

Binnenstad 2010 - 2013: • Zwolle stond in 2010 op de 16e plaats van de 21 onderzochte steden in het onderzoek van de landelijke VVV naar de meest gastvrije steden van Nederland. In 2012 op plaats 7. In 2013 op plaats 9. Dit lijkt forse daling maar de scores liggen op enkele tienden bij elkaar. • In 2010: 1.337.000 toeristische bezoekers. In 2013: 1.220.000 toeristische bezoekers. Landelijke beeld: Zwolle doet het minder slecht doet dan gemiddeld in de regio. • In 2011 bedroeg het aantal passanten (bewoners en toeristische bezoekers) 12,3 miljoen. In 2013 10,4 miljoen. Landelijk beeld: Zwolle doet het beter dan het gemiddelde in de regio. • € 330 mln. detailhandelsomzet.	Binnenstad 2020: • bestendige positie in de top 10 van meest gastvrije steden van Nederland. • 5 miljoen toeristische bezoeken. • 14 miljoen passanten. • € 485 mln.detailhandelsomzet (prijspeil 2010). • leegstand binnenstad binnen de marges van het landelijk gemiddelde.	• Winkelleegstand 2015 in heel Zwolle bedraagt 6,4% (vestigingen) en 4,9% (vloeroppervlakte). De winkelleegstand in Zwolle ligt hiermee duidelijk onder zowel het landelijk als het provinciaal niveau. Ook liggen de cijfers duidelijk onder het gemiddelde van de 100.000plus gemeenten. • er zijn geen recente cijfers/positie bekend wat betreft gastvrije steden
Zwolle Stadsmarketing 2010 - 2013: • Toeristisch imago 6,5 (La Group 2009). Volgende onderzoek is in 2014. • In 2010 toeristische bezoekers 1,3 miljoen. In 2013: 1,2 miljoen. Landelijke beeld waarbij Zwolle het minder slecht doet dan gemiddeld in de regio. • Promotionele mediawaarde in landelijke media 2010: € 1,1 miljoen. In 2013: € 8,1 miljoen	Zwolle Stadsmarketing 2015: • Toeristisch imago 6,7 - 7,1. • Toeristische bezoekers herstelt naar niveau 2012 met 1,3 miljoen bezoekers. • Binnen bestaande budget de stadsmarketing van op bezoekers gerichte marketing naar niveau van beslissers en speciale doelen zoals positie van Zwolle als studentenstad versterken.	• Toeristisch imago in 2014 is volgens onderzoek van LaGroup 6.5 en ligt daarmee nog niet op de doelstelling van 2015

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	2.734	752	4.400	1.677	4.373	2.522	28	844	872
Reservemutaties	150	74	736	871	777	863	-41	-8	-49
Gerealiseerd resultaat	**2.884**	**826**	**5.136**	**2.548**	**5.150**	**3.384**	**-13**	**836**	**823**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Economisch beleid en progr.	4	-4			0	
Relatiebeheer/Acquisitiebeleid						
Marketing en promotie	21		21	-35	-8	-22
Evenementen	-1		-1			-1
Toeristisch beleid	-2	-5	-7	-6		-13
Economische deelnemingen		854	854			854
Aansluiting onderw/arbeidsmark	5		5			5
Totaal	**28**	**844**	**872**	**-41**	**-8**	**823**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Economische deelnemingen	+854	I	N.a.v. de verkoop van Essent aan RWE is een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening aangehouden (in jargon: in escrow gestort). Hiervoor was een voorziening getroffen voor het Zwolse deel van de verkoopopbrengst. In 2012 is al een deel vrijgevallen. In 2015 is wederom een deel van de escrow vrijgevallen (+777). Daarnaast hebben er hogere dividenduitkeringen (Enexis) en renteopbrengsten plaatsgevonden (+77).

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2015	krediet	2015	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Duurz. versterking Voorst	1.615	294	856	1.053	472	581	
Stimuleren Zwolse economie	180		135	45	-50	95	
Digitaal ondernemersloket	42			42		42	
Quick scan IJsselhallen	12			12		12	
Centrummarkten	24			24		24	
Hanzelijn monitor	46		46	afgesloten			
Kantorenmarkt economie	167	8	50	125	-9	134	
Economische ontwikkelingen ZKN	360	125	325	160		160	
Onderzoek kantorenmarkt Oosterenk	69		2	afgesloten			
Samenwerking Economie Regio	261	326	483	104		104	
Herontwikkeling Weeshuisstraat	30		21	9		9	
Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid	52		4	48	-103	151	
200 jaar Koninkrijk		105	105	afgesloten			
Transitieteam leegstand		50	31	19		19	
Proces gebiedsontw. Spoorzone		27	16	11	11		
	2.858	935	2.074	1.652	321	1.331	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Duurz. versterking Voorst	294	Berap 2015-1	aanvullend krediet
Kantorenmarkt economie	8	Berap 2015-2	Prov. Aanpak leegstand kantoorpanden
Economische ontwikkelingen ZKN	125	Rb.11-5-2015	budget economische clusters
Samenwerking Economie Regio	326	BW 23-8-2011	doorwerking economische samenwerking
200 jaar Koninkrijk	150	Begroting '15	incidenteel nieuw beleid
200 jaar Koninkrijk	-45	Berap 2015-2	vrijval
Transitieteam leegstand	50	BW 21-4-2015	transitieteam leegstand
Proces gebiedsontw. Spoorzone	27	BW 9-6-2015	pilot org.gebiedsontw.
	935		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Onderzoek kantorenmarkt Oosterenk	69
Hanzelijnmonitor	0
200 jaar Koninkrijk	0
	69

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Duurzame Versterking Voorst
Het project bevat een aantal maatregelen die van 2010 t/m 2016 worden uitgevoerd. Er wordt zoveel mogelijk werk met werk gemaakt door aan te sluiten op de planningen van andere projecten. Hierdoor schuiven de termijnen iets op. Het is de bedoeling dat de afrekening met de provincie in 2016 zal plaats vinden.

Kantorenmarkt
Het project is hoofdzakelijk bestemd voor de aanpak van de kantorenleegstand.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

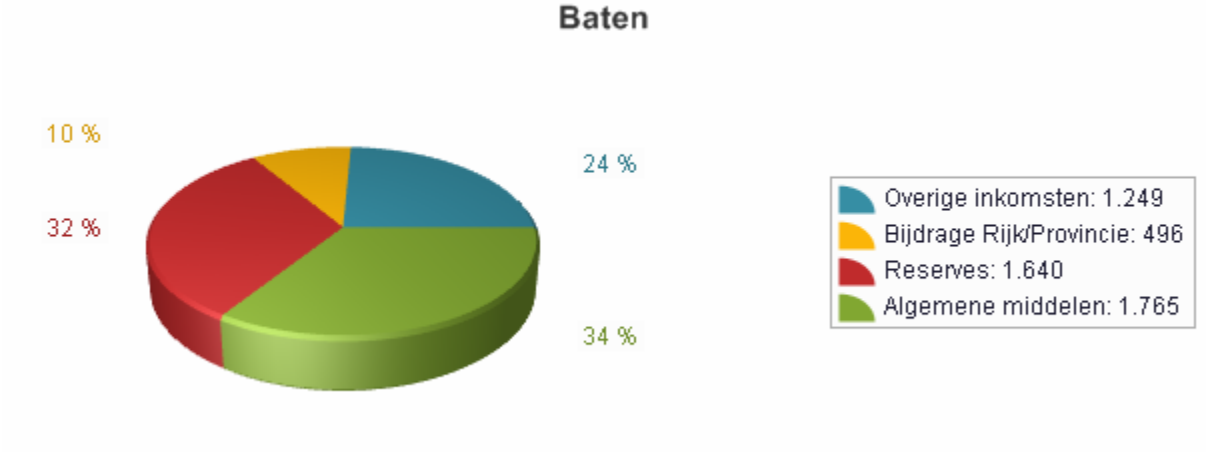

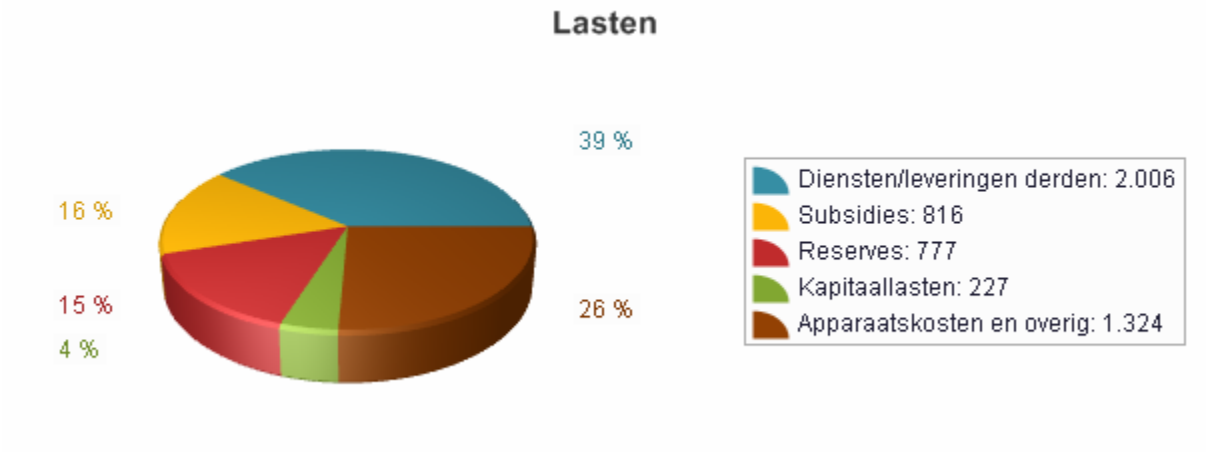

Programma 3 Bereikbaarheid en mobiliteit

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het programma mobiliteit heeft in 2015 geleid tot het versterken van de bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid van Zwolle. Met het uitvoeren van projecten, het inrichten van programma's en het uitvoeren van reguliere (beleids)taken is bijgedragen aan de keuzevrijheid van reizigers en de betrouwbaarheid van de reistijd. Door de gerealiseerde doorstroomas voor het Openbaar Vervoer op de Pannekoekendijk en Harm Smeengekade ervaren reizigers nu bijvoorbeeld iedere dag het gemak van de verbeterde doorstroming. Ook de fietser is met verbeterde routes nog beter in staat om zijn of haar bestemming op een comfortabele en veilige manier te bereiken. Er zijn initiatieven op het gebied van parkeren genomen om de parkeerdruk te verlagen.

Voor inwoners, ondernemers en bezoekers is het belangrijk te blijven investeren in een bereikbaar, leefbaar en veilig Zwolle. Zeker als het economisch herstel zich voortzet en de vraag naar mobiliteit toeneemt is er voortdurende beleidsaandacht nodig om de concurrentiepositie van Zwolle voor inwoners, bedrijven en instellingen te borgen. Als Fietsstad van Nederland is in 2015 daarom verder ingezet op de positie van de fiets(er), onder meer door met overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen te werken aan een gezamenlijke agenda. Lokaal is de Agenda Fiets vastgesteld, de Fietsweek met twaalf partners georganiseerd en is het projectvoorstel Smart Cycling Cities 2016-2020 als onderdeel van het kennisprogramma Smart Urban Regions of the Future (SURF) samen met onder meer de Hogeschool Windesheim toegekend. Landelijk hebben partijen de Tour de Force/Agenda Fiets omarmd. Mede vanuit de bestuurlijke rol in de VNG is hier door Zwolle actief aan bijgedragen.

De mobiliteitsvisie van Zwolle neemt als uitgangspunt de reiziger: hoe kan men zijn of haar bestemming bereiken, in een betrouwbare reistijd, met het vervoermiddel naar keuze? Met een mobiliteitsonderzoek onder de Zwolse inwoners is inzicht verkregen in de mobiliteitsbehoeften. Deze gegevens worden betrokken bij het organiseren van de optimale 'mobiliteitsmix' in Zwolle. Het in 2015 ontwikkelde maatregelpakket voor het vervolgprogramma van Beter Benutten Zwolle Kampen beoogt op bovenstaande onderdelen vooral in spitstijden een verbetering te realiseren. Door infrastructurele en gedragsbeïnvloedende maatregelen wordt gestimuleerd dat reizigers zich op een andere manier of op een later tijdstip verplaatsen, zodat vertragingen en files in de spits worden teruggedrongen. De regionale bereikbaarheid wordt verder versterkt met beleidsinzet rond de N340, N35 en het Minder Hinder Team. Naast de bereikbaarheid, zijn er maatregelen voorbereid op het gebied van verkeersveiligheid en leefbaarheid. De provincie heeft deze maatregelen met een subsidie gehonoreerd.

Relevante kaderstellende nota’s

- Mobiliteitsvisie (2008)
- Actieprogramma mobiliteit (2013)
- Agenda Fiets (2015)
- Beleidsplan Verkeersveiligheid, Verkeersveiligheid Voor Elkaar, 2008-2018 (2008)
- Samenwerkingsagenda Overijssel (provincie, 2007 en 2009)
- Fietsstratenplan Zwolle (2006)
- Koersdocument Parkeren, inclusief fietsparkeren (2011)
- Uitwerkingsplannen fietsparkeren, tarieven en financiën, Hanzeland, schilwijken

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Gastvrije regio
Streefdoel/indicator
10% reistijdwinst van deur-tot-deur realiseren.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
5.700 zwaar vertraagde auto- en vrachtritten per jaar in de regio Zwolle-Kampen.	• 1.850 structurele spitsmijdingen per dag realiseren in de regio Zwolle-Kampen in de periode 2015-2017. • Reductie van 450 zwaar vertraagde ritten van en naar Zwolle in de periode 2015-2017.	• Op 1 juni 2015 is het maatregelenpakket ter kennisname gebracht aan de raad (Koepeldocument Beter Benutten) en is krediet beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Na verwachting zijn er in het voorjaar van 2017 effecten te melden qua reductie van zwaar vertraagde ritten. Medio 2016 wordt met een afzonderlijke digitale uitgave een toelichting gegeven op de resultaten in Beter Benutten 1 en 2. • Op 7 december 2015 is de fietsstraat Kamperweg geopend. Het grootste deel van de Kamperweg is nu zo ingericht dat de fietser voorrang heeft en de auto te gast is. De realisatie van de comfortabele fietsverbinding is het eerste resultaat van het vervolgprogramma Beter Benutten Zwolle Kampen 2015-2017. • In 2014 is de deelname op regionaal bestuurlijk niveau gecontinueerd via de programmalijn Bereikbaarheid en Mobiliteit van Zwolle Kampen Netwerkstad (ZKN). • Binnen het programma Beter Benutten 1 is de samenwerking met de koplopers geïntensiveerd. Dit heeft geresulteerd in 35 deals en arrangementen, die ruim 1.100 spitsmijdingen hebben opgeleverd. • Onze wegbeheerders- en verkeersmanagementrol is uitgevoerd met de regionale partners in het Minder Hinder Team, daar zijn o.a. de verkeersscenario's mee ontwikkeld. • Deelgenomen in diverse regionale projecten van partners (N35, N340).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Bovengemiddeld gebruik van de fiets in en naar Zwolle toe
Streefdoel/indicator
Zwolle Fietsstad van Nederland

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Zwolle Fietsstad van Nederland 2014	Behoud van toppositie in verkiezing Fietsstad van Nederland (in 2015 nummer 1)	• In 2015 was Zwolle fietsstad van Nederland. Onder meer door de organisatie van een Fietsweek en het initiëren van een landelijke Agenda Fiets (Tour de Force) is daar betekenis aan gegeven.
49% van de ritten tot 7,5 kilometer en korter wordt met de fiets gemaakt (bron: CBS, 2009).	Percentage van de ritten tot 7,5 kilometer blijft gelijk aan huidige situatie. In de periode 2010-2013 wordt 47% van de ritten tot 7,5 kilometer met de fiets gemaakt. Landelijke cijfers van het Kennisinstituut mobiliteitsbeleid (KiM) over onder meer Zwolle bevestigen het hoge, bovengemiddelde fietsgebruik in Zwolle.	• De Zwolse Agenda Fiets is vastgesteld en ter kennisname gebracht aan de raad. • De fietsbrug over de Blaloweg ter hoogte van de Hasselterweg is 7 december 2015 geopend. • De herinrichting van de Burgemeester Roelenweg oost en hoofdfietsroute Stadshagen-Binnenstad is uitgevoerd. • Uitwerkingsplan fietsparkeren fase 3 gerealiseerd (realiseren fietsenstalling Rodetorenplein, uitbreiden stalling Meerminneplein, inzet handhaving).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Klantgericht en kwalitatief sterk aanbod van Openbaar Vervoer in en naar de stad

Streefdoel/indicator
n.v.t.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Station Zwolle heeft na Utrecht Centraal grootste aantal verbindingen	Hubfunctie van (station) Zwolle is versterkt.	• In samenwerking met de provincie Overijssel en de gemeente Kampen wordt de elektrificatie van de Kamperlijn, inclusief halte en onderdoorgang in Stadshagen, voorbereid. • Korte termijn maatregelen voor verbetering doorstroming busvervoer station–binnenstad zijn uitgevoerd (inzet verkeersregelaars). • De reconstructie aan de Pannekoekendijk en Harm Smeengekade is uitgevoerd. Tijdens de reconstructie zijn o.a. een vrijliggende tweerichtings busbaan met een centrumhalte en twee vrijliggende autorijstroken aangelegd. Aan de Kamperpoort-zijde is een vrijliggend tweerichtingsfietspad en een breed voetpad gerealiseerd. Op 10 september 2015 was de opening. • Er is deelgenomen in studie capaciteits- en snelheidsverhoging baanvak trein Zwolle-Herfte. In afstemming met (Noordelijke) overheden, vervoerders en ProRail is gekozen voor de variant waarin een dive-under bij Herfte wordt gerealiseerd. Hierdoor gaat de aansluiting bij Herfte van twee naar vier sporen en ondervinden de treinen van Zwolle richting Leeuwarden/Groningen en van Zwolle richting Emmen door de vrije kruising geen hinder van elkaar. • Pilots in het kader van spitsmijden regionaal spoor door studenten zijn voorbereid in samenwerking methet ministerie en de provincie Overijssel. • De Hanzelijn Monitor is uitgevoerd. • Onder de bevolking van Zwolle is een mobiliteitsonderzoek uitgevoerd.

Relaties met andere programma's
Er is een sterke relatie met het project Spoorzone. Binnen de Spoorzone worden de nieuwe busterminal aan de zuidzijde van het station en de nieuwe verbinding van de zuidzijde naar de noordzijde gerealiseerd.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Een betrouwbaar hoofdwegennet en bereikbare economische centra.

Streefdoel/indicator
n.v.t.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
		• Bij wegwerkzaamheden, incidenten en evenementen is verkeersmanagement uitgevoerd. Mede dankzij een succesvolle toepassing van omgevings- en verkeersmanagement is de overlast in de ruim zes maanden durende wegwerkzaamheden bij de Pannekoekendijk tot een minimum beperkt. • Meldingen, klachten en vragen over bestaande verkeerssituaties zijn behandeld. • De tweede fase Hasselterweg is opgeleverd in het derde kwartaal van 2015.

Relaties met andere programma's
Dit onderdeel heeft een sterke relatie met het programma Beter Benutten, welke hierboven is benoemd i.r.t. de doelstellingen over mobiliteitsmanagement.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Verkeersveilige stad.

Streefdoel/indicator
50% reductie van het aantal verkeersdoden en 34% reductie van het aantal ziekenhuisgewonden in 2020 ten opzichte van 2002.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
6 verkeersdoden en 98 ziekenhuisgewonden (2002).	Het aantal dodelijke ongevallen over de jaren 2011- 2013 bedroeg gemiddeld 2 per jaar en het aantal ongevallen met (ziekenhuis)letsel gemiddeld 14 per jaar. Dit zijn de meest recente gegevens.	• In het kader van verkeersveiligheidseducatie zijn projecten uitgevoerd. Voorbeelden zijn: o 15 basisscholen namen deel aan het project Streetwise van de ANWB; o de groepen 7 en 8 van 34 basisscholen hebben meegedaan aan project Dode Hoek met VVN Zwolle (in totaal 1560 kinderen); o ruim 1200 leerlingen hebben meegedaan met het Verkeersexamen; o alle Zwolse basisscholen (59 adressen) hebben een verkeersouder of een contactpersoon; o op 9 scholen voor voortgezet onderwijs is een verkeersveiligheid coördinator; o aan de opfriscursus verkeersregels en rijvaardigheid voor senioren van VVN afdeling Zwolle hebben ruim 200 cursisten aan deelgenomen. • Maatregelen in het kader van verkeersveiligheid aan de Hanekamp/Menistenstraat, Belvedèrelaan Stadshagen en Zeven Alleetjes/Burg. van Roijensingel zijn voorbereid. • De oversteek Wijheseweg in Windesheim is verkeersveiliger gemaakt.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Bieden van kwantitatief en kwalitatief voldoende parkeergelegenheid.

Streefdoel/indicator
In 2020 1.000 nieuwe parkeerplaatsen erbij en 850 parkeerplaatsen die beter worden benut ten opzicht van 2011.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
		• De planvoorbereiding voor de realisatie van een nieuwe parkeergarage aan het Katwolderplein (710 parkeerplaatsen) is gerealiseerd. • Het openstellen van de parkeerplaatsen bij het provinciehuis en bij Wehkamp op koopavonden en weekenden is gecontinueerd. • Medio november t/m december is weer gewerkt met het bereikbaarheidsarrangement In Zwolle is Altijd Plaats. • De Parkeerbalans is opnieuw uitgevoerd. • Voormalig parkeerterrein Isala (v. Karnebeekstraat) is toegevoegd aan parkeerareaal (+ 112 parkeerplaatsen). • Reductie en vervanging van parkeerapparatuur geschikt voor kentekenparkeren is gerealiseerd.

Relaties met andere programma's
Project Katwolderplein en Project Beter Benutten.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	7.095	7.965	18.686	14.443	18.088	14.689	598	246	843
Reservemutaties	4.807	2.778	5.997	9.005	6.898	9.005	-901		-901
Gerealiseerd resultaat	**11.902**	**10.743**	**24.682**	**23.448**	**24.986**	**23.694**	**-304**	**246**	**-58**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Parkeerbeleid OW	6		6	-14	0	-7
Parkeren exploitatie EC	662	180	842	-842		
Mobiliteitsbeleid	14	-17	-3			-3
Verkeers mngt en mobiliteitbeh	-72	92	20	-46		-26
Infra en verkeersveiligheid	-12	-9	-21			-21
Totaal	**598**	**246**	**843**	**-901**		**-58**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Parkeren exploitatie EC	+ 842	I / D	Een fors deel van dit resultaat (+ 272) wordt gereserveerd i.v.m. nog uit te voeren aangegane verplichtingen ultimo het boekjaar. Het resterende deel (+ 570) betreft het voordelig exploitatieresultaat en bestaat uit de volgenden posten: Parkeerinkomsten (+ 100): De al bij de jaarrekening 2014 gemelde trend van licht stijgende inkomsten heeft zich (weliswaar zeer voorzichtig) in 2015 voortgezet; ten opzichte van de toen bijgestelde verwachtingen zijn de inkomsten weer licht gestegen. Zodra zich een structureel karakter aftekent, zal hierover in de berap melding worden gedaan. Parkeerhandhaving (- 20): In 2014 is gestart met een nieuwe handhavingsorganisatie, waarbij contractueel is afgesproken dat er een minimale betalingsbereidheid moet zijn van 94% (van de 100 geparkeerde auto's dienen er minimaal 94 een geldig parkeerticket, vergunning of naheffingsaanslag te hebben). Over heel 2015 is een betalingsbereidheid gerealiseerd van 96,3%, Bij de berap 2015-1 werd hierdoor al een lagere opbrengstverwachting gemeld (toen -145), in het verdere verloop van 2015 bleken de definitieve inkomsten uit naheffingsaanslagen nog verder te zijn teruggelopen (-85), echter de doelstellingen van het handhavingsbeleid zijn gehaald. Hiertegenover staan een tweetal (vooralsnog incidentele) meevallers; enerzijds is de verdere afbouw van de inzet van de Regiopolitie naar tevredenheid gaande (de bij berap 2015-2 ingeschatte benodigde 75 risicoreserve bleek deels niet nodig; voordeel (+46), anderzijds blijken de kosten voor de huidige inzet eveneens lager (+24), waarschijnlijk als gevolg van de invoering van het kentekenparkeren. Bij de berap 2016-1 zullen de structurele effecten worden gemeld. Inkomsten Maagjesbolwerk (+ 96): De contractuele afdracht van Q-Park over de inkomsten van het Maagjesbolwerk blijkt voor 2015 hoger dan geraamd. Ingeschat wordt dat hiervan +60 structureel is. Vergunningen (- 46): Digitalisering van het parkeervergunningensysteem is nog niet afgerond. Dit zal medio 2016 worden gerealiseerd en vanaf dat moment zal de exploitatieverbetering worden geëffectueerd. Onderhoud en incidentele opdrachten EC (+570): Uitvoering van het project Kentekenparkeren verminderde de inzet op het reguliere beheer en onderhoud en het buitengewoon onderhoud. Het resultaat hierop (+440) betreft daardoor voor een groot deel te reserveren middelen (+272) i.v.m. lopende verplichtingen. Daarnaast zijn de kosten voor energie beduidend lager (+130) dan verwacht; ook hier is de invoering van het kentekenparkeren voor een groot deel debet aan; andere redenen zijn de zachte winter (lagere stookkosten voor de opritten) en de ombouw naar duurzame verlichting in de parkeergarages en op de parkeerdekken. Bij de berap 2016-1 zal nader op het structurele effect (+120) voor exploitatie worden ingegaan. Algemene kosten en beheerskosten (+54): De beheerskosten zijn lager uitgevallen voor o.a. de externe inhuur van bemensing van de centrale (minder ziekte eigen medewerkers) en door de invoering van het kentekenparkeren (lagere kosten voor geldgaring). Overig (+88): Het resterende exploitatieresultaat is een saldering van diverse kleinere exploitatie-verschillen.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2015	krediet	2015	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Mobiliteitsbeleid							
Mobiliteitsvisie	22		-3	25		25	
Regionale Bereikbaarheid BREZ *)	714		132	582	582		
Regiotram Zwolle/Toekomst Kamperlijn	10.708	1.780	2.394	10.094	3.923	6.171	
	11.444	1.780	2.523	10.701	4.505	6.196	0
Verkeersmanagement en mobiliteitsbeheer							
Beter benutten ZKN	395	38	455	afgesloten			
Beter benutten (2.0)	-11	8.225	927	7.287	2.686	4.601	
Beter Benutten Spoor			43	-43	-43		
	384	8.263	1.425	7.244	2.643	4.601	0
Infra en Verkeersveiligheid							
Rodetorenbrug afwikkeling	162	-162	-133	afgesloten			
Verkeersveilgheid Wijheseweg	200		202	afgesloten			
Verkeersregelaars station - binnenstad		66	47	19		19	
Hoogw.Openb.Vervoer - doorstroomassen	7.526	3.834	4.491	6.869	5.995	874	
Toek. Verkeersontsl.SH	61		52	9		9	
Kabels & leidingen -opzegg.ovk.	75			75		75	
Benutting IJsselallee	114	-114		afgesloten			
Reconstructie Bajonet	859	-500	20	339		339	
Herontwikkeling Shell-terrein	1.565		23	1.542	558	984	
Hoofd Infrastructuur Stadshagen	7.128		2.426	4.702	1.195	3.507	
Meerj-progr Infra Ruimte & Transport (M.I.R.T.)			21	-21	-21		
Uitvoering Woonservicegebieden	20		20	afgesloten			
Bèlvédèrekln VV hfdfietsroute		508	20	488	237	251	
Hanekampaanp ongevallenconc		320	8	312	214	98	
Rooijensingel oversteek		150	7	143	71	72	
Ceintuurbaan fasen 3-4-5	1.231	-1.060	90	81		81	
	18.941	3.042	7.294	14.558	8.249	6.309	0
Parkeerbeleid Ontwikkeling							
Katwolderplein parkeeraccomodatie	25.353	100	7.029	18.424	100		18.324
Fietsenstalling Bankenlocatie	1.984			afgesloten			
Parkeerbeleid koersdocument	9			9		9	
Fietsenstalling Rodetorenplein	41	90	141	-10			-10
	27.387	190	7.170	18.423	100	9	18.314
Parkeerexploitatie Expertisecentrum							
Fietsparkeren binnenstad / station	67		65	afgesloten			
VVI11 Pterr Hanzelnd div v			-2	afgesloten			
VVI11 Verwijssysteem div.	45		28	17			17
P-gar.D'poort opwaard.	21			afgesloten			
VVI12 Emmawijk verlichting	10			afgesloten			
P-beleid en fietsparkeren	367		67	300	-35	256	79
2013 Lübeckplein parkeergarage	160		121	39			39
2013-vervanging P-automaten (10X)	17			17			17
Uitw.plan.innov.parkeren	330	50	305	75	-20	95	
VVI14 Turfmarkt	36			afgesloten			
VVI14 Diezerpoort install.	189		173	16			16
VVI14 Emmawijk install.	271		240	31			31
Kentekenparkeren		1.450	1.144	306		56	250
Emmawijk groot onderhoud		68	72	afgesloten			

	1.513	1.568	2.213	801	-55	407	449
Totaal	59.669	14.843	20.625	51.727	15.442	17.522	18.763

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Regiotram Zwolle/Toekomst Kamperlijn	1.780	Berap 2015-1	toekomst Kamperlijn
Beter benutten ZKN	30	Berap 2015-1	aanvullend krediet
Beter benutten ZKN	8	Berap 2015-2	aanvullend krediet
Beter benutten (2.0)	8.152	Rb. 1-6-2015	ZKN BeterBenutten 2.0
Beter benutten (2.0)	73	Berap 2015-2	aanvulling uit regulier onderhoud
Bèlvédèrelaan VV hfdfietsroute	508	Rb. 1-6-2015	BDU-ZKN BB 2.0
Hanekamp aanp ongevallenconc	320	Rb. 1-6-2015	BDU-ZKN BB 2.0
Rooijensingel oversteek	150	Rb. 1-6-2015	BDU-ZKN BB 2.0
Rodetorenbrug afwikkeling	-162	Berap 2015-1	afwikkeling
Doorstroming openb.vervoer (korte termijn)	66	Berap 2015-1	verkeersregelaars
Doorstroming openb.vervoer (lange termijn)	-120	Berap 2015-1	bereikbaarheid en mobiliteit
Doorstroming openb.vervoer (lange termijn)	204	Rb. 24-11-2014	voorl.ontwerp Willemskade
Doorstroming openb.vervoer (lange termijn)	3.750	Rb. 24-8-2015	Willemskade-HOV
Benutting Ijsselallee	-114	Berap 2015-2	afwikkeling
Reconstructie Bajonet	-500	Begroting 2015	bezuinigingen 2015
Ceintuurbaan fasen 3-4-5	-500	Begroting 2015	bezuinigingen 2015
Ceintuurbaan fasen 3-4-5	70	Berap 2015-1	2e fase Halteplan
Ceintuurbaan fasen 3-4-5	-630	Berap 2015-2	aframingen
Katwolderplein parkeeracc.	100	Berap 2015-2	aanvulling duurzaamheidspakket
Fietsenstalling Rodetorenplein	90	BW 28-1-2013	administratieve wijziging
Uitw.plan.innov.parkeren	50	Berap 2015-2	Bijdr MPI vergunningensysteem
Kentekenparkeren	1.450	Rb. 12-1-2015	Kentekenparkeren
Emmawijk groot onderhoud	68	Begroting 2015	vervangingsinvesteringen 2015
	14.843		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Beter benutten ZKN	-22
Verkeersveiligheid Wijheseweg	-2
Fietsenstalling Bankenlocatie	1.984
P-gar. D'poort opwaard.	21
VVI11 Pterr Hanzelnd div v	2
VVI12 Emmawijk verlichting	10
VVI14 Turfmarkt	36
Emmawijk groot Onderhoud	-4
Fietsparkeren binnenstad / station	2
Rodetorenbrug afwikkeling	133
	2.160

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Mobiliteitsbeleid

- Mobiliteitsvisie
  Binnen dit project staat nog één post gereserveerd, na afwikkeling hiervan wordt dit project afgesloten; het gaat om de volgende post: Momenteel wordt, samen met partners in de stad, verkend hoe het thema stadsdistributie vorm en inhoud kan worden gegeven. De daarvoor binnen dit project Mobiliteitsvisie gereserveerd middelen worden hiervoor aangewend.
- Regionale bereikbaarheid BREZ
  Het project DVM-BREZ is in 2011 uitgevoerd. Voor beheer en onderhoud is door de provincie een meerjarige subsidiebeschikking (loopt t/m 2019) afgegeven welke op projectbasis wordt verantwoord.

Verkeersmanagement en mobiliteitsbeheer

Infra en Verkeersveiligheid

- Toekomstige verkeersontsluiting Stadshagen:
  Ten aanzien van de verkeerssituatie rond de Bèlvédèrelaan en Twistvlietpad zijn verkeersmaatregelen in voorbereiding in het kader van het project 'Verkeersveiligheid hoofdfietsroute Bèlvédèrelaan (met BDU-subsidie van de provincie). De resterende middelen in dit krediet worden ingezet in verband met de vragen uit de wijk over verkeer en verkeersveiligheid en de voorbereiding en uitvoering van verkeersmaatregelen zoals hiervoor aangegeven.
- Ring van Zwolle (Ceintuurbaan en IJsselallee):
  Het project Ceintuurbaan bevindt zich in de afrondende fase. De laatste werkzaamheden in het kader van dynamisch verkeersmanagement en het inregelen van de VRI-regeling worden in het eerste kwartaal van 2016 afgerond. In 2016 wordt het project ook financieel/administratief afgerond.
- Toekomst Kamperlijn
  Voor wat betreft de Kamperlijn (treinhalte, tunnel en buitenruimte) is de realisatiefase bereikt. Ter voorbereiding hierop is het bestemmingsplan eind 2015 in besluitvorming gebracht. In samenhang met de gewijzigde bestemming zijn ook hogere grenswaarden voor geluid benodigd (buiten- en binnenwaarde). Hier wordt momenteel aanvullend onderzoek naar verricht (geluidsniveau en te nemen maatregelen). Tevens is een intensief traject doorlopen met de buurt en omgeving ter voorbereiding op de besluitvorming voor de halte, tunnel en het bestemmingsplan. Met voorgaande zijn extra kosten gemoeid die niet waren voorzien. Deze kosten kunnen vooralsnog worden gedekt uit de post onvoorzien. Het betreft een bedrag van € 115.000 (onderzoek, rapportages en begeleiding).
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer - doorstroomassen:
  De Pannenkoekendijk met de centrumhalte en Harm Smeengekade zijn uitgevoerd in 2015.
  Het DO voor de Willemskade is vastgesteld.
- Herontwikkeling Shell-terrein:
  De uitvoering van de kruising wordt gestart na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Op dit moment is daar nog geen sprake van. De Raad van State heeft de zienswijzen op het bestemmingsplan in behandeling.
- Hoofd Infrastructuur Stadshagen:
  De realisatie van de tweede fase van de Hasselterweg is afgerond in 2015. De daaraan gerelateerde onteigening heeft voor een vertraagde oplevering gezorgd. De kosten gerelateerd aan de vertraagde realisatie en de juridische procedure waren gereserveerd en worden gedekt binnen het projectkrediet.
  Bij de realisatie van de 2e fase van de Hasselterweg is er een financiële tegenvaller ontstaan voor wat betreft het bouwrijp maken van de Hasselterweg. Deze niet voorziene kosten worden gedekt binnen het projectkrediet.
  De laatste deelprojecten binnen de Hoofdinfrastructuur zijn de afbouw van de geluidswal en een fietsverbinding richting Breecamp. Deze projecten worden medegefinancierd via de subsidie Nationaal Landschap IJsseldelta.
  Deze subsidies zijn integraal ondergebracht binnen de H.I.S. om de uitvoering van de gerelateerde werken goed te kunnen waarborgen.

Parkeerbeleid Ontwikkeling

- Katwolderplein – parkeeraccommodatie':
  De bouw is licht vertraagd. De oplevering van de garage wordt nu verwacht eind januari/begin februari 2017. Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat de kosten van de bouw het investeringsbedrag zullen gaan overschrijden.

Parkeerexploitatie Expertise Centrum

- Verwijssysteem diverse investeringen:
  de afronding en laatste afrekeningen van dit project vinden plaats in de 1e helft van 2016 waarna het project kan worden afgesloten.
- VVI13 Vervanging P-automaten
  De vervanging van deze automaten loopt synchroon met uitvoering van het raadsvoorstel kentekenparkeren; afronding hiervan zal plaatsvinden in 2016.
- Parkeerbeleid en fietsparkeren:
  Gelet op de ontwikkelingen in de binnenstad wordt in 2016 verder ingezet op bereikbaarheidsarrangementen zoals 'In Zwolle is Altijd Plaats'. In 2016 wordt verder gewerkt aan het standaardiseren/optimaliseren van aanvraag- en uitgifteregels voor parkeervergunningen, mede in het licht van digitalisering van het vergunningensysteem.
- Lübeckplein – parkeergarage (VVI-2013 'Verv.slagbomen, in- en uitrijstations, betaalautomaten, etc'):
  de afronding en laatste afrekeningen van dit project vinden plaats in 2016 waarna het project zal worden afgesloten.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

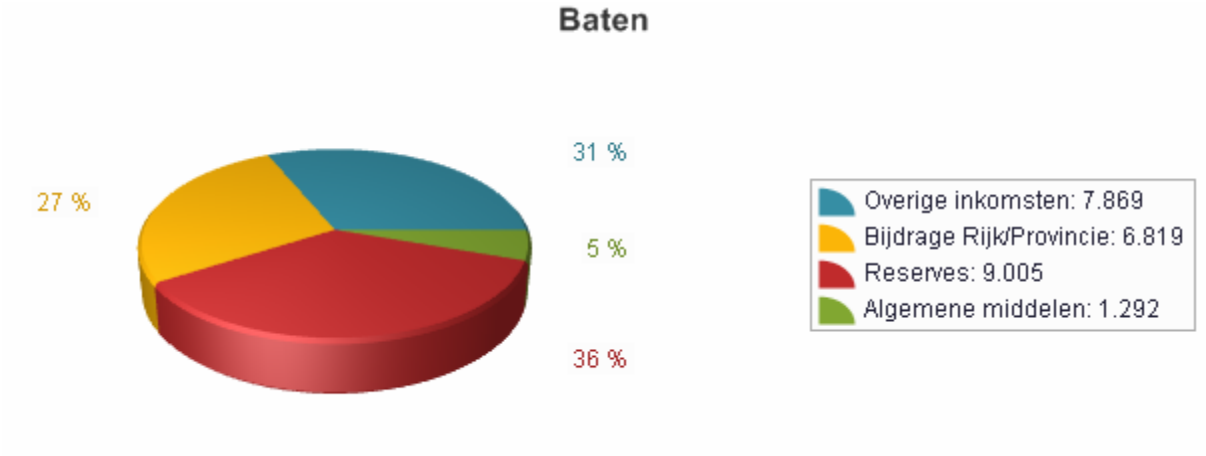

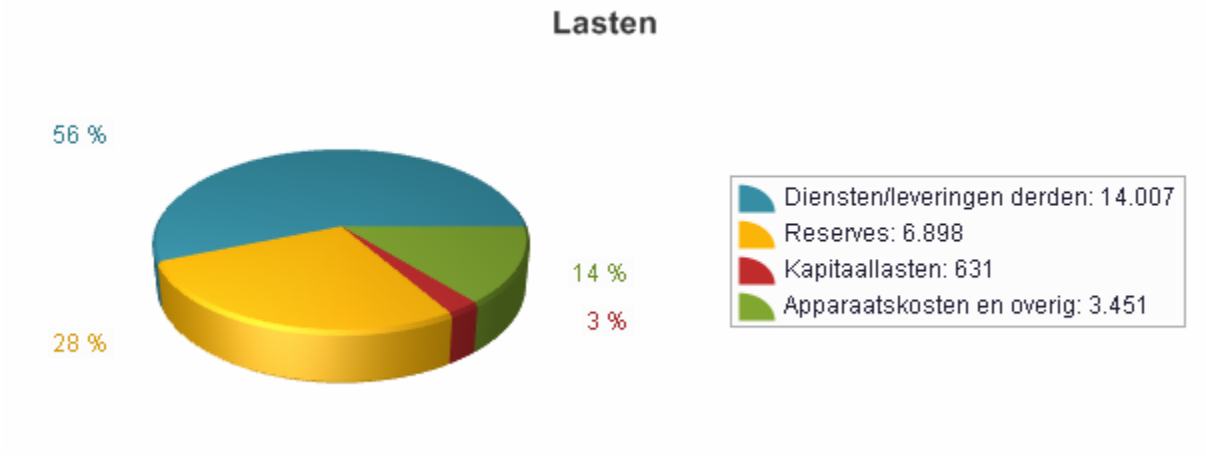

Programma 4 Groene leefomgeving en milieu

Beleidsverantwoording

Algemeen

Groen en Recreatie (ontwikkeling) voor beheer zie Programma Beheer Openbare Ruimte

Beleidsontwikkeling
Het jaar 2015 stond onder meer in het teken van de vaststelling van de Groene Agenda (2015-2025).De actualisatie van het Groenbeleidsplan van Zwolle trok de volle belangstelling van de samenleving en de politiek; hetgeen betekent dat het "groen" een plek in de harten van de Zwollenaar heeft. De algemene beleidsdoelen uit het Groenbeleidsplan van Zwolle zijn bij de actualisatie onverkort onderdeel gebleven van het groenbeleid. Het beoogd effect van de actualisatie is hoe we omgaan met de nieuwe trends en ontwikkelingen rondom groen in Zwolle voor de komende 10 jaar. Zodat het "groen in Zwolle" als één van de onderscheidende kwaliteiten van deze gemeente wordt gewaarborgd, versterkt en uitgebreid.
Belangrijk is de blijvende zorg voor onze Stedelijke hoofdgroenstructuur. Biodiversiteit, Natuureducatie en Natuurlijk Spelen vormen een top drie waarbij van de gemeente een actieve rol verwacht wordt. Dat geldt ook voor de samenwerking met partners als waterschap, ProRail en woningbouwcoöperaties, maar ook voor die met initiatiefnemers van professionele stadslandbouw. De klimaat actieve stad heeft duidelijk raakvlakken met het groen (hittestress en waterberging) en vergt eveneens een actieve opstelling.
In recreatief/toeristisch opzicht wordt de positie van Zwolle steeds prominenter; als grote stad gelegen in zowel het Nationaal Landschap IJsseldelta als in het Vechtdal. Het groen en de recreatieve voorzieningen spelen een belangrijke rol bij de toeristische beleving en het toeristisch gebruik. De beleidsmatige ontwikkeling op dit aspect verdient aandacht de komende tijd.

Beleidsrealisatie
In 2015 is intensief opgetrokken met onze partners die projecten hebben lopen waarin de gemeente meekoppelkansen ziet voor gewenste stedelijke voorzieningen. Zo is de Visie op hoofdlijnen voor de oevers van het Zwarte Water aangegrepen voor overleg met het waterschap voor meekoppelkansen bij het Hoogwaterbeschermings-programma.
Het overleg met ProRail ter voorbereiding van het Ontwerp Tracé Besluit (OTB) spoorverdubbeling Zwolle Herfte, heeft ook vruchten afgeworpen en o.a. geleid tot het beschikbaar stellen van middelen voor een nieuw groengebied op een deel van de voormalige kwekerij van Stuifbergen.
Daarnaast zijn cofinancieringsmiddelen gereserveerd om gebruik te kunnen maken van het tweede uitvoeringsprogramma Ruimte voor de Vecht (2016-2018).
Voor het buitengebied is de samenwerking versterkt met de zeven andere gemeenten in Noord Overijssel. Ten behoeve van het plattelandsontwikkelingsprogramma LEADER is een Lokale ontwikkelingsstrategie opgesteld en een Lokale Actiegroep geformeerd en er is geld gereserveerd voor deelname door Zwolle.
Een positieve ontwikkeling is de oprichting van de Gebiedscoöperatie IJsseldelta waar het gehele buitengebied van Zwolle Kampen en Zwartewaterland ressorteert. Hier neemt het "gebied" het proces, dat door overheden in gang is gezet voor het Nationaal Landschap, op een natuurlijke wijze over.
Tot slot zijn er vooral door ondernemers resultaten geboekt t.a.v. stadslandbouw. Zo is de helft van de Tippe, tijdelijk, omgezet in een biologische rundveehouderij met verbindingen naar Stadshagen. Ook werd door de ondernemer, die de natuurpacht voor de gemeente uitvoert rond de Stadskolk, een boerderij gekocht en ontwikkeld die zich mede richt op bewoners van Stadshagen. Tevens verkent een ondernemer de kansen voor het initiatief "De Zwolse Stadslanderijen" voor biologische stadslandbouw in de stadsrand op gronden die voor lange termijn gereserveerd zijn voor woningbouw.
Er is door een groep initiatiefnemers een Groene Loper gestart in Zwolle. Verschillende resultaten zijn zichtbaar geworden, zoals het Bloemenlint.

Milieu
Beleid voor het thema luchtkwaliteit is verankerd in landelijke wet- en regelgeving. Deze worden gevolgd. Voor Zwolle wordt er aan voldaan. Het is een vast aandachtspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor Externe Veiligheid en geluid zijn de programma's sinds 2015 in uitvoering. Voor beide geldt dat daarmee financiële middelen, veelal extern (provincie, ISV) voor de komende jaren zijn belegd en werkzaamheden voor de komende jaren zijn geborgd.

Energie en duurzaamheid
In 2015 is duurzaamheid voor wat betreft het onderdeel Wonen verankerd in het programma Volkshuisvesting. Zowel voor de particuliere- als de sociale voorraad goede resultaten behaald in verduurzaming van de woningvoorraad. Voor particulieren wordt succesvol het programma Overijsselse Aanpak 2.1. ingevuld door "Verbeter & Bespaar Zwolle" gedraaid. Maar ook de subsidieregeling woningbouwproductie en duurzaamheid is in trek. Voor sociale voorraad is een 1e project van 30 nul-op-de-meter woningen opgeleverd (door deltaWonen). De corporaties hebben hun taakstellingen op terrein energieverbeteringen bestaande voorraad ruimschoots gehaald. Het verankeren van duurzaamheid zal ook op andere beleidsterreinen meer en meer gebeuren. Daarmee wordt duurzaamheid integraal en richtinggevend onderdeel binnen het beheer en de ontwikkeling van de stad.

Bodem
Voor bodem is in 2015 gewerkt aan de verdere implementatie en financiering van de Visie op de Ondergrond, waaronder het Gebiedbeheerplan Zwolle Centraal, bescherming van de drinkwaterwinning, cofinanciering van het rijk (€ 2,9 mln.) en afkoop voor diverse locaties. Voor de doorontwikkeling van de Visie op de Ondergrond zijn binnen het project SKB-Showcase de potenties van de ondergrond verkend voor de water- en klimaatopgaven. Daarvoor zijn 3 ruwe businesscases opgesteld. Het vervolg daarvan zal binnen Klimaat Actieve Stad worden opgepakt.

Water
Na een flitsende start van het jaar met een TEDx Climate Active Cities en de lancering van het actieprogramma Klimaat Actieve Stad, is in het voorjaar de Zwolse Wateragenda vastgesteld. Hierin zijn de lange termijn ambities voor Zwolle op het gebied van water en klimaatadaptatie geschetst. Dit is een belangrijke mijlpaal: waar traditioneel het water(veiligheids)beheer met name via waterschap en dijken werd gerealiseerd is dat voor de toekomstige opgaven niet meer afdoende. De "nieuwe deltawerken' reiken tot in de haarvaten van de stad. Dit vraagt om een andere rol van de overheid, betrokkenheid van burgers en bedrijven, innovaties en het genereren van kansen die een deltastad biedt op het gebied van economie en leefbaarheid. Met het vaststellen van de Zwolse Wateragenda kiest Zwolle voor deze nieuwe weg.

Zwolle voert daarvoor doorlopend pilots uit en ontwikkelt nieuwe concepten zoals de geluidswal Stadshagen als waterkerende maatregel, een watercasco aan de zuidzijde van Zwolle, maar ook wijkinitiatieven en onderzoeksprojecten in samenwerking met TU Delft. Binnen IJVD verband is een MeeLlaagsVeiligheids Strategie ontwikkeld en er is een Interregproject voorbereid waarin we samen werken met 8 Noordzeelanden / steden op het gebied van extreme regenval.

Naar aanleiding van Agenda Stad heeft Zwolle het voortouw genomen om tot een City Deal Klimaatadaptatie te komen. Deze is in 2015 voorbereid en is op 9 maart 2016 getekend. Partijen, waaronder Zwolle, spreken de ambitie uit om te excelleren op het gebied van klimaatadaptatie en met elkaar te leren en ontwikkelen hoe we de opgave van leefbaarheid en economisch kracht van delta's (met het oog op de klimaatveranderingen) kunnen behouden en/of bereiken. Het gaat 3 schaalniveaus: allereerst onze eigen IJssel-Vechtdelta, maar ook Nederland als delta en als voorbeeld (het nieuwe waterexportproduct van Nederland!) voor delta's in de wereld.

Relevante kaderstellende nota’s

Groen
- Groenbeleidsplan / Groene Agenda 2015-2025 (2015)
- Lokale Ontwikkelingsstrategie LEADER Noord Overijssel (2015)
- Structuurvisie Vechtcorridor Noord (2013)
- Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap IJsseldelta 2012-2015 (2012)
- Landschapsontwikkelingsplan Zwolle-Zwartewaterland-Kampen (2010)
- Visie en Uitvoeringsprogramma Noordelijke Stadsrand (2009)
- Masterplan Ruimte voor de Vecht (2009)
- Ontwikkelingsperspectief Nationaal Landschap IJsseldelta (2006)
- Recreatievisie (2004)
- Speelruimte in Zwolle (2000)
- Ligplaatsenbeleid recreatievaartuigen (1995)
- Buurtweiden en Wijkboerderijen (1993)

Milieu
Geluid
- Handreiking gebiedsgericht werken aan milieu (2008)
- Beleid hogere grenswaarden geluid (2007)
- Geluidsonderzoek gemeentelijke wegen (2010)
- Actieplan geluid gemeente Zwolle 2013-2018

Luchtkwaliteit
- Beleidsregel luchtkwaliteit in ruimtelijke plannen (2005)
- Luchtkwaliteitplan (2007)

Externe Veiligheid
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2014-2017 (2013)
- Gebiedsgerichte uitwerking Externe Veiligheid (2008)

Energie en duurzaam bouwen
- Beleidsvisie windenergie (2004)
- Beleidsvisie duurzaam bouwen (2007)
- Visie op de Ondergrond (2007)
- Interim-taakstellingen energie (2010)
- Programma Implementatie Visie op de Ondergrond (2011)
- Handreiking voor een Zwolse Energieagenda 2014-2016

Water
- Infiltratiebeleid regenwater, vastgesteld door de raad 2006
- Stedelijk Waterplan deel 1: Watervisie, vastgesteld door de raad 2007
- Stedelijk Waterplan deel 2 Analyse en uitvoeringsstrategie, vastgesteld door de raad 2008
- Visie op de Ondergrond, vastgesteld door de raad op 6 oktober 2007
- Programma Implementatie Visie op de Ondergrond, vastgesteld door de raad op 20 juni 2011
- Lange Termijn Perspectief IJssel-Vechtdelta (2013)
- Handelingsperspectief IJssel-Vechtdelta (2013)
- Wateragenda (2015)

Duurzaamheid
- Visie en programma Zwolle duurzaam (2011)
- Agenda Duurzaamheid (2015)

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Het verbeteren en uitbreiden van het groen **in** de stad (recreatieve voorzieningen en routes, ecologische waarden en structuren).

Streefdoel/indicator

Het bezoek aan stadsparken neemt toe ten opzichte van 2005.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2005 was het percentage bewoners dat minimaal 1 keer per maand een park bezocht:	De norm van 2015 is dat het bezoek in ieder geval toe neemt .t.o.v. 2005. In de meest recente cijfers van 2012 is die toename al geconstateerd (O&S):	• De Groene Agenda 2015-2025 is vastgesteld. • De ontwikkelingsvisie Nooterhof-Marslanden A is opgesteld.
Wezenlanden 12 %	Wezenlanden 17%	• Voor het horecapaviljoen in park De Wezenlanden is de bouwvergunning onherroepelijk en kan de bouw starten zodra de reserveringsovereeenkomst is getekend. • De voorbereidende werkzaamheden voor afronding parkreconstructie in 2016.
Engelse werk 17%	Engelse Werk 21 %	

Streefdoel/indicator

Het aantal Zwollenaren dat vindt dat er te weinig groen in de eigen woonbuurt is, neemt af t.o.v. 2011.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Dit was in 2011 gemiddeld: 17 % Per wijk:	De norm van 2015 is dat het percentage bewoners vindt dat er te weinig groen is , afneemt t.o.v. 2011 (hieronder de meest recente cijfers O&S uit 2012)	De financiering van de wijkboerderij de Stadshoeve is rond gekomen. De stichting kan verder met de realisatie ervan.
Kamperpoort 61 % Assendorp 34 % Indische Buurt 31 % Dieze West 29 % Binnenstad 28 % Stadshagen 22 % ……. Berkum 3 % Aalanden 4 %	49 % 30 % 37 % 22 % 24 % 22 % 5 % 4 %	• Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van de verwerving van kwekerijgrond t.b.v. meekoppelkansen spoorverdubbeling Zwolle Herfte; tevens zijn verkend: een wandelopgang vanuit Hortensiatunnel naar een mogelijk 4ha groot toekomstig "Hortensiapark" en de verbetering van recreatieve verbindingen. • Er is een "Visie op hoofdlijnen voor de oevers van het Zwarte Water" opgesteld, waarin de "waterboulevard" stroomafwaarts van de keersluis als belangrijkste meekoppelkans wordt gesignaleerd in het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het waterschap. Daarnaast zijn er kansen voor een fietspad langs het Zwolle-IJsselkanaal. • Er is een visie opgesteld voor een deel van de te verbeteren Groene Vinger langs de Middelweg: Visie Diezerpark.

Streefdoel/indicator
De biodiversiteit / natuurwaarde blijft minimaal gelijk (er wordt gewerkt aan deze te ontwikkelen indicator)

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2/3 van de gebieden is de nulsituatie in 2013 vastgelegd. (Floraonderzoek 2008-2012) (Faunaonderzoek 2012-2013)	Inzicht in de nulsituatie is compleet en kan op onderdelen worden vergeleken met oudere gegevens.	• Er is verkend hoe het ecologisch functioneren van de oevers langs het Zwarte Water en het Zwolle-IJsselkanaal verbeterd kan worden door koppeling met het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het waterschap. • Er is een verkenning uitgevoerd naar de behoefte aan ecopassages a.g.v. de spoorverdubbeling Zwolle-Herfte. • De ecozone Hessenpoort is afgerond. • De natuurspeelplaats nabij het Twistvlietpad in Stadshagen is gerealiseerd. Met bewoners is overleg over een natuurspeelplaats in Frankhuis. • Tijdelijke natuur is gerealiseerd op Hanzeland door wijkvereniging Veerallee. • De aanbevelingen uit het Faunaonderzoek zijn geëffectueerd .

Relaties met andere programma's
Programmas 6 en 9

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Verbeteren van landschap, natuur en recreatieve voorzieningen in het buitengebied rondom de stad.

Streefdoel/indicator
Het aantal kilometers vrij liggend fietspad in het buitengebied neemt gemiddeld met 1 km per jaar toe.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Het aantal kilometers vrij liggend fietspad bedroeg in 2010: 35 km.	In 2015 zou totaal 40 km gerealiseerd moeten zijn.	• Er is gestart met de aanleg van het fietspad op de geluidswal van de Hasselterweg (4 km) • Provincie is akkoord met wijziging fietspad-tracé in Vechtcorridor-noord (1,2 km). • Het project Ruimte voor de Rivier Zwolle is gefaciliteerd, waardoor op termijn recreatief medegebruik van de IJssel oevers en uiterwaarden mogelijk wordt.

Streefdoel/indicator
Het bezoek aan stadsrandgebieden neemt toe ten opzichte van 2005.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Het percentage bewoners dat minimaal één keer per maand een stadsrand bezocht was in 2005: Langs de IJssel 23% Zwarte Water Vecht 14% Herfte Wijthmen 12%	De norm voor 2015 is dat bezoek aan de stadsranden gelijk blijft of groeit t.o.v. 2005. In het meest recente onderzoek (O&S 2012) zien we een groei: Langs de IJssel 26% Zwarte Water Vecht 20% Herfte Wijthmen 16%	• In samenwerking met Routepunt-Oost en de gemeenten Kampen en Zwartewaterland zijn de recreatieroutenetwerken gerealiseerd. Een voorbeeld is de nieuwe kaart en de voorbereiding van een nieuw Toeristisch Overstappunt (TOP). • Er is een nieuwe kaart van het Rondje Zwolle, waar alle horecaondernemers langs de route hebben geparticipeerd. • De teleskibaan op Wijtmenerplas en bijbehorende horeca (Lakeside) is in gebruik genomen Ook het particuliere landgoed Herculosche Esch, met golftuin, is klaar. Deze twee nieuwe voorzieningen bieden extra faciliteit aan de recreant in het buitengebied. • De bouw van het dijkmoment Vecht&Zo (theehuis/informatiepunt/B&B) is gestart.

Streefdoel/indicator		
De biodiversiteit blijft minimaal gelijk (er wordt gewerkt aan het ontwikkelen van deze indicator).		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2/3 van de gebieden is de nulsituatie in 2013 vastgelegd (Floraonderzoek 2008-2012) (Faunaonderzoek 2012-2013	Inzicht in de nulsituatie is compleet en kan op onderdelen worden vergeleken met oudere gegevens.	• De realisatie van 7,5 ha nieuwe ecologische hoofdstructuur aansluitend op het natuurgebied De Kromme Kolk in de uiterwaarden van de Vechtcorridor-Noord. • Het afsluiten van nieuwe contracten Groene en Blauwe Diensten in de Buurtschap en omgeving Stadskolk. • Het project Ruimte voor de Rivier Zwolle is gefaciliteerd, waardoor de daaraan gekoppelde natuurontwikkeling mogelijk wordt. • Er is een verkenning uitgevoerd naar de behoefte aan ecopassages a.g.v. de spoorverdubbeling Zwolle-Herfte. • De aanbevelingen uit het Faunaonderzoek zijn geëffectueerd .

Duurzaamheid

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
De langdurige balans tussen people, planet en profit, hier en nu, daar en later.		
Streefdoel/indicator		
.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
		De Agenda Duurzaamheid is in de zomer van 2015 vastgesteld.

Geluid

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Terugdringen van geluidhinder voor bestaande woningen en het voorkomen van nieuwe geluidhindersituaties.		
Streefdoel/indicator		
124 woningen van de A-lijst zijn gesaneerd en voldoen aan de geluidnormen.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Situatie 2013: 93 woningen zijn volgens de Wet geluidhinder gesaneerd en 31 woningen zijn aangeschreven	A-lijst 100% afgerond.	Saneringswoningen zijn procedureel afgerond. Voor een beperkt aantal loopt de fysieke sanering door in 2016.
Streefdoel/indicator		
Voor 11 locaties is de geluidsituatie verbeterd.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Situatie 2013: 11 locaties geluidhinderknelpunten	1 geluidhinderknelpunt aangepakt.	in 2015 is het knelpunt Grevelingen aangepakt met de aanleg van een geluidswal in het kader van werk-met-werk maken.
Streefdoel/indicator		
In 2014 voldoen de 3 gezoneerde industrieterreinen aan de vastgestelde geluidzone .		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Situatie 2013: 100% van de industrieterreinen voldoet aan de wettelijke norm	100%.	Zonebeheer is volledig op orde.

Luchtkwaliteit

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Zorgen dat de luchtkwaliteit blijvend voldoet aan de maatgevende normen voor stikstofdioxide (NO2) en voor fijn stof (PM10) en bereiken dat de lucht gezond blijft in Zwolle.		
Streefdoel/indicator		
• PM10 voldoet aan jaargemiddelde concentratie 40 ug/m3 vanaf 2011. • PM10 voldoet aan de daggemiddelde concentratie van 50 ug/m3 (max. 35 dagen per jaar overschrijding). • NO2 voldoet aan jaargemiddelde concentratie 40 ug/m3 vanaf 2015.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Luchtkwaliteit in 2012.	Huidige luchtkwaliteit voldoet aan normen.	De luchtkwaliteit in Zwolle voldoet volledig aan de landelijke normen.

Externe Veiligheid

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Handhaven van de basisveiligheid (voldoen aan normen voor plaatsgebonden risico). Handhaven van een aanvaardbaar groepsrisico.		
Streefdoel/indicator		
• Er bevinden zich geen kwetsbare functies binnen de veiligheidscontour van bedrijven, wegen, spoorwegen, vaarwegen en buisleidingen voor aardgas/gevaarlijke stoffen. • Het groepsrisiconiveau past binnen de grenswaarden van het gebiedstype zoals vastgesteld in het gebiedsgerichte kader externe Veiligheid • De toename van het groepsrisico op stedelijk niveau is openbaar, verklaarbaar en aanvaard.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Provinciale risicokaart 2012. Risico Register Gevaarlijke Stoffen 2012. Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen (vermoedelijk wettelijk verankerd in 2013). Vastgestelde ontwerpbestemmingsplannen d.d. 1 juli 2013.		Naast de uitvoering van reguliere taken is het "Inspiratieboek milieu voor een levendige Spoorzone" opgesteld.Hierin zijn ontwerpcriteria opgenomen voor Externe Veiligheid en geluid.

Energie

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Zwolle onderschrijft de EU-doelstellingen voor energiebeleid. In 2020 is een reductie van 20% van de uitstoot van CO2 bereikt ten opzichte van 1990 en wordt 20% van de gebruikte energie duurzaam opgewekt.		
Streefdoel/indicator		
CO2-reductie (kton/jaar): Uitstoot in 1990: : 587 kton/jaar, in 2009: 722 kton/jaar, 20% reductie t.o.v. 1990 = 40% reductie t.o.v. 2009 % duurzaam opgewekt: % opgewekt in 2012: 5,6%.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Uitstoot 2009: 722 kton/jaar Duurzame opwek: 5,6 % in 2012	De trend in daling CO2-uitstoot continueren en waar mogelijk versnellen	• De afgelopen 3 jaar is de CO2-uitstoot met 1%/jaar afgenomen. Het aantal ZonPV-installaties bedraagt 3600 in 2015, 2900 in 2014, 1600 in 2013 en 800 in 2012. • Zie voor de relatie met Wonen het programma Volkshuisvesting. Hierin zijn de resultaten opgenomen met betrekking tot de Overijsselse Aanpak 2.0 en de lopende subsidieregeling. • Onderzoek benutting aardwarmte (Hanzeland en omgeving) en restwarmte (bedrijventerrein Voorst is opgestart. • Uitvoering project verduurzaming eigen vastgoedgebouwen. • Zonnepanelenproject WIjBedrijf Dieze in voorbereiding. • Woonlastenexperiment Holtenbroek is afgerond.

Bodem

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Er zijn geen risico's voor de volksgezondheid door bodemverontreiniging.
Streefdoel/indicator
In 2015 hebben we alle spoedlocaties in Zwolle beheerd.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Alle locaties met mogelijke risico's zijn onderzocht.	Aanpak resterende spoedlocaties.	Spoedlocaties zijn onderzocht en beheerd.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
De kwaliteit (chemisch, fysisch, biologisch) van bodem en grondwater is geschikt voor de gewenste functies aan maaiveld en in de (diepe) ondergrond.
Streefdoel/indicator
De principes en doelen van de Visie op de Ondergrond zijn blijvend geïntegreerd in beleid en werkwijze voor bodem en grondwater.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Visie en Programma Ondergrond vastgesteld door raad. Bodembeleidsplan vastgesteld door raad.	Uitwerking en uitvoering visie en programma ondergrond. Implementatie bodembeleidsplan.	De verbinding is gemaakt met de water- en klimaatopgave. Ook hieraan kan de ondergrond een substantiële bijdrage leveren.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
De bodemsaneringsoperatie is betaalbaar en daardoor uitvoerbaar waardoor gewenste ontwikkelingen in de stad niet langer stagneren door bodemverontreiniging.
Streefdoel/indicator
Kostenbesparing van 75% op de totale bodemsaneringsoperatie in Zwolle.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Met gevalsgerichte aanpak wordt de bodemsaneringsoperatie in Zwolle Centraal beperkt tot ca. € 20 mln.	Doorontwikkeling gebiedsaanpak (gebiedsbeheerplan) Zwolle Centraal. Kostenbesparing 2014: pm.	Met een groot aantal verantwoordelijke partijen zijn overeenkomsten aangegaan voor de afkoop van bodemverontreiniging.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Bescherming van de drinkwaterwinning Engelse Werk tegen historische grondwaterverontreinigingen.
Streefdoel/indicator
Afname van de toestroom van grondwaterverontreiniging naar drinkwaterwinning Engelse Werk.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
(Monitorings)afspraken partijen Integrale Variant Zwolle tot 2033.	In overleg met partijen monitoringsperiode inkorten tot 2015.	Monitoring is ingekort.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Zwolle is voldoende beschermd tegen overstromingen en ernstige wateroverlast.		
Streefdoel/indicator		
De dijken zijn op orde en de ruimtelijke inrichting is afgestemd op het beperken van de gevolgen (slachtoffers en schade) van overstroming en wateroverlast. Bij de nieuwe waterveiligheidsnormering in het kader van het Deltaprogramma krijgt het stedelijk gebied van de IJsselVechtdelta een vergelijkbare normering als stedelijke gebieden in de Randstad.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Korte termijn (2015): In de IJsselmonding worden 4 RvdR-projecten uitgevoerd om in de komende jaren de waterveiligheid op orde te hebben.	Realisatie van de projecten Westenholte en Scheller en Oldeneler uiterwaarden en start zomerbedverlaging en by-pass Kampen.	Inbreng Zwolse belangen in projectgroepen. In het kader van de samenwerking medewerking bij procedures. Projecten Westenholte en Scheller en Oldeneler uiterwaarden en zomerbedverlaging en by-pass Kampen zijn gestart.
Middellange termijn (2030):uit de toetsingsronde Hoogwater Beschermingsprogramma primaire en regionale keringen blijkt dat een groot deel van de dijken niet voldoen. Binnen het deltaprogramma Veiligheid van het Deltaprogramma wordt toegewerkt naar een nieuwe waterveiligheidsnormering. Zwolle krijgt een hogere norm. Huidige projecten zijn ontworpen met de oude normering. Water- en ruimtelijke opgaven zijn onvoldoende geïntegreerd.	Inzicht in te nemen maatregelen, ruimtelijke inpassing en meekoppelkansen voor koploperproject (Voorst + Holtenbroek). Start verkenning IJsseldijk langs Westenholte. Actuele projecten zijn doorgelicht op normering en bijbehorende maatregelen. In een aantal toonaangevende projecten wordt rekening gehouden met veranderde omstandigheden in de toekomst: Er wordt robuust (toekomstvast) en met flexibiliteit ontworpen. Water- en ruimtelijke opgaven zijn voor deze projecten geïntegreerd	Koploperproject Stadsdijken Zwolle is van start gegaan. Er wordt hierin samengewerkt met het Waterschap. Dit is ook een van de projecten die zijn doorgelicht op de nieuwe normering en bijbehorende maatregelen
Het is onvoldoende bekend wat de gevolgen van de klimaatveranderingen zullen zijn voor het regionaal watersysteem.	Inzicht in wat de gevolgen van de klimaatveranderingen zullen zijn voor het regionaal watersysteem. Start ontwikkeling visie op een robuuste en flexibel watersysteem	Onderzoek naar de gevolgen van de klimaatveranderingen is gestart voor het regionaal watersysteem in samenwerking met waterschap en provincie en verkenning van mogelijke oplossingen. Resultaten verwacht medio 2016
Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is vastgesteld door de raad (zie stedelijke wateropgave).		Zie programma 6.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
De waterkwaliteit voldoet aan de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water en is afgestemd op het gewenst gebruik door mens, plant en dier.		
Streefdoel/indicator		
Oppervlaktewater en grondwater in Zwolle wordt duurzaam beheerd en beschermd		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is vastgesteld door de raad, zie het waterkwaliteitsspoor.	De eventuele knelpunten op het gebied van waterkwaliteit zijn verkend.	Zie programma 6.
Waterschap is waterkwaliteit en –kwantiteitbeheerder. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor ruimtelijk kwaliteit. Provincie kaderstellend. Onderling wordt er steeds meer samengewerkt vanuit algemeen belang.	Besluit over inzet van Zwolse capaciteit voor Regionaal Ambtelijk Overleg en Sallands wateroverleg voor ontwikkeling en uitvoering van regionaal waterbeleid op basis van de Strategische Water Agenda.	Deelname is geminimaliseerd met instandhouding van netwerk.
Nieuwe ontwikkelingen en inzichten – waaronder het Deltaprogramma – vragen om een herijking. Eind 2014 wordt de Strategische Wateragenda voorgelegd aan het bestuur.	Nader te bepalen op basis van Strategische Wateragenda.	De Wateragenda is vastgesteld.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Versterken van de regionale innovatiekracht voor water (people, planet en profit)		
Streefdoel/indicator		
De proeftuin water is een verbindend netwerk voor waterinnovatie.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Er zijn veel vernieuwende activiteiten en grote projecten op watergebied in Zwolle en de IJVD. Dit wordt beperkt uitgedragen.	Zwolle en de IJVD staan bekend als Klimaat Actieve delta.	Bijdrage geleverd aan TEDx Zwolle Klimaat Actieve Stad.
De watersector is beperkt georganiseerd.		Symposium rond waterinnovatie IJVD mede georganiseerd. Initiatieven actieprogramma Klimaat Actieve Stad zijn gefaciliteerd.
Water wordt in projecten beperkt als ontwerpfactor meegenomen.	In een aantal projecten wordt onderzoek gedaan naar innovatieve watertoepassingen op het gebied van ruimtelijk ontwerp.	Programmaonderdeel verzorgd op het Nationaal Deltacongres.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Waterbewustzijn vergroten bij burgers en organisaties om duurzaam om te gaan met water en draagvlak te creëren voor toekomstige maatregelen.		
Streefdoel/indicator		
Meer burgers / bedrijven zijn zich bewust van het belang van duurzaam leven met water in de IJVD en weten wat ze zelf kunnen bijdragen aan een Klimaat Actieve Stad.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Burgers/bedrijven zijn zich beperkt bewust van de rol en invloed van water in de IJVD en hun rol in een Klimaat Actieve Stad.	Burgers/bedrijven zien water meer dan nu als erfgoed en een noodzakelijke levensbehoefte. Burgers/bedrijven kennen beter het belang van water voor deze regio en	Buurtinitiatieven op het gebied van vergroening zijn gefaciliteerd.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	3.750	500	4.761	970	4.664	1.636	98	666	764
Reservemutaties		62	1.370	1.450	2.085	1.489	-715	39	-676
Gerealiseerd resultaat	**3.750**	**562**	**6.131**	**2.420**	**6.748**	**3.125**	**-617**	**705**	**88**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Waterbeleid	6	11	17	-38	-3	-24
Milieu bodem	22		22			22
Bodembeheer	-59	640	581	-640	48	-11
Geluid.Lucht ext.veiligheid	-1		-1			-1
Milieuverg. toez. en handhav.	98	13	111			111
Duurzaam stedelijk beheer	20	2	23	-22	-6	-6
Groenbeleid	10		10	-15		-5
Totaal	**98**	**666**	**764**	**-715**	**39**	**88**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Milieuverg. toezicht en handhaving	111	I	Er ontstaat een voordeel door de RUD omdat een aantal processen nog niet in gang is gezet. Daarnaast is er extra inzet geweest op evenementen waardoor er minder inzet is geweest op dit product.
Bodembeheer	-11	I	In december is overeenstemming bereikt over een afkoopsom gebiedsbeheersplan ad. € 640. Bij de 2e berap was dit nog niet bekend. Deze afkoopsom is in de reserve gebiedsbeheersplan gestort. Een groot deel van overschrijding ad. € 59 heeft ook betrekking op het gebiedsbeheersplan. Dit komt met name door een afrekening die betrekking heeft op voorgaande jaren,

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Groen							
Herinr. Park Weezenlanden	270		101	169		29	140
Buurtschap IJsselzone	35			35	30	5	
Nrd.Stadsrand / N.L.Y. '07-'13	478	-395		83	82	1	
I.L.G '07-'13	277			277	146	131	
Recr/Toer. Vz. Buitengebied	10			10		10	
Schellerdriehoek	106			106		106	
NLY 2012-2015	855	545	31	1.369	1.354	15	
Nooterhof-Enexisterrein	74		82	-8	-8		
	2.105	150	214	2.041	1.604	297	140
Milieu							
Ondergrond	772		121	651	-101	752	
Geluidssanering	2.123		116	2.007	1.438	569	
Luchtkwaliteitsplan	20		1	19		19	
Geluidsoverlast	1		1	afgesloten			
Externe Veiligheid 2011 ev	23	55	58	20	23	-3	
Duurzaam Dieze Oost	550		172	378	44	334	
Stim.reg.duurz en won.bouwprod	597	6	229	374	-12	386	
Zwolle Millenniumgemeente	64			64		64	
Gebiedsbeheerplan Zwolle-Centraal	-42	500	548	-90		-90	
Sanering Thorbeckegracht	31		3	28		28	
	4.139	561	1.249	3.451	1.392	2.059	0
	6.244	711	1.463	5.492	2.996	2.356	140

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Nrd.Stadsrand / N.L.Y. '07-'13	-395	BW 19-5-2015	aframen project NLY (oud)
NLY 2012-2015	545	BW 19-5-2015	NLY-Stadsbroek
Gebiedsbeheerplan Zwolle-Centraal	500	Berap 2015-2	jaarbudget
Externe Veiligheid	55	Rb 02-12-13	doorwerking beleidsvisie 2013-2017
Stim.reg.duurz en won.bouwproductie	6	Berap 2015-2	bijdrage baten lasten
	711		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Geluidoverlast PPN 2010-2013	0
	0

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Herinrichting Park Weezenlanden
Restantbudget wordt volledig aangewend voor afronding reconstructie park de Wezenlanden / Nooterhof (afronding Kanalenzone, verbinding Nooterhof, afronding wijkboerderij). Aangaande het Horecapaviljoen: de bouwvergunning is onherroepelijk en bouw kan elk moment starten. De reserveringsovereenkomst moet daarvoor nog worden ondertekend.

Buurtschap IJsselzone
Vereniging heeft zich in voorjaar 2016 opgeheven. Project wordt afgesloten.

Noordelijke Stadsrand / NLY '07-'13
Project is gereed en wordt in 2016 afgesloten.

ILG '07-'13
Project is gereed en wordt in 2016 afgesloten.

Recr./Toeristische Voorzieningen Buitengebied
Project loopt nog. Het wandelnetwerk en het Rondje Zwolle zijn in respectievelijk 2014 en 2015 (her)ontwikkeld. In 2014 is het Wandelnetwerk voor het eerst in de vorm van een kaart opgeleverd. Er is nu één jaar ervaring mee opgedaan en er zijn het komend jaar als gevolg daarvan nog aanpassingen nodig. Dit geldt zeker ook voor de komende twee jaar met verwachte ontwikkelingen in bijvoorbeeld Stadsbroek en Langenholte. Hier zijn ook nieuwe “Rustpunten” (dat zijn particuliere initiatieven die langs routes worden gerealiseerd) te verwachten. Het krediet zal hiervoor worden aangewend.

Schellerdriehoek
Project is gereed en wordt in 2016 afgesloten.

NLY 2012-2015
Project is in uitvoering en loopt tot 1 jan 2018. Dit project omvat de aanleg van fiets- en wandelpaden en natuurstroken ten behoeve verbetering van het uitloopgebied (polders) rondom Stadshagen.

Nooterhof-Enexisterrein
Lange termijn visie voor dit gebied is opgesteld, afgerond en ingediend voor definitieve subsidiebeschikking door provincie. Zodra dit is afgerond kan het project worden afgesloten.

Visie Ondergrond
De raad heeft in 2014 besloten om een bedrag ad. € 2.9 mln, dat binnen het krediet Visie op de ondergrond was gereserveerd, toe te voegen aan het Gebiedsbeheersplan Zwolle Centraal. Het restant is bestemd voor onderdelen die buiten het Gebiedsbeheersplan Zwolle centraal vallen.

Geluidssanering
Het project loopt nog. Het is de bedoeling dat het geluidsscherm ad. € 1,5 mln wordt meegenomen in de spoorzone. Het restant is bestemd voor Europese geluidskaarten, het actieplan geluid en geluidssaneringsprojecten

Duurzaam Dieze Oost
In 2015 is besloten om de middelen in te zetten voor het projectinitiatief "Energie als motor voor burgerkracht"

Stimuleringsregeling duurzame woningbouwproductie
Deze regeling loopt nog door in 2016. Er zijn nog lopende verplichtingen die in 2016 moeten worden afgewikkeld.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

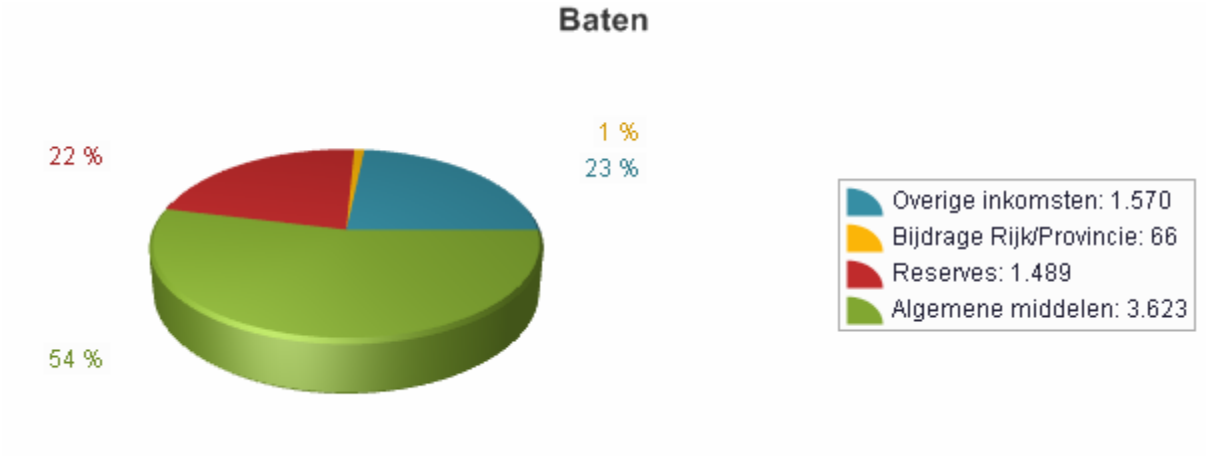

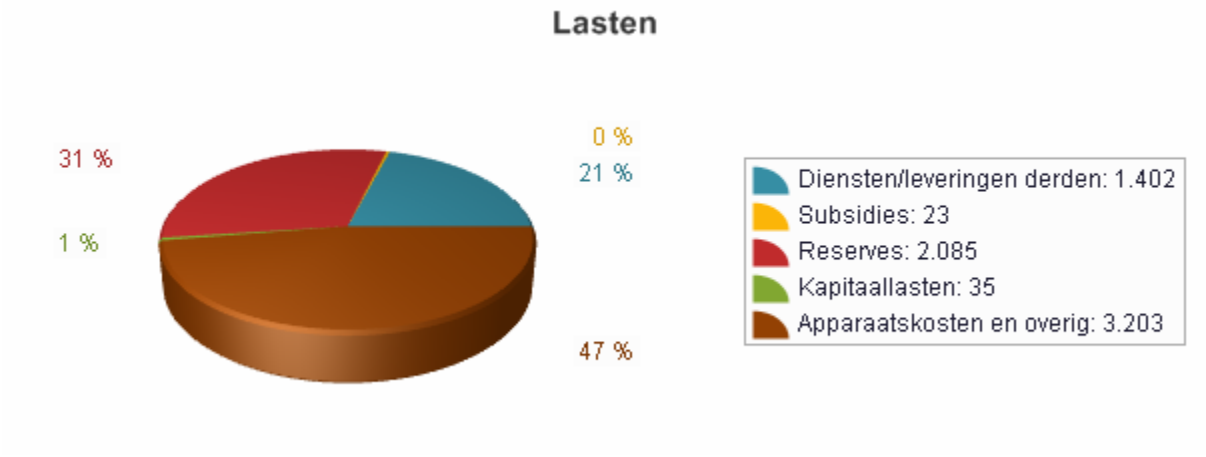

Programma 5 Ruimte en cultuurhistorie

Beleidsverantwoording

Algemeen

De positieve economische en maatschappelijke ontwikkelingen hebben ook afgelopen jaar doorgezet. Niet alleen in de randstad, maar ook in Zwolle trekt de vraag naar wonen, werken en voorzieningen weer aan. De markt en de ontwikkelaars laten weer van zich horen en het aantal particuliere initiatieven neemt langzaam weer toe. Bij het faciliteren en begeleiden hiervan zijn de ruimtelijke kwaliteit en de kracht van Zwolle steeds belangrijke aandachtspunten geweest. Op het gebied van wet en regelgeving is vorig jaar de Omgevingswet in de Tweede Kamer aangenomen. Een eerste verkenning laat zien dat deze wet flinke impact heeft op de organisatie en de werkwijze binnen het fysiek domein. De centrale doelstelling van de wet is een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Met deze wet wordt een groot aantal wetten samengevoegd en wordt het huidige scala aan sectorale instrumenten beperkt tot zes kerninstrumenten: omgevingsvisie, het programma, algemene regels (waaronder het omgevingsplan), de omgevingsvergunning, algemene rijksregels voor activiteiten en het projectbesluit.

Ruimte

In 2015 is een eerste stap gezet om de huidige structuurvisie om te bouwen naar een Omgevingsvisie. Op basis van de Omgevingswet is dit nieuwe instrument verplicht en dat betekent een strategische visie voor de hele fysieke leefomgeving. Afgelopen jaar is vooral gewerkt aan het verkennen van de opgave en het inventariseren van alle delen van het ruimtelijk beleid. We hebben vorig jaar vastgesteld dat een nieuwe visie meer ruimte moet bieden aan de ontwikkelingen en veel meer uit moet gaan van de kwaliteit van de stad en de samenleving.
Voor de twee belangrijke strategische gebieden van de stad, Spoorzone en binnenstad, zijn heldere ambities verwoord. Voor de eerste is een belangrijke stap gezet in het proces om Zwolle als OV-knoop toekomstbestendig te maken en dit gebied zo vorm te geven dat het de stad verbindt en verder versterkt. Het Kwaliteitsboek Spoorzone en het Programma van Eisen voor de busverbinding geven richting aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Daarnaast is samen met met NS, Prorail en de provincie voor het fietsparkeren een integraal eindbeeld opgesteld. Verder is vorig jaar een ontwikkelstrategie voor de gebiedsontwikkeling Spoorzone en is de nieuwe reizigerstunnel geopend. Daarmee is de uitwerking in volle gang. De Zwolse binnenstad staat voor een nieuwe uitdaging. Waar retail geleidelijk verdwijnt komen meer mensen er wonen, komt er meer bedrijvigheid naar het centrum en verschijnen compactere, kleinere winkels. Terwijl we afgelopen jaar nog activiteiten hebben uitgevoerd op basis van het huidige ontwikkelingsprogramma binnenstad (herinrichting pleinen, openbare ruimte) en samen met partijen bijvoorbeeld gewerkt hebben aan de kwaliteit van het Broerenkwartier (invulling Eiland en meer reuring in gebied), is door samen met de stad een eerste verkenning gedaan naar de kernwaarden van de binnenstad als basis voor een nieuwe toekomstvisie.

Bij de ruimtelijke ontwikkeling hebben we steeds gekeken welke rol ons het beste past. Bij diverse initiatieven (van aanpak leegstand en transformatie tot locatie- en gebiedsontwikkeling) hebben we veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de omgeving. Dat is niet alleen voor de ontwikkelende partij een bepalende factor, maar ook voor de bestaande stad. Bij het faciliteren en begeleiden hebben we dan ook steeds aandacht gevraagd voor de relatie met het omliggende gebied, de buurt en de wijk. We hebben daarbij partijen met elkaar verbonden om zodoende meerwaarde te creëren en visies uit te voeren.
Ook op regionaal niveau hebben we samen gewerkt aan het verbeteren van ruimtelijke kwaliteit. We hebben acties ondernomen om kaders en structuren te versterken. Met provincie en onze buurgemeenten (met name Kampen) is daarbij steeds goede afstemming. Op het gebied van water en klimaatadaptatie zijn heldere ambities vastgesteld. De "nieuwe deltawerken' reiken tot in de haarvaten van de stad en dat geeft nieuwe kansen voor ruimtelijke ontwikkeling, zoals geluidswal Stadhagen en watercasco aan de zuidzijde van Zwolle

Het planologisch instrumentarium zoals bestemmingsplannen, blijven we steeds actualiseren. Globaal en flexibel waar het kan en randvoorwaardelijk waar het moet. We hebben bezuinigd op de ruimtelijke kaders en tegelijkertijd de partners meer ruimte geboden. Daarbij is de rechtszekerheid echter niet uit het oog verloren.

Erfgoed

Monumenten dragen meetbaar bij aan de aantrekkingskracht van een stad. Steden met een monumentale binnenstad doen het de laatste jaren beter dan andere steden. Dat blijkt uit het onderzoek dat in de 'Atlas voor gemeenten 2015' is gepresenteerd. Zwolle komt op de ranglijst met monumentale binnensteden zelfs voor op de 11e plek. Ook het Planbureau voor de Leefomgeving geeft in het rapport 'De Veerkrachtige Binnenstad' (2015) aan dat de historische binnenstad en de aantrekkelijkheid van de historische gebouwen belangrijke factoren zijn voor de aantrekkelijkheid van een stad.

In 2015 zijn er verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd en rapporten opgesteld, waaronder een groot aantal vanuit het samenwerkingsverband met onze buurgemeenten (GR Archeologie, zie paragraaf 3: Verbonden Partijen). Belangrijk was de opgraving van een deel van het kerkhof rondom de kerk in Hattem. Toppunt was de opgraving aan de Melkmarkt (Bankenlocatie). Hier bleek bewoning te zijn geweest vanaf de 10de/11de eeuw met veel havenactiviteiten. Zwolle was in deze tijd al een belangrijke handelsnederzetting met verre contacten, wat blijkt uit de grote hoeveelheid importkeramiek, waaronder (Belgisch) Maaslandse waar. Daarnaast vond het jaarlijkse tweedaagse congres voor Nederlandse archeologen plaats in Zwolle met meer dan 650 deelnemers waarvan er meer dan 160 in Zwolle hebben overnacht. Op het congres werd een Zwols stripboek gepresenteerd van de Zwollenaar Bert Dijkink over ‘Het geheim van de Kreeft’.

Veel historische kleuren zijn uit de Zwolse binnenstad verdwenen. Het monumentenbeleid stimuleert een monumenteneigenaar om de historische kleuren terug te brengen. De erfgoedprijs Zwolle-Kampen 2015 stond daarom in het teken van kleur. De prijs is toegekend aan de eigenaar van Oude Vismarkt 9. Aan de hand van kleurhistorisch onderzoek kon de eerste afwerking van het

gebouw worden achterhaald. Door het terugbrengen van de oorspronkelijke blauwgrijze kleurstelling is de architectuur van het gebouw weer in ere hersteld. Het monument is daarmee getransformeerd tot een ware blikvanger. De erfgoedprijs is uitgereikt tijdens de Erfgoedavond. Op deze avond werd ook het boek onZichtbaar Zwolle gepresenteerd en de bijbehorende expositie in de Grote Kerk geopend. Het boek presenteert een selectie van interessante bouwhistorische en archeologische vondsten die in de binnenstad zijn gedaan en die in een bredere context zijn geplaatst. Bijvoorbeeld een specifiek Zwols fenomeen: de 'Zwolse kap'. Veel 'onzichtbaar' erfgoed wordt hiermee zichtbaar gemaakt.
De inventarisatie naar de Zwolse bouwhistorie en cultuurhistorie hebben we in 2015 weer een stap verder gebracht. Met de selectiecommissie hebben we in 2015 toegewerkt naar een selectie van de, uit de adviezen ontstane, groslijst (bouwhistorische inventarisatie binnenstad). Ook zijn de inventarisaties van het ruimtelijk erfgoed van de wederopbouw (1940-1965) en de periode van het Interbellum (1915-1940) besproken. De cultuurhistorische waardenkaart is in 2015 grotendeels gedigitaliseerd, zodat we daar in 2016 vervolg aan kunnen geven.

Relevante kaderstellende nota's

- Structuurplan Zwolle 2020 en Uitvoeringsprogramma Structuurplan
- Groenbeleidsplan
- Mobiliteitsvisie
- Ontwikkelingsprogramma Binnenstad 2020
- Welstandsnota
- Visie Buitengebied
- Woonvisie
- Stedelijke programma's voor wonen, kantoren, bedrijven, leisure en detailhandel.
- Beleidsplan voor Monumentenzorg en Archeologie (2000)
- Archeologiebeleid gemeente Zwolle (2008)
- Erfgoedverordening (2010)
- Subsidieverordening Stedelijke Vernieuwing
- Regeling onderzoekskaders archeologie
- Regeling excessieve opgravingskosten Zwolle

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en het stimuleren van ontwikkelingen en initiatieven.		
Streefdoel/indicator		
Vast stellen van een nieuwe structuurvisie		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Ruimtelijke structuur functioneert goed. Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om aanpassingen	Opstellen uitgangspunten nieuwe structuurvisie	Gestart is met analyses en uitgangspunten voor het opstellen van een Omgevingsvisie, die in de plaats moet komen van de structuurvisie.
Streefdoel/indicator		
Stimuleren gebieds- en locatieontwikkeling		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Spoorzone: financieel onderbouwd plan voor OV Knoop vastgesteld en bestuursovereenkomst met de Provincie Overijssel.	Uitwerken maatregelen zoals opgenomen in het Gebiedsplan (Stad en Spoor verbonden d.d. 9 april 2013).	Diverse maatregelen zijn uitgewerkt of voorbereid. Daaronder de oplevering nieuwe reizigerstunnel. De halfjaarlijkse voortgangsrapportage Spoorzone gaat dieper in op de gebiedsontwikkeling, de planvorming van de fietsenstallingen en de openbare ruimte.
A28 zone: bestemmingsplan vastgesteld en enkele initiatieven begeleid.		Samen met partijen verkenningen gedaan naar mogelijkheden van planontwikkeling
Vechtcorridor Noord: Structuurvisie vastgesteld.	Ter vaststelling aanbieden van het bestemmingsplan	Het ontwerp bestemmingsplan is opgesteld. De procedure loopt nog.

Streefdoel/indicator		
Verbeteren structuur en kwaliteit binnenstad.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Diverse pleinen en straten heringericht en vergunning verleend voor bouwinitiatieven Ontwikkelingsprogramma 2020 gereed	Uitvoering van het Ontwikkelingsprogramma Binnenstad en de kadernota economisch beleid binnenstad.	• Herontwikkeling Bankenlocatie Melkmarkt is gestart. • Kunstrouteproject is gereed • Ontwerp opgesteld voor Gasthuisplein met daarbij inpandige fietsenstalling. • Diverse nieuwe initiatieven in en rond de binnenstad zijn begeleid, zoals opening Hofvlietvilla, aanpassing Meerminneplein, activiteiten Broerenkwartier. • Oude Vismarkt is heringericht. • Herontwikkeling Grote Kerk is nog niet klaar. De voorbereiding kost meer tijd dan voorzien. De Grote Kerk heeft de opening verlengd, waardoor dit jaar meer bezoekers zijn ontvangen. • Rodetorenplein is heringericht.

Streefdoel/indicator		
Actueel houden van bestemmingsplannen: jaarlijks worden enkele ‘oude’ plannen vernieuwd.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Gehele grondgebied voorzien van actuele planologische regeling.	Twee plannen bebouwde kom geactualiseerd	Voor Wipstrik en Westenholte is een beheersverordening vastgesteld. Afgesproken is spoedig een actueel en toekomstbestendig bestemmingsplan voor deze wijken op te stellen.
	Herziening deel buitengebied	Voor IJsselzone-Windesheim is een herziening opgesteld. Een mediationtraject nav een zienswijze en een aanvullend onderzoek naar luchtkwaliteit hebben tot vertraging geleid. Voor Herfte-Wijthmen is een actueel bestemmingsplan in voorbereiding, maar hier spelen verschillende handhavingskwesties, waar keuzes in moeten worden gemaakt.

Streefdoel/indicator		
Versterken positie Zwolle in ruimtelijk opzicht en opstellen strategieën voor de toekomstige ontwikkeling.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Deltaprogramma IJsselmeer: Zwolle heeft bijgedragen aan het lange termijn perspectief en het uitvoeringsprogramma projecten IJssel-Vechtdelta. Deltabeslissingen zijn genomen door de Tweede Kamer.		De Deltabeslissingen zijn lokaal en regionaal verder uitgewerkt. De lange termijn ambities op het gebied van water en klimaatadaptatie zijn vastgelegd in de Wateragenda. In projecten is aandacht besteed aan meerlaagsveiligheid en meekoppelkansen.

Relaties met andere programma’s
De binnenstad en andere gebieden in Zwolle zijn ook onderdeel van het programma 2. Daarnaast komt het Deltaprogramma en de water- en klimaatopgave aan bod in programma 4 en heeft programma 1 een relatie met het opstellen van een nieuwe structuurvisie.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Duurzaam in stand houden, veiligstellen en zichtbaar maken van cultuurhistorische, monumentale en archeologische waarden in Zwolle.

Streefdoel/indicator
Er wordt op een zorgvuldige wijze rekening gehouden met erfgoedwaarden, onder meer bij (ruimtelijke) ontwikkelingen. Er zijn in 2015 geen achterstanden meer in de uitwerking van archeologische onderzoeken van opgravingen tussen 1987 en 2001. Uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst. Cultuurhistorische waarden verankeren in bestemmingsplannen.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde en gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde zoals aangegeven (laag: 0% en 10%; hoog: 50%, 90% en 100%) op de Archeologische Waarderingskaart Zwolle.	Archeologisch waardevolle gebieden zijn opgenomen in nieuwe bestemmingsplannen.	Archeologieparagrafen worden aangeleverd, zodra bestemmingsplannen worden herzien. In 2015 is input geleverd voor het bestemmingsplan AAlanden en Stadshagen II.
	In geval van bodemverstoring in archeologisch waardevolle gebieden vindt overeenkomstig wetgeving en archeologiebeleid archeologisch onderzoek (incl. uitwerking) plaats.	In 2015 zijn diverse archeologische onderzoeken uitgevoerd. Er hebben twee opgravingen plaats gevonden, waaronder de Bankenlocatie Melkmarkt, acht Inventariserende Veldonderzoeken, waaronder het eerste deel van de N35 en zes archeologische begeleidingen. Daarnaast hebben onderzoeken plaats gevonden in de buurgemeenten waarmee we een samenwerkingsovereenkomst hebben.
Van 15 opgravinglocaties, van archeologische onderzoeken uitgevoerd tussen 1987 en 2001, zijn de onderzoeksresultaten niet uitgewerkt.	Uitwerken archeologische onderzoeken 1987-2001. Er verschijnen, afhankelijk van de omvang van de opgraving, jaarlijks 1 of meer (deel)rapporten.	Delen van de opgravingen op het Eiland zijn uitgewerkt en gereed. De verwachting is dat het totale project in 2017 afgerond kan worden.
461 beschermde rijksmonumenten# 340 beschermde gemeentelijke monumenten	25 monumenteigenaren/beheerders worden begeleid bij hun restauratie/verbouwplannen.	Er zijn in 2015 35 aanvragen voor wijzigingen aan monumenten begeleid.
	20 monumenteigenaren ontvangen een gemeentelijke onderhouds-, restauratie- of kleuronderzoek subsidie.	In 2015 zijn 14 aanvragen om subsidies ontvangen die allen konden worden toegekend. Omdat er 7 aanvragen voor restauratie (ingrijpende verbetering) zijn ontvangen, was het subsidiebudget net toereikend.
	Zwolle doet mee aan Open Monumentendag.	Open Monumentendag had als thema 'Kunst & Ambacht'. Veel monumenteigenaren, Zwolse ondernemers, kunstenaars en instanties hebben de dag tot een ware erfgoedbelevenis gemaakt. In opengestelde monumenten maar ook in winkels in de stad. In de wandeling ‘Van Stroopwafel tot Barbier!’ waren veel ‘Zwolse’ ambachten en kunstenaars te beleven.
	Minimaal één publicatie/brochure wordt uitgegeven om Zwollenaren te informeren over ons erfgoed.	Het gratis Monumentenmagazine met het programma van Open Monumentendag en veel informatie is wederom mede mogelijk door inbreng van sponsoren en de belangeloze inzet van auteurs. In september is het boek onZichtbaar Zwolle verschenen.
Resultaten inventarisaties: archiefonderzoek, veldwerk en input burgerparticipatie.	Ca. 100 objecten worden na inventarisatie beoordeeld in het kader van de actualisatie van de gemeentelijke monumentenlijst.	In 2015 is de, vanuit de burgerparticipatie ingestelde, selectiecommissie 5 maal bijeen geweest. Enerzijds om over onderzochte objecten een advies uit te brengen. Anderzijds, in het 2e en 3e kwartaal om vanuit de, uit de adviezen ontstane, 'groslijst' te komen tot een selectie. Zowel ten aanzien van de inventarisatie in de binnenstad als ten aanzien van het ruimtelijk erfgoed van de wederopbouw (1940-1965) en de periode van het Interbellum (1915-1940). Vanuit dit selectieproces zullen wij beoordelen welke (top)monumenten aan de gemeentelijke monumentenlijst worden toegevoegd.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	2.342		12.623	8.924	12.390	8.982	233	58	291
Reservemutaties	3.951	1.013	1.476	2.929	1.895	2.982	-419	53	-365
Gerealiseerd resultaat	**6.293**	**1.013**	**14.099**	**11.852**	**14.285**	**11.964**	**-186**	**112**	**-74**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Visies, prog. en projecten	308		308	-356		-48
Ruimtelijke kaders	-47	41	-5			-5
Monumentenzorg	16	10	26	-62	53	17
Archeologie	-45	7	-38			-38
Totaal	**233**	**58**	**291**	**-419**	**53**	**-74**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Visies, Programma's en projecten	-48	I	Niet alle projecten zijn eind 2015 gerealiseerd (+308). Daarnaast zijn in 2015 meer initiatieven geweest hetgeen geleid heeft tot hogere kosten/overschrijding. De niet-bestede middelen zijn gedoteerd aan de reserve Nog uit te voeren werken (-356) voor uitvoering in 2016.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Monumenten							
Excessieve uitgaven archelogie	38		3	35	-45	80	
Subsidies Monumenten ISV	-39		25	-64		-64	
	-1	0	28	-29	-45	16	0
Visies, programma's en projecten							
Spoorzone Fase 2	1.211		891	320	325	-5	
Spoorzone Uitvoering	95.367	20	3.387	92.000	46.999	8.770	36.230
Spoorzone 2			2.484	-2.484	-2.484		
Binnenstad	2.575	436	2.237	774	108	666	
Herontwikkeling loc. Weezenlanden	320		45	275	90	184	
Deltaprogramma	29		29	0	-11	11	
N 340 / Vechtcorridor	-14			-14	-14		
Diezerpoort fysiek	2.121		49	2.072		2.072	
Herontwikkeling Bachlaan-west	-11	37	12	14	14		
Polymer Science Park	9			9	9		
Kunstroute Tunnel-Binnenstad	629	95	705	19	19		
Concentratie Rijkshuisvesting	22			22	22		
Kermisexploitatie Locatievoorstel	116		49	67	-1	68	
Beeldengroep v.d. Capellen	200			200	100	100	
Verkenning EO Wijers	-8			-8	-8		
Structuurvisie VCN fase 1	6.161		99	6.062	1.451	4.611	
Spooraanpassing Zwolle Herfte	-2	30	35	-7	-7		
Ontwikkeling Dijkstraat-Friesewal	5			5	5		
Herontwikkeling Russenweg e.o.	12			12	12		
Gebiedsontw. IJssel-Vechtdelta	2.044	1.738	175	3.607	3.607		
Hoogwaterbeschermingsprogramma	34		8	26	26		
Structuurvisie plan van aanpak	100	100	54	146	146		
Strat.verkenning Stilohal e.o.	19		33	-14	-14		
Woningbouw Dijklanden		5		5	5		
Ittersumerlanden Noord		14		14	14		
Actualisering parkeernota		30	31	-1	-1		
Stedenbouwk.visie Diezerpark		15	33	-18	-18		
Broerenkwartier		215	169	46		46	
Startnotitie Michaëlskerk e.o.		5		5	5		
Botermanhaven		10		10	10		
Voorber.krediet COA		90	65	25		25	
	110.939	2.840	10.590	103.189	50.409	16.548	36.230
Ruimtelijke kaders							
Bestemm.pl. Buitengebied PPN	75		37	38		38	
Bestemm.pl. Algemeen	6			6	6		
Bestemmingsplannen ZOO	223	360	220	363		363	
Bescherming Krekenbuurt	14		5	9		9	
Ruimtelijke initiatieven Buitengebied	22		1	21	21		
	340	360	263	437	27	410	0
	111.278	3.200	10.881	103.597	50.391	16.974	36.230

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Spoorzone Uitvoering	20	Berap 2015/1	Station, voetgangerstunnel
Binnenstad	300	Rb. 21/09/2014	herinr.Voorstraat
Binnenstad	36	BW 12/05/2015	fietsparkeren Melkmarkt
Binnenstad	100	Rb 23/11/15	routering binnenstad
Herontwikkeling Bachlaan-west	37	BW	anterieure overeenkomst Bachlaan e.o.
Kunstroute Tunnel-Binnenstad	95	BW 4/7/2015	Mondriaangelden
Spooraanpassing Zwolle Herfte	30	PFO 18/05/2015	
Gebiedsontw. Ijssel-Vechtdelta	1.738	Rb. 29/6/2015	Weezenlanden, Voorst A, Frankhuis
Structuurvisie plan van aanpak	100	BW 16/12/2014	plan van aanpak
Woningbouw Dijklanden	5	BW 3/3/2015	
Ittersumerlanden Noord	14	PFO	startnotitie stedenb.verk.inbreidingslok.
Actualisering parkeernota	30		
Stedenbouwk.visie Diezerpark	15		
Broerenkwartier	215	BW 14/4/2015	plan van aanpak
Startnotitie Michaëlskerk e.o.	5		
Botermanhaven	10	PFO 16/11/2015	
COA	45	BW 7/7/2015	voorbereidingskrediet
COA	45	BW 3/11/2015	intentieovereenkomst
Bestemmingsplannen ZOO	360	PPN	actualisering bestemmingsplannen
	3.200		

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Excessieve opgravingen
Eenmalig beschikbaar gesteld vanwege de wettelijke regeling dat archeologische kosten van bodemverstoringen voor rekening van de gemeente komen, wanneer deze redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de veroorzaker behoren te blijven (excessieve kosten). Bij het vaststellen van het archeologiebeleid is besloten om incidenteel middelen beschikbaar te stellen waaruit de excessieve kosten kunnen worden voldaan conform de Regeling Excessieve Opgravingskosten Zwolle. Daarmee wordt o.a. voorkomen dat ad hoc een beroep op de algemene middelen wordt gedaan en (bouw)plannen onnodig lang worden vertraagd.

Subsidies Monumenten ISV
Tot 2010 werden de monumentensubsidies gedekt uit het ISV. Per 2010 worden deze subsidie gedekt uit structureel nieuw beleid 2010 ad € 40.000.

Spoorzone Uitvoering en Spoorzone 2
Op 30 september 2013 heeft de raad ingestemd met het Investeringsbesluit voor de Spoorzone. Van het projectkrediet is tot 1 januari 2016 € 11,1 mln. besteed aan de afbouw van de reizigerstunnel, de sloop/tijdelijke inrichting van het reizigersdomein plein zuid, de voorbereidingskosten voor plein zuid en plein noord, voorbereidingskosten van de busverbinding (busbrug en busperron), het opstellen van het kwaliteitsboek en projectmanagement. Voor de stand van zaken van het project wordt verwezen naar de voortgangsrapportage Spoorzone per 1 januari 2016.

Spoorzone fase 2
Reizigerstunnel fase 1 wordt financieel afgerond in de eerste helft van 2016. Daarna wordt dit krediet afgesloten.

Binnenstad
Binnen het project Binnenstad worden diverse activiteiten/werkzaamheden uitgevoerd:
- De herontwikkeling Bankenlocatie Melkmarkt: is gestart in het voorjaar 2015. De sloop heeft langer geduurd, waardoor bouw later is gestart.
- Realisatie kunstrouteproject: dit onderdeel is gereed.
- Ontwerp Gasthuisplein: het ontwerp is gereed en wordt in 2016 aan de raad ter vaststelling voorgelegd.
- Begeleiden nieuwe initiatieven: er zijn diverse kleinere particuliere initiatieven in en rond de binnenstad. Voorbeelden: opening Hofvlietvilla, aanpassing Meerminneplein, activiteiten Broerenkwartier.
- Herinrichting Oude Vismarkt: de werkzaamheden zijn gereed.
- Herontwikkeling Grote Kerk (particulier initiatief): de Grote Kerk had meer tijd nodig voor de voorbereiding. Er zijn diverse overleggen geweest. Grote Kerk heeft opening verlengd, waardoor dit jaar meer bezoekers Grote Kerk hebben bezocht.
- Herinrichting Rodetorenplein: de werkzaamheden zijn gereed.

Herontwikkeling Weezenlanden
De bijdragen, voornamelijk van Novaform op basis van de anterieure overeenkomst, zijn bedoeld voor plankosten en de aansluiting van het gebied op de openbare ruimte. Het ziekenhuis wordt momenteel gesloopt en verwacht wordt dat na de zomer 2016 gestart wordt met de bouw van de 1e fase van de woningbouw. Eind van het jaar worden de bestekken gemaakt voor de aansluiting op het openbaar gebied. Het bouwplan wordt besproken in het kwaliteitsteam dat is geformeerd om de ruimtelijke kwaliteit te controleren. Het project loopt door tot 2019/2020.

Diezerpark Fysiek
In Dieze Oost werken gemeente en woningbouwcorporaties samen aan verbetering van de wijk. In het kader van herstructurering heeft de gemeente ISV gelden gekregen. Hiervan is door de raad € 2,5 mln. gereserveerd voor Dieze Oost voor het aanpakken van de openbare ruimte.
Bij de uitvoering ervan sluit de gemeente in tijd aan op de planning van de corporaties. De plannen van de corporaties lopen door tot 2020.
In 2012 is gestart met herinrichting van twee pleinen: de Geert Groote I en het Simon van Slingelandtplein.
Sindsdien is het plein voor de Geert Grootestraat II aangepakt en de voorterreinen bij de gerenoveerde flats aan de Pieter Steynstraat. Ook ligt er een plan klaar, samen gemaakt met bewoners voor de singel. Uitvoering is in afwachting van de oplevering van de woningen aan de Van Schoonhovenstraat. Andere herinrichtingsplannen in voorbereiding zijn de Geert Groote III en IV en de openbare ruimte rondom de Binnenhofjes.

Structuurvisie VCN fase 1
De verlegging van de N340 biedt kansen voor het aantrekkelijk maken van de Vechtcorridor als groene entree tot het Vechtdal. Deze kansen zijn verwoord in de structuurvisie Vechtcorridor die de raad in maart 2014 heeft vastgesteld. De ontwikkeling fase 1 2015-2023 is vervat in het bestemmingsplan VCN, dat medio 2016 voor vaststelling gereed komt.
De provinciale subsidie RvdV wordt ingezet voor de aanleg van een struinpad in een natuurlijk ingerichte struinwaard met voetbrug (oplevering maart 2016) en Dijkmoment Kromme Kolk. Verder worden in 2016 voor bezoekers van de Struinwaard parkeerplaatsen aangelegd bij Dijkmoment Spoorzicht van de camping Vecht en Zo (oplevering juli 2016). Ook wordt begonnen met de aanleg van een afscheidingswal langs de N340 voor het deels te verplaatsen beeldenpark Anningahof. In 2017 worden de andere beoogde openbare werken aangelegd, zoals bosschages, een karrenspoor langs de spoorlijn en een betonnen fietspad op de dijk.

Gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta
Van de provincie zijn middelen ontvangen voor verschillende pilot-projecten die klimaat adaptief worden gerealiseerd. De uitvoering en subsidie lopen tot december 2018. Werkzaamheden die er onder vallen:
- Pannekoekendijk: dit project is afgerond.
- Kraanbolwerk: AM is in 2014 gestart met de bouw van de parkeergarage. De subsidie is om de parkeergarage en woningen waterrobuust te bouwen.
- Geluidswal Stadshagen: hier wordt de geluidswal uitgevoerd als een gevolgbeperkende wal.
- Frankhuis: voor en deel uitgevoerd. Het gaat om het hoger maken van de waterkering en het verhogen van de waterbeleving.
- Weezenlanden: de middelen worden in het 2e kwartaal 2016 van de provincie ontvangen. Het gaat om het verhoogd aanleggen van de waterkering en het klimaatadaptief aanleggen van de buitenruimte.
- Bedrijfsterrein Voorst: subsidie is nog niet ontvangen en is afhankelijk van bestemmingsplan procedure.

Onderzoeken:
- Onderzoek naar mogelijkheid om gevolgbeperkende wal aan te stuiten op primaire kering: hier is een rapport voor gemaakt en voorgelegd aan de stuurgroep.
- Onderzoek naar mogelijkheden van compartimentering bij Zwolle Zuid. Het rapport afgerond en neergelegd bij de stuurgroep.
- Onderzoek regionaal systeem. Bijdragen aan 3di systeem om de mogelijkheden te onderzoeken van het watersysteem.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

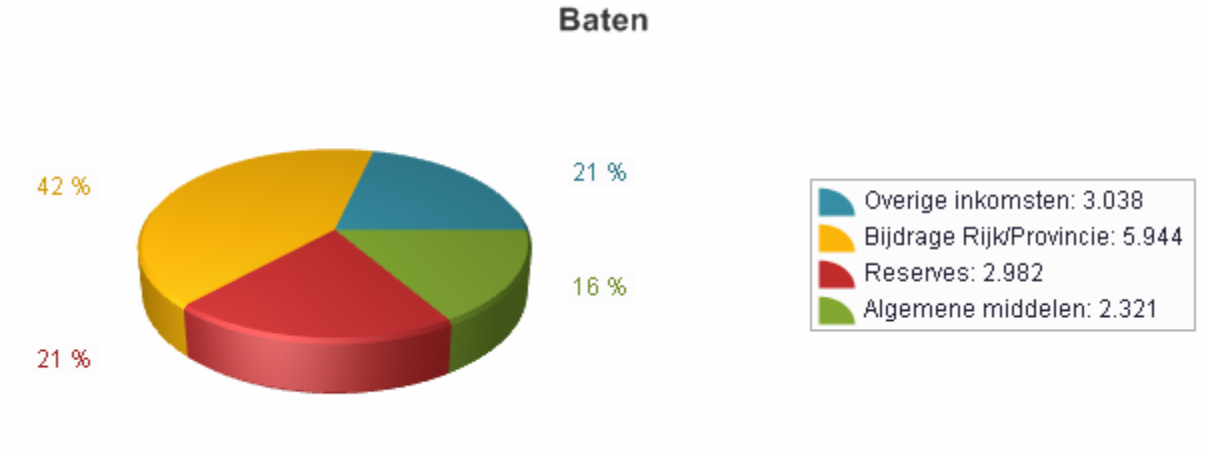

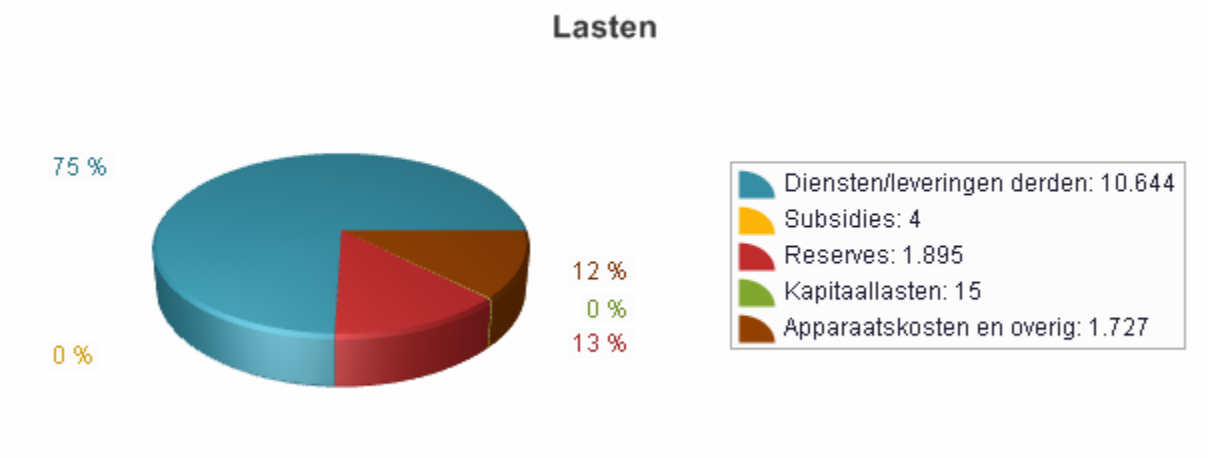

Programma 6 Onderwijs

Beleidsverantwoording

Algemeen

Zwolle is een onderwijsstad. Landelijk steken wij boven andere steden uit met een breed onderwijs aanbod. In 2015 hebben we drie lijnen geformuleerd die onze onderwijsvisie vormen:
1. Spelen, leren en werken: de doorlopende leerlijn van kinderopvang/peuterspeelzaal t/m beroepsonderwijs.
2. Onderwijs in relatie tot de stad en de wijk: maatschappelijke rol van onderwijs in de samenleving.
3. Vakman van de toekomst: verbinding met economie en arbeidsmarkt

In 2015 hebben we met Zwolse 8 en BLOZ – die elk hun eigen strategisch perspectief hebben geformuleerd – een start gemaakt gesprekken over gezamenlijke doelen en acties.

Op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie om onderwijsachterstanden te voorkomen en tegen te gaan, is in 2015 het beleid voortgezet. Daarnaast is in samenwerking met de onderwijsbesturen besloten een tweede NT2 klas voor taalonderwijs aan nieuwkomers te starten in verband met een groeiend beroep op deze voorziening door de instroom van extra statushouders.
Regio Zwolle scoorde in 2015 opnieuw beter dan voorgaande jaren op het gebied van voorkomen en tegengaan van voortijdig schoolverlaten. In 2015 is een onderzoek gestart naar mogelijkheden om nog beter samen te werken in de regio en gezamenlijk afspraken te maken met het onderwijs.
Vanwege wijzigingen in het speciaal onderwijs en het MBO zijn nieuwe afspraken gemaakt over toeleiding van leerlingen naar onderwijs, werk of dagbesteding. Er is een regionale schakel- en makelpool gevormd om leerlingen te begeleiden naar vervolgonderwijs of een duurzame plek op arbeidsmarkt of in dagbesteding.

Het jaar 2015 was voor het onderwijs het eerste volledige jaar waarin scholen moeten zorgen voor passend onderwijs voor elke leerling die zich aanmeldt. Veel aandacht trok het besluit van De Ambelt om zichzelf op termijn op te heffen. Hoewel de beweging past bij de invoering van passend onderwijs, riep die aankondiging toch ook veel vragen op. Inmiddels zijn de eerste stappen gezet. Veel scholen hebben inmiddels hun ondersteuningsstructuur opnieuw ingericht om alle leerlingen ook echt passend onderwijs te bieden. In de meeste gevallen lukt dit ook, zoals de nog steeds dalende VSV cijfers en het relatief lage aantal thuiszitters laten zien. Landelijk staat die trend overigens onder druk en lijkt het aantal thuiszitters weer groter te worden of in elk geval niet kleiner. In de regio IJssel Vecht is daarom een onderzoek gestart naar de aanpak van thuiszitters. De uitkomsten daarvan komen in 2016 beschikbaar.
Verder heeft 2015 in het teken gestaan van gesprekken tussen gemeente(n) en scholen over de invulling van passend onderwijs en jeugdhulp en nieuwe manieren om met elkaar samen te werken aan de ondersteuning van kinderen en jeugdigen en hun gezinnen in Zwolle. Ontwikkelingen zijn opgehaald en gedeeld. Er zijn gesprekken gevoerd op bestuurlijk en uitvoerend niveau. De besturen primair en voortgezet onderwijs en gemeente Zwolle verwerken de uitkomsten in een Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp. Naar verwachting komt die in het eerste half jaar van 2016 beschikbaar.
Hierop vooruitlopend zijn in 2015 de mogelijkheden voor inzet van schoolmaatschappelijk werk in het primair en voortgezet onderwijs verruimd. Voor het voortgezet onderwijs en Mbo is – mede vanuit het oogpunt van voorkomen voortijdig schoolverlaten – een verkenning gestart die in 2016 wordt afgerond. Verder hebben succesvolle NJG pilots een doorstart gekregen waaronder Deltion Jongerenteam en het preventieprogramma THINK.

Voor wat betreft leerlingenvervoer heeft de trend en de principes uit de nieuwe verordening leerlingenvervoer zich in 2015 doorgezet. De zelfstandigheid neemt toe en de aantallen leerlingen die gebruik maken van het leerlingenvervoer zijn gedaald.
In 2015 zijn extra middelen ingezet voor vergoedingen van het gebruik van gymzalen in het Hengeveld College ten behoeve van de Ambelt en Twijn, en de ingebruikname van de nieuwe gymzaal van de Enkschool. Daarnaast zijn drie gymzalen bij het nieuwe wijkcentrum Het Anker in Westenholte in 2015 in gebruik genomen.

Relevante kaderstellende nota's

- Werken vanuit vertrouwen. Visie sociaal domein (december 2012)
- Nota jeugdbeleid 'De toekomst van Zwolle – Samenwerken aan verbeteringen voor de jeugd' (december 2012)
- Beleidskader 'VVE 2011-2015: Een stevig fundament' (februari 2011)
- Notitie 'Extra rijksmiddelen VVE en schakelklassen' (februari 2012)
- Beleidskader voor de Zwolse Brede School (februari 2007)
- Meerjarenbeleidsplan voorkomen voortijdig schoolverlaten regio IJssel-Vecht (februari 2013)
- Beslisnota "Zwolle studie- studentenstad" (juni 2011)
- Masterplan Onderwijshuisvesting (inclusief actualisatie, maart 2010 / mei 2011)
- Beleidsplan jeugdhulp (november 2014)
- Betreft wettelijke taken op grond van Wet Ontwikkelingskansen voor Kwaliteit en Educatie (Wet Oke), Wet op het primair onderwijs, Wet op de expertisecentra, Wet op het voortgezet onderwijs, wet- en regelingeving leerplicht en RMC en de nieuwe Jeugdwet.
- Verordening leerlingenvervoer

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Een geslaagde schoolloopbaan voor alle kinderen en jongeren, zodat ze hun mogelijkheden zoveel mogelijk benutten en hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten.

Streefdoel/indicator

Het voorkomen en verminderen van onderwijsachterstanden. In 2013 e.v. neemt 100% van de doelgroepkinderen (zie toelichting 1) deel aan voorzieningen voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Doelgroepkinderen scoren eind groep 2 gemiddeld op landelijk niveau.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
% bereik doelgroeppeuters 0-meting 2012: 97% (absoluut: 155) Bron: meting gemeente Zwolle 2013	100%	100%
Score doelgroepkinderen voor taal en rekenen eind groep 2 Bron: Evaluatieonderzoek IJsselgroep 2013	Doelgroepkinderen scoren eind groep 2 gemiddeld op landelijk niveau.	De eerstvolgende meting vindt plaats in de loop van 2016. Die uitkomsten zijn nog niet beschikbaar.

Streefdoel/indicator

Voor leerlingen die daarvoor op grond van de Wet Primair Onderwijs, Wet Voortgezet Onderwijs en Wet Expertise Centra in aanmerking komen, is passend vervoer (afgestemd op hun zelfredzaamheid) naar de dichtstbijzijnde school naar onderwijssoort en –richting beschikbaar. Zoveel mogelijk leerlingen gaan zelfstandig met het openbaar vervoer of de (brom)fiets naar school (zie toelichting 2).

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
peildatum 31-12-2012 aantal leerlingen in OV: 25 (5%) aantal leerlingen op (brom) fiets: 47 (9,4%) totaal aantal leerlingen in leerlingenvervoer: 500 (100%) Bron: GWS	Percentage leerlingen naar school met OV of op (brom)fiets is minimaal op niveau 2012	peildatum 1-02-2016 aantal leerlingen in OV: 5 (1,5%) aantal leerlingen op (brom) fiets: 26 (8%) totaal aantal leerlingen in leerlingenvervoer: 321 (100%) Bron: GWS

Streefdoel/indicator

Het voorkomen en verminderen van het aantal voortijdig schoolverlaters (zie toelichting 3). Jaarlijks daalt het aantal voortijdig schoolverlaters in de regio IJsselland met 25%. Ten opzichte van de gemiddelde score van vergelijkbare gemeenten zijn de behaalde resultaten in Zwolle gelijk dan wel beter. In 2015 meldt 90% van de scholen verzuim volgens vastgestelde richtlijnen. Het aantal thuiszitters (leerlingen die ingeschreven staan, maar niet naar school gaan) is in beeld.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
aantal nieuwe vsv-ers (absoluut): voorlopige meting schooljaar 2012-2013:		Vsv'ers landelijk: 25622 (bron VSV verkenner 2013-2014)
vsv-ers landelijk: 27.936 vsv-ers regio IJsselland: 590 vsv-ers Zwolle: 223	27.200 572 216	Vsv'ers regio IJsselland: 551 (bron RMC effectrapportage 2014-2015) Vsv'ers Zwolle: 176 (bron RMC effectrapportage 2014-2015)
meting schooljaar 2011-2012: vsv-ers Zwolle: 2,5% vsv-ers Deventer: 2,4% vsv-ers Arnhem: 3,5% vsv-ers Groningen: 3% vsv-ers Maastricht: 3,3%		meting schooljaar 2013-2014: Zwolle 2,1% Deventer 2,0% Arnhem 3,2% Groningen 2,8% Maastricht 2,7%
% scholen dat schoolverzuim meldt volgens richtlijnen van 2012: 90%	90%	100%

Streefdoel/indicator

Het versterken van Zwolle als studie/studentenstad waar studenten graag willen leren, wonen, verblijven en werken. In 2015 is het aantal deelnemers aan de Bruisweken minimaal 6250.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
aantal deelnemers Bruisweken 2012: 5870.	minimaal 6250	9587 deelnemers

Relaties met andere programma's

Deze doelstelling heeft een directe relatie met de programma's 1,2, 11 en 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Effectieve en efficiënte huisvesting van onderwijsinstellingen waar de gemeente Zwolle een zorgplicht voor heeft.

Streefdoel/indicator		
Nagenoeg alle scholen voldoen aan de wettelijke capaciteitsnormen en de doelstellingen van het MeerjarenOnderhoudsPlan (MOP).		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
0-meting 2013: 97%	98%	98%

Streefdoel/indicator		
In 2015 zijn bijna alle scholen gehuisvest in (semi)permanente gebouwen en is het merendeel van de huidige noodgebouwen afgestoten.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
0-meting 2013: 95%	98%	98%

Relaties met andere programma's
Deze doelstelling heeft een relatie met het programma 10

Toelichting

1. Doelgroepkinderen voor voorschoolse educatie (VVE) zijn kinderen:
   - die vallen onder de gewichtenregeling basisonderwijs (opleidingsniveau ouders)
   - een taalachterstand in het Nederlands hebben (verzorgende ouder spreekt geen of niet goed Nederlands, taalachterstand peuter kan niet worden verklaard uit een verstandelijke beperking of logopedisch probleem),
   - die te maken hebben met gezinsgerelateerde problemen waardoor ze onvoldoende gestimuleerd worden in hun (taal)ontwikkeling.
     De jeugdgezondheidsverpleegkundige zorgt voor de indicering van een kind voor VVE en verwijzing naar een peuterspeelzaal of kinderopvang waar voorschoolse educatie wordt aangeboden.
     Gemeenten zijn wettelijk verplicht om te streven naar 100% bereik van doelgroepkinderen met VVE. In de praktijk zal dit echter nooit volledig haalbaar zijn, omdat ouders niet verplicht kunnen worden om hun kind naar een peuterspeelzaal of kinderopvang (met VVE) te sturen.
2. Het leerlingenvervoer is een open einde regeling. Bij ongewijzigd beleid leidt toe- of afname van het beroep op leerlingenvervoer tot hogere of lagere kosten.
   Het afgelopen jaar is vooral het beroep op aangepast vervoer verder gedaald. Dit heeft mede te maken met de invoering van passend onderwijs waardoor minder kinderen vervoerd hoeven te worden naar scholen voor speciaal onderwijs. Hierdoor en door een nieuwe aanbesteding kan nu structureel op leerlingenvervoer worden bezuinigd. Op langere termijn kan druk ontstaan door invoering van meerjarige beschikkingen en stijging van vervoerstarieven (die op dit moment heel laag zijn).
3. Een voortijdig schoolverlater is iemand tussen de 12 en 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo of een mbo-diploma op niveau 2 of hoger. Het afgelopen jaar is het percentage VSV'ers in de regio IJssel Vecht verder gedaald. De regio hoort hiermee tot de koplopers in het voorkomen en tegenaan van schooluitval.
   Meldingen verzuim worden gedaan via het DUO verzuimloket (voor zover de scholen daarop aangesloten zijn. Dit geldt nog niet voor PO en VSO. Dat is nu bij de aangesloten scholen 100%. Voorheen kwam het voor dat leerplichtambtenaren leerlingen in behandeling namen zonder dat er een officiële melding van verzuim kwam. Daar wordt nu goed op toegezien.
4. In Stadshagen is een noodgebouw afgebroken. Bij de Geert Groote school is een aantal noodlokalen geplaatst.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	22.799	3.441	22.697	3.463	22.077	3.696	620	233	853
Reservemutaties		209		632		319		-313	-313
Gerealiseerd resultaat	**22.799**	**3.651**	**22.697**	**4.095**	**22.077**	**4.015**	**620**	**-80**	**540**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Onderwijshuisvestingsbeleid	483	163	646		-386	260
Lokaal onderwijsbeleid						
Studentenbeleid	6		6			6
Brede School	36	-37			73	73
Leerlingenvervoer	316	2	318			318
Beleid bewegingsonderwijs	-94	-22	-116			-116
RMC/leerplicht/voortijd school	3	-3				
Gem. onderwijs achterstandbel.	-131	131				
Totaal	**620**	**233**	**853**		**-313**	**540**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Onderwijshuisvestingsbeleid	260	I	Het positieve resultaat op de lasten bestaat voornamelijk uit het in 2015 niet volledig benodigde budget voor vandalismeschade. De uitgaven hierop kunnen van jaar tot jaar fluctueren en zijn afhankelijk van de vernielingen in het betreffende jaar. Verder was het gehele huurbudget niet nodig, omdat de groei van de islamitische school niet zodanig was dat er noodlokalen gehuurd moesten worden. Het bij de jaarrekening 2014 gereserveerde budget voor tijdelijke huisvestingsvoorzieningen valt vrij, omdat de hiermee samenhangende kosten gedekt konden worden uit het jaarbudget 2015. Er zijn echter ook overschrijdingen. Voor een deel betreft dit niet begrote schades, waar wel een vergoeding tegenover staat; zie hieronder. Er is een overschrijding op OZB; dit is deels ontstaan door afrekening over belastingjaar 2014, maar ook zijn de werkelijke lasten meer gestegen dan de in de begroting doorgevoerde tariefsverhoging. Er zal nader worden uitgezocht hoe deze ontwikkeling er in 2016 uitziet en eventueel een melding worden gemaakt bij Berap 2 2016. Ook zijn de doorberekende verzekeringslasten hoger dan begroot. Het positieve resultaat op de baten wordt in zijn geheel veroorzaakt door de ontvangst van een niet geraamde schadevergoeding, waar overigens ook niet geraamde kosten tegenover staan. De baten en lasten op deze schade heffen elkaar op.
Brede School	73	I	Het positieve resultaat op de Brede School wordt veroorzaakt door de niet begrote vrijval van de reserve. Per 1 mei is de tot op dat moment geldende subsidieregeling Stimulering Zwolse Brede Scholen ingetrokken. De nog uit die oude regeling voortvloeiende kosten kunnen gedekt worden uit het jaarbudget 2016 en om die reden kan het restantbedrag in de reserve vrijvallen. Er vindt een doorontwikkeling plaats van het beleid, wat zal resulteren in een nieuwe subsidieregeling.
Leerlingenvervoer	318	I/D	In verband met een gunstigere aanbesteding en een lager aantal aanvragen valt het product leerlingenvervoer lager uit.
Beleid Bewegingsonderwijs	-116	D	Bij Berap 2 2015 is extra budget verkregen van 550 incidenteel en 65 structureel om het budgettekort op gebruiksvergoedingen bewegingsonderwijs aan te vullen. Dit tekort ontstond vanuit te verstrekken vergoedingen van vier niet eerder in het budget opgenomen gymzalen in het Hengeveldcollege en de nieuwe gymzaal van de Enkschool. Bij de berekening van zowel de benodigde aanvullende incidentele als structurele middelen, is uitgegaan van incomplete gegevens van bestaande vergoedingsverplichtingen tot een bedrag van 122.Voor 2016 en verder komt daar nog 63 bovenop voor vergoeding van gebruik Het Nieuwe Anker. In 2015 kon deze vergoeding voor Het Anker nog betaald worden vanuit het incidenteel verkregen budget.
Gem.onderwijsachterstand-beleid	0	I	De uitgaven op onderwijsachterstandenbeleid worden grotendeels gedekt vanuit meerjarige specifieke rijksgelden en kunnen daarom over meerdere jaren aangewend worden. Dit verklaart zowel het negatieve resultaat op de lasten als het positieve resultaat op de baten.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Onderwijshuisvesting							
openbaar basisonderwijs	5.142	570	1.528	4.184			3.995
waarvan afgesloten				-189			
bijzonder basisonderwijs	11.458	622	6.747	5.333			5.311
waarvan afgesloten				-22			
openbaar speciaal onderwijs	823	-622	-6	207			207
bijzonder speciaal onderwijs	42	720	516	246			237
waarvan afgesloten				-9			
openbaar voortgezet onderwijs	516			516			516
bijzonder voortgezet onderwijs		6.077		6.077			6.077
vrijstaande gymaccommodaties		3	3	0			0
	17.981	7.370	8.788	16.343	0	0	16.343

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Onderwijs huisvestingsplan 2015	1.293		
Huisvestingsvoorzieningen voortgezet onderwijs	6.077	Rb. 24-8-2015	
	7.370		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
openbaar basisonderwijs	189
bijzonder basisonderwijs	23
bijzonder speciaal onderwijs	9
	221

Toelichting Jaarrekening 2015 restantkredieten

Het totaal van nog openstaande kredieten op het programma Onderwijs en Jeugd voor onderwijshuisvesting bedraagt bij het sluiten van de jaarrekening 2015 € 16,34 mln. Onderstaand volgt een opsomming van de grootste posten:

- € 3,83 mln.: dit bedrag heeft betrekking op de nieuwbouw van scholen in Stadshagen. De bouw van de twee basisscholen (protestant christelijk en rooms katholiek) in het gebied Breezicht is in februari 2016 opgeleverd en de uitbreiding van de obs Het Festival is in mei 2016 gereed; de financiële verantwoording zal naar verwachting in de loop van 2016 plaatsvinden. De plannen voor de gereformeerde school in het gebied de Tippe zijn momenteel in voorbereiding. Verwacht wordt dat deze school in 2017/2018 in gebruik kan worden genomen;
- € 7,71 mln.: dit bedrag is benodigd voor de uitvoering van het integraal huisvestingsplan van de Landstedegroep; het betreft de realisatie van nieuwbouw en uitbreiding t.b.v. Talentstad (Blaloborgh) en het Carolus Clusius college. In 2016 zal worden aangevangen met de bouwwerkzaamheden;
- € 1,8 mln.: dit bedrag heeft betrekking op het treffen van veiligheidsvoorzieningen (o.a. asbestsanering) en het treffen van maatregelen in schoolgebouwen waardoor die gebouwen voldoen aan de eisen op het gebied van brand- en inbraakpreventie;
- € 0,51 mln.: Voor de uitvoering van het IHP voortgezet openbaar onderwijs staat een voorlopig bedrag van 0,51 mln. geraamd. In 2016 worden de plannen verder uitgewerkt en zal aanvullend krediet nodig zijn;
- € 1,62 mln: dit bedrag staat geraamd voor nog met de afdeling Vastgoed te verrekenen grondkosten a.g.v. nieuwbouwprojecten;
- € 0,87 mln: dit betreft diverse huisvestingsvoorzieningen (o.a. vervangingsinvesteringen, 1e inrichting meubilair/ olp) t.b.v. verschillende (over het algemeen relatief kleinere) projecten.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

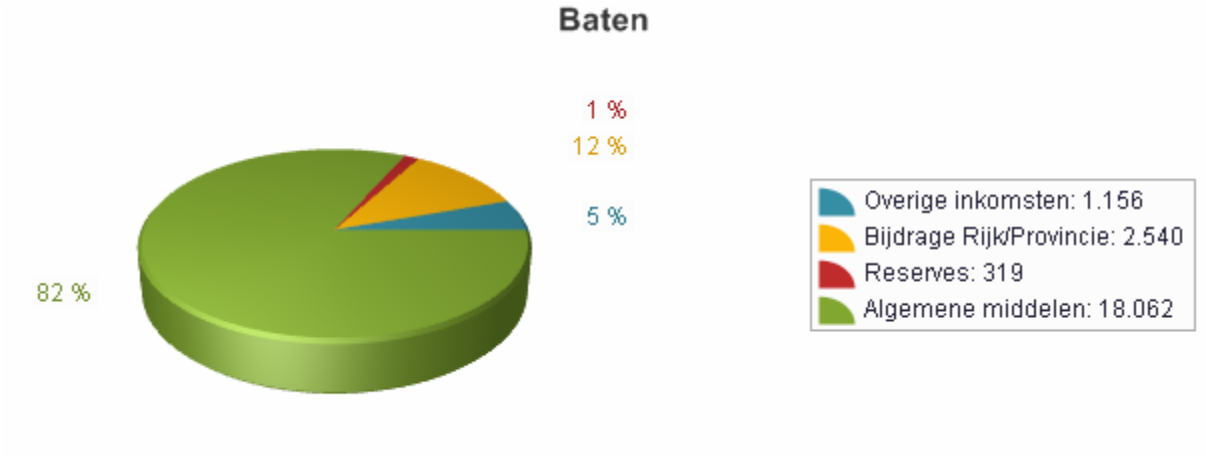

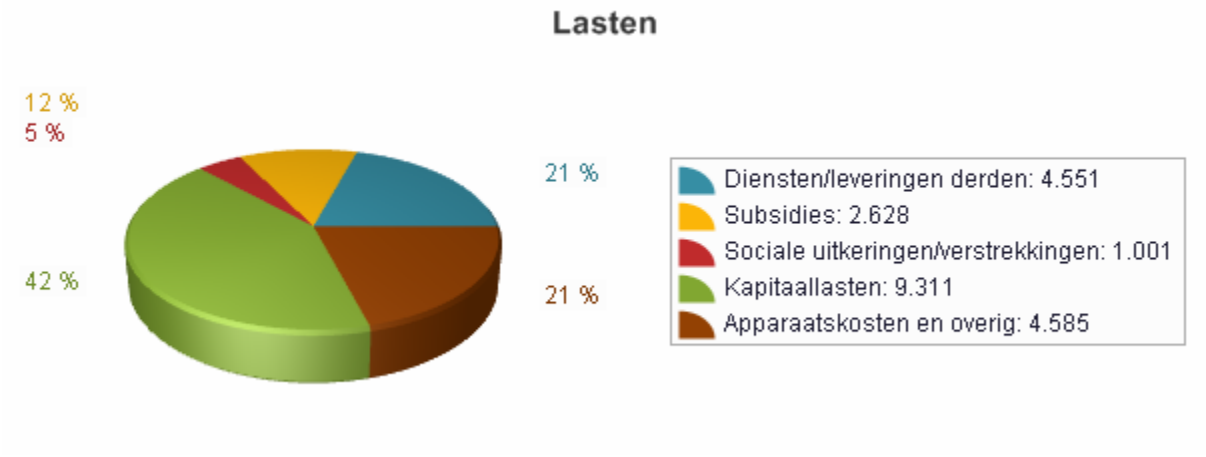

Programma 7 Veiligheid

Beleidsverantwoording

Algemeen

In 2015 gebeurde er veel op het gebied van veiligheid. Zo ontwikkelden we een nieuwe veiligheidsvisie. Dit resulteerde in een focus op andere thema's en ambities. Nieuwe thema's zijn bijvoorbeeld de aandacht voor radicalisering en outlaw motorcycle gangs (OMG's). Daarnaast vroeg de vluchtelingencrisis onze aandacht waarvoor we opvang organiseerden en verkenden we de mogelijkheden voor het tegengaan van vuurwerkoverlast. Verderop volgt hiervan een verdere toelichting.

Met het vaststellen van de visie bepaalde de raad ook nieuwe indicatoren om te monitoren. Deze staan centraal in deze verantwoording. Omdat de visie halverwege 2015 is vastgesteld ging ook vanaf die periode onze inzet daarna uit. De benoemde resultaten van de indicatoren gaan dus ook over die periode.

In de visie staan de volgende thema's centraal:
- Wijken en buurten (focus op illegale hennepteelt, woninginbraken en overlast)
- Evenementen
- Radicalisering
- Eigen Verantwoordelijkheid
- OMG's
- Veiligheidsinstrumenten

Thema's die niet zijn geprioriteerd in de visie, maar wel veel van onze aandacht vroegen in 2015 zijn:
- Vluchtelingenopvang
- Vuurwerkoverlast

Hieronder volgt per thema een terugblik.

Wijken en buurten: illegale hennepteelt, woninginbraken en overlast
We zagen een positieve daling van het aantal opgerolde hennepkwekerijen van 25 in 2014 naar 22 in 2015. We gingen illegale hennepteelt tegen op basis van het bestuurlijke hennepconvent en uitvoeringsprotocol. Dit hield in dat de politie actief signalen van illegale hennepteelt onderzocht, we bestuurlijke en justitionele interventies integraal uitvoerden en het OM inzette op het afpakken van crimineel verkregen vermogen.

We constateerden dat het aantal woninginbraken bleef afnemen van 538 in 2014 naar 432 in 2015. We voorkwamen woninginbraken door het blijven organiseren van preventieavonden, gebruik te maken van verschillende media en andere manieren van risicocommunicatie. Verder voerden we regie over de persoonsgebonden aanpak van woninginbrekers. Ook werkten we samen met de politie aan de start voor het invoeren van het Digitaal Opkopers Register (DOR): een registratie van de in- en verkoop van tweedehandsgoederen van handelen. Het doel hiervan is om heling tegen te gaan.

Het aantal overlastmeldingen steeg lichtelijk van 4.598 in 2014 naar 4.808 in 2015.Deze stijging komt vooral voort uit de toename van het aantal overlastmeldingen door geluidshinder (van 1302 naar 1440) en verwarde en/of overspannen personen (van 486 naar 641). De toename van het aantal overlastmeldingen door personen is overeenkomstig de landelijke trend. Eind 2015 installeerde het kabinet daarom het landelijk 'Aanjaagteam verwarde personen' om deze problematiek op te lossen. Naast deze ontwikkeling participeerden we in het regionale traject om een oplossing te vinden voor de opvang van personen met een ernstige psychiatrische aandoening. Tot slot gingen we overlast tegen door een persoonsgebonden aanpak van overlastgevende personen en groepen (waaronder jeugd), beheer te voeren over faciliteiten voor dak- en thuislozen en specifieke veiligheidsmaatregelen te treffen in de wijk, zoals in de aanpak van Holtenbroek III.

Evenementen
Naast onze gebruikelijke inspanningen dat evenementen zo veilig mogelijk verliepen, analyseerden we in 2015 ons vergunningsverleningsproces onder begeleiding van een extern adviesbureau. Dit mede naar aanleiding van het monstertruck evenementen in Haaksbergen eind 2014. Uit de analyse bleek dat we een aantal verbeteringen kunnen doorvoeren om het proces en de inrichting daarvan te verbeteren. Denk daarbij verbeterpunten op het gebied van communicatie en deskundigheidsbevordering. We zijn begonnen met het doorvoeren van deze verbeteringen en zetten dan in 2016 verder voort.

Radicalisering
Het zoveel mogelijk tegengaan en voorkomen van radicalisering was voor ons een nieuw thema waarin we nog weinig ervaring hadden. We investeerden in de bewustwording en deskundigheidsbevordering om te leren hoe processen van radicalisering werken. Dit deden we door het volgen van expertise-meetings, trainingen en opleidingen, maar ook door deel te nemen aan landelijke intervisie-groepen tussen gemeenten. Daarnaast werkten we aan ons netwerk in de stad om signalen vroegtijdig te ontvangen. Om die signalen adequaat te duiden en indien nodig daarop te interveniëren, organiseerden we een structuur en aanpak met de nodige opschalingsmogelijkheden. Vanuit onze rol als centrumgemeente vervulden we daarin een voortrekkersrol in de regio. Tot slot formeerden we een integraal kernteam die de aanpak verder uitbouwt. Daarin zitten vertegenwoordigers van

inkomensondersteuning, werk re-integratie en participatie, klantcontactcentrum en burgerzaken, wijkmanagent, sociale wijkteams, onderwijs, jeugd en veiligheid.

Eigen verantwoordelijkheid
Het thema eigen verantwoordelijkheid kwam in 2015 op verschillende manieren tot uitdrukking. Het stimuleren en faciliteren van eigen verantwoordelijkheid is een expliciet onderdeel van onze aanpak woninginbraken, evenementen en de voorbereiding op noodsituaties. Het zijn namelijk inwoners en ondernemers zelf die een grote bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen van inbraken en organisatoren van evenementen zijn zelf verantwoordelijk voor een veilig verloop van een evenementen. Verder ondersteunden we inwoners in de voorbereiding op noodsituaties door hen regelmatig bewust te maken van risico's en een handelingsperspectief aan te bieden wat zij zelf kunnen doen. Ook in de aanpak van OMG's speelde de eigen verantwoordelijkheid een rol. We wezen horeca-ondernemers op het feit dat zij zelf doormiddel van huisregels overlast van OMG's konden tegengaan en ondersteunden hen daarbij.

OMG's
We beperkten overlast en criminaliteit waarbij we zoveel mogelijk aansloten bij landelijk beleid. We gingen zover mogelijk tegen dat leden zich misdroegen in de openbare ruimte, intimiderend aanwezig waren tijdens evenementen en zich konden vestigen met een clubhuis. Zo sloten we in 2015 een illegaal gevestigd clubhuis, omdat deze in strijd was met het bestemmingsplan. Ook riepen we horecagelegenheden op om specifieke huisregels op te stellen voor het tegengaan van overlast. Over het algemeen kenmerkt onze aanpak zich door integrale strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscale maatregelen enerzijds en het voeren van gesprekken met OMG's anderzijds.

Veiligheidsintrumenten
Op basis van het coalitie-akkoord maakten we een inventarisatie van onze veiligheidsinstrumenten en de inzet en toepassing daarvan in Zwolle. De huidige instrumenten kunnen de veiligheid voldoende waarborgen en bij de inzet ervan is er een adequate balans tussen effectiviteit, subsidiariteit en proportionaliteit.

Vluchtelingenopvang
Ook in 2015 was vanwege de hoge toestroom van vluchtelingen de Diezehal van de IJsselhallen Zwolle weer in gebruik voor noodopvang. Van juli tot eind december 2015 vingen we daar 400 Syrische vluchtelingen op. Twee keer is de opvang voor een korte tijd uitgebreid tot 700 en 900 vluchtelingen.
De samenwerking in de klankbordgroep tussen bewoners, politie, COA, IJsselhallen Zwolle en de gemeente verliep positief. Er deden zich geen noemenswaardige incidenten voor.

Vuurwerkoverlast
Als gevolg van een motie voerden we in twee wijken een verkenning uit naar de ervaren vuurwerkoverlast en de mogelijkheden voor de aanpak daarvan. Het bleek dat bewoners met name overlast ervaarden van vuurwerk dat werd afgestoken buiten de toegestane afsteektijden. Tijdens bijeenkomsten met inwoners, professionals en raadsleden bleek de meest kansrijke manier om overlast tegen te gaan door de aanwezige sociale structuren en cohesie te benutten, de onderlinge sociale controle in de buurt te bevorderen en aan te sluiten bij bewonersinitiatieven.

Veiligheidsregio
Door deelname in de verbonden partij 'Veiligheidsregio IJsselland' wordt uitvoering gegeven aan de wettelijk verplichting (2010) tot oprichting van een veiligheidsregio om de slagkracht van de overheid bij rampen en zware ongevallen te verbeteren. Zij is belast met de uitvoering van de veiligheidstaken op basis van de Wet Veiligheidsregio's.

De veiligheidsregio IJsselland geeft als externe partner invulling aan het kennispunt Brandveiligheid binnen de RUD. De medewerkers van het kennispunt gaan voldoen aan de Wabo-kwaliteitscriteria. Veel aandacht is geschonken aan een goede informatie-uitwisseling tussen gemeenten en de RUD.

De laatste jaren is succesvol gewerkt aan zelfredzaamheid vanuit het programma 'community safety'. In dit programma wordt het risicobewustzijn van de inwoners gestimuleerd, worden burgers gefaciliteerd om zelfredzaam te zijn, wordt aangesloten bij lokale situaties en beleving, etc. Het belang van
zelfredzaamheid voor, tijdens en na incidenten wordt steeds belangrijker. In de paragraaf Verbonden Partijen is nadere informatie te vinden over de Veiligheidsregio IJsselland. Daarnaast legt de Veiligheidsregio in haar jaarrekening, die ter besluitvorming aan de raad is voorgelegd, uitgebreid verantwoording af over het afgelopen jaar.

Relevante kaderstellende nota's

- Veiligheidsbeleid Zwolle 2011-2014
- Kadernota Meerjarenbeleidsplan 2015-2018 van de Veiligheidsregio (in ontwikkeling)
- Veiligheidsstrategie 2015-2018, opgesteld door gemeenten, politie en Openbaar Ministerie in Oost-Nederland (in ontwikkeling)
- Integrale aanpak Huiselijk Geweld Regio IJsselland
- Beleidsvisie Externe Veiligheid
- Rampenplan en Regionaal Beheersplan Rampenbestrijding

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

We gaan overlast, woninginbraken en hennepteelt tegen en zorgen dat inwoners zich veilig voelen in onze wijken en buurten.

Streefdoel/indicator

- Het aantal woninginbraken is in 2018 gedaald naar 380 of minder.
- Het aantal jaarlijkse opgerolde hennepkwekerijen is ieder geval gedaald van 25 in 2014 naar 20 in 2018.
- Het aantal overlastmeldingen is in 2018 ieder geval niet toegenomen ten opzichte van 2014.
- De ervaren overlast is in 2018 ieder geval niet toegenomen ten opzichte van 2014.
- Inwoners beoordelen hun veiligheidsgevoel in 2018 met ieder geval een 7.
- Inwoners beoordelen hun leefbaarheidsgevoel in 2018 met ieder geval een 7.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
583 woninginbraken in 2014 25 hennepkwekerijen in 2014 4.598 overlastmeldingen in 2014 1.6 schaalscore ervaren overlast in 2015 7,2 rapportcijfer veiligheidsgevoel in 2015 7,5 rapportcijfer in leefbaarheid in 2015 bron: politie Oost-NL (2015) 'Update Gebiedsscan 2014 Zwolle' en Gemeente Zwolle (2015) 'Buurt-voor-Buurt onderzoek'	≤533 woninginbraken in 2015 ≤24 hennepkwekerijen in 2015 ≤4.598 overlastmeldingen in 2015 ≤ 1.6 schaalscore ervaren overlast in 2015* ≥ 7,2 rapportcijfer veiligheid in 2015* ≥ 7,5 rapportcijfer leefbaarheid in 2015* *dit bekijken we op basis van het buurt-voor-buurt onderzoek in 2017	432 woninginbraken in 2015 22 opgerolde hennepkwekerijen in 2015 4808 overlastmeldingen in 2015 Zoals aangegeven bekijken we dit op basis van de uitkomsten van het buurt-voor-buurt onderzoek in 2017. bron: politie Oost-NL

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

We behouden het veiligheidsniveau bij evenementen

Streefdoel/indicator

90% of meer van de evenementen verloopt zonder noemenswaardige ordeverstoringen.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Meer dan 90% van de evenementen verloopt zonder noemenswaardige ordeverstoringen.	≥90% evenementen zonder noemenswaardige ordeverstoringen, waarbij organisatoren zelf hun eigen verantwoordelijkheid nemen om dit te realiseren.	De evenementen zijn verlopen zonder noemenswaardige ordeverstoringen.
De veiligheid tijdens voetbalwedstrijden borgen we met substantiële politie-inzet. (bron: oordeel professionals)	We hebben inzichtelijk of we de veiligheid kunnen waarborgen met minder politie-inzet	Uit onze verkenning bleek dat we de politiecapaciteit evenwichtig inzetten. Wel zagen we kans om deze bij sommige wedstrijden nog efficiënter in te zetten. Dit voeren we door in 2016. We blijven ook de landelijke pilots hierover volgen en bekijken of deze aanleiding geven tot bijstelling van onze aanpak.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

We stellen inwoners, ondernemers en organisaties in staat om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en zorgen dat we deze niet overnemen.

Streefdoel/indicator

Inwoners, ondernemers en organisaties nemen hun eigen verantwoordelijkheid en zijn daarin zo nodig door ons gefaciliteerd.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
We faciliteren burgers en ondernemers in hun eigen verantwoordelijkheid binnen een aantal veiligheidsthema's. Denk aan bedrijventerreinen of woninginbraken.	We weten onze ontwikkelkansen in het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid en zijn indien mogelijk begonnen met het aanboren van deze kansen.	We faciliteerden actief burgerschap in veiligheid in de aanpak van woninginbraken, veilig ondernemen, het tegengaan van OMG's in horecagelegenheden en de voorbereiding op noodsituaties. Een verkenning van aanvullende mogelijkheden doen we in 2016.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We voorkomen zover mogelijk dat onze inwoners radicaliseren, hebben zicht op diegene die dit wel doen en grijpen in wanneer nodig.		
Streefdoel/indicator		
Uitreizigers en terugkeerders uit jihadistische strijdgebieden hebben we in beeld en daarop geïntervenieerd.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
De aanpak tegen radicalisering is in ontwikkeling.	De aanpak is doorontwikkeld naar integrale, preventieve activiteiten en maatregelen.	We werkten aan bewustwording, deskundigheidsbevordering en het opzetten van samenwerkingsstructuren om signalen te herkennen, te duiden en daarop te interveniëren. Verder formeerden we een integraal kernteam die in 2016 de aanpak verder uitbouwt.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We doorbreken de ogenschijnlijke onaantastbaarheid van OMG'S.		
Streefdoel/indicator		
Er zijn geen grote groepen OMG's zichtbaar aanwezig tijdens evenementen en de horeca. OMG's veroorzaken geen overlast.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
De problematiek rondom OMG"s is beperkt en beheersbaar.	De problematiek rondom OMG's blijft beperkt en beheersbaar.	We hielden de overlast en criminaliteit van OMG's zo beperkt mogelijk, sloten een illegaal clubhuis en faciliteerden horecagelegenheden om overlast van OMG's te weren.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
We kennen de effectiviteit van onze veiligheidsinstrumenten en –bevoegdheden.		
Streefdoel/indicator		
We hebben inzichtelijk wat de effectiviteit is van onze veiligheidsinstrumenten.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat isin 2015 gerealiseerd**
We kennen onze veiligheidsinstrumenten en -bevoegdheden.	We zijn toegerust om op gewogen wijze veiligheidsinstrumenten en -bevoegdheden in te zetten.	We inventariseerden onze veiligheidsinstrumenten, keken naar de mogelijkheden hoe we deze konden inzetten en analyseerden hoe we die tot op heden toepasten.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	12.359	618	12.389	588	12.243	686	146	98	244
Reservemutaties		75		75		96		21	21
Gerealiseerd resultaat	**12.359**	**694**	**12.389**	**664**	**12.243**	**782**	**146**	**119**	**265**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
APV openbare orde	-70	33	-38			-38
Veiligheid	13		13			13
Dierenasiel						
Integrale veiligheid	193	83	276		21	297
Gebruiksvergunning	12	-18	-6			-6
Totaal	**146**	**98**	**244**		**21**	**265**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Integrale veiligheid	297	I/D	De Veiligheidsregio laat ook dit jaar een voordeel zien op haar exploitatie. Hierdoor wordt de bijdrage van de gemeenten lager. Momenteel is de Veiligheidsregio bezig om in beeld te brengen welk deel van het voordeel structureel is.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project
n.v.t.

Specificatie nieuwe krediet:

Project
n.v.t.

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

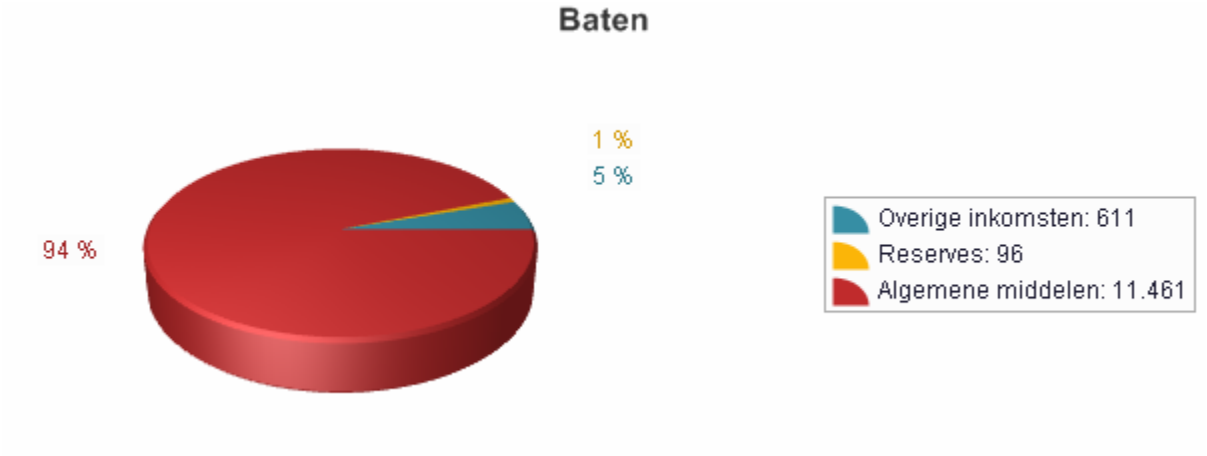

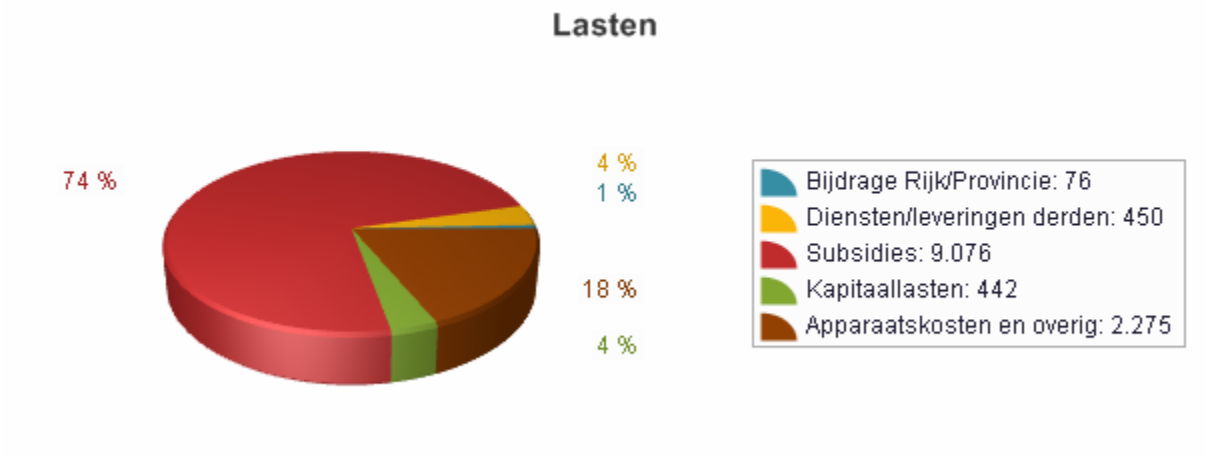

Programma 8 Integraal beheer openbare ruimte

Beleidsverantwoording

Algemeen

De vernieuwde BOR visie is vastgesteld. Doel van de visie is een openbare ruimte te bieden die mensen graag gebruiken (‘people’), die plant en dier de ruimte geeft (‘planet’) en die ondernemers in Zwolle ondersteunt en op een kostenbewuste manier wordt onderhouden (‘profit’). Dat doen we toekomstbestendig, op maat en samen met de bewoners, ondernemers en andere partners in de stad.

Terugkijkend op 2015 zijn er op dit vlak de volgende resultaten te melden.

Duurzame en integrale projecten uit het MJOP (meer-jaren-opgave-plan)
We hebben het MJOP opgesteld. In het MJOP staan vervangings- en buitengewoon/groot onderhoud alsook projecten. Zo combineren we (onderhouds) werkzaamheden, die we bovendien koppelen aan andere opgaven. Voor de klimaatopgave staan de hittestresskaart en de waterkaart in het MJOP.

Het MJOP heeft project Oude Veerweg opgeleverd. Aan de Oude Veerweg wordt ernstige waterhinder opgelost in combinatie met werkzaamheden aan het voetpad en het openbare groen. De voorbereidingen zijn getroffen in 2015, het wordt begin 2016 uitgevoerd. Dit is een voorbeeld waarbij we door een combinatie van maatregelen onderhoudswerkzaamheden combineren en klimaat adaptief beheren.

Ook is het Van Nahuijsplein aangepakt. Daar is asfalt vervangen door elementen en tegelijkertijd - samen met omwonenden - veel aandacht besteed aan openbaar groen en parkeren. Een mooi voorbeeld van combineren van ontwikkeling en beheer met aandacht voor omgevingskwaliteit en toekomstbestendigheid.

Gegevensbeheer ondersteunt het reguliere jaarlijkse en het integrale meerjarenbeheer van de openbare ruimte. In 2015 is het beheersysteem Obsurv geïmplementeerd. Door de koppeling met de geografische kaart van Zwolle en het actueel houden van de gegevens, zijn de integrale beheerkansen goed inzichtelijk gemaakt in een gebruikersvriendelijk MJOP.

Participatieprojecten
Al meerdere jaren regelen de Holtenbroekers het opruimen van het drijfvuil uit de uiterwaarden van het Zwarte water. Dit om de schaapskudde veilig te laten grazen. In 2015 heeft een aantal Stadshagenaren aangegeven te willen helpen, het is immers ook ‘hun’ kudde. Voorjaar 2016 zijn ze hiervoor uitgenodigd door “Holtenbroek”. De schaapskudde is ook ingezet op braakliggende terreinen in Stadshagen. Verder heeft in Stadshagen de Wijkstichting met het plan Vitamine G een start gemaakt om de wijk te vergroenen. Vanuit Zwolle Zuid is een groep vrijwilligers bezig met het plan om in 5 jaar de grote Bereklauw uit te roeien. De grote Bereklauw is een gevaarlijke plant die bij aanraking brandwonden geeft.

Vanuit de wijkdialogen in het voorjaar is in Berkum een pilot gestart. We zijn in gesprek met de wijkvereniging Berkum om een pilot uit te voeren waarbij de bewoners aan het stuur zitten bij het stellen van de prioriteiten in het beheer van de openbare ruimte.

De samenwerking met Travers, sociaal wijkteam en gemeente heeft geresulteerd in het naar werk begeleiden van inwoners zonder (betaald) werk. (Bijvoorbeeld het gebied van regelen van het verkeer.)

Het project ‘Waar wacht je op’ wil van de vijf leegstaande brugwachtershuisjes een open en toegankelijke ontmoetingsplek maken.

De vrije school wilde hun schoolplein vergroenen en zocht daarvoor contact met de gemeente. De school heeft een deel van de aangrenzende openbare ruimte en het aangrenzende park geadopteerd. In 2016 zal dit resulteren in een groot groen, openbaar toegankelijk, schoolplein!

Samenwerkingsprojecten
Het beheer en onderhoud van al het stedelijk water is overgedragen aan het waterschap Groot Salland. Dit moet leiden tot efficiencywinst voor de burgers. Bovendien is het waterschap eenduidig de beheerder van het water.

Omdat we bewoners meer ruimte en verantwoordelijkheid willen geven bij het gebruik van de openbare ruimte rond hun woning zijn we in 2015 gestart met een pilot waarbij we bewoners toestaan eigen speeltoestellen die voldoen aan onze spelregels in de openbare ruimte te plaatsen. We zijn hierop aangesproken door de landelijke inspectie, omdat de betreffende toestellen net als de toestellen op officiële speelplekken gecertificeerd zouden moeten zijn. We zijn samen met andere gemeenten in gesprek met het ministerie om de regelgeving aan te passen.

Daarnaast zijn er in 2015 drie stormen geweest die veel schade hebben veroorzaakt, (€ 450.000). Met name de storm in juli, met al het blad aan de bomen heeft veel schade veroorzaakt. Een deel van de kosten hebben we kunnen opvangen door prioriteiten te stellen en investeringen in het kader van het MJOP door te schuiven naar 2016.

NV ROVA

De verbonden partij NV ROVA waar de gemeente Zwolle aandeelhouder van is, voert voor ons de inzameling van huishoudelijk afval uit (wettelijke taak). Daarnaast voert ROVA diverse taken uit op het gebied van het beheer van de openbare ruimte. In de verplichte paragraaf 3: Verbonden Partijen is nadere informatie te vinden over het aandeelhouderschap in NV ROVA.

Relevante kaderstellende nota's
Voor de uitvoering van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zijn er meerdere plannen, visies en verordeningen. Plannen gericht op één aspect van de openbare ruimte als gladheidbestrijding of openbare verlichting. En plannen gericht op een bepaald gebied, zoals Westerveld of het manifestatieveld in Park de Wezenlanden.

De belangrijkste plannen zijn:
- Visie op het beheer van de openbare ruimte d.d. 2015
- Bomenverordening 2013, inclusief Groene Kaart
- Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI) 2012
- Gemeentelijk Grondstoffen Plan 2012 – 2016
- Gemeentelijk Riolerings Plan 2011 – 2015
- Openbaar Verlichtingsplan Binnenstad (van 2005, in 2010 geactualiseerd voor de woonstraten)
- Grasbeheer 2008 – 2017
- Marktverordening 2005 (wordt geactualiseerd)
- De kadernota onderhoud wegen d.d. 2005
- De BOR gids d.d. 2005.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Sociale stad: Wijken, waarin iedereen een kans krijgt mee te doen		
Streefdoel/indicator		
Het sociale en fysieke domein kunnen meer voor elkaar betekenen, dan wel van elkaar leren. De sociale wijkteams, wijkbeheer en wijkmanagement spelen hierbij een belangrijke rol. Concreet betekent dit dat we participatie in de openbare ruimte willen bevorderen door het te stimuleren en te faciliteren. Van zelfbeheer tot adoptie, van kinderstraat tot de aanpak van weesfietsen.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2013 is de 'Doe mee – Ideeënkaart' opgesteld. Op deze kaart staan alle fysieke participatie initiatieven. De kaart is voor en door bewoners om op allerlei plekken initiatieven te nemen om iets te verbeteren op straat. https://zwolle.nl/doemee	Faciliteren en doorontwikkelen participatie	We hebben de 'Doe mee Ideeënkaart' bijgehouden zodat alle actuele initiatieven in de buitenruimte erin staan en om nieuwe initiatieven te stimuleren. Door begeleiding en bijvoorbeeld incidenteel leveren van goederen hebben we nieuwe initiatieven gefaciliteerd. In 2015 is door een student van Saxion Hogeschool onderzoek gedaan naar de huidige aanpak van groenadoptie. Daarbij is een vergelijking gemaakt met andere gemeenten. Een aantal aanbevelingen wordt in 2016 opgepakt: • het stimuleren van verbinding van initiatiefnemers onderling en met onderwijsinstellingen en natuurorganisaties. • het doorontwikkelen van de interne rolverdeling rond participatie in de openbare ruimte, inclusief de rol van ROVA.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Toekomstbestendige stad: Duurzame wijken, waar voldaan wordt aan de zorgplichten m.b.t. huishoudelijk afval, afvalwater, hemelwater en grondwater.

Streefdoel/indicator

Vanuit het beheer en onderhoud van de openbare ruimte dragen we bij aan een schone en groene stad, aan energiebesparing, aan hergebruik van grondstoffen, reductie van het restafval en aan een klimaatactieve stad.

Met Total Costs of Ownership maken we de effecten van duurzame investeringen voor de toekomst inzichtelijk.

Concrete doelstellingen zijn:

- 47 kg. meer grondstoffen uit het restafval en grof huishoudelijk afval halen in 2016 t.o.v. 2010 (± 17 % reductie in 2016 t.o.v. 2010).
- De Zwolse rioolstelsels blijven voldoen aan de wettelijke basisinspanning: het lozen van 50% minder vuil op het oppervlaktewater t.o.v. de referentie rioolstelsel.
- Minder energieverbruik door openbare verlichting en daarmee CO2 vermindering.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Afvalscheiding in 2010 en 2013: in kg per inwoner: 2010: 278; 2013: 262; 2014: 255 GFT en GTA: 80; 86; 94 Papier, Textiel, Glas en Kunststof: 90,8; 83; 84 GHA is grof huishoudelijk afval GFT is groente- ,fruit - en tuinafval GTA is grof tuinafval	Doelstelling afvalscheiding in Gemeentelijk Grondstoffen Plan 2012 – 2016 (GGP): in kg per inwoner: 2016 Restafval en GHA: 231 GFT en GTA: 95 Papier, Textiel, Glas en Kunststof: 123	Eind 2015 is het volgende gerealiseerd: in kg per inwoner: 2015 Restafval en GHA: 251 GFT en GTA: 96 Papier, Textiel, Glas en Kunststof: 91 De hoeveelheid GFT en GTA is verder gestegen. De doelstelling voor 2015 is daarmee gehaald. Ook de hoeveelheid apart ingezameld papier, textiel, glas en kunststof is gegroeid. De groei zit met name in de inzameling van kunststof. Daarnaast worden vanaf 2015 ook blik en drankenkartons gescheiden ingezameld. De hoeveelheid papier blijft dalen. De hoeveelheid restafval is verder gedaald, maar de verwachting is dat de doelstelling 2016 niet wordt gehaald. Voor de periode na 2016 worden aanvullende maatregelen voorbereid in een nieuw Gemeentelijk Grondstoffenplan. In 2015 is de aangepaste regeling voor puin en bouw- en sloopafval geïmplementeerd. In het grootste deel van Zwolle Zuid is omgekeerd inzamelen ingevoerd. In 2016 wordt dit afgerond.
Het rioolstelsel voldeed in 2010 aan de doelstelling: het inzamelen en transporteren van afvalwater en afstromend regenwater, zonder overlast in gebouwen.	Het rioolstelsel blijft voldoen aan de doelstelling: het inzamelen en transporteren van afvalwater en afstromend regenwater. Waarbij geen overlast mag ontstaan in gebouwen. En lozers van afvalwater kunnen ongestoord hun afvalwater kwijt.	Uitvoeren GRP 2011-2015 Er is een goed beeld van de kwaliteit en de functionaliteit van het totale rioolstelsel in Zwolle. In 2015 is 935 m gerelined ipv de voorgenomen 200 m. De afvoercapaciteit en sterkte van het transportriool Zwolle Zuid is weer op peil gebracht door de aangetaste buis (ruwe wand) te voorzien van een relining. Van deze extra opgave is melding gemaakt in de tweede berap 2015. De samenwerking in de afvalwaterketen loopt volgens planning. Er wordt vooruitgang geboekt op het realiseren van minder meerkosten, het verkleinen van de personele kwetsbaarheid en vergroten van de professionaliteit door samen te werken met de partners binnen RIVUS. Op het onderwerp duurzaamheid kunnen we nog vooruitgang boeken. In het nieuwe programma 2016 - 2020 zal hier nadrukkelijk aandacht aan worden gegeven. In 2015 is gestart met de voorbereidingen om te komen tot het GRP 2016 - 2020. In het GRP wordt de relatie gelegd met de wateragenda, klimaatbestendigheid en de BOR visie.

energieverbruik openbare verlichting Zwolle		
Jaar	aantal lichtpunten	verbruik per lichtpunt per jaar (in Kwh)
1986	12.500	283
1990	14.500	183
2000	20.000	190
2010	23.700	189
2013	24.700	175
2014	25.300	175
2015	26.000	165

Meer LED verlichting en daarmee duurzame sociaal- en verkeersveilige energiezuinige openbare verlichting. Het verbruik per lichtpunt is max 175 Kwh per jaar

Ombouw naar LED verlichting
In 2015 is de complete wijk Holtenbroek (1.100 stuks) omgebouwd naar LED verlichting, inclusief vervanging van armatuur en mast. Naast deze werkzaamheden heeft de netbeheerder grote hoeveelheden aansluitkabel vervangen om de betrouwbaarheid te verhogen. Aangezien deze werkzaamheden gelijktijdig zijn uitgevoerd heeft de wijk minimaal hinder ondervonden van de ingrijpende werkzaamheden.

Retrofit lamp vervanging
Al enkele jaren zijn wij bezig met het omwisselen van de lampen in de nog goede armaturen. Eind 2015 zijn grote delen van de onderstaande gebieden omgebouwd van de SOX (oranje gele licht) naar LED lampen.

- Ittersum (1.075 stuks)
- Westenholte (450 stuks)
- Schelle (2.200 stuks)
- Deel gebied Veerallee (250 stuks)
- Diverse tunnels (200 stuks)

Totaal zijn er al meer dan 4.000 lampen omgebouwd met retrofit LED lampen.

In 2013 zijn alle heesters geïnventariseerd op belevingswaarde en ecologische waarde

Duurzaam investeren in groen door duurder (onderhoudsintensief) groen om te bouwen naar goedkoper (onderhouds-extensief) groen. Met name heesters zonder extra belevingswaarde en een lage ecologische functie vervangen door gras. Zo behouden we groenbeleving én groenareaal.

In 2015 is van de € 127.000 € 46.000 gerealiseerd. In 2016 wordt nog een zelfde bezuiniging voorzien. Daarmee wordt niet de hele bezuiniging gerealiseerd. Dat wordt veroorzaakt doordat het ombouwen van heesters naar gras niet op alle beoogde locaties haalbaar was en doordat de bezuiniging per m2 na het monitoren van het resultaat lager uitvalt dan verwacht. Het structurele nadeel van € 35.000 nemen we als extra bezuinigingsopgave mee bij de voorstellen voor de bezuinigingen voor 2017/2018 op het beheer van de openbare ruimte (BOR). Het tekort voor 2015 is opgenomen in het resultaat van BOR als geheel.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Ondernemende stad: wijken, die goed worden gefaciliteerd op economische en recreatieve bruikbaarheid.

Streefdoel/indicator

Ondernemers en belanghebbenden zijn tevreden over de exploitatie en beheer van de openbare ruimte.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Niet bekend / beschikbaar		De Zwolse zomerkermis is georganiseerd en het evenementenbeleid is uitgevoerd. Het reclamebeleid is uitgevoerd Het standplaatsenbeleid is aan de hand van de kaart uitgevoerd, De evaluatie is nog niet afgerond, dat gebeurt in 2016. Deze vertraging is gemeld bij de tweede berap. De nieuwe marktverordening is opgesteld en uitgevoerd. Vanuit het centrale brugbedieningscentrum zijn de volgende bruggen bediend. • Hofvlietbrug • Holtenbroekerbrug • Twistvlietbrug • Mastenbroekerbrug • Zwarte Waterbrug
Bezettingsgraad juli en augustus van de Passantenhaven (open: 1/5 – 30/9) 2009 41% 2010 44% 2011 44% 2012* 39% 2013 42% 2014 42% * mogelijke oorzaken: matig weer; overlast door uitgaanspubliek; overlast door werkzaamheden aanleg Rodetorenbrug; gewijzigde openingstijden Hofvlietbrug	Een bezettingsgraad in 2015 van 44% of meer.	De havens voor de beroepsvaart en de pleziervaart zijn geëxploiteerd. Voor de pleziervaart is het havenmeestergebouw op het Rode Torenplein in gebruik genomen.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Levendige stad: Leefbare wijken, met een aantrekkelijk woon – en werkklimaat.

Streefdoel/indicator

Voor het meetbaar onderhouden van de openbare ruimte zijn voor een groot deel van de producten productbladen opgesteld met daarin de afspraken rond te behalen onderhoudskwaliteit. Voor grote onderhoudsprojecten wordt de kwaliteit afgesproken in de bestekken.
Voor een levendige en leefbare stad streven we naar een binnenstad die schoon, heel en veilig is. Om bij te dragen aan een aantrekkelijke, gastvrije en speelsere binnenstad als visitekaartje van Zwolle.
Met ons beheer dragen we bij aan het waarborgen van de biodiversiteit en aan behoud en versterking van onze natuur, met aandacht voor meer stadsnatuur en natuurspeelplekken.
In de nieuwe visie zullen keuzes in het toekomstige beheer worden gemaakt. De verwachting is dat in de afweging duurzaamheid, participatie, differentiatie (wijk/opgavegericht werken), kwaliteit en bezuinigingen een belangrijke rol zullen spelen.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Normen staan deels in de uitvoeringsbestekken en deels in productbladen (Sinds 1 juli 2012 maakt de afdeling uitvoering van de Gemeente Zwolle onderdeel uit van de ROVA. Vanaf 1 januari 2013 is het groenonderhoud uitbesteed aan ROVA).	De kwaliteit van de openbare ruimte voor een aantal producten is opgenomen in de productbladen.	De ROVA heeft in 2015 de in de dienstverleningsovereenkomst afgesproken kwaliteit geleverd. Daarbij zijn de volgende bijzonderheden te melden: • Als gevolg van de relatief warme winter en een nat voorjaar is er in het vroege voorjaar sprake geweest van relatief hoog gras in de gazons. Door de natte grond kon er niet altijd gemaaid worden. Ook de hoeveelheid onkruid was uitzonderlijk groot. • In het najaar is het blad in een relatief korte periode van de bomen gevallen. Ondanks extra inspanning heeft dat geleid tot meer blad op de straten dan gewenst. • De dierenweides zijn overgedragen aan de stichting. • In de periode dat de hoeveelheid afvalbakken is verminderd is er extra

aandacht geweest voor zwerfafval. In de schouwen zien we geen toename van de hoeveelheid zwerfafval. We zien wel een grotere druk op de resterende afvalbakken.

Er is samen met ROVAeen tussenevaluatie uitgevoerd van de samenwerking en resultaten van de samenwerking met ROVA sinds een deel van de bor-taken zijn ondergebracht bij ROVA. We informeren de raad voor de zomer van 2016 over de bevindingen van deze tussenevaluatie.

De beleidslijn aanpak ziektes en plagen bomen is nog niet afgerond. We hebben ons in 2015 met name gericht op de aanpak van de Eikenprocessierups. Mede door het actief verwijderen van nieuwe nesten in het najaar van 2014 is de overlast in 2015 teruggebracht. Of dat effect structureel is, is nog onzeker.

In 2015 zijn knelpunten van overlast in de wijkgroenstructuur in overleg met de omwonenden onderzocht in de:
- Beethovenlaan
- Kamerledenlaan
- Ministerlaan

Daarnaast zijn met de omwonenden van de Steenboerweg maatregelen afgesproken om de overlast van bomen te verminderen.
Vanwege de stormschade en de focus op de Steenboerweg is het nemen van maatregelen uitgesteld tot 2016.

De toenemende Faunaoverlast (ganzen, steenmarters) is eind 2015 onderzocht. We zullen in de eerste helft van 2016 de raad informeren hoe we mede in relatie tot dierenwelzijn met de toenemende overlast willen omgaan.

Zoals in tweede berap al is vermeld is t.a.v. de vervangingsinvesteringen geherprioriteerd:
- De vervanging van de bomen aan de Buitenkant is doorgeschoven naar 2016.
- Vanwege de kastanjeziekte zijn aan de Thorbeckegracht meer bomen vervangen dan gepland. Deze bomen worden het eerste kwartaal van 2016 nieuw geplant.

Daarnaast is een deel van de vervangingsinvesteringen voor bomen ingezet voor het vervangen van bomen die tijdens de zomerstorm zijn gesneuveld (circa € 87.500).

In de eerste en tweede berap hebben we u geïnformeerd over de stormschade. De totale schade van de stormen in het vroege voorjaar en de zomer bedraagt circa € 450.000. Voor stormschade zijn in de begroting geen middelen opgenomen. We hebben het tekort op het product groen beperkt door de volgende keuzes te maken:
- uitstel van werkzaamheden aan de wijkgroenstructuur (€ 30.000);
- het benutten van de vervangings-investeringen bomen voor de vervanging van de omgewaaide bomen (€ 87.500).

Omdat stormschade onregelmatig voorkomt, is er geen budget opgenomen in de reguliere begroting. Het risico van stormschade is opgenomen in de

		risicoparagraaf. In plaats van het opstellen van een aparte monitor, gebruiken we de BOR-schouwen, het Buurt voor Buurt onderzoek en de geplande fysieke index. Regulier - jaarlijks terugkerend - beheer en onderhoud van: wegen, water, straat - en parkmeubilair, civiele kunstwerken, artistieke objecten, groen, speeltoestellen, begraafplaatsen, recreatieplassen en sportterreinen, is uitgevoerd. De gladheidbestrijding is uitgevoerd. De verordening voor kabels en leidingen (AVOI) is uitgevoerd. Toezicht op reclame en hondenoverlast in de openbare ruimte is uitgevoerd. In 2015 is een MJOP opgesteld voor 2016 en 2017. Dit heeft voor 2016 geleid tot een aantal combinatieprojecten zoals o.a. het Gasthuisplein, Nilantsweg, Oude Veerweg etc. Ook zijn wensen vanuit verkeer in kaart gebracht en zijn de nutsbedrijven gevraagd hun input te leveren. Het MJOP 2017 wordt in 2016 vastgesteld. In 2015 zijn diverse beschoeiingen vervangen in de wijk Zwolle Zuid.
In 2012 is een sluitende keten m.b.t. dierennoodhulp gerealiseerd.	De sluitende keten m.b.t. dierennoodhulp borgen	In 2014 hebben we het dierenwelzijnsbeleid uitgevoerd. Daarbij hebben we specifieke aandacht geschonken aan de samenwerking tussen het dierenasiel en de dierenambulance.

Relaties met andere programma’s
Relaties zijn er met de programma’s 3, 4 en 6.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	48.488	23.244	49.454	26.842	49.877	28.091	-423	1.249	826
Reservemutaties	479	3.887	507	1.486	1.411	1.360	-904	-126	-1.030
Gerealiseerd resultaat	**48.967**	**27.132**	**49.961**	**28.328**	**51.287**	**29.451**	**-1.327**	**1.123**	**-203**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Groenbeheer	-169	95	-75	-171	-15	-261
Paarsbeheer	168	-14	154	-55	-96	2
Blauwbeheer	194	2	196	-192		4
Wegen	-98	666	568	-416		152
Straatmeubilair	-33	5	-28	0	0	-28
Kunstwerken	-44	4	-40			-40
Riolering	-95	95				
Wijkbeheer	41	25	66	-33	-15	19
Afval	-418	418				
Toezicht openbare ruimte	-67		-67			-67
Reclame	-4	10	6			6
APV openbare ruimte	20	-2	19			19
Markten	26	-51	-25			-25
Havens	58	-6	52	-37		15
Totaal	**-423**	**1.249**	**826**	**-904**	**-126**	**-203**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Groen beheer	-261	I	De overschrijding is veroorzaakt door stormschades (-447) en hiervan zijn de kosten voor het herplanten t.l.v. het krediet vervangingsinvesteringen gebracht (+87). Het resultaat op groenafval (+57) is veroorzaakt door een lagere hoeveelheid groenafval en de halvering van het tarief voor deze afvalsoort. Opdrachten in het kader van reconstructies (+70) en een aantal overige opdrachten (+101) zijn nog niet volledig uitgevoerd. Deze middelen zijn gereserveerd in de reserve Nog uit te voeren werken. Diverse overige kleinere verschillen (+42).
Paars Beheer	+2	I	In de PPN is voor de Wijthmenerplas een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn niet aangewend en gereserveerd. Op de Wijthmenerplas, Milligerplas en Agnietenplas is gepland (groot) onderhoud niet uitgevoerd omdat door de komst van sanitaire voorzieningen in het nieuwe gebouw van een commerciële partij op de Wijthmenerplas onderzoek wordt gedaan naar de vraag of en hoeveel sanitaire units vervangen gaan worden: een totale onderbesteding (+92). Daarnaast zijn er nog diverse andere kleine verschillen (+7). Reservemutaties: de niet aangewende middelen toegekend bij PPN zijn gereserveerd in de reserve Nog uit te voeren werken (-55). Daarnaast zijn vanwege niet uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden en het exploitatieresultaat van de Wijthmenerplas minder middelen aan de reserve onttrokken (-96).
Blauw beheer	+4	I	Het buitengewoon onderhoud aan sluizen (+134) en enkele kleinere opdrachten (+58) zijn nog niet volledig uitgevoerd. Deze middelen zijn gereserveerd in de reserve Nog uit te voeren werken (-192).
Wegen	+152	I	Opdracht in het kader van buitengewoon onderhoud en een kleinere opdracht is per eind 2015 nog niet volledig uitgevoerd (+82). Deze middelen zijn gereserveerd in de reserve Nog uit te voeren werken. In 2015 is voor een bedrag van (+334) aan degeneratievergoedingen vanuit kabels en leidingen ontvangen over 2014 en 2015. Dit bedrag is in de reserve civiele infrastructuur gestort, waaruit een deel van het jaarlijkse buitengewoon onderhoud (2017 e.v.) wordt bekostigd. Daarnaast zijn er lagere kosten van gladheidsbestrijding in het 4e kwartaal 2015 (+51) en lagere meerwerkkosten op het uitgevoerde buitengewoon onderhoud voor asfaltwegen (+58). Overige kleine verschillen per saldo (+43).
Riolering	0	I	De inkomsten uit de rioolheffing waren hoger (+130) door een hoger aantal aansluitingen dan was geraamd. Overige kleine verschillen (-24). Per saldo is er een lagere onttrekking aan de egalisatievoorziening (+106).
Wijkbeheer	+19	I	Een aantal opdrachten is per eind 2015 nog niet volledig uitgevoerd (+33). Deze middelen zijn gereserveerd in de reserve Nog uit te voeren werken (-33).
Afval	0	I	Op het product Afval is in 2015 een nadeel gerealiseerd van € 212.000. Aan de uitgavenkant zijn per saldo voor afgerond € 418.000 aan nadelen te constateren, aan de inkomstenkant daarentegen een voordeel van € 206.000. Dit nadeel van € 212.000 is geëgaliseerd met de Voorziening Afval. Er is in 2015 meer plasticafval (1855 t.o.v. 1644 ton) aangeleverd hetgeen een hogere vergoeding van Nedvang heeft opgeleverd (+65). Tegenover deze extra opbrengst staan hogere verwerkingskosten/vermarkten (-57). De (opbrengst)prijs voor oud papier en glas is sterk gestegen; er zijn hiervoor meer inkomsten ontvangen (+98 resp. +33). Aan GFT zijn meer tonnages aangeleverd (8907 t.o.v. 8348) hetgeen tot meer kosten heeft geleid (-33). Echter, dit is een positief effect op het inzamelen van "grondstoffen". Ten opzichte van voorgaande jaren zijn meer ondergrondse containers geplaatst (170 t.o.v. 124 begroot). In 2015 is de wijk Zwolle-Zuid grotendeels hierin voorzien (-170). Daarnaast zijn bestaande containers in Zwolle-Zuid voorzien van trommelverkleiners om te voorkomen dat er grof huishoudelijk afval wordt aangeleverd (-30, eenmalig). Op basis van het raadsvoorstel "Betalen voor bouw- en sloopafval" zijn pasjes ingevoerd. Deze eenmalige kosten voor ICT-aanpassingen weegbrug waren (nog) niet in de begroting 2015 opgenomen (-115). Daarnaast zijn er nog diverse kleine verschillen (+3).
Toezicht Openbare ruimte	-67	I	Hogere kosten door meer ambtelijke inzet op hondenbeleid vanwege meerdere bijtincidenten (-43) en overige toezicht per saldo (-25). Deels is dit gecompenseerd door lagere inzet op APV openbare ruimte (+19) en minder inzet op toezicht woonschepen (+16).
Markten	-25	I	De lagere inkomsten uit markten is (-20) gecompenseerd met lagere kosten vnl. door minder inzet op markten. Daarnaast zijn er minder inkomsten uit standplaatsen (-17), waarvan een deel betrekking heeft op 2014. Ook waren er hogere kosten voor standplaatsen vanwege meer ambtelijke inzet (-8). Overige kleine verschillen +20.
Havens	+58	I	Voor de bijdrage aan de in 2015 opgerichte coöperatie u.a. Port of Zwolle is een bedrag van (+37) gestort in de reserve Nog uit te voeren werken.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2015	krediet	2015	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Aanleg en inr. wijkboerderij Stadshagen	89			89		89	
Gem. riol. plan t/m 2011-2015	589	595	208	976			976
VVI12 vv oude lichtmasten/armaturen	120		120	afgesloten			
VVI12 vv onderdelen Mastenbroekerbrug	16		15	afgesloten			
VVI12 Hofvlietbrug lagerstoelen	64		66	afgesloten			
VVI13 vv havenkasten	25			afgesloten			
VVI13 vv marktkasten	20			afgesloten			
VVI13 K'poortenbrug verv deklg	85		89	afgesloten			
VVI13 geluidschermen	33		33	afgesloten			
VVI13 D'poortenbrug hydrauliek	14		14	afgesloten			
VVI13 Vispoortenbrug hydrauliek	11			afgesloten			
VVI13 armaturen en lichtmasten openb.verl.	7		7	afgesloten			
VVI13 Tunnels voegen/voegoverg	7		7	afgesloten			
VVI13 Spelen	10		13	afgesloten			
VVI13 Beplantingen	71		68	afgesloten			
VVI13 Bomen	125		75	50			50
Ombouw verlichting naar LED	2.209	500	808	1.901			1.901
VVI14vervangen bomen	75			75			75
VVI14vri automaten	74		76	afgesloten			
VVI14betonnen bruggen betonuitwas herst	21		28	afgesloten			
VVI14tunnels voegen en voegoverg.2e fase	42		42	afgesloten			
VVI14beschoeiingen	232		60	172			172
VVI14geluidschermen	22		22	afgesloten			
VVI14grondkerende voorzieningen	31		31	afgesloten			
VVI14spelen, vervanging speeltoestellen	142		143	afgesloten			
VVI14Hofvlietbrug, dekplanken hout	56		47	afgesloten			
VVI14vervangen beplanting	50			50			50
VVI14vervangen beplanting			-1	afgesloten			
VVI15Pelserbrug aandrijving		24	12	12			12
VVI15Holtenbroekerburg verenpakket		84	36	48			48
VVI15beschoeiingen		197	15	182			182
VVI15drijvende steigers		85	25	60			60
VVI15damwand Zwartewater thv Beatrixbrug		48	17	31			31
VVI15vri armaturen/automaten		352	279	73			73
VVI15spelen		200	97	103			103
VVI15vervangen bomen en beplanting		250		250			250
VVI15Vispoortenbrug waterkabels/kasten		48	37	11			11
VVI15Twistvlietbrug diverse werkz.		104	84	20			20
VVI15Westenholterbrug leuningen verz.		154	115	39			39
VVI15Bedieningsgebouw div.install- interieur		50		50			50
VVI15houten bruggen diverse onderdelen		85	56	29			29
VVI15wegen verv. opbouw verharding		420	108	312			312
Havenbedrijf Port of Zwolle		275		275		275	
	4.240	3.471	2.852	4.808	0	364	4.444

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Onrendabele vervangingsinv. 2015	2.601	Begroting 2015	
Vervangingsinvesteringen riolering	595	Begroting 2015	
Havenbedrijf Port of Zwolle	275	Rb 21/9/2015	
	3.471		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Vervangingsinvesteringen 2012	-1
Vervangingsinvesteringen 2013	41
Vervangingsinvesteringen 2014	10
	50

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Aanleg en inrichting wijkboerderij Stadshagen
Dit bedrag zal in 2016 aangewend worden voor de nieuwbouw van de wijkboerderij in Stadshagen conform het in 2015 genomen raadsbesluit.

Gem. Rioleringsplan 2011 t/m 2015
Van dit krediet wordt € 870.000 bij Berap 2016-1 ingeleverd, in de periode van het GRP is o.a. minder vervanging van de riolering benodigd geweest. Voor verdere toelichting zie Berap-1 2016.

VVI 13 Bomen
De opdracht is verstrekt. De werkzaamheden zullen in 2016 worden uitgevoerd/afgerond.

Ombouw verlichting naar LED
Het betreft een project van 2013 dat gefaseerd wordt uitgevoerd en tot ca. 2018 door zal lopen.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

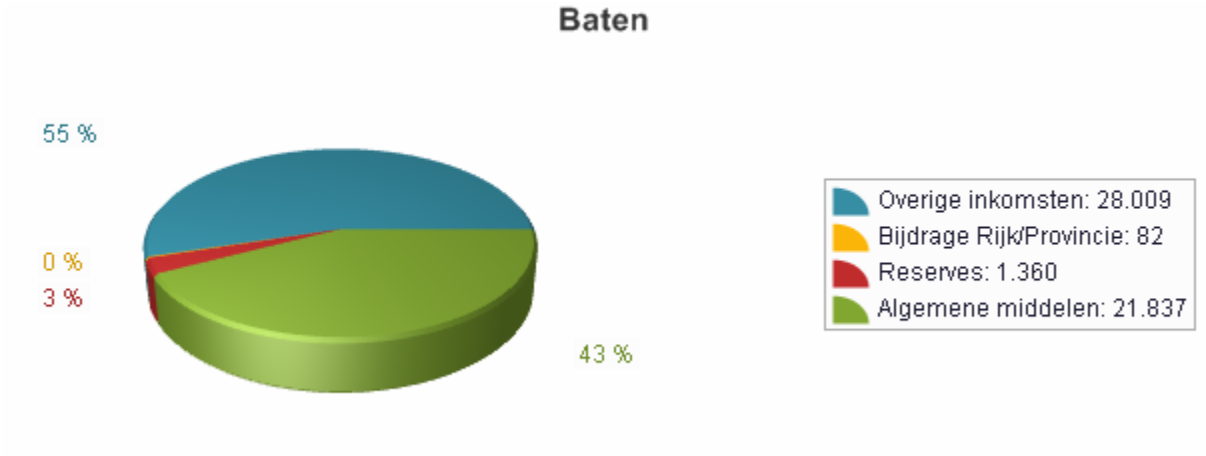

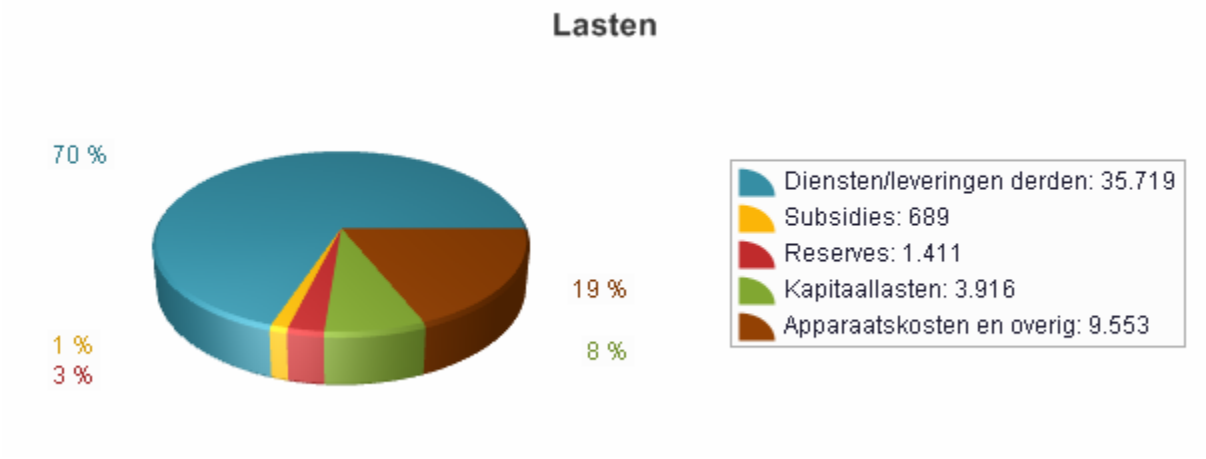

Programma 9 Cultuur

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het jaar 2015 was een succesvol jaar voor een groot aantal culturele instellingen. De Fundatie, Hedon en het Fraterhuis hadden een bezoekersrecord. Ook de andere instellingen hebben de bezoekersaantallen vast gehouden. Er is landelijke waardering voor het culturele aanbod in Zwolle: de nominaties en/ of prijzen voor Zwolse Theaters, Bevrijdingsfestival Overijssel en Hedon. Gnaffel en Kameroperahuis stonden in het de lijst "de 10 theatervoorstellingen die je had willen zien in 2015" van het cultureel persbureau. Bijna alle andere producties in die top 10 waren ook te zien bij Zwolse Theaters. Hier halen we uit, dat we op de goede weg zitten. Er is aansluiting bij het publiek, er wordt samengewerkt en het wordt gezien lokaal en landelijk.

Het nieuwe beleid cultuureducatie is in 2015 van start gegaan. Culturele instellingen, scholen en Stadkamer zetten in op primair en voortgezet onderwijs, wijken en amateurkunst. Primair onderwijs en voortgezet onderwijs zijn gestart met deze nieuwe mogelijkheden: 54 van de 59 scholen uit primair onderwijs hebben vorig jaar deelgenomen en dit loopt op naar alle scholen per 2016. We ervaren de succes- en faalfactoren om cultuureducatie echt in te bedden. Een van de succesfactoren is de ICC'er.
De andere twee onderdelen (wijken en amateurkunst) zijn nog in ontwikkeling, waaronder een community art project in Zwolle Zuid met Kameroperahuis en diverse inwoners en maatschappelijke organisaties. Stadkamer Amateurkunst en gemeente hebben met diverse amateurkunstorganisaties gesproken over het steunpunt en de toekomst. De amateurkunst is in ontwikkeling en de advisering vanuit het steunpunt daarmee ook. In 2016 en 2017 vinden er conform moties evaluaties van cultuureducatie nieuwe stijl plaats.

Tegenvallers waren er ook. De verhuizing van Stadkamer naar de 7 Alleetjes heeft vertraging opgelopen. Dit gaat gepaard met extra kosten. Door de vertraging was tijdelijke huisvesting benodigd, en deze is gevonden in het stadhuis. Daarnaast werd Stadkamer als rechtsopvolger geconfronteerd met tekorten bij Muzerie. In 2016 zal de gemeenteraad hierover verder worden geïnformeerd. Het klassieke klimaat in Zwolle staat onder druk. We bekijken hoe we dat verder kunnen versterken. Hierover zijn diverse gesprekken gevoerd.

Het afgelopen jaar heeft vooral in het teken gestaan van de stadsgesprekken met allerlei betrokkenen uit de culturele en creatieve sector. (Gesubsidieerd en ongesubsidieerd.) Gesprekken hebben plaatsgevonden van 1 op 1 tot groepsgesprekken tot het stadsgesprek onder leiding van Partij voor Cultuur (vervat in een televisieproductie). Algemene ontwikkelingen zijn opgehaald en gedeeld. Een van de ontwikkelingen die we zien is de samenwerking over sectoren heen. Bijvoorbeeld Driezorg, ArtEZ en Kameroperahuis of The Young Ones met Trias. Er zijn nog diverse sociaal maatschappelijke culturele projecten in voorbereiding.
De bezuinigingsopgave, vastgesteld bij voorjaarsstukken in 2015, is in de loop van het jaar nader uitgewerkt. Bij cultuurhistorie is eerst de focus gelegd op het cultuurhistorisch verhaal: wat is het historische verhaal van Zwolle, wat willen we de komende jaren zichtbaar maken, en hoe gaan we dat doen. Inclusief de opdracht om dat flexibeler te organiseren met een besparing van minimaal € 300.000 (op door de gemeente gemaakte kosten en subsidies) als financiële taakstelling. Dit samen met Stedelijk Museum Zwolle, Historisch Centrum Overijsel, de Grote Kerk, Fundatie en vele andere betrokken inwoners en organisaties betrokken bij cultuurhistorische instellingen. Eind 2015 lag het rapport er.
Al deze gesprekken en ontwikkelingen hebben geleid tot een nieuwe Cultuurnota Zwolle, inclusief het verhaal van Lagroup over cultuurhistorie. Naar verwachting wordt hierover in april 2016 besloten.

De verbonden partij Historisch Centrum Overijsel verbindt zich steeds meer met de andere cultuurhistorische partijen in Zwolle. Verder wordt deze verbonden partij versterkt en verbreed door de aanstaande toetreding van de gemeente Deventer en mogelijk later ook de gemeente Kampen (zie voor nadere informatie over Historisch Centrum Overijssel paragraaf 3: Verbonden partijen).

Relevante kaderstellende nota’s

- Cultuur en stad. Cultuurbeleid gemeente Zwolle (2011)
- Raadsbesluiten cultuureducatie (2013/2014)
- Subsidieregelingen Culturele Activiteiten, Amateurkunst en zaalhuur Odeon De Spiegel

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Het bevorderen van het culturele aanbod en het stimuleren van de passieve (‘passief’ genietend van kunst en cultuur, zoals concertbezoek) en de actieve (bv. zelf muziek maken) cultuurparticipatie en cultuurbeleving.

Streefdoel/indicator

In 2015 is het % inwoners dat bezoeker of gebruiker van gemeentelijk gefinancierde culturele voorzieningen (zie a) in Zwolle is, minimaal gelijk gebleven.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
% bewoners dat de afgelopen 12 maanden gebruik heeft gemaakt van een gesubsidieerde culturele voorziening 0-meting 2013: 90% voor 18 jaar en ouder, 99% voor 12-17 jarigen (zie b) (meting: Cultuuronderzoek gemeente Zwolle)	18 jaar en ouder: 90% 12-17 jarigen: 99%	Er was een bezoekersrecord voor Fundatie, Hedon en Fraterhuis. De Turner expositie trok veel landelijke aandacht. Ook andere instellingen hebben stabiele bezoekcijfers. Steeds meer instellingen vervullen een regiofunctie of ontvangt bezoekers uit heel Nederland. Het cultuuronderzoek heeft in 2015 niet plaatsgevonden. Daarom kunnen we de cijfers niet vergelijken.

Streefdoel/indicator

Het % inwoners dat zelf actief deelneemt aan culturele activiteiten is in 2015 minimaal gelijk gebleven.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
% bewoners dat de afgelopen 12 maanden actief aan kunst en cultuur heeft gedaan. 0-meting 2013: 47% voor 18 jaar en ouder, 74% voor 12-17 jarigen (zie c) (meting Cultuuronderzoek gemeente Zwolle)	18 jaar en ouder: 47% 12-17 jaar: 74%	Er heeft geen meting plaatsgevonden. Wel zien we een grote verscheidenheid aan organisaties die kunst- en cultuurbeoefening stimuleren. Door het wegvallen van Muzerie zijn diverse nieuwe organisatie ontstaan en bestaande gegroeid. Wat dit betekent voor deelname, is nog onbekend. De samenhang ontbreekt nog. In 2016 en 2017 zetten we hier op in. We vragen van gesubsidieerde partners om hun aanbod kenbaar te maken op de website van Stadkamer amateurkunst. Eén vindplaats voor ouders en potentiele deelnemers. Binnen Oost Nederland zetten we - naar alle waarschijnlijkheid- een proeftuin talentontwikkeling uit met ministerie, provincies en 8 steden uit Oost Nederland.

Streefdoel/indicator

Alle scholen in het primair onderwijs nemen in 2015 deel aan cultuureducatie activiteiten. In 2017 heeft 50% van de scholen primair en voortgezet speciaal onderwijs cultuureducatie verankerd in het schoolbeleid. 25% van alle scholen werkt in 2017 met een doorgaande leerlijn voor cultuureducatie.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Deelname scholen primair onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs aan cultuureducatie activiteiten 0-meting 2011: 100%	100% ofwel 59 scholen Resultaat: 54 scholen doen mee aan het nieuwe cultuurbeleid, alle scholen doen aan cultuureducatie.	Iedere school doet aan cultuureducatie. 54 Scholen hebben deelgenomen aan het nieuwe beleid cultuureducatie. Vanaf 01-01-2016 doen alle scholen mee! We zien nieuwe leerlijnen ontwikkeld worden, maar dat het ook tijd vraagt om cultuureducatie daadwerkelijk te verankeren en leerlijnen een plek te geven binnen het programma.
Scholen die cultuureducatie hebben verankerd in het schoolbeleid.	2017: 50% 2015: 25% (ofwel 15 scholen) Resultaat: 12 scholen	
Aantal scholen primair onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs met een doorgaande leerlijn cultuureducatie 0-meting 2012: 0 van 50 (0%) (meting Muzerie)	2017: 25% 2015: 15% (ofwel 9 scholen') Resultaat:3 scholen	

Relaties met andere programma’s

De doelstelling participatie heeft verbindingen met onderdelen van de programma's 6, 11 en 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Het culturele klimaat in de stad, met name in de binnenstad, versterken.

Streefdoel/indicator
Het % bewoners dat tevreden is over gemeentelijk gefinancierde culturele voorzieningen in de stad is minimaal gelijk gebleven.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
% bewoners dat (zeer) tevreden is over gemeentelijk gefinancierde culturele voorzieningen in Zwolle. 0-meting 2013: 66% voor 18 jaar en ouder, 59% 12-17 jarigen (zie e) (meting Cultuuronderzoek gemeente Zwolle)	66% voor 18 jaar en ouder 59% voor 12-127 jarigen	Museum De Fundatie beleefde een topjaar met ruim 300.000 bezoekers voor opvallende exposities zoals Turner. De instellingen op het gebied van cultuurhistorie (m.n. SMZ, HCO) werken nauwer samen bij hun programmering.

Streefdoel/indicator
In 2015 is de positie van Zwolle ten opzichte van de G50 voor wat betreft het aantal uitvoeringen in de podiumkunsten minimaal gelijk gebleven (zie f)

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Aantal uitvoeringen in de podiumkunsten per 1000 inwoners 0-meting 2010: Theater: 2,6 Popmuziek: 2,0 Klassieke muziek: 0,8 Bron: Atlas voor gemeenten Positie Zwolle in vergelijking met 50 grootste gemeenten 0-meting 2010; Theater: 21 Popmuziek: 16 Klassieke muziek: 8 Bron: Atlas voor gemeenten	Toneel 2,6 Popmuziek 2,0 Klassieke muziek 0,8 Theater 21 Popmuziek 16 Klassieke muziek 8	Toneel: +/- gelijk Popmuziek: licht gestegen Klassieke Muziek: gehalveerd Theater:23 Popmuziek:15 Klassieke muziek: 24 Hierin zien we bovengenoemde lokale ontwikkelingen terug in de cijfers. Het aanbod en bezoek aan poppodium Hedon is gestegen. Het bezoek aan het theater is stabiel. In 2015 heeft Het Orkest van het Oosten haar concerten in De Spiegel ingetrokken. Dit zien we dus ook terug in de cijfers. Voor een deel vonden deze concerten op andere locaties plaats, maar naar verwachting meet de Atlas vooral de voorliggende voorzieningen. En dat raakt ook een nieuwe tendens: steeds vaker vinden voorstellingen op locaties buiten de reguliere podia plaats. Bij de uitwerking van de cultuurnota bekijken we dan ook welke indicatoren voor de toekomst het meest passend zijn. Hierover zijn we de gesprekken met betrokkenen ook al gestart,

Streefdoel/indicator
Door behoud van kunst in de openbare ruimte bijdragen aan de kwaliteit van die openbare ruimte

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Aantal beelden in de openbare ruimte 0-meting 2013: 130 (zie g.)	130	2015 stond in het teken van de voorbereidingen van de kunstroute van station naar binnenstad.

Relaties met andere programma's
Voor het bevorderen van het culturele klimaat in de stad zijn verbindingen van belang met de programma's 2,3,5 en 6.

Toelichting

a. Het gaat hier om Bibliotheek, De Fundatie, Stedelijk Museum Zwolle, Zwolse theaters, Hedon en Historisch Centrum Overijssel. Van deze instellingen worden De Fundatie (provincie Overijssel mede subsidiegever) en Historisch Centrum Overijssel (gemeenschappelijke regeling met het rijk) voor een belangrijk deel door andere overheden gefinancierd.
b. Voor zowel 18 jaar en ouder als 12-17 jaar zijn Zwolse Theaers enStadkamer de meest gebruikte voorzieningen. Bibliotheek Zwolle wordt zelfs door 93% van de 12-17 jarige gebruikt. Voor meer info: Cultuuronderzoek Zwolle (maart 2013).
c. Voor 18 jaar en ouder én 12-17 jarigen is muziek de belangrijkste culturele vrije tijd activiteit. Tekenen en schilderen komt voor beide groepen op de tweede plaats. Voor meer info: Cultuuronderzoek Zwolle (maart 2013).
d. In 2015 starten we met de uitvoering van het nieuwe beleid voor cultuureducatie. In 2016 informeren we de raad via een eerste tussenrapportage over de voortgang bij de vormgeving van de makelaarsfunctie en de organisatie van cultuureducatie conform de motie 'Monitoring ontwikkeling cultuureducatie' en in 2017 een evaluatieplaats van de soberheid, doelmatigheid en onafhankelijkheid van zowel organisatie als beleid conform de motie 'Cultuureducatie: sober, doelmatig en onafhankelijk' (moties d.d. 10 maart 2014).
e. Van de 18 plussers geeft slechts 2% aan ontevreden te zijn, van de 12-17 jarigen is 5% (zeer) ontevreden. Een relatief grote groep van respectievelijk 21% (18 plus) en 28% (12-17) scoort 'neutraal'. Voor meer info: Cultuuronderzoek Zwolle (maart 2013).
f. Uit de Atlas voor gemeenten 2013 blijkt de ontwikkeling van theater qua aantal uitvoeringen en positie van Zwolle ten opzichte van andere steden stabiel. Voor popmuziek is de positie van Zwolle verbeterd, voor klassieke muziek juist verminderd. De prestatieafspraken met belangrijke partners als Zwolse Theaters en Hedon laten een hoge mate van continuïteit in aantal en soort uitvoeringen zien.
g. In de Zwolse openbare ruimte staan per 1 september 2014 130 beelden. De beelden dragen bij aan het woon- en verblijfsklimaat van binnenstad en wijken. Toevoeging van beelden vindt plaats op grond van stadsuitbreiding of schenkingen. Meer info: www.beeldeninzwolle.nl.

De eerstvolgende uitkomsten (1-meting) van het Cultuuronderzoek Zwolle werden verwacht in 2015. Gezien het traject cultuurnota hebben we besloten om deze uit te stellen tot na het vaststellen van de cultuurnota, zodat we hieraan de nieuwe indicatoren kunnen koppelen.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	16.783	43	16.873	43	16.716	62	157	19	176
Reservemutaties		25		25	191	25	-191		-191
Gerealiseerd resultaat	**16.783**	**68**	**16.873**	**68**	**16.907**	**87**	**-33**	**19**	**-14**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Bibliotheken	-1		-1			-1
Podiumkunsten	-44		-44			-44
Festivals	11		11			11
Cultuureducatie	129	19	148	-147		1
Amateurkunst	20		20			20
Musea	68		68	-44		24
Lokale geschiedenis	-1		-1			-1
Beeldende Kunst	-25		-25			-25
Beiaardier						
Totaal	**157**	**19**	**176**	**-191**		**-14**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Cultuureducatie	+1	I	De lagere lasten (129) en hogere baten (19) zijn het gevolg van het nieuwe beleid cultuureducatie. De voordelen worden gereserveerd (-147 reserve mutatie) om de frictiekosten als gevolg van de personele afbouw van Muzerie uit te betalen in de aankomende jaren. Dit is in overeenstemming met de aangenomen motie transparantie frictiekosten.
Musea	+24	I	Het voordeel ontstaat voornamelijk vanwege nog niet volledig uitgevoerde werkzaamheden van de kwartiermaker cultuurhistorie. Bij de berap I 2015 is hiervoor een bedrag beschikbaar gesteld. Het restant van dit bedrag (44) is gereserveerd voor werkzaamheden aankomend jaar, waaronder verder onderzoek naar gevolgen voor personeel, organisatie, collectiebeheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2015	krediet	2015	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Perc.reg beeldende kunst	85			85		85	
	85	0	0	85	0	85	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project
n.v.t.

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

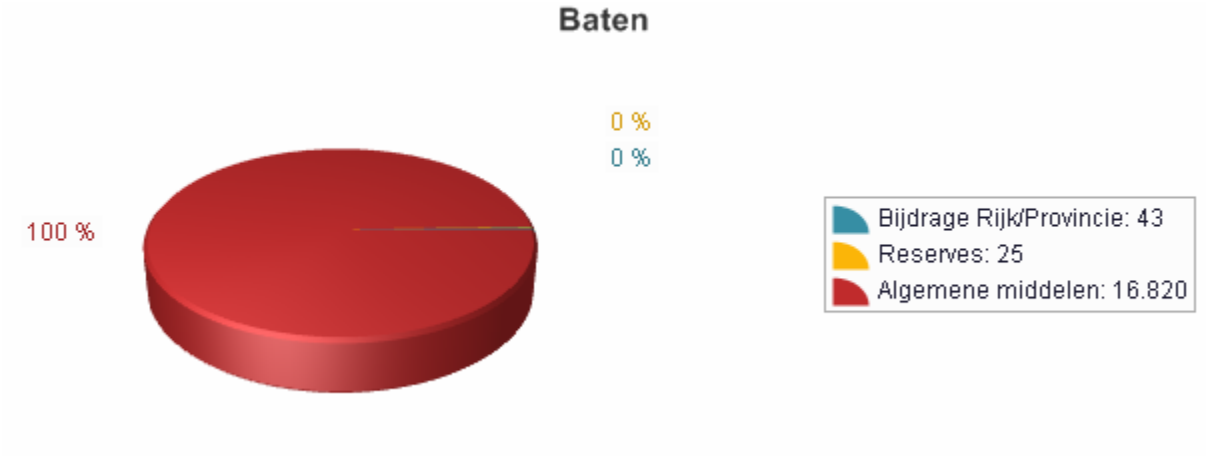

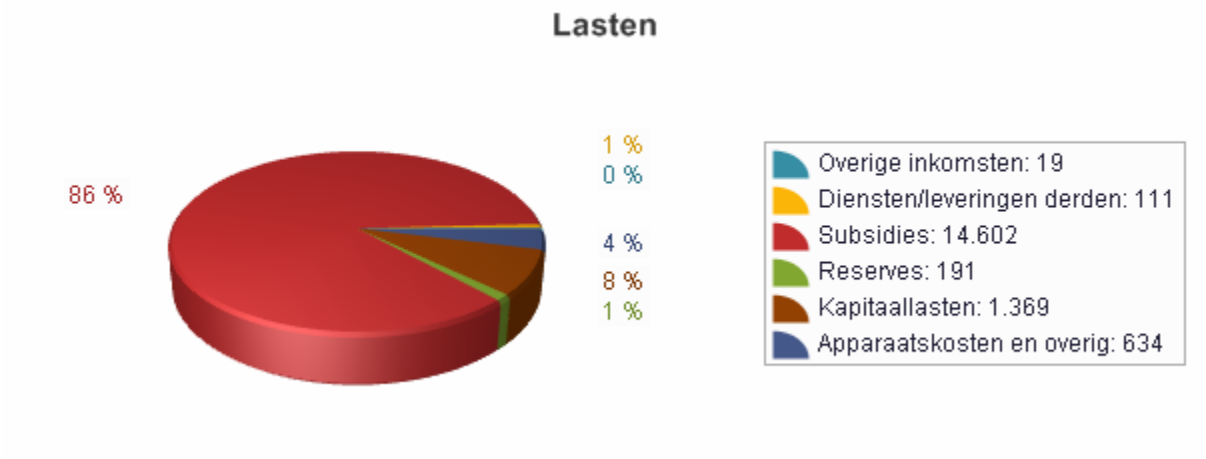

Programma 10 Sport

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het afgelopen jaar heeft vooral in het teken gestaan van de stadsgesprekken met de Zwolse sport. Vanuit algemene ontwikkelingen in de sport zoals het toenemend consumentisme en de gemeentelijke bezuinigingsopgave is in januari 2015 gestart met de gesprekken met de sportverenigingen. Met de verenigingen is de uitdaging besproken om ondanks deze ontwikkelingen de vitaliteit van sport in Zwolle te behouden. De verenigingen zijn daarbij uitgedaagd om plannen en ideeën te ontwikkelen om enerzijds het verdienvermogen te vergroten en anderzijds hun maatschappelijke rol te verbreden teneinde ook in de toekomst een vitale vereniging te zijn. De resultaten van de stadsgesprekken, die in 2016 voortgezet worden, worden vastgelegd in het Actieplan sport en bewegen, dat een dynamisch en flexibel kader biedt waarin richtinggevende keuzes worden gemaakt om de komende jaren slagvaardig sporten en bewegen te ondersteunen en te faciliteren.

In het verlengde van de stadsgesprekken is in december het Zwolse sportsymposium georganiseerd. Naast een lezing en een groot aantal workshops was er voor de Zwolse sportwereld ook gelegenheid om te ontmoeten en bij te praten. Het grote aantal deelnemers vanuit zowel de sport als de politiek en de positieve reacties tonen aan dat het sportsymposium erg gewaardeerd werd.

Op accommodatie gebied is de ingebruikname van de nieuwe sporthal bij de nieuwbouw van wijkcentrum het Anker in Westenholte de belangrijkste ontwikkeling. Deze multifunctionele accommodatie voor zowel Westenholte als Stadshagen is in augustus feestelijk geopend en de sporthal wordt inmiddels al goed gebruikt door het onderwijs en de lokale sportverenigingen.

Tenslotte heeft sport in Zwolle ook dit jaar weer bijgedragen aan het vergroten van levendigheid in en de uitstraling van de stad. Naast het landskampioenschap van Landstede volleybal en het optreden van PEC Zwolle in de KNVB-bekerfinale, kunnen ook de Zwolse sportevenementen zoals de Halve Marathon, Ster van Zwolle, triatlon Zwolle nog steeds op veel bezoekers en publiciteit rekenen.

Relevante kaderstellende nota’s

- Sportnota: Sport in Zwolle, Samen Beleven (2006-2011), verlengd tot 2015
- Masterplan Sportaccommodaties (2009)
- Nota aangepast sporten: Zwolle sport onbeperkt (2010-2013)
- Nulmeting sportaccommodaties (2011)

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Sportparticipatie: een zo hoog mogelijke sportdeelname in alle geledingen van de bevolking		
Streefdoel/indicator		
Bevorderen van sportdeelname. Tenminste 75% van de volwassenen en 80% van de jeugdigen voldoet aan de beweegnorm. Versterken van de sportieve ontwikkeling van kinderen en volwassen in Zwolle. De inzet van de buurtsportcoaches dient te leiden tot een afname van het aantal inactieve volwassenen tot 4% van de bevolking.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Sportparticipatie volwassenen 0-meting 2009: 75% 1-meting 2012: 77% 2-meting 2014: 78%	2015: geen meting 3-meting 2016: 75%	De buurtsportcoaches zijn ingezet om de sport- en beweegparticipatie van met name kwetsbare groepen te vergroten. Daarnaast is ingezet op het in stand houden van kwalitatief sportaanbod (o.a. via verenigingsondersteuning door SSZ) om de sportparticipatie in stand te houden.
Sportparticipatie jeugdigen 0-meting 2009: 80% 1-meting 2012: 90% 2-meting 2014: 90%	2015: geen meting 3-meting 2016: 80%	In het kader van sportstimulering jeugd – en jongeren heeft SSZ onder meer sportstimuleringspakketten aangeboden aan het (basis)onderwijs en zijn schoolsporttoernooien georganiseerd.
Sportparticipatie mensen met een beperking 0-meting 2012: 1,63% (cijfer t.o.v. de totale Zwolse bevolking en o.b.v. geregistreerde G-sporters, sporters met een beperking geïntegreerd binnen de valide sport of ongeorganiseerde sport zijn niet meegenomen)		In 2015 is verder invulling gegeven in de regionalisering van de G-sport, waarbij Zwolle een belangrijke rol vervult in het aanbod van G-sporten. In samenwerking met revalidatiecentrum de Vogellanden en onderwijscentrum de Twijn heeft SSZ nieuwe activiteiten gestart (elektrische rolstoelhockey, handbiketrainingsgroep) en hebben diverse clinics plaatsgevonden. Verder is er gestart met structurele afstemming tussen SSZ, de Vogellanden en Special Heroes.
Aandeel kinderen zonder zwemdiploma in groep 7 0-meting 2012: 1% 1-meting 2013: 1% 2-meting 2014: 4%	3-meting 2015: 1% 3-meting schooljaar 2015/2016 is nog niet bekend.	In 2015 zijn 137 kinderen gestart met het zwemvangnet. Binnen het zwemvangnet hebben in 2015 87 kinderen het A-diploma behaald en 67 het B-diploma. Eind 2015 zijn met OnCampus/Windesheim afspraken gemaakt om de capaciteit en instroom te vergroten en de wachtlijsten te verkorten. Op basis van de bij de begroting 2015 aangenomen motie is in 2016 een onderzoek gestart naar de oorzaak van de toename in het aantal kinderen zonder zwemdiploma in groep 7, waarvan de resultaten naar verwachting eind tweede kwartaal 2016 bekend zijn.
Percentage inactieven: 0-meting 2010: 5% 1-meting 2012: 6% 2-meting 2014: nog niet bekend	2015: geen meting 3-meting 2016: 4%	De buurtsportcoaches zijn ingezet ten behoeve van buurtgerichte sport- en beweegactiviteiten voor kwetsbare groepen om sportparticipatie van deze doelgroep te bevorderen.

Relaties met andere programma's
Programma 6, 11 en 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Sport als middel ten behoeve van andere (maatschappelijke) doelen

Streefdoel/indicator
Versterken en benutten van de rol van sport (ten aanzien van doelen) in andere beleidsprogramma's Sport vormt een structureel onderdeel van sociaal domein in het algemeen en het gezondheidsbeleid, het jeugdbeleid, welzijnsbeleid en participatie in het bijzonder. Sportverenigingen vervullen een bredere rol dan voor het sporten alleen. 65% van de sportverenigingen maatschappelijk actief. 40% van de sportverenigingen organiseert activiteiten al dan niet exclusief voor speciale doelgrepen.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
aandeel sportverenigingen dat maatschappelijk actief is 0-meting 2011: 61% 1-meting 2014: niet uitgevoerd	2015: geen meting 2-meting 2017: 65%	Er is niet direct actief beleid gevoerd om verenigingen maatschappelijke actief te maken. In 2015 is tijdens de startgesprekken met verenigingen besproken op welke wijze en onder welke voorwaarden de maatschappelijke rol van de verenigingen versterkt en vergroot kan worden als onderdeel van het Actieplan sport en bewegen.
Percentage sportverenigingen met leden uit speciale doelgroepen 0-meting 2011: 39% 1-meting 2013: 55%	2015: geen meting 2-meting 2017: 40%	Vanuit diverse beleidsterreinen (G-sport, gezondheid, ouderen) en de sportbonden worden de verenigingen gestimuleerd zich meer te richten op kwetsbare doelgroepen, al dan niet door het realiseren van gerichte sport- en beweegactiviteiten.

Relaties met andere programma's
Programma 6, 11 en 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Sterke sportinfrastructuur

Streefdoel/indicator
Het bevorderen van sterke, bloeiende sportverenigingen die een aantrekkelijk sportaanbod hebben en een ontmoetingsplaats zijn voor diverse bevolkingsgroepen. Het aandeel sporters dat lid is van een sportvereniging bedraagt 60%. Het aantal verenigingen dat wachtlijsten kent voor jeugdleden is gereduceerd tot 0. Het aantal verenigingen met kaderproblemen (niet- technisch kader) is in gereduceerd tot 20%. 75% van de verenigingen kent een stabiel of stijgend ledenaantal. Sportservice Zwolle (SSC) is het centrale sportservicepunt binnen de gemeente Zwolle op het gebied van accommodaties, sportstimulering, verenigingsondersteuning en de verbinding tussen sport en onderwijs In 2015 bedraagt het aantal aan sportgerelateerde combinatiefunctionarissen 19,1 fte.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Percentage sporters dat lid is van een sportvereniging 0-meting 2010: 56% 1-meting 2012: 52% 2-meting 2014: nog niet bekend	2015: geen meting 3-meting 2016: 60%	SSZ heeft in 2015 de verenigingen ondersteuning geboden bij het organiseren van een kwalitatief en aantrekkelijk sportaanbod o.a. door ondersteuning op ledenwerving en verenigingsbeleid.
Aantal verenigingen met wachtlijsten voor jeugdleden 0-meting 2011: 1%	2015: geen meting 2-meting 2017: 0%	SSZ ondersteunt de verenigingen bij het verhelpen van dit probleem voor zover dit veroorzaakt wordt door organisatorische knelpunten.
Aandeel verenigingen met kaderproblemen (niet-technisch kader) 0-meting 2011: 23%	2015: geen meting 2-meting 2017: 20%	SSZ heeft waar nodig ondersteuning geboden bij het terugbrengen van kaderproblemen door individuele begeleiding en advies.
Aandeel verenigingen met stabiel of stijgend ledenaantal 0-meting 2011: 76%	2015: geen meting 2-meting 2017: 75%	Er zijn op dit vlak in 2015 geen knelpunten geconstateerd.
Aantal fte sportgerelateerde combinatiefunctionarissen/ buurtsportcoaches 0-meting 2012: 5,7	meting 2015: 19,1	In 2015 waren in Zwolle 19,1 fte buurtsportcoaches actief.

Relaties met andere programma's
Programma 6, 11 en 12.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	9.279	1.154	9.534	2.071	9.498	2.160	35	90	125
Reservemutaties	231	924	231	1.136	250	1.090	-19	-47	-65
Gerealiseerd resultaat	**9.510**	**2.077**	**9.764**	**3.207**	**9.748**	**3.250**	**16**	**43**	**59**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Breedtesport	-168		-168		8	-160
Topsport						
Sportaccommodaties	203	90	293	-19	-55	219
Totaal	**35**	**90**	**125**	**-19**	**-47**	**59**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Breedtesport	-160	I/D	Het negatieve resultaat op de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door een niet gedekte subsidieverstrekking aan Sportservice voor exploitatielasten Sporthal Het Anker over 7 maanden in 2015. Tegenover dit tekort staat in 2015 echter een overschot aan huurinkomsten onder het programma Vastgoedmanagement. Het tekort is structureel en er zal melding van worden gemaakt bij de PPN en Berap 1 2016. Verder was er een positief verschil op zwemvangnet vanwege afrekening met Hogeschool Windesheim over 2014. Over 2014 is nog afgerekend op basis van het aantal deelgenomen kinderen. Vanaf 2015 wordt er conform het SOK een jaarlijks gelijkblijvend bedrag betaald..
Sportaccommodaties	219	I	Het positieve resultaat op de lasten wordt grotendeels veroorzaakt door lagere kosten EC omdat er onderhoudswerkzaamheden sportaccommodaties verschoven zijn naar een volgend begrotingsjaar. Verder is er een overschot op energielasten Zwembad de Vrolijkheid, hoefde er geen gebruik te worden gemaakt van de Stelpost Hoge Laar en is het budget op doorbetaling van huurinkomsten buitenschools gebruik onnodig groot. Het positieve resultaat op de baten wordt veroorzaakt door extra huurinkomsten, welke betrekking hadden op boekjaar 2014 en nog ontvangen erfpachtbaten bovenop het afkoopbedrag van de erfpacht voor het stadion. Aan de reserve Onderhoud Sportaccommodaties is minder onttrokken dan begroot, omdat er werkzaamheden verschoven zijn naar een volgend begrotingsjaar. Er zijn dus ook minder kosten gemaakt. Aan de reserve voor het Sociaal Plan Zwembaden is meer onttrokken dan begroot. Het restant is namelijk niet meer nodig en daarom vrijgevallen.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Renovatie Openluchtbad	-19		9	afgesloten			
Sportpark Hoge Laar	299		186	113		72	41
Kleedkamers Berkum 2013	154		154	0			0
Kunstgras Pelikaan	125		129	-4			-4
Verlichting Blue Hawks	58		58	0			0
	617	0	536	109	0	72	37

Specificatie nieuwe krediet:

Project
n.v.t.

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
Renovatie Openluchtbad	-28
	-28

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

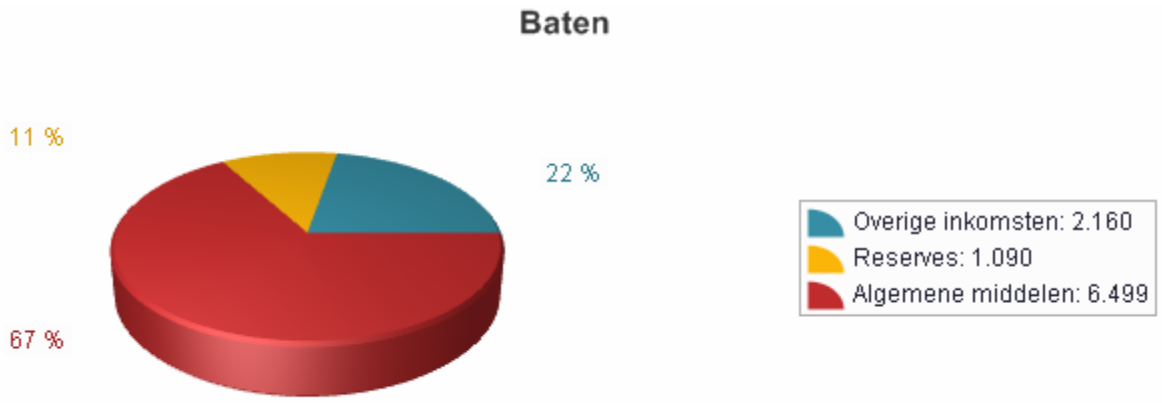

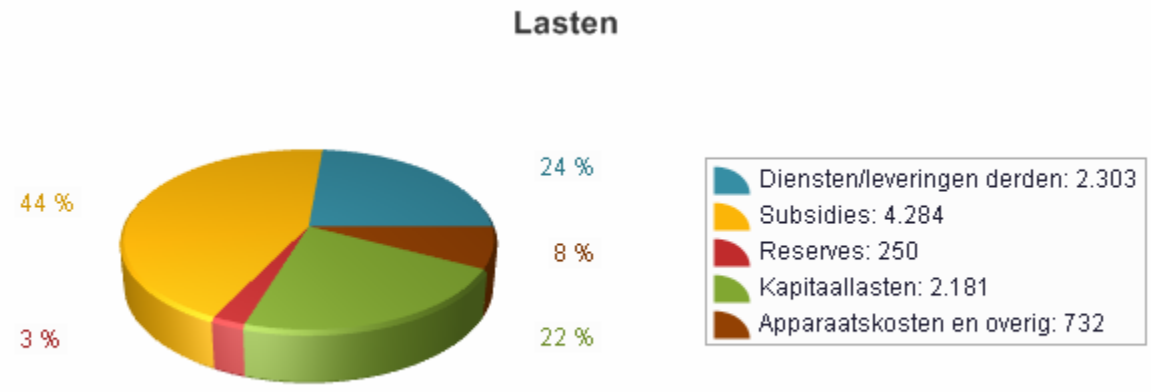

Sociaal domein

Programma 11 Samenleving

Beleidsverantwoording

Algemeen

In Zwolle hanteren we het uitgangspunt dat iedereen mee doet. Een groot deel van de inwoners van Zwolle redt zichzelf en beschikt over voldoende zelf organiserend vermogen als dit even niet lukt. Waar het kan, willen we hulpvragen voor zijn. Dit doen we door meer aandacht te besteden aan preventie. Daarmee bevorderen we, samen met maatschappelijke partners en vrijwilligers(organisaties), maatschappelijke zelfredzaamheid en participatie en zetten wij in op het voorkomen van sociaal isolement.

Met ingang van 1-1-2015 zijn de decentralisaties in het sociaal domein ingegaan, waaronder de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. De belangrijkste ontwikkelingen ten aanzien van het begrotingsprogramma samenleving van het afgelopen jaar waren:

- In 2015 is het beroep op het vrijwilligerssteunpunt Zwolle Doet aanzienlijk toegenomen, terwijl het beschikbare budget als gevolg van de rijks bezuiniging op maatschappelijke stages in het voortgezet onderwijs gehalveerd is.

- In 2015 zijn we gestart met een aantal pilots op het gebied van preventie jeugd en hebben we gericht extra geïnvesteerd in onder meer schoolmaatschappelijk werk in primair en voortgezet onderwijs. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in een innovatietraject jeugdhulp.

- Al vrij snel na de start van de Participatieraad is geconcludeerd dat het werk van de participatieraad niet adequaat kan worden gedaan met de uren en de (onkosten)vergoedingen zoals die in eerste instantie zijn vastgesteld. Wij hebben om die reden in 2015 besloten tijdelijk extra vergoedingen toe te kennen omdat zonder deze extra ondersteuning de werkwijze van de Participatieraad niet gecontinueerd kan worden.

Relevante kaderstellende nota’s

- Nota wijkacommodaties (2011)
- Nota Doorontwikkeling wijkgericht werken (september 2012)
- Samen maken we de stad gezond, Lokaal gezondheidsbeleid 2012-2015 (september 2012)
- Werken vanuit vertrouwen (december 2012)
- De toekomst van Zwolle, nota jeugdbeleid (december 2012)
- Ouderenagenda (2012)
- Uitvoeringsplan Gezondheidsbeleid 2012-2015 (2013)
- Op weg naar een meerjarenvisie peuterspeelzaalwerk (april 2013)
- Uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein (30 juni 2014)
- Wmo beleidskader 2014-2017 (december 2014)
- Beleidsplan Jeugdhulp Zwolle 2015-2016

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

- Versterken eigen kracht en het vermogen om zelf het eigen leven te organiseren.
- De kracht van bewoners benutten en hun persoonlijke en gezamenlijke ontwikkeling stimuleren.
- Bevorderen maatschappelijke participatie en economische zelfredzaamheid
- Voorkomen en terugdringen overbelasting van mantelzorgers
- Versterken sociale competenties en burgerschap bij kwetsbare jongeren
- Inzet van preventie ter voorkoming van zwaardere zorg
- Versterken sociale samenhang en leefbaarheid in wijken
- Mensen kennen elkaar en hebben iets voor elkaar over
- Mensen voelen zich veilig en prettig in de eigen buurt
- Mensen durven zo nodig om ondersteuning/hulp te vragen of deze aan te bieden.
- Mensen hebben minder eenzaamheidsgevoelens

Streefdoel/indicator

- In de buurten waar in de sociale index 2013 de aspecten participatie en binding onder het Zwolse gemiddelde lagen is sprake van een verbetering van die aspecten in de sociale index 2015
- Voor de buurten waar in de leefsituatie-index 2013 op het aspect sociale participatie sprake was van een score onder het Zwolse gemiddelde is bij de leefsituatie-index 2015 sprake van verbetering van dit aspect.
- Voor de buurten waar in de leefbaarheidsindex het aspect woonomgeving (sociaal) onder de stedelijk gemiddelde score ligt is sprake van een verbetering
- De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners is in 2015 gestegen ten opzichte van het jaar 2013
- De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is in het jaar 2015 gedaald ten opzichte van jaar 2013

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
34 % van de mantelzorgers voelt zich tamelijk zwaar (26%) tot zwaar overbelast (2%) (2013)	In 2015 willen we ondanks de ingrijpende ontwikkelingen in het sociaal domein minimaal de waarden van 2013 behouden.	In 2016 wordt opnieuw onderzoek gedaan naar overbelasting bij mantelzorgers en de effecten van het gemeentelijk beleid.
Versterken sociale competenties en burgerschap bij jongeren; ontwikkelen weerbaarheid. Aantal bereikte jongeren (dus niet bezoekers) in de drie jongerencentra in 2013 is 1.000.	Idem. Minimaal handhaven van de nulsituatie.	2015: 2.008
Voorkomen schooluitval. Het maximale halen uit de schoolloopbaan, stimuleren van jongeren hun diploma's te halen. Aantal bereikte individuele jongeren in 2013 door middel van ambulant jongerenwerk is 1.537.	Idem. Minimaal handhaven van de nulsituatie.	2015: 1.852
De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is in 2013, 5,0.	De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners is in jaar 2015 gestegen ten opzichte van het jaar 2013.	In 2016 wordt het Buurt voor Buurtonderzoek uitgevoerd. Hierin zijn ook vragen over sociale participatie opgenomen.
De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is in 2013, 1½.	De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder is in het jaar 2015 gedaald ten opzichte van jaar 2013	In 2016 wordt het Buurt voor Buurtonderzoek uitgevoerd. Hierin zijn ook vragen over sociaal isolement opgenomen.
2013 70% van de inwoners van Zwolle geeft aan zich verantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid in eigen buurt.	Idem. Minimaal handhaven van de nulsituatie.	In 2016 wordt het Buurt voor Buurtonderzoek uitgevoerd. Hierin zijn ook vragen over leefbaarheid opgenomen.
35% van de inwoners van Zwolle geeft aan zich afgelopen jaar actief ingezet te hebben voor verbeteren van de buurt		In 2016 wordt het Buurt voor Buurtonderzoek uitgevoerd. Hierin zijn ook vragen over vrijwillige inzet opgenomen.
30% van de inwoners van Zwolle is actief als vrijwilliger 8% van de ouderen en 3% van mensen tussen de 19 en 65 jaar voelt zich weleens ernstig tot zeer ernstig eenzaam		In 2016 wordt het Buurt voor Buurtonderzoek uitgevoerd. Hierin zijn ook vragen over eenzaamheid opgenomen.

Relaties met andere programma's
De doelstellingen gericht op het vergroten van de maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid hebben een sterke relatie met programma 12.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Het verbeteren of behouden van de gezondheid voor alle Zwollenaren, het bevorderen van gelijke kansen op gezondheid, het verkleinen van gezondheidsverschillen en het voorkomen van ziekten.

Streefdoelindicator

- In 2015 daalt het percentage inwoners met overmatig alcoholgebruik naar 10% of lager;
- In 2015 daalt het percentage inwoners dat rookt, of blijft gelijk;
- In 2015 stijgt het percentage inwoners met een gezond voedingspatroon.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2009 geldt voor 19-65 jarigen: • Het percentage inwoners met overmatig alcoholgebruik is 11%. • 22% van de inwoners van Zwolle rookt. • 21% van de Zwollenaren ontbijt niet iedere dag, 30% eet twee maal per week vis, 39% eet iedere dag groente en 34% eet iedere dag fruit.	Idem. Minimaal handhaven van de nulsituatie	In 2016 worden deze cijfers gemeten in de GGD monitor volwassenen.

Streefdoel/indicator

Preventief ouderengezondheidsbeleid

- In 2015 is het percentage ouderen van 80 jaar en ouder die psychisch ongezond zijn gedaald of in ieder geval niet gestegen.
- In 2015 voldoet minimaal 62% van de ouderen aan de beweegnorm.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
86 % van de ouderen van 80 jaar en ouder is psychisch gezond (ouderenmonitor GGD 2011)	Percentage daalt niet.	In 2016 worden deze cijfers gemeten in de GGD monitor volwassenen.
Inactiviteit neemt sterk toe met de leeftijd. 60 % van de ouderen voldoet aan de beweegnorm. (ouderenmonitor GGD 2011)	Percentage daalt niet.	In 2016 worden deze cijfers gemeten in de GGD monitor volwassenen.

Streefdoel/indicator

Bevorderen van gezond gewicht bij jongeren van 0-19 jaar. De ontwikkeling van het percentage kinderen en jongeren met een gezond gewicht blijft in Zwolle gunstiger verlopen dan de ontwikkeling van het landelijk gemiddelde percentage.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Jongeren met een gezond gewicht 4 t/m 13 jaar is 79% (bron: ChecKid 2009) en 12 t/m 23 jaar 75% (bron: Jongerenmonitor 2010).	Minimaal handhaven van de nulsituatie	In 2015 is de jongerenmonitor uitgevoerd, de cijfers komen in 2016 beschikbaar

Streefdoel/indicator

Afname alcoholgebruik onder jongeren. Jongeren beginnen later met het drinken van alcohol, drinken minder vaak en minder vaak grote hoeveelheden.

- In 2015 is de groep jongeren van 12-15 die alcohol drinkt maximaal 12%
- In 2015 is de omvang van de groep 16-23 jaren die alcohol drinkt maximaal 80%.
- In 2015 is de gemiddelde leeftijd waarop wordt begonnen met drinken gestegen naar 15,5 jaar of ouder.
- In 2015 is de groep 12-24 jarigen die regelmatig grote hoeveelheden drinkt maximaal 15%
- In 2015 is het percentage ouders dat het goed vindt of er niets van zegt dat hun kind drinkt maximaal 27%.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Omvang van de groep 12-15 jarigen die alcohol drinkt is 14% (2011).	12%	In 2015 is de jongerenmonitor uitgevoerd, de cijfers komen in juni 2016 beschikbaar.
Omvang van de groep 16-23 jarigen die alcohol drinkt is 88% (2011).	80%	
Gemiddelde startleeftijd waarop voor het eerst alcohol wordt gedronken is 14,7 jaar (2011).	15,5 jaar	
Omvang van de groep 12-24 jarigen die regelmatig grote hoeveelheden drinkt is 17% (2011).	15%	
Percentage ouders dat het goed vindt of er niets van zegt dat hun kind drinkt: 30% (2011)	27%	

Streefdoel/indicator		
Er is een sport- en beweegaanbod voor inwoners van Zwolle, met of zonder beperking en ongeacht de leeftijd. Zwolse inwoners bewegen meer • Maximaal 8% van de kinderen van 0-12 jaar is inactief of matig actief in 2014; • in 2015 voldoet minimaal 66% van de 12-15 jarigen aan de beweegnorm; • In 2015 voldoet minimaal 60% van de volwassenen aan de beweegnorm; • Op 18 scholen kunnen kinderen binnen en buiten schooltijd sporten.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
10% (2010) van de kinderen van 0-12 jaar is inactief of matig actief.	Maximaal 8%	In 2015 is de jongerenmonitor uitgevoerd, gegevens komen in juni 2016 beschikbaar.
66% (2011) van de 12-15 jarigen voldoet aan de beweegnorm.	Minimaal handhaven van de nulsituatie	In 2015 is de jongerenmonitor uitgevoerd, gegevens komen in juni 2016 beschikbaar.
In 2009 voldoet 59% van de volwassenen aan de beweegnorm	Minimaal handhaven van de nulsituatie	De volwassenmonitor wordt in 2016 uitgevoerd.
Er zijn 17 scholen (2012) waar de jeugd binnen en buiten schooltijd dagelijks kan sporten.	18	In 2015 is er bij 16 scholen en op 10 andere locaties aanbod gerealiseerd vanuit SSZ.. De inzet van de buurtsportcoaches is inmiddels minder gericht op eigen aanbod en meer gericht op het toeleiden van activiteiten en kinderen naar structurele voorzieningen als sportverenigingen.

Toelichting

Ten aanzien van preventief ouderengezondheidsbeleid wordt in 2014 geanalyseerd in hoeverre het preventieaanbod en de basiszorg beantwoorden aan de maatschappelijke opgave in de wijk.

Relaties met andere programma's
Jeugd en alcohol heeft een relatie met het verslavingsbeleid alsmede toezicht en handhaving. Dit onderwerp wordt echter primair vanuit het gezondheidsbeleid vorm gegeven. Bevorderen van bewegen heeft een relatie met programma 10.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Het versterken van het opvoedklimaat in gezinnen, wijken, scholen, kinderopvang en peuterspeelzalen. Het ondersteunen van ouders bij de opvoeding, opdat zij in staat zijn hun verantwoordelijkheid te dragen voor de opvoeding en het opgroeien van jeugdigen (Jeugdwet art. 2.1)		
Streefdoel/indicator		
Iedere peuter kan een voorschoolse voorziening (kinderopvang en/of peuterspeelzaal) bezoeken, waardoor een goede start op de basisschool wordt ondersteund. Gemiddelde bezetting peuterspeelzalen: 88% - 95%		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Gemiddelde bezetting peuterspeelzalen 2013: 94,84%	Tussen 88% en 95%	2015: gemiddeld: 90,8%. De daling ten opzichte van 2014 heeft twee belangrijke redenen: • Ouders die weer werk hebben gekregen zijn weer gebruik gaan maken van kinderdagopvang. • In 2015 zijn enkele speelzalen ook weer op de middag open gegaan. Een middag is weinig gewenst door ouders en dus dit trekt het bezettingspercentage naar beneden.
Gebruik voorschoolse voorziening (kindermonitor 2013): • kinderopvang 51% • peuterspeelzaal 13%	Idem. De kindermonitor komt 4-jaarlijks uit.	De volgende kindermonitor wordt in 2017 gehouden.
% kinderen dat vanwege geldgebrek geen voorschoolse voorziening bezoekt (kindermonitor 2013): 8%	Idem. De kindermonitor komt 4-jaarlijks uit.	De volgende kindermonitor wordt in 2017 gehouden.
Streefdoel/indicator		
De kwaliteit van peuterspeelzalen en kinderopvanglocaties is gewaarborgd door jaarlijks de wettelijke controles door de GGD te laten uitvoeren en waar nodig handhavend op te treden.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
2011: naleving na 1ste controle: 42,5%		76% van de kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en peuterspeelzalen voldeed bij 1e controle aan de kwaliteitseisen

Streefdoel/indicator		
Kinderen en hun ouders ondersteunen bij opvoed- en opgroei problemen.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Kindermonitor 2013 Normale psychosociale gezondheid (0-12 jaar): 84% Afgelopen 3 maanden gepest (0-12 jaar): 35% Ouder: mijn kind kan voor zichzelf op komen (0-12 jaar): 93% Ouder heeft zich het afgelopen jaar zodanig zorgen gemaakt over de opvoeding dat er behoefte was aan deskundige hulp (0-12 jaar): 29%	Idem. De kindermonitor komt 4-jaarlijks uit.	De volgende kindermonitor wordt in 2017 gehouden.

Toelichting
De gemeente was in 2015 voor het eerste jaar verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. Doel is onder andere om door een integrale aanpak van jeugdhulp onnodig beroep op zwaardere vormen van jeugdhulp (zie programma 13) te voorkomen door te investeren in preventie en versterking van het opvoedklimaat in onder andere gezinnen, in verenigingen en in scholen en voorschoolse voorzieningen, door optimaal gebruik te maken van de kracht van jeugdigen en gezinnen zelf en hun bredere sociale netwerk en door tijdige hulp op maat (zie ook programma 12). Daarmee is een maatschappelijk belang gediend - zoveel mogelijk kinderen kunnen in hun eigen leefomgeving en gezin opgroeien -, maar ook een financieel belang - hoe zwaarder de benodigde hulp, hoe duurder. In het Regionaal Transitie Arrangement Jeugdzorg hebben gemeenten daarom afgesproken om in 2015 en 2016 een deel van jeugdhulp budget te gebruiken om een positief opvoedklimaat, preventie te versterken en in te zetten op het zo vroeg mogelijk onderkennen en aanpakken van problemen bij opgroeien en opvoeden. In 2015 zijn we gestart met een aantal pilots op het gebied van preventie jeugd en hebben we gericht extra geïnvesteerd in onder meer schoolmaatschappelijk werk in primair en voortgezet onderwijs. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in een innovatietraject jeugdhulp.

Relatie met andere programma's
Bij het jeugdzorg ligt er met name een relatie met de programma's 12 en 13.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	14.270	23	15.081	387	15.209	458	-128	71	-58
Reservemutaties		142		514	45	579	-45	66	21
Gerealiseerd resultaat	**14.270**	**165**	**15.081**	**901**	**15.254**	**1.038**	**-173**	**137**	**-37**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Vrijwilligersbeleid	11		11			11
Beleid accommodaties	57	4	61		-9	52
Sociaal cultureel werk	-3		-3			-3
Wijkorganisaties	10		10			10
Welzijnsbeleid	46		46		-33	13
Zelforganisatie minderheden	37		37			37
Ouderenbeleid	-24		-24			-24
Beleid meervoud. problematiek	-468		-468			-468
Jeugdgezondheid uniform	23	26	48			48
Jongerenbeleid	3		3			3
Opvoedingsonderst/ontwikkeling	67		67		49	116
Peuterwerk						
Wijkmanagement	100	49	149	-45	59	163
Leefbaarheid en wijkveiligheid	12	-8	4			4
Totaal	**-128**	**71**	**-58**	**-45**	**66**	**-37**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Beleid accommodaties	+61	I	Het voordeel komt voornamelijk vanwege het nog niet opnieuw ingezet hebben van het budget dat beschikbaar is gekomen vanwege het opheffen van het wijkcentrum Gerenlanden. In 2016 zijn deze gelden bij de begroting ingezet ten behoeve van vluchtelingenwerk.
Beleid meervoud. problematiek	-468	I	De overschrijding komt door extra kosten voor het oplossen van de PGB problematiek rondom de SVB. Om deze problemen voor de gemeente te beperken en indien mogelijk op te lossen is extra mankracht ingehuurd. Deze extra activiteiten zijn door het rijk onderkend en er zullen aanvullende middelen ter compensatie worden vrijgemaakt, maar naar verwachting zullen deze ontoereikend zijn. In de mei circulaire 2016 worden deze aanvullende middelen per gemeente toegekend. Daarnaast heeft de opzet monitoring meer inzet gevraagd dan gepland.
Wijkmanagement	+163	I	Het voordeel op de lasten komt mede door het niet benutten van het bewonersbudget (60). Hiervan is een deel gereserveerd ten behoeve van de toekomst is lokaal (20). In oorsprong was het de bedoeling het restant van dit budget ad 60 in te zetten voor initiatiefrijk Zwolle. Daarnaast is er een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de Grex Stadshagen (25) voor het beheersplan werkgroep jongeren. De uitvoering hiervan zal plaats vinden in 2016 derhalve is dit bedrag gereserveerd. Tevens zijn er extra baten ontvangen vanwege hogere huurinkomsten (25) voor de fresiastraat.
Opvoedondersteuning	116	I	Het voordeel op de lasten heeft meerdere oorzaken. Er bestond enige ruimte in het budget; daarnaast is een post per abuis betaald geweest op boekjaar 2014 en is een subsidieaanvraag 2015 niet gehonoreerd. Bovendien was rekening gehouden met nog doorlopende kosten voor Netwerk Jeugd en Gezin. Die vielen uiteindelijk lager uit, onder andere doordat tijdelijke huisvesting in Stadshagen kon worden beëindigd. Er is geen doorwerking naar 2016, omdat in de begroting 2016 al een bezuiniging is doorgevoerd van 150. Het restantbedrag in de reserve is vrijgevallen. De reserve was ontstaan uit het budgetoverschot CJG in 2012 en bedoeld ter gedeeltelijke dekking van het project Doorontwikkeling netwerk CJG en transitie jeugdzorg. Eind 2015 is gebleken dat de projectdoelen zijn behaald zonder dat de gehele reserve hoefde te worden ingezet. Het restant kon daarom vrijvallen.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Jongerenbudget 12/13	30		11	19		19	
VVI 13 inr&interieur WC Gerenlanden	90	-90		afgesloten			
Diezerpoort sociaal	523		36	487		487	
Jongerenbudget 2013	145	-90	5	50		50	
IMG niet geind.amb.begel. 0-6 jarigen	1			afgesloten			
CJG/Jeugd	87	56	95	48		48	
Onderzoek netwerkonderst. buurt-wijk	214		204	10	10		
Implementatie 3D		848	1.284	-436	-36	-400	
	1.090	724	1.635	178	-26	204	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
VVI 13 inr&interieur WC Gerenlanden	-90	Berap 2015-1	vrijval
Jongerenbudget 2013	-90	Berap 2015-2	vrjval
Implementatie 3D	800	Berap 2015-1	
Implementatie 3D	48	MT 14/10/2015	
CJG/Jeugd	56	saldo correctie 2013/2014	
	724		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
VVI 13 inr&interieur WC Gerenlanden	0
IMG niet geind.amb.begel. 0-6 jarigen	1
	1

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

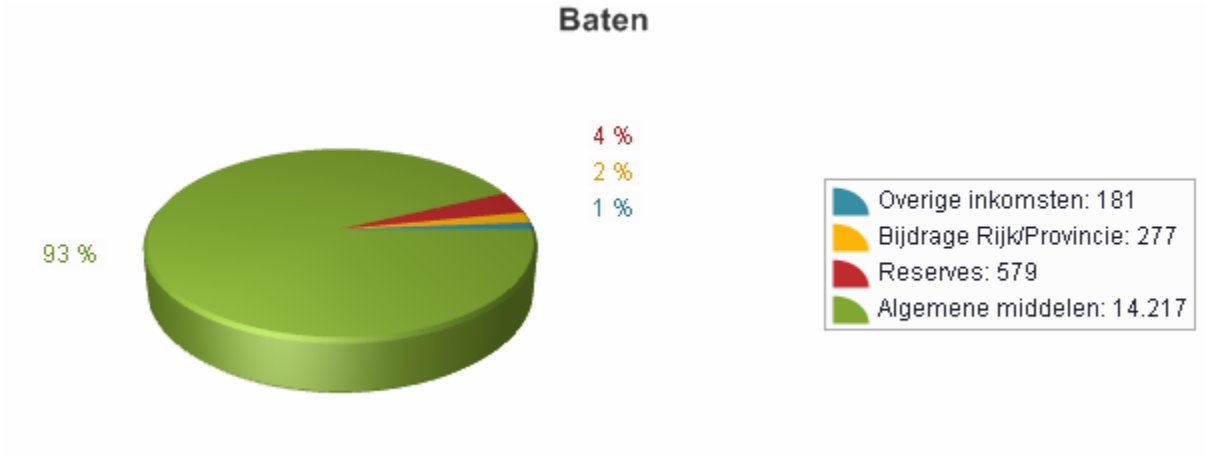

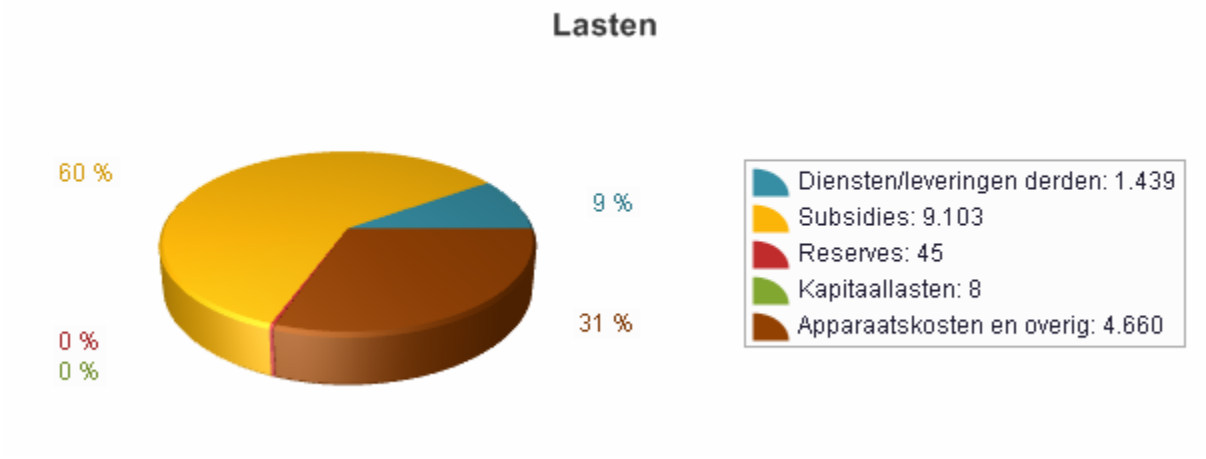

Programma 12 Inwonersondersteuning

Beleidsverantwoording

Algemeen

In Zwolle hanteren we het uitgangspunt dat iedereen mee doet. Een groot deel van de inwoners van Zwolle redt zichzelf en beschikt over voldoende zelforganiserend vermogen als dit even niet lukt. Waar mensen dit niet kunnen, ondersteunen we ze om weer zelf te kunnen deelnemen en ondersteunen we langdurig (vangnetfunctie) als dat nodig is.
Het belangrijkste doel van het beleid binnen het begrotingsprogramma inwonersondersteuning is om alle inwoners, jong en oud, van '0 tot 100' de mogelijkheden te bieden om mee te doen. Daarmee bevorderen we, samen met maatschappelijke partners en werkgevers, (economische) zelfredzaamheid en participatie en zetten wij in op het voorkomen van sociaal isolement.

Verschillende voorzieningen kunnen daarbij ondersteunend zijn. Vanuit het programma Inwonersondersteuning ondersteunt de gemeente via voorzieningen op maat, datgene wat inwoners niet zelf op eigen kracht of met hulp van het eigen sociale netwerk kunnen realiseren. Denk aan maatschappelijk werk, de voorzieningen Wmo 2015 (waaronder dagbesteding en diensten aan huis), de (ambulante) jeugdzorg en de inzet vanuit het Participatiebudget. Veel van deze voorzieningen worden vanaf 1-1-2015 door de sociale wijkteams aan inwoners geboden. Zo dragen we zorg voor samenhangend pakket van ondersteuning en diensten die bijdragen om mensen weer mee te laten doen in de samenleving of die zorgen voor ondersteuning daar waar dat niet vanzelf gaat.

Met ingang van 1-1-2015 zijn de decentralisaties in het sociaal domein ingegaan, waaronder de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. De belangrijkste ontwikkelingen ten aanzien van het begrotingsprogramma inwonersondersteuning van het afgelopen jaar waren:

- het uitvoering geven aan de nieuwe voorzieningen dagbesteding, individuele begeleiding, kortdurend verblijf en huishoudelijke ondersteuning als onderdeel van diensten in en aan huis. Ten aanzien van dagbesteding is in 2015 vorm gegeven aan het inrichten van een algemene voorziening. Voor individuele begeleiding en huishoudelijke ondersteuning is binnen diensten in en aan huis de omslag gemaakt van indicaties gebaseerd op uren naar resultaatgericht werken met trajectfinanciering. Het SWT heeft, deels samen met de aanbieders, gesprekken gevoerd met inwoners om te komen tot een ondersteuningsplan gebaseerd op resultaten.
- in 2015 is veel aandacht besteed aan het proces rondom de invoering van de nieuwe werkwijze Pgb's via de SVB. Dit betreft zowel de informatie richting de Pgb houder als richting de SVB om ervoor te zorgen dan Pgb's tijdig voor inwoners beschikbaar waren.
- in 2015 is de GGD IJsselland benoemd als toezichthouder Wmo.
- het Regionaal Werkbedrijf voor de Regio Zwolle is opgericht en de gemeenten in de regio Zwolle geven invulling aan het behalen van de doelstellingen uit het Regionaal Sociaal Akkoord (extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking en afstand tot de arbeidsmarkt).
- er is een 1.000 banenplan opgesteld om invulling te geven aan de Zwolse bijdrage in het realiseren van de opgave uit het Regionaal Sociaal akkoord.
- de verbonden partij gemeenschappelijke regeling Wezo is opgeheven en de aandelen van Wezo NV zijn overgedragen aan de gemeente Zwolle. Hiermee kan de gemeente beter sturen op de uitvoering van Wezo en gebruik van de expertise. Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.
  De krachtenbundeling van Wezo/gemeente biedt hiermee de ruimte om de uitvoering van de Participatiewet, samen met werkgevers in een netwerk voor de inclusieve arbeidsmarkt vorm te geven.
- de sociale wijkteams zijn in positie gebracht om invulling te geven aan ondersteuning bij maatschappelijke participatie van Participatiewetcliënten die een grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt.
- In 2015 is uitvoering gegeven aan de nieuwe gemeentelijke verantwoordelijkheden op het gebied van de Jeugdhulp. Hiertoe wordt in regionaal verband (IJsselland) samengewerkt. In 2015 stond het realiseren van een een zachte landing voorop: het bieden van zorgcontinuïteit aan kinderen en jongeren en hun ouders. In 2015 is is op zowel lokaal als regionaal invulling gegeven aan de ambities en uitgangspunten zoals verwoord in het be beleidsplan jeugdhulp. Het eerste jaar heeft met name in het teken gestaan van de transitie: het inrichten van processen en het inrichting van de lokale toegang tot Jeugdhulp. Een belangrijke nieuwe toegang voor jongeren en ouders is hierbij de SWT's geweest. Daarnaast is verbinding gelegd met de andere toegangen tot jeugdhulp, met name huisartsen en jeugdartsen. Met het onderwijs - een belangrijke vindplek en handelsomgeving van kinderen en jongeren is ingezet op het versterken van ondersteuningsstructuur op school, waaronder het uitbreiden van het schoolmaatschappelijk werk. Ook is ingezet op het opstellen van een gezamenlijke agenda voor de verbinding en samenhang tussen passend onderwijs en jeugdhulp. Diverse preventie-activeiten zijn verbreed en aanvullend ingezet m jeugdhulp te voorkomen. Daarnaast is medio 2015 het innovatieproces Jeugdhulp gestart, in partnerschap met de stad. Regionaal is er intensief samengewerkt met de 10 regiogemeenten om de gemeentelijke verantwoordelijkheden vorm te geven en gezamenlijk te werken aan het bereiken van beoogde transformatie. Ten behoeve van de regionaal ingekochte jeugdhulp is de BedrijfsvoeringOrganisatie IJsselland eind 2014 opgericht (zie ook paragraaf 3: Verbonden Partijen).

Relevante kaderstellende nota's

Algemeen
- Visie Sociaal Domein 'Werken vanuit vertrouwen' (raadsbesluit 2012)
- Uitvoeringsprogramma sociale wijkteams (raadsbesluit 30 juni 2014)

Jeugd
- De toekomst van Zwolle, nota jeugdbeleid (december 2012)
- Beleidsplan jeugdhulp 2015-2016 (wordt medio november 2014 aan de raad aangeboden ter besluitvorming)

Maatschappelijke ondersteuning
- Beleidsplan Wmo 2015-2018 (wordt medio november 2014 aan de raad aangeboden ter besluitvorming)
- Kadernota Dagbesteding 'Ondersteuning van kwetsbare inwoners met dagbesteding en bijzonder werk' (raadsbesluit 14 oktober 2013)
- Uitvoeringsprogramma dagbesteding 'Verbonden met de samenleving' (raadsbesluit 30 juni 2014)
- Kadernota Diensten in en aan huis "Langer zelfstandig leven en opgroeien" (raadsbesluit 14 oktober 2013)
- UItvoeringsprogramma Diensten in en aan huis, Huishoudelijke hulp en Individuele begeleiding (raadsbesluit 30 juni 2014)

Participatie
- Kadernota Participatiewet 'Meedoen mogelijk maken'.
- Kadernota Dagbesteding 'Ondersteuning van kwetsbare inwoners met dagbesteding en bijzonder werk'.
- Beslisnota college, informatienota raad 'Besteding budget maatschappelijke participatie over de periode 2013-2015 (mei 2013).
- Uitvoeringsprogramma participatiewet 'Meedoen mogelijk maken'
- Uitvoeringsprogramma dagbesteding 'Verbonden met de samenleving'
- Sociaal Akkoord IJssel-Vecht, Werkprogramma Sociaal Akkoord IJssel-Vecht
- Notitie Regionaal Werkbedrijf
- Implementatieplan Stekker4
- Regionale Werkgeversdienstverlening

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Voor kinderen en jongeren en hun ouder/verzorgers is tijdige, adequate en passende ondersteuning beschikbaar bij problemen met opvoeden en opgroeien, geestelijke problematiek, stoornissen en beperkingen; zo licht en kort als mogelijk, zo zwaar en lang als noodzakelijk.		
Streefdoel/indicator		
Het percentage inwoners dat weet waar ze terecht kan voor hulp bij problemen met opvoeden en opgroeien, geestelijke problematiek, stoornissen en beperkingen. In 2016 weten alle ouders/verzorgers van kinderen en jongeren minimaal één instantie waar ze terecht kunnen voor ondersteuning bij opvoeden en opgroeien en voor gespecialiseerde jeugdhulp. Minimaal 80% weet dat je hiervoor terecht kunt bij het sociaal wijkteam.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Nog onbekend		In 2015 is het beleidsplan Jeugdhulp uitgevoerd. In 2015 zijn jongeren en hun ouders die ondersteuning nodig hadden toegeleid naar de benodigde zorg. Toegangen voor jeugd zijn de SWT's, huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen. Verbindingen tussen deze diverse toegangen voor jeugd, en het onderwijs - een belangrijk vindplek en handelsomgeving voor jongeren - zijn gelegd. In het eerste helft van 2015 hadden circa 3150 kinderen en jongeren een jeugdhulptraject (bron: waarstaatjegemeente.nl). De cijfers over geheel 2015 zijn nog niet bekend.
Streefdoel/indicator		
Het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdhulp bij problemen met opvoeden en opgroeien, geestelijke problematiek, stoornissen en beperkingen. In 2016 is het aantal jeugdigen dat jeugdhulp vraagt, gelijk aan of lager dan in 2015.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Nog onbekend		In 2015 zijn circa 250 contracten en subsidies afgesloten met jeugdhulpaanbieders.

Streefdoel/indicator		
De mate waarin ouders/verzorgers en jongeren vermindering van problemen ervaren na geboden hulp. In 2016 ervaart minimaal 75% van ouders/verzorgers en jongeren vermindering van problemen na geboden jeugdhulp.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Nog onbekend		In de contracten zijn resultaatafspraken gemaakt. In de GGZ contracten zijn er 3 landelijke outcome criteria opgenomen (uitval, klanttevredenheid en doelrealisatie)

Streefdoel/indicator		
De gemiddelde score op onderzoek naar tevredenheid van bewoners over geboden jeugdhulp. Op een schaal van 10 scoort Zwolle gemiddeld een 7.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Nog onbekend		In de afgesloten contracten zijn kwaliteitseisen vastgelegd.

Streefdoel/indicator		
De mate waarin bewoners een (herhaald) beroep doen op gespecialiseerde jeugdzorg. In 2016 is het beroep op jeugdhulp gelijk aan of lager dan in 2015. Het herhaald beroep op jeugdhulp is lager.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Nog onbekend		De registratie en monitoring heeft plaatsgevonden binnen de sociale wijkteams en de regionale uitvoeringsorganisatie jeugdzorg.

Streefdoel/indicator		
De mate waarin hulpvragers doorstromen naar lichtere of juist zwaardere vormen van hulp. In 2016 is het gebruik van zware vormen van jeugdhulp gelijk aan of lager dan in 2015.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Nog onbekend		Diverse nieuwe preventie-activiteiten zijn gesubsidieerd en het innovatieproces jeugdhulp is opgestart.

Toelichting
Het jaar 2015 is het eerste jaar, waarin de gemeente verantwoordelijk was voor het alle vormen van jeugdhulp. Het was een jaar waarin gezorgd is voor zorgcontinuïteit voor kinderen en jongeren en hun ouders. De veranderingen waren complex, ingrijpend en spannend. In het eerste jaar heeft met name de focus gelegen op transitie: het inregelen van processen en het inrichten van een nieuwe toegang tot jeugdhulp, met een belangrijke rol van de SWT's hierin en het inrichten ven een nieuwe bedrijfsvoeringsorganisatie jeugdhulp IJsselland. Daarnaast is er geïnvesteerd in transformatie: het realiseren van een beweging in de hulpverlening voor kinderen, jongeren en ouders/verzorgers. Er is extra geïnvesteerd in preventie en versterking van het opgroei- en opvoedklimaat in onder andere gezinnen, in scholen en bij voorschoolse voorzieningen om problemen te voorkomen en als die er toch zijn, vroegtijdig te signaleren en aan te pakken door o.a. nieuwe preventie-activiteiten en het versterken van de ondersteuningsstructuur op scholen. Ook het innovatieproces Jeugdhulp heeft hieraan bijgedragen.

Eind 2015 is duidelijk geworden dat de substantiele rijkskorting (mei-circulaire 2015) lopende het jaar impact heeft gehad. Door de financiële krapte beginnen wachtlijsten op te lopen en deze korting heeft doorgewerkt in de contracten voor 2016, die pas eind maart zijn afgerond. In het eerste jaar is er sprake van een overschrijding van het regionale budget, wat voor 2015 incidenteel kan worden opgevangen binnen het lokaal beschikbare deel.

Relatie met andere programma's
Bij het jeugdzorg ligt er met name een relatie met de programma’s 6, 11 en 13.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Bevorderen participatie mensen met een beperking of chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
Het verhogen van de deelname aan de Zwolse samenleving en het vergroten van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem.

Streefdoel/indicator

- De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners met een beperking of een chronische ziekte van 15 jaar en ouder is in jaar 2016 gestegen ten opzichte van het jaar 2012 (bron: Buurt voor buurtonderzoek).
- De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in het jaar 2016 gedaald ten opzichte van jaar 2012 (bron: Buurt voor Buurtonderzoek).

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2012, 4,6.	De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners met een beperking of een chronische ziekte is in jaar 2014 gestegen ten opzichte van het jaar 2012.	De schaalscore voor maatschappelijke (sociale) participatie van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2014, 4,4.
De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2012, 2,2	De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 15 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in het jaar 2014 gedaald ten opzichte van jaar 2012.	De schaalscore voor sociaal isolement van Zwolse inwoners van 18 jaar en ouder met een beperking of een chronische ziekte is in 2014, 2,2 De cijfers in 2014 hebben betrekking hebben op de inwoners van 18 jaar en ouder en niet op de inwoners van 15 jaar en ouder, zoals in 2012 nog wel het geval was. Dit heeft ook als consequentie dat de schaalscore van sociale participatie in 2012 licht afwijkt van 2014. De scores van de inwoners vanaf 15+ waren alleen in 2012 beschikbaar. Vanaf 2014 zijn de scores alleen beschikbaar vanaf 18+.

Streefdoel/indicator

Algemeen Maatschappelijk werk / Cliëntondersteuning (via sociale wijkteams)
Het versterken van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners door middel van het bieden van *algemene o*ndersteuning en informatie, advies met als uitgangspunten maximale benutting van het sociale netwerk, laagdrempelig en dichtbij en '1 huishouden 1 plan'.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2015 vast te stellen	In 2015 vast te stellen.	Het Algemeen Maatschappelijk Werk is sinds 2015 integraal onderdeel van het SWT. De term algemeen maatschappelijk werk wordt daarom niet meer gebruikt en spreken we over clientondersteuning. In 2015 is de onafhankelijke 'cliëntondersteuning' voorbereid. Dit zal vanaf 2016 worden uitgevoerd door Zorgbelang

Streefdoel/indicator

Dagbesteding

- Het percentage inwoners dat gebruik maakt van dagbesteding en aangeeft een zinvolle dagbesteding te hebben, stijgt of blijft gelijk in 2018 ten opzichte van 2015.
- Het percentage inwoners dat gebruik maakt van dagbesteding en aangeeft dat dagbesteding een bijdrage levert aan de zelfredzaamheid, stijgt of blijft gelijk in 2018 ten opzichte van 2015.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2015 vast te stellen	Van de inwoners die gebruik maken van dagbesteding in 2015 geeft 80% aan dat zij zinvolle dagbesteding hebben.	Ervaringen van cliënten die gebruik maken van voorzieningen binnen de WMO zullen jaarlijks worden gemeten in het cliëntervaringsonderzoek. Over het jaar 2015 vindt dat plaats medio 2016 en zijn gegevens op dit moment nog niet voorhanden.
In 2015 vast te stellen	Van de inwoners die gebruik maken van dagbesteding in 2015 geeft 80% aan dat dagbesteding bijdraagt aan de zelfredzaamheid.	

Streefdoel/indicator		
Logeren (kort verblijf) Het percentage inwoners dat gebruik maakt van Logeren (Kort verblijf) waarbij de mantelzorger aangeeft ontlast te worden, stijgt of blijft gelijk in 2018 ten opzichte van 2015.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2015 vast te stellen.	Van de inwoners die gebruik maken van Logeren in 2015, geeft 75% van de mantelzorgers aan dat Logeren ontlasting voor hen betekent.	Ervaringen van cliënten die gebruik maken van voorzieningen binnen de WMO zullen jaarlijks worden gemeten in het cliëntervaringsonderzoek. Over het jaar 2015 vindt dat plaats medio 2016. In 2015 is met name ingezet op zorgcontinuering. Daarnaast is gekeken naar meerdere vormen van respijtzorg (naast kortdurend verblijf) waarbij de mantelzorger kan worden ontlast. Deze mogelijkheden zijn in beeld gebracht, gaan beter gecommuniceerd worden waardoor o.a. het SWT dit actiever kan inzetten/ doorgeleiden. .

Streefdoel/indicator		
Diensten in en aan huis (individuele begeleiding en huishoudelijke hulp) • In 2015 is het percentage van de aanvragen voor huishoudelijke hulp dat binnen 8 weken is afgerond, gelijk gebleven. • De cliënten die gebruik maken van diensten in en aan huis zijn tevreden over de geleverde ondersteuning.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
3% van de aanvragen voor hulp bij het huishouden is binnen 8 weken afgerond. Aanvragen voor begeleiding worden in 2015 voor het eerst in behandeling genomen. Hiervoor moet nog een nulsituatie worden vastgesteld.	Minimaal 93% van de aanvragen voor huishoudelijke hulp is binnen 8 weken afgerond. Voor individuele begeleiding moet nog een norm worden vastgesteld.	We meten niet meer op aantal aanvragen en afhandelsnelheid. Iedere aanvraag gaat gepaard met een keukentafelgesprek. Ervaringen van cliënten die gebruik maken van voorzieningen binnen de WMO zullen jaarlijks worden gemeten in het cliëntervaringsonderzoek. Over het jaar 2015 vindt dat plaats medio 2016. Het rapportcijfer klanttevredenheid 2014 over de huishoudelijke hulp is 7.5
In 2013 bedraagt het klanttevredenheidscijfer voor de hulp bij het huishouden een 7,6. Begeleiding wordt in 2015 voor het eerst door de gemeente geleverd en er is nog geen nulsituatie vastgesteld.	De klanttevredenheid van cliënten die gebruik maken van diensten in en aan huis is voldoende.	

Streefdoel/indicator		
Rolstoelen In 2015 is het percentage van de aanvragen voor rolstoelen dat binnen 8 weken is afgerond, gestegen of gelijk gebleven.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
86% van de aanvragen voor rolstoelen zijn binnen 8 weken afgerond.	Minimaal 86% van de aanvragen voor rolstoelen isbinnen 8 weken afgerond.	We meten niet meer op aantal aanvragen en afhandelsnelheid. Iedere aanvraag gaat gepaard met een keukentafelgesprek. Ervaringen van cliënten die gebruik maken van voorzieningen binnen de WMO zullen jaarlijks worden gemeten in het cliëntervaringsonderzoek. Over het jaar 2015 vindt dat plaats medio 2016. Het rapportcijfer klanttevredenheid 2014 over WMO hulpmiddelen is 7.2.

Streefdoel/indicator		
Vervoersvoorzieningen In 2015 is het percentage van de aanvragen voor vervoersvoorzieningen dat binnen 8 weken is afgerond, gestegen of gelijk gebleven.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
86% van de aanvragen voor vervoersvoorzieningen is binnen 8 weken afgerond.	Minimaal 86% van de aanvragen voor rolstoelen en vervoersvoorzieningen is binnen 8 weken afgerond.	We meten niet meer op aantal aanvragen en afhandelsnelheid. Iedere aanvraag gaat gepaard met een keukentafelgesprek. Ervaringen van cliënten die gebruik maken van voorzieningen binnen de WMO zullen jaarlijks worden gemeten in het cliëntervaringsonderzoek. Over het jaar 2015 vindt dat plaats medio 2016. Het rapportcijfer klanttevredenheid 2014 over collectief vervoer is 7.2

Streefdoel/indicator		
Woonvoorzieningen In 2015 is het percentage van de aanvragen voor woonvoorzieningen dat binnen 8 weken is afgerond, gestegen of gelijk gebleven.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
85% van de aanvragen voor een woonvoorziening is binnen 12 weken afgerond. In 2015 wordt deze norm aangepast naar 8 weken.	Minimaal 80% van de aanvragen voor een woonvoorziening is binnen 8 weken afgerond.	We meten niet meer op aantal aanvragen en afhandelsnelheid. Iedere aanvraag gaat gepaard met een keukentafelgesprek. Ervaringen van cliënten die gebruik maken van voorzieningen binnen de WMO zullen jaarlijks worden gemeten in het cliëntervaringsonderzoek. Over het jaar 2015 vindt dat plaats medio 2016.

Streefdoel/indicator		
Gehandicaptenparkeerkaarten In 2015 is het percentage van de aanvragen voor de gehandicaptenparkeerkaart (GPK) dat binnen 8 weken is afgerond, gestegen of gelijk gebleven.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
96% van de aanvragen voor een gehandicaptenparkeerkaart (GPK) is binnen 8 weken afgerond.	Minimaal 96% van de aanvragen voor een gehandicaptenparkeerkaart (GPK) is binnen 8 weken afgerond.	We meten niet meer op aantal aanvragen en afhandelsnelheid.

Toelichting
Als gevolg van de nieuwe WMO 2015 en de transitie van het sociaal domein heeft 2015 in het teken gestaan van het inregelen van de nieuwe ondersteuningsvormen waarbij o.a. de overgang wordt gemaakt naar een nieuw ontwikkeld informatiesysteem. Ook is in 2015 landelijk het verplichte WMO cliëntervaringsonderzoek ontwikkeld dat in 2016 voor het eerst uitgevoerd zal worden. In de begroting 2017 zullen bij hierbij passende streefdoelen en normen worden opgenomen.

Werk en re-integratie

Delstellingen/maatschappelijke effecten
Het vergroten van de economische zelfredzaamheid: mensen afhankelijk van een uitkering die kunnen werken, werken naar vermogen.

Streefdoel/indicator
et aantal huishoudens dat sociaal economisch zelfredzaam is door inkomsten uit loondienst of onderneming of het volgen van een opleiding neemt toe. (Volledige uitstroom uit de uitkering). Het aantal bijstandsafhankelijke huishoudens met inkomsten uit loondienst of onderneming neemt toe. (Gedeeltelijke uitstroom uit de uitkering).

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Nulsituatie 2013: afname aantal bijstandsafhankelijke huishoudens door inkomsten uit loondienst of onderneming of het volgen van een opleiding: 405. Aantal over 2014 nog niet bekend. Tot juli 2014: 151	Afname aantal bijstandsafhankelijke huishoudens door inkomsten uit loondienst of onderneming of het volgen van een opleiding: 455. We verwachten kleine toename uitstroom omdat, ondanks nieuwe aanpak en de aantrekkende economie, de arbeidsmarkt ruim blijft (veel werkzoekenden, weinig vacatures).	In 2015 is er een afname gerealiseerd van het aantal bijstandsafhankelijke huishoudens door inkomsten uit loondienst of onderneming of het volgen van een opleiding van 376.
Nulsituatie 2013: aandeel bijstandsafhankelijke huishoudens met inkomsten uit loondienst of onderneming: 416. Aantal over 2014 nog niet bekend. Tot juli 2014: 457.	Het aandeel bijstandsafhankelijke huishoudens met inkomsten uit loondienst of onderneming: 450. Verwachting is dat niveau van 2014 niet haalbaar is omdat aantrekkende economie zorgt voor een toename van het aanbod werkzoekenden: concurrentie op arbeidsmarkt neemt toe.	Over de periode januari tot december 2015 waren 463 huishoudens met inkomsten uit loondienst of onderneming bijstandsafhankelijk. Het aandeel mensen met parttime inkomsten is relatief hoog in Zwolle.
In 2013 nam de afstand tot de arbeidsmarkt bij 18% van de klanten af. Bij 8% was er sprake van een toename. 74% bleef op dezelfde trede staan; d.w.z. nog geen meetbare beweging in een hele trede.	Een stijging van de participatie van onze klanten. Al onze klanten hebben een persoonlijk actieplan. Innovatieve domeinoverstijgende ondersteuningsarrangementen om werk mogelijk te maken.	In verband met de 'overheveling' van de uitvoering van maatschappelijke participatie-ondersteuning naar SWT is het niet mogelijk de participatiegroei van de totale klantgroep in beeld te brengen (andere wijze van registratie dan in normjaar 2013) Nog niet alle klanten hebben een persoonlijk actieplan. Door de grote zorgvraag bij de wijkteams is dit nog niet mogelijk gebleken. Alle jongeren met een uitkering hebben wel een persoonlijk actieplan, hieraan is prioriteit gegeven. Er is geïnvesteerd in verschillende innovaties, zoals VAK-training voor Somalische doelgroep, Businesscase PEC United, etc.
Nulsituatie 2014: aantal allianties afgesloten met bedrijven: 50.	Aantal allianties met bedrijven uitbreiden tot minimaal 70. Op basis van de uitkomsten van de gesprekken met werkgevers verwachten wij minimaal 20 allianties af te kunnen sluiten. Jongeren geplaatst op een: • betaalde baan: 200 • werkervaringsplaats, stage of traineebaan: 290 • opleiding, scholing: 140 Toename mogelijkheden tot arbeidsinpassing: 325 250 extra (leerwerk)banen in de arbeidsmarktregio IJsselvechtstreek. Een regionaal Werkbedrijf. Een eenduidige werkgeversdienstverlening op regionaal niveau. Eén set van instrumenten voor werkgevers vanuit de regiogemeenten: loonkostensubisie, jobcoaching en de no-risk polis.	Er zijn 10 nieuwe allianties gesloten met bedrijven. Daarnaast zijn met een veelvoud van werkgevers afspraken gemaakt en plaatsingen gerealiseerd, in het bijzonder voor de doelgroep arbeidsbeperkten die vallen onder de Participatiewet. De norm voor 2015 is regionaal en onderdeel van een tweejarig actieplan. De cijfers zijn regionaal nog niet beschikbaar. Twee onderdelen kunnen er voor Zwolle worden uitgelicht: realisatie betaalde baan (volledig uitkeringsonafhankelijk) 70 jongeren en realisatie opleiding 55. De monitor voor het regionaal sociaal akkoord is in ontwikkeling. Na het eerste kwartaal 2016 verwachten wij de eerste cijfers 2015. Gerealiseerd Deels gerealiseerd. Dit is nog in ontwikkeling. Subregionale samenwerking is inmiddels vormgegeven. Gerealiseerd

	Optimale informatiedeling tussen gemeenten en UWV m.b.t. werkzoekenden, werkgevers en vacatures.	Er is een pilot transparantie banenafspraak uitgevoerd om de profielen van werkzoekenden uit het doelgroepenregister te ontsluiten voor optimale werkgeversdienstverlening.
Nulmeting 2013: afname van het aantal mensen met een taalachterstand met 300. (2012: 140).	Afname van het aantal mensen met een taalachterstand met 500.	Gerealiseerd
	Een Taalpunt met een taalpunt coördinator in elke gemeente in de regio IJssel-Vecht.	Gerealiseerd
	Maatschappelijke participatie is belegd in de sociale wijkteams met een verbinding naar re-integratie en werk. Maatschappelijke participatie kan een opstap zijn naar werk.	Gerealiseerd. Doorontwikkeling vanuit transformatie Sociaal domein.
	Netwerk voor duurzame participatie.	Gerealiseerd
Nulmeting 2013: 118 verplichte inburgeraars volgen een traject.	Verdere afbouw inburgeringstaken. Inzet vanuit re-integratie voor de verplichte inburgeraars met een bijstandsuitkering.	Inburgering is verder afgebouwd. Nieuwe opgaven voor 2016 vanwege verdubbeling instroom.

Streefdoel/indicator

Invulling arbeidsplaatsen in het kader van beschut werken.
We bieden Zwollenaren die deel uitmaken van de doelgroep van de Participatiewet en die een arbeidscapaciteit hebben van maximaal 30% de mogelijkheid om op een beschutte arbeidsplaats werk in loondienst uit te voeren. Hiervoor maken we afspraken met aanbieders (van arbeidsmatige dagbesteding). Deze afspraken zijn onderdeel van de aanbesteding van dagbesteding.

Beschut Werken (nieuw) is een nieuwe voorziening in het kader van de Participatiewet die per 1-1-2015 in werking treedt.
*Met ingang van 2015 zal de instroom in het kader van Beschut Werken (nieuw) gemiddeld 5 tot 6 arbeidsplaatsen per jaar bedragen.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Op 1-1-2015 zijn er nog geen arbeidsplaatsen in het kader van het Beschut Werken nieuw.	Aan het eind van 2015 willen we minimaal 5 arbeidsplaatsen hebben ingevuld.	In 2015 zijn er nog geen plekken in het kader van Beschut werk onder de Participatiewet gerealiseerd. Dit heeft met name te maken met de zeer strenge indicatiestelling van UWV. Tevens hebben de betrokken zorgaanbieders laat in het jaar plekken beschikbaar gesteld. Deze realisatie van de plekken van 2015 schuift door naar 2016.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Adequate uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening.

Streefdoel/indicator

Zoveel mogelijk aangepaste arbeid bij reguliere werkgevers realiseren (detacheren en begeleid werken).

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Nulsituatie 2014: 590 arbeidsjaren.	Geen taakstelling van het rijk en geen nieuwe instroom.	Er is geen sprake meer van een taakstelling Sw in 2015.

Relaties met andere programma's
Met betrekking tot de werkgeversdienstverlening is er een directe relatie met de activiteiten die zijn opgenomen in programma 2.
Met betrekking tot het bieden van individuele ondersteuning aan onze klanten worden genoemde activiteiten uitgevoerd in relatie met de activiteiten benoemd in programma 14 en 16.
Met betrekking tot het stimuleren van participatie van onze burgers/klanten worden genoemde activiteiten uitgevoerd in relatie met de activiteiten benoemd in het programma 14.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	101.442	8.194	102.885	9.162	97.348	8.365	5.537	-797	4.739
Reservemutaties		487	627	1.386	1.455	1.272	-828	-114	-942
Gerealiseerd resultaat	**101.442**	**8.681**	**103.511**	**10.548**	**98.803**	**9.637**	**4.708**	**-911**	**3.797**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Algemeen maatschappelijk werk	2		2			2
AWBZ-jeugdzorg	-4.334		-4.334			-4.334
Cliëntenondersteuning	14		14			14
Dagbesteding	715		715			715
Diensten in en aan Huis	2.253	-32	2.221	-728		1.493
Eigen bijdrage WMO/JZ		-972	-972			-972
Externe advisering	173	77	249			249
Gehandicapten parkeerkaarten	-2	4	2			2
Individuele voorz. PGB Jeugd	792		792			792
Jeugd- en opvoedhulp	6.054	19	6.073			6.073
Jeugdgezondheid maatwerk	46		46			46
Kortdurend Verblijf	355		355			355
Maatschappelijke participatie	739	-85	654	-100	-114	440
Rolstoelen	-54	73	19			19
Sociale werkvoorziening	133	82	214			214
Vervoersvoorzieningen	408	11	419			419
Volwasseneneducatie	15	-16	-2			-2
Woonvoorzieningen	443	29	472			472
Zvw-jeugdzorg GGZ	-2.262		-2.262			-2.262
Ouderbijdrage Jeugd		66	66			66
Gehandicaptenbeleid	-4		-4			-4
Trajecten (WWB)	52	-52	1			1
Totaal	**5.537**	**-797**	**4.739**	**-828**	**-114**	**3.797**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
			Onderstaand worden de afwijkingen op totaalniveau van Jeugd en van Diensten in en aan huis verklaard. Totaal jeugd bestaat uit awbz-jeugdzorg, PGB jeugd, Jeugd en opvoedhulp en GGZ jeugd. Het product Diensten in en aan huis bestaat uit diensten in en aan huis, Eigen bijdrage WMO, dagbesteding en kortdurend verblijf.
Jeugd (AWBZ-jeugdzorg, PGB Jeugd, Jeugd en Opvoedhulp, GGZ Jeugd)	+269	I	Regionale Jeugdzorg heeft een tekort van bijna € 5 mln.. Deze wordt met name veroorzaakt door tekorten op GGZ en LVB. Hierover is de raad geïnformeerd. Het aandeel voor Zwolle hierin is circa € 1.4 mln., hier staat tegenover dat we op jeugd lokaal met name op onvoorzien en innovatie geld hebben overgehouden. Het restant op het lokale deel komt met name door de aanlooptijd die het straten van de innovatieprojecten vragen. Nadat bekend werd dat de regio mogelijk tekorten zal hebben is er gestuurd om lokaal gelden over te houden om dit tekort binnen het totaal jeugdproduct op te kunnen vangen. Per saldo komt jeugd daarmee op een kleine plus uit.
Diensten in en aan huis/ eigen bijdrage WMO/Dagbesteding/Kortdurend verblijf	+1591		Het voordeel ontstaat voornamelijk vanwege overschotten op zowel ZIN als PGB bij hulp in het huishouden (circa € 1.4 mln.). De inzet van trajectfinanciering heeft tot een lagere besteding geleid. Deze maatregel is al ingesteld vooruitlopend op de te realiseren bezuiniging 2016 en verder. Hier staat echter wel een lagere eigen bijdrage tegenover (circa € 0.9 mln.), daardoor ontstaat er ook een tekort op de eigen bijdrage WMO. Tevens is een bedrag over op de huishoudelijke hulptoelage over. Dit bedrag is gereserveerd. De PGB uitgaven voor dagbesteding, begeleiding kunnen niet exact per product gesplitst bepaald worden op basis van de rapportages van de SVB. De voorlopige boekingen zijn gebaseerd op de kennis en informatie op moment van schrijven. Dit zijn de uitputtingsrapportages per eind februari van de SVB, de werkelijke uitputting zal door de SVB pas in juni aangeleverd worden. Uit de rapportages van de SVB blijkt dat de uitputting van de PGB op circa 80% ligt, dit bepaald onder andere het grote voordeel (circa 1 mln. op PGB).
Externe advisering	+249	I	Het voordeel op externe advisering is het gevolg van het minder gebruik maken van indicering en advieskosten van externe partijen. Dit is onder andere het resultaat vanwege extra inzet op deskundigheidsbevordering van de eigen consulenten. Voor 2016 is dit geld onder andere nodig voor de inzet van de GGD vanwege de wettelijke taak voor het toezicht in de WMO.
Vervoersvoorzieningen	+419	I/D	Het voordeel ontstaat vanwege aanbestedingsvoordelen. Dit aanbestedingsvoordeel zal t/m 2017 aanwezig zijn, waarna een nieuwe aanbesteding plaats zal vinden.
Woonvoorzieningen	+472	I/D	Afgelopen jaren is het budget voor woonvoorzieningen ruim begroot, de aanvragen voor de woningaanpassingen blijkt structureel lager te liggen. Deze trend heeft zich doorgezet mede als gevolg van het invoeren van eigen bijdrage. De eigen bijdrage regeling in 2016 is aangepast hetgeen mogelijk een effect heeft van een toename van het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen.
Maatschappelijke participatie	440	I	De 739 lagere lasten bestaat met name uit 375 aan meerjarige projecten, 416 op het onderwerp re-integratie en 32 aan niet geraamde doorbetaling aan de provincie Gelderland en tenslotte 20 aan overige posten. De meerjarige projecten betreffen het 1000 jongerenplan(141), de businesscase werken aan minder bijstand (134) en regionale jeugdwerkloosheid(100). Omwille van de looptijd worden de onderschrijdingen op deze projecten verrekend met reserves dan wel via een lagere toerekening van de provinciale bijdrage verrekend om zodoende middelen naar 2016 over te hevelen. De lagere lasten re-integratie wordt met name veroorzaakt door inzet van goedkopere loonkostensubsidies via uitzendbureaus in plaats van rechtstreeks bij werkgevers. Daarnaast was de verwachting dat er meer plaatsingen op trajecten zouden worden gerealiseerd dan wel minder uitval zou zijn op lopende trajecten. De afwijking op de baten wordt met name veroorzaakt door de doorschuiving van de provinciale bijdrage naar 2016 (-141) en de ontvangst van de subsidie van de provincie Gelderland. (32). Daarnaast is er minder doorgeschoven participatiebudget 2014 vanwege een nagekomen afrekening. Vanwege meer statushouders zijn ook de ontvangsten van de COA toegenomen De afwijking op de storting van de reserve betreffen regionale jeugdwerkloosheid (-100). De afwijking op de onttrekking van de reserves betreft de businesscase(-134) en overige posten(20).
Sociale Werkvoorziening	214	I	De hogere baten zijn voornamelijk een gevolg van een bijdrage vanuit product Groen voor door Wezo uitgevoerd winterwerk.De lagere lasten worden met name veroorzaakt door een gunstigere inkoop WSW dienstverlening.
Trajecten WWB	1	I	De budgetneutrale afwijking (52) betreft de inzet voor regionale inburgering en regionale inburgeringstrajecten. Er is geen verplichte inburgering meer en daardoor is er ook minder inzet nodig voor de regio dan wel er worden minder trajecten ingezet die in rekening gebracht worden aan de regio.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2015	krediet	2015	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
ESF-J project		1.992		1.992	1.992		
ESF-Zeswegconstruct		2.688	441	2.247	2.247		
Werkbedrijf regio Zwolle		1.000	299	701		701	
	0	5.680	740	4.940	4.239	701	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
ESF-J project	1.992	BW 7-4-2014	Aanvraag ESF-J
ESF-Zeswegconstruct	2.688	Berap 2015-1	ESF project actieve inclusie
Werkbedrijf regio Zwolle	1.000	Rb. 29-6-2015	vrijgave budget
	5.680		

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

ESF-J project
Betreft een door ESF gesubsidieerd regionaal project inzake jeugdwerkloosheid in samenwerking met de pvo-vso scholen. Het project zal in 2016 zijn afronding krijgen.

ESF Zeswegconstruct
Betreft een door ESF gesubsidieerd regionaal project inzake jeugdwerkloosheid in samenwerking met de pvo-vso scholen. Het project zal in 2017 zijn afronding krijgen.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

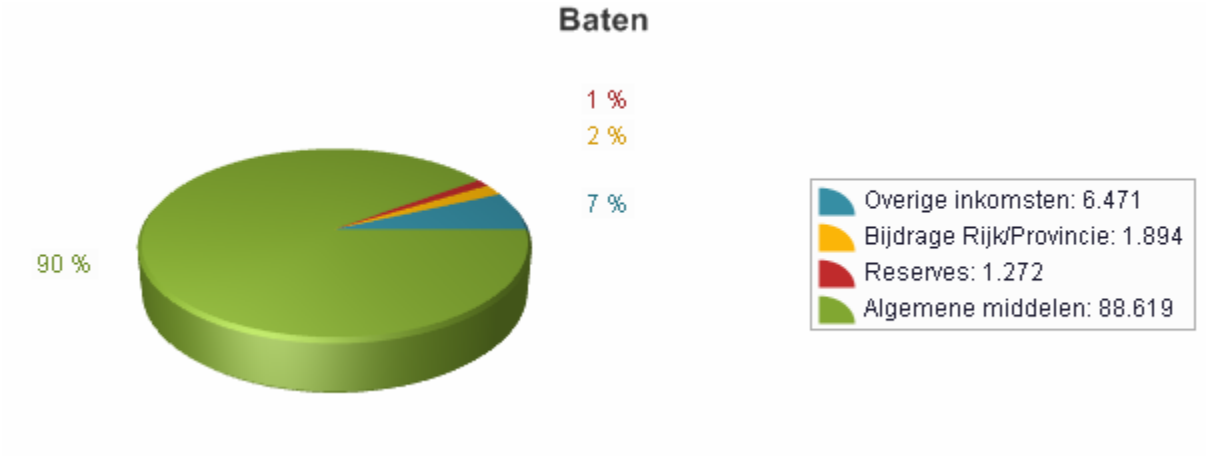

Programma 13 Opvang en bescherming

Beleidsverantwoording

Algemeen

Met ingang van 1-1-2015 waren de decentralisaties in het sociaal domein een feit, waaronder de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Voor wat betreft het begrotingsprogramma Opvang en Bescherming gaat het hierbij om Wmo-onderdelen als beschermd wonen (ggz), en de realisatie van het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) en jeugdhulponderdelen als jeugdbescherming en jeugdhulp met verblijf voor jeugdigen.

In 2015 hebben wij de kans gegrepen om een eerste stap te zetten in de optimalisatie en samenhang van voorzieningen. Dit heeft geleid tot een goede basis waarin wij de komende jaren samen met aanbieders, regiogemeenten en cliënte vertegenwoordigers verder kunnen bouwen. Meer accent op preventie en lichte vormen van ondersteuning en meer accent op participatie maken onderdeel uit van de transformatie die ertoe moet leiden dat inwoners eerder ondersteund worden, meer regie krijgen, meer participeren en langer in de thuissituatie kunnen blijven wonen.

Daarnaast hebben de financiële risico's die ontstonden met name als het gaat om Jeugdhulp, maar ook beschermd wonen nadrukkelijke aandacht gehad in 2015. Daar waar rijksbudgetten zelfs nog tot december 2015 veranderden en landelijke cliëntgegevens niet altijd adequaat of tijdig beschikbaar waren was dit in 2015 een complexe opgave. T
Uiteindelijk heeft onze (ook landelijke) inzet ten aanzien van beschermd wonen ervoor mede gezorgd dat de financiële tekorten die ontstonden door tekortschietende rijksmiddelen voor een groot deel zijn teruggebracht in 2015. In 2015 hebben wij tevens maatregelen genomen om risico's samen met regiogemeenten te spreiden en ervoor zorg te dragen dat inkomsten en uitgaven in 2016 in balans zijn, terwijl wel continuïteit en kwaliteit van ondersteuning kan worden geboden. Voor jeugdhulp geldt dat er sprake is van een overbenutting van het budget dat beschikbaar is voor de regionaal ingekochte jeugdhulp, wat binnen het lokaal beschikbaar deel kan dit worden gedekt in 2015.

Relevante kaderstellende nota’s

Jeugdzorg
- Beleidsplan jeugdhulp (november 2014)
- De toekomst van Zwolle. Nota jeugdbeleid (december 2012)

Maatschappelijke ondersteuning
- Wmo-beleidsplan 2015-2018 (raadsbesluit: november 2014)
- Kadernotitie transitie beschermd wonen GGZ (raadsbesluit 30 juni 2014)
- Stedelijk Kompas Zwolle (raadsbesluit 26 maart 2007)
- Stand van zaken Stedelijk Kompas Zwolle 2013 (raadsbesluit september 2013)
- Opvang asielzoekers (raadsbesluit, 22 november 2010)
- Maatschappelijke Opvang – nachtopvang (raadsbesluit, 16 september 2013)
- Regiovisie Huiselijk Geweld IJsselland (raadsbesluit mei 2014)
- Kaders en uitgangspunten AMHK IJsselland (raadsbesluit maart 2014)

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Jeugdhulp

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
De veiligheid van kinderen in Zwolle is gewaarborgd.

Streefdoel/indicator
Het aantal meldingen bij het AMHK over kinderen in Zwolle in 2016 stijgt ten opzichte van 2015.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Nog onbekend	Onbekend.	In 2015 zijn 530 meldingen bij Veilig Thuis IJsseland (AMHK) binnengekomen die betrekking hadden op jeugdigen uit Zwolle.

Streefdoel/indicator
Aantal jeugdbeschermingsmaatregelen (inclusief jeugdreclassering) is in 2016 gelijk aan of lager dan het aantal maatregelen in 2015.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
515 maatregelen (bron: beleidsplan jeugdhulp 2014)	Aantal maatregelen gelijk aan of lager dan 515.	Er zijn afspraken gemaakt met de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en - reclassering. In de eerste helft van 2015 zijn er in Zwolle totaal 290 maatregelen getroffen. Het betreft 220 ondertoezichtstellingen, 65 voogdij- en 70 jeugdreclasseringsmaatregelen. De cijfers over geheel 2015 zijn nog niet beschikbaar.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Het beroep op zwaardere vormen van jeugdhulp is afgenomen.

Streefdoel/indicator
Afname in aantal en zwaarte van trajecten gespecialiseerde jeugdhulp vanaf 2016.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
• Jeugdhulp (voorheen provincie): 525 • Jeugd GGZ (voorheen Zorgverzekering): 1.886 • Jeugd LVG en GGZ (voorheen AWBZ): 830 • (bron: beleidsplan jeugdhulp 2014)	Aantal en zwaarte trajecten gespecialiseerde jeugdhulp nemen niet toe	De definitieve gegevens over aantal trajecten zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Medio 2016 worden deze verwacht. Daarnaast is het de vraag of de aantallen van 2015 1 op 1 te relateren zijn aan de aantallen in 2014. Ook zijn de aantallen van 2014 (bron beleidsplan 2014) niet 'hard'. De aantallen van 2014 zijn gebaseerd op de toen beschikbare informatie en is de peildatum in sommige gevallen 2011 of 2012 en niet 2014.

Streefdoel/indicator
Uitvoering Jeugdwet vindt plaats binnen financieel kader (afname van budgetten)

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Geen budget	Maximale uitgaven uitvoering Jeugdwet blijven binnen financieel kader decentralisatie jeugdzorg (€ 36,5 mln.)	Met name vanwege de doorgevoerde rijkskorting - meicirculaire 2015 - en de constatering dat in het beschikbare rijksbudget geen rekening is gehouden met de plaatsgevonden volumegroei tussen 2011/2012 en 2015 in de regio IJsseland, is er sprake van een overschrijding van het budget voor de regionaal ingekochte jeugdhulp. Voor 2015 is dit te dekken binnen het beschikbare lokale deel.

Toelichting
Zie programma inwonersondersteuning.

Wanneer sprake is van kindermishandeling streven we ernaar die zo snel mogelijk op het spoor te komen teneinde de mishandeling ook zo snel mogelijk te kunnen stoppen. We streven daarom – in lijn het landelijk beleid – naar verbetering van de meldingsbereidheid van kindermishandeling. Die verbetering blijkt uit toename van het aantal meldingen.

Relatie met andere programma's
Bij het jeugdzorg ligt er met name een relatie met de programma's 12 en 11.

Maatschappelijke Ondersteuning

Beschermd wonen (ggz)

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Het bieden van beschermd wonen met begeleiding en toezicht aan personen met psychiatrische aandoening en/of psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in samenleving met als doelen: • Bevorderen zelfredzaamheid en participatie • Bevorderen psychisch en psychosociaal functioneren • Stabilisatie psychiatrisch ziektebeeld • Bieden van veilige woonomgeving • Voorkomen van verwaarlozing en maatschappelijke overlast
Streefdoel/indicator
Streefdoel is dat personen met psychiatrische aandoening en/of psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in samenleving en vanuit daaruit in een beschermd wonen ggz-voorziening verblijven in de centrumgemeente en regio Zwolle: • meer zelfredzaam worden en meer participeren; • het psychisch en psychosociaal functioneren is bevorderd; • het psychiatrisch ziektebeeld is gestabiliseerd; • de veiligheid van de cliënten en de omgeving is gestegen; • verwaarlozing en maatschappelijke overlast is gedaald; Dit ten opzichte van de situatie waarbij cliënten geen gebruik maakten van beschermd wonen (ggz).

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Nog onbekend (zie hierboven).	Nog onbekend (zie hierboven)	• Er zijn vanaf 1-1-2015 voorzieningen beschermd wonen (zowel in natura als pgb) bekostigd die recht doen aan het bieden van continuïteit en kwaliteit van ondersteuning waarbij gestuurd is op realisatie binnen de rijksmiddelen. • De toegang tot voorzieningen voor beschermd wonen is vormgegeven via de regionale toegangen gepositioneerd bij de GGD IJsselland (t.b.v. de regio IJssel-Vecht) én GGD Noord- en Oost Gelderland (t.b.v. de regio N-Veluwe). • De regionale samenwerking tussen gemeenten ten aanzien van beschermd wonen is verder vorm en inhoud gegeven.

Toelichting
Ten aanzien van beschermd wonen zijn nog geen outcome-criteria bepaald. Bij het transitieproces is gebleken dat dit vraagt om een 0-meting en doorontwikkeling. Dit proces - in overleg met aanbieders en cliëntenorganisaties - is gestart maar heeft nog niet tot een passende vertaling geleid. Wij verwachten dat in de begroting 2017 of zoveel eerder als mogelijk wel kan worden voorzien in meer concrete indicatoren, een nulsituatie en een norm voor de betreffende jaarschijf.

Maatschappelijke opvang

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Beperken van noodzaak tot gebruik van maatschappelijke opvang. Indien noodzakelijk opvang en ondersteuning bieden gericht op door- en uitstroom, alsmede het vergroten van participatie en zelfredzaamheid. Daarnaast wordt ingezet op het beperken van overlast door dak- en thuislozen.
Streefdoel/indicator
In 2015 zitten alle dak- en thuislozen die bekend zijn bij de centrale toegang, in traject gericht op een stabiele mix van huisvesting, dagbesteding zorg- en hulpverlening waarbij het hoogst haalbare niveau van de cliënt als uitgangspunt wordt gehanteerd.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Alle dak- en thuislozen, bekend bij de centrale toegang, worden na screening in een traject geplaatst, of doorverwezen naar elders (andere regio, andere hulpverlening).	Ook in 2015 zitten alle dak- en thuislozen die bekend zijn bij de centrale toegang, in een traject.	Alle daklozen in de opvangvoorzieningen worden door de Centrale Toegang gescreend. Na screening krijgen zij een trajectaanpak, of worden doorverwezen (andere regio andere hulpverlening).

Streefdoel/indicator
In 2015 is voor tenminste 60% van de daklozen bekend bij de centrale toegang dagbesteding gerealiseerd.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Vanaf 2014 biedt Zwolle Actief (samenwerkingsverband van Limor, Leger des Heils, Tactus, RIBW, Dimence en Travers) aan alle daklozen van De Herberg en Leger des Heils passende dagbesteding aan.	In 2015 wordt aan alle dak- en thuislozen, bekend bij de Centrale Toegang een passende aanbod voor dagbesteding - activering gedaan. In 2015 maakt tenminste 60% van de daklozen gebruik van het aanbod.	Hoewel de jaarcijfers over 2015 nog geleverd moeten worden, blijkt uit tussen rapportages van Zwolle Actief, dat alle daklozen in de voorzieningen een passend aanbod voor zinvolle dagbesteding krijgen. Slechts een kleine minderheid kiest er voor om hier geen gebruik van te maken.

Streefdoel/indicator		
Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van huisuitzetting is in 2015 minder dan 5% van het aantal daklozen.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2012 was 4,5% van het aantal daklozen het gevolg van huisuitzettingen.	Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van huisuitzetting is in 2015 minder dan 5% van het aantal daklozen.	Cijfers over huisuitzetting in Zwolle over 2015 zijn nog niet bekend. Over de laatste jaren is een dalende trend waargenomen ten aanzien van het aantal huisuitzettingen. Er zijn afspraken gemaakt met corporaties om bij dreigende situaties (huurschuld en/of ernstige overlast) zo snel mogelijk hulpverlening in te schakelen (regie ligt bij de sociale wijkteams).
Streefdoel/indicator		
In 2015 is overlastgevend gedrag van daklozen teruggebracht naar 75% van het niveau van 2010.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Al jaren blijkt uit cijfers van de politie dat de overlast van dak- en thuislozen in zijn algemeenheid afneemt in Zwolle. Een exacte link met de nulmeting, zoals deze in 2007 is gedaan, is als gevolg van wijziging van monitorsystemen (van politie) niet mogelijk.	Doel ook in 2015 is het voorkomen van overlast door dak- en thuislozen en adequaat inzetten op tegengaan van overlast.	Het bieden van perspectief (opvang bij De Herberg en dagbesteding bij Zwolle Actief) enerzijds en het direct benaderen van overlast gevende daklozen is in 2015 wederom effectief gebleken. De trend van afgelopen jaren (afnemende overlast) is in 2015 voortgezet.
Streefdoel/indicator		
In 2015 is voor ten minste 95% van de daklozen bekend bij de centrale toegang, huisvesting gerealiseerd.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2013 heeft niemand in Zwolle tegen zijn wil op straat hoeven te slapen. Kortom: voor. 100% van de daklozen, bekend bij de centrale toegang, in 2013 huisvesting gerealiseerd. Een beperkt aantal daklozen kiest er zelf voor om buiten te slapen.	In 2015 is voor ten minste 95% van de daklozen bekend bij de centrale toegang, huisvesting gerealiseerd. Niemand hoeft tegen zijn wil op straat te slapen.	In 2015 is er structureel sprake van onderbezetting van de voorzieningen van nachtopvang. Er was derhalve te allen tijde plek voor opvang van daklozen.
Streefdoel/indicator		
Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van detentie of afwenteling door andere instellingen is in 2015 minder van 5% van het totaal aantal daklozen.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In Zwolle zijn nagenoeg geen gevallen bekend van dakloosheid als gevolg van detentie.	Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van detentie of afwenteling door andere instellingen is in 2015 minder dan 5% van het totaal aantal daklozen.	Het aantal ex-gedetineerden dat vanuit een stabiele woonsituatie als gevolg van detentie in de maatschappelijke opvang komt is nihil. .
Streefdoel/indicator		
In 2015 is het aantal dakloze jongeren in de regio Zwolle met 50% gedaald ten opzichte van het jaar 2008.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2012 is het aantal dakloze jongeren in de regio Zwolle 92. In 2013 was het aantal dakloze jongeren 83.	In 2015 is het aantal dakloze jongeren in de regio Zwolle met 50% gedaald ten opzichte van het jaar 2012.	Het aantal dakloze jongeren in de regio Zwolle in 2015 is afgenomen tot 65. Dat is een daling van 30% ten opzichte van 2012.

Toelichting
Het Stedelijk Kompas is in 2007 door de raad vastgesteld. In 2010 zijn de doelstellingen, op basis van de eerste evaluatie, op onderdelen aangepast en aangevuld door de raad. In principe heeft het Stedelijk Kompas een looptijd tot eind 2014. Voor 2015 zou een nieuw meerjaren plan van aanpak voor maatschappelijke opvang ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Vanwege de duidelijke samenhang met beschermd wonen, is er voor gekozen om een gezamenlijke regionale veranderagenda op te stellen voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De veranderagenda beschermd wonen-maatschappelijke opvang zal in het voorjaar 2016 worden aangeboden aan de raad en vervolgens worden uitgevoerd. Dit zodat ook onder meer adequaat het landelijke advies commissie toekomst beschermd wonen verwerkt kan worden.

Ex-gedetineerden: Een aantal mensen in de maatschappelijke opvang verblijft soms korte tijd in detentie en komt daarna ook terug in de maatschappelijke opvang . Ook komen soms ex-gedetineerden die elders gevangen hebben gezeten en jaren daarvoor in Zwolle hebben gewoond naar de Herberg (woonplaatsbeginsel).

In 2015 is een afname van het aantal dakloze jongeren tov 2012 met 30% gerealiseerd. Daarmee zijn we op de goede weg, maar de doelstelling van 50% is nog niet gehaald.

Relatie met andere programma's
Bij het onderdeel maatschappelijke opvang ligt er een relatie met de programma's 8, 10 en 11.
***** Zelfredzaamheidsmatrix is een instrument waarmee op eenvoudige wijze de mate van zelfredzaamheid van een cliënt in kaart kan worden gebracht.

Vrouwenopvang en aanpak huiselijk geweld

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Voorkomen en tegengaan van huiselijk geweld. In voorkomende gevallen het geweld zo snel mogelijk signaleren en stoppen en betrokkenen ondersteunen naar zelfredzaamheid en terugkeer zonder huiselijk geweld. Zorg dragen voor tijdelijke opvang voor de slachtoffers van huiselijk geweld als de veiligheid daartoe aanleiding geeft.

Streefdoel/indicator

Huiselijk geweld is afgenomen ten opzichte van de verschillende nulsituaties.

1. Het percentage 12-24 jarigen dat slachtoffer is van huiselijk geweld (lichamelijke en/of geestelijke mishandeling door familie) daalt of blijft gelijk in 2015 ten opzichte van 2011.
2. Het percentage volwassenen van 19-64 jaar dat slachtoffer van huiselijk geweld is, daalt of blijft gelijk in 2016 ten opzichte van 2012.
3. Het percentage ouderen dat van 65 jaar en ouder dat slachtoffer is van huiselijk geweld daalt of blijft gelijk in 2016 ten opzichte van 2010.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
1. Huiselijk geweld: 2011: 6,2% van de 12-24 jarigen heeft ooit te maken gehad met mishandeling, waarvan 2,6% lichamelijke mishandeling en 4,4% geestelijke mishandeling (bron: jongerenmonitor GGD).	Het percentage jongeren van 12-24 jaar dat ooit te maken heeft gehad met mishandeling is in 2015 lager dan 6,2%.	Voor 2015 zijn alleen gegevens beschikbaar van jongeren in klas 2 en 4 van het VO. De cijfers zijn niet meer vergelijkbaar met de nulmeting. Voor 2015 geeft 13,7% van deze jongeren aan dat ooit geestelijke mishandeling (in 2011 was dat percentage voor 12-15 jarigen 9%). De jongeren geven aan dat bij 3 % ooit lichamelijke mishandeling heeft plaats gevonden (in 2011 was dat percentage voor 12-15 jarigen 4%).
2. 2012: 8% van de 19-64 jarigen heeft ooit te maken gehad met huiselijk geweld. (bron: volwassenenmonitor GGD).	Het percentage volwassenen van 19-64 jaar dat te maken heeft gehad met huiselijk geweld is in 2015 lager dan 8%.	Er zijn geen recentere gegevens beschikbaar. De gegevens over 2012 zijn de laatst bekende cijfers.
3. 2010: 5% van de inwoners van 65 jaar en ouder heeft ooit te maken gehad met huiselijk geweld. (bron: ouderenmonitor GGD).	Het percentage ouderen van 65 jaar en ouder dat te maken heeft gehad met huiselijk geweld is lager dan 5%.	Het aantal 64-75-jarigen dat ooit te maken heeft gehad met mishandeling is in 2012 5%. het aantal 75+ers is lager, namelijk 2%.

Streefdoel/indicator

Verhogen van het aantal meldingen van huiselijk geweld (inclusief meldingen kindermishandeling en ouderenmishandeling).

1. Het aantal contacten bij 'Veilig Thuis IJsselland"(voorheen Steunpunt Huiselijk Geweld) is in 2015 gestegen ten opzichte van 2013.
2. Het aantal crisisinterventies in de regio IJsselland is in 2015 gelijk gebleven ten opzichte van 2013.
3. Het aantal reguliere politiemeldingen huiselijk geweld wat afgehandeld is in 2015 is gelijk gebleven ten opzichte van 2013. .

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Meldingen huiselijk geweld 1.a. Het aantal contacten bij het Steunpunt Huiselijk Geweld betreffende de regio IJsselland in 2011 is 710. In 2013 is het aantal contacten gestegen naar 1956. waarvan 1353 politiemutaties. 1.b. Het aantal contacten advies en informatie bij het AMK was in 2013 471.	Het aantal contacten bij het Advies en meldpunt Huiselijk geweld en kindermishandeling Veilig thuis IJsselland is in 2015 gestegen ten opzichte van de totale gegevens in 2013.	Veilig Thuis IJsselland heeft in 2015 432 adviezen en consulten gegeven. Verder zijn er 1691 meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling geweest. Het aantal meldingen in heel 2015 is 2278. Onderdeel hiervan zijn de politiemeldingen, naast meldingen van andere professionals en particulieren.
2.a Het aantal crisisinterventies Huiselijk Geweld in de regio IJsselland in 2011 is 157, waarvan 96 met huisverbod. Het aantal crisisinterventies in 2013 is 1169, waarvan 111 met huisverbod. 2b. Het aantal crisisinterventies met tijdelijk huisverbod met betrekking tot jeugdigen was in 2013 28.	Het aantal crisisinterventies in de regio IJsselland voor alle vormen van mishandeling is in 2015 gelijk gebleven ten opzichte van 2013.	Het aantal crisisinterventies is als gevolg van de nog niet beschikbare ICT over 2015 niet te geven. Er is in 2015 in 88 situaties een Tijdelijk Huisverbod opgelegd.
3.a. In 2011 zijn 242 interventies na reguliere politiemeldingen huiselijk geweld afgehandeld. In 2013 is het aantal afgehandelde politiemeldingen 310. 3b. Het aantal politiemeldingen regulier betreffende jeugdigen was in 2013 808.	Het aantal reguliere politiemeldingen huiselijk geweld en ten behoeve van jeugdigen dat afgehandeld is in 2015 is gelijk gebleven ten opzichte van 2013.	Het aantal interventies na een reguliere politiemelding is als gevolg van de nog niet beschikbare ICT voor 2015 niet aan te geven.

Toelichting

De gegevensverzameling door de GGD over mishandeling bij jongeren is gewijzigd. Daardoor is het niet mogelijk een vergelijking te maken met de nulsituatie. Wel is op basis van de gegevens te constateren dat meer jongeren van 12-15 jaar aangeven ooit (geestelijk) mishandeling te zijn. De verklaring van deze stijging is niet eenduidig te geven. Ook het feit dat er meer aandacht voor komt en ook jongeren eerder herkennen dat er sprake is van mishandeling kan en rol spelen zonder dat er een feitelijke toename is van het percentage.

Bij de metingen inzake huiselijk geweld-problematiek wordt gebruik gemaakt van de verschillende GGD-monitoren die eens in de 4 jaar per leeftijdsgroep beschikbaar komen. De hierboven opgenomen metingen geven de meest recente metingen weer.

Per 1 januari 2015 is Veilig Thuis IJsselland van start gegaan als het integrale Advies en Meldpunt voor alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Binnen het sterk in beweging zijnde lokale sociaal domein is dit een ingrijpende samenvoeging gebleken. Het komen tot integrale nieuwe werkwijze op basis van het landelijke handelingsprotocol en het vorm geven aan nieuwe samenwerkingsafspraken met de lokale zorgstructuren en de regionale samenwerkingspartners heeft veel tijd en energie gevraagd. Een van de gevolgen van de samenvoeging en het nieuwe handelingsprotocol is dat de cijfers over 2015 niet vergelijkbaar zijn met eerdere jaren, omdat de definities veranderd zijn. In 2015 is er sprake van adviezen en consulten, en in 2014 werden er contacten geregistreerd. Ook is er beperkte informatie omdat de ICT in 2015 nog niet beschikbaar was. Met ingang van 2016 is dit wel gerealiseerd en zal meer cijfermatige informatie geleverd kunnen worden.

Het streven is er op gericht dat de meldingsbereidheid in de samenleving groter wordt en dat er ook daadwerkelijk meer huiselijk geweld wordt gemeld in relatie tot de omvang van de problematiek. Door de invoering van de Wet Meldcode en de grotere aandacht voor huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling verwachten we dat het aantal meldingen nog verder zal toenemen.

Relaties met andere programma's
'Veilig Thuis IJsselland' heeft een relatie met het programmaonderdeel Jeugdzorg en met Veiligheid. In de preventie van kindermishandeling heeft het Centrum voor Jeugd en Gezin en nu de wijkteams een belangrijke rol. Hier ligt een relatie met programma 7. Preventie, signalering en ondersteuning bij ouderenmishandeling heeft een relatie met het ouderenbeleid en het ondersteunen van mantelzorgers (prestatieveld 4b van de Wmo).

Verslavingszorg

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Verslaving verminderen en voorkomen met als doel participatie en zelfredzaamheid.

Streefdoel/indicator
1. In 2016 is het percentage inwoners dat meer alcohol gebruikt dan de landelijke norm gedaald of gelijk gebleven. 2. In 2016 is het percentage inwoners dat rookt minimaal gelijk gebleven of afgenomen. 3. In 2016 is het percentage inwoners dat ooit harddrugs heeft gebruikt gelijk gebleven of afgenomen.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
1. In 2012 gebruikt 7% van de Zwolse volwassenen (19-65 jaar) meer alcohol dan de landelijke norm.	Voor 19-65 jarigen is het percentage dat te veel drinkt 7% of lager (Zwolle)	Deze gegevens worden eens in de 4 jaar gemonitord. De volgende monitor staat in 2016 gepland.
2.a. In 2011 is het percentage jongeren van 12 t/m 23 jaar dat dagelijks rookt is 12% (regio IJsselland).	Voor 12-23 jarigen is het percentage dat dagelijks rookt lager dan 12% (regio).	
2.b. In 2012 rookt 22% van de Zwolse volwassenen.	Voor 19-65 jarigen is het percentage dat rookt lager dan 22%.(Zwolle)	
3. In 2012 heeft 4% van de Zwolse volwassenen ooit harddrugs gebruikt	Van de 19-64 jarigen gebruikt 4% of minder harddrugs (Zwolle)	

Relaties met andere programma's
Alcoholmatiging onder jeugdigen is één van de speerpunten van het gezondheidsbeleid en wordt primair vanuit dat beleidsveld vorm gegeven (zie programma 11).

Nazorg ex-gedetineerden

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Het vergroten van de participatie en re-integratie van ex-gedetineerden en het terugdringen van recidive onder ex-gedetineerden. Het gaat hierbij over de inwoners die voorafgaand aan detentie in Zwolle verbleven of om een bijzondere reden in Zwolle willen vestigen.

Streefdoel/indicator
In 2015 is tenminste 90% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) in het bezit van een geldig ID-bewijs bij het verlaten van de penitentiaire inrichting.

Nulsituatie	Norm voor 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
In 2011 was 75% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) in het bezit van een geldig ID-bewijs bij het verlaten van de penitentiaire inrichting.	In 2015 is 90% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) in het bezit van een geldig ID-bewijs bij het verlaten van de penitentiaire inrichting.	In de uitgevoerde trajecten nazorg van ex-gedetineerden die plaats hebben gevonden is het direct organiseren van een ID bewijs een integraal onderdeel en is de gestelde norm van 90% gerealiseerd.

Streefdoel/indicator		
In 2015 heeft tenminste 80% van de ex-gedetineerden (die nazorg van de gemeente ontvangen) kort na het verlaten van de penitentiaire inrichting een vorm van inkomen en/of dagbesteding.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2011 had 79% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) bij het verlaten van de penitentiaire inrichting voor de periode kort na detentie een vorm van inkomen en/of dagbesteding.	In 2015 heeft 80% van de ex-gedetineerden (die nazorg hebben ontvangen) bij het verlaten van de penitentiaire inrichting voor de periode kort na detentie een vorm van inkomen en/of dagbesteding.	In de uitgevoerde trajecten van nazorg ex-gedetineerden die plaats hebben gevonden is het realiseren van inkomen en/of dagbesteding een integraal onderdeel en is de gestelde norm van 80% gerealiseerd.
Streefdoel/indicator		
In 2015 is voor tenminste 70% van de ex-gedetineerden met schulden (die nazorg van de gemeente ontvangen), binnen drie weken na detentie de schulden in kaart gebracht en indien mogelijk een schuldhulpverleningsplan opgesteld.		
Nulsituatie	**Norm voor 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Er zijn geen gegevens bekend die als nulsituatie kunnen dienen.	In 2015 is voor tenminste 70% van de ex-gedetineerden met schulden (die nazorg hebben ontvangen), binnen drie weken na verlaten van de penitentiaire inrichting, de schulden in kaart gebracht en indien mogelijk een schuldhulpverleningsplan opgesteld.	In de uitgevoerde trajecten van nazorg ex-gedetineerden die plaats hebben gevonden is het in kaart brengen van de schilden en het opstellen van een plan een integraal onderdeel en is de gestelde norm van 70% gerealiseerd.

Relatie met andere programma's
Voor het onderdeel nazorg ex-gedetineerden ligt er een relatie met het begrotingsprogramma 7.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	70.358	1.400	81.407	2.523	81.080	2.523	327		327
Reservemutaties		230		742	25	707	-25	-35	-60
Gerealiseerd resultaat	**70.358**	**1.630**	**81.407**	**3.265**	**81.105**	**3.230**	**302**	**-35**	**267**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Beschermd Wonen	150		150			150
Huiselijk Geweld	84		84			84
Maatsch.opvang/Verslavingsbel.	93		93	-25	-35	33
Totaal	**327**		**327**	**-25**	**-35**	**267**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Beschermd wonen	+150	I	De eigen bijdrage staan niet onder dit product, deze komen naar verwachting iets lager uit, Zodat beschermd wonen gesaldeerd op nul uitkomt. Dit komt ook vanwege een extra budget bij de berap van 300.000, anders was het resultaat op dit product negatief.
Huiselijk geweld	+84	I	Bij de uitwerking van de Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling hebben enkele zaken meer tijd gevraagd dan voorzien en is het in 2015 slechts beperkt tot uitgaven gekomen. Het komen tot een regionaal plan van aanpak Preventie Kindermishandeling heeft meer tijd gevraagd doordat alle gemeente hier een eigen traject in hebben willen voeren. Het plan van aanpak zal in het eerste half jaar van 2016 kunnen worden vastgesteld. Rond Ouderenmishandeling hebben in 2015 in diverse gemeenten voorlichtingsbijeenkomsten en scholing plaats gevonden. Dit heeft geen grote uitgaven gevraagd. Concrete plannen voor de doorontwikkeling van ouderenmishandeling in de regio, waaronder financiële uitbuiting van ouderen, zullen in 2016 worden opgesteld en tot uitvoering komen.
Maatsch.opvang / Verslavingsbel.	+33	I	Dit voordeel komt voornamelijk door een onderbesteding op de uitgaven voor huisvesting bijzondere doelgroepen. Hiervoor is incidenteel geld beschikbaar wat aankomend jaar voor dit doel zal worden benut voor uitvoeringskosten van de werkgroep huisvesting bijzondere doelgroepen.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet	nieuw	besteding	restant	dekking		
	1-1-2015	krediet	2015	krediet	derden	res./voorz.	expl.rek.
Roelenweg Oost	1.450		1.462	-12	-55	43	
	1.450	0	1.462	-12	-55	43	0

Specificatie nieuwe krediet:

Project
n.v.t.

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

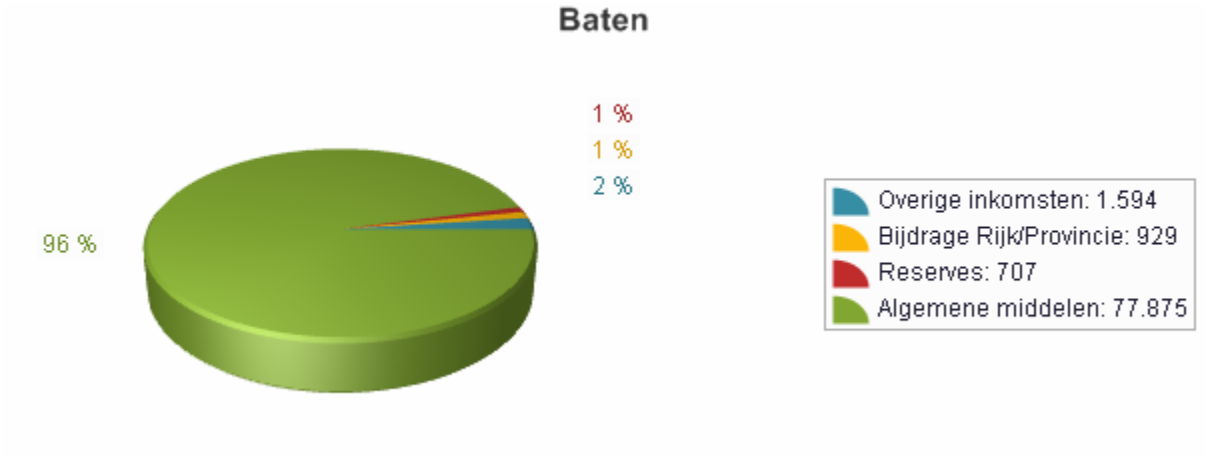

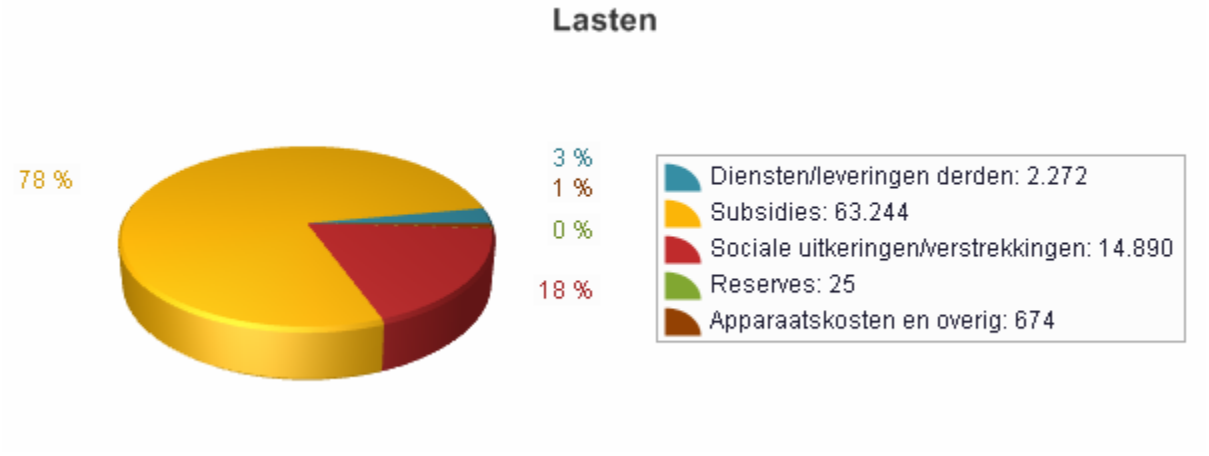

Programma 14 Inkomen

Beleidsverantwoording

Algemeen

Met ingang van 1-1-2015 zijn de decentralisaties in het sociaal domein ingegaan, waaronder de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. De belangrijkste ontwikkelingen in het programma Inkomen van het afgelopen jaar waren:

- Het bijstandsvolume is in 2015 gegroeid met 7,8%.Samen met een nieuw verdeelmodel heeft dit geleid tot een tekort op het bijstandsbudget en een beroep op de Vangnetregeling 2015.
- Het gebruik van de inkomensondersteunende regelingen nam toe. Opmerkelijk is dat er weinig gebruik gemaakt wordt van de sociale studielening. Uit de cijfers blijkt dat er in 2015 maar één sociale studielening met een nettobedrag van €1.826,- is verstrekt. Er is in 2014 geen enkele sociale studielening verstrekt. Voor deze regeling was € 150.000 gereserveerd. Het restantbedrag valt vrij. De regeling heeft niet goed gewerkt vanwege de beperking naar doelgroep (geen uitkering participatiewet; inkomen beneden 110%-grens) en besteding (alleen arbeidsmarktgerichte studie). Bovendien moest men rente betalen, terugbetalen en beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt.
  Sinds begin 2016 kunnen mensen uit de doelgroep van de Participatiewet een beroep doen op scholingsvoucher. Met ingang van 1 juli 2016 zullen we daarom geen sociale lening voor scholing meer verstrekken.
- Met de komst van de Participatiewet is de eenoudernorm komen te vervallen en de kostendelersnorm ingevoerd. De individuele inkomenstoeslag is verleend (ter vervanging van de langdurigheidstoeslag). De instroom in de Wsw is gestopt en de instroom in de Wajong is beperkt. Iedereen die nog kan werken en ondersteuning nodig heeft, valt onder de Participatiewet.
- Chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen tot 130% konden in 2015 voor het eerst gebruik maken van de collectieve zorgverzekering en de tegemoetkoming voor meerkosten. Er zijn 11.000 brieven verstuurd om deze regeling bekend te maken.
- Het kennisniveau van de sociale wijkteams rond handhaving, inkomensondersteuning en preventie schulddienstverlening is op peil gebracht.
- De twee stadsdialogen Zwolle Armoedevrij! zijn druk bezocht. Partners en gemeente weten elkaar te vinden en werken samen waar mogelijk. Diverse partijen hebben in 2015 gezamenlijk hun vakantiemogelijkheden voor minima aangeboden.
- Voor het versterken van eigen kracht is door Zwolle Doet succesvol een bruggenbouwerstraining gegeven.
- In 2015 heeft het onderzoek naar betaalbaarheid van woonlasten plaatsgevonden met als resultaat een ruime invoering van passend toewijzen en een verhuiskostenregeling voor de groep waar niet passend is toegewezen.
- Met drie onderzoeken zijn de ontwikkelingen voor huishoudens rond de armoedegrens en voor chronisch zieken en gehandicapten gevolgd. De raad is begin 2016 over de uitkomsten geïnformeerd.
- Door deelname in de verbonden partij 'Regionale Sociale Recherche' wordt in regionaal verband gewerkt aan de bestrijding van sociale zekerheidsfraude en handhaving. Nadruk lag en ligt nog steeds op zichtbaarheid en dienstbaarheid en het leveren van maatwerk richting regiogemeenten. Prioriteit ligt bij de meest schade veroorzakende typen van fraude en inspanningen plegen waar dit naar verwachting het meest oplevert (samenlevingsfraude levert het meest op voor de gemeenten). Het in stand houden van de regionale samenwerking op het gebied van sociale zekerheidsfraude is geslaagd. In de paragraaf verbonden partijen is nadere informatie over de Regionale Sociale Recherche te vinden.

Relevante kaderstellende nota’s

- Kadernota Sociaal domein Visie Sociaal Domein ‘Werken vanuit vertrouwen’ (raadsbesluit 2012)
- Kadernota Participatiewet ‘Meedoen mogelijk maken’.
- Uitvoeringsprogramma Participatiewet 'Meedoen mogelijk maken'

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Bij onvoldoende inkomen kunnen huishoudens rekenen op ondersteuning van de gemeente. We bieden ondersteuning, zodat ze zo snel mogelijk en zo veel mogelijk weer in eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Wij gaan er van uit dat wanneer iemand een beroep doet op de gemeente voor een inkomen, hij zich naar vermogen inzet om weer zelf in het levensonderhoud te kunnen voorzien door inkomsten uit loondienst of uit onderneming.

Streefdoel/indicator

- We verstrekken rechtmatig en doelmatig bijstand voor kosten levensonderhoud en bijzondere bijstand voor noodzakelijke onvoorziene kosten.
- Het vangnet wordt gebruikt door wie er recht op heeft.
- De groei van het Zwolse bijstandsvolume is minder of gelijk aan de landelijke groei van het bijstandsvolume.
- We willen de tijdigheid en accuratesse in dienstverlening bij het verstrekken van (bijzondere) bijstand op peil, dus binnen de wettelijke normen houden.
- Iedereen die tot de doelgroep behoort maakt gebruik van armoede- en inkomensondersteunende maatregelen.
- We verbeteren de toegankelijkheid en bekendheid van armoederegelingen, met name voor kinderen.
- Samen met partners en ervaringsdeskundigen uit de stad committeren we ons aan het armoedepact Zwolle Armoedevrij en organiseren twee keer per jaar een stadsdialoog.
- We versterken het gebruik van eigen kracht.
- We verlengen onze huidige samenwerking met stichting Noodfonds om in schrijnende gevallen hulp te kunnen bieden.
- We verstrekken een individuele studietoeslag aan arbeidsgehandicapten die werk en scholing willen combineren.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
93% van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand wordt tijdig binnen de wettelijke termijn afgehandeld.	89% van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand wordt tijdig binnen de wettelijke termijn afgehandeld.	Door groei in het aantal aanvragen is 79% van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand tijdig binnen wettelijke termijnen afgehandeld. Hierbij is prioriteit gegeven aan tijdige afhandeling van aanvragen kosten levensonderhoud boven aanvragen bijzondere bijstand.
We besparen € 1.050.000 aan niet-betaalde uitkeringen door bijzonder onderzoek door team handhaving.	We besparen € 1.200.000 aan niet-betaalde uitkering door bijzonder onderzoek door team handhaving.	We hebben in 2015 voor € 2.172.600 aan niet- betaalde uitkeringen bespaard door bijzonder onderzoek door team handhaving.
48% van de debiteuren betaalt op de lopende vordering.	48% van de debiteuren betaalt op de lopende vordering.	53,6% van de debiteuren betaalt op de lopende vordering
100% van de debiteuren is opgenomen in de debiteurenbewaking.	100% van de debiteuren is opgenomen in de debiteurenbewaking.	100% van de debiteuren is opgenomen in de debiteurenbewaking.
We besteden minimaal 4x per jaar in de Wijzer aandacht aan armoede- en inkomensondersteunende maatregelen.	We besteden maandelijks in de Wijzer en op de website aandacht aan armoede- en inkomensondersteunende maatregelen.	We hebben regelmatig in de wijzer en op de website aandacht besteed aan armoede- en inkomensondersteunende regelingen. Zo is 5 keer aandacht besteed aan bijzondere bijstand, 5 keer aan de individuele studietoeslag, 4 keer aan de tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten.
Er vindt 4x per jaar overleg plaats met professionals uit de stad over ontwikkelingen op het gebied van inkomen en schulden.	Er vindt 4 x per jaar overleg plaats met professionals uit de stad over ontwikkelingen op het gebied van inkomen en schulden.	Dit overleg heeft 4 keer plaats gevonden.
De groei van het Zwolse bijstandsvolume was in 2014 8,7%. Landelijke groeipercentage was in 2013 7,4%, in 2014 5%, in 2015 3%.	De groei van het Zwolse bijstandsvolume is minder of gelijk aan de landelijke groei van het bijstandsvolume.	De groei van het bijstandsvolume was 7,8% in 2015. De groei nam in vergelijking met 2014 toe, maar niet zo snel als landelijk.

Relaties met andere programma's

Programma 1, 2 , 12 en 16

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
We willen financiële risico's die samenhangen met een slechte gezondheid voor minimahuishoudens zoveel mogelijk bestrijden.

Streefdoel/indicator
We bieden een uitgebreide collectieve zorgverzekering aan aan huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum en aan huishoudens met een chronisch zieke of gehandicapte met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. We verlenen geen bijzondere bijstand voor medische kosten.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
De dekkingsgraad van de collectieve zorgverzekering onder bijstandsgerechtigden is 45%.	De dekkingsgraad van de collectieve zorgverzekering onder bijstandsgerechtigden is 50%.	Het aantal verzekerden inclusief kinderen is gestegen van 5.081 begin 2015 naar 5.624 begin 2016. De dekkingsgraad onder bijstandsgerechtigden is 50% gebleven bij een groeiend bestand.
De tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken en gehandicapten kan vanaf 2015 worden aangevraagd.		De tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten is 912 keer aangevraagd in 2015. Dit is in lijn met de verwachting dat het gebruik van een nieuwe regeling moet groeien en na ongeveer drie jaar het verwachte gebruik bereikt.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
We bestrijden armoede als gevolg van langdurige afhankelijkheid van een laag inkomen

Streefdoel/indicator
• We verstrekken de individuele inkomenstoeslag aan huishoudens die van een laag inkomen leven, zodat zij in staat zijn om zelf te kunnen reserveren voor duurzame gebruiksgoederen of voor andere onvoorziene uitgaven. • 80% van de huishoudens die langdurig afhankelijk zijn van een laag inkomen, maakt gebruik van de individuele inkomenstoeslag.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Minstens 70% van de huishoudens met een bijstandsuitkering doet een beroep op de individuele inkomenstoeslag.	Minimaal 80% van de huishoudens met een bijstandsuitkering doet een beroep op de individuele inkomenstoeslag.	We hebben 1.714 individuele toeslagen verstrekt in 2015. Dit aantal ligt lager dan vorig jaar (1.921 langdurigheidstoeslagen), omdat, door het vervallen van de eenoudernorm en de invoering van de kostendelersnorm, de doelgroep kleiner is geworden. Het bereik onder de doelgroep bijstandsgerechtigden ligt op het niveau van 2014, namelijk 92%.

Relaties met andere programma's
Programma 12

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Beheersbaar maken of oplossen van problematische schulden voor Zwollenaren.

Streefdoel/indicator

- We willen de tijdigheid bij de inzet van schulddienstverlening op peil houden.
- Huishoudens hoeven zo min mogelijk beroep te doen op schulddienstverlening. We geven voorlichting aan instellingen over schuldpreventie en financiële zelfredzaamheid.
- Schulddienstverlening moet makkelijk bereikbaar zijn voor Zwollenaren, bijvoorbeeld telefonisch via 14038, via internet en via maatschappelijke partners (sociale wijkteams).
- Dak- en thuisloze WWB-ers moeten meewerken aan het hanteerbaar maken van hun financiële verplichtingen via budgetbeheer of inhoudingen.
- Wij willen ingeval van een crisissituatie als eerste stap op weg naar een schuldenvrije toekomst stabiliseren en maatschappelijke afbreuk voorkomen.
- Wij streven naar het beheersbaar maken van een schuldensituatie en een schuldenvrije toekomst voor degenen die zijn toegelaten tot een schuldregeling
- We willen de financiële zelfredzaamheid van schuldenaren verhogen zodat bij het verkrijgen van een schone lei niet opnieuw schulden ontstaan.
- We willen dat schuldenaren weer naar vermogen gaan deelnemen aan maatschappelijk leven.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Bij 100% van de aanmeldingen vindt binnen 4 weken een gesprek plaats.	Bij 90% van de aanmelding vindt binnen 4 weken een gesprek plaats.	Het eerste half jaar heeft bij 90% van de aanmeldingen met vertraging, binnen 15 weken, een gesprek plaatsgevonden. Vanaf juli ligt het percentage op 95% binnen 4 weken conform de norm.
We organiseren 45 bijeenkomsten over schuldpreventie en inkomensondersteuning.	We organiseren 45 bijeenkomsten over schuldpreventie en inkomensondersteuning.	Er zijn 52 bijeenkomsten geweest over schuldpreventie en inkomensondersteuning.
Bij 100% van de aanvragen schulddienstverlening wordt binnen 8 weken beslist over de toelating.	Bij 95% van de aanvragen schulddienstverlening wordt binnen 8 weken beslist over de toelating.	Tot juli is bij 95% van de aanvragen met vertraging, binnen 15 weken, beslist over toelating. Sinds juli ligt het percentage op 98% binnen de norm van 8 weken.
90 cliënten uit budgetbeheer met een grote afstand naar duurzaam financiële zelfredzaamheid worden hierop voorbereid (budgetcoaching) .	90 cliënten uit budgetbeheer met een grote afstand naar duurzaam financiële zelfredzaamheid worden hierop voorbereid (budgetcoaching).	Het doel van 90 cliënten is gerealiseerd.
95% van de dak- en thuisloze WWB-ers zit in het budgetbeheer.	95% van de dak- en thuislozen zit in het budgetbeheer.	99% van de dak- en thuislozen met een bijstandsuitkering zit in budgetbeheer.
20% van de aanvragen schuldregeling wordt afgehandeld door het opzetten van een saneringskrediet.	20% van de aanvragen schuldregeling wordt afgehandeld door het opzetten van een saneringskrediet.	10% van de aanvragen is met een saneringskrediet afgehandeld. De overige 90% bleek alleen via een schuldbemiddeling afgehandeld te kunnen worden. Een saneringskrediet kan worden toegepast bij een geringe afloscapaciteit en het ontbreken van perspectief op inkomensverbetering.
In 80% van de crisissituaties wordt met het aanvragen van SDV die crisis opgelost en wordt een stabiel inkomens- en uitgavenniveau bereikt.	In 80% van de crisissituaties wordt met het aanvragen van SDV die crisis opgelost en wordt een stabiel inkomens- en uitgavenniveau bereikt.	Het behaalde percentage is ruim 85%.
In 85% van de afgeronde en doorlopen schuldregelingen eindigen met een schone lei.	In 85% van de afgeronde en doorlopen schuldregelingen eindigen met een schone lei.	93% van de afgeronde en doorlopende schuldregelingen eindigde met een schone lei.
75% van de cliënten die uit budgetbeheer gaan, maakt gedurende een jaar geen nieuwe schulden.	75% van de cliënten die uit budgetbeheer gaan, maakt gedurende een jaar geen nieuwe schulden.	Bijna 80% van de cliënten die uit budgetbeheer zijn gegaan heeft geen nieuwe schulden gemaakt.
75% van de cliënten die een schuldregeling met een schone lei afsluiten, doen binnen 1 jaar geen nieuw beroep op schulddienstverlening.	75% van de cliënten die een schuldregeling met een schone lei afsluiten, doen binnen 1 jaar geen nieuw beroep op schulddienstverlening.	100% van de cliënten die een schuldregeling met een schone lei afsluit, doet binnen 1 jaar geen nieuw beroep op schulddienstverlening.
De participatie van uitgestroomde cliënten is 7% groter dan de participatie van instromende cliënten.	De participatie van uitgestroomde cliënten is 7% groter dan de participatie van instromende cliënten.	Deze norm blijkt niet meetbaar. Er zijn teveel aspecten die meespelen of waarop niet geregistreerd kan worden. Om deze reden wordt deze doelstelling niet meer opgenomen.

Relaties met andere programma's

Programma 10

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Alle kinderen moeten zich kunnen ontplooien, ongeacht de financiële situatie van het gezin waarin ze opgroeien. Kinderen van ouders met een laag inkomen worden gestimuleerd om te participeren in sport- of culturele activiteiten.
Streefdoel/indicator
• Indien de financiële thuissituatie een belemmering vormt voor kinderparticipatie worden ouders doorverwezen naar een van de deelnemende fondsen en/of maken ze gebruik van gemeentelijke regelingen. • We signaleren armoede-gerelateerde gezondheidsknelpunten bij kinderen. • We verlengen en intensiveren waar nodig onze huidige samenwerking met partners in de stad om kinderparticipatie voor minima huishoudens te bevorderen

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Bij controles van de JGZ bij 0-18 jarigen wordt in 100% aandacht besteed aan armoede en gezondheid bij kinderen	Bij controles van de JGZ bij 0-18 jarigen wordt in 100% aandacht besteed aan armoede en gezondheid bij kinderen.	Gerealiseerd. Alle kinderen worden bij het schoolmedisch onderzoek gescreend op armoedegerelateerde gezondheidsproblemen. Dit heeft tot 160 aanvragen geleid.
Het aantal kinderen uit huishoudens met een laag inkomen dat participeert dankzij een regeling of bijdrage bedraagt 1800.	Het aantal kinderen uit huishoudens met een laag inkomen dat participeert dankzij een regeling of bijdrage bedraagt 2000.	Het aantal kinderen uit huishoudens met een laag inkomen dat participeert dankzij een regeling of bijdrage bedraagt ongeveer 2200. Het totaal aantal aanvragen ligt hoger, doordat soms zowel vergoeding voor schoolkamp als ook sport- of muziekles aangevraagd wordt voor hetzelfde kind. Schoolactiviteiten 647 kinderen Cultuuractiviteiten 213 kinderen Sport 450 kinderen Scholierenregeling 850 scholieren Zwemvangnet 148 kinderen Peuterspeelzaal nog niet bekend Via GGD 160 gezinnen
Peuterspeelzaal bezoek voor minimahuishoudens is gratis.	Peuterspeelzaal bezoek voor minimahuishoudens is gratis.	Eigen bijdrage peuterspeelzaalbezoek voor minimahuishoudens wordt vergoed via Doomijn.

Relaties met andere programma's
Programmas 6 en 9

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	65.451	48.157	63.817	45.262	63.659	45.256	158	-5	152
Reservemutaties		418		418	200	627	-200	209	9
Gerealiseerd resultaat	**65.451**	**48.575**	**63.817**	**45.680**	**63.859**	**45.883**	**-42**	**204**	**162**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Kwijtschelding	-90		-90			-90
Algemene bijstand	-277	9	-268		30	-238
BBZ/BOB	44	19	63			63
IOAW/IOAZ	20	-20				
Armoedebestrijding	-101	6	-94	-200	179	-115
Schuldhulpverl. en kredietverl	29	-21	8			8
Maatwerkvoorzieningen Wtcg	533		533			533
Wet Inkomensvoorz. Kunstenaars		2	2			2
Totaal	**158**	**-5**	**152**	**-200**	**209**	**162**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Kwijtschelding	-90	I/D	Er zijn over 2015 meer aanvragen binnengekomen en toegekend. Ook over 2014 zijn er nog aanvragen nagekomen die niet begroot waren. Hierdoor is het kwijtgescholden bedrag hoger dan begroot.
Algemene bijstand	-238	I	Ten opzichte van de tweede berap is het aantal bijstand cliënten harder gestegen dan verwacht. Dit resulteerde in hogere lasten. De afwijking op reserve onttrekking heeft te maken met dekking van kosten voor het RCF (regionaal coördinatie fraudebestrijding).
Armoedebestrijding	-115	I	De afrekening op basis van werkelijk gemaakte ziektekosten van 2014 van de zorgverzekering zorgde voor een incidenteel voordeel. Echter valt dit voordeel weg tegen met name de open eind regelingen bewindvoering en bijzondere bijstand. De afwijking op de reserve storting betreft een storting ten behoeve van het woonlastenfonds in de reserve (-200). De afwijking op de reserve-onttrekking betreft de onttrekking uit de concernreserve incidentele bestedingen ten behoeve van woonlastenfonds(-100). Daarnaast is het saldo ontrokken wat nog in de reserve stond voor intensivering armoedebeleid(-79) dit in verband met de stijging van de open einde regelingen.
Maatwerkvoorzieningen Wtcg	533	I	De extra gelden voor de maatwerkvoorziening zijn verdeeld over de zorgverzekering chronisch zieken (€ 800.000) De afwijking op de en de tegemoetkoming voor chronisch zieken (€ 700.00) . De tegemoetkoming is nieuw en kon dit jaar voor het eerst worden aangevraagd. Het budget is voor 533.000 niet gebruikt. De verwachting is dat na drie jaar het bereik optimaal en de 700.000 volledig nodig zal zijn

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project
n.v.t.

Specificatie nieuwe krediet:

Project
n.v.t.

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

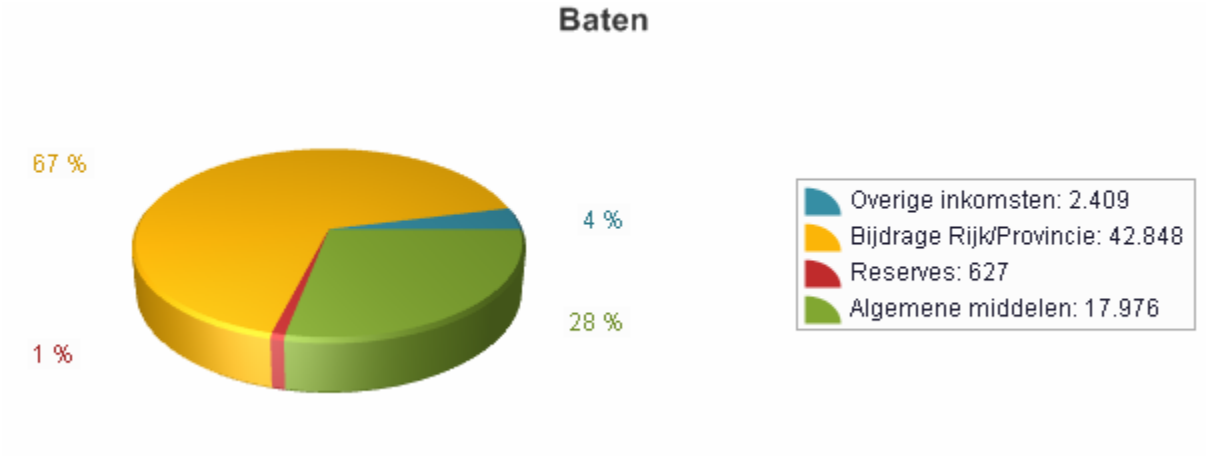

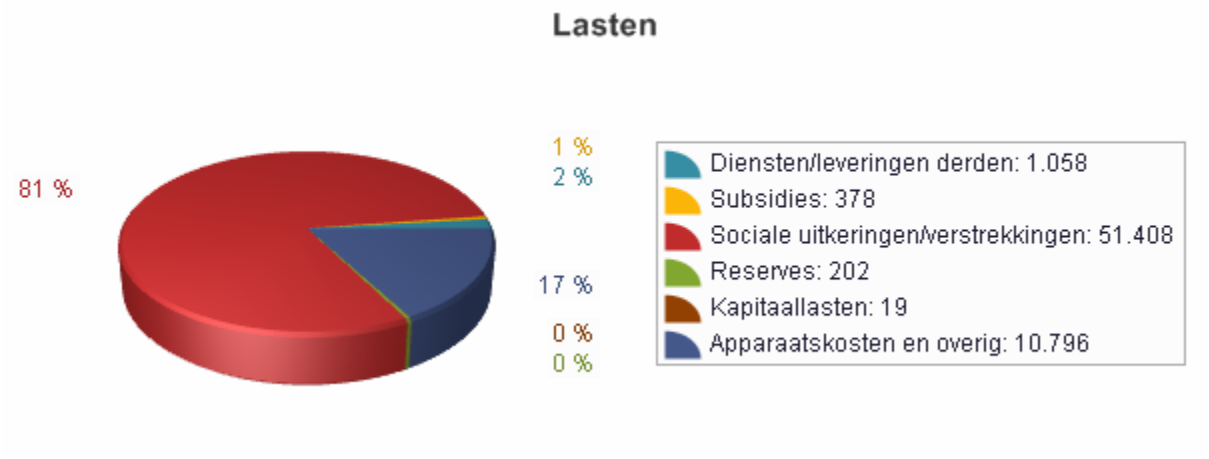

De organisatie

Programma 15 Raad en raadsgriffie

Beleidsverantwoording

Relevante kaderstellende nota's

- Gemeentewet
- Reglement van Orde van het Raadsplein
- Gedragscode gemeenteraad Zwolle

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
De gemeenteraad is naar buiten gericht, helder in processen en rolverdeling, kent goede persoonlijke verhoudingen, wil inhoudelijk scherpe debatten en is besluitvaardig en transparant over compromissen. Daarbij gelden de volgende principes:

- de gemeenteraad stuurt aan de voorkant en controleert aan de achterkant
- er is een heldere rolverdeling raad-college
- de raad is integer en controleerbaar
- er is een open kanaal raadsleden-ambtenaren
- iedereen burger, bedrijf of instelling die wil, kan meedoen, open en laagdrempelig
- er is sprake van een efficiënte en effectieve werkwijze

Doelstelling griffie
De griffie streeft naar optimale ondersteuning van de Gemeenteraad en de individuele raadsleden bij hun uitvoering van de taken op het gebied van Volksvertegenwoordiging, Vaststelling van kaders, Uitoefenen van controle.
Met optimaal bedoelen wij: klantgericht, tijdig, objectief en effectief, waarbij kosten en baten met elkaar in evenwicht zijn.

Wat is er in 2015 gebeurd?

Regulier
Het jaar 2015 was het eerste volle jaar van de nieuwe raad na de verkiezingen van 19 maart 2014.
De raad en het college kwamen op stoom en dat was aan de hoeveelheid informatierondes, debatrondes en besluitvormingsrondes te merken:

Besluitvormingsrondes: 20
Info – debatrondes: 33

Debatronde onderwerpen: 54
Informatieronde onderwerpen: 20

De raad heeft in 2015 veelvuldig gebruik gemaakt van de tot haar beschikking staande instrumenten, zoals het stellen van mondelinge vragen tijdens de raadsvergaderingen, het stellen van schriftelijke vragen (art 45), het indienen van moties en amendementen:

Overzicht Moties, amendementen, artikel 45 vragen en mondelinge vragen

Aantallen 2010-2014

	2010*	2011	2012	2013	2014 *	Totaal
Art. 45	42	60	44	48	53	**247**
Mondeling	26	34	33	32	52	**177**
Moties	65	95	100	83	118	**461**
Amendementen	29	43	39	25	38	**174**

*Verkiezingsjaar

Overzicht 2015

	2015
Art. 45	50
Mondeling	52
Moties	149
Amendementen	18

Artikel 45 vragen

Jaar	Fractie	Onderwerp
2015	PvdA	5
	VVD	6
	ChristenUnie	3
	D66	10
	CDA	7
	GroenLinks	7
	Swollwacht	3
	SP	9
	Fractie Jurgens	0
	Fractie Cetin	0
	Totaal	**50**

Mondelinge vragen

Jaar	Fractie	Onderwerp
2015	PvdA	4
	VVD	6
	ChristenUnie	9
	D66	11
	CDA	7
	GroenLinks	7
	Swollwacht	0
	SP	8
	Fractie Jurgens	0
	Fractie Cetin	0
	Totaal	**52**

Moties

Jaar	Fractie	Onderwerp
2015	PvdA	13
	VVD	20
	ChristenUnie	19
	D66	17
	CDA	7
	GroenLinks	27
	Swollwacht	12
	SP	32
	Fractie Jurgens	0
	Fractie Cetin	2
	Totaal	**149**

Amendementen

Jaar	Fractie	Onderwerp
2015	PvdA	1
	VVD	1
	ChristenUnie	0
	D66	1
	CDA	2
	GroenLinks	7
	Swollwacht	1
	SP	5
	Fractie Jurgens	0
	Fractie Cetin	0
	Totaal	**18**

Ter ondersteuning van het raadswerk hebben er reguliere bijeenkomsten plaatsgevonden van de Agendacommissie, het Presidium en de Werkgeverscommissie.

Andere bijeenkomsten
Daarnaast heeft de raad in 2015 ook een flink aantal andere bijeenkomsten bij kunnen wonen. Behalve uitnodigingen vanuit de stad ging het hierbij o.a. om bijpraatsessies Sociaal Domein, waaronder een aantal bezoeken aan sociale wijkteams, bijeenkomsten in het kader van de leegstandsproblematiek in de binnenstad, een veiligheidsbijeenkomst in Holtenbroek, een bijpraatsessie Fysiek Domein, diverse wijkbijeenkomsten etc.

Toekomstige rol van de raad
In 2015 heeft de raad een start gemaakt, mede op basis van een raadsmotie, met het traject om de toekomstige rol van de raad te verkennen. Het PPN-symposium in het voorjaar en de raadsconferentie in het najaar waren daar aan gewijd. Er is een raadswerkgroep geformeerd, die dit onderwerp verder uitwerkt. Daarbij wordt ook aansluiting gezocht bij de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie onder meer in het kader van het programma “Initiatiefrijk Zwolle”.

Regionale samenwerking
In oktober 2015 is er een avondschool georganiseerd over het onderwerp Grip op regionale samenwerking, waarover een landelijke publicatie is verschenen, opgesteld door de Vereniging van Griffiers en het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Een van de auteurs van de publicatie heeft de avondschool verzorgd. Een raadswerkgroep pakt dit onderwerp nu verder op, waarbij begonnen wordt met de regionale samenwerking op gebied van Jeugdzorg en waarbij ook gekeken wordt hoe contact gelegd kan worden met andere gemeenteraden.

Integriteit
Begin 2015 is er een raadsbijeenkomst geweest over integriteit. De raadsleden zijn met elkaar in gesprek gegaan aan de hand van enkele casussen. Naar aanleiding hiervan is de gedragscode van de raad geactualiseerd.

Doorontwikkeling digitalisering
Met ingang van deze raadsperiode is de raad voor de digitale verspreiding van raadsstukken overgestapt van Notubiz op Ibabs. De overgang is redelijk geruisloos verlopen en in 2015 zijn steeds beetje voor beetje kleine verbeteringen doorgevoerd.
Omdat Ibabs organisatiebreed is ingevoerd levert het een forse bezuinigingsmogelijkheid op ten opzichte van het gebruik van Notubiz. De financiele voordelen hiervan zijn in deze jaarrekening verwerkt.

Rekenkamercommissie
De Rekenkamercommissie heeft in 2015 het onderzoek m.b.t. het Shared Service Center afgerond. De raad heeft de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie overgenomen. Eind 2015 is gestart met een nieuw onderzoek. Onderwerp van onderzoek is de schulddienstverlening.
Landelijk is er een discussie gaande over de samenstelling van rekenkamers. De minister van Binnenlandse Zaken heeft zich op het standpunt gesteld dat rekenkamers alleen nog maar uit externe leden mogen bestaan en dat er dus geen raadsleden meer in mogen zitten. Een aantal gemeenten is het daar niet mee eens, waaronder Zwolle. Om die reden is de Zwolse Rekenkamercommissie ook uit de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers gestapt. Het bestuur van deze vereniging heeft zich nl. achter het standpunt van de minister geschaard.

Zomercursus Politiek Actief
Voor mensen, die geïnteresseerd zijn in politiek en mogelijk politiek actief willen worden, is er in samenwerking met Prodemos een zomercursus georganiseerd. Veel raadsleden hebben hier ook een actieve bijdragen aan geleverd. De cursus was zeer succesvol en trok meer dan 100 deelnemers. In het najaar is deze cursus in eigen beheer nog een keer herhaald.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	1.988		1.990		1.857	15	133	15	149
Reservemutaties					21		-21		-21
Gerealiseerd resultaat	**1.988**		**1.990**		**1.878**	**15**	**112**	**15**	**128**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Raad	96		96	-15		81
Rekenkamer	28		28	-6		22
Raadsgriffie	9	15	25			25
Totaal	**133**	**15**	**149**	**-21**		**128**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Raad	+81	I/D	Voor de digitale verspreiding van raadsstukken is de raad overgestapt van Notubiz op Ibabs. Dit levert vooralsnog een forse besparing op ten opzichte van het gebruik van Notubiz (+72). Eens in de twee jaar heeft de raad de mogelijkheid om smartphones/tablets aan te schaffen/te vervangen. Om in 2016 dit daadwerkelijk te kunnen bewerkstelligen is hiervoor in 2015 een bedrag gereserveerd (-15). Daarnaast zijn er nog diverse kleine verschillen (+24).

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project
n.v.t.

Specificatie nieuwe krediet:

Project
n.v.t.

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

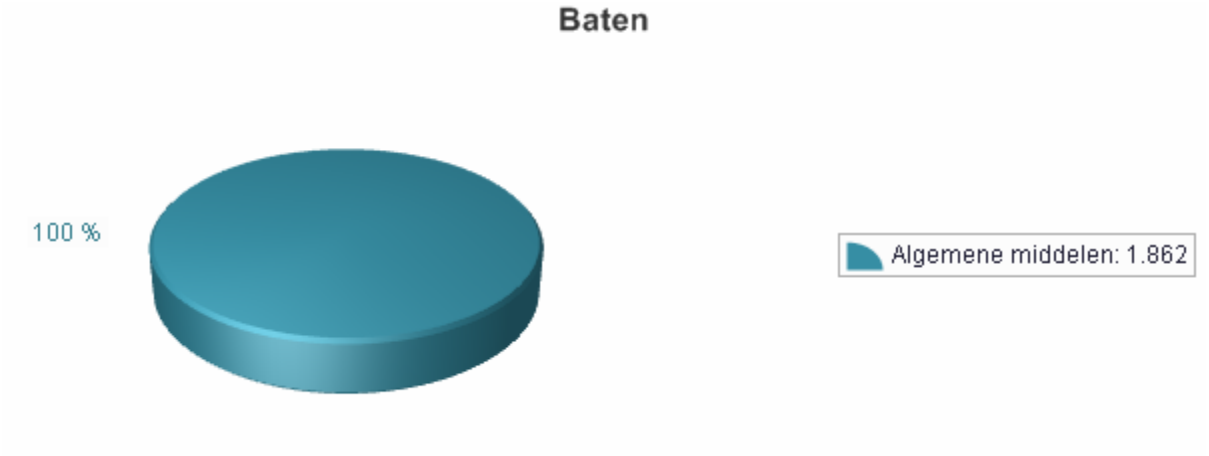

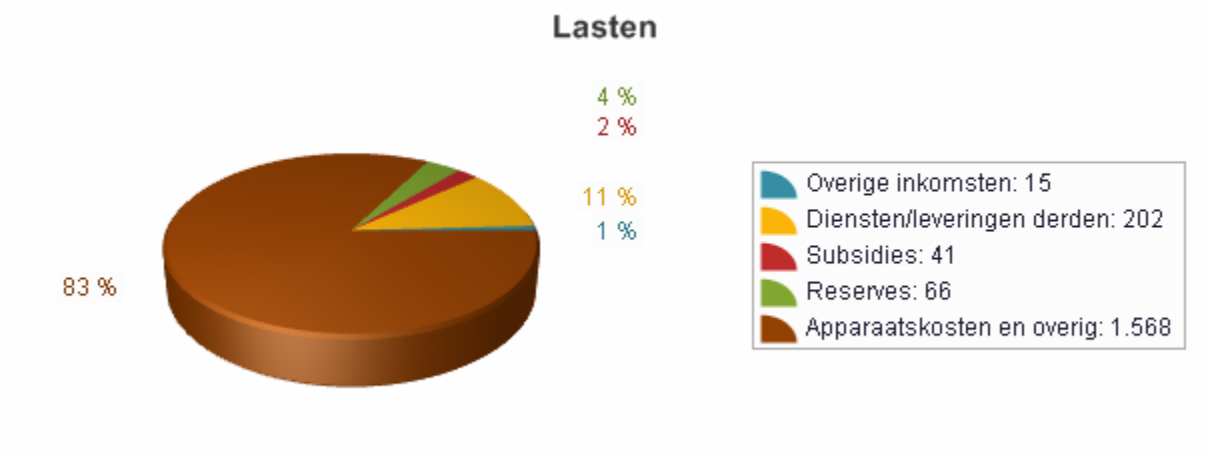

Programma 16 Bestuur en dienstverlening

Beleidsverantwoording

Algemeen

Ontwikkelingen en visie

Dienstverlening en KCC
Zoals in beleidsparagraaf Bestuur en dienstverlening al is aangegeven, is in september 2015 de nieuwe visie op dienstverlening vastgesteld. De kernbegrippen hierin zijn gastvrij en op maat. Deze visie omvat voor het eerst zowel de dienstverlening aan inwoners als die aan onze ondernemers. Het digitale kanaal blijft ons voorkeurskanaal, daarmee lopen we in de pas met het landelijke beleid. Waar nodig zorgen we voor passende oplossingen wanneer klanten niet digitaal zelfredzaam zijn. Zo boden we in 2015 wederom in samenwerking met Stadkamer de training Digisterker aan. Hieraan deden 37 mensen mee (2014: 15). We verwachten dat dit in 2016 verder toeneemt.
In het laatste kwartaal van 2015 is de nieuwe visie nader uitgewerkt. Deels vindt u dit al terug in de begroting 2016 (met name in programma 2 en 16).

In mei 2013 hebben we u geïnformeerd over de herijking van programma Dienstverlening en KCC. Eind 2014 is de ontwikkeling van het gemeentelijke Klantcontactcentrum (KCC) afgerond. Het KCC functioneert goed. Een paar van de projectactiviteiten lopen nog door tot in 2016. Dat betreft onder andere het op niveau brengen van de monitoring op de kanalen e-mail en telefoon. Dit wordt betaald uit het restantbudget KCC.

Digitalisering publieksinformatie en bekendmakingen
Vanaf 1 januari 2015 bieden we de meeste gemeentelijke bekendmakingen en de publieksinformatie uitsluitend nog digitaal aan.

Dienstverlening bij de decentralisaties in het sociale domein
Het KCC heeft een voorname rol in het afhandelen van de telefoontjes voor het Sociale Domein. Vanaf 1 januari 2015 handelen de medewerkers van het KCC de inkomende telefoontjes af voor de Sociale Wijkteams (SWT). Vragen die zij zelf kunnen beantwoorden worden gelijk afgehandeld. Vragen die door medewerkers van het SWT afgehandeld moeten worden, worden doorgezet naar het betreffende SWT (met een terugbelnotitie). In 2015 zijn er ruim 18.000 telefoontjes binnengekomen bij het KCC voor de Sociale Wijkteams. Voor 2017 moet nog beslist worden of deze werkwijze (met het KCC) gehandhaafd blijft.

Tarieven
De invoering van leges voor uittreksels Basisregistratie Personen via het e-loket heeft per 01-01-2015 plaatsgevonden. De opbrengsten hiervan waren ruim € 15.000. Hiermee is de kostendekkendheid van uittreksels toegenomen.

De invoering van een tarief op ondertrouw is door een wetswijziging achterhaald. Per 1 september 2015 is de ondertrouw komen te vervallen. Daarvoor in de plaats is de melding gekomen en dat kan digitaal dan wel schriftelijk gebeuren.

Digitale dienstverlening en informatieveiligheid
We blijven ernaar streven dat de klanttevredenheid op alle kanalen op adequaat niveau blijft. Omdat we meer inzetten op digitale dienstverlening, willen we dat de klanten deze minimaal met een 7,5 beoordelen. Op de andere kanalen willen we ten minste een score van 7,0 behouden. De cijfers vindt u hieronder in het gedeelte Wat willen we bereiken en wat gaan we doen. Uit die cijfers wordt duidelijk dat het gebruik van ons digitale kanaal elk jaar toeneemt.

De nieuwe Dimpact eSuite is in augustus 2014 geïmplementeerd en vormt de basis voor breed digitaal zaakgericht werken en voor het uitbreiden en verbeteren van de digitale dienstverlening. Het jaar 2015 is gebruikt om het systeem te consolideren en te verbeteren. Hierdoor zijn de gebruiksvriendelijkheid en performance verbeterd. Door vertraging bij de leverancier is het niet gelukt om een start te maken met het ontwikkelen van nieuwe digitale formulieren en dus verder verbeteren van de digitale dienstverlening.

De website is in 2015 verder geoptimaliseerd. Door een verbeterd inzicht in de (historische) bezoekstatistieken kunnen we beter inspelen op de toptaken: de meest gezochte en bezochte pagina's van de website. Ook is de toegankelijkheid van de website, conform overheidsrichtlijnen vastgelegd in de Webrichtlijnen, verder verbeterd.
Voor de informatievoorziening over het Sociaal Domein is www.swtzwolle.nl gelanceerd. Deze website richt zich op de zelfredzaamheid van de bezoeker en biedt daarnaast informatie over ondersteunende diensten.
In 2015 is besloten tot het versterken van de regie op de digitale kanalen. Dat zal bijdragen aan een verdere effectiviteitsslag. In 2016 zal het regieteam volledig operationeel zijn.

Eind 2015 is gestart met het implementeren van de iBurgerzakenmodule van PinkRoccade. Medio 2016 zijn de eerste burgerzaken producten volledig via selfservice beschikbaar.

Toenemende digitalisering vereist dat de gemeente Zwolle nadrukkelijk werkt aan het borgen van beschikbaarheid van systemen en de privacy van onze inwoners. Onze activiteiten toetsen wij jaarlijks door audits uit te (laten) voeren. Specifiek voor digitale dienstverlening is de DigiD-audit uitgevoerd, die in 2015 met goed resultaat is doorlopen. Daarnaast zijn zelftesten uitgevoerd vanwege de Basisregistratie Personen (BRP).
In het jaarlijkse, algemene informatiebeveiligingsplan van de gemeente is aandacht voor bewustwording en procesverbetering, zodat beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid geborgd is.

Passende regels
Het kader Verordeningen en beleidsregels is aangepast en zal in het 1e kwartaal 2016 worden vastgesteld. Verder heeft er een inventarisatie plaatsgevonden van alle verordeningen en beleidsregels en hun eigenaren. Voor 2016 staat een doorlichting hiervan op het programma. Daarbij zal ook bekeken worden welke verordeningen en beleidsregels onder de invloed van de Omgevingswet komen. Per 31 december 2015 heeft Zwolle 96 verordeningen en 90 beleidsregels.

Voor het passend maken van verordeningen en beleidsregels zijn we aangesloten bij landelijke programma's rondom initiatieven. Zo is er een aanvraag gedaan in het kader van de Experimentenwet op het gebied van sociale zaken (baanafspraken en doelgroepenregister). In het kader van ruimtelijke ordening is er aandacht gevraagd voor de ladder duurzame verstedelijking. Het knelpunt ladder duurzame verstedelijking is mede door de aanmelding van de gemeente Zwolle al een landelijk item geworden en zal aangepast worden, waardoor de aanvraag in het kader van de Experimentenwet overbodig werd. Daarnaast is Zwolle actief op het gebied van aanpassing van regels betreffende het plaatsen van speeltoestellen en de pilot over de Drank en Horecawet die door de VNG en de gemeente Rotterdam in uitvoering genomen is.

APV
De APV van gemeente Zwolle is inmiddels geheel herzien. In december 2015 is de verordening in de debatronde aan de orde geweest, op 11 januari 2016 is de verordening vastgesteld en met ingang van 16 februari 2016 in werking getreden. Inmiddels is gestart met de herziening van beleidsregels die gebaseerd zijn op basis van de APV.

Afgelopen jaar is besloten niet deel te nemen aan de Lokale Effectentoets, een instrument waarmee vooraf meer inzicht gekregen kan worden in de effecten van een verordening of beleidsregel. Ervaringen van andere gemeenten gaven aan dat het instrument in de praktijk onvoldoende meerwaarde biedt. Zwolle doet actief mee in het Kloosterhoeveberaad; dat leidt onder meer tot een uitwisseling van ervaringen met dit soort experimenten.

Mediation
Nog steeds is de inzet van premediation in het kader van de bezwaarschriftbehandeling een succes. Dat blijkt ook uit de cijfers hieronder over de wijze waarop we bezwaarschriften afhandelen. De inzet van procesbegeleiders binnen de gemeente Zwolle is nog niet een gebruikelijke wijze om conflicten op te lossen. We zien daarin wel een lichte stijging ten opzichte van voorgaande jaren, met name om langlopende conflicten tussen burgers of tussen overheid en burgers, op te lossen.

Wetswijzigingen
Private kwaliteitsborging bouw
Het kabinet wil dat opdrachtgevers hun bouwplannen niet meer (volledig) aan de gemeente hoeven voor te leggen door private kwaliteitsborging mogelijk te maken. Private toetsing houdt in dat er in het kader van de (omgevings)vergunningprocedure wel getoetst wordt aan het Bouwbesluit, maar dat dit door private partijen gebeurt, en dan niet door de gemeente. Als dit uitgevoerd gaat worden, zou het kunnen betekenen dat er minder door de gemeente wordt getoetst op dat onderdeel. Hetzelfde geldt voor toezicht op de bouw. In januari 2016 heeft het ministerie bestuurlijke overleggen gevoerd met vertegenwoordigers van respectievelijk de bouwsector, de VNG en de consumentenorganisaties. Daarbij zijn nog de nodige vragen gesteld over het nieuwe stelsel. De minister verwacht in februari 2016 de Tweede Kamer te kunnen informeren of, en zo ja op welke wijze, hij het wetsvoorstel in procedure brengt. In 2015 zijn wij gestart met het in beeld brengen van de impact van deze stelselwijziging. Begin 2017 komen we met een voorstel hierover, en daarbij nemen we dan mee hoe we omgaan met de bekostiging van ons stelsel van vergunningverlening en toezicht.

Omgevingswet
Zie hiervoor Programma 5 Ruimte en cultuurhistorie. Daarnaast komt dit ook terug bij de knelpunten in de PPN 2017-2021.

Ontwikkeling aantal aanvragen bouw
Ten opzichte van 2014 zijn de bouwleges behoorlijk toegenomen. Het aantal vergunningen is toegenomen, maar wat belangrijker is dat deze stijging voornamelijk is te zien bij aanvragen met leges boven de 25.000,--. Deze categorie laat bijna een verdubbeling zien en hierdoor laten de legesopbrengsten een voordeel zien ten opzichte van Berap II. Het landelijke beeld dat het weer beter met de bouw gaat zien we in Zwolle dus ook terug. Of deze verbetering zich door zal zetten is nu nog moeilijk aan te geven, zeker omdat de verschillen in opbrengsten voornamelijk worden gemaakt in de grote aanvragen.

Ontwikkeling RUD
De RUD Overijssel is in 2015 in ander vaarwater terecht gekomen. Het fundament van de RUD staat en de uitvoering van het basistakenpakket op het gebied van Milieu gaat over het algemeen goed. Uit een evaluatieonderzoek door Universiteit Twente naar de werking van de netwerkorganisatie bleek dat de kwaliteit van de werkzaamheden is verbeterd en dat met een aantal verbeterpunten deze vorm van een RUD succesvol is. Ook de uitkomsten van een landelijke evaluatie in 2015 waren positief voor de RUD Overijssel. Ondanks deze uitkomst heeft de wetgever in 2015 bepaald dat alle RUD's uiterlijk 1 januari 2018 een openbaar lichaam moeten zijn. Dit betekent dat de RUD in zijn huidige vorm ophoudt te bestaan. In 2016 wordt een bedrijfsplan gemaakt om te komen tot een RUD op basis van een Gemeenschappelijke Regeling (zie ook paragraaf 3: Verbonden Partijen).

Verkiezingen
De gemeente Zwolle organiseerde op 18 maart 2015 voor het eerst een gecombineerde verkiezing voor zowel Provinciale Staten als het Waterschap Groot Salland. Deze combinatie van 2 verkiezingen was nieuw, waardoor we tegen verschillende uitvoeringsvraagstukken aanliepen. Er was regelmatig ambtelijk overleg tussen gemeenten, provincie en Waterschap Groot Salland. Tijdens deze overleggen zijn alle praktische zaken rondom de verkiezingen afgestemd.

Woonfraude
De gemeente is sinds 1 januari 2010 dé poortwachter voor betrouwbare persoonsgegevens. In 2015 is een pilot uitgevoerd waarin onderzoek is gedaan naar de omvang van woonfraude en de benodigde middelen ter bestrijding hiervan. De pilot heeft aangetoond dat er goede resultaten behaald zijn door het afleggen van huisbezoeken en dat hier structureel formatie voor nodig is. Voor de bestrijding van woonfraude werken we samen met externe partijen zoals woningbouwcorporaties. Ook krijgen we met slimme bestandsvergelijkingen woonfraude steeds beter inzichtelijk. Voor 2016 zullen we de kosten voor dit werk nog uit beschikbare middelen dekken. In de PPN 2018-2022 komen we mogelijk met een voorstel voor structurele invulling.

GBLT
Per 1 januari 2014 zijn we toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling GBLT (zie ook paragraaf 3: Verbonden Partijen). De inwoners en ondernemers van Zwolle ontvangen nu jaarlijks één factuur met daarop de aanslagen van het Waterschap en de jaarlijkse belastingen van de gemeente. Voor de dienstverlening is in 2014 het KCC van de gemeente Zwolle ingeschakeld. In de praktijk bleek dat niet te werken. Het KCC moest een proces aansturen waarop zij zelf beperkt invloed had. Voor sommige onderdelen moest de betrokken inwoner contact opnemen met GBLT. Het functioneren van twee aanspreekpunten leidde tot verwarring. In goed overleg zijn de KCC taken per 1 januari 2015 naar GBLT overgedragen. In december 2014 heeft de Waarderingskamer opmerkingen geplaatst bij de uitvoering van de Zwolse belastingtaken door GBLT. Door de Waarderingskamer is geconstateerd dat de herwaardering op onderdelen niet voldeed aan de eisen die zij daaraan op basis van de Wet WOZ stellen. Naar aanleiding hiervan is op ambtelijk en bestuurlijk niveau intensief contact geweest met GBLT, ook in samenwerking met de andere deelnemende gemeenten, om de geconstateerde tekortkomingen op te pakken. Het management van GBLT heeft verbetermaatregelen getroffen en zo is in 2015 gestart met de uitvoering van het transitieplan WOZ en een programma gegevensbeheer. Ook vormt de dienstverlening aan en communicatie met de inwoners een essentieel onderdeel van de verbetermaatregelen. Voor het uitvoeren van deze noodzakelijke verbetermaatregelen heeft Zwolle éénmalig een extra bijdrage moeten doen van € 425.000,--. In februari 2016 is van de Waarderingskamer het oordeel “voldoende” ontvangen over het jaar 2015. Daaruit blijkt dat vooruitgang is geboekt. Dit oordeel geeft het vertrouwen dat de genomen maatregelen door het GBLT zijn vruchten afwerpen. De raad is in 2015 en recentelijk in 2016 voortdurend op de hoogte gehouden over de voortgang van de ontwikkelingen bij GBLT.
GBLT heeft in maart 2016 een onderzoek door Deloitte laten verrichten naar de interne beheersing bij GBLT gemeente- en waterschapsbelastingen. De aanbevelingen die daaruit voortkomen moeten zekerheid bieden voor aantoonbaar volledige belastingopbrengsten en betrouwbare informatievoorziening voor de opdrachtgevers. De bevindingen zijn herkenbaar en het rapport laat ook een bevestiging zien van de noodzaak van de verbetermaatregelen. De aanbevelingen worden opgepakt via de bestaande trajecten.

Dimpact en Dataland
Ter ondersteuning van de gemeentelijke processen is de gemeente Zwolle lid van twee verbonden partijen Stichting administratiekantoor Dataland (toegankelijkheid gemeentelijke vastgoedinformatie) en Coöperatieve vereniging Dimpact UA (inkoop dienstverleningssoftware). In paragraaf 3: Verbonden Partijen wordt nader ingegaan op beide partijen.

Relevante kaderstellende nota’s

- Beleidsplan Klantcontactcentrum (2009)
- (visie op) Dienstverlening in Zwolle: mensgericht en efficiënt (2011)
- Visie op dienstverlening aan inwoners en ondernemers: Gastvrij en op maat (2015)
- Kaders voor kanaalsturing (2012)
- Plan van aanpak herijking programma Dienstverlening en KCC (2013)
- Meerjarenprogramma ICT 2015– 2019 (MPI)
- Handhavingsnota 2011 – 2015
- Handhavings- en gedoogstrategie fysieke leefomgeving Overijssel (2011)
- Vergunningen- en Handhavingsprogramma 2015

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Onze dienstverlening is mensgericht. Wij werken vanuit het perspectief van de klant en vragen onze klanten hoe zij onze dienstverlening ervaren. Onze producten en diensten zijn voor iedereen toegankelijk, onze informatie daarover is voor iedereen vindbaar en duidelijk en wij spreken en schrijven in een taal die begrijpelijk is voor onze doelgroepen. Wij zijn een betrouwbare en professionele dienstverlener en onze klanten voelen zich welkom en begrepen.		
Streefdoel/indicator		
Minimaal 75% van de klanten die een product hebben aangevraagd via internet vond de informatie over het product en het aanvraagformulier makkelijk vindbaar en begrijpelijk.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
2014 (eerste 6 maanden) :		
78% van de klanten die een product hebben aangevraagd via internet kon het digitale loket goed vinden op de website (2013: 76%)	Niveau vasthouden	74% van de klanten die een product hebben aangevraagd via internet kon het digitale loket goed vinden op de website **
75% van deze klanten kon de informatie voor de aanvraag eenvoudig vinden op de website (2013: 71%)		71% van deze klanten kon de informatie voor de aanvraag eenvoudig vinden op de website **
79% vond de informatie die nodig was voor de aanvraag duidelijk (2013: 75%)		73% vond de informatie die nodig was voor de aanvraag duidelijk **
Streefdoel/indicator		
In de klanttevredenheidsonderzoeken willen we minimaal de volgende scores halen: balie: 7,0 telefoon: 7,0 e-mail: 7,0 website / digitaal loket: 7,5		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Scores in 2013/14:		
balie: 7,9 (2013) telefoon: 7,6 (2013)	Score voor website/digitaal loket handhaven op het niveau van 2013/4.	balie: 8,3 (januari- februari 2016) telefonie: 7,4
e-mail: 6,0 (2013, op twee niet KCC-mailboxen) (2012: 7,6 op de KCC-mailbox).		e-mail: 6,4 (kcc@zwolle.nl: 7,4 en postbus@zwolle.nl: 5,9)
website / digitaal loket: 7,9 (1e helft 2014)		website / digitaal loket: 7,4 ** (Nederland: 7,3)
Streefdoel/indicator		
De medewerkers bij de afdeling Fysieke Leefomgeving zijn deskundig en duidelijk en hebben een zakelijke dienstverlenende houding in hun klantcontacten. In 2014 meten we dit met een klanttevredenheidsonderzoek.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2014 is een tweede klanttevredenheidsonderzoek op dit gebied uitgevoerd.		In 2015 zijn de uitkomsten van het klantonderzoek van 2014 benut voor verbetering van proces en organisatie. In de 1e helft van 2017 wordt weer een klantonderzoek op dit gebied uitgevoerd.

**** Opmerking:**
In 2015 zijn we erachter gekomen dat in eerdere jaren het klantonderzoek voor de website niet de volledige productencatalogus heeft omvat. De met ** gemarkeerde cijfers vallen hierdoor over 2015 wat lager uit. Op het totaaloordeel scheelt dat 0,4 punt (website / digitaal loket scoorde 7,8 over geheel 2014 [Nederland: 7,3]).

Relaties met andere programma's
De ambities en doelstellingen op het gebied van dienstverlening worden ook in andere programma's vertaald in concrete inspanningen. Deze zijn m.n. terug te vinden in de programma's 2 (dienstverlening aan ondernemers), en de programma's 12 en 14.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Wij verminderen onze regeldruk en administratieve lasten voor burgers, ondernemers en instellingen. Wij standaardiseren onze processen en maken ze slank. Wij willen een passende verantwoordelijkheidsverdeling realiseren tussen enerzijds de gemeente en anderzijds de burgers, ondernemers en instellingen in de stad.
Streefdoel/indicator
Zwolle heeft een aantal jaren deelgenomen aan een landelijk meetinstrument "Normenkader". Dit instrument verandert de komende jaren, Zwolle is daarom op zoek naar een nieuw meetinstrument en zal dat in 2015 ontwikkelen cq zich aansluiten bij een bestaand instrument.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Zwolle haalde bij de meting in 2012 op 6 van de 10 normen een voldoende.	In 2015 te ontwikkelen	Eind 2014 is ondernemers via het toen nieuwe ondernemerspanel een oordeel gevraagd over onze regeldruk. Ondernemers geven een 5,9 voor onze inspanning om regels te vereenvoudigen en te versoepelen. Zie ook begroting 2016. We meten dit weer medio 2016.

Streefdoel/indicator
Klachten en bezwaren willen we tijdig en zoveel mogelijk informeel behandelen.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Bezwaarschriften 2014:		
95% binnen de wettelijke termijn afgehandeld 55% informeel / zonder hoorzitting afgehandeld	• 95% binnen de wettelijke termijn behandeld • 40% informeel afgehandeld • 90% ambtelijk horen van de bezwaren die met hoorzitting worden afgehandeld	• 91% behandeld binnen de wettelijke termijn • 58% afgehandeld zonder hoorzitting • 91% ambtelijk horen
Klachten 2014:		
95% binnen de wettelijke termijn behandeld 36% binnen 2 weken behandeld 81% informeel afgehandeld	• 90% binnen 6 weken behandeld, waarvan 35% binnen 2 weken. • 65% informeel afgehandeld.	• 98% binnen de wettelijke termijn behandeld • 82% binnen 6 weken behandeld, waarvan 36% binnen 2 weken • 80% informeel afgehandeld

Relaties met andere programma's
Programma 2.

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Onze dienstverlening is snel en zeker. Bij het aanbieden van onze producten en diensten streven we zoveel mogelijk efficiency na. We richten onze dienstverlening zo in, dat klanten zoveel mogelijk digitaal zaken met ons doen. De klant hoeft geen gegevens te verstrekken die we al hebben. We zorgen voor vlotte doorlooptijden en werken met servicenormen. We zorgen voor correcte en tijdige oplegging van de aanslagen gemeentelijke belastingen en heffingen, met een minimaal aantal (gegronde) bezwaarschriften.
Streefdoel/indicator
Bij enkelvoudige vragen aan de telefoon wordt de klant in 80% van de gevallen in 1 x geholpen.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
79% van de klanten (in november 2013) respectievelijk 85% van de klanten (februari 2013) geeft aan dat zij bij contact met telefoonnummer 14038 (vrijwel) direct geholpen zijn (2012: 83%). Eind 2014 vind de volgende meting plaats.	Niveau vasthouden	76% van de klanten (in november 2015) respectievelijk 75% van de klanten (november 2014) geeft aan dat zij bij contact met telefoonnummer 14038 (vrijwel) direct geholpen zijn.

Streefdoel/indicator
Eind 2015 worden de meest gevraagde producten 30% vaker digitaal afgenomen dan in 2010.

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
2014: voor 10 van de 15 meest gevraagde producten is het streefdoel medio 2014 al gerealiseerd (waaronder melden verhuizing, uittreksel burgerlijke stand, gehandicaptenparkeerkaart en afspraken reisdocumenten). opmerking: voor 2 van deze 10 produkten baseren we ons op cijfers van medio 2013 omdat deze produkten per 2014 worden geleverd door GBLT en daarover is nog niet alle detailinformatie ontvangen.	Voor alle 15 meestgevraagde produkten geldt dat ze 30% vaker digitaal worden afgenomen dan in 2010	Door veranderingen in het sociaal domein en bij belastingen (GBLT) is de set met meest gevraagde producten sterk veranderd. Daarom rapporteren we over de verdeling van alle (geregistreerde) klantcontacten over de digitale en niet-digitale kanalen. • digitaal: 70% (2014: 60%) • niet-digitaal: 30% (2014: 40%) Deze indicator is ook opgenomen in de begroting 2016.

Streefdoel/indicator		
Eind 2015 hebben we voor de 10 producten met het grootste besparingspotentieel de koppeling tussen het digitaal loket en de systemen in de backoffice gerealiseerd door aansluiting op de landelijke BRP. Deze vervangt de huidige GBA. Zie hierboven.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
De 10 producten met het grootste besparingspotentieel zijn nog niet gedefinieerd en er zijn nog geen koppelingen tussen het digitaal loket en de systemen in de backoffice gerealiseerd.		Om dit te realiseren hebben we de iBurgerzakenmodule van PinkRoccade nodig (zie beleidstekst hierboven). Deze komt in 2016 beschikbaar.

Streefdoel/indicator		
In 2015 hoeft de klant geen gegevens meer in te vullen die wij al hebben uit de basisregistraties GBA, BAG en WOZ.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
In 2014 is gewerkt aan de kwaliteit en de afstemming van gegevens. Dat leidt in 2015 tot "gegevens op orde", een hoge kwaliteit van de integrale gegevenshuishouding van onze organisatie. Daarnaast richten we ons op de realisatie van het Nationaal UitvoeringsProgramma (NUP). Het landelijk programma stopt per 1 januari 2015 maar is inhoudelijk nog niet volledig uitgevoerd. Zwolle gaat in 2015 verder met de implementatie van het NUP. Inmiddels zijn er 12 formulieren (d.w.z. digitale transacties) waarbij de klant na inloggen met DigiD de persoonsgegevens (NAW) niet meer hoeft in te vullen (dat was in 2013: 3 stuks).		In 2015 is verder gewerkt aan de kwaliteit, afstemming en gebruik van basis-gegevens Het betreft basisregistraties BRP, KVK, BAG in 16 afnemende informatiesystemen. Gesteld kan worden dat voor dit deel geldt: "gegevens op orde". Het landelijk programma I-NUP is per 1 januari 2015 gestopt maar is inhoudelijk nog niet volledig uitgevoerd. Inmiddels zijn er 15 formulieren waarbij de inwoner / ondernemer kan inloggen met DigiD / e-Herkenning. Beschikbare gegevens worden dan voor-ingevuld.

Streefdoel/indicator		
De behandeltermijnen voor vergunningaanvragen zijn in Zwolle gemiddeld korter dan de wettelijke termijnen en het streven is om alle vergunningen die digitaal worden aangevraagd ook digitaal te verlenen.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Op dit moment is er nog geen betrouwbaar inzicht in de doorlooptijd van de aanvragen.		Over 65% van de 589 aanvragen hebben we betrouwbare informatie. Gemiddelde doorlooptijd van deze aanvragen is 50 dagen (wettelijke termijn is 56 dagen). In de jaarrekening 2016 verwachten we meer uitgebreide informatie te kunnen geven. Verder streven we ernaar om vanaf het 2e kwartaal 2016 alle vergunningen die digitaal worden aangevraagd ook digitaal te verlenen

Streefdoel/indicator		
Maximaal 1% van de vergunningen wordt van rechtswege verleend.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
1e helft 2014: minder dan 1 % van de vergunningen is van rechtswege verleend.	Maximaal 1% van de vergunningen wordt van rechtswege verleend.	0,8% van de vergunningen is van rechtswege verleend.

Streefdoel/indicator		
Terugdringen van het aantal gegronde WOZ-bezwaarschriften tot 1,5% van het totaal aantal WOZ-beschikkingen. Met ingang van 2014 neemt GBLT deze werkzaamheden over van de gemeente. Deze samenwerking moet nog nader worden uitgewerkt. Voorlopig gaan we ervan uit dat we over deze indicator blijven rapporteren.		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
2011: 1,37 % 2012: 1,6 % 2013: 1,9% 2014: 0,63% (tot dit moment in het jaar)	1,5%	Percentage voor 2015 is tot op 24 februari 2016: 1,49%

Relaties met andere programma's

Relatie met o.a. MPI en de programma 's 12 en 14.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	27.785	15.977	35.513	18.793	36.279	20.777	-766	1.984	1.219
Reservemutaties	830	1.990	1.292	2.317	2.108	2.142	-816	-175	-991
Gerealiseerd resultaat	**28.614**	**17.967**	**36.805**	**21.110**	**38.387**	**22.918**	**-1.581**	**1.809**	**227**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Burgemeester en Wethouders	-268	408	140	-408	26	-242
Functionele commissies	26		26			26
Beeldvorming en samenwerking	-1	5	4			4
Voorlichting	4		4			4
Communicatieprojecten	10		10			10
Directie	-20		-20			-20
Kaders ontwikkelen en implem.	2	6	8			8
Beleidscyclus	58		58	-57		
Onderst.bestuurlijk proces	821		821	-31	-340	451
Organisatie-ontwikkeling	45	43	88	-50		38
Saldi kostenplaatsen	-1.108	1.075	-33	-586	52	-567
Werken voor derden	-9	18	9			9
Kabinetszaken	14		14			14
Reisdocumenten	-107	128	20			20
Rijbewijzen/eigen verklaringen	14	-14			0	
Naturalisatie	2	5	8			8
Verklaringen	25	-25	1			1
Burgerlijke stand	3	-62	-60			-60
Verkiezingen	-230	2	-228	228		
Begravingen	-6	-168	-174	88	86	
Info-centrum gemeente						
Overige publ. dienstverlening		-1	-1			-1
Bouw	21	560	581			581
Geo-informatie						
Kinderopvang	-61	4	-57			-57
Totaal	**-766**	**1.984**	**1.219**	**-816**	**-175**	**227**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Burgemeester en Wethouders	-242	I	De pensioenpolissen van de wethouders zijn ondergebracht bij Loyalis. Ieder jaar stelt Loyalis actuariële berekeningen op. Deze in januari 2016 ontvangen berekeningen geven aan dat de pensioenpolissen niet toereikend zijn. De huidige lage rekenrente leidt ertoe dat extra middelen nodig zijn om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. In 2015 is een extra bedrag van bijna € 297.000 in de pensioenvoorziening gestort. Van 2 ex-wethouders is het opgebouwde pensioen ontvangen (+408). Deze middelen zijn gedoteerd aan de reserve Alg. Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) (-408). Een wethouder heeft ervoor gekozen het kapitaal onder te brengen bij het ABP hetgeen een extra onttrekking aan de reserve tot gevolg had (+21). Overige kleine verschillen (+34).
Beleidscyclus	0	I	In 2015 zijn onderzoeken geïnitieerd inzake de toetreding van de gemeente Deventer tot de GGD en een onderzoek naar Asbest inzake huisvesting Stadskamer. Deze onderzoeken zijn nog niet afgerond (+28). Tevens zijn middelen voor lokale arbeidsvoorwaarden niet aangesproken (+29). Al deze middelen zijn gereserveerd (-57).
Ondersteuning bestuurlijk proces	+451	I	Het budget voor Duurzaamheid is in 2015 niet volledig benut (+96). Het restant van het budget wordt doorgeschoven via de reserve NUTW naar het jaar 2016. Doordat het aantal procedures/adviezen van de stadsadvocaat en een aantal interne opdrachten (o.a. training en bijscholing doorgeschoven naar 2016) minder waren is het budget juridische bijstand slechts ten dele benut (+68). Het implementatiebudget is in 2015 niet volledig benut (+599). Een deel van deze gereserveerde middelen wordt ingezet ter dekking van het nadeel op saldi kostenplaatsen (een onttrekking aan de reserve Nog uit te voeren werken ad € 325.000) Overige kleinere verschillen(+13).
Saldi Kostenplaatsen	-567	I	Via het product saldi kostenplaatsen wordt het bedrijfsresultaat verantwoord. Het resultaat bestaat uit diverse mee- en tegenvallers op de afdelingen van de organisatie. Per saldo resteert een nadeel van € 567.000. Voor € 78.000 is in het resultaat een voordeel verwerkt omdat de te treffen voorziening voor vakantiegelden lager uitvalt. Het gecorrigeerde nadeel van € 645.000 wordt gedekt uit beschikbare bedrijfsvoeringposten, te weten: € 320.000 uit het geparkeerde voordeel vanwege een hogere bezuinigingsopbrengst op de bedrijfsvoering (zie stelposten onder programma financiering en algemene dekkingsmiddelen) en € 325.000 uit het implementatiebudget voor de bedrijfsvoering (zie product organisatieontwikkeling).
Burgerlijke stand	-60	I/D	Het aantal huwelijken is lager dan begroot. Daarnaast is er een verschuiving te zien naar huwelijken met een kleine ceremonie, hierdoor zijn de inkomsten lager. Ook landelijke cijfers laten een daling zien in het aantal huwelijken.
Bouw	581	I	Aan leges hebben wij in 2015 ruim € 300.000 extra aan inkomsten ontvangen. In vergelijking met 2014 zijn er extra inkomsten door voornamelijk meer vergunningen in de categorie boven de € 50.000 aan leges. Zo zijn er in 2015 17 vergunningen boven de € 50.000 aan leges afgegeven, die gezamenlijk 1,7 miljoen aan inkomsten hebben opgeleverd. In 2014 ging het om 10 vergunningen boven de € 50.000 aan leges, waarvoor 1 miljoen is binnengekomen. Daarnaast is er een voordeel van circa € 250.000 aan de kostenkant. Dit voordeel komt door minder inzet bij toezicht, besparingen op de advisering op aanvragen en een verminderde inzet voor de behandeling van aanvraag. De afhandeling van grotere aanvragen kosten verhoudingsgewijs minder tijd, waardoor voor het afgeven van vergunningen minder personele inzet nodig was dan begroot.
Kinderopvang	-57	I/D	De overschrijding wordt veroorzaakt door extra inzet van de GGD en eigen personeel. Het aantal mutaties en vergunningen blijven hoog. Hierdoor zijn de inkomsten ook iets hoger dan begroot.

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Bestuur							
ICT projecten (MPI)	1.036	3.982	2.856	2.162	22	196	1.680
ICT projecten (MPI) afgesloten in 2015				afgesloten			
Projecten Services	196		14	182			182
Het Nieuwe Werken	3.061	290	2.779	572			572
Herinrichting Stadhuis		6.252	250	6.002	720	1.043	4.239
Ontwikkelvermogen OW meerjarig inc.	37	40	5	72	-12	84	
Veranderplannen	117		28	89		89	
Stadhuis en Stadskantoor Duurzaamh.	540		12	528			528
Stadskantoor verv./upgrade installaties	1.370		1.370	0			0
Ambtenarentoertocht		3	3	0			
	6.357	10.567	7.317	9.607	730	1.412	7.201
Dienstverlening							
Masterplan Kranenburg	380		19	361	-41		402
Uitbreiding Kranenburg	154			154			154
Restauratie Algemene begraafplaats	19			19		19	
Chinese begraafplaats	538		362	176	-351		527
Wagenpark	522	152	319	355			355
	1.613	152	700	1.065	-392	19	1.438
Projecten SSC t.b.v. Provincie en gemeente Kampen							
ICT-projecten		3.768	2.729	1.039	1.039		
	0	3.768	2.729	1.039	1.039	0	0
	7.970	14.487	10.746	11.711	1.377	1.431	8.639

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
ICT projecten	1.862	Begroting 2015	MPI
ICT projecten	2.080	Berap 2015-2	aanvullingen MPI
aanvulling verkeersmanagement	40	2014	ketenmobiliteit prov.bijdr.
Het Nieuwe Werken	290	DT 16-9-2014	verbouw keuken stadhuis
Herinrichting Stadhuis	6.252	Rb. 15-6-2015	herinrichting stadhuis
Ontwikkelvermogen OW meerjarig inc.	40	BW 10-2-2015	themagroep Europa 2015
Ambtenarentoertocht	3	DT 28-5-2014	
Wagenpark	152	Begroting 2015	vervangingsinvesteringen
Projecten SSC	3.768		
	14.487		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
ICT projecten	264
	264

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

ICT Projecten (MPI):
Afgeronde projecten: per saldo € 42.990
De projecten Vastgoedmanagement, Pachtbeheer, Website & Intranet, Beheer panden, optimaliseren website, Verkeersmanagement en SSC uniformering data opslag zijn opgeleverd en in gebruik genomen. Per saldo was er een overschot op de opgeleverde projecten van € 42.990 op een totaal investeringsvolume van bijna € 2,1 mln.

Doorlopende projecten: Saldo totaal € 1.6 mln.
Het lopende programma Digitalisering wordt jaarlijks verlengd. De projecten BGT BOR, Telefonie voor KCC, Dataverkeersplein, Geoogle, digitalisering Brondocumenten, CRM, Parkeerboetes, Bodeminformatiesysteem, Poort van Zwolle, Initiatiefrijk Zwolle (ict-deel) en uitfaseren Zizo zijn vertraagd t.o.v. de oorspronkelijke planning of nog niet gestart, maar zullen naar verwachting in 2016 gereed zijn.

Het Nieuwe Werken, Services en Herinrichting Stadhuis
De verbouwing van het Stadskantoor is afgerond en in gebruik genomen. Financieel staat er nog een saldo van € 572.000. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat € 250.000 t.l.v. de herinrichting van het Stadhuis dient te worden gebracht. Dus al met al een voordelig saldo van € 822.000. In 2016 zal de financiële afhandeling van het zgn. “Risicofonds” plaats vinden. De verwachting is dat het hier om een bedrag van ± € 80.000 gaat. Het restant wordt conform afspraak (raadsbesluit 15-6-2015) gebruikt voor de herinrichting van het Stadhuis.
De herinrichting van Stadhuis en de projecten Services zullen door de tijdelijke huisvesting van de Stadkamer op z’n vroegst pas in 2e helft van 2017 worden gestart.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

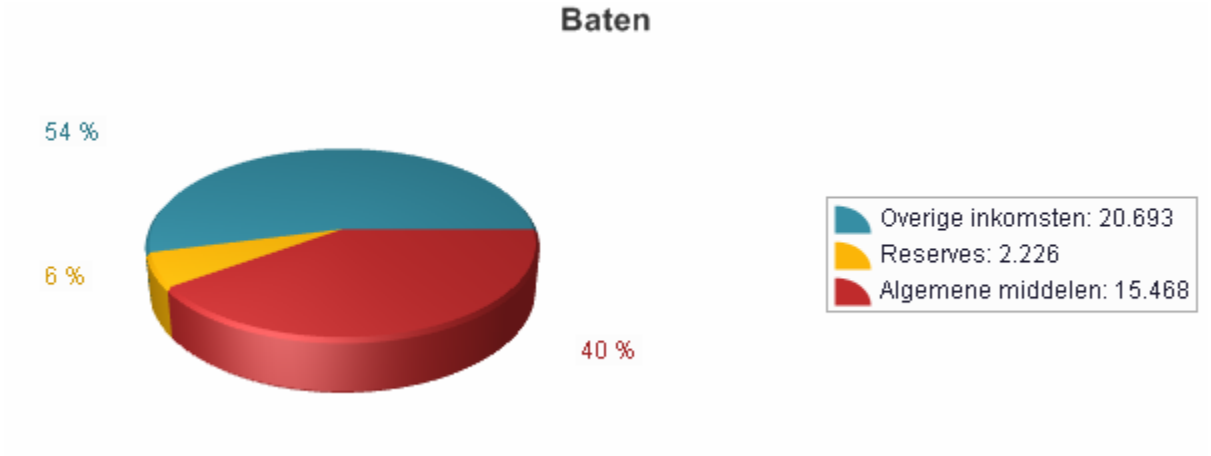

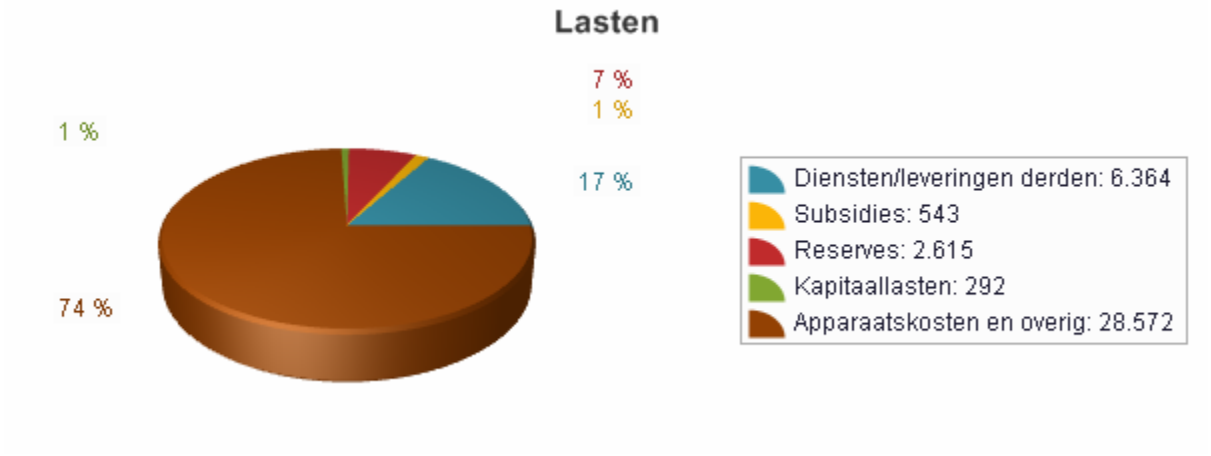

Programma 17A Exploitatie gronden

Beleidsverantwoording

Algemeen

Er hebben zich geen beleidsmatige afwijkingen plaatsgevonden. De besluitvorming m.b.t. het aanpassen van kaders loopt via de Nota van Uitgangspunten MPV en binnen de projecten zal dit separaat middels een raadsbesluit plaatsvinden.

De MPV 2016 staat vooral in het teken van de naderende wet- en regelgeving vanuit de commissie BBV (Besluit Begroting en verantwoording) en de Vpb (Vennootschapsbelasting). Het voornemen tot herziening van de BBV verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kunnen (financiële) gevolgen hebben voor de (meerjaren)begroting 2017. De verwachting van de commissie BBV is dat er vóór april 2016, middels een BBV wijzigingsbesluit, besluitvorming zal plaatsvinden met terugwerkende kracht (1 januari 2016). Omdat de vaststelling door de raad van deze meerjaren prognose na deze datum plaatsvindt, wordt er in de MPV 2016 alvast (op onderdelen) voorgesorteerd op de nieuwe regelgeving. Dit wordt gedaan door het o.a. laten vervallen van de opbrengstenstijging in grondexploitaties na de periode van 10 jaar. Bij de ontwikkelingen wordt stilgestaan bij een aantal onderwerpen op het gebied van beleid, wet- en regelgeving en vastgoed- en gebiedsontwikkelingen. Voor de aankomende vennootschapsbelasting (grondexploitaties, parkeren etc.) wordt u via de perspectiefnota (financieel) geïnformeerd.
Voor het jaar 2016 (en verder) wordt het, voor wat betreft de vastgoedontwikkelingen, een uitdaging om de huidige positieve signalen uit de markt om te zetten naar concrete acties en resultaten. De woningbouwmarkt is aan het opklimmen, waarbij ook het duurdere segment langzaam weer aan belangstelling wint, mede door de nog steeds zeer lage rentestand. Nieuwe vastgoed initiatieven, zowel voor (commerciële) voorzieningen als bedrijventerreinen, hebben het nog steeds moeilijk om tot daadwerkelijke realisatie te komen. Op 11 januari 2016 heeft de raad het besluit genomen over de nota van uitgangspunten MPV 2016, waarbij de kaders zijn vastgesteld als basis voor de MPV 2016.

Ontwikkelingen

Zoals reeds hierboven is vermeld, hebben de voorstellen van de commissie BBV nog geen officiële wettelijke basis. Echter, in de nota van uitgangspunten is hier op onderdelen al op geanticipeerd. De situatie zal nadrukkelijk worden gevolgd en de consequenties worden zo spoedig mogelijk in beeld gebracht.

"*De beoogde publicatiedatum van de nieuwe BBV-notitie grondexploitaties met de 'definitieve' wijzigingen is maart 2016. Bij het schrijven van de tekst is de wetswijzing nog niet bekend. De wijzigingen zullen formeel echter pas feitelijk definitief zijn per de publicatiedatum van het definitieve BBV Wijzigingsbesluit per (uiterlijk) 1 april 2016 (met terugwerkende kracht per 1 januari 2016).*

Op de volgende onderdelen wordt, daar waar mogelijk, geanticipeerd:

- Projecten met een langere looptijd dan 10 jaar

De gemeente Zwolle heeft de beschikking over twee grondexploitaties die een zeer lange looptijd kennen. Het betreft de projecten: bedrijventerrein Hessenpoort (2045) en woningbouw Oude Mars (2041). Voor deze projecten is de index voor de opbrengstenstijging (periode na 10 jaar) reeds op nul procent gezet, waardoor er een behoedzaam beeld wordt gecreëerd. In samenspraak met het projectmanagement van beide projecten is beschreven waarom er is gekozen voor een langlopende grondexploitatie. Uit het gesprek met de accountant is vooral duidelijk geworden dat het zich met name zal gaan richten óf er toereikende beheersmaatregelen worden getroffen bij (gemotiveerde afwijking), zoals afgesloten contracten en/of vastgelegde afspraken. Dit kan een risico opleveren. Zodra duidelijk is wat de definitieve wettekst wordt, zal er een strategie met scenario's worden voorbereid. Na vervolgoverleg met de accountant, zal er vóór de begrotingsbehandeling 2017 een besluit worden voorbereid. Dit kan invloed hebben op de begroting.

- Rente in de grondexploitaties

De rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen. Tevens moet de disconteringsvoet gelijk worden gesteld met de toegerekende rentevoet. In de meerjarenplanning van de grondexploitaties wordt nu, conform besluit, gerekend met een rentepercentage van 3,5%, zijnde de omslagrente zoals in de begroting 2016-2019 is opgenomen. In beeld is gebracht wat de consequentie binnen de MPV is indien de rente daadwerkelijk richting 2% gaat, dit in het kader van de BBV / Vpb. Binnen de grondexploitaties zullen de resultaten met € 22,2 mln. toenemen en de voorziening voor de negatieve grondexploitaties neemt af met € 1,1 mln. De financiële consequentie voor de begroting is meegenomen bij de PPN.
Onder de nieuwe BBV regels gaat de renteverrekening met de grexen o.b.v. de werkelijke rente. Dit betekent dat er een reëel risico ontstaat op de hoogte van de toe te rekenen rente. Het voorstel is om voor de risicoparagraaf MPV rekening te houden met een renterisico van: 0,2% in 2016, 0,3% in 2017, 0,4% in 2018 en 0,5% in 2019. Daarbij wordt rekening gehouden met een wegingsfactor van 50%, conform het algemene weerstandsvermogen, en als scenario in beeld gebracht. Deze percentages zijn afgeleid van het rente-effect van 1% op de algemene financiering. Het risico bij de algemene financiering zit in de her te financieren c.q. nieuw aan te trekken langlopende leningen en in kasgeldleningen (kort geld). Het huidige economisch risico van € 5,3 mln. zal door deze wijziging dan met ca. € 0,8 mln. toenemen.

- Grondvoorraadbeleid NIEGG gronden

De gemeente heeft veel grond in eigendom, bestaande uit NNIEGG en voorraad gronden. De NNIEGG bestaat uit gronden waarvoor een stellig voornemen bestaat om deze binnen tien jaar te ontwikkelen. De voorraad gronden bestaat uit gronden die in het verleden zijn verworven op basis van beleidsdoelen voor de langere termijn, met name toekomstig ontwikkelingsareaal voor woningbouw (structuurvisie).

- De jaarlijkse exploitatielasten van de Nniegg

Het in bezit hebben van grond brengt kosten met zich mee. Enerzijds voor beheer en onderhoud en anderzijds door rentelasten op de boekwaarde. Deze jaarlijkse exploitatielasten werden tot en met 2015 gedekt uit de bestemmingsreserve exploitatie gronden, die jaarlijks voor ca. € 2,2 mln. (boekwaarde van 63 mln. * 3,5% rente) werd aangevuld. Ter verbetering van de financiële positie is besloten om het nadelig Nniegg resultaat structureel in de begroting te verwerken. Deze bestemmingsreserve is bij het besluit van de raad op 13 november 2015 over de begroting 2016 opgeheven. De vrijvallende middelen zijn hierbij ingezet ter versterking van het weerstandsvermogen.

- Afschaffing van de NIEGG

Nadrukkelijk volgen we het voorstel tot afschaffing van de NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden) in het BBV. Hoewel er wordt gesproken over een overgangsbepaling, die een looptijd zal hebben tot 31 december 2019, kan dit gevolgen hebben voor de financiële positie van de gemeente. De marktwaarde van deze gronden moet worden afgezet tegen de dan geldende bestemming. Indien een duurzame waardevermindering wordt vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering. Dit brengen we in verband met de omgevingsvisie en zodra daar inzicht op is, zal de gewenste strategie met scenario's ter besluitvorming worden voorgelegd.

- Omgevingsvisie / paragraaf Grondbeleid

De herijking van de structuurvisie (omgevingsvisie treedt in 2018 in werking) zal zich meer gaan richten op het proces om te komen tot een organische gebieds- en locatieontwikkeling en de rol van de gemeente daarbinnen. De paragraaf grondbeleid zal een visie geven hoe de doelstellingen van de programma's, zoals ze staan opgenomen in de begroting, kunnen worden gerealiseerd. Een aanzet hiertoe zal binnenkort met de Raad worden gedeeld.

- Ladder duurzame verstedelijking

In oktober 2012 is de zogenaamde 'ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Deze 'duurzaamheidsladder' heeft tot gevolg dat er een aantal aanvullende eisen worden gesteld aan de onderbouwing van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt. In het brede kader hebben gemeenten en provincie in 2014 de Regionale Woonvisie West-Overijssel vastgesteld. Hierin staan onze gezamenlijke ambities en een visie op wonen voor de regio. In 2015 zijn de gezamenlijke visie en ambities geconcretiseerd tot woonafspraken. Deze afspraken zijn opgenomen in een samenwerkingsovereenkomst en een programmeringsdocument. De raad is hier in januari 2016 middels een informatienota over geïnformeerd.

Daarbij wordt nog opgemerkt dat bij plannen met een uitwerkingsplicht en wijzigingsbevoegdheden nog een afweging in het kader van de Ladder en/of uitvoerbaarheid/goede ruimtelijke ordening moet plaatsvinden. Dus een blijvende monitoring op de regionale afspraken is hierbij essentieel, dit om te voorkomen dat bestaande projecten juridisch worden gedwarsboomd op uitvoering. De belangen van de bestaande (contract)afspraken moeten worden gerespecteerd, dit ter voorkoming van mogelijke claims.

- Wet Vennootschapsbelasting

De invoering van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven per 1 januari 2016 is een feit. Naar aanleiding van de handreiking Vennootschapsbelasting, gepubliceerd in november 2015 door het SVLO (Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden), heeft er een inventarisatie plaatsgevonden, met ondersteuning van een fiscaal jurist. De conclusie hierbij is dat de gemeente Zwolle zeker door de ondernemerspoort gaat. Dit betekent dat de gemeente Zwolle Vpb plichtig wordt en jaarlijks belasting moet gaan betalen over de toekomstige jaarwinst uit grondexploitaties. De toekomstige cash flow van de huidige grondexploitaties zijn na 2017 jaarlijks positief. Op dit moment vindt op landelijk niveau nog overleg plaats over de concrete uitwerking van de belastingplicht en de (on)mogelijkheden. Toekomstige belastingaanslagen zullen voor de gemeente als één aanslag worden aangemerkt. Binnen de MPV 2016 zijn geen reserveringen, claims of voorzieningen aanwezig om toekomstige belastingaanslagen financieel op te vangen.

- Risico's en onzekerheden

In de MPV 2016 wordt er aandacht gegeven aan de risico's en onzekerheden rondom de grondexploitaties en het (mogelijke) financiële effect hiervan op weerstandsvermogen en reserves. Het financiële effect zal worden opgenomen in de toelichting op de grondexploitaties in de jaarrekening. Nadere onderbouwing van de mutaties maakt hier onderdeel vanuit.

De nog op te stellen Omgevingsvisie schetst straks een integrale ontwikkelingsrichting van de stad voor de lange termijn. Op basis hiervan kunnen we bepalen welke gronden we voor welke beleidsdoelen moeten aanhouden en welke gronden we kunnen gaan afstoten.
De omgevingsvisie is een verplicht instrument uit de Omgevingswet. Deze wet zal naar verwachting op 1-1-2018 in werking treden. In de loop van 2016 zullen we analyseren welke gemeentelijke grondposities nog passen in de langere termijn ontwikkeling van de stad. Voor de gronden die niet meer nodig zijn in het kader van de Omgevingsvisie zal per perceel een financiële afweging worden gemaakt voor het blijven exploiteren of verkopen. Eventuele verkoop leidt tot boekwaarderesultaten. Of dat feitelijk leidt tot boekwinsten, zal afhangen van de boekwaardes van de betreffende gronden en de te realiseren bestemmingen.

Op de kortere termijn krijgen we voor wat betreft de NNIEGG echter al te maken met aanstaande beleidswijzigingen op grond van de BBV. We gaan in 2016 na wat de belangrijkste (beleids)gevolgen zullen zijn. Daarnaast heeft de Raad op 14 november 2014 de motie “duurzame aanwending van Niegg-grond met positieve businesscase” aangenomen. De raad verzoekt het college een visie op te stellen op het economisch en ecologisch duurzaam aanwenden van Niegg-grond in Zwolle en die te voorzien van een concreet plan aanpak met substantiële stappen.

De uitvoering van deze motie pakken we eveneens op in 2016, vanzelfsprekend in samenhang met de beleidswijzigingen NNIEGG als ook de nog op te stellen Omgevingsvisie. Uit deze integrale analyses zal dan blijken welke gronden wij op korte termijn kunnen gaan afstoten. In de loop van 2016 komen wij met beleidsvoorstellen over de wijze waarop wij omgaan met onze grondvoorraad, inclusief de NNIEGG.

- Grondprijsontwikkelingen

In 2014 is ervoor gekozen om twee instrumenten, met een totale waarde van € 7 mln. te introduceren. Het betreft het monitoren van de grondprijsontwikkelingen, aangezien voor een periode van vier jaar de grondprijzen zijn verlaagd. Een schoksgewijze verhoging na die periode van vier jaar is vooralsnog niet te verwachten. De tweede stimulering is om de woningbouwontwikkelingen op onderdelen, indien nodig, een duwtje in de rug te geven. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat er een te eenzijdige ontwikkeling in de straat, buurt of wijk zal plaatsvinden. Detailgegevens zijn hierover met de raad gedeeld in een vertrouwelijke notitie bij de Nota van Uitgangspunten. Per 31-12-2015 zijn nog de volgende bedragen beschikbaar:

- A. Voorziening voor grondprijsontwikkelingen van € 5,0 mln.
- B. Stimuleringsreserve woningbouw van in totaal € 1,8 mln.

Ten opzichte van het besluit bij de Nota van Uitgangspunten 2016 hebben zich hier geen wijzigingen voorgedaan.

Relevante kaderstellende nota’s

- Nota grondbeleid 2009-2013
- Nota grondprijzen 2015
- Nota grondvoorraadbeleid 2011-2014
- Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	54.242	52.020	61.708	58.555	33.569	32.864	28.139	-25.691	2.448
Reservemutaties	361	2.287	372	3.148	11.420	6.422	-11.047	3.275	-7.773
Gerealiseerd resultaat	**54.602**	**54.306**	**62.080**	**61.702**	**44.988**	**39.286**	**17.092**	**-22.416**	**-5.324**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Strat.bezit NNIEGG	-329	453	124		-124	
Voorbereidingsprojecten	51.413	-54.893	-3.479		-70	-3.549
Herstructureringsprojecten	-5.760	5.760				
Woningbouwprojecten	-13.911	13.929	18	-18		
Werkgelegenheidsprojecten	-3.559	3.674	115	-9	-106	
Particuliere grondexploitaties	-450	455	5	-5		
Af te sluiten projecten	703	4.962	5.665	-11.051	3.611	-1.775
Verhuurde grond eindbeheer	-89	-10	-98	98		
Erfpacht	83	-21	62	-62		
Opstalrecht	36		37		-37	
Totaal	**28.139**	**-25.691**	**2.448**	**-11.047**	**3.275**	**-5.324**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Strategisch bezit NNIEGG	124	I	Resultante van minder inkomsten o.a. als gevolg van een BTW correctie en lagere beheerskosten
Verhuurde gronden	-98	I	Hoofdzakelijk veroorzaakt door meer bestede uren aan de verhuurde gronden
Erfpacht	62	I	Hoofdzakelijk veroorzaakt door minder bestede uren aan erfpachten
Voorbereidingsprojecten	- 3.549	I	Betreft storting in de Algemene Voorziening Vastgoed t.l.v. de Algemene Reserve Vastgoed
Af te sluiten projecten	5.324	I	Betreft storting in de Algemene Reserve Vastgoed t.l.v. de Algemene Concern Reserve

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

De reservestortingen (=lasten) betroffen	
bijdrage in de reserve Stadsuitleg	48
Storting in de reserve Voorsterpoort	5.720
Storting in de Algemene Reserve Vastgoed tlv Concern Reserve	5.324
winstafdrachten Erfpachten en verhuurde gronden eindbeheer	336
Minus correctie winstnemingen voorgaande jaren	-9
Totaal	**11.419**

De reserveonttrekkingen (=baten) betroffen	
Bijdrage aan de Grex Voorsterpoort	152
Bijdrage aan tekort Recht van Opstal	44
Storting in Algemene Voorziening Vastgoed tlv ARV	3.549
Exploitatieresultaat NNIEGG	2.113
Storting in reserve parkeren	629
Correctie verliesnemingen voorgaande jaren	-65
Totaal	**6.422**

Analyse op baten- en lastenniveau

Op baten- en lastenniveau wijken de rekeningen en begroting niet af. Het saldo van de lasten (grondaankopen, kosten bouwrijpmaken, rente etc.), baten (grondverkopen, subsidies, bijdragen etc.) en mutaties in reserves en voorzieningen (o.a. winstnemingen) wordt bij c.q. afgeschreven op de boekwaarden van de exploitaties. Een afwijking aan de kostenkant betekent dus automatisch ook een afwijking aan de opbrengstenkant.

De begroting is geactualiseerd op basis van de MPV jaarschijf 2015 naar € 31.574 lasten en € 23.338 baten. Hierop zijn in de loop van het jaar vier begrotingswijzigingen aan toe gevoegd tot een bedrag van € 39.331 lasten en € 31.095 baten

Analyse op de diverse producten is niet mogelijk, omdat in de loop van het jaar projecten verschuiven van bijvoorbeeld het product voorbereidingsprojecten naar uitvoeringsprojecten, waardoor de begroting en rekening niet vergelijkbaar zijn. Daarom is de begroting op totaalniveau opgenomen. Om meer inzicht te geven in de afwijkingen worden in het totaaloverzicht projecten uitgaven, inkomsten en de boekwaarde per project in beeld gebracht

Projecten	Boekw. 1-1-2015	Jaarschijf MPV vermeer-deringen	Jaarschijf MPV vermin-deringen	Verwachte boekwaarde	Vermeer-deringen	Rekening 2015 Vermin-deringen	Boekw. 31-12-2015	Verschil boekw. T.o.v. MP	Winst-nem-ingen 2015
Woningbouwprojecten									
19 Stadshagen 1 & 2	22.945	14.646	2.768	34.823	5.769	10.090	18.624	-16.199	
67 Oude Mars	6.416	1.352	678	7.090	398	1.001	5.813	-1.277	
119 Schaepman/Kraenbolwerk	-2.467	3.541	0	1.074	529	172	-2.110	-3.184	
129 Bagijneweide	-5	475	0	470	537	1.202	-670	-1.140	
133 Stinspoort	1.837	566	1.394	1.009	650	1.426	1.061	52	
281 Wijthmen, fase 1	-72	-51	275	-398	59	2	-15	383	
subtotaal	28.654	20.529	5.115	44.068	7.942	13.893	22.703	-21.365	0
Werkgelegenheidsprojecten									
11 Marslanden Zuid	-527	217	297	-607	52	75	-550	57	
21 Hessenpoort 1 & 2	47.334	5.790	3.466	49.658	3.623	456	50.501	843	
subtotaal	46.807	6.007	3.763	49.051	3.675	531	49.951	900	0
Herstructureringsprojecten									
269 Vrolijkheid II, herontwikkeling	1.491	104	635	960	56		1.547	587	
283 Langenholterweg	206	835	578	463	102		308	-155	
313 Geert Grootestraat	17	825	678	164	5		22	-142	
502 Kamperpoort	3.188	1.809	4.837	160	593	5.760	-1.979	-2.139	
subtotaal	4.902	3.573	6.728	1.747	756	5.760	-102	-1.849	0
Particuliere grondexploitaties									
123 Forelkolk	79	224	191	113	4		83	-30	
245 ABN-AMRO Prinsenpoort	196	319	451	64	212	455	-47	-111	
247 Campus	-641	-6	0	-648	-19		-660	-12	
subtotaal	-366	537	642	-471	197	455	-624	-153	0
Binnenkort af te sluiten exploitaties									
55 Deltion	2			2	-2		0	-2	
51 Beter met Bos	-50			-50			-50	0	50
57 Voorsterpoort	-5.537	-54	86	-5.677	5.689		152	5.829	-152
59 Noordeiland	-758	209		-549	848	1.569	-1.479	-930	
87 Holtenbroek Händellaan	9			9			9	0	-9
135 Westenholte Stins	8	25	27	6	4		12	6	
285 Pallandtmarke	0			0		15	-15	-15	15
287 Wijthmenerplas, marktselectie	142			142	97	239	0	-142	
315 Zwolle Zuid restant	252	26	479	-201	37	720	-431	-230	
317 Marslanden G	201	68	179	90	15		216	126	
319 Oosterenk restant	44	17		61	93	967	-830	-891	
321 Bos & Buitenplts.restant	521			521	22		543	22	
323 Stadshagen I fase 1	18	10		28	10		28	0	
209 Stadshagen vlek 12	0			0	1		1	1	
325 Stadshagen vlek 1	5	10		15	4		9	-6	
327 Kop Hanzeland	-137			-137		7	-144	-7	
331 Rood voor Rood	-285	7		-278	-7	108	-400	-122	

333 Wipstrikpark		14		14	1		1	-13	
335 Hospice Wipstrikkerallee	7			7	102	263	-154	-161	
subtotaal	-5.558	332	771	-5.997	6.914	3.888	-2.532	3.465	-96
Voorbereidingsprojecten									
271 Kanonsteeg/Derde Bredehoek	1	35		36			1	-35	
337 Krasse Knarren	0			0	20		20	20	
subtotaal	1	35	0	36	20	0	21	-15	0
Totaal boekwaarden	74.440	31.013	17.019	88.434	19.504	24.527	69.417	-19.017	-96
Af: Voorziening verliezen	-11.216			-11.216			-14.811		
Netto boekwaarden	63.224	31.013	17.019	77.218	19.504	24.527	54.606	-19.017	-96

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

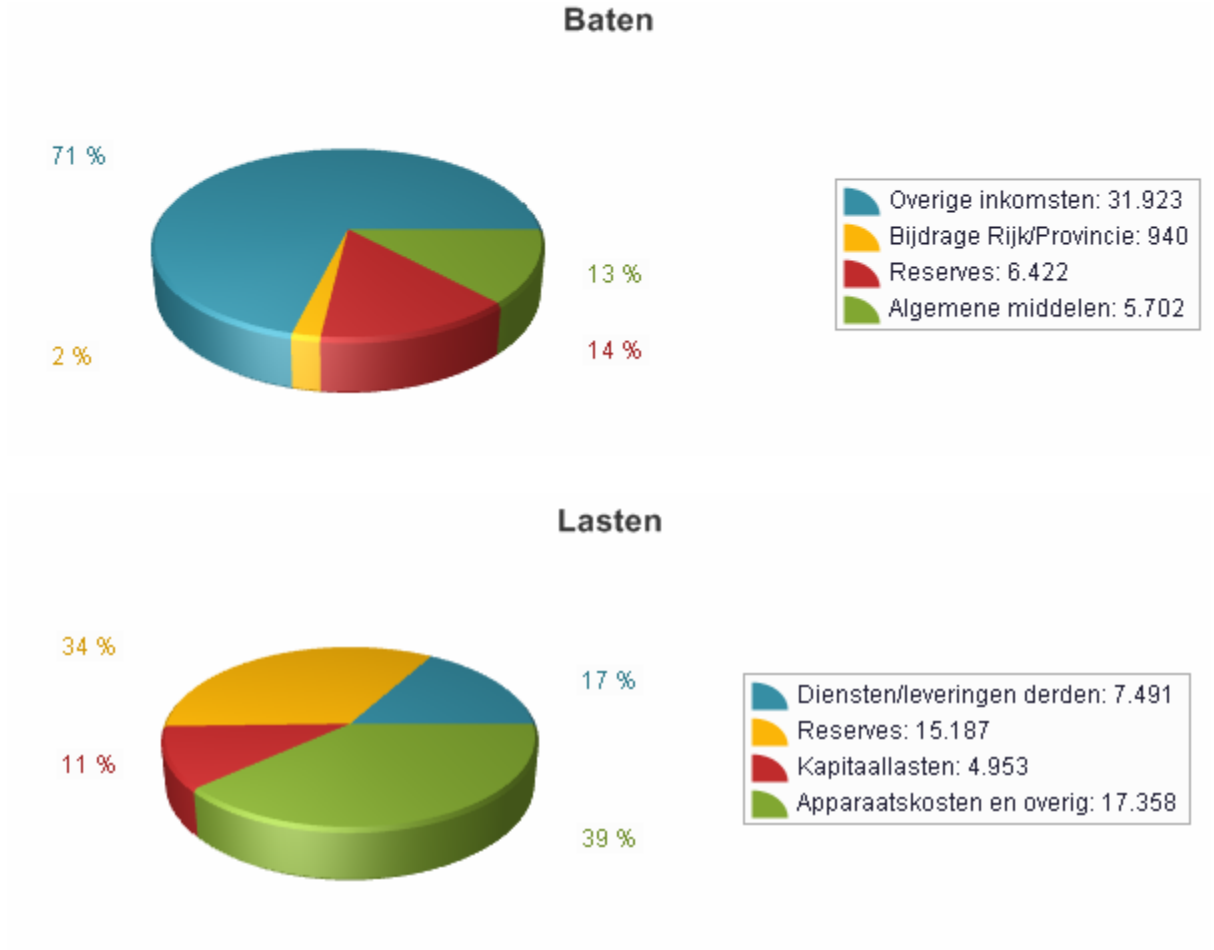

Programma 17B Vastgoedmanagement

Beleidsverantwoording

Algemeen

Het jaar 2015 heeft voornamelijk in het teken gestaan van de doorontwikkeling van de Meerjaren Prognose Gebouwen (MPG), de potentiële verduurzamingsopgave en de verdere afbouw van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Meerjaren Prognose Gebouwen
Voor het eerst is er een volledige MPG gepresenteerd. In de MPG zijn de meerjaren perspectieven ten aanzien van lasten, baten en resultaat binnen het Programma Vastgoedmanagement inzichtelijk gemaakt. Daarnaast zijn er diverse maatregelen ter optimalisering van het resultaat gekwalificeerd en gekwantificeerd. De raad heeft de MPG bij de begrotingsbehandeling 2016 vastgesteld.

Afbouw gemeentelijke vastgoedportefeuille
In 2015 is er verdere uitwerking gegeven aan het vastgestelde voornemen om de gemeentelijke vastgoedportefeuille af te bouwen. We hebben in 2015 vijf vastgoedobjecten verkocht: Koestraat 6, Harm Smeengekade 9, Koningin Wilhelminastraat 91, Brinkhoekweg 14 en Graham Bellstraat 3.01 tot en met 3.06. In 2015 is verder een pakket van 10 panden (integraal) in de markt gezet. Daadwerkelijke verkoop van deze panden vindt in 2016 plaats. Daarnaast zijn zeven van de te verkopen gemeentelijke locaties ingebracht in de versnellingsactie sociale woningbouw. Hiermee liggen we goed op schema ten aanzien van de beoogde afbouw van de vastgoedportefeuille.

Projecten nieuwbouw, uitbreiding en renovatie
Er zijn in 2015 enkele bouwprojecten gestart of afgerond:

- Oplevering van het nieuwe Anker in Westenholte.
- Oplevering van de verbouwing van een deel van Het Cultuurhuis in Stadshagen ten behoeve van vestiging van het consultatiebureau van de GGD (langjarige verhuur).
- Oplevering van de nieuwe Havenmeestervoorziening.
- Oplevering van de renovatie van "De Drijber" (voormalige Bonjourlocatie) aan Burgemeester Drijbersingel 11.
- Verbouw Zeven Alleetjes, te beginnen met asbestsanering.

Daarnaast heeft uw raad ingestemd met bouwkundige aanpassingen aan het Celecomplex (Papenstraat 9-13). Eind 2015 zijn de voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van de benodigde werkzaamheden. Aanbesteding en uitvoering vinden plaats in 2016. Tevens heeft de raad ingestemd met het onderzoeken van de mogelijkheid van inzet van Oostzeelaan 6 voor creatie van woningen binnen de flexibele schil. Het onderzoek is in 2015 uitgevoerd en wordt begin 2016 afgerond. Er is een opstal aangekocht ten behoeve van toekomstige herontwikkeling van de locatie: Van Wevelinkhovenstraat 105a.

Verduurzaming
Samen met de provincie Overijssel, het Energiefonds Overijssel en de gemeenten Almelo, Deventer en Hengelo zijn we in 2015 het onderzoek gestart naar de mogelijkheid en haalbaarheid van realisatie een Publieke Esco om de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed te versnellen. Aan de hand van 10 gemeentelijke vastgoedobjecten wordt becijferd of een P-Esco financieel haalbaar kan zijn, welke organisatie(vorm) daar dan bij hoort en welke afspraken er gemaakt moeten worden tussen gemeenten, huurders en de P-Esco. Voor Zwolle zijn drie studieobjecten ingebracht: De Spiegel, Odeon en pand Deltion college aan de Bagijnesingel. In 2016 worden de resultaten van het onderzoek verwacht op grond waarvan een go/no-go kan worden geformuleerd.

Financieel
We hebben 2015 afgesloten met een positief resultaat van circa € 422.000. Dit is circa € 425.000 minder dan begroot. Dit heeft diverse oorzaken, zowel aan de baten- als lastenkant. Zo moest er binnen het programma een voorziening worden getroffen ad € 900.000 voor de in 2016 te betalen kosten asbestsanering Zeven Alleetjes 1. Dit houdt tevens in dat in 2016 het hiervoor gereserveerde bedrag in de Concernreserve vrijvalt.

Relevante kaderstellende nota's

- Meerjaren Prognose Gebouwen (2015)
- Nota Vastgoedmanagement (2013)
- PPN 2015-2018
- Meerjaren Prognose Vastgoed (2015)
- Nota Grondprijzen (2015)
- Nota Wijkaccommodaties (2012)
- Gemeentelijk verhuurbeleid (1987)
- Masterplan Onderwijshuisvesting (2010)
- Masterplan Sportaccommodaties (2009)
- Nulmeting Sportaccommodaties (2011)

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Verminderen leegstand binnen portefeuille		
Streefdoel/indicator		
Ontwikkeling integrale aanpak verduurzaming vastgoedportefeuille		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
De leegstand binnen gemeentelijke vastgoedportefeuille bedraagt circa 10%.	We willen de leegstand terugbrengen tot een niveau van maximaal 5%.	Het leegstandspercentage ligt rond de 5%. Er zijn diverse maatregelen gedefinieerd om de leegstand verder te reduceren de komende jaren (verkoop, sloop, nieuwe verhuur).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Ontwikkeling Meerjaren Prognose Gebouwen (MPG)		
Streefdoel/indicator		
Vastgesteld MPG 2015-2016		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Geen MPG beschikbaar	Een geïmplementeerde MPG.	De MPG is ontwikkeld en geïmplementeerd in de beleidscyclus (bij de begroting).

Relaties met andere programma's
Programma 17A (Meerjaren Prognose Vastgoed).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Afbouwen gemeentelijk vastgoedbezit		
Streefdoel/indicator		
Verkoop 10 panden in 2015		
Nulsituatie	**Norm van 2015**	**Wat is in 2015 gerealiseerd**
Er is een splitsing aangebracht binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille: kernportefeuille en niet-kernportefeuille. Het streven is gedurende de periode 2014-2017 circa 35 gebouwen behorende tot de niet-kernportefeuille te verkopen.	Verkopen van 10 panden in 2015.	We hebben in 2015 vijf panden verkocht, zeven locaties gereserveerd voor de versnellingsactie sociale woningbouw en door middel van een integrale verkoop van nog eens tien panden in de markt gezet (verkoop van deze panden in 2016 verwacht).

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Verduurzaming gemeentelijk vastgoedbezit

Streefdoel/indicator
Afgerond

Nulsituatie	Norm van 2015	Wat is in 2015 gerealiseerd
Verduurzaming wordt in de huidige situatie ad hoc opgepakt. Er is op basis van vooronderzoek in 2013 een plan van aanpak ontwikkeld voor een vervolgproces. Uiteindelijk doel is een ingebedde aanpak van verduurzaming van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.	Geïmplementeerde aanpak verduurzaming gemeentelijk vastgoedbezit.	We zijn samen met provincie en enkele Overijsselse gemeenten gestart met een onderzoek naar haalbaarheid en vorm van een publieke Esco. Het onderzoek wordt in 2016 afgerond, waarna wordt toegewerkt naar een go/no go moment.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	9.735	10.552	13.204	14.830	13.943	15.086	-739	256	-483
Reservemutaties	3.135	3.129	4.517	3.735	4.517	3.795		60	60
Gerealiseerd resultaat	**12.870**	**13.681**	**17.720**	**18.565**	**18.459**	**18.881**	**-739**	**316**	**-423**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Verhuurde panden eindbeheer	-739	256	-483		60	-423
Totaal	**-739**	**256**	**-483**		**60**	**-423**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
verhuurde panden eindbeheer	-423	i	+364 meer ontvangen huur. Dit bedrag is inclusief een bedrag van 185 voor het nieuwe WC Het Anker welke niet in begroting was opgenomen. + 189 lagere energiekosten door ontvangen afrekeningen voorgaande dienstjaren. De voorschotten en afrekeningen waren in diverse gevallen gebaseerd op te hoge schattingen. In 2016 zullen in diverse panden zogenaamde slimme energiemeters geplaatst worden. + 56 lagere doorbelasting van verzekeringspremies - 89 hogere doorbelasting van OZB, waterschapslasten etc. -900 storting in voorziening asbestsanering Zeven Alleetjes

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project	krediet 1-1-2015	nieuw krediet	besteding 2015	restant krediet	dekking derden	dekking res./voorz.	dekking expl.rek.
Uitbreding Hedon	109		146	-37			-37
Zwembad de Vrolijkheid	194		27	167			167
Havenmeestervoorzieningen	434		433	1	0		1
Nieuwbouw Het Anker	3.170	298	3.318	150	-7		157
Diezerstraat 80-82	778	725	313	1.190	1.190		
Stadkamer, aank. en verb.	7.861	3.800	4.479	7.182	120	1.433	5.629
Burg.Drijbers.11-13, verbouw	1.450	160	1.574	36	0	0	36
Celekwartier, doontwikkeling		15	1	14		14	
Aankoop v.Wevelinkh.straat 105A		230	230	afgesloten			
Verduurzaming gem.vastg.port.		60	19	41	1	40	
renovatie Zwartewaterallee 8		3.000		3.000			3.000
Celecomplex, div.werkzaamheden		925	1	924		499	425
Cultuurhuis SH, verbouw tbv GGD		220	130	90			90
	13.996	9.433	10.671	12.758	1.304	1.986	9.468

Specificatie nieuwe krediet:

Project	Bedrag	Besluit	Toelichting
Nieuwbouw Het Anker	298	Berap 2015-2	
Diezerstraat 80-82	725	Rb. 26-10-2015	inrichting/verkoopgereed maken
Stadkamer, aank. en verb.	3.800	Rb. 26-10-2015	
Burg.Drijbers.11-13, verbouw	160		bijdrage Travers
Celekwartier, doontwikkeling	15	BW 15-2-2015	
Aankoop v.Wevelinkh.straat 105A	230	Rb. 26-1-2015	
Verduurzaming gem.vastg.portefeuille	60	Rb. 2-3-2015	
Renovatie Zwartewaterallee 8	1.750	Rb. 2-3-2015	
Renovatie Zwartewaterallee 8	1.250	Rb. 5-10-2015	
Celecomplex, div.werkzaamheden	925	Rb. 21-9-2015	
Cultuurhuis SH, verb.tbv GGD	220	Rb. 21-9-2015	
	9.433		

Specificatie afgesloten krediet:

Project	Bedrag
aankoop van Wevelinkhovenstraat 105A	0
	0

Verantwoording (alle restantkredieten ouder dan 3 jaar en belangrijke restant kredieten korter dan 3 jaar)

Renovatie Zwartewaterallee 8
Aanvang renovatie is in 2016.

Stadkamer aankoop en verbouw
Pand is in 2015 aangekocht, sanering en verbouw is gepland in 2016.

Zwembad Ossenkamp
Nog kleine afrondende werkzaamheden in 2016.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

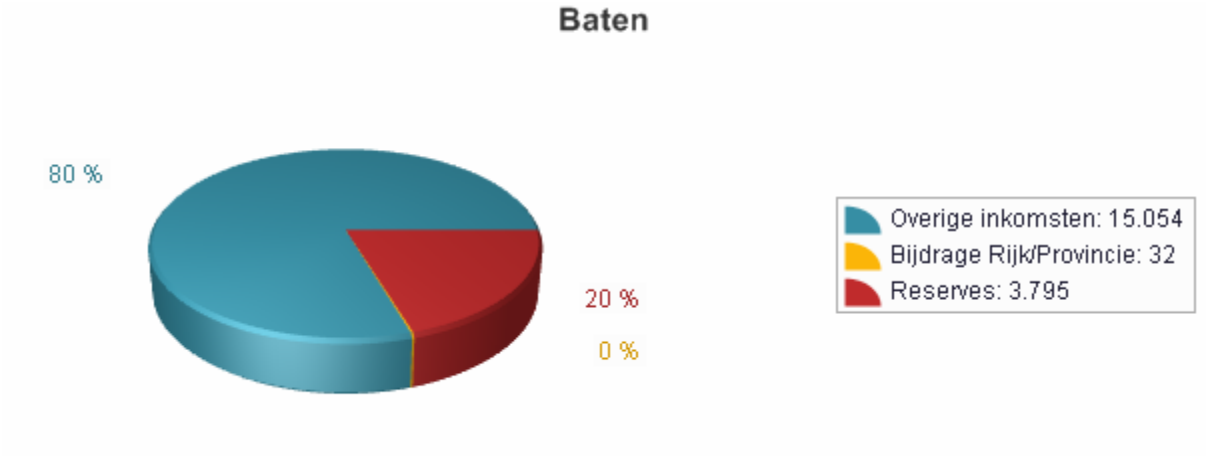

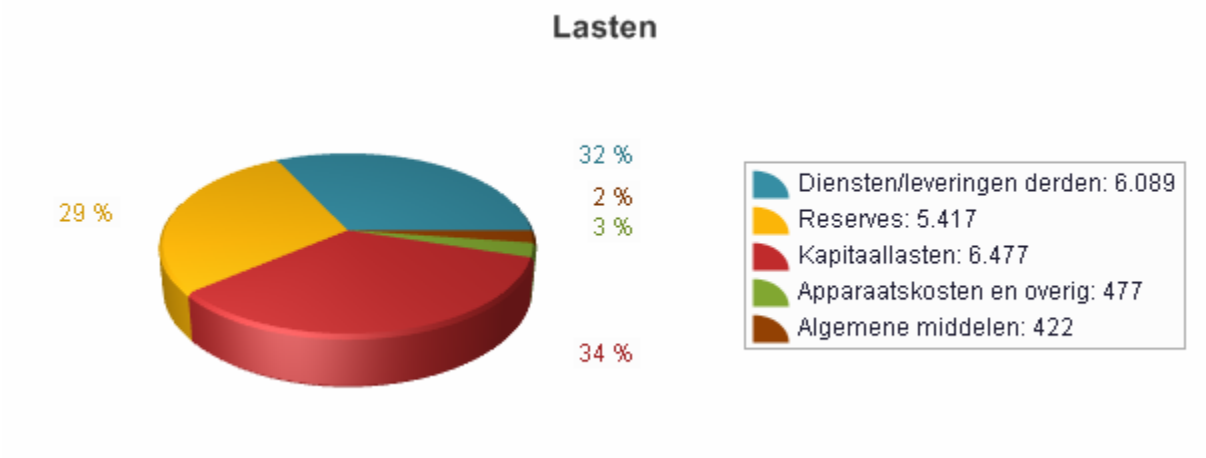

Programma 18 Financiering en algemene dekkingen

Beleidsverantwoording

Algemeen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan in hoofdzaak uit de gemeentefondsuitkeringen en de opbrengst uit de onroerende zaakbelasting. Daarnaast worden algemene middelen verkregen via overige belastingen (m.n. precariobelasting), rente-aftoppingsgelden van reserves en reserveverrekeningen.
De toelichting op de belastingopbrengsten is opgenomen in de verplichte paragraaf lokale heffingen.

Gemeentefondsuitkeringen
De uitkering via het gemeentefonds is in 2015 fors toegenomen vanwege de decentralisatie van de rijkstaken op het terrein van Wmo, jeugd en participatie naar de gemeenten. De nieuwe uitkeringen en de bestaande integratie-uitkering Wmo/hulp bij huishouden gaan gepaard met een rijkskorting, waardoor de bestaande taken met minder middelen door de gemeente moeten worden uitgevoerd. Naast de rijkskorting op het macrobudget ontstaan op onderdelen voor- of nadelen vanwege de gefaseerde herverdeling van de beschikbare middelen.
In totaal is in 2015 € 261 mln. via het gemeentefonds ontvangen. Ten opzichte van 2014 een toename van € 120 mln., voor €127 mln. het gevolg van de nieuwe uitkering in het kader van de gedecentraliseerde sociaal domein taken en een korting op de bestaande uitkering hulp bij huishouden. Hiertegenover staat een fors nadeel op de algemene uitkering dat met name het gevolg is lagere accresramingen en van doorgevoerde rijkskortingen op het gemeentefonds, zoals korting onderwijshuisvesting, opschalingskorting apparaatskosten, BTW compensatiefonds en overheveling onderwijsgelden voor buitengewoon onderhoud naar de scholen.
De uitkeringen uit het gemeentefonds worden onderverdeeld in de algemene uitkering en integratie- en decentralisatie-uitkeringen.De nieuwe uitkeringen in het kader van het sociaal domein worden verstrekt via de integratie-uitkering.

Ontwikkeling uitkering gemeentefonds 2013-2015

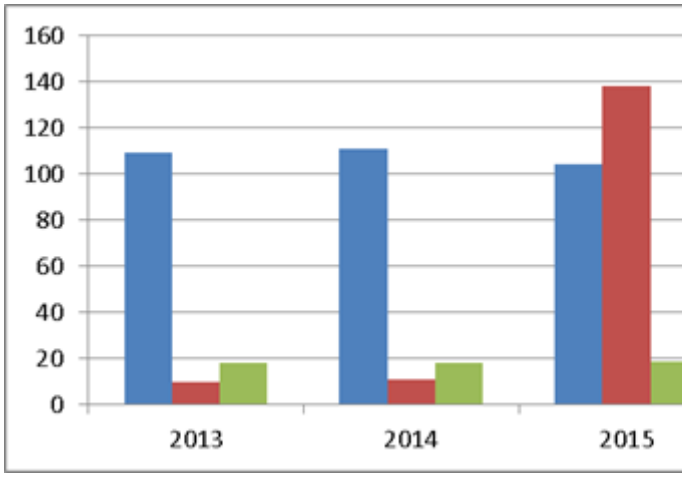

Onderverdeling gemeentefondsuitkeringen:	2013	2014	2015
Algemene uitkering	109	111	104
Integratie-uitkeringen	10	11	138
Decentralisatie-uitkeringen	18	18	19
Totaal	**137**	**140**	261

(bedragen x € 1 mln.)

Algemene uitkering:
De algemene uitkering is voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De autonome groei (accres) van de algemene uitkering is gekoppeld aan een afgebakend deel van de rijksuitgaven. Stijgen de rijksuitgaven dan ontvangen de gemeenten een hogere uitkering en andersom dalen de rijksuitgaven dan ontvangen de gemeenten minder. In 2015 heeft deze koppeling aan de rijksuitgaven tot een fors neerwaartse bijstelling van de algemene uitkering geleid. Via de informatienota's over mei- en septembercirculaire hebben wij u daarover geïnformeerd. Evenzo over de gevolgen van het groot onderhoud aan de verdeelsystematiek van het gemeentefonds en de extra doorgevoerde rijkskortingen zoals hiervoor al genoemd.
Tevens was in 2015 sprake van een nadelige verrekening over 2014 vanwege onderuitputting op de rijksuitgaven. De definitieve verrekening van het jaarlijks accres vindt plaats in het jaar na het betreffende begrotingsjaar. De verrekening over 2015 wordt in de meicirculaire 2016 opgenomen.

In onderstaand overzicht is het verloop van de onderuitputting op de rijksuitgaven vanaf 2012 opgenomen.

Overzicht accressen en onderuitputting rijksuitgaven				
	Reëel Accres	Prijsontwikkeling	Totaal Accres	Onderuitputting rijksuitgaven
2012	-2,65%	1,25%	-1,43%	0,7 mln.
2013	-1,98%	1,54%	-0,44%	-0,2 mln.
2014	2,02%	0,75%	2,18%	0,9 mln.
2015	-1,18%	1,00%	-2,18%	n.t.b.

Risico’s algemene uitkering gemeentefonds
Bijstelling van de accressen is een reëel risico. Elk jaar weer blijkt dat de oorspronkelijk raming van het accres geregeld wordt bijgesteld. Neerwaartse bijstelling van het accres is een reëel risico. In de risicomatrix nemen we 1% als structureel risico mee. Een ander reëel risico betreft de verdeelsystematiek van de algemene uitkering. De werkelijk ontvangst via de algemene uitkering is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de verdeelmaatstaven bij de andere gemeenten. Ook dit risico stellen wij op 1% van de algemene uitkering.

Integratie- en decentralisatie-uitkeringen:
In 2015 hebben we drie integratie-uitkeringen en 19 decentralisatie-uitkeringen ontvangen. Ten opzichte van 2014 zijn de integratie-uitkeringen uitgebreid met de uitkeringen in het kader van het sociaal domein. Bij de decentralisatie-uitkeringen zijn er ten opzichte van 2014 zeven vervallen en acht nieuwe bijgekomen. Daarnaast zijn enkele uitkeringen qua hoogte gewijzigd. Het merendeel van de uitkeringen heeft een incidenteel karakter en betreft veelal een overheveling van specifieke rijksuitkeringen naar een decentralisatie-uitkering via het Gemeentefonds. In de regel worden de gelden aangewend voor het doel waarvoor ze zijn ontvangen.
In 2015 hebben wij de volgende integratie- en decentralisatie-uitkering ontvangen:

	2015	2014
Integratie-uitkeringen (bedragen x € 1 mln.)		
Wmo (oud, hulp bij huishouden)	8,24	11,15
Sociaal domein:		
- Wmo (2015)	16,61	-
- Wmo (beschermd wonen, centrumgemeente)	58,34	-
- Jeugd	35,11	-
- Participatie	19,97	-
Vergunningen, toezicht en handhaving	0,35	0,35
Totaal	**138,62**	**11,50**
Decentralisatie-uitkeringen		
Beeldende kunst en vormgeving	0,15	0,15
Bodemsanering	0,70	0,33
Combinatiefuncties Brede school, sport en cultuur	0,47	0,47
Gezond in de stad	0,07	0,05
Zichtbare schakel / Wijkverpleegkundige	-	0,12
Homo-emancipatiebeleid (LHBT)	-	0,03
ISV	-	1,12
Jeugd	0,21	0,21
Jeugdwerkloosheid	0,10	-
Maatschappelijke opvang	10,18	7,60
Versterking peuterspeelzalen	0,21	0,21
Veiligheidshuizen	0,22	0,22
Vrouwenopvang	3,72	3,41
We can Young	0,02	0,02
Invoeringskosten Jeugdzorg	-	0,23
CJG (Centra voor jeugd en gezin)	-	2,83
Mantelzorg	-	0,04
Koopkracht tegemoetkoming	-	0,44
Implementatie participatiewet	0,50	-0,10
Eigen Kracht	0,03	-
Huishoudelijke hulp	1,00	-
Bed, bad en brood	0,16	-
Pilot nabestaanden	0,12	-
Faciliteitenbesluit opvangcentra	0,04	-
Herstructurering WSW sector	0,97	-
Projectstimuleringsmaatregelen	0,01	-
Totaal	**18,88**	**17,56**

Financiering
Voor de beleidsmatige verantwoording van de financiering verwijzen wij naar de verplichte paragraaf financiering.

Verbonden partijen
In dit programma wordt de algemene deelneming van de Bank Nederlandse Gemeenten verantwoord. De resultaten van de overige deelnemingen (o.a. Vitens, Enexis en ROVA) worden onder de betreffende programma's verantwoord. Het totaal overzicht van deelnemingen is te vinden in paragraaf 3: Verbonden Partijen.
De BNG draagt bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor inwoners. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Zwolle is aandeelhouder van de bank vanwege (geringe) invloed op de dienstverlening en tarieven van de bank en het rendement op de aandelen. Over 2015 zijn er geen bijzonderheden te melden. Meer gedetailleerde informatie over deze verbonden partijen en de financiële resultaten over 2015 zijn te vinden in paragraaf 3: Verbonden Partijen.

De uitvoering van de gemeentelijke belastingheffing en -inning en de Wet woz wordt uitgevoerd door de verbonden partij Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn. Zij legt aan de inwoners één aanslag op voor zowel de gemeentelijke belastingen als de belastingen van het Waterschap. Zie voor nadere informatie paragraaf 3: Verbonden Partijen.

Stelposten
Onder de stelposten vallen onder andere de post incidenteel onvoorzien en de stelpost nog functioneel te ramen. De stelposten worden alleen op begrotingsbasis gehanteerd. Zodra een besluit is genomen om de stelpost aan te wenden dan wordt het budget afgeraamd en overgeheveld naar op het desbetreffende programma. Op rekeningbasis worden dan ook geen uitgaven geboekt op de stelposten. Onder onderdeel B van de jaarrekening is de besteding van de post onvoorzien opgenomen.

Gemeentelijke belastingen
Onder deze categorie worden de volgende algemene dekkingsmiddelen verantwoord:

- OZB woningen en niet-woningen
- Precariobelasting
- Baatbelasting
- Toeristenbelasting
- Naheffingsaanslagen fiscalisering parkeerboetes

In de verplichte paragraaf lokale heffingen zijn de ontwikkelingen omtrent de gemeentelijke belastingen toegelicht.

Financieel overzicht (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2015		Begroting t/m raad 14-12-2015		Rekening 2015		Te verklaren verschil t.o.v. begroting 14-12-2015 -= nadeel; += voordeel		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	5.183	299.866	3.978	307.779	2.721	308.880	1.257	1.102	2.358
Reservemutaties	5.769	5.814	18.622	21.477	18.810	25.928	-189	4.452	4.263
Gerealiseerd resultaat	**10.952**	**305.680**	**22.600**	**329.255**	**21.532**	**334.809**	**1.068**	**5.553**	**6.622**

Verschillen ten opzichte van de begroting inclusief begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)

- = nadeel / + = voordeel	Lasten	Baten	Saldo baten en lasten	Storting reserve	Onttrekking reserve	Gerealiseerd resultaat
Uitkering gemeentefonds		471	471			471
Reserve verrekeningen				-189	4.452	4.263
Uitvoering wet W.O.Z.	11	1	12			12
Bel.OZB,precario, toeristenbel		610	610			610
Invordering	-7		-7			-7
Overige dekkingmiddelen		12	12			12
Deelnemingen algemeen						
Overige financiering	-1	124	123			123
Renteverrekening reserves						
Stelposten	844	-115	729			729
Onvoorziene uitgaven inc./str	410		410			410
Geldlening.vm Zandhove-Sophia						
Totaal	**1.257**	**1.102**	**2.358**	**-189**	**4.452**	**6.622**

Financiële verantwoording

Analyse afwijkingen > € 50.000 tussen begroting na wijziging en programmarekening 2015

Product	afwijking	I/D	Analyse
Uitkering gemeentefonds	+471	I	Het voordeel heeft voor € 268.000 betrekking op de uitkering brede impuls combinatiefuncties. De lasten zijn onder programma sport meegenomen., Het overige verschil is het gevolg van actuele gegevens inzake de verdeelsystematiek van het gemeentefonds,
Reserve verrekeningen	+4.263	I	Voor € 5,3 mln. betreft het een onttrekking aan de algemene concernreserve (onderdeel weerstandsvermogen vastgoed) ter dekking van het nadelig resultaat op vastgoed. Het overige verschil betreft voor € 0,5 mln. aan verrekeningen met de reserve incidentele bestedingen, vanwege niet benodigde gelden voor verhuurde panden. Deze middelen blijven beschikbaar voor 2016 e.v. Daarnaast heeft de geraamde vrijval aan middelen uit de reserve stadsuitleg € 0,3 mln. en de reserve parkeren ad € 247.000 niet in 2015 plaatsgevonden. Deze worden in 2016 ten gunste van de algemene middelen gebracht.
Bel.OZB, precario, toeristenbelasting	+610	I/D	De OZB laat een voordeel zien. Dit voordeel bestaat voor een deel uit doorwerking 2014 en uit een voordeel ontstaan over 2015. Dit voordeel is relatief hoog omdat de begroting 2015 niet is aangepast n.a.v. het positieve resultaat over 2014. Hierdoor ontstaat er dus een stapeling van voordelen. Het voordeel bij woningen dat is ontstaan door tariefsberekening (125.000) is in 2016 verrekend waardoor de tarieven bij woningen lager zijn vastgesteld.
Stelposten	+729	I	Voor € 230.000 betreft het een vrijval van middelen vanuit de stelpost toezicht en handhaving. Voor € 320.000 heeft voordeel betrekking op de post surplus bedrijfsvoeringsbezuinigingen, deze post wordt ingezet voor dekking van de bedrijfsvoeringsresultaten (zie programma bestuur). Het restant betreft overige mee- en tegenvallers.
Onvoorziene uitgaven incidenteel/structureel	+410	I	Het beroep op de post onvoorzien (begroot € 500.000) is beperkt gebleven tot € 90.500 (voor een specificatie verwijzen wij naar het afzonderlijk overzicht in paragraaf 3.7).

Bedragen x € 1.000

De genoemde verschillen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders.
I = incidenteel verschil, D = verschil met doorwerking naar latere jaren (structureel of meerjarig incidenteel)
- = nadeel, + = voordeel

Overzicht restant investeringskredieten:

Project
n.v.t.

Specificatie nieuwe krediet:

Project
n.v.t.

Specificatie afgesloten krediet:

Project
n.v.t.

Financiële structuur lasten en baten bestaand beleid (x € 1.000)

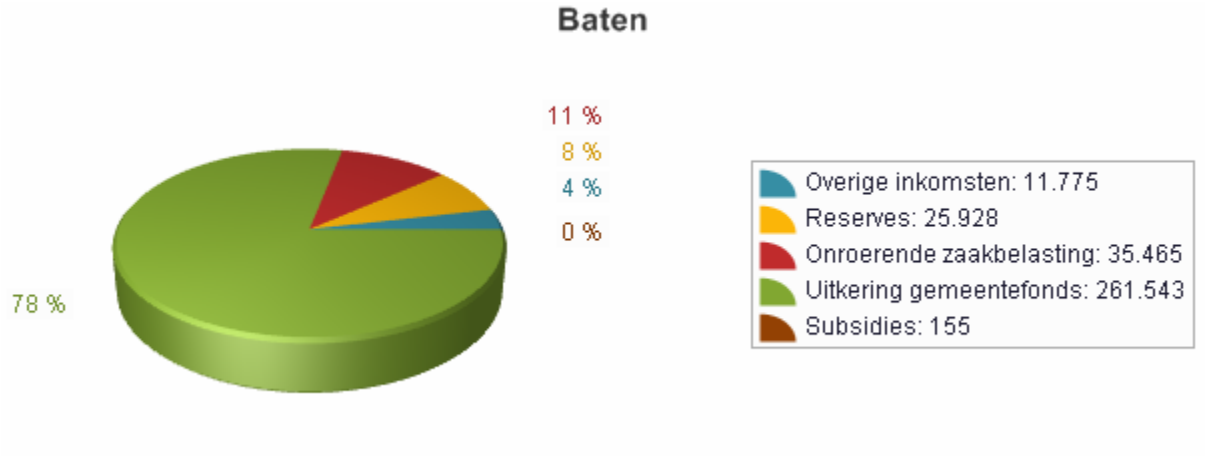

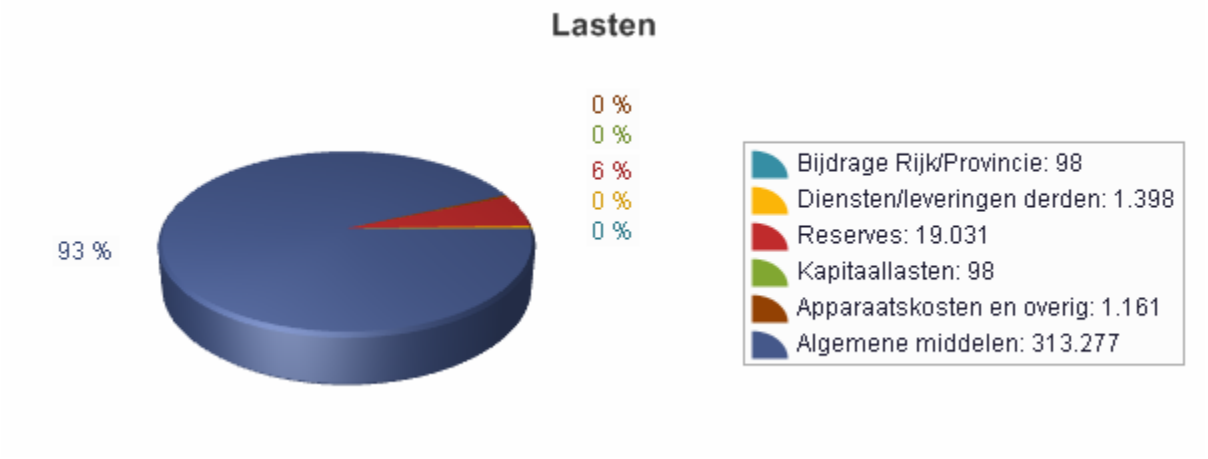

Verplichte paragrafen

Paragraaf 1 Kapitaalgoederen

Inleiding

Met het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte is een omvangrijk deel van de begroting gemoeid. In deze paragraaf is per onderdeel aangegeven vanuit welk beleidskader wordt gewerkt, wat de stand van zaken is, wat de financiële consequenties zijn en wat de actuele risico inschatting is. Deze onderdelen zijn:

- wegen
- riolering
- infrastructurele kunstwerken
- water
- groen
- speelvoorzieningen
- straatmeubilair
- buitensport accommodaties
- onderwijsgebouwen
- verhuurde panden Vastgoed inclusief panden t.b.v. huisvesting gemeentelijk personeel

Openbare ruimte
Het algemeen beleidskader voor wegen, riolering, infrastructurele kunstwerken, water, groen, speelvoorzieningen en straatmeubilair is geactualiseerd. De vernieuwde visie op het beheer van de openbare ruimte is in 2015 vastgesteld.

Een deel van het beheer van de openbare ruimte wordt uitgevoerd door de ROVA. De gewenste kwaliteit van het groen ligt vast in de productbladen beheer openbare ruimte ROVA – Gemeente Zwolle.

Voor extra informatie wordt verwezen naar programma 8.

Wegen
beleidskaders:
De kadernota onderhoud wegen d.d. 2005.

Stand van zaken:
Jaarlijks worden de binnenstad en de hoofdinfrastructuur geïnspecteerd. Bij de overige wegen gebeurt dat eens in de 2 jaar. Deze gegevens worden verwerkt in ons beheersysteem. In 2014 zijn we overgegaan naar een nieuw beheersysteem. Dit systeem biedt meer mogelijkheden voor integraal plannen en sluit aan bij de behoefte om vanuit beheer en onderhoud te gaan werken met een MJOP (MeerJarenOnderhoudsPlan). Om het nieuwe beheersysteem volledig up tot date en operationeel te maken is er afgelopen jaren een volledige inspectie gehouden van alle wegen.

Op de wegen/wegvakken, waarvan het beheersysteem aangeeft dat er onderhoud nodig is vanwege ernstige gebreken, wordt een extra toets uitgevoerd. Een zogenaamde "maatregeltoets". Zo wordt de omvang van de onderhoudsbehoefte van de eerste twee planjaren duidelijker zichtbaar gemaakt. Ook de omvang van achterstallig onderhoud wordt hiermee duidelijker in beeld gebracht. De prioritering van deze uitkomsten wordt enerzijds bepaald door criteria in de kadernota wegen, maar vooruitlopend op de nieuwe visie op beheer en onderhoud wordt ook nadrukkelijk rekening gehouden met behoeften en opgaven vanuit de stad, en meer rekening gehouden met het gebruik van onze openbare ruimte.
Dit resulteert in een groslijst voor onderhoud wegen, die - samen met de groslijsten van andere producten en projecten - de basis vormt voor het MJOP en het daaruit voortkomende jaarplan.

Financiële consequenties beleidsdoel:
Er was circa € 4,6 mln. beschikbaar voor onderhoud van asfalt- en elementenwegen (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen, onderdeel I overige risicoposten).

financiële vertaling in de begroting:
In 2015 was per saldo circa € 8 mln. gemoeid met het product wegen, waarvan circa € 4.6 mln. voor het feitelijk/technisch onderhoud van de Zwolse wegen. Aan vervangingsinvesteringen was € 420.000 (exclusief BTW) beschikbaar in 2015.
Onder het product wegen vallen ook posten als straatreiniging, onkruidbeheer en gladheidbestrijding. Vandaar dat niet het gehele budget van product wegen beschikbaar is voor daadwerkelijk wegonderhoud.

Actuele risico inschatting:

- Als wegbeheerder zijn wij aansprakelijk voor schade ontstaan als gevolg van gebreken aan de weg (zie verplichte paragraaf 2). De veiligheid van de weggebruikers is (in principe) niet in het geding. Er is een klein risico met betrekking tot het voldoen aan de veiligheid, omdat onveilige situaties ons niet altijd bekend zijn. Zodra we dit weten wordt het direct verholpen.
- Voorgaande jaren heeft ZSA (geluidsreducerend asfalt) tot extra kosten geleid, omdat de levensduur korter was dan berekend en verwacht. In 2015 hebben we voor ZSA op de Westenholteallee extra middelen ingezet.(zie programma 8)

Risicoverantwoording:
In 2015 is met betrekking tot hierboven aangegeven risico's geen sprake geweest van bijzondere situaties of nieuwe knelpunten.

Riolering

Beleidskader:
Het gemeentelijk rioleringsplan 2011 - 2015 (GRP).
Dit geeft aan hoe wij invulling geven aan onze wettelijke zorgplichten (Waterwet) voor het inzamelen en transporteren van afvalwater, afstromend hemelwater en grondwater.

Stand van zaken:
Om de uitgaven van onderhoud, energiekosten, adviezen, verbetermaatregelen en kapitaallasten te dekken wordt rioolheffing geheven. De opbrengst van de rioolheffing en de overige inkomsten (bijdragen derden) dekken de uitgaven 100%. Om sterke schommelingen in de hoogte van de jaarlijks vast te stellen rioolheffing op te vangen, maken wij sinds 1996 gebruik van de egalisatiereserve tarieven rioleringen. De financiering van de aanleg van riolering in nieuw te ontwikkelen woon- en werkgebieden vindt geheel plaats via de grondexploitatie.
Er is geen achterstallig onderhoud. Bij het vervangen van riolen die in het grondwater liggen moet bronbemaling worden toegepast om de grondwaterstand tijdelijk te verlagen. Wanneer er ernstige bodemverontreinigingen in de nabijheid zijn, kan een grondwateronttrekking nadelige gevolgen hierop hebben. Om dit te voorkomen kan het noodzakelijk zijn om duurdere uitvoeringstechnieken toe te passen.

Financiële consequenties beleidsdoel:
Uitgangspunt bij uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is dat de uitgaven kostendekkend zijn. De egalisatiereserve is positief, zodat wij een onvoorziene tegenvaller op kunnen vangen.

Financiële vertaling in de begroting:
Voor 2015 werden investeringsuitgaven ad € 0,6 mln. begroot. Voor het dagelijks beheer / onderhoud is € 4,1 mln. uitgegeven (exclusief kapitaallasten ad € 2,5 mln, € 0,2 mln. incassokosten en € 0,6 mln. forfaitair bedrag BTW compensatie).
Voor wat betreft de tariefontwikkeling 2016 en de egalisatievoorziening wordt verwezen naar de tarievennota 2016.

Actuele risico inschatting:
Geen risico's.

Risicoverantwoording:
In 2015 hebben zich geen onverwachte zaken voorgedaan.

Infrastructurele kunstwerken
Dit betreft bruggen, tunnels, kades, havens, sluizen, remmingswerken en waterkeringen.

Beleidskaders:
Er zijn geen landelijke of Zwolse kaders/richtlijnen inzake het beheer/onderhoud civiele kunstwerken.

Stand van zaken:
Op grond van een eenvoudig beheersysteem wordt een globale onderhoudsplanning opgesteld.
Omdat de onderhoudskosten per kunstwerk sterk kunnen verschillen kunnen deze alleen na gedetailleerde inspecties worden vastgesteld. Dat wil zeggen dat alle kunstwerken op basis van "Zwolse kennis en ervaring" worden beheerd en onderhouden (technisch). Alle kunstwerken worden minimaal eens per 2 jaar geïnspecteerd, op de aspecten heel en veilig. Op grond van de geconstateerde "schadebeelden" worden de schades beoordeeld en maatregelen vastgesteld. De 'veiligheid' bepaalt de prioriteit van de maatregel(en). De omvang van de uit te voeren maatregelen wordt bepaald door het jaarlijks beschikbare onderhoudsbudget. Grootschalige renovaties worden niet uit het onderhoudsbudget gefinancierd, maar incidenteel bekostigd. De technische installaties van de beweegbare bruggen worden jaarlijks geïnspecteerd op functionaliteit/storingsrisico. Landelijk is er zorg over de constructieve veiligheid van bruggen. Door de periodieke inspectie van alle kunstwerken hebben wij een goed beeld van de bruggen. Er zijn geen aanwijzingen dat voor de Zwolse bruggen de constructieve veiligheid gevaar loopt.

Financiële vertaling in begroting:
In 2015 was voor de kunstwerkenzorg circa € 1,3 mln. (inclusief € 330.000 kapitaallasten) beschikbaar. Hiervan wordt het dagelijkse beheer en onderhoud uitgevoerd. Binnen het huidige budget is zeer beperkte financiële ruimte voor verzorging van de kunstwerken (aspect 'schoon'). De beschikbare middelen worden ingezet om gevaarlijke situaties te voorkomen en (aanstootgevende) graffiti te verwijderen.
Aan vervangingsinvesteringen was in 2015 voor kunstwerken (€ 549.000 exclusief BTW) beschikbaar.

Actuele risico inschatting:
Geen risico's.

Risicoverantwoording:
In 2015 is met betrekking tot hierboven aangegeven onderwerp geen sprake geweest van bijzondere situaties /knelpunten.

Water
Het gaat hier om watergangen, sloten, bermen, bermsloten en beschoeiingen.

Beleidskaders:
Grasbeheer 2008 – 2017 (voor de natte graslandjes en oevers)
De snijschouw ligt vast in de maaibestekken.

Stand van zaken:
Op de meeste Zwolse watergangen en sloten ligt de zogenaamde wettelijke schouwplicht (snijschouw) van het waterschap. Het technische onderhoud van beschoeiingen e.d. gebeurt op basis van “Zwolse kennis en ervaring”. We inspecteren minimaal eens in de 2 jaar. De nadruk van de inspecties ligt op de aspecten heel, veilig en stabiliteit. De inspecteur noteert de geconstateerde “schade” en in overleg met de beheermanager worden de schades beoordeeld en maatregelen vastgesteld. De veiligheid en stabiliteit bepalen de prioriteit van de maatregel(en).

Financiële vertaling in begroting:
Voor het technische onderhoud van beschoeiingen en baggeren is per saldo circa € 500.000 beschikbaar. Voor onderhoud sluizen en remmingswerken is in 2015 per saldo circa € 100.000 beschikbaar. Aan vervangingsinvesteringen is in 2015 voor blauw beheer (beschoeiingen, kademuren en drijvende steigers) € 330.000 beschikbaar.

Actuele risico inschatting:
Op korte termijn zijn er geen risico’s. De kademuren langs de Thorbeckegracht en Diezerkade/Bleekerswegje zijn voorzien van een houten fundering die bij extreem laagwater zichtbaar is. Hierdoor kan houtrot versneld plaatsvinden waardoor de stabiliteit van de kademuren sterk kan teruglopen. Inspecties bij laagwater hebben aangetoond dat delen van het houtwerk sterk zijn ingerot. In 2015 is onderzoek gedaan naar de stabiliteit van de kademuren. Conclusie van het onderzoek is dat instortingsgevaar niet te verwachten is. Zoals het er nu naar uit ziet zullen de kosten voor herstel ca. € 2,5 ton zijn. Dit kan worden opgevangen binnen de bestaande middelen.

Risicoverantwoording:
zie actuele risico inschatting

Groen

Beleidskaders:
- De bomenverordening 2013 inclusief Groene Kaart.
- De lijst Bijzondere Bomen 2013
- Het renovatieplan Licht op Groen, d.d. 2002.
- De nota Binnenstadsparken Zwolle, d.d. 1999.
- Het Groenbeleidsplan (GBP) 1998 – 2010 d.d. 1998.
- De Groene Agenda 2015

Stand van zaken:
Alle ‘groeninformatie’ staat in het digitale groenbeheerssysteem en is opgenomen in Geopoort. Zo is al het groen in Zwolle inzichtelijk en met een interne raadpleegfunctie opvraagbaar.
Iepen en kastanjebomen worden gecontroleerd. Zieke iepen worden direct verwijderd en vervangen. De ongeveer 12.000 risicobomen worden om de 2 jaar geïnspecteerd; de 800 “echte” risicobomen worden elk jaar gecontroleerd aan de hand van de VTA keuring (Visual Tree Assessment). Afhankelijk van de uitkomsten van de VTA inspectie worden maatregelen getroffen.

Financiële consequenties beleidsdoel:
In 2002 is de kwaliteit van het bestaande groen gedetailleerd geëvalueerd en is het renovatieplan ‘Licht op Groen’ opgesteld. Om het onrendabele groen om te bouwen tot efficiënt ingericht en duurzaam te beheren groen is jaarlijks € 124.000 (prijspeil 2015) beschikbaar gesteld. In 2016 zijn met de beschikbare middelen omvormingen uitgevoerd.

Financiële vertaling in begroting:
In de begroting 2015 is circa € 7,9 mln. (inclusief kapitaallasten à € 310.000) opgenomen voor regulier groenonderhoud, te weten stedelijke beplanting, buitengebieden, gras, stedelijke tuinen en voorzieningen in het groen.
Aan vervangingsinvesteringen was in 2015 voor groen € 250.000 (exclusief BTW) beschikbaar. Een deel van de 2014 vervangingsinvestering is gebruikt voor het vervangen van de bomenstructuur langs Thorbeckegracht, waar de Kastanjebloederziekte herhaald is geconstateerd. Een deel van de nog beschikbare vervangingsinvesteringen is in 2015 ingezet voor het herplanten van bomen die bij storm zijn beschadigd of omgewaaid.

Actuele risico inschatting:
De afgelopen jaren worden we door de klimaatverandering steeds vaker geconfronteerd met boomziektes en stormschade. Daarnaast is er nog sprake van achterstallig onderhoud.
boomziektes en –plagen:
- Iepen, kastanjebomen en risicobomen worden gecontroleerd. Vanwege kans op infectie van gezonde bomen worden zieke iepen direct verwijderd en vervangen. Wat de kastanjeziekte betreft worden er preventieve maatregelen genomen. Dode kastanjes worden verwijderd en vervangen. De potentiële risicobomen, circa 12.000 stuks, worden om de 2 jaar geïnspecteerd; de “echte” risicobomen, circa 800 stuks, worden elk jaar gecontroleerd.
- De eikenprocessierups heeft zich in 2015 gestabiliseerd, mede door extra maatregelen in het najaar van 2014. Direct optreden is noodzakelijk vanwege de gezondheidsrisico’s voor onze burgers.
- Overlast door de spinselmot is in 2014 verder afgenomen. In 2014 is beplanting vervangen waar veel spinselmot in zit door andere soorten. In 2015 zal daarin nog een slag worden gemaakt om de overlast verder te verminderen.
- De essentakkensterfte, is voor het eerst gesignaleerd in Zwolle in 2012 en breidt zich langzaam verder uit.
- Bovendien neemt overlast door “lekkende bomen” toe. Door warmere zomers, hebben bomen meer last van luizen, die daardoor vaker hinderlijk gaan "druipen". Naast lindes geven sinds 2012 ook andere boomsoorten deze overlast.
- Het bestand van de kleine straatbomen "vergrijst". In 2016 zullen we een meerjarig vervangingsplan maken dat zal worden opgenomen in de Meerjaren Onderhoudsopgave (MJOP).

Stormschade:
In 2015 zijn er meerdere stormen geweest met totaal € 450.000 schade. Met name de zomerstorm van juli heeft veel schade veroorzaakt. Er is toen veel schade ontstaan doordat de bomen in blad stonden en daardoor veel wind vangen.

Achterstallig onderhoud:
In 2002 is de kwaliteit van de heesters en bomen in de stad geïnventariseerd. Daaruit bleek dat 20% van alle heesters en bomen onder basis kwaliteit is (achterstallig onderhoud hebben). Met het renovatieplan "Licht op Groen" zijn we bezig met het wegwerken van het achterstallige onderhoud. In 2015 is daarvan weer een jaargang uitgevoerd.

Risicoverantwoording:
In 2015 is er veel schade opgetreden door meerdere stormen. Een storm aan het begin van het jaar heeft relatief weinig schade aangericht, maar de zomerstorm van juli had veel schade tot gevolg omdat de bomen was er beperkte schade. Een deel van de kosten kon worden opgevangen in de lopende begroting, door prioriteiten te stellen en investeringen door te schuiven naar 2016.

Speelvoorzieningen

Beleidskaders:
De Nota Speelruimte in Zwolle d.d. 2000 (geactualiseerd in 2010 voor de natuurspeelplaatsen).
Speelruimtekaarten tot 12 jaar d.d. 2004.
Het Besluit Veiligheid Attractie- en speeltoestellen; sinds maart 1997 van kracht.

Stand van zaken:
In 2015 zijn in het voorjaar alle speeltoestellen geïnspecteerd door een onafhankelijk bureau. Op grond van de uitkomsten van de inspectie zijn reparaties uitgevoerd en zijn toestellen vervangen.
Er kunnen onaangekondigde controles op veiligheid worden uitgevoerd door de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA).
In 2015 zijn we door de NVWA niet aangesproken op onveilige situaties bij de reguliere speelplekken. Wel zijn we aangeschreven vanwege niet-gecertificeerde particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte.

Financiële vertaling in begroting:
In 2015 was € 200.000 beschikbaar voor vervangingsinvesteringen voor spelen. In de begroting 2015 was € 640.000 opgenomen voor regulier onderhoud, waarvan € 200.000 voor kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen (m.a.w. € 440.000 is beschikbaar voor onderhoud).

Actuele risico inschatting:
Geen risico's.

Risicoverantwoording:
In 2015 is met betrekking tot hierboven aangegeven onderwerp geen sprake geweest van bijzondere situaties /knelpunten.

Straatmeubilair
Het gaat hier om openbare verlichting (ovl) en verkeersregelinstallaties (vri's).

Beleidskader:
In de informatienota aan de raad van 11 december 2012 staat de visie op openbare verlichting en de aanpak voor (grootschalige) vervanging openbare verlichting.

Stand van zaken:
De gemeente streeft naar een zo duurzaam mogelijke openbare verlichting. Het beoogd doel is het openbare leven bij duisternis zo veilig en leefbaar mogelijk te maken, door het hebben en onderhouden van een veilige, energiezuinige en duurzame openbare verlichting, waarbij de (visuele) neveneffecten voor mens, dier en plant tot een minimum beperkt blijven.
Bij de vervanging moet rekening worden gehouden met de landelijke en Europese richtlijnen voor openbare verlichting. Door in bestaande situaties 1 op 1 te vervangen worden de huidige richtlijnen niet gehaald. Het wordt vanwege de hoge netwerkkosten te kostbaar om volledig aan de aanbevolen normen te voldoen. Om te voldoen moeten de afstanden tussen de masten worden verkleind en er lantaarnpalen worden bijgeplaatst (zgn. verdichten). De verwachting is, dat Led of andere innovatieve verlichting wordt ontwikkeld, die aansluit op de bestaande mastopstellingen en waarmee we beter voldoen aan de normen. Voor nieuwe verlichtingsontwerpen ten behoeve van projecten en reconstructies ontwerpen we volgens de richtlijnen.
De verkeersregelinstallaties (vri's) moeten betrouwbaar zijn, daarvoor worden ze jaarlijks geïnspecteerd op technisch functioneren. Daarnaast worden ze twee keer per jaar visueel gecontroleerd.

Financiële vertaling in begroting:
Voor het technische onderhoud van straatmeubilair is in 2015 € 2,7 mln. beschikbaar, inclusief € 360.000 kapitaallasten.
Aan vervangingsinvesteringen is in 2015 voor straatmeubilair € 900.000 (exclusief BTW) beschikbaar, waarvan € 400.000 meerjarig incidentele middelen in verband met ombouw openbare verlichting naar LED-verlichting.

Actuele risico inschatting:
Tot nu toe vervingen we met het bestaande budget voor openbare verlichting circa 100 slechte masten en armaturen per jaar. Met als risico dat we over een aantal jaren geconfronteerd zouden worden met grote uitval en hoge kosten (kapitaalvernietiging en mogelijke sociale en verkeersonveiligheid). Omdat dat onwenselijk is, is in de PPN 2014 - 2017 budget beschikbaar gesteld voor de eerste fase van grootschalige vervanging en ombouw naar LED. Hiermee wordt het risico op niet functionerende verlichting (sterk) verminderd.

Voor het betrouwbaar houden van de verkeersregelinstallaties is het nodig jaarlijks minimaal 3 vri’s te vervangen. Er zijn 65 verkeersregelinstallaties (vri’s). De gemiddelde levensduur is 15 jaar. Door jaarlijks 3 vri’s te vervangen, blijft het areaal up to date en betrouwbaar. Vervanging geschiedt op basis van leeftijd, functioneren, betrouwbaarheid en eventuele (geplande) reconstructies.

Risicoverantwoording:
In 2015 is met betrekking tot hierboven aangegeven onderwerp/risico's geen sprake geweest van bijzondere situaties /knelpunten.

Buitensport accommodaties

Jaarlijks cultuurtechnisch onderhoud buitensportaccommodaties

Beleidskader:
Het onderhoud op de buitensportaccommodaties vindt plaats op basis van jaarplannen. De uitvoering van deze plannen wordt gedekt door structureel geld. Op basis van analyse van voorgaand jaar wordt het nieuwe jaarplan gemaakt (waarbij kleine accentverschuivingen mogelijk zijn).

Stand van zaken:
Enkele jaren geleden is de prijs kwaliteitsverhouding onderzocht en de uitkomsten hiervan waren goed.
Daarnaast worden bij bepaalde accommodaties periodieke keuringen uitgevoerd op basis van NOC/NSF normen.

Financiën:
€ 946.568 in 2015 (inclusief uitgesteld onderhoud van € 16.124 uit 2014)

Risicoverantwoording:
Geen risico’s.

Periodiek cultuurtechnisch onderhoud buitensportaccommodaties

Beleidskader:
Dit onderdeel heeft betrekking op renovatie van sportvelden. De gemeente beschikt over 33 natuurgras sportvelden. Ieder jaar wordt in ieder geval 1 sportveld gerenoveerd. De technische levensduur bedraagt gemiddeld ongeveer 20 jaar.

Stand van zaken:
Op de meeste accommodaties zijn de NOC/NSF kwaliteitseisen van toepassing

Financiën:
In 2015 structureel budget van € 36.687.

Risicoverantwoording:
Geen risico’s.

Dagelijks bouwkundig onderhoud buitensportaccommodaties

Beleidskader:
De verenigingen ontvangen in 2016 voor het laatst een jaarlijkse bijdrage per kleedkamer op basis van het stichtingsjaar waarvoor de vereniging geacht wordt het klein dagelijks onderhoud uit te voeren. Dit budget maakt onderdeel van de gemeentelijk bezuinigingen op sport vanaf 2016. In 2017 zal het budget volledig komen te vervallen.

Stand van zaken:
Jaarlijkse schouwen.

Financiën:
In 2015 is structureel een bedrag van € 19.125 beschikbaar.

Risicoverantwoording:
Laag risico. Door goed te schouwen vindt controle plaats van de staat van onderhoud van de accommodaties. Dit is van belang omdat onvoldoende klein onderhoud gevolgen kan hebben voor de uitvoering van het groot onderhoud die onveranderd de verantwoordelijkheid blijft van de gemeente (zie onder).

Periodiek bouwkundig onderhoud buitensportaccommodaties

Beleidskader:
Voor het groot onderhoud aan de kleedkamers is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Jaarlijks wordt de Meerjaren Onderhoud Planning (MOP) beoordeeld en noodzakelijke werkzaamheden in overleg en afstemming met de verenigingen uitgevoerd.

Stand van zaken:
Jaarlijkse uitvoering van werkzaamheden op basis van MOP.

Financiën:
Bedrag fluctueert van jaar tot jaar. In de reserve sportaccommodaties (bijlageboek) zijn de financiële gevolgen meerjarig vertaald.

Risicoverantwoording:
Geen risico's.

Kunstgras

Beleidskader:
Vanaf 2006 heeft de gemeente Zwolle op (bijna) alle Zwolse buitensportaccommodaties kunstgrasvelden aangelegd om de kwaliteit en de capaciteit van de sportparken te vergroten. Gezien de vervang cyclus van ongeveer 12 jaar zijn de eerste vervangingen vanaf 2017/2018 te verwachten.

Stand van zaken:
Een extern rapport zal op korte termijn nader inzicht moeten geven in de staat van onderhoud en de noodzaak tot vervanging op welk moment.

Financiën:
Voor vervanging van de kunstgrasvelden zijn geen gelden gereserveerd op de gemeentelijke begroting.

Risicoverantwoording:
Op korte termijn geen. Voor de komende jaren moet rekening worden gehouden met reservering van gelden.

Onderwijsgebouwen

Beleidskader:
Op grond van landelijke wetgeving en de lokale Verordening Onderwijshuisvesting heeft de gemeente een zorgplicht voor effectieve en efficiënte huisvesting van scholen voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs.

Stand van zaken:
Tot voor kort konden de besturen van scholen voor basis-en speciaal onderwijs voor de bekostiging van het zogeheten "buitenkantonderhoud" een aanvraag om bekostiging indienen bij de gemeente volgens een in de Verordening Onderwijshuisvesting neergelegde aanvraagprocedure.
Per 1 januari 2015 is echter een wijziging in de wetgeving rond huisvestingsvoorzieningen voor het basis-en speciaal onderwijs in werking getreden. Als gevolg van deze wetswijziging zijn de schoolbesturen, net als de besturen voor het voortgezet onderwijs, zowel inhoudelijk als financieel volledig verantwoordelijk voor het totale gebouwonderhoud. Dit geldt echter v.w.b. het basis-en speciaal onderwijs niet voor de gymnastieklokalen. Voor de bekostiging van het "buitenkantonderhoud" van deze lokalen kunnen besturen nog steeds aanvragen bij de gemeente indienen.
De financiële middelen voor "buitenkantonderhoud" van de schoolgebouwen gaan m.i.v. 2015 niet meer via de uitkering Gemeentefonds naar de gemeente, maar rechtstreeks van het rijk naar de schoolbesturen.

Financiën:
De bedragen die gemoeid zijn met het "buitenkantonderhoud" van de gymnastieklokalen bij het basis-en speciaal onderwijs zijn gebaseerd op een Meerjaren Onderhoud Plan (MOP).
Dit MOP wordt voor alle gymnastieklokalen centraal door het Expertisecentrum beheerd en bewaakt. Door een dergelijke centrale afstemming wordt bereikt dat op gelijkwaardige wijze de behoefte aan onderhoud wordt gedefinieerd en per gymlokaal wordt bewaakt. Daarmee ontstaat inzicht in de financiële consequenties voor zowel het "binnenkantonderhoud" (schoolbesturen) en het "buitenkantonderhoud" (gemeente)
De kosten die voor rekening van de gemeente komen bedragen over de (10-jarige) MOP-periode in totaliteit € 1.055.804. Gemiddeld is dat per jaar dus ruim € 100.000. Per jaar verschillen de benodigde bedragen echter in hoogte, zulks afhankelijk van de aard en omvang van de in het betreffende jaar te treffen voorzieningen. Voor deze kosten zijn structurele middelen beschikbaar.

Risicoverantwoording:
Geen risico's

Verhuurde panden Vastgoed inclusief panden t.b.v. huisvesting gemeentelijk personeel

beleidskader:
Het onderhoud van de verhuurde gebouwen van Vastgoed vindt plaats op basis van 10-jarige onderhoudsplanningen. Jaarlijks wordt naast het dagelijks onderhoud, het planbare onderhoud behorende bij een jaarschijf, opgedragen aan het Expertisecentrum, die circa 90% van de uit te voeren werkzaamheden uitbesteed.

stand van zaken:
Het actueel houden van de onderhoudsplanningen is een continue proces. Jaarlijks wordt circa 1/3 deel van de panden opnieuw geschouwd. De staat van onderhoud van de verhuurde panden kan gemiddeld worden getypeerd als redelijk. Door de grote diversiteit van de panden, zowel in omvang als naar bouwaard en de toegepaste bouwmaterialen, zijn er echter verschillen waar te nemen. Alle gebouwen in bezit van onze gemeente, zijn verzekerd door middel van een Uitgebreide Gevaren Verzekering (UGV).

financiën:
Het jaarlijks beschikbare budget voor zowel het dagelijks onderhoud als het planbare meerjaren onderhoud staat al enige tijd onder druk. In dit kader heeft de gemeenteraad bij de behandeling van de PPN 2013-2016 ingestemd met de tijdelijke herinzet van de opbrengsten van verkoop van panden ter aanzuivering van de reserve “onderhoud verhuurde panden” (reserve O27). Deze tijdelijke maatregel heeft geresulteerd in een aanvulling van de reserve met € 2 mln. Hiermee is de verwachting dat tot 2019 het onderhoud aan verhuurde panden conform de opgestelde onderhoudsplannen kan worden uitgevoerd. In de nabije toekomst wordt jaarlijks in de Meerjaren Prognose Gebouwen afgewogen of en in welke mate aanzuivering van de onderhoudsreserves noodzakelijk is.

actuele risico inschatting:
Reserve O27 “onderhoud verhuurde panden” is voldoende voor gedegen onderhoud tot en met 2019.
Als gevolg van diverse werkzaamheden i.h.k.v. het nieuwe werken en genomen verduurzamingsmaatregelen dient in 2016 het verloop van reserve O27 “onderhoud gemeentelijke huisvestingspanden” opnieuw onder de loep te worden genomen.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De beleidskaders voor het risicomanagement, de te hanteren uitgangspunten bij het samenstellen van de risicomatrix en de kaders voor het beoordelen van het weerstandsvermogen, met in het bijzonder de hoogte van de algemene concernreserve, zijn vastgelegd in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement.
Conform de door de raad vastgestelde beleidskaders heeft een calculatie plaatsgevonden van de geïnventariseerde risico´s met maart 2016 als peilmaand. De volledige becijfering (risicomatrix) alsmede achterliggende informatie bij een aantal risicoposten worden vertrouwelijk toegezonden. Aan het eind van deze paragraaf geven wij een cijfermatig totaalbeeld van de uitkomsten en relateren we deze aan de berekende aanwezige weerstandscapaciteit in de vorm van beschikbare weerstandsreserveringen en aanwezige weerstandscapaciteit binnen de stelposten onvoorzien van projectkredieten.

Deze paragraaf gaat niet in op het gevoerde risicomanagement (voorkomen, minimaliseren, beheersen van risico's). Bij diverse programma's en in de onderliggende raadstukken is hieraan aandacht besteed.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen, waarover de gemeente beschikt om niet begrote financiële tegenvallers - incidenteel of structureel - op te vangen. Evenals die tegenvallers kan ook de weerstandscapaciteit worden onderverdeeld in incidenteel en structureel. Incidentele weerstandscapaciteit is aanwezig in de vorm van begrotingsposten voor onvoorzien en aanwezige reserves met een weerstandsfunctie. Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het gaat dan - naast de mogelijkheid van herschikking binnen bestaande budgetten - om de onbenutte belasting- en heffingscapaciteit van de gemeente.

Toelichting op de weerstandscapaciteit

Onroerende-zaakbelasting (OZB)Weerstandscapaciteit gemeente Zwolle (bedragen x € 1.000)

Weerstandscapaciteit exploitatie	Structureel Beschikbaar eind 2015	Structureel begroot voor 2016	Incidenteel beschikbaar 2015	Incidenteel begroot voor 2016
Onbenutte ozb ruimte	pm	pm		
Onbenutte ruimte leges/heffingen	711	1.131		
Post onvoorzien			400	500
Weerstandsreserve algemeen			10.000	10.000
Weerstandsreserve vastgoed			12.100	17.400
Risico's sociaal domein			5.900	7.900
Totalen	**711**	**1.131**	**28.400**	**35.800**

Voor wat betreft de OZB is het bepalen van de hoogte van de OZB tarieven sinds 2008 weer volledig een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Wel is het zo dat de macro-ontwikkeling van de OZB opbrengst voor het totaal van alle gemeenten gebonden is aan een door het rijk jaarlijks bepaald percentage.
Leges en andere heffingen
Voor zover de hoogte van leges en andere heffingen niet gebonden is aan landelijk vastgestelde tarieven, is het beleid zoveel mogelijk gericht op 100% kostendekking. Zowel bedrijfseconomische factoren (vraaguitval) als draagvlak (relatieve hoogte tarieven in vergelijking tot andere gemeenten) en beleidsinhoudelijke argumenten geven in de praktijk een begrenzing aan het volledig benutten van de aanwezige onbenutte capaciteit. In de begroting 2016 (zie de tarievennota bij de begroting) is de onbenutte capaciteit € 1.131.000 en uitgaande van het voorstel tot tariefsverhoging, als volgt te specificeren:

Leges omgevingsvergunningen	€ 581.000
Leges juridische zaken/veiligheid	€ 71.000
Begraafplaatsrechten	€ 271.000
Havengelden	€ 97.000
Marktgelden	€ 111.000

Voor wat betreft de leges burgerzaken, afvalstoffenheffing en de rioolheffing is de niet benutte heffingscapaciteit, die wordt gecompenseerd door een beroep te doen op egalisatiereserves, niet meegeteld. Bij benutting van de resterende capaciteit zal de meeropbrengst immers tot hetzelfde bedrag gepaard gaan met een afname van de bijdrage uit de egalisatiereserves.

Onvoorziene uitgaven
Jaarlijks wordt in de begroting een post opgenomen van € 500.000 voor incidentele onvoorziene uitgaven die zich kunnen voordoen bij de begrotingsuitvoering.

Weerstandsreserveringen
Vanwege overzichtelijkheid een helderheid gaan wij de beschikbare weerstandscapaciteit concentreren in de algemene concernreserve. Waarbij wij voor de risico's in het sociaal domein, vanwege de nieuwe taken, de eerste drie jaar een aparte risicoreserve aanhouden.
Op basis van de actuele risicoberekening houden wij € 10 mln. aan in de algemene concernreserve voor algemene risico's en €12,1 mln. voor risico's aangaande vastgoed. Het weerstandsvermogen voor sociaal domein is € 5,9 mln. en wordt in 2016 aangevuld (op basis van besluit bij ppn 2016-2019) naar € 7,9 mln.

Risico´s

In deze paragraaf zijn de risico's weergegeven conform de methodiek, zoals die al een aantal jaren wordt gehanteerd.
In onderstaande opsomming wordt, indien van toepassing, ook nader ingegaan op risico's samenhangend met de economische crisis.

Niet alle risico's zijn relevant voor het weerstandsvermogen. In dit kader gaat het om substantiële risico's met een kans op financieel verlies dat niet of niet goed meetbaar is en waarvoor geen verzekering kan worden afgesloten of anderszins een voorziening kan worden getroffen.
Voor de inventarisatie van de risico's hanteren wij de volgende onderverdeling:
A. Algemene en specifieke uitgavenrisico´s
B. Algemene en specifieke opbrengstrisico´s
C. Open eind risico´s
D. Schadeclaims
E. Verstrekte geldleningen, garantstellingen en verbonden partijen
F. Verzekeringsrisico´s
G. Risico´s vergunningverlening
H. Risico´s grondexploitaties
I. Overige risicoposten
J. Algemene risicoreserve sociaal domein /decentralisaties

Voor de posten die zijn vermeld onder A t/m E zijn in de vertrouwelijke risicomatrix concrete risicobedragen opgenomen met een taxatie van de risicokans. Voor zover niet vertrouwelijk zijn deze in onderstaande teksten vermeld.
T.a.v. de posten onder F, G en I is volstaan met vermelding van aanwezige risico´s in de risicomatrix. Er is voor deze posten onvoldoende basis om per post een concreet risicobedrag in de risicomatrix op te nemen (pm posten). Wel is voor het totaal van de pm risico´s in de risicomatrix een stelpost opgenomen van € 1,5 mln.
Het risicobedrag m.b.t. grondexploitaties (onder H) is gebaseerd op de meest recente actualisatie van de risicoberekening die is opgenomen in de laatste MPV.

A. Algemene en specifieke uitgaverisico´s

Renteramingen
De invloed van rentemutaties op onze begroting is met name gerelateerd aan de omvang van het financieringstekort en de omvang van te herfinancieren langlopende leningen en van leningen waarvoor renteherziening gaat plaatsvinden. Voor 2016 wordt uitgegaan van renteniveaus van 2,0% voor her te financieren langlopende leningen en 1,5 % voor kort geld. In de risicomatrix is het effect van 1% extra rentestijging verwerkt (€ 1,8 mln. laag risico).
De kans op tegenvallers t.a.v. renteramingen neemt toe naar mate de volgende situaties zich gelijktijdig gaan voordoen: stijgende renteniveaus, afnemende omvang van financiering met eigen vermogen en toename en/of snellere besteding van verleende investeringskredieten.

Loon- en prijsontwikkeling aan de uitgavenkant van de begroting
De loonkosten stijgen in 2016 met 3,45% op basis van het principe cao akkoord en een inschatting van de sociale lasten. De prijsstijging is in 2016 bepaald op 0,8%. In de risicomatrix is het effect van 1% additionele stijging van lonen en prijzen voor de algemene middelen verwerkt (€ 1,9 mln. midden risico).

Vennootschapsbelasting (Vpb): Overheden die winst behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', gaan per 2016 vennootschapsbelasting betalen. De belastingdienst bepaalt bij de beoordeling van de aangifte wat ondernemingsactiviteiten zijn en welke activiteiten voor een winstvrijstelling in aanmerking komen. Hoewel we de aandachtsgebieden in beeld hebben die met zeer grote zekerheid belastingplichtig gaan worden (slagboom-parkeren en grondexploitaties) is de exacte financiële impact (feitelijke belastingdruk) nog niet beschikbaar. Het risico dat we belasting moeten betalen is hoog, het exacte bedrag ongewis. De prognoses laten een beeld zien van een kostenneutrale situatie in 2016 en 2017, waarna er een structurele last van circa € 500.000 zal ontstaan. Om het risico van fluctuaties te ondervangen is een middenrisico van € 200.000 meegenomen. De toekomst zal uitwijzen in hoeverre dit uitgangspunt realistisch is en gemuteerd kan worden.

B. Algemene en specifieke opbrengstrisico´s

Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds
De groei (accres) van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de netto rijksuitgaven.
Bijstelling van de accressen gedurende het uitkeringsjaar is een reëel risico, evenals het risico van onderuitputting op de rijksuitgaven bij de jaarrekening. Er is een midden risicobedrag opgenomen van ca € 1,9 mln. (1% structureel risico).
Een ander reëel risico betreft de verdeelsystematiek van de algemene uitkering. De werkelijk ontvangst via de algemene uitkering is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de verdeelmaatstaven bij de andere gemeenten. In de risicomatrix is voor het verdeelrisico een midden risicobedrag opgenomen van ca. € 1,9 mln. (1% structureel risico).

BTW risico's BCF
Conform de afspraken vastgelegd na afronding van de BTW Compensatie Fonds (BCF) controles t/m 2008 gaan we uit van een risicopost ad € 0,1 mln. per jaar. Voor de jaren 2009 t/m 2015 is daarom een risicopost hoog opgenomen ter grootte van € 0,7 mln.

Volumerisico´s opbrengstramingen
Deze doen zich voor bij de OZB en bij diverse eigen heffingen zoals bouwleges, leges burgerzaken, markt-/havengelden. Ook het volume van geraamde dividenden is te zien als een risicopost. Het risicodeel op deze posten is in de risicomatrix gesteld op 10% van de geraamde bedragen en heeft een structureel karakter. Deze risico's kunnen jaar in jaar uit voorkomen, maar zijn door de economische crisis extra actueel. Door de aanhoudende lage bouwvolumes staat de kostendekkendheid van de bouwleges sterk onder druk. In de risicocalculatie is in totaal ca € 1,3 mln. als risicobedrag opgenomen (waarvan ruim € 0,5 mln. als hoog risico; bijna € 0,8 mln. als middenrisico).

Dividenduitkeringen
De gemeente ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen van een aantal verbonden partijen. In de risicocalculatie wordt rekening gehouden met een daling van 10%.

Minderopbrengst OZB verzorgingstehuizen
Door recente jurisprudentie is onduidelijkheid ontstaan over hoe om te gaan met de woondelenvrijstelling bij verzorgingstehuizen. In een uitspraak van het Gerechtshof Den Haag is uitgemaakt dat er veel eerder sprake is van het moeten heffen tegen woningtarief i.p.v. het niet-woningtarief. Dit betekent dat geen gebruikersaanslag meer wordt opgelegd en bovendien dat de eigenarenaanslag tegen een lager tarief wordt opgelegd. Daarnaast is er een recente uitspraak van het Gerechtshof Amsterdam geweest die de oude lijn in de jurisprudentie handhaaft. Hierbij heeft de gemeente Zwolle zich aangesloten. In 2015 hebben hiervoor in Zwolle geen procedures gelopen. We blijven dus vooralsnog de vrijstelling toepassen zoals we al deden. In de risicocalculatie is € 0,35 mln. als laag risicobedrag opgenomen.

C. Open eind risico´s

Een aantal regelingen kenmerkt zich door een open eind karakter. Als inwoners van Zwolle voldoen aan criteria kunnen zij een beroep doen op deze regelingen, ook al zou dat leiden tot een overschrijding van het gemeentelijk budget. Als regel wordt in de risicomatrix 10% van het in de begroting opgenomen bedrag als risicopost meegeteld. De risico's gepaard gaande met het sociaal domein zijn onder categorie J verwoord.

Participatiewet inkomensdeel 10%
Het risico is afgedekt door het structureel in de begroting op te vangen. Verdere oplopende kosten worden door het Rijk vergeod.

Bijzondere bijstand/armoedebeleid
De uitgaven voor bijzondere bijstand is een verzamelpost van diverse open eind regelingen. De kosten van beschermingsbewind lopen nog altijd jaarlijks op. Geprobeerd wordt dit in te beperken door (landelijk) afspraken te maken met de rechtbank over het onder beschermingsbewind plaatsen van mensen. Er is ook sprake van een toenemend beroep op duurzame gebruiksgoederen. Dit vindt in belangrijke mate zijn oorzaak in een toenemend aantal statushouders die in Zwolle worden gehuisvest. Het financieel risico voor bijzondere bijstand is beoordeeld als midden. In de risicomatrix is hiervoor een risicopost opgenomen van € 0,8 mln. Daarnaast is aan het budget voor bijzondere bijstand een budget uit de decentralisatie uitkering sociaal domein toegevoegd voor chronisch zieken. Er is nog sprake van ingroei van de regelingen voor chronisch zieken. Het financieel risico is nog niet te kwantificeren en niet opgenomen in de risicomatrix.

Leerlingenvervoer.
In de risicomatrix is voor leerlingenvervoer een risicopost opgenomen van € 0,2 mln. met als weging laag.

Kwijtschelding
De risico's zijn zeer beperkt en hebben vooral betrekking op de afvalstoffenheffing. Deze risico's zijn afgedekt via de reserve afvalstoffenheffing. Bij OZB en rioolheffing is de kwijtschelding qua omvang bijna te verwaarlozen. Het beperkte risico is in de risicomatrix op pm gesteld.

D. Schadeclaims

Planschade
Er zijn enkele planschadeverzoeken in behandeling. Wellicht leidt een gedeelte hiervan tot schadevergoeding. Deels worden de kosten opgevangen binnen de projecten. Hoge claims kunnen echter niet opgevangen worden. Dit geldt ook voor een aantal schadekwesties/claims die in de fase van bezwaar en beroep zijn beland (zie voor concrete informatie de stukken die vertrouwelijk ter inzage liggen)
Om te vermijden dat planschades voor rekening van de gemeente komen, wordt in recente en nieuwe overeenkomsten met ontwikkelaars zoveel als mogelijk opgenomen dat zij verantwoordelijk zijn voor planschades.

Overige schadeclaims
Er is sprake van een aantal lopende schadeclaims met een risico op financieel verlies voor de gemeente (zie de vertrouwelijke specificaties).

E. Risico's Verbonden partijen en overige (gegarandeerde) geldleningen

In dit onderdeel van de paragraaf weerstandsvemorgen en risicomanagement wordt ingegaan op de relatie met overige partijen waarmee de gemeente een risico loopt dat het effect heeft op het weerstandsvermogen.
We onderscheiden hier:
- Verbonden partijen
- Overige geldleningen
- Overige gegarandeerde geldleningen

Risico's verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin we bestuurlijk én financieel in participeren. Verbonden partijen voeren werk uit ten behoeve van de gemeente Zwolle. Dit werk gaat gepaard met risico; 'De belangrijkste zijn verwoord in de diverse programma's en samengevat in de paragraaf verboden partijen. De paragraaf verbonden partijen biedt daarnaast ook inzicht in de (eventuele) financiële effecten, indien risico's optreden en of het eigen vermogen van de verbonden partijen dit kan opvangen.
In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement wordt inzichtelijk gemaakt welke risico's de gemeente loopt met een mogelijk effect op het weerstandsvermogen van de gemeente Zwolle. We onderscheiden hier aandeelhouderschap, gemeenschappelijke Regelingen en stichtingen.

Aandeelhouderschap

Wezo
In 2015 is Zwolle 100% aandeelhouder geworden door overname van de aandelen van andere gemeentes. Met 2 gemeenten zijn afspraken gemaakt om de afkoopsom m.b.t de overdracht van de aandelen WEZO in termijnen te betalen. Risico is op pm gezet. Door de overname staat de gemeente garant voor de korte en langlopende geldleningen van de NV richting de BNG. Er is sprake van enig risico, ingeval van de NV haar verplichtingen niet kan voldoen. Daar staat tegenover een zekerheidstelling van al het onroerend goed van de NV.

ROVA
Circa € 7,0 mln. verstrekten we, vaak achtergesteld, in het kader van economische deelneming aan bedrijven met een karakter van publieke taak (energie, water, afvalverwijdering). Eén achtergestelde lening van € 0,5 mln. wordt eind 2016 afgelost. Beperkt risico op deze investeringen blijft altijd aanwezig.

Overige aandelen
De gemeente Zwolle participeert in een aantal, overheid-geliëerde, bedrijven (i n de vorm van deelname in het aandelenkapitaal geschiedt dit ultimo 2014 tot een bedrag, onze boekwaarde, van ruim € 1,0 mln. Deze aandelen zijn niet vrij verhandelbaar. In het algemeen is de werkelijke waarde van dit aandelenkapitaal op dit moment aanzienlijk hoger. Er zijn geen redenen die doen twijfelen aan een ongestoorde voortgang van betreffende bedrijven. Derhalve is het risico op deze deelnemingen vrijwel nihil.

Gemeenschappelijke Regelingen

Veiligheidsregio
De gemeente heeft aan de Veiligheidsregio een lening verstrekt voor de aankoop van de kazerne. Hiervan zal in de loop van 2016 € 13,1 mln. van het uitstaande bedrag worden verrekend met de terugkoop van de kazerne aan de Marsweg.

GGD
In 2015 is een extra krediet beschikbaar gesteld voor project de Stadkamer in verband met gebleken asbestproblematiek en gevolgproblemen. De extra kosten zijn gedekt. We verwachten dat de risico's hiermee afgedekt zijn. De voortgang wordt middels Voortgang Projecten bewaakt. De nieuwe eigenaar, de gemeente Zwolle, wil deze kosten verhalen bij de oude eigenaar, de GGD. Daarnaast leidt het eigenaarschap nog tot personele risico's (i.v.m een terugkeergarantie € 90.000, risico laag. Ook ligt er nog een claim van Halt € 70.000 (met risico laag) en een als laag ingeschat risiso a.g.v. uittreding Hattem van € 150.000.

Voor de overige gemeenschappelijke regelingen zijn geen specifieke risico's die een effect hebben op het weerstandsvermogen van de gemeente Zwolle.

Risico's overige verstrekte geldleningen

Een fors deel hiervan, bijna € 18,5 mln. betreft leningen aan woningcorporaties c.a. Dit bedrag is lager dan vorig jaar vanwege reguliere aflossingen. Onderhavige geldleningen vallen onder de vrijwaring door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Eerst indien het WSW in financiële problemen geraakt, nadat ook haar garantievermogen is aangesproken, zijn de gemeenten, samen met het rijk, gehouden naar rato bij te dragen in een achtergestelde lening aan het WSW. Hoewel in het verleden enkele woningcorporaties negatief in het nieuws zijn gekomen, achten wij het geheel beheersbaar. Het risico ter zake kwalificeren we als gering (als pm verwerkt).

Door ons verstrekte leningen aan zorginstellingen hebben een schuldrest van bijna € 2,3 mln. Het risico achten we laag.
Als pm risico opgenomen voor wat betreft de verstrekte leningen in het kader van bijstand c.a.,
De overige schuldrest van circa € 2,6 mln, waarvan € 0,85 mln. uitgestelde betaling in verband met verkoop Ecodrome, hierbij is een recht van eerste hypotheek op het verkochte ten behoeve van de gemeente gevestigd. Daarnaast loopt er lening in aan Odeon, dit betreft terugbetalingsregeling over teveel ontvangen subsidie van bijna € 0,9 mln. Betreft verder leningen verstrekt aan enkele organisaties op het terrein van de sport en aan particulieren voor riolering en ten behoeve van zonnepanelen aan scholen. Ten aanzien van laatstgenoemde schuldrestanten ligt het risico voor het tijdig ontvangen van rente en aflossing volledig bij onze gemeente. Ons zijn op dit moment geen signalen bekend van betrokken organisaties en/of particulieren die niet aan hun verplichtingen zouden kunnen voldoen. In de matrix is een laag risico opgenomen.

Naast voorgaande leningen verstrekken we nog leningen t.b.v. doelgroepen, die volledig worden gedekt ten laste van respectievelijke stimuleringsfondsen. Risico hierop achten we gering, derhalve pm risico opgenomen.
Het risico ten aanzien van het dierenasiel schatten we op laag in.

De leningen die middels het SVN (StImuleringsfonds Volkhuisvesting Nederland) worden verstrekt, gaan allen met NHG garantie. Mocht het onverhoopt tot een gedwongen verkoop komen, dan kan het SVN een beroep doen op die NHG. Het eigen risico hierbij is 10% voor het SVN. Zij hebben een kapitaalbuffer voor die 10%. Voor onze gemeente is het dus een latent risico.

Risico's overige verstrekte garantieleningen

Een schuldrestant van ruim € 687 mln. betreft de garantie van leningen aan woningcorporaties. Deze leningen zijn in eerste instantie gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Ten aanzien hiervan hebben deelnemende gemeenten, samen met het rijk, een achtervangfunctie (zie boven).
Een schuldrestant van € 1.216 mln. betreft garantie van hypothecaire leningen aan particulieren in het kader van woningbouw cq. woningverbetering. Het risico over deze categorie leningen is in de risicomatrix als PM post verwerkt. Het betreft leningen die t/m 2010 via het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW), via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG), aan inwoners van onze gemeente zijn verstrekt. Het rijk en de gemeenten vervullen ook hier de achtervangfunctie; zij kunnen ieder voor 50% worden aangesproken op financiële tekorten van dit waarborgfonds, voor zover het betreft leningen die t/m 2010 onder deze garantie zijn verstrekt. Met ingang van 2011 staat het rijk zelfstandig volledig garant voor alle vanaf dan verstrekte leningen. Een simulatie heeft eerder aangetoond dat voor rijk en gemeente in dezen sprake is van een niet te veronachtzamen, maar klein risico. Ons risico is als pm opgenomen.
Overige garanties hypothecaire leningen woningen: Bijna € 10 mln. hiervan betreft oude garanties t.b.v. particulieren ten aanzien waarvan we het risico zeer gering achten. De stijging van de huizenprijzen in de loop der jaren moet ruim voldoende geweest zijn, bij (gedwongen) verkoop in voorkomend geval, het schuldrestant van meestal 'slechts' enkele tienduizenden euro's, te dekken. Het schuldrestant van door onze gemeente gegarandeerde geldleningen verstrekt aan particulieren door het Nationaal Restauratiefonds (NRF), bedraagt € 1 mln. In totaal is sprake van 35 betrokken particulieren. Onze gemeente kan aangesproken worden voor de helft van het totale schuldrestant ofwel ca € 0,5 mln.
Ten aanzien van de gemeentegarantie verstrekt aan stichting Kringloop schatten we het risico als laag in.
We staan garant in de sportsector, met een schuldrestant van bijna € 2,6 mln. diverse sportverenigingen. Wij beschouwen het risico m.b.t. deze garanties als laag. Wij zullen jaarlijks de jaarrekeningen van deze verenigingen beoordelen.
SWZ staat we garant voor de verbouw Jenapleinschool. We achten dit een laag risico, de gemeente heeft recht van eerste hypotheek.

F. Verzekeringsrisico´s

Openbare ruimte
Met name bij voorzieningen in de openbare ruimte is er sprake van een risico op financiële schade die niet door een verzekering wordt gedekt. In dit verband zijn vooral de volgende risicogebieden te noemen: onderhoud wegen, verharding, bruggen, verlichting, bebording, gladheidbestrijding, onderhoud havens, watergangen, bermen, onderhoud bomen, speelwerktuigen, riolering, kabels en leidingen in de openbare ruimte. De gemeente is verzekerd voor die gevallen, waarin de gemeente naar derden onrechtmatig handelt, of in het geval van wegbeheer, wegmeubilair een gevaarlijke situatie laat ontstaan of heeft laten ontstaan. Voor wegbeheer, leidingbeheer geldt risico aansprakelijkheid, hetgeen betekent dat als er zich een gevaar voordoet en men hiervan schade lijdt, de gemeente in beginsel aansprakelijk is. Voor zaak- en letselschade is het eigen risicobedrag € 5.000 per gebeurtenis. Voor vermogensschade is dit € 12.500 per gebeurtenis.
Onveilige situaties kunnen bij ons onbekend zijn. Zodra wij er kennis van nemen, worden deze met voorrang opgeheven. Het relatief beperkte budget voor structureel onderhoud van onder andere elementenverhardingen zou risicoverhogend kunnen werken. In de praktijk blijkt dit echter mee te vallen. In de afgelopen jaren hebben zich geen calamiteiten voorgedaan. De gemeente is eigen risicodrager waar het gaat om technische kunstwerken (tunnels, viaducten etc.). Alle technische kunstwerken worden minimaal eens per 2 jaar geïnspecteerd op de aspecten heel en veilig. De parkeerapparatuur van de gemeentelijke parkeergarages/terreinen is onder de brand- c.q. uitgebreide gevarenverzekering meegenomen. De betaalautomaten voor straatparkeren zijn niet verzekerd. In de budgetten is een post opgenomen voor kosten van vandalisme/schade. "

Onderverzekering inventaris scholen
gemeente heeft de kosten van de 1e inrichting als verzekerde waarde inventaris verzekerd, In de scholen staat echter veel dan de verzekerde som aan inventaris. Nagaan wat verzekerd dient te worden en de verzekerde sommen zonodig aan te passen. Dit laatste om onderverzekering in de toekomst te helpen voorkomen.

G. Risico´s vergunningverlening

Zie vertrouwelijke informatie.

H. Risico's vastgoed

Bij de MPV 2016 is een actuele risico-inventarisatie gehouden van de vastgoedexploitaties en -projecten. Het totaal gekwantificeerd risicobedrag ad € 21,8 mln. bestaat uit algemene- en projectgebonden risico's. Een deel van deze risico's hebben betrekking op positieve grondexploitaties. Indien sprake is van een substantieel positieve grondexploitatie dan worden de risico's geacht opgevangen te kunnen worden binnen de betreffende grondexploitatie. Op dit moment geldt dat voor de grondexploitatie Hessenpoort, waarvan het risicobedrag berekend is op € 4,4 mln. Voor de resterende risico's ad € 17,4 mln. houden wij een weerstandsreserve aan van € 12,1 mln. Dit houdt in dat de dekkingsgraad van de risico's 69% is. De minimum dekkingsgraad is op 50% gesteld, De ruimte die in de reserve zit houden we voorlopig aan in afwachting van eventuele gevolgen vanwege wijzigingen in de wetgeving (Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en overige ontwikkelingen).
Begin 2014 heeft de raad besloten naast het bovengenoemde weerstandsreserve een voorziening voor grondprijsontwikkelingen op te nemen van € 5 mln. Voor meer informatie over de vastgoedexploitaties verwijzen wij u naar de verplichte paragraaf grondbeleid.

I. Overige risicoposten

Algemeen
De hierna toegelichte risico´s zijn verwerkt in het in de risicomatrix opgenomen totaalbedrag voor pm-posten.

Vandalisme
Niet alleen met Oud en Nieuw, maar gedurende het gehele jaar worden we geconfronteerd met vandalisme en diefstal. Van pure vernieling van straatmeubilair tot het stelen van doelen etc. Tot dusver lukt het meestal de geleden niet verhaalbare schade binnen de reguliere budgetten op te vangen.

Boomziektes en –plagen:
De afgelopen jaren worden we door de klimaatverandering steeds vaker geconfronteerd met boomziektes en stormschade..
Daarnaast is er nog sprake van achterstallig onderhoud.
Het bestand van de kleine straatbomen "vergrijst". In 2016 zullen we een meerjarig vervangingsplan maken dat zal worden opgenomen in de Meerjaren Onderhoudsopgave (MJOP).

- Iepen, kastanjebomen en risicobomen worden gecontroleerd. Vanwege kans op infectie van gezonde bomen worden zieke iepen direct verwijderd en vervangen. Wat de kastanjeziekte betreft worden er preventieve maatregelen genomen. Dode kastanjes worden verwijderd en vervangen. De potentiële risicobomen, circa 12.000 stuks, worden om de 2 jaar geïnspecteerd; de "echte" risicobomen, circa 800 stuks, worden elk jaar gecontroleerd.
- De eikenprocessierups heeft zich in 2015 gestabiliseerd, mede door extra maatregelen in het najaar van 2014. Direct optreden is noodzakelijk vanwege de gezondheidsrisico's voor onze burgers.
- Overlast door de spinselmot is in 2015 verder afgenomen. In 2014 is beplanting vervangen waar veel spinselmot in zit door andere soorten. In 2015 is nog een slag gemaakt om de overlast verder te verminderen.
- De essentakkensterfte, is voor het eerst gesignaleerd in Zwolle in 2012 en breidt zich langzaam verder uit.
- De overlast door "lekkende bomen" neemt toe. Door warmere zomers, hebben bomen meer last van luizen, die daardoor vaker hinderlijk gaan "druipen". Naast lindes geven sinds 2012 ook andere boomsoorten deze overlast.

Stormschade wordt veelal veroorzaakt door bomen, die in hun val hun omgeving beschadigen. Het blad blijft tegenwoordig langer aan de bomen, waardoor deze langere tijd gevoelig zijn voor stevige stormen (een boom zonder blad kan veel meer wind verdragen). Bovendien vinden meer stormen plaats in de periode dat de bomen nog bladdragend zijn.

Afgelopen jaar heeft verdiepend onderzoek plaatsgevonden op wegen waar de problematiek met snellere slijtage van geluidwerendasfalt (ZSA) mogelijk aan de orde kan komen. Uit dit onderzoek (boringen en inspecties) op de andere wegvakken waar dit type asfalt is toegepast, is geen sprake van de problematiek zoals op de Hasselterweg en Westenholterallee. Bekend is echter dat dit type asfalt kwetsbaarder is dan was aangenomen en daardoor een groter risico kent op versnelde slijtage. Met het oog op dit grotere risico blijven we de wegvakken waar dit type asfalt is toegepast tijdens de jaarlijkse inspectieronde nauwlettend in de gaten houden.

Kademuren Thorbeckegracht en Blekerswegje
De kademuren langs de Thorbeckegracht en Bleekerswegje zijn gebouwd op een houten draagconstructie. Bij extreem laag water komt een deel het hout boven het water uit. Hierdoor ontstaat aantasting van het hout. Door de jaren heen is de kwaliteit van de draagconstructie sterk afgenomen en bestaat de mogelijkheid dat de kademuren gaan verzakken. Direct instortingsgevaar is niet te verwachten. Onderzoek naar de te verwachten restlevensduur van het houtwerk onder de kademuren en de mogelijkheden voor herstel heeft inmiddels plaats gevonden. Zoals het er nu naar uit ziet zullen de kosten voor herstel ca. € 250.000 zijn. Er wordt komende periode gekeken of dit in te passen is in het buitengewoon onderhoud.

Ict risico´s (uitval,fouten, virussen etc)
De steeds complexer wordende informatievoorziening en de enorme afhankelijkheid daarvan gaan gepaard met een toenemend risico op schade door uitval van systemen, fouten in software waardoor onjuiste gegevensverwerking plaats vindt, virussen, onbedoelde inbreuk op systemen e.d. ontstaan. Hoewel door beveiligingen, servicecontracten, uitwijkcontracten, organiseren van achtervang bij leveranciers e.d. al het mogelijke wordt gedaan om de veiligheid en continuïteit te waarborgen, is het risico op schade niet uit te sluiten. Met informatiebeveiliging wordt ook het respecteren van privacy bedoeld waar het persoonlijke gegevens betreft.

Risico bedrijfsgebouwen
Aantal calamiteitenplannen zijn aanwezig. Gemeentebreed continuiteitsplan ontbreekt. Indien oorzaak van onbruikbaarheid ambtelijke huisvesting onder dekking valt is er dekking tot maximaal € 1.1. mln. (voor zover de verzekeraar dit redelijk en billijk acht voor de voortgang van het bedrijf).

Onvoldoende personeelsopbouw personeel
Risico treedt op bij conflicten. De kans wordt als klein beschouwd.

Niet voldoen aan de archiefwet
De kans hierop wordt als klein ingeschat.

Bedrijfsrisico’s
Door de economische crisis en door de bezuinigingen kan er een terugloop in werkzaamheden bij verschillende activiteiten ontstaan, bijv. bij projecten en vergunningverlening. De terugloop wordt allereerst opgevangen binnen de flexibele schil van inhuurkrachten, maar het risico van leegloop onder het vaste personeel is niet uit te sluiten.

Pensioenvoorzieningen (APPA)
Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) verplicht de gemeente sinds 2012 een pensioenvoorziening voor wethouders in te stellen. Het is van belang om deze voorziening op peil te houden om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. De pensioenpolissen zijn ondergebracht bij Loyalis en ieder jaar stelt Loyalis actuariële berekeningen op voor zowel de actieve wethouders als de oud-bestuurders en hun nabestaanden. Deze jaarlijkse berekeningen kunnen aantonen dat de pensioenpolissen niet toereikend zijn zodat er aanvullingen nodig zijn in de gemeentelijke pensioenvoorziening APPA. Lagere toekomstige rekenrentes vormen het risico in deze. Indien deze situatie zich voordoet dan zullen er extra middelen nodig zijn om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Opgenomen als pm risicopost

J. Algemene reserve risico’s Sociaal domein

Risicomanagement vormt een integraal onderdeel van de implementatie van de nieuwe taken. Deze implementatie kent een hoge dynamiek en complexiteit hetgeen ook betekent dat slechts in algemene zin risico’s naar benodigd weerstandsvermogen te vertalen zijn. Het belang van het sociaal domein rechtvaardigt een aparte uitwerking van de bijbehorende risico’s en een apart algemene risicoreserve. Ook deze risico’s zijn ingedeeld naar de categorie-indeling die ook voor de andere risico’s gebruikt worden.

Het jaar 2015 was het eerste jaar dat de gemeenten de nieuwe decentralisatie uitvoerden.
Bij het berekenen van het benodigde weerstandsvermogen zijn nu de ervaringen vanuit het eerste jaar meegewogen. Toch blijft het weerstandsvermogen nog moeilijk te bepalen aangezien er meer ervaringscijfers nodig zijn om een echt goed rekenkundige bewerking te maken.Tevens zijn de cijfers over 2015 op moment van schrijven nog niet definitief.
De uitwerking per budget in het sociaal domein is opgenomen in de integrale risico-matrix.
De volgende onderdelen beschouwen we vooralsnog als open-eindregeling: (nieuwe) WMO, sociale werkvoorziening, individuele begeleiding, dagbesteding, begeleiding opvang, Jeugdzorg, participatie en, als inkomst, de eigen bijdrage.
We berekenen deze conform de spelregels van open-eindregeling.

Risico’s als afwenteling vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLZ), toename zorgbehoefte, wijzigingen uit gerechtelijke uitspraken, etc. komen vooral hierin tot uitdrukking. Middels de inkoopcontracten is een balans gezocht tussen de beschikbaarheid van zorg en de beheersing van het budget. Het opbouwen van ervaring vraagt tijd. Bij jeugd bestaat er een hoog risico GGZ van € 1,5 mln. De eigen bijdragen worden via het CAK verwerkt, hierover is nog veel onduidelijk. De informatie komt traag op gang en is niet sluitend, dus deze wordt als hoog risico ingeschat.

De rekening 2015 voor de WMO viel lager uit dan begroot waarmee het risico voor 2016 ook lager uitvalt. Anderzijds, vanaf 2016 wordt geleidelijk overgegaan naar een objectief verdeelmodel van de rijksbijdrage. Hier ontstaat een risico dat er herverdeeleffecten optreden.

De rijksbijdrage voor de Wet sociale werkvoorziening maakt met ingang van 2015 onderdeel uit van de decentralisatie uitkering sociaal domein. De toegang tot de Wet sociale werkvoorziening is per 1 januari afgesloten. Op basis van door het rijk berekende uitstroompercentages wordt het budget jaarlijks overeenkomstig verlaagd. Tevens wordt, als extra bezuiniging, de komende jaren het gemiddelde subsidiebedrag per SW-medewerker verlaagd. In 2016 betekent dit een lager budget voor de WSW van € 944.000 ten opzichte van 2015. Risico's zijn dat de uitstroompercentages niet worden gerealiseerd of dat de korting op het gemiddeld subsidiebedrag niet kan worden opgevangen met hogere opbrengsten uit opdrachten. In de risicomatrix wordt voor dit onderdeel een specifieke risicopost opgenomen van € 2,4 mln. met als weging midden.

We verwachten voor het Beschermd Wonen een hoog risico. In 2015 zijn de beschikbare rijksbudgetten beschermd wonen in de centrumgemeenteregio Zwolle nog niet afdoende, ondanks een flinke verhoging in de meicirculaire 2015. De budgetten sluiten niet aan bij het te contracteren aanbod voorzieningen in natura om de continuïteit van zorg voor bestaande overgangscliënten beschermd wonen te kunnen continueren. Het geprognosticeerd tekort bedraagt bijna € 1,5 mln. regionaal, ook voor het jaar 2016.

Daarnaast zijn er nog risico's op het gebied van de Eigen Bijdragen, ad ca. € 1 mln. Deze worden door het CAK opgelegd en geind. Gebaseerd op de werkelijke halfjaar cijfers 2015 blijven deze achter op de begroting. Tevens zullen voor het jaar 2016 mogelijk aanvullende taken overgeheveld worden naar gemeenten, (oa kapitaallasten van gebouwen). De vraag is of er hiervoor voldoende middelen vanuit het Rijk overgedragen worden. Hiervoor houden we ook rekening met een risico van ca. € 1 mln. Over de aanvullende middelen alsmede de verdeling daarvan wordt continue contact gehouden met het ministerie van VWS en de VNG, zodat voor de centrumgemeenteregio Zwolle de financiële mogelijkheden meer gaan aansluiten bij de opgave. Bovenstaande elementen rechtvaardigen een hoog risico. Het bedrag is derhalve ingeschat op € 3,5 mln.

Beoordeling weerstandsvermogen

Conform de door de raad vastgestelde beleidskaders heeft een calculatie plaatsgevonden van de geïnventariseerde risico´s met maart 2016 als peilmaand. De uitkomsten – in de vorm van een risicomatrix met achterliggende onderbouwingen - liggen vertrouwelijk ter inzage. In totaliteit is een risicobedrag gecalculeerd van € 40,2 mln. Dit bedrag heeft voor ca € 17,4 mln. betrekking op niet afgedekte risico´s grondexploitaties, voor ca € 11,4 mln. op niet afgedekte risico´s in het sociaal domein en voor € 11,4 voor overige niet afgedekte overige risico's. Bij de berekening van dit bedrag zijn de uitgangspunten gehanteerd zoals vastgelegd in de door de raad in februari 2012 vastgestelde nota weerstandsvermogen en risicomanagement, inclusief de in deze begroting voorgestelde wijziging op de nota.

In vergelijking tot de peiling in de voorgaande risicomatrixen is de volgende ontwikkeling waar te nemen :

Peilingsmaand	Risico-Bedrag	Dekkingspercentage gerealiseerd met beschikbare weerstandscapaciteit	Procentuele aandelen posten met:		
			Hoog risico	Midden risico	Laag risico
mrt-09	15,7 mln	64%	40%	45%	15%
mrt-10	23,0 mln	50%	31%	50%	19%
mrt-11	23,7 mln	50%	32%	39%	29%
mrt-12	56,1 mln	55%	45%	41%	14%
mrt-13	44,5 mln	57%	55%	31%	14%
mrt-14	40,5 mln	60%	49%	31%	20%
aug-14	42,1 mln.	59%	44%	37%	19%
mrt-15	48,6 mln.	57%	43%	42%	14%
aug-15	50,8 mln	65%	50%	37%	13%
mrt-16	40,2 mln	71%	44%	41%	15%

Conform de berekening in de vertrouwelijke risicomatrix is het benodigde weerstandsbedrag ter afdekking van het risicobedrag ad € 40,2 mln. bepaald op ca € 28,4 mln. Hiermee wordt een afdekking van risico’s van 71% bereikt, hetgeen ligt tussen de afgesproken marge van 50% en 100%.

Vanaf de begroting 2016 en rekening 2015 zijn gemeenten verplicht in de verplichte paragraaf weerstandsvermogen een zestal financiële kengetallen op te nemen voor het laatste rekeningjaar, het lopende begrotingsjaar en het nieuwe begrotingsjaar.
In onderstaande tabel zijn de betreffende kengetallen opgenomen en vervolgens voorzien van een beoordeling.

	2014 rekening	2015 begroting	2015 rekening
1a. Netto schuldquote	0,97	0,87	0,78
1b Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	0,82	0,72	0,67
2. Solvabiliteitsratio	0,22	0,19	0,22
3. Kengetal grondexploitatie	0,26	0,27	0,18
4. Structurele exploitatieruimte	0,01	-0,01	0,06
5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoons huishoudens	0,88	0,92	0,92

De Netto Schuldquote laat een positieve ontwikkeling zien, zowel ten opzichte van de rekening 2014 als de begroting 2015. Er kunnen hieruit nog geen structurele conclusies worden getrokken, omdat de omvang van de gemeentelijke financiën in 2015 enorm is toegenomen door met name drie decentralisaties. In lijn met de ontwikkeling van de Netto schuldquote, kan hetzelfde worden opgemerkt voor de Netto Schuldquote Gecorrigeerd voor de verstrekte leningen. Wat betreft de ontwikkeling van de Solvabiliteit is deze redelijk in lijn met de rekening 2014 en iets gunstiger dan bij de begroting 2015 vanuit gegaan is. De snelheid van besteden van kredieten en de ontwikkelingen vanuit Vastgoed en Grond kunnen met name dit kengetal beïnvloeden.

Paragraaf 3 Verbonden partijen

In de paragraaf verbonden partijen besteden wij aandacht aan rechtspersonen (verbonden partijen), waarmee de gemeente Zwolle een bestuurlijke én financiële relatie heeft. Verbonden partijen betreffen (participaties in) deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.
Van bestuurlijke belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt raakt ingeval van faillissement van de verbonden partij of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/haar verplichtingen niet nakomt.

De afgelopen jaren zijn diverse verbeteringen doorgevoerd in deze paragraaf en in de sturing op de verbonden partijen. Hiermee krijgt zowel het college als de raad beter inzicht op de verbonden partijen. Aanleiding voor de verbeteringen is het rapport 'Remote Control' dat de rekenkamer in 2013 heeft uitgebracht.

In 2015 is op diverse wijze veel aandacht geweest voor onze verbonden partijen. De raad heeft een informatiebijeenkomst gehad over het onderwerp verbonden partijen en haar positie daarin, een aantal verbonden partijen is in het bijzonder aan de orde geweest vanwege verschillende redenen en er is hard gewerkt om in regionaal verband te komen tot meer grip op de verbonden partijen.

Recentelijk (15 februari 2016) is door de raad een motie (M19-1) aangenomen, waarin het college wordt opgedragen alle aanbevelingen uit het rapport versneld uit te voeren. De raad is over de versnelling geïnformeerd middels de informatienota 'Stand van zaken uitvoering motie M19-1'.Daarin is aangegeven dat de aanbevelingen, zoals die in het rekenkamerrapport zijn verwoord, in juli 2016 zijn gerealiseerd en doorvertaald in de beleidscyclus, Berap en jaarrekening. Daarnaast wordt in regionaal verband bekeken welke (regionale) afspraken gemaakt kunnen worden over versterking van de grip op verbonden partijen.

Ter versterking van het inzicht in de verbonden partijen is er een sterkere verbinding gemaakt tussen de diverse (beleids)programma's, de paragraaf verbonden partijen en de paragraaf Weerstandsvermogen en Risico's (Risicoparagraaf). In de beleidsprogramma's is uitgebreid verwoord welke doelstellingen met de verbonden partij zijn behaald, in de Risicoparagraaf worden de directe risico's voor de gemeente Zwolle verwoord en in de paragraaf Verbonden partijen wordt een samenvatting gegeven van de programma's en de Risicoparagraaf en krijgt u inzicht in de financiële achtergrond van de verbonden partij.

Deelname in gemeenschappelijk regelingen:

Gemeenschappelijke GezondheidsDienst IJsselland (GGD IJsselland) - Zwolle				
Programma	Programma 11: Samenleving / Programma 12: Inkomensondersteuning / Programma 13: Opvang en Bescherming / Programma 14: Inkomen			
Oorsprong verbonden partij	Zwolle neemt deel in de GR GGD IJsselland op basis van verlengd lokaal bestuur. Belangrijkste beleidsterrein betreft de publieke gezondheidszorg. Daartoe voert de GGD een aantal wettelijke taken uit (wet Publieke Gezondheid) en een aantal taken 'in vrijwillige samenwerking' (zoals bijv. lijkschouwing).			
Openbaar belang (doelstelling)	Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners			
Resultaten beleidsvoornemens	Het bestuur van GGD IJsselland heeft in 2014 de bestuursagenda 'Vernieuwing vanuit basistaken" vastgesteld. Dit leidt tot twee ontwikkelprogramma's: GGD als vertrouwde adviseur van gemeenten en Moderniseren governance. De dienstverlening Jeugdgezondheidszorg wordt voor 10 gemeenten uitgevoerd voor jeugd van 0-18 jaar. Hierin wordt een doorlopende lijn georganiseerd met een samenhangende financieringssystematiek De GGD heeft diverse vierjaarlijkse monitors uitgevoerd die in de diverse programma's zijn gebruikt als indicator. Daarnaast voert de GGD controles uit bij kinderopvang en peuterspeelzalen (programma 11), is de GGD in 2015 aangewezen als toezichthouder WMO (programma 12), verzorgd de GGD de toegang tot beschermd wonen (programma 13) en is zij betrokken bij participatie van kinderen (programma 14). Deels gaat het hier om uitvoering van wettelijke taken en deels om uitvoering van taken op basis van de vrijwillige samenwerking.			
Bestuurlijk belang	11 gemeenten met in totaal ruim 517.000 inwoners nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD IJsselland. Het DB bestaat uit 3 leden. Zwolle levert de voorzitter van DB en twee leden in het AB (waaronder de voorzitter).			
Financieel belang	1 januari 2015:	25,3 %	31 december 2015:	24,5 %
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 1.852.000	31 december 2015:	€ 1.777.000
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 7.785.000	31 december 2015:	€ 6.135.000
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 601.000			
Risico's	Elke gemeente geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Additionele producten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de gemeenschappelijke regeling. Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland is het risico voor de gemeente Zwolle klein. Een specifiek risico voor de GGD betreft de asbestsanering van het pand de Zeven Alleetjes 1, ter hoogte van € 2.875.000. De gemeente Zwolle wil deze kosten verhalen bij de oude eigenaar, de GGD. De gemeente Zwolle is als deelnemer aan de GGD voor 24,5% risicodrager van dit bedrag. Het onderzoek naar de verhaalbaarheid van de kosten voor de sanering is gaande. Zie verder ook Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.			

Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ) - Zwolle				
Programma	Programma 7: Veiligheid			
Oorsprong verbonden partij	De Veiligheidsregio is ontstaan uit de verplichting, zoals vastgesteld in artikel 9 en volgende van de Wet veiligheidsregio's. Die wet is op 1 oktober 2010 van kracht geworden om daarmee de slagkracht van de overheid bij rampen en zware ongevallen te verbeteren.			
Openbaar belang (doelstelling)	Uitvoering van de veiligheidstaken op basis van de Wet veiligheidsregio's.			
Resultaten beleidsvoornemens	De veiligheidsregio IJsselland geeft als externe partner invulling aan het kennispunt Brandveiligheid binnen de RUD. In de loop van 2015 is de volledige verhuizing van de medewerkers van de VR naar de brandweerkazernes gerealiseerd. Verder is in 2015 aandacht besteed aan het versterken van de vakbekwaamheid van medewerkers. De laatste jaren is succesvol gewerkt aan zelfredzaamheid vanuit het programma 'community safety'. In programma 7: Veiligheid zijn de resultaten nader uitgewerkt.			
Bestuurlijk belang	De veiligheidsregio wordt gevormd door elf gemeenten. De burgemeester van Zwolle is voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur.			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 8.226.000 (incl incidentele teruggaaf) 26,49%	31 december 2015:	€ 8.786.000 (incl incidentele teruggaaf) 26,49%
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 1.356.000	31 december 2015:	€ 2.118.000
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 43.115.000	31 december 2015:	€ 46.422.000
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 2.034.000			
Risico's	In de jaarrekening 2015 worden door VRIJ de volgende risico's benoemd: brief inspectie SZW, naheffingsaanslag Belastingdienst, de samenvoeging van de meldkamers, landelijke bezuinigingen, ontwikkelingen binnen het regionaal brandmeldsysteem, de consequenties van de RUD's op de regio, financiële effecten besluiten Veiligheidsberaad, invoering werkkostenregeling en onzekerheden in de nulmeting. Het grootste risico is wanneer de veiligheidsregio wordt getroffen door een ramp of crisis, waarbij hoge niet verhaalbare kosten moeten worden gemaakt. In het meerjarenbeleidsplan zijn door de veiligheidsregio de volgende vijf risico's geprioriteerd, naast de algemene voorbereiding op allerhande risico's: • Ziektegolf (inclusief dierziekten); • Hoog water of overstroming; • Brand in dichte binnenstad; • Uitval van elektriciteitsvoorziening; • Paniek in menigten (zonder directe koppeling aan terrorisme). De weerstandscapaciteit per 31-12-2015 bedraagt € 335.369 en bestaat hoofdzakelijk uit eenmalige middelen. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2015 wordt voorgesteld het weerstandsvermogen aan te vullen tot de afgesproken bovengrens van € 1 miljoen. Voor de samenvoeging van de meldkamers is ook een bestemmingsreserve van € 400.000. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2015 wordt voorgesteld om €50.000 toe te voegen aan deze reserve.			

Regionale Sociale Recherche - Zwolle				
Programma	Programma 14: Inkomen			
Oorsprong verbonden partij	De Gemeenschappelijke Regeling is in 1992 ontstaan met toentertijd 12 regiogemeenten. In verband met herindeling en wijzigingen bestaat de nieuwe GR sinds 2012 uit 8 gemeenten. De GR is ontstaan uit het oogpunt van effectiviteit. In een groter dienstverband kan een betere kwaliteit en dienstverlening worden geboden. Daarnaast is specifieke kennis op gebied van sociale zekerheidsfraude vereist en eenheid in de uitvoering.			
Openbaar belang (doelstelling)	De gemeenschappelijke regeling is ontstaan om redenen van efficiency, kwaliteitsborging en uniforme aanpak met betrekking tot de bestrijding van sociale zekerheidsfraude en handhaving in bredere zin.			
Resultaten beleidsvoornemens	De Sociale Recherche legt de nadruk op zichtbaarheid en dienstbaarheid en het leveren van maatwerk richting regiogemeenten. Prioriteit ligt bij de meest schade veroorzakende typen van fraude en inspanningen plegen waar dit naar verwachting het meest oplevert (samenlevingsfraude levert het meest op voor de gemeenten). In programma 14: Inkomen zijn de resultaten nader uitgewerkt.			
Bestuurlijk belang	8 gemeenten nemen deel aan deze gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding in het Bestuurlijk Overleg (het beslissingsbevoegd forum van portefeuillehouders, waarvan Zwolle voorzitter is) is bepaald op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden per gemeenten, met een maximum van 3 stemmen. Zwolle heeft 3 stemmen van de 15.			
Financieel belang	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
Toelichting	De uitvoering van de sociale recherche is in handen van de gemeente Zwolle. De kosten worden verdeeld op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden per 31-12.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
(Verwacht) Financieel resultaat	Zie toelichting financieel belang			
Risico's	n.v.t.			

WEZO GR - Zwolle				
Programma	Programma 12: Inwonerondersteuning			
Oorsprong verbonden partij	Vanuit de wettelijke verplichting tot uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is deze verbonden partij ontstaan.			
Openbaar belang (doelstelling)	De GR WEZO geeft namens de vijf deelnemende gemeenten Wezo NV opdracht tot uitvoering van de Wsw. GR WEZO fungeert als formeel werkgever voor alle – uit de deelnemende gemeenten afkomstige - personen met een Wsw-dienstverband.			
Resultaten beleidsvoornemens	Eind 2015 heeft de bestuurlijke besluitvorming voor de wijziging van de governance (opheffing GR WEZO en enig en volledig aandeelhouderschap Wezo NV) plaatsgehad. Daarmee is GR WEZO per 1 januari 2016 opgeheven			
Bestuurlijk belang	5 gemeenten participeerden tot 31 december 2015 in de GR. Zwolle had 2 van de 6 stemmen.			
Financieel belang	1 januari 2015:	73,8% van € 155.500 (€ 115.000)	31 december 2015	73,8% van € 144.000 (€ 106.000)
Toelichting	Overeengekomen is dat de huidige borgstellingsgarantie van GR WEZO naar de BNG, voor het pakket leningen dat uitstaat bij Wezo NV (inclusief doorlopende kredieten), wordt overgenomen door de gemeente Zwolle als onderdeel van de afspraken waarmee Zwolle als enig aandeelhouder van Wezo NV resteert. Dit heeft voor de financiële positie van Wezo NV of leningsvoorwaarden van de BNG geen gevolgen. Eind 2015 bedraagt de omvang van de langlopende geldleningen € 7,1 mln. en kortdurende geldleningen (kasgeld en rekening-courant) € 4,9 mln. Om over voldoende liquiditeit te beschikken om pieken in de betalingen, zoals de betaling van de salarissen, op te kunnen vangen wordt € 3 mln. als marge in de financieringsbehoefte aan gehouden. De totale door de gemeente Zwolle af te geven garantstelling op de kortdurende - en langlopende geldleningen bedraagt daarmee € 15,0 mln. Wezo NV overlegt met de gemeente Zwolle over de optimale samenstelling van het financieringsarrangement voor een zo laag mogelijke rente.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 11.607.000	31 december 2015:	€ 12.000.000(verwacht)
(Verwacht) Financieel resultaat	De exploitatie van GR Wezo is budgetnneutraal. De gemeenten dragen na rato van deelname in de Wezo NV de kosten van € 144.000			
Risico's	Met de opheffing van de GR Wezo worden alle risico's overgenomen door de gemeente Zwolle en de Wezo NV. Daarnaast is nog sprake van enig risico met betrekking tot geldleningen aan BNG. Dit staat verwoord in paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risico's.			

Shared Service Centrum Bedrijfsvoering (SSC) - Zwolle				
Programma	Verplichte paragraaf 7: Bedrijfsvoering			
Oorsprong verbonden partij	In 2012 hebben de gemeenten Kampen, Zwolle en de provincie Overijssel het besluit genomen om het Shared Service Centrum Bedrijfsvoering (SSC) op te richten. Het SSC is een samenwerking tussen de gemeente Kampen, gemeente Zwolle en provincie Overijssel op het gebied van bedrijfsvoering (personeels- en salarisadministratie, ICT en inkoop). Vanaf 1 januari 2013 is het SSC gestart en verleent het de genoemde diensten aan de drie partnerorganisaties.			
Openbaar belang (doelstelling)	Efficiëntere uitvoering van diensten op het gebied van personeels- en salarisadministratie, ICT en inkoop.			
Resultaten beleidsvoornemens	2015 heeft in het licht gestaan van de integratie en empowerment van teams in combinatie met harmonisatie van processen bij SSC: het huis op orde. Ook bij de partners heeft dit betekenis. De demandmanagers van de drie partners zijn door het SSC steeds meer uitgedaagd om ook hun 'demand 'te standaardiseren en maatwerk te minimaliseren. De eerst basis is in 2015 gelegd met de producten en dienstencatalogus. Het minimaliseren van maatwerk is ook een opgave voor 2016. Dit vindt onder andere zijn uitwerking bij de investeringen in de ICT-infrastructuur bij de vervanging van de data-opslag en servers en het standaardiseren van het in 2015 aangeschafte gezamenlijk personeelssysteem (welke na de implementatiefase in 2016 vanaf 1 januari 2017 operationeel zal zijn). In paragraaf 7: Bedrijfsvoering wordt hier nader op ingegaan.			
Bestuurlijk belang	Zwolle, Kampen en de provincie Overijssel participeren in de GR. Zwolle participeert in de hoedanigheid als centrumgemeente in de GR SSC Bedrijfsvoering.De Gemeente Zwolle is gastwerkgever, de eenheid SSC heeft een begrote omvang van 84,7 fte's (peildatum 31/12/2015).			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
Toelichting	Jaarlijks wordt per partner de afname van diensten bepaald en verrekend. Dat betekent dat het financiële belang € 0 is. Voor 2015 betaalde Zwolle € 4.356.086 voor de door SSC geleverde diensten.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 288.000
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	Het SSC is binnen de begroting gebleven en heeft 2015 afgesloten met een positief exploitatieresultaat van €846.000 waarvan ruim € 550.000 naar de partners is teruggevloeid, de rest is toegevoegd aan de bedrijfsvoeringsreserve.			
Risico's	De risico's worden gering geacht. De dienstverleningsovereenkomst en de maatwerkovereenkomst bieden voldoende basis voor financieel beheer. De overige risico's en nadere uitwerking van de risico staan verwoord in paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing en paragraaf 7: Bedrijfsvoering			

Historisch Centrum Overijssel (HCO) - Zwolle				
Programma	Programma 9: Cultuur			
Oorsprong verbonden partij	Eind jaren 90 is er een landelijke tendens geweest dat in elke provincie een historisch centrum is geopend. De samenstellingen van deze historische centra verschilt. Vrijwel altijd is het historisch centrum ook in de provinciehoofdstad gevestigd. Gedachte destijds was vooral dat het archief beter en breder beschikbaar moest zijn (toegankelijkheid) en daarop is de wetgeving aangepast zodat de historische centra er kwamen.			
Openbaar belang (doelstelling)	HCO voert voor de gemeente de wettelijke archieftaak uit. Daarnaast zijn er publiekstaken gericht op ontsluiting van de archieven, zoals tentoonstellingen, websites e.d. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling, aanvullend in een vierjarig activiteitenplan.			
Resultaten beleidsvoornemens	HCO verbindt zich steeds meer met de andere cultuurhistorische partijen in Zwolle. Verder wordt de GR versterkt en verbreed door de aanstaande toetreding van de gemeente Deventer en mogelijk later ook de gemeente Kampen.			
Bestuurlijk belang	50% gemeente Zwolle en 50% Ministerie van OCenW			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 1.519.476	31 december 2015:	€ 1.519.476
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 415.823	31 december 2015:	€ 352.123
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 848.602	31 december 2015:	€ 723.223
(Verwacht) Financieel resultaat	- € 60.000 (in verband met een extra project)			
Risico's	De risico's van de toetreding van Deventer zijn in kaart gebracht via een due diligence-onderzoek en zijn beheersbaar gemaakt door middel van risicobeheersingsmaatregelen, waaronder hernieuwde afspraken tussen Deventer en het HCO. De raad heeft hierover op 4 april 2016 een besluit genomen.			

Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT) - Zwolle				
Programma	Programma 16: Bestuur en dienstverlening			
Oorsprong verbonden partij	GBLT voert de belastingheffing en inning plus de Wet WOZ uit voor haar leden.			
Openbaar belang (doelstelling)	Doelstelling van GBLT is het zorgdragen voor een efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen en WOZ uitvoering			
Resultaten beleidsvoornemens	Onze burgers ontvangen één aanslag voor zowel de gemeentelijke belasting als die van het waterschap. Door toetreding van Dalfsen en Bunschoten ontstaat er een klein voordeel.			
Bestuurlijk belang	In totaal nemen 6 waterschappen en 4 gemeenten deel aan GBLT. Per 01-01-2016 is door een fusie het aantal waterschappen 5 en door toetreding van Dalfsen en Bunschoten het aantal gemeenten 6. Het DB bestaat uit 1 lid van de gemeenten en 1 lid vanuit de waterschappen. Zwolle is met één lid vertegenwoordigd in het AB net als de andere deelnemers.			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 1.606.000 (9,6%)	31 december 2015:	€ 2.084.712 (11,2%)
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 499.000	31 december 2015:	€ 912.000
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 2.000.000	31 december 2015:	€ 2.000.000
(Verwacht) Financieel resultaat	€75.000			
Risico's	De financiële risico's zijn het niet volledig opleggen van alle aanslagen en het niet volledig kunnen innen van de aanslagen waardoor onze inkomsten lager zijn. Daarnaast is het een risico dat GBLT meer uitvoeringskosten maakt dan begroot. Een derde risico is het niet op orde hebben van de dienstverlening naar de burgers.			

GR (in oprichting) Regionale UitvoeringsDienst (RUD)- vestigingsplaats nog onbekend				
Programma	Programma 16: Bestuur en dienstverlening			
Oorsprong verbonden partij	In 2009 zijn door de VNG, het IPO en het Rijk afspraken gemaakt over structurele verbetering van de uitvoering van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op het gebied van het omgevingsrecht. Op basis van deze afspraken zijn er Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) ontstaan. In Overijssel is destijds met als uitgangspunt "lokale binding, regionale bundeling" gekozen voor een netwerkvorm op basis van een Bestuursovereenkomst. Op 22 september 2015 heeft de Tweede Kamer de Wet Verbetering VTH aangenomen. De Wet ziet op het wijzigen van een aantal wetten. Provincies en gemeenten zijn op grond daarvan verplicht zich aan te sluiten bij een Omgevingsdienst. De uitzondering voor de bestaande netwerk RUD's komt daarom per 1 januari 2018 te vervallen bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet.			
Openbaar belang (doelstelling)	Het doel van deze samenwerking is een aantoonbare verbetering bereiken in de uitvoeringskwaliteit van de Wabo-taken op het gebied van Vergunningen, Toezicht en Handhaving voor wat betreft de basistaken. Het oorspronkelijke uitgangspunt van de netwerk-RUD blijft ook in de nieuwe GR van kracht. Om de kwaliteit te kunnen bewaken is hiervoor in de RUD, op basis van de kwaliteitscriteria, een basistakenpakket bepaald.			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2015 is gestart met het proces van omvorming van de netwerk Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland naar een GR. Hiervoor heeft de raad op 7 december 2015 gelden beschikbaar gesteld.			
Bestuurlijk belang	Nog onbekend. Besluitvorming over de GR RUD wordt in 2016 verwacht. De streefdatum voor de daadwerkelijke overgang naar de GR RUD is 1 januari 2018.			
Financieel belang	1 januari 2015:	Nog niet van toepassing	31 december 2015:	Nog niet van toepassing
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	Nog niet van toepassing	31 december 2015:	Nog niet van toepassing
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	Nog niet van toepassing	31 december 2015:	Nog niet van toepassing
(Verwacht) Financieel resultaat	Nog niet van toepassing			
Risico's	Op dit moment is nog niet duidelijk wat de kosten voor de vorming van een RUD op GR basis zullen zijn en of de beschikbare gelden voldoende zullen zijn om deze kosten te dekken. Hoe de kostenverdeling zal zijn na de vorming van de GR RUD is naar verwachting pas vanaf het begrotingsjaar 2018 echt duidelijk.			

Gemeenschappelijke Regeling Archeologie - Zwolle				
Programma	Programma 5: Ruimte en cultuurhistorie			
Oorsprong verbonden partij	Het betreft een gemeenschappelijke regeling met het doel tot samenwerking tussen de gemeenten waarbij de archeologische beleids- en opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle wordt ingezet in de buurgemeenten en aldus tevens bij wordt gedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van dit gebied.			
Openbaar belang (doelstelling)	(Beleids)advisering en archeologisch onderzoek voor buurgemeenten indien dat noodzakelijk is.			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2015 zijn verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd en rapporten opgesteld, waaronder een groot aantal vanuit het samenwerkingsverband met onze buurgemeenten. Belangrijk was de opgraving van een deel van het kerkhof rondom de kerk in Hattem.			
Bestuurlijk belang	Zwolle is middels een lichte gemeenschappelijke regeling de samenwerking aangegaan met buurgemeenten Hattem, Zwartewaterland en Kampen. Op grond hiervan is de opgravingsvergunning van de gemeente Zwolle uitgebreid tot de het grondgebied van de deelnemende gemeenten.			
Financieel belang	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
Toelichting	zie tekst onder risico's			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
(Verwacht) Financieel resultaat	n.v.t.			
Risico's	Het financiële risico wordt gering geacht. De diensten/kosten van uitgevoerde beleidsadvisering en archeologisch onderzoek worden bij de gemeenten in rekening gebracht en dragen bij aan de dekking van de archeologische dienst. De gemeente Zwolle draagt er zorg voor dat de sectie archeologie over voldoende capaciteit en middelen beschikt om de benodigde archeologische werkzaamheden en de (beleids) advisering te kunnen uitvoeren. Daarmee is het risico van deze GR gering.			

Uitvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland - Zwolle				
Programma	Programma 12: Inwonerondersteuning			
Oorsprong verbonden partij	De Uitvoeringsorganisatie is opgericht door 11 gemeenten (Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle). De samenwerking op het terrein van de inkoop van (specialistische) jeugdzorg is tot stand gekomen om continuïteit van zorg, efficiency, kwaliteit en doelmatigheid te bieden en vanwege het feit dat dit (deels) door de nieuwe Jeugdwet wordt voorgeschreven;			
Openbaar belang (doelstelling)	De BVO Jeugd heeft als missie om zich te ontwikkelen tot een stabiele, effectieve en efficiënte organisatie die in opdracht van de 11 samenwerkende gemeenten verantwoordelijk is voor de inkoop, contractbeheer, facturatie en financiële monitoring van de jeugdhulp.			
Resultaten beleidsvoornemens	De BVO Jeugd heeft in 2015 uitvoering gegeven aan haar taken om contracten te sluiten, te beheren en te monitoren en factureren, voortkomend uit de gesloten inkoopcontracten, te betalen aan zorgaanbieders en in rekening te brengen bij de diverse gemeenten.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid. Het bestuur besluit bij volstrekte meerderheid van stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit dezelfde personen.			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 30,6 mln.	31 december 2015:	€ 32 mln.
Toelichting	De BVO Jeugd heeft geen eigen vermogen. De financiering door de 11 gemeenten vindt op basis van de meicirculaire plaats. Aan het eind van het begrotingsjaar vloeien overschotten terug naar de gemeenten of zullen gemeenten extra moeten bijdragen. Voor Zwolle levert de meicirculaire 2015 het financiële beeld op zoals hierboven geschetst.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 0			
Risico's	Aandeel Gemeente Zwolle in het totaal regionaal resultaat op budget Jeugdzorg bedraagt ca. 27,65%. Bij een eventueel tekort zal de Gemeente Zwolle haar aandeel hierin moeten bijdragen. De cijfers Financieel belang per 31-12-2015 is op moment van schrijven gebaseerd op Q4 rapportage BVO. Definitieve cijfers verwachten we rond juli. Een eventuele kostenoverschrijving op de uitvoering jeugd wordt verantwoord via programma 12: Inwonerondersteuning.			

Deelname in vennootschappen:

NV BNG Bank – Den Haag				
Programma	Programma 18: Financieringen en algemene dekkingsmiddelen			
Oorsprong verbonden partij	De N.V. BNG Bank is in 1914 opgericht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (onder de naam 'Gemeentelijke Credietbank'). De bank is een structuurvennootschap. Klanten van BNG Bank zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. BNG Bank biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer. Ook participeert de bank in publiek-private samenwerking. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt.			
Openbaar belang (doelstelling)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecificeerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Doelen voor de gemeente Zwolle zijn : • invloed op dienstverlening en kostenniveau • rendement op aandelen			
Resultaten beleidsvoornemens	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens geformuleerd voor 2015.			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,27% (149.097 aandelen). Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank (uitgezonderd eventuele gemeentelijke samenvoegingen).			
Financieel belang	1 januari 2015:	149.097 aandelen à € 2,50 nominaal = € 372.743	31 december 2015:	149.097 aandelen à € 2,50 nominaal = € 372.743
Toelichting	De dividendopbrengst over 2015 is voor Zwolle € 152.079. Het begrootte dividend voor 2015 bedroeg € 200.000. Voor de begroting 2016 is vanwege de lagere dividendopbrengsten van de afgelopen jaren de begroting bijgesteld naar € 150.000 dividendopbrengst per jaar.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 3.582 mln.	31 december 2015:	€ 4.163 mln.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 149.891 mln. + 32 mln. achtergestelde schulden	31 december 2015:	€ 145.317 mln. + 31 mln. achtergestelde schulden
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 126 mln. (2015) nettowinst na belastingen			
Risico's	De omvang van nieuw verstrekte langlopende leningen ligt in 2016 naar verwachting in lijn met die van het voorgaande jaar. Mede onder invloed van aanhoudende lage lange rentetarieven en de terughoudende rentepositie van de bank zal het renteresultaat in 2016 naar verwachting lager uitkomen dan over het verslagjaar. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht BNG het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2016.			

Essent-opvolgers

(Bij de begroting 2015 waren de Essent-opvolgers nog samengevoegd. Dit is bij de begroting 2016 voor de transparantie zoals onderstaand weergegeven, daarom wordt voor de jaarrekening dit ook gehanteerd.)

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Zwolle in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeien de volgende deelnemingen voort waarin wij aandeelhouder zijn:

1. Enexis Holding N.V.
   Het netwerkbedrijf van Essent, Enexis, is buiten de verkoop aan RWE gelaten en daarmee is Enexis Holding N.V. in 2009 een zelfstandig bedrijf geworden, waarvan de diverse overheden aandeelhouder zijn.

2. CBL Vennootschap B.V.
   Bij de verkoop van Essent is het Cross Border Lease Escrow Fonds ontstaan.

3. Vordering Enexis B.V.
   Het economisch eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten zijn binnen de Essent-groep in 2007 overgedragen aan Enexis. Op dat moment beschikte Enexis over onvoldoende contante middelen en daarom is de koopprijs omgezet in een lening van Essent. Na de splitsing in 2009 is de lening over gedragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent.

4. Verkoop vennootschap B.V.
   Bij de verkoop aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel hiervan is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap (wat ook eigendom is van diezelfde aandeelhouders).

5. CSV Amsterdam B.V.
   In 2008 zijn Essent en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON). Een eventuele schadevergoedingsvordering wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders die deze vordering gebundeld gaat ouden via de deelneming Claim Vennootschap B.V.
   Daarnaast hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland bij de verkoop van Attero. De CSV beheert de daartoe geopende escrow-rekening.

6. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.(PBE)
   PBE is één van de onderdelen van Essent en heeft 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), onder andere eigenaar van de kerncentrale in Borssele. PBE heeft de aandelen ondergebracht bij Energy Resources Holding (ERH). Bij de verkoop van Essent aan RWE zouden de aandelen in EPZ ook worden overgedragen. Dit is door het bedrijf Delta NV bij de rechter aangevochten. In 2011 is het bemiddelingstraject dat daaruit voortkwam succesvol afgerond en zijn de aandelen alsnog aan RWE geleverd. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket, waaronder het afwikkelen van zaken die uit de verkoop van de aandelen voortkomen.

Enexis Holding N.V. - 's Hertogenbosch				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	Enexis beheert het energienetwerk in noord-, oost- en zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.			
Openbaar belang (doelstelling)	Doelen van de deelneming: • invloed op dienstverlening en tarieven • rendement • grip op de uitvoering van een publiek belang. Met het aandeelhouderschap worden publieke belangen behartigd. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving. Dit belang wordt nog verder versterkt doordat Enexis de transitie naar duurzame energie faciliteert.			
Resultaten beleidsvoornemens	Er waren voor Enexis geen specifieke beleidsvoornemens voor 2015. Enexis Holding NV heeft in 2015 het proces gestart om de achteregestelde EDON-lening die zij heeft bij de diverse aandeelhouders af te lossen. In december heeft de (bijzondere) Algemene Vergadering van Aandeelhouders ingestemd met de aflossing en de daarbij behorende voorwaarden. Voor Zwolle betekent dit dat de hoofdsom van € 500.000 in december 2016 wordt uitgekeerd, samen met de compensatie ter grootte van drie jaar rentevergoeding (€ 135.000). . Daarnaast krijgen de leninghouders de mogelijkheid om (een deel van) hun lening om te zetten in aandelen of juist aandelen Enexis te verkopen ten behoeve van de leninggevers die hun lening willen omzetten in aandelen. Zwolle kiest voor verkoop van aandelen. De uitwerking hiervan vindt medio 2016 plaats. De toezichthouder ACM heeft de toegestane omzet verlaagd waardoor Enexis de tarieven met gemiddeld 3,8% heeft verlaagd. Hiernaast zijn de kosten gestegen, met name door een periodieke cao-loonstijging en hogere kosten voor verbeterprojecten waarvan de baten in de komende jaren worden gerealiseerd. Dit leidt tot een verlaging van de omzet en het winstniveau waarbij Enexis toch in staat is een redelijk rendement te bieden. Een belangrijke stap om in de toekomst verdere kosten te besparen is een rationalisatie van de gebiedsindeling voor netbeheerders. Hiertoe hebben Alliander en Enexis in 2015 een koop- en verkoopovereenkomst ondertekend voor de ruil van regionale netwerken. Het betreft de uitruil van de Enexis-aansluitingen in Friesland en de Noord-oostpolder met die van de Endinet in de omgeving van Eindhoven. De uitruil van de gebieden heeft per 1 januari 2016 plaatsgevonden.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen).			
Financieel belang	1 januari 2015:	€	31 december 2015:	€
Toelichting	Het verwachte uit te keren dividend over 2015 is € 111,5 mln.. Voor Zwolle betekent dit een dividend uitkering van € 267.600.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 3.517 mln. (waarvan reserves € 3.367 mln.)	31 december 2015:	€ 3.608 mln. (waarvan reserves € 3.458 mln.)
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 2.900 mln. (waarvan voorzieningen € 80 mln.)	31 december 2015:	€ 3.472 mln. (waarvan voorzieningen € 74 mln.)
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 223,1 mln.			
Risico's	Het risico voor de aandeelhouders wordt laag ingeschat. Er zijn geen redenen die doen twijfelen aan een ongestoorde voortgang van Enexis.Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).			

CBL Vennootschap B.V. - 's Hertogenbosch				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	CBL Vennootschap B.V. (CBL = C*ross Border Lease) is ontstaan na verkoop van Essent aan RWE. Zij vertegenwoordigt* de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en fungeert als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Wanneer na beëindiging van alle CBL's en de betaling uit het CBL Escrow Fonds nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50% - 50% verdeeld tussen RWE en verkopende aandeelhouders.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE.			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2015 zijn hier geen ontwikkelingen geweest. Naar verwachting zal in 2016 een restantbedrag van ongeveer $ 19 mln. in de verhouding 50-50 worden uitbetaald aan de Verkopende Aandeelhouders en RWE en kan het fonds naar verwachting in de eerste helft van 2016 geliquideerd worden.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen).			
Financieel belang Toelichting	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2016:	$ 9,8 mln.	31 december 2016:	$ 9,8 mln.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2016:	$ 107.000	31 december 2016:	$ 117.000
(Verwacht) Financieel resultaat	- $ 30.000 (2015)			
Risico's	Met de voortijdige beëindiging van alle CBL-contracten is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag in het CBL Escrow Fonds ($ 19,7 mln.). Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000).			

Vordering Enexis B.V. - 's Hertogenbosch				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE.			
Resultaten beleidsvoornemens	Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches. De eerste twee tranches zijn (vervroegd) afgelost in januari 2012 en oktober 2013. De derde tranche, met een lening van € 500 mln. heeft een looptijd tot 30 september 2016. Enexis is gerechtigd om deze tranche maximaal 1 jaar voor einde termijn vervroegd geheel of gedeeltelijk af te lossen. Op het moment is het niet de verwachting dat deze tranche vervroegd voor 30 september 2016 wordt afgelost. Op 30 september 2016 zal de jaarlijkse rente over deze tranche, een totaalbedrag van € 23.350.000, worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. De vierde tranche loopt tot 30 september 2019 (totaal bedrag € 350 mln.) . Op 30 september 2016 zal de jaarlijkse rente over deze tranche, een totaalbedrag van € 25.200.000, worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de vierde tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen).			
Financieel belang Toelichting	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 66.000 (waarvan reserves € 46.000)	31 december 2015:	€ 54.000 (waarvan reserves € 34.000)
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 862,1 mln.	31 december 2015:	€ 862,2 mln.
(Verwacht) Financieel resultaat	- € 16.700 (2015)			
Risico's	De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet -tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000)			

Verkoop vennootschap B.V. - 's Hertogenbosch				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	Bij de verkoop van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap B.V.. Daarnaast heeft RWE, ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims, bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Dit fonds wordt door de Verkoop vennootschap B.V. beheerd. Daarmee is de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweeërlei: • namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE; • het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE.			
Resultaten beleidsvoornemens	Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln.. In april 2011 is het eerste deel (€ 360 mln.) en in september 2015 (€ 326,9 mln.) is het tweede deel van het General Escrow minus gemelde claims door RWE, vrijgevallen en aan de aanhouders uitgekeerd.In het General Escrow Fonds resteert nu nog een bedrag van € 113 miljoen voor de afwikkeling van claims van RWE als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven. RWE heeft eind 2015 per saldo een totaalbedrag aan belastingclaims (rekening houdend met belastingteruggaven en vrijval voorzieningen) ingediend van € 38.100.000 (exclusief eventuele additionele correcties in verband met Attero / Enexis). RWE en Verkoop Vennootschap B.V. hebben op dit moment nog geen overeenstemming over de afwikkeling van deze belastingzaken. Gelet op de verdere afwikkeling van de belastingclaims van RWE, kan over de omvang van de gedeeltelijke vrijval van € 113 mln. nog geen uitspraak worden gedaan. Naar verwachting zal in de 1e helft van 2016 de discussie met RWE over de belastingclaims worden afgerond. De vennootschap zal naar verwachting in de eerste helft van 2016 worden geliquideerd.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen).			
Financieel belang Toelichting	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 363,3 mln.	31 december 2015:	€ 76,5 mln.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 80 mln. (waarvan voorzieningen € 79,5 mln.)	31 december 2015:	€ 38,3 mln. (waarvan voorzieningen € 38,1 mln.)
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 41 mln.			
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van RWE als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 113 mln. dat nu nog in het General Escrow Fonds resteert. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000).			

CSV Amsterdam B.V. - 's Hertogenbosch				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd, zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: • namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; • namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (“Waterland”); • het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening naar aanleiding van de verkoop Attero is gestort.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE			
Resultaten beleidsvoornemens	De schadeclaimprocedure is door de Rechtbank s'Gravenhage afgewezen, in hoger beroep heeft het Gerechtshof de WON onverbindend verklaard waarna de Staat tegen de uitspraak in cassatie is gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Hof heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad waarna de Hoge Raad op 26 juni 2015 jl. uitspraak heeft gedaan. De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd. Bij de verkoop van Attero aan Waterland zijn door de aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. Deze zijn door de verkopende aandeelhouders merendeels overgedragen aan CSV Amsterdam B.V.. Hiervoor is een excrow-rekening geopend, met een bedrag van € 13,5 mln.. Waterland heeft op 22 mei 2015 een claim van ten minste 9,5 mln. euro ingediend bij de CSV Amsterdam B.V. Vanwege die claim, diende - conform de afspraken vastgelegd in de koopovereenkomst - het gehele in escrow geplaatste bedrag ter beschikking te blijven ter afwikkeling van deze claim. De contractuele beoogde verlaging per 27 mei 2015 van het escrow bedrag (lees: betaling door de notaris van € 9,5 mln. aan de CSV Amsterdam B.V. en daarmee aan de verkopende aandeelhouders) heeft daarom niet plaatsgevonden. De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Conform de koopovereenkomst zal de escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen).			
Financieel belang Toelichting	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 8.500 (waarvan reserves - € 11.500)	31 december 2015:	- € 25.600 (waarvan reserves - €45.600)
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 36.000	31 december 2015:	€ 33.700
(Verwacht) Financieel resultaat	- € 42.000 (2015)			
Risico’s	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000).			

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. - 's Hertogenbosch				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. had, via Energy Resourches Holding (ERH) een 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Porductiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ). Dit aandeel is in 2011, na een juridisch- en een bemiddelingstraject, geleverd aan RWE, als onderdeel van de geheleverkoopprocedure van Essent aan RWE. PBE heeft nu nog een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele (2009). Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE			
Resultaten beleidsvoornemens	Binnen PBE is nog vanaf medio 2012 een bedrag van € 1,6 mln.(merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend met betrekking tot verkoop van het 50% belang in EPZ.			
Bestuurlijk belang	Gemeente Zwolle heeft via stemrecht een belang van 0,24% (355.645 aandelen).			
Financieel belang Toelichting	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwach)t Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 1,6 mln. (waarvan reserves € 101.000)	31 december 2015:	€ 1,6 mln. (waarvan reserves € 88.200)
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 107.800	31 december 2015:	€ 112.800
(Verwacht) Financieel resultaat	- € 13.100 (2015)			
Risico’s	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822)			

Attero - 's Hertogenbosch				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	In 2009 is het voormalige bedrijf Essent Milieu verzelfstandigd en verder gegaan onder de naam Attero. Attero is expert in het storten, verbranden en composteren van afval. Daarnaast richt Attero zich op de productie van duurzame energie uit afval. Attero is in 2014 verkocht aan Waterland Private Equity Investments.			
Openbaar belang (doelstelling)	Afwikkelen van de verkoop van Attero aan Waterland			
Resultaten beleidsvoornemens	In 2015 zou een eerste bedrag van € 22.800 (Zwolle) worden uitbetaald vanuit de escrow-rekening die bij de verkoop van Attero aan Waterland is gevormd. De contractuele beoogde verlaging per 27 mei 2015 van het escrow bedrag (lees: betaling door de notaris van € 9,5 mln. aan de CSV Amsterdam B.V. en daarmee aan de verkopende aandeelhouders) heeft niet plaatsgevonden vanwege een door Waterland ingediende claim (zie ook bij CSV Amsterdam B.V.). De looptijd van de afhandeling van de verkoop van Attero aan Waterland is afhankelijk van de periode dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Conform de koopovereenkomst zal de escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.			
Bestuurlijk belang	Vanwege verkoop van de aandelen heeft Zwolle geen belang meer in Attero.			
Financieel belang **Toelichting**	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t
(Verwacht) Financieel resultaat	n.v.t.			
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000).			

NV Vitens - Zwolle				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	Overal in ons land werden drinkwaterbedrijven opgezet; uiteindelijk telde Nederland er zo'n 220. In de jaren daarna fuseerden steeds meer drinkwaterbedrijven tot de huidige tien, waarvan Vitens er één is. Vitens bestaat in haar huidige vorm sinds 2006 en richt zich op het maken van drinkwater.			
Openbaar belang (doelstelling)	• invloed op dienstverlening en tarieven • rendement			
Resultaten beleidsvoornemens	Het is Vitens gelukt om de tarieven in 2015 op een gelijk niveau te houden, zonder dat dat ten koste is gegaan van de kwaliteit of de leveringszekerheid. Het variabele drinkwatertarief is gedaald, terwijl het vastrecht is gestegen. De kosten voor een gemiddeld huishouden blijft daarmee gelijk.			
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: 0,802%. Gemeente Zwolle vertegenwoordigt de Overijsselse gemeenten tijdens de Algemene vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang	1 januari 2015:	46.329 aandelen à € 1	31 december 2015:	46.329 aandelen à € 1
Toelichting	Het eigen vermogen (en daarmee ook de solvabiliteit) is in 2015 verder verhoogd. Het dividend is vastgesteld op een bedrag van € 3,83 per aandeel (2014: € 2,91). Voor Zwolle betekent dit een totaal bedrag van € 177.440 (2014: 134.817).			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 421,2 mln.	31 december 2015:	€ 471,7 mln.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 1292,5 mln.	31 december 2015:	€ 1242,7 mln.
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 93,3 mln.			
Risico's	Met een boekwaarde van € 46.329 van de aandelen en een verwachte solvabiliteit die is gegroeid van 24,6% in 2014 naar 27,5% in 2015, wordt het risico gering geacht. De beleidsmatige risico's die door Vitens worden geconstateerd zijn: Betrouwbaarheid data, Infrastructuur, Calamiteiten, Beschikbaarheid ICT-systemen, Veiligheid op de werkplek, Lerend vermogen en Klantgerichtheid. Deze risico's worden door Vitens laag/gering geacht. In haar jaarverslag geeft Vitens helder aan welke maatregelen zijn genomen om de risico's weg te nemen of te beperken.			

NV Wadinko - Zwolle				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	Wadinko is ontstaan vanuit WMO (Waterleidingmaatschappij Overijssel) met behulp van ontvangen dividenden van Wavin. De gemeente Zwolle is één van de 25 aandeelhouders, allen overheden.			
Openbaar belang (doelstelling)	Het stimuleren van gezonde bedrijvigheid (vooral stuwende sectoren, zoals zakelijke dienstverlening en industrie) en daarmee de groei en het behoud van werkgelegenheid in de regio. Doelstelling is 5000 arbeidsplaatsen in 2021 bij Wadinko participaties.			
Resultaten beleidsvoornemens	Eind 2015 participeerde Wadinko in 23 bedrijven die gezamenlijk circa 2.625 medewerkers in dienst hebben. In 2015 is voor ca. € 13 mln. aan investeringen gedaan. In 2015 zijn nieuwe vormen van dienstverlening ontwikkeld (Wadinko Academie, Wadinko Traineeships, Ondernemersleningen). Deze zijn alle drie gericht op groei en behoud van de regionale werkgelegenheid. In 2016 en verder wordt deze dienstverlening verder geoperationaliseerd.			
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: 4,18%.			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 10.000 (nominaal)	31 december 2015:	€ 10.000 (nominaal)
Toelichting	De gemeente Zwolle heeft 100 aandelen Wadinko à € 100.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 60 miljoen	31 december 2015:	€ 66 miljoen
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ nihil	31 december 2015:	€ nihil
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 6 mln. (verwacht). Conform besluitvorming door de aandeelhouders wordt een deel als dividend uitgekeerd. Voor de gemeente Zwolle komt dit neer op een bedrag van € 50.000.			
Risico's	Inherent aan haar bedrijfsactiviteiten loopt Wadinko risico's. Door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zijn de risico's voor de aandeelhouders nihil.			

NV ROVA - Zwolle				
Programma	Programma 8: Integraal beheer openbare ruimte			
Oorsprong verbonden partij	Rova is in 1996 ontstaan door de verzelfstandiging van de gemeentelijke "dienst" Milieubeheer uit efficiëncyoverwegingen. Het onderdeel afval is toen verzelfstandigd. Rova is in eerste instantie alleen ontstaan door het deel van de gemeente Zwolle. Vervolgens zijn andere gemeenten aangehaakt (Regio IJssel-Vecht). In 2012 is het onderdeel Uitvoering van het beheer van de openbare ruimte overgegaan naar Rova.			
Openbaar belang (doelstelling)	Doelen van de deelneming: invloed op dienstverlening en tarieven.			
Resultaten beleidsvoornemens	De ROVA heeft naast de wettelijke taak van de gemeente tot afvalinzameling ook diverse andere taken op het gebied van beheer openbare ruimte uitgevoerd. Een beschrijving hiervan is te vinden in programma 8: Integraal beheer openbare ruimte.			
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: huidig aandeel, aandelen A (afval) → totaal 17,6%. In 2013 heeft uitbreiding plaatsgevonden van het aandelenpakket (C) i.v.m. overgang van het onderhoud van openbare ruimte naar Rova → totaal A+C: 26,7% van de aandelen.			
Financieel belang	1 januari 2015:	1.490 aandelen A à € 113,45 nominaal. 1.225 aandelen C à € 113,45 nominaal. Achtergestelde geldlening € 2,3 mln.; rentevergoeding 8% = € 185.000	31 december 2015:	1.490 aandelen A à € 113,45 nominaal. 1.225 aandelen C à € 113,45 nominaal. Achtergestelde geldlening € 2,3 mln.; rentevergoeding 8% = € 185.000
Toelichting	Ontvangen dividenden: 2009 € 673.000 2010 € 664.000 2011 € 1.068.000 2012 € 945.000 2013 € 1.054.000 2014 € 701.000 2015 € 723.000			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 27,9 mln.	31 december 2015:	€ 28,9 mln.
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 50,3 mln. (incl. € 18,6 mln. kort vreemd vermogen).	31 december 2015:	€ 50,3 mln.
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 4,1 mln.	o.b.v. begroting 2016		
Risico's	Risico bestaat uit het niet kunnen terugbetalen van de achtergestelde lening van € 2,3 mln. en het geïnvesteerde bedrag in aandelen van € 308.000. Gezien de activiteiten van Rova (zij opereert vrijwel alleen voor gemeenten) en de financiële positie van Rova (een eigen vermogen van rond € 28 mln.) wordt het risico gering geacht.			

NV WEZO - Zwolle				
Programma	Programma 12: Inwonersondersteuning			
Oorsprong verbonden partij	Wezo NV is ontstaan vanuit de wettelijke verplichting tot uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening.			
Openbaar belang (doelstelling)	Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening door middel van het Aanwijzingsbesluit van de GR WEZO namens de deelnemende gemeenten			
Resultaten beleidsvoornemens	Eind 2015 heeft de bestuurlijke besluitvorming over wijziging van de governance van GR WEZO en Wezo NV plaatsgevonden. GR WEZO is per 1 januari 2016 opgeheven. Gemeente Zwolle is per 11 december 2015 enig en volledig aandeelhouder van Wezo NV geworden. De samenwerking tussen Wezo NV en de afdeling Werk, Re-integratie en Arbeidsontwikkeling van de gemeente Zwolle wordt in 2016 verder onderzocht.			
Bestuurlijk belang	De gemeente Zwolle is voor 100% aandeelhouder. Binnen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) heeft zij 100% stemrecht. Vanaf 1 januari 2016 wordt de gemeente Zwolle in de AVA vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën en de portefeuillehouder Sociale Zaken en Werkgelegenheid.			
Financieel belang	1 januari 2015:	1.719 van 2.330 aandelen (73,8%)	31 december 2015:	2.330 van 2.330 aandelen (100%)
Toelichting	Maatschappelijk kapitaal : 4.500 à € 1.000 nominaal Aandelen in portefeuille : 2170 Geplaatst en gestort : 2330			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 871.000	31 december 2015:	n.n.b
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 19.790.000	31 december 2015:	n.n.b.
(Verwacht) Financieel resultaat	verwacht negatief exploitatieresultaat € 300.000			
Risico's	Bij de overname van de aandelen door Zwolle zijn afspraken gemaakt met diverse gemeenten . Daarnaast is nog sprake van enig risico met betrekking tot geldleningen aan BNG. Beide risico's staan uitgebreider verwoord in paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risico's.			

Zuiderzeehaven Ontwikkelingsmaatschappij CV en Zuiderzeehaven Beheer BV – Kampen				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	In het kader van de regionale bestuurlijke samenwerking en omdat Zwolle geen natte kavels meer kan verkopen is er gekozen voor een regionale aanpak. Inmiddels is er de Logistieke visie waarbij over een tweede ZZH wordt gesproken.			
Openbaar belang (doelstelling)	Versterking van de economische structuur van Zwolle en Kampen. De ontwikkeling van de ZZH, een watergebonden bedrijventerrein op Kampens grondgebied is één van de acties. Voor de gemeente Zwolle van groot belang omdat wij geen watergebonden bedrijventerreinen meer hebben. Daarom de gezamenlijke ontwikkeling via PPS.			
Resultaten beleidsvoornemens	Streven is per 2018 / 2021 alles verkocht te hebben.			
Bestuurlijk belang	Participatie is in beide gevallen 16,7% obv PPS constructie 50% publieke- en 50% private sector			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 904.561	31 december 2015:	€ 904.561
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 5.816.870	31 december 2015:	€ 5.836.266
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 4.536.052	31 december 2015:	€ 4.617.168
(Verwacht) Financieel resultaat	€ afhankelijk van tempo uitgifte kavels.			
Risico's	De gemeente heeft aandelenkapitaal gestort en een achtergestelde lening verstrekt. Risico afhankelijk van de nog uit te geven gronden. De beschrijving van de risico's is opgenomen in de vertrouwelijke risicoparagraaf.			

Port of Zwolle -				
Programma	Programma 2: Economie			
Oorsprong verbonden partij	De oprichting van Port of Zwolle is het resultaat van de gezamenlijke havenvisie van Zwolle, Kampen en Meppel. Deze steden vormen samen het Logistiek cluster binnen de regio Zwolle. De Port of Zwolle is opgericht om de profilering van de regio te vergroten, de concurrentiepositie te versterken en slagvaardig te opereren richting marktpartijen om ladingstromen te vergroten.			
Openbaar belang (doelstelling)	De havens van Zwolle zijn sterk en hebben een complementaire functie ten opzichte van de containeroverslag havens in Kampen en Meppel. In de samenwerking binnen Port of Zwolle creëren we voor de havenregio voldoende kritische massa om interessant te zijn voor de mainports. Het economisch imago van Zwolle is doorslaggevend voor de naamgeving van het havenbedrijf.			
Resultaten beleidsvoornemens	Na de besluitvorming in september is in Q4 2015 gestart met de oprichting van de entiteit en is de propositie vertaald in marketingcommunicatie instrumenten, onder andere de website. Port of Zwolle is maart 2016 officieel ingeschreven als coöperatie. De aandeelhouders Zwolle, Kampen en Meppel hebben een eerste informatie bijeenkomst gehad met de directie van Port of Zwolle. De 1e fase is in uitvoering, marketing en acquisitie; we merken dat het imago van Port of Zwolle zeer goed is. Er wordt gewerkt aan een havenvisie en businessplan ter onderbouwing van fase 2.			
Bestuurlijk belang	De gemeenten Zwolle, Kampen en Meppel participeren allemaal voor 1/3 in de Port of Zwolle.			
Financieel belang	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
Toelichting	De bijdrage voor Zwolle (1/3 deel) is voor 2015 40.000,-- en voor de jaren 2016-2018 75.000,-- per jaar.			
Verwacht Eigen Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
Verwacht Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	n.v.t.	31 december 2015:	n.v.t.
Verwacht Financieel resultaat	n.v.t.			
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot de ingebrachte gelden tot dan toe. Zodra besloten wordt om het toezicht en opleggen havengelden ook onder te brengen in Port of Zwolle neemt het risico toe.			

Deelname in stichtingen en verenigingen:

Stichting administratiekantoor Dataland - Gouda				
Programma	Programma 16: Bestuur en dienstverlening			
Oorsprong verbonden partij	DataLand is een initiatief van en voor gemeenten. Het doel van DataLand is het realiseren van een landelijke voorziening die leidt tot het breder toegankelijk maken van gegevens uit het gemeentelijke informatiedomein voor de publieke en private markt. Per brief van 13 april 2001 adviseert de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aan gemeentebesturen - mede in het licht van de zeer lage eenmalige kosten - deel te nemen aan de activiteiten van Dataland.			
Openbaar belang (doelstelling)	Dataland ondersteunt de gemeentelijke informatiehuishouding op het gebied van de gemeentelijke Geo-, WOZ- en vastgoedinformatie door • actieve kwaliteitsbewaking, • vertegenwoordiging van het gemeentelijk belang, • organisatie en coördinatie van het Gemeentelijk Geoberaad (i.s.m. VNG); een landelijk ambtelijk en bestuurlijk podium voor gemeentelijke standpunten op het terrein van de ruimtelijke informatie. Verder is deelname niet anders te zien dan een vorm van samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van het openbaar belang en met als resultaat efficiëntie en kennisvoordelen op het gebied van toegankelijkheid van overheidsinformatie, overheidsloket, e-government, dienstverlening, een transparante en betrouwbare overheid evenals de stroomlijning van basisgegevens. Dankzij de samenwerking met deelnemende gemeenten, vele afnemers en andere betrokkenen bij de overheidsinformatievoorziening is DataLand uitgegroeid tot het landelijke kennis- en dataknooppunt voor vastgoed, geo- en WOZ gerelateerde gemeentelijke gegevens. Dataland verzorgt de verbinding tussen gemeenten, VNG en KING.			
Resultaten beleidsvoornemens	Geen specifieke beleidsvoornemens. Het			
Bestuurlijk belang	Zwolle is als een van de 400 deelnemende gemeenten als participant vertegenwoordigd in de certificaathoudersvergadering			
Financieel belang	1 januari 2015:	59.422 certificaten van aandelen à € 0,10	31 december 2015:	59.422 certificaten van aandelen à € 0,10
Toelichting	Met Dataland is een dienstenovereenkomst gesloten voor de aanlevering van gebouwgegevens. 20% van de opbrengst die Dataland maakt op door Zwolle aangeleverde gegevens komt ten gunste van de algemene middelen.			
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 728.311	31 december 2015:	€ 948.912
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 235.000	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 220.601			
Risico's	Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekkingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de drieledige taken van de organisatie – een stichting zonder winstoogmerk – uit te voeren. Jaarlijks wordt een vergoeding aan deelnemende gemeenten uitgekeerd voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Het eventuele overschot aan inkomsten wordt daarnaast aan certificaathoudende gemeenten uitgekeerd.			

Coöperatieve vereniging Dimpact UA – Enschede				
Programma	Programma 16: Bestuur en dienstverlening			
Oorsprong verbonden partij	Sinds 2005 is Zwolle lid van de coöperatieve verenging Dimpact. Een vereniging met als doel het gezamenlijk inkopen van dienstverleningssoftware. Deze doelstelling is inmiddels uitgebreid met het thema standaardisatie van overheidsdienstverlening.			
Openbaar belang (doelstelling)	Vereenvoudigen van digitale (dienstverlenings)processen en digitale aanvragen. Verbeteren digitale dienstverlening. Door vraagbundeling inkoopvoordeel behalen.			
Resultaten beleidsvoornemens	Besparingen zijn gerealiseerd door het gebruiken van het standaard Dimpact websitemodel bij realisatie SWT- en BLIK-websites. De digitale dienstverlening is verder verbeterd door meer digitale processen in te richten. Daarbij is gestart met implementatie van nieuwe modules Burgerzaken in het kader van de landelijke BRP (voorheen mGBA).			
Bestuurlijk belang	De vereniging telt 33 lid gemeenten. Zwolle leverde in 2015 de voorzitter van de RvC en afvaardiging in kerngroep, stuurgroep, expert- en werkgroepen.			
Financieel belang	1 januari 2015:	€ 570.000	31 december 2015:	€ 570.000
Toelichting				
(Verwacht) Eigen Vermogen	1 januari 2015:	€ 403.054	31 december 2015:	€ 433.054
(Verwacht) Vreemd Vermogen	1 januari 2015:	€ 0	31 december 2015:	€ 0
(Verwacht) Financieel resultaat	€ 30.000 (na controle jaarrekening, in maart/april wordt dit vastgesteld)			
Risico's	Risico wordt gering geschat. In 2015 zijn de verenigingsfinanciën verder versterkt door toetreding van de gemeenten Rotterdam en Groningen.			

Paragraaf 4 Lokale heffingen

Op basis van de uitgangspunten van de begroting 2015 is een algemene inflatiecorrectie op de gemeentelijke tarieven en belastingen toegepast van 1,60%. Voor de meeste tarieven betekent dit dat de algemene inflatiecorrectie is toegepast. De volgende tarieven kennen een afwijkende tariefsaanpassing:

- De sporttarieven 3,60% (algemene verhoging + 2% in verband met extra verhoging vanwege de bezuinigingstaakstelling)
- Voor de baatbelasting is de tariefstelling niet aan de orde
- De tarieven toeristenbelasting zijnniet verhoogd
- De tarieven voor parkeerbelasting (parkeren bij parkeerapparatuur) zijn niet verhoogd
- De tarieven voor uittreksels zijn niet verhoogd
- De bouwleges zijn extra verhoogd
- Dwangsom voor afhalen van een fiets bij AFAC is verhoogd naar € 15,-
- De tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrecht zijn niet verhoogd.

Woonlastenontwikkeling
De OZB tarieven zijn met 1,60% verhoogd.
De tarieven voor afvalstoffenheffing zijn niet verhoogd en bedragen in 2015:

- € 215,38 voor een éénpersoonshuishouden
- € 269,23 voor een meerpersoonshuishouden.

Het tarief voor de rioolrechten is met 1,60% verhoogd en bedraagt voor 2015 € 105,77.

Woonlastendruk	WOZ-waarde woning			
	€ 150.000		€ 250.000	
Soort huishouden	**2014**	**2015**	**2014**	**2015**
Huurder 1 persoonshuishouden	215,38	215,38	215,38	215,38
Huurder meer persoonshuishouden	269,23	269,23	269,23	269,23
Eigenaar/bewoner 1 persoonshuishouden	517,03	520,80	648,73	653,90
Eigenaar/bewoner meer persoonshuishouden	570,88	574,65	702,58	707,75

Gerealiseerde opbrengst gemeentelijke tarieven 2015 (bedragen x € 1.000)	rekening 2014	begroting 2015	rekening 2015	
1. Onroerende zaakbelasting	33.686	34.860	35.465	
2. Baatbelasting	2	2	-2	
3. Precariobelasting	352	340	308	
4. Toeristenbelasting	114	102	142	
5. Leges Juridische zaken en veiligheid (APV)	159	160	145	
6. Leges Burgerzaken	1.268	1.346	1.303	2)
7. Bouwleges	1.870	2.850	3.188	
8. Gebruiksvergunningen	9	26	8	
9. Havengelden	433	436	425	
10. Warenmarktrechten	230	239	217	
11. Rioolrechten	6.344	6.318	6.448	1)
12. Begraafplaatsrechten	803	960	772	1)
13. Parkeergelden	6.763	6.677	6.916	1)
14. Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	13.368	13.583	13.584	1)
15. Fiscalisering parkeerboetes	754	755	670	1)
16. Sporttarieven	756	803	847	
17. Overige leges/rechten	283	211	299	
Totaal opbrengst gemeentelijke tarieven	**67.194**	**69.668**	**70.735**	

1) Deze tarieven hebben zowel op begrotings-, als op rekeningsbasis een kostendekkendheid van 100%. Voor het onderdeel parkeergelden en fiscalisering parkeerboetes geldt een taakstellende winstafdracht. Verschillen worden verrekend met de egalisatiereserves.
2) De opbrengsten rijksleges zijn buiten beschouwing gelaten, i.v.m. afdracht aan het rijk.

Toelichting op opbrengst van de gemeentelijke tarieven:
De werkelijke opbrengst uit tarieven is ruim € 1,0 mln. hoger dan begroot. Dit is met name het gevolg van meer opbrengsten uit OZB, bouwleges en parkeergelden. De motivering van de meer- en minderopbrengsten is opgenomen in de financiële toelichting op de betreffende programma's

Kwijtschelding
Vanaf 01-01-2014 voert GBLT de kwijtschelding voor de gemeente Zwolle uit.
Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan. De gemeente Zwolle hanteert de 100% bijstandsnorm. Dit is het wettelijk maximum. Ook is het voor ZZP-ers mogelijk om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. In 2015 zijn er 4.150 aanvragen ontvangen waarvan 2.595 volledige toewijzingen en 700 verzoeken nog in behandeling. De verwachte uitgaven 2015 voor kwijtschelding bedragen € 725.800.

Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ).
Het belastingjaar 2015 is het tweede jaar dat GBLT deze werkzaamheden heeft uitgevoerd voor de gemeente Zwolle. De herwaarderingsronde 2015 had als waardepeildatum 01-01-2014. Net als in voorgaande jaren zijn de objecten, woningen en niet woningen, modelmatig gewaardeerd. Dit wil zeggen dat bij het waarderen gebruik gemaakt wordt van recente verkoopcijfers. Daarnaast zijn de waarden van niet woningen afhankelijk van de verhuurprijzen van de panden.

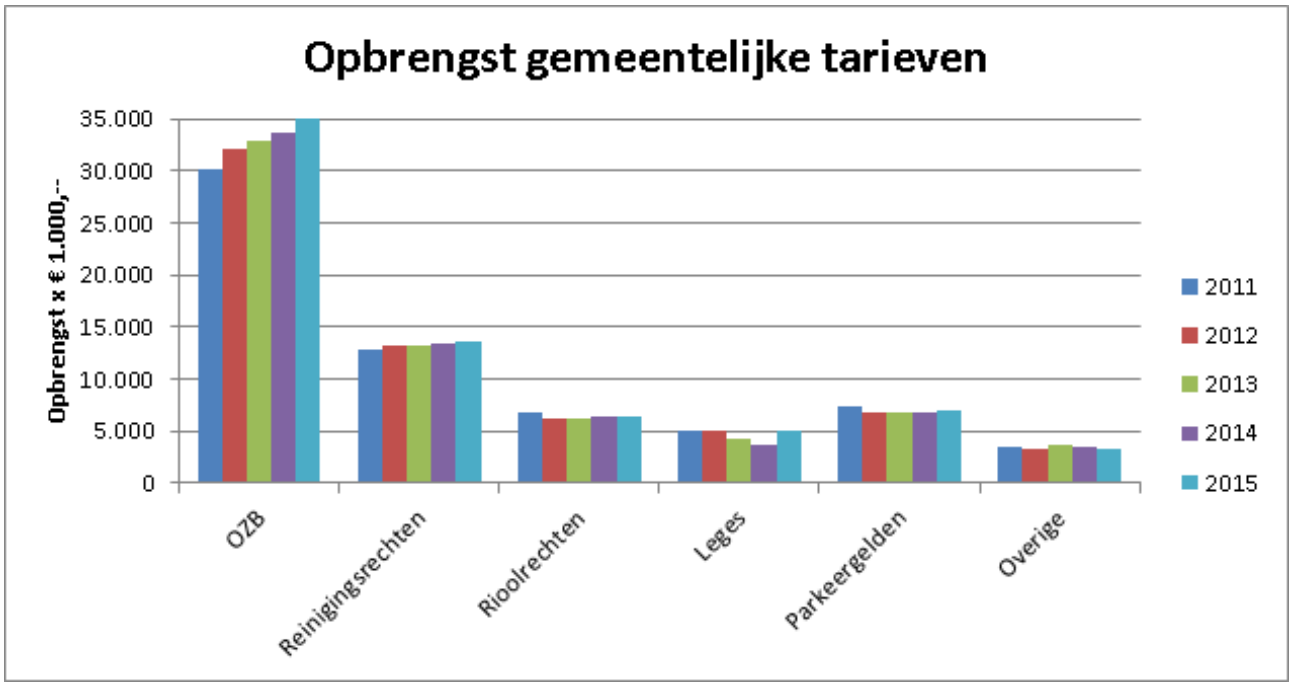

Paragraaf 5 Financiering

Algemene ontwikkelingen

2015 is een bijzonder turbulent jaar geweest. In maart van het jaar is de Europese Centrale Bank (ECB) over gegaan op een zeer ruimhartig monetair beleid. Zij koopt sindsdien elke maand € 60 mjd. aan (staats)leningen op, om banken meer lucht te geven en de rente verder te drukken. Dit leidde ertoe dat de 10-jaarsrente (gebaseerd op een renteruilcontract met aflossing ineens aan het einde van de looptijd) in april daalde tot iets onder de 0,6%. Nadien kregen we te maken met alle onrust rond Griekenland, die er voor zorgde dat het renteniveau in korte tijd verdubbelde naar circa 1,2%. Uiteindelijk heeft Europa met Griekenland afspraken kunnen maken en bleef Griekenland in de Eurozone. Tussentijds bleek de Amerikaanse economie het redelijk goed te doen, waardoor een renteverhoging aldaar steeds waarschijnlijker werd. Uiteindelijk is de rente in Amerika in december voor het eerst in bijna 10 jaar met 0,25% verhoogd. In de tweede helft van het jaar bleek de economie in China en andere opkomende markten veel minder robuust dan gedacht, hetgeen ook gevolgen heeft voor de Europese economie. Dit veroorzaakte enorme onrust op de financiële markten, hetgeen voor de ECB aanleiding was om in december de depositorente verder te verlagen naar 0,3% negatief. De verwachting is nu dat verdere maatregelen, waaronder een verdere renteverlaging, door de ECB niet worden uitgesloten. Wij verwachtten een korte rente tussen 0% en 0,5%, in verband met een extreme onzekerheid en vanwege enige voorzichtigheid is in de begroting gerekend met 1,5%. Uiteindelijk hebben we gemiddeld tegen bijna 0,16% negatief geleend. Wij verwachten nu voor geheel 2016 een negatieve rente voor onze korte leningen.

De 10-jaarsrente stond eind 2015 op 1,0%, begin 2015 stond deze op 0,82%. In onze begroting 2016 hielden wijvoorzichtigheidshalve, rekening met een rente van 2% voor het lange geld. Wij verwachten nu voor 2016 een bandbreedte van 0,5% tot 1,3% voor de 10-jaarsrente. De kans dat de rente in 2016 anders uitpakt blijft aanwezig. Eén procent afwijking op de kortlopende financiering betekent ca. € 400.000 resultaat op het product rente & financiering.

Sinds 2013 is het fenomeen Schatkistbankieren (onderdeel van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDO)) ingevoerd. Kort samengevat houdt dit in dat gemeenten overtollige liquide middelen bij de Schatkist van het Rijk moeten stallen. Verderop in deze paragraaf is een tabel opgenomen over dit onderwerp. In die tabel staat dat wij binnen de kaders van de wet hieraan uitvoering hebben gegeven. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn enkele kengetallen met betrekking tot de schuldontwikkeling opgenomen.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Renterisico over de vlottende schuld
De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang waarvoor gemeenten kortlopende leningen (korter dan 1 jaar) mogen aangaan. Deze limiet wordt conform de Wet FiDO berekend naar een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor 2015 was de kasgeldlimiet berekend op bijna € 40,6 mln.
Zolang de korte rente lager is dan de rente voor langere looptijden streven wij ernaar om de kasgeldlimiet optimaal te benutten. Over het moment waarop wordt geconsolideerd (omzetten van korte schuld in lange schuld) zijn in het Treasury Comité spelregels afgesproken. Uiteraard spelen hierbij de rentevisie en de liquiditeitsprognose een belangrijke rol.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld (+) / vlottende middelen	34,792	35,227	28,899	26,575
Kasgeldlimiet	40,598	40,598	40,598	40,598
Ruimte onder limiet	5,806	5,371	11,699	14,023

Uit de tabel blijkt dat de kasgeldlimiet het gehele jaar niet is overschreden.

Renterisico over de vaste schuld
Voor het renterisico over het begrotingstotaal geldt een wettelijke norm van maximaal 20% per jaar. Kort gezegd houdt dit in dat in enig jaar niet meer dan 20% van het totaal van de begroting mag worden geherfinancierd (herfinanciering als gevolg van aflossingen dan wel renteherzieningen). De maximumnorm is door het rijk ingesteld om een enigszins stabiele rentelast over de jaren te bewerkstelligen. In onderstaand overzicht is dit voor onze gemeente weergegeven voor het verslagjaar en de komende 4 jaren.

RENTERISICO OP VASTE SCHULD VERSUS RENTERISICONORM							
			Begroot	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
nr.	Omschrijving		2015	2015	2016	2017	2018	2019
		Berek.	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
	Renterisico							
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g		9.063	19.063	2.657	10.000	6.000	3.000
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g		0	1.218	2.657	0	0	0
2	Per saldo renteherziening op vaste schuld	1a - 1b	9.063	17.845	0	10.000	6.000	3.000
3	Het bedrag aan herfinanciering			20.000				
4	Betaalde aflossingen (netto)		38.176	38.176	37.738	35.240	12.243	18.236
5	**Renterisico op vaste schuld (rekening)**	2 + 3		**37.845**				
5	**Renterisico op vaste schuld (begroting)**	2 + 4	**47.239**		**37.738**	**45.240**	**18.243**	**21.236**
	Renterisiconorm							
6	Begrotingstotaal		477.622	477.622	480.000	480.000	480.000	480.000
7	Percentage renterisiconorm volgens ministeriële regeling		20%	20%	20%	20%	20%	20%
8	**Renterisiconorm**	6 * 7	**95.524**	**95.524**	**96.000**	**96.000**	**96.000**	**96.000**
9	**Ruimte onder renterisiconorm**	8 - 5	**48.285**	**57.679**	**58.262**	**50.760**	**77.757**	**74.764**
	ofwel renterisico in percentage van begrotingstotaal	5 / 6	**9,89%**	**7,92%**	**7,86%**	**9,43%**	**3,80%**	**4,42%**

Doordat het bedrag aan nieuwe financiering lager is dan de betaalde aflossingen, is het renterisico op de vaste schuld lager uitgevallen. Tevens blijkt uit de doorrekening dat ook voor de komende vier jaren geen overschrijding wordt verwacht.

Kredietrisico's op verstrekte leningen

Kredietrisico op uitgezette leningen (bedragen x € 1.000)	Restant vordering Per 1-1-2015		Restant vordering Per 31-12-2015	
	Absoluut	**%**	**Absoluut**	**%**
Gemeenten / provincies/Staat	261	0,44%	1.043	1,88%
Woningcorporaties met WSW-garantie	21.926	37,05%	18.448	33,24%
Woningcorporaties niet WSW-garantie	464	0,78%	358	0,64%
Startersleningen via Stimuleringsfonds	3.128	5,29%	3.394	6,11%
Semi-overheidsinstellingen	2.394	4,04%	2.263	4,08%
Overheid-gelieerde bedrijven	7.210	12,18%	7.007	12,62%
Entiteiten met karakter publieke taak	17.995	30,41%	17.669	31,82%
Bijstandsleningen	3.140	5,31%	2.898	5,22%
Overige instellingen	2.664	4,50%	2.451	4,41%
Totaal	59.183	100,00%	55.531	100,00%

De beleggingen zijn oplopend gerangschikt naar risico, waarbij alle beleggingen binnen de toegestane kredietrisico's vallen. De beleggingen voldoen aan de eisen gesteld door de Wet FiDO en het Treasurystatuut of zijn expliciet door uw raad goedgekeurd. Dit geldt met name voor de verstrekte leningen in de entiteiten en de overige instellingen.

Risico op gemeentegaranties (bedragen x € 1 mln.)	Restant bedrag per 1-1-2015	Restant bedrag per 31-12-2015
	Absoluut	**Absoluut**
· Diverse garantstellingen	1.970	1.944

In bijlage 10 is een overzicht opgenomen van de gewaarborgde geldleningen per 31-12-2015 met een toelichting en risicobeschrijving.

Gemeentefinanciering

Financieringspositie
Op financieringspositiebasis van de voorliggende rekening is de behoefte aan financieringsmiddelen uitgekomen op € 528 mln. wegens (netto-)investeringen in materieel, aankopen van gronden en gebouwen en uitvoering van projecten, waaronder grondexploitaties. Dit is lager dan begroot.

Interne financieringsmiddelen, reserves en voorzieningen tezamen met reeds in eerdere jaren aangetrokken langlopende leningen bedroegen € 411 mln. Derhalve is er op rekeningbasis een financieringstekort van € 117 mln., waarin is voorzien middels € 20 mln. nieuwe lange leningen, € 58 mln. netto leverancierskrediet,
€ 33 mln. aan kortlopende leningen en € 6 mln. aan rekening-courant saldo en afronding.

Voor 2015 was voorlopig rekening gehouden met € 50 mln. aan nieuwe leningen. Er is uiteindelijk dus voor € 20 mln. aan nieuwe leningen aangetrokken. Met name vertragingen in investeringen, waaronder de Spoorzone, zijn een reden hiervoor. Daarnaast zagen we binnen de grondexploitaties ook achterblijvende investeringen en iets meer verkopen dan begroot. Verder dienen er in het sociaal domein nog diverse afrekeningen over 2015 gemaakt te worden.
Om de totale schuldpositie te beschouwen dienen korte leningen, lange leningen en de positie in rekening-courant samen genomen te worden. Alles tezamen gezien is ons schuld in 2015 ongeveer met € 7 mln. afgenomen. (Zie voor een meerjarig verloop de tabel hieronder.)

Financieringsbehoefte en -bronnen per 31 december van genoemd jaar (bedragen x € 1 miljoen)

	2011	2012	2013	2014	2015
Financieringsbehoefte:					
- Boekwaarde investeringen	433	424	418	406	426
- Onderhanden werk grondexpl.	156	176	84	74	69
- NNIEGG	44	44	64	63	63
- Af: Voorzieningen in minder activa	*-46*	*-108*	*-25*	*-27*	*-30*
Totaal financieringsbehoefte	**588**	**536**	**541**	**517**	**528**
Financieringsbronnen:					
Langlopende financiering:					
- Reserves, voorz. en waarborgsommen	179	135	137	135	128
- Langlopende geldleningen	322	341	334	325	303
	502	476	471	460	431
Kortlopende financiering:					
- Netto leverancierskrediet	41	35	50	37	58
- Kortlopende geldleningen	45	54	25	26	33
- Rkng-courant saldo				0	8
- Afronding	0	-28	*-5*	*-6*	*-2*
	86	61	70	57	97
Totaal financieringsbronnen	**588**	**537**	**541**	**517**	**528**

In het volgende hoofdstuk opgenomen tabel ziet u de ontwikkeling van de lange schuld.

Leningenportefeuille opgenomen gelden (exclusief bijstandsleningen)

Mutaties leningenportefeuille	Begroting 2015		Rekening 2015	
	Bedrag (x € 1 mln.)	**Gemiddelde rente**	**Bedrag (x € 1 mln.)**	**Gemiddelde rente**
Stand per 1 januari 2015	324,3	3,22%	322,8	3,25%
· Nieuwe leningen	50,0	3,00%	20,0	1,20%
· Reguliere aflossing	-42,0	2,31%	-39,4	2,20%
· Vervroegde aflossing	n.v.t.		-2,5	3,96%
· Renteherziening oud	-9,1	5,45%	-19,1	4,31%
· Renteherziening nieuw	9,1	3,00%	19,1	2,23%
Stand per 31 december 2015	332,3	3,08%	300,9	3,11%

Bij aanvang van 2015 lag de werkelijk gemiddelde rente over de opgenomen leningen iets hoger dan wij hadden verwacht bij het opstellen van de begroting. Wij hebben de twee nieuwe leningen en de renteherziening tegen fors lager percentages kunnen afsluiten dan begroot. Dit leidde tot een gemiddelde rente van 3,11% per 31 december over de opgenomen leningen. Verder was er € 2,5 mln. verschoven van reguliere aflossing naar vervroegde aflossing. Dit betrof een eerdere opzegging van een doorverstrekte lening aan een woningbouwcorporatie.

Risico swap
Wegens een stelselwijziging in de boekhoudvoorschriften voor gemeenten in 2014 behoeft er sindsdien geen voorziening te worden gevormd voor de eventuele negatieve marktwaarde van de swap. De lening in combinatie met de swap is, zoals vorig jaar, in bovenstaand overzicht leningportefeuille opgenomen.

Liquiditeitenverloop

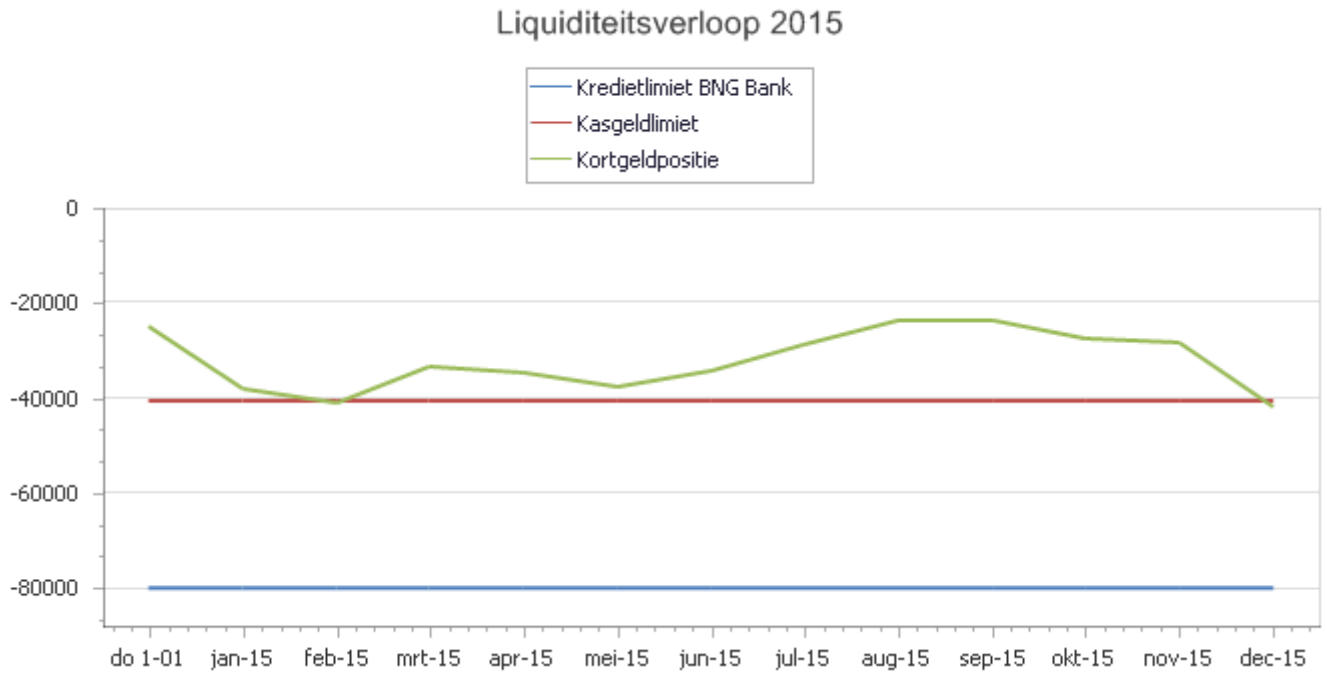

Door het aantrekken van twee langlopende leningen van elk € 10 mln. in juni en oktober zijn we met onze kortgeldpositie binnen de kasgeldlimiet gebleven.

Leningportefeuille uitgezette gelden (exclusief bijstandsleningen, startersleningen en obligaties)

Mutaties portefeuille verstrekte leningen	Begroting 2015		Rekening 2015	
	Bedrag (x € 1 mln)	**Gemiddelde rente**	**Bedrag (x € 1mln)**	**Gemiddelde rente**
Stand per 1 januari 2015	51,8	3,54%	50,8	3,82%
Correcties t.b.v. stand per 1 januari 2015 (*)			1,8	0,00%
Gecorrigeerde stand per 1 januari 2015			52,7	3,69%
· Nieuwe uitgezette leningen (**)			1,0	0,00%
· Reguliere aflossing	-4,4	3,77%	-1,9	3,34%
· Vervroegde aflossing			-2,5	3,97%
· Renteherziening (oud percentage)			-1,2	3,55%
· Renteherziening (nieuw percentage)			1,2	2,97%
Stand per 31 december 2015	47,4	3,36%	49,2	3,58%

(*) Correctie van € 1,8 mln vanwege 2 verstrekte langlopende geldleningen die t.o.v. jaarrekening 2014 zijn verschoven van vlottende activa naar vaste financiële activa.

(**) In verband met de overname van alle aandelen WEZO door Gemeente Zwolle, is er een meerjarige vordering van circa € 1 mln. ontstaan op twee gemeenten, welke hier is ondergebracht. Verder is er € 2,5 mln. verschoven van reguliere aflossing naar vervroegde aflossing. Dit betreft een eerdere opzegging van een verstrekte lening aan een woningbouwcorporatie.

Treasury-resultaat

Doordat er middels een rente-omslag methodiek rente wordt toegerekend aan de vaste activa en aan de voorraden gronden enerzijds en anderzijds aan bepaalde reserves rente wordt vergoed en de externe werkelijke rentekosten afwijken van de begrote kosten ontstaat er een renteresultaat. Per saldo was dit resultaat € 123.943 gunstiger dan bij de laatste Berap gemeld. Hieronder is een gecomprimeerd overzicht van het totale treasuryresultaat opgenomen.

Gecomprimeerd overzicht renteresultaat in kader Rekening 2015	
LASTEN:	
- Verschuldigde rente (gem. 3,036% ultimo 2015) voor opgenomen leningen met looptijd > 1 jaar tbv. Algemene-en Projectfinanciering	9.037.028
- Verschuldigde rente (gem. 4,104% ultimo 2015) voor opgenomen leningen met looptijd > 1 jaar tbv. Doorlening	1.039.061
- Vergoede rente voor belegde reserves / voorzieningen	883.185
- Diverse lasten Treasury, w.o. kosten geldmakelaars, heffingsrentes e.d.	22.110
	10.981.384
BATEN:	
- Ontvangen rente wegens kapitaalverstrekking voor gedane investeringen	20.642.734
- Ontvangen rente (0,159%) voor aangetrokken financieringsmiddelen met een looptijd < 1 jaar	40.879
	20.683.613
TOTAAL RENTERESULTAAT (voordelig)	**9.702.229**

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat gemeenten overtollige middelen in de schatkist moeten onderbrengen. Een beperkte hoeveelheid geld mag de gemeente op haar eigen bankrekeningen aanhouden. Dit bedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal van een gemeente in een jaar. 0,75% van dat begrotingsbedrag tot € 500 mln. en 0,2% over het eventuele hogere bedrag mag gemiddeld buiten de schatkist blijven. In onderstaande tabel wordt hierover gerapporteerd.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
1)	Drempelbedrag	3.582			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen	1.517	2.266	2.256	2.394
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.065	1.316	1.327	1.188
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	477.622			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	477.622			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b) * 0,0075 + (4c) * 0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	3.582			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	136.564	206.178	207.517	220.291
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen	1.517	2.266	2.256	2.394

Vanwege het feit dat wij de administratie voor de BVO Jeugdzorg voeren zouden wij een iets hogere drempel mogen toepassen. Deze is hier nu verder niet opgenomen omdat we al ruimschoots binnen ons eigen drempelbedrag zijn gebleven.

Paragraaf 6 Grondbeleid

Kaders grondbeleid
Er wordt uitvoering gegeven aan de door de raad vastgestelde Nota Grondbeleid 2009 - 2013.

Visie op het grondbeleid
In juni 2009 is de nota Grondbeleid door de raad vastgesteld. Hierin is vastgelegd hoe de ruimtelijke opgave geëffectueerd gaat worden en welke (beleids- en wettelijke) instrumenten hiervoor ingezet kunnen worden. De beleidsvelden volkshuisvesting, economie en het structuurplan, geven uitsluitsel op de vraag wat, waar en wanneer de ruimtelijke ingrepen plaatsvinden. Het Grondbeleid en de in te zetten instrumenten moeten het mogelijk maken om de ruimtelijke doelstellingen waar mogelijk te faciliteren. Het grondbeleid is ondersteunend aan het realiseren van de gewenste doelen, zoals opgenomen in programma 17A. De missie is om direct en indirect met inzet van financiële en juridische instrumenten bij te dragen aan een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van Zwolle in kwaliteit en kwantiteit.

De hoofddoelstelling is om binnen de gestelde doelen van ruimtelijke ordening en beleidssectoren te komen tot realisatie van de gewenste verandering van het grondgebruik voor verschillende functies.
Als algemeen uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid geldt dat de gemeente Zwolle actief sturing wil blijven geven aan (de kwaliteit van) de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Wij kiezen daarbij voor een strategie van “geval tot geval”. Per locatie of deel ervan wordt bepaald welke vorm van grondbeleid wordt voorgestaan.
Echter, met de snel veranderde financiële- en vastgoedmarkt, nemen wij steeds vaker een faciliterende en/of regisserende rol aan. Projecten worden kleiner en flexibel van aard, de planhorizon neemt af en er worden steeds sneller go/ no go momenten ingebouwd. Een actief grondbeleid past steeds minder in deze werkwijze. Bij lopende grondexploitaties met afgesloten contracten is de vrijheid van aanpassing van de rolneming echter beperkt.

Bij de heroriëntatie op de vastgoedprogramma’s is er de afgelopen jaren fors afgeboekt op de woningbouw (aantallen en m2 vastgoedprogramma) en dit jaar op de voorzieningen en zijn de financiële resultaten hiervan verwerkt in de gemeentelijke grondexploitaties. Een nieuwe realiteit dient zich aan. Na deze moeilijke periode zijn er echter ook lichtpuntjes waarneembaar. De grondprijzen laten geen neerwaartse daling meer zien en ook bij de woningbouw nemen de aantallen weer toe. Partijen in het vastgoedproces durven weer te investeren en (beperkt) risico te nemen.

De nieuwe wet- en regelgeving BBV per 1-1-2016 zal invloed hebben op de resultaten van de grondexploitaties. De consequenties hiervan zijn nog niet in deze cijfers opgenomen aangezien de wettekst op het moment van schrijven nog niet beschikbaar is. Anticiperend hierop hebben we wel reeds de opbrengstenstijging van de langjarige exploitaties (> 10 jaar) op 0% gezet.

Het financieren van (nieuw) ruimtelijk beleid met winstgevende locaties is voorbij. Steeds meer opgaven worden gekenmerkt door kostbare en complexe binnenstedelijke herontwikkeling en transformatie, waardoor er vaak sprake zal zijn van verliesgevende grondexploitaties. Dit vraagt meer inzet van extern geld (subsidies, algemene middelen) om deze herontwikkelingen toch mogelijk te maken.
Het economisch tij in Nederland komt nog niet tot rust. Vooral de structurele wijzigingen binnen vastgoedontwikkelingen laten zich moeilijk voorspellen.

Samen met de raad is gestart met het ontwikkelen van een nieuwe nota grondbeleid. Het feit dat Zwolle hiervoor een pilot voor het rijk is, bevestigt dat landelijk nog gezocht wordt naar nieuwe kaders voor vastgoedontwikkelingen binnen gemeenteland.
Hoe kan de nieuwe nota Grondbeleid worden afgestemd op de huidige en toekomstige realiteit?
Met een menukaart, met alle mogelijke opties, in de hand zal er naar de doelen, prioriteiten en de grondpositie worden gekeken. Van daaruit worden de opties in beeld gebracht en worden vanuit een pro-actieve houding keuzes gemaakt.

Vooruitlopend op de nieuwe nota Grondbeleid is door de raad het besluit genomen om stimuleringsmaatregelen te treffen voor woningbouw en hiervoor 2 instrumenten in te zetten:
- Een voorziening voor grondprijsontwikkelingen van € 5 mln.
- Een stimuleringsreserve van € 1,84 mln.

Grondprijsontwikkelingen
Het effect van lagere grondprijzen is voor vier jaar verwerkt in de grondexploitaties. het betreft de periode 2013 - 2016. Een schoksgewijze verhoging van de grondprijzen in 2017 is niet reëel. Hoe deze stijging verloopt is moeilijk te voorspellen, dit blijven we jaarlijks monitoren. Besloten is een voorziening in te stellen van € 5 mln. om de effecten op lange termijn van de grondprijsontwikkelingen op te vangen.

Stimuleringsreserve
Er is een stimuleringsreserve beschikbaar voor een bedrag van € 1,84 mln. Hieraan ligt een vertrouwelijke matrix ten grondslag, die kan worden ingezet om onderhandelingen vlot te trekken van specifieke producten op lastige locaties.

Door de economische recessie en het voorzichtigheidsbeginsel van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn enkele regels verder aangescherpt. De regels omtrent de waardering en het activeren van kosten bij NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden) zijn door de commissie BBV aangescherpt. Belangrijk daarbij is dat voor het activeren van kosten NIEGG een reëel en stellig voornemen moet bestaan dat deze in de nabije toekomst zal worden bebouwd. Deze verwachting moet gebaseerd zijn op

een raadbesluit, waarin inhoud wordt gegeven aan ambitie en planperiode. Het activeren van vervaardigingskosten is aanvaardbaar, maar dient beperkt te worden tot het niveau van de huidige marktwaarde van de grond.

Hoe wordt het grondbeleid uitgevoerd
In het Meerjaren Perspectief Vastgoed (MPV) wordt jaarlijks gerapporteerd over de behaalde resultaten, de toekomstige ontwikkelingen en de financiële positie.

Elk jaar, voordat de MPV wordt gemaakt, worden de programmatische uitgangspunten en rekenparameters door de raad vastgesteld. Voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zwolle is twee jaar geleden bij de heroriëntatie programma's besloten meer in te zetten op flexibiliteit, op marktgeoriënteerde aanpak en op het faciliteren van initiatieven, waardoor de potenties van de stad optimaal worden benut. Om dit te kunnen bewerkstelligen is er voor gekozen niet meer te programmeren, maar de markt te stimuleren door middel van het hanteren van vastgoedagenda's. Om toch een financiële vertaling in de betreffende grondexploitaties te kunnen maken, is een planning noodzakelijk. De planning, zoals in de heroriëntatie op de programma's is vastgesteld, wordt als basis opgenomen. De structurele discussie van programmeren naar vastgoedagenda's zal in 2016 verder worden gevoerd ten tijde van het opstellen en vaststellen van de nieuwe nota grondbeleid. Projectspecifieke besluiten zijn wel vertaald. Hieronder staat de vertaling van de vastgoedagenda's naar de planningen zoals in de grondexploitaties als uitgangspunt zal worden gehanteerd.

Wonen
a. Voor de periode 2016-2017 400 woningen per jaar;
b. Voor de periode 2018-2022 500 woningen per jaar;
c. 50% van deze woningen wordt gerealiseerd in de bestaande stad en 50% in groenstedelijke gebieden.

Kantoren
Voor kantoren uitgaan van het faciliteren van initiatieven.

Bedrijventerreinen
a. Voor de komende 2 jaar uitgaan van uitgifte van 3 ha per jaar;
b. Van 2018-2022 uitgaan van een uitgifte van 5 ha per jaar;
c. Vanaf 2023 uitgaan van een uitgifte van gemiddeld 5 ha per jaar.

Detailhandel
Voor detailhandel en leisure wordt uitgegaan van het conserveren van de vigerende uitgangspunten. Waar mogelijk worden kansen uit de markt gefaciliteerd.

In onderstaande tabel staan de projecten opgenomen in de MPV 2016. Per project wordt de financiële voortgang weergegeven.

In exploitatie genomen gronden		boekwaarde per 1-1-2016	Nog te realiseren kosten	opbrengsten	rente	Exploitatieresultaat Eindwaarde	Startwaarde	+ / -	eind jaar	voorziening
Woningbouw										
67	Oude Mars	€ 5.813.328	€ 11.128.463	€ 25.635.547	€ 2.280.232-	€ 10.973.988-	€ 3.649.836-	winst	2047	€ -
119	Kraanbolwerk	€ 2.111.113-	€ 8.020.548	€ 4.479.777	€ 27.496-	€ 1.402.162	€ 1.140.660	verlies	2021	€ 1.140.660
129	Bagijneweide	€ 670.913-	€ 701.702	€ -	€ 15.890-	€ 14.899	€ 13.908	verlies	2017	€ 13.908
133	Stinspoort	€ 1.052.775	€ 903.686	€ 2.429.929	€ 66.974	€ 406.494-	€ 354.236-	winst	2019	€ -
19/197	Stadshagen I en II	€ 18.588.760	€ 79.208.059	€ 93.122.373	€ 6.034.317	€ 10.708.763	€ 7.591.644	verlies	2025	€ 7.591.644
281	Dorpsvisie Wythmen	€ 14.898-	€ 1.458.234	€ 1.222.726	€ 155.545	€ 376.155	€ 295.654	verlies	2022	€ 295.654
283	Langenholterweg	€ 308.175	€ 688.096	€ 1.008.512	€ 18.966	€ 6.725	€ 6.066	verlies	2018	€ 6.066
Subtotaal woningbouw		€ 22.966.115	€ 102.108.788	€ 127.898.864	€ 3.952.184	€ 1.128.222	€ 5.043.860	verlies		€ 9.047.932
Subtotaal woningbouw (incl. Stadshagen)		€ 22.966.115	€ 102.108.788	€ 127.898.864	€ 3.952.184		€ 5.043.860	verlies		€ 9.047.932
Bedrijventerreinen en kantoren										
11	Marslanden Zuid	€ 550.431-	€ 714.768	€ 1.038.197	€ 93.222-	€ 967.081-	€ 842.755-	winst	2019	€ -
21	Hessenpoort	€ 50.501.424	€ 60.122.923	€ 202.206.388	€ 10.966.135-	€ 102.548.176-	€ 36.535.701-	winst	2045	€ -
57	Voorsterpoort (Spoolderwerk)	€ 2-	€ -	€ -	€ -	€ 2-	€ 1-	winst	2016	€ -
Subtotaal bedrijven en kantoren		€ 49.950.992	€ 60.837.691	€ 203.244.585	€ 11.059.357-	€ 103.515.259-	€ 37.378.458-	winst		€ -
Herstructurering										
701	Kamperpoort	€ 1.979.023-	€ 6.326.305	€ 3.841.600	€ 287.711	€ 793.393	€ 602.512	verlies	2022	€ 602.512
269	Vrolijkheid (Herstructurering)	€ 1.546.610	€ 14.619	€ 1.753.801	€ 23.957	€ 168.615-	€ 162.913-	winst	2016	€ -
313	Geert Groottestraat	€ 22.352	€ 1.101.946	€ 1.111.020	€ 13.279-	€ 1-	€ 1-	winst	2018	€ -
335	Wipstrikkerallee	€ 154.304-	€ 356.119	€ 262.302	€ 4.009	€ 56.478-	€ 50.940-	winst	2018	€ -
Subtotaal herstructurering		€ 564.365-	€ 7.798.990	€ 6.968.723	€ 302.399	€ 568.300	€ 388.659	verlies		€ 602.512
Particuliere grondexploitaties										
247	Campus Windesheim	€ 660.913-	€ 945.203	€ 453.500	€ 76.793-	€ 246.002-	€ 214.377-	winst	2019	€ -
Subtotaal part. grondexploitaties		€ 660.913-	€ 945.203	€ 453.500	€ 76.793-	€ 246.002-	€ 214.377-	winst		€ -
Totaal		€ 71.691.828	€ 171.690.672	€ 338.565.672	€ 6.881.568-	€ 102.064.739-	€ 32.160.316-	winst		€ 9.650.444

Toekomstige grondexploitaties		boekwaarde per 1-1-2016	Nog te realiseren kosten	opbrengsten	rente	Exploitatieresultaat Eindwaarde	Startwaarde	+ / -	eind jaar	
245	Prinsenpoort	€ 46.508-	€ 175.244	€ -	€ 5.835	€ 134.571	€ 125.624	verlies	2017	€ 125.624
271	Kanonsteeg / Derde Bredehoek	€ 702	€ 34.644	€ -	€ 626	€ 35.971	€ 34.754	verlies	2016	€ 34.754
Totaal toekomstige grexen		€ 45.807-	€ 209.888	€ -	€ 6.461	€ 170.542	€ 160.378	verlies		€ 160.378

Binnenkort af te sluiten complexen		boekwaarde per 1-1-2016	Nog te realiseren kosten	opbrengsten	rente	Exploitatieresultaat Eindwaarde	Startwaarde	+ / -	eind jaar	
59	Noordereiland	€ 1.479.546-	€ 1.216.937	€ 177.903	€ 75.834-	€ 516.346-	€ 465.714-	winst	2018	€ -
123	Forelkolk	€ 83.491	€ 275.669	€ 406.650	€ 2.250-	€ 49.740-	€ 46.433-	winst	2017	€ -
504	Complex NUTVW	€ 992.878-	€ 646.009	€ 508.187	€ 100.964-	€ 956.020-	€ 862.275-	winst	2018	€ -
Totaal af te sluiten complexen		€ 2.388.933-	€ 2.138.615	€ 1.092.740	€ 179.047-	€ 1.522.105-	€ 1.374.422-	winst		€ -

Totaal MPV	€ 69.257.089	€ 174.039.175	€ 339.658.412	€ 7.054.154-	€ 103.416.302-	€ 33.374.359-		€ 9.810.823

Paragraaf 7 Bedrijfsvoering

Inleiding
Ook in 2015 doen wij bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf bedrijfsvoering verslag van de tijdelijke en actuele onderwerpen die aandacht behoeven, alsmede van nieuwe ontwikkelingen. Vanaf 2016 komt programma Bedrijfsvoering hiervoor in de plaats.

De sturing op de ontwikkeling van de bedrijfsvoering.
Vanwege de hoge dynamiek en complexiteit van de ontwikkelingen sturen we met behulp van een bedrijfsvoeringsagenda in samenhang en parallel op een twaalftal opgaves. Hieronder verantwoorden we de activiteiten van 2015:

De lichte overheid en rolneming
Met het programma Initiatiefrijk Zwolle beogen we de energie, initiatieven, denk- en doekracht uit de stad ruimte te geven en actief samen te werken aan meerwaarde voor Zwolle. Vanuit gelijkwaardigheid en op basis van onze organisatiewaarden verbinding, vertrouwen, vakmanschap en verantwoordelijkheid. Hefbomen hiervoor zijn:
1. Supporten en aanjagen van initiatieven
2. Versterken samenwerking met initiatiefknooppunten
3. Initiatiefrijk werken verankeren in gedrag, werkwijzen en systemen
4. Vernieuwen en experimenteren
5. Zichtbaar maken en delen van ervaringsverhalen.

Zo hebben we het platform initiatiefrijk.zwolle.nl vormgegeven, komt er 4-5 wekelijks het informatiebulletin 'de IZ-flits' uit en hebben we 4 initiatieven gefaciliteerd met co-financiering van uit het stimuleringsfonds IZ. De samenwerking met bestaande initiatiefknooppunten zijn aangehaald en versterkt waardoor het Zwolse netwerk zich verdicht en initiatieven een betere bedding hebben gekregen. De functie van ideeënmakelaar is opgegaan in het gidsteam dat is gevormd. Het gidsteam heeft een gidsfunctie naar netwerk en expertise in de stad, maar m.n. in de organisatie en draagt bij aan meer integrale afwegingen en samenwerking. Zo ook zijn er verscheidene leer- en reflectie-activiteiten intern en samen met de stad georganiseerd waardoor samenwerking met initiatiefnemers en partners al ontwikkelend meer gemeengoed en onderdeel wordt van onze reguliere manier van werken en ons Zwolse DNA.

De werkstijl van de gemeentelijke organisatie (DNA)
Het DNA programma geeft verbinding, samenhang op organisatieniveau en een gemeenschappelijke stijl; “Zo doen we dat in Zwolle”. Er is aanhoudende belangstelling voor workshops, teamtrajecten, intervisie etc. en de grondtoon verandert geleidelijk. We legden verbindingen tussen DNA en andere organisatieontwikkelingen, zoals het nieuwe werken, digitaal werken, Gastvrij Zwolle, Initiatiefrijk Zwolle en de resultaten uit de werkgroepen die bezig zijn met de organisatieontwikkeling. Dit laatste betreft onder andere het flexibel werken en het lichter maken van procedures en systemen. Het medewerkerstevredenheids-onderzoek 2015 bevestigt de hoge waarde die medewerkers aan DNA hechten.
In 2015 is de leergang DNA Doe gestart; twee groepen van adviseurs, leidinggevenden, ondersteuners en consulenten die gedurende anderhalf jaar hun DNA-vaardigheden versterken en verspreiden in de organisatie. In 2015 is een programma ontwikkeld voor verdieping én training door in miniworkshops aan de hand van actuele thema’s te oefenen met DNA-vaardigheden en houdingsaspecten. Voorbeelden zijn feedback geven, gespreksvoering tussen leidinggevende en medewerker, samenwerking met de stad. Voor leidinggevenden bieden we aparte workshops aan. Voortdurend halen we behoeften op van medewerkers, leidinggevenden en teams en nodigen we ze vooral uit om hun behoeften te vertalen in concrete ideeën, die het programmateam en de DNA-doeners kunnen faciliteren.

Flexibele huisvesting met schakelopties voor samenwerking (HNW)
In 2015 is de verbouwing van het Stadskantoor gerealiseerd. De Publiekshal, het vergadercentrum, het bedrijfsrestaurant en het kantoorgedeelte zijn opnieuw ingericht en geschikt gemaakt voor het nieuwe werken. De huur van De Lure en Werkplein de Lure is opgezegd. De gemeenteraad heeft krediet beschikbaar gesteld voor de verbouwing van het Stadhuis. Deze verbouwing is uitgesteld, omdat de bibliotheek nu tijdelijk gehuisvest is in de hal en op de eerste verdieping van het Stadhuis. Het nieuwe kantoorconcept vraagt een verandering in werkwijze. Dit blijft aandacht krijgen vanuit HR en in relatie met digitaal werken, DNA Zwolle en de organisatieontwikkeling.

Regionaal SSC
In 2014 is de personele overgang (Inkoopadvisering, ICT en personeelsadministratie) van Zwolle, Kampen en de provincie Overijssel naar de GR Shared Service Center gerealiseerd. De Gemeente Zwolle is gastwerkgever, de eenheid SSC heeft een begrote omvang van 84,7 fte's (peildatum 31/12/2015).
2015 heeft in het licht gestaan van de integratie en empowerment van teams in combinatie met harmonisatie van processen bij SSC: het huis op orde. Ook bij de partners heeft dit betekenis. De demandmanagers van de drie partners zijn door het SSC steeds meer uitgedaagd om ook hun 'demand 'te standaardiseren en maatwerk te minimaliseren. De eerst basis is in 2015 gelegd met de producten en dienstencatalogus. Het minimaliseren van maatwerk is ook een opgave voor 2016. Dit vindt onder andere zijn uitwerking bij de investeringen in de ICT-infrastructuur bij de vervanging van de data-opslag en servers en het standaardiseren van het in 2015 aangeschafte gezamenlijk personeelssysteem (welke na de implementatiefase in 2016 vanaf 1 januari 2017 operationeel zal zijn).
Het SSC is binnen de begroting gebleven en heeft 2015 afgesloten met een positief exploitatieresultaat van €846.000 waarvan ruim €550.000 naar de partners is teruggevloeid, de rest is toegevoegd aan de bedrijfsvoeringsreserve.
De werkelijke omzet is ten opzichte van 2014 gelijk gebleven en is uitgekomen op € 11,4 mln. Dit ondanks een begrotingstoename van € 12 mln. in 2014 naar € 12,3 mln. in 2015 (door de overbrenging taken naar het SSC, met name op het gebied van telefonie vanuit Kampen).

De werkelijke omzet 2015 bestaat voor 42% uit maatwerkdienstverlening en voor 58% uit standaarddienstverlening. De Zwolse inbreng betreft € 2,1 mln. voor standaarddienstverlening en € 1,8 mln. aan maatwerkdienstverlening.
In 2015 heeft de raad het Rekenkamerrapport 'Onderzoek SSC Bedrijfsvoering' behandeld en een motie aangenomen. Het college ondersteunt de motie. De uitvoering hiervan vindt in 2016 plaats. Het betref hier de evaluatie van het huis op orde programma, de nieuwe verrekensystematiek, en een voorstel tot een nieuwe bestuursvorm en de mogelijke toetreding van twee andere gemeentes, mits rendabel.

De ontwikkeling van de frontoffice in een partnergerichte samenwerking
In september 2015 is de nieuwe visie op dienstverlening aan inwoners en ondernemers ("Gastvrij en op maat") besproken in de raad. (Keten)samenwerking is daarin een belangrijke trend. We zien dat in de praktijk terug in de samenwerking met bijvoorbeeld ROVA, GBLT en RUD. En in 2016 gaan we deelnemen aan een landelijke pilot waarbij we Zwolse klanten van SVB en de Belastingdienst gaan ondersteunen bij hun eerste ervaringen met digitale overheidsdienstverlening.
We zien de afgelopen jaren (door digitalisering) nog geen afname van het aantal klantcontacten. Wel zien we dat inwoners steeds vaker contact met ons opnemen via de digitale communicatiekanalen. Voor cijfers verwijzen we naar programma 16.

Een herbezinning op financiële sturing
Met het herdefiniëren van financiële sturen beogen we het volgende:
- Op de verschillende niveaus sturen beslissers beter op effecten en inzet van middelen in de keten;
- Verspilling in de keten wordt voorkomen door anders werken.

Onder sturen wordt verstaan (een werkwijze van) beïnvloeden en besluiten op basis van (financiële) informatie over het bereiken van een doel. Beslissers zijn raad, college, DMO, programma- projectleiding tot en met operationele beslissers.
Binnen de context van de bevoegdheden van het college en raad is in 2015 gewerkt aan het innoveren van werkwijzen voor sturing op verschillende niveau's. Begin 2016 heeft de raad ingestemd met een nieuwe werkwijze.
Intern wordt bezien hoe het intern opdrachtgever-nemerschap aangepast kan worden aan de ontwikkelingen in het fysiek domein en tevens vereenvoudigd kan worden.

Het benutten van diversiteit en sociaal opdrachtgeverschap
Een compleet nieuwe jobsite www.werkenbijzwolle.nl kwam gereed. De site is ons digitale uithangbord wat betreft arbeidsmarkt-marketing en profilering als werkgever, door op een indirecte manier publiek aan ons te binden waaruit we bij vacatures, klussen en stages kunnen rekruteren (jongeren, mensen met een niet-westerse migrantenachtergrond en mensen met een functionele arbeidsbeperking).
De extra aandacht voor de instroom van jongeren en mensen met een functionele beperking heeft in 2015 zijn vruchten afgeworpen. Eind 2015 hadden we in 7,3 garantiebanen voor medewerkers met een functionele arbeidsbeperking, waarvan 3,9 in 2015 gerealiseerd. Als we naar analogie van het % dat we uit het gemeentefonds ontvangen, ons deel berekenen van de 25.000 banen die de overheid tot eind 2026 voor haar rekening neemt, dan zou de teller in 2015 op 4 moeten staan. Daar voldoen we ruimschoots aan. Daarnaast hebben zes mensen uit één van doelgroepen binnen de Wet banenafspraak, een werkervaringsplaats bij ons ingevuld.
In 2015 zijn 19 jongeren aangenomen. Het totaal aantal jongeren begin 2016 bedroeg 45, een groei van 11 jongeren in 1 jaar tijd.
De SROI-verplichting (Social Return on Investment) is uitgevoerd volgens de bouwblokkenmethode. Er is een SROI-coördinator aangesteld die bij inkoop en aanbesteding opdrachtnemers ondersteunt bij het invullen van deze verplichting .Voor opdrachten vanaf € 200.000 geldt een SROI verplichting van 2,5% of 5% van het factuurbedrag. Dit wordt bij alle opdrachten toegepast. In 2015 bedroeg de gemiddelde verplichting 3,7%. In 2015 was de gemiddelde realisatie 4,5% en daarmee 0,8 % hoger dan de verplichting.

Mobiliteit in de organisatie in tijden van krimp en frictie (de compacte organisatie)
Zwolle heeft een iteratief proces als het gaat om strategische personeelsplannen. In 2015 is in het kader van de wissel in het management eerst aandacht besteed aan de sturingsprincipes en organisatie ontwikkeling en daarmee indirect aan (vernieuwde) strategische personeelsplanning. Tegelijkertijd is in 2015 continu gestuurd op de noodzakelijke interne en externe mobilteit. De bovenformativieit als gevolg van de organisatie ontwikkeling is in 2015 teruggebracht tot 6,5 fte (in 2014 bedroeg die nog 15,2 fte). Alle betrokken medewerkers zijn aan het werk, van 5,9 fte is de bovenformatieve status opgeschort.
De personele formatie komt - exclusief de SSC bedrijfsvoering (ONS) eind 2015 op 794 fte. Een daling van 11 fte t.o.v. 2014. Sinds 1 januari 2015 sturen we op loonsom en niet langer op (begrote) formatie. Een effectievere manier van sturen waarin sturen op fte van verminderd belang is.
De mobiliteit is verder vergroot door toenemende regionale samenwerking (o.a. talentenregio en partners in de stad). De trajecten en trainingen van het Loopbaancentrum zijn in 2015 afgenomen met 383 cliënten, waarvan 162 cliënten een individueel traject hebben gevolgd. Van de gemeente Zwolle hebben 96 medewerkers de weg voor een traject naar Blik gevonden, waarvan 67 medewerkers hun traject in 2015 hebben afgesloten. Bijna de helft van de afgesloten trajecten hebben geresulteerd in ander werk. Net als voorgaande jaren is de conclusie dat de inzet van de Blik-adviseurs aantoonbaar leidt tot (vrijwillige) mobiliteit in de organisatie. De meeste medewerkers zijn binnen de gemeente Zwolle in een andere functie of op een andere plek aan de slag gegaan. Resultaat van een traject kan ook zijn doorontwikkeling in de huidige functie, opleiding/coaching en oriëntatie. Dit geldt dus voor de andere helft van de afgesloten trajecten.
De groei in aantal externe trajecten is bijna verdriedubbeld. Dit komt met name doordat de provincie Overijssel in 2015 een nieuwe klant van Blik is geworden voor zowel outplacement als vrijwillige trajecten.
In 2015 heeft Blik zich gericht op het verbinden van mobiliteit, vitaliteit en ons DNA; alles wat we in de gemeente Zwolle doen om de duurzame inzetbaarheid te bevorderen. Deze verbinding hebben we geïntegreerd in de individuele trajecten. Daarnaast hebben we workshops en trainingen ontwikkeld over vitaliteit bij verandering en onbeperkte houdbaarheid op de arbeidsmarkt, die ook aftrek vonden bij onze externe cliënten. We zijn in 2015 gaan werken met het instrument Talenten Motivatie Analyse; een analyse waarmee we in trajecten, ook voor teams, sneller de kern van vraagstukken kunnen vinden.
We hebben in 2015 weer maatwerk geleverd voor onze cliënten en de eigen organisatie, waarbij we steeds verbinding legden met de organisatieontwikkeling en de wereld van werk om ons heen. Ook in 2016 zal onze blik zowel intern als extern gericht zijn, om onze cliënten te blijven inspireren hun eigen plan te maken.

Flexibiliteit in de arbeidsorganisatie en de inzet van externe inhuur
Wendbaarheid en het flexibel inzetten van capaciteit zijn belangrijke thema's in de ontwikkeling van de organisatie. Binnen het thema flexibiliteit en mobiliteit staat het flexibel inzetten van capaciteit centraal. Het werken aan en sturen op opgave vormt daarvoor een belangrijke context. De strategische personeelsplanningen worden hierop aangesloten. Extra aandacht voor de kwaliteiten van medewerkers en hoe deze ingezet kunnen worden, leidt vaker tot koppeling van talent aan behoefte en/of opdracht (juiste man/vrouw op de juiste klus).
Vanaf oktober werken we met een marktplaats voor externe inhuur. Het prijsreducerende effect is gemiddeld 11%.
De marktplaats is een klein onderdeel van de totale externe inhuur. De totale uitgaven voor externe inhuur in 2014 waren (exclusief ONS) € 8,1 mln. De werkelijke uitgaven voor 2015 waren (exclusief ONS) € 9,6 mln. Een toename van € 1,6 mln. Deze is toe te schrijven aan de groei van de externe inhuur bij Sociale Zaken van € 2,3 mln. in 2014 naar € 4,5 mln. in 2015. De totale externe inhuur bij de overige eenheden is t.o.v. 2014 conform prognose afgenomen met € 0,6 mln. t.o.v. 2014.

Informatie delen, beheren en beveiligen in de netwerkorganisatie
Voor de informatiebeveiliging moet de gemeente Zwolle voldoen aan de door de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) voorgeschreven Baseline voor Informatiebeveiliging. In 2015 zijn analyses uitgevoerd en indien nodig maatregelen genomen op het vlak van bewustwording en -zijn bij medewerkers voor informatiebeveiliging en privacy . Ook zijn er meerdere audits uitgevoerd waarvan de resultaten vooral geleid hebben tot aanpassingen in de autorisatiestructuur en de technische infrastructuur van gemeente Zwolle.
Er is een structurele oplossing voor gegevensuitwisseling gevonden, waardoor de samenwerking met partners en landelijke voorzieningen een kwalitatieve boost heeft gekregen. De digitalisering van de dynamische archieven is gerealiseerd en er worden steeds meer processen digitaal ondersteund. De informatievoorziening in het sociaal domein is verbeterd maar behoeft nog wel de nodige aandacht. Het SSC heeft in 2015 een technische uniformeringsslag gemaakt die in het eerste kwartaal van 2016 afgerond wordt. De resultaten hiervan laten zich zien in grotere beschikbaarheid van de systemen. De werkzaamheden voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet van 2015 hebben zich toegespitst op bewustwording creëren bij betrokken medewerkers.

Inkoop
In 2015 is verder invulling gegeven aan de samenwerking op inkoop binnen het SSC. Samen met de andere moederorganisaties in het SSC en het SSC zelf is het categoriemanagement ingericht. Het categoriemanagement stelt de organisatie in staat om een gezamenlijke inkoopstrategie per inkoopcategorie te ontwikkelen. Doel is om hiermee het effectief en doelmatig inkopen te versterken. Gezamenlijk als het kan maar in ieder geval met een verbeterde kwaliteit.
Daarnaast is gestart met het verder professionaliseren van het contractmanagement. Het maximaal uitnutten van contracten en het bewaken van de geleverde kwaliteit van dienstverlening en producten zijn speerpunten.
De samenwerking met de partners binnen het SSC heeft in 2015 geleid tot 18 gezamenlijk gestarte inkooptrajecten. Ook is er in 2015 gewerkt aan het opstellen van uniforme en gezamenlijke inkoopvoorwaarden voor de drie organisaties. Met ingang van 1 januari 2016 zijn deze van kracht.
Het totale inkoopvolume van de gemeenten Zwolle is in 2015 gegroeid tot ruim € 198 mln. Deze groei is toe te schrijven aan het extra inkoopvolume in het sociale domein. Zonder de extra inkoop in het sociale domein is het totale inkoopvolume van de gemeente Zwolle gedaald ten opzichte van 2014. Van het beïnvloedbare inkoopvolume is in 2015 na aanbesteding, 46% gegund aan bedrijven die gevestigd zijn binnen een straal van 25 km rondom Zwolle.
In 2015 is voor € 2 mln.aan SROI verplichtingen via aanbesteding door opdrachtnemers gerealiseerd. De marktpartijen hebben hiermee een hoger SROI resultaat gerealiseerd dan door Gemeente Zwolle opgelegd.
Verder is gestuurd is op het verlagen van de inkoopkosten, administratiekosten en de betaaldiscipline. De gemiddelde factuurwaarde is gestegen waardoor de administratieve kosten met 14% gedaald zijn. Daarnaast is de effectiviteit van de inzet van inkoopadviseurs verder verbeterd, waardoor inkoopkosten per aanbesteding gedaald zijn.
De betaaldiscipline over 2015 met peildatum 31-12-2015 gerekend vanaf ontvangst is 90,2% en gerekend vanaf factuurdatum 83,3%.

Kwaliteit van de ondersteunende functies
In 2015 is gewerkt aan de totstandkoming van een programma bedrijfsvoering waarin alle indirecte kostten verzameld zijn in één begrotingsprogramma. Dit maakt vanaf 2016 betere integrale sturing op bedrijfsvoeringsambities mogelijk en zorgt ervoor dat wij beter in staat gesteld worden om de financiële middelen binnen de bedrijfsvoering te beheersen.

B. Jaarrekening

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden tot nu toe sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
In het cao-akkoord 2013-2015 is afgesproken om per 1 januari 2016 het individueel keuzebudget (IKB) in te voeren. Inmiddels is de datum uitgesteld naar 1 januari 2017.
Het gevolg van de invoering van de IKB is dat gemeenten éénmalige een extra last krijgen van zeven maanden vakantiegeld vanuit het jaar voorafgaand aan de invoering van het IKB.
Zwolle draait mee in de landelijke pilot om de IKB vorm te geven. Dit betekent dat in de jaarrekening 2015 al een verplichting moet worden opgenomen van de in 2015 opgebouwde vakantiegelden. In de bestaande situatie betaalt en verantwoordt de gemeente de vakantiegelden in mei (periode juni jaar t-1 t/m mei jaar t). In 2015 betekent dit dat er 19 maanden moet worden verantwoord te weten juni 2014 t/m december 2015. Het eenmalig nadeel over de verantwoording van 7 extra maanden in 2015 is berekend op € 1.922.000.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Vaste activa
Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.
De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan vanaf het jaar volgend op het jaar van ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Materiële vaste activa met economisch nut.
In erfpacht uitgegeven gronden.
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).
Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het jaar volgend op het jaar van ingebruikneming lineair afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.
Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.
Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.
Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn, soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren zijn opgenomen in de afschrijvingstabel in het bijlagenboek.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.
Voor investeringen in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden de vastgestelde termijnen in de afschrijvingstabel gehanteerd. Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.
Eén van de beoogde wijzigingen van de BBV is dat met ingang van 2017 alle investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd en over de verwachte levensduur afgeschreven moeten worden. Vanaf 2017 is er geen versnelde afschrijving meer mogelijk.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Bijdragen aan activa van derden worden conform desbetreffend raadsbesluit geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Voorraden
De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden met uitzondering van de gronden voor toekomstige exploitaties.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.
De systematiek van tussentijdse winstneming binnen grondexploitaties is herzien en door de raad vastgesteld. Deze is toegepast ingaande de jaarrekening 2011. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

2. Balans met toelichting

2.1 Balansontwikkeling

De ontwikkeling van de balanscijfers.
Het verloop van de totaal bedragen (x €.1.000.000) van de balans is als volgt weer te geven:
*) In de treasuryparagraaf wordt alleen rekening gehouden met het bedrag aan onderhanden werk.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Beschikbaar op lange termijn:										
Algemene reserves	45	65	15	11	25	24	30	17	28	27
Bestemmingsreserves	141	121	170	159	151	153	157	115	95	91
Saldo baten en lasten	4	1	3	23	0	4	-57	-1	3	7
Voorzieningen	23	4	4	5	3	3	5	5	12	10
Schulden op lange termijn	299	304	304	368	353	322	341	337	325	303
Totaal beschikbaar	**512**	**495**	**496**	**566**	**532**	**506**	**476**	**473**	**463**	**438**
Vastgelegd op lange termijn										
Immateriële / materiële vaste activa	263	276	291	322	328	341	366	347	343	365
Financiële vaste activa	147	138	136	137	112	94	61	73	64	61
Voorraden (incl. onderhanden werk) *)	119	140	155	168	157	155	112	123	110	102
Totaal vastgelegd	**529**	**554**	**582**	**627**	**597**	**590**	**539**	**543**	**517**	**528**
Tekort op lange termijn beschikbare middelen	**17**	**59**	**86**	**61**	**65**	**84**	**63**	**70**	**54**	**90**

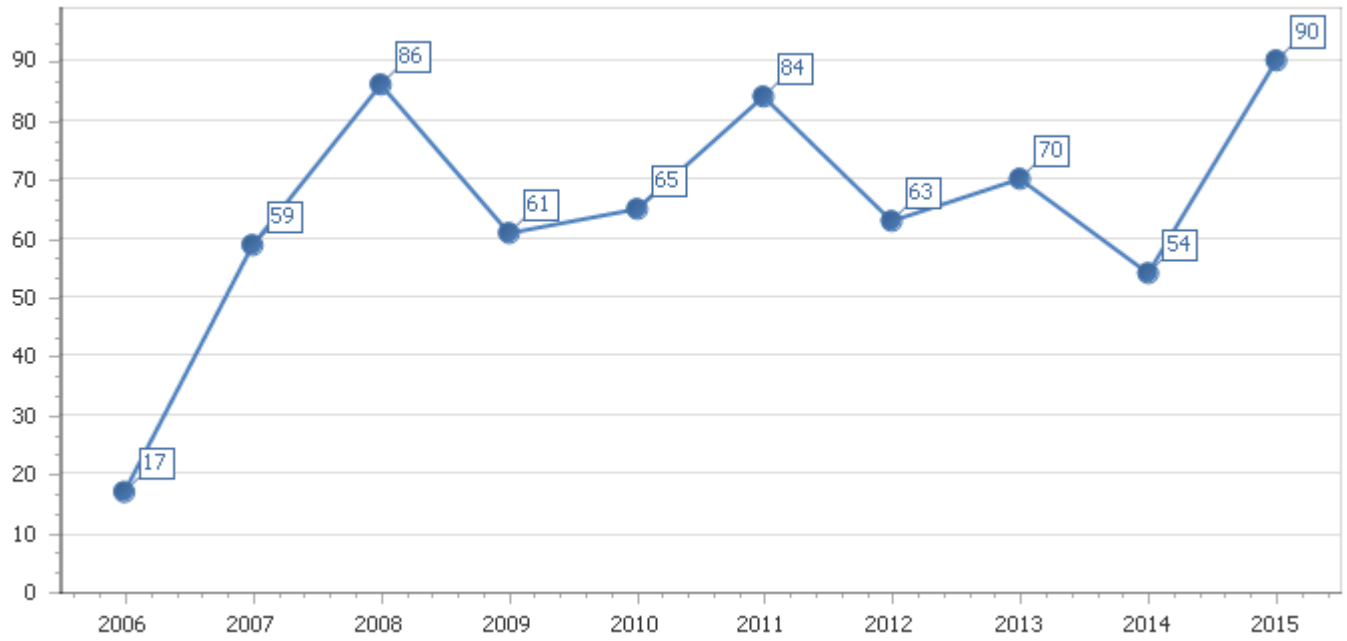

Reserves en voorzieningen.
De voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van de leningen en vorderingen verrekend. De voorziening vastgoed is in mindering gebracht op de post voorraden.
Zie verder de afzonderlijke paragraaf “Ontwikkelingen reserves en voorzieningen 2015”

Schulden op lange termijn.
Eind 2015 is er in totaal € 303,2 mln. aan langlopende leningen beschikbaar. Ten opzichte van 2014 is de omvang met € 22,2 mln. afgenomen.
Dit wordt veroorzaakt doordat er € 42,5mln. is afgelost en € 20,3 mln. aan leningen is opgenomen.
Deze opname bestaat uit:

Voor algemene financiering € 20,0 mln.
Bijstandleningen 0,3 mln.

Immateriële / materiële vaste activa.
De immateriële / materiële vaste activa zijn met € 22 mln. toegenomen. De afschrijvingen bedragen € 14,7mln. en aan bijdragen van derden is € 0,9 mln. ontvangen. De netto-investeringen bedragen € 37,6 mln., hiervan heeft € 35 mln. betrekking op investeringen met economisch nut en € 2,6 mln. heeft betrekking op investeringen met maatschappelijk nut. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Financiële vaste activa.
Onder de leningen financiële activa zijn opgenomen € 18,8 mln. aan leningen die verstrekt zijn aan woningcorporaties. Er is voor € 4,5 mln. leningen aan deelnemingen, € 19,5 mln. aan verbonden partijen en voor een bedrag ad. € 11,6 mln. aan overige leningen verstrekt.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden hebben een boekwaarde ultimo 2015 van € 4,3 mln..

Voorraden.
De voorraden worden gecorrigeerd met de voorziening vastgoed, zoals voorgeschreven staat in het Besluit Begroting en Verantwoording. Een nadere specificatie wordt gegeven in de toelichting op de balans.

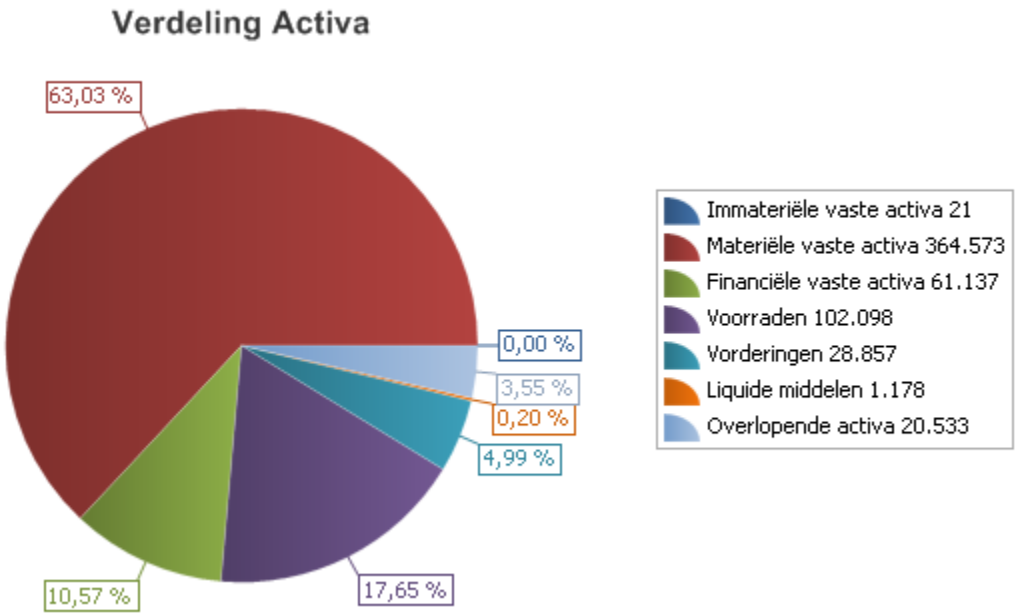

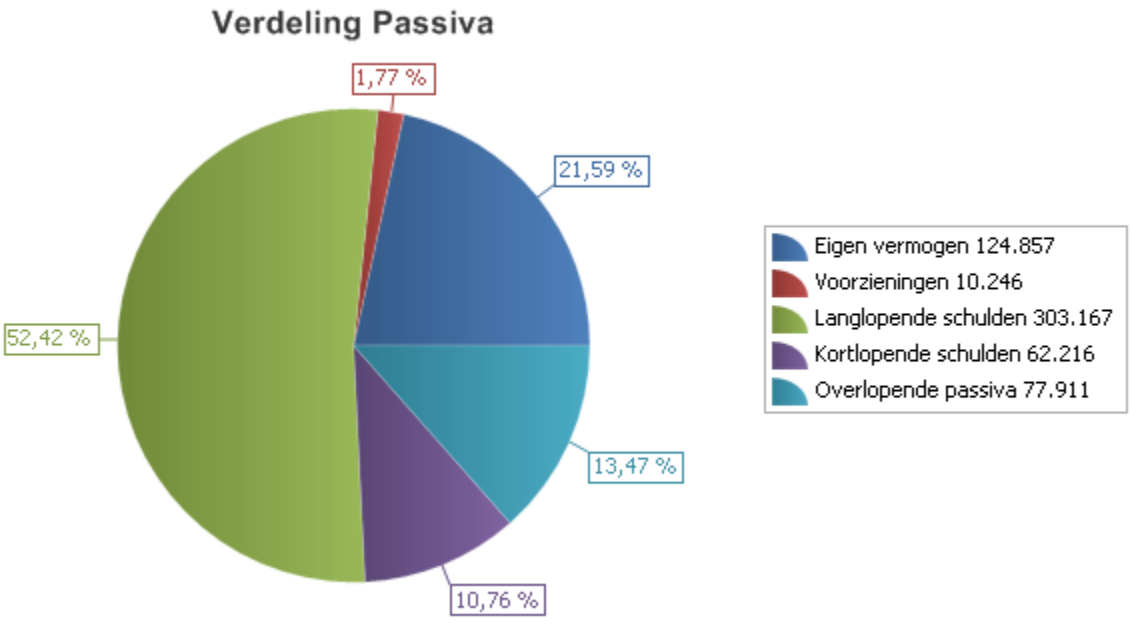

2.2 Balans

(bedragen x €.1.000)		31-12-2015		31-12-2014	
Activa:					
Vaste activa					
immateriele vaste activa:			**21**		**28**
kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		21		28	
materiële vaste activa:			**364.573**		**342.529**
investeringen met economisch nut		314.049		292.320	
investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		33.212		34.494	
investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut		13.886		12.499	
in erfpacht uitgegeven		3.426		3.216	
financiele vaste activa:			**61.137**		**64.020**
kapitaal verstrekkingen aan:					
	deelnemingen	1.298		1.297	
leningen aan:					
	woningbouwcorporaties	18.805		22.391	
	deelnemingen	4.488		4.691	
	overige verbonden partijen	19.549		19.870	
overige langlopende leningen		11.646		10.978	
overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		1.043		261	
bijdrage aan activa in eigendom van derden		4.308		4.532	
Totaal vaste activa			**425.731**		**406.577**
Vlottende activa					
voorraden:			**102.098**		**110.108**
grond en hulpstoffen:					
	niet in exploitatie genomen bouwgronden	35.844		36.375	
	overige grond en hulpstoffen	12.132		11.728	
onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie		54.530		63.233	
gereed produkt en handelsgoederen		20		17	
vooruitbetalingen		-428		-1.245	
uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar:			**28.857**		**36.295**
vorderingen op openbare lichamen		20.848		22.518	
overige vorderingen		8.009		13.777	
liquide middelen:			**1.178**		**1.897**
kas		128		102	
banksaldi		1.050		1.795	
overlopende activa			**20.533**		**19.904**
van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		11.632		9.291	
overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		8.901		10.613	
Totaal vlottende activa			**152.666**		**168.204**
Totaal generaal			**578.397**		**574.781**

(bedragen x €.1.000)	31-12-2015		31-12-2014	
Passiva				
Vaste passiva				
eigen vermogen		**124.857**		**126.120**
algemene reserve	27.000		28.349	
bestemmingsreserves gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel	471		627	
overige bestemmingsreserves	90.162		94.140	
gerealiseerd resultaat	7.224		3.004	
voorzieningen		**10.246**		**11.712**
vaste schulden		**303.167**		**325.365**
onderhandseleningen van:				
openbare lichamen	20.000		0	
binnenlandse banken en overige financiele instellingen	260.870		302.794	
overige binnenlandse sectoren	2.297		2.571	
buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	20.000		20.000	
Totaal vaste passiva		**438.270**		**463.197**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar korter dan één jaar		**62.216**		**49.539**
overige kasgeldleningen	33.000		26.000	
banksaldi	8.815		0	
overige schulden	20.401		23.539	
overlopende passiva		**77.911**		**62.045**
verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	22.679		14.289	
van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	55.232		47.756	
Totaal vlottende passiva		**140.127**		**111.584**
Totaal generaal		**578.397**		**574.781**

Gewaarborgde geldleningen	1.943.840	1.970.915
Niet uit de balans blijkende overige verplichtingen	27.704	31.242

2.3. Balanstoelichting

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa:

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief
De kosten onderzoek en ontwikkeling betreffen een aantal balansposten van onderzoek die te zijner tijd worden toegevoegd aan dan gerealiseerde activa.

Het verloop van de immateriële vaste activa:	2015	2014
boekwaarde per 1 januari	28	35
afschrijving	-7	-7
boekwaarde per 31 december	**21**	**28**

Materiële vaste activa:

Verloop van de totale materiële vaste activa	2015	2014
boekwaarde per 1 januari	342.529	346.543
investeringen	39.211	16.962
desinvesteringen	-1.591	-4.377
afschrijvingen	-14.690	-15.334
bijdrage van derden direct gerelateerd aan een actief	-886	-1.265
boekwaarde per 31 december	**364.573**	**342.529**

De materiële vaste activa zijn onderverdeeld in:

Investeringen met economisch nut	2015	2014
gronden en terreinen	39.858	33.306
bedrijfsgebouwen	230.815	218.651
grond- weg en waterbouwkundige werken	622	862
vervoermiddelen	521	257
machines apparaten en installaties	24.396	20.914
overige materiële vaste activa	17.837	18.330
totaal	**314.049**	**292.320**

investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	2015	2014
gronden en terreinen	1.948	2.067
bedrijfsgebouwen	33	39
grond- weg en waterbouwkundige werken	28.689	29.614
machines apparaten en installaties	2.136	2.350
overige materiële vaste activa	406	424
totaal	**33.212**	**34.494**

In het Besluit Begroting en Verantwoording is met ingang van 2014 opgenomen dat de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, apart op de balans tot uitdrukking moeten komen.
Betreft met name investeringen t.b.v. riolering

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	2015	2014
grond- weg en waterbouwkundige werken	8.389	7.892
machines apparaten en installaties	2.518	2.511
overige materiële vaste activa	2.979	2.096
totaal	**13.886**	**12.499**

In erfpacht uitgegeven	2015	2014
in erfpacht uitgegeven	**3.426**	**3.216**
Totaal materiële vaste activa	**364.573**	**342.529**

De belangrijkste (des)investeringen zijn	2015	2014
Parkeergarage Katwolderplein (grond + bouw)	7.029	
Onderwijshuisvestingsbeleid diverse scholen (grond)	1.387	
Zeven Alleetjes 1 (o.a. grond + aankoop pand)	4.158	
Hedon uitbreiding	146	1.495
Anker	3.311	1.829
Verbouw Burg.Drijbersingel 11-13	715	
Zwartewaterallee 8 (gebouw)	560	
Het Nieuwe Werken	2.779	3.322
Onderwijshuisvestingsbeleid diverse scholen (bouw + onderhoud)	7.337	2.230
Kentekenparkeren	780	
Stadskantoor vervanging installaties	1.370	
ICT investeringen	2.702	2.142
Vervangingsinvesteringen Bruggen	749	620
Vervangingsinvesteringen Straatmeubilair	1.283	571
Onderwijshuisvestingsbeleid diverse scholen (bijdrage aan activa van derden)	253	580
Voorstraat 26	-1.041	
Onderwijs veiligheidseisen	400	506
Overgang Brandweer naar Veiligheidsregio		-2.386
Ecodrome (opstalrecht)		-1.467

Financiële vaste activa:

Kapitaal verstrekkingen aan deelnemingen	2015	2014
100 aandelen N.V. WMO (nominaal € 453,78; 25% volgestort)	10	10
aanpassing Vitens nominale waarde	46	46
2.715 aandelen (nominaal € 113,45) N.V. ROVA Holding	308	308
355.645 aandelen Enexis holding	221	221
355.645 aandelen Essent Milieu (Attero) verkoop in 2014	0	0
355.645 aandelen PBE BV	92	92
0,2376 aandelen vordering Enexis BV	0	0
0,2376 aandelen verkoop vennootschap BV	0	0
0,2376 aandelen CBL vennootschap BV	0	0
0,2376 aandelen Staat vennootschap BV	0	0
149.097 BNG aandelen (nominaal €. 2,50 volgestort)	373	373
dataland	5	5
deelneming WEZO NV	2	2
cv Kapitaal Zuiderzeehaven	238	238
bv Kapitaal Zuiderzeehaven	3	3
	1.298	**1.297**

Leningen aan	2015	2014
woningbouwcorporaties	18.805	22.391
deelnemingen	4.488	4.691
overige verbonden partijen	19.549	19.870
	42.842	**46.952**

Verloop van de leningen	2015	2014
boekwaarde per 1 januari	46.952	52.493
ontvangen aflossingen	4.110	5.541
boekwaarde per 31 december	**42.842**	**46.952**

Leningen aan deelnemingen	2015	2014
achtergestelde lening Zuiderzeehaven	667	667
achtergestelde lening ROVA	2.603	2.603
achtergestelde lening Vitens	1.218	1.421
	4.488	**4.691**

Leningen aan verbonden partijen:	2015	2014
Enexis BV	2.020	2.020
Veiligheidsregio	17.529	17.850
	19.549	**19.870**

Bij verkoop van de aandelen Essent aan RWE is besloten om de leningen niet mee te verkopen aan RWE maar over te dragen aan de aandeelhouders. Het ging hierbij om 4 leningen met een looptijd variërend van 3 t/m 10 jaar. Per 31-12-15 zijn er nog 2 leningen over. Daarnaast zijn 2 leningen verstrekt aan de Veiligheidsregio voor de overname van de gebouwen brandweer.

Overige langlopende leningen	2015	2014
boekwaarde per 1 januari	11.518	15.517
uitzettingen	2.072	747
ontvangen aflossingen	-1.165	-4.475
afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen	-279	-271
boekwaarde per 31 december	12.146	11.518
voorziening oninbare leningen algemene bijstand	-425	-460
voorziening risico schuldhulpverlening	-75	-80
boekwaarde per 31 december	**11.646**	**10.978**

Overige uitzettingen > 1 jaar	2015	2014
boekwaarde per 1 januari	261	261
afkoopsommen Wezo	1.043	0
ontvangen aflossingen	-261	0
boekwaarde per 31 december	**1.043**	**261**

Bijdrage aan activa in eigendom van derden	2015	2014
boekwaarde per 1 januari	4.532	4.398
bijdragen aan activa in eigendom van derden	253	581
afschrijvingen op bijdragen aan activa in eigendom van derden	-477	-447
boekwaarde per 31 december	**4.308**	**4.532**
Totaal financiële vaste activa	**61.137**	**64.020**

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden:

Grond- en hulpstoffen

Niet in exploitatie genomen bouwgronden

	stand per 1-1-2015				mutaties 2015	
	aanschaf-waarde	voorziening	**boek-waarde**	aantal m²	investeringen	des-investeringen
vm schoolgebouwen	3.151	2.843	308	65.484	110	560
terreinen Voorsterpoort	13.970		13.970	101.886	364	
agrarisch verpacht < 6 jaar	6.345	1.670	4.675	2.449.763		
agrarisch verpacht > 6 jaar	681	83	598	979.628		
stedelijk diverse bezittingen	595	419	176	4.090	123	
strategisch bezit bebouwd	15		15	7.317		
Dijklanden	6.463	3.727	2.736	536.226		
Vechtpoort	9.741	6.242	3.499	1.749.515		
aankoop NS gronden	0		0	158.094		
bouwrijpe/ te verkopen terreinen,	22.155	58	22.097	1.282.760	13	
uit te nemen gronden	2	2	0	21		
waterberging Alm.Kanaal	5	5	0	250		
subtotaal	63.123	15.049	48.074	7.335.034	610	560
corr.grond- en hulpstoffen	-23.848	-12.149	-11.699	-5.893.942	-123	
Totaal	39.275	2.900	**36.375**	1.441.092	487	560

	stand per 31-12-2015					
	aanschaf-waarde	aantal m²	aansch.w per m²	voorziening	**boekwaarde**	boekw. per m²
vm schoolgebouwen	2.701	53.034	50,93	368	2.333	43,99
terreinenen Voorsterpoort	14.334	102.644	139,65	2.990	11.344	110,52
agrarisch verpacht < 6 jaar	6.345	2.416.809	2,63	1.694	4.651	1,92
agrarisch verpacht > 6 jaar	681	972.456	0,70	85	596	0,61
stedelijk diverse bezittingen	718	18.006	39,88	440	278	15,44
strategische bezit bebouwd	15	7.317	2,05		15	2,05
Dijklanden	6.463	536.226	12,05	3.396	3.067	5,72
Vechtpoort	9.741	1.749.515	5,57	6.242	3.499	2,00
aankoop NS gronden	0	167.380	0,00		-	0,00
bouwrijpe/ te verkopen terreinen,	22.168	1.282.760	17,28		22.168	17,28
uit te nemen gronden	2	21	95,24	2	-	0,00
waterberging Alm.Kanaal	5	250	20,00	5	-	0,00
subtotaal	63.173	7.306.418	8,65	15.222	47.951	6,56
corr.grond- en hulpstoffen	-23.971	-5.877.018	4,08	-11.864	-12.107	2,06
Totaal NNIEGG	39.202	1.429.400	27,43	3.358	**35.844**	25,08

Ingevolge gewijzigde regelgeving is bovengenoemde voorraad ingaande 2015 niet in zijn geheel als NNIEGG voorraad gepresenteerd, maar een gedeelte onder overige grond- en hulpstoffen.

Overige grond- en hulpstoffen	**2015**	**2014**
voorraad gronden (uit NNIEGG)	12.107	11.699
voorraad restauratiematerialen	25	29
	12.132	**11.728**

Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2015	2014
boekwaarde	69.321	74.440
af: voorziening voor verwachte verliezen	-14.811	-11.216
subtotaal bouwgrondexploitatie	54.510	63.224
onderhanden expertisecentrum	20	9
boekwaarde per 31 december	**54.530**	**63.233**

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2015 het volgende overzicht worden weergegeven:

projecten	stand per 1-1-2015			mutaties 2015			stand per 31-12-2015		
	Vervaar-digings-waarde	Voorziening verlieslatende complexen	Boek-waarde	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Winst nemingen	Vervaar-digings-waarde	Voorziening verlieslatende complexen	Boek-waarde
Woningbouwprojecten									
Stadshagen 1 & 2	22.945	3.154	19.791	5.769	10.090		18.624	7.592	11.032
Oude Mars	6.416		6.416	398	1.001		5.813		5.813
Schaepman/Kraenbolwerk	-2.467	1.278	-3.745	529	172		-2.110	1.141	-3.251
Bagijneweide	-5	381	-386	537	1.202		-670	14	-684
Stinspoort	1.837		1.837	650	1.426		1.061		1.061
Wijthmen fase 1	-72	316	-388	59	2		-15	296	-311
Subtotaal	**28.654**	**5.129**	**23.525**	**7.942**	**13.893**	**0**	**22.703**	**9.043**	**13.660**
Werkgelegenheidsprojecten									
Marslanden Zuid	-527		-527	52	75		-550		-550
Hessenpoort 1 & 2	47.334		47.334	3.623	456		50.501		50.501
Subtotaal	**46.807**	**0**	**46.807**	**3.675**	**531**	**0**	**49.951**	**0**	**49.951**
Herstructureringsprojecten									
Vrolijkheid herontwikkeling	1.491		1.491	56			1.547		1.547
Langenholterweg	206		206	102			308	6	302
Geert Groootestraat	17		17	5			22		22
Kamperpoort incl.Katwolderplein	3.188	651	2.537	593	5.760		-1.979	602	-2.581
Subtotaal	**4.902**	**651**	**4.251**	**756**	**5.760**	**0**	**-102**	**608**	**-710**
Particuliere grondexploitaties									
Forelkolk	79		79	4			83		83
ABN AMRO Prinsenpoort	196	68	128	212	455		-47	125	-172
Campus	-641		-641	-19			-660		-660
Subtotaal	**-366**	**68**	**-434**	**197**	**455**	**0**	**-624**	**125**	**-749**

Binnenkort af te sluiten complexen									
Deltion-transactie	2		2	-2			0		0
Beter met Bos	-50		-50			50			0
Voorsterpoort	-5.537		-5.537	5.689		-152			0
Noordereiland	-758		-758	848	1.569		-1.479		-1.479
Holtenbroek-Händellaan	9		9			-9			0
Westenholte Stins	8		8	4			12		12
van Pallandtmarke	0				15	15			0
Zwolle Zuid, restant	252		252	37	720		-431		-431
Marslanden G, restant	201		201	15			216		216
Oosterenk, restant	44		44	93	967		-830		-830
Bos & Buitenplts.,restant	521		521	22			543		543
Stadshagen fase 1, restant	18		18	10			28		28
Stadshagen vlek 12	0			1			1		1
Stadshagen, vlek 1 restant	5		5	4			9		9
Kop Hanzelan, restant	-137		-137		7		-144		-144
Rood voor Rood	-285		-285	-7	108		-400		-400
Wipstrikpark	0			1			1		1
Hospice Wipstrikkerallee	7		7	102	263		-154		-154
Wijthmenerplas, marktselectie	142		142	97	239				0
Nog uit te voeren werken	0	333	-333						0
Subtotaal	**-5.558**	**333**	**-5.891**	**6.914**	**3.888**	**-96**	**-2.628**	**0**	**-2.628**
Voorbereidingsprojecten									
Kanonsteeg/Derde Bredehoek	1	35	-34				1	35	-34
Knasse Knarren	0			20			20		20
Subtotaal	**1**	**35**	**-34**	**20**	**0**	**0**	**21**	**35**	**-14**
sprong in de grondprijs	0	5.000	-5.000					5.000	-5.000
TOTAAL	**74.440**	**11.216**	**63.224**	**19.504**	**24.527**	**-96**	**69.321**	**14.811**	**54.510**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma exploitatie gronden.

Gereed produkt en handelsgoederen	**2015**	**2014**
rijbewijzen en eigen verklaringen	**20**	**17**

Vooruitbetalingen	**2015**	**2014**
ontvangen voorschotten op grondverkopen	**-428**	**-1.245**

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar:
De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Soort vordering	**saldo 31-12-2015**	**voorzie-ning onin-baarheid**	**gecorr. saldo 31-12-2015**	**gecorr. saldo 31-12-2014**
vorderingen op openbare lichamen	20.848		20.848	22.518
overige vorderingen	16.204	8.195	8.009	13.777
totaal	**37.052**	**8.195**	**28.857**	**36.295**

Verloop vorderingen	2015	2014
debiteuren openbare lichamen	20.848	22.518
overige debiteuren	8.041	13.598
vorderingen sociale zaken	8.163	8.279
saldo 31-12	**37.052**	**44.395**
voorziening dubieuze debiteuren	-326	-228
voorziening WRZV	-353	-353
voorziening sociale zaken	-7.516	-7.519
gecorrigeerd saldo 31-12	**28.857**	**36.295**

De voornaamste vordering betreft de Belastingdienst voor € 18,1 mln.

Liquide middelen:

Kas	2015	2014
kassasysteem stadskantoor Publiekszaken	128	98
Werkplein De Lure (opgeheven in 2015)	0	4
	128	**102**

Banksaldi	2015	2014
BNG		854
ING	1	1
rekening-courant restauratiefonds	118	113
rekening-courant Stimuleringsfonds	926	821
subtotaal banksaldi	1.045	1.789
kruisposten kas, bank en giro	5	6
totaal	**1.050**	**1.795**

Overlopende activa:

Overlopende activa	2015	2014
nog te ontvangen bedragen van openbare lichamen	11.632	9.291
nog te ontvangen bedragen van overigen	8.315	9.306
subtotaal nog te ontvangen bedragen	19.947	18.597
vooruitbetaalde bedragen t.b.v. overigen	586	1.307
totaal	**20.533**	**19.904**

De belangrijkste posten nog te ontvangen bedragen per 31-12-2015 zijn	
verrekeningen SSC met Provincie/Kampen	806
OZB	1.814
subsidies m.b.t. projecten	10.027
afwikkeling Afval	1.236

De belangrijkste posten vooruitbetaalde bedragen per 31-12-2015 zijn	
vooruitbetalingen SSC	383

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen:

Algemene reserve	2015	2014
stand per 1 januari	28.349	17.286
stelselwijziging per 1-1-2014 overheveling saldo van voorziening derivaten		1.998
toevoegingen resultaat bestemming + rente	9.685	18.378
onttrekkingen resultaatbestemming	-14.038	-8.545
toevoeging/onttrekking resultaat vorig boekjaar	3.004	-768
saldo per 31 december	**27.000**	**28.349**

De belangrijkste mutaties in 2015 zijn	vermeerderingen	verminderingen
rekeningresultaat 2014	3.004	
vrijval reserve NNIEGG	7.440	
verkoop panden	1.335	
algemene concernreserve onttrekking tgv stelpost		1.729
naar reserve incidentele bestedingen		1.137
algemene reserve Vastgoed		5.325
berapresultaat		3.103
sociaal domein		2.150

Bestemmingsreserves gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel	2015	2014
stand per 1 januari	627	12.119
toevoegingen resultaat bestemming + rente		3
onttrekkingen resultaatbestemming	-156	-1.638
overboeking naar voorzieningen in verband met stelselwijziging		-9.857
saldo per 31 december	**471**	**627**

De belangrijkste mutaties in 2015 zijn	vermeerderingen	verminderingen

Overige bestemmingsreserves	2015	2014
stand per 1 januari	94.140	102.418
toevoegingen resultaat bestemming + rente	45.082	40.713
onttrekkingen resultaatbestemming	-49.060	-48.991
saldo per 31 december	**90.162**	**94.140**

De belangrijkste mutaties in 2015 zijn	vermeerderingen	verminderingen
algemene bedrijfsreserve Vastgoed	5.652	5.794
opheffen reserve toekomstige exploitatie gronden		8.358
onderhoud verhuurde panden	3.182	3.439
incidentele bestedingen	5.041	2.885
stadsuitleg		2.761
parkeren	3.352	3.219
opheffen stimuleringsfonds volkshuisvesting		4.038
hoofdinfrastructuur Stadshagen		2.272
decentralisatiefonds stadsvernieuwing	875	3.684
reserve gebiedsbeheerplan	2.080	548
Voorsterpoort (nieuw)	5.720	
reserves nog uit te voeren werken (totaal)	8.054	9.143

Alle reserves gesaldeerd naar aard per 31-12-15	2015	2014
weerstand- en risicoreserves : algemene concernreserve, risicoreserve Sociaal Domein	32.900	28.349
reserves gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel: begraafpl., rijbewijzen.	471	627
reserves voor lopende exploitatielasten:		
- ter dekking van kapitaal- en exploitatielasten	4.598	12.876
- onderhoudsreserveringen	7.250	7.006
- rechtspositionele verplichtingen	1.540	1.269
- bedrijfsvoeringsreserves	1.627	1.355
overige bestemmingsreserves: o.a. MIP, stadsuitleg, HIS, parkeren, nog uit te voeren werken	69.247	71.634
subtotaal reserves	117.633	123.116
exploitatieresultaat (onderdeel eigen vermogen)	7.224	3.004
totaal alle reserves	**124.857**	**126.120**

Voor het verloop per reserve verwijzen wij naar het overzicht van reserves onder de Programmarekening (3.5) en naar het bijlagenboek met het reserve-overzicht en de toelichting per reserve.

Resultaat na bestemming 2014 o.b.v. programma-indeling 2014	2014
de stad	-10.157
de wijken	-62.843
de mensen	-79.500
de organisatie	155.504
voordelig resultaat 2014	**3.004**

Resultaat na bestemming o.b.v. programma-indeling 2015	2015	2014
programma's	-84.202	-89.561
pilot sociaal domein	-199.234	-62.693
de organisatie	290.660	155.258
	7.224	**3.004**

Voorzieningen:

Nr. Voorzieningen	Stand per 1-1-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwen-dingen	Stand per 31-12-2015
A70 Bijdrage voormalig personeel	62	109		72	99
A71 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen concern	307	10		99	218
C70 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen cs	26	1		6	21
C73 Algemene Pensioenwet politieke Ambtsdragers	1.063	297			1.360
E01 Voorz. Rechtspositionele verplichtingen ec	261	199	30	84	346
E02 Voorziening Afval	5.149			1.803	3.346
E03 Voorziening Riolering	4.708	36		940	3.804
O92 Voorziening Asbest Zeven Alleetjes		900			900
R01 Rechtspositie raadsleden	136	46		30	152
Totaal voorzieningen	**11.712**	**1.598**	**30**	**3.034**	**10.246**

De belangrijkste mutaties zijn	vermeerderingen	verminderingen
aanvulling voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	297	
storting in voozieningen rechtspositionele verplichtingen expertisecentrum	198	
storting in voozieningen rechtspositionele verplichtingen advies en faciliteiten	109	
storting in voozieningen asbest Zeven Alleetjes	900	
mutaties voorziening afval		1.803
mutaties voorziening riolering		941

Voor het verloop per voorziening verwijzen wij naar het bijlagenboek met het voorzieningen-overzicht en toelichting per voorziening.

vaste schulden:

Onderhandse leningen van	2015	2014
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	280.870	302.794
overige binnenlandse sectoren	2.297	2.571
buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	20.000	20.000
	303.167	325.365

Verloop leningen	2015	2014
stand per 1 januari	325.365	336.642
bij: nieuw aangetrokken leningen van openbare lichamen	20.000	
bij: nieuw aangetrokken leningen binnenland	309	642
bij: lening tbv renteswap 2014 Deutsche Bank omgezet van vlottende passiva in vaste passiva		10.000
af: reguliere aflossingen	-42.507	-21.919
saldo per 31 december	303.167	325.365

De swap van € 10 mln heeft een looptijd tot december 2053 en de rente is 3,425%. Hij heeft een breekclausule die elke 10 jaar door beide partijen kan worden ingeroepen, voor het eerst in 2023. De Deutsche Bank is de tegenpartij en die heeft

een rating van A bij Standard&Poor.

De totale rentelast voor het jaar 2015 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 10.076.

Voor een uitgebreid overzicht verwijzen wij naar het overzicht van leningen in het bijlagenboek.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

Kasgeldleningen	2015	2014
opgenomen kasgeldleningen	**33.000**	**26.000**

Betreft lening bij de SNS-bank

Banksaldi	2015	2014
BNG	**8.815**	**0**

Overige schulden	2015	2014
crediteuren	18.527	21.161
sociale zaken verplichtingen SHV	1.367	1.288
sociale zaken overige schulden	507	1.090
	20.401	**23.539**

Overlopende passiva:

Overlopende passiva	2015	2014
m.b.t. openbare lichamen:		
nog te betalen bedragen	713	386
vooruitontvangen bedragen	54.519	47.370
subtotaal openbare lichamen	55.232	47.756
m.b.t. overige:		
nog te betalen bedragen	20.837	12.202
vooruitontvangen bedragen	1.842	2.087
subtotaal overige	22.679	14.289
totaal	**77.911**	**62.045**

De belangrijkste posten nog te betalen bedragen per 31-12-2015 zijn	
Sociaal Domein	4.674
hulp bij huishouden in natura	1.028
PGB's	3.535

De posten vooruitontvangen bedragen per 31-12-2015 zijn	
vooruitontvangen BDU	67
vooruitontvangen specifieke uitkeringen	51.547
overige	4.747
totaal	**56.361**

De specificatie van de post vooruitontvangen BDU is als volgt	2015	2014
BDU economie 1	61	61
BDU provincie	6	6
	67	67

Voor het verloop per regeling verwijzen wij naar het bijlagenboek toelichting op de vooruitontvangen bedragen

De specificatie van de post vooruitontvangen specifieke uitkeringen is als volgt	2015	2014
specifieke uitkeringen Sociale Zaken en Werkgelegenheid	204	493
specifieke uitkeringen Ontwikkeling	49.637	46.327
specifieke uitkeringen Concernstaf	199	160
specifieke uitkeringen Expertisecentrum	1.507	115
	51.547	47.095

Voor het verloop per regeling verwijzen wij naar het bijlagenboek toelichting op de vooruitontvangen bedragen

De overige vooruitontvangen bedragen hebben o.a. betrekking op	
bijdrage uittredende gemeenten m.b.t. verwachte verliezen WEZO	1.818

Waarborgen en garanties

Het verloop van de gewaarborgde geldleningen is als volgt geweest:

Omschrijving categorie	Stand per 1 januari	Gewaarborgde leningen	Aflossingen	Stand per 31 december
Woningcorporaties met garantie WSW	647.910	63.000	67.742	643.168
Landelijk toegelaten instellingen	49.747	39	742	49.044
Particuliere woninghypotheken	1.250.000		34.000	1.216.000
Monumentale en behoudenswaardige panden	1.071		68	1.003
Verkrijgen en verbeteren eigen woning	13.155	142	3.357	9.940
Sportverenigingen c.a.	2.958	1.500	398	4.060
Zorginstellingen	267		267	0
Wezo nv		15.000		15.000
Overige, w.o. woningcorporaties niet WSW	5.807		182	5.625
Totaal 31 december	**1.970.915**	**79.681**	**106.756**	**1.943.840**

Voor een nadere toelichting op de gewaarborgde geldleningen wordt verwezen naar het Overzicht gewaarborgde geldleningen in het bijlagenboek.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Wij vermelden de volgende verplichtingen en vorderingen die hun oorzaak voor de balansdatum hebben, maar daarna zullen worden geëffectueerd:

	x € 1.000
-Terugkoopverplichting gebouwen Brandweer van veilgheidsregio (i.c.m. lening) ultimo 2016	12.889
- idem ultimo 2022	3.592
- Huurcontracten	10.986
- Wachtgeldverplichtingen wethouders	237
- Garantstelling als aandeelhouder voor betalingsverplichtingen NV Wonen boven Winkels voor tenminste	p.m.
13 maanden na ondertekening jaarrekening 2015	
	27.704

3. Programmarekening

3.1 Programmarekening over begrotingsjaar 2015

Overzicht van baten en lasten over begrotingsjaar 2015

(bedragen x € 1.000)

Programma	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's									
1 Volkshuisvesting	1.475	2.649	-1.174	2.090	4.526	-2.436	2.115	4.536	-2.421
2 Economie	752	2.734	-1.982	1.677	4.400	-2.723	2.522	4.373	-1.851
3 Bereikbaarheid en mobiliteit	7.965	7.095	870	14.443	18.686	-4.243	14.689	18.088	-3.399
4 Groene leefomgeving en milieu	500	3.750	-3.250	970	4.761	-3.791	1.636	4.664	-3.028
5 Ruimte en cultuurhistorie	0	2.342	-2.342	8.924	12.623	-3.699	8.982	12.390	-3.408
6 Onderwijs	3.441	22.799	-19.358	3.463	22.697	-19.234	3.696	22.077	-18.381
7 Veiligheid	618	12.359	-11.741	588	12.389	-11.801	686	12.243	-11.557
8 Integraal beheer openbare ruimte	23.244	48.488	-25.244	26.842	49.454	-22.612	28.091	49.877	-21.786
9 Cultuur	43	16.783	-16.740	43	16.873	-16.830	62	16.716	-16.654
10 Sport	1.154	9.279	-8.125	2.071	9.534	-7.463	2.160	9.498	-7.338
Totaal Programma's	**39.192**	**128.278**	**-89.086**	**61.111**	**155.943**	**-94.832**	**64.639**	**154.462**	**-89.823**
Pilot Sociaal domein									
11 Samenleving	23	14.270	-14.247	387	15.081	-14.694	458	15.209	-14.751
12 Inwonersondersteuning	8.194	101.442	-93.248	9.162	102.885	-93.723	8.365	97.348	-88.983
13 Opvang en bescherming	1.400	70.358	-68.958	2.523	81.407	-78.884	2.523	81.080	-78.557
14 Inkomen	48.157	65.451	-17.294	45.262	63.817	-18.555	45.256	63.659	-18.403
Totaal Pilot Sociaal domein	**57.774**	**251.521**	**-193.747**	**57.334**	**263.190**	**-205.856**	**56.602**	**257.296**	**-200.694**
De Organisatie									
15 Raad en raadsgriffie	0	1.988	-1.988	0	1.990	-1.990	15	1.857	-1.842
16 Bestuur en dienstverlening	15.977	27.785	-11.808	18.793	35.513	-16.720	20.777	36.279	-15.502
17a Exploitatie gronden	52.020	54.242	-2.222	58.555	61.708	-3.153	32.864	33.569	-705
17b Vastgoedmanagement	10.552	9.735	817	14.830	13.204	1.626	15.086	13.943	1.143
18 Financiering en alg. dekkingsmiddelen	222	2.958	-2.736	190	1.329	-1.139	75	75	0
Totaal De Organisatie	**78.771**	**96.708**	**-17.937**	**92.368**	**113.744**	**-21.376**	**68.817**	**85.723**	**-16.906**
Subtotaal	**175.737**	**476.507**	**-300.770**	**210.813**	**532.877**	**-322.064**	**190.058**	**497.481**	**-307.423**
Omschrijving algemene dekkingmiddelen:									
Uitkering gemeentefonds	253.467	0	253.467	261.170	0	261.170	261.641		261.641
Uitvoering Wet WOZ	0	1.552	-1.552	0	1.977	-1.977	1	1.966	-1.965
Bel. OZB, precario,toeristenbel.	35.303	262	35.041	35.303	262	35.041	35.913	262	35.651
Invordering	0	386	-386	0	386	-386	0	393	-393
Overige dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	12	0	12
Deelnemingen algemeen	200	13	187	85	13	72	85	13	72
Overige financiering	10.675	12	10.663	11.029	11	11.018	11.153	11	11.142
Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen	**299.645**	**2.225**	**297.420**	**307.587**	**2.649**	**304.938**	**308.805**	**2.645**	**306.160**
Totaalsaldo van baten en lasten	**475.382**	**478.732**	**-3.350**	**518.400**	**535.525**	**-17.125**	**498.863**	**500.126**	**-1.263**

Programma	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaalsaldo van baten en lasten	**475.382**	**478.732**	**-3.350**	**518.400**	**535.525**	**-17.125**	**498.863**	**500.126**	**-1.263**
Reserve mutaties:									
Programma's									
1 Volkshuisvesting	1.449	1.931	-482	3.702	2.176	1.526	4.080	2.190	1.890
2 Economie	74	150	-76	871	736	135	863	777	86
3 Bereikbaarheid en mobiliteit	2.778	4.807	-2.029	9.005	5.997	3.008	9.005	6.898	2.107
4 Groene leefomgeving en milieu	62	0	62	1.450	1.370	80	1.489	2.085	-596
5 Ruimte en cultuurhistorie	1.013	3.951	-2.938	2.929	1.476	1.453	2.982	1.895	1.087
6 Onderwijs	209	0	209	632	0	632	319		319
7 Veiligheid	75	0	75	75	0	75	96		96
8 Integraal beheer openbare ruimte	3.887	479	3.408	1.486	507	979	1.360	1.411	-51
9 Cultuur	25	0	25	25	0	25	25	191	-166
10 Sport	924	231	693	1.136	231	905	1.090	250	840
Totaal Programma's	**10.496**	**11.549**	**-1.053**	**21.311**	**12.493**	**8.818**	**21.309**	**15.697**	**5.612**
Pilot Sociaal domein									
11 Samenleving	142	0	142	514	0	514	579	45	534
12 Inwonersondersteuning	487	0	487	1.386	627	759	1.272	1.455	-183
13 Opvang en bescherming	230	0	230	742	0	742	707	25	682
14 Inkomen	418	0	418	418	0	418	627	200	427
Totaal Pilot Sociaal domein	**1.277**	**0**	**1.277**	**3.060**	**627**	**2.433**	**3.185**	**1.725**	**1.460**
De Organisatie									
15 Raad en raadsgriffie	0	0	0	0	0	0		21	-21
16 Bestuur en dienstverlening	1.990	830	1.160	2.317	1.292	1.025	2.142	2.108	34
17a Exploitatie gronden	2.287	361	1.926	3.148	372	2.776	6.422	11.420	-4.998
17b Vastgoedmanagement	3.129	3.135	-6	3.735	4.517	-782	3.795	4.517	-722
18 Financiering en alg. dekkingsmiddelen	5.814	5.768	46	21.477	18.622	2.855	25.930	18.808	7.122
Totaal De Organisatie	**13.220**	**10.094**	**3.126**	**30.677**	**24.803**	**5.874**	**38.289**	**36.874**	**1.415**
Totaalsaldo reserve mutaties	**24.993**	**21.643**	**3.350**	**55.048**	**37.923**	**17.125**	**62.783**	**54.296**	**8.487**
Gerealiseerd resultaat 2015	**500.375**	**500.375**		**573.448**	**573.448**		**561.646**	**554.422**	**7.224**

3.2 Toelichting op programmarekening

Omvang en samenstelling uitkomsten jaarrekening 2015

Het voordelige gerealiseerde resultaat bedraagt € 7.223.613 ten opzichte van de laatst gewijzigde begroting 2015.
In de cijfers van de laatst gewijzigde begroting zijn de uitkomsten van de Beleidsrapportages 2015 al verwerkt, evenals de per saldo neutrale budgettaire gevolgen van de nadien t/m raad van 14 december genomen raadsbesluiten. Het in de gewijzigde begroting verwerkte resultaat van de eerste Beleidsrapportage 2015 was € 3,1 mln. negatief en de tweede € 0,3 mln. negatief. Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2015 is er dus ook sprake van een voordelig resultaat van € 3,8 mln.

Onderstaand gaan wij kort in op de samenstelling van het voordelig resultaat van de jaarrekening ad € 7,2 mln. vanuit de volgende invalshoeken:
* uitsplitsing resultaat: resultaat vóór en na bestemming (mutatie eigen vermogen)
* specificatie resultaten per pijler

Resultaat vóór en na bestemming

Het feitelijke resultaat van de jaarrekening 2015 komt overeen met de mutatie in het eigen vermogen in het boekjaar.	bedragen x € 1.000
Saldo eigen vermogen per 31-12-2015 (inclusief resultaat 2015)	€ 124.857
Saldo eigen vermogen per 1-1-2015 (inclusief resultaat bestemming 2014)	€ 126.120
Resultaat voor bestemming 2015 (saldo van baten en lasten)	-/- € 1.263
In de exploitatie zijn resultaatbestemmingen verwerkt volgens bestaand beleid: het saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves bedraagt	€ 8.487
Per saldo een voordelig resultaat inclusief toegestane verrekeningen met reserves	€ 7.224

Specificatie resultaat naar pijler
De samenstelling van de concernuitkomst 2015 blijkt uit onderstaand overzicht:
+ meevallende uitkomst rekening 2015 t.o.v. laatst gewijzigde begroting 2015
- tegenvallende uitkomst rekening 2015 t.o.v. laatst gewijzigde begroting 2015

Pijler	bedragen x€.1000
Programma's	€ 1.812
Pilot Sociaal domein	€ 4.187
De organisatie	€ 1.225
Concernuitkomst resultaat	€ 7.224

In de programmaverantwoording zijn de diverse afwijkingen ten opzichte van de laatst gewijzigde begroting gespecificeerd en toegelicht.
Hierna geven wij een samenvatting van de belangrijkste verschillen.

3.3 Belangrijkste verschillen in de staat van baten en lasten

Voor een uitvoerige toelichting op de verschillen tussen de rekening en de laatst gewijzigde begroting verwijzen wij naar de verantwoording per programma. Hierin worden ook de verschillen voor en na resultaatbestemming toegelicht en wordt ook nader ingegaan op het structurele dan wel incidentele karakter van ontstane verschillen. Wij volstaan op deze plek met vermelding van de belangrijkste verschillen (verschillen op productniveau > € 200.000) waarbij uitgegaan is van het gerealiseerde resultaat, dus in deze verschillen zijn de onttrekkingen aan c.q. stortingen in de diverse reserves al meegenomen. Aansluitend volgt een summiere toelichting met de bedoeling om op hoofdlijnen een beeld te krijgen van de belangrijkste verschillen.

Verschillen op productniveau > € 200.000
Bedragen x € 1.000

	Voordelig verschil	Nadelig verschil
Programma's		
Beleid stedelijke vernieuwing	370	
Economische deelnemingen	854	
Onderwijshuisvestingsbeleid	260	
Leerlingenvervoer	318	
Integrale veiligheid	297	
Groenbeheer		261
Sportaccommodaties	219	
Pilot Sociaal domein		
Beleid meervoud. problematiek		468
Jeugd		
AWBZ-jeugdzorg		4.334
Individuele voorz. PGB jeugd	792	
Jeugd- en opvoedhulp	6.073	
ZVW-jeugdzorg GGZ		2.262
Individuele begeleiding		
Kortdurend verblijf	355	
Dagbesteding	715	
Diensten in en aan huis	1.493	
Eigen bijdrage WMO/JZ		972
Externe advisering	249	
Maatschappelijke participatie	440	
Sociale werkvoorziening	214	
Vervoersvoorziening	419	
Woonvoorzieningen	472	
Algemene bijstand		238
Maatwerkvoorzieningen Wtcg	533	
De Organisatie		
Burgemeester en Wethouders		242
Ondersteuning bestuurlijk proces	451	
Saldi kostenplaatsen		567
Bouw	533	
Voorbereidingsprojecten		3.549
Af te sluiten projecten		1.775
Verhuurde panden eindbeheer		423
Uitkering gemeentefonds	471	
Reserve verrekeningen	4.263	
Bel. OZB, precario, toeristenbel.	610	
Stelposten	729	
Onvoorziene uitgaven incidenteel/structureel	410	

Toelichting op hoofdlijnen van de belangrijkste verschillen

Beleid stedelijke vernieuwing **+370**
Dit voordeel heeft betrekking op het project Ittersummerlanden. Het project wordt afgesloten bij de jaarrekening 2015. Hierdoor valt € 370.000 van de reserve nog uit te voeren werken vrij. Ten tijde van de opstellingen van berap 2 was wel duidelijk dat er een voordeel zou ontstaan maar was, in verband met een nog openstaande vordering, onzeker hoe hoog dit voordeel zou zijn.

Economische deelnemingen **+854**
N.a.v. de verkoop van Essent aan RWE is een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening aangehouden (in jargon: in escrow gestort). Hiervoor was een voorziening getroffen voor het Zwolse deel van de verkoopopbrengst. In 2015 is wederom een deel van de escrow vrijgevallen. Dit was bij berap 2 nog niet bekend.

Onderwijshuisvestingbeleid **+260**
Het positieve resultaat op dit product bestaat uit meerdere onderdelen, waarbij de belangrijkste overschotten de volgende betreffen: € 113.000 op vandalismeschade, € 57.000 op huren omdat de groei van de islamitische school niet zodanig was dat er noodlokalen gehuurd moesten worden en € 62.000 op tijdelijke huisvestingsvoorzieningen; het hiervoor bij de Jaarrekening 2014 gereserveerde bedrag bleek onnodig. Verder was er ook een tekort op OZB. De lagere WOZ waardes wogen niet op tegen de aanzienlijk hogere tarieven dan begroot, waardoor een tekort van € 52.000 ontstond.
Ten tijde van berap 2 was dit niet bekend.

Leerlingenvervoer **+318**
In verband met een gunstigere aanbesteding en een lager aantal aanvragen valt het product leerlingenvervoer lager uit. Het betreft een zogenaamde open eind regeling die bij berap 2 onvoldoende aandacht heeft gekregen. Deze meevaller is voor een bedrag van € 275.000 structureel.

Integrale veiligheid **+297**
De Veiligheidsregio laat ook dit jaar een voordeel zien op haar exploitatie. Hierdoor wordt de bijdrage van de gemeenten lager. In berap 2 is hiervan al melding gedaan maar aangezien er nog geen besluitvorming had plaatsgevonden over de bestemming van dit voordeel kon hier nog niet mee gerekend worden.
De verwachting is dat er een structureel voordeel ontstaat van ca. € 250.000.

Groenbeheer **-261**
De overschrijding wordt met name veroorzaakt door de schade als gevolg van de juli storm. Bij Berap 2 is aangegeven dat een deel van de stormschade opgevangen kon worden met meevallers op andere producten binnen het programma BOR. Dat is voor 41% gelukt.

Sportaccommodaties **+219**
Het positieve resultaat wordt veroorzaakt door diverse factoren. Er is een overschot op energielasten zwembad de Vrolijkheid en het budget op doorbetaling van huurinkomsten buitenschools gebruik was onnodig groot. Ook zijn er extra huurinkomsten die betrekking hadden op het boekjaar 2014 en zijn er nog ontvangen erfpachtbaten bovenop het afkoopbedrag van de erfpacht voor het stadion die al bij berap 2 was gemeld..
Het jaarrekeningresultaat is structureel voor een bedrag van ca. € 60.000 en wordt betrokken bij de bezuinigingsopgave sport.

Beleid meervoudige problematiek **-468**
Deze incidentele overschrijding komt met name tot stand door de problematiek rondom de Sociale Verzekeringsbank. Om deze problemen voor de gemeente te beperken is er extra ingehuurd. Daarnaast heeft de opzet voor de monitoring meer inzet gekost dan gepland is.

Jeugd **+269**
(AWBZ, PGB jeugd, jeugd en opvoedhulp, GGZ)
De regionale jeugdzorg heeft een te kort van ca.€ 8,5 mln, mede door tekorten op GGZ en LVB. Het aandeel van Zwolle is hier € 1,4 mln. Nadat bekend werd dat de regio mogelijk tekorten zou hebben, is er gestuurd op de lokale gelden om het tekort van regionale jeugdzorg op te vangen. Tevens is er een restant op het lokale deel door vertraging in het opstarten van de innovatieprojecten. De prognoses van regionale jeugdzorg kosten zijn niet hard, gezien deze onzekerheid is het budget bij Berap 2 in relatie tot het verwachtte voordeel op het lokale deel budgettair neutraal verwerkt. Op basis van de meest recente cijfers (nog steeds voorlopig en niet hard) zal het voordeel op lokale middelen enigszins hoger liggen dan het verwacht tekort op regionaal budget.

Individuele begeleiding **+1.591**
(Kortdurend verblijf, dagbesteding, diensten aan huis, bijdrage WMO)
Het voordeel is ontstaan bij Zorg in Natura evenals in de Persoonsgebonden budgetten bij hulp in het huishouden.
De PGB-uitgaven voor dagbesteding kunnen niet exact per product gesplitst worden op basis van de rapportages van de SVB. De voorlopige boekingen zijn op moment van schrijven gebaseerd op de tijdelijke rapportage van het SVB, de definitieve rapportage zal rond juni aangeleverd worden. Op basis van de tijdelijke rapportage blijkt dat 80% van de totale PGB besteed is, dit verklaart grotendeels het voordelig saldo op individuele begeleiding. Bij het opstellen van de berap 2 was de rapportage vanuit de SVB nog niet beschikbaar. Er is uitgegaan van ca. 90-95% uitputting. Uit de nu beschikbare voorlopige rapportage van de SVB blijkt dat deze uitputting op ca. 80% ligt. De verwachting is dat door het trekkingsrecht de uitputting van de PGB lager uitkomt, of dat in deze mate structureel is, is nu nog niet te bepalen. Nadere (landelijke) informatie en analyse zal hierover meer duidelijkheid kunnen geven.

Externe advisering **+249**
Het voordeel is het gevolg van minder gebruik van indicering en advieskosten van externe partijen. Dit is onder andere het resultaat vanwege extra inzet op de deskundigheidsbevordering van de eigen consulenten. Voor 2016 zal dit budget gedeeltelijk ingezet worden voor de inzet van de GGD, vanwege de wettelijke taak voor het toezicht in de WMO.

Maatschappelijke participatie **+440**
Het verschil is onder andere ontstaan op het onderwerp re-integratie. Deze is met name tot stand gekomen door de lagere lasten door inzet van goedkopere loonkostensubsidies via uitzendbureaus in plaats van rechtstreeks bij de werkgever. Dit is bij Berap 2 te voorzichtig ingeschat.

Sociale werkvoorziening **+214**
Door een gunstigere inkoop van de WSW-dienstverlening vallen de lasten lager uit dan bij berap 2 is ingecalculeerd. Met daarbij een bijdrage vanuit product Groen voor het door de Wezo uitgevoerde winterwerk, is er op het product Sociale werkvoorziening een voordelig saldo ontstaan.

Vervoersvoorziening **+419**
Vanwege een gunstige aanbesteding is dit voordeel ontstaan. Deze aanbesteding loopt tot en met 2017, waarna een nieuwe aanbesteding plaats zal vinden. Bij Berap 2 is er reeds een voordeel van €. 0,7 mln. gemeld op dit product, het voordeel komt hoger uit en blijkt te voorzichtig te zijn ingeschat.

Woonvoorzieningen **+472**
Mede als gevolg van het invoeren van de eigen bedrage, blijken de aanvragen voor woningaanpassingen structureel lager te liggen. Het voordeel ten opzichte van berap 2 komt voornamelijk omdat de verwachting was dat er nog enkele grote woningaanpassingen zouden volgen. Deze blijken niet meer in 2015 gerealiseerd te zijn en komen daarmee ten laste van het beschikbare budget 2016. De eigen bijdrage regeling is in 2016 aangepast, hetgeen een mogelijk effect heeft van een toename van het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen. Het structurele voordeel wordt ingeschat op € 220.000.

Algemene bijstand **-238**
Het aantal mensen in de bijstand is eind 2015 forser gestegen dan werd verwacht bij berap 2. Dit resulteert in hogere lasten ten opzichte van de begroting. Er is sprake van een structureel nadeel.

Maatwerkvoorzieningen Wtcg **+533**
Het positieve resultaat is ontstaan door de tegemoetkoming voor chronisch zieken. Voor de tegemoetkoming is een budget van € 700.000 voorgeschreven en kon in 2015 voor het eerst aangevraagd worden. De verwachting is dat na drie jaar het bereik optimaal is en het budget volledig benut zal worden. De regeling is in november gestart, bij berap 2 was het nog niet mogelijk om de gevolgen hiervan te bepalen.

Burgemeester en wethouders **-242**
De pensioenpolissen van de wethouders zijn ondergebracht bij Loyalis. Ieder jaar stelt Loyalis actuariële berekeningen op.
Deze in januari 2016 ontvangen berekeningen geven aan dat de pensioenpolissen niet toereikend zijn.
De huidige lage rekenrente leidt ertoe dat extra middelen nodig zijn om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

Ondersteuning bestuurlijk proces **+451**
Het restant op de ondersteuning bestuurlijk proces is mede ontstaan doordat het implementatiebudget in 2015 niet volledig is benut. Een deel van deze gereserveerde middelen wordt ingezet ter dekking van het nadeel op de saldi kostenplaatsen. Het resterende deel is gevolg van het budget voor Duurzaamheid welke in 2015 niet volledig is besteed. Het restant wordt doorgeschoven naar 2016.

Saldi kostenplaatsen **-567**
Het nadelige bedrijfsresultaat is ontstaan door diverse mee- en tegenvallers op de afdelingen van de organisatie. Het tekort wordt deels gedekt door inzet van de gereserveerde middelen bij het product ondersteuning bestuurlijk proces en deels door het geparkeerde voordeel vanwege hogere bezuinigingsopbrengst op de bedrijfsvoering. (Zie product stelposten.)

Bouw **+533**
Ten opzichte van 2014 zijn er in 2015 meer inkomsten gegenereerd bij het verstrekken van vergunningen, voornamelijk in de categorie van bouwleges boven de € 50.000. Tevens is er een voordeel ontstaan bij de lasten, door verminderde inzet voor behandelingen van aanvragen. Afhandeling van grotere aanvragen kosten verhoudingsgewijs minder tijd, waardoor de personele inzet lager uitviel. In berap 2 was reeds een voorzichtig ingeschat voordeel gemeld van €. 0,25 mln..

Voorbereidingsprojecten **-3.549**
Voor toelichting wordt verwezen naar de toelichting van programma 17A Exploitatie gronden

Af te sluiten projecten **-1.775**
Voor toelichting wordt verwezen naar de toelichting van programma 17A Exploitatie gronden

Verhuurde panden eindbeheer **-423**
In dit jaar is een voorziening ad € 900.000 getroffen voor de asbestvoorzieningen pand Zeven Alleetjes.
Daartegenover staat een voordelig saldo van € 477.000 doordat er in 2015 meer huur is ontvangen dan geraamd, waaronder de niet in de begroting opgenomen huur wijkcentrum het Anker en er is een voordeel door ontvangen energieafrekeningen over voorgaande jaren.

Uitkering gemeentefonds **+471**
Het voordeel over 2015 heeft grotendeels betrekking op de uitkering brede impuls combinatiefuncties. Tevens is er een voordeel ontstaan door de verdeelsystematiek.

Reserve verrekeningen **+4.263**
Het verschil komt tot stand door de onttrekking aan de algemene concernreserve, deze onttrekking is ter dekking van het nadelig resultaat op vastgoed.

OZB, precario, toeristenbelasting **+610**
Op de OZB is er een voordeel ontstaan. Dit voordeel bestaat voornamelijk uit een doorwerking van 2014. Het positieve resultaat vanuit 2014 is niet doorgevoerd in de begroting van 2015, waardoor er in 2015 een stapeling aan voordelen is ontstaan. Het voordeel dat bij woningen is ontstaan is in 2016 verrekend, waardoor de tarieven bij woningen lager zijn vastgesteld. In berap 2 is wel melding gemaakt van een verwacht positief saldo maar wegens het ontbreken van een goede analyse is er geen voordeel geraamd. Er is sprake van een structureel voordeel van ca. € 600.000.

Stelposten **+729**
Het positieve resultaat op stelposten komt mede tot stand door een vrijval van middelen vanuit de stelpost toezicht en handhaving. Verder heeft het voordeel betrekking op de post bedrijfsvoeringsbezuinigingen met als doel de bedrijfsvoeringsresultaten te dekken.

Onvoorziene uitgaven incidenteel/structureel **+410**
Het beslag op de raming van € 500.000 heeft zich beperkt tot het geluidsscherm aan de Schoenerweg, het voorbereidingskrediet COA, de oprichting van het havenbedrijf Port of Zwolle en herhuisvesting Stadskamer.

3.4 Incidentele baten en lasten

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA JAARREKENING 2015	Lasten	Baten
Programma/omschrijving	(bedragen x € 1.000,00)	
Volkshuisvesting saldo van baten en lasten jaarrekening	4.536	2.115
waarvan incidenteel	2.191	930
specificatie:		
betreft diverse projecten, w.o. trapjeswoningen Holtenbroek, versnellingsactie sociale huur	2.166	905
die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
Subsidie vm Ulu moskee	25	25
Economie saldo van baten en lasten jaarrekening	4.373	2.522
waarvan incidenteel	1.642	1.744
specificatie:		
betreft diverse projecten, w.o. duurz.versterking Voorst, economische onwikkelingen ZKN en	1.606	890
samenwerking economie regio die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
vrijval voorziening economische deelneming		854
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	36	
Bereikbaarheid en mobiliteit saldo van baten en lasten jaarrekening	18.088	14.689
waarvan incidenteel	12.022	6.412
specificatie:		
betreft diverse projecten, w.o. parkeeracc.Katwolderplein, doorstroming openbaar vervoer, toekomst	11.541	6.412
Kamperlijn en beter benutten 2.0 die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
3e fase fietsparkeren	23	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	458	
Groene leefomgeving en milieu saldo van baten en lasten jaarrekening	4.664	1.636
waarvan incidenteel	929	95
specificatie:		
betreft diverse projecten, w.o. Gebiedsbeheerplan en Noordelijke Stadsrand/NLY	877	95
die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	52	
Ruimte en cultuurhistorie saldo van baten en lasten jaarrekening	12.390	8.982
waarvan incidenteel	10.557	8.899
specificatie:		
betreft diverse projecten, w.o. Spoorzone, structuurvisie VCN, gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta en	10.312	8.899
Diezerpoort fysiek, die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
overheveling reserve ISV naar reserve nog uit te voeren werken		
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	245	

Onderwijs saldo van baten en lasten jaarrekening	22.077	3.696
waarvan incidenteel	645	168
specificatie:		
betreft project Veiligheidseisen die wordt gedekt door reserve	23	
doorwerking RMC 2014	96	18
Onderwijshuisvestingsbeleid		150
Bewegingsonderwijs	485	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	41	
Veiligheid saldo van baten en lasten jaarrekening	12.243	686
waarvan incidenteel	75	0
specificatie:		
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	75	
Integraal beheer openbare ruimte saldo van baten en lasten jaarrekening	49.877	28.091
waarvan incidenteel	178	0
specificatie:		
geluidswerend asfalt	178	
exploitatie Wythmenerplas	55	
Cultuur saldo van baten en lasten jaarrekening	16.716	62
waarvan incidenteel	50	0
specificatie:		
Fundatie (mrj.inc.)	25	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	25	
Sport saldo van baten en lasten jaarrekening	9.498	2.160
waarvan incidenteel	347	862
specificatie:		
betreft project Sportpark Hoge Laar die wordt gedekt door reserve	2	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	345	
Sportaccommodaties		862
Samenleving saldo van baten en lasten jaarrekening	15.209	458
waarvan incidenteel	1.139	364
specificatie:		
betreft diverse projecten w.o. implementatie 3D en CJG/jeugd die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves	388	364
uitvoeringskosten organisatie Sociaal Domein	650	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	101	
Inwonersondersteuning saldo van baten en lasten jaarrekening	97.348	8.365
waarvan incidenteel	1.080	382
specificatie:		
betreft project werkbedrijf regio Zwolle die (deels) wordt gedekt door reserve	654	382
participatiebudget onderdeel wsw; onderzoekskosten	110	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	316	

Opvang en bescherming saldo van baten en lasten jaarrekening	81.080	2.523
waarvan incidenteel	1.847	1.083
specificatie:		
betreft project Roelenweg Oost die wordt gedekt door bijdragen van derden en reserves	1.462	1.083
Dato	120	
aanpak huisv bijz doelgroepen	35	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	230	
Inkomen saldo van baten en lasten jaarrekening	63.659	45.256
waarvan incidenteel	497	0
specificatie:		
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	497	
Raad en Raadsgriffie saldo van baten en lasten jaarrekening	1.857	15
	36.279	20.777
Bestuur en dienstverlening saldo van baten en lasten jaarrekening	36.279	20.777
waarvan incidenteel	4.423	497
specificatie:		
betreft diverse projecten w.o. ICT die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves	566	497
storting in pensioenvoorziening Loyalis		
Incidenteel budget uitvoeringskosten Sociale Wijkteams	808	
regionalisering	109	
ideëenmakelaar	54	
70 jaar bevrijding	18	
nog te betalen vakantiegeld c.a. juni-dec.	1.922	
aanwending van in het verleden gereserveerde bedragen	946	
Exploitatie gronden saldo van baten en lasten jaarrekening	33.569	32.864
waarvan incidenteel	200	0
specificatie:		
advisering vastgoedexpertise	200	
Vastgoedmanagement saldo van baten en lasten jaarrekening	13.943	15.086
waarvan incidenteel	2.342	883
specificatie:		
betreft diverse projecten w.o. Diezerstraat 80-82, verbouw Burg.Drijbersingel 11-13 en	1.442	883
havenmeestervoorzieningen die worden gedekt door bijdragen van derden en/of reserves		
storting in voorziening asbest Zeven Alleetjes	900	
Financiering en alg. dekkingsm. saldo van baten en lasten jaarrekening	2.720	308.880
waarvan incidenteel	0	0
specificatie:		
onderuitputting kapitaallasten (rente en afschrijving)		900
TOTALEN JAARREKENING	500.126	498.863
WAARVAN INCIDENTEEL	76.443	43.096

3.5 Overzicht van reserves

Nr.	Reserve	Stand per 1-1-2015	Toevoeging resultaat vorig jaar	Toevoeging resultaat rente	Toevoeging resultaat bestemming	Onttrekking resultaat bestemming	Stand per 31-12-2015
	1. Weerstand- en risicoreservering						
C01	Algemene reserve	28.348.796	3.004.098		9.685.379	14.038.402	26.999.871
C04	Risicoreserve Sociaal Domein	0			5.900.000		5.900.000
	Totaal Weerstand- en risicoreservering	**28.348.796**	**3.004.098**	**0**	**15.585.379**	**14.038.402**	**32.899.871**
	2. Reservering gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel						
P01	Begraafplaatsen	390.289				85.905	304.384
P04	Egalisatiereserve rijbewijzen/eigen verklaringen	236.947				70.378	166.569
	Totaal Reserv.gekopp. aan kostend.beginsel	**627.236**	**0**	**0**	**0**	**156.283**	**470.953**
	3. Reservering voor lopende exploitatielasten						
	a. ter dekking kapitaal-/exploitatielasten						
A01	ICT investeringen	264.610			326.445	75.814	515.241
C06	Afkoop regelingen LVS/WI	30.000				30.000	0
E03	Kapitaallasten wagenpark	52.204				17.204	35.000
O01	Algemene bedrijfsreserve Vastgoed	1.121.692			5.651.849	5.793.975	979.566
O12	Dekking kapitaallasten Morsestraat	299.123		10.469		21.317	288.275
O13	Dekking kapitaalasten verb.SH/SK	479.000		16.765		61.098	434.667
O18	Dekking kapitaallasten kunstgras	2.021.468		70.751		232.012	1.860.207
O20	Toekomstige exploitatie gronden	8.075.688		282.649		8.358.337	0
O32	Dekking kapitaallasten binnenklimaat PO	140.863		4.930		25.054	120.740
O33	Dekking kapitaallasten Almeloos Kanaal	128.000		5.120		9.418	123.702
O34	Dekking kapitaallasten Zuiderzeehaven	262.929		9.203		31.765	240.367
	b. onderhoudsreserveringen						
A02	Onderhoud panden gemeentelijke organisatie	959.422			127.206	8.094	1.078.534
E04	Reserve civiele infrastructuur	156.485			722.645	545.283	333.847
E05	Onderhoud Wythmenerplas	276.325			16.175		292.500
E06	Onderhoud Kleine Veer	70.117					70.117
E07	Gronddepot Anth. Fokkerstraat	218.306				58.510	159.796
O05	Onderhoud wijk- en buurtcentra	47.379					47.379
O06	Onderhoud sportaccommodaties	610.336			230.884	302.721	538.499
O27	Onderhoud verhuurde panden	2.625.160			3.181.778	3.438.741	2.368.197
O30	Onderhoud gemeentelijke huisvestingspanden	2.042.567			439.296	121.217	2.360.646
	c. rechtspositionele verplichtingen						
C53	Res.Alg.Pensioenwet Polit.Ambtsdr.(APPA)	1.120.942			407.956	99.729	1.429.169
P51	Rechspositionele verplichtingen publiekszaken	148.556		5.199		42.762	110.994

	d. bedrijfsvoeringsreserves						
A52	Bedrijfsvoeringsreserve a&f	223.244			230.756		454.000
C10	Bedrijfsvoeringsknelpunten directie	309.521			49.942		359.463
C52	Bedrijfsvoeringsreserve concernstaf	83.000					83.000
E52	Bedrijfsvoeringsreserve expertisecentrum	428.000			46.816	46.816	428.000
O52	Bedrijfsvoeringsreserve ontwikkeling	77.983				77.983	0
P52	Bedrijfsvoeringsreserve publiekszaken	0					0
R51	Bedrijfsvoeringsreserve raad(sgriffie)	14.000					14.000
S52	Bedrijfsvoeringsreserve soc.zaken en werkg.	219.320				219.320	0
SC1	Bedrijfsvoeringsreserve Shared Serv.Centrum	0			288.575		288.575
	Totaal Reservering voor lopende exploitatielasten	**22.506.240**	**0**	**405.086**	**11.720.323**	**19.617.169**	**15.014.480**

Nr.	Reserve	Stand per 1-1-2015	Toevoeging resultaat vorig jaar	Toevoeging resultaat rente	Toevoeging resultaat bestemming	Onttrekking resultaat bestemming	Stand per 31-12-2015
	4. Overige bestemmingsreserves						
	a. nog uit te voeren werken						
A50	Nog uit te voeren werken a&f	377.517			46.000	249.683	173.834
C50	Nog uit te voeren werken concernstaf	1.296.188			87.921	540.039	844.070
E50	Nog uit te voeren werken expertisecentrum	2.440.028			722.235	638.572	2.523.691
O50	Nog uit te voeren werken ontwikkeling	12.449.376			5.522.309	6.502.574	11.469.111
P50	Nog uit te voeren werken publiekszaken	814.351				130.004	684.347
R50	Nog uit te voeren werken Raad(sgriffie)	0			20.975		20.975
S50	Nog uit te voeren werken soc.zaken werkg.	1.972.043			1.654.734	1.447.493	2.179.284
	b. overige bestemmingsreserves						
C03	Stadsontwikkelfonds	4.981.000			269.000	123.930	5.126.070
C05	Reserve incidentele bestedingen (v/h MIB)	3.169.496			5.041.000	2.885.000	5.325.496
O04	Stimuleringsreserve podiumkunsten	10.301					10.301
O21	Stadsuitleg	13.841.488			48.460	2.761.269	11.128.679
O22	Recreatieve voorziening	52.092				40.000	12.092
O23	Parkeren (vh Bereikbaarheidsfonds)	5.720.004			3.352.110	3.219.495	5.852.619
O24	Stimuleringsfonds volkshuisvesting	3.792.392			245.325	4.037.717	0
O25	Hoofdinfrastuctuur Stadshagen (HIS)	5.779.570				2.271.604	3.507.966
O26	Bestemmingsplannen	511.673			180.000	256.876	434.797
O28	Openbaar vervoer	222.281			1.100.000	75.481	1.246.800
O29	Decentralisatiefonds stadsvernieuwing	6.921.555			875.173	3.684.158	4.112.570
O35	Gebiedsbeheersplan	6.850.846		239.780	1.840.000	548.460	8.382.166
O36	Spoorzone	0					0
O37	Voorsterpoort	0			5.719.633		5.719.633
P02	Verkiezingen	70.849			91.873		162.722
S53	Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding	360.624				30.210	330.414
	Totaal Overige bestemmingsreserves	**71.633.674**	**0**	**239.780**	**26.816.748**	**29.442.566**	**69.247.636**
	TOTAAL RESERVES	**123.115.946**	**3.004.098**	**644.866**	**54.122.450**	**63.254.420**	**117.632.940**
	waarvan tbv SSC (bedrijfsvoeringsreserve)	**0**	**0**	**0**	**288.575**	**0**	**288.575**

3.6 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Reserve	Toevoeging	Onttrekking
		bedragen x € 1000
2. Economie		
dekkingsreserve Zuiderzeehaven		32
3. Bereikbaarheid en mobiliteit		
reserve parkeren	2.952	1.220
4. Groene leefomgeving en milieu		
gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal	1.840	549
5. Ruimte en cultuurhistorie		
reserve egalisatie bestemmingsplannen	180	
6 Onderwijs		
dekkingsreserve onderwijshuisvesting		25
8 Integraal beheer openbare ruimte		
onderhoudsreserve Wythmenerplas		
reserve civiele infrastructuur	723	545
10 Sport		
onderhoudsreserve sportaccommodaties	231	262
dekkingsreserve kunstgrasvelden		232
16 Bestuur en dienstverlening		
onderhoudsreserve huisvesting gemeentelijk personeel	439	121
onderhoudsreserve inrichting huisvesting gemeentelijk personeel	127	8
reserve verkiezingen	92	
egalisatiereserve rijbewijzen/eigen verklaringen		70
dekkingsreserve gemeentelijke panden		61
17b Vastgoedmanagement		
onderhoudsreserve verhuurde panden	2.565	2.303
reserve dekking kapitaallasten Morsestraat		21
reserve egalisatiereserve Almeloos Kanaal		9
18 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		
renteverrekening reserves	645	
	9.794	**5.458**

3.7 Onvoorzien

Onderwerp	Begrotingswijziging Raadsbesluiten / B&W besluiten	Bedrag
Beschikbaar voor onvoorziene uitgaven 2015		
- opgenomen in oorspronkelijke begroting		500.000
Via begrotingswijziging toebedeeld aan programma's:		
- geluidsscherm Schoenerweg 3	Rb. 15-06-2015	-15.500
- voorbereidingskrediet COA	Rb. 13-11-2015	-25.000
- oprichting havenbedrijf Port of Zwolle	Rb. 13-11-2015	-50.000
Restant posten onvoorzien		**409.500**
Niet via begrotingswijziging verwerkt, maar wel beslag op onvoorzien:		
- onderzoeksopdracht naar asbestproblematiek en projectoverschrijding herhuisvesting Stadkamer	Rb. 25-01-2016	33.000

3.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording 2015 Gemeente Zwolle

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Zwolle van toepassing zijnde regelgeving het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de Gemeente Zwolle is € 178.000,-. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldigingsgegevens: 2015

Naam	functie	(gewezen) topfunctionaris (ja/nee)	met dienstbetrekking (ja/nee)	beloning	belastbare vaste en variabele onkosten-vergoedingen
RE Riemersma	gemeente secretaris	ja	ja	129.557	0
ABM ten Have	raadsgriffier	ja	ja	99.195	0

Naam	Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaal-baar op termijn	Totale bezoldiging	duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	omvang van het dienstverband in het jaar (fte)	(herrekende)WNT norm
RE Riemersma	15.511	145.068	365	1	178.000
ABM ten Have	13.757	112.952	365	1	178.000

Bezoldigingsgegevens: 2014

Naam	functie	(gewezen) topfunctionaris (ja/nee)	met dienstbetrekking (ja/nee)	beloning	belastbare vaste en variabele onkosten-vergoedingen
RE Riemersma	gemeente secretaris	ja	ja	123.866	0
ABM ten Have	raadsgriffier	ja	ja	96.491	0

Naam	Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaal-baar op termijn	Totale bezoldiging	duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	omvang van het dienstverband in het jaar (fte)	(herrekende) WNT norm
RE Riemersma	20.365	144.231	365	1	228.599
ABM ten Have	14.821	111.312	365	1	228.599

3.9 Analyse begroting (on)rechtmatigheid

De programmabegroting is ingericht naar 18 programma's. Op het niveau van de programma's is voor de onderstaande programma's sprake van een begrotingsoverschrijding van het totaal van de lasten ter grootte van € 100.000 of meer. Hiervan geven wij het volgende begrotingsoverzicht :

Programma	Overschrijdings-bedrag	In % van de totale lasten	Type over-schrijding	Telt mee
3. Bereikbaarheid/mobiliteit	304.000	1	3	Nee
4. Groene leefomgeving en milieu	616.000	1	3	Nee
5. Ruimte en cultuurhistorie	185.000	1	3	Nee
8. Integraal beheer openbare ruimte	1.327.000	3	3	Nee
11. Samenleving	173.000	1	3	Nee
16. Bestuur en dienstverlening	1.582.000	4	3/6b	Nee
17B Vastgoedmanagement	739.000	6	6a	Ja

Uit dit overzicht blijkt dat de begrotingsoverschrijdingen passen binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders en dus niet worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Toelichting:

Bereikbaarheid/mobiliteit
Het verschil op het programma Bereikbaarheid / Mobiliteit wordt grotendeels veroorzaakt binnen de parkeerexploitatie EC. Naast de afstorting van de voordelen op de uitgaven worden eveneens de meevallers op de inkomsten (€ 180.000) afgestort, voor een toelichting hierop zie de financiële toelichting op het programma Bereikbaarheid / Mobiliteit.
Voor het overig betreft het wat kleinere afwijkingen (reserveringsstortingen i.v.m. verplichtingen ultimo het boekjaar) op de andere produkten.

Groene leefomgeving en milieu
Deze overschrijding is mede tot stand gekomen doordat er een hogere storting in de reserves heeft plaatsgevonden. Er is in 2015 voor een hoger bedrag aan afkoopsommen ontvangen dan het bedrag dat bij de 2e Berap was verwacht. Deze afkoopsommen zijn bestemd voor het gebiedsbeheersplan en zijn daarom in de reserve gebiedsbeheersplan gestort.

Ruimte en cultuurhistorie
De overschrijding komt voornamelijk tot stand doordat niet alle projecten eind 2015 gerealiseerd zijn. Tevens zijn in 2015 meer initiatieven geweest. De niet-bestede middelen zijn gedoteerd aan de reserve Nog uit te voeren werken voor uitvoering in 2016.

Integraal beheer openbare ruimte
Een deel van de overschrijding (€ 418.000) wordt veroorzaakt door een nadeel op het product Afval: eenmalige kosten ICT-aanpassing weegbrug en hogere lasten vanwege plaatsing van meer ondergrondse containers. Deze lasten zijn geëgaliseerd met de Voorziening Afval. Daarnaast zijn in 2015 veel kosten gemaakt vanwege stormschades. De totale schade van € 447.000 is deels opgevangen binnen het programma IBOR. In 2015 is over de jaren 2014 en 2015 voor een bedrag van € 334.000 aan degeneratievergoedingen vanuit kabels en leidingen ontvangen. Dit bedrag is in de reserve civiele infrastructuur gestort. In 2015 zijn diverse opdrachten nog niet volledig uitgevoerd; de restantmiddelen zijn gereserveerd voor uitvoering in 2016.

Samenleving
De overschrijding komt door extra kosten voor het oplossen van de landelijke PGB problematiek rondom de SVB. Om deze problemen voor de gemeente te beperken en indien mogelijk op te lossen is extra ingehuurd. Gedurende het jaar 2015 zijn we voortdurend in gesprek geweest met het Rijk en de VNG om deze uitgaven gecompenseerd te krijgen. Deze extra activiteiten zijn door het Rijk onderkend en er worden aanvullende middelen ter compensatie vrijgemaakt, maar naar verwachting zullen deze ontoereikend zijn. In de mei circulaire 2016 worden deze aanvullende middelen per gemeente toegekend.

Bestuur en dienstverlening
De overschrijding van de lasten ad € 1.582.000 op de verschillende producten die onder het programma bestuur en dienstverlening vallen wordt met name veroorzaakt door:

- Burgemeester en wethouders: als gevolg van verlaging van gehanteerde rekenrente is op basis van in januari 2016 ontvangen berekeningen van Loyalis een extra storting in de pensioenvoorziening nodig → een nadeel van € 296.000. Daarnaast is van 2 ex-wethouders het opgebouwde pensioen ontvangen. Deze middelen (€ 408.000) zijn gedoteerd aan de reserve Alg. Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA).
- Saldi kostenplaatsen: Via het product saldi kostenplaatsen wordt het bedrijfsvoeringresultaat verantwoord. Het resultaat bestaat uit vele mee- en tegenvallers op de diverse afdelingen van de organisatie. Per saldo resulterend wat betreft de lasten een nadelig saldo van € 645.000, die grotendeels wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Nog uit te voeren werken.

- Daarnaast zijn er nog diverse afwijkingen voor een bedrag van € 233.000 w.o. de in 2015 plaatsgevonden gecombineerde verkiezing Provincie en Waterschappen. Voor de Waterschappen is een bijdrage ontvangen die in de reserve is gestort. Tegenover de extra gemaakte kosten staat zoals gebruikelijk bij verkiezingen een even grote onttrekking uit de reserve verkiezingen.

Vastgoedmanagement
Bij raadsbesluit 26-10-2015 heeft de Raad besloten extra geld beschikbaar te stellen voor aanpassingen aan het gebouw Zeven Alleetjes. De hierin begrepen kosten asbestsanering ad € 900.000 zijn daarbij afgedekt via een beschikking over de Algemene Concernreserve. Bij het opmaken van de jaarrekening bleek dat de kosten niet zijn gemaakt in 2015 en dat hiervoor dus een voorziening t.l.v. het resultaat 2015 moet worden ingesteld. Hiermee is het begrote beslag op de concernreserve al geëffectueerd in dit boekjaar.

De typen van begrotingsafwijkingen
De typen van begrotingsafwijkingen en de gevolgen daarvan voor het accountantsoordeel zijn ontleend aan paragraaf 3.3.3 van de Kadernota Rechtmatigheid 2015 van de Commissie BBV. Deze worden als volgt omschreven.

Nr.	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende “soorten” begrotingsafwijkingen worden onderkend	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X 1	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X 1	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
6a	- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
6b	- geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
	- jaar van investeren		X
	- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

[1] Voor dit type begrotingsoverschrijdingen doet de Commissie BBV aan gemeenteraden de aanbeveling om regels vast te leggen over de vraag of de accountant deze moet meewegen in zijn oordeel. Deze kostenoverschrijdingen zijn strikt formeel onrechtmatig. Er zijn echter verschillende situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid zijn gebleven. In overeenstemming met het Bado is het dan niet de bedoeling dat de accountant deze overschrijding betrekt bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden gegeven. Voorwaarde is wel dat deze kostenoverschrijdingen dan goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. Daarnaast moet de accountant in het verslag van bevindingen deze kostenoverschrijdingen, waarvan het college in de jaarrekening aan moet geven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen. Wanneer de raad wel nadere regels stelt, gelden uiteraard deze nadere regels als norm voor "passend in het beleid".
Tenslotte zijn er nog de budgetafwijkingen welke weliswaar in financiële zin binnen de begroting blijven, maar waarbij zeer duidelijk is dat aanzienlijk minder prestaties zijn geleverd c.q. activiteiten zijn ontplooid dan in de financiële begroting specifiek als doelstelling was aangegeven en welke niet in de jaarrekening zijn toegelicht vormen een aparte categorie “begrotingsoverschrijdingen”. Indien de accountant dit waarneemt heeft dit geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring. Wel zal de accountant deze waarnemingen opnemen in zijn verslag van bevindingen. Voor een nadere/ meer uitgebreide uitwerking van het begrotingscriterium wordt verwezen naar de Commissie BBV website.

3.10a SISA Bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld-	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: D1 / 01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: D1 / 02*				
			€ 849.552	-€ 15.000				
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*		
			€ 1.541.730	€ 130.830	€ 0	€ 700.388		
OCW	D10	(Volwassenen)Onderwijs (participatiewet) 2015-2017 Participatiewet Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: D10 / 01*	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's *Aard controle R* *Indicatornummer: D10 / 02*	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's *Aard controle R* *Indicatornummer: D10 / 03*	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch) *Aard controle nvt* *Indicatornummer: D10 / 04*	Ten minste 75% besteed aan roc's ja/nee (automatisch) *Aard controle nvt* *Indicatornummer: D10 / 05*	
			€ 1.186.399	€ 885.526	€ 224.243	€ 1.109.769	nee	
			Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicatornummer: D10 / 06*	Onttrekking besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicatornummer: D10 / 07*				
			€ 76.630	€ 0				
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai) Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 04*	Correctie over besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 05*	
		1	BSV2011057670	€ 0	€ 1.738	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 06*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 08*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 09*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 10*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 11*
		1	BSV2011057670	€ 0	€ 99.816	€ 76.632	€ 89.003	Nee

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 03*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 04*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 05*	
			1 2011/0310733 - 1185929	€ 4.120.350	€ 148.972			
			2 2009/0197958 - 957696	€ 811.907	€ 1.494.995			
			3 2012/0262499 - 1946306	€ 132.394	€ 0			
			4 2013/0006503 - 1992156 2014/0359915 - 1992156 2015/0358123 - 1992156	€ 2.347	€ 17.013			
			5 2014/0022487 - 2445825	€ 100.000	€ 101.557			
			6 2014/0324592 - 2864718	€ 134.193	€ 45.442			
			7 2015/0412074 - 3470310	€ 37.281	€ 5.326			
			8 2014/0294841 - 2895769	€ 139.655	€ 139.655			
			9 2015/0017107 - 2868720	€ 9.699	€ 10.262			
			10 2014/0327908 - 2868724	€ 3.427	€ 3.520			
			11 2015/0003476 - 2868734	€ 5.234	€ 2.379			
			12 2015/0125757 - 3147121	€ 336.490	€ 411.266			
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 07*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 09*	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 10*	
			1 2011/0310733 - 1185929	€ 7.141.630	€ 1.324.391		Nee	
			2 2009/0197958 - 957696	€ 1.800.000	€ 3.098.856		Ja	
			3 2012/0262499 - 1946306	€ 503.985	€ 0		Nee	
			4 2013/0006503 - 1992156 2014/0359915 - 1992156 2015/0358123 - 1992156	€ 40.644	€ 352.487		Nee	
			5 2014/0022487 - 2445825	€ 100.000	€ 101.557		Ja	
			6 2014/0324592 - 2864718	€ 134.193	€ 45.442		Ja	
			7 2015/0412074 - 3470310	€ 37.281	€ 5.326		Nee	
			8 2014/0294841 - 2895769	€ 203.741	€ 203.741		Nee	
			9 2015/0017107 - 2868720	€ 9.699	€ 10.262		Nee	
			10 2014/0327908 - 2868724	€ 3.427	€ 3.520		Nee	
			11 2015/0003476 - 2868734	€ 5.234	€ 2.379		Nee	
			12 2015/0125757 - 3147121	€ 336.490	€ 411.266		Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1A / 01*	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 02*	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 03*				
			1 60193 Zwolle	592,55	6,55				
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2015 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 43.617.513	€ 1.011.972	€ 2.269.188	€ 85.438	€ 145.862	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 14.683	€ 0	€ 7.452	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeenteeel 2015 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 278.588	€ 73.050	€ 118.240	€ 227.047	€ 32.194	€ 0	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*				
			€ 17.704	€ 0	Ja				

Klik op de link om de SISA bijlage te openen in pdf formaat.

3.10b IMG Bijlage - IIO Bijlage

IMG-verantwoording gemeente Zwolle 2015

	Beschikkings-nummer provincie	Project afgerond / eindverant-woording Ja - Nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Werkelijk besteed tlv provinciale middelen jaar 2015 (conform b&l stelsel)	Werkelijk besteed tlv gemeentelijke middelen jaar 2015 (conform b&l stelsel)	Werkelijk besteed tlv middelen derden jaar 2015 (conform b&l stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m jaar 2015 (conform b&l stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m jaar 2015 (conform b&l stelsel)	Cumulatief besteed tlv middelen derden t/m jaar 2015 (conform b&l stelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D 1	D 1	R	R	R	R	R	R	R	D 1	D 1
Zwolle, Burg. Roelenweg Oost	2010/0132836 - 1186020 2011/0335925 - 1186020 2012/0169051 - 1186020 2012/0189061 - 1186020	Ja	2.189.239	889.239	923.098	-	2.189.239	2.238.054	-	31-12-2015	

4 Controleverklaring

Bijlagen

Lijst met afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AED	Automatisch Externe Defibrillatoren
AMA	Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASS	Autisme Spectrum Stoornissen
AVO	Algemeen Volwassenen Onderwijs
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
Batsc	Binnenkort af te sluiten complexen
BB	Bijzondere bijstand
BBV	Besluit begroting en verantwoording
Bbz	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BCF	BTW compensatiefonds
BDU	Bijzondere Doeluitkering
BG	Bevoegd gezag
BHV	Bedrijfs HulpVerlening
BIE	Bouwgrond in exploitaties
BIS	BestuursInformatieSysteem
BISON	Breed Ict Samenwerkingsverband Onderwijs
BI-Z	Bedrijfsinvesteringszone
BIZ	Bedrijveninvesteringszorg
BLS	Besluit Locatiegebonden Subsidies
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOR	Beheersinstrumentarium Openbare Ruimte
BOS	Buurt, Onderwijs en Sportvereniging
BREZ	Bereikbaarheid REgio Zwolle
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
Bvb	Buurt voor buurt-onderzoek
bvo	bruto vloeroppervlak
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAD	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCO	Centrale Commissie Oranje
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
Concilium	Overleg gemeente, corporaties, ontwikkelaars en makelaars
COSBO	Ouderenbond
CPO	(Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap
CtC	Communities that Care
CVAH	Centrale Vereniging Ambulante Handel
Cvites	Een project voor alleenstaande ouders
CVO	Continu Vakantie Onderzoek
CVZ	Centrum Voor Zorgverzekeringen
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DATO	Dakloze Asielzoekers Tijdelijke Opvang
DDB	Duurzaam Dienstenbedrijf
DEOZ	Duurzaam Energie en Ontwikkel Bedrijf Zwolle
Diftar	Gedifferentieerd tarief afvalstoffenheffing
DigiD	Digitale Identiteit
DRIP	Dynamische Route Informatie Panelen
ECO	Extra Comptabel Overzicht
EFRO	Europees Fonds Regionale Ontwikkelingen
EKD	Elektronisch Kind Dossier
EPODE	Ensemble, prevenons l'obesite des enfants (Bestrijding zwaarlijvigheid bij kinderen)
ERIS	EigendomsRegistratie en InformatieSysteem
Esco	Energie Service Companies
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESLN	Een Spiegel liegt niet
EVC	Erkenning van verworven competenties
EVO	Vereniging van en voor verladers, ontvangers en eigen vervoerders, gespecialiseerd in logistiek
EZ	Economische Zaken
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FLO	Functioneel Leeftijds Ontslag
FSC	Forest Stewardship Council
FWI	Fonds Werk en Inkomen
G27 / 31	31 Grote Steden in het kader van het Grote Stedenbeleid (voorheen 27)
GAN	Gegevens Autoriteit Natuur
GAP	Gemeentelijk AfvalstoffenPlan
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GBD	Groene en Blauwe Diensten
GBT	GebiedsBeheersTeams
GFT	Groente, Fruit en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGP	Gemeentelijk Grondstoffenplan
GGV	Gemeenschappelijke Gegevensvoorziening
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GOBT	Gelders Overijssels bureau voor Toerisme
GP	Generaal Pardon
GPA	Grote Podium Accommodatie

GPK	Gehandicaptenkaart
GPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
GPR	Gemeentelijke Praktijk Richtlijn voor Duurzaam Bouwen
GPS	Global Positioning System
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GS	(College van) Gedeputeerde Staten
GSB	Grote Steden Beleid
GSBIII	Grote Stedenbeleid 2005 – 2009
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan
HBD	Hoofdbedrijfschap voor de Detailhandel
Hbh	Hulp bij huishouden
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HCZ	Hockey Club Zwolle
HH	Hulp bij het Huishouden
HIS	Hoofd Infra Structuur Stadshagen
HOV	Hoogwaardige Openbaar Vervoer
HP	Hessenpoort
HRM	Human Resource Management
IBA	Individueel Behandelingssysteem voor Afvalwater
ICT	Informatie en communicatie technologie
IJVD	IJssel Vecht Delta
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
IMG	Investeren Met Gemeenten
Ioaw/z	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers/gewezen zelfstandigen
ISV	Investeringbudget Stedelijke Vernieuwing
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	Jongeren Op Gezond Gewicht
KCC	Klanten Contact Centrum
KGA	Klein gevaarlijk afval
KIES	Programma voor kinderen in een achterstandsituatie
KISS	Kennis Instituut Stedelijk Samenwerking
KIZ	(Stichting) Kreatieve Industrie Zwolle
KPT	KermisProjectTeam
KvK	Kamer van Koophandel
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
KWO	Koude Warmte Opslag
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LLV	Leerlingenvervoer
LNV	Landbouw, Natuur en Visserij
LOF	Lokaal onderwijsfonds
LVS	Leefbaarheid, Veiligheid en Stadseconomie
mGBA	Modernisering Gemeentelijke Basis Administratie
MBO	Middelbaarberoepsonderwijs
MIB	Meerjarige investeringen en bestedingen
MIP	Meerjarig InvesteringsProgramma
MIRT	Meerjarenprogramma Infra Ruimte Transport
MIT	Meerjarenprogramma Infrastructuur
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MoMo	Modernisering Monumentenzorg
MOP	Meerjarig OntwikkelingsPlan
MOP	Meerjaren Onderhoudsplanning Onderwijshuisvesting
MOR	Meldingen Openbare Ruimte
MPI	Meerjarig Programma ICT
MPG	Meerjaren Prognose Gebouwen
MPV	Meerjaren Prognose Vastgoed
MTO	Medewerkers Tevredenheids Onderzoek
NICIS	Netherlands Institute City Improvement Studies
NIROV	Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
NLY	Nationaal Landschap IJsseldelta
Nniegg	Nog niet in exploitatie genomen gronden
NRF	Nationaal Restauratie Fonds
NUG	Niet Uitkerings Gerechtigden
NUTW	Nog uit te voeren werken
NVM	Nederlandse Vereniging van Makelaars
nWRO	Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OGZ	Openbare Gezondheidszorg
OHV	Onderwijshuisvesting
OPDC	Orthopedagogisch Didactisch Centrum
OOZ	Openbaar Onderwijs Zwolle
ORRA	Online Raadpleegbare Reisdocumenten Administratie
OTA	On Track Again
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerend Zaak Belasting
PDR	Programma Directie Ruimte voor de Rivier
PGB	Persoonsgebonden Budget
PIB	Persoonlijk inburgeringsbudget
PM10	Fijn stof
PPN	Perspectiefnota
PRB	Persoonsgebonden Re-integratie Budget
PS	Provinciale Staten
PvA	Plan van Aanpak
PvE	Programma van Eisen

PVG	Project Verglazing Onderwijs
PVO	Praktijk Vormend Onderwijs
PVVP	Provinciaal Verkeers- en vervoersplan
RAAK	Regionale aanpak kindermishandeling
RAO	Regionaal Ambtelijk Overleg
ROB	Regionaal Bestuurlijk Overleg
RBZ	Regionaal Bureau Zelfstandigen
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
RMF	Regionaal Mobiliteitsfonds
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
ROVA	Regionaal Orgaan voor Afvalverwerking
RPA	Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid
RSO	Richtlijnen Sportdeelname Onderzoek
RUD	Regionale UitvoeringsDienst
RVI	Regeling Vrijwillige Inburgering
RWS	Rijkswaterstaat
SEZZ	Stichting Exploitatie Zwolse Zwembaden
SH	Stadhuis
SHV	Schuldhulpverlening
SIZ	Steunpunt Informele Zorg
SK	Stadskantoor
SMS	Short Message Service
SMVP	Stichting Maatschappij Veiligheid en Politie
SMWDS	Samen maken wij de stad
SOT	Subsidie Op Termijn
SPLIJ+	Stichting Particuliere Landschapsdiensten IJseldelta Plus
SpvE	Stedebouwkundig programma van Eisen
SPP	Strategisch Personeels Plan
SROI	Social Return on Investment
SSC	Shared Service Centre
SSZ	Sport Service Zwolle
SVLO	Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden
SVN	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland
SVO	Stichting Vluchtelingenwerk Overijssel
SWOZ	Stichting Welzijn Ouderen Zwolle
SWT	Sociaal Wijkteam
SWUNG	Samen Werken aan de Uitwerking van Nieuw Geluidbeleid
SWZ	Stichting Wonen Zwolle
SZW	Sociale zaken en werkgelegenheid
TLN	Transport en Logistiek Nederland
TSC	Telefonisch Service Centrum
UWV	Uitvoeringsinstelling Werknemersverzekeringen
V&W	Verkeer en Waterstaat
VAC	Vrouwen Advies Commissie
VAK	Voor Arbeid en Kansen
VAVO	Volwassenonderwijs
VCN	Vechtcorridor Noord
VIA	Vangnet Informatie en Advies
VMBO	Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging voor Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRI	VerkeersRegelInstallatie
VRIJ	Veiligheidsregio IJsselland
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTA	Visual Tree Assessment
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVI	VerVangingsInvesteringen
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAVE	Gebiedsbeheersplan bodem Zwolle Centraal/Zwolle Oost
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
Wet HOF	Wet Houdbare OverheidsFinanciën
Wet OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WEZO	Werkvoorzieningsschap Zwolle en Omgeving
WI	Werkgelegenheidsimpuls
WI	Wet Inburgering
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIJ	Wet Investeren In Jongeren
WION	Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wlz	Wet Langdurige Zorg
WOZ	Wet Onroerendzaakbelasting
Wpg	Wet Publieke Gezondheid
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening

WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WVG	Wet Voorziening Gehandicapten
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWI	Wonen, wijken en integratie (onderdeel Ministerie van VROM)
Wwik	Wet Werk en inkomen kunstenaars
WZU	Wijkzaken Uitvoering
ZAS	Ziektemelding als Signaal
ZAT	Zorg en adviesteams
ZK/ZKN	Zwolle - Kampen Netwerkstad
ZOO	Zwolle Op Orde
ZSA	Zeer Stil Asfalt
ZSM2	Zichtbaar, Slim, Meetbaar (uitbreiding van de capaciteit van een aantal snelwegen)
Zvw	Zorgverzekeringswet
ZWA	Zwolle Werkt Aanpak
ZZH	Zuiderzeehaven
ZZP	Zelfstandig ondernemer zonder personeel
ZZP	ZorgZwaartepakket

Inhoudsopgave

Afschrijvingstabel 3

Overzicht van activa en overzicht kapitaallasten 9

Overzicht van reserves 13

Overzicht van voorzieningen 17

Bijlage reservemutaties 21

Toelichting op de reserves 29

Toelichting op de voorzieningen 101

Toelichting op de vooruitontvangen bedragen 121

Overzicht geldleningen 127

Overzicht gewaarborgde geldleningen 133

EMU-saldo 137

Overzicht inkomensoverdrachten 143

Productrekening na resultaatbestemming 157

Bijlage 1

Afschrijvingstabel

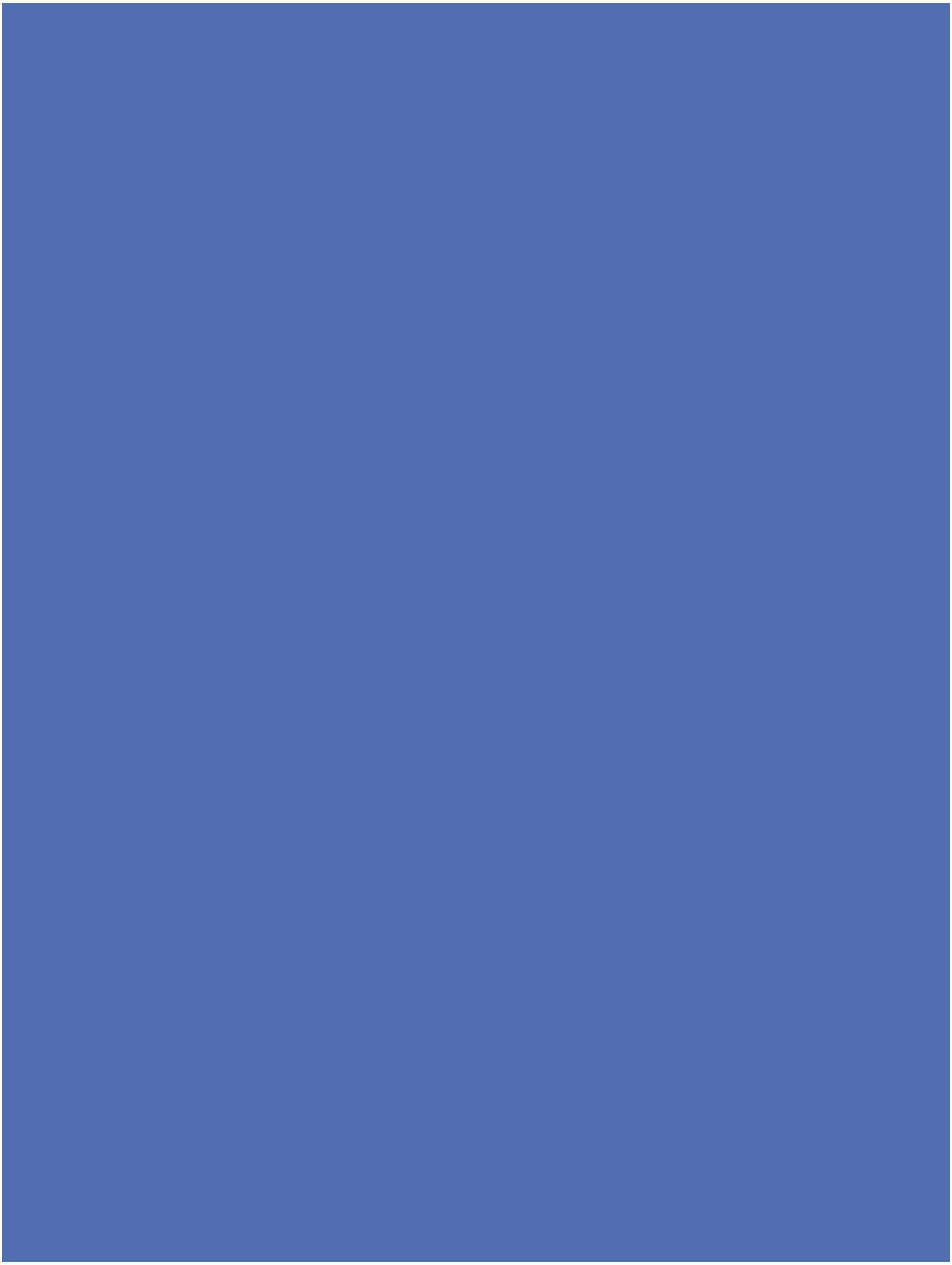

AFSCHRIJVINGSTABEL INVESTERINGEN (rekening 2015)

Omschrijving activa	Afschrijvings-termijn (in jaren)	Economisch Nut (EN) of Maatschappelijk Nut (MN)	Balanscode
Apparatuur / voorzieningen (roerend)		**EN**	
auto-laadkraan vrachtauto	8		015
couverteermachine	8		015
beregeningsinstallatie	20		015
containers/olietank	10		019
hogedrukreiniger koud water	10		015
hogedrukreiniger koud/warm water	5		015
hogedrukvernevelaar	2		015
inpakmachine	8		015
kantoormachines	5		015
repro-apparatuur	5		015
ontstoppingsmachine	8		015
tachy-meter	5		015
Automatisering		**EN**	
beeldscherm	4		015
pc	4		015
laptop	4		015
thin client	4		015
printer	5		015
readerprinter	10		015
overige hardware, waaronder centrale hardware	5 à 7		019
software, waaronder software centrale systemen	5 à 7		019
Boten		**EN**	
kunststof boten	10		014
stalen boten	25		014
Bruggen		**EN**	
aandrijving (mechanisch)	25		013
aanleg bruggen beton/staal	40		013
aanleg bruggen hout	15		013
elektrische installaties	20		015
epoxy deklaag	30		013
remmingswerken bruggen	15		013
renovatie bruggen beton/staal	30		013
slagbomen	20		013
stalen hangkabels	10		013
verfsystemen	25		013
Gebouwen / niet verhuurde monumenten		**MN**	
(complete) verbouwing/restauratie	25		011, 012
Gebouwen / overig		**EN**	
complete verbouwing/restauratie verhuurde monumenten	25		011, 012
dakbedekking - plat dak	15		011, 012
dakbedekking - rond dak	20		011, 012
dakbedekking - pannen	40		011, 012
fietsenstalling hout	10		012
fietsenstalling steen	20		012
garagedeuren	10		012
gebouwen permanent	50		011, 012
gebouwen semipermanent	20		011, 012
grote verbouwingen (verlenging levensduur)	25		011, 012
hekwerk	15		011, 012
houten onderkomens plantsoenen	10		012
kleine verbouwingen	15		011, 012
loodsen/opslagplaatsen	20		012
plantenkassen	20		012
schoolgebouwen	50		012
nieuwbouw bij scholen voor niet-onderwijsgebruik	40		012
Gebouwen / inrichting		**EN**	
buitenzonwering	10		019
gordijnen, luxaflex	15		019
inrichting magazijn	10		019
1e inrichting schoolgebouwen (vervanging via het rijk)	15		019

Omschrijving activa	Afschrijvings-termijn (in jaren)	Economisch Nut (EN) of Maatschappelijk Nut (MN)	Balanscode
meubilair schoolgebouwen	15		019
meubilair gymzalen/sporthallen	10		019
meubilair kantoren – bureaustoelen	8		019
meubilair kantoren – overige	15		019
toestellen gymzalen/sporthallen - valmatten	5		019
toestellen gymzalen/sporthallen - overige	10		019
vloerbedekking	10		019
onderwijsleermethoden	10		019
Gebouwen / technische voorzieningen (onroerend)		**EN**	
alarminstallatie (brand-, inbraak-)	10		015
brandblusinstallatie (sprinkler)	15		015
c.v. – ketel	20		015
c.v. –- leidingen, radiatoren	40		015
c.v. – regelinstallatie	10		015
geluidsinstallaties	8		015
keukenapparatuur	10		015
lift – installatie	25		015
lift - besturing en deuren	15		015
om-, oproepinstallatie	8		015
slagbomen	10		015
telefoon – centrale	8		015
telefoon – leidingen etc.	25		015
ventilatie en verwarming (airco)	10		015
verlichting (incl. bedrading)	20		015
waterleiding, riolering	40		015
Grond			
geen afschrijving	-		010
Havens		**EN**	
aanleg/nieuwbouw	30		013
meerstoel/dukdalf – hout	20		013
meerstoel/dukdalf – staal	40		013
reconstructies/verbeteringen	20		013
Immateriële activa		**n.v.t.**	
kosten verbonden aan sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	max. looptijd lening		019
kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	5		019
Openbaar groen, recreatieplassen, speeltuin-/plein		**MN**	
Begraafplaatsen		**EN**	
aanleg/herinrichting plantsoenen e.d.	30	EN/MN[1]	013
banken	10	EN/MN[1]	019
kunstwerk	30	MN	019
speelwerktuigen	10 à 15	MN	019
speeltuinen/-pleinen	10	MN	013
zandstranden, recreatieplassen	10	MN	013
houten keerwanden / geluidsschermen	15	MN	013
rieten dak aula	30	EN	012
Parkeervoorzieningen		**EN**	
aanleg parkeerterreinen	20		013
bouw parkeergarages	40		012
camera's/systeemmonitoren e.d.	7		015
parkeerautomaten/apparatuur [2] parkeergarages	10		015
parkeermeters	10		015
dynamische verkeersafsluiting (bollards)	10		015
parkeerverwijssysteem	10		015

[1] Alleen EN voor zover betrekking hebbend op begraafplaatsen

[2] Slagbomen, inrijstations, uitrijstations, managementstation, intercomsysteem, volsignalering

Omschrijving activa	Afschrijvings-termijn (in jaren)	Economisch Nut (EN) of Maatschappelijk Nut (MN)	Balanscode
Rijdend materieel		**EN**	
aanhangwagen	10		014
bestelauto	9		014
pick up / terreinwagen	9		014
electro-trucks	5		014
kettingzaag boomfrais	5		015
mini-vuildichter THG	5		015
personenauto	6		014
takkenversnipperaar in de hef	6		015
trekwagen	20		014
vrachtauto	8		014
Riolen en gemalen		**EN**	
gemalen (gebouwen)	40		012
riolering	40		013
installaties	15		015
Sportparken en terreinen		**EN**	
aanleg speelvelden, tennisvelden e.d.	50		010
afrastering/ballenvangers	15		019
drainage	20		013
kleedkamers	40		012
kuipstoelen tribunes	10		019
kunstgrasveld fundering	30		019
kunstgrasveld toplaag	15		019
kunststofbaan	15		019
toplagen verharding sportparken	20		013
Straatmeubilair		**MN**	
interlokale bewegwijzering	20		019
mast interlokale bewegwijzering	30		019
rijwielklemmen en –blokken	10		019
straatnaamborden	10		019
verkeersborden	10		019
verkeerszuilen	10		019
wegwijzers	10		019
inzinkbare palen	10		019
Straatverlichting		**MN**	
armaturen	30		019
masten (ijzer, aluminium)	30		019
Tunnels, viaducten		**MN**	
aanleg viaduct	40		013
dillitatievoegen	15		013
nieuwbouw tunnel	40		013
technische installaties	15		015
verfsystemen	25		013
Verkeersregulering		**MN**	
rotonde	30		013
schakelkast verkeersregelinstallatie (computer)	12		019
verkeersregelinstallatie (compleet)	15		015
verkeerslichtbakken	12		015
verkeerslichtportalen	25		015
(vervanging) grondkabels verkeersregelinstallatie	30		015
Waterbouwkundige werken		**MN**	
betongording	30		013
houten beschoeiing	20		013
reconstructies/verbeteringen	20		013
drijvende steigers	20		013
Wegen, straten en pleinen		**MN**	
asfaltering	25		013
bermverbetering buitengebied	30		019
(her-)bestrating wegen	30		013
grasbetonstenen	30		013

Voor die zaken die niet kunnen worden ondergebracht bij één van de bovengenoemde categorieën kan in overleg met concernstaf / middelen alsnog een afschrijvingstermijn worden bepaald en door het college worden vastgesteld.

Bijlage 2

Overzicht van activa en overzicht kapitaallasten

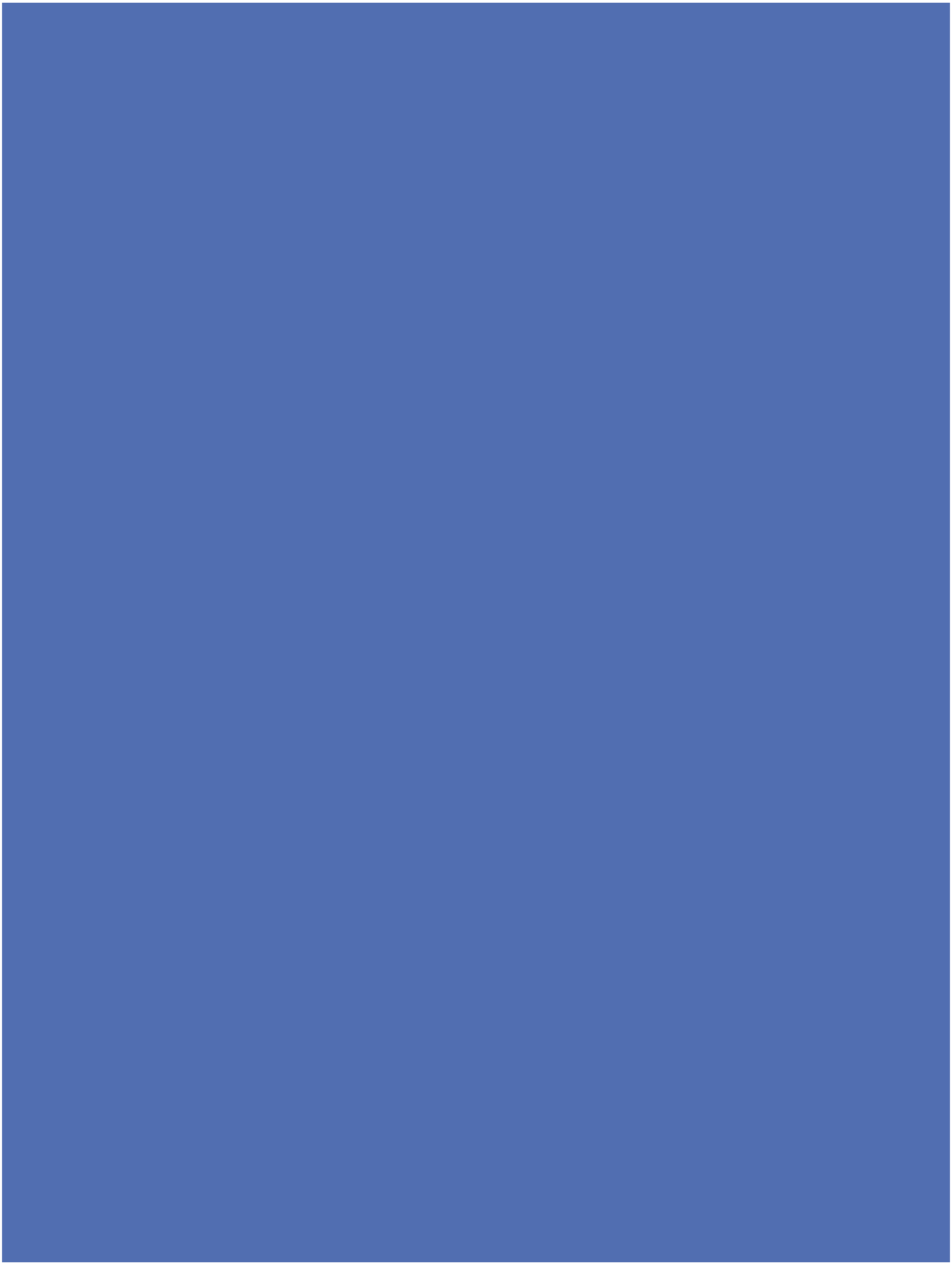

Overzicht van activa en overzicht van kapitaallasten 2015

omschrijving	Boekwaarde 1 januari	correctie balanscode	investeringen	des-investeringen	afschrijvingen / aflossingen	waarvan extra afschrij-ving	bijdragen van derden	afwaard. wegens waarde-vermind.	boekwaarde 31 december	rente	kapitaallasten
Immateriële vaste activa											
Kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	27.863				6.807				21.057	975	7.782
Totaal immateriële vaste activa	**27.863**				**6.807**				**21.057**	**975**	**7.782**
Materiële vaste activa											
Investeringen economisch nut met heffingen											
Gronden en terreinen	2.066.811		1.022		119.390				1.948.443	72.338	191.728
Bedrijfsgebouwen	38.538				5.658				32.880	1.581	7.238
Grond- weg en waterbouwkundige werken	29.614.033		207.998		1.133.337				28.688.694	1.040.798	2.174.135
Machines apparaten en installaties	2.349.888				214.164				2.135.724	82.246	296.410
Overige materiële vaste activa	424.700				18.372				406.327	16.539	34.911
Totaal economisch nut met heffingen	34.493.969		209.021		1.490.920				33.212.068	1.213.502	2.704.422
Investeringen met economisch nut											
Gronden en terreinen	33.306.063		6.561.707	-7.170	2.980				39.857.620	1.241.125	1.244.106
Bedrijfsgebouwen	218.651.940		21.322.661	-1.290.286	6.986.977		-882.749		230.814.589	9.063.501	16.050.478
Woonruimten											
Grond- weg en waterbouwkundige werken	861.511		-117.213	-70.811	51.144				622.343	33.624	84.768
Vervoermiddelen	256.892		319.307		55.387				520.812	8.991	64.378
Machines apparaten en installaties	20.913.872		7.330.101	-213.215	3.631.853		-3.000		24.395.905	845.382	4.477.235
Overige materiële vaste activa	18.329.602		722.956		1.215.504				17.837.052	696.693	1.912.197
Totaal investeringen economisch nut	292.319.880		36.139.518	-1.581.482	11.943.845		-885.749		314.048.321	11.889.315	23.833.161
Investeringen met maatschappelijk nut											
Grond- weg en waterbouwkundige werken	7.892.157		1.044.529		547.377	115.416			8.389.310	276.226	823.602
Machines apparaten en installaties	2.511.014		392.299		385.812				2.517.502	87.886	473.697
Overige materiële vaste activa	2.095.285		1.205.926		321.800	26.356			2.979.412	73.335	395.135
Totaal investering maatschappelijk nut	12.498.457		2.642.754		1.254.988	141.772			13.886.223	437.446	1.692.434
In erfpacht uitgegeven	3.216.263		219.694	-9.132					3.426.825	112.569	112.569
Totaal materiële vaste activa	**342.528.568**		**39.210.986**	**-1.590.614**	**14.689.754**	**141.772**	**-885.749**		**364.573.437**	**13.652.833**	**28.342.587**

verleden

omschrijving	Boekwaarde 1 januari	correctie balanscode	investeringen	des-investeringen	afschrijvingen / aflossingen	waarvan extra afschrij-ving	bijdragen van derden	afwaard. wegens waarde-vermind.	boekwaarde 31 december	rente	kapitaallasten
Financiële vaste activa											
Kapitaalverstrekkingen aan:											
Deelnemingen	1.297.265		611						1.297.876	45.404	45.404
Leningen aan:											
Woningbouwcorporaties	22.390.741				3.585.416				18.805.325	957.586	957.586
Deelnemingen	4.691.158				202.980				4.488.178	164.191	164.191
Overige verbonden partijen	20.920.616		-776.714		321.710				19.822.193	557.349	557.349
Correctie gevormde voorziening	-1.050.192		776.714						-273.478		
Totaal leningen aan:	46.952.323				4.110.105				42.842.218	1.679.125	1.679.125
Overige langlopende leningen	11.517.546		2.071.730		1.164.571			-278.839	12.145.866	245.462	245.462
Correctie gevormde voorzieningen	-539.893		-119.196	66.445	-92.408				-500.235		
Totaal overige langlopende leningen	10.977.654		1.952.534	66.445	1.072.163			-278.839	11.645.631	245.462	245.462
Uitzettingen > 1 jaar:											
Uitzettingen Nederlands schuldpapier	0	261.060			261.060					9.137	9.137
Overige uitzettingen > 1 jaar	261.060	-261.060	1.042.807						1.042.807		
Totaal uitzettingen > 1 jaar	261.060		1.042.807		261.060				1.042.807	9.137	9.137
Bijdrage aan activa eigendom derden	4.531.999		253.413		477.444				4.307.967	159.281	636.726
Totaal financiële vaste activa	**64.020.299**		**3.249.365**	**66.445**	**5.920.772**			**-278.839**	**61.136.498**	**2.138.410**	**2.615.854**
Totaal vaste activa	**406.576.728**	**0**	**42.460.351**	**-1.524.169**	**20.617.333**	**141.772**	**-885.749**	**-278.839**	**425.730.991**	**15.792.217**	**30.966.223**

verleden

Bijlage 3

Overzicht van reserves

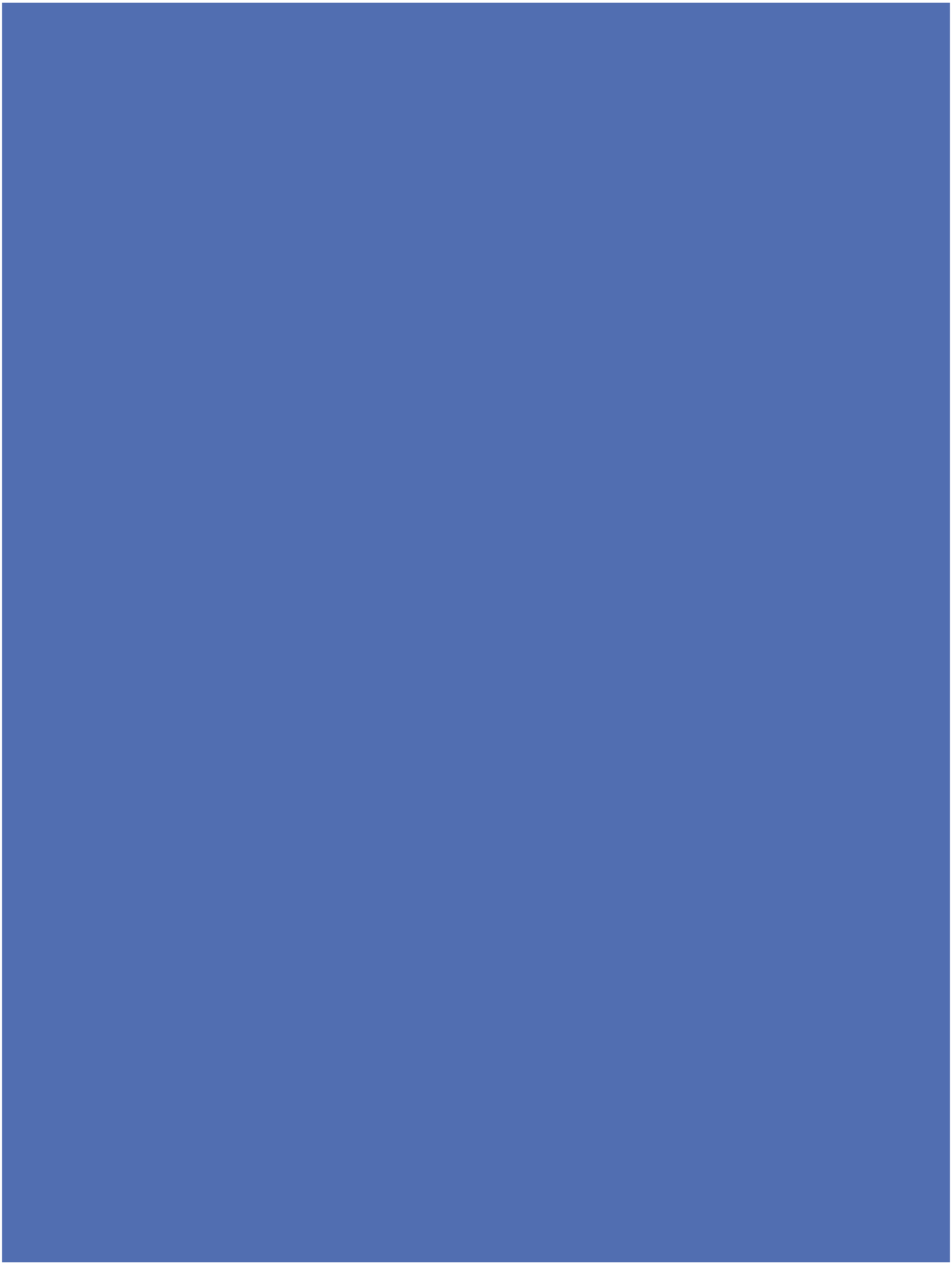

Overzicht van reserves 2015

Nr.	Reserve	Stand per 1-1-2015	Toe-voeging resultaat vorig jaar	Toe-voeging resultaat rente	Toe-voeging resultaat bestem-ming	Ont-trekking resultaat bestem-ming	Stand per 31-12-2015
1. Weerstand- en risicoreservering							
C01	Algemene reserve	28.348.796	3.004.098		9.685.380	14.038.402	26.999.871
C04	Risicoreserve Sociaal Domein	0			5.900.000		5.900.000
Totaal Weerstand- en risicoreservering		**28.348.796**	**3.004.098**	**0**	**15.585.380**	**14.038.402**	**32.899.871**
2. Reservering gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel							
P01	Begraafplaatsen	390.289				85.905	304.384
P04	Egalisatiereserve rijbewijzen/eigen verklaringen	236.947				70.378	166.569
Totaal Reserv.gekopp. aan kostend.beginsel		**627.236**	**0**	**0**	**0**	**156.283**	**470.953**
3. Reservering voor lopende exploitatielasten							
a. ter dekking kapitaal-/exploitatielasten							
A01	ICT investeringen	264.610			326.445	75.814	515.241
C06	Afkoop regelingen LVS/WI	30.000				30.000	0
E03	Kapitaallasten wagenpark	52.204				17.204	35.000
O01	Algemene bedrijfsreserve Vastgoed	1.121.692			5.651.849	5.793.975	979.566
O12	Dekking kapitaallasten Morsestraat	299.123		10.469		21.317	288.275
O13	Dekking kapitaalasten verb.SH/SK	479.000		16.765		61.098	434.667
O18	Dekking kapitaallasten kunstgras	2.021.468		70.751		232.012	1.860.207
O20	Toekomstige exploitatie gronden	8.075.688		282.649		8.358.337	0
O32	Dekking kapitaallasten binnenklimaat PO	140.863		4.930		25.054	120.740
O33	Dekking kapitaallasten Almeloos Kanaal	128.000		5.120		9.418	123.702
O34	Dekking kapitaallasten Zuiderzeehaven	262.929		9.203		31.765	240.367
b. onderhoudsreserveringen							
A02	Onderhoud panden gemeentelijke organisatie	959.422			127.206	8.094	1.078.534
E04	Reserve civiele infrastructuur	156.485			722.645	545.283	333.847
E05	Onderhoud Wythmenerplas	276.325			16.175		292.500
E06	Onderhoud Kleine Veer	70.117					70.117
E07	Gronddepot Anth. Fokkerstraat	218.306				58.510	159.796
O05	Onderhoud wijk- en buurtcentra	47.379					47.379
O06	Onderhoud sportaccommodaties	610.336			230.884	302.721	538.499
O27	Onderhoud verhuurde panden	2.625.160			3.181.778	3.438.741	2.368.197
O30	Onderhoud gemeentelijke huisvestingspanden	2.042.567			439.296	121.217	2.360.646
c. rechtspositionele verplichtingen							
C53	Res.Alg.Pensioenwet Polit.Ambtsdr.(APPA)	1.120.942			407.956	99.729	1.429.169
P51	Rechspositionele verplichtingen publiekszaken	148.556		5.199		42.762	110.994
d. bedrijfsvoeringsreserves							
A52	Bedrijfsvoeringsreserve a&f	223.244			230.756		454.000
C10	Bedrijfsvoeringsknelpunten directie	309.521			49.942		359.463
C52	Bedrijfsvoeringsreserve concernstaf	83.000					83.000
E52	Bedrijfsvoeringsreserve expertisecentrum	428.000			46.816	46.816	428.000
O52	Bedrijfsvoeringsreserve ontwikkeling	77.983				77.983	0
P52	Bedrijfsvoeringsreserve publiekszaken	0					0
R51	Bedrijfsvoeringsreserve raad(sgriffie)	14.000					14.000
S52	Bedrijfsvoeringsreserve soc.zaken en werkg.	219.320				219.320	0
SC1	Bedrijfsvoeringsreserve Shared Serv.Centrum	0			288.575		288.575
Totaal Reservering voor lopende exploitatiel.		**22.506.240**	**0**	**405.086**	**11.720.323**	**19.617.169**	**15.014.480**

Nr.	Reserve	Stand per 1-1-2015	Toe-voeging resultaat vorig jaar	Toe-voeging resultaat rente	Toe-voeging resultaat bestem-ming	Ont-trekking resultaat bestem-ming	Stand per 31-12-2015
4. Overige bestemmingsreserves							
a. nog uit te voeren werken							
A50	Nog uit te voeren werken a&f	377.517			46.000	249.683	173.834
C50	Nog uit te voeren werken concernstaf	1.296.188			87.921	540.039	844.070
E50	Nog uit te voeren werken expertisecentrum	2.440.028			722.235	1.038.572	2.123.691
O50	Nog uit te voeren werken ontwikkeling	12.449.376			5.522.309	6.102.574	11.869.111
P50	Nog uit te voeren werken publiekszaken	814.351				130.004	684.347
R50	Nog uit te voeren werken Raad(sgriffie)	0			20.975		20.975
S50	Nog uit te voeren werken soc.zaken werkg.	1.972.043			1.654.734	1.447.493	2.179.284
b. overige bestemmingsreserves							
C03	Stadsontwikkelfonds	4.981.000			269.000	123.930	5.126.070
C05	Reserve incidentele bestedingen (v/h MIB)	3.169.496			5.041.000	2.885.000	5.325.496
O04	Stimuleringsreserve podiumkunsten	10.301					10.301
O21	Stadsuitleg	13.841.488			48.460	2.761.269	11.128.679
O22	Recreatieve voorziening	52.092				40.000	12.092
O23	Parkeren (vh Bereikbaarheidsfonds)	5.720.004			3.352.110	3.219.495	5.852.619
O24	Stimuleringsfonds volkshuisvesting	3.792.392			245.325	4.037.717	0
O25	Hoofdinfrastuctuur Stadshagen (HIS)	5.779.570				2.271.604	3.507.966
O26	Bestemmingsplannen	511.673			180.000	256.876	434.797
O28	Openbaar vervoer	222.281			1.100.000	75.481	1.246.800
O29	Decentralisatiefonds stadsvernieuwing	6.921.555			875.173	3.684.158	4.112.570
O35	Gebiedsbeheersplan	6.850.846		239.780	1.840.000	548.460	8.382.166
O36	Spoorzone	0					0
O37	Voorsterpoort	0			5.719.633		5.719.633
P02	Verkiezingen	70.849			91.873		162.722
S53	Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding	360.624				30.210	330.414
Totaal Overige bestemmingsreserves		**71.633.674**	**0**	**239.780**	**26.816.748**	**29.442.566**	**69.247.636**
TOTAAL RESERVES		**123.115.946**	**3.004.098**	**644.866**	**54.122.451**	**63.254.420**	**117.632.940**
waarvan tbv SSC (bedrijfsvoeringsreserve)		**0**	**0**	**0**	**288.575**	**0**	**288.575**

Bijlage 4

Overzicht van voorzieningen

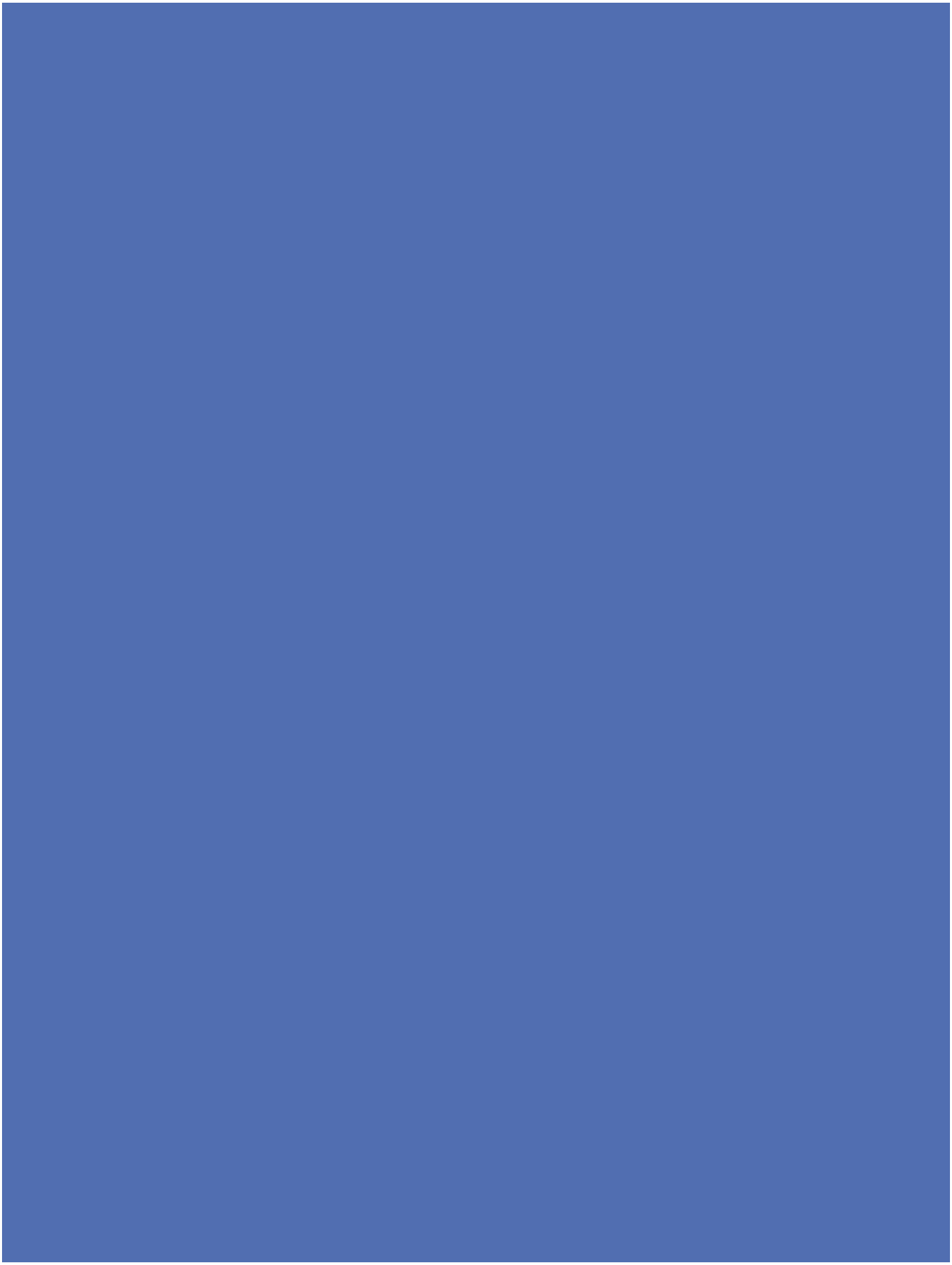

Overzicht van voorzieningen 2015

Nr Voorziening	Stand per 1-1-2015	Toe-voeging	Vrijgeval-len bedragen	Overboek. overlopende passiva	Aan-wendingen	Stand per 31-12-2015
A. Voorzieningen als passivaposten:						
Advies & Faciliteiten						
A70 Bijdrage voormalig personeel	62.106	108.718			71.848	98.976
A71 Voorz. rechtspos verplicht. concern	306.175	10.716			98.811	218.080
Totaal Advies & Faciliteiten	**368.281**	**119.434**	**0**	**0**	**170.659**	**317.056**
Concernstaf						
C70 Voorz. rechtspos. Verplichtingen cs	25.517	893			5.933	20.477
C73 Alg.Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	1.063.467	296.879				1.360.346
Totaal Concernstaf	**1.088.984**	**297.772**	**0**	**0**	**5.933**	**1.380.823**
Expertisecentrum						
E01 Voorz. rechtspos. verplichtingen ec	261.405	198.470	29.668		84.127	346.080
E02 Voorziening afval	5.148.769				1.802.675	3.346.094
E03 Voorziening riolering	4.708.561	36.324			940.593	3.804.292
Totaal Expertisecentrum	**10.118.735**	**234.794**	**29.668**	**0**	**2.827.395**	**7.496.466**
Ontwikkeling						
O92 Voorz. Asbest Zeven Alleetjes		900.000				900.000
Totaal Ontwikkeling	**0**	**900.000**	**0**	**0**	**0**	**900.000**
Raadsgriffie						
R01 Rechtspositie raadsleden	136.536	45.300			30.376	151.460
Totaal Raadsgriffie	**136.536**	**45.300**	**0**	**0**	**30.376**	**151.460**
Totaal voorzieningen als passivaposten	**11.712.536**	**1.597.300**	**29.668**	**0**	**3.034.363**	**10.245.805**
B. Voorzieningen in mindering op de activa						
C72 Voorz. vordering op verkoop op venn.	1.050.192		776.714			273.478
O90 Algemene voorziening Vastgoed	26.266.038	3.766.966				30.033.004
O91 WRZV	353.974					353.974
P90 Voorziening dubieuze debiteuren	228.258	220.147			122.341	326.064
S90 Risico oninbaar schuldhulpverlening	80.206	2.053			6.832	75.427
S91 Risico oninbaar bijstandsleningen	459.688	129.144			164.022	424.810
S92 Dubieuze debiteuren	7.519.184	1.755.453			1.758.497	7.516.140
Totaal voorzieningen activaposten	**35.957.540**	**5.873.763**	**776.714**	**0**	**2.051.692**	**39.002.897**
Totaal voorzieningen	**47.670.076**	**7.471.063**	**806.382**	**0**	**5.086.055**	**49.248.702**

Bijlage 5

Bijlage reservemutaties

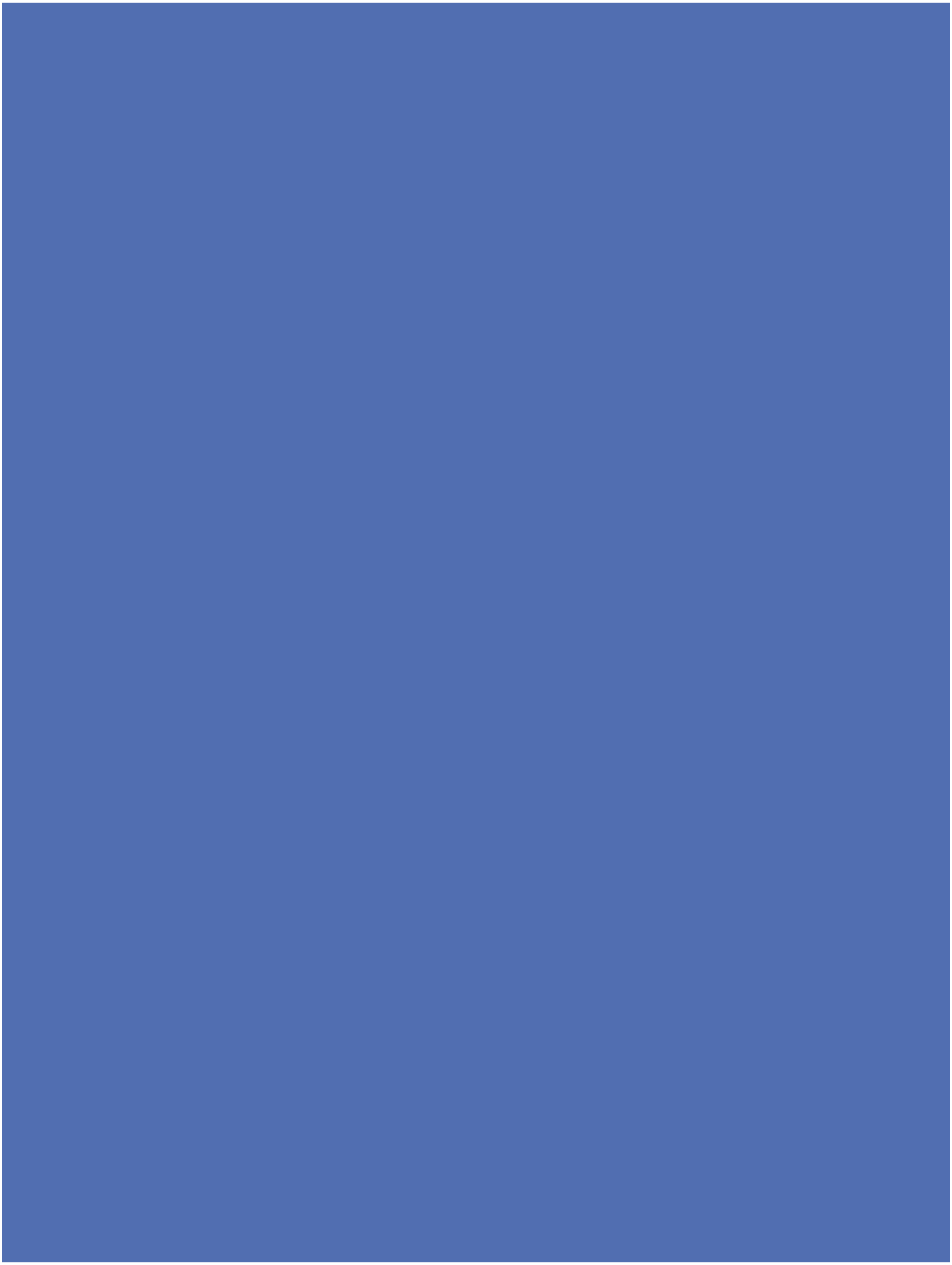

Concernkader reserveringen bestaand beleid en reserveringen nog uit te voeren werken

Wettelijk kader:
Besluit Begroting en Verantwoording BBV, artikelen 17 en 18.
Volgens dit kader geldt bij de toepassing van art 17 en 18 van het BBV de hoofdregel dat "in de rekening mutaties worden verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting of via begrotingswijziging door de raad gedurende het begrotingsjaar is geaccordeerd. Hiernaast kan de raad voorafgaand aan het begrotingsjaar of gedurende het begrotingsjaar besluiten dat specifieke saldi met een specifieke bestemmingsreserve worden verrekend".
Uit deze hoofdregel volgt dat het in elk geval niet is toegestaan dat na het einde van het begrotingsjaar nog nieuwe besluiten worden genomen om specifieke saldi alsnog in de rekening van het "oude" begrotingsjaar te verrekenen met reserves.

Concernkader voor de jaarrekening :
Het onderstaande kader is –conform beginsel van bestendige gedragslijn- ongewijzigd ten opzichte van het kader voor de rekening . Waar nodig is het kader technisch geactualiseerd (overzicht reserves).

Evenals dat gold bij de rekening 2014 is niet voorzien in een mogelijkheid om via het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2015 nog reserveringen vast te stellen die niet passen in het kader voor verwerking in de jaarrekening zelf.

In onderstaand concernkader worden 4 situaties onderscheiden, waarbij de situaties 1b,2, 3 en 4 betrekking hebben op reserveringskaders

1. Aangegane externe verplichtingen
   a. prestatie geleverd
   Onder overlopende passiva worden verplichtingen opgenomen wegens derden- (rechts)personen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgende begrotingsjaar tot betaling komen. De verplichting moet ontstaan zijn doordat de levering c.q. dienst in het jaar, waarover de verantwoording wordt afgelegd, heeft plaatsgevonden.
   b. prestatie nog niet geleverd
   Reserveringen externe verplichtingen *(=categorie A1 in format reserveringen nog uit te voeren werken*)
   Aantoonbare aangegane externe verplichtingen die in het volgend jaar uitgevoerd worden mogen gereserveerd worden als nog uit te voeren werken.

2. Reserveringen volgens bestaand beleid: koppeling met reserves.
   Voor een aantal begrotingsposten is sprake van een door een raadsbesluit bekrachtigde koppeling van de uitkomst op de staat van baten en lasten met een specifiek benoemde reserve. Het betreft de begrotingsposten gerelateerd aan de volgende reserves: reserve parkeren; investeringsreserve ICT.; reserve begraafplaatsen; reserve verkiezingen; bedrijfsvoeringsreserves; reserve vastgoed; algemene reserve; reserve toekomstige exploitatie gronden; reserve stadsuitleg; reserve civiele infrastructuur; reserve wagenpark; reserve leges rijbewijzen; onderhoudsreserves. Resultaten op de aan deze reserves gekoppelde begrotingsposten kunnen in de jaarrekening met de reserve worden verrekend conform de door de raad vastgestelde kaders.

3. Reservering van (deels) niet bestede eenmalige budgetten voor omschreven doelen *(= categorie A2 in format reserveringen nog uit te voeren werken*).
   De situatie kan zich voordoen dat –afgezien van de gebruikelijke afwikkelingen met de reserves genoemd onder punt 2- aan het eind van het jaar geld overblijft op de staat van baten en lasten bij budgetten die door de raad eenmalig zijn toegekend voor omschreven doelen. Indien die doelen ultimo 2015 nog ongewijzigd actueel zijn, kan dat overgebleven geld voor die doelen behouden blijven door overheveling naar het volgende jaar via de reserves nog uit te voeren werken. Niet bestede taakgebonden incidentele gemeentefondsmiddelen – voor zover passend binnen het bestaande beleidskader voor de gemeentefondsuitkering- kunnen ook onder deze noemer worden gereserveerd.

4. Reservering van structurele budgetten *(= categorie A3 in format reserveringen nog uit te voeren werken*).
   Niet besteed geld van structurele budgetten valt volgens de geldende voorschriften vrij ten gunste van de algemene middelen. Conform deze regel moeten ook budgetoverschotten vanwege nog openstaande interne orders vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Onverkorte uitvoering van deze regel geeft in de praktijk problemen waar het gaat om interne orders met een onbetwist "going-concern" karakter. Op voorwaarde dat deze "going-concern" orders op 31 december uitstaan en op voorwaarde dat de afronding van deze "going concern" orders spoedig na afloop van het jaar plaatsvindt (= worden uitgevoerd) is reservering in de jaarrekening toegestaan. Niet bestede taakgebonden structurele gemeentefondsmiddelen – voor zover passend binnen het bestaande beleidskader voor de gemeentefondsuitkering- kunnen ook onder deze noemer worden gereserveerd.

In de jaarrekening 2015 verwerkte reserveringen

(in verband met nog uit te voeren werken)

Programma / omschrijving	GERESERVEERDE BEDRAGEN PER (SUB)CATEGORIE T.B.V NOG UIT TE VOEREN WERKEN * betekenis: zie omschrijving onder het schema			
	A1*	A2*	A3*	Totaal
1 Volkhuisvesting				
Berap 2 prestatieafspraken corporaties/beleggershuur		44.000		44.000
totaal Volkshuisvesting	0	44.000	0	44.000
2 Economie				
BW/RB oprichten havenbedrijf		50.000		50.000
Kansenkaart	5.600			5.600
Onderzoek zondagsopenstelling	8.838			8.838
BIZ binnenstad	6.250			6.250
Toeristisch gebruik water			14.337	14.337
Onderzoek leisure			5.000	5.000
Onderzoek stikstof uitstoot			800	800
Inc bel 2015 Viering 200 jaar koninkrijk		150.000		150.000
Berap 1 Regionaal werkbedrijf		500.000		500.000
Project RPA bijdragen derden		36.287		36.287
totaal Economie	20.688	736.287	20.137	777.112
3 Bereikbaarheid en mobiliteit				
Ontwikkelen mob.visie met provincie			7.120	7.120
Jaarplan mobiliteit 2016			1.500	1.500
Interreg. North West Europe restbudget			2.600	2.600
Bijdrage Toegankelijk zwolle		10.000		10.000
Mob. en verkeersmanagement verkeersplannen			12.569	12.569
Mob. en verkeersmanagement monitoring			12.253	12.253
Afronden Beter benutten ZKN			10.010	10.010
Beter benutten ZKN incidenteel nieuw beleid		2.400.000		2.400.000
totaal Bereikbaarheid en mobiliteit	0	2.410.000	46.052	2.456.052
4 Groene leefomgeving en milieu				
Groenbeleid - Sloop pand Goertjesweg		15.000		15.000
NLY Groene/Blauwe diensten		15.000		15.000
Waterbeheer Assendorp	4.400			4.400
Communicatie digitale wateragenda			3.600	3.600
Bijdrage waterschap	20.000			20.000
City-deal klimaatadaptie	9.750			9.750
Wij-bedrijf	12.045			12.045
Stadspinner	9.880			9.880
RB 7-12-15 Toewijz aparaatskosten		170.000		170.000
totaal Groene leefomgeving en milieu	56.075	200.000	3.600	259.675
5 Ruimte en cultuurhistorie				
Bijdrage visies, initiatieven, etc.	356.484			356.484
Voorbereidingskrediet COA		25.000		25.000
Hof van Thorbecke			5.038	5.038
Herontwikkeling locatie Weezenlanden			9.081	9.081
Bachlaan West			13.917	13.917
Deltaprogramma			11.167	11.167
Binnenstad (plankosten+overheveling van reserve ISV)		1.230.000		1.230.000
uitwerking gem mon interbellum	12.500			12.500

Programma / omschrijving	GERESERVEERDE BEDRAGEN PER (SUB)CATEGORIE T.B.V NOG UIT TE VOEREN WERKEN * betekenis: zie omschrijving onder het schema			
	A1*	A2*	A3*	Totaal
invoeren gegevens AMR	2.343			2.343
invoeren AMR gegevens	2.343			2.343
Invoeren gegevens AMR	4.059			4.059
Organisatie Open Monumentendag	1.750			1.750
Inventarisatie wederopbouw	9.240			9.240
Opdracht vertalingen IT/NL	929			929
diensten en leveranties derden	1.500			1.500
Opmaak en druk Wederopbouw	2.248			2.248
Opdracht muurreclame Kamperstr	865			865
Opdracht App onZichtbaarZwolle	12.580			12.580
Waardestelling GAK gebouw	1.200			1.200
interne opdracht ; projectleiding beeldengroep			7.500	7.500
Begrote storting monumentensubsidies		40.700		40.700
Restant B&L excessieve opgravingen		3.359		3.359
Opdracht Improfit	32.500			32.500
Opdracht Postma en Cohen (nog openstaand)	2.725			2.725
totaal Ruimte en cultuurhistorie	443.266	1.299.059	46.703	1.789.028
8 Integraal beheer openbare ruimte				
Groen beheer				
Bloemenlint	432			432
Beheerkaarten bossen/parken	9.582			9.582
Herinrichting OZ	6.272			6.272
Bomen Thorbeckegracht	35.000			35.000
Trapveld Werkschuit	39.773			39.773
Natuureducatie	9.624			9.624
Groen van Nahuysplein	21.028			21.028
Werkvoorbereiding LOG	4.375			4.375
Licht op groen (rova)	23.641			23.641
Harinneringsbos Vegtlust	21.473			21.473
Areaaluitbreiding VCN		10.000		10.000
Blauw beheer				
baggeren div. opdrachten	19.037			19.037
uitvoeren waterbouwwerk			8.053	8.053
sluizen en remmingswerken buitengewoon onderhoud			165.000	165.000
Paars beheer				
Wijthmenerplas - Incid. Middelen PPN		55.000		55.000
Wijkboerderij Stadshoeve		22.000		22.000
Wegen				
handboek AVOI	5.220			5.220
B.O. asfalt 2015 W'holterallee IO 52850	77.005			77.005
Wijkbeheer				
inhaalslag onderhoud artistieke kunstwerken	8.461			8.461
'totaal was € 23.461 echter € 15.000 zit nog in reserve NUTVW				
diverse opdrachten GEO	15.040			15.040
Aanschaf Veldboeket	9.000			9.000

Programma / omschrijving	GERESERVEERDE BEDRAGEN PER (SUB)CATEGORIE T.B.V NOG UIT TE VOEREN WERKEN * betekenis: zie omschrijving onder het schema			
	A1*	A2*	A3*	Totaal
Havens				
bijdrage oprichting Port of Zwolle			37.000	37.000
totaal Integraal beheer openbare ruimte	304.962	87.000	210.053	602.015
9 Cultuur				
Amateurkunst (resultaat Rb 06-10)		147.000		147.000
Kwartiermaker cultuurhistorie	43.731			43.731
totaal Cultuur	43.731	147.000	0	190.731
10 Sport				
Meerjarig onderhoud (groene sportvelden en terrein	18.877			18.877
totaal Sport	18.877	0	0	18.877
11 Samenleving				
Beheersplan werkgroep jongeren		25.000		25.000
De Toekomst is Lokaal		20.000		20.000
totaal Samenleving	0	45.000	0	45.000
12 Inwonersondersteuning				
Overheveling res. nutvw Ontwikkeling Reg.Werk. Bedrijf		600.000		600.000
Huishoudelijke hulp toeslag		728.227		728.227
bijdrage regio tb esf projectbureau		26.507		26.507
jeugdwerkloosheid regio		100.000		100.000
totaal Inwonersondersteuning	0	1.454.734	0	1.454.734
13 Opvang en bescherming				
Huisvesting bijzondere doelgroepen		24.725		24.725
totaal Opvang en bescherming	0	24.725	0	24.725
14 Inkomen				
woonlastenfonds		200.000		200.000
totaal Inkomen	0	200.000	0	200.000
16 Bestuur en dienstverlening				
Geluidscherm Schoenerweg		30.500		30.500
Rekenkameronderzoek Schuldhulpverlening			5.975	5.975
Raad ICT-vergoeding smartphone+tablet			15.000	15.000
GO Decentrale Arbeidsvoorwaarden			29.703	29.703
Boekenonderzoek toetreding Deventer tot GGD		4.840		4.840
Onderzoek Asbest Stadkamer		22.878		22.878
BW 10-2-15 Thema groep Europa		37.327		37.327
MTO	46.000			46.000
totaal Bestuur en dienstverlening	46.000	95.545	50.678	192.223
TOTAAL GENERAAL RESERVERINGEN	**933.601**	**6.743.349**	**377.223**	**8.054.174**

Toelichting van de onderscheiden sub categorieën mbt de reserveringen voor nog uit te voeren werken

Categorie A1: externe verplichtingen, prestatie ultimo 2015 nog niet geleverd
Categorie A2: reservering van (deels) nog niet bestede door de raad of het college afzonderlijk toegekende eenmalige budgetten.
Uitgangspunt: het doel waarvoor het budget is toegekend is nog onverkort van toepassing.
Categorie A3: - bestemming van niet volledig bestede structurele budgetten voor specifieke doelen op basis van een raadsbesluit
- going concernopdachten die openstaan per 31/12, dwz: per 31/12 openstaande interne orders die spoedig na afloop van het jaar worden uitgevoerd.

Programma / omschrijving	Toelichting:
Programma 2 Economie	
200 jaar Koninkrijk	Er is incidenteel in de begroting 2015 een bedrag ad. € 150.000 beschikbaar gesteld voor de viering van 200 jaar Koninkrijk
Regionale werkbedrijven	Voor de inrichting voor de regionale werkbedrijven is door het ministerie van SWZ een bedrag ad. € 1.000.000 voor de arbeidsregio beschikbaar gesteld. Het bedrag wordt in delen via de algemene uitkering van de gemeente Zwolle verstrekt. De tweede termijn ad. € 500.000 is in 2015 de reserve nog uit te voeren werken gestort. Vervolgens is de zowel de eerste (€ 100.000) als de tweede termijn (€ 500.000) overgeheveld naar het programma inkomensondersteuning.
Programma 3 Bereikbaarheid en mobiliteit	
Beter benutten ZKN incidenteel nieuw beleid	1 Juni 2015 is Rb 1-6-2015 Besluit Beter Benutten 2-0 genomen en in uitvoering genomen. Dit betreft vervolgprogramma BB Zwolle Kampen Netwerkstad (ZKN) 2015-2017.
Programma 4 Groene leefomgeving en milieu	
Bodem apparaatskosten	In de Raad van 7 december 2015 is besloten om de toegekende rijksmiddelen voor de apparaatskosten bodem voor 2015-2020 aan te wenden voor de uitvoering van de afspraken die voortvloeien uit het convenant bodem en ondergrond.
Programma 5 Ruimte en cultuurhistorie	
Binnenstad	Bij de PPN 2013-2016 is incidenteel voor 2015 € 230.000 beschikbaar gesteld voor proceskosten inzake het ontwikkelingsprogramma binnenstad. Daarnaast zijn gelden voor de Binnenstad, die geparkeerd zijn in de reserve Stedelijke Vernieuwing ISV ad € 1.000.000 overgeheveld naar de reserve Nog uit te voeren werken.
Bijdrage visies, projecten, initiatieven	Dit betreft een storting van diverse nog lopende meerjarige projectverplichtingen ultimo 2015 ad € 356.484.
Programma 9 Cultuur	
Amateurkunst (resultaat Rb 06-10)	De lagere lasten (129) en hogere baten (19) van Amateurkunst zijn het gevolg van het nieuwe beleid cultuureducatie. De voordelen worden gereserveerd (-147 reserve mutatie) om de frictiekosten als gevolg van de personele afbouw van Muzerie uit te betalen in de aankomende jaren. Dit is in overeenstemming met de aangenomen motie transparantie frictiekosten.
Programma 12 Inwonersondersteuning	
Regionaal Werkbedrijf	Voor de vorming van een regionaal werkbedrijf heeft het Rijk per arbeidsmarktregio € 1 mln. beschikbaar gesteld. € 0,1mln in 2014; 0,5 mln. in 2015 en 0,4 mln. in 2016.
Toeslag huishoudelijke hulp	Betreft het restant van de incidentele middelen voor de toeslag huishoudelijke hulp. De inzet van deze middelen zal in 2016 vervolgd worden.
Jeugdwerkloosheid regio	Betreft een rijksbijdrage van het Rijk ten behoeve van de regionale jeugdwerkloosheid. Deze middelen zijn bedoeld voor het organiseren en coördineren van actieve bemiddeling van kwetsbare jongeren naar werk in onze regio.
Programma 14 Inkomen	
Woonlastenfonds	Betreft een tijdelijke verhuiskostenregeling die bedoeld is voor de laagste inkomensgroepen waarbij de huurlasten te hoog zijn.

Bijlage 6

Toelichting op de reserves

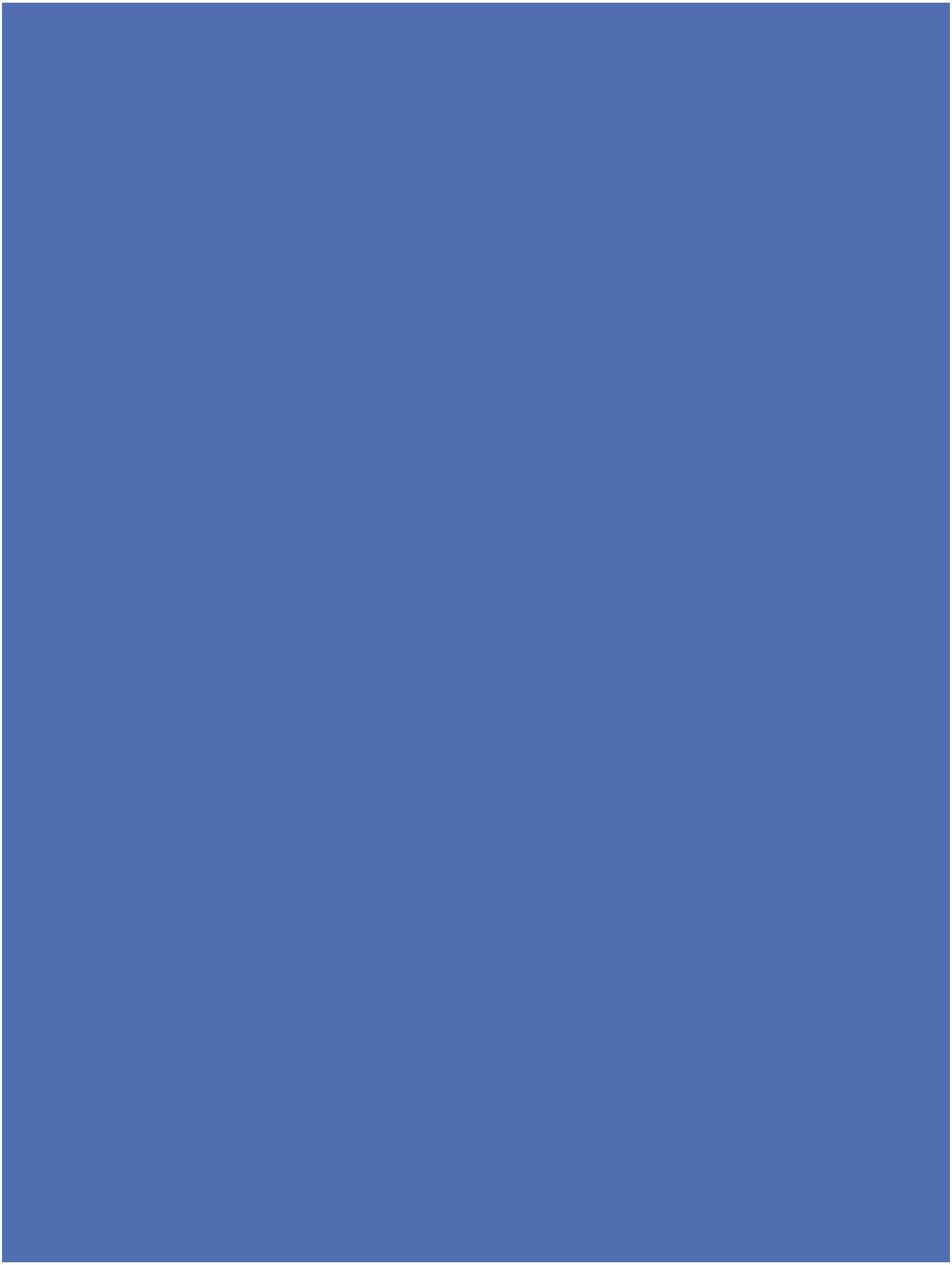

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: A01

Omschrijving: **ICT investeringen**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Deze reserve is bedoeld als een egalisatiereserve. Uit deze reserve kunnen incidentele overschrijdingen van de ICT-bandbreedte worden gedekt. Het niet benutte deel van de ICT-bandbreedte wordt jaarlijks aan deze reserve toegevoegd.
Op basis van het raadsbesluit inzake ICT Investeringen (uitvoering motie 3 en motie 101) van 7 juni 2004 is besloten voor deze reserve een maximum niveau te hanteren van 25% van de ICT-bandbreedte. Als gevolg van het raadsbesluit van 26 maart 2007 is het hanteren van een maximum niveau losgelaten.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	264.610	264.610	
	Overige toevoegingen:			
	BGT BOR	70.000	70.000	
	Bandbreedte ICT	256.445	256.445	
	Totaal overige toevoegingen	**326.445**	**326.445**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			515.241
	MPI investeringen	85.000	75.814	
	Totaal onttrekkingen	**85.000**	**75.814**	**515.241**
	Stand per 31/12	**506.055**	**515.241**	**515.241**

Toelichting:
De Raad heeft een structureel budget vastgesteld betreffende kapitaalslasten voor investeringen op ICT gebied, dit noemen we de ICT bandbreedte. Benutten we in enig jaar de bandbreedte niet volledig, dan voegen wij het niet-benutte deel toe aan deze reserve informatie. Is in enig jaar de bandbreedte niet toereikend de volledige kapitaalslasten te dekken, dan onttrekken we het verschil aan deze reserve. De basis bandbreedte is de afgelopen jaren (op basis van de besluitvorming bij de PPN 2008) met € 1,0 mln. verhoogd op basis van gerealiseerde inverdieneffecten (besparingen op beheerskosten) en bedroeg in 2015 € 3.362 mln.

Voor wat betreft de volgende zaken ligt er een beslag op de middelen in deze reserve:
- kapitaalslasten gedane investeringen voorgaande jaren
- kapitaalslasten voorgenomen investeringen in 2015
- niet-activeerbare kosten projecten uit lopend programma

1) Niet-activeerbare kosten: Dit betreffen de niet-activeerbare kosten ten aanzien van de ICT-projecten (bijv. opleidingskosten, bestede kosten van de eenheid t.b.v. het project).

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: A02

Omschrijving: **Onderhoud panden gemeentelijke organisatie**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Egalisatie van de planbare onderhoudslasten in de loop der jaren.
Ten laste van de exploitatierekening wordt jaarlijks een vast bedrag toegevoegd aan deze reserve.
Alle werkelijke planbare onderhoudslasten in enig jaar komen ten laste van deze reserve.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	959.422	959.422	
	Overige toevoegingen:			
	Stadhuis en Stadskantoor	116.644	116.644	
	Brandweerkazernes	10.562	10.562	
	Totaal overige toevoegingen	**127.206**	**127.206**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			1.078.534
	Stadhuis	48.502	8.094	
	Stadskantoor	95.784		
	Brandweerkazernes	10.500		
	Totaal onttrekkingen	**154.786**	**8.094**	**1.078.534**
	Stand per 31/12	**931.842**	**1.078.534**	**1.078.534**

Toelichting:
De eenheid Ontwikkeling, afdeling Vastgoed heeft het eigendom van deze panden.
Zij bekostigen ook het planbaar buiten onderhoud van deze gemeentelijke huisvestingspanden.(zie reserve O30)
Via deze reserve loopt het planbaar onderhoud voor wand-, plafond- en vloerafwerkingen.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: A50

Omschrijving: **Nog uit te voeren werken A&F**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, (tijdelijk) worden geparkeerd.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	377.517	377.517	
	Overige toevoegingen:			
	HR MTO 2018	46.000	46.000	
	Totaal overige toevoegingen	**46.000**	**46.000**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			173.834
	BCF/BTW	59.659		
	Implementatiebudgetten	63.080	63.080	
	HR MTO 2015	129.778	129.778	
	invoeren jaarschijven (vrijval BERAP 2 2015)	35.000	35.000	
	overdracht GBLT	90.000	21.825	
	Totaal onttrekkingen	**377.517**	**249.683**	**173.834**
	Stand per 31/12	**46.000**	**173.834**	**173.834**

Toelichting:

BCF/BTW: niet gebruikt in 2014; blijft staan

Implementatiebudgetten: verbruikt voor CLO en het inrichten van inkoopbeleid

MTO 2015 en 2018: in 2015 uitgevoerd; tevens gestart met de opbouw voor het (vernieuwde) MTO van 2018

Invoeren jaarschijven bij AFF: in BERAP 2 vrijgevallen

Overdracht GBLT: GBLT heeft in 2014 incidenteel geld aan de Gem. Zwolle beschikbaar gesteld voor de overdracht. Naast evt. techniek betekent het ook het inregelen van nieuwe financieel administratieve processen en bouwen van systemen (parkeren en precario) voor belastingsoorten die bij de gemeente Zwolle zijn achtergebleven. Deze werkzaamheden zijn (deels) verder uitgevoerd in 2015, maar zullen zeker nog doorlopen in 2016, waardoor een deel van de reserve blijft staan.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: A52

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve A&F**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringsreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringsresultaten van de eenheid.
Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruiken voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
De maximale omvang is naar rato van de loonsom voor de eenheid bepaald en wordt met ingang van 2007 jaarlijks voor de inflatie aangepast.
Het vastgesteld maximum voor 2015 is € 454.000. Een negatieve stand is niet toegestaan.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 2002.094 concernmarap d.d. 09-09-2002

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	223.244	223.244	
	Overige toevoegingen:			
	exploitatieresultaat 2015		230.756	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**230.756**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			454.000
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**454.000**
	Stand per 31/12	**223.244**	**454.000**	**454.000**

Toelichting:

Het resultaat van 2015 wordt toegelicht in het totale resultaat bedrijfsvoering.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C01

Omschrijving: **Algemene Concernreserve**

Aard van de reserve: Weerstand- en risicoreservering

Doel:
De algemene concernreserve dient als weerstandscapaciteit voor het opvangen van verliezen door calamiteiten en andere éénmalige financiële tegenvallers. Op basis van de begin 2012 vastgesteld vierjaarlijkse nota weerstandsvermogen en risicomanagement is besloten ook de risico's met betrekking tot het vastgoedgebeuren onder de algemene concernreserve mee te nemen. Voor zowel Vastgoed als de algemene risico's wordt een normomvang van € 10 mln. gehanteerd, met voor beiden een minimale dekkingsgraad van 50% en maximaal 100%.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	28.348.796	28.348.796	
	Overige toevoegingen:			
rb 15-06-15	Boekwinst verkoop grootboekobligaties	560.000	565.221	
rb 07-09-15	Verrekening voordeel JGZ	337.000	337.000	
rb 13-11-15	Vrijval reserve NNIEGG	7.440.000	7.448.337	
	Verkoop panden	1.334.822	1.334.822	
rb 15-06-15	Resultaat jaarrekening 2014		3.004.098	
	Totaal overige toevoegingen	**9.671.822**	**12.689.478**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
begroting '15	Weerstandsvermogen 1e wijz.	1.729.243	1.729.243	
rb 15-06-15	Res. Jaarrek.2015	141.772	141.772	
rb 15-06-15	Naar reserve incidentele bestedingen PPN 16-19	1.137.000	1.137.000	
ppn '16-'19	Sociaal Domein	2.150.000	2.150.000	
rb 15-06-15	Beleidsrapportage 2015/1	2.733.813	2.733.813	
rb 24-08-15	Afkoop loonsuppletie vm medewerkers Hanzebad	210.000	210.000	
2e berap 2015	Beleidsrapportage 2015/2	269.877	269.877	
rb 26-10-15	Stadkamer verrekening	1.755.000	306.390	1.448.610
rb 09-09-14	Project versnelling sociale huur	59.917	35.918	23.999
	Eindboeking VG/MPV 2016		5.324.389	
	Inzet boekwinst verkoop panden voor oa extra afschrijving			1.334.822
rb. 16-12-13	Kamperlijn			1.160.000
	Oormerk voor Zwolse theaters			350.000
	Totaal onttrekkingen	**10.186.622**	**14.038.402,44**	**4.317.431**
	Stand per 31/12	**27.833.996**	**26.999.871**	**4.317.431**

Toelichting:

Het saldo ultimo 2015 ad € 27,0 mln. Is voor ca. € 3,0 mln. beschikbaar voor lopende projecten en voor € 1,3 mln. voor extra afschrijving en inzet incidenteel nadeel op de exploitatie verhuurde panden (rb 13-11-2015 € 458.000). Het restant is beschikbaar als weerstandscapaciteit.

Samenvattend:

Totaal beschikbaar eind 2015	27,0 mln.	
Af: projecten	-3,6 mln.	
Af: extra afschrijving	-1,3 mln.	
Resteert aan weerstandscapaciteit	22,1 mln.	
Beschikbaar voor risico's vastgoed		12,1 mln.
Beschikbaar voor algemene risico's		10,6 mln.

Het weerstandsvermogen voor vastgoed is bij de begroting 2016 verhoogd van € 11,2 mln. naar 17,4 mln. Na verrekening van het MPV resultaat 2016 (- € 5,3 mln.) is € 12,1 mln. beschikbaar.
Op basis van de bij de jaarrekening geactualiseerde risico's is een minimum weerstandscapaciteit nodig van € 10 mln. voor de algemene risico's. Dit houdt dat € 0,6 mln. kan worden toegevoegd aan incidentele bestedingsruimte.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C03

Omschrijving: **Reserve Stadsontwikkelfonds**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:

Doelstelling van het fonds is het (tussentijds) mogelijk maken van initiatieven en projecten die een bijdrage leveren aan de sociale, economische en/of fysieke ontwikkeling van (delen van) de stad. Het fonds bevat ongeoormerkte middelen, opdat gedurende het gehele jaar besluiten door de raad kunnen worden genomen, waardoor flexibel kan worden ingespeeld op de kansen die zich voordoen.

Als richtlijn om middelen beschikbaar te stellen gelden de volgende criteria:

* voor kleine initiatieven is € 150.000 beschikbaar, per aanvraag max € 15.000 bij min. 50% cofinanciering door derden,
* de initiatieven moeten passen binnen de ambitie van de stad, rendement hebben voor een groot deel van de stad, verdere ontwikkelingen in de stad aanjagen, binnen een jaar uitvoerbaar zijn,
* tevens worden de bestedingen afgestemd met het budget voor burgercontacten in het kader van initiatiefrijk Zwolle,
* investeringsprojecten die met cofinanciering van mede overheden (of andere instanties) gerealiseerd kunnen worden en passen binnen de ambities van Zwolle.

In de PPN worden potentiële projecten zoveel mogelijk aangegeven. Benutting van het stadsontwikkelfonds wordt voorgelegd aan de raad.

Instelling reserve bij raadsbesluit: begroting 2015 d.d. 14-11-2014

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	4.981.000	4.981.000	
	Overige toevoegingen:			
begroting '15	weerstandsvermogen	269.000	269.000	
	Totaal overige toevoegingen	**269.000**	**269.000**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
bw 14-4-15	Broerenkwartier	15.000	15.000	
rb 11-5-15	Versnellingsactie Sociale huur (totaal € 1,5 mln.)	100.000	93.930	1.406.070
bw 30-6-15	Theaterproductie Zwolse Hermen	15.000		15.000
bw 8-12-15	Brugwachtershuisje		15.000	
begr. 2016	Binnenstad			700.000
	N35 (claim)			250.000
rb 26-10-15	Ruimte voor de Vecht			200.000
	Totaal onttrekkingen	**130.000**	**123.930**	**2.571.070**
	Stand per 31/12	**5.120.000**	**5.126.070**	**2.571.070**

Toelichting:
Na aftrek van de bestedingsrechten is er een vrije ruimte van € 2,55 mln., waarvan € 120.000 voor kleine initiatieven.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C04

Omschrijving: **Risicoreserve Sociaal Domein**

Aard van de reserve: Weerstandsreserve

Doel:
De risicoreserve sociaal domein is ingesteld om de eerste jaren de risico's in verband met de overgehevelde rijkstaken op het gebied van zorg, participatie en jeugd en de rijkskortingen op de Wmo op te kunnen vangen. De risicoberekening wordt volgens dezelfde uitgangspunten opgesteld als bij de berekening van het algemeen weerstandsvermogen. De minimumomvang bedraagt 50% van de gewogen risico's.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	0	0	
	Overige toevoegingen:			
begroting '15	Weerstandsvermogen	3.750.000	3.750.000	
PPN '16-'19	Verhoging risicoreserve	2.150.000	2.150.000	
	Totaal overige toevoegingen	**5.900.000**	**5.900.000**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**5.900.000**	**5.900.000**	**0**

Toelichting:
Bij de PPN 2016-2019 is besloten om vanuit de buffer sociaal domein incidenteel in 2016 €2,6 mln. toe te voegen aan de risicoreserve sociaal domein. Hiermee komt het beschikbare bedrag op € 8,5 mln.
Op basis van een actuele risicoberekening is een normbedrag nodig van € 5,7 mln. De ruimte boven deze norm ad € 2,8 mln. houden wij aan om eventuele verrekeningen over het jaar 2015 op te kunnen vangen.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C05

Omschrijving: **Reserve incidentele bestedingen**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
In 2002 is de reserve ingesteld met het doel eenmalige vrijkomende middelen in de reserve te storten en jaarlijks bij de PPN en begroting te besluiten over de aanwending van de gelden.
Bij de begrotingsbehandeling 2015 (november 2014) is besloten het onderdeel Stadsontwikkelfonds in een aparte reserve te storten.

Instelling reserve bij raadsbesluit begrotingsbehandeling d.d. 29 november 2002

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	3.169.496	3.169.496	
	Overige toevoegingen:			
begroting '15	Storting vanuit het begrotingsresultaat	1.100.000	1.100.000	
rb 15-06-15	Vanuit algemene concernreserve (surplus) PPN 16-19	1.137.000	1.137.000	
rb 01-06-15	Vrijval geparkeerde middelen Beter Benutten	324.000	324.000	
ppn 12-15	Vrijval Stimuleringsfonds	1.395.000	1.395.000	
	Vrijval reserve NNIEGG	910.000	910.000	
	Storting tbv exploitatie verhuurde panden		175.000	
	Verrekening (2016) met de reserve ICT (kasschuif)			200.000
	Totaal overige toevoegingen	**4.866.000**	**5.041.000**	**200.000**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
ppn 12-15	Ontwikkelingsprogramma Binnenstad	500.000	500.000	
ppn 12-15	Fundatie	25.000	0	25.000
ppn 13-16	Plankosten Binnenstad	230.000	230.000	
ppn 13-16	Exploitatie Wythmenerplas (2015 en 2016 € 55.000)	55.000	55.000	55.000
1e Berap '15	Bereikbaarheid bijdrage	1.100.000	1.100.000	
rb 7-3-16	Woonlastenfonds Sozawe	0	100.000	
begroting '15	Verrekening NUP Rijk	900.000	900.000	
begroting '15	Huurderving panden	300.000		475.000
rb 10-3-14	Gemeentelijke bijdrage knoop A28/N340			1.500.000
PPN 16-19	Diverse bestedingsbesluiten			2.605.000
begr 2016	Diverse bestedingsbesluiten			160.000
	Beeldengroep van der Capellen			100.000
	Totaal onttrekkingen	**3.110.000**	**2.885.000**	**4.920.000**
	Stand per 31/12	**4.925.496**	**5.325.496**	**4.720.000**

Toelichting:
Na verrekening met de bestedingsrechten resteert € 605.000 aan vrije bestedingsruimte. Voor een deel wordt deze ruimte ingezet voor bekostiging van Koningsdag.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C06

Omschrijving: **Reserve afkoop regelingen LVS/WI**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Het geleidelijk egaliseren van het structureel nadeel van € 0,3 mln. in de meerjarenraming als gevolg van afkoop regelingen LVS/WI gedurende een periode van 10 jaar.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 2006.085 d.d. 26-06-2006

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	30.000	30.000	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
begroting '15	jaarlijkse afdracht aan algemene middelen	30.000	30.000	
	Totaal onttrekkingen	**30.000**	**30.000**	**0**
	Stand per 31/12	**0**	**0**	**0**

Toelichting:
In 2015 heeft de laatste beschikking plaatsgevonden. De reserve wordt opgeheven.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C10

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Directie**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:

De bedrijfsvoeringreserve (BVR) Directie is ingesteld als werkbudget voor de directie voor het opvangen van concernmatige knelpunten in de bedrijfsvoering. De directie beschikt hiermee over een eigen bedrijfsvoeringreserve.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	309.521	309.521	
	Overige toevoegingen:			
rekening 2015	Resultaat bedrijfsvoering		49.942	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**49.942**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			359.462
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**359.462**
	Stand per 31/12	**309.521**	**359.462**	**359.462**

Toelichting:
Het restantbedrag 2015 dient als werkbudget voor het jaar 2016.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C50

Omschrijving: **Nog uit te voeren werken Concernstaf**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, (tijdelijk) worden geparkeerd.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	1.296.188	1.296.188	
	Overige toevoegingen:			
rekening '15	Onderzoek Asbest Stadkamer		22.878	
rekening '15	Boekenonderzoek toetreding Deventer tot GGD		4.840	
rekening '15	Arbeidsvoorwaarden lokale CAO		29.703	
rekening '15	Geluidsscherm Schoenerweg		30.500	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**87.921**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
rekening '10	Duurzaamheid	216.983	151.262	65.721
rekening '10	Compensatie werkgeversaanspraken team milieu	47.199	23.777	23.422
rekening '10	Ondersteuning bezuinigingsoperatie	639.104	365.000	274.104
jaarlijks	Arbeidsvoorwaarden lokale CAO	376.654		406.357
rekening '10	A&F-opdracht gezondheidsbeleid	16.248		16.248
rb 25-1-2016	Onderzoek Asbest Stadkamer			22.878
bw 15-12-15	Boekenonderzoek toetreding Deventer tot GGD			4.840
bw 17-2-15	Geluidsscherm Schoenerweg			30.500
	Totaal onttrekkingen	**1.296.188**	**540.039**	**844.070**
	Stand per 31/12	**0**	**844.070**	**844.070**

Toelichting:

Compensatie werkgeversaanspraken team milieu
Begin 2010 heeft Zwolle 2 mensen van de voormalige Regio IJssel-Vecht overgenomen (gepositioneerd bij het Expertisecentrum). Door Zwolle is destijds 2 jaarsalarissen gevraagd ter compensatie van werkgeverrisico's. Het risico is vanaf 2013 lager ingeschat en daarom is het bedrag toen verlaagd. In 2015 zijn door de GGD kosten (betreffende 2014) gedeclareerd van bijna € 24.000. Het restant zal in 2016 benodigd zijn ter dekking van de kosten 2015.

Ondersteuning bezuinigingsproces
Dit budget is bedoeld voor incidentele desintegratiekosten die ontstaan bij de bezuinigingsoperaties.
De beschikbaar gestelde budgetten blijven beschikbaar in 2016 via deze reserve.

Arbeidsvoorwaarden lokale CAO
Deze geoormerkte post is van het Georganiseerd Overleg (GO): het lokale overleg met de vakbonden over arbeidsvoorwaarden. In het GO worden regelmatig ideeën besproken over een zinvolle bestemming van de middelen. Tot nu toe heeft dat nog niet tot concrete voorstellen geleid, maar zal zeker gaan komen.

A&F gezondheidsbeleid
In 2016 worden op basis van het Arbobeleid initiatieven, zoals ambtenarentoertocht, weight watchers, stoppen met roken en Businessrun Zwolle, uit dit budget betaald

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C52

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Concernstaf**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringsreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringsresultaten van de eenheid.
Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruiken voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
De maximale omvang is naar rato van de loonsom voor de eenheid bepaald en wordt met ingang van 2007 jaarlijks voor de inflatie aangepast. Het vastgesteld maximum voor 2015 is € 83.000. Een negatieve stand is niet toegestaan.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 2002.094 concernmarap d.d. 09-09-2002

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	83.000	83.000	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			83.000
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**83.000**
	Stand per 31/12	**83.000**	**83.000**	**83.000**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: C53

Omschrijving: **Reserve Alg. Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De gemeente Zwolle heeft bij een verzekeringsmaatschappij een APPA Plan Risico afgesloten met als verzekerden de (voormalige) wethouders. In geval van overlijden of het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, doet deze verzekeringsmaatschappij een voorstel voor de uitvoering van het nabestaandenpensioen of de levenslange pensioenuitkering. Indien de gemeente besluit om daar geen gebruik van te maken, wordt het opgebouwde bedrag door de verzekeringsmaatschappij terugbetaald. Het desbetreffende bedrag wordt dan gestort in deze bestemmingsreserve. Hieruit worden de maandelijkse uitkeringen aan rechthebbenden gedekt. Het risico (voor- of nadeel) van het uitgekeerde bedrag in relatie tot de maandelijks te betalen uitkeringen ligt bij de gemeente.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr.2010.108 Berap d.d. 28-06-2010

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	1.120.942	1.120.942	
	Overige toevoegingen:			
	Overdracht opgebouwd kapitaal (2 ex-wethouders)		407.956	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**407.956**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			1.429.169
	Uitkering rechthebbenden (ex-wethouders)		99.729	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**99.729**	**1.429.169**
	Stand per 31/12	**1.120.942**	**1.429.169**	**1.429.169**

Toelichting:
In 2015 zijn van Loyalis kapitaalbedragen ontvangen m.b.t. 2 voormalige wethouders voor een totaal van bijna € 408.000.
De voorziening APPA heeft geen betrekking op deze reeds gestorte bedragen. Het risico zoals hierboven is benoemd bestaat nog voor deze toekomstige pensioenuitkeringen. De toekomstige kapitaalstortingen die door Loyalis worden uitgekeerd, zullen indien nodig worden aangevuld vanuit de voorziening APPA wanneer blijkt dat een kapitaalstorting te laag is.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: E03

Omschrijving: **Kapitaallasten wagenpark**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Jaarlijkse tegenvallers kapitaallasten/boekwaarde wagenpark worden verrekend met de egalisatiereserve kapitaallasten wagenpark.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. jaarrekening 2005 d.d. 2006

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	52.204	52.204	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:		17.204	35.000
	Totaal onttrekkingen	**0**	**17.204**	**35.000**
	Stand per 31/12	**52.204**	**35.000**	**35.000**

Toelichting:
€ 17.204 vrijval omdat er nog 10 auto's zijn van voor 2013.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: E04

Omschrijving: **Civiele infrastructuur**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Een gelijkmatige verdeling van onderhoudskosten over de jaren gebaseerd op het meerjarenonderhoudsprogramma buitengewoon onderhoud van wegen. Voeding van de reserve vindt plaats door een jaarlijkse storting t.l.v. de staat van baten & lasten alsmede uit het saldo van de baten en lasten voortvloeiende uit de aanleg respectievelijk vervanging van kabels en leidingen (straatwerk).

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	156.485	156.485	
	Overige toevoegingen:			
	storting t.l.v. exploitatie	388.800	388.800	
	Degeneratievergoeding 2014+2015 K&L		333.845	
	Totaal overige toevoegingen	**388.800**	**722.645**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			333.847
	buitengewoon onderhoud hoofdwegen	545.283	545.283	
	Totaal onttrekkingen	**545.283**	**545.283**	**333.847**
	Stand per 31/12	**2**	**333.847**	**333.847**

Toelichting:
De stortingen in de reserve voor de vergoeding herstraten aanleg kabels en leidingen worden aangewend om toekomstig buitengewoon onderhoud te kunnen bekostigen. Het restant per eind 2015 zal in 2016 besteed worden.
Vanaf 2013 is een dalende trend te zien in de vergoedingen herstraten aanleg kabels en leidingen, vanwege minder werkzaamheden die uitgevoerd worden.
Vanaf 2017 zal minder geld voor buitengewoon onderhoud beschikbaar zijn. Het beschikbare bedrag voor € 2017 zal ca. € 480.000 bedragen. Dat is bijna € 300.000 lager dan het beschikbare bedrag voor 2016.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: E05

Omschrijving: **Onderhoud Recreatieplassen**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Instandhouding, beheer en onderhoud van de recreatieplassen. Vnl. gebouwen, terrein en verharding.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	276.325	276.325	
	Overige toevoegingen:			
berap 2015-1	storting t.l.v. exploitatie	6.050	6.050	
begroting '15	storting t.l.v. exploitatie (Wijthemerplas)	10.125	10.125	
	Totaal overige toevoegingen	**16.175**	**16.175**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			292.500
	Groot onderhoud cf MJOP	41.596	0	
	Totaal onttrekkingen	**41.596**	**0**	**292.500**
	Stand per 31/12	**250.904**	**292.500**	**292.500**

Toelichting:
In 2015 was een aantal groot onderhoudswerkzaamheden (aan sanitaire units en het terrein) gepland dat niet uitgevoerd is. In 2015 is door een commerciële exploitant een waterskibaan met paviljoen gerealiseerd. In 2015 was o.a. de vervanging van de sanitaire units voorzien. Door de komst van de sanitaire voorzieningen in het paviljoen wordt onderzocht of alle units vervangen zouden moeten worden. In de loop van 2016 wordt hierover een voorstel aan de raad voorgelegd. Er zal een financiële doorrekening gemaakt worden (samen met 't Kleine Veer) waarbij onderzocht zal worden hoe dit onderdeel op termijn kostendekkend geëxploiteerd zal kunnen worden.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: E06

Omschrijving: **Onderhoud Kleine Veer**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Instandhouding, beheer en onderhoud van de veerverbinding "het Kleine Veer".

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	70.117	70.117	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	Aanpassingen aan dek	70.117		70.117
	Totaal onttrekkingen	**70.117**	**0**	**70.117**
	Stand per 31/12	**0**	**70.117**	**70.117**

Toelichting:
In 2015 heeft vervanging van de motor plaatsgevonden. De vervanging van de motor is grotendeels door de Provincie bekostigd. Voor het overige deel is incidenteel dekking gevonden binnen de exploitatie. De aanpassingen aan het dek zullen in 2016 gerealiseerd worden.

Er zal een financiële doorrekening gemaakt worden waarbij onderzocht zal worden hoe dit onderdeel op termijn goedkoper (evt. kostendekkend) geëxploiteerd zal kunnen worden.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: E07

Omschrijving: **Gronddepot**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Egalisatie van de voor- en nadelige exploitatie van het gronddepot

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	218.306	218.306	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			159.796
	update bodemkwaliteitskaart	40.000	23.958	
	boeking t.g.v. exploitatie		34.552	
	Totaal onttrekkingen	**40.000**	**58.510**	**159.796**
	Stand per 31/12	**178.306**	**159.796**	**159.796**

Toelichting:
Het gemeentelijk gronddepot is niet kostendekkend. Er heeft wederom een onttrekking aan de reserve gronddepot moeten plaatsvinden. Voor het aanleveren van grond op het depot hanteren wij een marktconform tarief. Ook in 2015 is de hoeveelheid aangeleverde grond ver achter gebleven bij het noodzakelijk aantal m3 voor een sluitende exploitatie. Er loopt een onderzoek of het gronddepot in stand moet blijven.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: E50

Omschrijving: **Nog uit te voeren werken Expertisecentrum**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, (tijdelijk) worden geparkeerd.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	2.440.028	2.440.028	
	Overige toevoegingen:			
begroting '15	monumentenzorg t.l.v. exploitatie	40.700	40.700	
BW 1-12	Wijkboerderij Stadshagen	22.000	22.000	
rekening 2015	Areaaluitbreiding VCN 2015		10.000	
rekening 2015	openstaande opdrachten bedrijfsvoering		35.225	
rekening 2015	openstaande opdrachten monumentenzorg		59.057	
rekening 2015	excessieve opgravingen (rest mdl begr 2015)		3.359	
rekening 2015	afkoopsom Wijthmenerplas		55.000	
rekening 2015	openstaande opdrachten BOR		496.893	
	Totaal overige toevoegingen	**62.700**	**722.235**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
begroting '08	burgerparticipatie	6.742	6.742	0
ppn '08	mj.inc.nw.beleid: archeol.excessieve opgravingen	79.970		79.970
begroting '08	inc.nw.beleid rest.fontein v.Nahuyspl./Passiebloem	35.641	35.641	0
begroting '09	mj.inc.nw.beleid monumentensubsidies (proj.subs)	12.349	3.985	8.364
rekening '10	mj.inc.nw.beleid inv en uitbr monumentenlijst	11.115	11.115	0
rekening '11	mj.inc.nw.beleid monumentensubsidies (proj.subs)	38.000		38.000
rekening '11	mj.inc.nw.beleid inv en uitbr monumentenlijst	65.000	6.690	58.310
rekening '11	inc.nw.beleid Modernisering Monumentenzorg	93.125		93.125
begroting 2012	mj.inc.nw.beleid monumentensubsidies (proj.subs)	38.000		38.000
rekening '12	openstaande opdrachten (verplichtingen)	35.600	35.600	0
begroting '10	restauratie Algemene Begraafplaats	19.206	19.200	6
rest.krediet	wijkboerderij Stadshagen	89.385		89.385
rb 10.091	afkoopsom onderh. Bep Wiersmapad (20 jaar vanaf'13)	42.995	2.400	40.595
rekening '10	afkoop onderhoud artistieke kunstwerken (8 jaar)	35.975		35.975
rekening '07	afk. onderh. Sted. Bepl. Aa-landen (10 jaar vanaf '10))	44.308		44.308
rekening '07	afk. beheer budget Zalné (10 jaar vanaf 2010)	30.000		30.000
rekening '11	afkoopsom onderh. Westerveldse Aa (10 jaar vanaf'12)	124.800		124.800
berap 2013	afkoopsom Provincie voor exploit. Wijthmenerplas	315.455		315.455
berap 2013	afkoopsom Provincie voor exploitatie Kleine Veer	96.321	8.506	87.815
berap 2013	afkoopsom Provincie voor exploit. Recr. Fietspaden	26.871	17.849	9.022
dt 23-10-13	afwikkeling inrichting gemeentewerf (Rova-gemeente)	24.596		24.596
begroting 2013	mj.inc.nw.beleid monumentensubsidies (proj.subs)	38.000		38.000
Begr. 2013/14	Mj.inc.nw.beleid exploitatie Wijthmenerplas	110.000	0	165.000
rekening '13	openstaande opdrachten Monumentenzorg	7.113	7.113	0
rekening '13	excessieve opgravingen (rest mdl begr 2013)	7.411		7.411
rekening '13	Bomenfonds - BOR	38.118		38.118
begroting '14	Monumentensubsidies t.l.v exploitatie	35.860	25.324	10.536

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
rekening '14	openstaande opdrachten monumentenzorg	42.635	35.894	6.741
berap 2015	val beveiliging Peperbus (inc nieuw beleid 2014)	59.476	59.476	0
rekening '14	excessieve opgravingen (rest mdl begr 2014)	6.638		6.638
rekening '14	openstaande opdrachten progr IBOR	763.038	763.037	
rekening '14	afkoopsom BOR VRI	17.106		17.106
	compensatie prijsinflatie vm. WZ	49.180		49.180
begroting '15	Monumentensubsidies t.l.v exploitatie	40.700		40.700
BW 1-12	Wijkboerderij Stadshagen	22.000		22.000
rekening 2015	Areaaluitbreiding VCN 2015			10.000
rekening 2015	openstaande opdrachten bedrijfsvoering			35.225
rekening 2015	openstaande opdrachten monumentenzorg			59.057
rekening 2015	excessieve opgravingen (rest mdl begr 2015)			3.359
rekening 2015	openstaande opdrachten BOR			496.893
	Totaal onttrekkingen	**2.502.728**	**1.038.572**	**2.123.691**
	Stand per 31/12	**0**	**2.123.691**	**2.123.691**

Toelichting:

Openstaande opdrachten

Betreft eind 2015 in uitvoering zijnde opdrachten zowel intern als extern die in 2016 zullen worden afgerond.

Excessieve opgravingen
Eenmalig beschikbaar gesteld vanwege de wettelijke regeling dat archeologische kosten van bodemverstoringen voor rekening van de gemeente komen wanneer deze redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de veroorzaker behoren te blijven (excessieve kosten). Bij het vaststellen van het archeologiebeleid is besloten om incidenteel middelen beschikbaar te stellen waaruit de excessieve kosten kunnen worden voldaan conform de Regeling Excessieve Opgravingskosten Zwolle. Daarmee wordt o.a. voorkomen dat ad hoc een beroep op de algemene middelen wordt gedaan, proceduretijd niet wordt gehaald en (bouw)plannen onnodig lang worden vertraagd. In de perspectiefnota 2013 is € 200.000 ingeleverd.

Restauratie fontein van Nahuysplein en molen Passiebloem (2013)
Subsidie restauratie fontein is vastgesteld. Vanwege een lagere aanbesteding is de restauratie lager uitgevallen. De resterende beschikbare (eigen) middelen ad € 36.000 waren gereserveerd totdat de vaststelling van de subsidie door het Rijk voor de restauratie molen Passiebloem heeft plaatsgevonden. Inmiddels is deze subsidie vastgesteld op de gedeclareerde kosten en kan deze € 36.000 vrijvallen.

Burgerparticipatie en Meerjarig Incidenteel Nieuw Beleid investeringen en uitbreiding monumentenlijst
De resterende middelen zijn voor afronding van de projecten in 2016

Meerjarig incidenteel nieuw beleid monumentensubsidies (projectsubsidies)
Van 2009 t/m 2012 meerjarig incidenteel toegekend voor projectsubsidies. Resterende middelen in de reserve worden gebruikt bij een aanvraag voor subsidie.

Inc. Nieuw beleid Modernisering Monumentenzorg
Middelen beschikbaar gesteld om te voldoen aan de wettelijke bepaling van het bro. Cultuurhistorische waarden moeten worden geïnventariseerd en in het bestemmingsplan verankerd. De grote inventarisatie is in proces (met verplichtingen) en vervolgproces met o.a. vertaling naar bestemmingsplan vraagt beschikbare middelen.

Wijkboerderij Stadshagen
In 2016 zal de nieuwbouw plaatsvinden en zal het bedrag van € 89.385 daarvoor worden aangewend.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: E52

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Expertisecentrum**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringsreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringsresultaten van de eenheid.
Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruiken voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
De maximale omvang is naar rato van de loonsom voor de eenheid bepaald en wordt met ingang van 2007 jaarlijks voor de inflatie aangepast. Het vastgesteld maximum voor 2015 is € 428.000. Een negatieve stand is niet toegestaan.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 2002.094 concernmarap 2002 d.d. 09-09-2002

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	428.000	428.000	
	Overige toevoegingen:			
	resultaatbestemming 2015		46.816	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**46.816**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			428.000
	formatieven tlv BVR	92.956	46.816	
	Totaal onttrekkingen	**92.956**	**46.816**	**428.000**
	Stand per 31/12	**335.044**	**428.000**	**428.000**

Toelichting:
De werkelijke kosten zijn voor één bovenformatieve medewerker en zijn .t.l.v. deze bedijfsvoeringsreserve gebracht.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O01

Omschrijving: **Alg. bedrijfsreserve Vastgoed**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Verrekening van stortingen uit grondexploitaties (winst name) en onttrekkingen voor het treffen van voorzieningen.
Één keer per jaar wordt de hoogte van de reserve bepaald en wordt bij de vaststelling van de jaarlijkse MPV vastgesteld of de reserve moet worden aangevuld vanuit het concern of dat een bedrag kan worden afgedragen aan het concern.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	1.121.692	1.121.692	
	Overige toevoegingen:			
	corr.2012 Holtenbroek		-8.772	
	resultaat erfpacht	137.988	200.245	
	resultaat verhuurde gronden	234.145	135.987	
MPV2016	aanzuivering saldo Algemene Reserve Vastgoed		5.324.389	
	Totaal overige toevoegingen	**372.133**	**5.651.849**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	corr.Bos&Buitenplts/Rechtbank/Holtenbroek		-49.862	
	corr.2013 GREX van Pallandtmarke		-15.631	
Rb 9-2-15	Wijthmenerplas, Leisure	70.000		
Bw 28-4-15	Oosterenk wijz.parkeren	25.000		
Rb 1-6-15	Voorber.krediet planontw. Voorsterpoort	105.849	152.435	
	resultaat Recht van Opstal	80.878	44.064	
	resultaat NNIEGG		2.113.563	
	groot onderhoud Rieteweg			57.066
MPV 2014	Bijdrage Stimulering dure woningen			900.000
	juridische verplichtingen			22.500
MPV 2016	storting in Algemene Voorziening Vastgoed		3.549.406	
	Totaal onttrekkingen	**281.727**	**5.793.975**	**979.566**
	Stand per 31/12	**1.212.098**	**979.566**	**979.566**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O04

Omschrijving: **Stimuleringsreserve podiumkunsten**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Op 7 maart 2000 is bij het raadsbesluit tot realisatie van de Grote Podiumaccommodatie besloten tot het instellen van een reserve, waaruit gedurende een reeks van jaren de lasten van podiumkunsten gedekt kunnen worden.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. d.d. 7 maart 2000

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	10.301	10.301	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			10.301
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**10.301**
	Stand per 31/12	**10.301**	**10.301**	**10.301**

Toelichting:
Het restant van deze reserve wordt in 2016 ingezet ten behoeve van evenementenbeleid.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O05

Omschrijving: **Onderhoud wijk- en buurtcentra**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Dekking van de kosten voor groot onderhoud aan wijk- en buurtcentra.
Voeding: jaarlijkse storting ten laste van de exploitatie.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	47.379	47.379	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			47.379
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**47.379**
	Stand per 31/12	**47.379**	**47.379**	**47.379**

Toelichting:
Het restant in deze reserve is nodig voor de dekking van kosten van het groot onderhoud aan de wijk- en buurtcentra. Op basis van de werkelijke onderhoudskosten wordt jaarlijks bepaald of er een storting of dotatie nodig is.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O06

Omschrijving: **Onderhoud sportaccommodaties**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bestaande onderhoudsreserve sportaccommodaties is bestemd voor onderhoud sporthallen en (groot) onderhoud buitensport accommodaties

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	610.336	610.336	
	Overige toevoegingen:			
begroting'15		230.884	230.884	
	Totaal overige toevoegingen	**230.884**	**230.884**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			538.499
begroting'15	kapitaallasten investeringen kleedkamers	38.357	38.357	
begroting'15	onderhoud buitensportaccommodaties	340.089	264.364	
	Totaal onttrekkingen	**378.446**	**302.721**	**538.499**
	Stand per 31/12	**462.774**	**538.499**	**538.499**

Toelichting:
Deze reserve bestaat per 31-12-2015 uit:
a. onderhoud sportparken
b. onderhoud sporthallen

Toelichting op afwijkende onttrekkingen:

Onderhoud buitensportaccommodaties: Deze onttrekking hangt samen met de onderhoudskosten EC. Er zijn minder kosten gemaakt omdat diverse begrote werkzaamheden zijn verschoven naar het volgende begrotingsjaar. Hierdoor hoefde er minder onttrokken te worden aan de reserve.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O12

Omschrijving: **Dekking kapitaallasten Morsestraat**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Reserve ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van het pand aan de Morsestraat 9-13 (gemeentewerf).

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	299.123	299.123	
	Rente toevoeging:	10.469	10.469	
	Stand per 1-1 na rente	**309.592**	**309.592**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			288.275
	res.verr.kapt.lst.werf		21.317	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**21.317**	**288.275**
	Stand per 31/12	**309.592**	**288.275**	**288.275**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O13

Omschrijving: **Reserve dekking kapitaallasten verbouw Stadhuis/Stadskantoor**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Bij B&W-besluit is besloten éénmalige gemeentelijke middelen in te zetten voor de financiering van de verbouw van het Stadhuis en Stadskantoor. Op grond van wettelijke regeling mogen de gemeentelijke middelen niet ineens op een economisch actief worden afgeboekt. De middelen zijn in deze reserve gestort en jaarlijks worden de kapitaallasten van de investering uit de reserve gedekt.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	479.000	479.000	
	Rente toevoeging:	16.765	16.765	
	Stand per 1-1 na rente	**495.765**	**495.765**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			434.667
	kapitaallasten verbouw stadhuis en stadskantoor	61.098	61.098	
	Totaal onttrekkingen	**61.098**	**61.098**	**434.667**
	Stand per 31/12	**434.667**	**434.667**	**434.667**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O18

Omschrijving: **Dekking kapitaallasten kunstgrasvelden**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Bij raadsbesluit is besloten éénmalige gemeentelijke middelen in te zetten voor de financiering van kunstgras op diverse sportaccommodaties. Op grond van wettelijke regeling mogen gemeentelijke middelen niet ineens op een economisch actief worden afgeboekt. De middelen zijn in deze reserve gestort en jaarlijks worden de kapitaallasten van de investering uit de reserve gedekt.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	2.021.468	2.021.468	
	Rente toevoeging:	70.751	70.751	
	Stand per 1-1 na rente	**2.092.219**	**2.092.219**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			1.860.207
begr.2015	kapitaallasten kunstgrasvelden	232.012	232.012	
	Totaal onttrekkingen	**232.012**	**232.012**	**1.860.207**
	Stand per 31/12	**1.860.207**	**1.860.207**	**1.860.207**

Toelichting:

Gereserveerde lasten afschrijving tot en met:
2020 € 65.825 per jaar toplaag HTC/WVF/ZAC +
2022 € 18.538 per jaar toplaag Be Quick +
2022 € 45.562 per jaar toplaag Berkum/Zw. Boys +
2023 € 13.188 per jaar toplaag SVI +
2024 € 20.523 per jaar toplaag WVF. +
2024 € 16.933 per jaar toplaag Tempo 91 +
2025 € 20.164 per jaar toplaag Marslanden +
2035 € 16.239 per jaar fundering
2037 € 4.773 per jaar fundering
2037 € 8.697 per jaar fundering
2038 € 4.964 per jaar fundering
2039 € 5.131 per jaar fundering
2040 € 5.041 per jaar fundering

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O20

Omschrijving: **Toekomstige exploitatie gronden**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Bij MPV 2007 ingestelde bestemmingsreserve ter vereffening van het begrootte exploitatieresultaat op Nnieg-gronden voor de komende 10 jaar. Met de Nota Grondvoorraadbeleid 2011-2014 is besloten aan te sluiten op de gemeentelijke systematiek van meerjarenraming n.l. 4 jaar. Verrekening vindt plaats met de Algemene Reserve Vastgoed.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. MPV 2007 d.d.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	8.075.688	8.075.688	
	Rente toevoeging:	282.649	282.649	
	Stand per 1-1 na rente	**8.358.337**	**8.358.337**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			0
	Rente nniegg	-13.995		
	Vrijval reserve nniegg	8.350.000	8.358.337	
	Totaal onttrekkingen	**8.336.005**	**8.358.337**	**0**
	Stand per 31/12	**22.332**	**0**	**0**

Toelichting:
Bij de begrotingsbehandeling 2016 is besloten om met ingang van 2016 het nadelig resultaat op de NNIEGG structureel in het resultaat te verwerken. Hierdoor vervalt de functie van deze reserve en kan deze worden opgeheven.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O21

Omschrijving: **Stadsuitleg**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Bestemd voor het treffen van zgn. bovenwijkse voorzieningen (voorzieningen die buiten een bestemmingsplan zijn gelegen, en dienstbaar zijn aan meerdere plannen/wijken; onder andere aanleg toeleidingswegen, bouw van viaducten, bruggen, duikers, fietsvoorzieningen etc.)

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	13.841.488	13.841.488	
	Overige toevoegingen:			
Meerjarenprognose Vastgoed (MPV)	Stortingen ten laste van grondexploitaties	150.000	48.460	1.000.000
PPN 2014-2017	Bijdrage Stadsontwikkelfonds			250.000
	Totaal overige toevoegingen	**150.000**	**48.460**	**1.250.000**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
Rb 08.033	Ceintuurbaan (fase 3, 4 en 5)	530.269	109.790	420.479
Rb 08.092	Toekomst Kamperlijn inclusief fietsspoorbrug Blaloweg	2.530.025	1.459.390	6.170.635
Rb 11.043	Kabels en Leidingen	74.552		74.552
Rb 24-09-12 + Rb 14-05-14	Reconstr. Roelenweg/fietsroute Stadshagen-centrum	168.480	168.480	0
Rb 22-04-13	Shellterrein Hornbach / kruispunt Blaloweg	1.005.788	20.823	984.965
Rb 11-03-14	N340 gem. bijdr. aan knoop obv convenant provincie	3.000.000		3.000.000
Berap 2014-2	Beter Benutten 2.0	2.371	2.371	0
	Ring van Zwolle (vrijval bezuinigingen 2015)	1.000.000	1.000.000	0
Berap 2015-2	Vrijval reserve o.b.v. de meldingen berap 2015-2	294.089		294.089
Berap 2015-2	Knelpunt Ceintuurbaan; verdubbeling oprit A28	450.000	416	449.585
	Totaal onttrekkingen	**9.055.574**	**2.761.269**	**11.394.305**
	Bestedingsvoornemens:			
PPN 2014-2017	N35 reservering tbv risico			250.000
MPV	Nieuwe bestedingsvoornemens obv bijdragen grondexploitaties			734.374
	Totaal bestedingsvoornemens:	**0**	**0**	**984.374**
	Stand per 31/12	**4.935.914**	**11.128.679**	**11.128.679**

Toelichting:
De reserve Stadsuitleg wordt gevoed vanuit de diverse grondexploitatie-projecten (in verband met bovenwijkse voorzieningen door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen) en vanuit de PPN (in verband met voorzieningen voor de bestaande stad).

De bijdragen die vanuit de diverse grondexploitaties worden gestort zijn gebaseerd op de MPV. De bedragen zijn afhankelijk van de gerealiseerde grondverkopen. Realisatie van de geprognosticeerde stortingen zal in de toekomst dus moeten blijken. Van 2004 t/m 2013 waren de bijdragen aanzienlijk lager dan geraamd. Om te voorkomen dat de reserve al wordt toegedeeld voordat daadwerkelijke storting is gerealiseerd, wordt het voorzichtigheidsprincipe gehanteerd en wordt rekening gehouden met een gemiddelde storting van € 350.000 per jaar. Vanaf 2009 is de bijdrage stapsgewijs als gevolg van de kredietcrisis verder afgeraamd. Voor 201 was daarom voorzichtigheidshalve maar € 150.000 geraamd.
Als gevolg van de (meevallende) werkelijke afdracht in 2014 vanuit de grondexploitaties en de signalen van een zich langzaam herstellende conjunctuur is de verwachting van de gemiddelde storting stapsgewijs naar boven bijgesteld tot een storting van € 200.000 in 2016 e.v.. Op grond van de in 2015 toch weer tegenvallende afdracht zal deze aanname bij het opstellen van de begroting 2017 nogmaals worden herijkt.

De stortingen en onttrekkingen van de grote infra-projecten wijken over het algemeen binnen een jaarschijf altijd af van de raming. De jaarschijf wordt geraamd op basis van inschattingen van investeringsverloop maar ook van het verloop van andere inkomsten en subsidies. Het betreft verschuivingen in tijd, hogere onttrekkingen nu betekenen lagere onttrekkingen in de komende jaren, en omgekeerd.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O22

Omschrijving: **Recreatieve voorzieningen**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Financiering van bosaanleg voortvloeiende uit 'Zwolle Beter met Bos en Recreatie' en overige recreatieve voorzieningen.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	52.092	52.092	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
berap 2015-2	Vrijval middelen (2e Berap 2015)	40.000	40.000	
rb 10/015	Afwikkeling uitv.progr. Noordelijke Stadsrand / NLY	1.884	0	1.884
	Knelpunten recreatieve voorzieningen:			
rb 11/156	- rustpunten (cofinancieringsdeel gemeente)	7.807	0	7.807
rb 11/156	- wandelnetwerk (cofinancieringsdeel gemeente)	2.401	0	2.401
	Totaal onttrekkingen	**52.092**	**40.000**	**12.092**
	Stand per 31/12	**0**	**12.092**	**12.092**

Toelichting:
Het wandelnetwerk en het Rondje Zwolle zijn in resp. 2014 en 2015 (her)ontwikkeld. In 2014 is het Wandelnetwerk voor het eerst in de vorm van een kaart opgeleverd. Er is nu één jaar ervaring mee opgedaan en er zijn het komend jaar als gevolg daarvan nog aanpassingen nodig. Dit geldt zeker ook voor de komende twee jaar met verwachte ontwikkelingen in bijvoorbeeld Stadsbroek en Langenholte. Hier zijn ook nieuwe “Rustpunten” (dat zijn particuliere initiatieven die langs routes worden gerealiseerd) te verwachten.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O23

Omschrijving: **Parkeren**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Dekking van investeringen ten behoeve van het parkeren in het centrumgebied van Zwolle, alsmede de exploitatielasten daarvan en dekking van de kosten van maatregelen ter bevordering van het gebruik van ander vervoer dan een auto voor het bezoek aan de binnenstad van Zwolle (flankerend beleid).

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	5.720.004	5.720.004	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal resultaat exploitatie Expertisecentrum (storting)	2.381.523	2.951.886	
BW 28-01-2013	Fietsstalling RodeToren-plein	115.300	115.300	
Rekening 2015	Reservering openstaande verplichtingen		284.924	
	Totaal overige toevoegingen	**2.496.823**	**3.352.110**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
rb 08-12-14	Afschaffen afkoopregeling Parkeren	100.000	100.000	
Rekening 2014	Parkeren Ontwikkeling (B&L)	1.219.445	1.219.521	
Rb 04.100	Fietsparkeren binnenstad + station	71.525	65.300	6.225
Rb 11.136	Uitwerking plan fietsparkeren	-16.627	-30.437	13.810
Rb 11.137	Parkeergarage Diezerpoort opwaardering en groot onderh.	20.978		20.978
Rb 12-12-2011	Buitengewoon onderhoud Noordereiland	382		
Rb 09-11-2012	Uitwerkingsplan financiën en tarifering	150.000		150.000
Rb 03-02-2014	Dubbelgebruik en samenvoegen sectoren	50.000		50.000
RB 16-06-2014	Doorontwikkeling parkeerregulering schilwijken	22.183	16.235	5.948
Rb 13-05-13	Uitwerkingsplan innovatie parkeren	349.146	254.238	94.908
bw 08-05-12	Thorbeckegracht	30.844	3.010	27.834
Rb 09-09-14	Fietsparkeren fase 3	42.570	5.860	36.710
Rb 15-12-2014	Project Binnenstad-Melkmarkt	300.000	201.132	98.868
Rb 12-1-15	Kentekenparkeren	420.000	364.335	55.665
Rb 11-05-15	Saneringskosten Noordereiland	628.680	628.860	
BW 12-05-15	Tijdelijk fietsparkeren Melkmarkt-Voorstraat	36.000		36.000
Rekening 2014	Gereserveerde verplichtingen	391.442	391.442	284.924
Berap 2015-2	Vrijval reserve obv doorlichting	247.000		247.000
	Totaal onttrekkingen	**4.063.568**	**3.219.495**	**1.128.871**
	Stand per 31/12	**4.153.259**	**5.852.618**	**1.128.871**

Toelichting:
In het kader van de begroting 2016 en het vaststellen van de tarievennota 2016 is de reserve parkeren meerjarig doorgerekend op basis van 'bestaand beleid'. Om een goed meerjarig beeld te hebben, is de reserve doorgerekend t/m 2026.

Het bestaand beleid is doorgerekend op basis van de resultaten van de jaarrekening 2015 en de begroting 2016 t/m berap 2016-1. Hierin is op basis van de bestaande besluitvorming rekening gehouden met:
• sluiting parkeerdek Noordereiland ultimo 2016; in 2017 betekent dat een lager exploitatieresultaat EC van ca € 450.000
• de parkeertarieven welke zijn vastgesteld overeenkomstig de goedgekeurde bezuinigingsplannen; hierdoor stijgt het resultaat (storting) in 2016 vanuit de parkeerexploitatie EC in de reserve èn de afdracht aan de algemene middelen met € 640.000.
• netto budgetten (exclusief overhead); vanaf 2016 worden deze overheadkosten separaat verantwoord op de gemeentebegroting als gevolg waarvan de parkeerbudgetten fors lager zijn (EC € 750.000 en Ontwikkeling € 55.000), per saldo dus € 805.000 hogere inkomsten in de

reserve vanuit de exploitaties van EC en Ontwikkeling) maar is de afdracht vanuit de parkeerreserve aan de algemene middelen (ter dekking van deze overhead) daarmee opgehoogd.
• de nog openstaande restantkredieten (EC € 435.000 en Ontwikkeling € 172.000); in 2016 wordt rekening gehouden met deze uitgaven.

• de start van de exploitatie van de parkeergarage Katwolderplein; op basis van de besluitvorming in 2017 in de cijfers van Ontwikkeling met een aanloopverlies van € 720.000
Bovengenoemde punten verklaren tevens de forse afwijkingen van de jaarresultaten van het EC en Ontwikkeling voor 'parkeren' tussen de verschillende boekjaren (2015-2016-2017).

Binnen de reserve staan middelen gereserveerd voor komende investeringsverplichtingen:

• 1,3 mln (restant) in 2017 t.b.v. de bodemsanering gebiedsontwikkeling Noordereiland (11 mei 2015 werd voor gedeeltelijke sanering al een bedrag van € 628.680,- beschikbaar gesteld)
• Actieplan fietsparkeren binnenstad
• parkeergarage Noordereiland/ resterende bouwopgave van parkeerplaatsen.
Naast het bestaand beleid wordt ook een inschatting gemaakt van de investeringswensen (nieuw beleid) voor de komende jaren.

Parkeren en fietsparkeren zullen de komende jaren uitdrukkelijk ingezet worden om de ambitie om tot de “top 5 van de Nederlandse binnensteden” te gaan horen waar te kunnen maken. Het koersdocument, het implementatieplan (met pilots en onderzoeken) en de 6 uitwerkingsplannen zijn ambitieus van aard.
In het kader van de bezuinigingen wordt ook expliciet gekeken naar de reserve parkeren.
Om de gezondheid van de reserve te bepalen kan het beste gekeken worden naar de verwachte groei, dus het jaarlijkse exploitatieresultaat minus de structurele afdracht aan het concern. Dit is het bedrag wat jaarlijks beschikbaar komt voor nieuw beleid. Dit is de komende 5 jaren gemiddeld € 320.000 per jaar.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O24

Omschrijving: **Stimuleringsfonds volkshuisvesting**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Zwolle participeert met ingang van 1996 in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting van het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. Dit fonds wordt primair gevoed door de dividenduitkeringen van het Bouwfonds die de deelnemers ontvangen, het Bouwfonds biedt aanvullende financieringsvoordelen. Doel van het fonds is verbetering van de kwaliteit van de volkshuisvesting en de gebouwde omgeving. Hiertoe worden laagrentende leningen verstrekt i.s.m. het Bouwfonds. De financiële transacties voor de gemeente Zwolle worden via dit fonds verantwoord. E.e.a. volgens Rb. 96/159.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 1996.159 d.d.1996

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	3.792.392	3.792.392	
	Overige toevoegingen:			
berap 2015-2	Toev reserve ISV Startersleningen	245.324	245.325	
	Totaal overige toevoegingen	**245.324**	**245.325**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
Begroting 2015	Vrijval afgesloten startersleningen voor 1-1-2013	2.100.000	2.100.000	
PPN 12-15	Vrijval overige leningen	1.395.000	1.395.000	
berap 2015-2	Kosten SVN	18.630	16.971	
berap 2015-2	Omslag rente startersleningen vanaf 2013	40.762	40.770	
berap 2015-2	Vrijval stimuleringsfonds 1681	483.324	484.976	
	Totaal onttrekkingen	**4.037.716**	**4.037.717**	**0**
	Stand per 31/12	**0**	**0**	**0**

Toelichting:

In het kader van de nieuwe ronde bezuinigingen is er besloten om deze reserve vrij te laten vallen. Door deze vrijval is er gekozen voor een andere financieringsconstructie. De rentelasten, de kosten SVN en de rente baten van de verstrekte leningen via het stimuleringsfonds worden in de begroting 2016 opgenomen.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O25

Omschrijving: **Hoofdinfrastuctuur Stadshagen (HIS)**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Deze bestemmingsreserve heeft tot doel alle middelen voor de aanleg van de (regionale)hoofdinfrastructuur rond Stadshagen te centraliseren. Dit is nodig gezien de lange uitvoeringsduur alsmede de substantiële bedragen die hiermee gemoeid zijn.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 2003.128 d.d. 06-10-2003

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	5.779.570	5.779.570	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			3.507.966
Rb 11/055	Bijdrage aan project HIS	3.778.873	2.271.604	
	Totaal onttrekkingen	**3.778.873**	**2.271.604**	**3.507.966**
	Stand per 31/12	**2.000.698**	**3.507.966**	**3.507.966**

Toelichting:
Bij raadsbesluit van 2004, 2006, 2008 en 2011 is in totaal een krediet van € 97,0 mln. beschikbaar gesteld voor de realisatie van de totale HoofdInfrastructuur Stadshagen (HIS). Op basis van de actualisatie van 2011 (Rb 11.055) werd het tekort op het programma gedekt, en werden zelfs voordelen behaald door optimalisatie van het programma, goede aanbestedingsresultaten en hogere rente in verband met uitstel investeringen. Als gevolg daarvan is de laatste storting van € 5,4 mln. vanuit de grondexploitatie aan de reserve vervallen en is daarnaast in 2011 € 3,1 mln. en in 2013 € 0,6 mln. vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen.

Aanvullend op de besluitvorming van het krediet van € 97,0 mln. in 2011 is het krediet voor de fiets/spoorbrug Blaloweg (€ 4,48 mln) overgeheveld naar een apart project, is aanvullend krediet voor de Boeierweg beschikbaar gesteld in verband met extra BDU (€ 0,4 mln), zijn een tweetal bijdragen (€ 1 mln) van RWS (€ 0,2 tbv geluidsscherm) en project ILG (€ 0,85 mln. tbv fietspad NLY) toegevoegd, werd het budget verlaagd (€ 0,4 mln) tgv afgeraamde verkoopopbrengsten en is € 3,0 mln. vrijgevallen in verband met aanbestedingsvoordelen tgv project knoop N340. Hierdoor is het huidige krediet € 90,6 mln.
Voor de verdere onderbouwing zie de betreffende besluiten.

T/m 2015 is er inmiddels € 85,9 mln. geïnvesteerd, waardoor er nog € 4,7 mln. in de komende jaren kan worden besteed. Hiervan wordt € 3,5 mln. gedekt uit de reserve HIS.

Op dit moment worden de laatste deelprojecten voorbereid c.q. zijn in uitvoering genomen: de 2e fase Hasselterweg en de Turnhoutsweg. De verwachting is dat het restant krediet volledig benodigd is voor de afronding van het totaal. Indien er toch voordelen ontstaan zal dit ten goede moeten komen aan andere regionale infra-projecten. Dit is nl. de voorwaarde geweest van de provincie om voor het totale provinciale infra-plan N340/N35 subsidie te verstrekken. Mochten er daadwerkelijke voordelen op de uitvoering van de HIS ontstaan, dan is met de provincie middels de subsidie-overeenkomst overeengekomen dat deze worden ingezet voor de regionale Hoofdinfrastructuur zoals de herinrichting oude N35/omlegging Kroesenallee.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O26

Omschrijving: **Bestemmingsplannen**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Op grond van de nieuwe voorschriften "Besluit Begroting en Verantwoording" m.i.v. 2005 van kracht, mogen geen lasten betreffende bestemmingsplannen worden geactiveerd, wel mag een reserve gevormd worden teneinde een gelijke belasting in de jaren te verkrijgen.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	511.673	511.673	
	Overige toevoegingen:			
PPN 2014-2015	Zwolle Actualiseren Op Maat 2015-2015	180.000	180.000	
	Totaal overige toevoegingen	**180.000**	**180.000**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
PPN 2008	Bestemmingsplan Buitengebied	74.978	37.117	37.861
PPN	Actualis. best.pl./project Zwolle Extra op Orde (ZEOO)	53.645	10.870	42.775
PPN	Actualiseren bestemmingsplannen nieuwe aanpak 2013	169.019	169.019	0
PPN	Actualiseren bestemmingsplannen nieuwe aanpak 2014	180.000	39.870	140.130
PPN	Actualiseren bestemmingsplannen nieuwe aanpak 2015	180.000	0	180.000
	Bestedingsvoornemens:			
	Afronding huidige ZOO/ZEOO, evaluatie en opstart nieuwe tranche			34.031
	Totaal onttrekkingen	**657.642**	**256.876**	**434.797**
	Stand per 31/12	**34.031**	**434.797**	**434.797**

Toelichting:
De lasten voor bestemmingsplannen kunnen per jaar behoorlijk fluctueren doordat de doorlooptijd en procedurekosten niet rechtstreeks beïnvloed kunnen worden. Omdat de kosten niet geactiveerd kunnen worden, zouden jaarlijks ofwel overschotten ofwel tekorten ontstaan. Om een gelijke belasting over de jaren te verkrijgen is daarom deze reserve gevormd.

Voor bestemmingsplannen is een regulier jaarbudget beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor het actualiseren van de plannen en voor dekking van de procedurekosten (vanaf besluitvorming raad). De kosten voor het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen worden in rekening gebracht bij de initiatiefnemer. Intern zijn dit de projecten, extern de particuliere ontwikkelaars. De procedurekosten van nieuwe bestemmingsplannen komen wel t.l.v. het reguliere budget.

Voor het versneld actualiseren is het project "Zwolle op Orde" opgestart. In 2003 is Zwolle daadwerkelijk gestart met het actualiseren van ca. 300 verouderde bestemmingsplannen via een aanpak in de werkplaats ZOO. De werkplaats loopt inmiddels geolied en levert via een procesmatige aanpak volgens planning bestemmingsplannen op.

Voor het aanpakken van nog een aantal blinde vlekken binnen ZOO zijn vanaf 2011 nog extra budgetten beschikbaar gesteld voor ZwolleExtraOp Orde. Deze locaties waren niet opgenomen binnen ZOO omdat er herontwikkeling was voorzien waarbij de bestemmingsplan wijziging binnen het project zou worden meegenomen.

Vanaf 2013 dienen de plannen 1 x per 10 jaar geactualiseerd te worden. Vanaf 2013 begint de cyclus dus opnieuw voor de plannen die als eerste in 2003 geactualiseerd zijn. Jaarlijks zullen er dan gemiddeld 3 plannen geactualiseerd dienen te worden. Verwacht wordt dat de kosten voor het actualiseren van de actuelere en globalere bestemmingsplannen lager zijn (nu per bestemmingsplan € 180.000), waardoor in ieder geval de eerste jaren (waarin circa 2 plannen worden geactualiseerd i.p.v. 3 à 4) het structurele budget van € 180.000 voldoende is.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O27

Omschrijving: **Onderhoud verhuurde panden**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende en toekomstige exploitatielasten

Doel:
Planbaar en dagelijks onderhoud van verhuurde eigendommen kunnen jaarlijks sterk fluctueren. Door deze lasten in een reserve onder te brengen wordt een meer egale exploitatie verwacht en zullen budgetten beschikbaar blijven, zodat het onderhoud flexibeler kan worden uitgevoerd. Door een verbeterde meerjarenplanning is er wel sprake van een verschuiving van dagelijks naar planbaar onderhoud.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	2.625.160	2.625.160	
	Overige toevoegingen:			
begroting	volume planbaar en dagelijks onderhoud	3.162.578	3.162.578	
	groot onderhoud baarhuisje, bijdrage EC	19.200	19.200	
	Totaal overige toevoegingen	**3.181.778**	**3.181.778**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	Vlasakkersm kapt.lasten verbouw (tem 2026)	10.248	10.248	
rb 6-10-14	herinv.Bonjourlocatie (Burg.Drijbersingel 11)	250.000	250.000	
	kosten Vastgoedmanagement	120.000	120.000	
bw 15-2-15	bijdrage Celekwartier doorontwikkeling	15.000	1.367	13.633
rb 2-3-15	verduurzaming gem. vastgoed	40.000	0	40.000
rb 21-9	Celecomplex, interne verbouwing	500.000	1.346	498.654
	uitgevoerd onderhoud, dagelijks en planbaar		3.055.780	1.815.910
	Totaal onttrekkingen	**935.248**	**3.438.741**	**2.368.197**
	Stand per 31/12	**4.871.690**	**2.368.197**	**2.368.197**

Toelichting:

Er hebben onderhoudslasten plaatsgevonden voor een bedrag van	3.055.780	In
de begroting 2015 is een bedrag begrepen voor onderhoudskosten van	3.162.578	Per
Persaldo gestort in de reserve t.l.v. de staat van Baten en Lasten	106.798	

Het expertisecentrum voert de onderhoudswerkzaamheden uit en is reeds verplichtingen aangegaan in 2015 die doorlopen naar 2016 voor een bedrag van € 158.000. Tevens is besloten voor een bedrag van € 399.000 werkzaamheden niet in 2015 uit te voeren maar in 2016.

In 2015 is voor een totaal bedrag van € 3.826.100 onderhoud een EC opgedragen. (€ 1.035.500 dagelijks en € 2.790.600 planbaar onderhoud)
De uitgaven bedroegen € 3.055.800 (€ 1.016.400 dagelijks en € 2.039.400 planbaar onderhoud)

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O28

Omschrijving: **Openbaar vervoer**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Het treffen van voorzieningen ten behoeve van het openbaar vervoer.
Na de overdracht van de O.V.-bevoegdheid naar de provincie betreft dit alleen nog het gemeentelijke deel van onderzoek c.q. uitvoering.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	222.281	222.281	
	Overige toevoegingen:			
Rb 11.135 + Rb 25-02-2013 PPN 2016-2019	Doorstroomassen uitvoering lange termijn	1.100.000	1.100.000	
	Verkeersregelaars stationsomgeving			213.000
	Totaal overige toevoegingen	**1.100.000**	**1.100.000**	**213.000**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
Rb 11.135 + Rb 25-02-2013+ Rb 20-01-2014+ Rb 24-11-2014	Doorstroomassen lange termijn (uitvoering voor 1 juli 2016)	901.576	28.055	873.521
Berap 2015-1 + PPN 2016-2019	OV uitvoering korte termijn: verkeersregelaars stationsomgeving	66.000	47.427	231.573
	Totaal onttrekkingen	**967.576**	**75.481**	**1.105.095**
	Bestedingsvoornemens			
	IMG Doorstroomassen lange termijn (uitvoering voor 1 juli 2016)	205.980		342.980
	Risico project Doorstroomassen - oostelijk as	11.725		11.725
	Totaal bestedingsvoornemens	**217.705**	**0**	**354.705**
	Stand per 31/12	**137.000**	**1.246.800**	**1.246.800**

Toelichting:
Voor de doorstroomassen lange termijn is € 1,2 mln beschikbaar gesteld uit het cofinancieringsfonds in het kader van de IMG. Hiervan is t/m 2014 (Rb2011.135) € 0,1 mln aangewend ten gunste van deze reserve. Het resterende bedrag in het cofinancieringsfonds is in 2015 (berap 2015-1) naar deze reserve overgeboekt. Voor de uitvoering van die resterende € 1,1 mln zijn inmiddels besluiten vastgesteld voor een bedrag van € 757.020. Voor het restant (€ 342.980) zullen gefaseerd besluiten worden voorgelegd. Het totale project bedraagt circa € 15 mln inclusief een bijdrage van € 13,8 mln van de provincie.

De post rente/inflatie van € 26.500 en de uit de overige projecten vrijvallende middelen (€ 51.000) zijn deels aangewend t.b.v. de kosten verkeersregelaars 2015 (berap 2015-1); het restant staat gereserveerd voor risico project Doorstroomassen -oostelijke as.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer:	O29
Omschrijving:	**Investeringsbudget stedelijke vernieuwing ISV 1/2/3 (oud Decentralisatiefonds stadsvernieuwing)**
Aard van de reserve:	Bestemmingsreserve

Doel:
Tot 2000 ontving de gemeente rijksbijdragen op grond van de Wet op de Stads- en Dorpsvernieuwing. Deze geoormerkte middelen werden via deze reserve (voorheen voorziening) gereserveerd.
Op grond van het convenant met de rijksoverheid heeft de gemeente vanaf 2000 rijksmiddelen ontvangen voor de pijler fysiek van het Grote stedenbeleid (GSBIII). Hieronder vallen ook de gelden voor ISV (Investeringsbudget stedelijke vernieuwing). De ISV1- middelen voor de periode 2000- 2004 en de ISV2 -middelen voor de periode 2005-2009, zijn als vooruitontvangen subsidies geactiveerd. Op basis van het gemeentelijk verantwoordingsverslag op grond van de Wet Stedelijke Vernieuwing is het ISV-budget voor deze perioden inmiddels definitief vastgesteld door de minister van Vrom. De nog niet bestede middelen blijven voor de volgende ISV periode (2010 - 2014) beschikbaar. Nu de verantwoording van deze middelen gereed is en de ISV3-middelen voor de periode 2010 - 2014, zijn gewijzigd in een decentralisatie-uitkering waarover geen verantwoording meer hoeft plaats te vinden, lopen alle middelen via deze reserve.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	6.921.555	6.921.555	6.921.555
	Overige toevoegingen:			
Rekening 2015	Nationaal restauratiefonds (NRF)		5.237	
Rb 11.104	ISV-project Ittersummerlanden		369.936	
Rekening 2015	Bijdrage reserve MIB	500.000	500.000	
	Totaal overige toevoegingen	**500.000**	**875.173**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
Berap-2 2015	Binnenstad (naar NUTVW)	500.000	500.000	0
Berap-2 2015	Binnenstad (Besteding voornemens volkshuisvesting)	500.000	500.000	0
	Cor dotatie jaarrekening 2014 Fietsparkeren	-45.000	-45.000	0
Rb 10.159	Diezerpoort	2.120.852	48.999	2.071.853
Rb 09.137	Holtenbroek: trapjeswoningen	1.333.334	1.333.334	0
Rb 11.104	Vrijval restant project Ittersummerlanden		369.936	0
Berap 2012-2	Krekenbuurt	13.150	4.406	8.744
Rb 04-02-'13	Kosten subsidieloket startersleningen	7.500	2.870	4.630
Rb 04-02-'13	Startersleningen	245.325	245.325	0
BW 15-03-'13	Kermisexploitanten	117.524	49.772	67.752
Rb 10-03-'14	Walgebruik woonboten	97.278	48.581	48.697
	Aparaatskosten part. Woningverbetering	54.757		54.757
	NRF	18.408		23.644
Rb 11.098	Visie op de ondergrond	619.839	81.883	537.956
Rb 11.098	Duurzaam Dieze	500.000	200.000	300.000
Rb 11.098	Duurzame woningbouw	615.000	228.900	386.100
Rb 11.157	Geluidsanering	-1.807	0	-1.807
RB 4-11-13	ISV2: procesbegeleiding spoorbaan Zw-Dev/Mimosa	41.904	1.738	40.166
RB 4-11-13	ISV2: saneringsprogramma rest woningen	53.079	19.310	33.769
RB 4-11-13	ISV2: cofinanciering actieplan geluid	485.026	89.533	395.493
RB 4-11-13	ISV2: actualiseren actieplan geluid	45.974	4.571	41.403

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Bestedingsvoornemens			
	ISV1: Woonwagenlocaties			75.000
	ISV1: Vervolg walgebruik			9.890
	ISV2: Nog toe te wijzen projecten bodem			14.523
	Totaal onttrekkingen	**7.322.142**	**3.684.159**	**4.112.570**
	Stand per 31/12	**99.413**	**4.112.570**	**4.112.570**

Toelichting:

Binnenstad
De middelen inzake de Binnenstad (€ 500.000+€ 455.000) zijn gedoteerd aan de reserve NUTW OW Fysiek. Normaliter zou een bedrag van totaal € 1.000.000 overgeheveld worden, maar in 2014 is reeds een bedrag van € 45.000 (inzake fietsparkeren) gedoteerd aan de reserve NUTW OW Fysiek.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O30

Omschrijving: **Onderhoud gemeentelijke huisvestingspanden (ON)**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende en toekomstige exploitatielasten

Doel:
Bij de jaarrekening 2007 is de reserve onderhoud gemeentelijke panden gesplitst in een deel bij de eenheid A&F (zie A02) en een deel via de eenheid Ontwikkeling. Via deze reserve wordt het planmatig onderhoud van de gemeentelijke huisvestingspanden bekostigd. Jaarlijks wordt een vast bedrag voor onderhoud ten laste van de exploitatie gebracht en toegevoegd aan deze reserve. Alle zich werkelijk manifesterende onderhoudslasten komen ten laste van deze reserve. Aan de hand van een meerjarige onderhoudsplanning zal worden bepaald of de jaarlijkse dotatie toereikend is.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	2.042.567	2.042.567	
	Overige toevoegingen:			
	volume planbaar onderhoud	439.296	439.296	
	Totaal overige toevoegingen	**439.296**	**439.296**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	uitgevoerd planbaar onderhoud		121.217	1.571.280
RB 15-6-2015	bijdrage herinrichten Stadhuis	789.366		789.366
	Totaal onttrekkingen	**789.366**	**121.217**	**2.360.646**
	Stand per 31/12	**1.692.497**	**2.360.646**	**2.360.646**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O32

Omschrijving: **Dekking kapitaallasten binnenklimaat primair onderwijs**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Bij raadsbesluit is besloten éénmalige gemeentelijke middelen in te zetten voor de financiering van maatregelen binnenklimaat primair onderwijs. Op grond van wettelijke regeling mogen gemeentelijke middelen niet ineens op een economisch actief worden afgeboekt. De middelen zijn in deze reserve gestort en jaarlijks worden de kapitaallasten van de investering uit de reserve gedekt.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 2011.120 d.d. 11-07-2011

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	140.863	140.863	
	Rente toevoeging:	4.930	4.930	
	Stand per 1-1 na rente	**145.794**	**145.794**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			120.740
begr-2015	kapitaallasten	25.054	25.054	
	Totaal onttrekkingen	**25.054**	**25.054**	**120.740**
	Stand per 31/12	**120.740**	**120.740**	**120.740**

Toelichting:
Gereserveerde lasten afschrijving tot en met 2021 € 20.124 per jaar.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O33

Omschrijving: **Dekking kapitaallasten Almeloos Kanaal**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Bij raadsbesluit is besloten éénmalige gemeentelijke middelen in te zetten voor de financiering van het pand Almeloos Kanaal 33. Op grond van wettelijke regeling mogen gemeentelijke middelen niet ineens op een economisch actief worden afgeboekt. De middelen zijn in deze reserve gestort en jaarlijks worden de kapitaallasten van de investering uit de reserve gedekt. Zie OW1011-0292 d.d. 16 april 2012

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	128.000	128.000	
	Rente toevoeging:	5.120	5.120	
	Stand per 1-1 na rente	**133.120**	**133.120**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			123.702
begroting	kapitaallasten	9.418	9.418	
	Totaal onttrekkingen	**9.418**	**9.418**	**123.702**
	Stand per 31/12	**123.702**	**123.702**	**123.702**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O34

Omschrijving: **Dekking kapitaallasten Zuiderzeehaven**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
Het dekken van de renteverliezen door deelname in het (commanditaire) aandelenkapitaal van en het verstrekken van een achtergestelde renteloze lening aan de Zuiderzeehaven. De rentelasten zijn t/m 2011 gedekt uit de voorziening Zuiderzeehaven. Ingaande 2012 is de voorziening omgezet in deze reserve

Instelling reserve bij raadsbesluit: d.d. 17 maart 2003

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	262.929	262.929	
	Rente toevoeging:	9.203	9.203	
	Stand per 1-1 na rente	**272.131**	**272.131**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			240.367
	Kapitaallasten		31.765	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**31.765**	**240.367**
	Stand per 31/12	**272.131**	**240.367**	**240.367**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O35

Omschrijving: **Reserve Gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Het Gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal heeft als doel de bijdrage van de ondergrond in het centrumgebied aan de duurzame ontwikkeling van Zwolle te maximaliseren. Zwolle doet dit door samen met haar ondergrondpartners (provincie Overijssel en waterschap Groot Salland) de knelpunten als gevolg van de aanwezigheid van grondwaterverontreinigingen weg te nemen, efficiënt gebruik te maken van de beschikbare ondergrondse ruimte en beschikbare (financiële) middelen voor het beheer van de ondergrond efficiënt te benutten.

De inkomsten, die grotendeels in de periode 2013-2015 beschikbaar zijn dan wel binnenkomen, worden in de reserve 'Gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal' gestort. Op deze reserve vindt de standaard rentebijschrijving plaats.
De jaarlijkse uitvoeringskosten van € 500.000 worden in de programmabegroting opgenomen en gedekt vanuit deze reserve. Jaarlijkse afwijkingen, zowel positief als negatief, worden met deze reserve geëgaliseerd

Instelling reserve bij raadsbesluit: d.d. 6 januari 2014

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	6.850.846	6.850.846	
	Rente toevoeging:	239.780	239.780	
	Stand per 1-1 na rente	**7.090.626**	**7.090.625**	**0**
	Overige toevoegingen:			
berap 2015-2	Gemeentelijke afkoopsommen	150.000	150.000	
berap 2015-2	Afkoopsom derden	710.000	1.350.000	
berap 2015-2	Ministerie I en M	340.000	340.000	
	Totaal overige toevoegingen	**1.200.000**	**1.840.000**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			8.382.165
berap 2015-2	Jaarbijdrage 2015	500.000	548.460	
	Totaal onttrekkingen	**500.000**	**548.460**	**8.382.165**
	Stand per 31/12	**7.790.626**	**8.382.165**	**8.382.165**

Toelichting:

De reserve is t/m 2015 als volgt opgebouwd:

Rente toevoeging reserve	239.780
Afkoopsommen gemeentelijke projecten	4.204.225
Afkoopsommen derden	1.980.000
Bijdrage provincie	2.708.566
Ministerie I en M	340.000
Uitvoeringskosten 2014-2015	-1.090.406
	8.382.165

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O36

Omschrijving: **Reserve Spoorzone**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Deze bestemmingsreserve heeft tot doel alle middelen voor de investeringen in de Spoorzone te centraliseren (gezien de hoogte van het totale investeringsbedrag dat hiermee gemoeid is) en gedurende de lange uitvoeringsduur in te zetten: deels ter dekking van investeringsbedragen en deels ter dekking van kapitaallasten en kosten beheer en onderhoud.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. d.d. 30-09-2013

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	0	0	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			0
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**0**	**0**	**0**

Toelichting:
Inzake de Spoorzone zou een bedrag van € 3,0 mln. gedoteerd worden aan deze reserve. Bij de 2e Berap is gemeld dat ten opzichte van de raming 2013 de uitvoering van een aantal onderdelen van de Spoorzone naar latere jaren is verschoven. Hierdoor is het bedrag van € 3.000.000 in 2015 niet gedoteerd aan deze reserve.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O37

Omschrijving: **Voorsterpoort**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel: Spoolderwerk beoogt de ontwikkeling van kantoren en retail. De locatie is geen eigendom van de Gemeente. Sinds 2011 zijn er geen ontwikkelingen en in de nabije toekomst is er ook geen zicht op. Bij nieuwe, private ontwikkelingen zal er een zelfstandig proces voor worden gevolgd en ter besluitvorming aan de Raad worden voorgelegd.

Instelling reserve bij raadsbesluit d.d. 11 januari 2016

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	0	0	
	Rente toevoeging: geen	0	0	
	Stand per 1-1 na rente	**0**	**0**	**0**
	Overige toevoegingen:			
rb. 11-1-2016	Storting tlv GREX Voorsterpoort		5.719.633	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**5.719.633**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			5.719.633
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**5.719.633**
	Stand per 31/12	**0**	**5.719.633**	**5.719.633**

Toelichting:
bij besluit RB 11-1 nota van Uitgangspunten MPV 2016 is besloten de GREX Voorsterpoort
Af te sluiten en het saldo in deze nieuwe reserve te storten

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O50/1

Omschrijving: **Reserve nog uit te voeren werken Ontwikkeling (sociaal)**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, (tijdelijk) worden geparkeerd.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	3.664.891	3.664.891	
	Overige toevoegingen:			
	Cultuur:			
Rekening 2015	Kwartiermaker cultuurhistorie		43.731	
RB 06-10	Cultuureducatie		147.000	
	Welzijn:			
Rekening 2015	Beheersplan werkgroep jongeren		25.000	
Rekening 2015	Huisvesting bijzondere doelgroepen		24.725	
Rekening 2015	De toekomst is lokaal		20.000	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**260.456**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	Onderwijs en Jeugd			
bw 6-3-12	Frictiekosten peuterspeelzalen (Vrijval Berap 2 2015)	18.000	18.000	0
bw 6-3-12	Bezuinigingen peuterspeelzalen (Vrijval Berap 2 2015)	183.469	183.469	0
rekening'14	Tijdelijke huisvesting diverse scholen	56.755	56.755	0
rekening'14	Verwijderen noodschool	49.573	49.573	0
PPN 2009	Brandveiligheidsvoorzieningen	504.060	22.535	481.525
Rb. 21-01-13	Project Doorontwikkeling netwerk CJG	70.000	70.000	0
Rb. 07.031	Brede School regulier	73.462	73.462	0
Berap 2012-1	Overdracht scholen	43.420	13.588	29.832
				511.357
	Sport:			
rb 10/047	Sociaal plan zwembaden	209.780	209.780	0
ppn 10-13	Beleid gehandicaptensport	48.978	48.978	0
inc.bel.10	Masterplan sportaccommodaties	10.457	10.457	0
rekening'14	Renovatie veld Oranje Zwart	25.947	25.947	0
bw 10-04-2012	Brede inpuls buurtsport/ buurtsportcoaches	598.978	7.963	591.016
rekening 2015	Meerjarig Onderhoudscontract Het Hoge Laar	133.760	9.536	124.224
				715.240
	Cultuur:			
bw 24-05-11	Decentralisatiefonds Beeldende Kunst			12.360
bw 14-12-10	Fundatie 1e fase	25.000	25.000	0
bw 19-07-11	Lions beeldende kunst			35.000
	Diversen (zaalgebruik amateurkunst, zwembad bkv, overig)			8.083
rekening 2015	Kwartiermaker cultuurhistorie			43.731
Rb 06-10-15	Cultuureducatie			147.000
	Percentage Beeldende kunst			31.248
				277.422

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Welzijn:			
rekening'13	MO Afd. ondersteuning	100.000	100.000	
kening'14	Bevordering maatschappelijke participatie	10.000	10.000	
rekening'12	Buurt voor Buurtonderzoek	27.450	27.450	
berap 14-2	Knelpunt 2015 maatschappelijke opvang	120.000	120.000	
rekening'14	Zichtbare schakel	40.000	40.000	
inc.bel.10	Pakketmaatregelen AWBZ dagbesteding 2010	42.250	42.250	
bw 30-11-11	Tactory	45.000	45.000	
inc 2012-2013	Homobeleid	45.000	12.146	32.854
berap 13-1	Huisvesting bijzondere doelgroepen	34.820		59.545
dec circ 13	Beschermd wonen	30.000	30.000	
rekening'11	Wijkveiligheidsacties	8.866	3.355	5.511
berap 2015-2	Vrijval kosten geclusterde voorziening	133.103	133.103	
berap 2015-2	Vrijval wijkmanagement (jongerenbudget 2013)	90.000	90.000	
berap 2015-2	Vrijval wijkmanagement	56.448	56.448	
Rekening 2015	Jongerenbudget 2012		10.840	
Rekening 2015	Jongerenbudget 2013		4.800	
Rekening 2015	Vrijval jongerenbudget		49.263	
Rekening 2015	Roelenweg Oost: opvang/zorgcluster		379.004	45.718
Rekening 2015	Beheersplan werkgroep jongeren			25.000
Rekening 2015	De toekomst is lokaal			20.000
RB 07-12-2015	Vrouwenopvang verdeeleffect			254.000
				442.628
	Totaal onttrekkingen	**2.834.576**	**1.978.701**	**1.946.646**
	Stand per 31/12	**830.315**	**1.946.646**	**1.946.646**

Toelichting:

Onderwijs:
Brandveiligheidsvoorzieningen: in de PPN 2009 en de PPN 2010 zijn middelen (respectievelijk €. 500.000 en €. 443.000) beschikbaar gesteld voor het treffen van brandveiligheidsvoorzieningen aan schoolgebouwen. Dit om te voldoen aan de vereisten voor het verkrijgen van een gebruiksvergunning en aan de eisen die de verzekeringsmaatschappij stelt. Het restantbedrag in de reserve bedraagt per 31-12-2015 nog € 481.525 en zal in 2016 worden uitgegeven voor het treffen van de brandveiligheidsvoorzieningen aan de schoolgebouwen.
Brede school: Deze middelen zijn gereserveerd als gevolg van boekhoudkundige verschillen die ontstaan door kalenderjaren en schooljaren. Per 31-12-2015 resteert een bedrag van € 73.462. Per 1 mei 2015 is de tot op dat moment geldende subsidieregeling Stimulering Zwolse Brede Scholen ingetrokken. De nog uit die oude regeling voortvloeiende kosten kunnen gedekt worden uit het budget 2016 en om die reden kan het restantbedrag in de reserve vrijvallen. Er is nog geen nieuwe subsidieregeling vastgesteld.
Frictiekosten Peuterspeelzalen: Bij Berap 2 2015 is besloten het reservebedrag van € 201.469 vrij te laten vallen.
'Doorontwikkeling netwerk CJG en transitie jeugdzorg': De Raad heeft besloten in te stemmen met het projectplan 'Doorontwikkeling netwerk CJG en transitie jeugdzorg'. De projectkosten zouden voor een deel van € 70.000 gedekt worden uit reservering van het budgetoverschot CJG 2012. Per 31-12-2015 is gebleken dat de projectdoelen behaald zijn en dat er slechts voor een bedrag van € 21.368 aan reservemiddelen ingezet hoefde te worden. Het restantbedrag van € 48.632 kan daarom vrijvallen.
Overdracht scholen: In 2012 is incidenteel (PPN) een bedrag beschikbaar gesteld voor overdracht van scholen om de kosten die in 2014 en verder gemaakt zouden worden, te kunnen dekken. In 2014 is hierop € 6.580 uitgegeven; in 2015 is € 13.588 besteed. Het restantbedrag ad € 29.832 zal in 2016 besteed worden.
Tijdelijke huisvesting diverse scholen: Bij de Begroting 2013 zijn er vanuit Stadsuitbreiding middelen verkregen voor diverse verhuisbewegingen van scholen in Stadshagen. Het budget 2014 ad € 56.755 was bedoeld voor verhuizing van o.a. De Sprankel naar gebouw Overtoom en Festival (tijdelijk) naar Noodgebouw Oude Wetering. De verhuizing heeft plaatsgevonden in 2015 en kon bekostigd worden uit het structurele budget. De reserve kan daarom vrijvallen.
Verwijderen Noodschool: EC heeft hiervoor opdracht verkregen vanuit Onderwijs. De opdracht was eind 2014 nog niet in zijn geheel uitgevoerd. Het om die reden bij de jaarrekening 2014 gereserveerde bedrag van € 49.573 is aangewend voor dekking van de gemaakte kosten en het restant kan vrijvallen.

Sport
Gehandicaptensport: Het in de jaren 2011 t/m 2014 jaarlijks beschikbaar gestelde bedrag ad € 75.000 werd in de reserve gestort voor het in dat jaar niet bestede deel; Bij de doorlichting (PPN 2014-2016) is € 74.000 vrijgevallen.
Het per 31-12-2014 resterende bedrag van € 48.978 is in 2015 besteed.
Masterplan sportaccommodaties: De middelen voor het masterplan waren beschikbaar voor werkzaamheden en activiteiten conform het in 2010 opgestelde implementatieplan 2010-2014. Het per 31-12-2014 resterende bedrag van € 10.457 is in 2015 besteed.
Sociaal plan zwembaden: Bij raadsbesluit 201.047 is 1.4 mln in deze reserve gestort ten behoeve van de eenmalige incidentele kosten van het Sociaal plan voor het huidige personeel van de zwembaden. Toen het nieuwe zwembad in gebruik is genomen, werden deze kosten gemaakt. In 2012 is een niet benodigd deel van € 150.000 vrijgevallen. In 2013 is een beroep gedaan op de gereserveerde middelen voor een bedrag van

€ 681.726, in 2014 is er € 358.494 besteed, waardoor er per 31-12-2014 een bedrag resteert van € 209.780. In 2015 zijn hier bestedingen op geweest voor een bedrag van€ 177.969 en is het restant vrijgevallen.
Brede Impuls Buurtsportcoaches: Van het Rijk is in 2012 € 201.000 ontvangen voor de Brede Impuls Buurtsportcoaches. Dit bedrag is in 2012 in de reserve gestort. In 2013 is hierop een bedrag besteed van € 25.000, waardoor er eind 2014 een bedrag resteert van € 176.000. Dit restbedrag zal in de komende 3 jaren worden besteed tezamen met het restbedrag op Buurtsportcoaches.
Buurtsportcoaches: In 2013 is middels decentralisatie-uitkering een bedrag ontvangen van € 268.480 en in de reserve gestort. Dit bedrag was benodigd voor de Regeling Brede Impuls Combinatiefuncties (BIC) in de jaren 2014 en verder. In 2014 en verder zit het budget van € 268.480 structureel in de begroting; er is in 2014 echter een bedrag op overgebleven van € 154.498. Ook dit restbudget is in de reserve gestort. In totaal was er per 31-12-2014 op Buurtsportcoaches een reservebedrag van € 422.978. Hierop is in 2015 € 7.963 uitgegeven. Het restant per 31-12-2015 bedraagt € 415.015 en zal tezamen met het restant op Brede Impuls Buurtsportcoaches in de komende 3 jaar worden ingezet voor buurtsportcoaches ter ondersteuning van de verenigingen.
Meerjarig Onderhoudscontract Hoge Laar: in 2012 heeft de Raad besloten een investeringskrediet beschikbaar te stellen voor herontwikkeling van Sportpark Hoge Laar (Rb 4-6 herontw.spp.HogeLaar). Onderdeel van dit investeringskrediet betrof een budget ter dekking van het meerjarige onderhoudscontract (10 jaar) dat is af gesloten met Sallandse Wegenbouw.
Het per 31-12-2014 nog benodigde bedrag voor dat onderhoudscontract ad € 133.760 is uit het investeringsbudget gehaald en in de reserve gestort. Tot 1-11-2022 kunnen de jaarlijkse onderhoudskosten gedekt worden uit deze reserve. In 2015 is hierop € 9.536 uitgegeven, waardoor er per 31-12-2015 € 124.224 resteert.
Renovatie veld Oranje Zwart: een opdracht aan het EC inzake renovatie veld OranjeZwart was eind 2014 nog niet volledig uitgevoerd. Het resterende opdrachtbudget ad € 25.947 is bij de jaarrekening 2014 in de reserve gestort en vervolgens besteed in 2015.

Cultuur
Kwartiermaker cultuurhistorie: Dit bedrag is gereserveerd vanwege de nog niet volledig uitgevoerde werkzaamheden van de kwartiermaker cultuurhistorie. Bij de berap I 2015 is een bedrag beschikbaar gesteld hiervoor. Het restant van dit bedrag is gereserveerd voor werkzaamheden aankomend jaar, waaronder verder onderzoek naar gevolgen voor personeel, organisatie, collectiebeheer en (toekomstig) gebruik van het SMZ-gebouw in overleg met alle betrokken partijen.
Cultuureducatie: De reserve is gevormd vanwege het nieuwe beleid cultuureducatie. De voordelen worden gereserveerd om de frictiekosten als gevolg van de personele afbouw van Muzerie uit te betalen in de aankomende jaren. Dit is in overeenstemming met de aangenomen motie transparantie frictiekosten.

Welzijn
Huisvesting bijzondere doelgroepen: Deze middelen zijn in 2015 gereserveerd en zijn incidenteel beschikbaar gesteld in 2015. De werkgroep bijzondere doelgroepen zal ook in 2016 nog enkele werkzaamheden uitvoeren.
Vrouwenopvang verdeeleffect: Bij raadsbesluit van 07-12-2015 is besloten de termijn voor de beschikbaarheid van middelen om de effecten van het nieuwe verdeelmodel Vouwenopvang op te vangen ad € 254.000,- binnen de reserve NUTW, te verlengen tot en met 2018.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O50/2

Omschrijving: **Reserve nog uit te voeren werken Ontwikkeling onderdeel fysiek en economie**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, (tijdelijk) worden geparkeerd.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	8.784.485	8.784.485	
	Overige toevoegingen:			
	Algemeen:			
	Vergroting ontwikkelvermogen - Themagroep Europa		37.327	
	Economie:			
bw 23-6-15	Oprichting Havenbedrijf Zwolle	50.000	87.000	
inc.2015	viering 200 jaar Koninkrijk	150.000	150.000	
berap 2015-1	Bijdrage ministerie Werkbedrijf	500.000	500.000	
rekening 2015	Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid (RPA)		36.287	
rekening 2015	Diverse verplichtingen 2015		40.825	
	Milieu:			
Rb 07-12-2015	Restantuitkering convenant bodem en ondergrond		170.000	
rekening 2015	Diverse verplichtingen 2015		59.675	
	Volkshuisvesting:			
rekening 2015	Diverse verplichtingen 2015		44.000	
	Groen en recreatie			
rekening 2015	NLY-Groene/Blauwe diensten	0	15.000	
bw 07-12-15	Sloop Goertjesweg	0	15.000	
	Mobiliteit en bereikbaarheid:			
	Beter Benutten 1.0 correctie bijdrage gemeente		10.010	
inc nw beleid	Beter Benutten vervolg	2.400.000	2.400.000	
rekening 2015	Diverse verplichtingen 2015		46.042	
	Ruimtelijke plannen en monumenten:			
bw 7-7-15	Voorbereidingskrediet COA	25.000	25.000	
PPN 12-15	Ontwikkeling Binnenstad	500.000	500.000	
PPN 12-15	Plankosten Binnenstad	230.000	230.000	
Berap 2015-2	Binnenstad	500.000	500.000	
rekening 2015	Diverse verplichtingen 2015		395.687	
	Totaal overige toevoegingen	**4.355.000**	**5.261.853**	**0**

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	Algemeen:			
	Vergroting ontwikkelvermogen	49.069	2.294	46.775
	Vergroting ontwikkelvermogen Themagroep Europa	27.327		37.327
	Veranderplannen	116.870	27.678	89.192
	Economie:			
PPN 10-13/RB 11-5-15	Stimulering Zwolse economie	229.892	135.000	94.892
RB 09/145	Duurzame versterking Voorst	655.550	73.858	581.692
RB 09/146	Verbeteren havens Voorst	20.912		20.912
PPN 10-13	Digitaal ondernemersloket	42.255		42.255
Berap 2010	Quick scan IJsselhallen	11.532		11.532
Inc 2011	Centrummarkten	24.171		24.171
PPN 2011-2014	Kantorenmarkt	167.470	33.422	134.048
PPN 2011-2014	Economische ontwikkeling ZKN	360.255	200.000	160.255
BW 06-12-2011	Hanzelijn	17.588	17.500	88
Rb 25-03-2015	Herontwikkeling Weeshuisstraat	30.000	21.470	8.530
rb10/132	Versterking recreatie en toerisme	6.795		6.795
BW 4-6	Transformatie Oosterenk	2.625	2.625	0
BW 8-5-11	Samenwerking Regio	260.808	156.822	103.986
Rekening 2015	Lopende verplichtingen	42.410	34.273	48.962
bw 21-4-15	Transitie team Leegstand	25.000	6.054	18.946
Inc. 2015	Viering 200 jaar Koninkrijk	105.165	105.165	0
RB 2015	Overheveling werkbedrijf reserve nutvw soza	600.000	600.000	0
	Regionaal Platform arbeidsmarktbeleid	151.278		151.278
	Heel Zwolle glasvezel	35.450		35.450
bw 21-9-15	Port of Zwolle	87.000		87.000
berap 2015-2	Vrijval viering 200 jaar Koninkrijk	44.835	44.835	0
	Milieu:			
Rb 2012	Luchtkwaliteitsplan	19.516	381	19.135
PPN 2010-2013	Geluidsoverlast	1.320	956	364
Rb 11.098	Visie ondergrond	251.709	37.173	214.536
RB 10/013	Duurzaam bouwen particulieren	37.655	0	37.655
RB 11.062	Dieze Oost	33.749	0	33.749
Berap 2014-2	Geluidsanering	60.953	1.169	59.784
PPN 2012-2015	Milleniumgemeente	64.495	0	64.495
RB 2-12-2013	Externe veiligheid	111.134	57.765	53.369
RB 08.064	Wave	30.000	0	30.000
Rb 07-12-2015	Restantuitkering convenant bodem en ondergrond	170.000		170.000
Rekening 2015	Verplichtingen	121.516	52.385	69.131
RB 11.098	Vervolg klimaatbeleid Slok	19.400	0	19.400

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Volkshuisvesting:			
Berap 2011	Trapjeswoningen Holtenbroek	340.614	116.767	223.847
Berap 2015	Vrijval Trapjes woningen	262.573	262.573	0
Rekening 15	Lopende verplichtingen	44.000		44.000
Berap 2013-1	Verplichtingen oud Woningschap	3.583	3.173	410
RB 11.063	Woonservicegebieden	55.000		55.000
BW 27-9-11	Woononderzoek	6.119		6.119
Berap 2012	Friese wal	25.557		25.557
BW 17-9-12	Particulier opdrachtgeverschap	23.038		23.038
Jaarrek 2010	Verplichting bijdrage Driezorg	25.000		25.000
	Groen en recreatie:			
rb 2012	Schellerdriehoek	105.538	0	105.538
rb 2012	Park de Weezenlanden	130.162	101.260	28.903
berap 2012	ILG uitv. t/m 2013 (incl. Kuijerhuislaan Zuid)	34.966	0	34.966
berap 2015-2	Vrijval deel ILG	66.000	66.000	0
rb 10-03-14	Structuurvisie Vechtcorridor Noord (1e fase)	111.000	-30.317	141.317
bw 07-12-15	Sloop Goertjesweg		0	15.000
rekening 2015	NLY-Groene/Blauwe diensten		0	15.000
	Mobiliteit en bereikbaarheid:			
rekening 2014	Aanwending gereserveerde verplichtingen	66.869	66.869	46.042
rb 04-06-12	Mobiliteitsvisie	22.365	-2.715	25.080
rb 11/151	Toekomstige verkeersontsluiting Stadshagen	61.327	52.302	9.025
rb 01-06-15	Vrijval incidentele middelen Verkeersveiligheid	324.000	324.000	
berap 14-2	Verkeersveiligheid Wijheseweg	100.000	100.000	
rb 01-06-15	Beter Benutten 2.0 (uitw. opgaven Verkeer en Vervoer)	638.000	188.014	1.600.986
rb 01-06-15	Verkeersveiligheid Winkelcentrum - Bèlvédèrelaan	55.000	10.262	250.738
rb 01-06-15	Verkeersveiligheid Menistenstraat - Hanekamp	20.000	2.379	97.621
rb 01-06-15	Verkeersveiligheid v Rooijensingel - 7 Alleetjes	19.000	3.520	72.480
	Ruimtelijke plannen en monumenten:			
rekening 2014	Verplichtingen 2014	385.044	367.685	17.359
rekening 2015	Verplichtingen 2015	0	0	395.687
meerjr.inc.	Ontwikkeling Binnenstad	179.121	274.244	-95.123
rb 30-09-13	Spoorzone	-4.297	0	-4.297
rb 2012	Visie Diezerpoort / Vogelaar-gelden	473.468	-13.589	487.056
rb 10-03-14	Structuurvisie VCN fase 1	456.756	57.546	399.210
ppn 2010	Uitbreidingslocaties / structuurplan	51.225	0	51.225
bw12-11-13	Herontwikkeling Weezenlanden	183.557	0	183.557
bw 14-04-15	Broerenkwartier	200.000	154.373	45.627
bw 7-7-15	Voorbereidingskrediet COA	25.000	0	25.000
rb 09-21-15	Herinrichting Voorstraat	300.000	8.458	291.542
rb 09-09-14	Binnenstad: 3e fase uitwerkingsplan fietsparkeren	45.000	28.326	16.674
rb 16-06-14	Binnenstad: Oude Vismarkt-Koningsplein	227.220	216.277	10.942
rb 09-07-12	Binnenstad: Kunstroute	110.640	110.640	0
rb 15-12-14	Binnenstad: Melkmarkt	206.501	0	206.501
rb 23-11-15	Binnenstad: Verbetering routering	100.000	0	100.000
	Totaal onttrekkingen	**9.514.650**	**4.078.873**	**7.452.330**

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Bestedingsvoornemens:			
	Algemeen			
	Prijscompensatie voor grote/uitgestelde projecten			50.038
	Economie			
	Prijscompensatie	23.439	0	23.439
	Havenmeestervoorziening	550	0	550
	Milieu			
	Prijscompensatie	14.656	0	14.656
	Groen en recreatie:			
	Prijscompensatie voor grote/uitgestelde projecten	26.920	0	26.920
	Volkshuisvesting			
	Restant ouderenhuisvesting	3.188	0	3.188
	Prijscompensatie	8.650	0	8.650
	Mobiliteit en bereikbaarheid:			
	Verkeersmaatregelen Campus Windesheim	25.001	0	1.685.475
	Prijscompensatie voor grote/uitgestelde projecten		0	46.391
	Ruimtelijke plannen en monumenten:			
	Binnenstad	655.000	45.000	610.000
	Prijscompensatie voor grote/uitgestelde projecten	828		828
	Totaal bestedingsvoornemens:	**680.829**	**45.000**	**2.470.135**
	Stand per 31/12	**2.944.007**	**9.922.465**	**9.922.465**

Toelichting:
Via deze reserve worden diverse restantkredieten gedekt waarvoor geen specifieke reserve beschikbaar is. Tevens worden op grond van expliciete besluitvorming in deze reserve bedragen gestort waarvoor nog plannen gemaakt moeten worden.
De van externen ontvangen bijdragen worden met ingang van 2007 conform het BBV verantwoord onder vooruit ontvangen bedragen.

Mobiliteit en bereikbaarheid
De voor 2015 geprognosticeerde restantbudgetten op de lopende projecten zijn inmiddels bijna geheel uitgegeven. Het project Wijheseweg is afgerond. De projecten vanuit de besluitvorming van 1 juni j.l. Beter Benutten 2.0 en de 3 Verkeersveiligheidsprojecten verkeren in de opstartfase, de eerste uitgaven (voorbereidingskosten c.a.) in dat kader zijn inmiddels gedaan.
Het resterende saldo is nodig om de inflatie op de kosten in langlopende projecten op te kunnen vangen. Met name bij de zeer grote projecten kan een paar jaar verschuiving in uitvoering een behoorlijke kostenstijging met zich meebrengen.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: O52

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Ontwikkeling**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringresultaten van de eenheid.
Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruikt worden voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
De maximale omvang is naar rato van de loonsom voor de eenheid bepaald en wordt met ingang van 2007 jaarlijks voor de inflatie aangepast. Het vastgesteld maximum voor 2015 is € 382.000. Een negatieve stand is niet toegestaan

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. 2002.094 concernmarap 2002 d.d. 09-09-2002

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	77.983	77.983	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
Rekening 2015	Nadelig resultaat bedrijfsvoering		77.983	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**77.983**	**0**
	Stand per 31/12	**77.983**	**0**	**0**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: P01

Omschrijving: **Begraafplaatsen**

Aard van de reserve: Reservering gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel

Doel:
Het vastgestelde beleid achter deze egalisatiereserve is, dat de besteding geoormerkt is voor de functie begraafplaatsen.
Op basis van het gehanteerde beginsel van 100% kostendekkende begraafplaatsrechten moeten vrijvallende middelen in deze reserve benut worden voor het realiseren van lagere c.q. minder snel stijgende begraafplaatsrechten

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	390.289	390.289	
	Overige toevoegingen:			
	budgettaire effecten restantkredieten 2014	52.615		
	Totaal overige toevoegingen	**52.615**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			304.384
	Boeking t.g.v. exploitatie		85.905	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**85.905**	**304.384**
	Stand per 31/12	**442.904**	**304.384**	**-304.384**

Toelichting:
Door een lager aantal begravingen en dekking van de investeringskosten Chinees begraven ontstaat er een tekort op de exploitatie waardoor er een onttrekking wordt gedaan aan de reserve.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: P02

Omschrijving: **Verkiezingen**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Deze bestemmingsreserve dient ter egalisatie van de lasten die gepaard gaan met het houden van verkiezingen. Tevens worden in deze reserve bedragen geparkeerd voor eventueel te houden referenda. Ieder jaar worden in de begroting lasten opgenomen voor het houden van één verkiezing. Indien er geen verkiezing wordt gehouden, dan wordt het positieve saldo toegevoegd aan deze reserve; worden meerdere verkiezingen gehouden dan wordt het negatieve saldo onttrokken aan deze reserve.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	70.849	70.849	
	Overige toevoegingen:			
bw 02-03	extra Rijksuitkering Waterschapsverkeizing	176.000		
	boeking t.l.v. exploitatie		91.873	
	Totaal overige toevoegingen	**176.000**	**91.873**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			162.722
begroting'15	bezuiniging	40.000		
	Totaal onttrekkingen	**40.000**	**0**	**162.722**
	Stand per 31/12	**206.849**	**162.722**	**162.722**

Toelichting:
Het saldo in de reserve verkiezingen wordt gebruikt voor de extra kosten bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer en gemeenteraad.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: P04

Omschrijving: **Egalisatiereserve rijbewijzen / eigen verklaringen**

Aard van de reserve: Reservering gekoppeld aan kostendekkingsbeginsel

Doel:
Met ingang van de begroting 2007 is een egalisatiereserve rijbewijzen/eigen verklaringen ingesteld.
Deze reserve vangt de grote verschillen per jaar binnen de tienjaarscyclus van rijbewijzen op en maakt het mogelijk jaarlijks nagenoeg 100% kostendekkend te zijn.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	236.947	236.947	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			166.569
	boeking t.g.v. exploitatie		70.378	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**70.378**	**166.569**
	Stand per 31/12	**236.947**	**166.569**	**166.569**

Toelichting:
Het tekort op het product Rijbewijzen wordt onttrokken aan de reserve.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: P50

Omschrijving: **Nog uit te voeren werken Publiekszaken**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, tijdelijk worden geparkeerd.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	814.351	814.351	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
begroting'15	camera toezicht	49.058	49.058	0
begroting'15	Veiligheid RCIV / Burgernet	26.221	26.221	123.566
begroting'15	Ruimen Explosieven		20.645	479.355
rekening'13	restant KCC project	106.106	24.680	81.426
rekening'13	restant budget inzet ex gedetineerden	9.400	9.400	
	Totaal onttrekkingen	**190.785**	**130.004**	**684.347**
	Stand per 31/12	**623.566**	**684.347**	**684.347**

Toelichting:
Zoals eerder aangegeven is de explosievenregeling vanaf 2015 aangepast. Van de gemaakte kosten kan 70% gedeclareerd worden bij het Rijk, de overige 30% wordt verrekend met de projecten en waar dit niet mogelijk is komen de kosten ten laste van deze reserve.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: P51

Omschrijving: **Rechtspositionele verplichtingen Publiekszaken**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De loonkosten voor de bovenformatieven en de garantietoelagen worden gedekt door een onttrekking uit de reserve rechtspositionele verplichtingen per eenheid.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	148.556	148.556	
	Rente toevoeging:	5.199	5.199	
	Stand per 1-1 na rente	**153.756**	**153.756**	**0**
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			110.994
	boeking t.g.v. exploitatie		42.762	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**42.762**	**110.994**
	Stand per 31/12	**153.756**	**110.994**	**110.994**

Toelichting:

Er zijn nog steeds enkele medewerkers die onder deze regeling vallen en waarvoor nog geen structurele dekking aanwezig is. Hierdoor zullen de komende jaren bedragen onttrokken worden aan de ze reserve.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: P52

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Publiekzaken**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringsreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringsresultaten van de eenheid.
Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruiken voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
De maximale omvang is naar rato van de loonsom bepaald en wordt m.i.v. 2007 jaarlijks voor de inflatie aangepast. Het vastgesteld maximum voor 2015 is € 349.000. Een negatieve stand is niet toegestaan

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. d.d.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	0	0	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			0
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**0**	**0**	**0**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: R50

Omschrijving: **Nog uit te voeren werken Raad**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, (tijdelijk) worden geparkeerd.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	0	0	
	Overige toevoegingen:			
	restant rekenkameronderzoek schuldhulpverlening		5.975	5.975
	Vervanging smartphone+tablet raadsleden 2016		15.000	15.000
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**20.975**	**20.975**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**0**	**20.975**	**20.975**

Toelichting:

Vervanging smartphones en tablets
Eens in de twee jaar hebben de raadsleden de mogelijkheid om smartphones en tablets aan te schaffen/te vervangen. De vervanging is volgens planning 2016; vanuit het boekjaar 2015 is een bedrag van € 15.000 gereserveerd zodat met een zelfde bedrag uit 2016 totaal € 30.000 beschikbaar is voor vervanging/aanschaf van smartphones en tablets.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: R51

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Raad(sgriffie)**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringsreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringsresultaten.
Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruikt worden voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
De maximale omvang is naar rato van de loonsom bepaald en wordt m.i.v. 2007 jaarlijks voor de inflatie aangepast. Het vastgesteld maximum voor 2015 is € 14.000. Een negatieve stand is niet toegestaan

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	14.000	14.000	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			14.000
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**14.000**
	Stand per 31/12	**14.000**	**14.000**	**14.000**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: S50

Omschrijving: **Nog uit te voeren werken Sociale Zaken en Werkgelegenheid**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede restanten van incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, (tijdelijk) worden geparkeerd.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. d.d.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	1.972.043	1.972.043	
	Overige toevoegingen:			
	overheveling werkbedrijf res nutvw ontwikkeling	600.000	600.000	
Berap 1 2015	Huishoudelijke hulp toeslag		728.227	728.227
	bijdrage esf-projecten		26.507	26.507
	bijdrage res.inc.bestedingen tgv woonlastenfonds		100.000	100.000
	storting armoede tgv woonlastenfonds		100.000	100.000
	jeugdwerkloosheid regio		100.000	100.000
	Totaal overige toevoegingen	**600.000**	**1.654.734**	**1.054.734**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			
rb 2015	Regionaal Werkbedrijf	600.000	298.791	301.209
rekening'12	implementatiebudget WWNV	33.000	33.000	
meicirc. '14	maatregelen WWB	41.000	41.000	
rb 24-11-14	implementatie maatregelen	120.000	120.000	
rb 8-9-14	werken aan minder bijstand	415.000	281.279	548.721
rb 8-12-14	dotatie chronisch zieken	290.000	290.000	
rekening'14	uitvoering koopkrachtregeling	24.596	24.596	
rekening'14	koopkrachtregeling	103.460	103.460	
rekening'14	bijdrage project jwl (harde kern)	78.074	78.074	
bw 29-10-13	intensivering armoedebeleid		79.000	
rekening'13	decembercirculaire, uitvoering ESF		16.959	
rekening'13	ontsluiting CV		3.000	4.900
rekening'13	Deltion JWL effectief vakmanschap	32.000	32.000	64.000
berap 12-2	aanscherping handhaving en sanctiebeleid	123.334	46.334	77.000
berap 13-2	Mee Doen (sociaal leenstelsel)			128.720
	Totaal onttrekkingen	**1.860.464**	**1.447.493**	**1.124.550**
	Stand per 31/12	**711.579**	**2.179.283**	**2.179.283**

Toelichting:

Regionaal Werkbedrijf.

Voor de vorming van een regionaal werkbedrijf heeft het Rijk per arbeidsmarktregio € 1 mln. beschikbaar gesteld. €0,1mln in 2014; 0,5 mln. in 2015 en 0,4 mln. in 2016.

Woonlastenfonds

Betreft een tijdelijke verhuiskostenregeling die bedoeld is voor de laagste inkomensgroepen waarbij de huurlasten te hoog zijn.

Jeugdewerkloosheid regio.

Betreft een rijksbijdrage van het Rijk ten behoeve van de regionale jeugdwerkloosheid. Deze middelen zijn bedoeld voor het organiseren en coördineren van actieve bemiddeling van kwetsbare jongeren naar werk in onze regio.

Huishoudelijke hulp toeslag

Betreft het restant van de incidentele middelen voor de toeslag huishoudelijke hulp. De inzet van deze middelen zal in 2016 vervolgd worden.

Implementatiebudget WWNV, maatregelen WWB, implementatie maatregelingen

In het raadsbesluit van 24 november 2014 is aangegeven dat in verband met de wijzigingen die plaatsvinden in de WWB m.b.t de kostendelersnorm en eenoudernorm extra middelen benodigd waren. Naast de gevraagde 120.000 waren er via de meicirculaire 2014 en een restpost implementatie WWNV nog middelen beschikbaar. Deze zijn ook meegenomen in het raadsvoorstel.

Businesscase Werken aan Minder Bijstand

In 2014 heeft de raad besloten om uit het overschot van het I-deel 830.000 beschikbaar te stellen voor een businesscase werken aan minder bijstand. Deze businesscase heeft een looptijd van 2 jaar. (2015 en 2016). Het maatschappelijk effect dat met de business cases wordt bereikt is het vergroten van de duurzame uitstroom waarbij niet de duur van de plaatsing maar de persoon met zijn of haar mogelijkheden centraal staat.

Chronisch zieken.
In het raadsvoorstel tegemoetkoming voor personen met een chronisch ziekte of beperking van 8 december 2014 is ter financiering besloten om de stelpost die binnen het product armoedebestrijding t.b.v. chronisch zieken en gehandicapten staan toe te voegen aan de middelen voor chronisch zieken en gehandicapten in 2015.

(Uitvoering) koopkrachtregeling

In de jaarrekening zijn deze gelden gereserveerd ten behoeve van de koopkrachttegemoetkoming. De betaling van de aanvragen zal namelijk deels in 2015 plaatsvinden.

Bijdrage project Harde Kern

In 2013 zijn er middelen ontvangen in het kader van jeugdwerkloosheid. 1 van de projecten die hiermee wordt gefinancierd, is het project Harde Kern. Dit project loopt af in 2015.

Intensivering armoedebeleid.

In verband met verwachte toename op het beroep op het gemeentelijk armoedebeleid zijn deze middelen gereserveerd conform het voorstel in oktober2013.

Effectief vakmanschap

In het kader van jeugdwerkloosheid is een 5 jarig project afgesproken met Deltion. Totale kosten zijn 160.000. Elk jaar wordt een evenredig deel als kosten genomen.

Aanscherping handhaving en sanctiebeleid

In september 2012 is de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving aangenomen. Deze wet regelt dat fraude met uitkeringen op het gebied van Sociale Zaken en Werkgelegenheid veel zwaarder bestraft wordt. Gemeenten worden verplicht de sancties uit te voeren. Dit brengt extra werkzaamheden met zich mee. Hiervoor is 370.000 beschikbaar gesteld voor een periode van 3 jaar (2013, 2014, 2015). In 2016 zal het restant hiervoor gebruikt worden.

Sociaal Leenstelsel
In 2013 is door de raad besloten om een sociaal leenstelsel in te richten voor het opleiden van mensen met een inkomen tot maximaal 110% van de toepasselijke bijstandsnorm, gericht op het verbeteren van de arbeidsmarktpositie inclusief zelfstandig ondernemerschap.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: S52

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Sociale Zaken en Werkgelegenheid**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringsreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringsresultaten van de eenheid.
Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruikt worden voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
De maximale omvang is naar rato van de loonsom voor de eenheid bepaald en wordt m.i.v. 2007 jaarlijks voor de inflatie aangepast. Het vastgesteld maximum voor 2015 is € 397.000. Een negatieve stand is niet toegestaan.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. d.d.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	219.320	219.320	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			0
berap 15-1	uitvoering shv	200.000	200.000	
	dekking resultaat bedrijfsvoering		19.320	
	Totaal onttrekkingen	**200.000**	**219.320**	**0**
	Stand per 31/12	**19.320**	**0**	**0**

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: S53

Omschrijving: **Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding (RCF)**

Aard van de reserve: Bestemmingsreserve

Doel:
Via deze reserve kunnen nog niet bestede middelen die zijn ontvangen voor de uitvoering van het RCF tijdelijk worden geparkeerd.

Instelling reserve bij Berap 2012-2 d.d. 2012

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	360.624	360.624	
	Overige toevoegingen:			
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			330.414
	Blended leeromgeving voor handhaving		19.383	
	frictiekosten 2014		10.827	
	Totaal onttrekkingen	**0**	**30.210**	**330.414**
	Stand per 31/12	**360.624**	**330.414**	**330.414**

Toelichting:
Deze reserve is gevormd bij de overgang van het Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding van de gemeente Enschede naar de gemeente Zwolle. Per 2015 is er een landelijk Coördinatiepunt Fraudebestrijding. De afwikkeling van de reserve is in afwachting van definitieve besluitvorming over deze middelen.

In 2014 is besloten dat voor dat een deel van de reserve wordt geoormerkt voor de ontwikkeling van een blended leeromgeving voor handhaving in het sociale domein. De gelden zijn tevens geoormerkt voor een kosteloos aanbod van deze blended leeromgeving aan de gemeenten in Overijssel.

In 2015 zijn er nog nagekomen kosten. Deze worden uit de reserve gedekt.

Rekening 2015 RESERVES

Nummer: SC1

Omschrijving: **Bedrijfsvoeringsreserve Shared Service Center**

Aard van de reserve: Reservering voor lopende exploitatielasten

Doel:
De bedrijfsvoeringsreserve (BVR) dient primair ter egalisatie van de financiële bedrijfsvoeringsresultaten van de organisatie-eenheid. Daarnaast kan - binnen vastgestelde marges en concernregels - de BVR gebruikt worden voor incidentele bestedingen die de kwaliteit van de bedrijfsvoering bevorderen.
Een negatieve stand is niet toegestaan.

Instelling reserve bij raadsbesluit: nr. d.d.

raads-besluitnr		t/m raad 14/12	Rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	0	0	
	Overige toevoegingen:			
Rekening 2015	Voordelig resultaat bedrijfsvoering		288.575	
	Totaal overige toevoegingen	**0**	**288.575**	**0**
	Onttrekkingen via resultaat bestemming:			288.575
	Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**288.575**
	Stand per 31/12	**0**	**288.575**	**288.575**

Bijlage 7

Toelichting op de voorzieningen

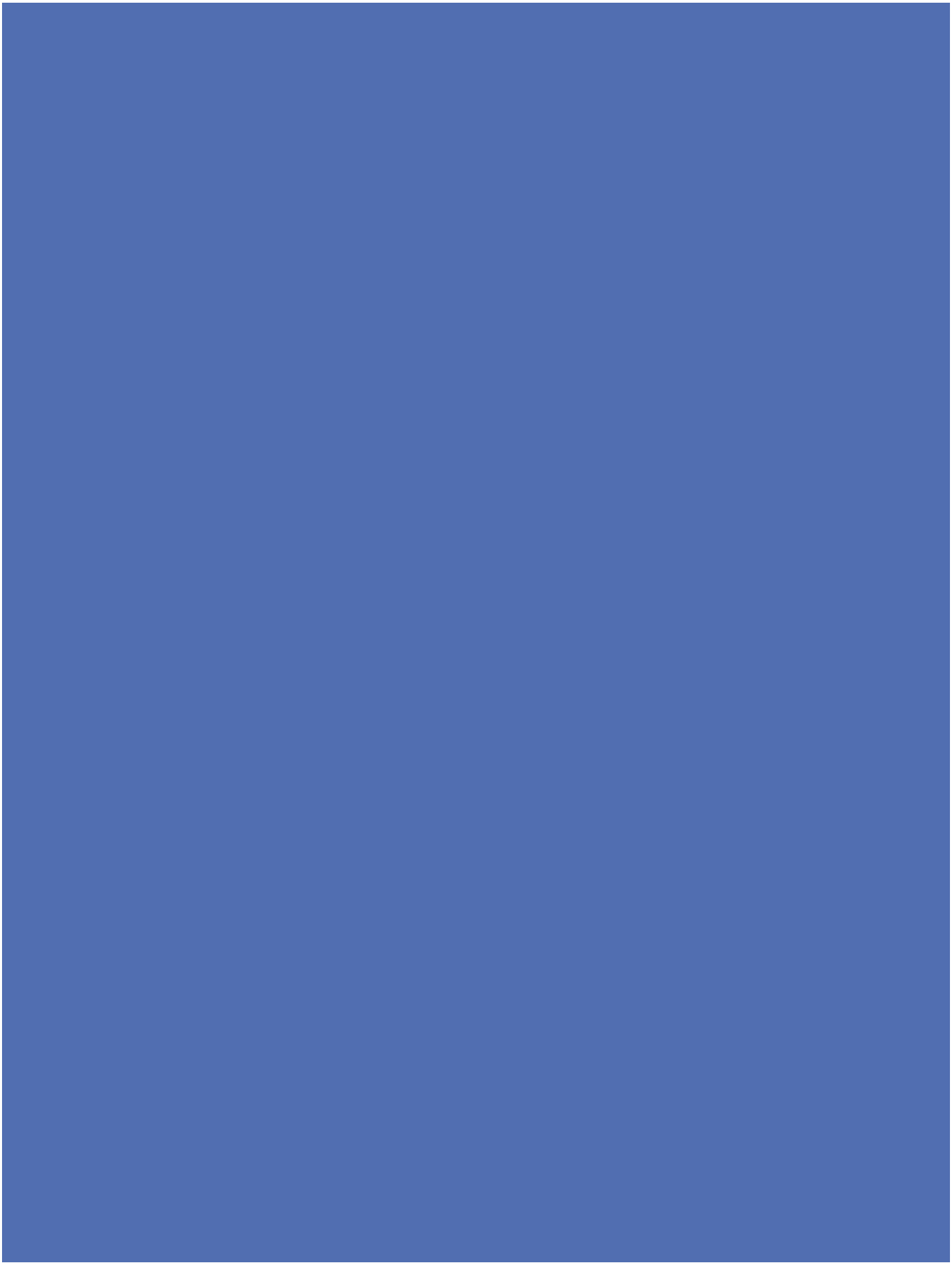

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: A70

Omschrijving: **Bijdrage v/m personeel**

Doel:
Dekking van de lasten FPU/WW voor voormalig medewerkers

Instelling voorziening bij: d.d.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	62.106	62.106	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie		108.718	
	Totaal toevoegingen	**0**	**108.718**	**0**
	Aanwendingen:			
		62.106	71.848	
	Totaal aanwendingen	**62.106**	**71.848**	**0**
	Stand per 31/12	**0**	**98.976**	**0**

Toelichting:
Deze opgebouwde voorziening uit 2014 is in 2015 gebruikt om de lasten te dekken voor 2 medewerkers van A&F die een aanvulling op hun (bovenwettelijke) WW krijgen Tevens in 2015 een nieuwe voorziening opgebouwd voor de dekking in 2016.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: A71

Omschrijving: **Rechtspositionele verplichtingen concern (A&F)**

Doel:
Deze voorziening is ingesteld voor rechtspositionele verplichtingen van (oud) medewerkers van de gemeente Zwolle (wachtgelduitkeringen, sociaal statuut, excl. 55+ regeling, etc.). De stand van de voorziening moet voldoende zijn om de verwachte meerjarenverplichtingen te dekken.

Instelling voorziening bij: d.d.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	306.175	306.175	
	Toevoegingen:			
	compensatie inflatie	10.716	10.716	
	Totaal toevoegingen	**10.716**	**10.716**	**0**
	Aanwendingen:			
		111.000	98.811	
	Totaal aanwendingen	**111.000**	**98.811**	**0**
	Stand per 31/12	**205.891**	**218.080**	**0**

Toelichting:

In het kader van de herijking is in 2003 eenmalig t.l.v. de reserve tekortdekking een bijdrage ontvangen voor afkoopsommen. Door een actief uitstroombeleid (afkoopsommen, suppletiebijdragen e.d.) zullen de kosten de komende jaren omlaag gebracht dienen te worden. Jaarlijks wordt de stand van deze voorziening aangepast aan de berekende meerjarenverplichtingen. Deze rechtspositionele verplichtingen lopen tot 2017.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: C70

Omschrijving: **Rechtspositionele verplichtingen concernstaf**

Doel:
Deze voorziening is ingesteld voor rechtspositionele verplichtingen van (oud) medewerkers van de Concernstaf.

raadsbesluit nr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	25.517	25.517	
	Toevoegingen:			
	compensatie inflatie	893	893	
	Totaal toevoegingen	**893**	**893**	**0**
	Aanwendingen:			
	Verplichtingen (Salarissen en sociale lasten)		5.933	
	Totaal aanwendingen	**0**	**5.933**	**0**
	Stand per 31/12	**26.410**	**20.476**	**0**

Toelichting:

De aangegane verplichtingen voor bovenformatief personeel worden uit deze voorziening gedekt. De looptijd is t/m het jaar 2016.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: C72

Omschrijving: **Voorziening op vordering op Verkoop Vennootschap BV**

Doel:
Deze voorziening is in 2009 ingesteld in verband met de verkoop van Essent aan RWE.

raadsbesluit nr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	1.050.192	1.050.192	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie			
	Totaal toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Aanwendingen:			
	Agio uitkering Verkoop Vennootschap		776.714	
	Totaal aanwendingen	**0**	**776.714**	**0**
	Stand per 31/12	**1.050.192**	**273.478**	**0**

Toelichting:

In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties gegeven aan RWE.
Het overgrote merendeel van deze garanties is door de verkopende aandeelhouders op het moment van verkoop van Essent PLB aan RWE overgedragen aan deze deelneming, die vanaf het moment van oprichting dus ook aansprakelijk is, mochten een of meer van deze garanties onjuist blijken te zijn.
Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden (in jargon: in escrow worden gestort). Buiten het bedrag dat in escrow zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet verder aansprakelijk voor inbreuken op garanties.
Daarmee is de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweeërlei. Als vennootschap die vrijwel alle garanties onder de verkoop-overeenkomst heeft overgenomen van de verkopende aandeelhouders zal zij eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE. Daarnaast treedt Verkoop Vennootschap B.V. op als vertegenwoordiger van de verkopende aandeelhouders voor het geven van instructies aan de escrow agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat in escrow wordt gestort.
In Verkoop Vennootschap BV is een escrow opgenomen van € 800 miljoen. Voor de gemeente Zwolle betekent dit een vordering op deze vennootschap van € 1,9 miljoen. Per ultimo 2009 is voor 100% een voorziening opgenomen. Dit is conform de gestandaardiseerde boekhoudkundige verwerking, zoals die door externe accountants zijn opgesteld voor de diverse aandeelhouders.

In 2011 is 50% van deze escrow vrijgevallen onder aftrek van ingediende claims van RWE. In 2015 is, in tegenstelling tot hetgeen verwacht werd, niet het volledige bedrag komen vrij te vallen, maar is 26% nog in de escrow gebleven. Door het bestuur van Verkoop Vennootschap B.V. worden nog onderhandelingen gevoerd met RWE. Mogelijk kan in 2016 nog een deel van dit bedrag vrijvallen ten gunste van de aandeelhouders.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: C73

Omschrijving: **Voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)**

Doel:
Deze voorziening is in 2012 ingesteld in verband met de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	1.063.467	1.063.467	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling 2015 o.b.v. opgave Loyalis		296.879	
	Totaal toevoegingen	**0**	**296.879**	**0**
	Aanwendingen:			
	Totaal aanwendingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**1.063.467**	**1.360.346**	**0**

Toelichting:

Het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) verplicht de gemeente sinds 2012 een pensioenvoorziening voor wethouders in te stellen. Het is van belang om deze voorziening op peil te houden. De pensioenpolissen zijn ondergebracht bij Loyalis en ieder jaar stelt Loyalis actuariële berekeningen op voor zowel de actieve wethouders en de oud-bestuurders en hun nabestaanden. Deze berekeningen geven aan dat, op dit moment, de pensioenpolissen niet toereikend zijn, de benodigde aanvulling wordt, net als vorig jaar, gestort in deze voorziening. De huidige lage rekenrente leidt ertoe dat, op dit moment, extra middelen nodig zijn om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. In 2015 is een bedrag van € 296.879 aan deze voorziening gedoteerd.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: E01

Omschrijving: **Voorziening rechtspositionele verplichtingen EC**

Doel:
Deze voorziening is ingesteld voor rechtspositionele verplichtingen van (oud)medewerkers van de eenheid Expertisecentrum.

Instelling voorziening bij: d.d.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	261.405	261.405	
	Toevoegingen:			
	compensatie inflatie	9.149	9.149	
	uitkeringsverplichtingen		189.321	
	Totaal toevoegingen	**9.149**	**198.470**	**0**
	Aanwendingen:			
	uitkeringsverplichting ivm beeindiging dienstverband mdw's	32.489	29.668	
berap 2015	vrijval i.v.m. vaststellingsovereenkomst	84.127	84.127	
	Totaal aanwendingen	**116.616**	**113.795**	**0**
	Stand per 31/12	**153.938**	**346.080**	**0**

Toelichting:

Betreft het opbouwde spaarverlof vanuit een oude regeling van één medewerker (oude regeling spaarverlof), de uitkeringsverplichtingen ivm beëindiging dienstverband medewerkers.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: E02

Omschrijving: **Voorziening afval**

Doel:
Het vastgestelde beleid achter deze voorziening is, dat de besteding geoormerkt is voor de functie afvalstoffen.
Op basis van het gehanteerde beginsel van een 100% kostendekkende heffing voor de inzameling en verwerking van afvalstoffen moeten de vrijvallende middelen via deze voorziening terugvloeien naar de burger in de vorm van een lagere c.q. minder snel stijgende afvalstoffenheffing.

Instelling voorziening bij: stelselwijziging BBV 2014

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	5.148.769	5.148.769	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie			
	Totaal toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Aanwendingen:			
	Saldo product Afval (baten & lasten)	1.590.553	1.802.675	
	Totaal aanwendingen	**1.590.553**	**1.802.675**	**0**
	Stand per 31/12	**3.558.216**	**3.346.094**	**0**

Toelichting:

Het saldo op de staat van Baten en Lasten van het product Afval wordt geëgaliseerd met deze voorziening.
Over 2015 was een verrekening geraamd van € 1.590.553; werkelijk is meer onttrokken, een bedrag van € 1.802.675, als gevolg van vnl. nadelen op diverse onderdelen van het product Afval.
Voor een nadere toelichting op dit saldo wordt verwezen naar programma 8 Integraal Beheer Openbare Ruimte, product Afval.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: E03

Omschrijving: **Voorziening riolering**

Doel:
Het vastgestelde beleid achter deze voorziening is, dat de besteding geoormerkt is voor de functie riolering.
Op basis van het gehanteerde beginsel van een 100% kostendekkende heffing voor het afvoeren van afvalwater, afstromend hemelwater en grondwater, moeten de vrijvallende middelen via deze voorziening terugvloeien naar de burger in de vorm van een lagere c.q. minder snel stijgen rioolheffing.

Instelling voorziening bij: stelselwijziging BBV 2014

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	4.708.561	4.708.561	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie a.g.v. lagere kapitaallast	36.324	36.324	
	Totaal toevoegingen	**36.324**	**36.324**	**0**
	Aanwendingen:			
	uitgaven product Riolering (baten & lasten)	1.046.685	940.593	
	Totaal aanwendingen	**1.046.685**	**940.593**	**0**
	Stand per 31/12	**3.698.200**	**3.804.292**	**0**

Toelichting:

De geraamde lasten voor het product riolering zijn hoger dan de inkomsten. Het verschil wordt onttrokken aan deze voorziening.

In het kader van het “nieuwe” GRP 2016-2020 wordt gekeken naar het meerjarig verloop van de voorziening. Vanaf 2012 is c.q. wordt de voorziening afgebouwd tot een niveau van € 1 miljoen, dat als ondergrens is vastgesteld bij de PPN 2014-2017. In 2018 dreigde de voorziening beneden de ondergrens te komen, daarom is bij de begroting 2016 besloten het tarief te verhogen met 2% in 2016.

Op basis van de recente ontwikkelingen, o.a. aframen krediet vervanging riolering GRP 2011-2015 ad. € 870.000 bij 1e Berap 2016 en diverse kleinere aanpassingen zal de voorziening tot 2025 boven de ondergrens van € 1 miljoen blijven.

Door een kwalitatief goed riool is grootschalige vervanging de komende jaren niet te verwachten. Op de lange termijn dient wel rekening te worden gehouden met vervanging. Voor de gemalen zijn in 2018 investeringen gepland.

Zwolle is vanaf de jaren 50 van de vorige eeuw zeer sterk gegroeid. Bij een verwachte levensduur van 80 jaren houdt dit in dat er in de toekomst forse rioolvervangingen moeten plaatsvinden. Dit zal leiden tot (zeer) sterke stijgingen van de rioolheffing.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: O90

Omschrijving: **Algemene voorziening Vastgoed**

Doel:
Bestemd voor de dekking van de voorzienbare toekomstige- en conjuncturele risico´s van de grondexploitaties.
Één keer per jaar wordt de benodigde stand bepaald en wordt bij de vaststelling van de jaarlijkse MPV besloten of de voorziening moet worden aangevuld vanuit de reserve of kan vrijvallen ten gunste van de reserve.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	26.266.038	26.266.038	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie			
	compensatie inflatie	217.560	217.560	
	MPV 2016		3.549.406	
	Totaal toevoegingen	**217.560**	**3.766.966**	**0**
	Aanwendingen:			
	Totaal aanwendingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**26.483.598**	**30.033.004**	**0**

Toelichting:

Volgens de BBV-voorschriften moet voor een project of complex waar geen sluitende exploitatie mogelijk is, een voorziening worden getroffen ter grootte van het exploitatieresultaat. Baar aanleiding van de MPV 2014 is in 2004 ten laste van de Algemene Reserve Vastgoed deze Voorziening gevormd.

Jaarlijks wordt de hoogte herijkt. In de MPV 2016 is de benodigde voorziening berekend op een bedrag van € 30,2 miljoen. Dit betekent een storting t.l.v. de Algemene Reserve van € 3,7 miljoen.

Dit bedrag is als volgt gespecificeerd:

	2013	2014	2015
Voorziening Complexen			
Schaepman/Kraenbolwerk	53.381	1.277.868	1.140.660
Stadshagen 1 & 2	2.497.842	3.153.481	7.591.644
Bagijneweide	526.831	381.059	13.908
Ijsselhallen Kamperpoort	0	651.378	602.512
Prinsenpoort	138.961	68.286	125.624
Kanonsteeg/Derde Bredehoek	34.706	34.730	34.754
Dorpsvisie Wijthmen	0	316.022	295.654
Nog uit te voeren Werken (NUTVW)	480.554	333.218	0
Langenholterweg	0	0	6.066
Voorziening sprong in de grondprijs	5.000.000	5.000.000	5.000.000
	8.732.275	11.216.042	14.810.822
Voorziening NNIEGG			
toekomstige grondexploitaties	2.843.197	2.843.197	3.357.870
overige NNNIEG-gronden	0	57.955	0
Strategische bezittingen	1.789.040	1.670.478	1.693.609
Strategische bezittingen	87.908	82.805	84.899
Strategische bezittingen	419.293	419.293	440.293
Strategische bezittingen bebouwd	14.730	0	0
Dijklanden	3.505.909	3.726.998	3.396.240
Vechtpoort	6.242.276	6.242.275	6.242.276
Nog uit te nemen gronden	1.995	1.995	1.995
rechten verplichtingen	5.000	5.000	5.000
	14.909.348	15.049.996	15.222.182
Totaal	**23.641.623**	**26.266.038**	**30.033.004**

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: O91

Omschrijving: **WRZV**

Doel:
Bestemd voor afdekking van de financiële risico´s inzake de WRZV-hallen

raadsbesluit nr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	353.974	353.974	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie			
	Totaal toevoegingen	**0**	**0**	**0**
	Aanwendingen:			
	Totaal aanwendingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**353.974**	**353.974**	**0**

Toelichting:

De betalingsachterstand van de WRZV is per 31-12-2015 gelijk aan de achterstand per 31-12-2014 .

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer:O92

Omschrijving: Asbestsanering Zeven Alleetjes

Doel:

Bestemd voor afdekking van de kosten van asbestsanering in het pand Zeven Alleetjes 1, Ingesteld ten gevolge van het RB 26 oktober 2015.

Instelling voorziening bij:RB26.10(8) d.d.26 oktober 2015

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	0	0	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie		900.000	900.000
	Totaal toevoegingen	**0**	**900.000**	**900.000**
	Aanwendingen:			
	Totaal aanwendingen	**0**	**0**	**0**
	Stand per 31/12	**0**	**900.000**	**900.000**

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: P90

Omschrijving: **Dubieuze debiteuren**

Doel:
Dubieuze vorderingen worden ten laste van deze voorziening gebracht om schommelingen in de exploitatie tegen te gaan.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	228.258	228.258	
	Toevoegingen:			
	Aanvulling tlv exploitatie			
begroting	storting	100.000	100.000	
	Aanvullende storting		120.147	
	Totaal toevoegingen	**100.000**	**220.147**	**0**
	Aanwendingen:			
	Civiele en overige vorderingen		122.341	
	Totaal aanwendingen	**0**	**122.341**	**0**
	Stand per 31/12	**328.258**	**326.064**	**0**

Toelichting:

Inschatting risico oninbaarheid openstaande vorderingen per 31/12:	Openstaand bedrag	% oninbaar	Verwacht bedrag oninbaar
stopcode F: faillissement	4.101	95%	3.896
stopcode Q: vertrokken, onbekend waarheen (vow)	1.086	50%	543
stopcode S: schuldsanering	2.488	75%	1.866
stopcode W: wet schuldsanering natuurlijke personen	187	100%	187
Overige vorderingen, dubieus	127.430	75%	95.572
GBLT 10% van 2.240.000,--			224.000
			326.064

Storting ten laste van de staat baten & lasten € 120.147

Bij Berap en jaarrekening wordt bekeken of de stand van deze voorziening voldoende hoog is om aan toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Dit is conform het Besluit Begroting en Verantwoording.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: R01

Omschrijving: **Rechtspositie raadsleden**

Doel:
Bij raadsbesluit 94/011 is deze voorziening ingesteld voor structurele verbetering van de secundaire rechtspositie van de raadsleden. De voorziening is bedoeld om schommelingen in de exploitatie-uitkomsten te egaliseren.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	136.536	136.536	
	Toevoegingen:			
begroting 15	Aanvulling tlv exploitatie	45.300	45.300	
	Totaal toevoegingen	**45.300**	**45.300**	**0**
	Aanwendingen:			
begroting 15	Uitkeringen wachtgeldregeling	177.048	30.376	
	Totaal aanwendingen	**177.048**	**30.376**	**0**
	Stand per 31/12	**4.788**	**151.460**	**0**

Toelichting:

De wachtgeldregeling voor raadsleden is voor nieuwe leden afgeschaft bij Rb. 2010.055 aanpassingen verordeningen raad d.d.16/04/2010.
De raadsleden die in 2014 uit de raad zijn vertrokken en nog recht hadden op deze regeling zijn in 2014 en 2015 ten laste van deze voorziening gebracht.
Er zijn nog 8 personen die rechten kunnen ontlenen aan deze regeling. De totale resterende wachtgeldverplichting bedraagt ongeveer € 150.000.
Dit bedrag zal, mede afhankelijk van het werkelijk vertrek van deze raadsleden, dan worden uitgekeerd. Hiervoor is tot en met 2015 de jaarlijkse bijdrage van € 45.300 gecontinueerd.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: S90

Omschrijving: **Risico oninbaar schuldhulpverlening**

Doel:
Deze voorziening is ingesteld om oninbaarheidsrisico´s van niet-zakelijke kredietverlening op te vangen.

Instelling voorziening bij: d.d.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	80.206	80.206	
	Toevoegingen:			
	Dotatie		2.053	
	Totaal toevoegingen	**0**	**2.053**	**0**
	Aanwendingen:			
	onttrekking i.v.m. aflossing	10.000	6.832	
	Totaal aanwendingen	**10.000**	**6.832**	**0**
	Stand per 31/12	**70.206**	**75.427**	**0**

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: S91

Omschrijving: **Risico oninbaar bijstandsleningen**

Doel:
Deze voorziening is ingesteld om oninbaarheidsrisico´s van bijstandsleningen op te vangen.

Instelling voorziening bij: d.d.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	459.688	459.688	
	Toevoegingen:			
	dotatie i.v.m. opboeking leningen	100.000	129.144	
	Totaal toevoegingen	**100.000**	**129.144**	**0**
	Aanwendingen:			
	onttrekking i.v.m. aflossing leningen	100.000	89.231	
	onttrekking i.v.m. aflossing leningen	75.000	62.790	
	Vrijval		12.001	
	Totaal aanwendingen	**175.000**	**164.022**	**0**
	Stand per 31/12	**384.688**	**424.810**	**0**

Toelichting:

Lopende het jaar worden verstrekte bijstandsleningen (bijna) volledig in de voorziening oninbaar gestort, vanwege de zeer beperkte courantie van deze leningen. Aan het einde van het jaar wordt de inbaarheid van de op dat moment openstaande leningen definitief bepaald, waarna (mogelijk) een correctie in de voorziening plaatsvindt.

Rekening 2015 VOORZIENING

Nummer: S92

Omschrijving: **Risico oninbaar bijstandsvorderingen**

Doel:
Deze voorziening is ingesteld om oninbaarheidsrisico´s van bijstandsvorderingen op te vangen.

Instelling voorziening bij: d.d.

raadsbesluitnr		t/m raad 14/12	rekening 2015	bestedings-rechten
	Stand per 1/1	7.519.184	7.519.184	
	Toevoegingen:			
	dotatie i.v.m. opboeking leningen		1.659.455	
	dotatie i.v.m. aanvulling saldo		95.998	
	Totaal toevoegingen	**0**	**1.755.453**	**0**
	Aanwendingen:			
	onttrekking i.v.m. aflossing leningen		1.184.886	
	onttrekking i.v.m. afboeking		573.611	
	Totaal aanwendingen	**0**	**1.758.497**	**0**
	Stand per 31/12	**7.519.184**	**7.516.140**	**0**

Toelichting:

Lopende het jaar worden verstrekte bijstandsvorderingen (bijna) volledig in de voorziening oninbaar gestort, vanwege de zeer beperkte courantie van deze vorderingen. Aan het einde van het jaar wordt de inbaarheid van de op dat moment openstaande vorderingen definitief bepaald, waarna (mogelijk) een correctie in de voorziening plaatsvindt.
Deze "voorziening" dubieuze debiteuren betreft een correctie op de waardering van de bijstandsvorderingen. Gezien de geringe fluctuaties in het openstaande saldo van de bijstandsvorderingen is de waarderingscorrectie navenant.

Bijlage 8

Toelichting op de vooruitontvangen bedragen

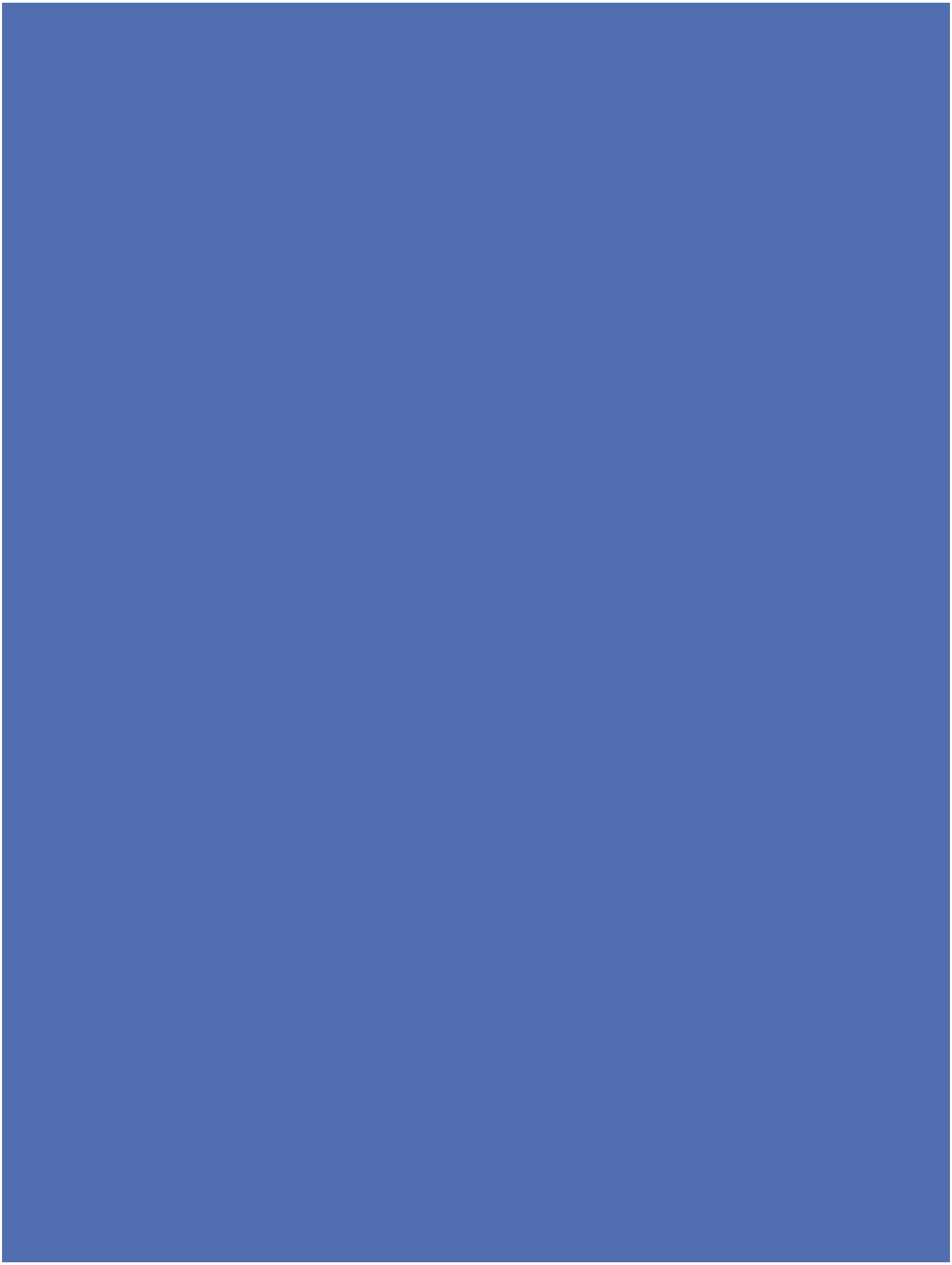

Vooruitontvangen specifieke uitkeringen met bestedingsverplichting:

Hieronder worden verstaan de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (artikel 49 , lid b, BBV).

Nr.	Balanspost/besteding	Stand per 1-1-2015	Mutaties 2015		Stand per 31-12-2015
			Toevoegingen	Onttrekkingen	
Eenheid: Sociale Zaken en Werkgelegenheid					
1	Rijk - Bijdrage RMC	32.583	864.552	865.976	31.159
2	Rijk - Participatiebudget (t/m 2014)	460.685		460.685	0
3	Rijk - Wet Sociale Werkvoorziening	0	19.195	19.195	0
4	Rijk. - Proj. Jeugdwerkloosheid ESF (Talent heeft toekomst in IJV)	0	304.725	304.725	0
5	Rijk - Educatiemiddelen (per 1-1-2015)	0	1.186.399	1.109.769	76.630
6	Prov. - Actieplan Jeugdwerkloosheid H2O Prov. Gelderland	0	32.000	32.000	0
7	Prov. - Inbedding 1000-jongeren	0	402.055	306.160	95.895
Totaal eenheid Sociale Zaken en Werkgelegenheid		**493.268**	**2.808.926**	**3.098.510**	**203.685**
Eenheid: Ontwikkeling					
1	BDU Fysiek Ec. ISV I of 180	61.216			61.216
2	BDU Provincie GSB III	5.854			5.854
3	Prov.-IMG wijkenaanp Kamperpoort-Diezerpoort	-142.427	142.427		0
4	Prov. - De Toekomst is lokaal	0	259.920		259.920
5	Prov.-Cultuureducatie primair onderwijs	13.085		13.085	0
6	Rijk - Onderwijsachterstanden	701.660	1.543.291	1.672.560	572.392
7	Prov. Transitie Jeugdzorg Ov. 20	-40.904	40.904		0
8	Prov. - Duurzaamheidsmaatregelen Breezicht	0	90.000		90.000
9	Rijk - nazorg volw. ex-gedetineerden	-4.030	35.446	31.416	0
10	Prov. - IMG Innovatie in de zorg	25.118			25.118
11	Prov. - IMG pilot zorgsaam Palestrinalaan	-55.294	55.294		0
12	Prov. - GSB Jongerenhotel	90.000			90.000
13	Prov. - IMG Roelenweg Oost	700.000		700.000	0
14	Prov. - Ov. Netwerk CJG	56.296	57.000	113.296	0
15	Prov. - WMO/AWBZ decentralisatie	39.782		39.782	0
16	Prov. - Netwerk Buurt & Wijk	192.907		192.907	0

Nr.	Balanspost/besteding	Stand per 1-1-2015	Mutaties 2015		Stand per 31-12-2015
			Toevoegingen	Onttrekkingen	
17	Ov. ZonMw - Kind in beweging	-50.000	50.000		0
18	Gemeente Kampen - Zorginnovatie Zwolle/Kampen	62.795		53.744	9.050
19	Prov. - Herstructurering Voorst	0	500.000	500.000	0
20	Prov. - Stadsacupunctuur	7.500		7.500	0
21	Prov. - Duurzaam ontw. Overijssel - Uitvoering Hanzeland		12.500	1.166	11.334
22	Prov. - Bouwimpuls Overijssel	51.923		51.923	0
23	Prov. - Wonen, Zorg en Welzijn	180.963		83.889	97.074
24	Prov. - pMJP-ILG projecten	-97.690	128.007	30.317	0
25	Prov. - Nrd. Stadsrand / Bijdr NLY				
	Prov. Nrd. Stadsrand NLIJ	709.594		585.859	123.735
	Groene en Blauwe Diensten		140.077		140.077
26	Prov. - Doorstroming OV - station binnenstad	0	364.500	364.500	0
27	Prov. - BDU Reconstructie Burgemeester Roelenweg	0	250.000	250.000	0
28	Prov. - IOO / QW - fietsprojecten	0	233.677	233.677	0
29	Prov. - IMG WZ Fietsstraten	372.891	50.000		422.891
30	Prov. - IMG Verbetering toegankelijkheid bushaltes	100.000		100.000	0
31	Prov. - BDU - DVM / BREZ	-129.109	129.109		0
32	Prov. - RMF / IMG Ov lang 601	0	7.672.500	87.542	7.584.958
33	Prov. - Rechterland fietspad-rotonde	159.339		50.000	109.339
34	Prov. - Beter Benutten Zwolle Kampen Netwerkstad	0	882.009	882.009	0
35	Prov. - Uitvoeringsplan parkeergarage Katwolderplein	0	90.000	0	90.000
36	Prov. - BDU Kruisp. Blaloweg / Katwolderweg	-38.297	38.297		0
37	Prov. - Onderzoek BREEAM	15.000			15.000
38	Prov. - BDU niet infra 2014	0	144.225	72.975	71.250
39	Prov. - Fietspad verb NLY-Stadsh.	765.000			765.000
40	Prov. - Onderdoorg. Kamperlijn SH	1.660.914		139.655	1.521.259
41	Prov. -ZKN Bijdrage aan vernieuwing MIRT	0	15.000		15.000
42	Prov. - Overige bereikbaarheid/mobiliteit	0	6.820	6.820	0

Nr.	Balanspost/besteding	Stand per 1-1-2015	Mutaties 2015 Toevoegingen	Mutaties 2015 Onttrekkingen	Stand per 31-12-2015
43	Prov. - Reconstructie Roelenweg - GO EFRO	0	816.667	816.667	0
44	EFRO - Havenmeestervoorziening	0	55.602	55.602	0
45	Gemeente Kampen - Bijdrage Beter Benutten	0	150.000	921	149.079
46	Rijk - VROM Geluidsscherm Assdrp	325.509			325.509
47	Prov. - Visie externe veiligheid	4.710			4.710
48	Prov. - MEVO verst.org.veiligheid MEVO deel 1 11-14 MEVO deel 2 - 2014	22.592			22.592
49	Prov. IMG Visie op de ondergrond / warmtenet Breecamp-Oost	0	28.000		28.000
50	Prov. - Duurz.ontw.Overijssel - Wijbedrijf Holtenbroek	0	15.000	15.000	0
51	Prov. - Bodemsanering gasfabriek - fase 2	0	940.267	940.267	0
52	Prov. - Energie uit saneringswater	0	15.000		15.000
53	Prov. - Spoorzone bestuursconvenant	1.503.902		370.944	1.132.957
54	Prov. - Vechtcorridor: Nat. Ontw. Kromme Kolk	-2.829	72.000	42.347	26.825
55	Prov. - Gezondheid en Veiligheid	3.151			3.151
56 en 57	Prov. - Spoorzone 2e tranche uitvoering Rb 9-7-2012 (Kunst)route Rb 12-12 Noregret zuidzijde Prov. - Spoorzone uitvoering Rb 30-9-2013 Spoorzone uitv. Rb 17-2-2014 Reizigerstunnel	37.986.751	2.560.000	5.349.411	35.197.339
58	Prov. IJssel-Vecht Delta	546.933	293.963	165.537	675.358
59	Prov. - Nooterhof Enexisterrein	29.200		29.200	0
60	Gelderland&Overijssel GO - EFRO-subsidies binnenstad	-100.000	146.337	46.337	0
61	Ov. - Mondriaanfonds Kunstroute	0	47.500		47.500
62	Prov. - Wijkcentrum 't Anker nieuwb.subs. Zonnepanelen	0	7.552	7.552	0
63	Prov. - Stadkamer - diverse subsidies	0	123.469	123.469	0
Totaal eenheid Ontwikkeling		**45.734.002**	**18.202.359**	**14.299.126**	**49.637.234**

Nr.	Balanspost/besteding	Stand per 1-1-2015	Mutaties 2015 Toevoegingen	Mutaties 2015 Onttrekkingen	Stand per 31-12-2015
Eenheid: Concernstaf					
1	Prov. - Bewust verlichten Regio Zwolle	159.890	180.000	140.800	199.090
Totaal eenheid Concernstaf		**159.890**	**180.000**	**140.800**	**199.090**

Nr.	Balanspost/besteding	Stand per 1-1-2015	Mutaties 2015 Toevoegingen	Mutaties 2015 Onttrekkingen	Stand per 31-12-2015
Eenheid: Expertisecentrum					
1	Prov. - Beeldengroep	45.000			45.000
2	Prov. - Het verhaal van Overijssel	0	27.360	25.230	2.130
3	Prov. - Beter Benutten Zwolle Kampen Netwerkstad -Rijksdeel	0	655.000		655.000
4	Prov. - Vervolg div. proj. Beter Benutten ZKN	0	1.323.750	597.548	726.202
5	Prov. - Maatregelen duurz. Veiligheid	69.000			69.000
6	Prov. - BDU - EC Infra 2012	-7.500	7.500		0
7	Prov. - Fietsroute Hermelenweg	0	10.000		10.000
Totaal eenheid Expertisecentrum		**106.500**	**2.023.610**	**622.778**	**1.507.332**

TOTAAL-GENERAAL		**46.493.660**	**23.214.895**	**18.161.214**	**51.547.341**

Bijlage 9
Overzicht geldleningen

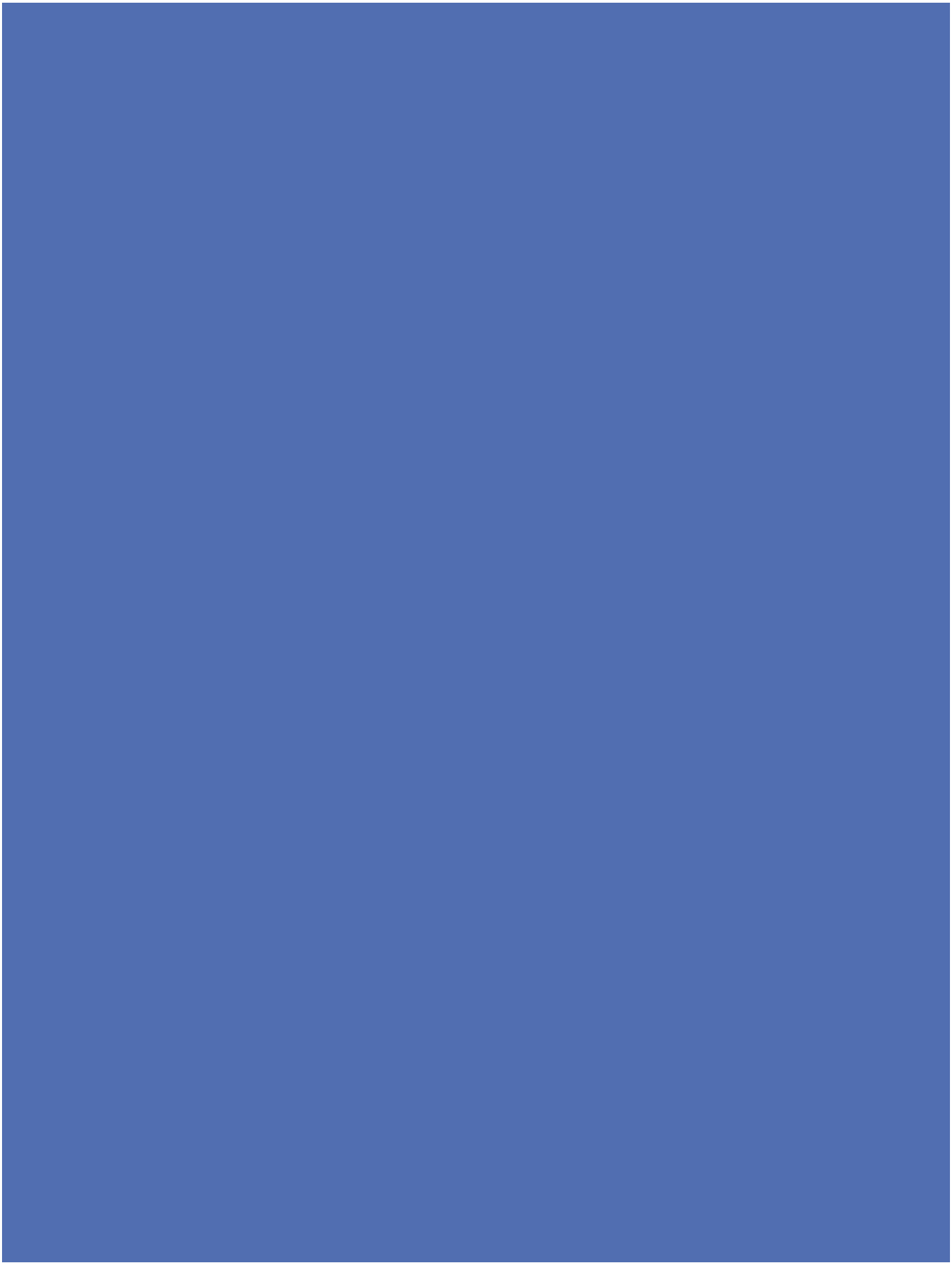

Overzicht langlopende geldleningen o/g (opgenomen geldleningen per 31 december 2015)

Categorie Geldgever + leningnummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Type lening	Jaar van de laatste aflossing	Rentepercentage huidige %	Rentepercentage eventuele herzienings-datum	Restantbedrag van de lening op 1 jan. 2015	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar aangegane geldleningen	Bedrag van de rente ten laste van 2015	Bedrag van de aflossing in 2015	Restantbedrag van de lening op 31 dec. 2015
Tbv algemene financiering:										
BNG 40.90814.01	9.000.000	20 jr. lin.	2020	4,320		2.700.000		98.798	450.000	2.250.000
ASN 174	7.500.000	11 jr. fixe	2016	3,550		7.500.000		266.250		7.500.000
Rabobank 19071 / O3513	5.000.000	11 jr. fixe	2016	3,555		5.000.000		177.750		5.000.000
NWB 1W0024574	10.000.000	30 jr. fixe	2036	4,125		10.000.000		412.500		10.000.000
NWB 1W0024134	5.000.000	10 jr. fixe	2017	3,760		5.000.000		188.000		5.000.000
BNG 10.102419	5.000.000	40 jr. fixe	2047	4,068		5.000.000		203.400		5.000.000
BNG 40.102583	5.000.000	40 jr. fixe	2047	4,297		5.000.000		214.850		5.000.000
BNG 40.102366	5.000.000	50 jr. fixe	2058	4,040		5.000.000		202.000		5.000.000
BNG 40.102365	5.000.000	50 jr. fixe	2059	4,045		5.000.000		202.250		5.000.000
BNG 40.104240	8.000.000	10 jr. fixe	2019	4,690		8.000.000		375.200		8.000.000
ASN 279	10.000.000	12 jr. fixe	2021	4,680		10.000.000		468.000		10.000.000
ASN 288	10.000.000	6 jr. fixe	2015	3,970		10.000.000		165.326	10.000.000	
BNG 40.104390	10.000.000	9 jr. fixe	2018	4,315		10.000.000		431.500		10.000.000
BNG 40.104620	5.000.000	6 jr. fixe	2015	3,270		5.000.000		134.832	5.000.000	
BNG 40.104717	8.000.000	8 jr. fixe	2017	3,515		8.000.000		281.200		8.000.000
ASN 307	8.000.000	10 jr. fixe	2019	3,770		8.000.000		301.600		8.000.000
NWB 1W0026665RH2 (basisrentelening)	10.000.000	50 jr. fixe	2061	3,248	febr. 2016	10.000.000		325.211		10.000.000
BNG 40.105745	12.000.000	10 jr. lineair	2020	2,459		7.200.000		166.700	1.200.000	6.000.000
NWB 1W0026928	15.000.000	14 jr. fixe	2024	3,540	nov. 2020	15.000.000		531.000		15.000.000
BNG 40.105414.01 (basisrentelening)	15.000.000	50 jr. fixe	2062	3,340	okt. 2016	15.000.000		501.000		15.000.000
BNG 40.107605	10.000.000	4 jr. fixe	2016	1,670		10.000.000		167.000		10.000.000
BNG 40.107606	5.000.000	4 jr. fixe	2016	1,750		5.000.000		87.500		5.000.000
BNG 40.107721	10.000.000	15 jr. fixe	2027	3,300		10.000.000		330.000		10.000.000
Sachsen AG	15.000.000	20 jr. fixe	2032	3,380		15.000.000		507.000		15.000.000
Süddeutsche Lebensversiecherung	5.000.000	20 jr. fixe	2032	3,380		5.000.000		169.000		5.000.000
NWB 1-27906	10.000.000	2 jr.+3 mnd fixe	2015	0,660		10.000.000		32.367	10.000.000	
NWB 1-27907	10.000.000	2 jr.+7 mnd fixe	2015	0,700		10.000.000		57.534	10.000.000	
BNG 40.108267	8.000.000	3 jr.+4 mnd fixe	2016	0,875		8.000.000		70.000		8.000.000
BNG 40.108268	10.000.000	3 jr.+10 mnd fixe	2017	1,035		10.000.000		103.500		10.000.000
BNG 40.108269	10.000.000	4 jr.+8 mnd fixe	2017	1,230		10.000.000		123.000		10.000.000
NWB 1W0025401TR	8.745.000	50 jr. lineair	2058	4,760		7.695.600		359.331	174.900	7.520.700
Provincie Noord-Brabant OL215146	10.000.000	10 jr. fixe	2025	1,000			10.000.000	54.521		10.000.000
Provincie Limburg	10.000.000	10 jr. fixe	2025	1,400			10.000.000	29.534		10.000.000
Renteswap Deutsche Bank (icm 3 mnd kasgeldlen.)	10.000.000	40 jr.	2053	3,425		10.000.000		347.330		10.000.000
Tbv project stadskantoor:										
BNG 40.88278.01	9.983.165	50 jr. ann.	2050	1,115	juli 2025	9.149.735		299.857	86.636	9.063.099
BNG 40.88279	11.344.505	15 jr. ann.	2015	5,400		1.065.184		28.760	1.065.184	

verleden

Categorie Geldgever + leningnummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Type lening	Jaar van de laatste aflossing	Rentepercentage huidige %	 eventuele herzienings-datum	Restantbedrag van de lening op 1 jan. 2015	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar aangegane geldleningen	Bedrag van de rente ten laste van 2015	 de aflossing in 2015	Restantbedrag van de lening op 31 dec. 2015
Tbv project De Spiegel:										
BNG 40.107544 (vh.Triodos 000116)	10.000.000	30 jr. fixe	2037	3,640	jan. 2017	10.000.000		364.000		10.000.000
rentekorting tgv. Cultuur (intern)				0,500				50.000		
Triodos Cultuurfonds 000558	5.000.000	25 jr. lineair	2034	3,178	dec. 2019	4.000.000		127.068	200.000	3.800.000
rentekorting tgv. Cultuur (intern)				0,400				16.000		
Triodos Bank N.V. 2205 4093 79	6.000.000	27 jr. fixe	2037	1,106	april 2018	6.000.000		66.360		6.000.000
Tbv doorlenen aan Het Zand:										
NWB 1W0022120RH	3.233.184	30 jr. lineair	2032	2,230	dec. 2022	1.939.910		43.372	107.773	1.832.138
NWB 1W0013035RH2	907.560	40 jr. lineair	2034	2,500		453.780		11.061	22.689	431.091
Herfinanciering woningbouw:										
BNG t.b.v. SWZ (vh. A.Z.C.W.)	7.500.987	3 ann.len.	2036			5.481.934		212.158	2.699.020	2.782.914
BNG t.b.v. SWZ (vh. Beter Wonen)	2.869.920	1 ann.len.	2022	5,235		1.503.894		78.729	156.172	1.347.723
BNG t.b.v. Openbaar Belang	2.087.389	1 ann.len.	2034	2,590		1.562.202		40.461	60.604	1.501.598
BNG t.b.v. Delta Wonen (vh. SAVO)	19.355.088	4 ann.len.	2034			13.378.215		619.119	562.921	12.815.294
Tbv doorlenen aan Sporthal Zwolle Zuid:										
BNG 40.86510.01	1.231.106	40 jr. lineair	2037	3,860		707.886		27.324	30.778	677.108
Tbv objectfinanciering:										
Stim.fonds Vhv t.b.v. SWZ herontwikkeling	750.000	10 jr. ann.	2019	1,500		455.702		6.836	106.832	348.871
Sub-Totaal Leningen o/g	**379.507.904**					**322.794.042**	**20.000.000**	**10.076.089**	**41.923.508**	**300.870.535**
BIJSTANDLENINGEN										
Opgenomen (rente-)leningen BBZ						2.555.361	298.444		575.385	2.278.420
Opgenomen leningen W I K						15.374	10.575		7.452	18.496
Leningen in administratie bij SoZaWe						**2.570.736**	**309.019**		**582.837**	**2.296.917**
Totaal Langlopende geldleningen o/g	**379.507.904**					**325.364.778**	**20.309.019**	**10.076.089**	**42.506.345**	**303.167.452**

verleden

Overzicht langlopende geldleningen u/g (verstrekte geldleningen per 31 december 2015)

Geldnemer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening(en)	Type lening	Jaar van de laatste aflossing	Rentepercentage		Restantbedrag van de lening c.q. deelneming op 1 jan. 2015	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar verstrekte geldleningen	Bedrag van afwaardering wegens waarde-vermindering	Bedrag van		Restantbedrag van de lening op 31 dec. 2015
				huidige %	eventuele herzienings-datum				ontvangen rente in 2015	ontvangen aflossing 2015	
LENINGEN U/G											
Het Zand 92 - 01	4.310.912	lineair	2032	3,240	dec. 2022	1.939.910			62.853	107.773	1.832.137
Het Zand 94 - 01	907.560	lineair	2034	2,760		453.780			12.211	22.689	431.091
Sporthal Zwolle-zuid	1.231.106	lineair	2037	4,160		707.885			28.808	30.778	677.107
ZLTB	47.479	lineair	2031	4,950		25.710			1.273	1.513	24.197
a.v. PEC	36.302	annuitair	2028	5,400		23.839			1.287	1.183	22.656
Veiligheidsregio Marsweg 39; brandweerkazerne tijdelijk regio	13.565.189	annuitair	2016	2,200		13.349.571			293.691	225.105	13.124.466
Veiligheidsregio Middelweg 235; brandweerkazerne tijdelijk regio	4.593.608	annuitair	2022	3,300		4.501.252			148.541	96.604	4.404.648
SWZ - herontwikkeling oude ambachtschool	750.000	annuitair	2019	1,500		464.496			6.967	106.700	357.796
SWZ - vh AZCW - 3 leningen	7.500.987	annuitair	2036			5.481.934			212.158	2.699.020	2.782.914
SWZ - vh Beter Wonen - 1 lening	2.925.895	annuitair	2022	5,245		1.503.894			78.879	156.172	1.347.722
Openbaar Belang - 1 lening	2.087.389	annuitair	2034	2,590		1.562.202			40.461	60.604	1.501.598
Delta Wonen - 4 leningen	19.355.087	annuitair	2034			13.378.215			619.119	562.921	12.815.294
Accretio; zonnepanelen	41.310	annuitair	2037	4,600		39.439			1.814	1.000	38.439
VV Berkum; zonnepanelen	44.383	annuitair	2015			42.373			956	42.373	0
Vivente-Ichtus; zonnepanelen	10.169	annuitair	2037	4,600		9.708			447	246	9.462
Vivente-Klokbeker; zonnepanelen	57.078	annuitair	2037	4,600		54.493			2.507	1.382	53.111
Vivente-Zevensprong; zonnepanelen	42.037	annuitair	2037	4,600		40.133			1.846	1.018	39.115
Verstrekte startersleningen Stimuleringsfonds	3.779.318	annuitair				3.128.416	552.412		52.590	286.674	3.394.155
Leningen riolering aan 18 particulieren	49.013	annuitair				22.750			1.118	7.257	15.493
Stadlandbos B.V. vml Ecodrome	850.000	lineair	2019			850.000					850.000
Odeon de Spiegel	991.717	lineair	2023			991.717				130.000	861.717
Gemeente Hattem, afkoopsom aandeelhouderschap Wezo N.V.	475.140	lineair	2019				475.140				475.140
Gem. Zwartewaterl, afkoopsom aandeelhouderschap Wezo N.V.	567.667	lineair	2019				567.667				567.667
Totaal Leningen u/g	**64.219.346**					**48.571.719**	**1.595.219**		**1.567.526**	**4.541.012**	**45.625.927**
ECONOMISCHE DEELNEMINGEN											
Enexis BV (vh. Essent)	499.158	achterg.lng	2016	9,000		499.158			44.924		499.158
2,5% Grootboek Staat der Nederlanden	91.210	obligatie	2015			91.210			166.153	91.210	0
3% en 3,5% Grootboek Staat der Nederlanden	169.850	obligatie	2015			169.850			402.712	169.850	0
Tranche C Vordering op Vennootschap	1.188.000	achterg.lng	2016	4,650		1.188.000			55.242		1.188.000
Tranche D Vordering op Vennootschap	831.601	achterg.lng	2019	7,200		831.601			59.875		831.601
ROVA	2.603.241	achterg.lng		8,000	2021	2.603.241			208.259		2.603.241
Vitens	3.044.700	achterg.lng	2021	2,970		1.420.860			54.764	202.980	1.217.880
Zuiderzeehaven	667.057	achterg.lng				667.057					667.057
Totaal Economische Deelnemingen	**9.094.817**					**7.470.978**			**991.930**	**464.040**	**7.006.938**
LENINGEN U/G SOZAWE											
Leningen nABW						532.473	129.144	66.445		85.576	509.596
Opgenomen leningen nABW						-459.688	-50.698			-85.576	-424.810
Uitstaande (rente-) leningen BZ						2.555.361	298.444	212.394		362.991	2.278.420
Uitstaande leningen W.I.K.						54.470				7.452	47.018
Kredietthypotheken nABW						457.437	43.587			13.461	487.563
Kredietnemers SchuldHulpVerlening						80.207	56.425			61.205	75.427
Voorziening risico oninbaar schuldhulpverlening						-80.206	-2.053			-6.832	-75.427
Totaal Leningen u/g in administratie bij SoZaWe						**3.140.055**	**474.849**	**278.839**		**438.277**	**2.897.788**
Totaal Langlopende verstrekte geldleningen	**73.314.164**					**59.182.752**	**2.070.068**	**278.839**	**2.559.456**	**5.443.329**	**55.530.652**

verleden

Bijlage 10

Overzicht gewaarborgde geldleningen

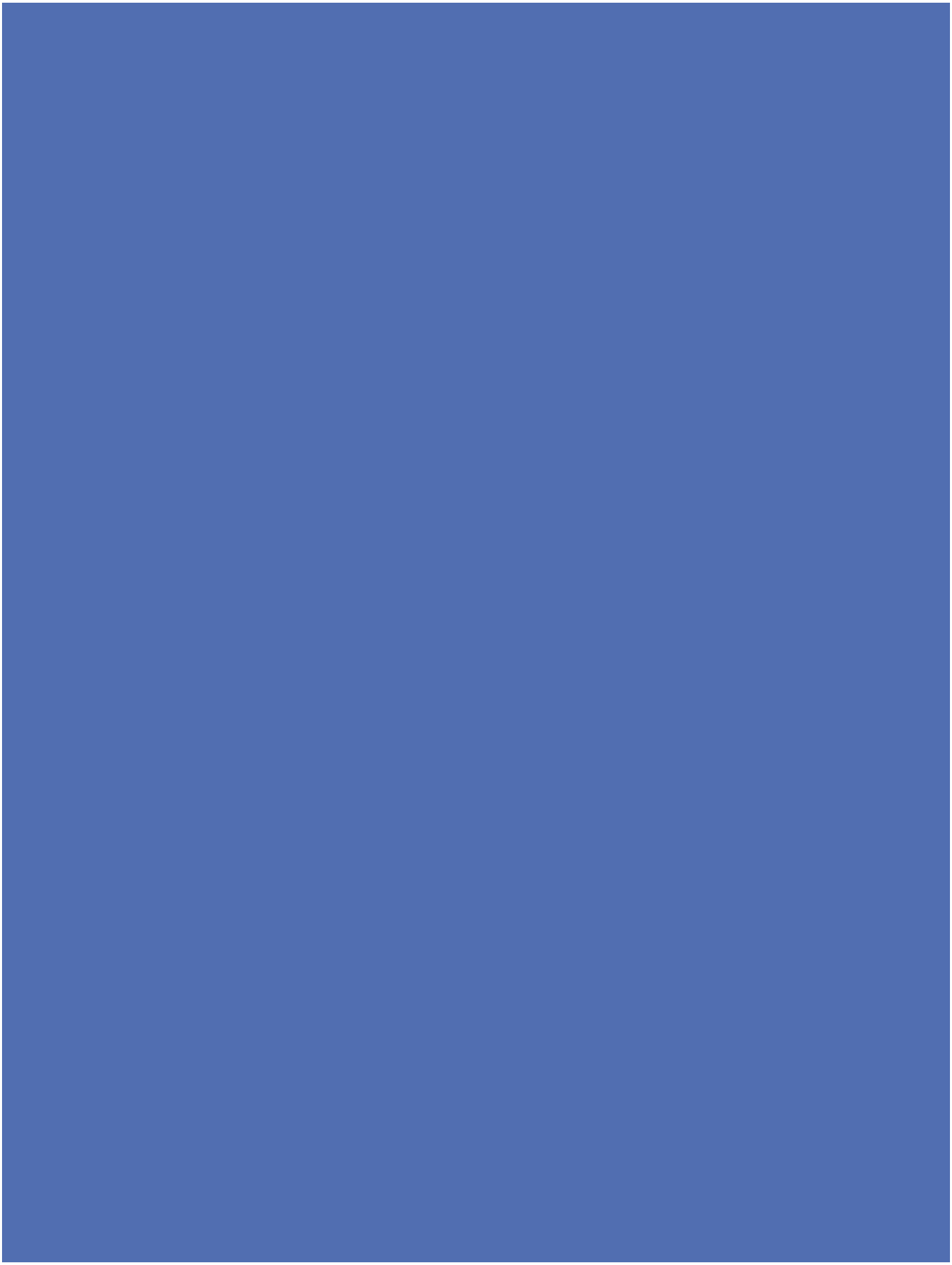

Risicoanalyse (monitoring) gegarandeerde geldleningen

Soort	Garantstelling / waarborgfonds	Omvang jaarrek. 2015	Omschrijving garantstelling / waarborgfonds	Omschrijving risico
- Woningcorporaties - Landelijk toegelaten instellingen	WSW	643.168.079 49.044.266	Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat borg voor leningen zodat corporaties een lagere rente kunnen aantrekken. Gemeenten en Rijk kunnen in laatste instantie worden aangesproken, dat wil zeggen: als er geen geld meer in het fonds zit. Rijk en gemeenten zijn samen achtervang als het vermogen van het waarborgfonds tekortschiet. Zij moeten dan renteloze leningen verstrekken (het Rijk en de gemeenten ieder 50 procent). Nadeelgemeenten betalen 25 procent. De andere 25 procent moet worden opgebracht door alle gemeenten, inclusief de nadeelgemeenten. Dit is overigens nog nooit gebeurd. De som van de geborgde leningen waarvoor een gemeente een achtervangpositie inneemt bij het WSW mag maximaal gelijk zijn aan de som van de laatst bekende WOZ-waarden van bezit in die gemeente. Het betreft hier door de deelnemer ingebrachte en door het WSW als onderpand geaccepteerd bezit.	Het risico dat gemeenten lopen bestaat uit het verstrekken van een relatief kleine en renteloze lening, die het WSW te zijner tijd terugbetaalt. Dit speelt pas als een corporatie niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen èn het garantievermogen van het WSW niet toereikend blijkt. De gemeente wordt dan aangesproken voor het genoemde percentage (zie vorige kolom) afhankelijk van waar de problemen zich voordoen. Dit kan dus ook zijn als er zich problemen voordoen bij een corporatie elders in het land. Financiële problemen bij Zwolse corporaties kunnen ook politiek gevoelig liggen (bijvoorbeeld als er onvoldoende gemeentelijk toezicht is geweest).
Particuliere woninghypotheken	NHG / WEW	1.216.000.000	Het Waarborgfonds eigen woningen (WEW) staat garant voor de onder Nationale hypotheek garantie (NHG) afgegeven hypotheken aan particulieren. Per 1-1-2011 is er geen achtervang meer voor gemeenten bij nieuwe NHG hypotheken. De achtervangpositie voor de NHG hypotheken van voor 1-1-2011 blijft bestaan.	Het WEW kan bij dreigende liquiditeitstekorten in verband met tot en met 31 december 2010 afgegeven borgtochten een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen van het Rijk (50%) en van de gemeenten (50%). Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld. Tot ongeveer 2009 stegen de huizenprijzen waardoor de risico's minder groot waren. Daarnaast is de regel om voor NHG in aanmerking te komen dat de waarde van het onderpand niet volledig mag worden gefinancierd. De meeste risico's zitten in de NHG garanties tussen 2009 en 2011 vanwege waardedaling door de economische crisis.
Monumentale en behoudenswaardige panden	Gemeente Zwolle	1.003.102	De gemeente Zwolle staat garant voor de door het Nationaal Restauratiefonds (NRF) verstrekte laagrentende restauratiehypotheken van onroerende goederen in de gemeente Zwolle ('Revolvingfund, restaurantiefonds (oud)'). Daarnaast verstrekt de gemeente 'Subsidies op termijn'. Hierbij gaat het NRF er vanuit dat de gemeente tot een bepaald maximum 100 % subsidie verleent in de goedgekeurde kosten van voorzieningen tbv monumenten cq stadsvernieuwingspanden. Deze subsidie wordt echter pas na 15 jaar uitgekeerd. Voor het bedrag van de op termijn uit te betalen subsidie kan de eigenaar een aflossingsvrije lening met een, voor restauratiehypotheken, gunstig rentepercentage bij het NRF aantrekken.	Bij het niet nakomen van de betalingsverplichtingen door de geldnemer loopt de gemeente financieel risico. Financiële problemen bij de geldnemer kunnen ook politiek gevoelig liggen (bijvoorbeeld als er onvoldoende gemeentelijk toezicht is geweest). De leningen zijn verstrekt na onderzoek van kredietwaardigheid door het NRF, er is een notariële akte opgesteld en er is hypotheek gevestigd. Het NRF zal slechts een beroep doen op gemeentegarantie als de eigenaar niet aan de betalingsverplichting voldoet en executoriale verkoop van het pand vervolgens onvoldoende oplevert om de restschuld te voldoen. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de huizenprijzen sinds 1996 aanmerkelijk zijn gestegen. Mocht het NRF zelf in financiële problemen komen, dan staat het Rijk garant. Sinds 2002 worden geen nieuwe garantstellingen meer verstrekt door de gemeente Zwolle.
Verkrijgen en verbeteren eigen woning	50% Rijk en 50% Gemeente	9.940.076	Tot 1995 hebben gemeenten garanties verleend ter bevordering van het eigen woningbezit. Het Rijk staat voor 50% garant en de gemeente voor 50%. Er worden geen nieuwe garanties meer verstrekt.	Bij het niet nakomen van de betalingsverplichtingen door de geldnemer loopt de gemeente financieel risico. Het gaat dan om de helft van de betreffende financiering, voor de andere helft staat het Rijk garant. Sinds 2002 worden geen nieuwe garantstellingen meer verstrekt door de gemeente Zwolle. Over het algemeen zal de waarde van de woningen gestegen zijn tov de periode van voor 1995.
Sportverenigingen	Klein deel SWS, grote deel gemeente Zwolle	4.059.507	De gemeente fungeert als achtervang voor de geldverstrekker wanneer de geldnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet. Bij 1 van deze leningen (Hoge Laar hoofdsom 1.225.000,- en stand volgens overzicht geldverstrekker ultimo 2015 768.334,-) fungeert de gemeente samen met de Stichting Waarborfonds Sport (SWS) als achtervang voor de geldverstrekker wanneer de geldnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet. De SWS garandeert 50% van de te lenen hoofdsom met een maximum van € 250.000,-. De rest van de garantie is voor risico van de gemeente. In dit bedrag is ook de(voorwaardelijk) garantstelling aan PEC Zwolle opgenomen.	Bij het niet nakomen van de betalingsverplichtingen door de geldnemer loopt de gemeente financieel risico. Financiële problemen bij Zwolse sportverenigingen kunnen ook politiek gevoelig liggen (bijvoorbeeld als er onvoldoende gemeentelijk toezicht is geweest). Door de economische crisis kampen sportverenigingen sinds een aantal jaar met afname leden waardoor de inkomsten dalen.
NV Wezo	Gemeente Zwolle	15.000.000	In het laatste kwartaal van 2015 is gemeente Zwolle 100% eigenaar geworden van de NV Wezo. Hierdoor staan wij garant voor de kortdurende en langlopende geldleningen van deze NV richting de BNG	Er is sprake van een enig risico, ingeval van WEZO NV haar verplichtingen niet kan voldoen. Daar staat tegenover een zekerheidstelling van al het onroerend goed van de NV.
Overig, met name: Kringloop, Dierenasiel, SWZ, (niet WSW)	Gemeente Zwolle	5.624.563	De gemeente fungeert als achtervang voor de geldverstrekker wanneer de geldnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet.	Bij het niet nakomen van de betalingsverplichtingen door de geldnemer loopt de gemeente financieel risico. Financiële problemen bij de geldnemer kunnen ook politiek gevoelig liggen (bijvoorbeeld als er onvoldoende gemeentelijk toezicht is geweest).
Totaal		**1.943.839.593**		

Bijlage 11
EMU-saldo

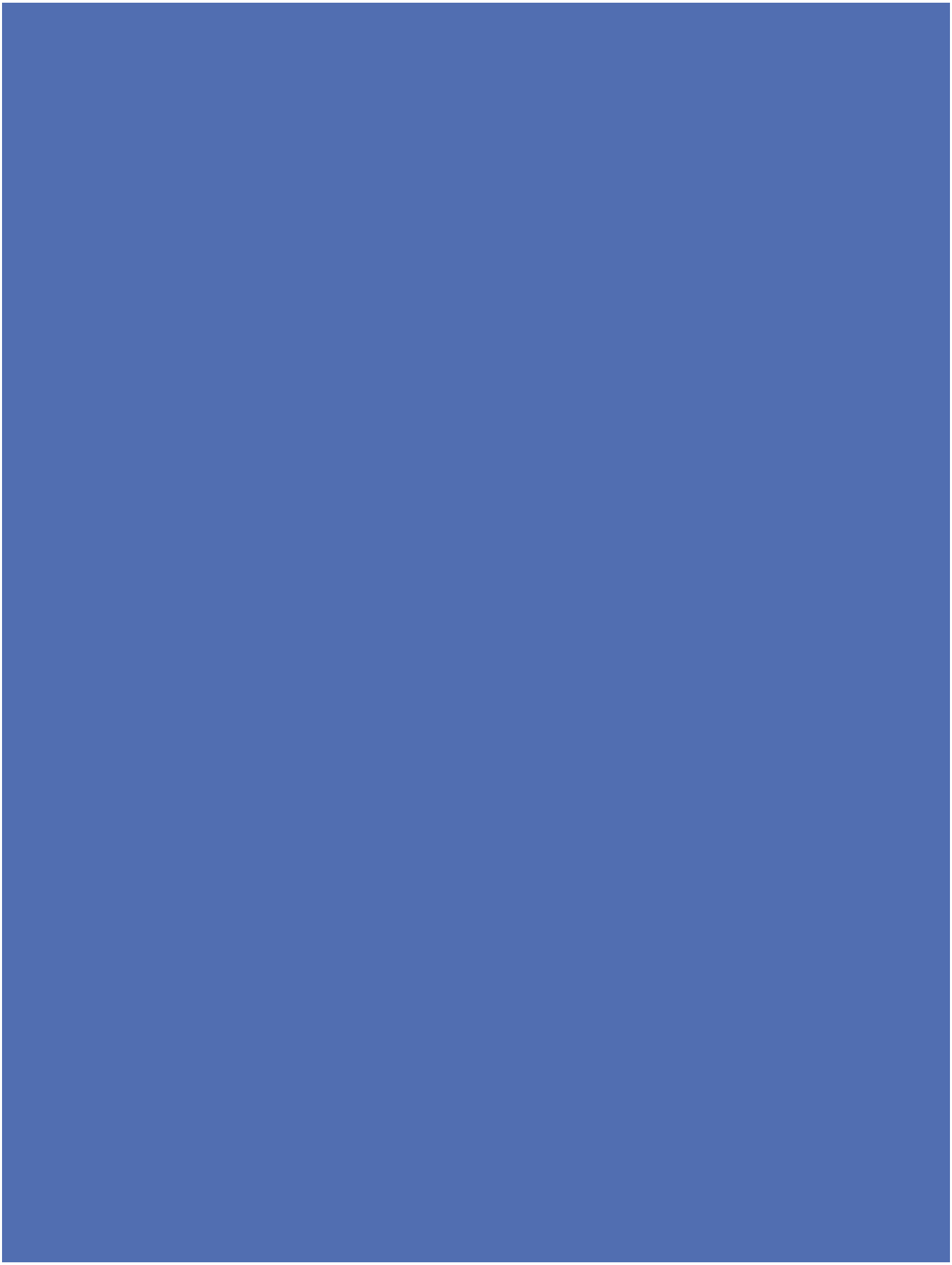

OVERZICHT BEREKENING EMU-SALDO JAARREKENING 2015

Verdelingsmatrix iv3 2015 Lasten		L11	L12	L21	L22	L23	L30	L31	L332	L333	L341	L343	L411	L421	L422	L423	L424	L425	L431	L432	Totaal
		Loonbetalingen en sociale premies	Sociale uitkeringen personeel	Werkelijk betaalde rente	Toegerekende rente	Afschrijvingen	Personeel van derden	Energie	Aankoop gronden	Overige aankopen en uitbestedingen duurzame goederen	Betaalde belastingen	Aankopen niet duurzame goederen en diensten	Inkomensoverdrachten aan het Rijk	Subsidies aan marktproducenten	Sociale uitkeringen in geld	Sociale verstrekkingen in natura aan personen	Inkomensoverdrachten aan overheid (niet-Rijk)	Overige inkomensoverdrachten	Investeringsbijdragen en overige kapitaaloverdrachten aan overheid (niet-Rijk)	Overige investeringsbijdragen en overige kapitaaloverdrachten	Totaal functies/ kostenplaatsen/ balansmutaties
Hoofdfunctie 0	**ALGEMEEN BESTUUR**	4.015	608				255			26	20	2.618	1.005				378	41			8.966
Hoofdfunctie 1	**OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID**											432					9.076				9.508
Hoofdfunctie 2	**VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT**			1			333	601	111	9	56	21.030					303				22.444
Hoofdfunctie 3	**ECONOMISCHE ZAKEN**						14	43			37	1.400					726			26	2.246
Hoofdfunctie 4	**ONDERWIJS**						75	6			1.154	3.647				1.001	3.307	80			9.270
Hoofdfunctie 5	**CULTUUR EN RECREATIE**	146					45	31			191	12.887		3.800			16.352	27			33.479
Hoofdfunctie 6	**SOCIALE VOORZ.EN MAATSCH. DIENSTVERL.**			5			251	2	55		1	5.524		107	47.327	46.704	129.976	153			230.105
Hoofdfunctie 7	**VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU**						15	252			1	16.856					1.595	199			18.918
Hoofdfunctie 8	**RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISV.**						428	22		9.142	469	5.423					216	3	26		15.729
Hoofdfunctie 9	**FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSM.**						7	473		57	728	6.402									7.667
Totaal functies		**4.161**	**608**	**6**			**1.423**	**1.430**	**166**	**9.234**	**2.657**	**76.219**	**1.005**	**3.907**	**47.327**	**47.705**	**161.929**	**503**	**26**	**26**	**358.332**
Totaal Kostenplaatsen		**60.055**	**36**	**10.049**	**883**	**13.318**	**10.789**	**342**		**414**	**116**	**16.674**					**537**				**113.213**
Totaal Vaste Activa							1.138	4	598	17.534		5.765							253	7.693	32.985
Totaal Vlottende Activa																					
Totaal Vaste Passiva		135	62				40								129						366
Totaal Balansmutaties		**135**	**62**				**1.178**	**4**	**598**	**17.534**		**5.765**			**129**				**253**	**7.693**	**33.351**
Totaal lastencategorieën		**64.351**	**706**	**10.055**	**883**	**13.318**	**13.390**	**1.776**	**764**	**27.182**	**2.773**	**98.658**	**1.005**	**3.907**	**47.456**	**47.705**	**162.466**	**503**	**279**	**7.719**	**504.896**

verleden

Verdelingsmatrix iv3 2015 Baten		B211	B212	B22	B23	B30	B321	B322	B331	B332	B34	B401	B402	B403	B411	B412	B421	B422	B423	B431	B432	Totaal
		Werkelijk ontvangen rente	Winstuitkeringen	Toegerekende rente	Afschrijvingen	Vergoeding voor personeel	Huren	Pachten	Opbrengst van grondverkopen	Overige verkopen van duurzame goederen	Overige goederen en diensten	Belastingen op producenten	Belasting op inkomen van gezinnen	Vermogensheffing	Inkomensoverdracht van het Rijk	Vermogensoverdracht van het Rijk	Baten met betrekking tot vergoeding en verhaal sociale uitkeringen	Overige inkomensoverdrachten van overheid (niet-Rijk)	Overige inkomensoverdrachten	Investeringsbijdragen en overige kapitaaloverdrachten van overheid (niet-Rijk)	Overige investeringsbijdragen en overige kapitaaloverdrachten	Totaal functies/ kostenplaatsen/ balansmutaties
Hoofdfunctie 0	ALGEMEEN BESTUUR	3				40					3.013								12			3.068
Hoofdfunctie 1	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	442									164								76			682
Hoofdfunctie 2	VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT						339	304		4	7.463				113	116		215	127	6.596		15.277
Hoofdfunctie 3	ECONOMISCHE ZAKEN	205	500				101				324							294		525		1.949
Hoofdfunctie 4	ONDERWIJS						626				135				3.650				175			4.586
Hoofdfunctie 5	CULTUUR EN RECREATIE	24					1.120	220			1.112								19	714		3.209
Hoofdfunctie 6	SOCIALE VOORZ.EN MAATSCH. DIENSTVERL.	5									873				42.848		6.953	4.459	187			55.325
Hoofdfunctie 7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	283	723								15.833	279	6.169						1.889	15		25.191
Hoofdfunctie 8	RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISV.	1.129					696	574	17.446	1.112	5.856								61	7.201	363	34.438
Hoofdfunctie 9	FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSM.		89	883			9.932	308		1.651	2.323	35.607		-1	261.796				60	9		312.657
Totaal functies		**2.091**	**1.312**	**883**		**40**	**12.814**	**1.406**	**17.446**	**2.767**	**37.096**	**35.886**	**6.169**	**-1**	**308.407**	**116**	**6.953**	**4.968**	**2.606**	**15.060**	**363**	**456.382**
Totaal Kostenplaatsen		**20**				**1.337**	**498**				**2.973**				**137**	**23**		**9.473**	**736**	**130**	**5**	**15.332**
Totaal Vaste Activa					13.317						668					2.642				23		16.650
Totaal Vlottende Activa																						
Totaal Vaste Passiva																						
Totaal Vlottende Passiva																						
Totaal Balansmutaties					**13.317**						**668**					**2.642**				**23**		**16.650**
Totaal batencategorieën		**2.111**	**1.312**	**883**	**13.317**	**1.377**	**13.312**	**1.406**	**17.446**	**2.767**	**40.737**	**35.886**	**6.169**	**-1**	**308.544**	**2.781**	**6.953**	**14.441**	**3.342**	**15.213**	**368**	**488.364**

Verdelingsmatrix iv3 2015 Lasten		L11	L12	L21	L22	L23	L30	L31	L332	L333	L341	L343	L411	L421	L422	L423	L424	L425	L431	L432	Totaal
Totaal lastencategorieën (zie vorige pagina)		**64.351**	**706**	**10.055**	**883**	**13.318**	**13.390**	**1.776**	**764**	**27.182**	**2.773**	**98.658**	**1.005**	**3.907**	**47.456**	**47.705**	**162.466**	**503**	**279**	**7.719**	**504.896**

EMU-SALDO ZWOLLE 2015 lasten baten minus lasten	**-16.532**
Referentiewaarde 2015	**17.443**
Onderschrijding	**911**

Toelichting bij berekening EMU-saldo jaarrekening 2015:
Deze cijfers worden gepresenteerd conform het door de ministeriële Regeling Informatie voor derden voorgeschreven format. De bovenvermelde verplichte categorieën en functies wijken af van de door Zwolle gekozen indeling.
Dit voorgeschreven format voor de verantwoording van de werkelijke cijfers t.b.v. de kwartaalopgaves en jaarrekening heeft ook een andere opzet dan het voor de begroting voorgeschreven format (zie bijlage 9 begroting 2015).
De bovenstaande cijfers betreffen alleen de werkelijke transactielasten en -baten. Dit houdt in dat "administratieve" boekingen niet worden meegeteld.
Tegenover deze lasten-batenbenadering kan ook vanuit de balansmutaties het EMU-saldo worden bepaald. De relevante balansmutaties voor 2015 zijn (bedragen x € 1.000):

categorie 5.1	chartaal geld en deposito's: kas- en banksaldi	9.534
categorie 5.5	kortlopende leningen: opgenomen kasgeldleningen	7.000
categorie 5.6	langlopende leningen: financiële vaste activa excl. bijdr.activa in	
	eigendom van derden + vaste schulden	-19.538
categorie 5.7	aandelen en overige deelnemingen	-1
categorie 5.8	handelskredieten en transitorische posten: uitzettingen < 1 jaar+	
	overige schulden + overlopende activa/passiva	19.537
	Totaal	**16.532**

De definitieve jaarcijfers 2015 worden uiterlijk 15 juli 2016 zoals voorgeschreven ingediend bij het CBS. Deze beoordeelt de cijfers waaruit nog correcties kunnen voortvloeien. Ook converteert het CBS de gegevens van alle aangeleverde verdelingsmatrixen naar de vereisten van de Europese Unie.
De referentiewaarde 2015 voor Zwolle ad € 17.443 is gebaseerd op het maximale begrotingstekort voor de totale Nederlandse overheid van 3% van het bruto binnenlands product. Overschrijding van de referentiewaarde heeft voor de individuele gemeentes voorlopig geen consequenties.

In de oorspronkelijke begroting 2015 is geraamd dat de uitgaven € 26 mln. hoger zijn dan de inkomsten.
In deze jaarrekening zijn de werkelijke uitgaven € 16,5 mln. hoger dan de inkomsten. Een “positief” verschil van € 9,5 mln. dus.

Dit wordt grofweg veroorzaakt door:

Minder grondverkopen dan geraamd	-/- 7,0 mln.
Begroot was in juni 2014 dat in het begrotingsjaar 2015 € 73,8 mln. aan investeringsprojecten zou worden uitgegeven. Door verschuiving van begrote uitgaven 2014 naar 2015 en nieuwe kredieten 2015 waardoor er meer is uitgegeven, maar ook door vertraging in voor 2015 begrote uitgaven is er in 2015 € 61,1 mln. uitgegeven	+ 12,7 mln.
Gerelateerd aan bovengenoemde investeringsprojecten is in 2015 verantwoord € 28,7 mln. aan bijdragen Rijk, Provincie etc. terwijl in 2015 € 21,7 was geraamd	+ 7,0 mln.

Bijlage 12

Overzicht inkomensoverdrachten

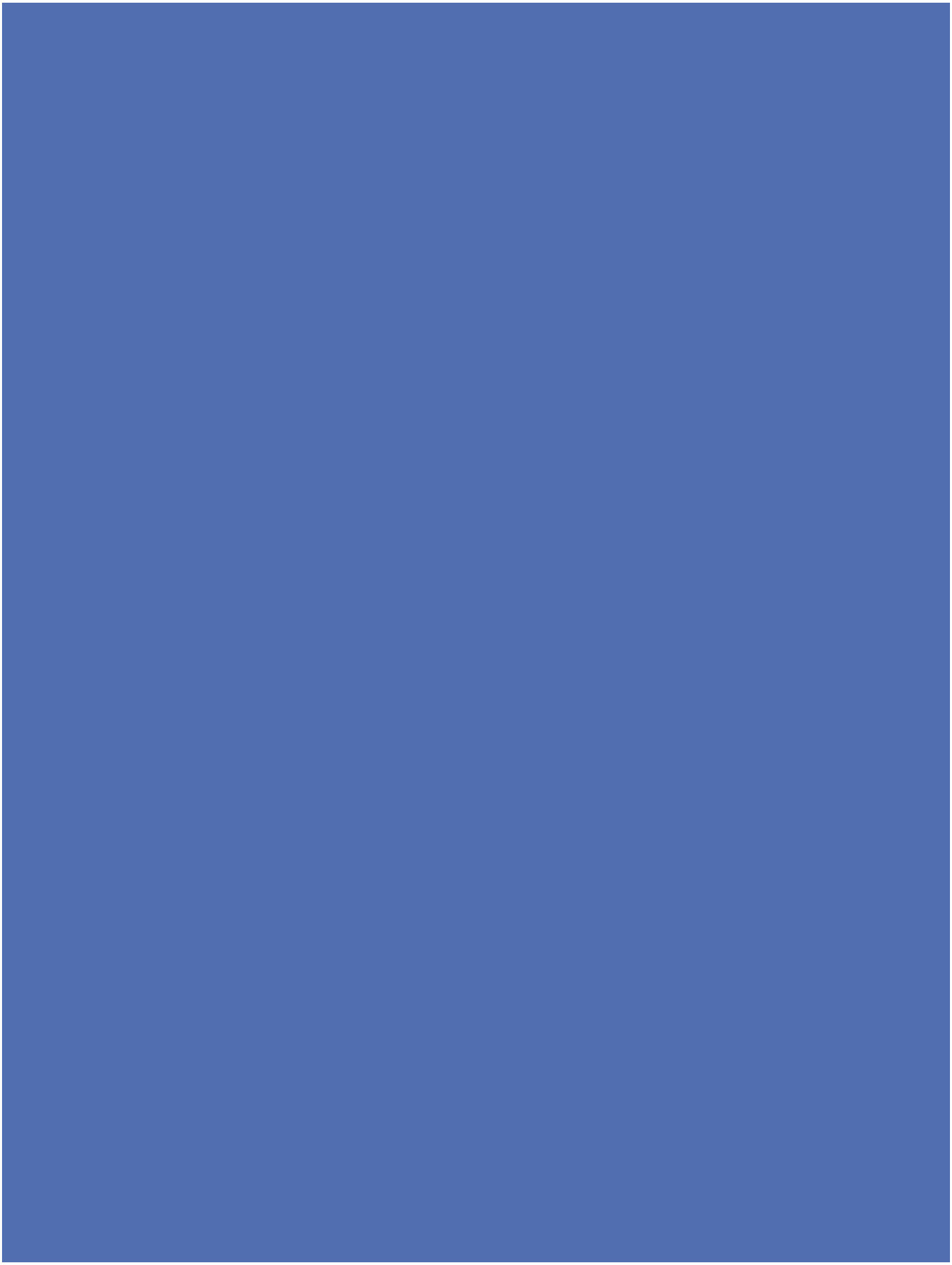

Overzicht inkomensoverdrachten rekening 2015

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Programma's			
Programma Volkshuisvesting			
incidentele subsidies			16.955
Overige Woningbouwprogrammering	12.211	3.174	3.173
Woningbouwprogrammering	12.211	3.174	20.128
incidentele subsidies	25.950		25.000
VAC		3.514	
Doelgroepenbeleid	25.950	3.514	25.000
Programma Economie			
H.T.C.			-2.500
City Centrum Zwolle Winkeliers			1.000
Centrale Comm Oranje			
Carnavalsvereniging De Eileuvers			3.300
Nationale Gedenkdagen, ce			9.180
HESZ			10.000
Stichting Sport Evenementen			30.000
Stichting Halve Marathon			30.000
Straten Festival Zwolle			32.000
Stichting Stadsfestival Zwolle			140.000
Bevrijdingsfestival Overi			50.000
Omloop van Stadshagen			
Vereniging Citycentrum Zwolle			8.000
Ten 4 ijsbanen BV			
Stichting Zwolle Unlimited			55.000
Stichting Oranjepret Zwolle			3.000
IJsCo B.V.			20.000
Evenementen			388.980
incidentele subsidies	5.376		10.000
City Centrum Zwolle Winkeliersvereniging	4.000		
de Straatklinkers muzikaal genootschap	1.000		
Bevrijdingsfestival Overijssel	89.722		
Stichting Hanzesteden	24.725		
Nationale Gedenkdagen	2.871		
Stichting Sportevenementen	25.000		
Eileuvers Carnavalsvereniging	3.500		
Stichting Halve Marathon	30.000		
Straten Festival Zwolle	31.500		
Stichting Stadsfestival Zwol	110.000		
Bartjens rekendictee Stichting	2.500		
Stichting Zwolle Unlimited	56.044		
WV Noordwesthoek	1000		
VVV Kampen-Zwolle-Overijssel		24.725	
Stichting Marketing Oost	366.275	396.563	391.000
Toeristisch beleid	753.513	421.288	401.000

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
incidentele subsidies			716.356
Relatiebeheer/Acquisitiebeleid			716.356
Programma Bereikbaarheid/Mobiliteit			
incidentele subsidies			34.555
Verkeers mngt en mobiliteibeh			34.555
Programma Groene leefomgeving en milieu			
incidentele subsidies			396.500
st. Milieuraad Zwolle	28.900	29.420	23.120
Duurzaam stedelijk beheer	28.900	29.420	419.620
incidentele subsidies	1.362		
Groenbeleid	1.362		
Programma Ruimte en cultuurhistorie			
incidentele subsidies	750		1.750
Overige monumentenzorg		4.992	
Monumentenzorg	750	4.992	1.750
Z.A.P. Stichting			2.500
Visies, prog. en projecten			2.500
Programma Onderwijs			
incidentele subsidies	4.572		
Wijkvereniging Berkum	16.500	16.500	16.500
Artez Hogeschool vd Kunst	267.800	276.759	269.184
Onderwijshuisvestingsbeleid	288.872	293.259	285.684
incidentele subsidies	26.940		
Travers	26.067		
de Kern, Maatschappelijk Werk	38.794		
Lokaal onderwijsbeleid	91.801		
incidentele subsidies	6.000	10.000	5.750
SOOZ	-927	1.500	
Vrieden van Elektra regio Zwolle	2.000	2.500	2.000
Stichting stad & Cultuur	53.515	54.478	54.478
Studentenbeleid	60.588	68.478	62.228
incidentele subsidies	318.330	286.075	112.440
Brede School	318.330	286.075	112.440
incidentele subsidies	1.585.913	1.541.592	1.663.972
Gem.onderwijs achterstandbeleid	1.585.913	1.541.592	1.663.972
Programma Veiligheid			
APVOO-Prostitutie			1.936
GGD IJsselland	3.360	2.600	
APV openbare orde	3.360	2.600	1.936

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Dierenasiel	300.812	306.227	306.227
Dierenasiel	300.812	306.227	306.227
Overig Integrale veiligheid			-273.665
Veiligheidsregio Ijsselland	8.225.884	9.069.400	9.013.616
Integrale veiligheid	8.225.884	9.069.400	8.739.951
Programma Integraal beheer openbare ruimte			
incidentele subsidies	4.560	10.211	8.646
Dierenwijden/wijkboerderijnen		3.140	
Travers, wijkboerderijen	381.504	419.398	390.525
Kinderboerderij Berkum	3.385		1.465
Wijkboerderijen Landstede Stadshagen	61.575		
Stichting Zwols Dierenasiel	15.543	15.544	14.873
Dierenambulance Zwolle e.o.	27.520	8.961	28.015
Vereniging van Jeugdtuinvrijw.	3.120	2.243	3.120
Stichting de Stadshoeve	0		20.000
Overig recreatie	12.168	14.471	18.268
Paarsbeheer	509.375	473.968	484.912
Riviergemeenten, Nederland	4.800	4.162	
Blauwbeheer	4.800	4.162	
Garantieregeling oud papier	213.755	250.000	199.438
Afval	213.755	250.000	199.438
Programma Cultuur			
Stichting Bibliotheek Zwolle	3.773.577	3.911.729	3.912.763
Bibliotheken	3.773.577	3.911.729	3.912.763
incidentele subsidies	89.400	4.185	54.000
Christelijke Brassband "David"	0	0	16.152
Stichting Zwolse Theaters	0	0	-8.965
Gnaffel theater st	101.355	103.429	103.179
Odeon De Spiegel	6.435.347	4.097.288	4.125.597
Hedon Podium voor Popcultuur	1.173.495	1.194.664	1.194.618
Stichting Filmtheater Fraterhuis	15.866	16.031	11.250
Kameroperahuis Stichting	25.000	25.857	25.450
Podiumkunsten	7.840.463	5.441.454	5.521.281
Overige festivals		159.755	
Festivals		159.755	
Overige cultuureducatie		82.000	
Stichting De Stadkamer	70.002		1.199.800
Mee Doen Stichting			38.000
St. de Muzerie	1.355.997	1.428.093	
Cultuureducatie	1.425.999	1.510.093	1.237.800

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
incidentele subsidies	90.535	105.000	106.617
Algemeen		36.402	
Zangverenigingen			
Alg.Muziekvereniging Voorwaarts	13.831	16.531	13.074
Christelijke Brassband "David"	4.945	5.926	5.695
Stichting De Stadkamer			67.592
Muziekvereniging Prins Willem-Alexander	4.447	7.913	0
Stichting De Muzerie	62.992	64.126	0
Kunst en Vermaak, Accorde	2.005	1.640	1.350
Kunst na Arbeid muziekvereniging	6.176	6.175	6.278
Slavisch Koor Zwolle	1.188	1.179	1.188
Euphonia	3.563	3.545	3.563
Zang en Vriendschap Weste	324	1.179	840
Con Amore	1.188	1.179	1.188
Sangh en Spel Geref.Koren		1.179	
Studentenkoor Zwols		710	
Zangraad Zwolse			3.000
Commissie Orgelconcerten	3.000	3.272	
Gitaarweken Zwolle	6.500	6.600	
Christelijk Gemengd Koor Gloria Patri	1.051	1.179	1.100
Christelijke Zangvereniging De Roepstem	1.188	1.179	1.188
Nieuwe Ster, de	1.125	3.545	3.500
Anthem, Koor voor kerkmuz	1.188	1.179	1.188
Caecilia toonkunstkoor	3.500	3.545	3.500
Overijssels Kamerkoor	955	1.179	1.188
Zanglust Windesheim		847	
Vocaal Ensemble Zwols	3.525	1.154	1.150
Prins Willem Alexander Dr			
Excelsior muziekverenigin	8.967	9.619	10.321
Thomas a Kempis Orkestvereniging	4.682	2.694	4.800
Nooit Gedacht Muziekveren	7.434	7.444	7.706
Kunst en Cultuur Overijss		1.242	
Schnitgerprijs Stichting		2.366	
Christelijk Mannenkoor Zwolle	1.000	1.179	1.000
Liter activit Zwolle st	5.600	5.657	5.000
Popkoor Swingshift	1.147		1.171
Musica Vocalis Stichting	1.150	1.064	1.150
Melodysingers, Het Bestuu	1.188	1.179	1.188
Inn Singers Zangver. De	1.080	787	1.080
Kinderkoor Konstantijn	1.188	1.179	
Zwols Symfonie Orkest	2.974	2.662	2.900
Promise Interkerkelijk koor	692	809	690
Bigband Allotria	1.750	1.678	2.000
Kamerkoor Convocaal	1.188	1.009	1.188
Kerk en Muziek, Commissie			3.000
Stichting Hanze Orkest	2.974	2.974	2.974
Eco-Muze st	6.944	6.944	6.944
Vuurvogel Stichting	3.569	2.974	3.569
Lowland Brigade Pipe Band	1.650	699	1.500
Zwols Shantykoor De Isela	1.188	1.030	1.188
Looft den Heer Chr. Gem.	1.188	1.179	1.188
Zwolse Beiaard Stichting	2.582	2.645	2.582
Jubal Zwolle	9.080	8.009	9.080

	Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
	Gitaarwerken Zwolle Stich			6.500
	Groot Mannenkoor Zwolle	1.188	1.179	1.188
	Zwolsche Accordeon ver. M	2.150		2.200
	Benjamin Britten Orkest	2.974		10.474
	Multiple Voice	1.035		900
	Bazuin de Chr.Harmonieork	9.480	10.415	10.332
	De Zwolsche Harmonie en D	4.534	5.474	4.529
	Huismuziek afdeling Zwoll	953		1.500
	Theater i nitiatief Zwoll	1.050		1.050
	Zwolse Omroep Organisatie	72.650	75.185	72.650
	Zwols Muziek theater	12.500		9.333
	Second Voices The	660		720
	Gioia vrouwenkoor verenig	1.110		1.160
	Popkoor On-Cue	960		1.188
	Studentenkoor Zwolle	3.563		2.915
	Gereformeerde Koren "Sangh en Spel"	1.188		
	Stichting Kinderkoor Konstantijn			1.148
	Amateurkunst	398.436	435.638	423.205
	incidentele subsidies	-100		
	Stedelijk Museum Zwolle	1.188.025	1.060.324	1.059.409
	IJsselacademie St.	30.739	33.456	30.277
	Buurtmuseum Kamperpoort	13.228	13.730	13.547
	Museum de Fundatie Stichting	703.609	691.709	715.823
	Musea	1.935.501	1.799.219	1.819.056
	Historisch Centrum Overijssel	1.492.609	1.489.920	1.519.476
	Lokale geschiedenis	1.492.609	1.489.920	1.519.476
	incidentele subsidies		18.704	
	Kunstenaars Belangenvereniging	4.579	4.868	
	Langhuis het Galerie St	22.600		
	Belangenvereniging Zwolse	0	0	4.600
	Culturele werkplaats R10	106.339	108.216	108.253
	Ateliers Zwolle	132.996	136.509	135.390
	Beeldende kunst	266.514	268.297	248.243
Programma Sport				
	incidentele subsidies	395.748	45.525	92.612
	St. Travers Welzijn	30.013		73.328
	Breedtesport Algemeen		4.744	
	Brede Implus Buurtsportcoaches Algemeen		273.313	
	WijZ	81.867	56.567	126.116
	VG Sport Zwolle	12.331	11.000	11.966
	Revas De Peperbus	14.431	15.635	14.015
	Zwolse Wandel Verenigingen	5.000	5.075	5.000
	COSBO	3.955		
	Swoll 1894 Zwemvereniging	26.333	26.333	2.200
	Paardrijden voor gehandicapten	12.314	10.450	10.251
	Hogeschool Windesheim		77.572	75.000
	SportService Zwolle St.	959.519	927.119	1.254.840
	St Kids Zwolle	8.002	10.713	5.742
	Bestuur WRZV/De Boog	8.349	8.012	9.003
	Breedtesport	1.557.862	1.472.058	1.680.073

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
incidentele subsidies		58.368	
Topsport		58.368	
incidentele subsidies	194.816	20.583	650
PEC 1910 atletiekver.	4.875	4.800	4.875
CSV '28 voetbal	4.550	4.480	4.550
Honk- en Softbalvereniging Blue Hawks Zwolle	1.300	1.280	1.300
Voetbalvereniging Berkum	7.800	7.680	7.800
WRZV Sporthallen	62.022	63.786	62.022
Sportvereniging Zwolsche Boys		3.840	3.900
Landstede stichting	146.000	146.000	146.000
SVI clubhuis st	7.150	7.040	7.150
V.V. Z.A.C.	3.900	3.840	3.900
Wijthmen voetbal	1.300		1.300
SV.Zwolle-Voetbal	16.332	7.040	7.150
Voetbalvereniging Be-Quick	3.900	3.840	3.900
Oranje-Zwart korfbal	2.600	2.560	3.900
VSW V.V.		640	650
Holtenbroeker Football Club Storica	3.900	3.840	3.900
Rugby Club Zwolle	650	640	650
Tyfoon SV	3.900	3.840	3.900
Optisport Zwolle B.V.	2.220.676	2.239.373	2.193.301
Stichting Sporthal Zwolle-Zuid	70.432	72.271	70.432
Voetbalvereniging W.V.F.	7.800	7.680	7.800
H.T.C.	1.950	1.920	1.950
Christelijke Korfbalvereniging "Sparta"			1.300
Hockeyclub Zwolle			2.600
Vdb-Advies			2.600
Openluchtbad Zwolle, Vereniging	56.000	56.000	56.000
Oranje Zwart ZVV	11.548	2.700	
Sportaccommodaties	2.833.401	2.665.673	2.603.480

Pilot sociaal domein

Programma Samenleving

incidentele subsidies	50.789	64.145	
Vrijwilligerscentrale st.	695.124	509.255	612.006
Dimence	39.335	42.199	
Driezorg Zwolle	17.850	17.850	
Stichting Present Zwolle	65.180	65.974	66.353
PaRT Zwolle Welzijn	21.420	21.420	
Alzheimer Nederland	8.469	8.469	8.469
Stichting OZOverbindzorg.nl			60.000
Stichting Mantelzorg	3.100		3.460
Vrijwilligersbeleid	901.267	729.312	750.288
incidentele subsidies	52.249		14.000
Spoolde buurthuis	2.062	2.023	
St.Gemeenschapscentrum De Elshof	2.000	2.023	2.000
WijZ	67.196	65.385	68.405
Dieze-Oost wijk en speeltuinvereniging	43.958	45.860	4.230
Wipstrikkerkwartier wijk- speeltuinvereniging	39.420	39.390	39.420
St. Aa landen wijkcentrum de Bolder	34.100	38.594	34.100
Travers	353.867	369.931	369.930
St. Gerenlanden wijkcentrum	-6.064	65.937	

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Noorden Wijkvereniging		2.023	
St. Dorpshuis Windesheim	2.000	2.023	2.000
Wijkcentrum De Enk	82.270	81.063	82.270
Anker het ontmoetingscentrum	27.000	28.437	27.000
Wijkvereniging Berkum de Weijenbelt	23.495	25.787	23.495
Beleid accommodaties	723.553	768.476	666.850
incidentele subsidies			
Travers	2.704.264	2.677.302	2.680.491
Sociaal cultureel werk	2.704.264	2.677.302	2.680.491
incidentele subsidies			
Overige wijkverenigingen		2.701	
Wipstrikkerkwartier wijk- speeltuinvereniging	6.000	6.605	6.000
Aa-landen wijkgemeenschap st.	12.000	12.066	12.000
Holtenbroek Wijkgemeenschap	9.000	9.004	9.000
Bollebieste Buurtvereniging	3.092	3.074	3.092
W.V.F. wijkvereniging	5.700	5.797	5.900
Zwolle-Zuid Wijkvereniging	24.000	25.863	24.000
Wijkvereniging Veeralleekwartier	2.700	2.832	2.902
Wijkcentrum Dieze-Oost		5.591	
Wijkvereniging plaatselijk belang Windesheim	2.478	2.457	2.466
Recreatieve initiatieven Kamperpoort		2.859	2.894
Wijthmen plaatselijk belang	2.661	2.624	2.681
Noorden Wijkvereniging		2.931	
Vlasakkers,wijkvereniging	3.188	2.858	3.188
Bewonersvereniging Binnenstad	4.300	3.287	4.410
Langenholte buurtvereniging	1.855	1.864	1.859
Stadshagen Totaal Stichting	19.000	16.108	19.000
Assendorper Zaken	11.712	11.378	11.677
Spoolde Oranjevereniging			1.500
Eben Haëzer Buurthuis			2.062
Berkum Wijkvereniging	5.800	5.855	5.800
Sichting Strik	2.793		
Huis van Vriendschap	3.650		
Holtenbroek Kwaliteitspan		5.018	
Wijkorganisaties	119.929	130.772	120.431
incidentele subsidies	19.795	2.019	
C.O.C.	2.750	2.740	2.750
St. de Zwolse bal speel-o-theek	-1.122	5.712	
Stichting Slachtofferhulp Nederland	10.175	14.705	10.175
Pavarini stichting kindercircus	5.500	6.397	5.500
Welzijnsbeleid	37.098	31.573	18.425
incidentele subsidies	23.078	34.463	-550
Vluchtelingenwerk Zwolle st.	137.066	108.993	108.993
Stichting VluchtelingenWerk Oost-Nederla			101.445
SOOZ	-150		
Art.1 Overijssel stichtin	45.287	47.109	45.287
Zelforganisatie minderheden	205.281	190.565	255.175

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
incidentele subsidies	64.678	70.712	175.795
WijZ	1.150.498	958.707	962.733
COSBO	3.870	4.026	3.870
Ouderenbeleid	1.219.046	1.033.445	1.142.398
incidentele subsidies		2.000	204.000
Beleid meervoud. problematiek		2.000	204.000
incidentele subsidies	308.918	13.694	15.000
GGD Ijsselland			
GGD Regio Ijssel-Vecht	3.541.668	1.657.950	1.377.187
Dimence	71.135		
Overige gezondheidszorg		19.826	
Jeugdgezondheid uniform	3.921.721	1.691.470	1.392.187
incidentele subsidies	276		40.000
Overig Jongerenbeleid		600	
Jeugd en jongerenwerk		13.994	
Huysmangroep st	3.594		
Stichting Travers	7.050		
Wijk- en Speeltuinvereniging "Het Noorde	3.336		2.504
Wijk-/Speeltuinver. Wipstrikkwartier	1.200	4.236	1.200
Stichting Wijkorganisatie Holtenbroek N.	1.376		
Stichting Travers			6.750
Stichting Vaandrig Lengton Groep	2.484	3.750	2.500
Jeugdraad Hervormde Wijkg	2.506	3.363	2.095
Wijkvereniging Berkum	1.100		
Christelijk Jongeren Ver	1.966	1.038	1.966
Zeeverkennersgroep Zwolsc	1.559	1.636	1.600
Scouting Huysmangroep Sti		3.527	1.797
Wijkvereniging Veeralleekwartier	725		725
Kamperpoort wijkverenigin	749		
Christofoor Zeeverkenners	1.500	1.079	1.480
Jan Lijdinggroep Zwolle stichting	2.225	1.895	2.114
Wijkvereniging WVF	1.916		1.916
Kippers Hopman Scouting st	4.186		3.742
Christelijke Scoutinggroep Indaba	4.445	4.714	4.075
YMCA christelijk jongeren verbond ov	2.112	725	1.411
Kippers Hopman(niet gebr)		3.527	
Wijk- en Speeltuinvereniging Wipstrikkwa	5.000		3.000
Scouting St. Zwolle Zuid	4.445		4.850
Holtenbroek Speeltuinver.	5.000	5.151	5.000
Jeugdland		20.910	
Wijkvereniging Berkum	2.500		6.100
St. Recreatieve Initiatieven Kamperpoort			749
Jeugdraad Adventskerk Zwo	3.480		4.184
Wijkorganisatie Holtenbro			1.376
CJV Windesheim	500	626	504
Stichting Stadshagen Totaal	2.900		2.900
Plaatselijk Belang Windesheim en omstre			746
Ver. Plaatselijk Belang Windeshein eo	746	1.929	2.056
Speeltuinvereniging Assendorp	6.750	7.080	6.750
Scoutinggroep Renatum 57	1.062	1.303	1.062
Oudervereniging gereforme	1.800	1.599	1.500

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Werkgroep dierenweide Aal	2.200		2.238
Jeugdland HWZ	650		650
Wijkvereniging De Vlasakkers			500
Jongerenbeleid	81.338	82.682	120.040
incidentele subsidies	354.499		102.434
Dimence Regio West-Overijssel			71.200
Kern de, Maatschappelijk Werk en Sociaal			69.492
Stichting Mindfit			-15.072
Stichting Vechterweerd			55.000
Overige Opvoedingsondersteining/-ontwikkeling		133.117	
GGD IJsselland		410.431	163.931
Icare		126.448	62.524
Travers		255.082	255.082
Opvoedingsonderst/ontwikkeling	354.499	925.078	764.591
incidentele subsidies			
Travers	1.219.091	1.211.035	1.211.035
Peuterwerk	1.219.091	1.211.035	1.211.035
incidentele subsidies	73.163		15.500
Doe het zelf garage Indische Buurt Travers	62.907	50.792	50.792
Wijkmanagement	136.070	50.792	66.292
(Travers) Buurtbemiddeling	59.629		
Leefbaarheid en wijkveiligheid	59.629		
Programma Inwonersondersteuning			
incidentele subsidies			537.004
WijZ		100.176	100.376
de Kern, Maatschappelijk Werk	1.934.997	2.024.750	1.932.637
Algemeen maatschappelijk werk	1.934.997	2.124.926	2.570.017
Stichting MEE IJsselkanten			1.299.015
Cliëntenondersteuning			1.299.015
Incidentele subsidies			1.640.102
Trias Jeugdhulp			13.860
GGD IJselland			33.359
Stichting Travers			155.314
Deltion College			103.448
Stichting MEE IJsselkanten			16.970
Humanitas District Oost			59.010
Stichting Dimence			10.928
Vrouwenplatform Carree Ov			26.925
Big Thinking International			13.200
Jeugd- en opvoedhulp			2.073.116
incidentele subsidies		112.632	233.055
Icare		74.513	
GGD IJselland		1.828.926	1.772.838
Jeugdgezondheid maatwerk		2.016.071	2.005.893

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
incidentele bestedingen			266.829
Overig Maatschappelijke participatie			32.000
Maatschappelijke participatie			298.829
incidentele subsidies	20.338		
Felua-Groep			17.067
Travers			17.464
Werkvoorzieningschap Kamp			12.942
Inclusief Groep			41.879
WEZO GR	17.144.244	16.507.888	17.273.944
Werkplaatsen buiten Zwolle	85.074	57.596	-498.046
Sociale werkvoorziening	17.249.656	16.565.484	16.865.250
incidentele subsidies	-5.320		
Travers	59.619	57.234	57.234
De Bres, stichting	18.580	20.138	18.580
De Kern	55.000		
Stichting Focus	328.474	340.204	345.666
Gehandicaptenbeleid	456.353	417.576	421.480
incidentele bestedingen			10.000
Stichting De Stadkamer			72.000
Stichting Bibliotheek Zwolle			-8.100
Trajecten (WWB)			73.900
Programma Opvang en bescherming			
Frion			341.235
Stichting Philadelphia Zorg			361.674
Zand het Zorgspectrum st			75.240
Driezorg- Stichting voor Wonen,Zorg en W			1.081.097
Evangelisch Begeleidingsc			1.676.422
IrisZorg Stichting			989.689
Stichting Sprank			39.889
Stichting LIMOR			899.194
Carinova			27.681
Stichting J.P. van der Bent			218.394
Eleos			2.056.349
Stichting RIBW Groep Overijssel			18.244.924
Tactus Verslavingszorg			1.351.182
Stichting Christelijke Zonnehuisgroep IJ			330.749
GGD Gelre-IJssel			116.491
Ontmoeting Stichting			60.508
Creating Balance B.V.			117.547
Stichting Timon			68.139
Dimence			51.005
GGD IJsselland			184.169
WijZ			6.031
Sticht.Zorgcombinatie "Noorderboog"			287.286
Omega Groep B.V.			326.247
Stichting IJsselheem			1.312.098
GGz Centraal locatie Vondelhove			5.818.396
Het Middelpunt B.V.			162.839
Leger des Heils Welzijns- en Gezondheids			2.963.410
Stichting Verian			12.773

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Hanzeheerd Brinkhoven			115.901
WoonZorg Combinatie Overijssel B.V.			336.493
Coöperatie Boer en Zorg			1.622.647
Stichting GoedGeregeld			47.831
Stichting Humanitas voor Dienstverlening			31.547
Stichting 's Heeren Loo Zorggroep			205.462
Auti Start B.V.			117.864
Woonzorgnet B.V.			1.296.176
Collectief Saxenburgh Groep			212.492
Bedrijfsbureau Woonzorg Unie Veluwe			642.997
Zorg- en Therapie Centrum Wittelte B.V.			62.120
Stichting Bewindvoering Baalderborg			247.538
Stichting ZorgAccent			12.876
Stichting Zorggroep Oude en Nieuwe Land			126.540
Stichting RST Zorgverleners			16.572
Beschermd Wonen			44.275.714
Overige maatsch.opv./verslavingszorg			
overige huiselijk geweld		301.603	496.000
St. Kadera aanpak huiselijk geweld			955.953
Vrouwenopvang Overijssel	3.134.810	3.119.732	2.190.548
GGD Ijsselland		15.615	20.000
de Kern, Maatschappelijk Werk		81.153	81.153
Bureau Jeugdzorg Overijssel		23.842	1.958.334
Huiselijk Geweld	3.134.810	3.541.945	5.701.988
incidentele subsidies	382.003	529.242	3.198.650
Overige maatsch.opv./verslavingszorg			
Leger des Heils st.	2.328.872	2.185.644	2.365.313
Kern	86.738		
WRZV Sporthallen	33.978	34.539	33.978
GGD Regio IJssel-Vecht	1.128.054	1.118.318	721.773
Evangelisch Begeleidingscentrum	485.360	494.101	494.096
RIBW Ijsselvecht	463.861	472.210	471.490
IrisZorg Stichting	860.138	875.516	875.621
LIMOR	826.224	818.777	833.244
Tactus Verslavingszorg	1.582.565	1.715.603	1.755.306
GGD Gelre Ijssel	331.050	330.843	331.050
Ontmoeting Stichting	78.786	80.204	78.786
St. Kadera	15.000		
Bureau Jeugdzorg Overijssel	23.420		
Stichting De Herberg		18.285	
Maatschappelijke opvang /verslavingsbeleid	8.626.049	8.673.282	11.159.307
Programma Inkomen			
incidentele subsidies	450.429		
Overig Armoedebestrijding			152.866
Vrijwilligerscentrale st			20.000
Stichting Jeugdsportfonds			75.000
Mee Doen Stichting			45.000
De Ruime Wind, stichting			9.360
Stichting Weekje Weg			40.303
Travers	20.320		20.686
GGD Regio Ijssel-Vecht	12.432		14.550
Armoedebestrijding	483.181		377.765

Gesubsidieerden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
incidentele subsidies	395.666		
Landstede	136.500		
Deltion College	223.125		
Stichting de Broekriem	15.000		
Projecten (WWB)	770.291		
De organisatie			
Programma Bestuur en dienstverlening			
GGD regio	231.494	237.661	261.438
Functionele commissies	231.494	237.661	261.438
incidentele subsidies	23.580		16.945
Onderst.bestuurlijk proces	23.580		16.945
OPV-Handhaven kinderopvang	49.589		106.830
GGD IJsselland	123.274	171.000	73.590
Kinderopvang	172.863	171.000	180.420
Totaal generaal	**78.716.598**	**75.242.800**	**129.805.333**

Bijlage 13

Productrekening na resultaatbestemming

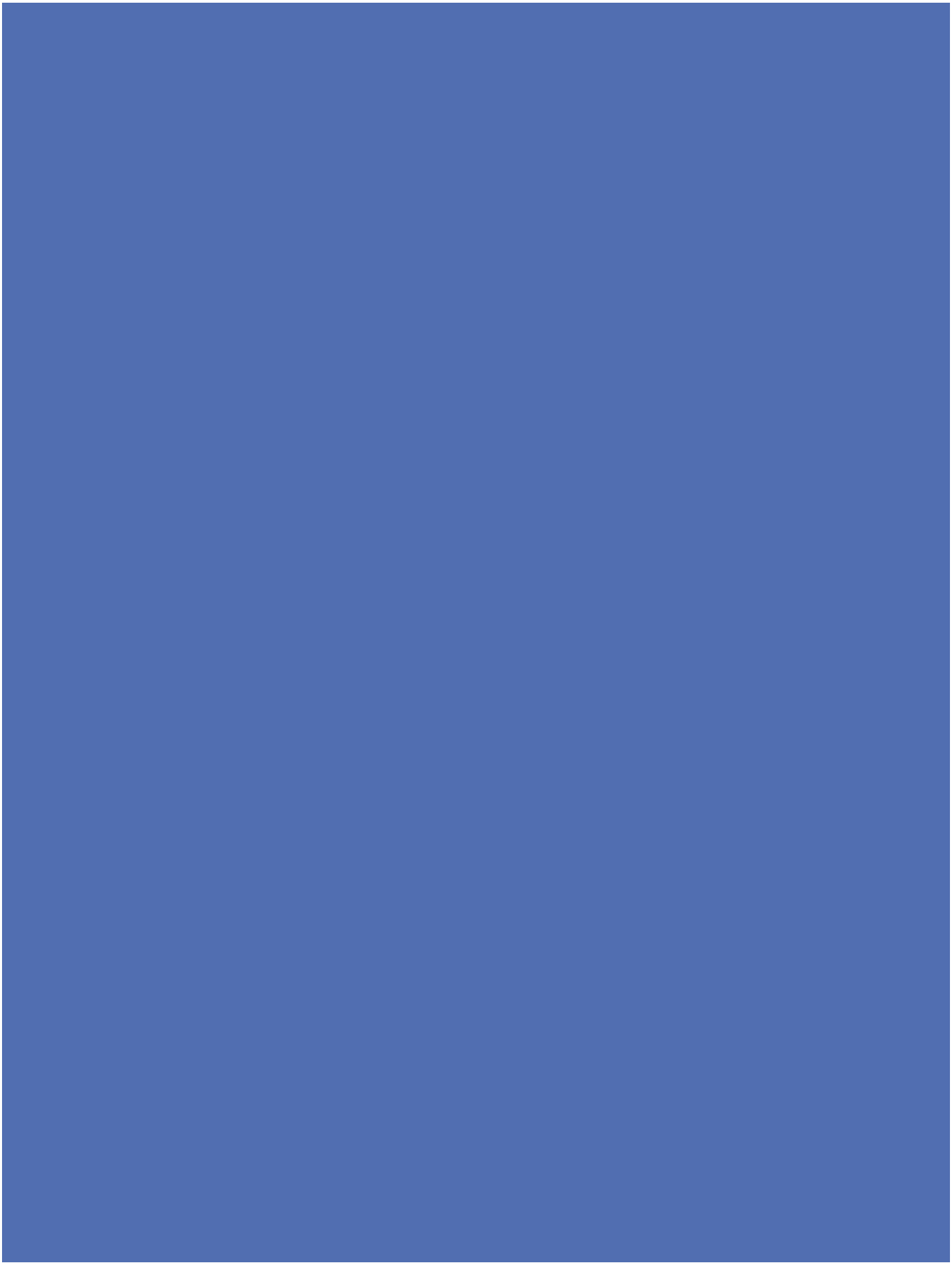

Produktrekening 2015 staat van baten en lasten

Pijler/programma/product	Vastgestelde begr. 2015		begr. 2015 t/m raad 14/12		Rekening 2015	
	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten
Pijler Programma's						
Bijzondere doelgroepen	54	686	54	686	70	701
Bestuursdwang	32	39	32	39	53	56
Woningbouwprogrammering	3	354	261	612	261	611
Beleid stedelijke vernieuwing	253	827	2.164	2.475	2.542	2.481
Doelgroepenbeleid	1.543	1.635	2.323	1.932	2.311	1.919
Woningexpl. toegel. instellingen	1.039	1.039	958	958	958	958
Volkshuisvesting	**2.924**	**4.580**	**5.792**	**6.702**	**6.195**	**6.726**
Economisch beleid en progr.	62	402	672	1.062	668	1.058
Relatiebeheer/acquisitiebeleid		375	992	1.367	992	1.367
Marketing en promotie	40	513	84	575	76	589
Evenementen		593		593		594
Toeristisch beleid	128	745	128	745	123	753
Economische deelnemingen	593	197	629	195	1.482	195
Aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt	3	59	43	599	43	594
Economie	**826**	**2.884**	**2.548**	**5.136**	**3.384**	**5.150**
Parkeerbeleid OW	1.368	190	2.147	969	2.147	976
Parkeren expl. EC	8.168	8.168	8.056	8.056	8.236	8.236
Mobiliteitsbeleid		229	2.592	2.910	2.574	2.896
Verkeers mngt. en mobiliteitbeh.	57	2.574	1.357	3.929	1.449	4.048
Infra en verkeersveiligheid	1.150	741	9.296	8.818	9.288	8.830
Bereikbaarheid en mobiliteit	**10.743**	**11.902**	**23.448**	**24.682**	**23.694**	**24.986**
Waterbeleid	9	273	9	273	17	305
Milieu bodem		432		432		410
Bodembeheer	500	856	1.484	2.350	2.172	3.049
Geluid, lucht ext.veiligheid		216	175	391	175	392
Milieuverg. toezicht en handhaving		1.206		1.326	13	1.228
Duurzaam stedelijk beheer	53	395	469	811	465	812
Groenbeleid		372	283	548	283	552
Groene leefomgeving en milieu	**562**	**3.750**	**2.420**	**6.131**	**3.125**	**6.748**
Visies, programma's en projecten	819	4.273	11.344	11.824	11.345	11.873
Ruimtelijke kaders	49	965	310	1.225	351	1.272
Monumentenzorg	145	729	198	724	261	770
Archeologie		326		326	7	370
Ruimte en cultuurhistorie	**1.013**	**6.293**	**11.852**	**14.099**	**11.964**	**14.285**
Onderwijshuisvestingsbeleid	131	14.641	554	14.396	331	13.912
Studentenbeleid		128		128		122
Brede School	663	783	663	783	700	747
Leerlingenvervoer		1.477	10	1.390	12	1.074
Beleid bewegingsonderwijs	243	2.239	243	2.458	221	2.552
RMC/leerplicht/voortijd school	1.072	1.874	1.083	1.885	1.080	1.882
Gem. onderwijs achterstandbel.	1.542	1.657	1.542	1.657	1.671	1.788
Onderwijs	**3.651**	**22.799**	**4.095**	**22.697**	**4.015**	**22.077**
APV openbare orde	150	750	120	780	153	850
Veiligheid		278		278		266
Dierenasiel		306		306		306
Integrale veiligheid	518	10.530	518	10.530	621	10.338
Gebruiksvergunning	26	495	26	495	8	483
Veiligheid	**694**	**12.359**	**664**	**12.389**	**782**	**12.243**

Pijler/programma/product	Vastgestelde begr. 2015		begr. 2015 t/m raad 14/12		Rekening 2015	
	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten
Groenbeheer	301	8.231	301	8.322	382	8.663
Paarsbeheer	299	2.727	366	2.787	255	2.674
Blauwbeheer	237	1.091	237	1.123	240	1.122
Wegen	736	8.432	736	8.458	1.401	8.972
Straatmeubilair		2.661		2.628	5	2.661
Kunstwerken	135	1.432	135	1.418	139	1.462
Riolering	7.366	6.786	7.366	6.786	7.461	6.881
Wijkbeheer	121	1.757	121	1.757	132	1.749
Afval	16.824	14.254	17.828	15.035	18.246	15.452
Toezicht openbare ruimte		226		226		293
Reclame	273	48	398	109	408	113
APV openbare ruimte	40	228	40	228	38	208
Markten	352	367	352	360	302	334
Havens	448	728	448	724	442	703
Integraal beheer openbare ruimte	**27.132**	**48.968**	**28.328**	**49.961**	**29.451**	**51.287**
Bibliotheken		3.980		3.980		3.981
Podiumkunsten		6.883		6.896		6.941
Festivals		28		28		17
Cultuureducatie	43	1.643	43	1.643	62	1.662
Amateurkunst		496		496		476
Musea	25	1.887	25	1.962	25	1.937
Lokale geschiedenis		1.456		1.456		1.457
Beeldende Kunst		373		373		397
Beiaardier		39		39		39
Cultuur	**68**	**16.785**	**68**	**16.873**	**87**	**16.907**
Breedtesport	49	1.741	49	1.741	57	1.909
Sportaccommodaties	2.028	7.769	3.158	8.023	3.193	7.839
Sport	**2.077**	**9.510**	**3.207**	**9.764**	**3.250**	**9.748**
Totaal Programma's	**49.690**	**139.830**	**82.422**	**168.434**	**85.947**	**170.157**
Pijler Pilot Sociaal domein						
Vrijwilligersbeleid	42	1.324	42	1.324	42	1.313
Beleid accommodaties	9	994	9	917	4	860
Sociaal cultureel werk		2.864	36	2.900	36	2.904
Wijkorganisaties		131		131		120
Welzijnsbeleid	45	178	45	178	12	132
Zelforganisaties minderheden		191		293		256
Ouderenbeleid	10	1.094	10	1.180	10	1.203
Beleid meervoud. problematiek		245	241	1.136	241	1.603
Jeugdgezondheid uniform		1.948		1.611	26	1.588
Jongerenbeleid		140	95	235	95	232
Opvoedingsonderst/-ontwikkeling		1.462		1.462	49	1.395
Peuterwerk		1.332	201	1.332	201	1.332
Wijkmanagement	36	2.177	199	2.192	307	2.138
Leefbaarheid en wijkveiligheid	23	190	23	190	15	178
Samenleving	**165**	**14.270**	**901**	**15.081**	**1.038**	**15.254**

Pijler/programma/product	Vastgestelde begr. 2015		begr. 2015 t/m raad 14/12		Rekening 2015	
	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten
Algemeen maatschappelijk werk		2.184		2.184		2.182
AWBZ-jeugdzorg		4.294		2.903		7.237
Cliëntenondersteuning		2.686		2.686		2.672
Dagbesteding		4.499		4.649		3.934
Diensten in en aan Huis	70	20.504	70	20.827	38	19.300
Eigen bijdrage WMO/JZ	6.821		6.211		5.239	
Externe advisering		403		403	77	231
Gehandicapten parkeerkaarten	25	49	25	49	29	51
Individuele voorz.PGB Jeugd		5.080		5.080		4.288
Jeugd- en opvoedhulp		20.529		20.529	19	14.475
Jeugdgezondheid maatwerk	40	2.071	40	2.071	40	2.026
Kortdurend verblijf		394		394		39
Maatschappelijke participatie	447	5.494	2.448	7.481	2.249	6.842
Rolstoelen	20	1.052	20	1.046	93	1.101
Sociale werkvoorziening		16.724	40	18.032	122	17.900
Vervoersvoorzieningen	30	5.218	30	4.495	41	4.087
Volwasseneneducatie	1.126	1.126	1.126	1.126	1.110	1.111
Woonvoorzieningen	1	2.141	1	2.126	29	1.683
Zvw-jeugdzorg GGZ		6.066		6.066		8.328
Ouderbijdrage Jeugd					66	
Gehandicaptenbeleid		452	54	506	54	509
Trajecten	101	476	483	858	431	807
Inwonersondersteuning	**8.681**	**101.442**	**10.548**	**103.511**	**9.637**	**98.803**
Beschermd wonen		52.367		61.921		61.770
Huiselijk geweld	1.400	5.910	1.400	5.925	1.400	5.841
Maatschappelijke opvang/verslavingsbeleid	230	12.081	1.865	13.561	1.830	13.494
Opvang en bescherming	**1.630**	**70.358**	**3.265**	**81.407**	**3.230**	**81.105**
Kwijtschelding		165		165		255
Algemene bijstand	44.383	51.170	41.430	50.284	41.469	50.562
BBZ/BOB	1.045	1.055	680	690	699	645
IOAW/IOAZ	1.907	2.065	2.435	2.593	2.415	2.573
Armoedebestrijding	363	5.954	252	5.843	438	6.144
Schuldhulpverlening/kredietverlening	587	3.359	587	3.359	565	3.330
Maatwerkvoorzieningen Wtcg	290	1.683	290	883	290	350
Wet Inkomensvoorz.Kunstenaars			6		7	
Inkomen	**48.575**	**65.451**	**45.680**	**63.817**	**45.883**	**63.859**
Totaal Pilot Sociaal domein	**59.051**	**251.521**	**60.394**	**263.816**	**59.788**	**259.021**
Pijler De Organisatie						
Raad		1.251		1.251		1.149
Rekenkamer		32		32		10
Raadsgriffie		705		707	15	719
Raad en raadsgriffie		**1.988**		**1.990**	**15**	**1.878**
Burgemeester en wethouders	74	2.561	74	2.561	508	3.238
Functionele commissies		726	24	750	24	724
Beeldvorming en samenwerking		403		343	5	344
Voorlichting		425		425		421
Communicatieprojecten		148		138		128
Directie		549		549		569
Kaders ontwikkelen en implem.		795		795	6	793
Beleidscyclus		1.283		1.283		1.283
Onderst.bestuurlijk proces	856	2.327	871	2.218	531	1.427
Organisatie-ontwikkeling	85	1.539	117	1.583	161	1.588
Saldi kostenplaatsen	10.295	8.152	13.387	15.858	14.515	17.552

Pijler/programma/product	Vastgestelde begr. 2015		begr. 2015 t/m raad 14/12		Rekening 2015	
	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten
Werken voor derden					18	9
Kabinetszaken		225		225		211
Reisdocumenten	1.306	1.340	1.306	1.340	1.433	1.447
Rijbewijzen/eigen verklaringen	431	345	431	345	416	331
Naturalisatie	99	129	99	129	104	127
Verklaringen	196	197	196	197	171	172
Burgerlijke stand	265	713	265	713	203	711
Verkiezingen		238		414	2	416
Begravingen	990	1.259	1.370	1.679	1.287	1.596
Info-centrum gemeente		140		140		140
Overige publ. dienstverlening	77	189	77	189	76	189
Bouw	3.285	4.116	2.885	4.116	3.446	4.095
Geo-informatie		583		583		583
Kinderopvang	8	232	8	232	12	293
Bestuur en dienstverlening	**17.967**	**28.614**	**21.110**	**36.805**	**22.918**	**38.387**
Stat.bezit NNIEGG	3.224	3.184	3.724	3.684	4.053	4.013
Voorbereidingsprojecten	50.377	50.713	54.982	55.400	20	3.987
Herstructureringsprojecten					5.760	5.760
Woningbouwprojecten					13.928	13.928
Werkgelegenheidsprojecten			106	106	3.674	3.674
Particuliere grondexploitaties					455	455
Af te sluiten projecten			1.884	1.884	10.458	12.233
Verhuurde grond eindbeheer	285	285	285	285	275	275
Erfpacht	353	353	635	635	613	613
Opstalrecht	67	67	86	86	50	50
Exploitatie gronden	**54.306**	**54.602**	**61.702**	**62.080**	**39.286**	**44.988**
Verhuurde panden eindbeheer	13.681	12.870	18.565	17.720	18.881	18.459
Vastgoedmanagement	**13.681**	**12.870**	**18.565**	**17.720**	**18.881**	**18.459**
Uitkering gemeentefonds	253.467		261.172		261.641	
Reserve verrekeningen	5.814	5.120	21.477	17.976	25.928	18.166
Uitvoering wet W.O.Z.		1.552		1.977	1	1.966
Bel.OZB,precario,toeristenbel.	35.303	262	35.303	262	35.913	262
Invordering		386		386		393
Overige dekkingsmiddelen					12	
Deelnemingen algemeen	200	13	85	13	85	13
Overige financiering	10.674	11	11.028	12	11.156	12
Renteverrekening reserves		648		645		645
Stelposten	147	2.383	115	847		
Onvoorziene uitgaven(inc/str)		500		410		
Geldlening vm Zandhove-Sophia	75	75	75	75	75	75
Financiering en alg. dekkingsmiddelen	**305.680**	**10.950**	**329.255**	**22.603**	**334.811**	**21.532**
Totaal pijler De Organisatie	**391.634**	**109.024**	**430.632**	**141.198**	**415.911**	**125.244**
Staat van baten en lasten	**500.375**	**500.375**	**573.448**	**573.448**	**561.646**	**554.422**

Baten rekening 2015	**554.422**
Lasten rekening 2015	**561.646**
Voordelig verschil	**-7.224**

Per eenheid	Vastgestelde begr. 2015		begr. 2015 t/m raad 14/12		Rekening 2015	
	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten
Advies en faciliteiten	10.971	3.519	10.871	3.784	10.703	3.364
Concernstaf	261.868	16.776	285.928	29.899	291.897	28.770
Expertisecentrum	26.224	50.842	33.309	57.884	35.583	59.938
Ontwikkeling	90.706	269.775	130.962	314.343	110.479	297.546
Publiekszaken	43.302	25.862	43.250	27.054	44.419	27.421
Raad(sgriffie)		1.987		1.990	15	1.878
Sociale zaken	58.549	122.859	57.787	127.153	56.893	123.848
Shared Service Centrum	8.755	8.755	11.341	11.341	11.657	11.657
Staat van baten en lasten	**500.375**	**500.375**	**573.448**	**573.448**	**561.646**	**554.422**

www.pwc.nl

Accountantsverslag 2015
Een uitdagend jaar

CONCEPT

Accountantsverslag 2015
voor
gemeente Zwolle

Concept

mei 2016

pwc

Aan de gemeenteraad van de gemeente Zwolle
t.a.v. de heer A. ten Have
Postbus 10007
8000 GA ZWOLLE

mei 2016

Referentie: [e-Geleide reference]

Geachte heer ten Have,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015

Met genoegen presenteren wij u ons voorlopige accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015 van gemeente Zwolle. Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 14 juli 2015.

Het jaar 2015 is daarbij een bijzonder jaar. Normaliter ronden wij in april onze controle definitief af. Echter in de jaarrekening 2015 worden nu ook de uitgaven en inkomsten van de decentralisaties verantwoord. Hierover bestaan nog landelijke onzekerheden die ook betrekking hebben op gemeente Zwolle. Dit aangezien gemeenten veel meer afhankelijk zijn van de aanlevering van gegevens door derden (o.a. zorginstellingen en de SVB). Op dit moment zijn nog niet alle verantwoordingen van deze partijen ontvangen. Hierdoor is de controle op de decentralisaties op dit moment nog niet uit te voeren. Naar verwachting zal deze controle in juni worden uitgevoerd. Hierbij streven wij ernaar om voor 15 juli 2016 een controleverklaring te kunnen afgeven bij uw jaarrekening.

Daarnaast staan in onze controle nog een aantal onderdelen open. Naar verwachting komen hier geen omvangrijke bevindingen uit naar voren. Wel moeten wij een formeel voorbehoud hiervoor maken. Dit geldt ook voor de gebeurtenissen na balansdatum die in de komende periode zich kunnen voordoen. Indien materieel voor de verslaggeving dienen deze nog te worden verwerkt in de concept jaarrekening.

Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen tot nu toe uit de controle van de jaarrekening van gemeente Zwolle. Deze bevindingen zijn besproken met een afvaardiging van het management, de afdeling financiën en de portefeuillehouder financiën.

Ons accountantsverslag bestaat uit vier delen. In deel 1 hebben wij onze kernboodschappen weergegeven. In deel 2 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In deel 3 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie.

CONCEPT

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Newtonlaan 205, 3584 BH Utrecht, Postbus 85096, 3508 AB Utrecht
T: 088 792 00 30, F: 088 792 95 08, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

De ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor gemeente Zwolle relevant zullen worden hebben wij vanaf 2015 opgenomen in onze Sectortopics App. In deel 4 hebben wij een beperkt aantal onderwerpen opgenomen.

Graag willen we de inhoud van dit verslag bespreken in het afstemmingscomité. Mocht u in de tussentijd vragen hebben dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

F.E. van Kommer RA
Partner

CONCEPT

Managementsamenvatting

1. Onze kernboodschappen
2. Belangrijkste controlebevindingen

2.1. Aard van de controleverklaring nog niet duidelijk door onzekerheden decentralisaties
2.2. Controle decentralisaties nog niet afgerond
2.3. Wij kunnen instemmen met de door het college gemaakte schattingen
2.4. Grondexploitaties goed in control, wel alert blijven
2.5. Overige belangrijke controlebevindingen
2.6. De financiële positie van de gemeente Zwolle nader bekeken
2.7. Onze visie op de leesbaarheid van de jaarstukken van de gemeente Zwolle
2.8. Naleving van Wet Normering Topinkomens (WNT)

3. Update over onze eerdere communicatie

3.1. Status gerapporteerde bevindingen interim-controle
3.2. Uw IT-omgeving kent een aantal tekortkomingen
3.3. We hebben geen fraude geconstateerd en zijn onafhankelijk geweest

4. 2016 en verder

4.1. Nieuwe notitie grondexploitaties
4.2. Wijzigingen in wet-en regelgeving – Sector Topics App

CONCEPT

1. Onze kernboodschappen

1. Door de decentralisaties is onze controle nog niet afgerond. Het is derhalve ook nog niet duidelijk wat het oordeel van de controleverklaring wordt. Dit accountantsverslag bevat daarom ook de voorlopige bevindingen. Uit de controle van de SISA-bijlage en IMG-bijlage komen geen bijzonderheden naar voren.

2. De controle van de decentralisaties kan op dit moment nog niet worden uitgevoerd, aangezien nog niet alle informatie van derde partijen beschikbaar is (o.a. zorginstellingen, BVO Jeugd IJsselland en SVB). Deze controle zal in de komende maanden worden uitgevoerd. Wij zullen naar verwachting de controle afronden in juni/juli. Positief is dat Zwolle actief stuurt op het proces van de decentralisaties. Op dit moment zijn er echter nog een aantal grote onzekerheden/risico's met name omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de PGB uitgaven (SVB) en uitgaven jeugdzorg (BVO Jeugd IJsselland).

3. De voorraden vormen met € 102 mln. boekwaarde een groot aandeel (18%) van uw balanstotaal. Zwolle heeft de grondexploitaties goed in control. Er wordt actief gestuurd op de grondexploitaties en er worden tijdig maatregelen doorgevoerd. In 2015 zijn de opbrengsten van ingerekende voorzieningen (bijv. niet commerciële voorzieningen) voor bijna 50% kwantitatief geschrapt uit de grondexploitatie Stadshagen. Dit heeft een behoorlijk negatief effect gehad op het te verwachten financieel resultaat op het project. De financiële voorziening voor Stadshagen is hierbij uiteindelijk met ruim € 4 mln. verhoogd. Het goed blijven monitoren van de grondexploitaties vanuit de Raad blijft van belang.

4. In 2015 heeft de gemeente Zwolle alle aandelen van WEZO aangekocht. Hierdoor is de gemeente ook aansprakelijk voor alle verliezen van de WEZO. Ter compensatie hiervoor heeft de gemeente € 1,9 miljoen als afkoopsom ontvangen van de voormalig deelnemende gemeenten die voorheen ook aandelen hadden in WEZO. Deze transactie is door de gemeente juist verwerkt conform de verslaggevingsrichtlijnen.

5. De interne beheersing bij de gemeente Zwolle is van goed niveau. Ook beschikt de gemeente over een Interne Auditfunctie (IAF) die voldoet aan de eisen van COS 610. Onze samenwerking met de IAF verloopt goed. Het aantal bevindingen met betrekking tot de interne beheersing is beperkt. In dit verslag gaan we kort in op de belangrijkste bevindingen (o.a. beheersing IT, inrichting control, functiescheiding in processen).

6. Door de gemeente is in 2015 het pand van de GGD aangekocht. Tijdens de verbouwing bleek asbest in het pand te zitten dat door de gemeente gesaneerd moet worden om het pand te kunnen verbouwen. In totaal bedragen de verwachte kosten van tijdelijke huisvesting, verbouwing en asbestsanering circa € 2,9 mln. (conform raadsvoorstel). Een deel van de kosten (circa 0,85 mln.) komt ten laste van de exploitatie (deels 2015 en deels 2016). Daarnaast kan circa € 1,1 mln. worden geactiveerd. Door het college is in 2015 een voorziening gevormd van € 0,9 mln. voor de verwachte saneringskosten. Hiermee zijn deze kosten in 2015 verantwoord in plaats van 2016. Dit om te voldoen aan het BBV.

7. In 2015 heeft Zwolle, conform de vereisten van het BBV een aantal kengetallen opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. In dit rapport hebben wij daarnaast een aantal andere kengetallen in beeld gebracht. In de basis zien we dat Zwolle op veel financiële kengetallen verbetert, dit mede door het positieve rekeningresultaat over 2015. Uit de paragraaf weerstandsvermogen blijkt dat het weerstandsvermogen zich binnen de afgesproken bandbreedtes blijft.

8. Wij hebben vastgesteld dat de WNT is nageleefd. De opgenomen toelichting in uw jaarrekening 2015 voldoet aan de in deze wet gestelde eisen.

9. In voorgaande jaren hebben we gerapporteerd over de leesbaarheid van de jaarstukken. We hebben vastgesteld dat de gemeente hier verbeterslagen in heeft gemaakt, wat de leesbaarheid ten goede komt. De inhoud van de paragrafen voldoet over het algemeen aan het BBV, maar we zien daarbij nog wel een mogelijkheden om de informatiewaarde te kunnen verbeteren.

10. **O/S wordt nog aangevuld na controle van de decentralisaties.**

CONCEPT

2. Belangrijkste controlebevindingen

2.1. Aard van de controleverklaring nog niet duidelijk door onzekerheden decentralisaties

Sociaal Domein is nog niet gecontroleerd

De controle van de jaarrekening 2015 van gemeente Zwolle is nog niet afgerond. Een belangrijk openstaand punt betreft de controle van de decentralisaties. Op dit moment zijn nog niet alle documenten voorhanden om onderdelen van de controle uit te voeren. Dit hangt samen met de landelijke onzekerheden in het proces. Gemeente Zwolle dient nog informatie te ontvangen van zorginstellingen en de SVB en het financiële effect hiervan op de jaarrekening te beoordelen. Daarna dienen wij de controle hierop nog uit te voeren. De verwachting is dat onze controle eind juni/begin juli 2016 kan worden afgerond. Dit er vanuit gaande dat alle informatie dan verkregen en verwerkt is. Het is op dit moment nog niet zeker wat het oordeel van onze controleverklaring zal worden bij de jaarrekening 2015. Dit hangt met name af van de uitkomsten van de decentralisaties.

Uit de controle blijken geen controleverschillen

Tijdens onze controle en tot de datum van dit verslag hebben wij geen bevindingen geconstateerd boven onze rapportagegrens (€ 275.000) De geconstateerde bevindingen zijn allemaal aangepast in de definitieve jaarrekening. In onze controle staan nog een aantal zaken open. De verwachting is dat hieruit geen aanvullende bevindingen zullen worden geconstateerd. Het oordeel bij de jaarrekening ten aanzien van het aspect getrouwheid is door de decentralisaties op dit moment nog niet duidelijk.

Oordeel over aspect rechtmatigheid nog onzeker door decentralisaties

Door de interne audit functie (IAF) van de gemeente Zwolle worden jaarlijks controles uitgevoerd op diverse processen. Op basis van de uitgevoerde interne controles en door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden hierop, kunnen we concluderen dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties van de gemeente Zwolle tot stand gekomen zijn binnen het normenkader. Uit de controle komen geen rechtmatigheidsfouten naar voren. Wel dienen wij de bevindingen ten aanzien van het aspect getrouwheid ongesaldeerd mee te nemen als rechtmatigheidsbevindingen. Dit aangezien op deze aspecten het BBV niet wordt nageleefd.

Openstaand

De geconstateerde onrechtmatigheden blijven voorlopig binnen de toleranties die door u vastgesteld zijn. Aangezien ook voor de rechtmatigheid geldt dat het Sociaal Domein nog niet gecontroleerd is, kunnen we op dit moment nog geen conclusie trekken over de aard van de verklaring voor de rechtmatigheid.

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa- en IMG-bijlage geconstateerd

De SiSa- en IMG-verantwoording zijn jaarlijks een onderdeel van uw jaarrekening. Via deze verantwoordingen worden diverse rijksuitkeringen en provinciale uitkeringen verantwoord. Daarmee vormen de SiSa- en IMG-verantwoordingen de basis voor afwikkeling van deze uitkeringen.

De SiSa- en IMG-verantwoording hebben wij gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de “Nota verwachtingen accountantscontrole 2014”. Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) gelden voor de SiSa en IMG andere, zwaardere rapporteringstoleranties dan u als raad in uw controleprotocol heeft opgenomen. Dit om ministeries en de provincie Overijssel in staat te stellen om de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle van de SiSa- en IMG-bijlage bij de jaarrekening 2015 geen afwijkingen geconstateerd.

In bijlage A.1 gaan wij nader in op de bevindingen per regeling.

CONCEPT

De belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving zijn aanvaardbaar

Het college van gemeente Zwolle heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het management heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2015 aanvaardbaar zijn.

In 2015 is één wijziging doorgevoerd in de grondslagen. Normaliter worden voor personeel gebonden kosten, conform het BBV, geen balansposten in de jaarrekening opgenomen, aangezien daarbij veelal sprake is van jaarlijks gelijkblijvende lasten. Door de invoering van het individueel keuzebudget in 2016 zullen in de komende jaren de lasten uit hoofde van o.a. vakantiegeld niet gelijkblijvend meer zijn. Derhalve is op basis van een uitspraak van de commissie BBV een schuld in de jaarrekening opgenomen van € 1,9 mln. Deze verwerking is hiermee conform de verslaggevingsregels doorgevoerd.

CONCEPT

2.2. Controle decentralisaties nog niet afgerond

Zwolle stuurt actief op de decentralisaties, uitkomsten nog onzeker

Een belangrijke nieuwe ontwikkeling in 2015 is de verwerking van de gedecentraliseerde taken op het gebied van de WMO, Jeugdzorg en de participatiewet. Deze taken zijn per 1 januari 2015 overgegaan naar gemeenten (waaronder gemeente Zwolle). De implementatie van de decentralisaties brengt daarbij diverse vraagstukken met zich mee. Gemeenten worden landelijk meer afhankelijk van informatie van derden. Dit mede door de zorgcontracten die met zorginstellingen zijn afgesproken. Maar ook door de taken die bij de SVB zijn belegd voor de uitvoering van de Persoonsgebonden Budgetten (PGB's). Specifiek voor gemeente Zwolle geldt daarbij dat voor de uitvoering van de jeugdzorgtaken gebruik wordt gemaakt van de bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) Jeugdzorg IJsselland. De BVO verricht de controles op de verantwoordingen van de jeugdzorginstellingen en verricht namens de gemeenten betalingen aan de instellingen.

Gemeente Zwolle heeft in 2014 en 2015 gewerkt aan de implementatie van de decentralisaties. In 2015 kon de zorg worden geleverd aan de burgers. Daarbij heeft Zwolle actief gekeken naar een adequate inrichting van de bedrijfsvoering rondom de decentralisaties. Processen zijn ingericht, procedurebeschrijvingen opgesteld en daarnaast zijn de interne controles al uitgevoerd. Daarbij heeft actief afstemming plaatsgevonden met de BVO over de uitvoering en verantwoordingswijze. Het is nu belangrijk om te kijken naar de uiteindelijke uitkomsten van de controles (zowel intern als extern), waar nog de nodige risico's in zitten.

Landelijk bestaan echter diverse onzekerheden. Onder andere ten aanzien van de kwaliteit van de basisregistraties, de gefactureerde bedragen door instellingen en het uiteindelijk kunnen aantonen van de prestatielevering door instellingen. Dit geldt daarbij ook voor de BVO Jeugd IJsselland. Op basis van deze onzekerheden is het ook nog onduidelijk wat voor verklaring uiteindelijk bij de jaarrekening kan worden afgegeven. Hier zullen in de komende periode nog diverse controlewerkzaamheden (zowel door Zwolle als door ons als accountant) moeten worden uitgevoerd.

TEKST ZAL NOG NADRUKKELIJK WORDEN AANGEPAST EN AANGEVULD OP BASIS VAN INZICHTEN SOCIAAL DOMEIN.

CONCEPT

2.3. Wij kunnen instemmen met de door het college gemaakte schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het college belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2015 beoordeeld. De onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Belangrijkste schattingen	Bevindingen 2015	Bevindingen 2014	Toelichting
Verwachte levensduur en waardering van materiële vaste activa	●	●	De verwachte levensduur van de verschillende activa-categorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn evenwichtig en consistent bepaald en in lijn met hetgeen gebruikelijk is. Wij kunnen daarom instemmen met de inschattingen van het college.
Waardering vastgoed	●	●	Conform voorgaande jaren is door de gemeente een analyse gemaakt van de waardering van het gemeentelijk vastgoed. Op basis van deze analyse blijkt dat voor vastgoed met een economische functie geen indicatie voor een duurzame waardevermindering aanwezig is. Zwolle kent met name vastgoed dat als maatschappelijk wordt aangemerkt. Voor deze activa is het niet noodzakelijk om eventuele afwaarderingen door te voeren. Wij hebben daarbij ook de waardering van de parkeergarages gecontroleerd. Hieruit komt geen afwaarderingsrisico naar voren.
Waardering financiële vaste activa	●	●	Wij kunnen ons vinden in de inschattingen van het college. Daarbij is ook voor de aansprakelijkheid ten aanzien van de financiële tekorten bij o.a. WEZO een adequate schatting in de jaarrekening 2015 opgenomen. Hierbij is het financiële tekort over 2015 als schuld verwerkt. Hiermee wordt voldaan aan het BBV.
Juistheid/volledigheid voorzieningen	●	●	De voorzieningen die door het college zijn gevormd zijn adequaat onderbouwd. Wij kunnen instemmen met de gevormde voorzieningen.
Juistheid/volledigheid kortlopende schulden en overlopende passiva	●	●	Wij kunnen ons vinden in de inschattingen door het college.
Juistheid/volledigheid belastingopbrengsten	●	●	In 2014 is de uitvoering overgegaan naar het GBLT. In maart 2016 is door de gemeente een verantwoording over het boekjaar 2015 ontvangen inclusief controleverklaring. We hebben geen significante verschillen geconstateerd tussen deze verantwoording en de opbrengsten zoals in de jaarrekening verantwoord. Derhalve hebben we dit als evenwichtig aangemerkt.

Controleverschil	Voorzichtig	Evenwichtig	Optimistisch	Controleverschil
●	●	●	●	●
	Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen			

CONCEPT

2.4. Grondexploitaties goed in control, wel alert blijven

In de jaarrekening van de gemeente Zwolle vormen de grondexploitaties een significante jaarrekeningpost. De totale omvang van de post voorraden per 31 december 2015 is 102 mln. Dit is 18% van het balanstotaal ad 577 mln.. De balanspost voorraden is als volgt opgebouwd:

Categorie	Boekwaarde (*1.000)	% van het totaal
Niet in exploitatie genomen gronden	35.844	35,1%
Overige grond- en hulpstoffen	12.132	11,9%
Onderhanden werk (in exploitatie genomen gronden)	54.530	53,4%
Gereed product en handelsgoederen	20	0,0%
Vooruitbetalingen	-/- 428	-/- 0,4%
Totaal	**102.098**	**100%**

Dit betreft de netto-boekwaarde (na aftrek van getroffen verliesvoorzieningen). Voor de niet in exploitatie genomen gronden is een voorziening gevormd van 3,4 mln. (vorig jaar € 2,9) en voor de in exploitatie genomen gronden een voorziening van € 14,8 mln. (vorig jaar € 11,2 mln.).

De waardering van de voorraden in de jaarrekening is gebaseerd op de geactualiseerde cijfers per grondexploitatie. Hierbij zijn de uitgangspunten gehanteerd die door het collegezijn vastgesteld op 17 november 2015 middels de Nota van Uitgangspunten. Verderop in dit hoofdstuk gaan we in op deze parameters. Door de gemeente is ook een Meerjaren Programma Vastgoed 2016 (MPV 2016) opgesteld. Deze wordt door de gemeenteraad behandeld in de vergadering van 27 juni 2016.

In algemene zin beheerst gemeente Zwolle de grondexploitaties goed. Er worden tijdig maatregelen genomen als de situatie op de markt wijzigt. Daarbij wordt ingespeeld op bijvoorbeeld werkelijke verkoopcijfers. Zo is de verkoopverwachting in Hessenpoort voor de komende jaren naar beneden bijgesteld, aangezien in 2015 beperkt verkopen zijn gerealiseerd. Het is naar onze mening positief dat Zwolle zo actief stuurt op de grondexploitaties. Dit is gezien het risicoprofiel (met name Stadshagen) ook noodzakelijk.

Stadshagen is een risicovol project, realisatie verkopen over 2015 is positief

De grootste woningbouwexploitatie van de gemeente Zwolle is het project Stadshagen. Per ultimo 2015 kent deze exploitatie een boekwaarde van € 18,6 mln. (2014: € 22,9 mln.). Het verwachte verlies per 31 december 2015 is € 7,6 mln. (2014: € 3,2 mln.).

Per ultimo 2015 bedragen de nog te maken kosten voor Stadshagen ruim € 74 mln. Dit betreffen met name kosten voor woonrijp-, bouwrijp maken en planontwikkeling. De nog te realiseren opbrengsten zijn bijna € 91 mln. per 31 december 2015. Dit bestaat voor € 74 mln. uit woningbouw, bijna € 16 mln. uit voorzieningen en het restant van € 1 mln. betreft overige opbrengsten. Contant gemaakt is het resultaat op het project hiermee € 7,6 mln. negatief.

We hebben vastgesteld dat voor het volledige verlies een voorziening is getroffen.

De toename van de financiële voorziening wordt veroorzaakt doordat nagenoeg de helft van het aantal vierkante meters van de opbrengsten uit verkoop van voorzieningen (met name de niet-commerciële voorzieningen, zoals gezondheidshuis), die binnen deze exploitatie gerealiseerd zouden worden, geschrapt zijn. Dit op basis van een onderzoek over de vraag naar deze voorzieningen. Daarbij blijkt het voor marktpartijen lastig te zijn om de benodigde financiering rond te krijgen om de voorzieningen te kunnen realiseren. We hebben vastgesteld dat het aantal vierkante meters aan voorzieningen dat nu ingerekend is in de exploitatie, aansluit met het onderzoek en het door de raad vastgestelde scenario. De verkoop van woningen in Stadshagen is in 2015 harder gegaan dan verwacht. Voor 2015 waren 179 woningen ingerekend als prognose en zijn 243 woningen gerealiseerd. Dit is een positieve ontwikkeling.

Stadshagen blijft een risicovol project (mede afgaande op de omvang van deze nog te realiseren kosten en opbrengsten in combinatie met het verwachte resultaat). Het blijft belangrijk om dit project goed te monitoren.

CONCEPT

Project Spooldereiland (Voorsterpoort) in 2015 met winst afgesloten

De grondexploitatie Spooldereiland is in 2015 (financieel) afgesloten. Per 31 december 2014 had deze exploitatie nog een negatieve boekwaarde van 5,5 mln.. Door de gemeenteraad is besloten om deze exploitatie af te sluiten en de winst in de reserve Voorsterpoort te storten. De resterende onverkochte gronden binnen deze exploitatie zijn niet van de gemeente, maar in bezit van derde partijen. Deze restant gronden zijn derhalve terecht niet gewaardeerd op de gemeentelijke balans.

Hessenpoort kent een behoorlijke winstverwachting, desondanks alert blijven

Hessenpoort is veruit de grootste exploitatie voor bedrijventerreinen. De boekwaarde van deze exploitatie bedraagt 47,3 mln. positief per 31 december 2015 en het verwachte positieve resultaat 36,5 mln.

De ingerekende uitgifte voor 2015 bedroeg ruim 22.000 vierkante meter. Hiervan is slechts ruim 2.600 gerealiseerd in 2015. Op basis van deze werkelijke realisatie is de fasering voor komende jaren aangepast, waarbij met name de uitgifte voor 2016 is verlaagd naar ruim 10.000 vierkante meter.

Per 31 december 2015 bedragen de nog te maken kosten ongeveer 43,5 mln. De nog te realiseren opbrengsten bedragen 189 mln. Rekening houdend met het rente-effect is de netto contante waarde per ultimo 2015 € 36,5 mln.

In het kader van de waardering in de jaarrekening is dit project geen risico op dit moment. Gezien de zeer omvangrijke nog te verwachten opbrengsten blijft het wel zaak om de ontwikkelingen in het project goed te blijven volgen. Dit doet Zwolle actief. He tis daarbij positief dat hierbij tijdig schattingen worden bijgesteld.

Bovenwijkse voorzieningen onterecht ingerekend, in 2016 aanpassen

In de grondexploitaties Oude Mars en Hessenpoort zijn nog bijdragen aan de reserve voor bovenwijkse voorzieningen ingerekend van respectievelijk € 0,5 mln. en € 3,6 mln. Deze ingerekende kosten voldoen niet geheel aan het BBV en zouden eigenlijk als kostenpost moeten worden geschrapt uit de projecten. Aangezien dit geen resultaatseffect heeft op de waardering in de jaarrekening 2015 kunnen wij hiermee instemmen voor 2015. Op basis van een wijziging van het BBV ten aanzien van grondexploitaties zullen deze bijdragen in 2016 wel uit de grondexploitaties moeten worden geschrapt. Wij hebben het college geadviseerd dit (en alle andere wijzigingen in het BBV) te betrekken in de actualisering voor de jaarrekening 2016.

Voorziening 'Sprong in grondprijzen'

Onder de in exploitatie genomen gronden is een voorziening 'Sprong in grondprijzen' opgenomen van € 5,0 mln. Van deze voorziening heeft € 4,8 mln. betrekking op de exploitatie Stadshagen. De voorziening is gevormd om eventuele dalingen in de grondprijzen op te vangen. Dit aangezien in de komende jaren in de grondexploitatie ook rekening wordt gehouden met een behoorlijke stijging van de verkoopprijzen. Het is een bewuste keuze van de gemeente Zwolle om deze voorziening afzonderlijk te vormen en niet te verrekenen met de grondexploitatie Stadshagen. Het treffen van deze voorziening is een naar onze mening terecht, aangezien het niet zeker is of de prijsstijgingen daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Wij kunnen daarom hiermee instemmen.

Waardering niet in exploitatie genomen gronden

Voor de niet in exploitatie genomen gronden worden voor enkele projecten (met name Voorsterpoort en gronden Stadshagen) berekeningen gemaakt om de waardering van de boekwaarde te toetsen. Voor beide projecten bestaat een stellig voornemen om de projecten in de komende jaren te ontwikkelen. Het verschil ten opzichte van de grondexploitaties is dat in de waardering een lagere prijs per vierkante meter gehanteerd wordt voor de waardering dan bij de in exploitatie genomen gronden. Dit is naar onze mening ook terecht.

Voor de 'terreinen Voorsterpoort' (boekwaarde per 31 december 2015 ruim € 11 mln.) wordt een relatief hoge waarde per vierkante meter gehanteerd ad € 111 (na voorziening). We hebben vastgesteld dat de gemeente Zwolle taxaties heeft uit laten voeren om de waardering van deze gronden te kunnen onderbouwen. De gronden zijn per 31 december 2015 afgewaardeerd naar lagere marktwaarde door het treffen van een voorziening van € 3 mln. We kunnen ons vinden in deze waardering.

De 'bouwrijpe/te verkopen terreinen' hebben grotendeels betrekking op gronden van Stadshagen die voorlopig uit de exploitatie gehaald zijn (boekwaarde ultimo 2015 € 21,8 mln.). Deze gronden zijn gewaardeerd op € 19 per vierkante meter. In 2014 is een marktwaarde berekening gemaakt voor deze gronden met als uitkomst dat naar verwachting minimaal een kostendekkende grondexploitatie kan worden gerealiseerd. Op basis hiervan is de waardering onderbouwd. Voor 2015 is deze waardering niet geactualiseerd. Gezien de huidige verkopen binnen de exploitatie Stadshagen is de gemeente Zwolle van mening dat een verdere afwaardering niet nodig is en de huidige waardering juist is. Wij kunnen hiermee instemmen.

CONCEPT

Beoordeling van de door Zwolle gehanteerde parameters

Onderstaand hebben wij onze beoordeling van uw parameters in de grondexploitaties weergegeven.

Uitgangspunten	Parameters			Toelichting
	2015	2014	Oordeel	
Opbrengstenstijging	0%	0%		Voor alle exploitaties wordt bij de herzieningen per 1-1-2016 een opbrengstenstijging van 0% voor 2016 en 2017 en vanaf 2018 1% gehanteerd. Het percentage voor opbrengstenstijging is gebaseerd op de inflatie. Deze uitgangspunten lijken reëel ingeschat.
Kostenstijging	1,5%	1,5%		Het percentage voor de kostenstijging dat door de gemeente Zwolle wordt gehanteerd is gelijk gebleven aan voorgaand jaar. Vanaf 2018 wordt 2% gehanteerd. Basis voor de kostenstijging is de interne analyse van de civieltechnische afdeling van de gemeente Zwolle. Hier wordt gedifferentieerd tussen de korte termijn (1-2 jaar) en de middellang termijn (3-10 jaar). Wij kunnen instemmen met dit uitgangspunt.
Rentepercentage	3,5%	3,5%		Het rentepercentage waarmee gerekend wordt in de exploitaties, is ongewijzigd ten opzicht van voorgaand jaar. We hebben vastgesteld dat het gehanteerde rentepercentage in lijn ligt met het gemiddelde rentepercentage op de leningen van de gemeente Zwolle. Op basis hiervan kunnen wij hiermee instemmen. Met ingang van 2016 zal het rentepercentage naar beneden bijgesteld moeten worden op basis van de nieuwe notitie grondexploitatie van de Commissie BBV.
Programmering/fasering				De gemeente Zwolle heeft een aantal jaren geleden analyses laten uitvoeren naar de behoefte naar woningen en bedrijventerreinen. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn voor woningbouw vergeleken met recente PRIMOS cijfers. Er is vastgesteld dat de ingerekende woningen per jaar hier binnen blijven. Voor woningbouw is er geen wijziging van de programmering en fasering nodig op dit moment. Voor de bedrijventerreinen is de programmering en fasering op totaalniveau niet veranderd. Voor 2016-2017 een jaarlijkse uitgifte van 3 hectare en daarna vanaf 2018 5 hectare. Hierbij is wel ingespeeld op de realisatie van verkopen in 2015 in met name Hessenpoort.

Controleverschil	Voorzichtig	Evenwichtig	Optimistisch	Controleverschil

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

CONCEPT

2.5. Overige belangrijke controlebevindingen

Voorziening kosten asbestsanering pand GGD terecht in 2015 getroffen
De gemeente Zwolle heeft in 2015 voor € 3,7 mln. het pand van de GGD (Zeven Alleetjes) gekocht. Dit pand is in de jaarrekening onder de materiële vaste activa opgenomen. De gemeente gaat het pand verbouwen om daar vervolgens de bibliotheek in te vestigen. Tijdens de verbouwing is gebleken dat er asbest in het pand van de GGD zat, dat gesaneerd moet worden. De geschatte kosten hiervoor bedragen € 2,9 mln. In het raadsvoorstel is hierbij aangegeven dat € 1,2 mln. ten laste van de exploitatierekening gebracht zal gaan worden en daarnaast € 1,7 mln. uit een reserve kan worden gedekt.

Intern is bij het opstellen van de jaarrekening 2015 getoetst op welke wijze deze kosten verwerkt moeten worden conform het BBV. Een deel van de berekende kosten (circa € 0,85 mln.) heeft hierbij te maken met tijdelijke huisvestingskosten en huurderving. Deze kosten komen regulier ten laste van de exploitatierekening 2015 en 2016. Uit de interne analyse is gebleken dat een deel van de kosten geactiveerd kan worden voor een bedrag van € 1,1 mln. De boekwaarde van het pand wordt hiermee verhoogd. De resterende kosten voor de asbestsanering bedragen naar verwachting € 0,9 mln. Het totaal van de verwachte kosten blijft hierbij conform het raadsvoorstel. Op basis van het BBV dient echter voor de saneringskosten al in 2015 een voorziening te worden getroffen (in plaats van 2016). Derhalve is in de jaarrekening 2015 een voorziening voor € 0,9 mln. gevormd. Hiermee wordt voldaan aan het BBV. In de komende periode wordt hierbij ook onderzocht in hoeverre een claim ingediend kan worden bij de GGD IJsselland. Hiermee is in de jaarrekening uit voorzichtigheid nog geen rekening gehouden. Wij kunnen hiermee instemmen.

Systematiek gepensioneerden APPA-voorziening wijzigen
Gemeente Zwolle heeft in de jaarrekening een voorziening APPA opgenomen van € 1,3 mln. per ultimo 2015. Deze voorziening is bedoeld om de pensioenverplichtingen van de wethouders en oud-wethouders te kunnen voldoen. Een deel van de verplichting is hierbij extern verzekerd. Het verschil tussen de verzekerde waarde en de daadwerkelijke pensioenverplichting is door Zwolle op de balans in de voorziening APPA opgenomen. De afgelopen jaren heeft gemeente Zwolle de systematiek gehanteerd dat bij pensionering van een wethouder de voor deze wethouder opgebouwde voorziening vrijviel en werd toegevoegd aan de reserve APPA (ter dekking van de jaarlijkse pensioenuitbetaling). Dit was tot 2013 toegestaan. Daarna is een uitspraak gedaan door de commissie BBV waardoor deze vrijval niet meer mag. De daadwerkelijke pensioenkosten moeten vanaf 2013 daadwerkelijk uit de voorziening worden bekostigd. In 2015 heeft een beperkte vrijval van de voorziening plaatsgevonden vanwege de pensionering van een oud wethouder. Gezien de omvang hiervan (circa 0,18 mln.) hebben we dit niet als tekortkoming aangemerkt. Wel hebben wij het college geadviseerd de systematiek aan te passen.

Gemeente heeft 100% van de aandelen WEZO verkregen
De gemeente Zwolle was samen met de gemeenten Hattem, Zwartewaterland, Dalfsen en Raalte aandeelhouder van het Werkvoorzieningsschap Zwolle en omstreken (WEZO). In 2015 heeft de gemeente de aandelen van de andere gemeenten gekocht voor € 1 per aandeel, zijnde € 610. Dit is als verkrijgingsprijs in de gemeentelijke balans verwerkt onder de deelnemingen.

Omdat WEZO verliesgevend is en de gemeente Zwolle nu voor 100% moet bijdragen aan dit tekort, is met de andere gemeenten contractueel overeengekomen dat zij een afkoopsom betalen aan de gemeente Zwolle ter dekking van de toekomstige verliezen. De totale afkoopsom bedraagt € 1,9 mln. en is bepaald middels de discounted cashflow methode (DCF-methode). Daarbij is een inschatting gemaakt van de inkomsten en uitgaven over de periode 2016-2020 en deze zijn vervolgens contant gemaakt naar 1 januari 2016. De afkoopsom is door de gemeente Zwolle in de jaarrekening 2015 verantwoord onder de overlopende passiva. In de komende jaren zal dit geleidelijk vrijvallen (naar rato van de daadwerkelijke verliezen) en als bate worden ingezet. Dit ter dekking van de werkelijke “extra” Zwolse bijdrage in het verlies van de WEZO (door het verkrijgen van 100% van de aandelen). De verwerkingswijze is conform de verslaggevingsregels in de jaarrekening opgenomen. Derhalve kunnen wij hiermee instemmen.

De afkoopsom is nog niet volledig financieel ontvangen. Een bedrag van € 0,9 mln. is reeds ontvangen in 2015. Het nog te ontvangen deel van € 1,0 mln. is in de jaarrekening opgenomen onder de financiële vaste activa.
In 2015 is door Zwolle daarnaast een garantstelling c.q. waarborg afgegeven voor een geldlening van WEZO (€ 15 mln.). Op dit moment heeft het college geen indicaties dat aanspraak gemaakt zal worden op de waarborgstelling (op dat moment moet een voorziening worden gevormd). Wel hebben wij het college geadviseerd de financiële situatie van WEZO adequaat te monitoren in relatie tot de afgegeven garantstelling.

CONCEPT

Normenkader is nog niet aan de Raad ter inzage gelegd

Het college van de gemeente Zwolle heeft het normenkader voor 2015 opgesteld en goedgekeurd. Formeel moet het normenkader minimaal ter inzage aan de gemeenteraad voorgelegd worden. Dit heeft echter tot op heden niet plaatsgevonden. Wij raden u aan in de komende maanden het normenkader wel ter inzage voor te leggen aan de gemeenteraad, zodat daarmee ook voldaan is aan de formele vereisten.

CONCEPT

2.6. De financiële positie van de gemeente Zwolle nader bekeken

Kengetallen laten zien dat financiële positie is verbeterd

Met ingang van kalenderjaar 2015 moeten in het jaarverslag van de gemeente kengetallen worden opgenomen die gerelateerd zijn aan de financiële situatie. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn deze kengetallen ook gepresenteerd. Wij hebben vastgesteld dat de kengetallen die door de gemeente Zwolle in de paragraaf zijn opgenomen juist berekend zijn conform deze regeling. Om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen van de financiële positie hebben wij deze uiteengezet in onderstaande kengetallen. Hierbij zijn ook een aantal kengetallen vanuit het BBV opgenomen.

Domeinen	2015	2014
Stabiliteit		
Liquiditeit (vlottende activa (inclusief voorraden) /vlottende passiva)	1,09	1,51
Vaste activa economisch nut + BIE in verhouding tot langlopende schulden	132%	120%
Resultaat na bestemming in relatie tot de totale lasten voor bestemming	1,63%	0,78%
Materieel begrotingsevenwicht (structurele baten /structurele lasten)	1,076	1,012
Wendbaarheid		
Kapitaallasten afschrijvingen in % van de totale lasten voor bestemming	9,8%	9,7%
Rentedruk in % van de totale lasten voor bestemming	2,1%	2,8%
Weerbaarheid		
Weerstandsvermogen (verhouding incidentele weerstandscapaciteit versus risico's)	0,86	0,56
BBV kengetallen		
Netto schuldquote	78%	97%
Solvabiliteitsratio	22%	22%
Grondexploitaties	18%	26%

De daling van de liquiditeit heeft verschillende oorzaken, waaronder een hogere voorziening voor de exploitatie Stadshagen (verlaging vlottende activa) en een negatieve bankstand van bijna 9 mln. (verhoging vlottende passiva). Daarnaast ook een hoger uitstaand saldo aan kasgeldleningen per ultimo 2015.

De afname van de netto schuldquote en een groter aandeel van de investeringen in economisch nut en in exploitatie genomen gronden ten opzichte van de langlopende leningen, wordt veroorzaakt door grote aflossingen op de langlopende leningen in 2015 (o.a. doordat een aantal woningcorporaties leningen bij Zwolle heeft afgelost). Dit heeft ook een positief effect op de rentedruk.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen tussen de realisatie 2015 en de primitieve en bijgestelde begroting verwijzen wij naar het jaarverslag.

Komend jaar gaan wij graag met u in gesprek over de ontwikkeling van uw eigen indicatoren c.q. kengetallen

De gemeente is in staat om financiële tegenvallers en financiële risico's op te vangen

Ondanks een stabiele financiële positie staat de gemeente bloot aan externe factoren zoals rijks bezuinigingen, ontwikkeling decentralisaties en claims. Een belangrijke graadmeter voor de financiële positie is het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre uw gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen. Conform vorig jaar is in de paragraaf weerstandsvermogen inzicht geboden in de belangrijkste risico's van de gemeente Zwolle. Daarbij wordt ook het weerstandsvermogen gepresenteerd.

In de tabel op de volgende pagina hebben wij een samenvatting van uw weerstandsvermogen opgenomen. Op basis van hiervan blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente Zwolle niet voldoende is om alle risico's af te kunnen dekken. Intern wordt een richtlijn gehanteerd dat het weerstandsvermogen een dekking van 50% tot 100% moet hebben. De huidige dekking is 70% en ligt binnen de intern afgesproken bandbreedtes. Daarbijis het weerstandsvermogen verbeterd ten opzichte van 2014. Dit blijkt ook uit de tabel met ratio's eerder in dit hoofdstuk. De weerstandscapaciteit is hierbij iets toegenomen en de risico's zijn met name afgenomen. Dit als gevolg van vooral het sociaal domein (bij de jaarrekening 2014 € 11,8 mln. en in de jaarrekening 2015 € 7,5 mln.). De weerbaarheid is hiermee toegenomen.

CONCEPT

(x € 1 mln.)	Totaal	
	2015	2014
A. Weerstandscapaciteit	28,4	28,4
B. Beleidsrisico's en bedrijfsrisico's	40,3	48,6
Resterend weerstandsvermogen (A-B)	-/- 12,9	-/- 20,2

Een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen zijn de reserves. Het is daarbij belangrijk om inzichtelijk te hebben wat het vrij aanwendbare deel van de reserves is. Wij hebben het college geadviseerd dit in 2016 nader te beoordelen en dit in de jaarrekening c.q. begroting te presenteren.

2.7. Onze visie op de leesbaarheid van de jaarstukken van de gemeente Zwolle

De leesbaarheid van de jaarrekening was in de afgelopen jaren een belangrijk aandachtspunt. Wij zien dat hier positieve stappen in worden gezet door gericht minder technisch te schrijven. Teksten worden beter leesbaar. Programma's zijn daarbij meer kort en bondig toegelicht. Het college wil in de komende periode verdere stappen zetten hierin. Wij onderschrijven het belang hiervan.

Wij hebben de toelichtingen in het jaarverslag beoordeeld en zijn van mening dat deze in overeenstemming zijn met hetgeen is opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Per programma is in het jaarverslag een analyse gemaakt tussen het begrote saldo en de werkelijke realisatie. Daarbij is als ondergrens voor deze verschillen € 50.000 gehanteerd. Bij sommige programma's worden ook verschillen kleiner dan € 50.000 toegelicht. Op de verschillen tussen begroting na wijziging en de realisatie wordt een toelichting gegeven, waarmee het saldo wordt verklaard. Deze toelichting is veelal duidelijk leesbaar. Per programma wordt tevens middels een cirkeldiagram inzichtelijk gemaakt hoe de baten en lasten binnen dat programma zijn opgebouwd. Dit vergroot het inzicht in de samenstelling van de baten en lasten.

CONCEPT

2.8. Naleving van Wet Normering Topinkomens (WNT)

Voor 2015 is voldaan aan de eisen van de WNT

Met ingang van 2013 wordt gerapporteerd over de bezoldiging van topfunctionarissen. Voor de gemeente zijn dit de griffier en de gemeentesecretaris. Wij hebben daarbij het volgende geconstateerd:

- De bezoldiging van de topfunctionarissen is juist en volledig toegelicht in uw jaarrekening;
- Er is geen sprake van ontslaguitkeringen aan topfunctionarissen boven het in de WNT gestelde maximum van > €75.000;
- Er zijn geen overige functionarissen met een bezoldiging boven de WNT grens van € 178.000;
- Voor 2015 maakt u wederom gebruik van de vrijstelling voor de meldingsplicht voor ingehuurd personeel in het kader van de WNT.

Daarnaast heeft het college, op ons ons verzoek, omwille van de vergelijkbaarheid tevens vergelijkende cijfers opgenomen. Samengevat kunnen wij instemmen met de WNT-verantwoording zoals opgenomen in paragraaf 3.8. van uw jaarrekening.

WNT blijft aan verandering onderhevig – wijzigingen in 2016

Ook in 2016 worden in de WNT weer een aantal wijzigingen doorgevoerd. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van € 178.000 in 2015 naar € 179.000 in 2016.

De belangrijkste wijziging heeft betrekking op topfunctionarissen die anders dan op grond van een dienstbetrekking hun werkzaamheden verrichten ('externe topfunctionarissen'). Met ingang van 2016 geldt een nieuwe regeling. Voor de eerste zes maanden waarin de topfunctie wordt vervuld geldt een maximum bezoldiging van € 144.000. Voor de volgende zes maanden geldt een maximum bezoldiging van € 108.000. Over deze hele periode geldt bovendien dat het gemiddeld uurtarief niet hoger dan € 175 (exclusief BTW) mag zijn. Vanaf de dertiende maand geldt hetzelfde maximum als voor topfunctionarissen met een dienstbetrekking. Als het vervullen van de topfunctie méér dan zes aaneengesloten maanden wordt onderbroken wordt daarna opnieuw gestart met het tellen van het aantal maanden waarin de functie is vervuld. Bij een kortere onderbreking wordt het aantal maanden doorgeteld.

CONCEPT

3. Update over onze eerdere communicatie

3.1. Status gerapporteerde bevindingen interim-controle

De interne beheersing bij de gemeente Zwolle is van goed niveau. Tijdens onze interim-controle hebben we de opzet en het bestaan van diverse processen in kaart gebracht. Daarbij hebben we ook aandacht geschonken aan de werkzaamheden die door de IAF zijn uitgevoerd.

In onze rapportage interim-bevindingen controle 2015 hebben we de belangrijkste bevindingen omtrent de interne beheersing met u gedeeld. In dit hoofdstuk geven we een update omtrent de belangrijkste bevindingen uit deze rapportage.

Decentralisaties

In de rapportage interim-bevindingen zijn we ingegaan op de belangrijkste risico's en controlemaatregelen omtrent de decentralisaties. Tijdens onze jaarrekeningcontrole nemen we kennis van de uitgevoerde controlemaatregelen en voeren we hier testwerkzaamheden op uit. Tot op heden hebben wij nog geen controle uitgevoerd op de decentralisaties. Zie hiervoor ook hoofdstuk 2.

Controlfunctie

In onze managementletter hebben wij het managementteam erop gewezen om door de wijzigingen in de directie ook te kijken naar een andere inrichting van control. Voor de periode tot september 2016 is in de tussentijd een interim financieel directeur aangesteld.

In de afgelopen maanden is daarbij geïnventariseerd in hoeverre het noodzakelijk zou zijn om nog een concerncontroller aan te stellen naast de structurele invulling van de rol van financieel directeur. Door het managementteam is inmiddels besloten dat geen concerncontroller zal worden aangesteld. Wel wordt in de komende periode gekeken naar de checks en balances in de organisatie en zullen mogelijk hierin wat wijzigingen worden doorgevoerd.

Interne controles zijn verder verbeterd

De gemeente beschikt over een IAF. Deze voldoet aan de eisen die in de controlestandaarden (COS 610 genoemd zijn). Deze eisen hebben betrekking op de onafhankelijkheid, de deskundigheid en de kwaliteit van de interne audit afdeling.

Voor 2015 is wederom een overkoepelend gemeente-breed controleplan opgesteld. Dit plan is na beoordeling door ons nog aangepast en vormt een goede basis voor de uitvoering van de controles over 2015.

Tijdens onze jaarrekeningcontrole hebben we kennis genomen van de uitkomsten van de IAF. Ten opzichte van de interim-controle zijn er geen nieuwe significante bevindingen geconstateerd. De belangrijkste bevindingen zijn als volgt:

- Bij het autoriseren van de inkooporders en inkoopfacturen is niet altijd voldoende functiescheiding (4-ogenprincipe) aanwezig. Dit geldt ook voor het 4-ogenprincipe bij de toekenning van zorg (decentralisaties). De aanbeveling is om dit 4-ogenprincipe op korte termijn te realiseren. We hebben begrepen dat hiervoor reeds acties in gang zijn gezet.

- Declaraties van medewerkers die via de crediteurenadministratie lopen, worden niet altijd door een leidinggevende geautoriseerd. Hierdoor bestaat het risico op onterechte declaraties. Om dit te voorkomen moet gewaarborgd worden dat alle declaraties door een leidinggevende worden geautoriseerd.

- Binnen de inkopen en aanbestedingen zijn een aantal kleine onrechtmatigheden geconstateerd omtrent naleving van de Aanbestedingswet. De financiële omvang van deze onrechtmatigheden is beperkt. Derhalve hebben wij dit niet als onrechtmatigheden meegenomen.

- **o/s nog geen definitieve conclusie vanuit de IAF beschikbaar.**

CONCEPT

Monitoring van het project Spoorzone essentieel
In onze rapportage interim-bevindingen hebben we onder meer als aandachtspunt meegegeven dat er nog geen interne controles waren uitgevoerd op dit project. Het tussentijds uitvoeren van interne controles is gezien de grote financiële omvang daarbij wel gewenst. Per jaareinde is door de IAF over 2015 een controle uitgevoerd op het project Spoorzone. Daarbij zijn zowel de facturen als de interne uren beoordeeld. Vanuit de werkzaamheden van de IAF komen geen bijzonderheden naar voren met betrekking tot dit project.

Beheersing salarisproces
Het salarisproces wordt bij de gemeente Zwolle uitgevoerd door het ONS (nieuwe naam Shared Service Center). Binnen het salarisproces is geconstateerd dat niet altijd collegiale toetsing plaatsvindt op de salarismutaties. Ten opzichte van onze interim-controle is de status hiervan ongewijzigd.

Het is de verwachting dat het ONS een ISAE 3402 type 1 verklaring omtrent het salarisproces verstrekt aan de gemeente Zwolle in het tweede kwartaal 2016 over de periode januari tot en met april 2016. Daarna wordt er naar toe gewerkt om in 2017 een type 2 verklaring te verstrekken over de periode mei tot en met december 2016. Met deze verklaring wordt nog meer zekerheid verkregen over de juiste werking van de processen binnen het ONS. In het proces om tot een ISAE 3402 rapportage te komen, worden de ons geconstateerde risico's meegenomen.

3.2. Uw IT-omgeving kent een aantal tekortkomingen

Vanuit wet- en regelgeving is het vereist dat wij een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. In onze managementletter hebben wij daarbij een aantal aandachtspunten geconstateerd:

- De autorisatieprocedure (in –en uitdienstmeldingen) in systemen verloopt niet adequaat;
- In het proces van doorvoeren van wijzigingen in systemen worden doorgevoerde wijzigingen niet altijd getest en geregistreerd;
- Het wachtwoordbeleid kent aandachtspunten;
- Een algemeen continuïteitsplan ontbreekt
- Er vinden geen periodieke (volledige) restoretests plaats
- Zwolle kent geen uitwijkvoorzieningen voor de systemen (uitgezonderd GBA en BAG).

Ten opzichte van onze managementletter hebben wij begrepen dat inmiddels een aantal acties in werking zijn gezet:

- Wij hebben begrepen dat voor de applicaties E1 en GWS een autorisatiematrix is opgesteld en dat deze matrix is vastgesteld door de systeemeigenaar. Het autorisatiebeheer is daarbij aangescherpt.
- Verbeteringen zijn doorgevoerd in het wachtwoordbeleid;
- Gemeente Zwolle heeft een gemeente-brede werkgroep informatiebeveiliging opgezet om het onderwerp informatiebeveiliging binnen de gemeente breder bekend te maken en daadwerkelijk te komen tot een integrale implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG).
- Verbeteringen zullen in 2016 worden doorgevoerd in de IT continuïteitsmaatregelen, dit betreft onder andere het realiseren van een verbinding met het provinciehuis voor uitwijk en het opstellen van een business continuïteitsplan.

3.3. We hebben geen fraude geconstateerd en zijn onafhankelijk geweest

Fraude, fouten en niet-naleving van wet- en regelgeving
De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het college en het management. Uit dien hoofde is het college en het management verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de organisatie, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving).
Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening in haar geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg zijn van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent.

CONCEPT

Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

We zijn onafhankelijk geweest

We hebben onze naleving van de externe standaarden, het wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid van PwC en het onafhankelijkheidsbeleid van gemeente Zwolle met betrekking tot onze dienstverlening in 2015 bewaakt en bevestigen dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan en voldoen.

.

CONCEPT

4. 2016 en verder

4.1. Nieuwe notitie grondexploitaties

Door de commissie BBV is in maart 2016 een nieuwe notitie grondexploitaties gepubliceerd. Deze notitie is van kracht met ingang van 1 januari 2016. Onderstaand gaan we in op een aantal significante wijzigingen.

Rente

De rente toerekening aan gronden moet gebaseerd worden op het gewogen gemiddelde rentepercentage over de langlopende leningen en op de verhouding eigen vermogen / vreemd vermogen.
Voor het contant maken van de toekomstige baten en lasten, moet met ingang van 2016 een percentage van 2% worden gehanteerd.
Derhalve dient binnen de grondexploitaties mogelijk met twee verschillende rentepercentages worden gerekend. Deze maatregel kan hierbij gevolgen hebben voor de waardering van de grondexploitaties en de structurele renteopbrengst in uw meerjarenbegroting.

Niet in exploitatie genomen gronden worden afgeschaft

De categorie 'Niet in exploitatie genomen gronden' wordt geschrapt. In hoofdlijnen geldt dat gronden die nog niet geëxploiteerd worden, onder de materiële vaste activa moeten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Deze waardering moet getoetst worden aan de huidige marktwaarde. Eventuele afwaarderingen die hieruit naar voren komen, moeten binnen een periode van 4 jaar doorgevoerd worden. Voor de huidige 'Niet in exploitatie genomen gronden' geldt dat deze onder de 'In exploitatie genomen gronden' mogen worden opgenomen, mits er een door de raad vastgestelde exploitatieberekening aanwezig is.

Looptijd van exploitaties gemaximeerd op 10 jaar

De looptijd van de grondexploitaties wordt gemaximeerd op 10 jaar. Dit betekent dat opbrengsten en kosten die na deze 10 jaar gerealiseerd of gemaakt gaan worden, niet meer ingerekend mogen worden.
De notitie biedt wel uitzonderingsmogelijkheden. Deze uitzonderingen moeten dan bekrachtigd worden door gemeenteraad. Daarnaast is een vereiste dat de benodigde beheersmaatregelen aanwezig zijn.

Het is belangrijk dat de Raad in 2016 goed wordt geïnformeerd over de wijzigingen en dat de effecten worden meegenomen in de begroting 2016.

4.2. Wijzigingen in wet-en regelgeving – Sector Topics App

Voor actualiteiten en achtergronden wijzen wij u op onze SectorTopics App. Met de SectorTopics-app van PwC volgt u nieuws, trends, ontwikkelingen en onze visie erop in de publieke sector. De Capita Selecta is een van de onderdelen van deze app. Daarnaast vindt u in de app een agenda met activiteiten van PwC voor de publieke sector. De SectorTopics App is gratis te downloaden in uw appstore (Apple, Android en Blackberry) .

Daarbij wijzen wij u vooral op de volgende onderwerpen die relevant zijn voor u:

- Nieuwe aanbestedingsrichtlijnen
- Invoering nieuwe VPB

De huidige situatie ten aanzien van de vennootschapsbelasting is dat Zwolle in voorbereiding is op het opmaken van de openingsbalans. Er is een inventarisatie afgerond van de belaste onderdelen (met name grondexploitaties en parkeren). De verwachte mogelijke financiële effecten zijn daarbij meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

CONCEPT

A. Bijlagen

CONCEPT

A.1. Single information, Single audit (SiSa) en Investeren met gemeentes (IMG)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2015 van gemeente Zwolle. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringtoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling

CONCEPT

Single information, Single audit

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.
D10	(Volwassen)Onderwijs (participatiewet) 2015-2017	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai)	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet _gemeente 2015	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2015	€ 0,-	N.v.t.	N.v.t.

Investeren met Gemeenten (IMG)

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
3086	Zwolle, Burg. Roelenweg Oost	€0	n.v.t.	n.v.t.

CONCEPT

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.	uw kenmerk	bijlage(n)
(070) 373 8393		
betreft	**ons kenmerk**	**datum**
Brief NBA en VNG over accountantscontrole van het Sociaal Domein 2015	ECFE/U201600592 Lbr. 16/019	12 april 2016

Samenvatting

Dit is een gezamenlijke brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Aanleiding voor deze brief is het later beschikbaar komen van verantwoordingsinformatie met controleverklaring vanuit de SVB en een aantal zorgaanbieders, later dan de eerder gedachte 1 april. Het niet halen van deze termijn leidt tot zorgen bij gemeenten. VNG, Rijk en NBA hebben overlegd hoe met de ontstane situatie om te gaan. Gestreefd is naar een voor alle partijen werkzame oplossing. Deze gezamenlijke oplossing kunnen wij u in deze brief presenteren.

Uitgangspunt is dat de wettelijke datum van 15 juli voor het zenden van de jaarrekening een harde datum is, inclusief de SiSa-bijlage, met controleverklaring aan GS en aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Daarnaast moeten de gemeente en de GR aan het BBV voldoen en de accountant aan accountantsregelgeving.
Accountants en gemeenten moeten samen bepalen hoe aan deze regelgeving en de daaruit voortvloeiende inspanningsverplichtingen zo goed mogelijk kan worden voldaan in relatie tot de datum van 15 juli. Uitgangspunten daarbij zijn lokaal maatwerk en ‘wachten, tenzij’.

Zoals ook in de VNG brief van 18 februari aangegeven, vraagt een en ander om afwegingen van betrokkenen. De gemeente kan ervoor kiezen om te wachten met de raadsbehandeling van de jaarrekening tot de benodigde relevante informatie er is. Op zijn laatst betekent dit behandeling in de laatste raadsvergadering voor het zomerreces.
Maar de gemeenteraad kan er óók voor kiezen om de voorlopige jaarrekening al eerder in de raad te behandelen en op een later moment de jaarrekening - voorzien van een controleverklaring - formeel vast te stellen. De gemeente kan dan een vergelijkbaar jaarrekeningproces aflopen als in andere jaren.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel.	uw kenmerk	bijlage(n)
(070) 373 8393		
betreft	**ons kenmerk**	**datum**
Brief NBA en VNG over accountantscontrole van het Sociaal Domein 2015	ECFE/U201600592 Lbr. 16/019	12 april 2016

Geacht college en gemeenteraad,

Dit is een gezamenlijke brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Deze brief over de verantwoording en accountantscontrole van het Sociaal Domein sluit aan op eerdere brieven van VNG en NBA over dit onderwerp.

In de VNG ledenbrief van 18 februari werd de verwachting uitgesproken dat de verantwoording van de persoonsgebonden budgetten (pgb's) op 1 april 2016 beschikbaar zou zijn, voorzien van een controleverklaring van de auditdienst van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). In een internet bericht van 18 maart informeerde de VNG u reeds dat deze datum van 1 april door de SVB en haar auditdienst waarschijnlijk niet zou worden gehaald. Naast de SVB heeft ook een aantal zorgaanbieders laten weten de datum van 1 april niet te halen. Het niet halen van deze termijn leidt tot zorgen bij gemeenten. Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (GR) moeten volgens wettelijke bepalingen immers voor 15 juli 2016 de jaarrekening 2015 met controleverklaring aan Gedeputeerde Staten zenden. Dit betekent globaal dat gemeenten in mei 2016 de benodigde relevante verantwoordings- en controle-informatie binnen moeten hebben. VNG, Rijk en NBA hebben overlegd hoe met de ontstane situatie om te gaan. Gestreefd is naar een voor alle partijen werkzame oplossing. Deze gezamenlijke oplossing kunnen wij u in deze brief presenteren.

15 juli is een harde datum

Uitgangspunt is dat de wettelijke datum van 15 juli voor het zenden van de jaarrekening, inclusief de SiSa-bijlage, met controleverklaring aan GS en aan het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) hard is. Daarnaast moeten de gemeente en de GR aan het BBV voldoen en de accountant aan accountantsregelgeving.

Dit betekent onder meer dat wanneer relevante (controle)informatie van derden over materiële Sociaal Domein posten/processen nog ontbreekt, gemeenten en accountants zich extra moeten inspannen om te proberen alsnog voldoende informatie te verkrijgen. De gemeente of de GR zal deze (controle)informatie moeten betrekken bij het opstellen van de getrouwe en rechtmatige jaarrekening. De accountant zal deze informatie moeten betrekken bij het bepalen van het oordeel over die jaarrekening.

Indien de relevante (controle)informatie ontbreekt, zal de gemeente of de GR in overleg met de accountant moeten kijken naar de jaarrekeningplanning waarbij de accountant mogelijk zal wachten op de ontbrekende informatie met het afgeven van een controleverklaring.
Accountants en gemeenten zullen samen moeten bepalen hoe aan deze regelgeving rondom getrouwheid en rechtmatigheid en de daaruit voortvloeiende inspanningsverplichting zo goed mogelijk kan worden voldaan in relatie tot de datum van 15 juli.

Rijk, NBA en VNG hebben besproken dat daarbij de uitgangspunten zijn:

- *'lokaal maatwerk'* qua aanpassing planning jaarrekeningproces en afstemming tussen de betrokkenen inclusief de (auditcommissie van de) gemeenteraad en;
- '*wachten, tenzij'*.

Zo kan bijvoorbeeld de gemeente onderbouwde ramingen opnemen. Ook kan de accountant van de gemeente, bij het uiteindelijk toch ontbreken van relevante controle-informatie, waarvoor wel de nodige inspanningen zijn verricht, dit meewegen bij zijn oordeelsvorming en daarbij afspreken om zo kort mogelijk voor de laatste raadsvergadering van 15 juli de controleverklaring af te geven.

Getrouwheid van de pgb's in 2015
De SVB verwacht op 9 mei de budget- en voorschotconfirmatie met vrijwel alle gemeenten rond te hebben (stappen 1 t/m 4 uit de Handreiking verantwoording pgbs van 9 februari 2016). Dit wil zeggen dat er dan overeenstemming is tussen gemeenten en de SVB over de pgb-budgetten en voorschotten in 2015. Of dan is duidelijk is over welk deel gemeenten en de SVB het niet eens zijn. Gemeenten kunnen dan in hun jaarrekening 2015 deze bedragen verwerken en de last bepalen.

Het bedrag waarover tussen SVB en gemeente overeenstemming is en op basis van onderbouwing voldoende zekerheid bestaat, zal dan door de accountant van de gemeente ook als cijfermatig juist worden aangemerkt. De onderbouwing door de gemeente van het onzekere, betwiste bedrag is ook bepalend voor de oordeelsvorming van de accountant. Onder andere hiermee kan de cijfermatige juistheid van de pgb-post door de gemeentelijke accountant tijdig voor de laatste raadsvergadering voor het reces worden bepaald.

In aanvulling op de hierboven beschreven cijfermatige juistheid, is ook de vaststelling van de prestatielevering van belang. De vaststelling van de prestatielevering in combinatie met de cijfermatige juistheid leiden tot een getrouwheidsoordeel over de pgb-post voor de controleverklaring. Op dit moment vindt er nog nader overleg plaats over de wijze van vaststelling van de prestatielevering.

Op zeer korte termijn benadert de SVB enkele tientallen gemeenten van wie nog geen informatie is ontvangen ten behoeve van het afronden van het confirmatieproces. Deze laatste gemeenten worden opgeroepen om met de SVB snel in gesprek te gaan, mede omdat dit bepalend is voor de haalbaarheid van de huidige planning van de SVB. De VNG doet hierbij een beroep op deze gemeenten om zo spoedig mogelijk de benodigde informatie aan de SVB te leveren.

Rechtmatigheid van de pgb's in 2015
Op basis van de huidige planning verwacht de SVB dat de auditdienst van de SVB de controle van de rechtmatigheid van de bestedingen eind mei heeft afgerond en de controleverklaring bij de SVB-verantwoording dan is afgeven (stap 5 uit de Handreiking verantwoording pgb's). Als de controleverklaring van de auditdienst van SVB er niet is op het moment dat het halen van de laatste raadsvergadering vóór 15 juli 2016 in het geding is, is er voor deze post een onzekerheid over de rechtmatigheid. Afhankelijk van de omvang en de situatie bij andere posten kan die onzekerheid doorwerken in de strekking van de controleverklaring bij de gemeentelijke jaarrekening.

Zorg in natura
Dezelfde manier van redeneren over het getrouwe beeld en de rechtmatigheid die hier voor de PGB's en de SVB is uiteengezet, wordt ook toegepast bij de zorg in natura. Ook hier kan zich een scenario aftekenen dat gemeente en accountant een nadere afweging moeten maken in verband met het naderen van de termijn van 15 juli, omdat een individuele zorgaanbieder er niet in slaagt om tijdig de benodigde verantwoordingsinformatie aan te leveren. Of dit scenario zich voordoet is mede afhankelijk van de afgesproken wijze van verantwoorden tussen de gemeente of gemeenschappelijke regeling en zorgaanbieders.

Al eerder een controleverklaring
In een aantal gevallen hoeven de gemeente en de accountant van de gemeente niet te wachten op de verantwoording van de SVB of een zorgaanbieder. Dit is het geval indien het bedrag waarover de (controle)informatie ontbreekt op het geheel van de gemeentelijke jaarrekening, en in combinatie met andere posten, niet materieel is en/of geen effect heeft op de soort verklaring. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen in gemeenten waar een groot deel van de verantwoordelijkheid (en het risico) voor de uitvoering van de activiteiten in het sociaal domein bij een gemeenschappelijke regeling of andere verbonden partij is neergelegd en/of de gemeente zelf voldoende relevante controle-informatie heeft verzameld. Voor nadere informatie hierover kunt u zich tot uw accountant wenden.

Aanpassing van het jaarrekeningproces
Zoals ook in de VNG brief van 18 februari is aangegeven, vraagt de relatief late aanlevering van informatie door de SVB en mogelijk ook van andere partijen om afwegingen van betrokkenen. De gemeente kan ervoor kiezen om het jaarrekeningproces volledig aan te passen aan deze situatie. Dus wachten met de raadsbehandeling van de jaarrekening tot de benodigde relevante informatie er is. Op zijn laatst betekent dit behandeling in de laatste raadsvergadering voor het zomerreces.

Maar de gemeenteraad kan er bijvoorbeeld ook voor kiezen om de voorlopige jaarrekening zonder volledig afgeronde accountantscontrole en dus zonder controleverklaring al eerder in de raad te behandelen en op een later moment de jaarrekening voorzien van een controleverklaring formeel vast te stellen. De gemeente kan dan een vergelijkbaar jaarrekening-proces aflopen als in andere jaren. Geadviseerd wordt om het uiteindelijk gekozen traject goed af te stemmen tussen college, gemeenteraad en accountant en daarbij, in relatie tot mogelijk beschikbaar komen van informatie, eventueel een herzien tijdspad af te spreken.

Hierbij moet wel worden bedacht dat artikel 197 van de Gemeentewet regelt dat de jaarrekening met controleverklaring en accountantsrapport twee weken voor de (formele) behandeling in de raad voor een ieder ter inzage moeten zijn. Ook moet bedacht worden bij het herzien van het tijdpad (het terugrekenen vanaf de laatste raadvergadering voor het zomerreces), dat de accountant bij het uiteindelijk aftekenen bepaalde stappen moet doorlopen; vandaar ook *'lokaal maatwerk'* en *'wachten, tenzij'*.

Tot slot
Deze gezamenlijke brief van NBA en VNG volgt op eerdere brieven van de NBA of de VNG over de verantwoording en accountantscontrole van 2015. De verschillende brieven geven aan dat we te maken hebben met een bijzonder invoeringsjaar. Een jaar waarin dingen anders lopen dan gebruikelijk en we met elkaar er het beste van moeten maken, rekening houdend met ieders positie en mogelijkheden. De NBA en de VNG danken het Rijk (in het bijzonder de ministeries van BZK en VWS) voor het samenwerken aan de in deze brief uitgewerkte oplossing voor 2015.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

R.B.M. Mul
Director Public Trust

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.

bericht

Concernstaf

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Stadhuis
Grote Kerkplein 15
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (038)498 2267
A.van.Dreven@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Leden van de raad

Behandeld door Adila van Dreven
Datum 25 mei 2016
Onderwerp

Op 23 mei heeft het afstemingscomité met de accountant gesproken over de jaarstukken 2015. De rekeningcommissie die bestaat uit de raadsleden die in het afstemmingscomité zitting hebben, wil de volgende bevindingen met u delen.

Het accountantsverslag is positief met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015 en bevat geen punten waarop wij de raad attent willen maken. Naar aanleiding van kernboodschap 7 (blz.5) hebben wij gediscussieerd over het weerstandvermogen en beoordeling van de gemeentelijke risico's. Centraal staan daarbij de mogelijkheden die de raad ter beschikking staan om het risicomanagement te beoordelen. Wij hebben de suggestie van de accountant overgenomen om de raad hierover nader te informeren.

De accountant heeft nog geen verklaring afgegeven. We taxeren op basis van wat we nu weten, dat deze positief zal zijn. Echter de grote onbekende is het oordeel over het sociaal domein.
De gemeente is door de decentralisaties veel meer dan voorheen afhankelijk van accountantsverklaringen van derden geworden.
Daarbij is een aantal categorieën te onderscheiden, zoals .

- Sociale verzekeringsbank. Deze heeft aangegeven per 1 juni met gegevens te komen. Het gaat hierbij om de PGB's. Het hangt van de accountantsverklaring hierbij af wat het effect is op de beoordeling van onze jaarstukken.
- BVO jeugd. Deze zal medio juni het materiaal aanleveren. Deze latere aanlevering heeft te maken met de afspraken binnen de GR- BVO jeugd.
- Aanlevering door diverse aanbieders (van groot tot klein) varieert. Sommige zijn binnen zowel met als zonder accountantsverklaring. Op andere wachten wij nog.

We tekenen hierbij aan dat veel gemeenten met deze problemen te maken hebben. Samen met onze accountant wordt eraan gewerkt zoveel mogelijk correcte cijfers in beeld te brengen.

De account streeft er naar om rond 10 juli een verklaring af te geven. Met de (eventueel aangepaste) jaarrekening 2015 wordt deze vóór 15 juli aangeleverd bij de provincie. Dit is de deadline waaraan de provincie vast blijft houden. Op grond van de

Ons kenmerk

Datum 25 mei 2016

jaarrekening vinden namelijk afrekeningen plaats (bijvoorbeeld Sisa) die anders in gevaar komen. De provincie zal bepalen hoe om te gaan met een eventuele niet goedkeurende verklaring van de accountant bij de jaarrekening 2015.
Op basis van de bevindingen van de accountant ter zake zal beoordeeld worden welke maatregelen nodig zijn om verbeteringen ten aanzien van het proces jaarrekening 2016 aan te brengen. Bij toekomstige contractwijzigingen kan naar meer fundamentele oplossingen gezocht worden.

Bij de komende behandeling van de jaarrekening kan de gemeenteraad, indien zij dit wenst, instemmen met de jaarrekening onder voorbehoud van een latere goedkeuring van de accountant.

met vriendelijke groet,
Frank Futselaar
voorzitter

Korte terugblik Raadsplein debatronde 13-06-2016

Jaarstukken 2015 (jaarrekening en jaarverslag) en Bestuursrapportage-I (Berap) 2016

De voorjaarstukken bestaan globaal uit de Jaarstukken (verleden), bestuursrapportage (heden) en de Perspectiefnota (toekomst). Afgesproken is dat er op twee momenten een debat zal plaatsvinden. Op 20 juni zal een debatronde plaatsvinden over de Perspectiefnota. En deze avond is er een debat over de Jaarstukken en de Berap en separaat over de MPV. De jaarstukken omvatten een jaarverslag en een jaarrekening. De Berap geeft twee keer per jaar een tussenstand van de uitvoering van de lopende begroting. Het gaat hierbij om de beleidsmatige en financiële afwijkingen. Voor de voorliggende Berap-1 is de peildatum 1 maart 2016. De uitvoering van de begroting 2016 als geheel ligt op koers. Wel is er per saldo sprake van een nadelig resultaat van € 0,2 miljoen. Voorgesteld wordt om dit bedrag te dekken uit de algemene concernreserve. De woordvoerders voeren namens hun fractie het woord. Alle fracties geven aan dat het ontbreken van de accountantsverklaring uitzonderlijk en onwenselijk is. Dit mag volgend jaar eigenlijk niet meer voorkomen. Verder wordt onder meer ingegaan op het tekort op de WWB uitkeringen, het veiligheidsbeleid en het risicomanagement. Sommige woordvoerders nemen vast een voorschot op het debat over de Perspectiefnota en noemen thema's als sport, radicalisering, duurzaamheid en leerlingenvervoer. Wethouder Brink gaat in het algemeen in op het gevoerde debat en beantwoordt de financiële vragen. Daarna reageren andere wethouders op opmerkingen over hun portefeuille.
Met betrekking tot het etnisch profileren wordt de suggestie gedaan om hiervoor samen met de politie een themabespreking te beleggen. Verder zegt wethouder Anker toe om de raad nader te informeren over het risicomanagement van de parkeergarage Katwolderplein. Aan het eind van de bespreking rondt de voorzitter af. Besluitvorming over de jaarstukken en de Berap zal samen met de overige voorjaarsstukken plaats vinden op 4 juli.

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Jaarstukken 2015 (jaarverslag en jaarrekening)

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 25-04-2016

besluit:

1. De voorlopige jaarstukken 2015 met voorlopige cijfers vanuit het Sociaal Domein vast te stellen
2. De definitieve jaarrekening incl. accountantsverklaring op een later moment formeel vast te stellen
3. De mogelijke mutaties op het Sociaal Domein te verrekenen met de risicoreserve Sociaal Domein
4. De behaalde boekwinst op verkoop van gemeentelijke panden in 2015 ad € 870.000 in te zetten voor extra afschrijving op bestaande investeringen in de openbare ruimte en de daarmee behaalde besparing op de structurele lasten in te zetten voor de dekking van het exploitatietekort op de verhuurde panden.
5. De bestaande bedrijfsvoeringreserves van de eenheden en de directie per 1/1/2016 op te heffen en de resterende middelen, inclusief rechten en verplichtingen, te storten in de nieuw te vormen reserve bedrijfsvoering gemeentelijke organisatie.
6. Het saldo van de rekening 2015 ad € 7.224.000 als resultaat op de balans te verwerken
7. Het rekeningresultaat toe te voegen aan de algemene concernreserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Beleidsrapportage 2016-1 (Berap)
portefeuillehouder	Jan Brink
informant	Dreven, Adila van (2267)
eenheid/afdeling	Concernstaf CSADV

Voorgesteld besluit raad

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Kennis te nemen van de Berap 2016 -1
2. Akkoord te gaan met de aangegeven wijzigingen van budgetten per programma
3. Akkoord te gaan met dekking van het verwachte nadelig resultaat ad € 0,2 mln. uit de algemene concernreserve
4. Akkoord te gaan met 2 stortingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen
5. Akkoord te gaan met 3 budgettair neutrale kredietmutaties
6. Akkoord te gaan met het resultaat Doorlichting reserves ad. €. 778.335 en dit bedrag toe te voegen aan de algemene concernreserve
7. Van het in de reserve nog uit te voeren werken opgenomen bedrag van €. 1,73 mln. voor de looproute Campus Windesheim een bedrag van €. 1.285.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene concernreserve

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum	25 april 2016
Ons kenmerk	js/bt

Onderwerp	Berap 2016 - 1
Versienummer	1
Portefeuillehouder	J.Brink
Informant	B.Tory / J.Schings
Eenheid/Afdeling	CS
Telefoon	2538 / 2099
Email	b.tory@zwolle.nl / jjhm.schings@zwolle.nl
Bijlagen	Berap 2016 – 1

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Kennis te nemen van de Berap 2016 -1
2. Akkoord te gaan met de aangegeven wijzigingen van budgetten per programma
3. Akkoord te gaan met dekking van het verwachte nadelig resultaat ad € 0,2 mln. uit de algemene concernreserve
4. Akkoord te gaan met 2 stortingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen
5. Akkoord te gaan met 3 budgettair neutrale kredietmutaties
6. Akkoord te gaan met het resultaat Doorlichting reserves ad. €. 778.335 en dit bedrag toe te voegen aan de algemene concernreserve
7. Van het in de reserve nog uit te voeren werken opgenomen bedrag van €. 1,73 mln. voor de looproute Campus Windesheim een bedrag van €. 1.285.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene concernreserve

Datum 25 april 2016
Ons kenmerk js/bt

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In de Beleidsrapportage 2016-1 (verder te noemen Berap) wordt per programma een tussenstand gegeven van de uitvoering van de begroting per 1 maart 2016. Het gaat hierbij nadrukkelijk **alleen** om de beleidsmatige en financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting.
Op de website zwolle.1ebeleidsrapportage.nl is een digitale versie van de Berap te vinden.

Beoogd effect
Melden van afwijkingen in de uitvoering van de begroting 2016
De Berap kan voor sturing gebruikt worden omdat het volgende in beeld gebracht wordt:
a. wat zijn de afwijkingen in de uitvoering
b. welke oorzaken liggen daaraan ten grondslag
c. welke interventie is nodig om de prestatie wel te realiseren
De afwijkingen die gemeld worden kunnen betrekking hebben op inhoud, planning, vastgestelde prestaties of financiën.

Argumenten
Toelichting op besluit 1
"kennis te nemen van de Berap 2016-1"
De uitvoering van de begroting 2016 als geheel tot 1 maart 2016 ligt op koers. Majeure beleidsinterventies om zaken bij te stellen zijn op dit moment niet aan de orde. Wel worden bij enkele programma's financiële mee- danwel tegenvallers verwacht om de in de begroting aangegeven prestaties te realiseren.
Er zijn geen projecten die afwijkingen vertonen. In de inleiding van de Berap is een link opgenomen via welke de voortgang van de projecten digitaal kan worden ingezien.
In de Berap is een aparte beleidsparagraaf opgenomen waarin ingegaan wordt op de stand van zaken in de pijler Sociaal Domein.

Toelichting op besluit 2
"akkoord te gaan met de aangegeven wijzigingen van budgetten per programma"
Voor een aantal doelstellingen wordt aangegeven dat de beschikbare middelen naar verwachting over heel 2016 niet voldoende zijn. Naast deze tegenvallers treden ook meevallers op.
Wij stellen voor de budgetten met mee- en tegenvallers te muteren door begrotingswijzigingen via autorisatie door de raad. In de programmateksten in de Berap worden deze mee- en tegenvallers gespecificeerd en in bijlage 1 van de Berap is een samenvatting opgenomen.

Toelichting op besluit 3
"Akkoord te gaan met dekking van het verwachte nadelig resultaat ad € 0,2 miljoen uit de algemene concernreserve"
Het financieel resultaat van deze eerste Berap 2016 geeft aan dat een tegenvaller van € 0,2 miljoen verwacht wordt. Met name in de sfeer van de algemene bijstand, loonkosten en maatregelen gebied Broerenkwartier is er

Datum 25 april 2016
Ons kenmerk js/bt

sprake van forse tegenvallers. Flinke meevallers zijn een voordelig begrotingsresultaat 2016, rentevoordeel geldleningen, hogere ozb opbrengst, lagere kapitaallasten en een hogere Gemeentefonds uitkering.

Toelichting op besluit 4
"akkoord te gaan met 2 stortingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen"
Een aantal mee- en tegenvallers worden verrekend met reserves. Deze reserve mutaties moeten door de raad worden geautoriseerd. Het betreft :

- Storting in de reserve Parkeren ad €. 125.000 (zie toelichting programma 3)
- Storting in Voorziening Riolering ad €. 52.000 (zie toelichting programma 8)

Toelichting op besluit 5
"akkoord te gaan met 3 budgettair neutrale kredietmutaties"
Kredietmutaties moeten door de raad worden geautoriseerd. Het betreft 3 mutaties die budgettair neutraal zijn, te weten:

- Versnellingsactie Sociale woningen (Krediet €. 3,025 mln; dekking grondverkopen; ppn 2017; Delta Wonen)
- H.O.V. doorstroomassen (Verlaging krediet €. 304.454; verlaging dekking begroting BOR wegen)
- G.R.P. 2011-2015 (Verlaging krediet €. 870.000; lagere kapitaallasten riolering)

Toelichting op besluit 6
"akkoord te gaan met het resultaat Doorlichting reserves ad. €. 778.335 en dit bedrag toe te voegen aan de algemene concernreserve"
De reserves van de gemeente Zwolle zijn doorgelicht waarbij onderzocht is welke vrijval er mogelijk is om zodoende onze incidentele financiële ruimte te vergroten. Hierbij zijn de onderwerpen, waarvoor in de diverse reserves financiële middelen zijn gereserveerd, onderzocht op actualiteit, stand van zaken en nog benodigde financiële middelen. Resultaat van dit onderzoek is geweest dat er een bedrag van €. 778.335 uit diverse reserves kan vrijvallen en toegevoegd kan worden aan de algemene concernreserve. Deze vrijval zal betrokken worden bij de besluitvorming over de inzet van de incidentele bestedingsruimte in de PPN. In bijlage 3 van de Berap is een overzicht van de vrijgevallen posten opgenomen.

Toelichting op besluit 7
"Van het in de reserve nog uit te voeren werken opgenomen bedrag van €. 1,73 mln. voor de looproute Campus Windesheim een bedrag van €. 1.285.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene concernreserve"
Voor de verbetering van de looproute station Campus Windesheim is enige jaren geleden € 1,73 mln. in reserve gehouden in afwachting van verbetervoorstellen voor de looproute. Nader onderzoek wijst uit dat hiervoor maximaal een investering van € 0,445 mln. nodig is. In afwachting van verdere uitwerking houden we dit bedrag in reserve. Het restant ad € 1,285 mln. valt vrij.
De Hogeschool Windesheim ontwikkelt een masterplan vastgoed waarin ook de mogelijkheden van huisvesting in Hanzeland worden bezien. Indien de plannen bijdragen aan de gebiedsontwikkeling Hanzeland dan zullen wij beoordelen of cofinanciering uit het stadsontwikkelfonds wenselijk is.

Openbaarheid
Dit voorstel is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

Datum 25 april 2016
Ons kenmerk js/bt

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw I. Geveke, secretaris

Datum 25 april 2016
Ons kenmerk js/bt

Besluit

Jaargang
Nummer
Onderwerp Beleidsrapportage 2016-1

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d.

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van

de voorzitter,

de griffier,

Zwolle

Besluit

Jaargang
Onderwerp Beleidsrapportage 2016-1 (Berap)

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 19-04-2016

besluit:

1. Kennis te nemen van de Berap 2016 -1
2. Akkoord te gaan met de aangegeven wijzigingen van budgetten per programma
3. Akkoord te gaan met dekking van het verwachte nadelig resultaat ad € 0,2 mln. uit de algemene concernreserve
4. Akkoord te gaan met 2 stortingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen
5. Akkoord te gaan met 3 budgettair neutrale kredietmutaties
6. Akkoord te gaan met het resultaat Doorlichting reserves ad. €. 778.335 en dit bedrag toe te voegen aan de algemene concernreserve
7. Van het in de reserve nog uit te voeren werken opgenomen bedrag van €. 1,73 mln. voor de looproute Campus Windesheim een bedrag van €. 1.285.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene concernreserve

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

Beleidsrapportage 2016 - 1

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Inleiding 2
Beleidsparagraaf Sociaal Domein 4
Programmaverantwoording 6
1 Volkshuisvesting 7
2 Economie 8
3 Bereikbaarheid en mobiliteit 9
4 Groene leefomgeving en milieu 11
5 Ruimte en cultuurhistorie 12
6 Onderwijs 13
7 Veiligheid 14
8 Integraal beheer openbare ruimte 15
9 Cultuur 16
10 Sport 17
11 Samenleving 18
12 Inwonersondersteuning 19
13 Opvang en bescherming 21
14 Inkomen 22
15 Raad en raadsgriffie 23
16 Bestuur en dienstverlening 24
17A Exploitatie gronden 25
17B Vastgoedmanagement 26
18 Financiering en algemene dekkingen 28
Bijlage 1 Samenvatting kredietmutaties 29
Bijlage 2 Samenvatting Berap 2016-1 30
Bijlage 3 Doorlichting reserves 32

Inleiding

De Beleidsrapportage (Berap) is een onderdeel van de beleidscyclus. In de Berap wordt per programma een tussenstand gegeven van de uitvoering van de in de begroting vastgestelde activiteiten. Conform de wens van de raad verschijnen er vanaf 2012 jaarlijks twee Beraps. In deze Berap 2016-1 wordt gerapporteerd over de stand van zaken per 1 maart 2016. Voor Berap 2016-2 is het ijkpunt 1 september 2016.

De positie van de Beleidsrapportage binnen de beleidscyclus is hieronder weergegeven.

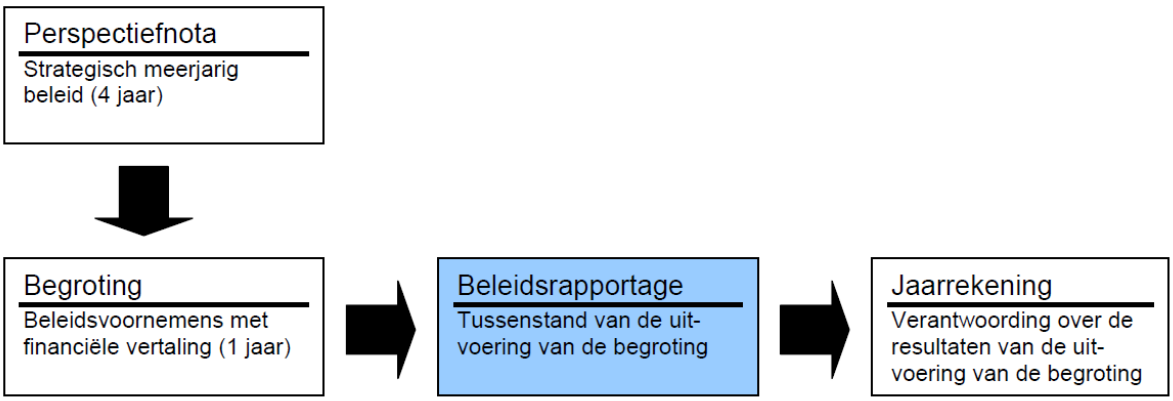

Om de Berap te willen benutten als sturingsinstrument heeft de Raad aangegeven in de Berap **alleen** te focussen op de beleidsmatige en financiële **afwijkingen in de uitvoering** ten opzichte van de begroting.
De Berap kan voor sturing gebruikt worden omdat het volgende in beeld gebracht wordt:

- wat zijn de afwijkingen in de uitvoering
- welke oorzaken liggen daaraan ten grondslag
- welke interventie is nodig om de prestatie wel te realiseren

De afwijkingen die gemeld worden kunnen betrekking hebben op inhoud, planning, vastgestelde prestaties of financiën.

In deze Berap 2016 - 1 worden alleen de beleidsmatige en financiële *afwijkingen* in de uitvoering van de begroting per 1 maart 2016 gemeld.

Voor alle beleidsvoornemens uit de begroting 2016 waarover hier niet wordt gerapporteerd mag u ervan uit gaan dat de uitvoering geheel volgens afspraak en plan wordt uitgevoerd.
Bij de programma's 1 (Volkshuisvesting), 4 (Groene leefomgeving en milieu), 9 (Cultuur), 11 (Samenleving), 13 (Opvang en bescherming),15 (Raad en Raadsgriffie),17a (Exploitatie gronden), 17b (Vastgoedmanagement) en 18 (Bedrijfsvoering) zijn geen beleidsmatige- noch financiële afwijkingen te melden. Deze programma's zijn bij de programmarapportage derhalve niet opgenomen.

Beleidsparagraaf Sociaal Domein
In een afzonderlijke beleidsparagraaf wordt verslag gedaan van de stand van zaken in de pijler Sociaal Domein.

Begrotingsuitvoering ligt op koers :
De uitvoering van de begroting 2016 als geheel tot 1 maart 2016 ligt op koers. Majeure beleidsinterventies om zaken bij te stellen zijn op dit moment niet aan de orde. Wel worden bij enkele programma's financiële mee- danwel tegenvallers verwacht om de in de begroting aangegeven prestaties te realiseren.

Conform afspraak worden in de Berap ook de afwijkingen in projecten gemeld. In de projectenrapportage worden geen afwijkingen gemeld. De voortgang van de projecten is sinds 1 april 2014 digitaal in te zien via de link: **http://bit.ly/PnCQSY** . Opgemerkt wordt nog dat de bevindingen uit de rapportage van Lysias nog niet in de projectenrapportage zijn verwerkt.

Financiën:
In deze Berap wordt een tegenvaller van € 0,2 mln. op de exploitatie 2016 verwacht. De meevaller is het resultaat van meerdere plussen en minnen, waarvan de belangrijkste, groter dan € 0,25 mln., onderstaand worden benoemd.
Er is een reserve doorlichting uitgevoerd; zie voor de resultaten bijlage 3. Op de vrijgevallen middelen wordt ingegaan in de PPN.

meevallers / tegenvallers:			
Binnenstad	tegenvaller	€ 0,50 mln.	zie programma 5
Leerlingenvervoer; aanbestedingsvoordeel	meevaller	€ 0,28 mln.	zie programma 6
Subsidie SSZ	tegenvaller	€ 0,28 mln.	zie programma 10
Apparaatskosten, bijstandsverlening	tegenvaller	€ 0,41 mln.	zie programma 14
Bijstandsverlening	tegenvaller	€ 3,20 mln.	zie programma 14
Algemene uitkering Gemeentefonds	meevaller	€ 0,50 mln.	zie programma 19
OZB	meevaller	€ 0,60 mln.	zie programma 19
Treasuryresultaat	meevaller	€ 1,20 mln.	zie programma 19
Onderuitputting rente en afschrijving	meevaller	€ 0,60 mln.	zie programma 19
Loonkostenontwikkeling	tegenvaller	€ 0,68 mln.	zie programma 19
Voordelig begrotingsresultaat 2016	meevaller	€ 2,10 mln.	zie programma 19
Stelpost Statusholders	tegenvaller	€ 0,27 mln.	zie programma 19

De opbouw van deze Berap is als volgt :
Na deze inleiding worden de afwijkingen per programma gemeld en is een overzicht opgenomen van de afwijkingen in projecten.
Verder zijn er 3 bijlagen :
Bijlage 1 : Samenvatting kredietmuitaties
Bijlage 2 : Samenvatting financiële effecten
Bijlage 3 : Doorlichting reserves

Beleidsparagraaf Sociaal Domein

Sociaal Wijkteam

In januari 2015 is het Sociaal Wijkteam Zwolle op volle kracht van start gegaan. Vooralsnog voor een periode van twee jaren ondergebracht bij de gemeente Zwolle. Een nieuwe organisatie met een belangrijke opgave in het sterk veranderde gemeentelijk sociaal domein. Een nieuwe organisatie met medewerkers afkomstig van "De Kern", "Mee", "Jeugdbescherming Overijssel", "Travers" en "de Gemeente Zwolle, afdelingen WRA en WMO".

Gedurende het eerste jaar werden de Sociale Wijkteams met veel onduidelijkheden geconfronteerd. Met name de PGB problemen vroegen en vragen om extra inzet. Ook de vorming van een nieuwe organisatie, het inregelen van werkprocessen en automatisering hebben veel inspanning gekost. Naast de extra inzet op PGB, hebben de SWT's een groot aantal herbeoordelingen verwerkt. Ook in 2016 zullen deze werkzaamheden de nodige aandacht en inzet blijven vragen. Een transitie van deze omvang duurt enkele jaren voordat deze volledig is uitgelijnd en structureel goed is ingebed.

In de eerste helft van 2016, gelden dezelfde factoren die in 2015 tot extra werkdruk hebben geleid. Daar komt inmiddels een hoog ziekteverzuim bij, waardoor er substantiële personele capaciteit uitvalt. Naast persoonlijke factoren, nieuwe administratieve taken en de daarbij benodigde competenties, is er ook een relatie tussen het hoge ziekteverzuim en de hoge werkdruk. Om hierin naar een meer duurzame situatie te komen is zeker in het 1e en 2e kwartaal handhaving van een belangrijk deel van de huidige tijdelijke personeelsformatie noodzakelijk.

In het tweede kwartaal van 2016 wordt een formatie calculatie- en functieanalyse opgeleverd. Deze moet leiden tot meer inzicht en mogelijkheden tot sturing en tot een realistische begroting in de komende jaren. Dit geeft duidelijkheid rondom de benodigde omvang en wat we van de medewerkers kunnen en mogen verwachten. Hierdoor wordt tevens een stukje onzekerheid voor de medewerkers weggenomen.
De formatie calculatie heeft als uitgangspunt dat gewerkt wordt binnen de budgetgrenzen van het sociaal domein als geheel.

Voorgesteld wordt om het in 2016 geraamde overschot van € 620.000 bij het programma Inwonerondersteuning aan te wenden om het Sociaal Wijkteam de noodzakelijke extra personele ruimte te kunnen bieden (zie programma 12 inwonerondersteuning en programma 16 bestuur en dienstverlening).Met deze budgetruimte kan tot juni de extra werkdruk worden opgevangen. In het 2^{e} kwartaal zal opnieuw worden bepaald hoeveel budget voor de rest van het jaar 2016 nodig zal zijn aan capaciteit. Tevens hebben we in het 2^{e} kwartaal inzicht in de structurele benodigde capaciteit op basis van de formatie- en functiecalculatie. In Berap 2 zal de financiële vertaling voor 2016 opgenomen worden en de structurele vertaling in de begroting 2017 e.v. , waarbij het uitgangspunt is om budgetneutraal binnen de budgetten Sociaal Domein te werken, met de risicoreserve als achtervang.

Beleid

De transformatie wordt in 2016 uitgewerkt in een transformatie-agenda en voorzien van een implementatieplan voor 2017 en verder.

Financiën Sociaal Domein

Het totaal aan mutaties blijft budgettair neutraal binnen het sociaal domein. Er zijn risico's omtrent de kosten Jeugdzorg regionaal, onvoldoende overgedragen budget Bescherm Wonen en de Eigen Bijdragen via het CAK. De prognoses zijn tevens bepaald op basis van ervaringscijfers vanuit 2015.

De opgave

	2015	2016
Totaal sociaal domein		
Totaalbudget 2014 (excl beschermd wonen € 58 mln.)	132,6	132,6
Kortingen		
Totaal rijkskorting obv rbs 30-6-2014	-7,3	-10,5
Totaal rijkskorting obv GF circ 2015	-1,8	-3,4
Te dekken structureel nadeel Wezo	-1,7	-1,7
Taakstelling vanuit bezuinigingsopgave € 11 mln		0,0
	-10,8	-15,6
Gelabelde bezuinigingen	5,7	11,3
Dekking via eenmalige middelen rijk etc.	0,9	
Dekking vanuit de algemene middelen en/of buffer	4,2	4,3
Saldo	0,0	0,0
Gerealiseerde bezuinigingen in %	4%	9%

In deze berap zijn voor het sociaal domein de volgende mutaties opgenomen onder de financiële afwijkingen:

Programma 12 Inwonersondersteuning:
- Diensten in en aan huis + € 105.000
- Vervoersvoorzieningen + € 295.000
- Woonvoorzieningen + € 220.000
- Wijkteams/backoffice - € 620.000

Totaal budgetneutraal in Sociaal Domein

Dynamiek
In 2015 zijn we geconfronteerd met diverse ontwikkelingen die hun sporen hebben nagelaten bij inwoners en veel van onze tijd vragen. Het faillissement van een zorgaanbieder als TSN zorgt voor onrust bij cliënten en veroorzaakt veel organisatorische vraagstukken. Het kost ons menskracht om zorg voor onze inwoners te laten continueren en dit veroorzaakt een tekort aan menskracht op andere dossiers. Het beeld van 2015 wordt hiermee geïllustreerd; waar gestructureerd en planmatig de nieuwe taken worden ingebed in een bestaande organisatie is de waan van de dag toch te vaak leidend voor onze agenda.

Programmaverantwoording

1 Volkshuisvesting

Beleidsmatige afwijkingen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Wij willen het aanbod van sociale huurwoningen vergroten om voldoende betaalbare woningen voor de mensen met een inkomen tot € 34.000 in de stad beschikbaar te hebben, en daarmee wachtlijsten te verkorten. We willen bevorderen dat sociale huurwoningen voor de laagste inkomens betaalbaar blijven, door uitvoering te geven aan de acties in de betaalbaarheidsagenda waaronder afspraken over de huurverhogingen, passend toewijzen van sociale huurwoningen. We willen bevorderen dat sociale huurwoningen voor de laagste inkomens betaalbaar blijven door samen met de corporaties maatwerk te leveren in situaties waarin door inkomensachteruitgang de woonlastenquote te hoog is t.o.v. het inkomen.
Streefdoel/indicator
In de periode van 2014 tot 2018 wordt de sociale voorraad uitgebreid met netto 400 woningen door realisatie van extra sociale huurwoningen door de corporaties.

Activiteiten 2016	Afwijking en oorzaak	Voorgestelde beleidsinterventie
Planvoorbereiding voor de (her)ontwikkeling van de separate locaties	De druk op de sociale huur blijft hoog. En neemt komende tijd toe door mensen die een urgente woningvraag hebben. Dit vraagt naast de reeds ingang gezette versnellingsactie om verkenning van de mogelijkheden om deze uit te breiden met versnelde realisatie van circa 100 in de semi-permanente sfeer (tiny houses, prefab, transformatie etc).	Met de corporaties is afgesproken dat er een verkenning wordt uitgevoerd om te komen tot een bussiness-case voor de realisatie van 100 extra woningen met een semi-permanent karakter, via transformatie van kantoren of realisatie van semi-permanente woonunits.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Versnellingsactie Sociale woningen **Netto afwijking € 0**

Krediet € 3.025.500 mln; dekking grondverk. € 1,560.500; Delta Wonen € 1.275.000; € 190.000 PPN 2017

Op 11 mei 2015 heeft uw raad ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst (SOK) Gemeente Zwolle – Delta Wonen “Versnellingsactie Sociale Huurwoningen”. Toen is er al een krediet van € 1,5 mln. t.l.v. het stadsontwikkelfonds beschikbaar gesteld. Het totaal benodigde krediet bedraagt echter € 4.525.500 zodat aanvullend nog een krediet van € 3.025.500 geraamd moet worden. Dit aanvullende krediet moet formeel nog door de raad beschikbaar worden gesteld. De dekking hiervan is reeds geregeld nl: € 1.560.500 uit grondverkopen, € 190.000 PPN 2017 en € 1.275.000 voor rekening van Delta Wonen.

2 Economie

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Aflossing EDON lening **Meevaller € 135.000**

Enexis heeft besloten de EDON-lening per ultimo 2016 af te lossen. De EDON-lening bedraagt in totaal € 82 mln.. Het Zwolse aandeel in de lening bedraagt ca. € 500.000. Hiervoor wordt jaarlijks een 9% rentevergoeding ontvangen van ca. € 45.000.
In samenspraak met de drie grootste leninggevers (en na onderzoek door de provincies) heeft Enexis besloten de leninggevers de keuze te geven:

1. Aflossing in aandelen
2. Aflossing van de hoofdsom per 31-12-2016 (contanten), inclusief de rentevergoeding over 2016, alsmede een compensatie ter hoogte van drie jaar rentevergoeding over de jaren 2017 t/m 2019.
3. Een combinatie van aandelen en contanten
4. Geen aflossing: de lening wordt opgezegd per 31 december 2015 met een opzegtermijn van 12 maanden. Per 31 december 2016 wordt de hoofdsom inclusief de rente over 2016 uitgekeerd. Er vindt geen compensatie ter hoogte van de rentevergoeding plaats over de jaren 2017 t/m 2019.

Wij hebben gekozen voor optie 2. Dat levert in 2016 een eenmalige compensatie op van € 135.000. De structurele rentederving vanaf 2017 is verwerkt in de meerjarenraming.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

3 Bereikbaarheid en mobiliteit

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Parkeren exploitatie EC **Netto afwijking € 0**

Op basis van de jaarcijfers van 2015 wordt een structurele meevaller van € 125.000 verwacht. Deze meevaller wordt verrekend met de reserve Parkeren en bestaat uit de volgende componenten:

1. Naheffingsinkomsten: tegenvaller € -55.000
   In 2014 is gestart met een nieuwe handhavingsorganisatie, waarbij contractueel is afgesproken dat er een minimale betalingsbereidheid moet zijn van 94% (dit houdt in dat van de 100 geparkeerde auto's er minimaal 94 een geldig parkeerticket, vergunning of naheffingsaanslag moeten hebben). Over heel 2015 is een betalingsbereidheid gerealiseerd van 96,3%; bij berap 2015-1 werd hiervoor al een lagere opbrengstverwachting gemeld (€ 145.000), in het verdere verloop van 2015 bleken de definitieve de inkomsten uit de naheffingsaanslagen nog weer (€ 85.000) lager dan begroot, echter de doelstellingen van het handhavingsbeleid zijn gehaald. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat hiervan € 55.000 structureel is. Overigens wordt vanaf 2018 al met lagere inkomsten gerekend (ingevolge artikel 2 Besluit gemeentelijke parkeerbelasting is de maximale opbrengst gerelateerd aan de voor handhaving te maken kosten).
2. Onderhoud c.a. door het E.C.: meevaller € +120.000
   De invoering van kentekenparkeren heeft o.a. tot gevolg dat minder parkeerautomaten in de stad staan opgesteld, voor de exploitatie betekent dit lagere kosten voor onderhoudsabonnementen en ook op de energiekosten heeft dit een positieve invloed. Verder zijn de energiekosten lager als gevolg van de zachte winter (weinig/geen stookkosten voor de opritten) en de ombouw naar duurzame verlichting in de garages en op de parkeerdekken.
3. Inkomsten MaagjesBolwerk (Q-Park): meevaller € +60.000
   De contractuele afdracht in 2015 van Q-Park over de inkomsten 2014 zijn hoger dan geraamd. De verwachting dat dit voor € 60.000 structureel van aard is.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Verkeer- en vervoermanagement **Netto afwijking € 0**

H.O.V. Doorstroomassen: Verlaging krediet en lagere dekking B+L BOR €. 304.454

Er is in totaal voor € 315.000 minder aan onderhoudswerkzaamheden aan de Pannenkoekendijk gedaan dan voorheen begroot (Rb 20-1-2014). Dit betekent dat de vergoeding hiervoor door BOR evenredig wordt verminderd. Daarentegen zijn er extra werkzaamheden qua onderhoud gedaan voor de Kamperpoortenbrug. In verband daarmee is een bedrag van € 10.546 van BOR ontvangen. Per saldo is e.e.a. budgettair neutraal voor de H.O.V. Doorstroomassen, waarbij het kredietbudget èn de dekking wordt verminderd met € 304.454,-. Met de hierdoor bij BOR vrijkomende middelen zijn in dat boekjaar andere noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Verkeer- en vervoermanagement **Netto afwijking € 0**

Beter Benutten 2.0: Totaal krediet ongewijzigd

Bijdrage BB-Regio's tbv M&E advisering (Leeuwarden € 57.000 en Arnhem/Nijmegen € 34.000)

Een eerste resultaat van de samenwerking in NON-verband is de gezamenlijke inhuur van ondersteuning/expertise Monitoring & Evaluatie Beter Benutten. Er is sprake van een gunstige tariefstelling (schaalvoordeel) en bundeling van inzet t.b.v. landelijke overleggen (efficiëntie). Hierdoor is een kostenvoordeel voorzien ten opzichte van het afzonderlijk inhuren van deze capaciteit. Gemeente Zwolle is penvoerder van deze opdracht namens de samenwerkende regio's. Evenals de overige regio's dragen Leeuwarden en Arnhem-Nijmegen bij op basis van vastgelegde afspraken over de inzet op basis van eigen regionale behoefte. Binnen dit project wordt met een aantal regio's samengewerkt, de hier gemelde daaraan verbonden extra kosten (totaal € 91.000) kunnen aan die regio's worden doorberekend (het krediet behoeft derhalve geen aanpassing).

Infra en Verkeersveiligheid **Netto afwijking € 0**

H.I.S.: Totaal krediet ongewijzigd

De realisatie van de tweede fase van de Hasselterweg is afgerond in 2015. De daaraan gerelateerde onteigening heeft voor een vertraagde oplevering gezorgd. De kosten gerelateerd aan de vertraagde realisatie en de juridische procedure waren gereserveerd en worden gedekt binnen het projectkrediet.
Bij de realisatie van de 2e fase van de Hasselterweg is er een financiële tegenvaller ontstaan voor wat betreft het bouwrijp maken van de Hasselterweg. Deze niet voorziene kosten worden gedekt binnen het projectkrediet.
De laatste deelprojecten binnen de Hoofdinfrastructuur zijn de afbouw van de geluidswal en een fietsverbinding richting Breecamp. Deze projecten worden medegefinancierd via de subsidie Nationaal Landschap IJsseldelta. Deze subsidies zijn integraal ondergebracht binnen de HIS, om de uitvoering van de relaterende werken goed te kunnen waarborgen.

Toekomst Kamperlijn Totaal krediet ongewijzigd

Voor wat betreft de Kamperlijn (treinhalte, tunnel en buitenruimte) is de realisatiefase bereikt. Ter voorbereiding hierop is het bestemmingsplan eind 2015 in besluitvorming gebracht. In samenhang met de gewijzigde bestemming zijn ook hogere grenswaarden voor geluid benodigd (buiten- en binnenwaarde). Hier wordt momenteel aanvullend onderzoek naar verricht (geluidsniveau en te nemen maatregelen). Tevens is een intensief traject doorlopen met de buurt en omgeving ter voorbereiding op de besluitvorming voor de halte, tunnel en het bestemmingsplan. Met voorgaande zijn extra kosten gemoeid die niet waren voorzien. Deze kosten kunnen vooralsnog worden gedekt uit de post onvoorzien. Het betreft hier een bedrag van € 115.000. (onderzoek, rapportages en begeleiding).

4 Groene leefomgeving en milieu

Beleidsmatige afwijkingen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Verbeteren van landschap, natuur en recreatieve voorzieningen in het buitengebied rondom de stad.
Streefdoel/indicator
Het aantal kilometers vrij liggend fietspad in het buitengebied neemt gemiddeld met 1 km per jaar toe.

Activiteiten	Afwijking en oorzaak	Voorgestelde beleidsinterventie
Aanleg fietspad in Vechtcorridor -noord (1,2 km)	Voor aanleg moet eerst het bestemmingsplan Vechtcorridor-Noord in werking treden (verwacht eind september)	Aanleg pad op dijk is nu gepland voor 2017

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

5 Ruimte en cultuurhistorie

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Omgevingswet **Tegenvaller € 143.000**

De implementatie van de omgevingswet vraagt een programmatische aanpak tot en met de invoering in 2018. De invoering vraagt inhoudelijk nieuwe instrumenten, verandering van werkprocessen en standaarden en wijzigingen in ICT. Daarvoor is niet voldoende budget in de lopende begroting beschikbaar. Vorig jaar kon nog niet overzien worden wat de impact van de omgevingswet voor Zwolle zou zijn. Nu er een impactanalyse ligt is dit in beeld gebracht. In de PPN 2017 is dit onderwerp als knelpunt opgenomen.

Binnenstad **Tegenvaller € 500.000**

De komst van de inspirator die heeft samengewerkt met de verschillende partijen in het Broerenkwartier begon net vruchten af te werpen (meer reuring in het gebied en het Eiland weer (tijdelijk) gevuld) toen de faillissementen met oa V&D elkaar opvolgden en vooral hun weerslag vinden in het Broerenkwartier. Dat vraagt om extra inzet van stakeholders en gemeente in het Broerenkwartier. De plannen willen we samen met de stakeholders maken. Het zal daarbij vooral gaan om investeren in de openbare ruimte, actief benaderen van vastgoedeigenaren en het ondersteunen van initiatiefnemers die willen investeren in het Broerenkwartier. Dit vraagt om een actieve rol van de overheid. Vanuit het onderhouden van een netwerk met eigenaren en initiatiefnemers, willen we komen tot het ondersteunen, verleiden en verbinden van mede investeerders. Dit moet leiden tot concrete projecten. Kansen die zich op de korte termijn voordoen zijn onder andere:
Het aantrekkelijker maken van de openbare ruimte door meer groen.

- Meer reuring door terrassen en aansluiten bij evenementen
- Artez die plannen heeft om de binnenplaats te overkappen en te gebruiken als concertzaal, het gebouw via alle zijden te verbinden met de omgeving en meer activiteiten te organiseren waardoor het gebied levendiger wordt
- Een nieuwe invulling voor het gebouw waar voorheen de Librije was gevestigd
- Lange termijn kansen die vragen om onderzoek naar kansen voor wonen en het komen tot een arts district

Om actief te kunnen optreden zijn extra middelen nodig in 2016.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Voorbereidingskrediet C.O.A. **Netto afwijking € 125.000**

Aanvullend krediet €. 125.000 t.l.v. de algemene middelen

Naar aanleiding van de informatieavond van 20 januari jl. is de wens uitgesproken om extra gesprekken te voeren met de omgeving inzake bespreekbaarheid en beheersbaarheid. De gemeente en COA willen hier graag gehoor aangeven. Daarnaast hebben we een overschrijding op het vorige krediet i.v.m. extra kosten inzake veiligheid en het feit dat er meer tijd nodig was voor het haalbaarheidsonderzoek dan gepland. Vanwege de organisatie van de informatiebijeenkomsten, extra werkzaamheden op het gebied van communicatie en aanvullende voorbereidende werkzaamheden is in totaal € 125.000 aanvullend krediet noodzakelijk. We zijn in overleg met COA voor een financiële bijdrage. Hieraan kan geen bedrag worden gekoppeld. Het aanvullende krediet wordt ten laste gebracht van het Berap resultaat.

6 Onderwijs

Beleidsmatige afwijkingen
Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

RMC **Netto afwijking € 0**
De rijksbijdrage is bijgesteld. Dit geeft een budget-neutrale wijziging van € 15.071

Leerlingenvervoer **Meevaller € 275.000**
In verband met een gunstiger aanbesteding en lager aantal aanvragen valt het product leerlingenvervoer lager uit.
Daarom kan er structureel een bedrag van € 275.000 vrijvallen.

Bewegingsonderwijs **Tegenvaller € 185.000**
Het bij de jaarrekening 2015 geconstateerde structurele tekort van € 122.000 op het budget voor bewegingsonderwijs moet voor 2016 en verder nog worden verhoogd met een structureel bedrag van € 63.000 bij een volledig gebruik van de drie zalen van het Nieuwe Anker, waardoor er in totaal aanvullende structurele middelen nodig zijn voor een bedrag van € 185.000. Er is ook een PPN melding gemaakt.

Onderwijshuisvestingsbeleid **Meevaller € 45.000**
Bij de basisbegroting 2016 is een stelpost opgenomen van € 310.252. Deze was bedoeld voor dekking van de kapitaallasten vanuit op dat moment nog niet verwerkte investeringen 2015. De voor 2015 voorgenomen investering 'VO: uitbreiding gymaccommodatie tbv Landstede (aanp.WRZV-hallen)', wordt echter pas uitgevoerd in 2017 en om die reden kan het daarvoor bedoelde deel van de stelpost vrijvallen.

Onderwijshuisvestingsbeleid **Meevaller € 100.000**
Bij de Berap 2 2015 is een structurele meevaller op huren voorzien vanaf 2016 voor een bedrag van € 200.000. Deze structurele meevaller is voor een bedrag van € 65.000 betrokken bij het oplossen van het knelpunt bewegingsonderwijs en zou voor € 135.000 structureel aangewend worden voor dekking van kapitaallasten vanuit investeringen ter verduurzaming van schoolgebouwen (agenda duurzaamheid).
Inmiddels is het voornemen om scholen te stimuleren in het doen van duurzaamheidsaanpassingen. Deze zullen zichzelf terugverdienen. In verband hiermee wordt een incidenteel bedrag van € 35.000 opgenomen in de staat van baten en lasten 2016 en € 50.000 incidenteel in zowel 2017 als in 2018. Deze bedragen zijn bedoeld voor het in beeld brengen van de duurzaamheidssituatie van de schoolgebouwen en het begeleiden van het proces om voorzieningen in dit kader te treffen.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

7 Veiligheid

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Veiligheidsregio **Meevaller € 200.000**

De Veiligheidsregio heeft de afgelopen twee jaar een positief resultaat laten zien. De verwachting is dat ook in 2016 en de jaren daarna een positief saldo zal ontstaan. De precieze hoogte is nu nog niet aan te geven maar de verwachting is dat dit rond de € 200.000 a € 250.000 zal liggen voor de gemeente Zwolle. Als uit de risicoanalyse of op een andere manier duidelijk worden dat het weerstandsvermogen van de Veiligheidsregio aangevuld moet worden zal een (gedeelte) van dit voordeel hiervoor gebruikt moeten worden. In Berap 2 zal hierop worden teruggekomen.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

8 Integraal beheer openbare ruimte

Beleidsmatige afwijkingen
Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Riolering **Netto afwijking € 0**

Lagere kapitaallasten € 52.200 vanwege het aframen van het krediet GRP met € 870.000. De verlaging van de kapitaallasten wordt gecompenseerd door een lagere onttrekking aan de Voorziening Riolering.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

G.R.P. 2011-2015 **Meevaller € 870.000**

Verlaging krediet € 870.000; lagere kapitaallasten riolering

Door bij de uitvoering van het GRP nieuwe technieken toe te passen (relinen) en door een aanbestedingsvoordeel is een lagere investering nodig geweest. Het krediet kan met € 870.000 verlaagd worden.

9 Cultuur

Beleidsmatige afwijkingen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Eind 2015 wordt de Cultuuragenda volgens planning door de raad vastgesteld. Hierin worden de doelstellingen, indicatoren en activiteiten voor 2016 gepresenteerd met bijbehorende financiën. Het financieel kader is hieronder weergegeven.

De Cultuurnota Zwolle 2016-2020 heeft als belangrijke component het cultuurhistorische verhaal in Zwolle en de daarvoor meest geëigende organisatievorm. Het rapport van LAgroup daarover verscheen in december 2015. Er is een grote samenhang tussen de cultuurnota en het rapport van Lagroup, vandaar dat dit in een raadsvoorstel wordt vervat. De concept-Cultuurnota is in februari 2016 aan het culturele veld in een korte consultatieronde voorgelegd. Daarnaast zijn er aanknopingspunten met de binnenstadsvisie; ook deze worden verwerkt. Naar verwachting vindt in april besluitvorming door college plaats.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

10 Sport

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Breedtesport **Tegenvaller € 280.000**

Met sportservice is overeengekomen dat zij vanaf 2016 gedurende vijf jaren een jaarlijkse subsidie ontvangen van € 350.000 ten behoeve van het beheer en de exploitatie van sporthal Het Anker. De subsidie is bedoeld om de verwachte exploitatieverliezen in de eerste vijf jaren volledig te dekken en daarna, op basis van de werkelijke exploitatie, de budgetsubsidie vast te stellen. De kosten zouden gedekt worden vanuit inkomsten onder het programma Vastgoedmanagement en administratieve verwerking zou plaatsvinden bij Berap 2 2015. Door een misverstand heeft deze administratieve verwerking niet plaatsgevonden. De beschikbare dekking is ten onrechte op een eerder moment vrijgevallen en daarom zijn er nu onvoldoende dekkingsmiddelen. Het tekort bedraagt € 280.000 (structurele subsidie bedraagt € 350.000; in de Sportbegroting 2016 is op dit moment € 70.000 opgenomen. Tekort dus van 280.000).

Sportaccommodaties: zwembaden **Meevaller € 48.044**

In 2014 is een subsidie verstrekt aan SEZZ ter dekking van de exploitatielasten voor het langer openhouden van het Hanzebad. Op de verstrekte subsidie is toentertijd een voorschot betaald van €135.000. De resterende € 15.000 is opgenomen als Nog te betalen post. Inmiddels heeft SEZZ de liquidatiebalans ingediend en is gebleken dat er op de eerder door SEZZ ontvangen voorschotbetaling een bedrag is overgehouden van € 33.044. Tezamen met de nog aanwezige € 15.000, een meevaller van € 48.044.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

11 Samenleving

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Wijkmanagement / Initiatiefrijk Zwolle Voordeel **v**an € 75.000 **Netto afwijking € 0**

Voor particuliere initiatieven is per jaar € 75.000 vanuit het bewonersbudget wijkmanagement beschikbaar. Dit budget wordt overgeheveld van het programma Samenleving naar het programma Bestuur en dienstverlening.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

12 Inwonersondersteuning

Beleidsmatige afwijkingen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten		
Werk en re-integratie Preventie: Het zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners bijstandsafhankelijk worden, met enerzijds als doel vergroten maatschappelijke waarde/economische zelfredzaamheid en anderzijds als doel schadelastbeperking (lagere bijstandslasten). Economische zelfredzaamheid: Het vergroten van de economische zelfredzaamheid: mensen afhankelijk van een uitkering die kunnen werken, werken naar vermogen. Regionale arbeidsmarkt Invulling geven aan de regionaal gemaakte afspraken ter bevordering van arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (waaronder ook invulling nieuw beschut werken)		
Activiteiten	**Afwijking en oorzaak**	**Voorgestelde beleidsinterventie**
Er zijn afspraken gemaakt met de contractpartijen van de dagbesteding in het kader van SROI. Wij verzorgen de bemiddeling van inwoners naar de aanbieders.	De afspraak gaat over 10 Beschut Werk-plekken (5 uit 2015 en 5 voor 2016). Er is nog geen plek gerealiseerd. De oorzaak is tweeledig: 1 de aanbieders Dagbesteding hebben de plekken nog niet gerealiseerd en 2. het aanbod van mensen met een indicatie voor Beschut Werk Nieuw (door UWV) is er nog niet. Dit laatste speelt landelijk. Het aantal afgegeven indicaties is landelijk gezien zeer beperkt.	Inbrengen in de overlegtafel Dagbesteding en concrete afspraken maken over de rest van het jaar (inclusief mogelijke sanctiemiddelen)

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Volwasseneducatie **Netto afwijking € 0**
De rijksbijdrage is aangepast. Dit geeft een budgetneutrale wijziging van € 46.273

Diensten in en aan huis / Eigen bijdrage Meevaller € 105.000 **Budgetneutraal binnen Sociaal Domein**
Op de PGB en Zin Huishoudelijke hulp is de verwachting een bedrag van ruim € 1.1 miljoen over te houden.. Dit voordeel ontstaat vanwege het ingezette beleid van trajectfinanciering. De werkelijke cijfers van 2015 laten deze daling al zien. Dit is echter niet een direct voordeel aangezien er tevens een tekort ontstaat vanwege minder ontvangsten op de eigen bijdrage, deze zullen circa € 1 miljoen lager zijn dan begroot. De eigen bijdrage komen binnen via het CAK, op dit moment zijn de werkelijke cijfers van het CAK nog onduidelijk. Vooralsnog is op basis van de beschikbare informatie van het CAK en de lagere geprognosticeerde uitgaven op dit product, de verwachting dat de te innen eigen bijdragen lager zullen zijn.

Vervoersvoorzieningen Meevaller € 295.000 **Budgetneutraal binnen Sociaal Domein**
De nieuwe aanbesteding van de vervoersvoorziening is contractueel tot 2018 vastgelegd, reden dat ook dit jaar een verwacht voordeel ontstaat op de vervoersvoorzieningen van € 295.000.

Woonvoorzieningen Meevaller € 220.000 **Budgetneutraal binnen Sociaal Domein**
De woonvoorzieningen betreft een open eind regeling, echter blijkt dat de werkelijke kosten voor de woonvoorzieningen afgelopen jaren lager zijn dan begroot.

Jeugdhulp **Netto afwijking € 0**
De gemeenteraad heeft ingestemd met het voorstel om aanvullende middelen ad € 640.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van het afronden van het contracteringsproces 2016. De werkelijke cijfers voor 2016 zijn nog niet bekend. Desalniettemin is er en reële kans dat ondanks de aanvullende middelen er sprake zal zijn van een overbenutting van het beschikbare rijksbudget Jeugdhulp 2016. Conform raadsbesluit wordt dit rechtstreeks gedekt uit de risicoreserve Sociaal Domein.

Budget uitvoeringskosten Sociale Wijkteams Tegenvaller € 620.000 **Budgetneutraal binnen Sociaal Domein**
Het Sociaal Wijkteam (SWT) staat in het brandpunt van de transformatie van het sociaal domein. In die zin is ze een spiegel van die transformatie. Een blik in die spiegel leert niet alleen dat er veel goed gaat, er is vooral ook veel te doen.
Voldoende capaciteit en kwaliteit van medewerkers is noodzakelijk in het proces van herinrichting van het SWT. In kwaliteit moet op onderdelen extra worden geïnvesteerd, voorbeelden daarvan zijn het (h)erkennen van LVB, scholing in sociale netwerkwerkversterking en in methodieken en gesprekstechnieken. De huidige backoffice-werkzaamheden zijn ingewikkelder dan vóór de transformatie en ze zijn fundamenteel uitgebreid. Er is daarom zeker structurele uitbreiding van formatie nodig. Voordat de benodigde formatie kan worden vastgesteld, moet nog een aantal uitgangspunten worden vastgesteld, zodat er geen grijze gebieden meer zijn. De verwachting is dat er niet in alle gevallen een match is tussen de beschikbare capaciteit en de benodigde formatie. Dit vraagt om maatwerk waarbij een balans zal moeten worden gevonden tussen de benodigde kwaliteit en de gewenste inclusieve arbeidsmarkt. Dit zal hoe dan ook kosten met zich meebrengen. Met deze budgetruimte kan tot juni de extra werkdruk worden opgevangen. In het 2^{e} kwartaal zal opnieuw worden bepaald hoeveel budget voor de rest van het jaar 2016 nodig zal zijn aan capaciteit. Juist omdat we in het 2^{e} kwartaal inzicht in de structurele benodigde capaciteit op basis van de formatie- en functiecalculatie krijgen.

Op basis van de kwalitatieve evaluatie van het Sociaal wijkteam, die er voor de zomer ligt, en het onderzoek naar organisatievormen en sturingsmodellen van SWT's elders gaan we de tweede helft van het jaar in gesprek over de organisatorische inbedding van het Sociaal wijkteam na 31-12-2016. We zullen voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden in kaart brengen, onderzoeken en afwegen. Hiervoor komt een afzonderlijk raadsvoorstel.

In Berap 2 zal de financiële vertaling voor 2016 opgenomen worden. De structurele vertaling vindt plaats in de begroting 2017 en verder, waarbij het uitgangspunt is om budgetneutraal binnen de budgetten Sociaal Domein te werken, met de risicoreserve als achtervang.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

13 Opvang en bescherming

Beleidsmatige afwijkingen

Doelstellingen/maatschappelijke effecten
Het bieden van beschermd wonen met begeleiding en toezicht aan personen met psychiatrische aandoening en/of psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in samenleving met als doelen: • Bevorderen zelfredzaamheid en participatie • Bevorderen psychisch en psychosociaal functioneren • Stabilisatie psychiatrisch ziektebeeld • Bieden van veilige woonomgeving • Voorkomen van verwaarlozing en maatschappelijke overlast
Streefdoel/indicator
Streefdoel is dat personen met psychiatrische aandoening en/of psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in samenleving en vanuit daaruit in een beschermd wonen ggz-voorziening verblijven in de centrumgemeente en regio Zwolle: • meer zelfredzaam worden en meer participeren; • het psychisch en psychosociaal functioneren is bevorderd; • het psychiatrisch ziektebeeld is gestabiliseerd; • de veiligheid van de cliënten en de omgeving is gestegen; • verwaarlozing en maatschappelijke overlast zijn gedaald; Dit ten opzichte van de situatie waarbij cliënten geen gebruik maakten van beschermd wonen (ggz).

Activiteiten	Afwijking en oorzaak	Voorgestelde beleidsinterventie
Uitvoeren van de transformatieagenda beschermd wonen-maatschappelijke opvang.	De veranderagenda beschermd wonen-maatschappelijke opvang zal in het voorjaar 2016 worden aangeboden aan de raad en vervolgens worden uitgevoerd. Dit zodat ook onder meer adequaat het landelijke advies commissie toekomst beschermd wonen verwerkt kan worden.	In de veranderagenda is het advies van de landelijke commissie toekomst beschermd wonen verwerkt. Ook zijn de adviezen van de Wmo- en participatieraden uit de regio verwerkt. De raad ontvangt in het voorjaar 2016 het voorstel.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

14 Inkomen

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Bijstandsverlening **Tegenvaller € 3.200.000**

Bij het opstellen van de begroting 2016, in juni 2015, werd nog uitgegaan van een budgettair neutrale uitvoering van de bijstand waarbij bijstandslasten gelijk zijn aan de rijksuitkering. De aantallen bijstandsgerechtigden zijn in 2015 echter met 7,8% aanzienlijk meer gestegen dan verwacht. In de 2e BERAP 2015 en in de informatienota aan de raad over de het beroep op de Vangnetregeling 2015 is hier al melding van gemaakt en zijn de oorzaken benoemd. De stijging in 2015 werkt door in 2016 dit terwijl de rijksuitkering voor Zwolle, door de werking van het verdeelmodel voor de bijstand, in 2016 met € 0,1 mln. naar beneden is bijgesteld. Op basis van een beginstand 2016 van 3.514 bijstandsgerechtigden en rijksuitkering van € 42,6 mln. wordt nu een overschrijding van de bijstandslasten verwacht van € 4,3 mln. Omdat dit een overschrijding is van meer dan 5% zal de gemeente Zwolle een beroep doen op de Vangnetregeling 2016 van het Rijk voor een aanvullende rijksuitkering van € 1,1 mln. De verwachte netto tegenvaller op het bijstandsbudget komt daarmee op € 3,2 mln.

Uitvoeringskosten bijstandsverlening **Tegenvaller € 406.000**

Als gevolg van deze aanhoudende volumegroei is structureel extra personeel nodig voor de uitvoering van de bijstand. Om de uitvoering in 2016 op niveau te houden is 256.000 nodig. Vanwege het structurele karakter zal in de PPN 2017-2020 een structureel knelpunt van € 256.000 gemeld worden.
Verder waren er in 2015 nog incidentele middelen beschikbaar voor frictiekosten door het vertrek van ervaren consulenten naar het wijkteam en instroom van medewerkers uit een ander vakgebied. De laatste nieuwe medewerker is in oktober 2015 ingestroomd. In 2016 blijken nog niet alle nieuwe medewerkers op "vlieghoogte" te zijn. Dit vertaalt zich in een lagere productie. Om de wettelijke termijnen voor bijstandsverlening te kunnen realiseren is tijdelijk extra inhuur noodzakelijk incidenteel knelpunt van € 150.000

Schulddienstverlening **Tegenvaller € 167.000**

In het eerste halfjaar van 2015 is extra ingezet op het inlopen en wegwerken van de wachttijden die waren ontstaan als direct gevolg van het vertrek van ervaren collega's naar het sociaal wijkteam. Hiervoor werden in 2015 incidenteel extra gelden beschikbaar gesteld, waardoor sinds juli 2015 weer voldaan wordt aan wettelijke termijnen. In 2016 zijn nog niet alle nieuwe medewerkers op "vlieghoogte", waardoor het vereiste productieniveau nog niet gehaald wordt. Zonder compensatie van het productieverlies zal de wachttijd weer gaan oplopen. Hierdoor is het nodig om tijdelijk een aantal ingehuurde professionals langer in te huren voor budgetbeheer en voor schuldregeling voor een bedrag van € 167.040. Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie van de raad om de wachttijden voor schulddienstverlening niet op te laten lopen.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

15 Raad en raadsgriffie

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

16 Bestuur en dienstverlening

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Budget uitvoeringskosten Sociale Wijkteams Tegenvaller € 620.000 **Budgetneutraal binnen Sociaal Domein**
Het Sociaal Wijkteam (SWT) staat in het brandpunt van de transformatie van het sociaal domein. In die zin is ze een spiegel van die transformatie. Een blik in die spiegel leert niet alleen dat er veel goed gaat, er is vooral ook veel te doen.
Voldoende capaciteit en kwaliteit van medewerkers is noodzakelijk in het proces van herinrichting van het SWT. In kwaliteit moet op onderdelen extra worden geïnvesteerd, voorbeelden daarvan zijn het (h)erkennen van LVB, scholing in sociale netwerkwerkversterking en in methodieken en gesprekstechnieken. De huidige backoffice-werkzaamheden zijn ingewikkelder dan vóór de transformatie en ze zijn fundamenteel uitgebreid. Er is daarom zeker structurele uitbreiding van formatie nodig. Voordat de benodigde formatie kan worden vastgesteld, moet nog een aantal uitgangspunten worden vastgesteld, zodat er geen grijze gebieden meer zijn. De verwachting is dat er niet in alle gevallen een match is tussen de beschikbare capaciteit en de benodigde formatie. Dit vraagt om maatwerk waarbij een balans zal moeten worden gevonden tussen de benodigde kwaliteit en de gewenste inclusieve arbeidsmarkt. Dit zal hoe dan ook kosten met zich meebrengen. Met deze budgetruimte kan tot juni de extra werkdruk worden opgevangen. In het 2e kwartaal zal opnieuw worden bepaald hoeveel budget voor de rest van het jaar 2016 nodig zal zijn aan capaciteit. Juist omdat we in het 2e kwartaal inzicht in de structurele benodigde capaciteit op basis van de formatie- en functiecalculatie krijgen.

Op basis van de kwalitatieve evaluatie van het Sociaal wijkteam, die er voor de zomer ligt, en het onderzoek naar organisatievormen en sturingsmodellen van SWT's elders gaan we de tweede helft van het jaar in gesprek over de organisatorische inbedding van het Sociaal wijkteam na 31-12-2016. We zullen voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden in kaart brengen, onderzoeken en afwegen. Hiervoor komt een afzonderlijk raadsvoorstel.

In Berap 2 zal de financiële vertaling voor 2016 opgenomen worden. De structurele vertaling vindt plaats in de begroting 2017 en verder, waarbij het uitgangspunt is om budgetneutraal binnen de budgetten Sociaal Domein te werken, met de risicoreserve als achtervang.

Initiatiefrijk Zwolle Voordeel van € 75.000 **Netto afwijking € 0**
Voor particuliere initiatieven is per jaar € 75.000 bewonersbudget beschikbaar. Dit budget wordt overgeheveld van het programma Samenleving naar het programma Bestuur en dienstverlening.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

17A Exploitatie gronden

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

17B Vastgoedmanagement

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen, wel op indicatoren

Er waren drie indicatoren bij de totstandkoming van dit programma verkeerd genormeerd. De norm op ziekteverzuim moet zijn 5% (foutief was 4%). Verwacht wordt een ziekteverzuim van 4,5 %. De norm op instroom moet zijn 3,2% (foutief was 10%). Verwacht wordt een instroom van 4%. De norm op verjonging moet zijn 11% (foutief was 15%). Verwacht wordt een verjonging van 11%. Hiermee wordt aangesloten op de normering voor 100.000+gemeenten A+O fonds. Zwolle streeft naar beter dan gemiddelde resultaten en liggen daarmee volledig op koers.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose.

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

18 Financiering en algemene dekkingen

Beleidsmatige afwijkingen

Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen.

Financiële afwijkingen

A. verwachte financiële afwijkingen van de financiële jaarprognose

Algemene uitkering Gemeentefonds **Meevaller € 500.000**

Vanwege actuelere gegevens over de diverse verdeelmaatstaven van de algemene uitkering verwachten wij een hogere uitkering van € 500.000. Dit is met name het gevolg van bijstellingen op de maatstaf woz-waarden en bijstandsontvangers.

Integratie uitkering Gemeentefonds Tegenvaller € 887.000 **Budgettair neutraal binnen Sociaal Domein**

In de decembercirculaire (2015) van het gemeentefonds zijn enkele aanpassingen in de integratie-uitkering sociaal domein doorgevoerd. In totaal een nadelig effect van ca. €0,9 mln. dat nagenoeg geheel is toe te wijzen aan het gewijzigde verdeelmodel voor het onderdeel beschermd wonen. Per onderdeel is de mutatie:

- beschermd wonen (als centrumgemeente), nadeel € 896.000
- Jeugd, nadeel € 50.000
- WMO, voordeel € 44.000
- participatie, voordeel € 15.000
- Voorlopig gaan we er vanuit dat het nadeel op beschermd wonen doorgelegd kan worden naar het taakveld beschermd wonen.

De overige mutaties worden budgetneutraal verrekend binnen het sociaal domein.

OZB **Meevaller € 600.000**

De verwachting is dat er een voordeel ontstaat op de OZB van ongeveer 600.000,--. Dit voordeel is grotendeels het gevolg van de doorwerking van het voordeel 2015 naar 2016. De begroting 2016 is ot nu toe niet aangepast op het voordeel van 2014 en 2015. Dit voordeel van 600.000,-- kan nog veranderen door diverse ontwikkelingen zoals meer of minder toegewezen bezwaar

Treausuryresultaat **Meevaller € 1.200.000**

Er ontstaat een voordeel op de korte rente van circa € 0,6 miljoen. Korte leningen kosten dit jaar geen rente.
Er ontstaat een voordeel op de lange rente wegens minder benodigd en wegens lager rentepercentage dan begroot van circa € 2,4 miljoen. Wij denken dat we de nieuwe leningen tegen gemiddeld circa 1% kunnen afsluiten in 2016. Doordat de reserves zijn toegenomen per 1-1-2016, de geraamde investeringen achter blijven bij de eerder prognose en er een hoger leverancierskrediet beschikbaar is dan verwacht, kunnen we met minder lange leningen toe.
Er ontstaat een nadeel van circa € 0,9 miljoen doordat er per saldo minder kan worden doorbelast aan de activa en aan de grondexploitatie daarbij rekening houdend met de afname van de voorziening per 31-12-2015.
Wij verwachten per saldo een voordeel van € 2,1 miljoen.
Daarnaast is er sprake van een rente nadeel van naar verwachting €. 0,9 mln. in verband met een verplichte renteaanpassing op de grondexploitaties die voortvloeit uit het Besluit Begroten en Verantwoorden (B.B.V.).

Onderuitputting rente en afschrijving **Meevaller € 580.000**

Na verwerking van de jaarrekening 2015 zijn de rente en afschrijvingslasten van de restantkredieten geactualiseerd. Vanwege het in de tijd verschuiven van diverse investeringen schuiven ook de rente- en afschrijvingslasten door naar latere jaren. Per saldo ontstaat een eenmalig voordeel in 2016 van bijna € 0,6 mln.

Stelposten **Meevaller € 1.416.000**

Op basis van het voorlopig CAO akkoord ontstaat een nadeel van € 680.000. (nog checken)
Het voordelig begrotingsresultaat 2016 ad €2.096.000 valt vrij ter dekking van o.a. het nadeel op de bijstandslasten en de stelselherziening voor de rentetoerekening aan de grondexploitatie.

Stelpost Statushouders **Tegenvaller € 265.000**

In afwachting van een beleidsvoorstel wordt een stelpost opgenomen voor de kosten die er in 2016 ontstaan in verband met de grote stijging van het aantal statushouders die in onze stad gaan wonen. De kosten in 2016 hebben betrekking op Integratiekosten (€. 70.000), personele kosten (€. 45.000) en voorbereidskosten voor de ontwikkeling van extra woonruimte (€. 150.000).

B. verwachte financiële afwijkingen bij kredieten

Er zijn geen verwachte financiële afwijkingen bij kredieten.

Bijlage 1 Samenvatting kredietmutaties

Samenvatting budgettair neutrale kredietmutaties

Bij een aantal programma's worden kredietmutaties gemeld. Deze mutaties moeten door de raad worden geautoriseerd. De mutaties zijn budgettair neutraal. In de genoemde programma's is toelichting opgenomen.

Programma 1 Volkshuisvesting	
- Versnellingsactie Sociale woningen	Krediet € 3,025 mln; dekking grondverk.; PPN 2017; Delta Wonen.
Programma 2 Economie	
Programma 3 Bereikbaarheid en mobiliteit	
- H.O.V. doorstroomassen	Verlaging krediet €. 304.454; verlaging dekking B+L BOR wegen
Programma 4 Groene leefomgeving en milieu	
Programma 5 Ruimte en cultuurhistorie	
Programma 6 Onderwijs	
Programma 7 Veiligheid	
Programma 8 Integraal beheer openbare ruimte	
- G.R.P. 2011-2015	Verlaging krediet €. 870.000; lagere kapitaallasten riolering
Programma 9 Cultuur:	
Programma 10 Sport	
Programma 11 Samenleving	
Programma 12 Inwonersondersteuning	
Programma 13 Opvang en bescherming	
Programma 14 Inkomen	
Programma 15 Raad en raadsgriffie	
Programma 16 Bestuur en dienstverlening	
Programma 17a Exploitatie gronden	
Programma 17b Vastgoedmanagement	
Programma 18 Bedrijfsvoering	
Programma 19 Fin. en algemene dekkingsmiddelen	

Bijlage 2 Samenvatting Berap 2016-1

Afwijking x € 1.000
Meevaller = +
Tegenvaller = -

Programma	PH	Omschrijving afwijking op productniveau		Omschrijving financieel	Per programma
Programma's					
1 Volkshuisvesting	NV		0		0
2 Economie	RdH	Aflossing Edon lening	135	Compensatie ivm aflossing EDON lening	135
3 Bereikbaarheid en mobiliteit	FvA	Parkeren exploitatie EC	0	-120 uitg; +5 ink.;+125 storting reserve parkeren	0
4 Groene leefomgeving en milieu	FvA		0		0
5 Ruimte en cultuurhistorie	EA/JB	Kredietproject Voorbereidingskrediet COA	-125	Verhoging voorbereidingskrediet	
		Binnenstad	-500	Aantrekking Broerenkwartier versterken	
		Omgevingswet	-143	Capaciteit benodigd voor implementatie	-768
6 Onderwijs	JB	Onderwijshuisvesting;sbeleid:			
		- vrijval huurbudget scholen	100	Minder huurkosten	
		- vrijval kapitaallasten	45	VO uitbreiding gynacc. Landstede pas in 2017	
		RMC/leerplicht/voortijdig schoolverlaten:	0	+ 15 uitg.; +15 ink. Rijksbijdrage RMC	
		Leerlingenvervoer:	275	Aanbestedingsvoordeel en minder aanvragen	
		Bewegingsonderwijs	-185	Structureel tekort in budget	235
7 Veiligheid	HJM	Veiligheidsregio	200	Verwacht positief resultaat	200
8 Integraal beheer openbare ruimte	FvA	Riolering	0	-52 uitg..;verrekend met Voorziening Riolering	0
9 Cultuur	JB		0		0
10 Sport	RdH	Sportaccommodaties:			
		- zwembaden	48	Meevaller afrekening subsidie SEZZ	
		- subsidie SSZ voor sporthal Het Anker	-280	Herstel ten onrechte vrijgevallen middelen	-232

Sociaal Domein					
11 Samenleving	NV/JB EA	Wijkmanagement/Initiatiefrijk Zwolle	0	Overheveling bewonersbudget naar progr. 16	
					0
12 Inwonersondersteuning	NV	Volwasseneneducatie	0	+ 146 uitg.; +46 ink. Rijksbijdrage	
		Diensten in en aan huis / Eigen bijdrage	0	Budgettair neutraal binnen Sociaal Domein	
		Vervoersvoorzieningen	0	Budgettair neutraal binnen Sociaal Domein	
		Woonvoorzieningen	0	Budgettair neutraal binnen Sociaal Domein	
		Jeugdhulp	0	640 uitg. uit risicoreserve SD	
		Uitvoeringskosten Soc..wijkteams	0	Budgettair neutraal binnen Sociaal Domein	
					0
13 Opvang en bescherming	NV		0		
					0
14 Inkomen	NV	Apparaatskosten bijstandsverlening	-406	Voliumegroei en personele knelpunten	
		Bijstandsverlening	-3200	Hogere bijstandslasten	
		Schulddienstverlening	-167	Inhuurpersoneel budgetbeheer/schuldregeling	
					-3.773
De organisatie					
15 Raad en raadsgriffie			0		
					0
16 Bestuur en dienstverlening	HJM EA/JB EA/JB/	Initiatiefrijk Zwolle	0	Overheveling bewonersbudget van progr. 11	
					0
17a Exploitatie gronden	RdH		0		
					0
17b Vastgoed management	RdH		0		
					0
18 Bedrijfsvoering	JB		0		
					0
19 Financiering en dekkingsmiddelen	JB	Algemene uitkering Gemeentefonds	500	Actualisatie verdeelmaatstaven	
		Integratie uitkering Gemeentefonds	0	Budgettair neutraal binnen Sociaal Domein	
		OZB	600	Doorwerking voordeel 2015	
		Treasuryresultaat	1200	+2,1 mln. ivm lager rente % en -0,9mln. ivmBBV	
		Onderuitputting rente en afschrijving	580	Verschuiving kapitaallasten naar latere jaren	
		Stelposten	-680	cao akkoord	
		Stelposten	2096	Vrijval voordelig begrotingsresultaat 2016	
		Stelpost Statushouders	-265	In afwachting van een voorstel	
					4031
Totaal					**-172**

heden

BIJLAGE 3 Doorlichting reserves

TOTAALOVERZICHT

Programma	Onderwerp	weth	Reserve	restantbedrag per 1-1-2016 jaarrekening '15	Vrijval	Toelichting:
Cultuur	Decentralisatiefonds beeldende Kunst	Brink	O50/1 nutvw	78.608	39.304	Deel (50%) inzetten voor lopende opgaven beeldende kunst: herplaatsing e.d. b.v. Kikhond, Warfinger, Thorbecke, aanbieding beeld door Soroptimisten
Volkshuisvesting	Bestedingsvoornemens (mn. Alm. kanaal)	Vedelaar	O50/2 nutw	28.745	3.188	€25.557 is onderdeel van project regulering walgebruik. Dat bedrag kan niet vrijvallen, project loopt. € 3.188 restant ouderenhuisvesting, dit kan vrijvallen
Volkshuisvesting	Bestedingsvoornemens (prijscompensatie)	Brink	O50/2 nutw	8.650	8.650	Bedrag kan vrijvallen
Economie	Bestedingsvoornemens (prijscompensatie)	Brink	O50/2 nutw	23.988	23.988	Bedrag kan vrijvallen
Groene leefomgeving en milieu	Schellerdriehoek	Van As	O50/2 nutw	105.538	105.538	Bedrag kan vrijvallen. Post was bedoeld voor parkaanleg (Schellerdriehoek). Dit park is opgeleverd. Herinzet van dit parkbudget voor aanwending in Diezerpark (transformatie Stilo-hal en omgeving, mogelijk in relatie met de versnellingsactie sociale woningbouw) is besproken bij de behandeling van de knelpunten. Er komt een apart voorstel voor stilohal en Diezerpark.
Groene leefomgeving en milieu	Bestedingsvoornemens (prijscompensatie)	Brink	O50/2 nutw	26.920	26.920	Bedrag kan vrijvallen
Groene leefomgeving en milieu	Bestedingsvoornemens (prijscompensatie)	Brink	O50/2 nutw	14.655	14.655	Bedrag kan vrijvallen
Ruimte en cultuurhistorie	WWS kermis exploitanten	De Heer	O29 ISV	67.752	67.752	Kan vrijvallen
Ruimte en cultuurhistorie	Monumentensubsidies (projectsubsidies)	Brink	E50 nutw	122.364	50.000	N.a.v. van een aangenomen motie van de VVD is meerjarig incidenteel 50.000,- beschikbaar gesteld voor projecten die wel erfgoed maar geen monumenten betreffen (PPN 2009-2012). Dit vanwege vervallen ISV middelen projectsubsidies monumentenzorg. Daarop is vervolgens in de PPN 2011-2014 op het budget 12.000,- bezuinigd. Betreft middelen voor incidentele projecten zoals restauratie grafzerk Jan Mulert (2015) die anders nagenoeg niet mogelijk worden. Advies: Deel budget in stand houden en € 50.000,- vrij laten vallen.
Veiligheid	Ruiming explosieven	Meijer	P50 nutw	479.355	229.355	De regelgeving rond explosieven is aangepast. Vanaf 2015 kunnen we 70% van de kosten declareren bij het Rijk, de overige 30% komt ten laste van deze reserve. Gezien de kosten van de afgelopen jaren kan er een bedrag vrijvallen.
Integraal beheer openbare ruimte	Compensatie prijsinflatie vm Wijkzaken	Van As	E50 nutw	49.180	30.228	Kan grotendeels vrijvallen met uitzondering van € 18.952 voor prijscompensatie voor onderhoud zonnepanelen.
Inwonersondersteuning	Mee Doen (sociale studielening)	Vedelaar	S50 nutw	128.719	128.719	Bedrag kan vrijvallen.Opmerkelijk is dat er weinig gebruik gemaakt wordt van de sociale studielening. Uit de cijfers blijkt dat er in 2015 maar één sociale studielening met een nettobedrag van €1.826,- is verstrekt. Er is in 2014 geen enkele sociale studielening verstrekt. Voor deze regeling was € 150.000 gereserveerd. Het restantbedrag valt vrij. Sinds begin 2016 kunnen mensen uit de doelgroep van de Participatiewet een beroep doen op scholingsvoucher. Met ingang van 1 juli 2016 zullen we daarom geen sociale lening voor scholing meer verstrekken
Bedrijsvoering	Bestedingsvoornemens (prijscompensatie)	Brink	O50/2 nutw	50.038	50.038	Bedrag kan vrijvallen
					778.335	**TOTAAL VRIJVAL**

Korte terugblik Raadsplein debatronde 13-06-2016

Jaarstukken 2015 (jaarrekening en jaarverslag) en Bestuursrapportage-I (Berap) 2016

De voorjaarstukken bestaan globaal uit de Jaarstukken (verleden), bestuursrapportage (heden) en de Perspectiefnota (toekomst). Afgesproken is dat er op twee momenten een debat zal plaatsvinden. Op 20 juni zal een debatronde plaatsvinden over de Perspectiefnota. En deze avond is er een debat over de Jaarstukken en de Berap en separaat over de MPV. De jaarstukken omvatten een jaarverslag en een jaarrekening. De Berap geeft twee keer per jaar een tussenstand van de uitvoering van de lopende begroting. Het gaat hierbij om de beleidsmatige en financiële afwijkingen. Voor de voorliggende Berap-1 is de peildatum 1 maart 2016. De uitvoering van de begroting 2016 als geheel ligt op koers. Wel is er per saldo sprake van een nadelig resultaat van € 0,2 miljoen. Voorgesteld wordt om dit bedrag te dekken uit de algemene concernreserve. De woordvoerders voeren namens hun fractie het woord. Alle fracties geven aan dat het ontbreken van de accountantsverklaring uitzonderlijk en onwenselijk is. Dit mag volgend jaar eigenlijk niet meer voorkomen. Verder wordt onder meer ingegaan op het tekort op de WWB uitkeringen, het veiligheidsbeleid en het risicomanagement. Sommige woordvoerders nemen vast een voorschot op het debat over de Perspectiefnota en noemen thema's als sport, radicalisering, duurzaamheid en leerlingenvervoer. Wethouder Brink gaat in het algemeen in op het gevoerde debat en beantwoordt de financiële vragen. Daarna reageren andere wethouders op opmerkingen over hun portefeuille.
Met betrekking tot het etnisch profileren wordt de suggestie gedaan om hiervoor samen met de politie een themabespreking te beleggen. Verder zegt wethouder Anker toe om de raad nader te informeren over het risicomanagement van de parkeergarage Katwolderplein. Aan het eind van de bespreking rondt de voorzitter af. Besluitvorming over de jaarstukken en de Berap zal samen met de overige voorjaarsstukken plaats vinden op 4 juli.

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang
Onderwerp Beleidsrapportage 2016-1 (Berap)

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 19-04-2016

besluit:

1. Kennis te nemen van de Berap 2016 -1
2. Akkoord te gaan met de aangegeven wijzigingen van budgetten per programma
3. Akkoord te gaan met dekking van het verwachte nadelig resultaat ad € 0,2 mln. uit de algemene concernreserve
4. Akkoord te gaan met 2 stortingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen
5. Akkoord te gaan met 3 budgettair neutrale kredietmutaties
6. Akkoord te gaan met het resultaat Doorlichting reserves ad. €. 778.335 en dit bedrag toe te voegen aan de algemene concernreserve
7. Van het in de reserve nog uit te voeren werken opgenomen bedrag van €. 1,73 mln. voor de looproute Campus Windesheim een bedrag van €. 1.285.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene concernreserve

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016
portefeuillehouder	Rene de Heer
informant	Balk, Johan (3362)
eenheid/afdeling	Ontwikkeling OWV

Voorgesteld besluit raad

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. De voorziening Vastgoed te verhogen met een bedrag van € 3.549.406;
2. De gepresenteerde grondexploitaties en voorbereidingskredieten vast te stellen;
3. Een risicobedrag op te nemen voor de economische risico's ad. € 3.032.398 en voor de projectgebonden risico's ad. € 14.386.713;
4. Op basis van bovenstaande beslispunten in te stemmen met de MPV en het financiële jaarresultaat van Vastgoed per 31 december 2015 ad € 5.324.390 nadelig en conform het huidige beleid te onttrekken uit de Algemene Concernreserve;
5. In samenhang met de uitkomsten van de jaarrekening, de eerste berap 2016 en de perspectiefnota 2017-2020 bepalen wat het vereiste weerstandsvermogen van Vastgoed kan worden;
6. Kennis te nemen van de tussentijdse controle van de accountant m.b.t. de MPV activiteiten;
7. Kennis te nemen van de reeds lopende langjarige grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars en deze als zodanig te handhaven.
8. Kennis te nemen van de lopende (vastgoed)ontwikkelingen.

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 15 maart 2016
Ons kenmerk OW160315.1

Onderwerp	MPV 2016
Versienummer	1
Portefeuillehouder	R. de Heer
Informant	J. Balk
Eenheid/Afdeling	Ontwikkeling / Vastgoed
Telefoon	3362
Email	j.balk@zwolle.nl
Bijlagen	1. MPV 2016

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. De voorziening Vastgoed te verhogen met een bedrag van € 3.549.406;
2. De gepresenteerde grondexploitaties en voorbereidingskredieten vast te stellen;
3. Een risicobedrag op te nemen voor de economische risico's ad. € 3.032.398 en voor de projectgebonden risico's ad. € 14.386.713;
4. Op basis van bovenstaande beslispunten in te stemmen met de MPV en het financiële jaarresultaat van Vastgoed per 31 december 2015 ad € 5.324.390 nadelig en conform het huidige beleid te onttrekken uit de Algemene Concernreserve;
5. In samenhang met de uitkomsten van de jaarrekening, de eerste berap 2016 en de perspectiefnota 2017-2020 bepalen wat het vereiste weerstandsvermogen van Vastgoed kan worden;
6. Kennis te nemen van de tussentijdse controle van de accountant m.b.t. de MPV activiteiten;
7. Kennis te nemen van de reeds lopende langjarige grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars en deze als zodanig te handhaven.
8. Kennis te nemen van de lopende (vastgoed)ontwikkelingen.

Datum 15 maart 2016
Ons kenmerk OW16xx-xxxx

Inleiding
De MPV 2016 staat vooral in het teken van de naderende wet- en regelgeving vanuit de commissie BBV (Besluit Begroting en verantwoording) en de Vpb (Vennootschapsbelasting). Het voornemen tot herziening van de BBV verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kunnen (financiële) gevolgen hebben voor de (meer jaren)begroting 2017. De verwachting van de commissie BBV is dat er vóór april 2016, middels een BBV wijzigingsbesluit, besluitvorming zal plaatsvinden met terugwerkende kracht (1 januari 2016). Omdat de vaststelling door de raad van deze meerjaren prognose na deze datum plaatsvindt, wordt er in de MPV 2016 alvast (op onderdelen) voorgesorteerd op de nieuwe regelgeving. Dit wordt gedaan door het o.a. laten vervallen van de opbrengstenstijging in grondexploitaties na de periode van 10 jaar. Later in het hoofdstuk ontwikkelingen wordt stilgestaan bij een aantal onderwerpen op het gebied van beleid, wet- en regelgeving en vastgoed- en gebiedsontwikkelingen. Voor de aankomende vennootschapsbelasting (grondexploitaties, parkeren etc.) wordt u separaat via de perspectiefnota (financieel) geïnformeerd.

Voor het jaar 2016 (en verder) wordt het, voor wat betreft de vastgoedontwikkelingen, een uitdaging om de huidige positieve signalen uit de markt om te zetten naar concrete acties en resultaten. De woningbouwmarkt is aan het opklimmen, waarbij ook het duurdere segment langzaam weer aan belangstelling wint, mede door de nog steeds zeer lage rentestand. Nieuwe vastgoed initiatieven, zowel voor (commerciële) voorzieningen als bedrijventerreinen, hebben het nog steeds moeilijk om tot daadwerkelijke realisatie te komen.

Op 11 januari 2016 heeft de raad het besluit genomen over de nota van uitgangspunten MPV 2016, waarbij de kaders zijn vastgesteld als basis voor de MPV 2016.

Kortheidshalve wordt voor alle resultaten verwezen naar de bijgevoegde MPV 2016 die in hoofdlijnen de volgende opbouw kent:
- Samenvatting en resultaten MPV op hoofdlijnen. Dit deel stelt de lezer in staat om de financiële resultaten op hoofdlijnen tot zich te nemen;
- Een toelichting en onderbouwing van het financiële resultaat van Vastgoed;
- Bijlagen, in een afzonderlijk document terug te vinden.

Beoogd effect
De voorliggende MPV 2016 geeft een financiële vertaling van het huidige gemeentelijke beleid/werkwijze binnen het economische klimaat. Twee keer per jaar tekenen we de resultaten op van de op dat moment vastgelegde planningen en overige uitgangspunten. Tegelijkertijd geeft de MPV 2016 een financiële doorkijk naar de toekomst, in een snel veranderende vastgoedbranche en met de aankomende wijzigingen van de regelgeving. De rapportage en uitkomsten van de MPV 2016 lopen mee in de planning van de beleidscyclus. Voor het eerst sinds 2008 zal er bij de perspectiefnota geen extra beslag worden gelegd op de Algemene Concernreserve. Het bedrijfsresultaat is weliswaar met € 1,8 mln. negatief en de voorzieningen moeten worden opgehoogd met € 3,5 mln., dus in totaal € 5,3 mln. Echter het risicoprofiel is ten opzichte van vorig jaar ook met € 4,5 mln. sterk afgenomen, wat door de dekking van het weerstandsvermogen gunstig is. Het weerstandsvermogen stijgt hierdoor naar een dekkingsgraad van 69% (beleidsmatige ondergrens is 50%).

Datum 15 maart 2016
Ons kenmerk OW16xx-xxxx

Argumenten

1.1 Gevormde voorziening Vastgoed

De hoogte van de voorziening per 31-12-2015 bedroeg € 26.483.598 (€ 26.266.038 incl. rente € 217.557). De omvang van de totaal noodzakelijke voorziening vastgoed bedraagt € 30.033.004 per 31-12-2015. Hierdoor moet er een bedrag van € 3.549.406 onttrokken worden uit de Algemene Concernreserve. De toename van de voorziening wordt vooral veroorzaakt door het afboeken van een gedeelte van het programma aan voorzieningen in de grondexploitatie Stadshagen, waarbij de Raad op 11 januari 2016 al over is geïnformeerd en heeft besloten.

2.1 De begrote inkomsten en uitgaven voor de grondexploitaties worden opnieuw vastgesteld.

Bij het openen van een grondexploitatie middels een raadsbesluit, wordt bij de start van een project het krediet vrijgegeven voor het maken van kosten en opbrengsten. Jaarlijks worden in de MPV de grondexploitaties herzien. In dit beslispunt worden de gewijzigde kredieten voor alle projecten opnieuw vastgesteld. In het bijlagenboek zijn de grondexploitaties financieel gepresenteerd.

3.1 Op basis van de risicomethodiek worden de risico's eenduidig bepaald

Voor de risicovolle projecten worden de projectrisico's middels een vastgestelde format jaarlijks bepaald en gewogen. De economische risico's worden berekend over de getotaliseerde cijfers van de MPV, dit na besluitvorming over de parameters in de Nota van Uitgangspunten voor de MPV (raadsbesluit 11 januari 2016). De economische en projectgebonden gewogen risico's bepalen de benodigde weerstandscapaciteit. Deze wordt afgezet tegen de aanwezige weerstandscapaciteit om zodoende het weerstandsvermogen van Vastgoed te bepalen (zie conclusie). Hiervan is uitgezonderd de positieve grondexploitatie Hessenpoort, die de risico's binnen het positieve geprognotiseerde resultaat opvangt.

Het project Hessenpoort heeft een verwacht positief resultaat op startwaarde van € 36,5 mln. met een eind jaar van exploitatie in 2045. De gewogen projectgebonden risico's van € 2,1 mln. en de gewogen economische risico's van 2,3 mln. zijn gewaardeerd voor in totaal € 4,4 mln. Deze risico's kunnen worden opgevangen binnen het projectresultaat.

4.1 De reserve vastgoed is de lopende rekening van Vastgoed

De financiële stand van zaken op korte termijn wordt bepaald door de Reserve Vastgoed. Dit kan ook wel de lopende rekening van Vastgoed genoemd worden. Elk jaar wordt op basis van de stand van de reservepositie bepaald hoe hoog het bedrag is wat afgedragen kan worden aan óf gestort moet worden vanuit de Algemene Concernreserve.
De stand van de reserve Vastgoed (jaarresultaat) per 31-12-2015 is € 5,3 mln. negatief. Het tekort wordt conform vastgesteld beleid onttrokken uit de Algemene Concernreserve.
De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

-	exploitatieresultaat van de Nniegg	-/-	€ 2,1 mln. negatief;
-	voorbereidingskredieten	-/-	€ 0,2 mln. negatief;
-	resultaat erfpacht en verhuurde gronden		€ 0,3 mln. positief;
-	verkoopresultaat, incidenteel		€ 0,2 mln. positief;
	Totaal	-/-	€ 1,8 mln. negatief.

Deze bedragen zijn niet direct herleidbaar in het overzicht van de stortingen en onttrekkingen van de Reserve Vastgoed in hoofdstuk 4 van de MPV 2015, omdat administratief deze verschillend verwerkt worden.
Het hierboven genoemde bedrag van € 1.774.983 samen met het ophogen van de voorziening van € 3.549.406, zoals genoemd bij besluit 1.1, is het financiële resultaat over 2015 en betreft in totaal € 5.324.390 negatief, waarvan wordt voorgesteld om dit bedrag te onttrekken uit de Algemene Concernreserve.

5.1 Weerstandvermogen
Conform het huidige beleid is het dit jaar niet nodig om het weerstandsvermogen vanuit de algemene middelen aan te vullen. Het weerstandsvermogen staat nu op 69% met een aanwezige weerstandscapaciteit van € 12.063.278.
Het te hanteren beleid gaat uit van een dekkingspercentage van minimaal 50%, met een minimum bedrag van € 10 mln.

In verband met de aanscherping van de BBV regelgeving en de lopende ontwikkelingen zoals in dit voorstel genoemd, is het aanvaardbaar en te verdedigen om enige reserve op te bouwen om fluctuaties van de risico's binnen de lopende grondexploitaties en consequenties van de aangescherpte regelgeving op te kunnen vangen. In samenhang hiermee moet ook de gevormde reserve Voorsterpoort worden betrokken. Op de volgende onderdelen zal er, nadat de wettekst officieel van kracht is, nadere analyse plaatsvinden, de strategie worden bepaald en worden er voorstellen neergelegd met bijbehorende consequenties;

- 10 jaarstermijn grondexploitaties
- Rentetoerekening
- Disconteringsvoet
- Kostentoerekening strategische gronden
- Waardering strategische gronden (met overgangsbepaling)

6.1 Accountant
De accountant heeft het college van B&W in december 2015 gerapporteerd over de bevindingen m.b.t. de tussentijdse controle over het jaar 2015 van de MPV activiteiten.

"*De grondexploitaties worden adequaat beheerst. Gebeurtenissen in de markt worden tijdig vertaald in (financiële) maatregelen. Daarbij wordt het college en raad regelmatig geïnformeerd over de stand van zaken (o.a. door een tussentijdse MPV). Aandachtspunten zijn de waardering van de NIEGG gronden (Stadshagen en Voorsterpoort), de kwalitatieve programmering in Stadshagen en het toegenomen risicoprofiel in de tussentijdse MPV. Daarnaast zullen wijzigingen in het BBV effect hebben voor de gemeente Zwolle (met ingang van 2016). Gemeente Zwolle heeft de aandachtspunten goed in beeld en neemt gericht actie.*"

De gronden van Stadshagen en Voorsterpoort (Nnieg gronden) hebben we dit jaar wederom extern laten taxeren en de resultaten in de MPV 2016 verwerkt. Binnen het project Stadshagen wordt er de eerste jaren ingezet om een kwaliteitsslag te maken door samen met de marktpartijen eerst de bestaande gebieden af te bouwen met een relatief gezien duurder woningbouwprogramma. De

risicoprofielen van alle projecten krijgen twee keer per jaar een update, waarin de laatste inzichten worden verwerkt en met beheersmaatregelen worden gemanaged.

7.1 Langjarige grondexploitaties

De aanscherping van de BBV richtlijnen kan mogelijk consequenties hebben voor langlopende grondexploitaties. Dit wordt verder toegelicht bij de paragraaf ontwikkelingen.
Samenvattend kan gesteld worden dat de gemeente de projecten Oude Mars en Hessenpoort niet in kleinere gebieden op kan delen aangezien:

a. Hessenpoort
- Flexibiliteit over een lange reeks van jaren, verschillende soorten kavels aan kunnen bieden, de klant heeft dus wat te kiezen;
- Hoofdinfrastructuur is (grotendeels) reeds aangelegd, dit kan alleen gefinancierd worden door een grote grondexploitatie;
- Zekerheid kunnen bieden voor nieuwe klanten, omgeving is op de markt om bebouwd te worden;
- Opdelen in kleinere grondexploitaties kan resulteren in een tekort op de grondexploitatie, dit i.v.m. reeds gedane investeringen;
- Er is geen concurrerende locatie elders in de stad die aan dezelfde randvoorwaarden voldoet.

b. Oude Mars
- Kavels in het topsegment zijn noodzakelijk voor de kwalitatieve ontwikkeling van de stad en voor de vestiging van bedrijven;
- Locatie moet een hoge kwaliteit uitstralen en een afrondend beeld schetsen m.b.t. de eindsituatie;
- Flexibiliteit is gewenst, belangstellenden moeten keuze hebben;
- Opdelen van de grondexploitatie zorgt voor een tekort, dit in verband met reeds gedane investeringen;
- Toekomstige kopers willen zekerheid dat in de nabije omgeving gelijksoortige kavels worden gerealiseerd;
- Er is geen concurrerende locatie elders in de stad.

Een uitgebreide argumentatie is terug te lezen op pagina 7 en 8 van de MPV 2016.

Ontwikkelingen

Zoals reeds bij de inleiding is vermeld, bereiden we ons voor op de voorstellen van de commissie BBV. In de nota van uitgangspunten is hier op onderdelen al op geanticipeerd, echter de situatie zal nadrukkelijk worden gevolgd en de consequenties in beeld worden gebracht.

"*De beoogde publicatiedatum van de nieuwe BBV-notitie grondexploitaties met de 'definitieve' wijzigingen is maart 2016. Die wijzigingen zullen formeel echter pas feitelijk definitief zijn per de publicatiedatum van het definitieve BBV Wijzigingsbesluit per (uiterlijk) 1 april 2016 (met terugwerkende kracht per 1 januari 2016).*"[1]

- Projecten met een langere looptijd dan 10 jaar

De gemeente Zwolle heeft de beschikking over twee grondexploitaties die een zeer lange looptijd kennen. Het betreft de projecten: bedrijventerrein Hessenpoort (2045) en woningbouw Oude Mars

[1] http://www.commissiebbv.nl/thema/grondexploitaties/

(2041). Voor deze projecten is de index voor de opbrengstenstijging (periode na 10 jaar) reeds op nul procent gezet, waardoor er een behoedzaam beeld wordt gecreëerd. In samenspraak met het projectmanagement van beide projecten is beschreven waarom er is gekozen voor een langlopende grondexploitatie. Uit het gesprek met de accountant is vooral duidelijk geworden dat het zich met name zal gaan richten óf er toereikende beheersmaatregelen worden getroffen bij (gemotiveerde afwijking), zoals afgesloten contracten en/of vastgelegde afspraken. Dit kan een risico opleveren. Zodra duidelijk is wat de definitieve wettekst wordt, zal er een strategie met scenario's worden voorbereid. Na vervolgoverleg met de accountant, zal er vóór de begrotingsbehandeling een besluit worden voorbereid, wat invloed kan hebben op de begroting.

- Rente in de grondexploitaties

De rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen. Tevens moet de disconteringsvoet gelijk worden gesteld met de toegerekende rentevoet. In de meerjarenplanning van de grondexploitaties wordt nu, conform besluit, gerekend met een rentepercentage van 3,5%, zijnde de omslagrente zoals in de begroting 2016-2019 is opgenomen. In beeld is gebracht wat de consequentie binnen de MPV is indien de rente daadwerkelijk richting 2% gaat, dit in het kader van de BBV / Vpb. Binnen de grondexploitaties zullen de resultaten met € 22,2 mln. toenemen en de voorziening voor de negatieve grondexploitaties neemt af met € 1,1 mln. De financiële consequentie voor de begroting is meegenomen bij de PPN.
Onder de nieuwe BBV regels gaat de renteverrekening met de grexen o.b.v. de werkelijke rente. Dit betekent dat er een reëel risico ontstaat op de hoogte van de toe te rekenen rente. Het voorstel is om voor de risicoparagraaf MPV rekening te houden met een renterisico van: 0,2% in 2016, 0,3% in 2017, 0,4% in 2018 en 0,5% in 2019. Daarbij wordt rekening gehouden met een wegingsfactor van 50%, conform het algemene weerstandsvermogen, en als scenario in beeld gebracht. Deze percentages zijn afgeleid van het rente-effect van 1% op de algemene financiering. Het risico bij de algemene financiering zit in de her te financieren c.q. nieuw aan te trekken langlopende leningen en in kasgeldleningen (kort geld). Het huidige economisch risico van € 5,3 mln. zal door deze wijziging dan met ca. € 0,8 mln. toenemen.

- Afschaffing van de NIEGG

Nadrukkelijk volgen we het voorstel tot afschaffing van de NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden) in het BBV. Hoewel er wordt gesproken over een overgangsbepaling, die een looptijd zal hebben tot 31 december 2019, kan dit gevolgen hebben voor de financiële positie van de gemeente. De marktwaarde van deze gronden moet worden afgezet tegen de dan geldende bestemming. Indien een duurzame waardevermindering wordt vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering. Dit brengen we in verband met de omgevingsvisie en zodra daar inzicht op is, zal de gewenste strategie met scenario's ter besluitvorming worden voorgelegd.

- De jaarlijkse exploitatielasten van de Nniegg

Het in bezit hebben van grond brengt kosten met zich mee. Enerzijds voor beheer en onderhoud en anderzijds door rentelasten op de boekwaarde. Deze jaarlijkse exploitatielasten werden tot en met 2015 gedekt uit de bestemmingsreserve exploitatie gronden, die jaarlijks voor ca € 2,2 mln. (boekwaarde van 63 mln. * 3,5% rente) werd aangevuld. Ter verbetering van de financiële positie is besloten om het nadelig Nniegg resultaat structureel in de begroting te verwerken. Deze

bestemmingsreserve is bij het besluit van de raad op 13 november 2015 over de begroting 2016 opgeheven. De vrijvallende middelen zijn hierbij ingezet ter versterking van het weerstandsvermogen.

- Grondvoorraadbeleid NIEGG gronden

De gemeente heeft veel grond in eigendom, bestaande uit NNIEGG en voorraad gronden. De NNIEGG bestaat uit gronden waarvoor een stellig voornemen bestaat om deze binnen tien jaar te ontwikkelen. De voorraad gronden bestaat uit gronden die in het verleden zijn verworven op basis van beleidsdoelen voor de langere termijn, met name toekomstig ontwikkelingsareaal voor woningbouw (structuurplan).

- Omgevingsvisie / paragraaf Grondbeleid

De herijking van de structuurvisie (omgevingsvisie treedt in 2018 in werking) zal zich meer gaan richten op het proces om te komen tot een organische gebieds- en locatieontwikkeling en de rol van de gemeente daarbinnen. De paragraaf grondbeleid zal een visie geven hoe de doelstellingen van de programma's, zoals ze staan opgenomen in de begroting, kunnen worden gerealiseerd. Een aanzet hiertoe zal binnenkort met de Raad worden gedeeld.

- Ladder duurzame verstedelijking

In oktober 2012 is de zogenaamde 'ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Deze 'duurzaamheidsladder' heeft tot gevolg dat er een aantal aanvullende eisen worden gesteld aan de onderbouwing van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt. In het brede kader hebben gemeenten en provincie in 2014 de Regionale Woonvisie West-Overijssel vastgesteld. Hierin staan onze gezamenlijke ambities en een visie op wonen voor de regio. In 2015 zijn de gezamenlijke visie en ambities geconcretiseerd tot woonafspraken. Deze afspraken zijn opgenomen in een samenwerkingsovereenkomst en een programmeringsdocument. De raad is hier in januari 2016 middels een informatienota over geïnformeerd.

Daarbij wordt nog opgemerkt dat bij plannen met een uitwerkingsplicht en wijzigingsbevoegdheden nog een afweging in het kader van de Ladder en/of uitvoerbaarheid/goede ruimtelijke ordening moet plaatsvinden. Dus een blijvende monitoring op de regionale afspraken is hierbij essentieel, dit om te voorkomen dat bestaande projecten juridisch worden gedwarsboomd op uitvoering. De belangen van de bestaande (contract)afspraken moeten worden gerespecteerd, dit ter voorkoming van mogelijke claims.

- Wet Vennootschapsbelasting

De invoering van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven per 1 januari 2016 is een feit. Naar aanleiding van de handreiking Vennootschapsbelasting, gepubliceerd in november 2015 door het SVLO[2], heeft er een inventarisatie plaatsgevonden, met ondersteuning van een fiscaal jurist. De conclusie hierbij is dat de gemeente Zwolle zeker door de ondernemerspoort gaat. Dit betekent dat de gemeente Zwolle Vpb plichtig wordt en jaarlijks belasting moet gaan betalen over de toekomstige jaarwinst uit grondexploitaties. De toekomstige cash flow van de huidige grondexploitaties zijn na 2017 jaarlijks positief. Op dit moment vindt op landelijk niveau nog overleg plaats over de concrete uitwerking van de belastingplicht en de (on)mogelijkheden. Toekomstige belastingaanslagen zullen voor de gemeente als één aanslag worden aangemerkt. Binnen de MPV

[2] Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden

2016 zijn geen reserveringen, claims of voorzieningen aanwezig om toekomstige belastingaanslagen financieel op te vangen.

- Risico's en onzekerheden

In hoofdstuk 5 van de MPV 2016 wordt er aandacht gegeven aan de risico's en onzekerheden rondom de grondexploitaties en het (mogelijke) financiële effect hiervan op weerstandsvermogen en reserves. Het financiële effect zal worden opgenomen in de toelichting op de grondexploitaties in de jaarrekening. Nadere onderbouwing van de mutaties maakt hier onderdeel vanuit.

De nog op te stellen Omgevingsvisie schetst straks een integrale ontwikkelingsrichting van de stad voor de lange termijn. Op basis hiervan kunnen we bepalen welke gronden we voor welke beleidsdoelen moeten aanhouden en welke gronden we kunnen gaan afstoten.
De omgevingsvisie is een verplicht instrument uit de Omgevingswet. Deze wet zal naar verwachting op 1-1-2018 in werking treden. In de loop van 2016 zullen we analyseren welke gemeentelijke grondposities nog passen in de langere termijn ontwikkeling van de stad. Voor de gronden die niet meer nodig zijn in het kader van de Omgevingsvisie zal per perceel een (financiële) afweging worden gemaakt voor het blijven exploiteren of verkopen. Eventuele verkoop leidt tot boekwaarderesultaten. Of dat feitelijk leidt tot boekwinsten, zal afhangen van de boekwaardes van de betreffende gronden en de te realiseren bestemmingen.

Op de kortere termijn krijgen we voor wat betreft de NNIEGG echter al te maken met aanstaande beleidswijzigingen op grond van de BBV. We gaan in 2016 na wat de belangrijkste (beleids)gevolgen zullen zijn. Daarnaast heeft de Raad op 14 november 2014 de motie "duurzame aanwending van Niegg-grond met positieve businesscase" aangenomen. De raad verzoekt het college een visie op te stellen op het economisch en ecologisch duurzaam aanwenden van Niegg-grond in Zwolle en die te voorzien van een concreet plan aanpak met substantiële stappen.

De uitvoering van deze motie pakken we eveneens op in 2016, vanzelfsprekend in samenhang met de beleidswijzigingen NNIEGG als ook de nog op te stellen Omgevingsvisie. Uit deze integrale analyses zal dan blijken welke gronden wij op korte termijn kunnen gaan afstoten. In de loop van 2016 komen wij met beleidsvoorstellen over de wijze waarop wij omgaan met onze grondvoorraad, inclusief de NNIEGG.

- Grondprijsontwikkelingen

In 2014 is ervoor gekozen om twee instrumenten, met een totale waarde van 7 mln. te introduceren.
Per 31-12-2015 zijn nog de volgende bedragen beschikbaar:
A Voorziening voor grondprijsontwikkelingen van € 5,0 mln.
B Stimuleringsreserve woningbouw van in totaal € 1,8 mln.
Ten opzichte van het besluit bij de Nota van Uitgangspunten 2016 hebben zich hier geen wijzigingen voorgedaan.

Datum 15 maart 2016
Ons kenmerk OW16xx-xxxx

Conclusies

Ontwikkeling totaalresultaat grondexploitaties
Het totale resultaat van alle exploitaties is verslechterd met € 7,6 mln. Dit komt vooral door het afboeken van het programma voorzieningen en het niet meer hanteren van een opbrengstenstijging voor die projecten met een langere looptijd dan tien jaar. De grondexploitatie Stadhagen (afboeking voorzieningen) en de Nota van Uitgangspunten MPV (opbrengststijging laten vervallen na het 10e jaar) zijn specifiek in de Raad behandeld. Door deze wijzigingen en de herzieningen van alle grondexploitaties is het resultaat op de lange termijn € 33,4 mln. positief. Dit positieve resultaat wordt volledig veroorzaakt door de grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars.

Exploitatieresultaat
Het bedrijfsresultaat van het afgelopen boekjaar is € 1,8 mln. negatief en om de voorzieningen op lopende grondexploitaties op peil te houden is een extra bedrag noodzakelijk van € 3,5 mln., in totaal een onttrekking van de reserve vastgoed met € 5,3 mln.
Het bedrijfsresultaat wordt o.a. veroorzaakt door het positieve resultaat op de exploitatie van de erfpacht / verhuurde gronden van € 0,3 mln. Echter, door de noodzakelijke (jaarlijkse)storting in de reserve Nniegg van € 2,1 mln. wordt het saldo negatief. Deze storting betreft het laatste jaar. Vanaf 2016 wordt het resultaat op de Nniegg exploitatie structureel in de begroting opgevangen, dit conform raadsbesluit bij de begroting 2016 van 13 november 2015.

Reserves en voorzieningen
In onderstaande tabel zijn de reserves samengevat.

Reserves en voorzieningen		MPV 2016		MPV 2015
Voorziening Vastgoed (geoormerkt geld tekortplannen)	€	30.033.004	€	26.266.038
Bestemmingsreserve Nniegg	€	-	€	8.075.688

Tabel 1: Reserves en voorzieningen

De voorzieningen zijn toegelicht onder argument 1.1 en in paragraaf 4.2 in de MPV 2016.

Weerstandsvermogen
Met het exploiteren van (bouw) grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar zijn er ook risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de relatief hoge boekwaarden, geprognosticeerde omzetten en hoge nog te genereren opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. De regels omtrent de risicosystematiek en het bijbehorende niveau van het weerstandsvermogen van de afdeling Vastgoed zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid 2009 – 2013 en de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2011 – 2014. Beide nota's krijgen in 2016 een herijking. Tegenover de risico's die zich voor kunnen doen moet minimaal 50% dekking aanwezig zijn. Dit wordt weergegeven in het weerstandsvermogen.
Het beleid voor het weerstandsvermogen gaat uit van de begrippen vereiste weerstandscapaciteit en aanwezige weerstandscapaciteit. In het overzicht hieronder is een korte omschrijving gegeven van de betekenis van deze begrippen.

Datum 15 maart 2016
Ons kenmerk OW16xx-xxxx

Weerstandsvermogen:
De verhouding tussen de aanwezige en vereiste weerstandscapaciteit.
Vereiste weerstandscapaciteit:
Het risicobedrag dat periodiek bepaald wordt op basis van een inventarisatie en financiële vertaling van risico's .
Aanwezige weerstandscapaciteit:
Het vrij besteedbare geld dat de gemeente gereserveerd en beschikbaar heeft om tegenvallers op te vangen.

Conform beleid moet het weerstandsvermogen een dekkingsgraad hebben van minimaal 50% en maximaal 100%. Daarbij wordt een ondergrens van minimaal € 10 mln. gehanteerd voor de aanwezige weerstandscapaciteit. Bij de begroting 2016 is dit bedrag, in verband met de berekening van de tussentijdse MPV, aangevuld met 6,2 mln. tot in totaal € 17,4 mln. Na afboeking van het jaarresultaat van € 5,3 mln. resteert € 12,1 mln. Daar tegenover moet het risicoprofiel worden afgezet met € 17,4 mln., waar minimaal 50% van gedekt moet zijn, met een ondergrens van € 10 mln..
Het berekende weerstandsvermogen in de MPV 2016 is 69%. Dit betekent dat 69% van de risico's gedekt kunnen worden uit de aanwezige middelen. Dit voldoet aan de minimale eis van 50%. Er is geen extra dekking noodzakelijk vanuit de Algemene Concernreserve.

Financiële opbouw bovengenoemde cijfers

In onderstaande tabel is een financiële weergave gegeven van de berekening van het weerstandsvermogen.

Aanwezige weerstandscapaciteit			**Weerstandsvermogen**
Reserve Vastgoed na verrekening Voorzieningen	€	5.324.390-	
Storting concern naar Reserve Vastgoed	€	-	
Weerstandsreserve vastgoedrisico's (concern)	€	6.968.668	
Extra storting PPN (raadsbesluit 15 juni 2015)	€	4.260.000	
Extra storting Begroting 2016 (raadsbesluit 13 november 2015)	€	6.159.000	
Benodigd kapitaal voor WV van 50%			
Totaal aanwezige weerstandscapaciteit	**€**	**12.063.278**	
Vereiste weerstandscapaciteit			**69,3%**
Economische risico's	€	5.345.669	
Economische risico's Hessenpoort (gewogen)	€	2.313.271-	
Projectgebonden risico´s (rood) 75%	€	10.338.660	
Projectgebonden risico's (oranje) 50%	€	5.278.278	
Projectgebonden risico's (groen) 25%	€	849.734	
Projectgebonden risico's Hessenpoort (gewogen)	€	2.079.959-	
Totaal vereiste weerstandscapaciteit	**€**	**17.419.111**	

Tabel: weerstandsvermogen

Conclusie weerstandsvermogen:

1. Het weerstandsvermogen is toereikend voor het opvangen van de risico's;
2. De aanwezige weerstandscapaciteit is € 12,1 mln. (€ 17,4 - € 5,3 mln.). Hiertegenover staat De vereiste weerstandscapaciteit van € 17,4 mln. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de vereiste weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen is 0,69. Dit betekent dat 69,3% van de risico's kunnen worden gedekt;
3. In de Algemene Concernreserve is een weerstandsreserve vastgoedrisico's aanwezig van € 11,2 mln., opgebouwd uit jaarrekening 2014 ad € 6.968.668 en storting PPN ad € 4.260.000;
4. Bij de begroting 2016 is een bedrag van € 6.159.000 toegevoegd aan de weerstandsreserve vastgoedrisico's (Algemene Concernreserve);
5. De economische risico's zijn afgenomen doordat er geen grondexploitaties dit jaar zijn toegevoegd en bij de lopende exploitaties zitten we een jaar dichter bij de einddatum;
6. De vereiste weerstandscapaciteit (alle risico's) zijn t.o.v. 2015 met € 5,1 mln. gedaald (€ 22,5 - € 17,4 mln.);
7. De projectgebonden en economische risico's van de positieve grondexploitatie Hessenpoort van € 4,4 mln. (economische risico € 2,3 en projectgebonden risico van € 2,1 mln.) wordt binnen het project opgevangen;
8. De reserve Vastgoed sluit per 31-12-2015 af met een negatief saldo van € 1,8 mln. (inclusief storting t.b.v. voorzieningen van € 3,5 mln. is dit € 5,3 mln.);
9. De aanwezige weerstandscapaciteit is € 12,1 mln. en de minimaal noodzakelijke bedrag is € 10,0 mln.

Op 11 januari 2016 heeft de Raad het besluit genomen over de Nota van Uitgangspunten 2016 en over aanpassing van het programma Voorzieningen in het project Stadshagen. De prognose was dat er aanvullende middelen noodzakelijk waren om het weerstandsvermogen weer aan te vullen. Inmiddels zijn alle projecten herzien. Het jaarresultaat komt t.o.v. de nota van uitgangspunten minder negatief uit, wat voor een groot deel wordt veroorzaakt door de lagere benodigde voorziening voor het project Stadshagen, wat verklaard wordt door de gunstige verkoopresultaten over 2015 en naar beneden bijgestelde investeringen. Verder zijn de risico's bij een aantal projecten gedaald, wat een gunstig effect heeft op het noodzakelijke weerstandsvermogen.

Risicomanagement
In de voortgangsrapportage projecten (VP) worden alle projecten inhoudelijk toegelicht, ook voor wat betreft de risico's. In de MPV 2016 wordt inzicht gegeven in de (financiële) samenhang tussen de grondexploitatie, het risicoprofiel en de beheersing van de risico's. Op deze manier kan er een onderbouwing en toelichting worden gegeven op de mutaties. Dit jaar wordt een eerste stap gezet om hier een verbinding in te leggen. In de tabel hieronder zijn de grootste mutaties t.o.v. vorig jaar in beeld gebracht.

Risico´s	MPV 2016	MPV 2015	Verschil
Stadshagen	€ 3.120.000	€ 5.711.914	€ 2.591.914
Voorsterpoort (NNIEGG deel)	€ 888.300	€ 2.513.500	€ 1.625.200
Kamperpoort Katwolderplein	€ 746.832	€ 1.141.719	€ 394.887
Oude Mars	€ 4.612.500	€ 5.010.000	€ 397.500
Kraanbolwerk	€ 2.897.625	€ 2.494.875	€ 402.750-
Dorpsplan Wythmen	€ 1.172.750	€ 804.750	€ 368.000-
Totaal risicobedrag	**€ 13.438.007**	**€ 17.676.758**	**€ 4.238.751**

De totale gewogen projectgebonden risico's zijn afgenomen met € 4,5 mln. In bovenstaande tabel genoemde projecten vertegenwoordigen meer dan 90%. Hieronder worden de mutaties in de projecten kort toegelicht:

- Stadshagen: Het resultaat van de grondexploitatie verslechtert met € 4,4 mln., terwijl het risicoprofiel met € 2,6 mln. verbeterd. Omdat het lagere programma aan voorzieningen in de grondexploitatie is opgenomen, hoeft daar bij het bepalen van het risicoprofiel geen rekening mee worden gehouden.
- Voorsterpoort (NNIEGG deel): De gronden zijn opnieuw getaxeerd, waardoor het risico afneemt. Deze gronden zijn opgenomen in de totale voorraad gronden Nniegg, waarvoor een voorziening is getroffen.

Datum 15 maart 2016
Ons kenmerk OW16xx-xxxx

- Kamperpoort (Katwolderplein): Het resultaat is nagenoeg gelijk gebleven, maar het risicoprofiel neemt af met € 0,4 mln., mede door de voortgang op het project.
- Oude Mars: Het resultaat verbetert met € 0,8 mln. door een snellere fasering en het risico neemt af met € 0,4 mln. door een gewijzigde fasering en koppeling met de mutatie in de parameter voor opbrengstenstijging.
- Kraanbolwerk: Het negatieve resultaat verbetert met € 0,1 mln., echter de risico's nemen toe met € 0,4 mln., door onder meer tijdelijke maatregelen, schade en sanering.
- Dorpsplan Wythmen: De grondexploitatie is bevroren en blijft daardoor nagenoeg gelijk. Het risicoprofiel is wel toegenomen met € 0,4 mln., mede door de onzekerheid over de ontwikkeling.

Risico's
Voor een nadere toelichting van de risico's binnen de grondexploitaties, zie hoofdstuk 5 in het rapport Meerjaren Prognose Vastgoed 2016.

Financiën
Met besluitpunt 6 kan er sprake zijn van een storting in de Algemene Concernreserve. De hoogte hiervan is afhankelijk van de uitkomsten van dit besluitpunt.

Communicatie
Deze MPV zal meelopen met de planning en besluitvorming van de beleidscyclus 2016.

Vervolg
De resultaten van de MPV 2016 worden verwerkt in de jaarrekening 2015.

Openbaarheid
Dit voorstel en bijbehorende MPV 2016 zijn openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris a.i.

Datum 15 maart 2016
Ons kenmerk OW16xx-xxxx

Besluit

Jaargang	2016
Nummer	1
Onderwerp	MPV 2016

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d.

Besluit:

1. De voorziening Vastgoed te verhogen met een bedrag van € 3.549.406;
2. De gepresenteerde grondexploitaties en voorbereidingskredieten vast te stellen;
3. Een risicobedrag op te nemen voor de economische risico's ad. € 3.032.398 en voor de projectgebonden risico's ad. € 14.386.713;
4. Op basis van bovenstaande beslispunten in te stemmen met de MPV en het financiële jaarresultaat van Vastgoed per 31 december 2015 ad € 5.324.390 nadelig en conform het huidige beleid te onttrekken uit de Algemene Concernreserve;
5. In samenhang met de uitkomsten van de jaarrekening, de eerste berap 2016 en de perspectiefnota 2017-2020 bepalen wat het vereiste weerstandsvermogen van Vastgoed kan worden;
6. Kennis te nemen van de tussentijdse controle van de accountant m.b.t. de MPV activiteiten;
7. Kennis te nemen van de reeds lopende langjarige grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars en deze als zodanig te handhaven;
8. Kennis te nemen van de lopende (vastgoed)ontwikkelingen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van

de voorzitter,

de griffier,

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 29-03-2016

besluit:

1. De voorziening Vastgoed te verhogen met een bedrag van € 3.549.406;
2. De gepresenteerde grondexploitaties en voorbereidingskredieten vast te stellen;
3. Een risicobedrag op te nemen voor de economische risico's ad. € 3.032.398 en voor de projectgebonden risico's ad. € 14.386.713;
4. Op basis van bovenstaande beslispunten in te stemmen met de MPV en het financiële jaarresultaat van Vastgoed per 31 december 2015 ad € 5.324.390 nadelig en conform het huidige beleid te onttrekken uit de Algemene Concernreserve;
5. In samenhang met de uitkomsten van de jaarrekening, de eerste berap 2016 en de perspectiefnota 2017-2020 bepalen wat het vereiste weerstandsvermogen van Vastgoed kan worden;
6. Kennis te nemen van de tussentijdse controle van de accountant m.b.t. de MPV activiteiten;
7. Kennis te nemen van de reeds lopende langjarige grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars
en deze als zodanig te handhaven.
8. Kennis te nemen van de lopende (vastgoed)ontwikkelingen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

Zwolle

Meerjaren Prognose Vastgoed 2016

1 Inhoudsopgave

Inleiding 4

Leeswijzer 4

2 Samenvatting en conclusies 5

2.1 Context MPV 5

2.1.1 Grondprijzen 6

2.1.2 Afsluiten grondexploitaties 6

2.1.3 Wet- en regelgeving BBV 7

2.1.4 Wet- en regelgeving Vennootschapsbealsting (Vpb) 9

2.1.5 Verkoop gronden 9

2.2 Financiële stand van zaken 10

2.2.1 Samenvatting resultaten financiële positie grondbedrijf 10

2.2.2 Resultaat grondexploitaties 10

2.2.3 Reserve, voorziening en bestemmingsreserve Vastgoed 10

2.2.4 Risico's 12

2.2.5 Weerstandsvermogen 13

3 Verwacht resultaat grondexploitaties 15

3.1 Complexen 15

3.1.1 *In exploitatie genomen gronden* 15

3.1.2 *Binnenkort af te sluiten complexen* 15

3.1.3 *Toekomstige grondexploitaties* 15

3.2 Financieel resultaat complexen 16

3.2.1 Totaal beeld 16

3.2.2 Inleiding 17

3.2.3 In exploitatie genomen complexen 17

3.2.4 Binnenkort af te sluiten complexen 17

3.2.5 Toekomstige exploitaties (voorbereidingskredieten) 18

3.2.6 Resumé financieel overzicht complexen 18

3.3 Analyse resultaten complexen ... 19
3.3.1 Analyse resultaten woningbouw ... 19
3.3.2 Analyse resultaten bedrijventerreinen en kantoren ... 21
3.3.3 Analyse resultaten herstructurering ... 22
3.3.4 Analyse resultaten particuliere grondexploitaties ... 23
3.3.5 Analyse resultaten binnenkort af te sluiten complexen ... 23
3.3.6 Analyse resultaten toekomstige exploitaties ... 24
3.4 Financieel resultaat Nog niet in exploitatie genomen gronden (Nniegg) ... 24
3.4.1 Verloop boekwaarde Nniegg-gronden ... 24
3.4.2 Waardering Nniegg-gronden per 31-12-2015 ... 25
3.4.3 Jaarlijks exploitatieresultaat Nniegg-gronden ... 25
3.4.4 Jaarlijks exploitatieresultaat erfpachtgronden en recht van opstal ... 26
4 Reserves, voorzieningen en bestemmingsreserve Vastgoed ... 27
4.1 Reserve Vastgoed ... 27
4.1.1 Reserve Vastgoed per 31-12-2015 ... 27
4.1.2 Ontwikkeling reserve Vastgoed komende 4 jaar ... 28
4.2 Voorziening Vastgoed ... 29
4.3 Bestemmingsreserve Nniegg ... 29
5 Risico's in relatie tot weerstandsvermogen ... 30
5.1 Risico's ... 30
5.1.1 Projectgebonden risico's ... 30
5.1.2 Economische risico's ... 31
5.2 Weerstandsvermogen ... 32
5.2.1 Aanwezige weerstandscapaciteit ... 33
5.2.2 Vereiste weerstandscapaciteit ... 34
5.2.3 Weerstandsvermogen ... 35
Bijlage 1: Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed 2016 ... 36

Inleiding

Voor u ligt de Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016. De MPV doet verslag van de financiële effecten van het gevoerde beleid. Beleidskeuzes over het faciliteren van initiatieven in het ruimtelijk domein, visies, plannen en projecten vinden plaats in de daarvoor geëigende gremia. De uitkomsten van de MPV kunnen vanzelfsprekend wel belangrijke input zijn voor eventuele beleidswijzigingen.

Leeswijzer

In deze leeswijzer wordt aangegeven welke inhoudelijke gegevens gewijzigd zijn en waar deze in de MPV terug te vinden zijn.

Hoofdstuk 2 begint met de samenvatting en conclusies. In dit hoofdstuk wordt informatie gegeven over de context van de MPV en een samenvatting van de financiële stand van zaken. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens verder met een gedetailleerde onderbouwing van de resultaten van de complexen. Vervolgens gaat hoofdstuk 4 in op de reserve Vastgoed, de voorziening en de bestemmingsreserve Vastgoed.

In hoofdstuk 5 van dit document wordt uitgebreid stilgestaan bij de methode voor het bepalen van de risico's en het weerstandsvermogen. Daarbij wordt de relatie tussen deze twee begrippen uitgelegd. Dit beleid is verankerd in de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen.

De MPV wordt ondersteund met verschillende bijlagen, zoals de afzonderlijke grondexploitaties van alle complexen, resultaat erfpachtgronden en recht van opstal e.a.. De bijlagen worden als apart document bijgevoegd.

2 Samenvatting en conclusies

2.1 Context MPV

Gemeenten rapporteren dat ze in 2015 tot en met het vierde kwartaal € 1,8 miljard euro aan bouwgrond hebben verkocht. Dit is 28% meer grond dan in dezelfde periode van 2014. Het lijkt er op dat gemeenten kunnen profiteren van het herstel op de woningmarkt. Gemeenten hebben een positief saldo gerealiseerd van ca. € 0,525 miljard. In voorgaande jaren hebben gemeenten voor de vaststelling van de jaarcijfers nog extra verlies genomen, omdat de situatie er slechter uitzag dan gedacht. In 2015 en 2016 zou dat weer kunnen gebeuren omdat de boekhoudregels vanaf 2016 worden / zijn aangescherpt en de effecten hiervan waarschijnlijk reeds zichtbaar zullen worden in de jaarrekening over 2015 en anders in 2016.[1]

Het afgelopen jaar kenmerkt zich vooral doordat er weer beweging komt in de markt, zeker voor woningbouw. Marktpartijen, creatieve schakels uit de vastgoedbranche en particulieren durven weer te investeren en (beperkt) risico te nemen. De bouwaanvragen nemen toe en er wordt ook daadwerkelijk gebouwd. Deze signalen zetten zich nu voor het 2e jaar door en zijn positief te noemen, zonder daarbij vooralsnog grote financiële resultaten binnen de grondexploitaties waar te nemen. De nieuwbouw aan woningen laat t.o.v. 2013 een goede stijging zien, dit geldt overigens nog niet voor de overige vastgoed programma's.

Dit rapport geeft een weerslag van de stand van zaken per 1-1-2016. Voor het meer beleidsmatige en strategische aspect rond de MPV verwijs ik u naar het raadsvoorstel, waarin alle belangrijke ontwikkelingen kort en bondig worden toegelicht.
Deze MPV 2016 is behoudend van aard, maar wel anticiperend op ontwikkelingen. Ook dit jaar heeft zich nog een flinke afboeking voorgedaan en wel op het vastgoedprogramma Voorzieningen. Dit nadat zowel uit intern als extern onderzoek werd geconstateerd dat er een overprogrammering in de grondexploitaite aanwezig was op dit vastgoedonderdeel. Door signalen uit de markt op te pakken en te onderzoeken, ontstaat er een goed fundament om (mogelijke) structurele wijzigingen bij vastgoedontwikkelingen snel en grondig te analyseren en te vertalen naar nieuwe scenario's en voorstellen ter besluitvorming voor te leggen.

Verder is er veel aandacht voor de aanscherping van de naderende wet- en regelgeving vanuit de commissie BBV (Besluit Begroting en verantwoording) en de invoering van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven per 1 januari 2016.

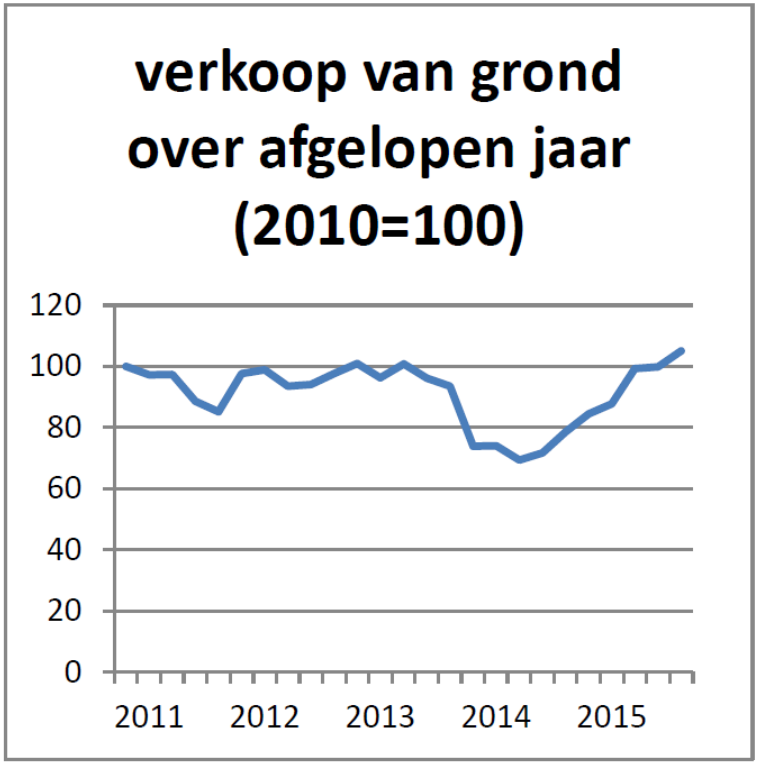

bron: OTB op basis Iv3 gegevens gemeenten verzameld door CBS

[1] Financiële gegevens bouwgrondexploitatie, TU Delft , OTB d.d. 24 febr. 2016

2.1.1 Grondprijzen

Bij de behandeling van de nota van uitgangspunten 2014 is er besloten om 2 instrumenten in te zetten:
A Voorziening voor grondprijsontwikkelingen van € 5 mln.
B Stimuleringsreserve van € 2,0 mln.

A Grondprijsontwikkelingen

Bij de behandeling van de MPV is ervoor gekozen om het effect van lagere grondprijzen (minder opbrengst vanwege meer verkopen tegen de ondergrens van onze bandbreedte) voor vier jaar te verwerken in de grondexploitatie. Dit zou betekenen dat na het 4e jaar (in 2017) het effect van lagere grondprijzen in 1 jaar goed gemaakt zou moeten worden. Deze schoksgewijze verhoging van de grondprijzen in 2017 is niet reëel. Aannemelijk is dat, nu de economie enigszins aan gaat trekken, de grondprijzen zullen stijgen. Echter, de verwachting is dat deze stijging geleidelijker plaats zal vinden dan nu is opgenomen. Hoe deze stijging verloopt is moeilijk te voorspellen, maar wordt jaarlijks bij de nota van uitgangspunten gemonitord met verschillende scenario's en vertrouwelijk aan de raad gepresenteerd. De raad heeft in 2014 besloten om een voorziening in te stellen van € 5,0 miljoen voor grondprijsontwikkelingen. Scenario onderzoek over de hoogte van de grondprijzen in het najaar van 2015 (bij de nota van uitgangspunten 2015 toegelicht) heeft aangetoond dat het wenselijk is om deze voorziening te handhaven. Deze voorziening wordt ingezet om de effecten op lange termijn van de grondprijsontwikkelingen op te vangen.

B Stimuleringsreserve

De stimuleringsreserve is verwerkt conform de vertrouwelijke bijlage bij de nota van uitgangspunten.
Hiervoor is oorspronkelijk een bedrag van € 2,0 mln. gereserveerd. Bij twee projecten is inmiddels de stimuleringsreserve ingezet en hebben in totaal een bijdrage ontvangen van € 0,16 mln., waardoor er in totaal nog een bedrag van ca. € 1,84 mln. is gereserveerd. Aangezien de onderbouwing van de stimuleringsbijdrage van invloed is op de nog te voeren onderhandelingen verwijzen we naar de vertrouwelijke bijlage bij de nota van uitgangspunten (besluit 11 januari 2016) voor een verdere onderbouwing. Een gedeelte van het totale budget is in 2014 gealloceerd binnen het project Stadshagen om de bouw van beleggershuurwoningen te stimuleren voor een periode van drie jaar. In 2016 is deze stimuleringsmaatregel ook nog voorhanden.

2.1.2 Afsluiten grondexploitaties

In deze MPV is de grondexploitatie Voorsterpoort (Spoolderwerk) afgesloten en is het resultaat ad € 5,7 mln. ten gunste van de reserve Voorsterpoort gebracht (conform raadsbesluit).

Complex binnenkort af te sluiten (BATSC)

De nog te maken kosten uit de afgesloten grondexploitaties zijn twee jaar geleden ondergebracht in het nieuwe (verzamel) complex NUTVW. De resterende nog uit te geven gronden uit de afgesloten projecten zijn tevens ondergebracht in dit complex. Uitgangspunt hierbij is dat de gronden met een reële boekwaarde worden overgeheveld. De prognose is dat deze werkzaamheden in 2018 zijn afgerond.
Het exploitatieresultaat van het complex BATSC bedraagt ca. € 1,4 mln. positief.

Binnenkort af te sluiten complexen	boekwaarde per 1-1-2016	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Nog te realiseren rente	Exploitatieresultaat Eindwaarde	Exploitatieresultaat Startwaarde	Exploitatieresultaat + / -	eind jaar
59 Noordereiland	€ 1.479.546-	€ 1.216.937	€ 177.903	€ 75.834-	€ 516.346-	€ 465.714-	winst	2018
123 Forelkolk	€ 83.491	€ 275.669	€ 406.650	€ 2.250-	€ 49.740-	€ 46.433-	winst	2017
504 Complex NUTVW	€ 992.878-	€ 646.009	€ 508.187	€ 100.964-	€ 956.020-	€ 862.275-	winst	2018
Totaal af te sluiten complexen	**€ 2.388.933-**	**€ 2.138.615**	**€ 1.092.740**	**€ 179.047-**	**€ 1.522.105-**	**€ 1.374.422-**	**winst**	

2.1.3 Wet- en regelgeving BBV

Op het moment van schrijven van dit rapport zijn de nieuwe regels nog niet verwerkt in de nieuwe wet. Deze wet zal met terugwerkende kracht (1-1-2016) gaan gelden. Op één onderdeel hebben we hier reeds op geanticipeerd. Voor de exploitaties die een looptijd hebben van langer dan 10 jaar wordt er geen opbrengstenstijging meer gehanteerd. Dit heeft consequenties voor de toekomstige resultaten. Echter aangezien het winstgevende grondexploitaties betreft (Hessenpoort en Oude Mars), heeft dit niet direct financiële consequenties op het huidige MPV resultaat omdat het een winst op termijn betreft. Er worden uitsluitend voor verliesgevende exploitaties voorzieningen getroffen. Nauwlettend worden de ontwikkelingen gevolgd en zodra hier duidelijkheid over is zal er contact worden gezocht met de accountant om de aanscherpingen nader te bestuderen, scenario's voor te leggen en standpunten over in te nemen.

Voor beide projecten is gevraagd om aan te geven op welke gronden het verantwoord is om de grondexploitaties met een looptijd van langer dan tien jaar operationeel te houden. Deze argumentatie is besproken met de accountant, waarbij geconstateerd wordt dat er op dit moment nog bewegingsvrijheid zit in de intepretatie van de aanscherpende regelgeving op dit onderdeel van de BBV.

2.1.3.1 Hessenpoort

Het ontwikkelen van bedrijfsterreinen is niet te vergelijken met het ontwikkelen van een woningbouwlocatie c.q. een woonwijk. Bij een woningbouw ontwikkeling gaat het veelal om een massaproduct, met elementen, hoewel divers, meestal klein van omvang en die in een regelmatig patroon op een groot ontwikkelgebied in een korte tijd kunnen worden uitgerold. Bij bedrijfsterreinen is het tegendeel aan de hand. Hier gaat het meestal om een reeks van zelfstandige ontwikkelingen, zeer verschillend van karakter (denk aan milieueisen) en omvang, die ook nog vaak over een langere tijd zeer onregelmatig worden gerealiseerd. Hessenpoort (1) is ontstaan in de tweede helft van de jaren negentig van de vorige eeuw als enige bedrijvenlocatie voor grote bedrijven met veelal een grote milieubelasting in Zwolle. Hoewel niet alles verkocht was en is op Hessenpoort (1) werd, op basis van boven genoemde argumenten, toch het initiatief genomen om Hessenpoort(1) uit te breiden met Hessenpoort (2). Inmiddels zijn de beide bedrijfsterreinen samengevoegd tot één bedrijfsterrein van ca. 209 ha uitgeefbaar terrein. Het totale bedrijfsterrein bestaat dus ca. 20 jaar.

Waarom kan Hessenpoort, met deze omvang niet in 10 jaar verkocht zijn?

Om de bedrijvenmarkt goed te kunnen bedienen is veel terrein nodig, waarvan de bestemming juridisch geregeld is. Dit om aan alle vragen uit de markt te kunnen voldoen en ook om gedurende een lange tijd de markt te kunnen bedienen en om flexibel te kunnen reageren op een veranderde vraag uit deze markt. Er is dus een groot terrein nodig, beschikbaar over een langere periode, waarbij een periode van 10 jaar daarom kort is om aan bovenstaande eisen en wensen te kunnen voldoen. Bovendien wordt de vraag naar kavels ook in hoge mate bepaald door het economische klimaat. Wanneer er sprake is van een crisis loopt de uitgifte van kavels sterk terug of komt zelfs tot stilstand. Het kan dan zo maar enige jaren duren voordat de uitgifte weer op gang komt. In tijd van hoogconjunctuur kan een tegenovergestelde beweging plaatsvinden.

Voor een strategische visie voor een langere periode, en daarmee wordt bedoeld verder dan 2025 is inzicht en continuïteit in de grondexploitatie van cruciaal belang, zeker voor de te vestigen bedrijven. Het beleid van de gemeente Zwolle wordt hier mede door gevoed, immers verkopen van bedrijfsgronden op korte en langere termijn kunnen een substantiële bijdrage leveren aan de financiële positie van de stad. Een voorbeeld hiervan is het project extra verdienvermogen. Hoe verdienen we op Hessenpoort meer en sneller waardoor investeringen elders in de (binnen)stad gefinancierd kunnen worden? Ook vanuit de klant geredeneerd is transparantie in investeringsgelden op de langere termijn wenselijk. Voor strategische beslissingen van klanten/investeerders is helderheid over de grondexploitatie, en de waarde die daarmee gemoeid is, van groot belang. Immers een aankoop/reservering in een periode later dan 2025 heeft impact op de rendement verwachting.

Concluderend moet dus gesteld worden dat de gemeente het bedrijventerrein Hessenpoort vooralsnog niet wil opdelen in kleinere gebieden c.q. grexen aangezien:

- We willen flexibel de klanten bedienen over een lange reeks van jaren. Dit houdt in dat Zwolle altijd een redelijk aantal vrije en dus verschillende kavels willen aanbieden, zodat we een brede markt kunnen bedienen en belangstellenden ook een keuze hebben;
- We hebben een grote grondexploitatie over een lange reeks van jaren. Dit is ook nodig om alle infrastructuur op Hessenpoort, die grondexploitatie overstijgend zijn, te kunnen realiseren;
- Een grote grondexploitatie over een lange reeks van jaren is ook nodig om andere beleidsdoelstellingen op andere plekken in Zwolle te kunnen financieren;
- Een grote grondexploitatie over een lange reeks van jaren is ook nodig om kavels en zekerheid te kunnen bieden voor klanten/nieuwe vestigers uit Zwolle, Regio en de rest van Nederland;
- Opdelen in kleinere grondexploitaties kan resulteren in een tekort op de exploitatie aangezien we dan voor de periode na 10 jaar de exploitaties moeten afsluiten;
- Hoewel de looptijd langer is dan 10 jaar is er op dit moment geen locatie elders in de stad te vinden die aan deze randvoorwaarden voldoet. Bovendien zou dat wel meer keuze maar ook concurrentie opleveren en meer belastend voor de stad Zwolle zijn.

Zodra de wettekst duidelijkhied hierover verschaft, kunnen scenario's in beeld worden gebracht. Op dit moment kunnen de consequenties niet worden overzien.

2.1.3.2 Oude Mars

Gezien de elementen in de omgeving is bewust voor deze uitermate geschikte locatie gekozen voor de realisatie van een woonbuurt voor louter grote vrije sector kavels. Het gaat om een locatie van ca. 100 kavels. In Zwolle was, ten tijde van de keuze om Oude Mars te ontwikkelen, op dat moment geen locatie elders in de stad die geschikt was om een dergelijk groot aantal vrij sector kavels te realiseren. Bovendien was en is de historische boerderij de Oude Mars aanwezig die deze locatie een bijzonder cachet geeft.

Het woningbouwprogramma wat de gemeente Zwolle aan haar bewoners, maar ook nieuwe bewoners wil aanbieden is zeer divers (koop of huur, eengezinswoning of gestapeld, social midden segment of vrije sectorkavels etc.)

Het segment vrije sector kavels is het segment dat het moeilijkst door de gemeente kan worden aangeboden. Maar de gemeente Zwolle wil ook graag dit segment bedienen. Bovendien willen belangstellenden voor vrije sector kavels bij voorkeur wonen in een gelijksoortige wijk of buurt. De Oude Mars biedt de mogelijkheid om dit unieke marktsegment te realiseren.

Door de grootte en daardoor de prijs van de kavels en door het grote aantal van de ca. 100 kavels is het volstrekt onmogelijk om deze kavels in 10 jaar op de markt te zetten. In de afgelopen tijd was het uitgiftepatroon door de economische crisis erg laag. Het uitgiftepatroon is daarom daarop aangepast en daarom uitgesmeerd tot 2039. In 2015 is de woningbouw weer wat aangetrokken. De verwachting is dat in 2016 het aantrekken van de markt zich zal voortzetten. Wanneer de markt sterk zal aantrekken zal dit nog steeds niet leiden tot het realiseren van 100 kavels in 10 jaar.

De gemeente wil het gebied vooralsnog niet in kleinere gebieden c.q. grexen opdelen aangezien:

- Voor de gemeente Zwolle is het van belang dat er kavels in Zwolle te koop zijn in het topsegment voor de kwalitatieve ontwikkeling van de stad en voor de vestiging van bedrijven;
- Hierbij is het van belang dat de locatie een hoge kwaliteit heeft en dat er kavels op voorraad zijn;

- We flexibel de klanten willen bedienen,. Dit houdt in dat altijd een redelijk aantal vrije en dus verschillende kavels willen aanbieden, zodat belangstellenden ook een keuze hebben;
- Opdelen in kleinere grondexploitaties kan resulteren in een tekort op de exploitatie aangezien we dan voor de periode na 10 jaar de exploitaties moeten afsluiten;
- De toekomstige kopers willen zekerheid dat er ook in de nabije omgeving gelijksoortige kavels worden gerealiseerd;
- Hoewel de looptijd langer is dan 10 jaar is er op dit moment geen locatie elders in de stad te vinden die aan deze randvoorwaarden voldoet. Bovendien zou dat wel meer keuze maar ook concurrentie opleveren.

2.1.3.3 Rentecomponent in grondexploitaties

De omslagrente binnen grondexploitaties is vastgesteld op 3,5%. Echter, indien moet worden aangesloten op de BBV- en Vpb richtlijnen, dan zal het rentepercentage dalen richting de 2%. In de tabel hiernaast is de consequentie van deze stap voor de grexen in beeld gebracht. Dit betekent concreet dat de resultaten van de grondexploitaties met ca. € 22,2 mln. toenemen. De voorziening van de grondexploitaties neemt af met € 1,1 mln. Echter de lasten op de reguliere begroting nemen toe. De grootste mutaties zitten in de drie projecten Hessenpoort, Oude Mars en Stadshagen.

	Verschil	
Project	NCW	Voorziening
Noordereiland	€ 10.577,87	€ -
Stinspoort	€ -49.126,33	€ -
Kraanbolwerk	€ 118.151,52	€ 118.151,52
Stadshagen	€ -1.160.693,95	€ -1.160.693,95
Oude Mars	€ -1.813.126,07	€ -
Bagijneweide	€ 7.097,08	€ 7.097,08
Dorpsplan Wythmen	€ -30.340,99	€ -30.340,99
Langeholterweg	€ -7.550,42	€ -6.065,85
Geert Grootestraat	€ 5.410,47	€ 5.409,83
Restgrexen	€ 3.010,49	€ -
Marslanden-Zuid	€ -12.800,78	€ -
Hessenpoort	€ -19.188.558,41	€ -
Voorsterpoort	€ -0,02	€ -
Kamperpoort	€ -36.441,88	€ -36.441,88
Vrolijkheid	€ -12.524,14	€ -
Wipstrikkerallee	€ -3.906,48	€ -
Campus	€ 18.550,41	€ -
Prinsenpoort	€ 1.313,57	€ 1.313,57
Kanonsteeg	€ 249,48	€ 249,48
Forelkolk	€ -453,98	€ -
TOTAAL	€ -22.151.162,60	€ -1.101.321,20

Vervolgens zal hierdoor het economisch risicoprofiel toenemen i.v.m. het opvoeren van de rentecomponent als risico. Dat is deze MPV nog niet opgenomen, maar een 1e berekening geeft aan dat het economisch risico met ca. € 0,8 mln. zal toenemen.

2.1.4 Wet- en regelgeving Vennootschapsbealsting (Vpb)

De regelgeving per 1 januari 2016 houden de gemoederen binnen de Vng, Vvg en Gemeenten flink bezig. De interpretatie van de vastgelegde regels is voer voor specialisten en volledige duidelijkheid is hierover (nog) niet voorhanden. Als gemeente Zwolle hebben we eerst bepaald óf en zo ja, op welke gronden we door de ondernemerspoort gaan. Op fiscale grondslagen worden we aangemerkt als ondernemer en zijn dan ook vanaf 2016 Vpb-plichtig. De laatste berekeningen geven aan dat voor de jaren 2016 en 2017 nog geen Vpb aanslag valt te verwachten, in de jaren daarna kan dit oplopen naar € 0,5 mln. per jaar. Het geheel zal, tezamen met het exploiteren van het parkeren, in de begroting verantwoord. Nadere informatie volgt zo spoedig mogelijk.

2.1.5 Verkoop gronden

De komende jaren wordt ingezet op de verkoop van onze eigendommen, gronden en panden. Binnen de Nniegg betreft het vooral (agrarische)gronden en incidenteel nog een opstal. De opstallen van de gemeente zijn niet opgenomen in de MPV maar komen tot uitting in het Meerjaren Prognose Gebouwen (MPG).

2.2 Financiële stand van zaken

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste financiële resultaten van de MPV 2016 die van belang zijn voor de financiële positie van Vastgoed. De paragraaf begint met een samenvattend overzicht van de resultaten van het grondbedrijf. Dit zijn de resultaten van de grondexploitaties, de reserves en voorzieningen, de risico's en het weerstandsvermogen. In de volgende paragrafen zijn deze resultaten verder onderbouwd.

2.2.1 Samenvatting resultaten financiële positie grondbedrijf

In deze paragraaf wordt een samenvattend overzicht gegeven van de financiële positie van het grondbedrijf.

Resumé	Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
	MPV 2016	MPV 2015	verschil	
Resultaat grondexploitaties	33.400.000-	41.000.000-	7.600.000	ongunstiger
Reserve Vastgoed:				
Stand reserves	5.300.000	1.700.000	3.600.000	ongunstiger
Stand voorzieningen	30.000.000	26.300.000	3.700.000	ongunstiger
Stand bestemmingsreserve	-	8.075.688	8.075.688-	gunstiger
Risico's vastgoedontwikkelingen	21.800.000	27.400.000	5.600.000-	gunstiger

Bovenstaande resultaten worden in de volgende paragrafen kort toegelicht. Een uitgebreide toelichting is terug te vinden in hoofdstuk 3 van dit document.

2.2.2 Resultaat grondexploitaties

Het resultaat van de grondexploitaties is met € 7,6 mln. verslechterd tot een positief resultaat van 33,4 mln..
Dit wordt met name veroorzaakt door de grondexploitatie Voorsterpoort die in 2015 is afgesloten en met een winstresultaat van € 5,7 mln. naar de reserve Voorsterpoort is gebracht. In hoofdstuk 3 worden de verschillen in resultaten per categorie toegelicht.

2.2.3 Reserve, voorziening en bestemmingsreserve Vastgoed

Reserves en voorzieningen		MPV 2016		MPV 2015
Reserve Vastgoed (lopende rekening)	€	5.324.390-	€	1.656.208-
Voorziening Vastgoed (geoormerkt geld tekortplannen)	€	30.033.004	€	26.266.038
Bestemmingsreserve Nniegg	€	-	€	8.075.688

Reserve Vastgoed
De financiële stand van zaken van het grondbedrijf op korte termijn wordt bepaald door de reserve Vastgoed. Dit kan ook wel de lopende rekening van Vastgoed genoemd worden. De hoogte van de reserve Vastgoed wordt bepaald door stortingen en onttrekkingen. Elk jaar wordt op basis van de stand van de reservepositie bepaald hoe hoog het bedrag is wat overgeheveld kan worden naar de Algemene Concernreserve of wat gestort moet worden vanuit de Concernreserve.
De stand van de reserve Vastgoed per 31-12-2015 is € 5,3 mln. negatief, bestaande uit het resultaat van de lopende rekening ad € 1,8 mln. negatief en het ophogen van de voorzieningen met € 3,5 mln. negatief. Aan de voorziening ten behoeve van de grondexploitaties van € 6,2 mln. per 1-1-2015 is 3,5% rente toegevoegd

De reserve vastgoed is het afgelopen jaar met € 0,3 mln. toegenomen en afgenomen met € 2,3 mln. De toename is vooral het gevolg van het resultaat van de erfpacht en verhuurde gronden. De afname betreft vooral het resultaat van de Nniegg (laatste jaar via de reserve vastgoed) en het voorbereidingskrediet Voorsterpoort. Het resultaat van de MPV 2016, op basis van het saldo op 31-12-2015, stortingen en onttrekkingen is € 1,8 mln. negatief. Het jaarresultaat (tekort) wordt onttrokken uit de reserve Vastgoed.

De belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten zijn:

- exploitatieresultaat van de Nniegg, € 2,1 mln negatief wordt met ingang van 2016 in de begroting ondergebracht;
- grondprijzen, voorziening van totaal € 5,0 mln en een stimuleringsreserves van € 1,8 mln. (zie paragraaf 2.1.1)

Voorziening Vastgoed
De voorziening Vastgoed is bedoeld voor de zogenaamde tekortplannen en de afwaardering van de Nniegg-gronden. Per 1 januari 2015 was een voorziening gevormd van € 26,3 mln. Aan de voorziening op de grondexploitaties wordt jaarlijks de rente toegevoegd, in 2015 in totaal € 0,22 mln. De volgende wijzigingen hebben plaatsgevonden waardoor een verhoging van de voorziening noodzakelijk is. In de tabel hieronder is de jaarschijf 2016 vergeleken met 2015.

complexen met een voorziening		voorziening 2015	voorziening 2016	verschil
119	Kraanbolwerk	€ 1.277.868	€ 1.140.660	€ 137.208-
129	Bagijneweide	€ 381.059	€ 13.908	€ 367.150-
19/197	Stadshagen I en II	€ 3.153.481	€ 7.591.644	€ 4.438.163
281	Dorpsvisie Wythmen	€ 316.022	€ 295.654	€ 20.367-
701	Kamperpoort	€ 651.378	€ 602.512	€ 48.866-
245	Prinsenpoort	€ 68.286	€ 125.624	€ 57.338
271	Kanonsteeg / Derde Bredehoek	€ 34.730	€ 34.754	€ 24
283	Langenholterweg	€ 692-	€ 6.066	€ 6.758
504	Complex NUTVW	€ 333.218	€ -	€ 333.218-
	Totaal	**€ 6.215.350**	**€ 9.810.823**	**€ 3.595.472**

Rekening houdend met o.a. bovenstaande wijzigingen is de benodigde voorziening per 31 december 2015 per saldo gestegen met € 3,6 mln. tot een totaal van € 30,0 mln. Een bedrag van € 3,6 mln. is gestort in de voorziening vastgoed en als nadelig resultaat gepresenteerd in de staat van Baten & Lasten. Een uitgebreide toelichting op de voorziening is te vinden in hoofdstuk 4.

Bestemmingsreserve Nnieg-gronden
De jaarlijkse exploitatielasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve exploitatie gronden. Sinds de introductie van het instrument is de hoogte van deze reserve ieder jaar opnieuw bepaald aan de hand van het jaarlijkse exploitatieresultaat. Het exploitatieresultaat van de Nniegg-gronden bedraagt in 2015 € 8,1 mln. voor de komende 4 jaar. Bij besluit van de Raad op 13 november 2015 is deze reserve opgeheven en zijn de vrijvallende middelen bijna volledig ingezet ter versterking van het weerstandsvermogen. De exploitatielasten zijn vanaf 2016 opgenomen als structurele last in de begroting.

2.2.4 Risico's

Met het exploiteren van (bouw) grond zijn niet alleen grote bedragen gemoeid, er zijn ook risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de relatief hoge boekwaarden van de lopende exploitaties, geprognosticeerde omzetten en hoge nog te genereren opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico.

De regels omtrent de risicosystematiek en het bijbehorende niveau van het weerstandsvermogen zijn vastgelegd in de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen. In het overzicht hieronder zijn de gewogen risico's van de MPV 2016 weergegeven.

Risico´s	MPV 2016	MPV 2015
Economische risico's	€ 5.345.669	€ 5.886.532
Projectgebonden risico´s (rood)	€ 10.338.660	€ 14.532.834
Projectgebonden risico's (oranje en groen)	€ 6.128.012	€ 6.969.281
Specifieke risico's	€ -	€ -
Totaal risicobedrag	**€ 21.812.341**	**€ 27.388.647**

De € 4,4 mln. aan risico's (projectgebonden en economische risico's) die specifiek op de positieve grondexploitatie Hessenpoort van toepassing zijn, moeten in bovenstaande tabel in mindering worden gebracht. Deze risico's worden binnen het project opgevangen. In de tabel hieronder zijn de gecorrigeerde gewogen risico's inzichtelijk gemaakt.

De projectgebonden risico's van de projecten Stadshagen, Kamperpoort, Kraanbolwerk, Dorpsplan Wythmen en Oude Mars en de Nniegg onderdelen van Voorsterpoort zijn nog steeds groot te noemen, waarvan er, uitgezonderd de Oude Mars, sprake is van een negatief exploitatieresultaat. Deze risico's maken voor ca. 80% deel uit van alle projectgebonden risico's.

Risico's	
Economische risico's	€ 5.345.669
Economische risico's Hessenpoort (gewogen)	€ 2.313.271-
Projectgebonden risico´s (rood) 75%	€ 10.338.660
Projectgebonden risico's (oranje) 50%	€ 5.278.278
Projectgebonden risico's (groen) 25%	€ 849.734
Projectgebonden risico's Hessenpoort (gewogen)	€ 2.079.959-
Totaal risicobedrag	**€ 17.419.111**

Het risicoprofiel waarmee het weerstandsvermogen wordt berekend is € 5,1 mln. lager dan bij de MPV 2015, wat grote invloed heeft op het minimaal vereiste weerstandscapaciteit.

2.2.5 Weerstandsvermogen

De hoogte van de risico's en de grootte van het weerstandsvermogen hangen nauw met elkaar samen.
Het beleid voor het weerstandsvermogen gaat uit van de begrippen vereiste weerstandscapaciteit en aanwezige weerstandscapaciteit. In het overzicht hieronder is een korte omschrijving gegeven van de betekenis van deze begrippen.

Weerstandsvermogen:
De verhouding tussen de aanwezige en vereiste weerstandscapaciteit.
Vereiste weerstandscapaciteit:
Het risicobedrag dat periodiek bepaald wordt op basis van een inventarisatie en financiële vertaling van risico's .
Aanwezige weerstandscapaciteit:
Het vrij besteedbare geld dat de gemeente gereserveerd en beschikbaar heeft om tegenvallers op te vangen.

Het berekende weerstandsvermogen in de MPV 2016 is 69,3%. Dit betekent dat 69,3% van de risico's gedekt kunnen worden uit de aanwezige middelen.

In de tabel hieronder is een financiële weergave gegeven van bovenstaande begrippen.

Aanwezige weerstandscapaciteit			**Weerstandsvermogen**
Reserve Vastgoed na verrekening Voorzieningen	€	5.324.390-	
Storting concern naar Reserve Vastgoed	€	-	
Weerstandsreserve vastgoedrisico's (concern)	€	6.968.668	
Extra storting PPN (raadsbesluit 15 juni 2015)	€	4.260.000	
Extra storting Begroting 2016 (raadsbesluit 13 november 2015)	€	6.159.000	
Benodigd kapitaal voor WV van 50%			
Totaal aanwezige weerstandscapaciteit	**€**	**12.063.278**	
			69,3%
Vereiste weerstandscapaciteit			
Economische risico's	€	5.345.669	
Economische risico's Hessenpoort (gewogen)	€	2.313.271-	
Projectgebonden risico´s (rood) 75%	€	10.338.660	
Projectgebonden risico's (oranje) 50%	€	5.278.278	
Projectgebonden risico's (groen) 25%	€	849.734	
Projectgebonden risico's Hessenpoort (gewogen)	€	2.079.959-	
Totaal vereiste weerstandscapaciteit	**€**	**17.419.111**	

Kernpunten en conclusies:

1. De aanwezige weerstandscapaciteit is € 12,1 mln (€ 17,4 - € 5,3 mln.). Hiertegenover staat de vereiste weerstandscapaciteit van € 17,4 mln. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de vereiste weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen is 0,69. Dit betekent dat 69,3% van de risico's kunnen worden gedekt.
2. In de algemene concernreserve is een weerstandsreserve vastgoedrisico's van € 10 mln (reserve Vastgoed).
3. Bij de begroting 2016 is een bedrag van € 6,2 mln. toegevoegd aan de weerstandsreserve vastgoedrisico's (reserve Vastgoed).
4. De economische risico's zijn afgenomen doorat er geen grondexploitaties dit jaar zijn toegevoegd en bij de lopende exploitaties zitten we een jaar dichter bij de einddatum.
5. De vereiste weerstandscapaciteit (alle risico's) is t.o.v. 2015 met € 5,1 mln. gedaald (€ 22,5 - € 17,4 mln.).
6. De projectgebonden en economische risico's van de positieve grondexploitatie Hessenpoort van € 4,4 mln. (economische risico € 2,3 en projectgebonden risico van € 2,1 mln.) wordt binnen het project opgevangen.
7. De reserve Vastgoed sluit per 31-12-2015 af met een negatief saldo van € 1,8 mln. (inclusief storting tbv voorzieningen van € 3,5 mln. is dit € 5,3 mln.)
8. De aanwezige weerstandscapaciteit is € 12,1 mln. en het minimaal noodzakelijke bedrag is € 10,0 mln.

3 Verwacht resultaat grondexploitaties

3.1 Complexen

Alle complexen zijn administratief ingedeeld aan de hand van 3 rubrieken. In de tabel hiernaast is dit zichtbaar.

3.1.1 *In exploitatie genomen gronden*

Dit zijn complexen waar een grondexploitatie of herziening door de raad is vastgesteld. De stedenbouwkundige planvorming is minimaal in de fase van het stedenbouwkundig ontwerp beland en de eerste activiteiten in het kader van de grondexploitatie hebben plaatsgevonden. Onder deze rubriek vallen 15 projecten, het project Voorsterpoort (Spoolderwerk) is in 2015 afgesloten.

3.1.2 *Binnenkort af te sluiten complexen*

De meeste projecten in deze rubriek worden binnenkort afgesloten. Voor resterende werkzaamheden is er het complex Nog Uit Te Voeren Werkzaamheden (NUTVW), waar een gering aantal werkzaamheden in is opgenomen. De verwachting is dat deze complexen in 2018 kunnen worden afgesloten.

3.1.3 *Toekomstige grondexploitaties*

Voor deze complexen moet nog een grondexploitatie ter vaststelling worden voorgelegd. Er is wel een voorbereidings- of aankoopkrediet gevoteerd. Het project Prinsenpoort zal in 2016 worden afgesloten, dit heeft in 2015 (nog) niet kunnen plaatsvinden en hoort thuis onder paragraaf 3.1.2..

OVERZICHT PROJECTEN	
In exploitatie genomen gronden	**Binnenkort af te sluiten complexen**
Woningbouw	59 Noordereiland
67 Oude Mars	123 Forelkolk
119 Kraanbolwerk	504 Complex NUTVW
129 Bagijneweide	
133 Stinspoort	
19/197 Stadshagen I en II	
281 Dorpsvisie Wythmen	
283 Langenholterweg	**Toekomstige grondexploitaties**
Bedrijventerreinen en Kantoren	245 Prinsenpoort
11 Marslanden Zuid	271 Kanonsteeg / Derde Bredehoek
21 Hessenpoort	
57 Voorsterpoort (Spoolderwerk)	
Herstructurering	
701 Kamperpoort	
269 Vrolijkheid (Herstructurering)	
313 Geert Groottestraat	
335 Wipstrikkerallee	
Particuliere grondexploitaties	
247 Campus Windesheim	

3.2 Financieel resultaat complexen

3.2.1 Totaal beeld

De boekwaarde is het afgelopen jaar afgenomen met € 5,1 mln. Hiernaast in de onderste tabel zijn de tien grootste mutaties zichtbaar gemaakt. De afname van de boekwaarde heeft enerzijds te maken met reeds gerealiseerde voorinvesteringen bij een aantal projecten waarbij een positieve cash flow in de lijn der verwachtingen ligt en anderzijds met de, boven verwachting, gerealiseerde verkoopopbrengst van bouwgrond voor woningbouw. De nog te realiseren opbrengsten hebben bijna een factor 2 ten opzichte van de investeringen.

In exploitatie genomen gronden	boekwaarde	Nog te realiseren			Exploitatieresultaat		
	per 1-1-2016	kosten	opbrengsten	rente	Eindwaarde	Startwaarde	+/-
MPV 2016	€ 69.257.089	€ 174.039.175	€ 339.658.412	€ -7.054.154	€ -103.416.302	€ -33.374.359	
MPV 2015	€ 74.378.310	€ 194.301.325	€ 390.826.912	€ -9.264.530	€ -131.411.807	€ -41.007.801	
Totaal MPV	**€ 5.121.221-**	**€ 20.262.150-**	**€ 51.168.500-**	**€ 2.210.375**	**€ 27.995.505**	**€ 7.633.442**	

De verlaging van de nog te realiseren opbrengsten heeft als oorzaak dat een gedeelte in de boekwaarde is opgenomen (jaarschijf 2015) en het overige gedeelte heeft voornamelijk betrekking op het anticiperen van de aankomende wijziging van de BBV regels, waarbij het hanteren van opbrengstenstijging bij grondexploitaties met een langere looptijd dan tien jaar niet meer is toegestaan. Het betreft vooral de winstgevende projecten Oude Mars en Hessenpoort.

Specifiek vermeldingswaard is het besluit om het project Voorsterpoort (Spoolderwerk) af te sluiten en het resultaat toe te voegen aan de reserve Voorsterpoort. Op de volgende pagina wordt per exploitatie ingegaan op de grootste mutaties.

In exploitatie genomen gronden		boekwaarde per 1-1-2016	boekwaarde per 1-1-2015	verschil
67	Oude Mars	€ 5.813.328	€ 6.415.900	€ 602.572
119	Kraanbolwerk	€ 2.111.113-	€ 2.465.560-	€ 354.447-
129	Bagijneweide	€ 670.913-	€ 5.717-	€ 665.196
133	Stinspoort	€ 1.052.775	€ 1.836.508	€ 783.733
19/197	Stadshagen I en II	€ 18.588.760	€ 22.944.575	€ 4.355.815
21	Hessenpoort	€ 50.501.424	€ 47.335.435	€ 3.165.989-
57	Voorsterpoort (Spoolderwerk)	€ 2-	€ 5.537.094-	€ 5.537.092-
701	Kamperpoort	€ 1.979.023-	€ 3.228.583	€ 5.207.606
59	Noordereiland	€ 1.479.546-	€ 758.699-	€ 720.846
504	Complex NUTVW	€ 992.878-	€ 629.111	€ 1.621.989
Totaal MPV		**€ 68.722.813**	**€ 73.623.043**	**€ 4.900.230**

3.2.2 Inleiding

Voor elk complex wordt een begroting opgesteld. Een dergelijke grondexploitatie geeft inzicht in enerzijds de reeds gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten. Uit deze financiële opstelling wordt het voorgecalculeerde exploitatieresultaat bepaald op zowel startwaarde (= contante waarde per 1-1-2016) als eindwaarde. De startwaarde wordt aangegeven omdat de looptijden van de projecten verschillen. Het terugrekenen naar een startwaarde van nu maakt de projecten onderling vergelijkbaar.

3.2.3 In exploitatie genomen complexen

Deze complexen zijn onderverdeeld in de categorieën woningbouw, bedrijventerreinen en kantoren, herstructurering en particuliere grondexploitaties. In de tabel hiernaast is zichtbaar wat het voorgecalculeerde exploitatieresultaat is van de 'In exploitatie genomen gronden'.

In de bijlage is per complex een berekening opgenomen van het exploitatieresultaat. Daarin zijn de reeds gemaakte kosten en opbrengsten per 1-1-2016 opgenomen en wordt daarbij inzicht gegeven in de nog te maken kosten en opbrengsten per kosten- respectievelijk opbrengstensoort per jaar.

Kernpunten:

1. Het verwachte voorgecalculeerde exploitatieresultaat is op startwaarde € 32,2 mln. positief.
   Het saldo is als volgt opgebouwd:
   - Complexen met een verwacht positief resultaat € 42,0 mln.
   - Complexen met een verwacht negatief resultaat € 9,8 mln.
2. Voor de grondexploitaties met een verwacht verlies wordt een voorziening getroffen van € 9,8 mln.

In exploitatie genomen gronden	Exploitatieresultaat				eind
	Eindwaarde	Startwaarde	+ / -		jaar
Woningbouw					
67 Oude Mars	€ 10.973.988-	€ 3.649.836-	winst		2047
119 Kraanbolwerk	€ 1.402.162	€ 1.140.660	verlies		2021
129 Bagijneweide	€ 14.899	€ 13.908	verlies		2017
133 Stinspoort	€ 406.494-	€ 354.236-	winst		2019
19/197 Stadshagen I en II	€ 10.708.763	€ 7.591.644	verlies		2025
281 Dorpsvisie Wythmen	€ 376.155	€ 295.654	verlies		2022
283 Langenholterweg	€ 6.725	€ 6.066	verlies		2018
Subtotaal woningbouw	**€ 1.128.222**	**€ 5.043.860**	**verlies**		
Subtotaal woningbouw (incl. Stadshagen)		**€ 5.043.860**	**verlies**		
Bedrijventerreinen en kantoren					
11 Marslanden Zuid	€ 967.081-	€ 842.755-	winst		2019
21 Hessenpoort	€ 102.548.176-	€ 36.535.701-	winst		2045
57 Voorsterpoort (Spoolderwerk)	€ 2-	€ 1-	winst		2016
Subtotaal bedrijven en kantoren	**€ 103.515.259-**	**€ 37.378.458-**	**winst**		
Herstructurering					
701 Kamperpoort	€ 793.393	€ 602.512	verlies		2022
269 Vrolijkheid (Herstructurering)	€ 168.615-	€ 162.913-	winst		2016
313 Geert Groottestraat	€ 1-	€ 1-	winst		2018
335 Wipstrikkerallee	€ 56.478-	€ 50.940-	winst		2018
Subtotaal herstructurering	**€ 568.300**	**€ 388.659**	**verlies**		
Particuliere grondexploitaties					
247 Campus Windesheim	€ 246.002-	€ 214.377-	winst		2019
Subtotaal part. grondexploitaties	**€ 246.002-**	**€ 214.377-**	**winst**		
Totaal	**€ 102.064.739-**	**€ 32.160.316-**	**winst**		

Berekening startwaarde: "vertalen" van de waarde van het toekomstig exploitatieresultaat naar "wat het per 01-01-2016 waard is".

3.2.4 Binnenkort af te sluiten complexen

In dit complex staan alle complexen die binnen een periode van 4 jaar kunnen worden afgesloten. Het resultaat wordt bij de administratieve afsluiting ten gunste of ten laste van de reserve Vastgoed gebracht.

Kernpunten:

1. Het verwachte exploitatieresultaat is op startwaarde € 1,4 mln.
2. Voor de nog uit te voeren werkzaamheden (NUTVW) in een aantal projecten die de afgelopen jaren zijn afgesloten is een complex geopend. De kosten van deze werkzaamheden leiden tot een complex met een verwachte winst van € 0,9 mln.
3. Incidentele niet begrote opbrengsten hebben het resultaat van het complex NUTVW van een verlieslatende naar een winstgevende exploitatie veranderd.

Binnenkort af te sluiten complexen	Exploitatieresultaat				eind
	Eindwaarde		Startwaarde	+ / -	jaar
59 Noordereiland	€	516.346-	€ 465.714-	winst	2018
123 Forelkolk	€	49.740-	€ 46.433-	winst	2017
504 Complex NUTVW	€	956.020-	€ 862.275-	winst	2018
Totaal af te sluiten complexen	**€**	**1.522.105-**	**€ 1.374.422-**	**winst**	

rest

3.2.5 Toekomstige exploitaties (voorbereidingskredieten)

In de tabel hiernaast zijn de complexen weergegeven waarvoor een (voorbereidings) krediet beschikbaar is gesteld. Wanneer op basis van een haalbaarheidsanalyse blijkt dat het project als haalbaar wordt aangemerkt, zal een grondexploitatie ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Het project Prinsenpoort is al in een afrondende fase en zal volgend jaar van deze lijst worden afgevoerd.

Toekomstige grondexploitaties	Exploitatieresultaat				eind
	Eindwaarde		Startwaarde	+ / -	jaar
245 Prinsenpoort	€	134.571	€ 125.624	verlies	2017
271 Kanonsteeg / Derde Bredehoek	€	35.971	€ 34.754	verlies	2016
Totaal toekomstige grexen	**€**	**170.542**	**€ 160.378**	**verlies**	

Kernpunten:

1. Per 01-01-2016 is het resultaat van alle voorbereidingskredieten € 0,2 mln. negatief.
2. Voor beide complexen is een nadere toelichting van toepassing. Prinsenpoort betreft een reeds in een afrondende fase zijnde exploitatie waarbij wellicht niet alle kosten verhaald kunnen worden. Kanonssteeg is onderdeel van de zoekrichting naar mogelijke locaties voor (huur)woningen. In verband hiermee is uit voorzichtigheids-principe een voorziening getroffen.

3.2.6 Resumé financieel overzicht complexen

Paragraaf 3.2 wordt afgesloten met een samenvattend financieel overzicht van de complexen. Zoals weergegeven in de tabel hiernaast is het totaalresultaat van de complexen ten opzichte van de MPV 2015 met € 7,6 mln. gedaald tot een bedrag van € 33,4 mln. De grootste oorzaak hiervan is het afsluiten van de grondexploitatie Voorsterpoort (Spoolderwerk), waarbij er een winstboeking van € 5,7 mln. naar de reserve Voorsterpoort heeft plaatsgevonden.
In paragraaf 3.3 worden de verschillen verder verklaard, waarbij ingegaan wordt op de individuele grondexploitaties.

Resumé	Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
	MPV 2016	MPV 2015	verschil	
In exploitatie genomen gronden	32.200.000-	41.000.000-	8.800.000	ongunstiger
Binnenkort af te sluiten complexen	1.400.000-	100.000-	1.300.000-	gunstiger
Toekomstige exploitaties	200.000	100.000	100.000	ongunstiger
Totaal	**33.400.000-**	**41.000.000-**	**7.600.000**	**ongunstiger**

3.3 Analyse resultaten complexen

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op het verschil in resultaat van de complexen tussen de MPV 2015 en de MPV 2016. De parameters en programmatische aanpassingen zoals opgenomen in de nota van uitgangspunten MPV 2016 zijn doorvertaald naar de complexen.

In paragraaf 3.3.1 tot en met 3.3.5 worden de verschillen per project verklaard.

Kernpunten:

1. Voor een aantal projecten geldt dat de fundamentele wijzigingen tussentijds met de raad gedeeld zijn. Dat geldt onder andere voor het project Stadshagen en Noordereiland.
2. Bij de herziening in het kader van de MPV 2016 zijn voorafgaand voor alle projecten een aantal uitgangpunten vastgesteld, zijnde grondprijzen, programma's en parameters (rente, kostenstijging, opbrengstenstijging)

3.3.1 Analyse resultaten woningbouw

Oude Mars

Het voordelige exploitatieresultaat van Oude Mars is verbeterd met € 0,8 mln. tot € 3,6 miljoen per 1-1-2016. Deze verbetering is met name te danken aan snellere uitgifte van de kavels waardoor de opbrengsten eerder worden ontvangen met een resulaat van ca € 0,4 mln., aanpassing van de parameters (rente en inflatie) € 0,3 mln. en daling van de plankosten als gevolg van lagere uurtarieven met € 0,1 mln.

Kraanbolwerk

Ten opzichte van 2015 laat Kraanbolwerk een minder negatief resultaat zien van € 0,14 mln. en sluit het tekort op € 1,14 mln.
Het verschil wordt veroorzaakt door een aantal factoren t.w.:
Er hebben veel verschuivingen in de kosten van het bouw en woonrijpmaken plaatsgevonden als gevolg van het niet bouwen van bouwblok de Saillant. Verder blijken de kosten voor het remmingswerk € 0,07 mln. hoger uit te vallen. Ook is een gedeelte van het grondwerk meegenomen in de bodemsanering en hoeft er geen keermuur te worden aangelegd bij Hof van Thorbecke. Per saldo is dit € 0,04 mln. minder aan kosten. Door verlaging van de uurtarieven en het tegelijk saneren van de tweede en derde fase kunnen de plankosten en vtu met naar beneden worden bijgesteld met € 0,17 mln.

In exploitatie genomen gronden		Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
		MPV 2016	MPV 2015	Verschil	
Woningbouw					
67	Oude Mars	3.649.836-	2.801.736-	848.100-	gunstiger
119	Kraanbolwerk	1.140.660	1.277.868	137.208-	gunstiger
129	Bagijneweide	13.908	381.059	367.150-	gunstiger
133	Stinspoort	354.236-	421.954-	67.717	ongunstiger
19/197	Stadshagen I en II	7.591.644	3.153.481	4.438.163	ongunstiger
281	Dorpsvisie Wythmen	295.654	316.022	20.367-	gunstiger
283	Langenholterweg	6.066	692-	6.758	ongunstiger
Subtotaal		**5.043.860**	**1.904.048**	**3.139.812**	**ongunstiger**

Bagijneweide
De verbetering van het resultaat komt voor een belangrijk deel voor rekening van een herziene (lagere) civiele kostenraming ad. € 290.000. Daarnaast zijn de grondopbrengsten gestegen door een tussentijdse grondprijsverhoging van € 100.000. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 14.000,- nadelig.

Stinspoort
Het eindresultaat in de MPV 2016 is € 354.000 voordelig. Het resultaat is ten opzichte van de MPV 2015 gedaald met € 60.000. Redenen hiervoor zijn: hogere saneringskosten i.v.m. bouw seniorenwoningen aan de Voorsterweg en hogere kosten voor de herinrichting van het park. Aan het begin van het project in 2006 is met de buurt afgesproken dat, zodra de meeste woningen gebouwd zijn, in overleg met de buurt het park heringericht zal worden. In goed overleg met de buurt is in 2015 het ontwerp gemaakt. Ondanks gebruik van ook reguliere beheerbudgetten vallen de kosten hoger uit, maar past het binnen het totaal van de grondexploitatie. Het park wordt dit jaar aangelegd.
Per begin 2016 resteren er voor de periode 2016-2019 nog 11 kavels (incl. een kavel voor een bedrijfsverzamelgebouw).

Stadshagen
Het resultaat van de grondexploitatie bij de MPV 2015 was berekend op -/- € 3,1 mln. (Dat is per 1-1-2016 een tekort van -/- € 3,2 mln).
In 2015 is een onderzoek uitgevoerd naar de resterende behoefte aan voorzieningen voor de komende tien jaar. Dat heeft ertoe geleid dat is voorgesteld om nominaal € 8,5 mln. aan grondopbrengsten geraamd voorr de voorzieningen af te boeken. De Raad heeft hiermee op 11 januari 2016 ingestemd. Deze € 8,5 mln. nominaal is berekend naar een netto contante waarde per 1-1-2016 van € 7,3 mln. negatief. Daarmee zou zonder rekening te houden met alle andere invloeden op de grondexploitatie het tekort op Stadshagen per 1-1-2016 op € 10,5 mln. negatief uitkomen.

In deze MPV 2016 wordt een negatief resultaat van € 7,6 mln. opgenomen. Dat is een verbetering van € 2,9 mln. ten opzichte van de verwachting. De belangrijkste verklaringen hiervan zijn:

- Afboeken van de sloopkostenraming: € 200.000 voordeel;
- Een gerealiseerd prijsvoordeel van € 900.000 in 2015 ten opzichte van de raming in de grondexploitatie met betrekking tot de opbrengsten woningbouw;
- Verschuiving van het woningbouwprogramma binnen de categoriën met een hogere grondopbrengst van € 350.000;
- Het neerwaarts bijstellen van de post kosten van verdunning (een gevolg van het afboeken van de woningaantallen in 2013) van € 650.000. Dit zou moeten leiden tot extra kosten aanleg openbaar gebied dat blijkt in de praktijk mee te vallen.
- Parameters. De gewijzigde parameters € 700.000 voordelig.

In 2016 worden een aantal voor de grondexploitatie belangrijke zaken onderzocht of gestart in Stadshagen.

- Het streven is om in 2017 300 woningen in plaats van 180 woningen af te zetten. De mogelijkheden worden met de ontwikkel partners verkend en gecontracteerd;
- Er wordt een ontwikkelingsvisie opgesteld voor Breezicht Zuid. Dat is nodig om ook daar aansluitend op het afbouwen van de bestaande gebieden aan de slag te kunnen met gronduitgifte. Naar verwachting komt dit de tweede helft van 2016 ter besluitvorming in de Raad;
- Er wordt een alternatieve visie Scholtensteeg ontwikkeld. Het huidige concept met woon – werk kavels lijkt niet aan te slaan in de markt;
- Start van de verkenning uitbreiding winkelcentrum.

Dorpsplan Wythmen
De grondexploitatie is gebaseerd op een samenwerking van de gemeente en twee externe partners die de grondexploitatie ter hand nemen. In 2015 is deze samenwerking stopgezet. Op dit moment is er nog geen nieuw plan. Voor 2016 is de grondexploitatie van 2015 bevroren. De resultaatsverbetering wordt veroorzaakt door parameterwijzigingen. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 295.000 nadelig.

Langenholterweg/Geert Grootestraat
De complexen Geert/Groottestraat/Langenholterweg is een zogenaamde zoet/zuur constructie. Het voordelig exploitatieresultaat van de Geert Groottestraat wordt gebruikt voor het nadelig exploitatieresultaat van de Langenholterweg. De programmering van de Geert Grootestraat is vertraagd en naar beneden bijgesteld met een lagere opbrengstwaarde van € 245.000. Door de lagere opbrengstwaarde kan geen geld meer afgedragen worden aan reserve onderhoud verhuurde panden (in 2015 € 231.000). Het gezamenlijke exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 6.000,- nadelig

3.3.2 Analyse resultaten bedrijventerreinen en kantoren

Marslanden Zuid
Het voordelige exploitatieresultaat van het project Marslanden Zuid is met ca. € 127.000,- verslechterd. Temporisering van 2 jaren als gevolg van minder verkopen ten opzichte van de vastgestelde prognose is veroorzaker van deze verslechtering. De benodigde extra plankosten hebben een nadelig effect op het exploitatieresultaat. De verklaring voor het overige verschil in de startwaarde wordt verklaard door de mutaties in de parameters zoals beschreven in de Nota van uitgangspunten MPV 2016. De resterende ca 1,0 mln. nog uit te geven bedrijfskavels te samen met de nog uit te voeren werkzaamheden, zullen volgens planning in de periode tot en met 2019 plaatsvinden. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 843.000,- voordelig.

Hessenpoort
Het voordelige exploitatieresultaat van het project Hessenpoort is verslechterd met ca. € 350.000,-. Als gevolg van achterblijvende verkopen t.o.v. de prognose in 2015, is het uitgiftetempo met 1 jaar verlengd.
De totale nominale kosten zijn desondanks de temporisering van 1 jaar verminderd met ca. € 286.000,-. Het naar beneden stellen van het percentage voorbereiding en toezicht is een belangrijke veroorzaker hiervoor.
De totale nominale opbrengsten zijn als gevolg van verkopen voor een hogere grondprijs en onvoorziene huurinkomsten gestegen met ca. € 370.000,-. Het totale nominale effect bedraagt ca. € 654.000 voordelig. Echter het effect van de wijziging van de vastgestelde parameters is dusdanig, dat het exploitatieresultaat verslechterd. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 36,5 mln. voordelig.

In exploitatie genomen gronden		Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
		MPV 2016	MPV 2015	Verschil	
Bedrijventerreinen en kantoren					
11	Marslanden Zuid	842.755-	969.895-	127.139	ongunstiger
21	Hessenpoort	36.535.701-	36.884.432-	348.730	ongunstiger
57	Voorsterpoort (Spoolderwerk)	1-	5.220.830-	5.220.828	ongunstiger
Subtotaal bedrijven en kantoren		**37.378.458-**	**43.075.156-**	**5.696.698**	**ongunstiger**

Voorsterpoort (Spoolderwerk)
Het voordelige exploitatieresultaat van ca. € 5.7 mln. is in 2015 naar de reserve Voorsterpoort overgeheveld.

3.3.3 Analyse resultaten herstructurering

Kamperpoort
De geconsolideerde grondexploitatie Kamperpoort bestaat enerzijds uit de grondexploitatie Katwolderplein en anderzijds uit de geconsolideerde grondexploitatie Kamperpoort-Midden (bestaande uit diverse deelcomplexen). In de MPV wordt alleen de geconsolideerde grondexploitatie Kamperpoort gepresenteerd.

Het exploitatieresultaat Katwolderplein bedraagt ca. € 5,1 miljoen nadelig. Het exploitatieresultaat Kamperpoort-Midden bedraagt ca. € 4,5 miljoen voordelig. Voor beide grondexploitaties geldt dat er ten opzichte van de vorige vaststelling door de raad er geen noemenswaardige veranderingen hebben opgetreden. Na verevening bedraagt het exploitatieresultaat Kamperpoort in de MPV 2016 ca. € 602.500,- nadelig. Dit tekort wordt gedekt door het treffen van een voorziening in de MPV 2016.

In exploitatie genomen gronden		Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
		MPV 2016	MPV 2015	Verschil	
Herstructurering					
701	Kamperpoort	602.512	651.378	48.866-	gunstiger
269	Vrolijkheid (Herstructurering)	162.913-	176.826-	13.913	ongunstiger
313	Geert Groottestraat	1-	0	1-	gunstiger
335	Wipstrikkerallee	50.940-	74.771-	23.831	ongunstiger
Subtotaal herstructurering		**388.659**	**399.781**	**11.122-**	**gunstiger**

Vrolijkheid
De herinrichting van het openbaar gebied is volledig opgeleverd. De nog uit te geven kavels zijn vooralsnog voor wat betreft de fasering bevroren. Aanvullende (contract) afspraken met de ontwikkelende partij zijn noodzakelijk. Er hebben zich geen afnemers gemeld voor de beschikbare kavels. De afronding zal exploitatie technisch in 2016 moeten plaatsvinden en de grondafname zijn gerealiseerd. Het risicoprofiel blijft gehandhaafd, aangezien er geen mutaties hebben plaatsgevonden.

Wipstrikkerallee
De verslechtering van het resultaat met € 24.000 wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door hogere kosten van het bouwrijpmaken. In de raming van vorig jaar was uitgegaan van het combineren van civiele werkzaamheden. In de praktijk blijken die combinaties niet altijd te lukken. Daarnaast vallen de voorbereidingskosten lager uit. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt € 50.940 voordelig.

3.3.4 Analyse resultaten particuliere grondexploitaties

In exploitatie genomen gronden		Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
		MPV 2016	MPV 2015	Verschil	
Particuliere grondexploitaties					
247	Campus Windesheim	214.377-	218.540-	4.163	ongunstiger
Subtotaal part. grondexploitaties		**214.377-**	**218.540-**	**4.163**	**ongunstiger**

Campus Windesheim
Het afgelopen jaar hebben er geen activiteiten plaatsgevonden. Het exploitatieresultaat van het project Campus Windesheim is gelijk gebleven. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 214.000 voordelig.

3.3.5 Analyse resultaten binnenkort af te sluiten complexen

Binnenkort af te sluiten complexen		Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
		MPV 2016	MPV 2015	verschil	
59	Noordereiland	465.714-	396.365-	69.350-	gunstiger
123	Forelkolk	46.433-	57.804-	11.372	ongunstiger
504	Complex NUTVW	862.275-	333.218	1.195.493-	gunstiger
	Totaal af te sluiten complexen	**1.374.422-**	**120.951-**	**1.253.471-**	**gunstiger**

Noordereiland
In maart 2015 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld voor sanering van de bovengrond bij de parkeergarage voor Noordereiland. Aangezien deze sanering een uitvloeisel is van het convenant gasfabrieksanering met de provincie, wordt deze verantwoord op de plek waar ook de overige gasfabrieksanering is verantwoord op Noordereiland. Het project kent bij de MPV 2016 een verbetering van € 0,07 mln. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door renteopbrengsten (saneringskosten zijn grotendeels voorgeschoten door de provincie) en afsluiten budgetten van de bestaande saneringskosten.

Complex NUTVW
De samengestelde grondexploitatie van afgesloten projecten is verbeterd met ca. € 1,2 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de gerealiseerde (extra) grondverkoop in Oosterenk-Watersteeg en Zwolle-Zuid. De totaal extra gegenereerde opbrengsten bedragen ca. € 1,5 mln. Daarnaast is er een actualisatie doorgevoerd in de nog te maken kosten. De totaal extra benodigde kosten bedragen ca. € 0,3 mln. Deze kosten zijn o.a. benodigd voor het bouwrijp maken en woonrijp maken van de verkochte gronden. De verklaring voor het overige verschil in de startwaarde wordt verklaard door de mutaties in de parameters zoals beschreven in de Nota van uitgangspunten MPV 2016.

Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 860.000,- voordelig. Door de hierboven genoemde mutaties is het exploitatieresultaat omgeslagen van een tekort in 2015 naar een voordelig saldo in 2016. De getroffen voorziening is hiermee komen te vervallen.

3.3.6 Analyse resultaten toekomstige exploitaties

In de tabel hiernaast zijn de complexen weergegeven waarvoor een voorbereidingskrediet beschikbaar is gesteld. Zie ook paragraaf 3.2.5.

Prinsenpoort

Het exploitatieresultaat is verslechterd met ca. € 57.000,-. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan het niet gehaalde volgens de Nota van uitgangspunten vastgestelde beoogde aanbestedingsvoordeel. Daarnaast zijn er extra plankosten geraamd om de komende twee jaren het plan goed af te sluiten conform gesloten overeenkomst. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 125.500,- nadelig. Dit tekort wordt gedekt door het treffen van een voorziening in de MPV 2016.

Toekomstige grondexploitaties		Exploitatieresultaat per 1-1-2016			Gunstiger, neutraal of ongunstiger
		MPV 2016	MPV 2015	verschil	
245	Prinsenpoort	125.624	68.286	57.338	ongunstiger
271	Kanonsteeg / Derde Bredehoek	34.754	34.730	24	ongunstiger
	Totaal toekomstige grexen	**160.378**	**103.017**	**57.362**	**ongunstiger**

3.4 Financieel resultaat Nog niet in exploitatie genomen gronden (Nniegg)

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van de nota van uitgangspunten de gronden aangewezen met een stellig voornemen tot ontwikkeling (Nniegg gronden). De resterende gronden zijn in de rubriek voorraad gronden opgenomen.

3.4.1 Verloop boekwaarde Nniegg-gronden

De gemeente Zwolle rubriceert de gronden en de overige onroerende zaken die in het verleden zijn aangekocht en nog niet in exploitatie genomen zijn onder de categorie ‘Nog niet in exploitatie genomen gronden’.
Deze rubriek kan vervolgens onderverdeeld worden in:

- Toekomstige exploitaties
- Strategisch grondbezit
- Te verkopen terreinen en uit te nemen gronden.

In de tabel hiernaast zijn de mutaties weergegeven en is de boekwaarde per 31-12-2015 in de laatste kolom zichtbaar.

Project		Stand per 1-1-2015			Mutaties 2015		Stand per 31-12-2015		
		boekwaarde	m²	bw per m²	in €	in m²	boekwaarde	m²	bw per m²
Toekomstige grondexploitaties									
48100021	Toekomstige exploitaties	€ 17.120.472	167.370	€ 102,29	€ 84.910-	11.692-	€ 17.035.561	155.678	€ 109,43
	rubriek stellig voornemen	€ 22.154.548	1.273.722	€ 17,39	€ 12.724	-	€ 22.167.272	1.273.722	€ 17,40
	Totaal Nnieg-gronden	**€ 39.275.019**	**1.441.092**	**€ 27,25**	**€ 72.186-**	**-11.692**	**€ 39.202.833**	**1.429.400**	**€ 27,43**

Project		Stand per 1-1-2015			Mutaties 2015		Stand per 31-12-2015		
		boekwaarde	m²	bw per m²	in €	in m²	boekwaarde	m²	bw per m²
Strategisch grondbezit									
48100031	Verpachtingen korter dan 6 jaar	€ 6.345.296	2.449.763	€ 2,59	€ -	32.954-	€ 6.345.296	2.416.809	€ 2,63
48100032	Verpachtingen langer dan 6 jaar	€ 681.406	979.628	€ 0,70	€ -	7.172-	€ 681.406	972.456	€ 0,70
48100033	Diverse bezittingen	€ 595.648	4.090	€ 145,64	€ 123.185	13.916	€ 718.832	18.006	€ 39,92
48100037	Strategisch bezit bebouwd	€ 14.730	7.317	€ 2,01	€ -	-	€ 14.730	7.317	€ 2,01
48100038	Dijklanden	€ 6.462.370	536.226	€ 12,05	€ -	-	€ 6.462.370	536.226	€ 12,05
48100039	Vechtpoort	€ 9.741.306	1.749.515	€ 5,57	€ -	-	€ 9.741.306	1.749.515	€ 5,57
48100040	NS Gronden	€ -	158.094	€ -	€ -	9.286	€ -	167.380	€ -
Subtotaal Strategisch grondbezit		**€ 23.840.754**	**5.884.633**	**€ 4,05**	**€ 123.185**	**16.924-**	**€ 23.963.939**	**5.867.709**	**€ 4,08**
Te verkopen terreinen / uit te nemen									
48100042	Overig	€ 6.996	9.309	€ 0,75	€ -	-	€ 6.996	9.309	€ 0,75
Subtotaal overige bezittingen		**€ 6.996**	**9.309**	**€ 0,75**	**€ -**	**-**	**€ 6.996**	**9.309**	**€ 0,75**
	Totaal voorraad-gronden	**€ 23.847.750**	**5.893.942**	**€ 4,05**	**€ 123.185**	**-16.924**	**€ 23.970.935**	**5.877.018**	**€ 4,08**

Project	Stand per 1-1-2015			Mutaties 2015		Stand per 31-12-2015		
	boekwaarde	m²	bw per m²	in €	in m²	boekwaarde	m²	bw per m²
Totaal gronden	**€ 63.122.769**	**7.335.034**	**€ 8,61**	**€ 50.999**	**-28.616**	**€ 63.173.768**	**7.306.418**	**€ 8,65**

Kernpunten:

1. De voorraad gronden is per saldo afgenomen met ca. 29.000 m². Het betreft administratieve correcties en een uitname naar het complex verhuurde gronden.
2. De hoeveelheid Nniegg gronden, in totaal 142,9 ha heeft een totale boekwaarde van € 39,2 mln. wat een m2 prijs is van € 27,43. Deze gronden worden op termijn in ontwikkeling genomen.
3. Het overige stategisch grondbezit heeft een boekwaarde van € 24,0 mln.
   Met een totale oppervlakte van 587,7 ha is dit een bedrag van € 4,08 per m2
4. De totale boekwaarde van de voorraad gronden is in 2015 gestegen met € 50.000 door oa;

- Activeren van rente en kosten Nnieg gronden € 0,61 mln. +
- Uitname naar verhuurde panden € 0,56 mln. -

Totaal € 0,05 mln. +

5. In 2015 zijn geen gronden met boekwaarde verkocht (zowel niet op Nnieg en op de voorraad gronden).

3.4.2 Waardering Nniegg-gronden per 31-12-2015

Op basis van de eerder vastgestelde waarderingsgrondslagen is de waarde van de onroerende zaken afgezet tegen de boekwaarde van de gronden. Voor de gronden/objecten waarvan de boekwaarde hoger is dan de marktwaarde wordt een voorziening getroffen. In 2015 is de waarderingsgrondslag van de verpachte gronden op perceelsniveau bepaald en is er een contractclaim opgenomen. Daarnaast zijn veel gronden van de Nniegg opnieuw getaxeeerd. Dit leidt tot een hogere voorziening van ca € 0,2 mln. De benodigde voorziening is berekend op € 15,2 mln. De voorziening voor Nnieg gronden zijn a.g.v. de taxatie gestegen met € 0,4 mln., daarentegen is de voorziening voor de voorraad gronden gedaald met € 0,2 mln. a.g.v. de (hogere) taxatiewaarde van agrarische gronden.

Project		Stand per 31-12-2015 boekwaarde	m²	bw per m²	Waardering per 31-12-2015 per m²	Totaal	Te treffen voorziening
Toekomstige grondexploitaties							
48100021	Toekomstige exploitaties	€ 17.035.561	155.678	€ 109,43	€ 147,86	€ 23.017.825	€ 3.357.870
	rubriek stellig voornemen	€ 22.167.272	1.273.722	€ 17,40	€ 22,91	€ 29.179.594	€ -
	Totaal Nnieg-gronden	**€ 39.202.833**	**1.429.400**	**€ 27,43**	**€ 36,52**	**€ 52.197.419**	**€ 3.357.870**

Project		Stand per 31-12-2015 boekwaarde	m²	bw per m²	Waardering per 31-12-2015 per m²	Totaal	Te treffen voorziening
Strategisch grondbezit							
48100031	Verpachtingen korter dan 6 jaar	€ 6.345.296	2.416.809	€ 2,63	€ 4,59	€ 11.090.079	€ 1.693.609
48100032	Verpachtingen langer dan 6 jaar	€ 681.406	972.456	€ 0,70	€ 3,47	€ 3.374.031	€ 84.899
48100033	Diverse bezittingen	€ 718.832	18.006	€ 39,92	€ 43,82	€ 788.954	€ 440.293
48100037	Strategisch bezit bebouwd	€ 14.730	7.317	€ 2,01	€ 2,01	€ 14.730	€ -
48100038	Dijklanden	€ 6.462.370	536.226	€ 12,05	€ 6,18	€ 3.316.130	€ 3.396.240
48100039	Vechtpoort	€ 9.741.306	1.749.515	€ 5,57	€ 2,00	€ 3.499.030	€ 6.242.276
48100040	NS Gronden	€ -	167.380	€ -	€ 1,13	€ 189.442	€ -
Subtotaal Strategisch grondbezit		**€ 23.963.939**	**5.867.709**	**€ 4,08**	**€ 3,80**	**€ 22.272.396**	**€ 11.857.316**
Te verkopen terreinen / uit te nemen							
48100042	Overig	€ 6.996	9.309	€ 0,75	€ 14,08	€ 131.040	€ 6.996
Subtotaal overige bezittingen		**€ 6.996**	**9.309**	**€ 0,75**	**€ 14,08**	**€ 131.040**	**€ 6.996**
	Totaal voorraad-gronden	**€ 23.970.935**	**5.877.018**	**€ 4,08**	**€ 3,81**	**€ 22.403.436**	**€ 11.864.312**

Project	Stand per 31-12-2015 boekwaarde	m²	bw per m²	Waardering per 31-12-2015 per m²	Totaal	Te treffen voorziening
Totaal gronden	**€ 63.173.768**	**7.306.418**	**€ 8,65**	**€ 10,21**	**€ 74.600.854**	**€ 15.222.182**

3.4.3 Jaarlijks exploitatieresultaat Nniegg-gronden

Voor het beheer van de in voorraad zijnde Nniegg-gronden worden jaarlijks exploitatielasten gemaakt. Daarnaast worden er opbrengsten gegenereerd. Bij de begroting 2016 is besloten om de rentelasten structureel door de algemene middelen te dekken. Door deze gewijzigde dekkingsvorm slaat het exploitatietekort van de Nniegg om in een mogelijk exploitatie-overschot. In de huidige exploitatie wordt rekening gehouden met jaarlijks boekwaardewinst a.g.v. grondverkopen van € 0,2 miljoen. Deze opbrengst wordt jaarlijks ten gunste van de reserve vastgoed gebracht.

Tot en met 2015 werden de jaarlijkse exploitatielasten gedekt uit de bestemmingsreserve exploitatie gronden. In de MPV 2015 was € 8,1 miljoen hiervoor gereserveerd. Deze reserve is in 2015 opgeheven, dit in verband met de structurele dekking van de rentelasten binnen de algemene dienst.

3.4.4 Jaarlijks exploitatieresultaat erfpachtgronden en recht van opstal

Naast de grondexploitaties worden de jaarlijkse exploitatieresultaten van de complexen verhuurde gronden, erfpachten en recht van opstal verrekend met de reserve vastgoed. De verrekeningen zien er als volgt uit:

omschrijving	begroting 2015	rekening 2015	verschil
verhuurde gronden	€ 234.145	€ 135.987	-€ 98.158
erfpachten	€ 137.988	€ 200.244	€ 62.256
recht van opstal	-€ 80.878	-€ 44.063	€ 36.815
totaal	**€ 291.255**	**€ 292.168**	**€ 913**

De uitkomsten 2015 zijn beïnvloed door de volgende effecten, waarbij hiernaast in de tabel de prognose en het werkelijke resultaat naast elkaar zijn weergegeven:

- Extra uren, in totaal € 86.000 (verhuurde gronden);
- Minder uren, in totaal € 82.000 en het toekennen restitutie ad. € 20.000 (erfpachten);
- Gunstige afwikkeling oude kosten Ecodrome € 35.000 (recht van opstal).

Vanaf 2016 zullen de resultaten verbeteren door:

- Lagere doorbelasting van uren voor het complex erfpachten € 50.000;
- Lagere doorbelasting van uren en externe kosten voor het complex recht van opstal € 85.000 en nieuwe overeenkomsten € 27.000.

omschrijving	begroting 2015	begroting 2016	verschil
verhuurde gronden	€ 234.145	€ 232.735	-€ 1.410
erfpachten	€ 137.988	€ 185.000	€ 47.012
recht van opstal	-€ 80.878	€ 32.000	€ 112.878
totaal	**€ 291.255**	**€ 449.735**	**€ 158.480**

Het verwachte jaarresultaat voor 2016 zal, bij ongewijzigde omstandigheden, zich bewegen in een bandbreedte van € 0,3 - € 0,4 mln.. Over dit resultaat zal in de reserve Vastgoed verantwoording worden afgelegd.

4 Reserves, voorzieningen en bestemmingsreserve Vastgoed

4.1 Reserve Vastgoed

De financiële stand van zaken op korte termijn wordt bepaald door de reserve Vastgoed. Dit is de lopende rekening van Vastgoed. De hoogte van de reserve Vastgoed wordt bepaald door stortingen en onttrekkingen. Elk jaar wordt op basis van de stand van de reservepositie bepaald hoe hoog het bedrag is wat overgeheveld kan worden naar de concernreserve of wat gestort moet worden vanuit de concernreserve.

4.1.1 Reserve Vastgoed per 31-12-2015

De stand van de reserve Vastgoed per 31-12-2015 is € 5,3 mln. negatief, opgebouwd uit een bedrag van € 3,5 mln. aan extra voorzieningen en € 1,8 mln. als jaarresultaat. In de tabel hiernaast is zichtbaar wat de mutaties in 2015 op het jaarresultaat zijn geweest.

Kernpunten:

1. Onder de post Overig hebben een aantal stortingen en onttrekkingen plaatsgevonden voor het verkopen en het beheren van panden.
2. Het negatieve exploitatieresultaat van de NIEGG gronden is € 2,1 mln. en bestaat grotendeel uit beheerskosten en rente van grond en panden. Het betreft voor 2015 het laatste jaar, vanaf 2016 is dit ondergebracht in de begroting als structurele rentelast.
3. Vanuit de reserve vastgoed zijn de voorzieningen aangevuld met een bedrag van € 3,5 mln.
4. De post diverse claims, waaronder stimulering woningbouw, betreft een verzameling van besluiten waarvan de betaling in 2016 of later zal plaatsvinden.
5. Het voorbereidingskrediet Voorsterpoort, zoals vastgesteld in de raad van 27 maart 2014 en 1 juni 2015 is overschreden. De planvorming duurt langer omdat het concreet maken van een mogelijke overeenkomst aanzienlijk meer tijd kost dan verwacht. Het krediet wordt vooralsnog gedekt uit de reserve Vastgoed. Indien het project definitief doorgaat worden alle gemaakte kosten gedekt door de opbrengst van de grond.

Reserve Vastgoed		Bedrag
Stand reserve Vastgoed per 1 januari 2015, incl. rentetoevoeging		€ 1.121.692
Winstafdrachten vanuit grondexploitaties		
herafsluiting Holtenbroek	8.772-	
herafsluiting Van Pallandtmarkte	15.631	
Subtotaal winstafdrachten		€ *6.859*
Overig		
resultaat erfpacht	200.245	
resultaat verhuurde gronden	135.987	
Subtotaal overig		€ *336.232*
Totaal toevoegingen		**€ 343.091**
Onttrekkingen		
Overig		
voorbereidingskrediet Voorsterpoort 2015	152.435	
storting in de reserve exploitatie nniegg	2.113.563	
resultaat recht van opstal	44.064	
administratieve boekingen	49.862-	
storting in de voorziening vastgoed	3.549.406	
Subtotaal overig		€ *5.809.606*
Totaal onttrekkingen		**€ 5.809.606**
Bij: diverse claims		
verplichtingen volgende jaren		
onderhoud Rietweg	57.066	
reservering stimulering dure woningbouw	900.000	
juridische verplichtingen	22.500	
Subtotaal diverse claims		€ 979.566
Saldo per 31 december 2015		**€ 5.324.390-**

4.1.2 Ontwikkeling reserve Vastgoed komende 4 jaar

Zoals in de inleiding van dit hoofdstuk toegelicht is, wordt de reserve Vastgoed gevormd door stortingen in en onttrekkingen aan de reserve. De stortingen worden voornamelijk veroorzaakt door de winsten uit complexen.

De winst wordt gestort als het complex afgesloten wordt of als er tussentijds winst genomen kan worden volgens de richtlijnen tussentijdse winstneming (raadsbesluit 13-02-2012).

Voor de aankomende jaren verwachten we (bijna) geen projecten af te kunnen sluiten waar een winst op te verwachten is. Uitzondering kan wellicht het afsluiten van het complex NUTVW en de tussentijdse winstname van Noordereiland in 2018, waardoor het mogelijk is om een positief resultaat te behalen van € 1,3 - € 1,4 mln..

Voor het jaar 2019 staan het afsluiten van Marslanden en Stinspoort in de prognose met een winstverwachting van € 1,1 - € 1,2 mln. Verder wordt er uitgegaan van een jaarlijks positief resultaat op de exploitatie van erfpachtsgronden / verhuur van gronden van ongeveer € 0,3 mln.

4.2 Voorziening Vastgoed

Volgens de BBV-richtlijnen moet er in ieder geval een voorziening worden getroffen:
- Voor een project of complex waar geen sluitende grondexploitatie mogelijk is;
- Als de boekwaarde van de zogenaamde Nniegg-gronden de marktwaarde van de gronden overstijgt;

Voor grondprijsontwikkelingen in de toekomst is conform Nota van Uitgangspunten 2013 een voorziening getroffen van in totaal € 5,0 mln.
Daarnaast is voor de toekomstige complexen, waarvan naar huidige inzichten bekend is dat deze niet gaan leiden tot een sluitende grondexploitatie een voorziening getroffen.
Per 31 december 2015 is er een bedrag aan voorzieningen nodig van € 30,0 mln. De opbouw van deze voorziening is in de tabel hiernaast weergegeven.

Te treffen voorzieningen		MPV 2016
In exploitatie genomen gronden	€	9.650.444
Voorziening Nniegg	€	15.222.182
Overige toekomstige exploitaties	€	160.378
Sprong in de grondprijs	€	5.000.000
Nieuw te treffen voorziening	**€**	**30.033.004**
Stand per 31-12-2015, incl. rentetoevoeging	€	26.483.598
Onttrekking uit de reserve Vastgoed	**€**	**3.549.406**

Kernpunten:

1. De voorzieningen voor in exploitatie genomen gronden betreft de grondexploitaties met een tekort. In de tabel hiernaast is aangegeven hoe de verhoging van de voorziening met een bedrag van € 3,5 mln. is opgebouwd.
2. Aan de bestaande voorziening per 1-1-2015 van € 26,3 mln. wordt over het gedeelte, voor wat betreft de grondexploitaties ad € 6,2 mln., rente ad € 0,2 mln. (rente 2015 is 3,5%) bijgeschreven, wat resulteert in een stand van € 26,5 mln. aan voorziening per 31-12-2015.
3. Voor grondprijsontwikkelingen is conform de Nota van uitgangspunten 2013 een voorziening getroffen van in totaal € 5,0 mln. In de vertrouwelijke bijlage bij de Nota van uitgangspunten is m.b.t. de monitoring uitleg gegeven van de scenario's en is de voorziening gehandhaafd.

complexen met een voorziening		voorziening 2015	voorziening 2016	verschil
119	Kraanbolwerk	€ 1.277.868	€ 1.140.660	€ 137.208-
129	Bagijneweide	€ 381.059	€ 13.908	€ 367.150-
19/197	Stadshagen I en II	€ 3.153.481	€ 7.591.644	€ 4.438.163
281	Dorpsvisie Wythmen	€ 316.022	€ 295.654	€ 20.367-
701	Kamperpoort	€ 651.378	€ 602.512	€ 48.866-
245	Prinsenpoort	€ 68.286	€ 125.624	€ 57.338
271	Kanonsteeg / Derde Bredehoek	€ 34.730	€ 34.754	€ 24
283	Langenholterweg	€ 692-	€ 6.066	€ 6.758
504	Complex NUTVW	€ 333.218	€ -	€ 333.218-
	Totaal	**€ 6.215.350**	**€ 9.810.823**	**€ 3.595.472**

4.3 Bestemmingsreserve Nniegg

In de MPV 2016 is voor de gekapitaliseerde exploitatielasten een bestemmingsreserve gevormd. Met het besluit (Raad 13 november 2015) bij de begroting 2016 is de reserve "toekomstig bouwrijp maken gronden" komen te vervallen. Vanaf 2016 wordt deze bestemmingsreserve niet meer meegenomen bij de verantwoording van de MPV.

5 Risico's in relatie tot weerstandsvermogen

Met het exploiteren van (bouw) grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar zijn er ook enorme risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de relatief hoge boekwaarden, geprognosticeerde omzetten en hoge nog te genereren opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. De regels omtrent de risicosystematiek en het bijbehorende niveau van het weerstandsvermogen van de afdeling Vastgoed zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid 2009 – 2013 en de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2011 – 2014. Bovenstaande wordt verder uitgewerkt en toegelicht in de paragrafen 5.1 en 5.2.

5.1 Risico's

In deze paragraaf worden de risico's toegelicht en onderbouwd. Het gaat om de projectgebonden risico's en de economische risico's. De economische risico's worden door middel van een gevoeligheidsanalyse bepaald.

5.1.1 Projectgebonden risico's

Ieder project kent eigen projectgebonden risico's. Die zijn per project bepaald door de projectorganisatie. Het bepalen van deze risico's gebeurt door gebruik te maken van de Handreiking Risicomanagement Projecten en het bijbehorende model risicoscan. We onderscheiden hoge risico's (code rood), middelgrote risico's (code oranje) en lage risico's (code groen).

De scan kent de volgende projectgebonden risico's:

- Financiële risico's
- Bestuurlijke en politieke risico's
- Organisatorische risico's
- Ruimtelijke risico's
- Juridische en wettelijke risico's'

Kernpunten:

1. Het risicoprofiel projecten is voor alle projecten doorgerekend en heeft een ongewogen resultaat van € 27,7 mln. De ongewogen risico's zijn binnen de projecten met € 7,2 mln. afgenomen.

Risico's	Totaal	Wegingsfactor	Gecorrigeerd totaal
Rood	€ 13.784.880	75%	€ 10.338.660
Oranje	€ 10.556.556	50%	€ 5.278.278
Groen	€ 3.398.936	25%	€ 849.734
Totaal	€ 27.740.371		€ 16.466.672

Zodra de projecten gewogen zijn, confrom de vastgestelde methodiek, dan ontstaat er een totaal projectgebonden risicobedrag van € 16,5 mln. (In 2015 was dit nog € 21,5 mln.) die in samenhang moet worden gebracht met de aanwezige weerstandscapaciteit. Bij de grondexploitatie Hessenpoort, een exploitatie met een positief resultaat, worden de projectgebonden gewogen risico's van € 2,1 mln. binnen het projectresultaat opgevangen. Het gewogen risico komt daarmee uit op € 14,4 mln. en is ten opzichte van vorig jaar met € 4,5 mln. afgenomen.

Risico´s	MPV 2016	MPV 2015	Verschil
Stadshagen	€ 3.120.000	€ 5.711.914	€ 2.591.914
Voorsterpoort (NNIEGG deel)	€ 888.300	€ 2.513.500	€ 1.625.200
Kamperpoort Katwolderplein	€ 746.832	€ 1.141.719	€ 394.887
Oude Mars	€ 4.612.500	€ 5.010.000	€ 397.500
Kraanbolwerk	€ 2.897.625	€ 2.494.875	€ 402.750-
Dorpsplan Wythmen	€ 1.172.750	€ 804.750	€ 368.000-
Totaal risicobedrag	**€ 13.438.007**	**€ 17.676.758**	**€ 4.238.751**

Hieronder worden de mutaties binnen de projecten kort toegelicht:

- Stadshagen: Het resultaat van de grondexploitatie verslechtert met € 4,4 mln., terwijl het risicoprofiel met € 2,6 mln. verbeterd. Omdat het lagere programma aan voorzieningen in de grondexploitatie is opgenomen, hoeft daar bij het bepalen van het risicoprofiel geen rekening meer mee te worden gehouden.
- Voorsterpoort (NNIEGG deel): De gronden zijn opnieuw getaxeerd, waardoor het risico afneemt. Deze gronden zijn opgenomen in de totale voorraad gronden Nniegg, waarvoor een voorziening is getroffen.
- Kamperpoort (Katwolderplein): Het resultaat is nagenoeg gelijk gebleven, maar het risicoprofiel neemt af met € 0,4 mln., mede door de voortgang op het project.
- Oude Mars: Het resultaat verbetert met € 0,8 mln. door een snellere fasering en het risico neemt af met € 0,4 mln. door een gewijzigde fasering en koppeling met de mutatie in de parameter voor opbrengstenstijging.
- Kraanbolwerk: Het negatieve resultaat verbetert met € 0,1 mln., echter de risico's nemen toe met € 0,4 mln., door ondermeer mogelijke tijdelijke maatregelen, schade en sanering.
- Dorpsplan Wythmen: De grondexploitatie is bevroren en blijft daardoor nagenoeg gelijk. Het risicoprofiel is wel toegenomen met € 0,4 mln., mede door de onzekerheid over de ontwikkeling.

5.1.2 Economische risico's

Op totaalniveau van de grondexploitaties wordt een gevoeligheidsanalyse gemaakt. Hierbij wordt gerekend met 3 variabelen oftewel 3 individuele risico's:

- Vertraging van het programma
- stijging van de kosten
- daling van de opbrengsten

Risico's	
Economische risico's	€ 5.345.669
Economische risico's Hessenpoort (gewogen)	€ 2.313.271-
Projectgebonden risico´s (rood) 75%	€ 10.338.660
Projectgebonden risico's (oranje) 50%	€ 5.278.278
Projectgebonden risico's (groen) 25%	€ 849.734
Projectgebonden risico's Hessenpoort (gewogen)	€ 2.079.959-
Totaal risicobedrag	**€ 17.419.111**

Bovenstaande komt neer op een totaal economisch risico van ca. € 5,3 mln. - € 2,3 mln (Hessenpoort) is € 3,0 mln. Het betreft een daling van € 0,6 mln. ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn;

- Het nog te investeren bedrag van alle grondexploitaties is met € 20,2 mln. afgenomen;

- De potentiële opbrengsten zijn in totaal met € 51,2 mln. verminderd, waarvan het overgrote deel te maken heeft met met het vervallen van de opbrengstenstijging na de periode van 10 jaar.
- Er zijn geen nieuwe projecten toegevoegd, de bestaande projecten nemen in omvang en programma langzaam af;
- Het economisch risico geeft met de ongewijzigde wegingsfactor een lager risicobedrag;
- Bij de grondexploitatie Hessenpoort, een exploitatie met een positief resultaat, worden de risico's, conform raadsbesluit in 2015, binnen het projectresultaat opgevangen.

Economische risico's		MPV 2016
Programma	€	1.499.347
Kostenstijging	€	927.166
Opbrengstendaling	€	2.919.157
Totaal economisch risicobedrag	**€**	**5.345.669**

Kernpunten:

1. Er is gerekend met een vertraging van het programma met 1 jaar. De kans dat deze programmavertraging zich op korte termijn ook voor zal doen wordt geschat op 75%, wat neerkomt op een gewogen risico van € 1,5 mln;
2. Er is gerekend met een stijging van de kosten met 0,5%. De kans dat deze kostenstijging zich op korte termijn daadwerkelijk ook voor zal doen wordt geschat op 50%, wat neerkomt op een gewogen risicobedrag van € 0,9 mln;
3. Er is gerekend met een daling van de opbrengstenstijging met en gemiddelde van 0,5%. De kans dat deze opbrengstendaling zich ook daadwerkelijk voor zal gaan doen wordt geschat op 75%. Dit komt neer op een gewogen risicobedrag van € 2,9 mln;

5.2 Weerstandsvermogen

De hoogte van de risico's en de grootte van het weerstandsvermogen hangen nauw met elkaar samen. Daarnaast moet tegenover de risico's die zich voor kunnen doen minimaal 50% dekking aanwezig zijn.

Het beleid voor het weerstandsvermogen van Vastgoed gaat uit van de begrippen vereiste weerstandscapaciteit en aanwezige weerstandscapaciteit. In het overzicht hiernaast is een korte omschrijving gegeven van de betekenis van deze begrippen.

Het vastgestelde beleid is terug te vinden in hoofdstuk 5 van de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen:
De verhouding tussen de aanwezige en vereiste weerstandscapaciteit.
Vereiste weerstandscapaciteit:
Het risicobedrag dat periodiek bepaald wordt op basis van een inventarisatie en financiële vertaling van risico's .
Aanwezige weerstandscapaciteit:
Het vrij besteedbare geld dat de gemeente gereserveerd en beschikbaar heeft om tegenvallers op te vangen.

5.2.1 Aanwezige weerstandscapaciteit

De aanwezige weerstandscapaciteit wordt gevormd door een optelsom van de reserve Vastgoed en het geoormerkte geld voor het opvangen van vastgoedrisico's.

De reserve Vastgoed en de weerstandsreserve vastgoedrisico's zijn direct beschikbaar om risico's op te kunnen vangen.

Reserve Vastgoed	€
Weerstandsreserve vastgoedrisico's	€ +
Aanwezige weerstandscapaciteit	**€**

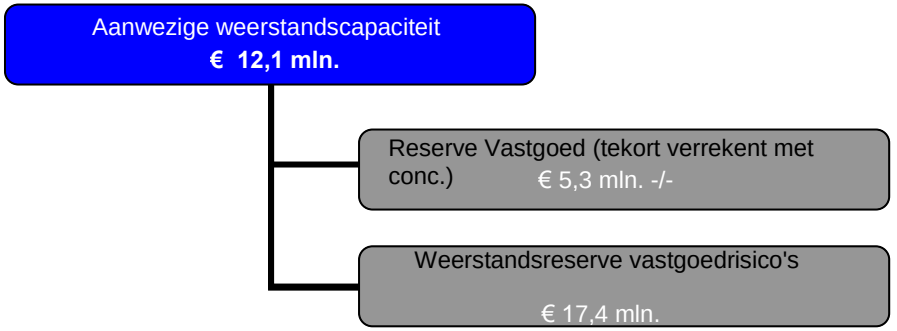

Kernpunten:

1. De *reserve Vastgoed* sluit per 31-12-2015 af met een negatief saldo van € 5,3 mln. Dit bedrag wordt gestort uit de concernreserve.

2. De *weerstandsreserve vastgoedrisico's* ad. € 17,4 mln. (€ 11,2 + extra beslag bij de begroting van € 6,2 mln.) is uitsluitend bedoeld voor de situatie dat financiële risico's die betrekking hebben op lopende grondexploitaties omslaan in harde verliesverwachtingen. De reserve zal dan moeten worden aangesproken om bestaande voorzieningen op de balans voor lopende exploitaties op te hogen dan wel om nieuwe voorzieningen te vormen voor lopende exploitaties. Indien een beroep op de weerstandsreserve ertoe leidt dat de weerstandsreserve op een niveau komt beneden de actueel berekende benodigde omvang moet zorg worden gedragen voor de benodigde aanvulling.

3. De *weerstandsreserve* is niet bedoeld als dekkingsreserve voor berekende tekorten van nieuwe plannen waarvoor nog geen exploitatie is vastgesteld. Het wegwerken van tekorten op nieuwe plannen dient te worden afgewogen als onderdeel van het investeringsprogramma.

5.2.2 Vereiste weerstandscapaciteit

De vereiste weerstandscapaciteit wordt bepaald aan de hand van een optelsom van de economische risico's en de projectgebonden risico's.

De economische risico's zijn onderverdeeld in risico's als gevolg van wijzigingen in de kosten- en opbrengstenstijging en risico's als gevolg van het niet realiseren van de programma's.

De economische risico's zijn berekend op € 3,0 mln. De projectgebonden risico's zijn berekend op € 14,4 mln.

Economische risico's	€
Projectgebonden risico's	€ +
Vereiste weerstandscapaciteit	**€**

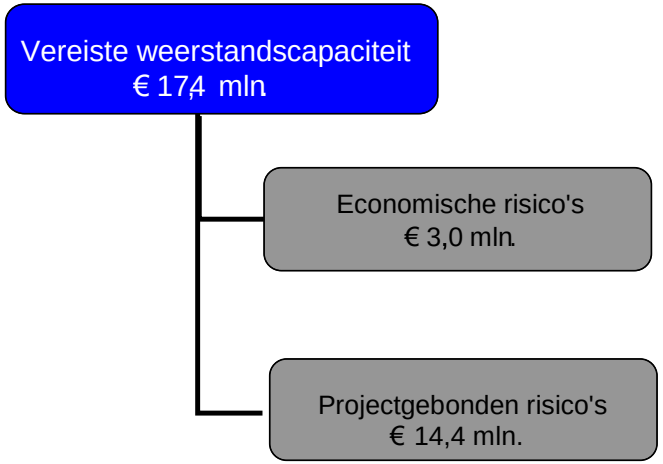

5.2.3 Weerstandsvermogen

Uiteindelijk kan het weerstandsvermogen van Vastgoed worden berekend door de aanwezige weerstandscapaciteit te delen op de vereiste weerstandscapaciteit.

$$\frac{\text{Aanwezige weerstandscapaciteit}}{\text{Vereiste weerstandscapaciteit}} = \text{weerstandsvermogen Vastgoed}$$

Conform beleid moet de dekkingsgraad minimaal 50% en maximaal 100% zijn. Daarbij wordt een ondergrens van minimaal € 10 mln. gehanteerd. Bij de behandeling van de jaarrekening 2014 en perspectiefnota 2015 is de reserve vastgoed aangevuld met een bedrag van € 4,3 mln. Naar aanleiding van de resultaten uit de tussentijdse MPV (peilstuk per 1 juli 2015) is er bij de begroting 2016 een extra bedrag van € 6,2 mln. afgezonderd van de algemene reserve voor de reserve Vastgoed.

De aanwezige weerstandscapaciteit is € 12,1 mln. Hiertegenover staat de vereiste weerstandscapaciteit van € 17,4 mln. Het resultaat van de reserve Vastgoed kan, na verrekening van de voorzieningen, worden opgevangen binnen de aanwezige weerstandscapaciteit. Dit betekent dat 69% van de risico's kunnen worden gedekt. Dit is voldoende conform het vastgestelde beleid van een minimum van 50%.

Aanwezige weerstandscapaciteit			**Weerstandsvermogen**
Reserve Vastgoed na verrekening Voorzieningen	€	5.324.390-	
Storting concern naar Reserve Vastgoed	€	-	
Weerstandsreserve vastgoedrisico's (concern)	€	6.968.668	
Extra storting PPN (raadsbesluit 15 juni 2015)	€	4.260.000	
Extra storting Begroting 2016 (raadsbesluit 13 november 2015)	€	6.159.000	
Benodigd kapitaal voor WV van 50%			
Totaal aanwezige weerstandscapaciteit	**€**	**12.063.278**	
Vereiste weerstandscapaciteit			**69,3%**
Economische risico's	€	5.345.669	
Economische risico's Hessenpoort (gewogen)	€	2.313.271-	
Projectgebonden risico´s (rood) 75%	€	10.338.660	
Projectgebonden risico's (oranje) 50%	€	5.278.278	
Projectgebonden risico's (groen) 25%	€	849.734	
Projectgebonden risico's Hessenpoort (gewogen)	€	2.079.959-	
Totaal vereiste weerstandscapaciteit	**€**	**17.419.111**	

Bijlage 1: Nota van Uitgangspunten Meerjaren Prognose Vastgoed 2016

INHOUDSOPGAVE

1	**GRONDEXPLOITATIES**	**2**
1.1	WONINGBOUW	3
1.2	BEDRIJVENTERREINEN – KANTOREN	18
1.3	HERSTRUCTURERING	25
1.4	PARTICULIERE GRONDEXPLOITATIES	34
1.5	BATSC	37
1.6	TOEKOMSTIGE GRONDEXPLOITATIES	44
2	**BIJLAGEN**	**49**

1 GRONDEXPLOITATIES

OVERZICHT PROJECTEN	
In exploitatie genomen gronden	**Binnenkort af te sluiten complexen**
Woningbouw	59 Noordereiland
67 Oude Mars	123 Forelkolk
119 Kraanbolwerk	504 Complex NUTVW
129 Bagijneweide	
133 Stinspoort	
19/197 Stadshagen I en II	
281 Dorpsvisie Wythmen	
283 Langenholterweg	**Toekomstige grondexploitaties**
Bedrijventerreinen en Kantoren	245 Prinsenpoort
11 Marslanden Zuid	271 Kanonsteeg / Derde Bredehoek
21 Hessenpoort	
57 Voorsterpoort (Spoolderwerk)	
Herstructurering	
145 Kamperpoort	
269 Vrolijkheid (Herstructurering)	
313 Geert Groottestraat	
335 Wipstrikkerallee	
Particuliere grondexploitaties	
247 Campus Windesheim	

1.1 WONINGBOUW

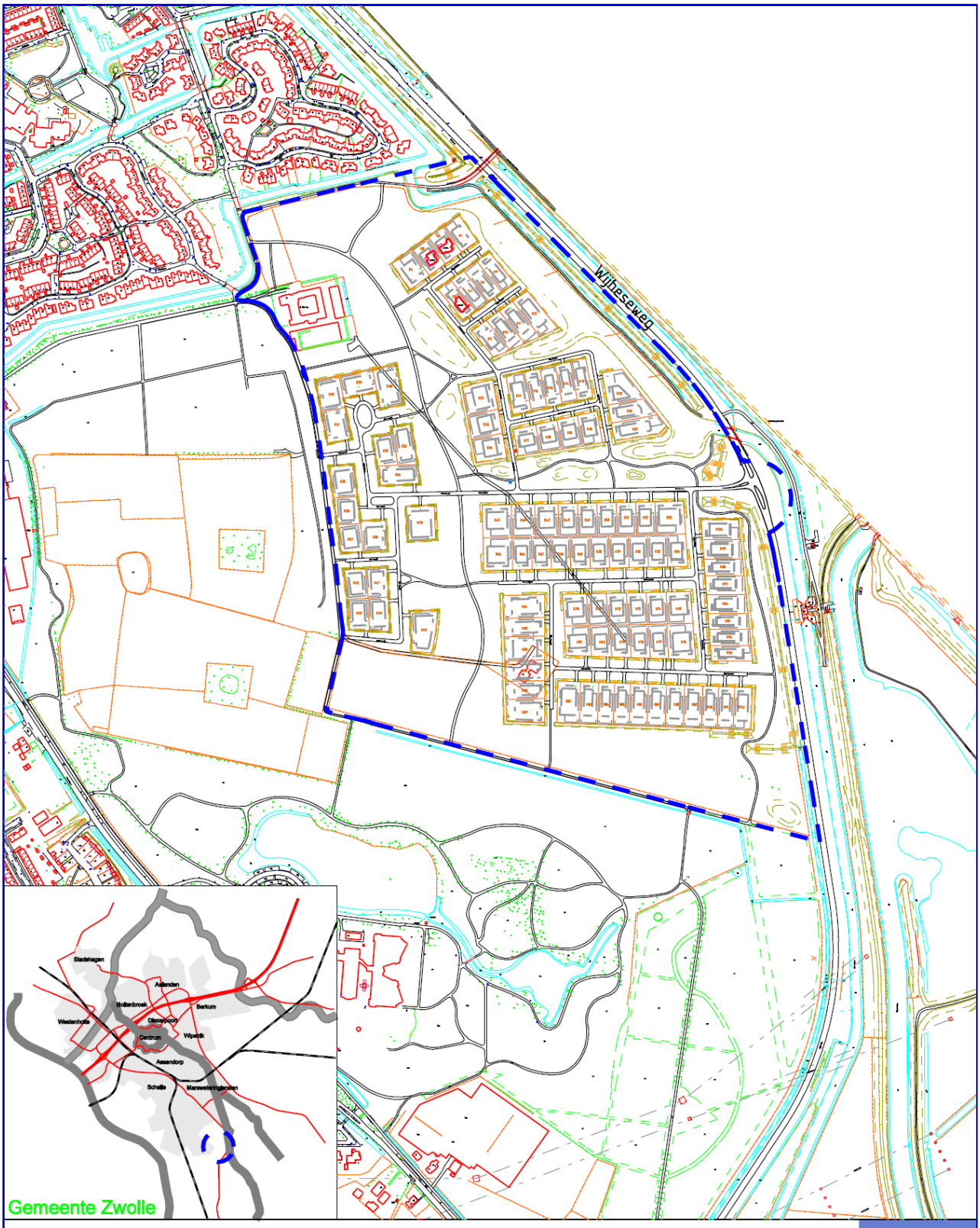

bereikbaar

Zwolle

Oude Mars

schaal: 1:7000
get.: H.Habers
datum: 29-12-2010
tek.nr.: 2004-081B

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle

MPV 2016 — 53067 — Oude Mars

PLANECONOOM:	Maryl Veldkamp
PROJECTMANAGER:	Piet van de Kerkhof
PLANTYPERING:	Woningbouw
PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	363.975 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	363.413 m²	
Verharding	26.548 m²	7%
Groen/water	212.043 m²	58%
Uitgeefbaar	124.822 m²	34%
Aantal woningen	100 st	
TOTAAL WONINGBOUW	114.183 m²	91%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	0%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2047
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

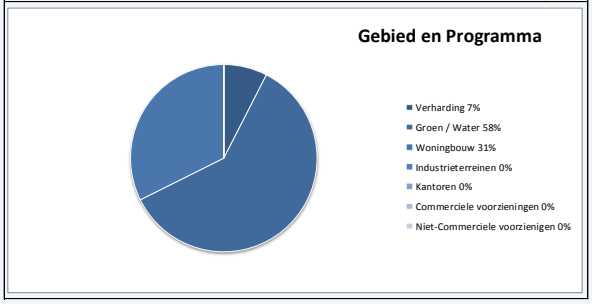

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

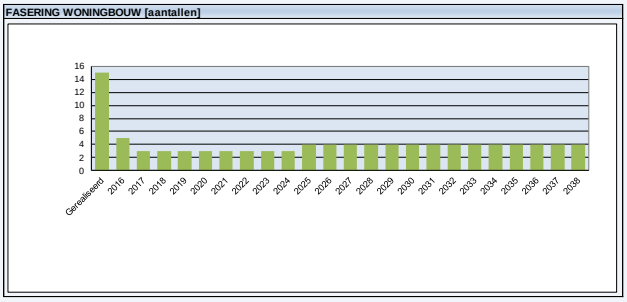

FASERING NIET-WONINGBOUW

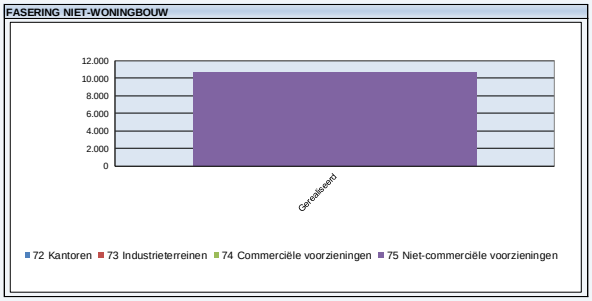

INVESTERINGEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	3.441	3.441	0
Sloop en ontruiming	92	61	31
Tijdelijk beheer	837	213	624
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	5.032	2.213	2.818
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	6.282	2.618	3.665
Voorbereidingskosten	1.454	697	757
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	3.597	2.427	1.170
TOTAAL	**20.734**	**11.669**	**9.065**

OPBRENGSTEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	29.018	4.877	24.142
Niet-Woningbouw	971	971	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	8	8	0
Bijdragen reserves / voorzieninge	0	0	0
TOTAAL	**29.997**	**5.856**	**24.142**

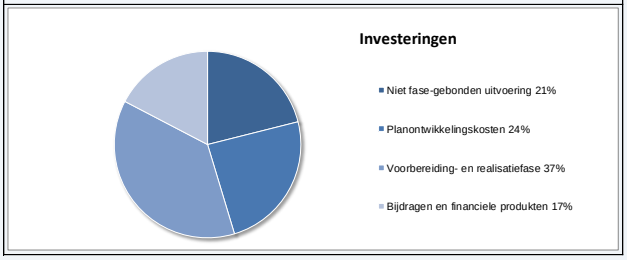

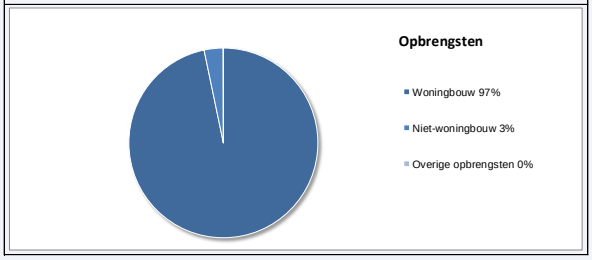

RESULTAAT

	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-3.649.836	(OVERSCHOT)	-2.801.736	(OVERSCHOT)	-848.100	(VERBETERING)

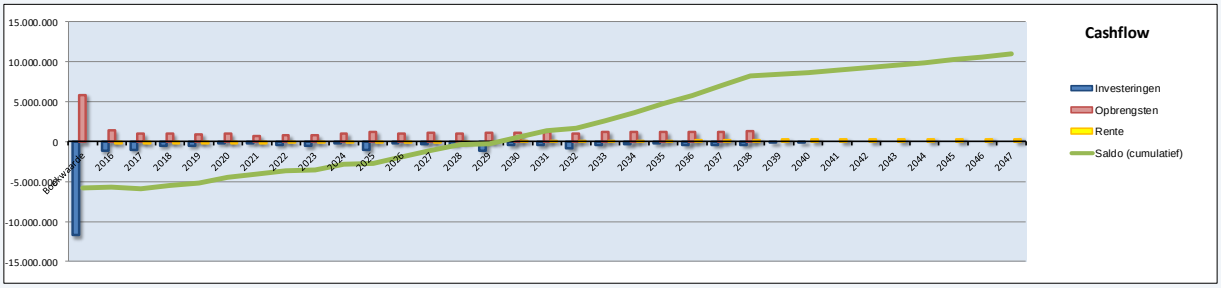

Opmerkingen:

Het voordelige exploitatieresultaat van Oude Mars is verbeterd met € 0,8 miljoen tot €.3,6 miljoen per 1-1-2016.
Deze verbetering is met name te danken aan snellere uitgifte van de kavels waardoor de opbrengsten eerder worden ontvangen; c.a € 0,4 miljoen, aanpassing van de € 0,3 parameters (rente en inflatie) en daling van de plankosten als gevolg van lagere uurtarieven € 0,1 miljoen.

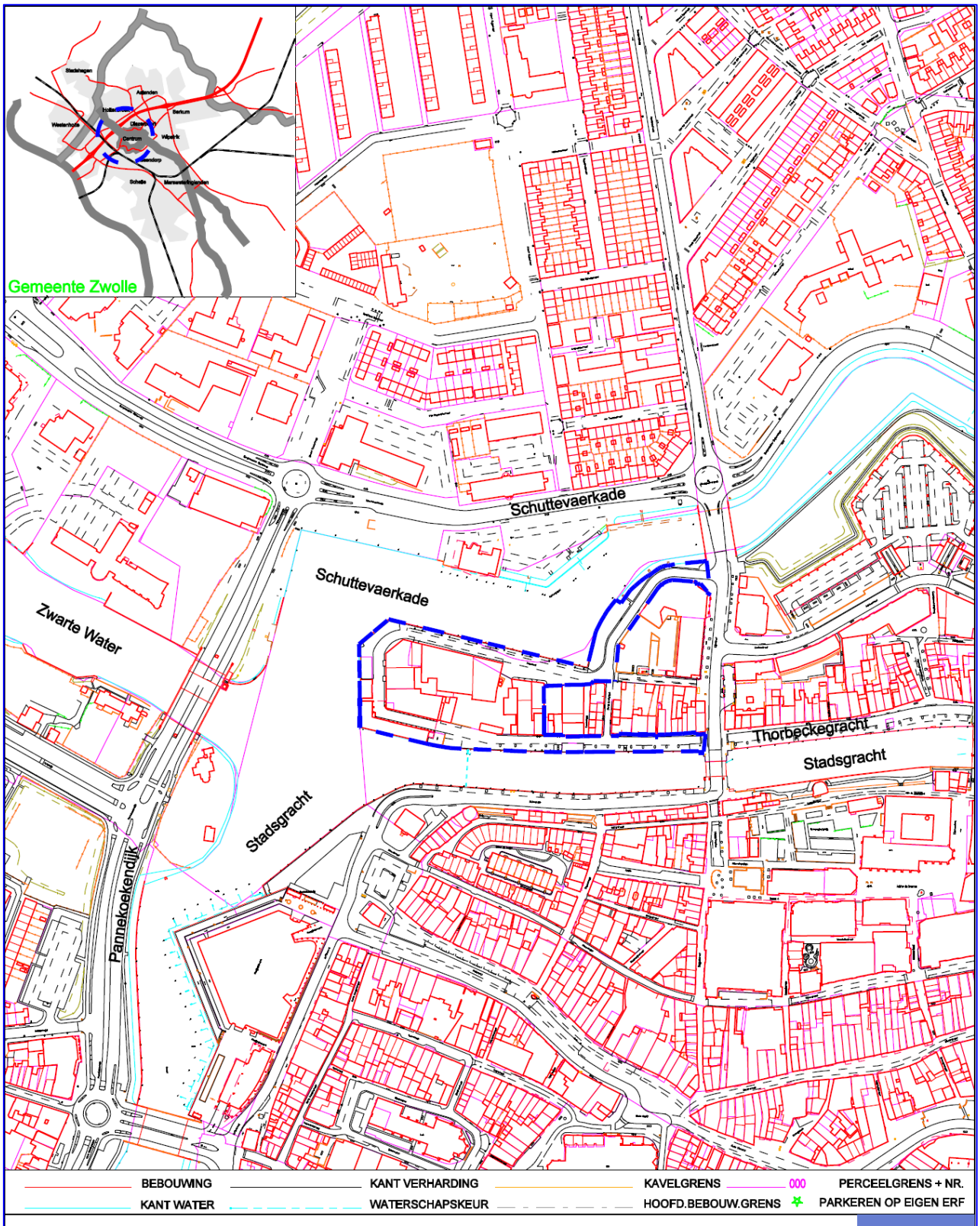

op maat

Zwolle

Kraanbolwerk

schaal: 1:4000
get.: H.Habers
tek.nr: 2005-188 A
datum: 21-12-2010

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016	53119	Kraanbolwerk

PLANECONOOM:	Maryl Veldkamp	**PLANTYPERING:**	Woningbouw
PROJECTMANAGER:	Ciska Waalewijn	**PLANFASE:**	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	10.292 m^2	
Buiten Beschouwing	0 m^2	
	10.291 m^2	
Verharding	4.082 m^2	40%
Groen/water	0 m^2	0%
Uitgeefbaar	6.209 m^2	60%
Aantal woningen	129 st	
TOTAAL WONINGBOUW	6.209 m^2	100%
Industriterreinen [0%]	0 m^2 bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m^2 bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m^2 bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m^2 bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m^2 bvo	0%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2021
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

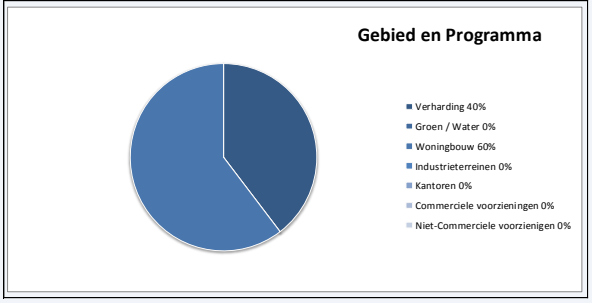

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

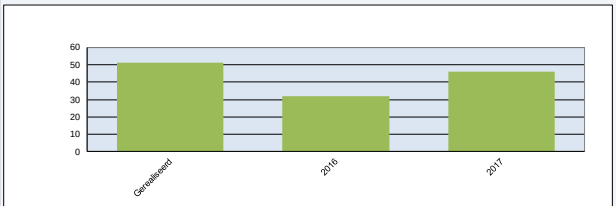

FASERING NIET-WONINGBOUW

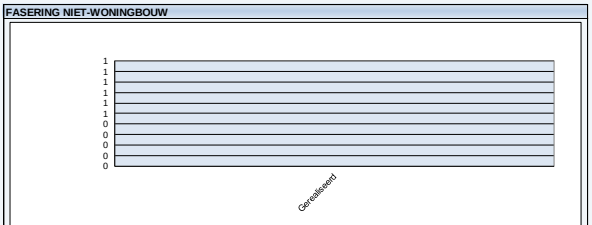

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	9.040	8.846	194
Sloop en ontruiming	187	187	-
Tijdelijk beheer	147	6	141
Bodemsanering	3.132	1.131	2.001
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	4.036	2.702	1.333
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	3.215	176	3.039
Voorbereidingskosten	490	62	428
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	494	-175	670
TOTAAL	**20.742**	**12.935**	**7.807**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	8.071	3.593	4.478
Niet-Woningbouw	0	0	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	10.241	10.241	0
Bijdragen Reserves Voorzieninge	865	865	0
TOTAAL	**19.177**	**14.699**	**4.478**

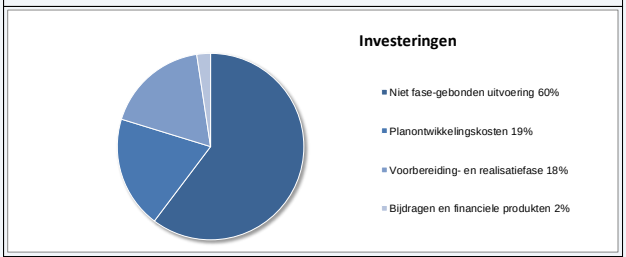

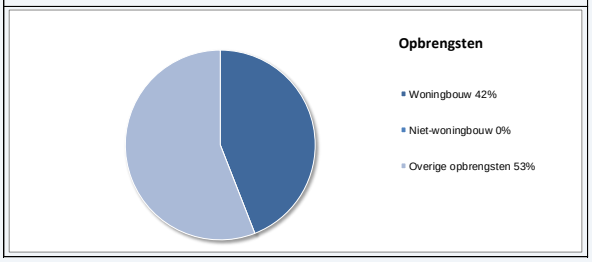

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	1.140.660	(TEKORT)	1.277.868	(TEKORT)	-137.208	(VERBETERING)

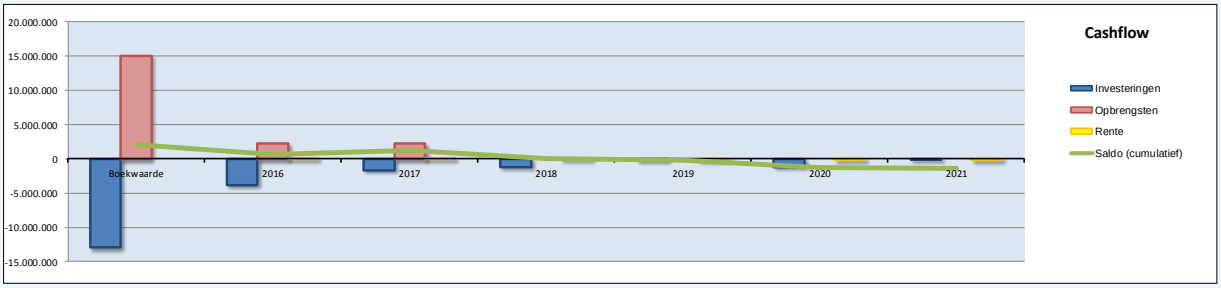

Opmerkingen:

Ten opzichte van 2015 laat Kraanbolwerk een minder negatief resultaat zien van € 140.000 en sluit het tekort op € 1.140.000,-
In 2015 hebben veel verschuivingen in de kosten van het bouw en woonrijpmaken plaatsgevonden als gevolg van het niet bouwen van bouwblok de saillant. Verder bijken de kosten voor de remmingswerken € 70.000 hoger uit te vallen. Ook is een gedeelte van het grondwerk meegenomen in de bodemsanering en hoeft er geen keermuur te worden aangelegd bij Hof van Thorbecke. Per saldo ca € 40.000 minder kosten. Vanwege een verlaging van de uurtarieven en het tegelijk saneren van de tweede en derde fase kunnen de plankosten en vtu met € 170.000 naar beneden worden bijgesteld.

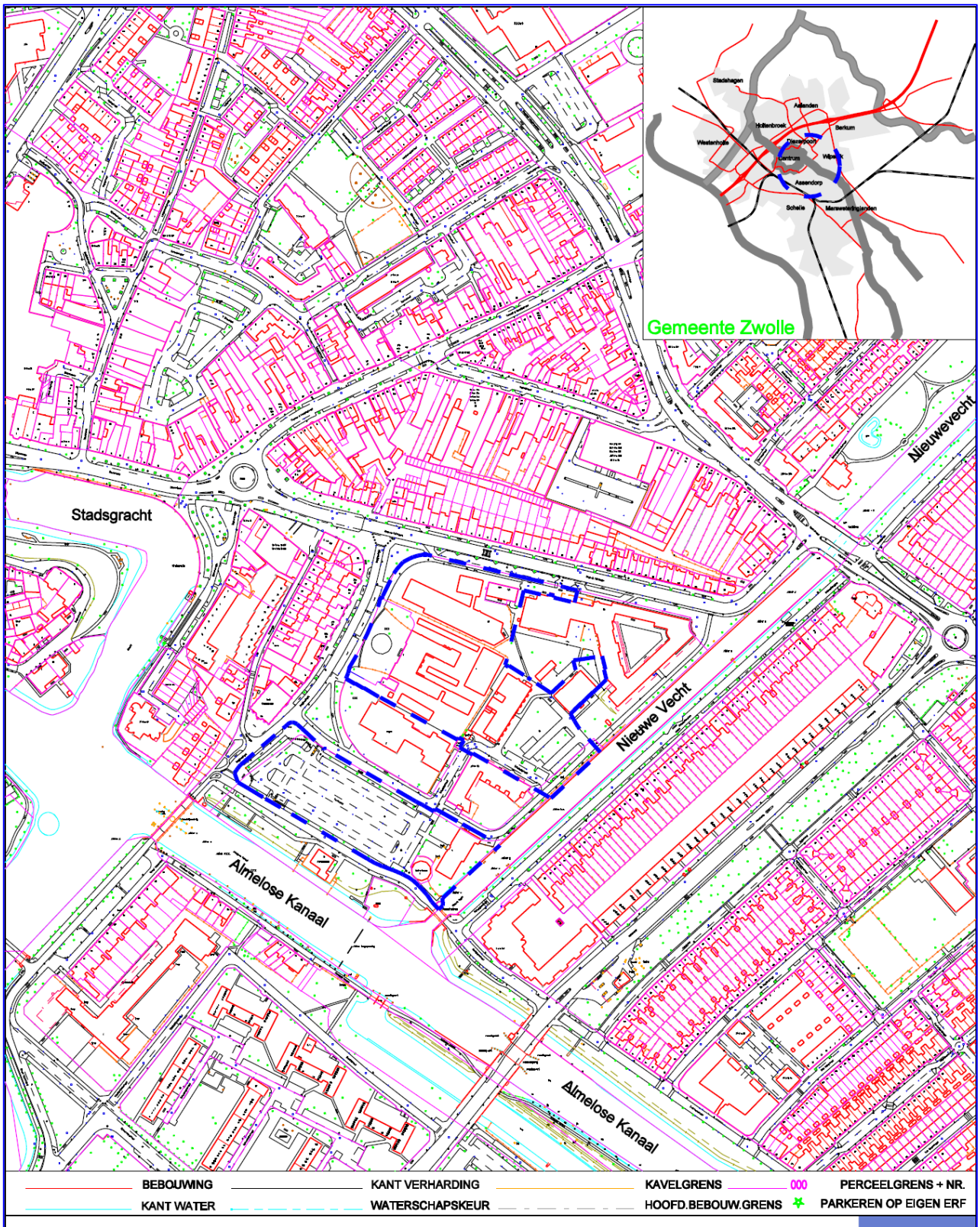

op maat

Zwolle

Rhijnvis Feithlaan

schaal: 1:4000
get.: H.Habers
datum: 25-04-2005
tek.nr: 2008-023

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckpleln 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 — 53129 — Bagijneweide

PLANECONOOM:	Wim van der Linde
PROJECTMANAGER:	Ciska Waalewijn
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	
PLANTYPERING:	Woningbouw
PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	5.000 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	4.992 m²	
Verharding	2.289 m²	46%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	2.703 m²	54%
Aantal woningen	55 st	
TOTAAL WONINGBOUW	2.703 m²	100%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	0%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2017
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

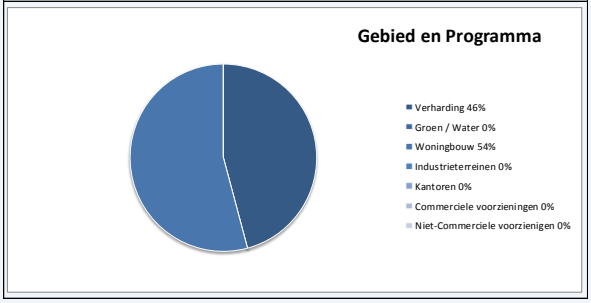

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

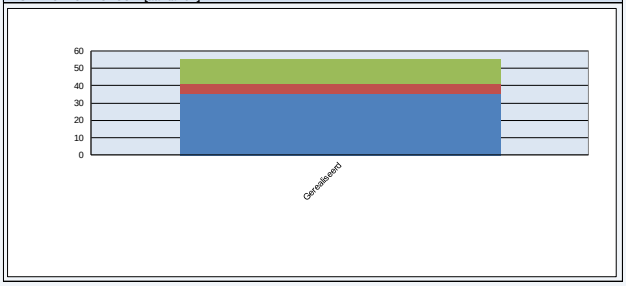

FASERING NIET-WONINGBOUW

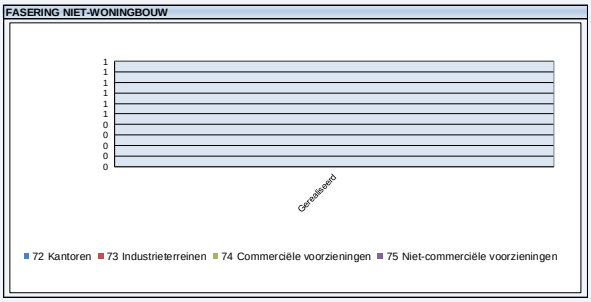

INVESTERINGEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	740	740	0
Sloop en ontruiming	247	247	0
Tijdelijk beheer	7	5	3
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	1489	1439	50
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	1100	540	560
Voorbereidingskosten	297	236	61
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	166	146	20
TOTAAL	**4.047**	**3.353**	**694**

OPBRENGSTEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	1.591,82	1.592	0
Niet-Woningbouw	0,00	0	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	973	973	0
TOTAAL	**2.565**	**2.565**	**0**

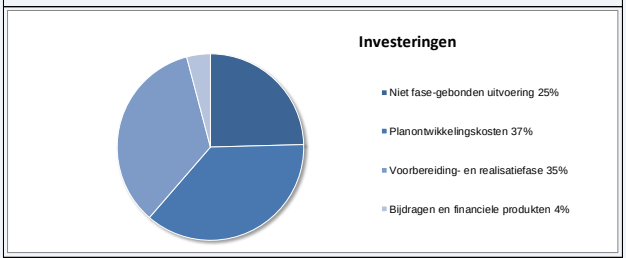

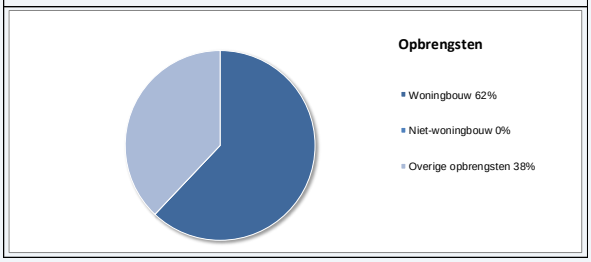

RESULTAAT

	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	13.908	(TEKORT)	377.403	(TEKORT)	-363.495	(VERBETERING)

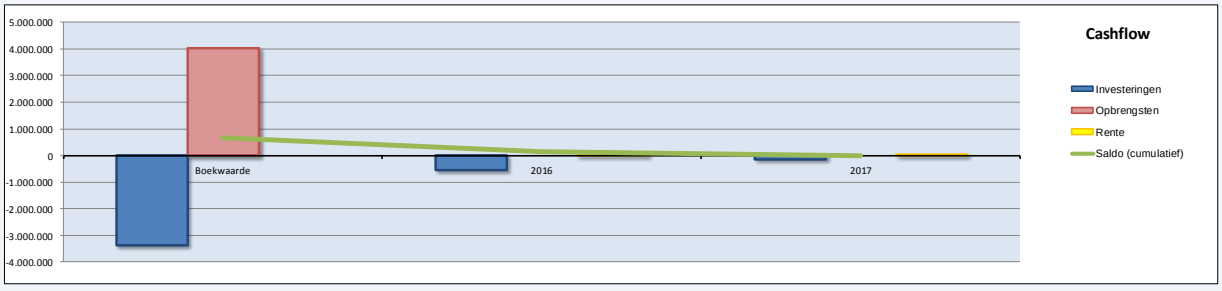

Opmerkingen:

Bagijneweide (ca. € 363.000 gunstiger)

De verbetering van het resultaat komt voor een belangrijk deel voor rekening van een herziene (lagere) civiele kostenraming ad. € 290.000. Daarnaast zijn de grondopbrengsten gestegen door een tussentijdse grondprijsverhoging van € 100.000. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 14.000,- nadelig.

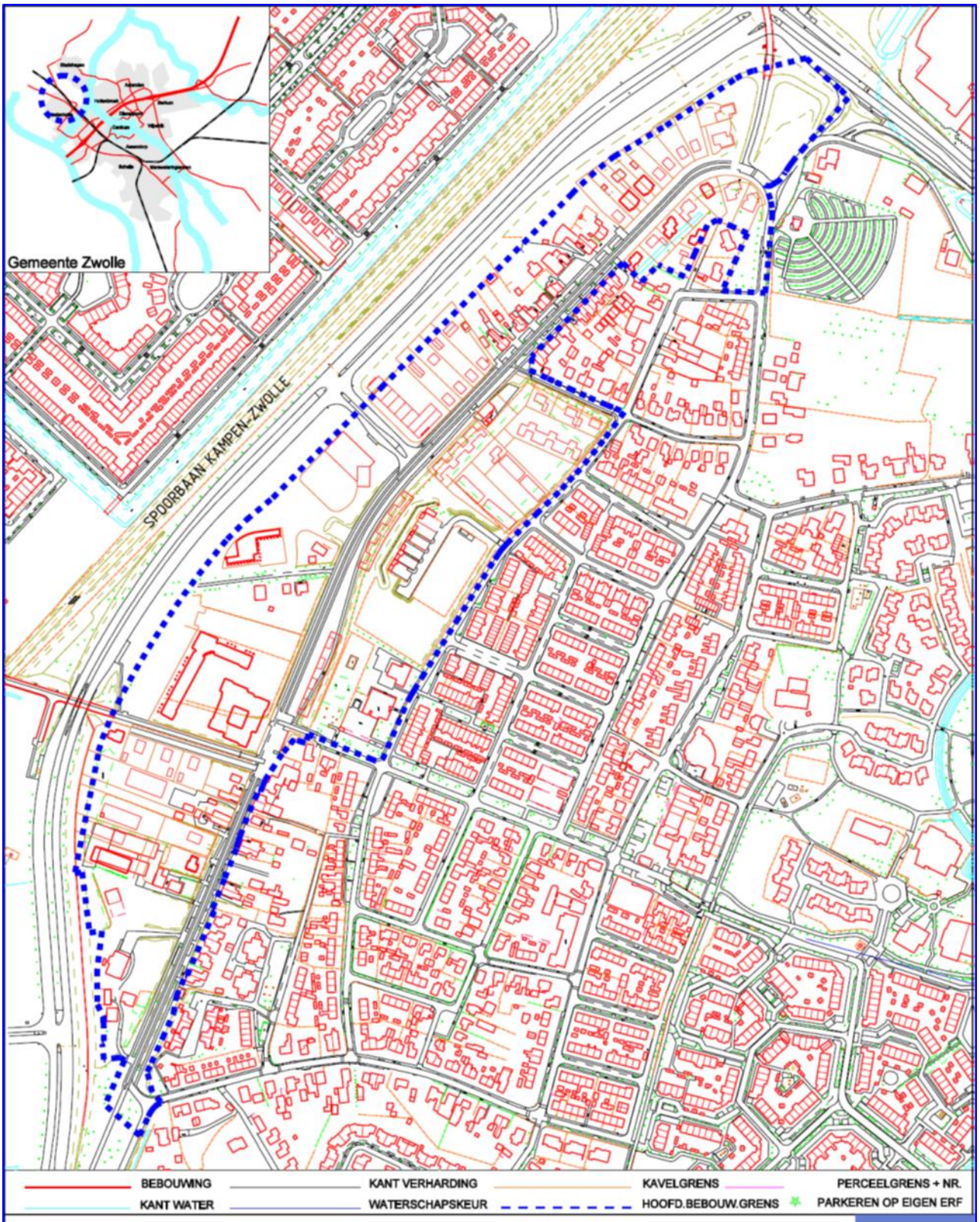
Gemeente Zwolle
SPOORBAAN KAMPEN-ZWOLLE
BEBOUWING
KANT VERHARDING
KAVELGRENS
PERCEELGRENS + NR.
KANT WATER
WATERSCHAPSKEUR
HOOFD.BEBOUW.GRENS
PARKEREN OP EIGEN ERF
op maat
Zwolle
Noordschil Westenholte
schaal: 1:5000
get.: H.Habers
datum: 29-12-2010
tek.nr.: 2006-108 B
Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 — 133 — Stinspoort

PLANECONOOM:	Michele Lunetta
PROJECTMANAGER:	Hester Nijmeijer
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	Peter Rhebergen
PLANTYPERING:	Woningbouw
PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	61.885 m²	
Buiten Beschouwing	30.067 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	44.426 m²	
Verharding	9.470 m²	21%
Groen/water	9.640 m²	22%
Uitgeefbaar	25.316 m²	57%
Aantal woningen	149 st	
TOTAAL WONINGBOUW	22.301 m²	88%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	0%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2019
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

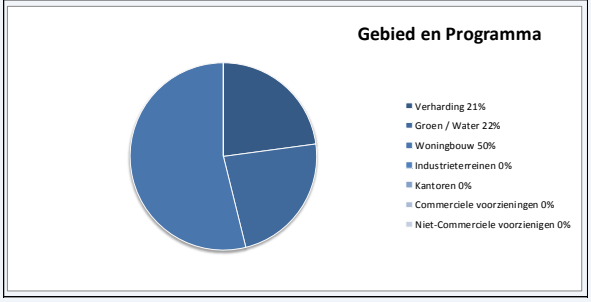

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

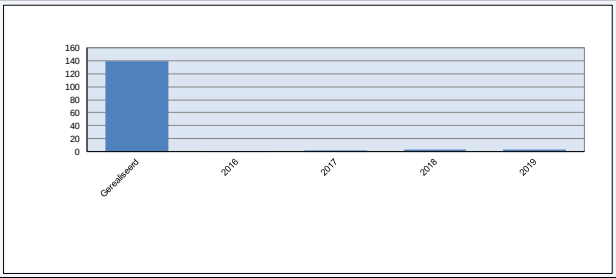

FASERING NIET-WONINGBOUW

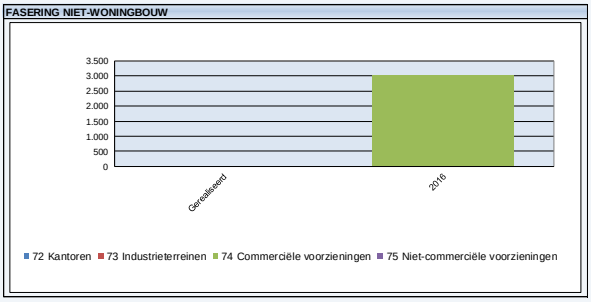

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	4.055	4.055	0
Sloop en ontruiming	130	130	0
Tijdelijk beheer	119	104	14
Bodemsanering	100	100	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	2.420	2.268	152
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	2.213	1.624	589
Voorbereidingskosten	291	197	94
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	2.369	2.338	31
TOTAAL	**11.697**	**10.816**	**880**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	9.511	7.644	1.867
Niet-Woningbouw	1.200	816	384
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	5	5	0
Bijdragen / Subsidies	1.462	1.299	164
Bijdragen reserves / voorzieninger	0	0	0
TOTAAL	**12.179**	**9.764**	**2.415**

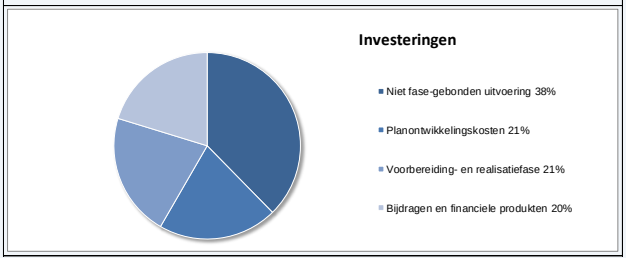

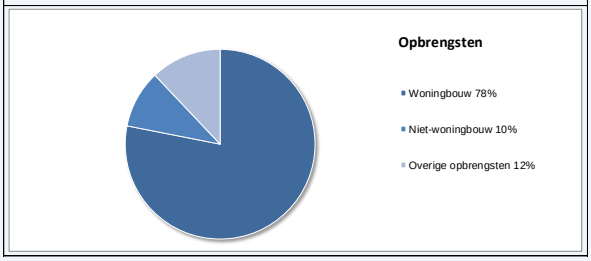

RESULTAAT	**MPV 2016**	**MPV 2015**	**VERSCHIL**
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-354.236 (OVERSCHOT)	-413.897 (OVERSCHOT)	59.661 (VERSLECHTERING)

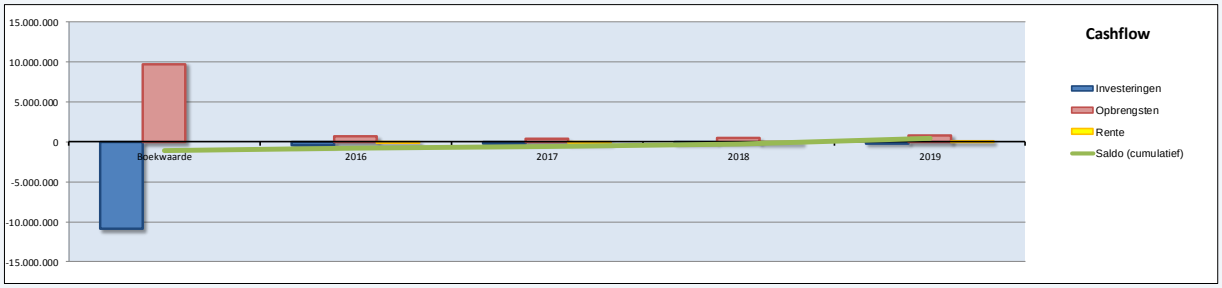

Opmerkingen:

Het resultaat is ten opzichte van de MPV 2015 gedaald met afgerond € 60.000. Redenen hiervoor zijn: hogere saneringskosten i.v.m. bouw seniorenwoningen aan de Voorsterweg en hogere kosten voor de herinrichting van het park. Aan het begin van het project in 2006 is met de buurt afgesproken dat, zodra de meeste woningen gebouwd zijn, in overleg met de buurt het park heringericht zal worden. In goed overleg met de buurt is in 2015 het ontwerp gemaakt. Ondanks gebruik van ook reguliere beheerbudgetten vallen de kosten hoger uit, maar past het binnen het totaal van de grondexploitatie. Het park wordt in 2016 jaar aangelegd.
Per begin 2016 resteren er voor de periode 2016-2019 nog 11 kavels (incl. een kavel voor een bedrijfsverzamelgebouw).

op maat

Zwolle

Stadshagen

wijk: 22
mut. datum: xxx
schaal: 1: 25000
get.: D. Driessen
opdr.: W. van der Linde
datum: 16-04-2014
tek.nr.: 2014-104

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016	53019/53197	Stadshagen

PLANECONOOM:	Wim van der Linde	PLANTYPERING:	Woningbouw
PROJECTMANAGER:	Marjolijn Helmich		
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:		PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	801.860 m²		
Buiten Beschouwing	0 m²		
EXPLOITATIEGEBIED	1.213.580 m²		
Verharding	0 m²		0%
Groen/water	0 m²		0%
Uitgeefbaar	1.213.580 m²		100%
Aantal woningen	2.025 st		
TOTAAL WONINGBOUW	415.357 m²		34%
Industriterreinen [5%]	43.391 m² bvo	5%	
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%	
Commerciele voorzieningen [3%]	21.441 m² bvo	3%	
Niet-commerciele voorzieningen [92%	733.391 m² bvo	92%	
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	798.223 m² bvo		66%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2025
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

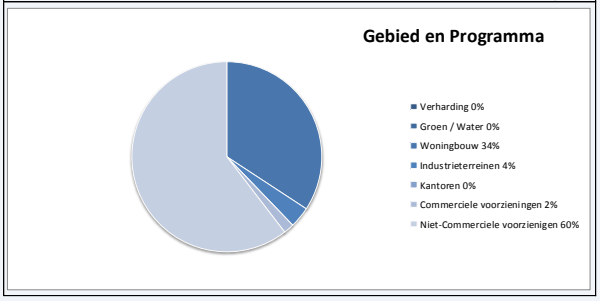

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

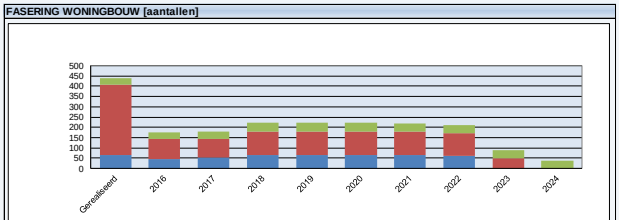

FASERING NIET-WONINGBOUW

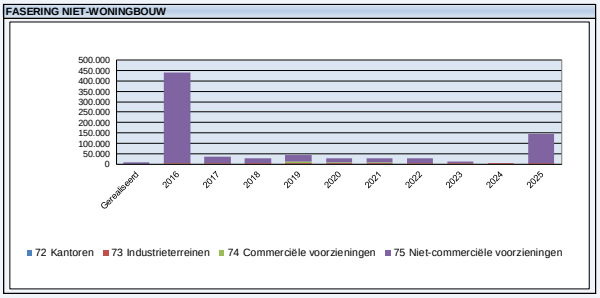

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	73.673	71.347	2.326
Sloop en ontruiming	148	148	0
Tijdelijk beheer	2.848	2.092	756
Bodemsanering	229	229	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	70.666	57.070	13.597
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	149.250	101.517	47.732
Voorbereidingskosten	8.629	4.286	4.344
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	183.041	177.628	5.413
TOTAAL	**488.484**	**414.317**	**74.167**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	361.191	287.114	74.077
Niet-Woningbouw	32.743	16.920	15.823
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	1.070	1.070	0
Tijdelijke verhuur	1.293	651	642
Bijdragen / Subsidies	51.221	50.882	339
Bijdragen reserves en voorziening	39.090	39.090	0
TOTAAL	**486.609**	**395.728**	**90.881**

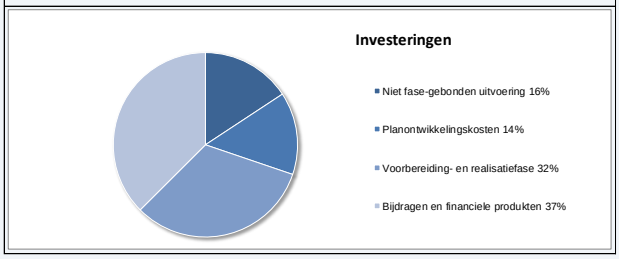

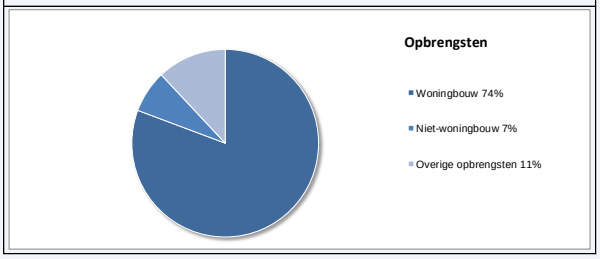

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	7.591.644	(TEKORT)	3.153.481	(TEKORT)	4.438.163	(VERSLECHTERING)

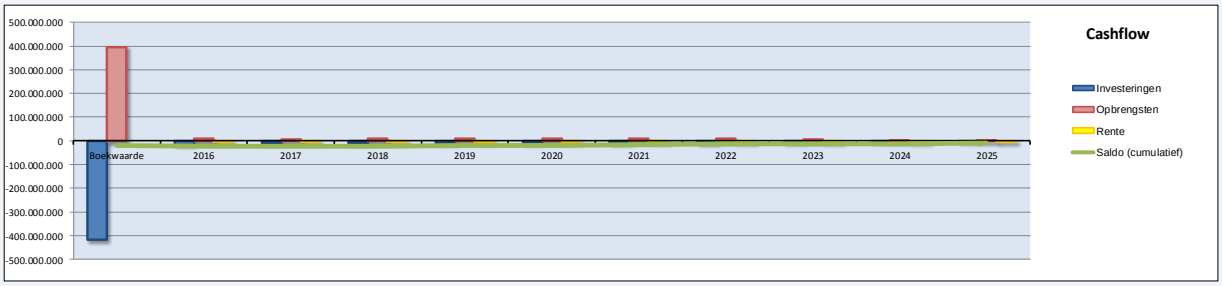

Opmerkingen: Stadshagen (ca. € 4.438.000 ongunstiger)

Het resultaat van de grondexploitatie bij de MPV 2015 was berekend op -/- € 3,1 mln. (Dat is per 1-1-2016 een tekort van -/- € 3,2 mln).
In 2015 is een onderzoek uitgevoerd naar de resterende behoefte aan voorzieningen voor de komende tien jaar. Dat heeft ertoe geleid dat is voorgesteld om nominaal € 8,5 mln. aan grondopbrengsten geraamd voor de voorzieningen af te boeken.
De Raad (U) heeft hiermee op 11 jan 2016 ingestemd. Deze € 8,5 mln. nominaal is berekend naar een netto contante waarde per 1-1-2016 € -/- € 7,3 mln.
Daarmee zou zonder rekening te houden met alle andere invloeden op de grondexploitatie het tekort op Stadshagen per 1-1-2016 op -/- 10,5 mln. uitkomen.
In dit MPV 2016 wordt een resultaat van -/- € 7,6 mln. opgenomen. Dat is een verbetering van € 2,9 mln. ten opzichte van de verwachting. De belangrijkste verklaringen hiervan zijn:

- Afboeken van de sloopkostenraming: € 200.000 voordeel;
- Een gerealiseerd prijsvoordeel van € 900.000 in 2015 ten opzichte van de raming in de grondexploitatie met betrekking tot de opbrengsten woningbouw;
- Verschuiving van het woningbouwprogramma binnen de categoriën met een hogere grondopbrengst van € 350.000;
- Het neerwaarts bijstellen van de post kosten van verdunning (een gevolg van het afboeken van de woningaantallen in 2013) van € 650.000. Dit zou moeten leiden tot extra kosten aanleg openbaar gebied dat blijkt in de praktijk mee te vallen.
- Parameters. De gewijzigde parameters € 700.000 voordelig.

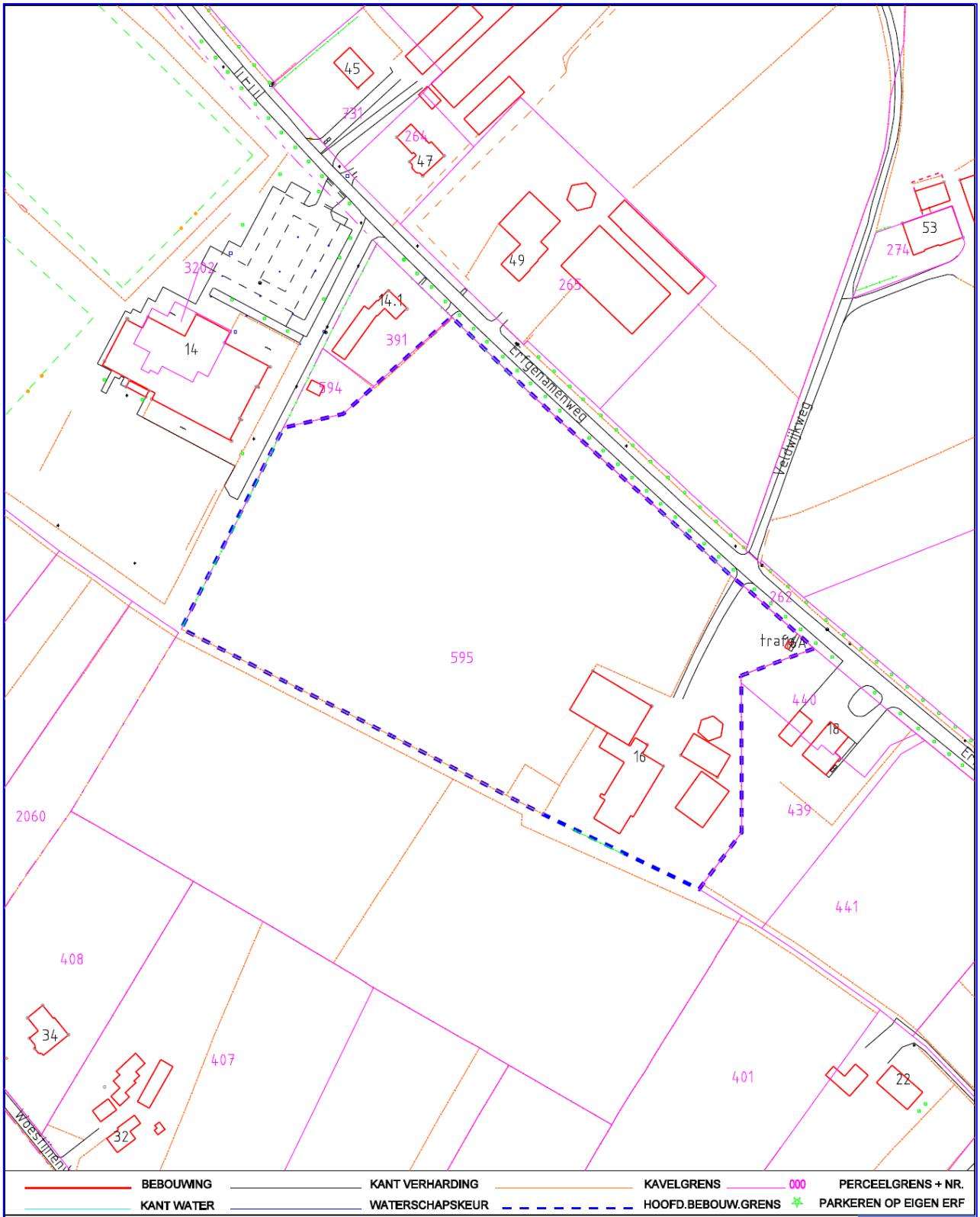

op maat

Zwolle

Dorpsvisie Wijthmen

wijk: 41
mut. datum: xxx
schaal: 1: 2000
get.: D. Driessen
opdr.: W. van der Linde
datum: 24-04-2012
tek.nr.: 2012-069

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckpleln 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 — 53281 — Dorpsplan Wythmen

PLANECONOOM:	Wim van der Linde
PROJECTMANAGER:	Aldert Koop
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	
PLANTYPERING:	Woningbouw
PLANFASE:	Definitie

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	24.000 m²	
Buiten Beschouwing	20.620 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	3.690 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	3.690 m²	100%
Aantal woningen	13 st	
TOTAAL WONINGBOUW	3.690 m²	100%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	0%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2022
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

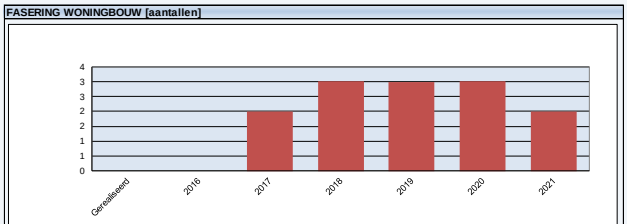

FASERING NIET-WONINGBOUW

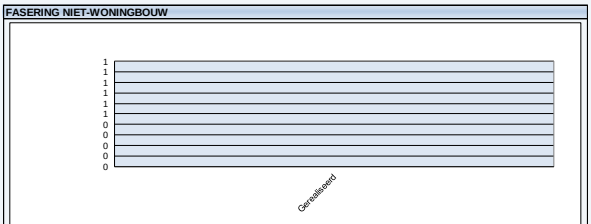

INVESTERINGEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	1139	0	1139
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	0	0	0
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	466	254	212
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	0	0	0
Voorbereidingskosten	40	0	40
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	56	9	48
TOTAAL	**1.702**	**263**	**1.439**

OPBRENGSTEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	959,40	0	959
Niet-Woningbouw	0,00	0	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	275	275	0
TOTAAL	**1.234**	**275**	**959**

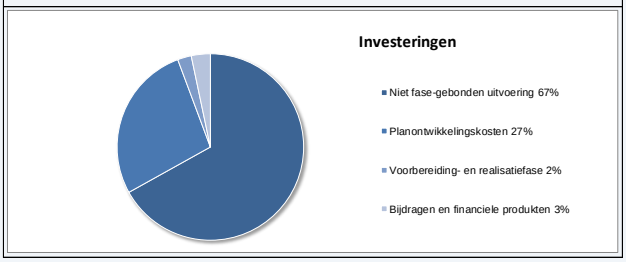

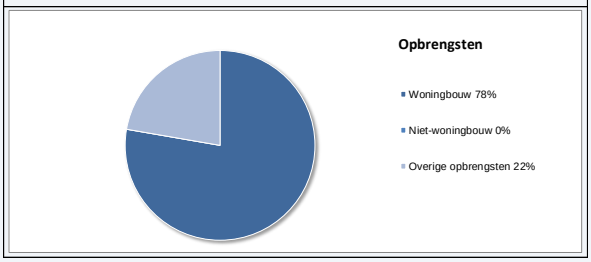

RESULTAAT

	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	295.654	(TEKORT)	316.022	(TEKORT)	-20.368	(VERBETERING)

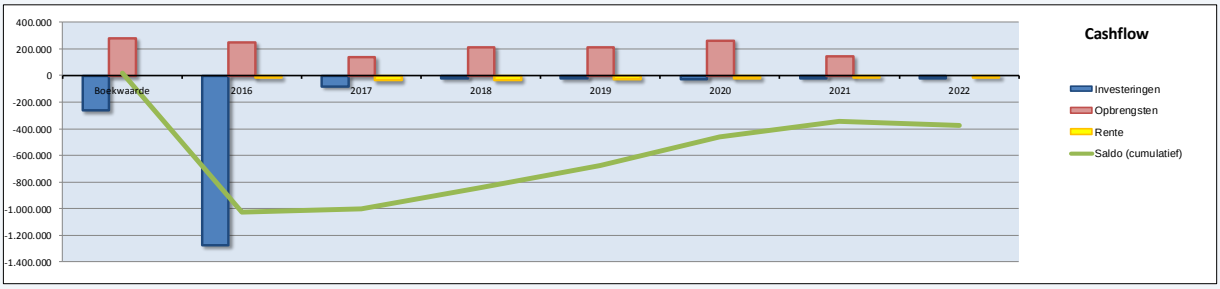

Opmerkingen:

Dorpsplan Wythmen (ca. € 20.000 gunstiger)

De grondexploitatie is gebaseerd op een samenwerking van de gemeente en 2 externe partners die de grondexploitatie ter hand nemen. In 2015 is deze samenwerking stopgezet. Op dit moment er nog geen nieuw plan. Voor 2016 is de grondexploitatie van 2015 is bevroren. De resultaatsverbetering wordt veroorzaakt door parameterwijzigingen. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 295.000 nadelig.

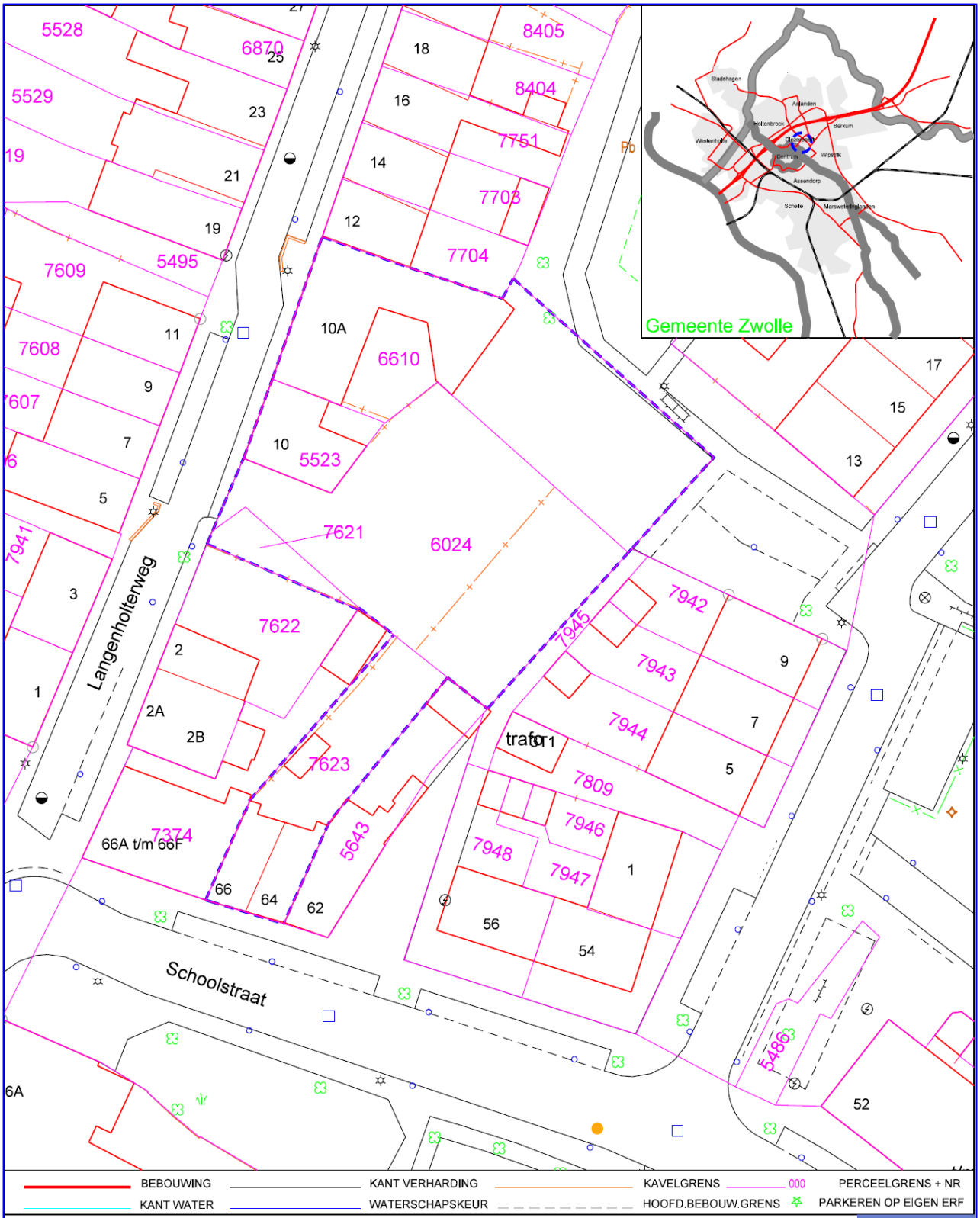

op maat

Zwolle

Langenholterweg

schaal: 1: 500
get.: D. Driessen
datum: 12-04-2013
tek.nr.: 2013-083

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 — 53283 — Langenholterweg

PLANECONOOM:	Wim van der Linde
PROJECTMANAGER:	Aldert Koop
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	
PLANTYPERING:	Woningbouw
PLANFASE:	Ontwerp

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	2.166 m²	
Buiten Beschouwing	616 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	1.550 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	596 m²	38%
Uitgeefbaar	954 m²	62%
Aantal woningen	9 st	
TOTAAL WONINGBOUW	954 m²	100%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	0%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2018
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

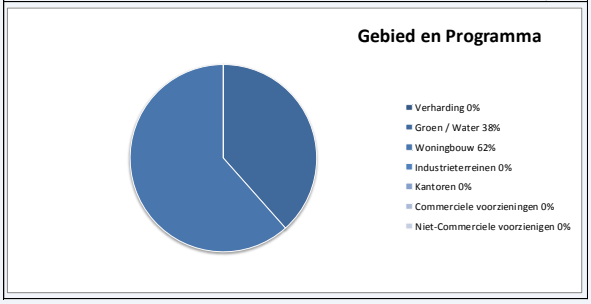

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

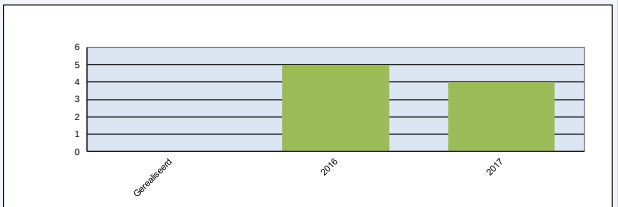

FASERING NIET-WONINGBOUW

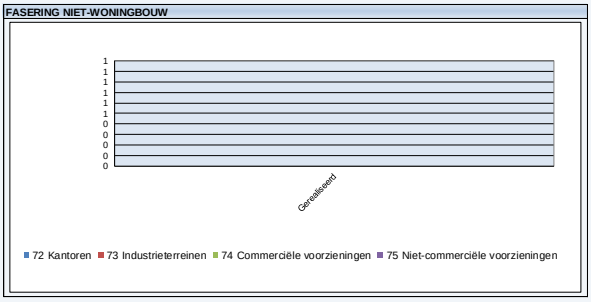

INVESTERINGEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	200	0	200
Sloop en ontruiming	38	0	38
Tijdelijk beheer	0	0	0
Bodemsanering	25	0	25
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	458	289	169
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	215	0	215
Voorbereidingskosten	12	0	12
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	37	19	19
TOTAAL	**985**	**308**	**677**

OPBRENGSTEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	228,96	0	229
Niet-Woningbouw	0,00	0	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	780	0	780
TOTAAL	**1.009**	**0**	**1.009**

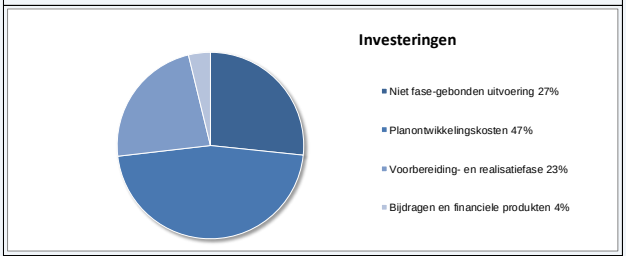

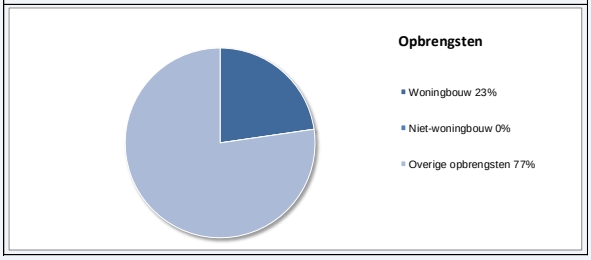

RESULTAAT	MPV 2016	MPV 2015	VERSCHIL
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	6.066 (TEKORT)	-679 (OVERSCHOT)	6.745 (VERSLECHTERING)

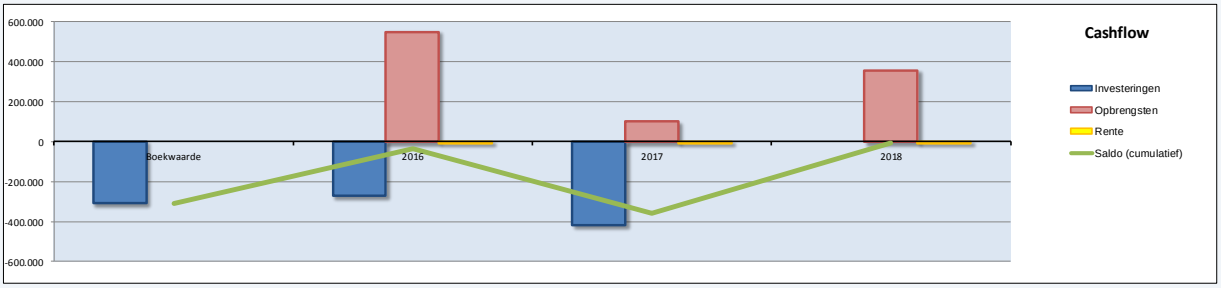

Opmerkingen:

Langenholterweg/Geert Groottestraat (ca € 6.000 ongunstiger)

De complexen Geert/Groottestraat/Langenholterweg is een zogenaamde zoet/zuur constructie. Het voordelig exploitatieresultaat van de Geert Groottestraat wordt gebruikt voor het nadelig exploitatieresultaat van de Langenholterweg. De programmering van de Geert Grootestraat is vertraagd naar beneden bijgesteld met een lagere opbrengstwaarde van € 245.000. Door de lagere opbrengstwaarde kan geen geld meer afgedragen worden aan reserve onderhoud verhuurde panden (in 2015 € 231.000). Het gezamenlijke exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 6.000,- nadelig.

1.2 BEDRIJVENTERREINEN – KANTOREN

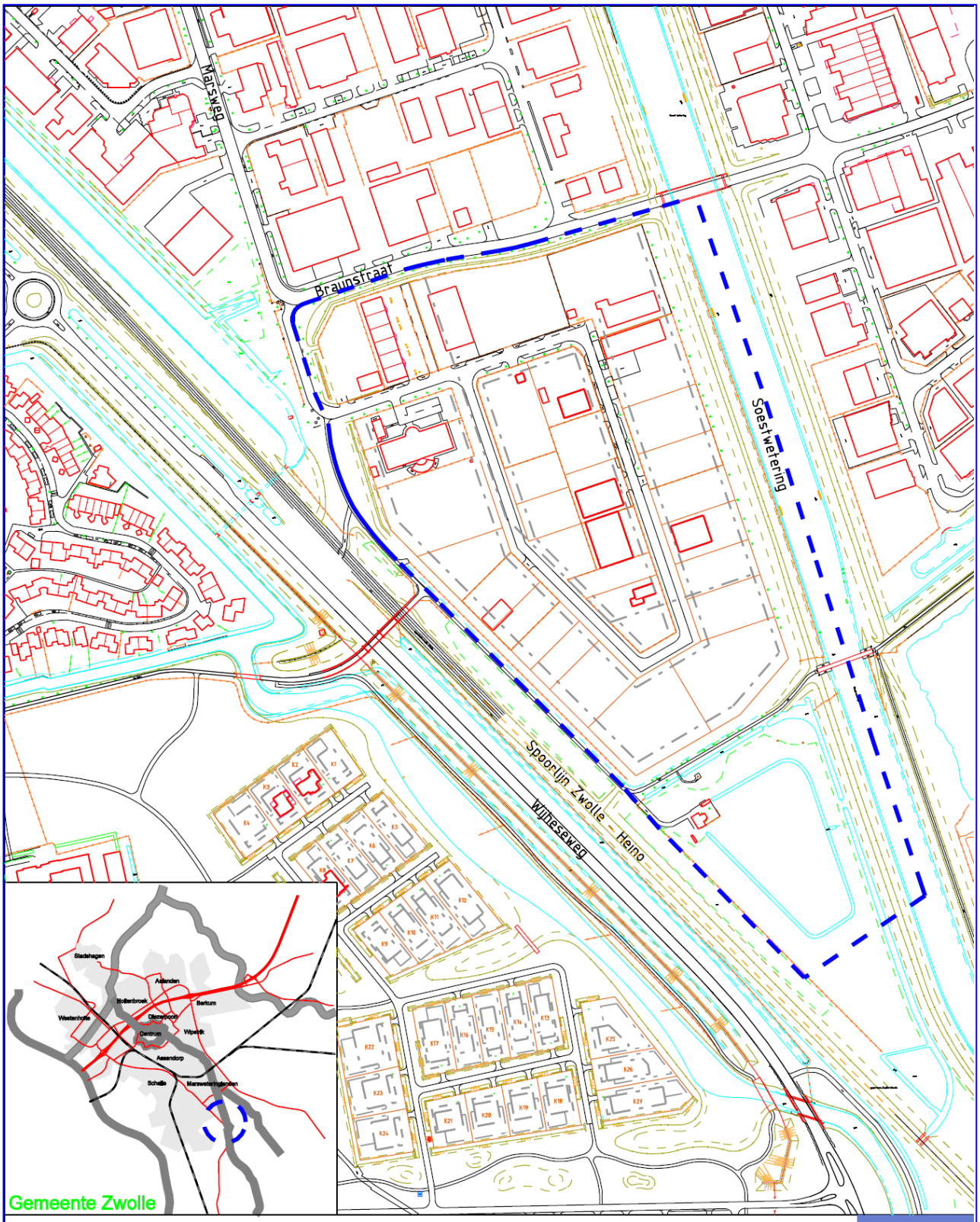

bereikbaar

Zwolle

Marslanden Zuid

schaal: 1:4000
get.: H.Habers
datum: 30-12-2010
tek.nr.: 2004-079 A

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckpleln 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle

MPV 2016 — 53011 — Marslanden Zuid

PLANECONOOM:	H. Bekkema
PROJECTMANAGER:	H. Bekkema
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	P. Otten
PLANTYPERING:	Industrieterreinen - Kantoren
PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	68.273 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	68.273 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	68.273 m²	100%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [100%]	68.273 m² bvo	100%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	68.273 m² bvo	100%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2019
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

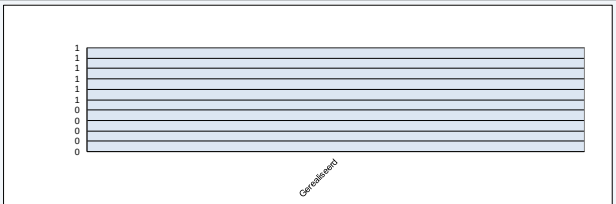

FASERING NIET-WONINGBOUW

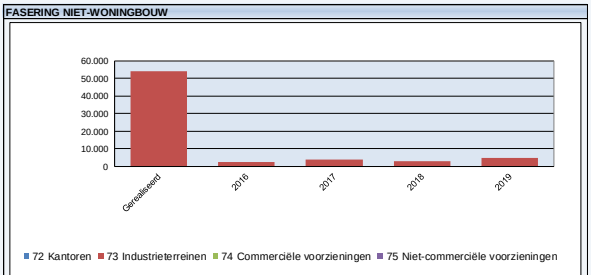

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	187	187	0
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	78	53	25
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	807	686	121
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	1691	1278	413
Voorbereidingskosten	96	34	62
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	149	77	72
TOTAAL	**3.009**	**2.315**	**694**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0,00	0	0
Niet-Woningbouw	3.738,70	2.707	1032
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
Bijdrage reserves / voorzieningen	159	159	0
TOTAAL	**3.898**	**2.866**	**1.032**

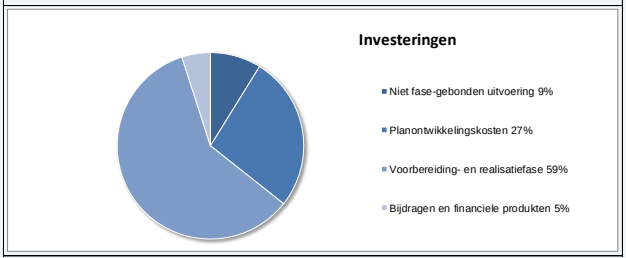

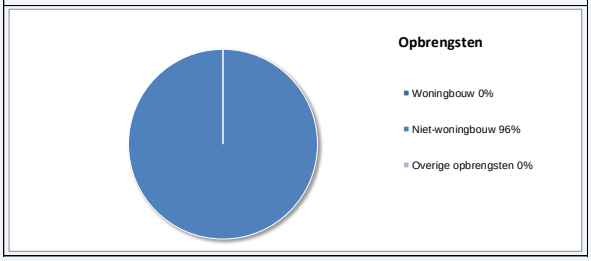

RESULTAAT	**MPV 2016**		**MPV 2015**		**VERSCHIL**	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-842.755	(OVERSCHOT)	-969.895	(OVERSCHOT)	127.140	(VERSLECHTERING)

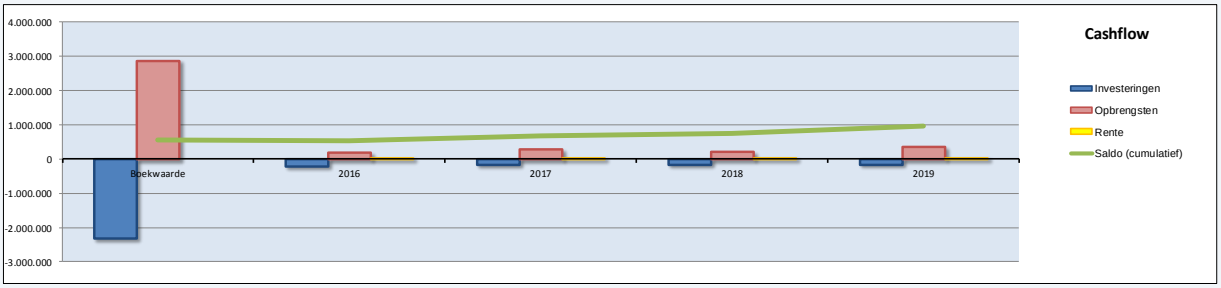

Opmerkingen: Het voordelige exploitatieresultaat van het project Marslanden Zuid is met ca. € 127.000,- verslechterd. Temporisering van 2 jaren als gevolg van minder verkopen ten opzichte van de vastgestelde prognose is veroorzaker van deze verslechtering. De benodigde extra plankosten hebben een nadelig effect op het exploitatieresultaat. De verklaring voor het overige verschil in de startwaarde wordt verklaard door de mutaties in de parameters zoals beschreven in de Nota van uitgangspunten MPV 2016. De resterende ca 1,0 miljoen nog uit te geven bedrijfskavels te samen met de nog uit te voren werkzaamheden, zullen volgens planning in de periode tot en met 2019 plaatsvinden. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 843.000,- voordelig.

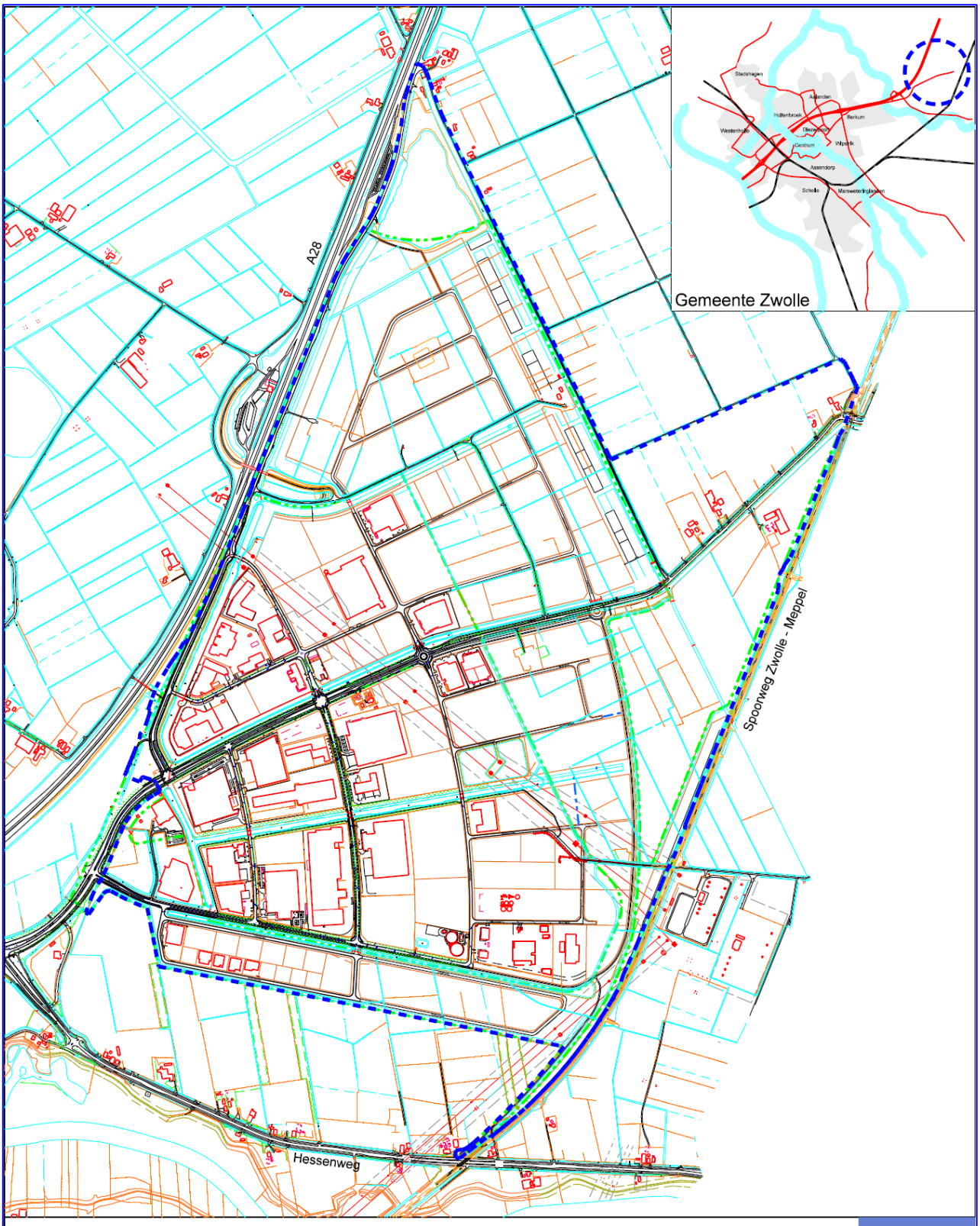

op maat

Zwolle

Hessenpoort

schaal: 1:17500
get.: D. Driessen
datum: 11-04-2013
tek.nr.: 2013-081

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 — 5302173 — Hessenpoort

PLANECONOOM:	H. Bekkema
PROJECTMANAGER:	P. v.d. Kerkhof
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	P. Otten
PLANTYPERING:	Industrieterreinen - Kantoren
PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	3.074.688 m²	
Buiten Beschouwing	20.485 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	3.054.203 m²	
Verharding	182.691 m²	6%
Groen/water	730.198 m²	24%
Uitgeefbaar	2.141.314 m²	70%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [98%]	2.090.802 m² bvo	98%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [2%]	49.461 m² bvo	2%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	1.051 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	2.141.314 m² bvo	100%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2045
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

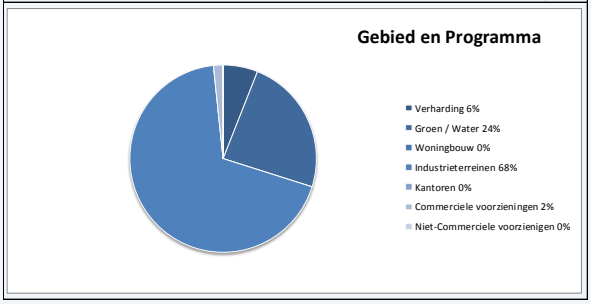

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

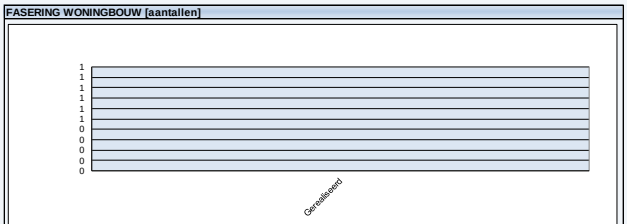

FASERING NIET-WONINGBOUW

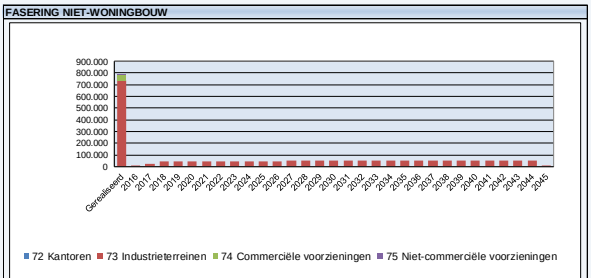

INVESTERINGEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	55.479	55.479	0
Sloop en ontruiming	1.778	1.474	305
Tijdelijk beheer	2.903	943	1.960
Bodemsanering	54	14	40
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	23.926	16.273	7.653
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	55.514	30.688	24.825
Voorbereidingskosten	4.491	1.815	2.676
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	46.762	40.749	6.013
TOTAAL	**190.906**	**147.435**	**43.471**

OPBRENGSTEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0	0	0
Niet-Woningbouw	274.884	88.245	186.639
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	178	178	0
Bijdragen / Subsidies	11.046	8.510	2.536
Bijdragen reserves en voorziening	0	0	0
TOTAAL	**286.108**	**96.933**	**189.175**

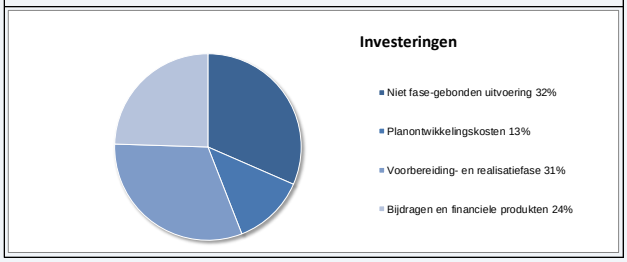

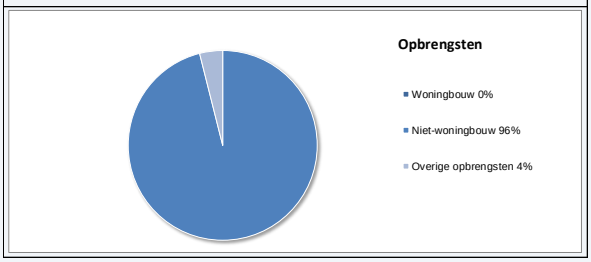

RESULTAAT

	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-36.535.701	(OVERSCHOT)	-36.884.432	(OVERSCHOT)	348.731	(VERSLECHTERING)

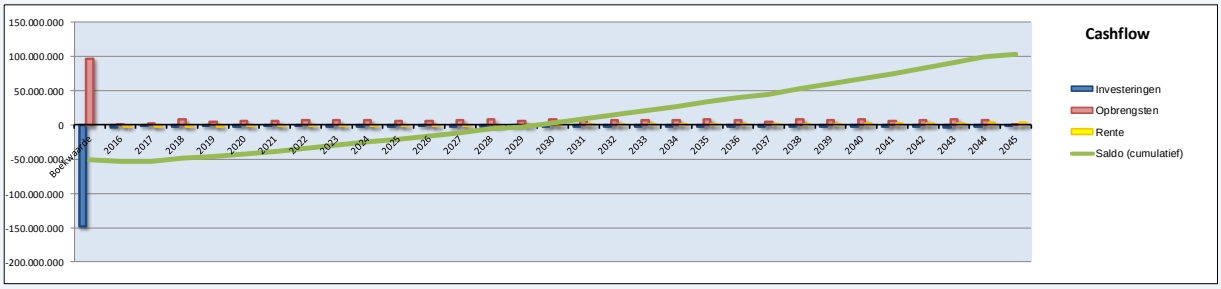

Opmerkingen: Het voordelige exploitatieresultaat van het project Hessenpoort is verslechterd met ca. € 350.000,-. Als gevolg van achterblijvende verkopen t.o.v. de prognose in 2015, is het uitgiftetempo met 1 jaar verlengd. De totale nominale kosten zijn desondanks de temporisering van 1 jaar verbeterd met ca. € 286.000,-. Het naar beneden stellen van het percentage voorbereiding en toezicht is een belangrijke veroorzaker hiervoor. De totale nominale opbrengsten zijn als gevolg van verkopen voor een hogere grondprijs en onvoorziene huurinkomsten gestegen met ca. € 370.000,-. Het totale nominale effect bedraagt ca. € 654.000 voordelig. Echter het effect van de wijziging van de vastgestelde parameters is dusdanig, dat het exploitatieresultaat verslechterd. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 36,5 miljoen voordelig.

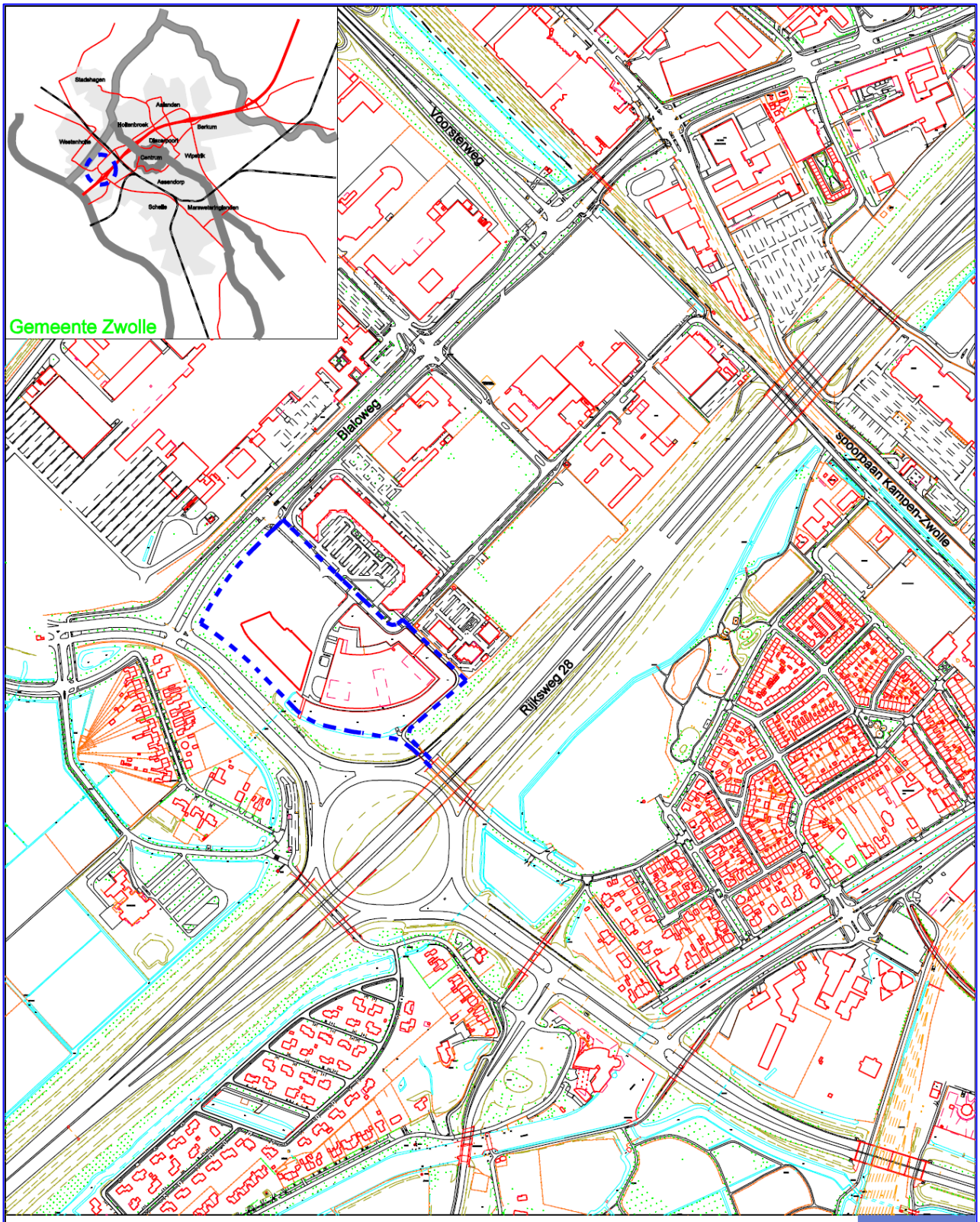

bereikbaar

Voorsterpoort

Zwolle

schaal: 1:8000
get.: H.Habers
datum: 28-03-2011
tek.nr.: 2007-063 B

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle

MPV 2016 — 53057 — Voorsterpoort

PLANECONOOM:	W. v.d. Linde
PROJECTMANAGER:	P. v.d. Kerkhof
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	
PLANTYPERING:	Industrieterreinen - Kantoren
PLANFASE:	Beheer

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	43.502 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	43.502 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	43.502 m²	100%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [100%]	87.002 m² bvo	100%
Commerciele voorzieningen [0%]	1 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	87.003 m² bvo	200%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	1 januari 2016
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

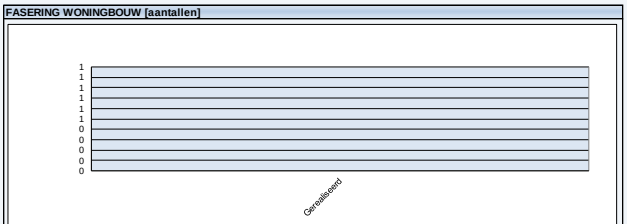

FASERING NIET-WONINGBOUW

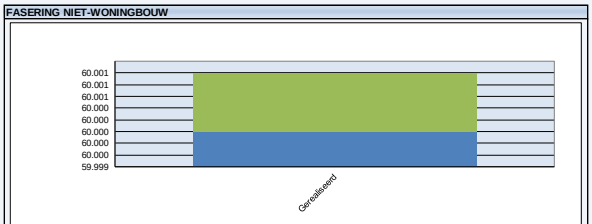

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	1.448	1.448	0
Sloop en ontruiming	434	434	0
Tijdelijk beheer	185	185	0
Bodemsanering	185	185	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	8.683	8.683	0
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	2.455	2.455	0
Voorbereidingskosten	319	319	0
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	7.833	7.833	0
TOTAAL	**21.542**	**21.542**	**0**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0	0	0
Niet-Woningbouw	19.595	19.595	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	940	940	0
Bijdragen / Subsidies	660	660	0
Bijdragen reserves / voorzieninge	347	347	0
TOTAAL	**21.542**	**21.542**	**0**

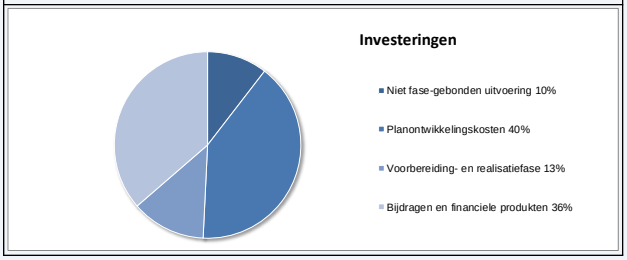

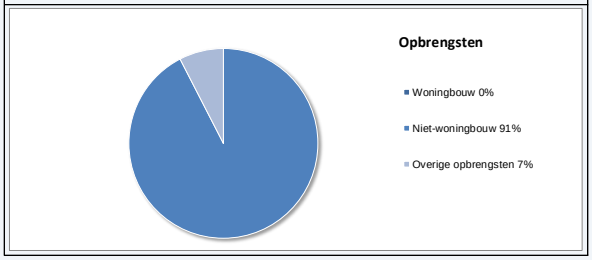

RESULTAAT	MPV 2016	MPV 2015	VERSCHIL
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-1 (OVERSCHOT)	-4.877.681 (OVERSCHOT)	4.877.680 (VERSLECHTERING)

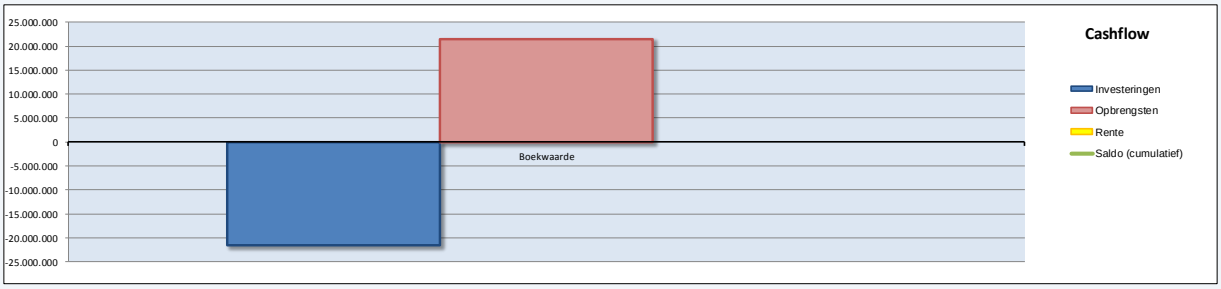

Opmerkingen:
In 2015 is de grondexploitatie Spooldereiland afgesloten. Het resultaat ad. € 5.719633,- is gestort in de reserve Voorsterpoort.

1.3 HERSTRUCTURERING

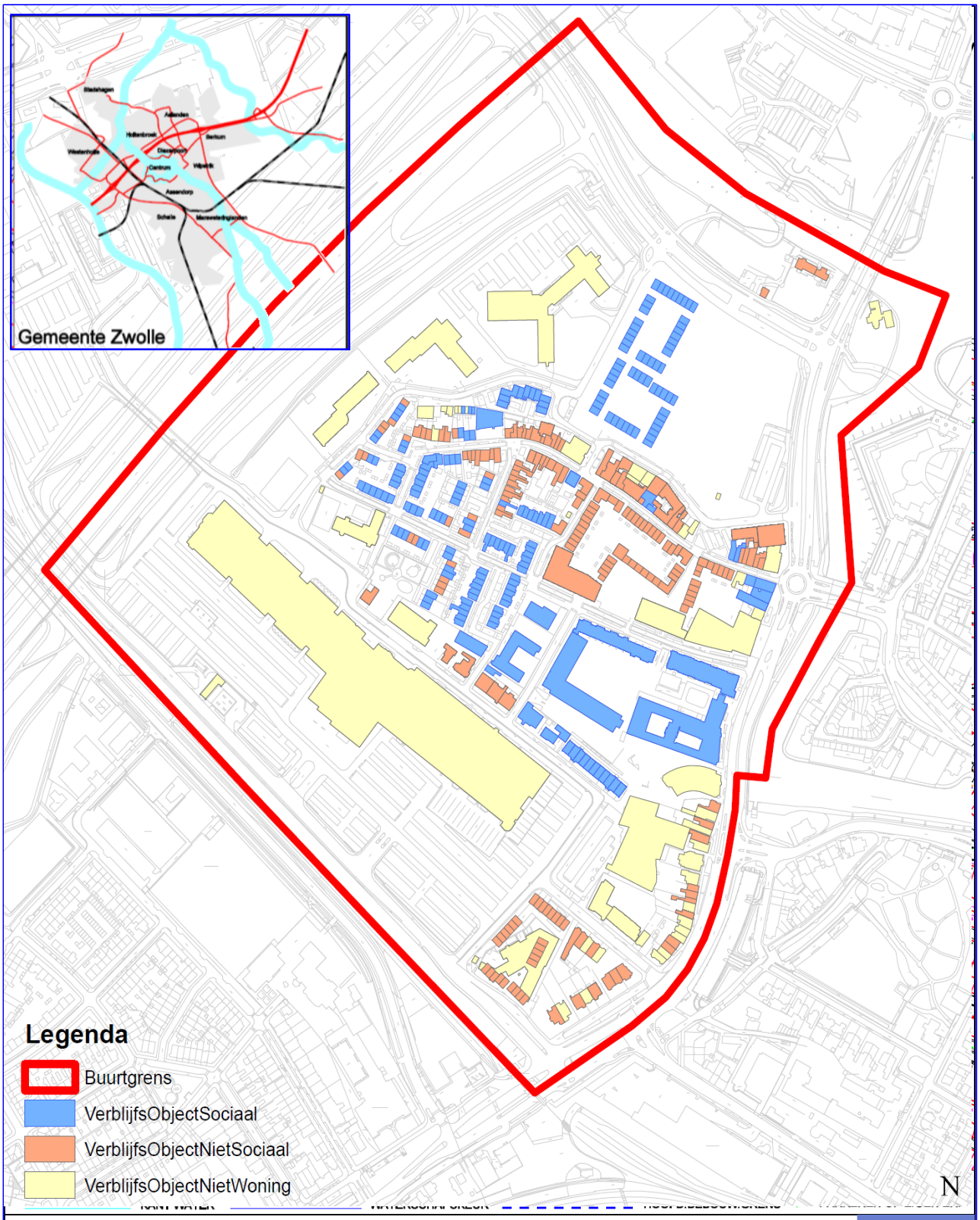

op maat

Zwolle

Kamperpoort

sectie: ZLE-A-E-F
wijk±: 10-11-14-20
mut.datum±: 01-03-2010
schaal: 1:4000
get.: H.Habers
opdr.: A.Veldthuis
datum: 17-03-2008
tek.nr.: 2007-069 B

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

Kamperpoort

Opdrachtgever	gemeente Zwolle
Project	Kamperpoort
Deelproject	...

Plantypering	...
Planfase	Uitvoering
Versie	

GEBIED			
Plangebied	38.875	m2	
Buiten Beschouwing	-	m2	
Exploitatiegebied	38.875	m2	
Uitgeefbaar	24.957	m2	72%
Openbaar gebied	13.918	m2	28%
Verharding	12.375	m2	25%
Groen/water	1.543	m2	3%

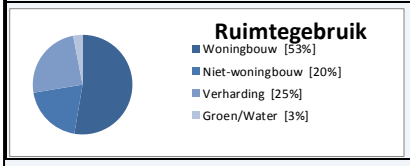

PARAMETERS		
Rente	3,50%	op jaarbasis
Kostenstijging	1,50%	op jaarbasis
Opbrengstenstijging	0,00%	op jaarbasis
Planontwikkelingskosten	101,33%	v/d civieltechnische kosten

LOOPTIJD	**2016 t/m 2022**
Startdatum	1 januari 2016
Einddatum	31 december 2022

PROGRAMMA WONINGBOUW			
Aantal woningen	172	st	
Goedkoop	-	st	0%
Midden	130	st	76%
Duur	42	st	24%
Eengezins	168	st	98%
Meergezins	4	st	2%

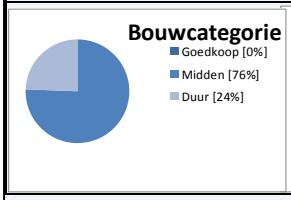

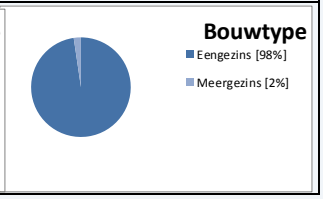

PROGRAMMA NIET-WONINGBOUW			
72 Kantoren	-	m2 uitgeefbaar	0%
73 Industrieterreinen	-	m2 uitgeefbaar	0%
74 Commerciële voorzieningen	9.957,00	m2 uitgeefbaar	100%
75 Niet-commerciële voorzieningen	-	m2 uitgeefbaar	0%
TOTAAL	9.957,00	m2 uitgeefbaar	

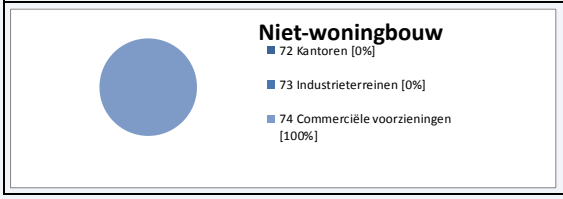

INVESTERINGEN	Totaal	Reeds gerealiseerd	Kengetal per m2 exploitatiegebied
Verwerving	4,1 mln	4,1 mln	*105,1 €/m2*
CIVIELE TECHNIEK			
Bouw- en woonrijpmaken	10,3 mln	6,9 mln	*264,2 €/m2*
Planontwikkelingskosten	10,4 mln	7,9 mln	*267,7 €/m2*
Overige kosten	0,1 mln	-0,3 mln	*2,0 €/m2*
Kostenstijging	0,2 mln		
Rente	0,3 mln	0,0 mln	*6,7 €/m2*
TOTAAL	25,3 mln	18,7 mln	*649,8 €/m2*
SALDO Eindwaarde: 31-12-2022	0,8 mln	nadelig	*19,7 €/m2*
SALDO Contante Waarde: 01-01-201	0,6 mln	nadelig 1,98- mln	*15,5 €/m2*

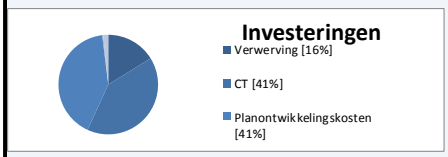

OPBRENGSTEN	Totaal	Reeds gerealiseerd	Kengetal per m2 exploitatiegebied
Woningbouw	3,5 mln	0,9 mln	*89,6 €/m2*
Niet-woningbouw	1,7 mln	1,1 mln	*44,2 €/m2*
Overige opbrengsten	19,2 mln	18,7 mln	*494,5 €/m2*
Opbrengstenstijging	0,1 mln		
Rente	0,0 mln	0,0 mln	*0,0 €/m2*
TOTAAL	24,5 mln	20,7 mln	*630,0 €/m2*

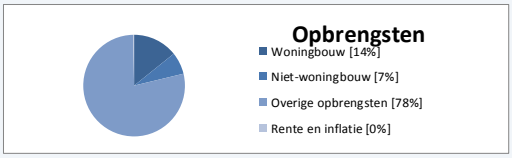

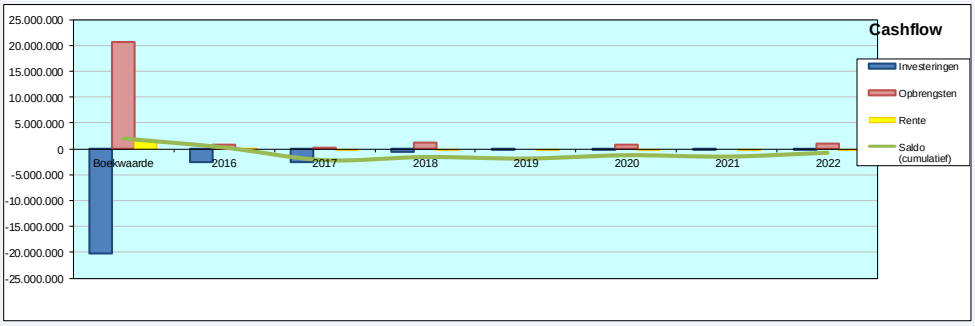

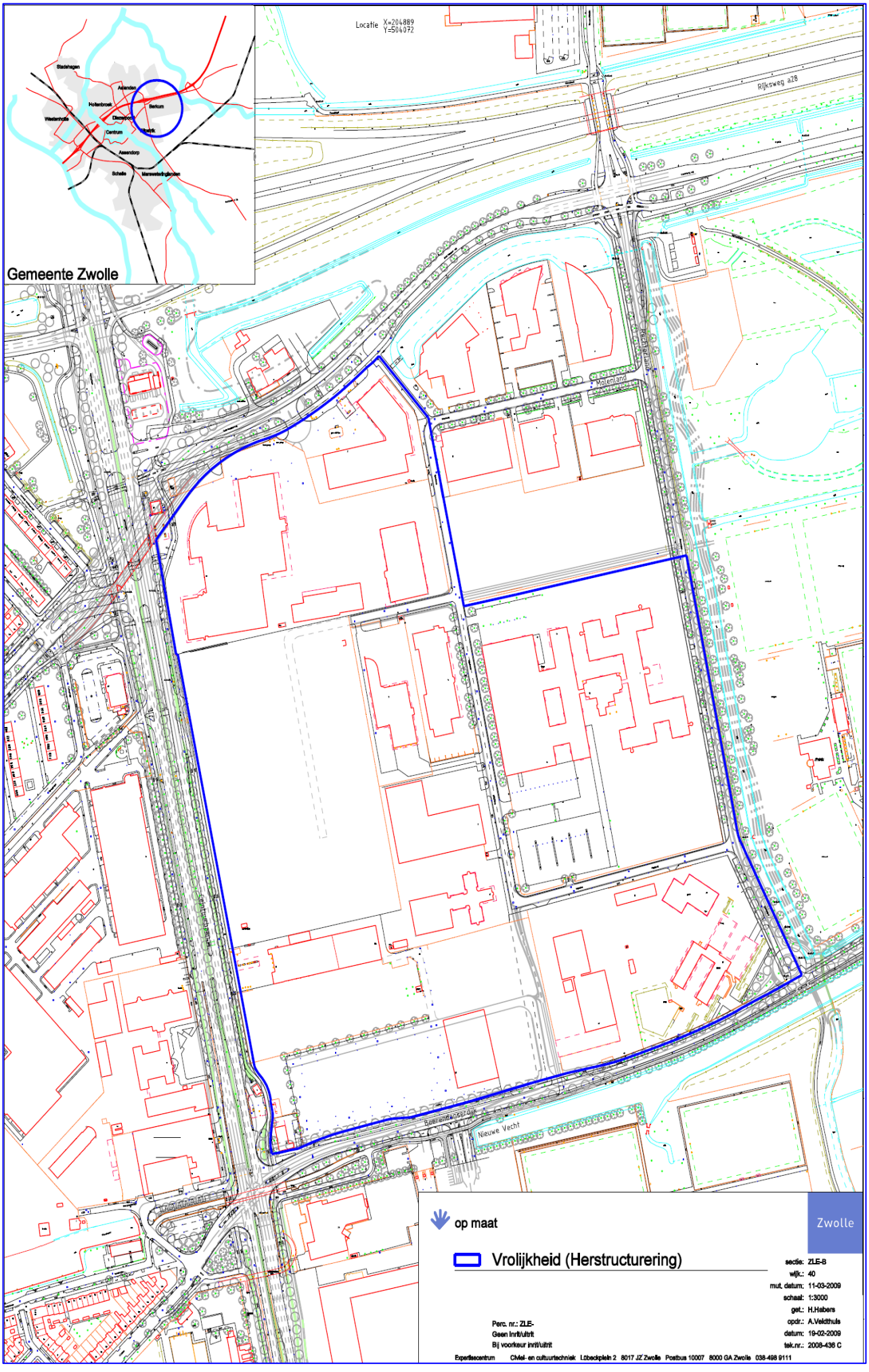
Gemeente Zwolle
Locatie X=204889 Y=504072
Rijksweg a28
Molenland
Nieuwe Vecht
op maat
Zwolle
Vrolijkheid (Herstructurering)
sectie: ZLE-8
wijk.: 40
mut. datum: 11-03-2009
schaal: 1:3000
get.: H.Hebers
opdr.: A.Veldthuis
datum: 19-02-2009
tek.nr.: 2008-436 C
Perc. nr.: ZLE-
Geen inrit/uitrit
Bij voorkeur inrit/uitrit
Expertisecentrum CMel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016	269	Vrolijkheid

PLANECONOOM:	Johan Balk
PROJECTMANAGER:	
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	

PLANTYPERING:	Herstructurering
PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	0 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	11.667 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	11.667 m²	100%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [100%]	11.667 m² bvo	100%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	11.667 m² bvo	100%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2016
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

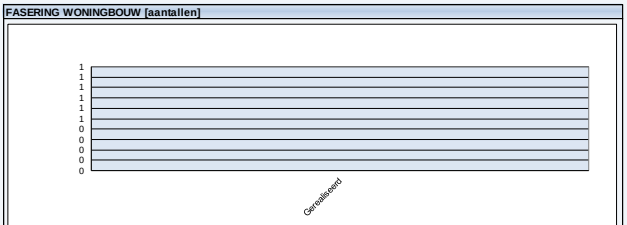

FASERING NIET-WONINGBOUW

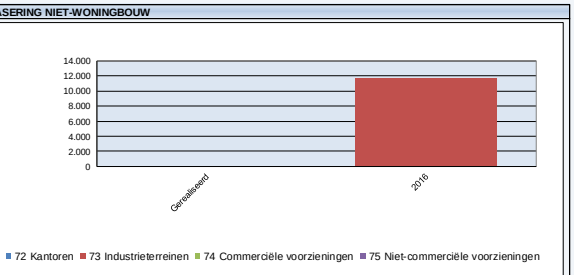

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	2184	2184	0
Sloop en ontruiming	43	43	0
Tijdelijk beheer	56	52	4
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	900	867	33
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	1219	1219	0
Voorbereidingskosten	30	30	0
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	195	217	-22
TOTAAL	**4.627**	**4.612**	**15**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0,00	0	0
Niet-Woningbouw	2.737,43	984	1754
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	82	82	0
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
TOTAAL	**2.820**	**1.066**	**1.754**

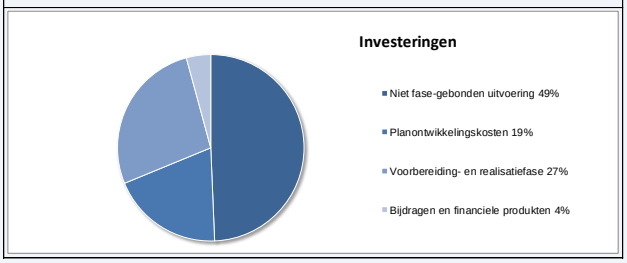

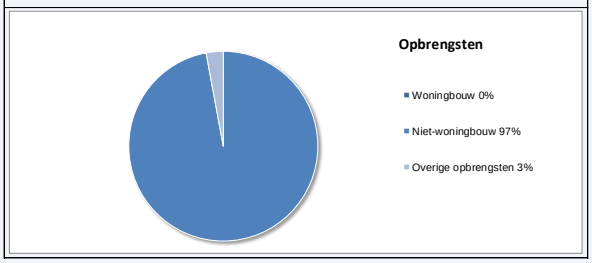

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-162.913	(OVERSCHOT)	-175.130	(OVERSCHOT)	12.217	(VERSLECHTERING)

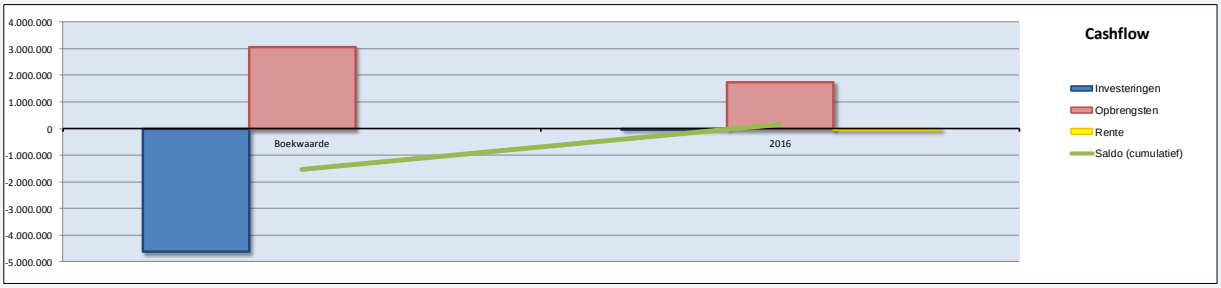

Opmerkingen:

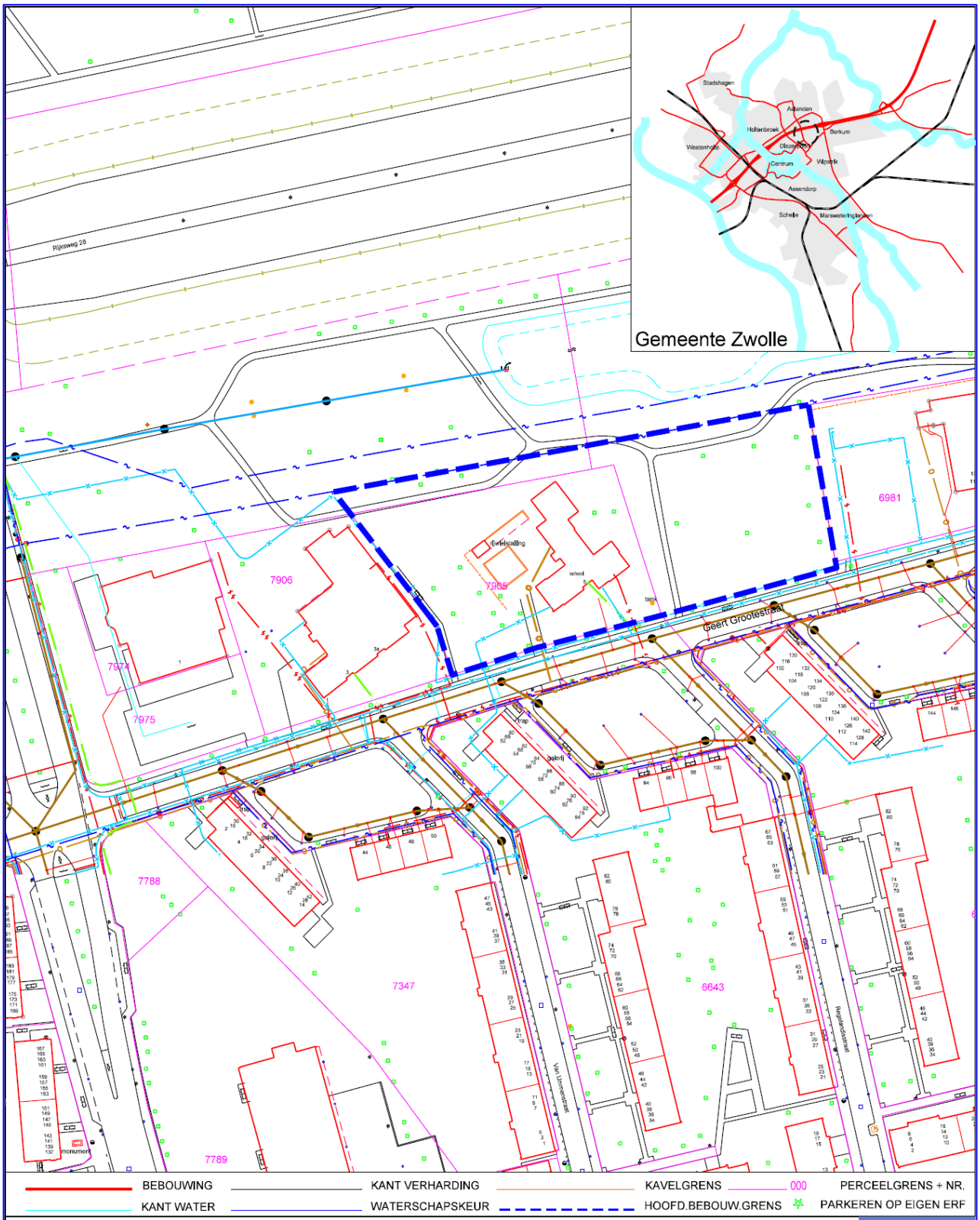

op maat

Zwolle

Geert Grootestraat

sectie: ZLE-A
wijk: 11
mut. datum: 16-04-2014
schaal: 1: 1500
get.: A. Kho
opdr.: F. Boot
datum: 12-02-2013
tek.nr.: 2013-031C

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016	53313	Geert Grootestraat

PLANECONOOM:	Wim van der Linde	PLANTYPERING:	Herstructurering
PROJECTMANAGER:	Aldert Koop		
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	Esther Wolfkamp	PLANFASE:	Ontwerp

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	4.500 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	4.500 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	4.500 m²	100%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [100%]	4.500 m² bvo	100%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	4.500 m² bvo	100%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2018
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

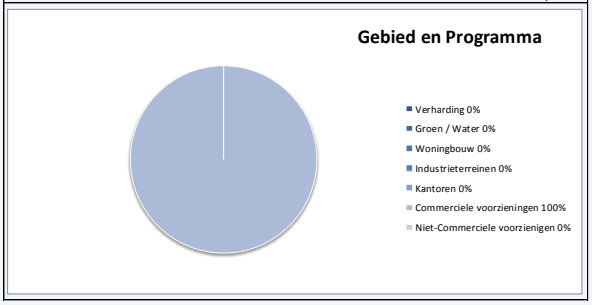

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

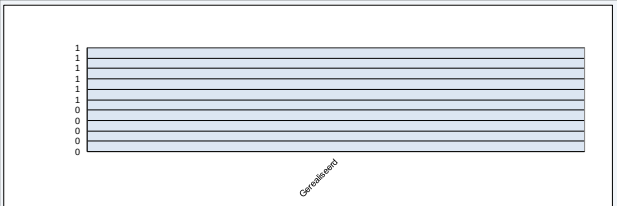

FASERING NIET-WONINGBOUW

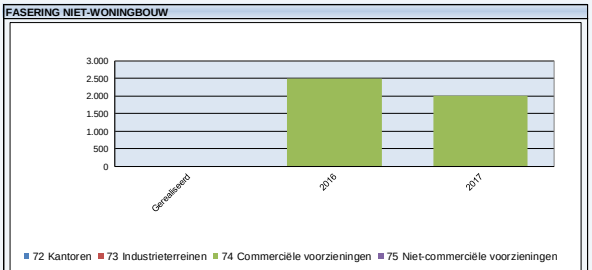

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	13	0	13
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	0	0	0
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	122	21	101
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	111	0	111
Voorbereidingskosten	28	0	28
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	827	2	826
TOTAAL	**1.101**	**22**	**1.079**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0,00	0	0
Niet-Woningbouw	1.111,02	0	1111
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
TOTAAL	**1.111**	**0**	**1.111**

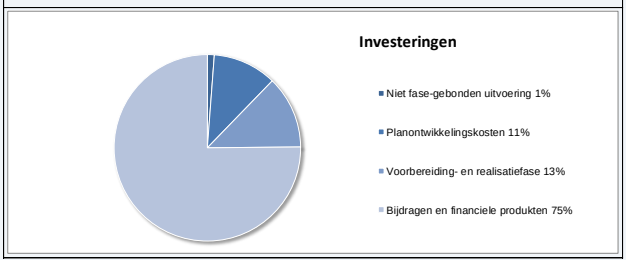

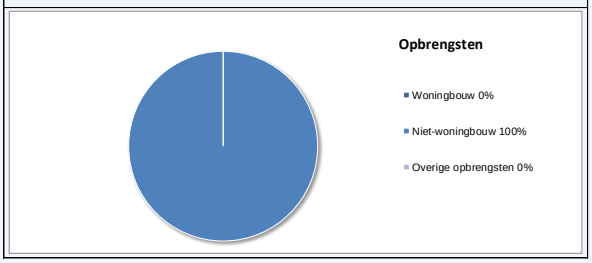

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-1	(OVERSCHOT)	-	(NEUTRAAL)	-1	(VERBETERING)

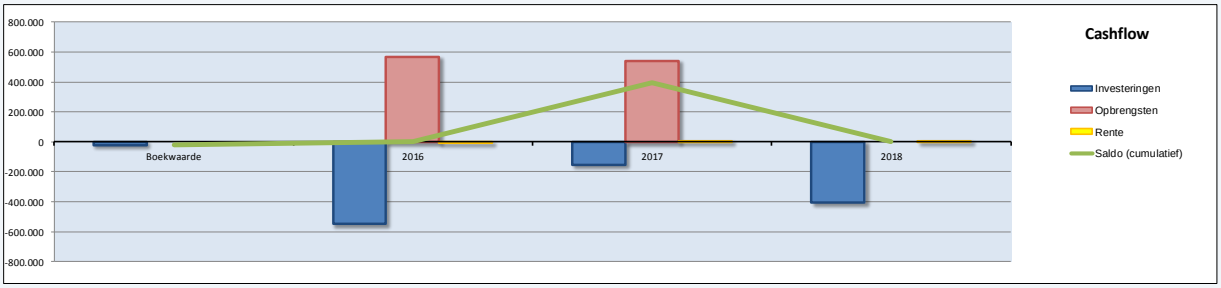

Opmerkingen:

- **Geert Groottestraat (neutraal)**
  De complexen Geert/Groottestraat/Langenholterweg is een zogenaamde zoet/zuur constructie. Het voordelig exploitatieresultaat van de Geert Groottestraat wordt gebruikt voor het nadelig exploitatieresultaat van de Langenholterweg. De programmering van de Geert Grootestraat is vertraagd naar beneden bijgesteld met een lagere opbrengstwaarde van € 245.000. Door de lagere opbrengstwaarde kan geen geld meer afgedragen worden aan reserve onderhoud verhuurde panden (in 2015 € 231.000).

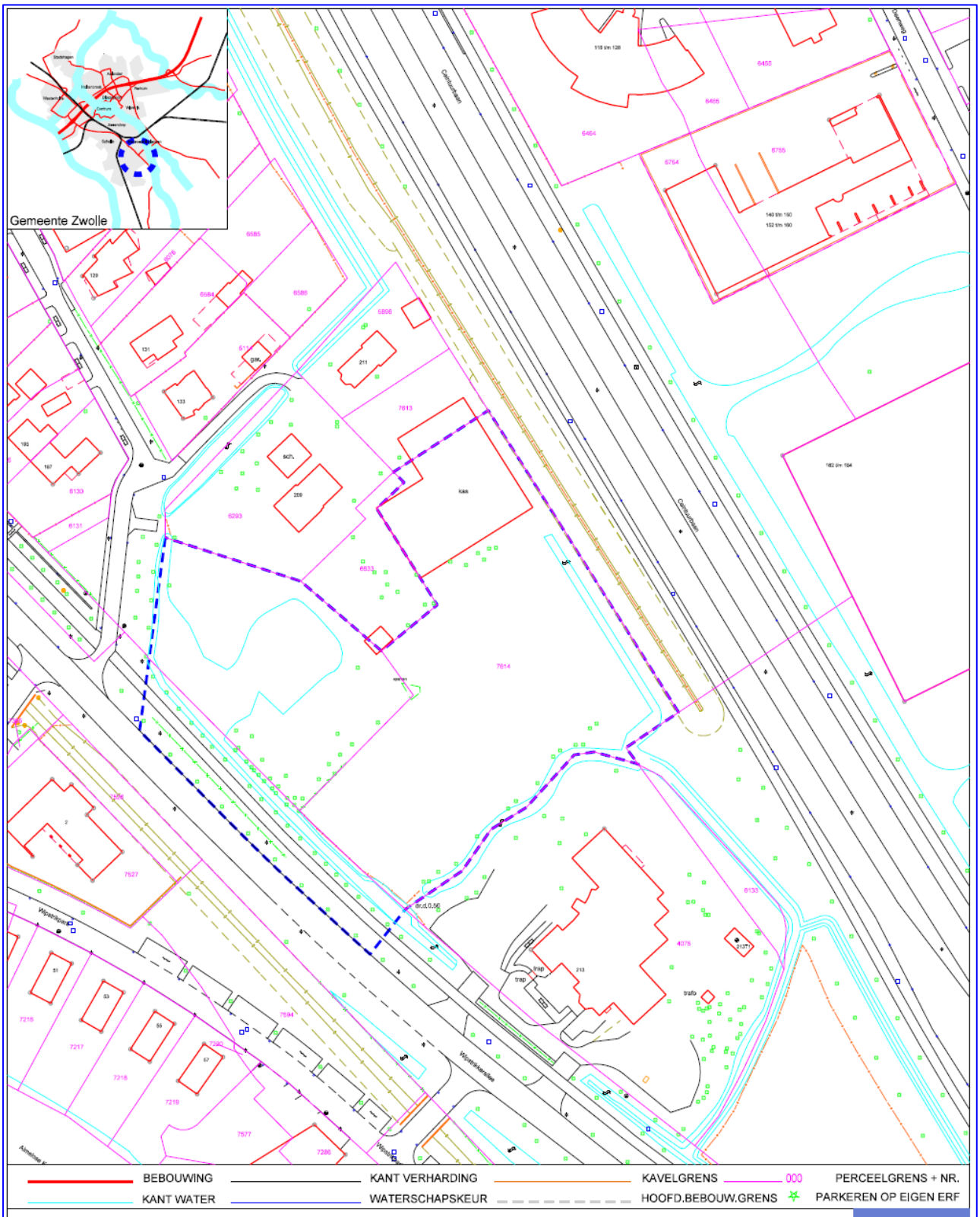

op maat

Zwolle

Wipstrikkerallee

sectie: ZLE-F
wijk: 12
mut. datum: xxx
schaal: 1: 1500
get.: D. Driessen
opdr.: W. van der Linde
datum: 13-03-2015
tek.nr.: 2015-062

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckpleln 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 ... Wipstrikkerallee

PLANECONOOM:	Wim van der Linde
PROJECTMANAGER:	Wim van der Linde
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	

PLANTYPERING:	Herstructurering
PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	6.227 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	6.227 m²	
Verharding	800 m²	13%
Groen/water	1.000 m²	16%
Uitgeefbaar	4.427 m²	71%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [10(	4.427 m² bvo	100%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	4.427 m² bvo	100%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2018
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

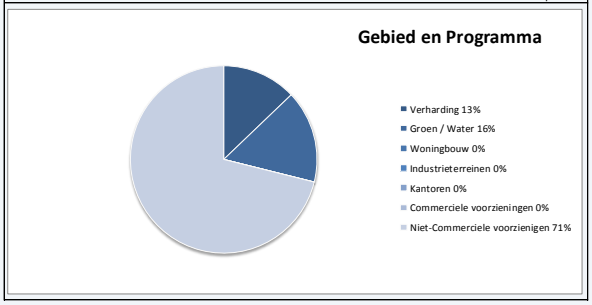

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

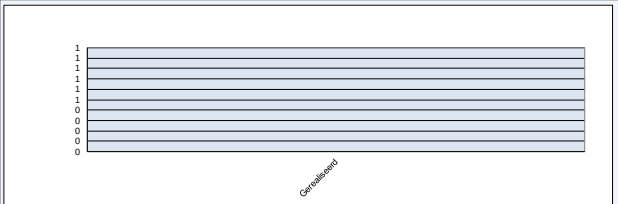

FASERING NIET-WONINGBOUW

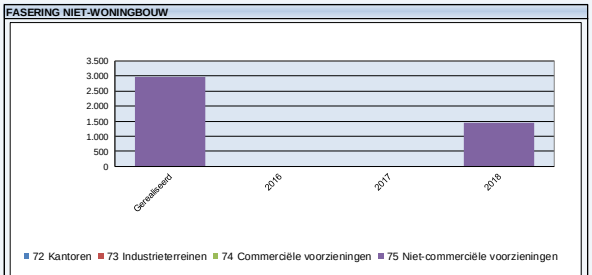

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	12	0	12
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	4	0	4
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	122	24	98
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	184	79	105
Voorbereidingskosten	35	6	29
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	104	0	104
TOTAAL	**460**	**109**	**351**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0,00	0	0
Niet-Woningbouw	524,78	264	261
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
TOTAAL	**525**	**264**	**261**

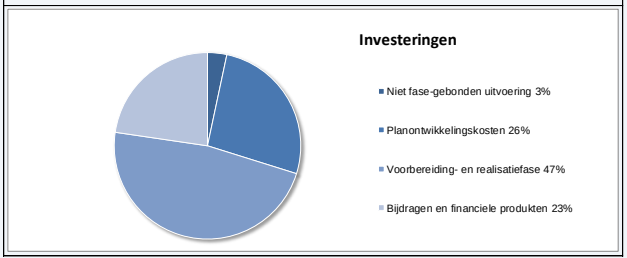

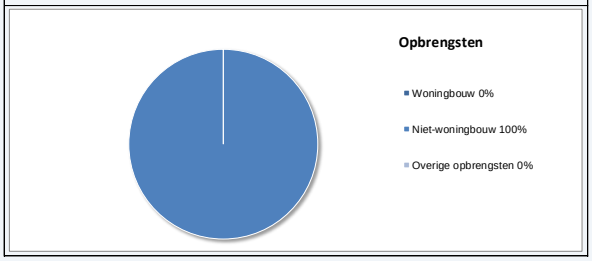

RESULTAAT	**MPV 2016**		**MPV 2015**		**VERSCHIL**	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-50.940	(OVERSCHOT)	-74.771	(OVERSCHOT)	23.831	(VERSLECHTERING)

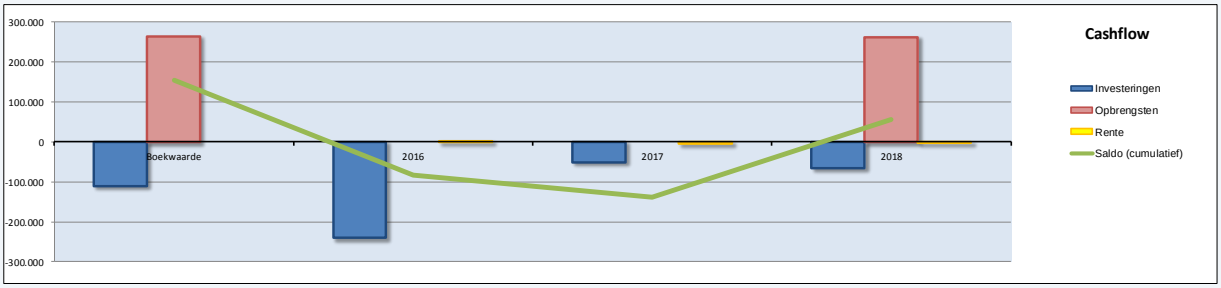

Opmerkingen:

Wipstrikkerallee (ca. € 23.831 ongunstiger)

De verslechtering van het resultaat wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door hogere kosten van het bouwrijpmaken. In de raming van vorig was uitgegaan van het combineren civiele werken. In de praktijk blijken die combinaties niet altijd te lukken. Daarnaast vallen de voorbereidingskosten lager uit. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 50.940 voordelig.

1.4 PARTICULIERE GRONDEXPLOITATIES

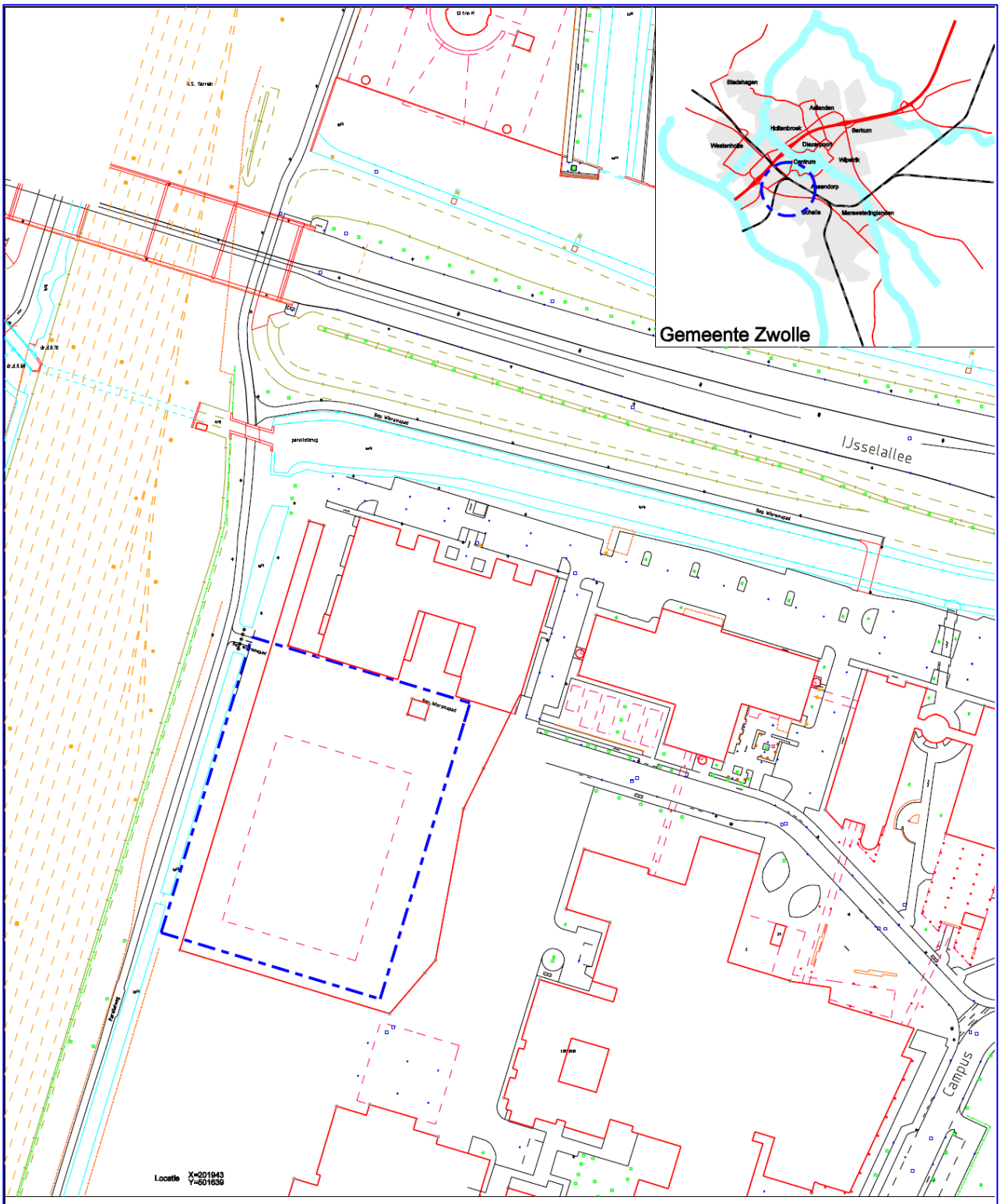

op maat

Zwolle

Campus Windesheim

wijk: 50
schaal: 1:2000
get.: H.Habers
opdr.: F.L.Pol
datum: 03-01-2011
tek.nr.: 2008-024 A

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016	53247	Campus Windesheim

PLANECONOOM:	H. Bekkema	PLANTYPERING:	Particuliere grondexploitaties
PROJECTMANAGER:	C. Waalewijn		
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	P. Otten	PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	0 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	0 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	0 m²	0%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	#DEEL/0!
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	#DEEL/0!

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2019
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

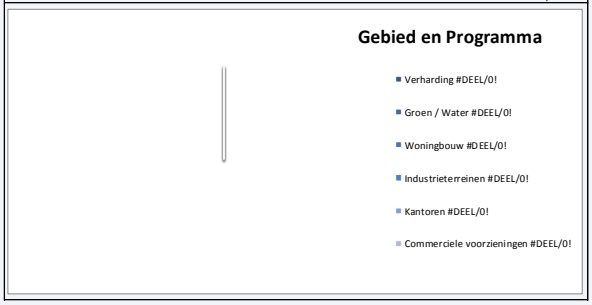

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

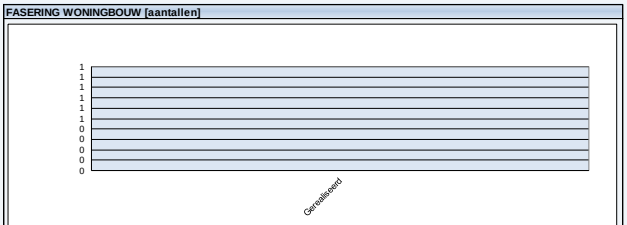

FASERING NIET-WONINGBOUW

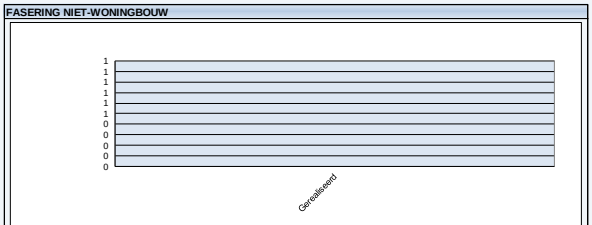

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	0	0	0
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	0	0	0
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	946	786	161
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	662	0	662
Voorbereidingskosten	50	0	50
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	-182	-205	23
TOTAAL	**1.477**	**581**	**896**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0	0	0
Niet-Woningbouw	0	0	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	1.695	1.242	454
Bijdragen reserves / voorzieninge	0	0	0
TOTAAL	**1.695**	**1.242**	**454**

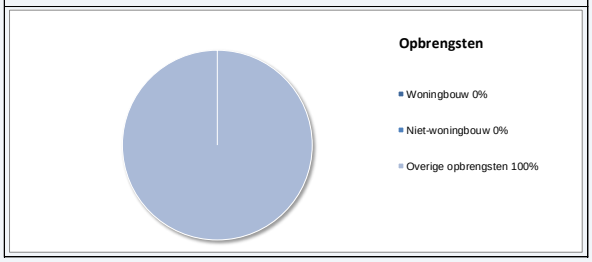

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-214.377	(OVERSCHOT)	-218.540	(OVERSCHOT)	4.163	(VERSLECHTERING)

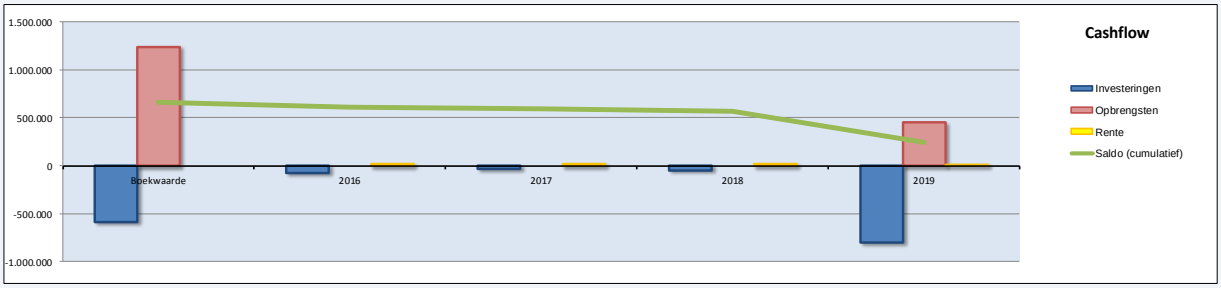

Opmerkingen: Het afgelopen jaar hebben er geen activiteiten plaatsgevonden. Het voordelige exploitatieresultaat van het project Campus Windesheim is nagenoeg gelijk gebleven. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 215.000,- voordelig.

1.5 BATSC

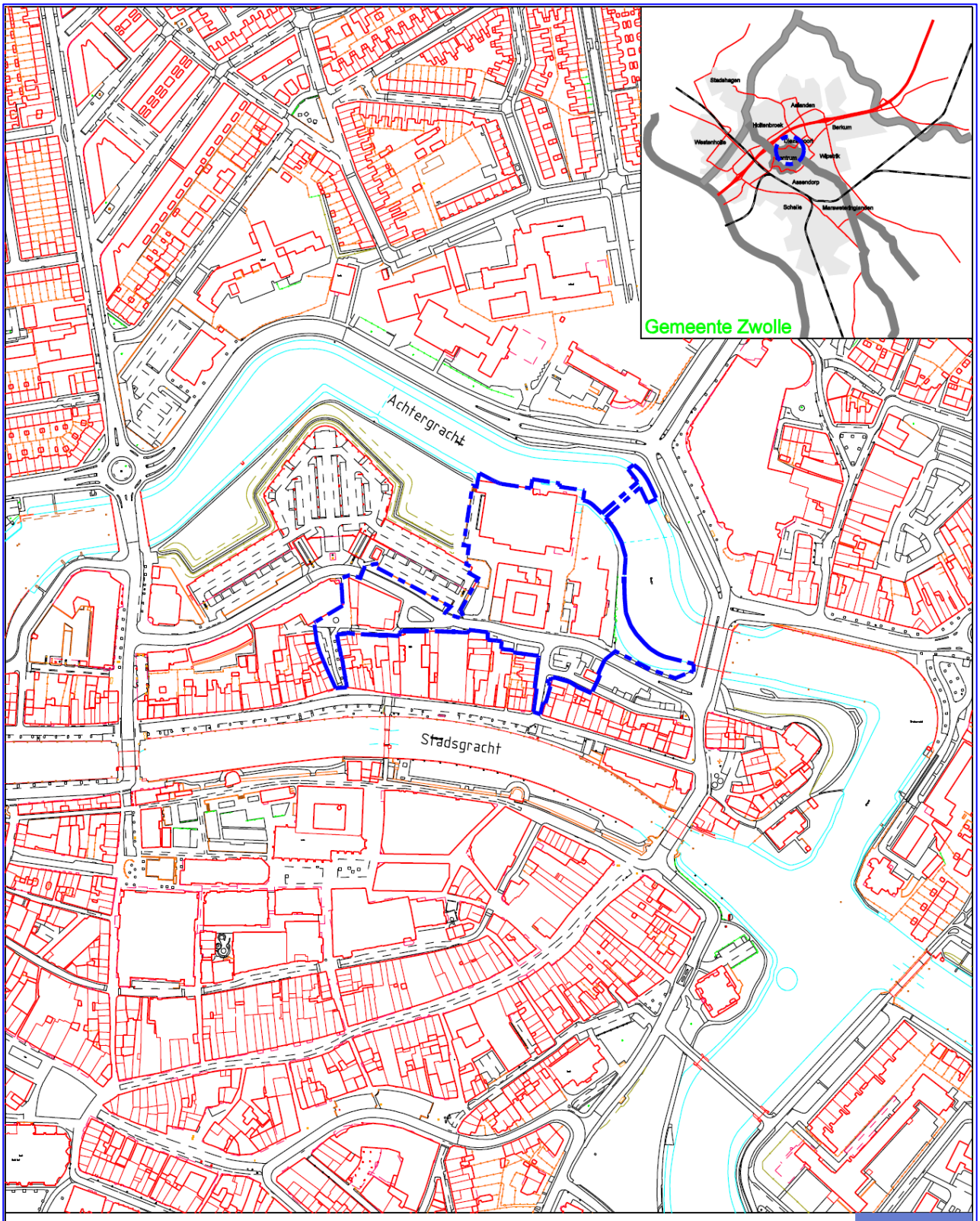

bereikbaar

Zwolle

Noordereiland, de Tanerij

schaal:1:4000
get.:D. Driessen
datum: 07-03-2012
tek.nr:2004-045 D

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle

MPV 2016	53059	Noordereiland

PLANECONOOM:	Maryl Veldkamp	**PLANTYPERING:**	Binnenkort af te sluiten complexen
PROJECTMANAGER:	Ronald IJsselsteijn		
		PLANFASE:	Uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	28.261 m²		
Buiten Beschouwing	0 m²		
EXPLOITATIEGEBIED	28.261 m²		
Verharding	16.000 m²		57%
Groen/water	0 m²		0%
Uitgeefbaar	12.261 m²		43%
Aantal woningen	41 st		
TOTAAL WONINGBOUW	2.200 m²		18%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%	
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%	
Commerciele voorzieningen [19%]	1.930 m² bvo	19%	
Niet-commerciele voorzieningen [81%	8.131 m² bvo	81%	
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	10.061 m² bvo		82%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2018
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

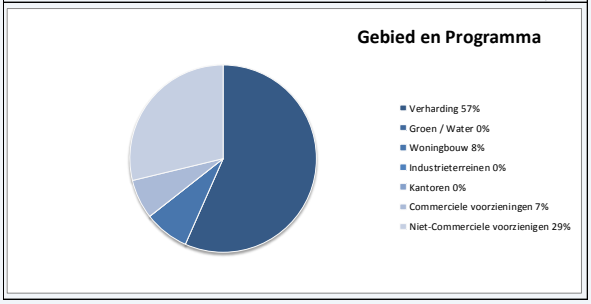

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

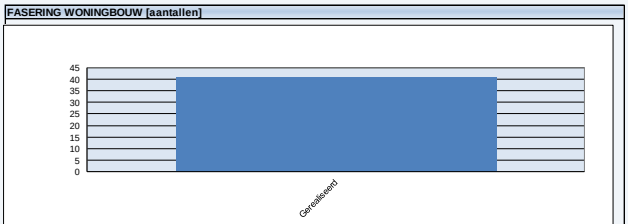

FASERING NIET-WONINGBOUW

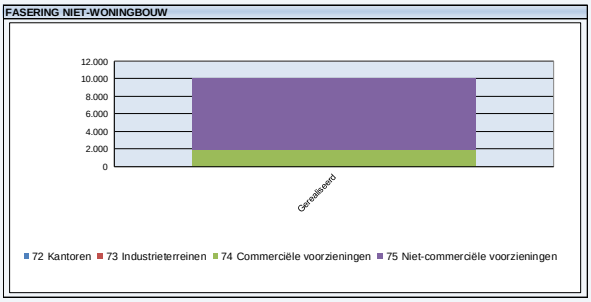

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	3.153	3.153	-
Sloop en ontruiming	210	210	-
Tijdelijk beheer	95	95	-
Bodemsanering	5.087	4.122	965
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	4.847	4.647	200
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	1.862	1.851	11
Voorbereidingskosten	313	311	2
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	4.303	4.277	26
TOTAAL	**19.870**	**18.666**	**1.204**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	3.451	3.451	-
Niet-Woningbouw	1.927	1.927	-
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	-	-	-
Tijdelijke verhuur	155	155	-
Overige grondopbrengsten	4.540	4.540	-
Bijdragen / Subsidies	4.320	4.142	178
Bijdragen reserves / voorzieninge	5.929	5.929	-
TOTAAL	**20.323**	**20.145**	**178**

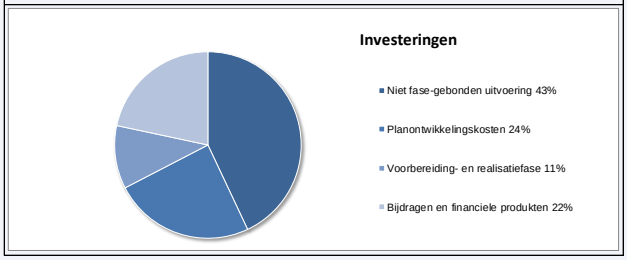

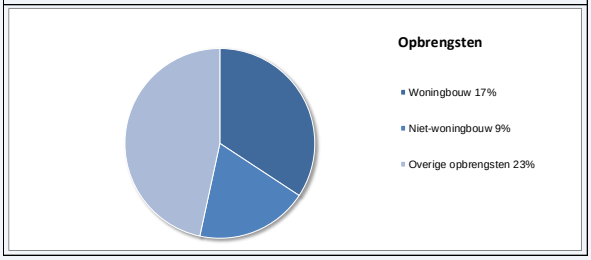

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-465.714	(OVERSCHOT)	-396.362	(OVERSCHOT)	-69.352	(VERBETERING)

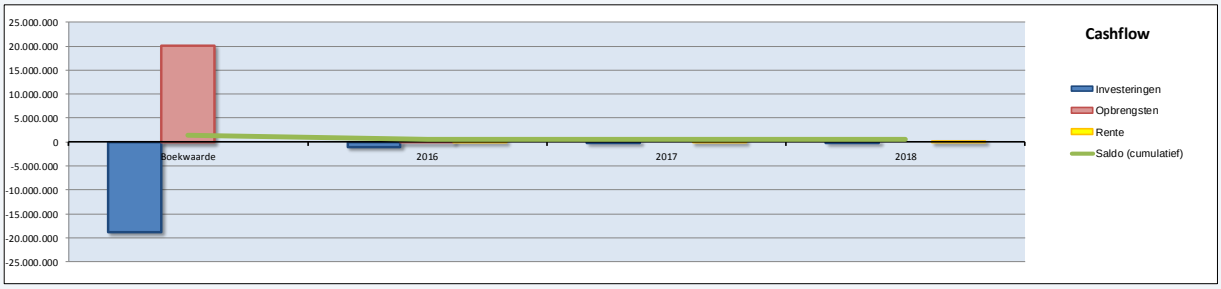

Opmerkingen:

In maart 2015 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld voor sanering van de bovengrond bij de parkeergarage voor Noordereiland. Aangezien deze sanering een uitvloeisel is van het convenant gasfabrieksanering met de provincie, wordt deze verantwoord op de plek waar ook de overige gasfabrieksanering is verantwoord op Noordereiland. Het project kent bij de MPV 2016 een verbetering van 70 k: Dit wordt grotendeels veroorzaakt door renteopbrengsten (saneringskosten zijn grotendeels voorgeschoten door de provincie) en afsluiten budgetten van de bestaande saneringskosten.

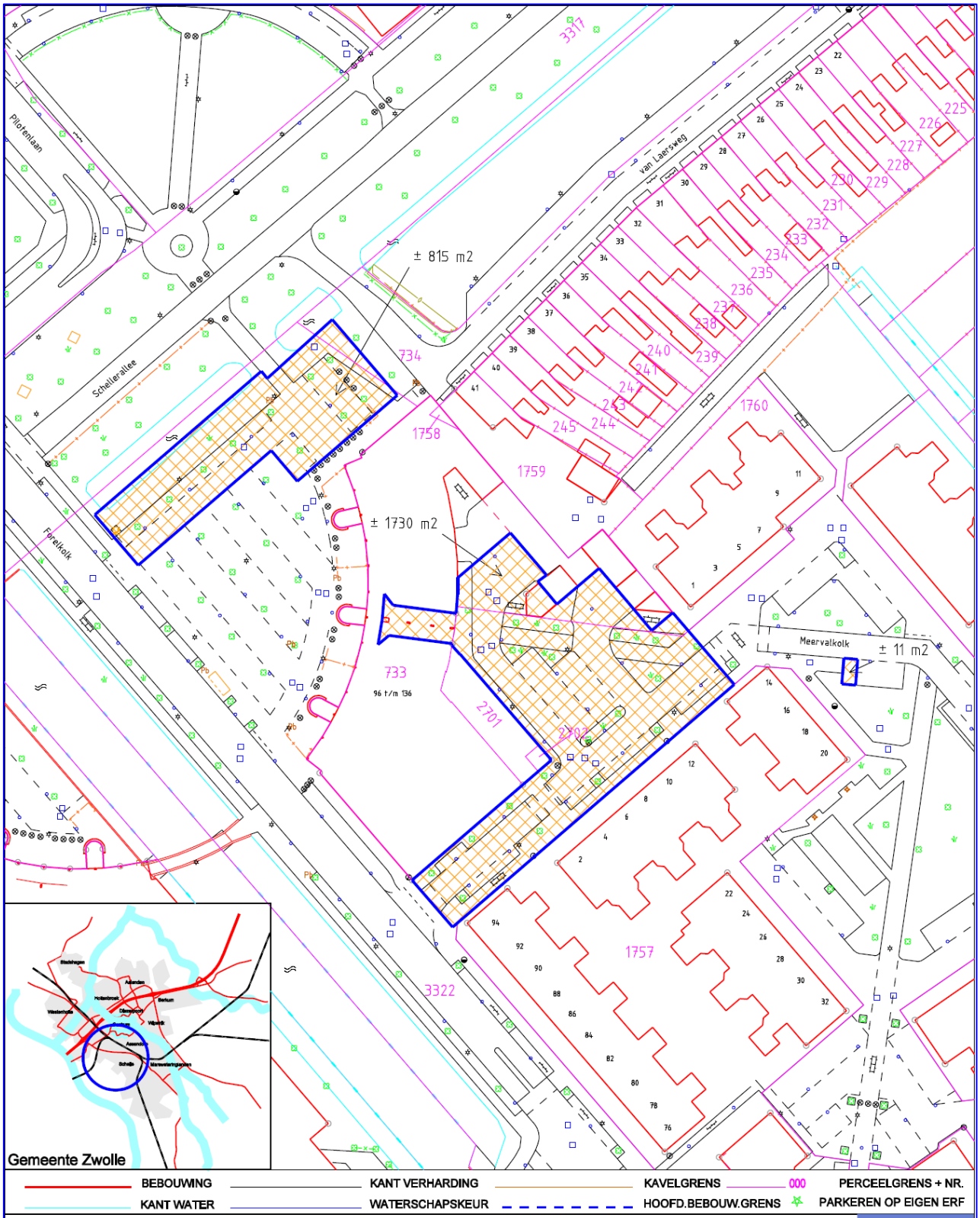

op maat

Zwolle

Forelkolk

sectie: ZLE-P
blad nr.: xxx
wijk: 50
schaal: 1:1000
get.: H.Habers
opdr.: F.L.Pol
datum: 11-03-2008
tek.nr.: 2008-026 A

Perc. nr.: ZLE-P-733ged,734ged,2701,2702,3322ged.
Geen inrit/uitrit
Bij voorkeur inrit/uitrit

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 — 53123 — Forelkolk

PLANECONOOM:	Wim van der Linde
PROJECTMANAGER:	Wim van der Linde
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	-
PLANTYPERING:	Binnenkort af te sluiten complexen
PLANFASE:	uitvoering

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	2.556 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	2.556 m²	
Verharding	2.114 m²	83%
Groen/water	150 m²	6%
Uitgeefbaar	292 m²	11%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [100%]	292 m² bvo	100%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	292 m² bvo	100%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2017
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

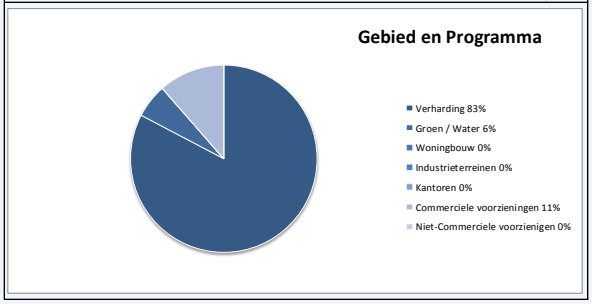

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

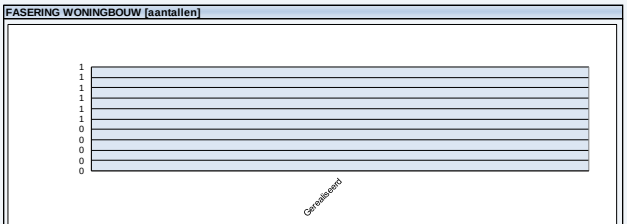

FASERING NIET-WONINGBOUW

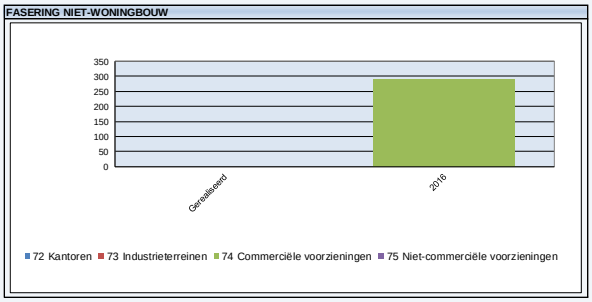

INVESTERINGEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	0	0	0
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	0	0	0
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	68	62	6
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	192	0	192
Voorbereidingskosten	67	0	66
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	30	21	9
TOTAAL	**357**	**83**	**273**

OPBRENGSTEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0,00	0	0
Niet-Woningbouw	406,65	0	407
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
TOTAAL	**407**	**0**	**407**

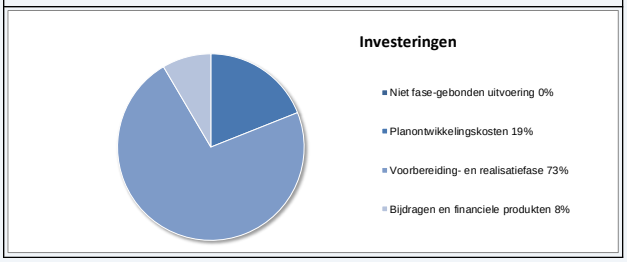

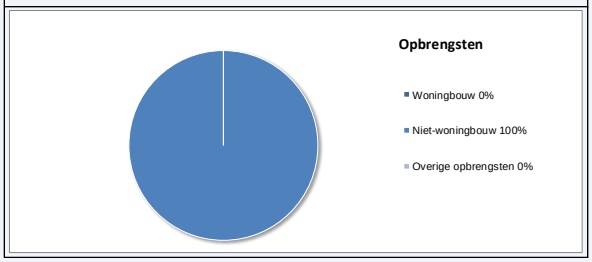

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-46.433	(OVERSCHOT)	-43.679	(OVERSCHOT)	-2.754	(VERBETERING)

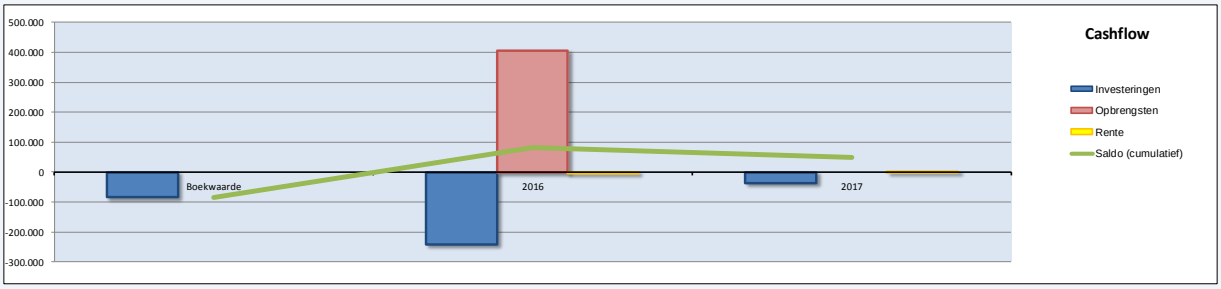

Opmerkingen:

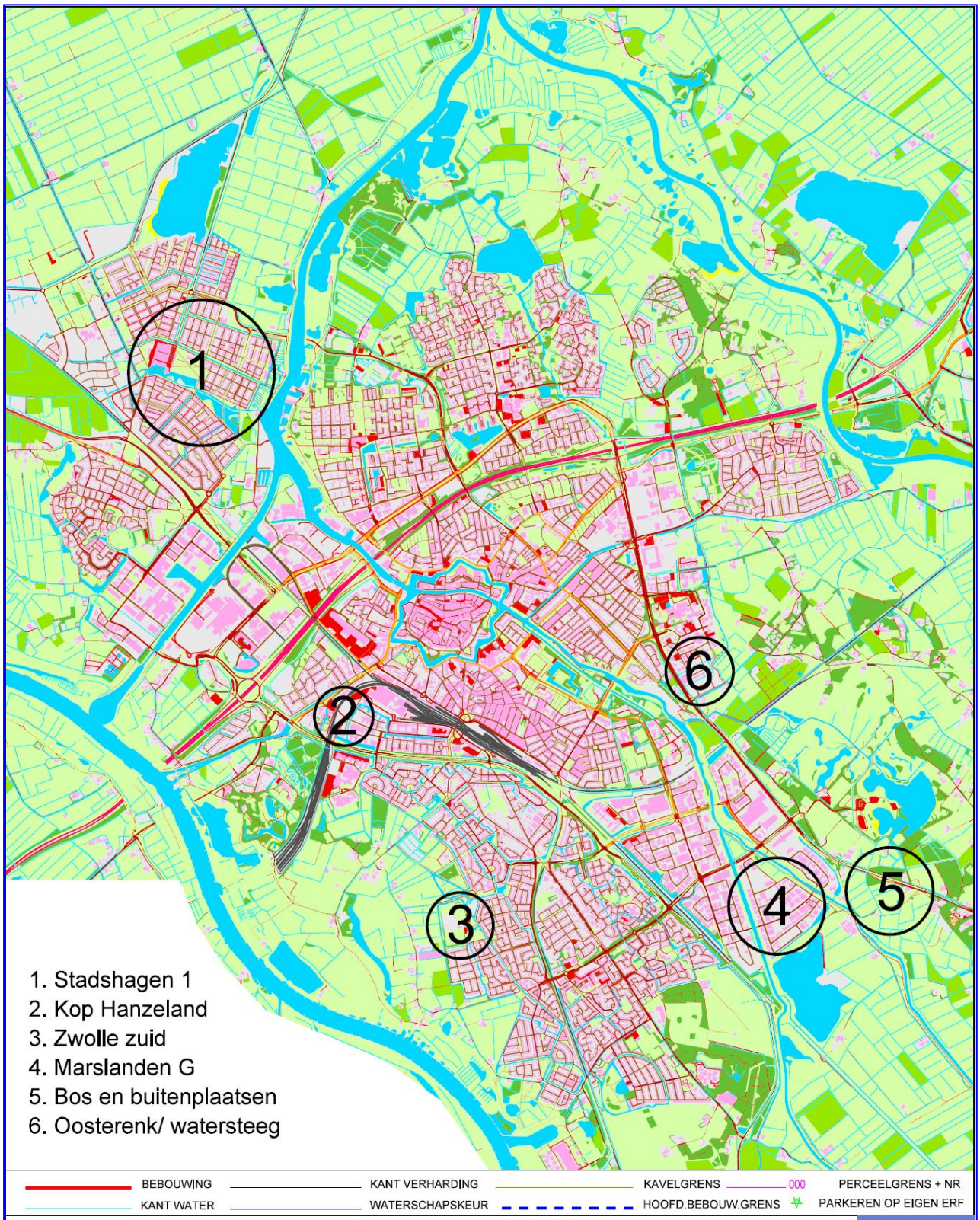

op maat

Zwolle

Overzicht nog uit te voeren werkzaamheden

sectie: ZLE
wijk: xxx
mut. datum: xxx
schaal: 1: 50.000
get.: D. Driessen
opdr.: D. Boersma
datum: 27-02-2014
tek.nr.: 2014-039

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016	53504	NUTVW

PLANECONOOM:	H. Bekkema	PLANTYPERING:	Binnenkort af te sluiten complexen
PROJECTMANAGER:	H. Bekkema		
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	-	PLANFASE:	Beheer

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	5.373 m²		
Buiten Beschouwing	0 m²		
EXPLOITATIEGEBIED	5.848 m²		
Verharding	0 m²		0%
Groen/water	0 m²		0%
Uitgeefbaar	5.848 m²		100%
Aantal woningen	1 st		
TOTAAL WONINGBOUW	475 m²		8%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%	
Kantoren [100%]	5.373 m² bvo	100%	
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%	
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%	
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	5.373 m² bvo		92%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2018
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

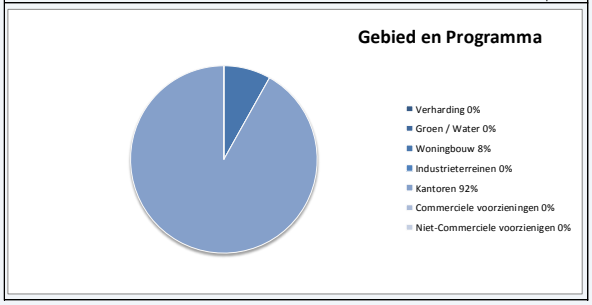

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

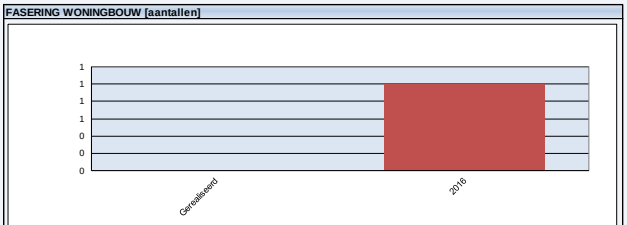

FASERING NIET-WONINGBOUW

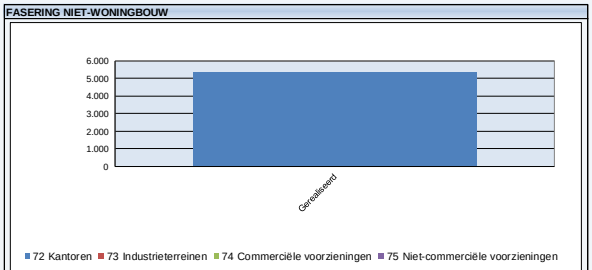

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	986	984	2
Sloop en ontruiming	-70	-70	0
Tijdelijk beheer	84	38	46
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	536	314	222
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	260	64	196
Voorbereidingskosten	94	9	85
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	200	112	88
TOTAAL	**2.090**	**1.451**	**639**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	27	0	27
Niet-Woningbouw	967	967	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	1.714	1.232	482
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
TOTAAL	**2.707**	**2.199**	**508**

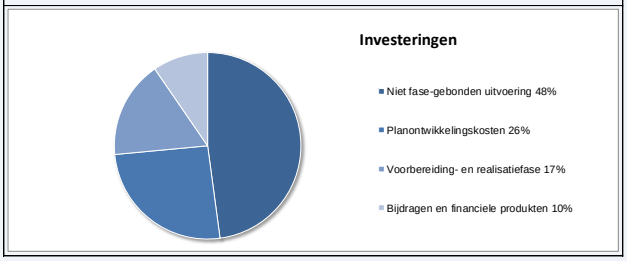

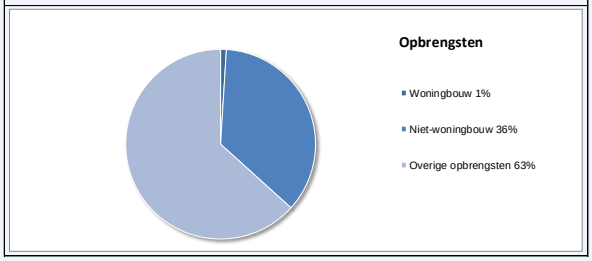

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-862.275	(OVERSCHOT)	333.218	(TEKORT)	-1.195.493	(VERBETERING)

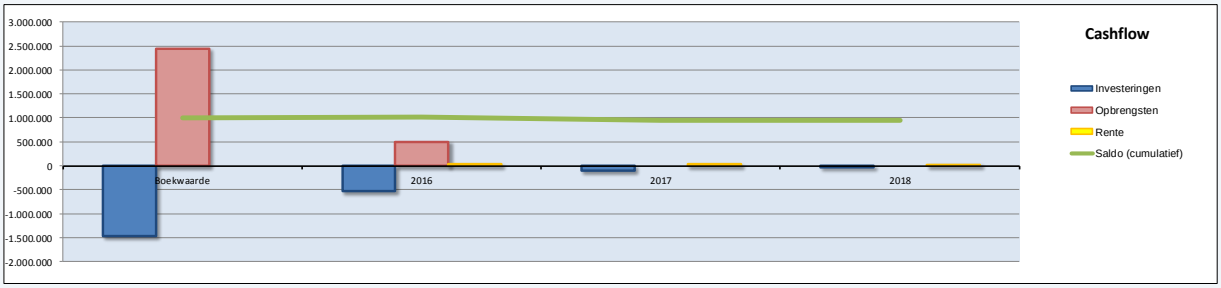

Toelichting:De samengestelde grondexploitatie van afgesloten projecten is verbeterd met ca. € 1,2 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de gerealiseerde (extra) grondverkoop in Oosterenk-Watersteeg en Zwolle-Zuid. De totaal extra gegenereerde opbrengsten bedragen ca. € 1,5 miljoen.
Daarnaast is er een actualisatie doorgevoerd in de nog te maken kosten. De totaal extra benodigde kosten bedragen ca. € 330.000,-. Deze kosten zijn o.a. benodigd voor het bouwrijp maken en woonrijp maken van de verkochte gronden.
De verklaring voor het overige verschil in de startwaarde wordt verklaard door de mutaties in de parameters zoals beschreven in de Nota van uitgangspunten MPV 2016.
Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 860.000,- voordelig. Door de hierboven genoemde mutaties is het exploitatieresultaat omgeslagen van een tekort in 2015 naar een voordelig saldo in 2016. De getroffen voorziening in de reserve vastgoed is hiermee komen te vervallen.

1.6 TOEKOMSTIGE GRONDEXPLOITATIES

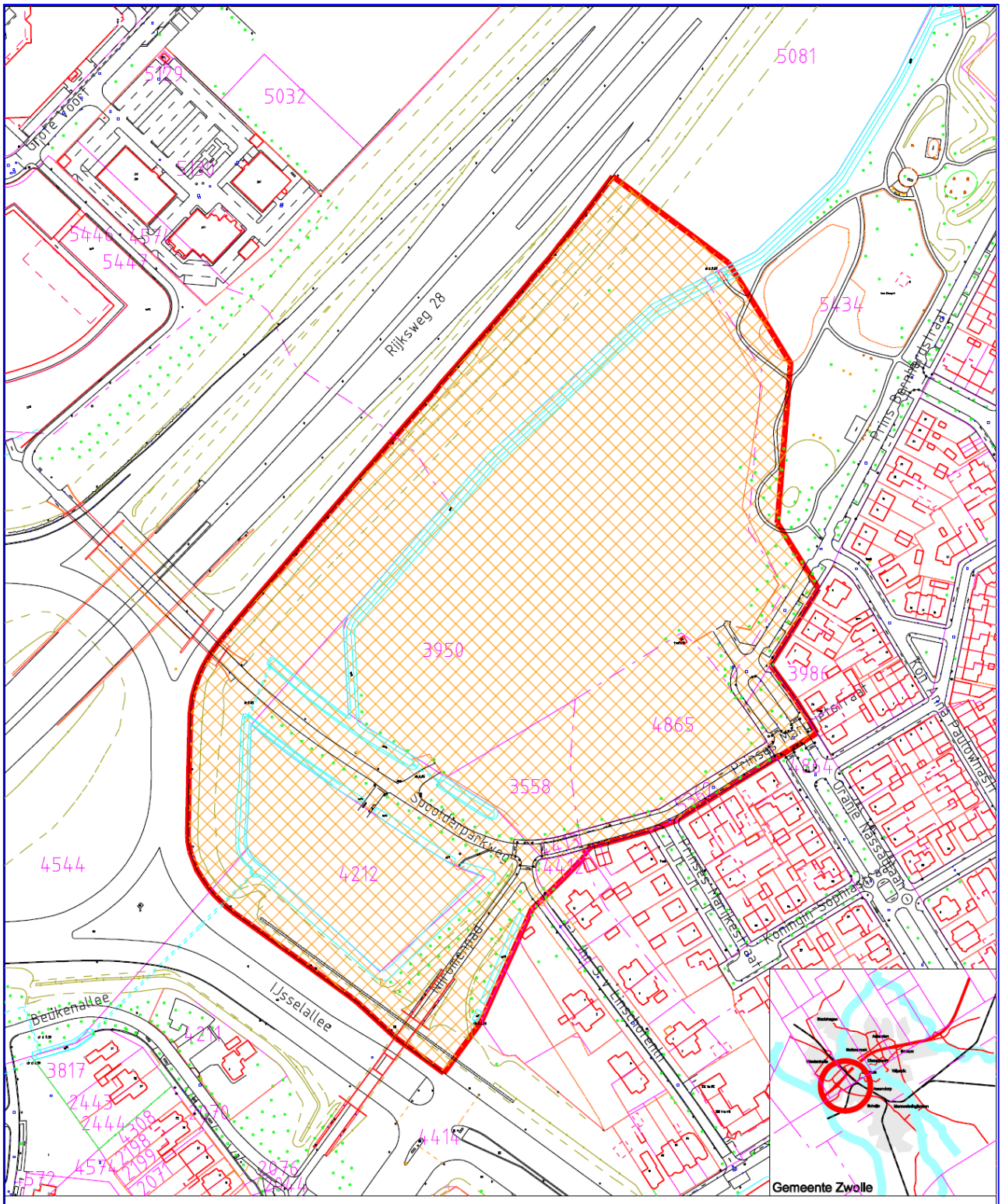

op maat

Zwolle

Prinsenpoort

Perc. nr.: ZLE-E-4864ged,4865,5362ged,5434ged,5081ged.
Perc. nr.: ZLK-N-3558,3950,4212,4413,4414ged,4544ged.
Geen inrit/uitrit
Bij voorkeur inrit/uitrit

sectie: ZLE-E_ZLK-N
wijk: 14
mut.datum: 03-02-2010
schaal: 1:3000
get.: H.Habers
opdr.: R.Alblas
datum: 08-04-2008
tek.nr.: 2007-051 D

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016	53245	Prinsenpoort

PLANECONOOM:	A. Mosterman	PLANTYPERING:	Toekomstige grondexploitaties
PROJECTMANAGER:	R. IJseelsteijn		
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	-	PLANFASE:	Initiatief

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	1.500 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	1.500 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	1.500 m²	100%
Uitgeefbaar	0 m²	0%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	#DEEL/0!
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	#DEEL/0!

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2017
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

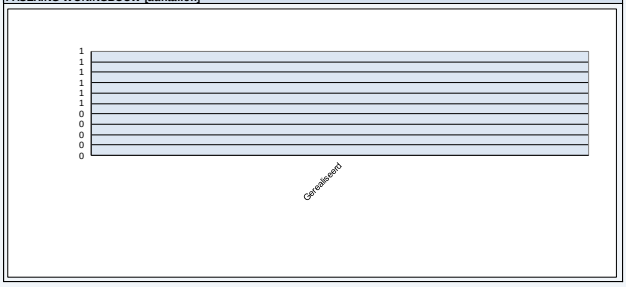

FASERING NIET-WONINGBOUW

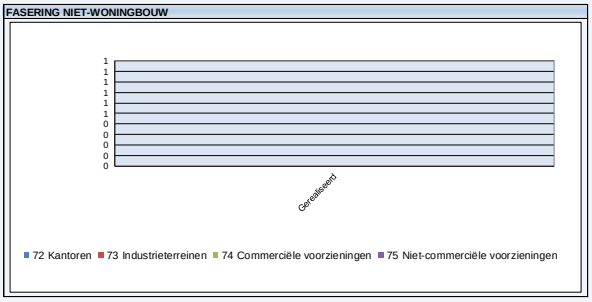

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	0	0	0
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	0	0	0
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	369	337	32
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	302	166	136
Voorbereidingskosten	105	91	13
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	74	81	-7
TOTAAL	**850**	**676**	**174**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0	0	0
Niet-Woningbouw	0	0	0
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	452	452	0
Tijdelijke verhuur	0	0	0
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
TOTAAL	**452**	**452**	**0**

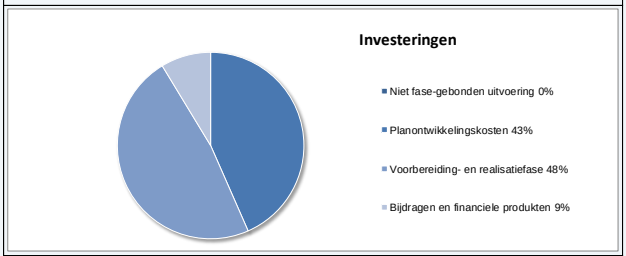

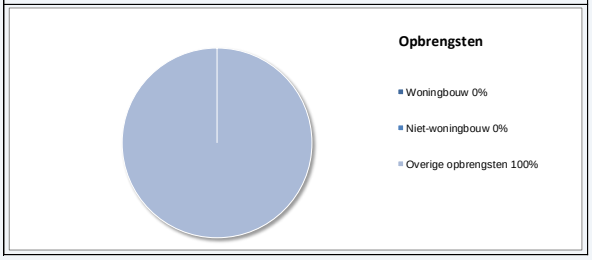

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	125.624	(TEKORT)	68.286	(TEKORT)	57.338	(VERSLECHTERING)

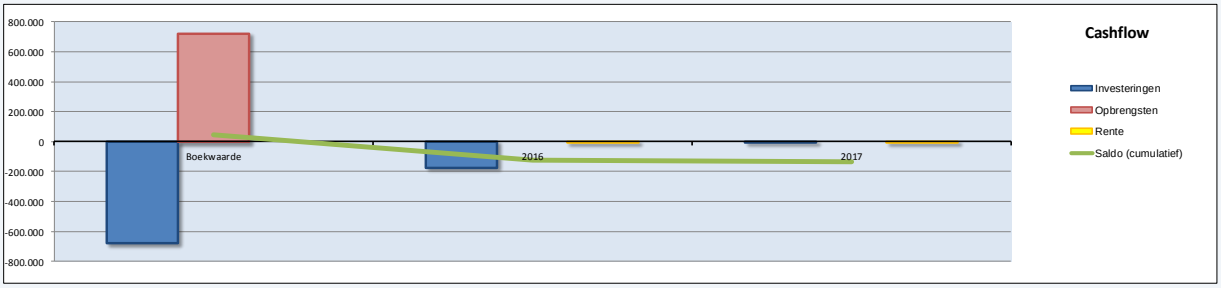

Opmerkingen: Het exploitatieresultaat is verslechterd met ca. € 57.000,-. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan het niet gehaalde volgens de Nota van uitgangspunten vastgestelde beoogde aanbestedingsvoordeel. Daarnaast zijn er extra plankosten geraamd om de komende twee jaren het plan goed af te sluiten conform gesloten overeenkomst. Het exploitatieresultaat op startwaarde bedraagt ca. € 125.500,- nadelig. Dit tekort wordt gedekt door het treffen van een voorziening in de MPV 2016.

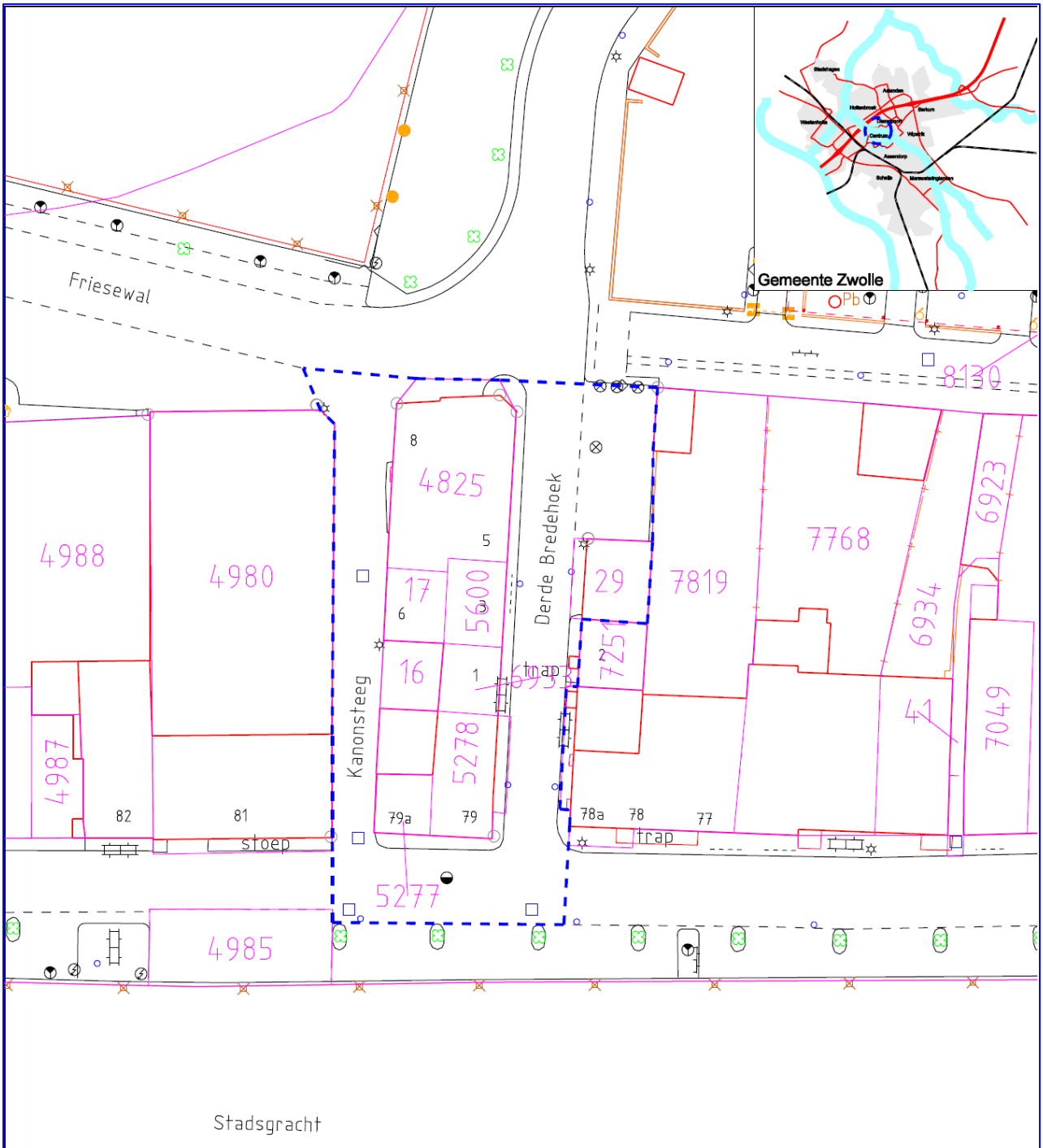

Locatie X=202852 Y=503255

BEBOUWING | KANT VERHARDING | KAVELGRENS 000 PERCEELGRENS + NR.
KANT WATER | WATERSCHAPSKEUR | HOOFD.BEBOUW.GRENS | PARKEREN OP EIGEN ERF

op maat

Zwolle

Kanonsteeg / Derde Bredehoek

sectie: ZLE-F
wijk: 10
mut. datum: 11-03-2009
schaal: 1:500
get.: H.Habers
opdr.: A.Veldthuis
datum: 23-02-2009
tek.nr.: 2009-027 A

Perc. nr.: ZLE-
Geen inrit/uitrit
Bij voorkeur inrit/uitrit

Expertisecentrum Civiel- en cultuurtechniek Lübeckplein 2 8017 JZ Zwolle Postbus 10007 8000 GA Zwolle 038-498 9111

MPV 2016 — 530271 — Kanonsteeg/Derde Bredehoek

PLANECONOOM:	Maryl Veldkamp
PROJECTMANAGER:	Ciska Waalewijn
PLANTYPERING:	Toekomstige grondexploitaties
PLANFASE:	Initiatief

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	233 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	4.048 m²	
Verharding	2.720 m²	67%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	1.328 m²	33%
Aantal woningen	1 st	
TOTAAL WONINGBOUW	1.328 m²	100%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [0%	0 m² bvo	0%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	0 m² bvo	0%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2016
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	11 april 2016

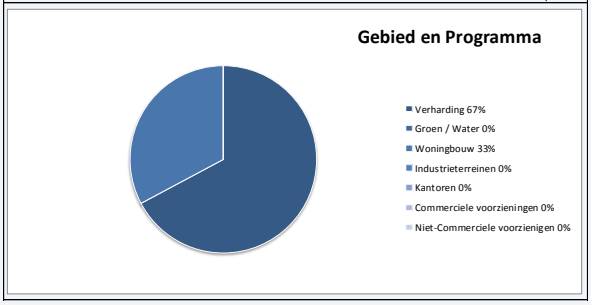

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

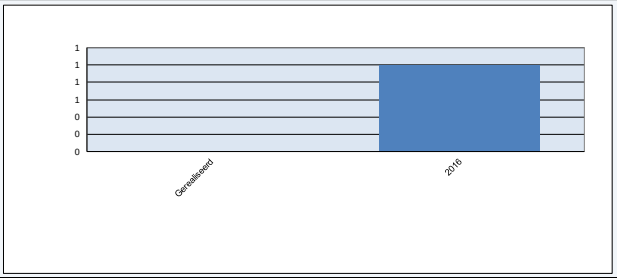

FASERING NIET-WONINGBOUW

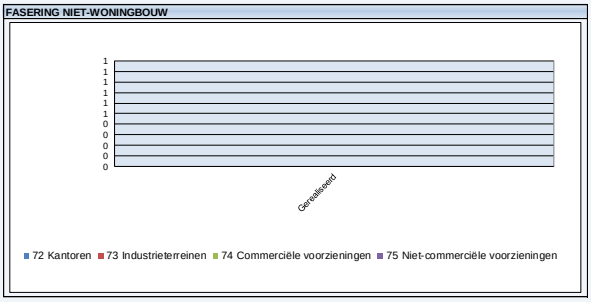

INVESTERINGEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	-	-	-
Sloop en ontruiming	-	-	-
Tijdelijk beheer	-	-	-
Bodemsanering	-	-	-
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	35	1	34
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	-	-	-
Voorbereidingskosten	-	-	-
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	0	0	-
TOTAAL	**35**	**1**	**34**

OPBRENGSTEN

	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	-	-	-
Niet-Woningbouw	-	-	-
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	-	-	-
Tijdelijke verhuur	-	-	-
Bijdragen / Subsidies	-	-	-
TOTAAL	**0**	**0**	**0**

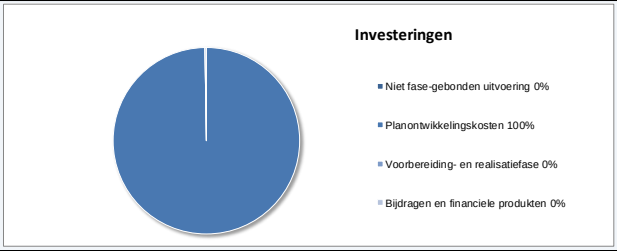

RESULTAAT	MPV 2016	MPV 2015	VERSCHIL
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	34.754 (TEKORT)	34.730 (TEKORT)	24 (VERSLECHTERING)

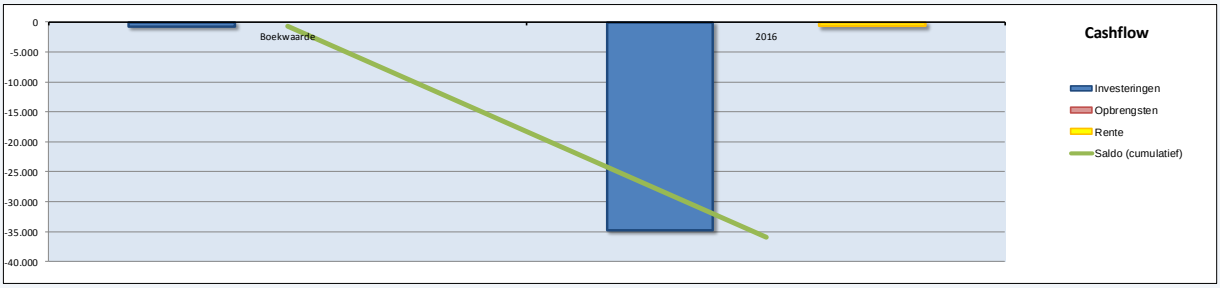

Opmerkingen:

De Kanonsteeg/Derde Brede hoek maakt deel uit van de versnellingsactie sociale huurwoningen. Op dit moment vindt een verdere verdieping in de haalbaarheid van het plan plaats.
Ten opzichte van de MPV 2015 zijn er naast de rentebijschrijving over de boekwaarde geen wijzigingen.

2 BIJLAGEN

MPV 2016	n.v.t.	nniegg

PLANECONOOM:	Wim van der Linde	**PLANTYPERING:**	Binnenkort af te sluiten complexen
PROJECTMANAGER:	Wim van der Linde		
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:		**PLANFASE:**	Initiatief

GEBIED EN PROGRAMMA

Plangebied	4 m²	
Buiten Beschouwing	0 m²	
EXPLOITATIEGEBIED	4 m²	
Verharding	0 m²	0%
Groen/water	0 m²	0%
Uitgeefbaar	4 m²	100%
Aantal woningen	0 st	
TOTAAL WONINGBOUW	0 m²	0%
Industriterreinen [0%]	0 m² bvo	0%
Kantoren [0%]	0 m² bvo	0%
Commerciele voorzieningen [0%]	0 m² bvo	0%
Niet-commerciele voorzieningen [100	4 m² bvo	100%
TOTAAL NIET-WONINGBOUW	4 m² bvo	100%

START- EN EINDDATUM GRONDEXPLOITATIE

STARTDATUM EXPLOITATIE	1 Januari 2016
EINDDATUM EXPLOITATIE	31 december 2019
DATUM BOEKWAARDE	31 december 2015
PRINTDATUM GRONDEXPLOITATIE	13 april 2016

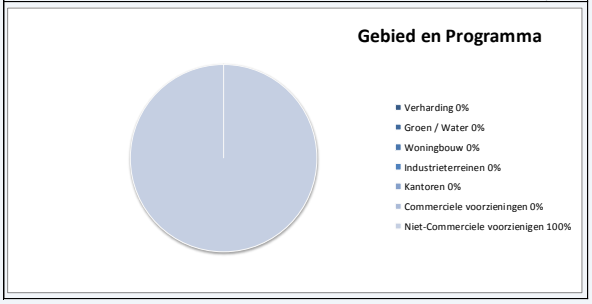

FASERING WONINGBOUW [aantallen]

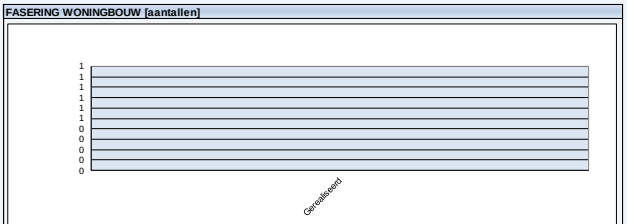

FASERING NIET-WONINGBOUW

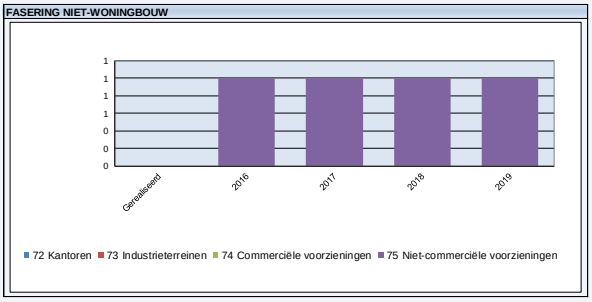

INVESTERINGEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Niet fase-gebonden Uitvoering			
Grondverwerving	331	0	331
Sloop en ontruiming	0	0	0
Tijdelijk beheer	0	0	0
Bodemsanering	0	0	0
Planontwikkelingskosten			
Planontwikkeling	870	0	870
Voorbereiding- en realisatiefase			
Civiele werkzaamheden	0	0	0
Voorbereidingskosten	388	0	388
Bijdragen en financiele produkten			
Overige kosten	770	0	770
TOTAAL	**2.359**	**0**	**2.359**

OPBRENGSTEN	Totaal (x 1.000)	Boekwaarde (x 1.000)	Nog te realiseren (x 1.000)
Uitgifte			
Woningbouw	0,00	0	0
Niet-Woningbouw	800,00	0	800
Overige opbrengsten			
Uitname gronden	0	0	0
Tijdelijke verhuur	2252	0	2252
Bijdragen / Subsidies	0	0	0
TOTAAL	**3.052**	**0**	**3.052**

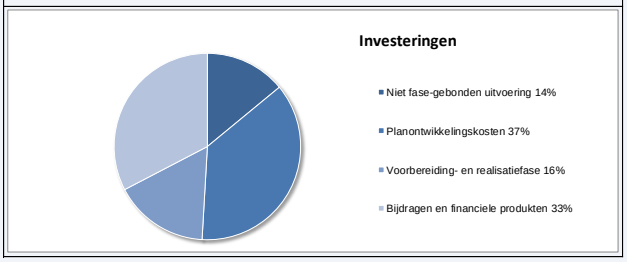

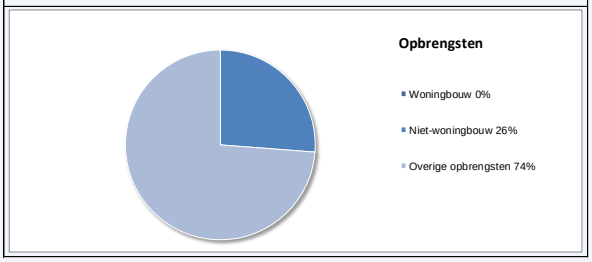

RESULTAAT	MPV 2016		MPV 2015		VERSCHIL	
BEGROOT RESULTAAT STARTWAARDE	-626.192	(OVERSCHOT)	7.921.503	(TEKORT)	-8.547.695	(VERBETERING)

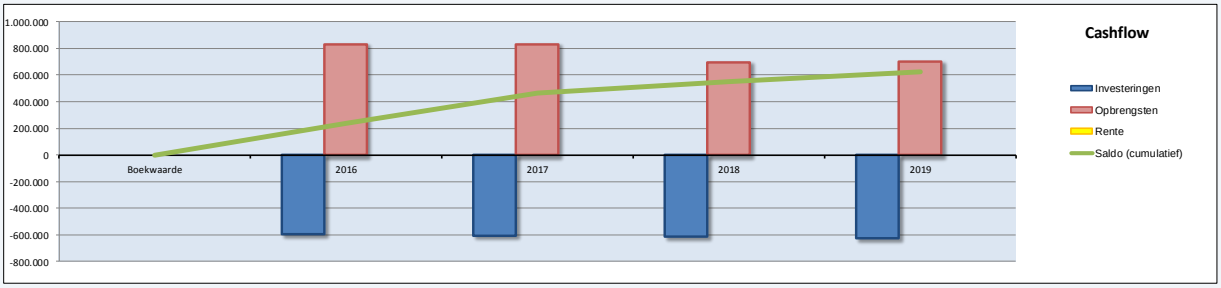

Opmerkingen:
In deze grondexploitatie worden de exploitatielasten weergegeven voor de perriode van 2015 t/m 2018, Met ingang van 2016 worrden de renteelasten gedekt door de conccernbeggrotting.

Projecten met het risicoprofiel hoog		Projectgebonden risico's			
Projecten	Planeconoom	ROOD	ORANJE	GROEN	TOTAAL
Stadshagen	W. v.d. Linde	€ 1.460.000	€ 3.560.000	€ 980.000	€ 6.000.000
Voorsterpoort (Spolderwerkeiland)	W. vd Linde				€ -
Voorsterpoort (NNIEGG deel)	W. vd Linde	€ 624.400	€ 530.000	€ 620.000	€ 1.774.400
Hessenpoort I en II	H. Bekkema	€ 2.348.278	€ 600.000	€ 75.000	€ 3.023.278
Kamperpoort Katwolderplein	H. Bekkema	€ 980.201	€ -	€ 46.724	€ 1.026.925
Oude Mars	M. Veldkamp	€ 6.170.000	€ 30.000-	€ -	€ 6.140.000
Kraanbolwerk	M. Veldkamp	€ 1.431.000	€ 3.437.250	€ 423.000	€ 5.291.250
Langenholterweg/Geert Grootte	W. vd Linde	€ -	€ 560.000	€ 495.000	€ 1.055.000
Dorpsplan Wythmen	W. vd Linde	€ 471.000	€ 1.514.000	€ 250.000	€ 2.235.000
Subtotaal		**€ 13.484.880**	**€ 10.171.250**	**€ 2.889.724**	**€ 26.545.854**

Projecten met het risicoprofiel midden		Projectgebonden risico's			
Projecten	Planeconoom	ROOD	ORANJE	GROEN	TOTAAL
Stinspoort	M. Lunetta	€ -	€ -	€ -	€ -
De Vrolijkheid	J. Balk	€ 300.000	€ -	€ -	€ 300.000
Rood voor Rood (verwijderen)	W. vd Linde				€ -
Bagijneweide	W. vd Linde	€ -	€ 15.000	€ -	€ 15.000
Noordereiland	M. Veldkamp	€ -	€ 361.556	€ 375.198	€ 736.754
Recht van Opstal	W. vd Linde	€ -	€ -	€ -	€ -
Kanonsteeg/Derde Bredehoek	M. Veldkamp	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal		**€ 300.000**	**€ 376.556**	**€ 375.198**	**€ 1.051.754**

Projecten met het risicoprofiel laag		Projectgebonden risico's			
Projecten	Planeconoom	ROOD	ORANJE	GROEN	TOTAAL
Bos en Buitenplaatsen	H. Bekkema				€ -
Marslanden Zuid	H. Bekkema				€ -
Marslanden G	H. Bekkema				€ -
Zwolle Zuid	H. Bekkema				€ -
Kamperpoort midden	H. Bekkema		€ -	€ 26.750	€ 26.750
Campus Windesheim	H. Bekkema	€ -	€ -	€ -	€ -
Forelkolk	W. vd Linde				€ -
Wipstrikpark	W. vd Linde	€ -	€ -	€ -	€ -
Wipstrikkerallee	W. vd Linde				€ -
Kop Hanzeland	H. Bekkema				€ -
Westenholte Stins (NUTVW)	M. Veldkamp	€ -	€ 8.750	€ 107.264	€ 116.014
Prinsenpoort	H. Bekkema				€ -
Subtotaal		**€ -**	**€ 8.750**	**€ 134.014**	**€ 142.764**

Resume				
	€ 13.784.880	*€ 10.556.556*	*€ 3.398.936*	*€ 27.740.371*

Korte terugblik Raadsplein debatronde 13-06-2016

Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

De Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) geeft een financiële vertaling van het huidige gemeentelijk grondbeleid. Begin dit jaar heeft de raad de kaders meegegeven voor het opstellen van de MPV 2016. Voor het eerst sinds 2008 hoeft er geen aanvulling te komen uit de algemene reserve. Het negatieve resultaat en de noodzakelijke ophoging van de voorzieningen kan gedekt worden door verlaging van het weerstandsvermogen. Door het sterk afgenomen risicoprofiel stijgt het weerstandsvermogen zelfs naar een dekkingsgraad van 69%. Over het algemeen zijn de woordvoerders blij dat het herstel zichtbaar is en er geen geld bij hoeft uit de algemene reserve. Toch is volgens de fracties behoedzaamheid geboden. Het blijft lastig voor raadsleden om te sturen binnen het grondbeleid. Volgens een van de woordvoerders moet er meer gekeken worden naar de maatschappelijke waarde van grond. Een aantal woordvoerders gaat in op de gevolgen van de veranderende regelgeving (BBV). Langlopende grondexploitaties zijn niet meer toegestaan. Ook de niet in exploitatie genomen gronden (niegg) zullen op een andere wijze moeten worden gewaardeerd. Wethouder De Heer geeft aan dat het college hier nader onderzoek naar doet en een aantal scenario's uitwerkt. Na de zomer moet hier meer duidelijkheid over zijn, zodat de gevolgen kunnen worden meegenomen bij het opstellen van de uitgangspunten van de volgende MPV . Met betrekking tot de stimuleringsreserve zegt de wethouder dat het goed is om dit potje achter de hand te houden. Bij de verdere afbouw van Stadhagen kan het nodig zijn om de juiste mix te realiseren. Van goedkope huurwoningen tot dure woningen. Verder kan deze reserve nodig zijn voor de versnellingsactie sociale woningbouw. Aan het eind van de vergadering wordt door de voorzitter geconstateerd dat het onderwerp zo voldoende is besproken. Ook de MPV maakt onderdeel uit van de voorjaarsstukken. Besluitvorming hierover is gepland op 4 juli aanstaande.

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang
Onderwerp Meerjaren Prognose Vastgoed (MPV) 2016

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 29-03-2016

besluit:

1. De voorziening Vastgoed te verhogen met een bedrag van € 3.549.406;
2. De gepresenteerde grondexploitaties en voorbereidingskredieten vast te stellen;
3. Een risicobedrag op te nemen voor de economische risico's ad. € 3.032.398 en voor de projectgebonden risico's ad. € 14.386.713;
4. Op basis van bovenstaande beslispunten in te stemmen met de MPV en het financiële jaarresultaat van Vastgoed per 31 december 2015 ad € 5.324.390 nadelig en conform het huidige beleid te onttrekken uit de Algemene Concernreserve;
5. In samenhang met de uitkomsten van de jaarrekening, de eerste berap 2016 en de perspectiefnota 2017-2020 bepalen wat het vereiste weerstandsvermogen van Vastgoed kan worden;
6. Kennis te nemen van de tussentijdse controle van de accountant m.b.t. de MPV activiteiten;
7. Kennis te nemen van de reeds lopende langjarige grondexploitaties Hessenpoort en Oude Mars
en deze als zodanig te handhaven.
8. Kennis te nemen van de lopende (vastgoed)ontwikkelingen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Perspectiefnota 2017-2020, incl. Transformatie in het social domein
portefeuillehouder	
informant	Dreven, Adila van (2267)
eenheid/afdeling	Concernstaf CSADV

Voorgesteld besluit raad

1. De perspectiefnota 2017-2020 vast te stellen en daarmee:

1. In te stemmen met het bezuinigingspakket van € 0,76 mln. als invulling van de restantopgave van de bezuinigingstaakstelling van € 11 mln.
2. In te stemmen met de invulling van de bezuiniging BOR 2017 en 2018.
3. In te stemmen met de zoekrichtingen binnen sport en bij de begroting 2017 met een concrete invulling van de bezuiniging op sport te komen.
4. In te stemmen met de bezuinigingsvoorstellen op het sociaal domein en de geraamde tekorten in 2017 tot en met 2019 op te vangen via de buffer sociaal domein.
5. In te stemmen met een OZB-compensatie van € 75.000 ingaande de begroting 2017.
6. In te stemmen met de structurele bestedingsvoorstellen ad € 516.000 in 2017 en oplopend naar € 575.000 in 2020.
7. In te stemmen met de inzet van de jaarschijf 2017 van de buffer sociaal domein.
8. In te stemmen met de (meerjarig) incidentele bestedingsvoorstellen en de dekking van de voorstellen.
9. In te stemmen met het reserveren van € 2 mln. om risico's gedurende het lopende jaar (2016) op te vangen.
10. In te stemmen met een toevoeging van € 4,55 mln. aan het stadsontwikkelfonds.
11. In te stemmen met een toevoeging van € 4,615 mln. aan de reserve incidentele bestedingen.

2. In te stemmen met de nota "Transformatie in het sociaal domein – Voortgang en Aanpak' waarmee invulling wordt gegeven aan de in de PPN 2017-2020 beschreven transformatie sociaal domein.

voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 21 april 2016
Ons kenmerk

Onderwerp	Perspectiefnota 2017-2020
Versienummer	1
Portefeuillehouder	J.E. Brink
Informant	J. van Dijk en A. van Dreven
Eenheid/Afdeling	CS
Telefoon	2664/2267
Email	j.van.dijk@zwolle.nl/a.van.dreven@zwolle.nl
Bijlagen	Perspectiefnota 2017-2020
	Informatienota beantwoording motie SP verschuiving OZB niet-woningen
	Nota Transformatie in het sociaal domein (voortgang en aanpak)

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. De perspectiefnota 2017-2020 vast te stellen en daarmee:
    1. In te stemmen met het bezuinigingspakket van € 0,76 mln. als invulling van de restantopgave van de bezuinigingstaakstelling van € 11 mln.
    2. In te stemmen met de invulling van de bezuiniging BOR 2017 en 2018
    3. In te stemmen met de zoekrichtingen binnen sport en bij de begroting 2017 met een concrete invulling van de bezuiniging op sport te komen.
    4. In te stemmen met de bezuinigingsvoorstellen op het sociaal domein en de geraamde tekorten in 2017 tot en met 2019 op te vangen via de buffer sociaal domein.
    5. In te stemmen met een OZB-compensatie van € 75.000 ingaande de begroting 2017.
    6. In te stemmen met de structurele bestedingsvoorstellen ad € 516.000 in 2017 en oplopend naar € 575.000 in 2020.
    7. In te stemmen met de inzet van de jaarschijf 2017 van de buffer sociaal domein.
    8. In te stemmen met de (meerjarig) incidentele bestedingsvoorstellen en de dekking van de voorstellen.
    9. In te stemmen met het reserveren van € 2 mln. om risico's gedurende het lopende jaar (2016) op te vangen.
    10. In te stemmen met een toevoeging van € 4,55 mln. aan het stadsontwikkelfonds.
    11. In te stemmen met een toevoeging van € 4,615 mln. aan de reserve incidentele bestedingen.

2. In te stemmen met de nota "Transformatie in het sociaal domein – Voortgang en Aanpak' waarmee invulling wordt gegeven aan de in de PPN 2017-2020 beschreven transformatie sociaal domein.

Datum 21 april 2016
Ons kenmerk

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In de voorliggende perspectiefnota kijken we terug op de ontwikkelingen in de afgelopen twee jaar, maar kijken we vooral vooruit waar de komende jaren de accenten in ons beleid liggen. Onderdeel van de perspectiefnota is het financieel perspectief en de bezuinigingsopgave in het sociaal domein. In de separaat toegezonden nota treft u een concretisering van de transformatie in het sociaal domein aan, de uitkomsten zijn in het financiële perspectief meegenomen. Naast een doorkijk naar de lange termijn ontwikkelingen doen wij voor de korte termijn (2017-2020) voorstellen om gelden voor noodzakelijke bestedingen beschikbaar te stellen. Mede vanwege het positieve rekeningresultaat over 2015 ontstaat een incidentele bestedingsruimte van € 12 mln. Een deel van deze ruimte reserveren voor het realiseren van de strategische opgaves voor de stad, waaronder de binnenstad en sociale woningbouw/huisvesting statushouders. Om het financieel perspectief structureel sluitend te houden geven wij invulling aan de bezuinigingsopgave van € 11 mln.

Beoogd effect
Het vaststellen van het meerjarig beleid en het daarbij behorende financieel beeld.

Argumenten
1. In het hoofdstuk financiën is het totaalbeeld van het structureel en financieel perspectief opgenomen, inclusief de uitwerking van de beslispunten 1 t/m 11 op het financieel perspectief. In het hoofdstuk bezuinigen zijn de bezuinigingsvoorstellen nader toegelicht en in het hoofdstuk besteden vindt u de toelichting op de bestedings- en investeringsvoorstellen.
In het hoofdstuk financiën geven wij ons advies op de motie van de SP inzake het overhevelen van het OZB gebruikersdeel op niet-woningen naar het eigenarendeel op niet-woningen. In de bijgevoegde informatienota is de beantwoording op de motie opgenomen.
2. De nota Transformatie in het sociaal domein gaat in op inhoudelijke transformatievoorstellen en op het daaraan verbonden financieel perspectief. De financiële uitkomsten van de transformatie maken onderdeel uit van het financieel kader zoals in de perspectiefnota is opgenomen.

Openbaarheid
Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris a.i.

Datum 21 april 2016
Ons kenmerk

Besluit

Jaargang
Nummer
Onderwerp Onderwerp

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d.

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van

de voorzitter,

de griffier,

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Perspectiefnota 2017-2020, incl. Transformatie in het social domein

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 25-04-2016

besluit:

1. De perspectiefnota 2017-2020 vast te stellen en daarmee:

1. In te stemmen met het bezuinigingspakket van € 0,76 mln. als invulling van de restantopgave van de bezuinigingstaakstelling van € 11 mln.
2. In te stemmen met de invulling van de bezuiniging BOR 2017 en 2018.
3. In te stemmen met de zoekrichtingen binnen sport en bij de begroting 2017 met een concrete invulling van de bezuiniging op sport te komen.
4. In te stemmen met de bezuinigingsvoorstellen op het sociaal domein en de geraamde tekorten in 2017 tot en met 2019 op te vangen via de buffer sociaal domein.
5. In te stemmen met een OZB-compensatie van € 75.000 ingaande de begroting 2017.
6. In te stemmen met de structurele bestedingsvoorstellen ad € 516.000 in 2017 en oplopend naar € 575.000 in 2020.
7. In te stemmen met de inzet van de jaarschijf 2017 van de buffer sociaal domein.
8. In te stemmen met de (meerjarig) incidentele bestedingsvoorstellen en de dekking van de voorstellen.
9. In te stemmen met het reserveren van € 2 mln. om risico's gedurende het lopende jaar (2016) op te vangen.
10. In te stemmen met een toevoeging van € 4,55 mln. aan het stadsontwikkelfonds.
11. In te stemmen met een toevoeging van € 4,615 mln. aan de reserve incidentele bestedingen.

2. In te stemmen met de nota "Transformatie in het sociaal domein – Voortgang en Aanpak' waarmee invulling wordt gegeven aan de in de PPN 2017-2020 beschreven transformatie sociaal domein.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

Perspectiefnota 2017 - 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Inleiding 2
Staat van de stad 3
Financiën 9
Bestedingen 13
Bezuinigen 19
Bijlage 1 Toelichting bijstandstekort 22
Bijlage 2 Financieel-technische parameters/ uitgangspunten 2017-2020 24
Bijlage 3 Budgettaire gevolgen wetswijzigingen Besluit BBV en VPB 25

Inleiding

Deze perspectiefnota (PPN) kijkt vooruit naar de jaren 2017-2020. Dat doen we zowel beleidsmatig als financieel. De perspectiefnota geeft een beeld op hoofdlijnen. De uitwerking volgt later in de begroting.
We beginnen de PPN met het hoofdstuk Staat van de stad waarin we aandacht besteden aan het verhaal van Zwolle, kijken naar de trends en ontwikkelingen die op ons afkomen en vervolgens ingaan op wat dat betekent voor de vier agenda's uit het coalitieakkoord. Daarbij betrekken we ook de stand van zaken halverwege deze collegeperiode.
Vervolgens geven wij in het hoofdstuk Financiën een beeld van het financieel beleid op hoofdlijnen. Aandacht wordt geschonken aan het resultaat van het meerjarenperspectief. Daarnaast wordt ingegaan op de incidentele financiële ruimte. In het hoofdstuk Bestedingen doen wij concrete voorstellen, waarbij wij voortbouwen op de berap 1 2016 en de jaarrekening. Tevens doen wij voorstellen om een aantal knelpunten op te lossen.
In het laatste hoofdstuk Bezuinigingen geven wij een overzicht van de stand van zaken van het bezuinigingspakket van € 1mln. uit de PPN 2016-2019 en vullen we jet restant van de bezuinigingsopgave uit 2016 in.
In bijlage 1 geven wij achtergronden bij het bijstandstekort (zie berap 1 2016) De financieel technische parameters en uitgangspunten bij deze PPN zijn weergegeven in bijlage 2. Op de budgettaire gevolgen van de wetswijzigingen besluit BBV en Vpb wordt ingegaan in bijlage 3

Staat van de stad

Het perspectief voor Zwolle is goed. De stad groeit op allerlei gebieden. Daarbij voortbouwend op een stevig fundament en een rijk verleden. Als college zijn we ons bewust van deze historie en van de kracht van de stad. Die willen we gebruiken om de kansen die zich aandienen te verzilveren en het hoofd te bieden aan mogelijke bedreigingen. Daarbij zijn we ons ook bewust van de rol en invloed die wij in deze vier jaar kunnen uitoefenen. Zwolle heeft een rijk verleden, is een belangrijk knooppunt in Noordoost Nederland. Een mooie, compacte stad rondom een historische binnenstad en omringd door een groene omgeving. De stad wordt gevormd door die de mensen die er wonen, leven en werken. Voor die mensen werken wij als college aan de toekomstbestendigheid van Zwolle en de regio. En aan een stad waar iedereen meedoet. Dat doen we samen met de inwoners en partners in de stad en regio. Daarvoor is het nodig kennis te hebben van het verleden en de kracht van de stad. En na te denken over de toekomst. En op basis daarvan nu besluiten te nemen en te investeren. Dat is wat we doen in deze perspectiefnota. We beginnen met het verhaal van Zwolle, kijken naar de trends en ontwikkelingen die op ons afkomen en gaan vervolgens in op wat dat betekent voor de vier agenda's uit het coalitieakkoord.

Het verhaal van Zwolle
Het coalitieakkoord begint met het stevige fundament van de stad en het Zwolse karakter. En met de aankondiging dat we op zoek gaan naar het verhaal van Zwolle. Hét verhaal van Zwolle bestaat niet. De stad vertelt vele verhalen. Zoals duidelijk is geworden tijdens Koningsdag waar de stad en de regio zich in hun vele facetten aan het land hebben getoond. Bij het bepalen van de koers voor de toekomst is het belangrijk die verhalen te kennen. Weten waar je vandaan komt en waar je kracht ligt.

Het fundament van Zwolle ligt in de rijke historie. In de Hanze, de Moderne Devotie, maar ook recenter in de ontwikkeling van de democratie in Nederland. Die geschiedenis vind je overal in de stad terug. Fysiek, bijvoorbeeld in de monumentale binnenstad, maar ook in de manier waarop wij in Zwolle met elkaar omgaan: samen werken en naar elkaar omzien. De Hanzementaliteit zie je terug in de economische prestaties van de regio en de basis voor Zwolle als onderwijsstad werd gelegd door Johan Cele, sleutelfiguur uit de Moderne Devotie. De democratie is minder zichtbaar aanwezig, maar Zwolle is wel een bestuurscentrum en de regio Zwolle is een voorloper in het zoeken naar nieuwe en flexibele vormen van regionale bestuurlijke samenwerking.

De Moderne Devotie is niet alleen belangrijk geweest voor de ontwikkeling van het onderwijs, maar paste ook goed bij het sociale karakter van Zwolle. De Zwolse mentaliteit kenmerkt zich onder andere door een sterk verantwoordelijkheidsgevoel en omzien naar de ander. Daarnaast zit het samenwerken in ons DNA. Het Afrikaanse spreekwoord ‘Als je snel wilt gaan, ga dan alleen. Als je ver wilt komen, ga dan samen’, is bij uitstek op Zwolle van toepassing. We kunnen onszelf opzij schuiven om voor het grote geheel te gaan. Niet als concurrenten maar als partners. Die houding vind je terug in allerlei samenwerkingsvormen in de stad, maar ook in de samenwerking binnen de regio Zwolle. Dat alles vormt ons sociaal kapitaal.

En dat kapitaal combineren we met onze ondernemingszin. Dat vormt de basis van de sterke economische positie van Zwolle en de regio. Talrijk zijn de familiebedrijven in onze regio, met vaak een lange geschiedenis. Maar we kennen evenzovele nieuwe bedrijven en zijn trots op onze creatieve en innovatieve bedrijvigheid.

Het verhaal van Zwolle gaat ook over de ligging van de stad.Gunstig gelegen als verbinding tussen verschillende delen van het land. Daardoor uitgegroeid tot knooppunt van auto- en spoorwegen. Een ligging die ook de voorwaarden heeft gecreëerd voor de economische voorspoed. Het gaat ook over Zwolle als stad in de delta met een sterke relatie met het water. Het water dat we niet alleen als bedreiging zien, maar ook steeds meer als kans.

Lange termijn ontwikkelingen
Het gaat op dit moment goed met Zwolle. De stad is in balans. Dat willen wij graag zo houden. En waar mogelijk willen we de stad verder ontwikkelen. Daarvoor is het nodig om, behalve je eigen kwaliteiten goed te kennen, ook na te denken over en te anticiperen op de toekomst. Dat is niet gemakkelijk, want de toekomst kan zich op verschillende manieren manifesteren. Bestaande ontwikkelingen kunnen zich doorzetten. Of er is sprake van trendbreuken of zelfs omslagpunten. Waarbij zeker de laatste twee vaak moeilijk te voorspellen zijn, maar wel een grote invloed hebben. Om van de trends, trendbreuken en omslagpunten te kunnen profiteren pleit het Trendbureau Overijssel in een recente studie voor een robuuste, adaptieve en proactieve samenleving. Dat vereist nadenken over de toekomst, zeker omdat de stad de plek is waar veel trends en ontwikkelingen samenkomen. Toekomstgerichtheid past bij onze ambitie om als organisatie strategischer te opereren. Als gemeente realiseren wij veel, meestal samen met onze partners. Deze doe-kracht heeft de stad ver gebracht. Die kracht willen we behouden, maar om de ontwikkeling van Zwolle toekomstbestendig te houden, is het nodig om ons strategisch vermogen te vergroten. Naast het nadenken over en anticiperen op lange termijn ontwikkelingen betekent het vergroten van het strategisch vermogen ook meer gebruik maken van beschikbare cijfers en analyses. En zo de opgaven scherper in beeld krijgen. Daar willen we de komende jaren stappen in maken, bijvoorbeeld bij de nieuwe opzet van de begroting.

Als we kijken naar de toekomst zien we een viertal trends waarvan wij zeker verwachten dat ze substantiële invloed zullen hebben op de ontwikkeling van Zwolle. Wat die invloed precies zal zijn, valt op dit moment niet met zekerheid te zeggen. Maar wel dat de trends zullen leiden tot een aantal opgaven waar we de komende jaren een antwoord op zullen moeten geven. In deze perspectiefnota geven wij een eerste schets van die trends. Wij willen het tweede deel van deze collegeperiode gebruiken om deze ontwikkelingen verder uit te werken en mogelijke trendbreuken of omslagpunten in kaart te brengen. Hierdoor wordt het gemakkelijker om lange termijndoelen te formuleren en daarmee kunnen we beter afwegingen maken op de korte termijn.

Klimaatadaptatie en energietransitie
De eerste belangrijke ontwikkeling die wij zien is de verandering van het klimaat en de verschuiving naar het gebruik van andere energiebronnen. Dit zijn mondiale trends, met lokale gevolgen. Zeker voor Zwolle als stad in een delta heeft dit consequenties. De opgave is om de komende jaren inhoud te geven aan klimaatadaptatie en de energietransitie. Daar hebben we al een begin mee gemaakt. Zo is Zwolle trekker en medeondertekenaar van de Citydeal Klimaatadaptatie. Daarmee spreken wij de ambitie uit om met Zwolle op dit terrein één van de koplopers in Nederland te worden. Naast dat we voortbouwen op bestaande initiatieven willen we het komende jaar gebruiken om nog scherper te krijgen welke consequenties en opgaven de klimaatverandering met zich mee zouden kunnen brengen. Eenzelfde slag willen het komende jaar ook maken op het gebied van energietransitie. Ook daar zien wij allerlei bewegingen in de stad. Die willen we de ruimte geven en daarnaast zicht proberen te krijgen op hoe de energiehuishouding van de stad er over 15 jaar uit zou kunnen zien en wat dit betekent.

Technologie en innovatie
Een tweede trend die grote invloed heeft op hoe de stad en regio zich zullen ontwikkelen, is alles wat samenhangt met technologie en innovatie. Denk aan zaken als digitalisering en robotisering. Die gaan gevolgen hebben, maar welke weten we nog niet. Het biedt kansen voor onderwijsinstellingen en innovatieve bedrijven, maar kan ook leiden tot verlies van banen. Het houdt ook het risico in van een grotere tweedeling in de samenleving tussen de groep die profiteert van de veranderingen en de groep die de ontwikkelingen niet kan bijbenen. Zonder dat we met zekerheid kunnen stellen hoe snel de technologische ontwikkelingen zullen gaan en welke trendbreuken en omslagpunten plaats zullen vinden, is het wel van belang om een beeld te hebben van mogelijke scenario's. Zodat we daar als stad in ons huidige beleid op kunnen anticiperen, gebruik kunnen maken van onze kracht en onze uitgangspositie waar mogelijk verbeteren. Het komende jaar willen we proberen meer zicht te krijgen op deze trend en op die manier de opgaven beter in beeld te krijgen.

Maatschappelijke verhoudingen
De volgende trend waar we komende jaren mee te maken zullen blijven houden, is die van de veranderende maatschappelijke verhoudingen. Daarmee doelen we op het feit dat (groepen) inwoners steeds vaker zelf initiatieven nemen om maatschappelijke en economische vraagstukken op te pakken. Dat betekent dat de rol van de overheid in die gevallen verandert. Over deze rolverandering en de vragen die dit met zich meebrengt is de laatste jaren al veel gesproken. Ook in Zwolle en de Zwolse gemeenteraad. De beschreven ontwikkeling en dus ook de discussie daarover is naar onze mening nog niet voorbij. Wij blijven hier actief mee bezig. Zoals we de afgelopen jaren al hebben gedaan met bijvoorbeeld een programma als Initiatiefrijk Zwolle. Ook hier ligt het risico van tweedeling op de loer. Tussen inwoners die actief worden en kansen grijpen en zij die om één of andere redenen hier niet in slagen.

Positie van de stad
Een laatste grote ontwikkeling, die wij hier willen noemen gaat over de rol en positie van de stad. We zien dat de steden steeds meer de economische motor zijn geworden. Niet alleen in Nederland, maar ook in de rest van de wereld. Ook in onze regio zien wij die ontwikkeling. Als we kijken op de schaal van Europa en de op die van rest van de wereld is Nederland, en zeker de randstad, één grote stad. Om mee te kunnen blijven doen in de Europese en mondiale ontwikkeling is het daarom belangrijk dat de Nederlandse steden hun relaties verstevigen en zo het stedelijk netwerk versterken. Dat is ook de centrale boodschap van het programma Agenda Stad. Voor Zwolle betekent dat een tweeledige opgave. Enerzijds het nog verder uitbouwen en verdiepen van de regionale samenwerking en anderzijds het zoeken naar verbinding met andere steden en stedelijke netwerken. Dat kan zowel zijn op basis van nabijheid, zie de stappen om de samenwerking met Deventer en Apeldoorn te verbeteren, als op inhoud. Een voorbeeld van dat laatste is de Citydeal Klimaatadaptatie, waarin we een alliantie zijn aangegaan met Rotterdam, Den Haag, Dordrecht en Gouda. Naast samenwerking speelt binnen Nederland ook nog de concurrentie tussen de stedelijke gebieden. Bijvoorbeeld als het gaat om het aantrekken van goed gekwalificeerde arbeidskrachten. Daarom wordt het steeds belangrijker om een aantrekkelijk woon- en leefklimaat te bieden.

De vier agenda's
Halverwege de collegeperiode kijken we met zekere trots naar de verdere ontwikkeling van de stad en naar al die Zwollenaren die zich daar met hart en ziel voor inzetten. De stad bloeit en bruist, er is ruimte voor initiatieven en er wordt geïnvesteerd en gebouwd in de stad.

Dat we voor opgaven en uitdagingen zouden komen te staan, daar waren we ons van bewust. Het coalitieakkoord noemt zaken als de transitie van het sociale domein, de beperkte financiële armslag, de stagnerende woningmarkt en de broodnodige ontwikkeling van de binnenstad. Daarnaast heeft de wereld om ons heen de afgelopen twee jaar niet stil gestaan. Er zijn nu andere opgaven die ook onze aandacht vragen, bijvoorbeeld de opvang van vluchtelingen en statushouders.Tegelijkertijd gaat het economisch langzaam weer beter en trekt de woningmarkt aan.

Het coalitieakkoord is opgebouwd rond vier agenda's: voor een sociale stad, een ondernemende stad, een toekomstbestendige stad en een levendige stad. Per agenda kijken we terug naar wat zich de afgelopen jaren heeft afgespeeld en hoe we werken aan de ambities uit het coalitieakkoord. Daarnaast kijken we vooruit naar wat er op ons afkomt en waar we de komende jaren de accenten in ons beleid willen leggen.

Agenda voor een sociale stad
Transformatie sociaal domein
Zoals eerder genoemd is Zwolle een stad met van oudsher een groot sociaal kapitaal. Dat kapitaal hebben we nodig om onze ambitie 'iedereen doet mee' te kunnen blijven waarmaken. Als stad staan we voor een grote opgave om na de transities in het sociaal domein, vorm te geven aan een echte transformatie. Na de feitelijke overdracht van taken en bevoegdheden aan gemeenten in 2015, hebben we het eerste jaar vooral ingezet op zorgcontinuïteit. Daarbij kwam dat de transitie met forse bezuinigingen vanuit het rijk gepaard ging. De eerste bezuinigingen zijn gerealiseerd door te korten op prijs, omvang of hoeveelheid van de ondersteuning. Bij participatie is ingegrepen op de bedrijfs- en uitvoeringskosten. In het eerste jaar was soms sprake van onduidelijkheden voor inwoners die zorg en ondersteuning ontvangen. De zorg en ondersteuning is wel doorgegaan. Wij zijn daarom van mening dat de transitie in Zwolle verantwoord is verlopen op een manier die past bij het sociale karakter van de stad. Ook de transformatie willen wij op een verantwoorde manier vormgeven. Wij geloven dat we dat door de transformatie de zorg en ondersteuning aan onze inwoners kunnen verbeteren. Daarbij is onze inzet dit te doen binnen de door het rijk beschikbaar gestelde en te stellen financiële middelen. Op termijn wel te verstaan want zorgvuldigheid naar onze inwoners staat voorop. Die zorgvuldigheid verhoudt zich niet goed tot het tempo waarin het budget voor onze gemeente is en wordt verlaagd. Daarom vangen we deze teruggang in middelen tijdelijk op door de inzet van de buffer sociaal domein. Zodat we tijd hebben voor de transformatie en ruimte om te investeren in innovatie. Bij de perspectiefnota 2018-2021 kijken we aan de hand van de feitelijke ontwikkelingen opnieuw naar de omvang en duur van de inzet van de buffer. In een bijlage bij deze PPN zetten wij uitgebreid uiteen hoe we de transformatie van het sociaal domein willen vormgeven. Dat doen we via vijf thema's: samenkracht van mensen, integrale (gezins)aanpak, wonen en zorg, samenhang in de toegang (tot jeugdhulp) en (arbeids)participatie. Voor al deze thema's geldt dat de transformatie alleen een succes wordt als we dat samen doen met onze partners en gebruik maken van de sociale samenhang en informele netwerken in de stad. Onze ambitie is om bij het uitvoeren van de transformatieagenda gebruik te maken van aanwezige data en informatie. Op die manier willen we maatregelen kunnen nemen en middelen inzetten daar waar ze het meest nodig en effectief zijn. En daarbij scherp te kijken naar de resultaten van het beleid.

Voorkomen van tweedeling
Naast de uitdagingen die de transformatie in het sociaal domein met zich meebrengt, zijn er ook andere ontwikkelingen die onze aandacht hebben. Zo signaleerden we hierboven een aantal trends, technologische ontwikkelingen en veranderende maatschappelijke verhoudingen, die het risico met zich meebrengen van een grotere tweedeling in de samenleving. Ook hebben we in Zwolle, weliswaar minder dan in veel andere steden, te maken met een vergrijzing die ertoe leidt dat de behoefte aan zorg op termijn zal groeien. Grote uitdagingen, maar Zwolle kenmerkt zich door zorg hebben vóór en samen werken mét elkaar. En dat zijn de belangrijkste voorwaarden om het karakter van een sociale stad te behouden.

Opvang van vluchtelingen
Eén van de grote thema's die het afgelopen jaar op ons af is gekomen is het vraagstuk van de opvang van vluchtelingen. We hebben ruimhartig gehoor gegeven aan de oproep van het rijk om te voorzien in noodopvang. De wijze waarop de stad hiermee is omgegaan en de inzet van vele vrijwilligers maakten Zwolle zelfs tot een landelijke voorbeeldcasus. We zijn trots op dit gezicht van Zwolle waaruit de menselijke maat en steun voor hen die het nodig hebben blijkt. Tegelijkertijd signaleert het Sociaal en Cultureel Planbureau in een recente publicatie dat immigratie het onderwerp is waar Nederlanders zich het meeste zorgen over maken. De opgave rond immigratie zal zich ook de komende tijd blijven manifesteren waarbij het vraagstuk van noodopvang verbreed wordt naar langduriger opvang en huisvesting van statushouders en minderjarige asielzoekers. De huisvesting en integratie van statushouders vergt de komende jaren extra inspanningen en daarom reserveren wij hier middelen voor.

Onderwijsstad
Zoals gezegd: Zwolle is een onderwijsstad. Onderwijs staat niet op zichzelf, maar in verbinding met bijvoorbeeld de arbeidsmarkt, de jeugdhulp, cultuur, sport en met de wijk. Bij het opstellen van onze visie op het onderwijs gaan wij uit van drie uitgangspunten: spelen, leren en werken, de maatschappelijke rol van het onderwijs en de vakman van de toekomst. Die uitgangspunten leiden tot een aantal speerpunten zoals talentontwikkeling en internationaliseren van onderwijs. De visie en speerpunten werken wij uit in een strategische onderwijsagenda die wij binnenkort presenteren.

Agenda voor een ondernemende stad

Arbeidsmarkt

Zwolle is een economisch krachtige stad in een economisch sterk presterende regio. Hierdoor is Zwolle een aantrekkelijke stad voor startende en groeiende bedrijven. Die dynamiek en veerkracht willen we behouden. Daarom blijven we investeren in een goed economisch klimaat dat robuust en toekomstbestendig een basis geeft aan bedrijven, starters, zelfstandigen en organisaties. Met als uiteindelijk doel voldoende werkgelegenheid in Zwolle en de regio. Zowel kwantitatief als kwalitatief. Een goede afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt blijft daarbij cruciaal. Het accountmanagement heeft de afgelopen tijd vruchten afgeworpen met het aantrekken van diverse bedrijven naar Hessenpoort. Met alle bedrijven die zich nieuw vestigen en bestaande bedrijven maken we ook afspraken over werkgelegenheid, banen en werkervarings- en stageplaatsen. Zo geven we mede uitvoering aan de ambitie om 1000 extra banen te creëren en zorg te dragen voor participatie van kwetsbare werkzoekenden. Deze ambitie blijft overeind hoewel we zien dat het in de praktijk lastig is dit te realiseren. Daarbij worden we geconfronteerd met een groeiend aantal mensen in de bijstand. Uit een nader analyse blijkt dat hoewel we te maken hebben met een groeiende, economisch goed presterende stad, de regionale arbeidsmarkt voor lageropgeleiden het duidelijk minder goed doet. Tegelijkertijd blijkt Zwolle een relatief hoge aantrekkingskracht te hebben op deze groep. Die mismatch op de regionale arbeidsmarkt vraagt de komende jaren onze aandacht. Hiervoor moeten we onze (regionale) arbeidsmarkt goed kennen en trends gezamenlijk analyseren: welke sectoren bieden kansen voor alle Zwolse inwoners en hoe zorgen we dat er op termijn ook voldoende banen voor laagopgeleiden zijn? We reserveren extra middelen om via een krachtige regionale en lokale aanpak de uitstroom vanuit de bijstand naar betaald werk te bevorderen.

Ontwikkelingen in de economie

Ook binnen de agenda voor een ondernemende stad is het van belang om goed zicht te hebben op de trends en ontwikkelingen en welke opgaven die met zich meebrengen als we onze ambitie willen waarmaken. De eerder genoemde belangrijke lange termijn trends hebben ook binnen de agenda ondernemende stad grote invloed. Neem bijvoorbeeld de technologische ontwikkelingen en innovatie. Zoals gezegd willen het komende jaar gebruiken om meer zicht op deze gevolgen te krijgen. Er zijn daarnaast ook andere ontwikkelingen die nu en in de (nabije) toekomst impact hebben op het economische en ondernemersklimaat in Zwolle en de regio. We merken een grotere behoefte aan multifunctionaliteit en kleinschaligheid. Dat heeft onder meer gevolgen voor de kantorenmarkt. Onze inzet blijft gericht op de transformatie van kantoren naar bijvoorbeeld wonen of zorg. Het streven is om voor het einde van 2018 60.000m2 uit de kantorenmarkt te halen. Andere ontwikkelingen waar we mee hebben te maken, zijn de opkomst van de circulaire economie, nieuwe verdienmodellen en een sterkere positie van de klant en consument. De komst van meer kleinschalige bedrijven en zelfstandige ondernemers leidt ook tot een toenemende behoefte aan ontmoetingsplekken. Mobiliteit en bereikbaarheid blijven belangrijk, maar de eisen veranderen. Zo is er meer behoefte aan plekken die bereikbaar zijn via meerdere vormen van vervoer: multimodale knooppunten. Met deze ontwikkelingen moeten we in ons economisch en ruimtelijk beleid rekening houden, waarbij tegelijkertijd geldt dat de rol van de gemeentelijke overheid binnen de economie ook aan beperkingen onderhevig is. Wij willen in ieder geval de ruimte bieden aan initiatieven op het gebied van circulaire economie. In deze circulaire economie gaat het om verdienmodellen die niet alleen op geld zijn gebaseerd, maar ook op waarden als energie, voeding, tijd, aandacht of zorg. Het gaat om initiatieven dichtbij huis en met een sterke sociale cohesie en zelfredzaamheid. Dat past bij het karakter van onze stad en sluit aan bij zowel de traditie van de Moderne Devotie als de Hanze. Als Hanzestad had Zwolle vroeger ook een belangrijke positie in de internationale handel. Tegenwoordig blijkt het lastig grote internationaal opererende bedrijven naar Zwolle te trekken. We blijven streven naar een vestigingsklimaat dat ook voor deze categorie bedrijven interessant is. In het algemeen geldt dat wij werken aan excellente dienstverlening voor ondernemers en daarbij meer uitgaan van wensen en behoeften van ondernemers en bedrijven. Ook zetten wij in op de ondersteuning van startende ondernemers. Om te kunnen anticiperen op kansen die zich voordoen om het profiel en economisch klimaat van Zwolle te versterken, reserveren wij een deel van onze reserve incidentele bestedingen voor dit doel.

Agenda voor een toekomstbestendige stad

Zwolle groeit

Binnen de agenda toekomstbestendige stad, kijken we vooral naar de fysieke en ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Als we kijken naar Zwolle op dit moment, zien we een stad waarin volop wordt geïnvesteerd en een stad die groeit. Zie de bouwkranen op veel plekken in de stad: het Katwolderplein, de herontwikkeling van Weezenlanden, de bouw van de Primark aan de Melkmarkt en de Zara in de Diezerstraat, de ontwikkeling van Kraanbolwerk, de nieuwbouw in Stadshagen. En dan hebben we de kleinschalige ontwikkelprojecten nog niet eens genoemd. De gebiedsontwikkeling van Spoorzone mag natuurlijk niet ontbreken in dit rijtje. De ontwikkelingen in dit gebied gaan de komende jaren door waarbij we het gebied een duidelijker profiel willen geven en ook goed kijken naar de verbinding met de rest van de stad. De huidige ontwikkelingen passen bij een stad die steeds meer uitgroeit tot de centrumstad van Noordoost Nederland. Met een bijbehorend voorzieningenniveau en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Dat er ook projecten zijn die minder voorspoedig verlopen, blijkt uit de ontwikkeling van de Stadkamer. In het externe onderzoeksrapport staan duidelijke aanbevelingen over hoe we dit in de toekomst beter kunnen doen.

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

De meest recente cijfers laten ook zien dat Zwolle nog steeds in trek is als woonstad. Diverse locaties zijn in ontwikkeling en ook in Stadshagen trekt de bouw weer aan. Naast de onlangs gesloten regionale woonafspraken hebben we fors ingezet op de versnellingsactie om het tekort in de sociale huursector aan te pakken. Voor diverse locaties zijn momenteel de voorbereidingen in volle gang om tot daadwerkelijke bouw over te gaan. De uitwerking van het woonlastenfonds is een van de concrete maatregelen uit de Agenda Betaalbaar Wonen om voor de allerlaagste inkomensgroepen zorg te dragen voor lagere woonlasten.

Een aantrekkelijke woonstad zijn vraagt ook een aantrekkelijke leefomgeving. Met onze nieuwe visie op beheer van de openbare ruimte kunnen we aansluiten op de ontwikkelingen in de maatschappij. We geven hiermee ruimte aan initiatieven in buurten en wijken, maatwerk en samenwerking. Net zoals de agenda voor het beheer van de openbare ruimte is ook de Groene Agenda en in dialoog met de stad tot stand gekomen. Met deze agenda's gaan we de komende periode verder invulling geven aan de verfraaiing van de leefomgeving. Daarbij hanteren we ook de uitgangspunten uit de Agenda Duurzaamheid.

Toekomstbestendig
Ook voor de langere termijn zijn onze ambities voor een toekomstbestendig Zwolle fors. We willen een klimaatactieve stad in een krachtige economische regio zijn, een stad die op termijn energieneutraal is, een stad zonder afval, met participerende burgers en ondernemers, die hun woonlasten kunnen betalen, werk hebben, goede zorg krijgen en die allemaal goed, gezond, veilig en betaalbaar kunnen wonen, ook wanneer het water in en rond Zwolle buiten zijn oevers treedt. Lokale opgaves zijn complex, veelzijdig en staan in verbinding met elkaar. De focus verschuift steeds meer naar de bestaande stad. Daarbij is er geen kunstmatige scheiding meer tussen beheer en ontwikkeling. Ze gaan steeds vaker samen op. In processen van natuurlijke wijkvernieuwing, inbreiding door nieuwbouw en herontwikkeling, transformatie van gebouwen en verandering van gebruik van de openbare ruimte. Daarbij is het van belang definitief los te komen van de sectorale aanpak en organisatie, en altijd uit te gaan van het creëren van meervoudige waarden in een gebied, voor de stad. Daarmee bedoelen we zoveel mogelijk doelstellingen realiseren voor dezelfde euro.

Gebiedsgerichte aanpak en strategisch programmeren
In het versterken van de strategische aanpak van de agenda toekomstbestendige stad willen we ons concentreren op twee sporen. Het eerste spoor is het verleggen van de focus naar de gebiedsgerichte aanpak en op die manier invulling te geven aan het hierboven geschetste uitgangspunt door integraal te werken en de kracht van de stad te benutten, meervoudig waarde te creëren. Een tweede spoor is het strategisch programmeren. Bijvoorbeeld van de woonopgave voor Zwolle. Daaronder verstaan wij een strategische visie en strategische sturing van de gemeente op het woningbouwprogramma. Het gaat daarbij nadrukkelijk niet om een blauwdruk voor het woningbouwprogramma. Want woonwensen en de acute vraag naar woningen bepalen de woningmarkt. Maar de vraag is wel welke locaties de gemeente het meest kansrijk en waardevol vindt, gezien de ontwikkeling van de stad tot 2050? De maatschappelijke en demografische veranderingen en de gevolgen die dit heeft voor de woningmarkt, vragen om strategisch programmeren. En natuurlijk niet alleen daar, maar ook bijvoorbeeld bij kantoren en bedrijventerreinen. Beide sporen, gebiedsgericht werken en strategisch programmeren, komen samen in de nieuwe omgevingsvisie in 2017 en de invoering van de omgevingswet per 2018. Door daar nu al stappen in te zetten oefenen we als het ware met het instrumentarium van de omgevingswet en zijn we de omgevingsvisie al aan het 'laden'. Om de invoering van de omgevingswet goed te laten verlopen, trekken wij de komende jaren extra geld uit.

Agenda voor een levendige stad
Voor een levendige stad zijn een vitale binnenstad en een goed cultureel klimaat van groot belang. De binnenstad van Zwolle behoort gelukkig tot de tien veerkrachtige binnensteden van Nederland. Dat willen we zo houden, want een levendige en aantrekkelijke binnenstad past bij een centrumstad als Zwolle. Tegelijkertijd geldt dat de Zwolse binnenstad, net als de overige binnensteden in Nederland, staat voor een transitie. De recente problemen in de detailhandel onderstrepen dit. De trend is dat er meer mensen komen wonen in binnensteden, dat er meer bedrijvigheid naar de binnenstad komt en dat er compactere, kleinere winkels komen. De logistiek verdwijnt bijna volledig uit de binnenstad. De transitie is een complexe opgave. Om deze opgave scherper te krijgen, is er een visie op de binnenstad 2030 opgesteld.

Culturele wereld verandert
Voor cultuur geldt dat de veranderingen in de samenleving hun weerslag hebben. Ook hier veranderen de verhoudingen. Met meer particuliere initiatieven, nieuwe vormen van samenwerking, meer innovatie en andere geldstromen. Kunst wordt daardoor vaker op niet-traditionele podia beleefd. En we zien dat de scheidslijn tussen 'hoge' en 'lage' kunst verdwijnt. De overheid en traditionele cultuurinstellingen moeten zich aanpassen aan en inspelen op deze veranderingen. En daar zijn we volop mee bezig omdat wij het belang hechten aan een goed cultuurklimaat in Zwolle. Allereerst omdat kunst en cultuur een waarde in zichzelf hebben. Daarnaast dragen kunst en cultuur ook bij aan de sociale stad (met participatie en cultuureducatie), een ondernemende stad (via cultureel ondernemerschap en een creatieve sector), een toekomstbestendige stad (via ruimtelijke ontwikkelingen en een bijzonder architectuurklimaat) en natuurlijk een levendig Zwolle met een cultuurhistorische binnenstad van formaat en bruisende festivals

Visie op de binnenstad 2030
Over de visie op de binnenstad 2030 is de raad de afgelopen periode geïnformeerd. De visie beschrijft een binnenstad waar de mensen hun talenten kunnen ontwikkelen, een levendige binnenstad die zich blijft vernieuwen en een stad die promoot en uitlicht wat de Zwolse binnenstad speciaal maakt. Een binnenstad waar verbinding, de veiligheid en de unieke historische waarden geborgd worden. De visie markeert in zekere zin het begin van een nieuwe levensfase voor de binnenstad. In de binnenstad is de dynamiek in de samenleving en de economie heel goed merkbaar. Partners zien de noodzaak voor een andere koers en nieuwe vormen van samenwerking. Om een vitale binnenstad in een sterke regio te blijven, is het belangrijk om de visie te vertalen naar een gezamenlijke strategische agenda. Voor deze agenda zijn voor de gemeente de thema's talentontwikkeling, innovatie, vernieuwing, ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit & logistiek leidend. De komende tijd geven wij samen met onze partners meer inhoud aan deze agenda en investeren extra geld in de ontwikkeling van de binnenstad.

Cultuurnota Zwolle 2016-2020
Onze visie op de toekomst van kunst en cultuur in Zwolle staat in de cultuurnota die we recent aan de raad hebben voorgelegd. Doel is om samen met de inwoners van Zwolle een cultureel klimaat scheppen dat ruimte biedt voor initiatieven, dat bruist, vernieuwend is en soms zelfs schuurt, dat creativiteit stimuleert, discussie oproept, kortom: kleuring geeft aan de stad en waarmee we ons regionaal en landelijk kunnen profileren.

Evenementen
Onze inzet is en blijft daarbij gericht op een divers evenementenaanbod, voor elk wat wils. Tegelijkertijd zoeken we een goede balans tussen leefbaarheid van omwonenden en geluid van evenementen en hebben we daarom het evenementenbeleid geëvalueerd en op punten aangepast. Zo hebben we een evenwicht gevonden tussen de verschillende belangen in de stad. De komende periode benutten we om te bezien of deze balans voldoende werkbaar is.

Samen met de stad en regio
De betrokkenheid bij onze stad is groot. Dat zien we dagelijks terug. Initiatiefrijk Zwolle is daar een mooi voorbeeld van. Het heeft daadwerkelijk handen en voeten gekregen, met aansprekende initiatieven, die bijdragen aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze stad. We zien nadrukkelijk het samenspel ontstaan tussen inwoners, ondernemers, onderwijs en overheid en soms ook juist zonder de overheid.

Een houding van ‘meedenken’ en ‘zaken mogelijk maken’ maakt steeds meer deel uit van het DNA van onze organisatie. We hebben daarin een open en lerende houding waarbij we openstaan voor kritische reflectie. Want het is lang niet altijd eenvoudig. De belangen zijn soms verschillend. Transparantie in de overwegingen draagt dan bij aan begrip en draagvlak.

Het gesprek met de stad
Het zijn niet alleen de initiatieven die de stad maken. Veel onderwerpen hebben we de afgelopen twee jaar met de stad besproken en samen verder gebracht. Deze stadsgesprekken hadden lang niet altijd het uiterlijk van een grote bijeenkomst met verschillende gesprekstafels. Nee, integendeel. De kracht zit juist in het gesprek, in welke vorm dan ook. Het is een stijl die we de afgelopen jaren consequent hebben ingezet. Gesprekken met sportverenigingen over hun toekomst in tijden van bezuinigingen, gesprekken met GGZ-cliënten over de toekomst van beschermd wonen, bijeenkomsten met inwoners en ondernemers over de toekomst van onze binnenstad, gesprekken met omwonenden en belangstellenden over de vestiging van een asielzoekerscentrum. Maar ook het gesprek met die ene ondernemer of met inwoners over ideeën voor de buurt of wijk waarin ze wonen of juist over de vraagtekens die ze hebben bij de aanpak van de gemeente. We hebben deze bestuursperiode de nadruk gelegd op het voeren van de dialoog, omdat ieders stem telt, opdat we samen verder kunnen komen. We stellen ons als overheid op als gelijkwaardige partner, daar waar dat mogelijk is.

Regio Zwolle
De stijl van dialoog en samenwerken hebben we de afgelopen periode ook buiten de stad zichtbaar gemaakt. We zijn trots op de ontwikkeling die de regio Zwolle doormaakt, inmiddels doorgegroeid naar 20 deelnemende gemeenten. Met ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen is een krachtig samenwerkingsverband ontstaan dat ook landelijk in de belangstelling staat. Een innoverende regio die zich in concurrentiekracht kan meten met andere gebieden in ons land. De regio Zwolle geldt als voorbeeld van hoe krachtig regionaal bestuur een positief effect heeft op de maatschappelijke en economische groei.

Financiën

Financieel perspectief
Het financieel meerjarig perspectief is op orde. Structureel is sprake van een sluitende meerjarenbegroting. Het nadeel op de bijstandslasten kunnen we opvangen uit de beschikbare begrotingsruimte 2016 en positieve ontwikkelingen die na de begroting zijn ontstaan. Om het begrotingsevenwicht te bewaren blijven we invulling geven aan de eerder afgesproken bezuinigingsopgave van € 11 mln. en de afspraak om de rijkskortingen op het sociaal domein binnen de beschikbare budgetten op te vangen. Mede door de vorig jaar doorgevoerde aanvullende rijkskortingen op het sociaal domein is meer tijd nodig om binnen de beschikbare budgetten te komen. De incidentele tekorten verrekenen wij met de buffer sociaal domein. Volgend jaar gaan we met de raad in gesprek over de definitieve inzet/vrijval van de buffer.
De weerstandsreserves zijn op peil en mede door het positief rekeningresultaat over 2015 ontstaat incidentele bestedingsruimte om op de korte termijn knelpunten op te lossen en gelden te reserveren voor toekomstige investeringen c.q. strategische opgaven.

Structureel
Tabel 1

Geactualiseerde structurele uitkomsten meerjarenraming 2017-2020				
(bedragen x € 1 mln.)	2017	2018	2019	2020
Uitkomsten bij begroting 2016 *(incl. buffer € 5 mln. sociaal domein)*	**2,0**	**4,0**	**3,1**	**3,1**
Autonome ontwikkelingen bestaand beleid	**1,1**	**1,5**	**1,8**	**2,2**
Concretisering risicoposten begroting:				
· **Hogere bijstandslasten**	**-3,2**	**-3,2**	**-3,2**	**-3,2**
· **Stelselwijziging rente grondexploitatie ihkv de BBV**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**
· **Afdracht vennootschapsbelasting**		**-0,4**	**-0,4**	**-0,4**
Actuele uitkomsten meerjarenraming bestaand beleid	**-1,1**	**-0,1**	**0,3**	**0,7**
Invulling restantopgave bezuinigingen (€ 11 mln.)	**0,8**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Honorering structurele knelpunten	**-0,5**	**-0,5**	**-0,5**	**-0,6**
Resultaat vóór verwerking transitie sociaal domein	**-0,8**	**0,5**	**-0,1**	**0,2**
Tekort transitie sociaal domein	**-3,3**	**-2,5**	**-1,3**	**0,0**
Budget voor uitstroommaatregelen bijstand (participatie)	**-0,75**			
Vrijval/inzet buffer sociaal domein	**5,0**	**2,5**	**1,3**	**0,0**
Resultaat structureel meerjarenperspectief	**0,15**	**0,5**	**-0,1**	**0,2**
Toevoegen aan incidentele begrotingsruimte	**-0,15**			
Structurele ruimte buffer sociaal domein	*0,0*	*2,5*	*3,7*	*5,0*

In de begroting 2016 sloot het structureel perspectief met een positief meerjarenresultaat van € 3 mln., met de kanttekening dat er een drietal directe risico's zijn die een behoorlijk nadelig effect op het meerjarenbeeld zullen hebben. De afgelopen maanden zijn deze risico's manifest geworden en zijn ze ook in bedragen gekwantificeerd. Het tekort op het bijstandsbudget is de afgelopen periode fors toegenomen, waardoor een (voorlopig) structureel nadeel ontstaat van € 3,2 mln. In bijlage 1 is een nadere toelichting op het bijstandstekort opgenomen.
De aangekondigde herziening van de BBV-wetgeving is per 1 april 2016 van kracht geworden en heeft onder andere budgettaire gevolgen voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Het budgettair nadeel is voorlopig geraamd op € 1 mln. De komende maanden worden de consequenties van de wetsaanpassing nader geanalyseerd. Bij de begroting 2017 zullen wij de uitkomsten meenemen.
De invoering van de vennootschapsbelasting voor overheidondernemende activiteiten per 2016 heeft voor zo ver nu te overzien gevolgen voor de onderdelen grondexploitatie en slagboom parkeren. Op basis van voorlopige gegevens verwachten wij een nadeel van € 0,4 mln. vanaf 2018.
In bijlage 3 is een toelichting op bovenstaande wettelijke aanpassingen opgenomen.

De verwerking van bovengenoemde nadelen en de autonome ontwikkelingen resulteren in een bijgestelde uitkomst van de meerjarenraming van € 0,7 mln. (voordelig) in 2020. In de uitkomst is de toezegging aan de raad om de te hoge ozb stijging in 2016 op woningen te repareren verwerkt. De aanleiding tot deze reparatie is dat de ingeboekte besparing op afval ad €150.000 voor woningen met een meer dan gemiddelde woz-waarde tot een hogere ozb stijging leidt dan alleen inflatie. Om de woningen boven de gemiddelde woz-waarde te compenseren wordt de helft van de besparing (€ 75.000) in 2017 via een ozb verlaging van 0,5% op alle woningen doorgevoerd. (Uitzonderingen in categorieën van woningen is wettelijk niet toegestaan.)
Bij de behandeling van de perspectiefnota van vorig jaar heeft de raad een motie van de SP aangenomen omtrent een eventuele verschuiving van het ozb gebruikersdeel op niet-woningen naar het ozb eigenaarsdeel op niet-woningen. Nader onderzoek wijst uit dat de verschuiving lichte voordelen heeft voor de aanslagoplegging en voor de categorie eigenaar/gebruiker een lagere ozb last.. Echter de categorieën, eigenaar/geen gebruiker, bouwgronden (particulier en gemeente) en gemengde bedrijven (combinatie

bedrijf en woning) gaan er fors op achteruit. Het nadeel voor deze categorieën ligt ver boven het inflatiepercentage. Of de verschuiving een prikkel geeft om de leegstand te beperken is moeilijk vast te stellen. Ten opzichte van de huurwaarde is de ozb een relatief gering bedrag. Gelet op de nadelige financiële gevolgen voor bepaalde categorieën adviseren wij geen verschuiving van het gebruiksdeel op niet woningen naar het eigenaarsdeel op niet-woningen door te voeren. Zie de separaat toegezonden informatienota.

Wij hebben invulling gegeven aan de resterende bezuinigingsopgave van € 0,64 mln. In totaal leggen wij een bezuinigingspakket voor € 0,76 mln. ter besluitvorming voor. In het hoofdstuk bezuinigen is het voorstel nader toegelicht.

Mede op basis van de rekening 2015 en de beleidsrapportage 2016 constateren wij dat op onderdelen sprake is van structurele knelpunten van € 0,51 mln. in 2017 oplopend naar € 0,57 mln. in 2020. In de hoofdstuk bestedingen is het voorstel nader toegelicht.

Afwegingen sociaal domein
Uitgangspunt voor de uitvoering van het sociaal domein is de uitgaven op te vangen binnen de beschikbare budgetten. Echter vanwege (extra) kortingen op de bijdrage van het rijk en het ruimte geven aan een serieuze transformatie is meer tijd nodig om aan het uitgangspunt te kunnen voldoen. De (voorlopige) tekortramingen van € 3,3 mln. in 2017, € 2,5 mln. in 2018 en € 1,3 mln. in 2019 brengen wij ten laste van de buffer sociaal domein.
Daarnaast wordt in 2017 € 750.000 vanuit de buffer ingezet om de uitstroom uit de bijstand te bevorderen. Een nadere toelichting op de bezuinigingen is opgenomen in de het hoofdstuk bezuinigen en de eenmalige investering voor bevordering uitstroom is toegelicht in het hoofdstuk bestedingen.

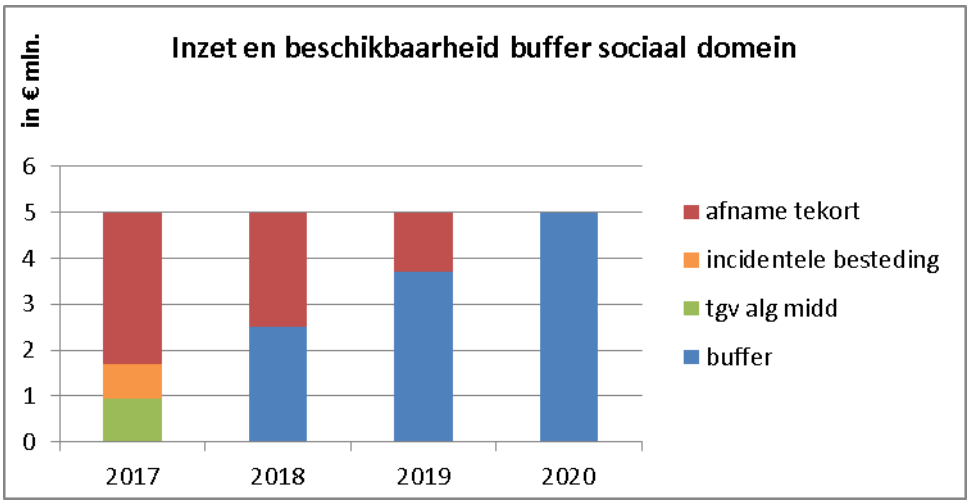

Naast de structurele buffer houden wij een risicoreserve sociaal domein aan voor eventuele risico's in 2016 en 2017. De huidige stand van de reserve is € 7,9 mln.

Na verwerking van de bezuinigingen, knelpunten en ingroei naar budgetneutraliteit bij het sociaal domein resulteert in 2017 een overschot van € 0,15 mln. en in 2020 een overschot van € 0,2 mln. Het voordelig resultaat over 2017 voegen wij toe aan de incidentele bestedingsruimte. (zie het incidenteel perspectief)

In bijlage 2 zijn de financiële parameters voor de meerjarenraming opgenomen.

Incidenteel
Het incidenteel financieel perspectief ziet er beter uit dan wij een half jaar geleden voor mogelijk hielden. Deels is dit het gevolg van een zekere behoedzaamheid onder andere op het terrein van het sociaal domein vanwege het beperkte inzicht in het uitgavenpatroon op de decentralisatiedossiers. Deels is het een gevolg van een op onderdelen lichtelijk herstel van de markt wat zich vertaald in hogere leges- en ozb opbrengsten en lagere (verlies)voorzieningen in de grondexploitaties.
Samen met de opbrengst uit de doorlichting van de reserves en de verkoop van een deel van de Enexis aandelen ontstaat een (aanvullende) incidentele bestedingsruimte van € 12 mln. De huidige stand van het stadsontwikkelfonds is € 2,45 mln.

De opbrengst van de reservedoorlichting en de vrijval uit de gereserveerde middelen voor de looproute Hogeschool Windesheim zijn toegelicht in het raadsvoorstel van de berap. Daarnaast vallen binnen de algemene concernreserve geoormerkte gelden vrij ad € 0,65 mln. voor o.a. Katwolderplein (is meegenomen in de voorziening vastgoed) en € 0,9 mln. i.v.m. het in 2015 treffen van een voorziening voor de asbestverwijdering stadskamer.

Vanwege het aflossen van de EDON-geldlening door Enexis ontstaat voor alle EDON-leninggevers die de aflossing laten uitbetalen eenmalig de mogelijkheid hun aandelen in Enexis te verkopen aan de aandeelhouders die de EDON-lening willen omzetten in meer aandelen. Wij zijn voornemens de aandelen te verkopen. De totale transactie bedraagt ca. € 73 mln. Afhankelijk van het aantal aandeelhouders dat besluit hun aandelen te verkopen kan pro rato bepaald worden hoeveel aandelen Zwolle kan verkopen. De minimale opbrengst voor Zwolle wordt geraamd op €1,3 mln. In oktober kan de definitieve balans worden opgemaakt.

Tabel 2

Incidenteel kader		
	(bedragen x € 1.000)	**2016**
Beschikbare middelen:		
Jaarrekening 2015		7.224
Berap 2016/1		-172
Reservedoorlichting		778
Looproute Windesheim		1.285
Verkoop aandelen Enexis (minimaal)		1.300
Vrijval geoormerkte gelden n de algemene concernreserve (reservering Katwolderplein vervalt, omzetting reservering in voorziening stadskamer en restant reservering Zwolse theaters)		1.550
Begrotingsoverschot 2017 (voorlopig)		150
Totaal beschikbare middelen		**12.115**
Afweging inzet incidentele bestedingsruimte:		
1. Aanvulling weerstandsvermogen		0
2. Inzet voor meerjarige incidentele knelpunten		-950
3. Reserveren voor knelpunten en risico's 2e berap 2016		-2.000
4. Aanvulling stadsontwikkelfonds (stand nu 2,45 mln.)		-4.550
5. Aanvulling reserve incidentele bestedingen		-4.615

Over de aanwending van de beschikbare middelen hanteren wij de volgende criteria:
Aanwending van voordelige resultaten wegen wij af door op de eerste plaats de weerstandsreserves op peil te brengen en vervolgens via integrale afweging beoordelen of een extra weerstandsreservering nodig is of dat de middelen ingezet worden voor knelpunten/investeringen/bestemmingsreserves

Op basis van een actuele risico-inventarisatie constateren wij dat het beschikbare weerstandsvermogen op orde is. Bij zowel het onderdeel vastgoed als het sociaal domein is sprake van een overdekking ten opzichte van de afgesproken norm.
De overdekking in de risicoreserve sociaal domein (€ 2,2 mln.) houden wij voorlopig beschikbaar voor risico's met betrekking eventuele verrekeningen over 2015.
De overdekking in de weerstandsreserve vastgoed houden wij voorlopig beschikbaar voor mogelijke risico's in het kader van de gewijzigde wetgeving omtrent het grondbeleid en overige ontwikkelingen genoemd in het raadsvoorstel over de MPV 2016.
Bij de begroting 2017 worden beide onderdelen geactualiseerd en de omvang van het weerstandsvermogen opnieuw bepaald.

Tabel 3

Weerstandsreserves			
	(bedragen x € 1 mln.)	**norm benodigd**	**2016 beschikbaar**
Algemene concernreserve (algemeen deel)		10,0	10,0
Algemene concernreserve (vastgoed)		10,0	12,1
Risicoreserve sociaal domein		5,7	7,9

De incidentele bestedingsruimte van € 12 mln. willen wij op een verantwoorde wijze inzetten door te kijken waar op de korte termijn de knelpunten in de uitvoering liggen en voor de wat langere termijn waar onze strategische opgaven liggen.
Vanuit dit uitgangspunt zetten wij € 0,95 mln. in om op de korte termijn enkele concrete knelpunten op te lossen. (zie hoofdstuk bestedingen) Voor mogelijke risico's en knelpunten die in de loop van 2016 ontstaan, denk aan uitkomsten meicirculaire gemeentefonds en aanpassing wetgeving rentesystematiek, houden wij € 2 mln. in reserve tot de behandeling van het najaarsmoment.
De resterende middelen verdelen wij over het stadsontwikkelfonds en de reserve incidentele bestedingen. Het stadsontwikkelfonds verhogen wij met € 4,55 mln. tot € 7 mln. Om een beroep op het fonds te doen moet aan bepaalde criteria worden voldaan (o.a. er moet sprake zijn van cofinanciering door derden).
De reserve incidentele bestedingen voeden wij met € 4,6 mln. en merken de projecten Binnenstad en sociale woningbouw fase 2/huisvesting statushouders, economie en dorpsplan Wythmen aan als projecten die in aanmerking komen voor een bijdrage uit deze reserve. Voor de reserve incidentele bestedingen gelden geen criteria, behalve dat de besteding zoveel mogelijk integraal plaatsvindt bij het voor- en najaarsmoment.
In aanloop naar de perspectiefnota van volgend jaar gaan wij de strategische opgaven vertalen in een meerjarig investeringsplan.

Bestedingen

Leidraad die ten grondslag ligt aan onze voorstellen voor nieuw beleid is voortzetting van het behoedzame financiële beleid van de afgelopen jaren en het creëren van ruimte voor investeringen. Bij het laatste valt op dat het werken met partners in de stad ook vraagt om anders te begroten. Zowel bij de versnellingsactie sociale woningbouw fase 2/statushouders, economie als bij de binnenstad kunnen we nog geen exacte bedragen voorstellen voor projecten. Dit maakt dat we hiermee rekening houden bij de reserve incidentele bestedingen. Recente ontwikkelingen zoals de asielinstroom en de invoering van de omgevingswet vragen om aandacht. Vanwege de relatie met jaarrekening en berap doen wij dit keer in de PPN ook voorstellen voor incidentele bestedingen.

Structureel

Participatie raad Zwolle
De Participatieraad Zwolle is het onafhankelijke adviesorgaan dat het College van Burgemeester en Wethouders (gevraagd en ongevraagd) adviseert op een breed terrein aan thema's in het sociaal domein: werk en inkomen, jeugdhulp, zorg, welzijn, wonen, participatie en leefbaarheid. De Participatieraad past bij een nieuwe visie op participatie. In die nieuwe visie denkt deze raad mee en adviseert niet alleen voor specifieke doelgroepen, maar namens alle Zwollenaren. De Participatieraad heeft een belangrijke taak als het gaat om het toetsen van het beleid en hoe het beleid in de praktijk uitwerkt. Dat gebeurt door het ophalen van ervaringsdeskundigheid uit de Zwolse samenleving door een stevige inwoner- en cliëntparticipatie. De praktijk wijst uit dat dit veel inspanningen en ureninzet vraagt van zowel de leden als van de ondersteuning. Al vrij snel na de start van de Participatieraad is geconcludeerd dat het werk van de participatieraad niet adequaat kan worden gedaan met de uren en de (onkosten)vergoedingen, zoals die in eerste instantie zijn vastgesteld. Wij hebben om die reden het afgelopen jaar besloten tijdelijk extra vergoedingen toe te kennen omdat zonder deze extra ondersteuning de werkwijze van de Participatieraad niet gecontinueerd kan worden. Voorgesteld wordt de tijdelijk toegekende extra vergoeding structureel te maken. (€ 60.000)

Uitvoeringskosten bijstand
De omvang van de afdeling verantwoordelijk voor de uitvoering van de bijstands- en schulddienstverleningsaanvragen, is niet toereikend om mede gelet op de toename van het werkaanbod om deze taak naar behoren uitte voeren. Uit de formatiecalculatie blijkt een tekort van 6.96 fte. Dat tekort wordt tot op heden gedeeltelijk gecompenseerd door meerjarige incidentele middelen. (zie ook berap1 2016)
Daarnaast wordt de afdeling geconfronteerd met de nasleep van frictiekosten uit 2015 vanwege het vertrek van ervaren consulenten naar het sociaal wijkteam. Al met al een risicovolle situatie t.a.v. de bedrijfsvoering en daarmee voor de Zwolse burgers die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering of schulddienstverlening. Nog resterende eventuele maatregelen zijn risicovol t.a.v. doel- en rechtmatigheid en gaan ten koste van de kwaliteit. Om dit knelpunt in de bedrijfsvoering op te lossen stellen wij een structurele uitbreiding van de formatie voor (€ 256.000)

Bewegingsonderwijs
Bij Berap 2 2015 zijn extra structurele middelen beschikbaar gesteld voor het bewegingsonderwijs. Toentertijd is abusievelijk onvoldoende rekening gehouden met bestaande verplichtingen. Dit betrof het Hengeveldcollege en de Enkschool (€ 122.000). Daarnaast moet nog rekening worden gehouden met het volledig gebruik van 3 gymlokalen van het nieuwe Anker (€ 63.000). Om die reden is extra structurele dekking nodig voor een bedrag van € 185.000. Dekking vindt deels plaats via het huurbudget scholen (onderwijshuisvesting)

Onderwijshuisvesting
Bij de Van der Capellen Scholengemeenschap is er sprake van een knellend huisvestingsvraagstuk. Om dit op te lossen zijn meerdere opties denkbaar. Deze kunnen variëren van renovatie, vervangende nieuwbouw en uitbreiding op de bestaande locatie aan de Lassuslaan of nieuwbouw elders. De verschillende opties kennen een verschillende investeringsbehoefte. Het overleg omtrent de te kiezen optie is nog volop gaande. In het onderwijshuisvestingsplan is financieel rekening gehouden met een investering om dit knelpunt op te lossen.

In samenspraak met het Besturen Overleg Onderwijsbeleid (BLOZ) wordt een gezamenlijk gedragen onderwijsplan ontwikkeld. Op basis daarvan moet een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het hele Zwolse onderwijs worden vastgesteld. Het IHP zal voor de komende jaren duidelijkheid verstrekken over noodzakelijke investeringen in de onderwijshuisvesting.

Vervanging kunstgrasvelden
Op ons verzoek heeft adviesbureau KYBYS een controle uitgevoerd naar de staat van onze kunstgrasvelden. Daaruit blijkt dat er een noodzaak is om binnen niet al te lange termijn (vanaf 2017) over te gaan tot vervangingen van de toplaag. Tevens adviseert KYBYS om bij afschrijving van de toplaag bij een gemiddelde bespelingsintensiteit uit te gaan van 10 jaar, daar waar de gemeente Zwolle bij de eerste aanleg is uitgegaan van een afschrijvingstermijn van 15 jaar. Overigens blijkt uit de rapportage dat in sommige gevallen een afschrijvingstermijn van 12 jaar reëel is. In 2016 zullen wij op basis van dit advies een renovatieschema opstellen. De jaarlijkse structurele lasten per veld voor de vervanging van de toplaag bedragen € 22.667 tot € 26.000
De begroting kent een structurele reservering voor vervangingsinvesteringen van € 42.000 in 2016 en jaarlijks oplopend met € 12.000 jaar. Deze ruimte kan worden ingezet voor het vervangen van de kunstgrasvelden. Er van uitgaande dat de komende jaren gemiddeld genomen twee kunstgrasvelden per jaar moeten worden vervangen wordt voorgesteld het jaarlijks budget van € 12.000 te verhogen tot € 50.000.

Oninbare vorderingen
Vanaf 2017 is € 100.000 beschikbaar om oninbare vorderingen te compenseren. De afgelopen jaren bleek het hiervoor benodigde bedrag steeds hoger te zijn dan € 200.000. Het verschil is steeds incidenteel opgevangen. Wij verwachten dat ook de komende jaren met een vergelijkbaar aantal oninbare vorderingen te maken krijgen. Daarom stellen we voor om deze post structureel te verhogen met € 100.000.

Meerjarig incidenteel

Verduurzaming schoolgebouwen
In de Berap 1 2016 hebben we aangegeven dat het project verduurzaming schoolgebouwen in 2016 van start is gegaan. Samen met het besturenoverleg Zwolle (BLOZ) worden concrete plannen ontwikkeld. Het voornemen is om scholen te stimuleren in het doen van duurzaamheidsaanpassingen. Deze zullen zichzelf terugverdienen. In verband hiermee wordt voorgesteld om een incidenteel bedrag van € 50.000 beschikbaar te stellen voor de jaren 2017 en 2018. Deze bedragen zijn bedoeld voor het in beeld brengen van de duurzaamheidssituatie van de schoolgebouwen en het begeleiden van het proces om voorzieningen in dit kader te treffen. Daarnaast zal ingezet worden op een educatief programma in de scholen. Met de Provincie Overijssel vinden gesprekken plaats in het kader van duurzame schoolgebouwen, de mogelijkheid van een gesubsidieerde pilot wordt onderzocht.

Binnenstad
De binnensteden in Nederland, en dat geldt ook voor Zwolle, staan voor een transitie. De recente problemen in de retail onderstrepen dit. De trend is dat er meer mensen komen wonen in binnensteden, dat er meer bedrijvigheid naar de binnenstad komt en dat er compactere, kleinere winkels komen. Met de recente" Visie Binnenstad" die onderbouwing geeft van de waarde die de stad nu en in de toekomst heeft, kan richting worden gegeven aan die transitie.
Deze transitie vraagt inspanning en investering van velen. Als we onze binnenstad veerkrachtig willen houden, is niets doen geen optie. Wij onderstrepen het belang van onze binnenstad. Het vraagt om capaciteitsinzet en een gemeentelijk investeringsbudget waarmee we stakeholders betrekken, verbinden en stimuleren tot het maken van gezamenlijke plannen en het mee investeren in onze stad. Dus niet eerst plannen maken en dan incidenteel geld zoeken. Daarnaast willen we de komende tijd gebruiken om te onderzoeken hoe we slim continuïteit in inzet en investeringen mogelijk kunnen maken.
De werkwijze die we voor het Broerenkwartier inzetten: een actieve rol van de overheid, vanuit het onderhouden van een netwerk met eigenaren en initiatiefnemers, willen we komen tot het ondersteunen, verleiden en verbinden van mede investeerders wat moet leiden tot concrete projecten op korte en lange termijn, willen we verbreden naar de gehele binnenstad. Dit vraagt om voortzetting van capaciteitsinzet die tot op heden incidenteel gedekt is, inzet van externe expertise en om investeringsruimte, waarvan we nu nog niet kunnen zeggen hoe we die precies gaan inzetten. We gaan de plannen en kansen immers samen met betrokken partijen uitwerken om tot gezamenlijke of elkaar versterkende investeringen te komen.
Gedurende 2017 en 2018 zullen wij de reserve incidentele bestedingen hiervoor benutten. Wij denken daarbij aan een bedrag van circa € 1 mln. per jaar.

Omgevingswet
Het wetsvoorstel Omgevingswet is op 1 juli 2015 aangenomen door de Tweede Kamer. Op dezelfde dag is ook het Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet afgesloten tussen het Ministerie van I&M, Unie van Waterschappen, IPO en VNG. In dit bestuursakkoord geven de betrokken partijen aan hoe ze gezamenlijk richting geven aan de implementatie van de Omgevingswet. In de komende jaren wordt hard gewerkt aan de uitvoeringsregelgeving. Op dit moment wordt gesproken over invoering eind 2018.
De Omgevingswet betekent voor gemeenten een flinke 'paradigmaverandering': basis is een veranderende rol van de overheid in een meer uitnodigende overheid. Dit vraagt om een andere manier van werken, naast de noodzaak van integraal werken. Het nieuwe stelsel wordt daarom veelal benoemd als een grote 'cultuuromslag'.
De nieuwe wet biedt meer ruimte voor maatwerk, gaat uit van minder en overzichtelijke regels, er is meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en neemt vertrouwen als uitgangspunt.

De Omgevingswet verplicht de verschillende overheidslagen om integrale plannen te maken waarin de diverse belangen in onderlinge samenhang worden beschouwd.

Omgevingswet = ingrijpende **stelselherziening**
1. Gaat uit van een **integraal afwegingskader;**
2. vraagt om **integraal werken** in de bedrijfsvoering, ook in de ketens
3. vraagt om wijzigen van en verschuivingen in **werkprocessen** in het fysieke domein;
4. Vraagt om invullen van **bestuurlijke afwegingsruimte** door eigen bestuurlijke keuzes ;
5. Vraagt om **cultuurverandering** (verandering gedrag). En
6. Vraagt om **Digitaal Stelsel Omgevingswet** (DSO, voorheen Laan van de Leefomgeving);

De implementatie van de omgevingswet vraagt een programmatische aanpak tot en met de invoering in 2018. Voor de implementatie is in 2017 en 2018 extra budget nodig (respectievelijk € 250.000 en € 395.000)

Spoorzone
Fietsparkeren
Voor het fietsparkeren in de Spoorzone hebben NS, ProRail, provincie en gemeente in 2015 overeenstemming bereikt over het integrale eindbeeld. Hiermee is het ministerie van I en M vanuit het Actieplan Fietsparkeren ook akkoord. De volgende stap is de uitwerking van het eindbeeld en het opstellen van een sluitende business case met afspraken tussen de partijen over de investeringen en de exploitatie gedurende 10 jaar. Op basis van deze uitwerking kan de gemeente in de loop van 2016 een investeringsbesluit nemen over het fietsparkeren in de Spoorzone en kan de aanvraag voor 50% cofinanciering bij het ministerie van I en M worden gedaan. Het eindbeeld valt echter duurder uit dan in 2013 was voorzien. Dit vraagt om een extra investering van € 3,5 mln.
Aanjagen gebiedsontwikkeling
Voor de Spoorzone zijn ambities benoemd: versterken regionale positie als het stedelijk knooppunt, volwaardiger onderdeel van de stad maken, meer bruisende stedelijke activiteiten, de Spoorzone als energieleverancier. Voor het stevig op gang brengen van de gebiedsontwikkeling zijn binnen het Investeringskrediet Spoorzone geen middelen gereserveerd. Voor het samen met partijen opstellen van een gebiedsvisie, het optimaal faciliteren van (vastgoed) initiatieven, het inspireren en stimuleren van activiteiten in de Spoorzone (zachte laag) en het bevorderen van duurzaamheid (klimaat actieve stad) is in 2016 en 2017 aanvullend budget nodig. (totaal € 1,5 mln.)
De dekking van beide investeringen kan gevonden worden bij de beschikbare budgetruimte voor Spoorzone, doordat in de eerste jaren het jaarlijks budget van € 3 mln. (deels) nog niet voor kapitaal- en exploitatielasten behoeft te worden ingezet.

Versnellingsactie sociale huurwoningen
Op 11 mei 2015 heeft de raad ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst (SOK) Gemeente Zwolle – delta Wonen "Versnellingsactie Sociale Huurwoningen".
Voor de uitvoering van de SOK ofwel de realisatie van circa 300 sociale woningen is in totaal € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 250.000 aan apparaatskosten (gedekt uit het Stadsontwikkelfonds).
Deze apparaatskosten zijn beschikbaar gesteld voor de overall-coördinatie op de versnellingsactie. Het betreffen hier géén project specifieke plankosten ten behoeve van de deelprojecten. Zoals verwoord in het voorstel van 11 mei 2015 is de SOK een deal op hoofdlijnen waarbij de intentie helder naar elkaar is uitgesproken en de details gaande weg het proces en de samenwerking met deltaWonen zouden worden vormgegeven. Voor de raming van de apparaatskosten is een aanname in uren gedaan waarbij diverse locaties onderzocht en uitgewerkt zouden worden om in totaal 300 woningen aan de Zwolse woningvoorraad toe te voegen.
De werkwijze die in de SOK is afgesproken is vernieuwend. Het is een andere manier van samenwerking die vraagt om meer creativiteit, oplossend vermogen gedurende het proces waarbij er continue aandacht is voor het benutten van kansen. Deze samenwerking blijkt succesvol en de huidige prognoses laten zien dat er waarschijnlijk 400 i.p.v. de geplande 300 sociale woningen kunnen worden gerealiseerd in de diverse deelprojecten. De keerzijde van deze manier van samenwerken is dat zowel deltaWonen en als de gemeente meer apparaatskosten hebben dan bij aanvang zijn geraamd. Voor 2017 en 2018 stellen wij voor hiervoor € 190.000 uit te trekken.

Incidentele bestedingen

Regie en inzet woongerelateerde overlast (voorheen bijzondere doelgroepen)
In 1996 is in overleg met de corporaties gestart met een aanpak van woon gerelateerde overlast. Hiervoor betaalden de corporaties een structurele bijdrage. Deze bijdrage is € 54.000. Vanaf 2017 komt deze bijdrage te vervallen door herprioritering bij de coöperaties. De verwachting is dat door de komst van de sociale wijkteams de inzet van het team voor de woning gerelateerde overlast gaat dalen. Inmiddels constateren we wel een lichte daling, maar het is nog te vroeg om conclusies te trekken. Gebleken is dat de afstemming met de sociale wijkteams meer tijd kost dan verwacht . In 2016 verkennen we de samenwerking met de sociale wijkteams en de borging van deze werkzaamheden in het sociaal domein. Hierna kan beoordeeld worden of nog een aparte inzet voor de multiprobeem huishoudens nodig is of dat dit integraal kan worden ondergebracht bij de sociale wijkteams. Tegelijkertijd zien wij andere meldingen die vragen om een persoonsgebonden aanpak, zoals ex gedetineerden, veelplegers, overlast gevende jongeren. Het vervallen van de bijdrage leidt in 2017 tot een knelpunt. We stellen voor dit incidenteel met

€ 54.000 op te lossen, omdat we 2017 willen gebruiken om te bezien of we structureel deze lagere inkomsten op een andere manier kunnen opvangen. Dekking vindt plaats via de reserve nog uit te voeren werken.

Participatie
Uitgangspunt bij de uitvoering van de Participatiewet is dat zoveel mogelijk mensen bij een reguliere werkgever en in een regulier dienstverband werken. Wanneer dit vanwege een grotere arbeidsbeperking niet mogelijk is, dan blijft beschut werken mogelijk. Wij willen dat het voor werkgevers in onze regio niet meer hoeft uit te maken wat je afstand tot de arbeidsmarkt was of wat je loonwaarde is, maar dat zij gezamenlijk en met ondersteuning van elkaar en de gemeente inclusief werkgeverschap tonen. Wij ondersteunen werkgevers hierbij door bijvoorbeeld loonkostensubsidies te verstrekken en/of begeleiding/coaching te bieden. Ook werknemers helpen we door hen te begeleiden wanneer dat ook echt nodig is. Wanneer de afstand tot de arbeidsmarkt te groot is, dan helpt het sociaal wijkteam om in de buurt van de inwoner toch maatschappelijk actief te blijven. Werkgevers, werknemers(-organisaties), onderwijs en overheid hebben een regionaal sociaal akkoord gesloten om voor een groter aantal mensen leerwerkbanen in de Regio Zwolle te realiseren.
Momenteel worden we geconfronteerd met een hoge instroom van de bijstand. Het is met het oog op de toekomst van het grootste belang dat deze personen zo snel mogelijk kunnen uitstromen. Dat vraagt om een verhoogde inzet en snellere ontwikkeling van instrumenten om de gewenste match tot stand te brengen. (zie voor een uitgebreide toelichting de bijlage transformatie sociaal domein) In 2016 kunnen deze activiteiten bekostigd worden uit lopende budgetten. Voor 2017 resteert een knelpunt van € 750.000. Dekking vindt plaats via de buffer sociaal domein.

Verhoogde asielinstroom capaciteit en integratie
De vestiging van extra statushouders in onze stad, voornamelijk afkomstig uit Syrië en Eritrea, vraagt een extra investering in de integratie van deze 'nieuwe Zwollenaren'. Ten behoeve van de (arbeids)participatie en integratie is extra inzet vanuit de sociale wijkteams en de afdeling WRA (Werk, Re-integratie en Arbeidstoeleiding) nodig. Deze extra inspanning wordt bekostigd uit de extra middelen die Zwolle ontvangt voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders.
Statushouders moeten zo snel mogelijk 'Zwollenaren worden een meedoen in de stad. Dat betekent zo snel mogelijk meedoen in de bestaande structuren van ontmoeting, sport, cultuur, etc. Er zijn veel vrijwilligers in onze stad die daar behulpzaam bij willen zijn. Dat vraagt echter wel om een goede coördinatie tussen en organisatie van de verschillende vrijwilligersorganisaties.
Gebruik maken van bestaande structuren in de stad betekent niet automatisch dat daar financiering voor is. Zonder een voorrangspositie te willen creëren voor statushouders is het nodig kleine financiële bijdrages te leveren voor de huur van ontmoetingsruimte, sportfaciliteiten, vervoer, materialen, vrijwilligersvergoedingen, etc
Maar integratie vraagt ook dat bestaande structuren geschikt zijn en open staan voor vluchtelingen en statushouders. Dat vraagt op veel terreinen overleg met elkaar en met instellingen in de stad. De gevraagde extra inzet kan niet volledig binnen de bestaande formatie worden gerealiseerd. In totaal stellen wij voor hiervoor € 115.000 te reserveren (€ 70.000 voor integratie en € 45.000 voor capaciteit)

Verhoogde asielinstroom huisvestingsbehoefte
De druk op de sociale huurmarkt in Zwolle is groot. Om deze druk te verminderen hebben we in de prestatieafspraken met de corporaties de ambitie afgesproken de voorraad sociale huurwoningen in de periode 2016-2019 te laten stijgen met netto 700 woningen. Het nieuwbouwprogramma van de corporaties bevat de realisatie van de projecten in de versnellingsactie aangevuld met projecten in het reguliere programma.
Door de groei van nieuwe doelgroepen zoals statushouders en uitstroom uit beschermd wonen, zal de druk op de sociale huurmarkt op korte termijn hoog blijven. Wij hebben daarom ook met de corporaties afgesproken dat er jaarlijks circa 100 woningen in de flexibele schil zijn, en we gezamenlijk werken aan studies om te kijken of er in 2016/2017 circa 100 semipermanente woningen door corporaties kunnen worden gerealiseerd. Dit bij voorkeur in leegstaande of vrijkomende (kantoor)panden. Samen met de corporaties zijn we daarvoor een proces gestart dat vergelijkbaar is met de Versnellingsactie sociale woningbouw. Vanuit een groslijst van beschikbare gronden en leegstaand (kantoor)vastgoed is gezamenlijk toegewerkt naar een shortlist van locaties waarvoor we nadere onderzoeken willen laten uitvoeren om te zien of op korte termijn transformatie of realisatie van semi-permante woningen mogelijk is. Voor deze vervolgstap is bij de berap 1 2016 een voorstel opgenomen om hiervoor een onderzoeksbudget beschikbaar te stellen.
Sociale (huur)woningen sec zijn voor veel beleggers c.q. particuliere eigenaren van te transformeren commercieel vastgoed minder interessant. Een mix van woningtypen (vrije sector en sociaal) is voor hen aantrekkelijker waardoor de interesse groter zal zijn. Dan nog is het de verwachting dat eigenaren moeten afwaarderen. Daarnaast is de realisatie van semipermanente huisvesting een kostbare aangelegenheid. Al met al een grote en complexe opgave stadsbreed. Een opgave waarbinnen eigenaren voor een deel zelf "water bij de wijn" moeten doen (afboeken boekwaarden bestaand vastgoed, investeren in semipermanent), maar we kunnen ontwikkelingen wel een steun in de rug geven waar nodig of gewenst. Wij houden er dan ook rekening mee dat hiervoor middelen nodig zijn uit de reserve incidentele bestedingen in de orde van grootte van € 1 mln. Hiermee willen we eventuele gemeentelijke financiële bijdragen ten behoeve van projecten met een onderscheidend en/of innovatief karakter of die projecten die in belangrijke mate bijdragen aan oplossing van het huisvestingsvraagstuk in de stad. Per project maken we naast een go/no go besluit een afweging voor een eventuele financiële bijdrage op basis van vooraf benoemde voorwaarden. Daarnaast gaan we in overleg met de provincie en HMO om mogelijke bijdragen vanuit deze partijen (cofinanciering) te bespreken. Tot slot maken we, waar mogelijk, gebruik van de subsidieregeling vanuit het rijk inzake huisvesting statushouders.

Woonvisie en marktonderzoeken
Sinds de crisis is de woningmarkt niet meer dezelfde als daarvoor. De tijd van grootschalige uitleg is voorbij, de ('makkelijke') binnenstedelijke locaties zijn ontwikkeld, of in ontwikkeling. We gaan met het binnenstedelijke programma een nieuwe fase in. Als de lopende projecten (Kraanbolwerk, Wezenlanden, Prinsenpoort, Bageijneweide, Kamperpoort) zijn afgerond, zijn er geen projecten in het stedelijke/ centrumstedelijke milieu in ontwikkeling. En ontstaat het strategische vraagstuk: hoe de vraag in dit segment (die relatief groot is) te bedienen. Deels kan dat door de markt de kans te geven kantoren / ander vastgoed te transformeren naar wonen (singels, Hanzeland), maar ook dan blijft er marktvraag over. Zeker in grondgebonden woningtypen. Dat de woningmarkt wezenlijk veranderd is sinds 2008, komt ook doordat de impact van onderliggende trends in de samenleving en het wonen steeds duidelijker worden. Deze vragen ons inziens om een actualisatie de woonvisie. We willen de nieuwe woonvisie zoveel mogelijk gelijk op laten lopen met de ontwikkeling van de nieuwe Omgevingsvisie, zodat de woonopgaven, ambities en principes ook in de Omgevingsvisie een plek kunnen krijgen. De kosten voor de actualisatie van de woonvisie bedragen € 100.000. Dekking vinden wij binnen bestaande budgetten in de programma`s wonen en ruimte & cultuurhistorie.

Voortvarendheid
Zwolle is in afgelopen succesvol op economisch, sportief en maatschappelijk gebied. Deze voortvarendheid vraagt om uitstralen en in praktijk brengen dat we "Ja" zeggen tegen specifieke ontwikkelingen. Op Koningsdag heeft Zwolle laten zien wat ze te bieden heeft en hoe de stad bruist. Velen zullen vanuit verschillende richtingen geïnteresseerd raken in het decor dat Zwolle te bieden heeft. Hiervan moeten we profiteren. Blijvend het verhaal van Zwolle vertellen. Dat kan alleen wanneer je snel kunt reageren op kansen die langs komen. Kansen die je nu nog niet kent, maar waarvan je wel weet dat ze komen.
In het verleden zijn kansen voorbijgegaan door gebrek aan inhoudelijke onderbouwing, maar veelal ook op basis van het ontbreken van een noodzakelijke financiële impuls.Nu Zwolle en de regio zich op een ander niveau kan en mag profileren is het ook van belang daar enige financiële mogelijkheden voor te hebben Op deze manier willen wij tevens ervaring opdoen.
Om kansen te kunnen benutten stellen wij voor vanaf 2016 € 90.000 hiervoor te reserveren. De dekking vindt plaats via de reserve nog uit te voeren werken.

Dorpsplan Wijthmen
In het Structuurplan (2008) is vastgesteld dat, om het draagvlak voor voorzieningen te behouden, uitbreiding gewenst is en mogelijk is. Voor Wijthmen is vervolgens een intensieve participatie met bewoners gestart, om uit te werken op welke wijze dat concreet invulling zou moeten krijgen. Dit heeft geresulteerd in het Dorpsplan dat de basis legt voor een ontwikkeling die leidt tot verbetering van de leefbaarheid en de levensvatbaarheid.
In de afgelopen jaren is gebleken dat de eerste fase van het dorpsplan niet te realiseren is met een sluitende exploitatie. Voor de leefbaarheid van Wijthmen is woningbouw van het grootste belang. Hiertoe zullen wij een beslisnota aan de raad voorleggen. Het doel is dat er een ontwikkeling wordt gerealiseerd met een diversiteit aan woningtypen die het karakter van een dorps woonmilieu krijgt. Zodra de plannen meer concreet zijn wordt gezocht naar marktpartijen die een deel van woningbouw zouden kunnen ontwikkelen. Om een en ander financieel haalbaar te maken zijn extra middelen nodig. De hoogte daarvan is afhankelijk van de uitkomst van de nog op te stellen grondexploitatie.

In onderstaande tabel zijn de voorgestelde bestedingen samengevat.

Bestedingsvoorstellen				
(bedragen x € 1.000)	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Structureel				
Participatieraad	-60	-60	-60	-60
Uitvoeringskosten bjstand/SDV ivm toename bijstand	-256	-256	-256	-256
Bewegingsonderwijs	-185	-185	-185	-185
Dekking uit lager huurbudget scholen	85	85	135	135
Huisvestingsbehoefte Van der Capellen sgs			-350	
Dekking: bestaande stelpost onderwijshuisvesting			350	
Vervanging kunstgrasvelden	-50	-100	-150	-200
Dekking: deels uit stelpost vervangingsinvesteringen	50	67	79	91
Oninbare vorderingen	-100	-100	-100	-100
Totaal structureel	**-516**	**-549**	**-537**	**-575**
Meerjarig incidenteel				
Verduurzaming onderwijs gebouwen	-50	-50		
Dekking uit lager huurbudget scholen	50	50		
Binnenstad	pm	pm		
Omgevingswet	-250	395	pm	
Spoorzone fietsparkeren		-1.000	-2.000	-500
Dekking: uit beschikbare budgetruimte Spoorzone		1.000	2.000	500
Gebiedsontwikkeling Spoorzone (incl. € 350.000 in 2016)	-1.500			
Dekking: uit beschikbare budgetruimte Spoorzone	1.500			
Incidenteel 2017				
Woongerelateerde overlast	-54			
Dekking: reserve nog uit te voeren werken	54			
Budget participatie uitstroombevordering bijstand	-750			
Dekking: buffer sociaal domein	750			
Verhoogde asielinstroom: capaciteit en integratie	-115			
Verhoogde asielinstroom: huisvestingsbehoefte	pm			
Woonvisie en marktonderzoeken	-100			
Dekking: reserve nog uit te voeren werken/bestaand budget	100			
Budget voortvarendheid economie	-90			
Dekking: reserve nog uit te voeren werken	90			
Versnellingsactie sociale woningbouw 1e fase	-190			
Dorpsplan Wythmen	pm			
Totaal (meerjarig) incidenteel per jaar	**-555**	**-395**	**0**	**0**
Totaal (meerjarig) incidenteel cumulatief	*-555*	*-950*	*-950*	*-950*

Bezuinigen

In de Perspectiefnota 2016-2019 is richting gegeven aan de invulling van de eerder afgesproken € 11,0 mln. bezuinigingen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de elementen, die nadere besluitvorming vragen:

- Beheer openbare ruimte, sport en cultuur
- de restantopgave ad € 640.000, die bij Perspectiefnota 2016-2019 nog niet ingevuld was.
- Sociaal Domein

Bezuinigingsvoorstellen

(bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Bezuinigingen					
Beheer openbare ruimte	300	600	1.000	1.000	1.000
Sport	300	500	800	800	800
Inkoop Leerlingenvervoer	50	50	50	50	50
	640	640	640	640	640
Dienstverlening & communicatie	50	50	50	50	50
Cultuur: anders & slimmer organiseren	90	180	570	570	570
Cultuur: zichtbaarheid kunst & cultuur	60	60	250	250	250
Totaal	1.490	2.080	3.360	3.360	3.360
Opgave	0	1.500	4.000	4.000	4.000
Restantopgave PPN 2017-2020	-1.490	-580	640	640	640
Parkeren					
Sociaal					
Stand perspectiefnota 2016-2019	2.400	6.000	7.000	7.000	7.000
Nieuw Inzicht		1.400	2.200	2.200	2.300
Totaal Sociaal domein	2.400	7.400	9.200	9.200	9.300
Sociaal domein inkoop collectief vervoer	500	500	500	500	500
Versnelling sociaal domein jeugd	600				
Restantopgave Sociaal Domein	1.300	6.900	8.700	8.700	8.800
Invulling PPN 2017-2020		3.600	6.200	7.400	8.800
Tekort (via buffer zie hoofdstuk financiën)	1.300	3.300	2.500	1.300	0

Oplopende bezuinigingen

Bij een drietal beleidsterreinen is sprake van oplopende bezuinigingen. De invulling kan als volgt geschieden.

Beheer Openbare ruimte
In de Perspectiefnota 2016-2019 zijn bezuinigingen fasegewijs vormgegeven. In 2016 € 300.000, in 2017 aanvullend € 300.000 en in 2018 aanvullend € 400.000. Voor 2016 is dit ingevuld.
We hebben bezuinigingen gezocht die de doelen en beheerprincipes van de geactualiseerd BOR visie niet of zo min mogelijk raken. Met de geactualiseerde visie (zie https://www.zwolle.nl/actueel/visie-beheer-openbare-ruimte-geactualiseerd) kijken we niet meer vanuit de techniek naar de openbare ruimte, maar naar de doelen die we willen bereiken: Het in stand houden van een openbare ruimte die:

- mensen graag gebruiken (people)
- plant en dier de ruimte geeft (planet)
- ondernemers ondersteunt bij hun activiteiten en op een kosteneffectieve manier wordt beheerd zonder kapitaalvernietiging (profit).

De beheerprincipes daarbij zijn dat we het beheer toekomstbestendig, samen met bewoners en ondernemers en op maat uitvoeren.

In de begroting 2017 en ook 2018 zullen de volgende bezuinigingsbedragen verwerkt worden

Bezuinigingen BOR	2017	2018	Totaal
Groenbeheer	€ 110.000	€ 90.000	€ 200.000
Beheer en onderhoud wegen	€ 55.000	€ 245.000	€ 300.000
Beheer en onderhoud watergangen	€ 25.000	€ 25.000	€ 50.000
Spelen	€ 10.000	€ 40.000	€ 50.000
Struct. positief resultaat BOR-activiteiten Rova	€ 100.000		€ 100.000
totaal	€ 300.000	€ 400.000	€ 700.000

In de onderzoeksfase verkeren daarnaast nog mogelijkheden op het gebied van reiniging en gladheidbestrijding en op het gebied van de kosten voor de brugbediening.
Sport
Voor het beleidsveld sport: is in 2016 € 300.000 aan bezuinigingen ingevuld. Met het actieplan Sport&Bewegen (voorjaar 2016) is richting gegeven aan de toekomst. Daarbinnen zullen de bedragen voor 2017 € 200.000, oplopend met € 300.000 in 2018 invulling krijgen.
Voor Sportservice betekent dit een lagere bijdrage van €25.000 in 2017, aangevuld met €50.000 in 2018 (totaal €75.000. Het subsidiebudget voor sport en bewegen senioren wordt afgebouwd tot nihil met €28.000 in 2017 en €28.000 in 2018 (totaal € 56.000)
Bij de begroting 2017 zal het resterende bedrag voor 2017ad. € 154.000 (€ 200.000 -/- € 25.000 -/- € 28.000) invulling krijgen door een samenstelsel uit de volgende zoekrichtingen: onderhoud sportaccommodaties, subsidiëring binnensportaccommodaties , tariefsverhoging, canon clubeigendommen, privatisering kleedkamers, energiekosten zwembad de Vrolijkheid. Ook eventuele aanvullende voorstellen van sportverenigingen kunnen nog meegenomen worden in de bezuinigingsopgave.
Cultuur
In de Perspectiefnota 2016-2019 zijn de beoogde bezuinigingen samengevat onder de noemers 'Zichtbaarheid Kunst en Cultuur en 'Slimmer en anders organiseren'. Middels de recente Cultuurnota zijn de bedragen zoals verwoord in de Perspectiefnota 2016-2019 ingevuld.

Invulling restantopgave:

In de PPN 2016-2019 is aangegeven dat voor de restantopgave van ad € 640.000 nadere invulling wordt gezocht. Het betreft de volgende onderwerpen/

Parkeren
Het toenemende inzicht in het parkeerfonds leidt tot de conclusie dat de winstafdracht aan de algemene middelen verhoogd kan worden met € 187.000. Belangrijke factor hierbij is het structureel lagere bedrag voor beheer en onderhoud van bestaande parkeeraccommodaties.

Veiligheidsregio
Nu de Veiligheidsregio enkele jaren actief is, is de hoogte en verdeling van de kosten tussen de deelnemende gemeenten opnieuw bezien. Op basis van de analyse van de jaarrekening van de VRIJ is de structurele component van het positieve rekeningresultaat in beeld gebracht, evenals toekomstige efficiëntie- en schaalvoordelen . Dit levert in totaal een besparing van € 1 mln. structureel op. Daarnaast is ook de verdeling tussen de gemeenten onderling tegen het licht gehouden. Door het algemeen bestuur is gekozen voor een combinatiemodel: de kosten worden de komende jaren voor 75% verdeeld op basis van de historische kosten en voor 25% op basis van een meer geobjectiveerde methodiek te weten het gemeentefonds. Voor Zwolle levert dit alles een structureel voordeel op en daardoor kan de bijdrage aan de VRIJ met ingang van 2017 met € 295.000 verlaagd worden. Dit bedrag zetten we in voor de nog resterende bezuinigingsopgave. In de onlangs aan u aangeboden begroting 2017 van de Veiligheidsregio wordt de nieuwe financiële opstelling verder toegelicht.

Onderwijs
In verband met een gunstigere aanbesteding en lager aantal aanvragen vallen de kosten voor leerlingenvervoer lager uit. Daarom kan structureel een bedrag van € 275.000 vrijvallen.

Tezamen bieden deze voorstellen het volgende beeld.

(*1000)	2017	2018	2019	2020
Restantopgave	0	640	640	640
Parkeren	-190	-190	-190	-190
Leerlingenvervoer	-275	-275	-275	-275
Veiligheidsregio	-295	-295	-295	-295
Tussenstand	-760	-760	-760	-760
Verschil (-/- = positief)	-760	-120	-120	-120

Het surplus van deze invulling is meegenomen in het structureel financieel kader.

Sociaal Domein

In de Perspectiefnota 2016-2019 is aangegeven dat om binnen de rijksbudgetten te komen aanvullende maatregelen nodig waren. Daarbij inbegrepen een bezuiniging op de 'oude' taken. Daarvan is € 500.000 ingevuld met inkoop collectief vervoer. Incidenteel heeft voor 2016 de versnelling sociaal domein jeugd met € 600.000 plaatsgevonden. Door aanvullende kortingen op de rijksuitkeringen sociaal domein (gemeld in de mei- en septembercirculaire 2015) is de resterende opgave gegroeid naar € 8,8 mln. In de periode tot en met 2020 zal dit worden ingevuld, waarbij de transformatie centraal staat. De incidentele tekorten brengen wij in de jaren 2017 tot en met 2019 ten laste van de buffer sociaal domein.
Een uitvoerige toelichting is opgenomen in de separaat toegezonden notitie over de bezuinigingen sociaal domein. De financiële vertaling omtrent de invulling van de resterende opgave biedt onderstaand overzicht.

	2017	2018	2019	2020
Opgave	**3.600**	**6.200**	**7.400**	**8.800**
Participatie	1.100	1.400	2.400	3.200
Jeugd	400	800	800	800
WMO	2.100	4.000	4.200	4.800
Samenkracht	*400*	*400*	*400*	*400*
Integrale arrangementen	*600*	*600*	*600*	*600*
Wonen&Zorg	*100*	*100*	*100*	*100*
Integrale wijkopgave	*0*	*1.900*	*2.100*	*2.700*
Gerealiseerd-nog boeken				
• *Huishoudelijke hulp*	*500*	*500*	*500*	*500*
• *Vervoer*	*300*	*300*	*300*	*300*
• *Woonvoorzieningen*	*200*	*200*	*200*	*200*

Bijlage 1 Toelichting bijstandstekort

Op basis van een beginstand in 2016 van 3514 biistandsgerechtigden wordt een overschrijding van de bijstandslasten verwacht van € 4,3 mln. Omdat dit een overschrijding is van meer dan 5% zal de gemeente Zwolle een beroep doen op de Vangnetregeling 2016 van het rijk voor een aanvullende rijksuitkering van € 1,1 mln. De verwachte netto tegenvaller op het bijstandsbudget komt daarmee op € 3,2 mln. (zie Berap 1 2016)
Het CPB prognosticeert een aanhoudende groei van het aantal bijstandsgerechtigden tot 2020. In de PPN is het tekort van € 3,2 mln. op het bijstandsbudget daarom structureel meegenomen. Als gemeente hebben we de afgelopen jaren een overschot gekend, dat terugvloeide naar de algemene middelen. Het tekort zal nu eveneens ten laste komen van de algemene middelen.
Over de oorzaken van het tekort is de raad al eerder geïnformeerd bij de informatienota Vangnetregeling 2015 (7-12-2015).
Tevens hebben we de toenemende instroom bij lage uitstroomkansen onderzocht. Hieronder zijn de bevindingen aangegeven.

- Het tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door de werking van het nieuwe verdeelmodel dat in 2015 is ingevoerd. De aannames in het verdeelmodel blijken niet te matchen met de praktijk in Zwolle. Daarbij zijn er grote verschillen in het aantal op te leggen kostendelersnormen en besparing door vervallen norm voor eenoudergezinnen, waardoor we in Zwolle een hoger gemiddeld uitkeringsbedrag kennen dan waarmee in de verdeling wordt gerekend. Als gemeente hebben we, behalve lobby, geen invloed op hoogte en verdeling van het budget.
- Verder wordt het tekort veroorzaakt door een toenemende instroom bij lage uitstroomkansen. Uit onderzoek komen de volgende verklaringen voor de grotere instroom in Zwolle in vergelijking met landelijke ontwikkelingen.
  - *Potentiele beroepsbevolking groeit, dus naar rato het aantal bijstandsgerechtigden ook.*
    Zwolle als geheel groeit en daarmee de potentiele beroepsbevolking (alle 15-65 jarigen) ook. Een deel van de (absolute) groei van de instroom kan dus mogelijk komen door het naar rato meegroeien van het aantal bijstandsgerechtenden. Daar staat tegenover dat Zwolle over het algemeen een relatief gunstige samenstelling van de beroepsbevolking kent: bijvoorbeeld relatief veel hoger- en middelopgeleiden, een relatief groot aandeel kansrijke leeftijdsgroepen en weinig eenoudergezinnen. Het aandeel mensen van de potentiele beroepsbevolking dat werkt of wil werken (maar werkloos is) is in Zwolle hoger dan gemiddeld. Het overige deel, mensen tussen de 15 en 65 jaar die niet op zoek zijn werk of werk zoeken voor minder dan 12 uur per week, zoals studenten, is dus in relatieve zin kleiner geworden.
  - *Werkloosheid groeit snel onder laagopgeleiden.*
    De werkloosheid neemt snel toe, maar ligt in Zwolle nog wel onder het gemiddelde van de 50 grote gemeenten. De werkloosheid onder lager en middelbaar opgeleiden in Zwolle is wel relatief hoog. Mogelijk is er dus ook sprake van instroom uit de WW van langdurig, lager en middelbaar opgeleiden werklozen in de bijstand.
  - *Zwolle kent een sterke economie, maar kansen voor lager opgeleiden zijn laag.*
    Als het gaat om de vraagkant van de arbeidsmarkt doet Zwolle het op economisch gebied erg goed: de werkgelegenheid in de stad is fors bovengemiddeld. Maar de arbeidsmarkt is regionaal en dan gaat het om het aantal banen dat vanuit Zwolle te bereiken is en daarop scoort de stad niet bijzonder hoog. Als ook rekening wordt gehouden met de concurrentie om deze banen is de kans op werk in Zwolle net iets onder het gemiddelde van de 50 grote gemeenten. Vooral voor laagopgeleiden daalt de kans op werk fors als er op correcte wijze rekening wordt gehouden met de regionale werking van de arbeidsmarkt. Daarnaast is de kans op werk in de praktijk nog lager door hoger en middelbaar opgeleiden die onder hun niveau werken (verdringing). De relatief hoge werkloosheid onder laagopgeleiden is daarmee dan ook deels te verklaren.
  - *De belangrijkste verklaring voor de bijstandsgroei is de aantrekkingskracht van Zwolle door de centrumfunctie in opvang en zorg.*
    Zwolle heeft een centrumfunctie op het gebied van opvang en zorg in de regio en daardoor een aantrekkingskracht die bijstandsverhogend werkt.
    Er zijn verschillende (mogelijke) verklaringen voor deze aantrekkingskracht.
    - Zwolle kent een bovengemiddeld aandeel mensen met (psychische) gezondheidsproblemen.
    - Zwolle kent bovengemiddeld veel kinderen in het speciaal onderwijs (die later een grotere kans op bijstand kunnen hebben).
    - Ook is het aandeel mensen in de schuldhulpverlening bovengemiddeld.
    - Een relatief groot deel van die arbeidsgehandicapten ontvangt Wajong. Dat aandeel is in Zwolle beduidend hoger dan elders (het aantal awbz-indicaties ligt fors hoger dan landelijk). Omdat de nieuwe instromers in de (voormalige) Wajong per 01-01-2015 onder de Participatiewet vallen, is mede hierdoor het potentiele aantal mensen dat voor inkomen op de gemeente is aangewezen in Zwolle sterker toegenomen dan in veel andere steden.

Conclusie
De Zwolse arbeidsmarkt laat zich misschien wel het beste typeren als een ‘Januskop’: economisch gemiddeld genomen beter ‘presterend’ dan vergelijkbare steden (aandeel werkenden, economie) en tegelijkertijd een relatief grote omvang van met name laagopgeleiden en mensen in opvang en zorg met een verminderde kans op de arbeidsmarkt.
Het is de vraag of het verdeelsysteem van het macrobudget voldoende rekening houdt met de wellicht unieke positie van Zwolle in vergelijking met andere gemeenten. Een goede score ten opzichte van andere gemeenten op het aantal banen, een gemiddeld hoge opleiding van de beroepsbevolking en een hoge banenkans voor hbo-ers levert minder budget op in het huidige verdeelmodel. Voor de centrumfunctie of verdringen van arbeid krijgen we juist geen extra budget omdat in het verdeelmodel hiermee geen rekening wordt gehouden.
Ook blijkt uit het onderzoek dat de kansen op de arbeidsmarkt voor de lager opgeleiden onder de bijstandsgerechtigden klein zijn. Het op peil houden van de uitstroom zal de komende jaren dan ook de nodige inzet vergen.

Bijlage 2 Financieel-technische parameters/ uitgangspunten 2017-2020

Financieel-technische parameters/ uitgangspunten 2017-2020

De cijfers uit de meerjarenraming zijn onder anderen gebaseerd op onderstaande financieel technische parameters/uitgangspunten. De parameters zijn uitgangspunt voor het opstellen van de begroting 2017.

Financieel technische parameters/uitgangspunten 2017-2020				
	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Loonkosten (salarissen en werkgeverslasten) 1)	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Index prijsstijging (pBBP) 2)	1,1%	0,9%	0,9%	0,9%
Index kleine subsidies	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Index subsidiecontracten	1,8%	1,7%	1,7%	1,7%
Inflatiecorrectie gemeentelijke tarieven	1,55%	1,45%	1,45%	1,45%
Rente lang geld her te financieren leningen 3)	2,0%	2,5%	3,0%	3,0%
Rente kort geld 3)	1,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Toename woningen (netto: jaar n-1)	400	400	500	500
Toename aantal inwoners (jaar n-1)	1.000	1.000	1.250	1.250

1. Onlangs is een nieuw cao-akkoord bereikt voor de periode 1-1-2016 t/m 30-4-2017. De salarisstijging van 0,4% per 1-1-2017 vanuit dit akkoord valt onder de raming van 2,0%. Resteert derhalve 1,6% voor aanvullende salarisaanpassingen (nieuw cao vanaf mei 2017) en sociale lasten in 2017.
2. In de maartraming (CEP) van het Centraal Planbureau (CPB) is voor 2017 de prijsindex (pBBP) berekend op 0,9 %. Dit percentage is voor de gehele periode vanaf 2017, toegepast, waarbij in 2017 tevens rekening is gehouden met een nacalculatie over 2016 van 0,2%.

Bijlage 3 Budgettaire gevolgen wetswijzigingen Besluit BBV en VPB

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
In maart jl. is het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV gepubliceerd. De doorgevoerde wijzigingen (voor het merendeel vanaf de begroting 2017) hebben als rode draad de horizontale sturing door de raad te versterken door onder andere meer toegankelijkheid en vergelijkbaarheid in en tussen de gemeentelijke begrotingen aan te brengen.
Het doel is meer transparantie van het besluitvormingsproces rond begroting en verantwoording en daarmee een grotere betrokkenheid van alle belanghebbenden bij het besluitvormingsproces. Voor alle betrokkenen beschikbare en hanteerbare informatie over zowel de beoogde als gerealiseerde beleidsresultaten is daarbij essentieel. Een betere vergelijkbaarheid van kosten en beleidsresultaten en daarnaast een versterkt inzicht in de financiële positie van de gemeente – nu en op termijn – staan centraal in de vernieuwde BBV.
De wijzigingen richten zich op de uitvoeringsinformatie, de beleidsindicatoren, financiële kengetallen, informatie over verbonden partijen en een aantal meer technische onderwerpen (o.a. activering van investeringen, rentetoerekening, inzicht in overhead en kosten en een geprognosticeerde balans). Daarnaast zijn de verslagleggingsregels rondom de grondexploitaties herzien.
De verwerking van de onderdelen uitvoeringsinformatie, beleidsindicatoren en verbonden partijen nemen wij mee via het traject van versterken sturend vermogen beleidscyclus. De financiële kengetallen en inzicht in overhead hebben wij al in de begroting 2016 verwerkt. De wijzigingen in de activering van (maatschappelijk) investeringen en de geprognosticeerde balans nemen wij vanaf de begroting 2017 mee en lijken geen direct budgettair effect te hebben. Dit in tegenstelling tot de wijziging in de rentetoerekening en de herziening van de verslaglegging van de grondexploitaties. In maart heeft de commissie BBV zowel een vernieuwde rentenotitie en vernieuwde notitie grondbeleid gepubliceerd. In beide notities wordt ingegaan op de wijzigingen in de wijze van ramen en verantwoorden van de rentelasten aan de grondexploitaties en aan de overige (geactiveerde) investeringen.
De wijziging van de rentetoerekening aan de grondexploitaties is gekoppeld aan het moment van invoering (1-1-2016) van de vennootschapsbelasting op overheidsondernemingen. De overige renteaanpassingen gelden vanaf de begroting 2017. Een nadere analyse van de budgettaire gevolgen van de gewijzigde rentetoerekeningssystematiek wordt de komende maanden uitgevoerd evenals de overige aanpassingen uit de notitie grondbeleid. Vooruitlopend op de analyse houden wij voorlopig rekening met een nadeel van € 1 mln. als gevolg van de gewijzigde rentetoerekening aan de grondexploitaties. Het nadeel wordt veroorzaakt doordat vanaf 2016 alleen de werkelijke rentekosten aan de grondexploitaties mag worden doorbelast en niet zoals nu op basis van het hoger liggende omslagpercentage.
Bij de begroting 2017 komen wij met een actualisering van de budgettaire gevolgen.
De overige wijzigingen met betrekking tot de grondexploitaties zijn verwoord in het raadsvoorstel over de MPV 2016. Ook hiervoor geldt dat de komende maanden de wijzigingen worden geanalyseerd.

Gevolgen invoering vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen.
Vorig jaar is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen ingaande 2016 door de Eerste Kamer aangenomen.
Het doel van de wet is dat overheden die winst behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', vennootschapsbelasting gaan betalen.
Met medewerking van een Vpb-specialist hebben wij een inventarisatie uitgevoerd over welke begrotingsonderdelen in principe in aanmerking zouden kunnen komen voor belastingplicht. Daaruit zijn onderstaande aandachtsgebieden naar voren gekomen.

Activiteiten

1. *Slagboom parkeren*
2. *Grondexploitaties*
3. *Havens*
4. *Reclame-inkomsten*
5. *Archeologie*
6. *Detacheringen*
7. *Samenwerkingsverbanden*
8. *Belastingpositie ROVA*
9. *Begraafplaatsen*

Uit een nadere verkenning van de aandachtsgebieden is geconcludeerd dat naar huidige inzichten het slagboom parkeren en de grondexploitaties belastingplichtig zullen zijn. Op basis van een quick scan verwachten wij over 2016 en 2017 geen of nagenoeg geen belasting verschuldigd te zijn, maar vanaf 2018 op basis van voorlopige gegevens ca. € 0,4 mln. De komende maanden gaan wij de voorlopige uitkomsten op basis van actuele informatie actualiseren. De actualisering en de eerste belastingaangifte in 2017 (over 2016) zullen meer helderheid geven over de te verwachten budgettaire gevolgen.

Over beide wetswijzigingen is het afstemmingscomité in maart jl. middels een presentatie geïnformeerd over de intenties van de wetswijzigingen.

bevlogen

Ontwikkeling
OW

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 538
8000 AM Zwolle
Telefoon (038) 498 2235
www.zwolle.nl

Transformatie in het sociaal domein

Voortgang en aanpak

Bijlage bij de Perspectiefnota 2017 - 2020

Opdrachtgever N. Vedelaar en E. Anker
Opdrachtnemer H. Procé
Versie 3
Datum 20 april 2016

Datum 20 april 2016
Ons kenmerk Transformatie sociaal domein

Inhoud

1	**Algemeen**	**3**
1.1	Inleiding	3
1.2	Transformatie	4
1.3	Financiën	6
2	**Gezette stappen in 2015 en 2016**	**9**
2.1	Wet maatschappelijke ontwikkeling	9
2.2	Jeugdhulp	10
2.3	(Arbeids)participatie en Bijstand	12
2.4	Samenleving	14
3	**Transformatiethema's**	**15**
3.1	Transformatiethema 1: De samenkracht van mensen	15
3.2	Transformatiethema 2: Integrale (gezins)aanpak	18
3.3	Transformatiethema 3: Passend wonen met zorg	23
3.4	Transformatiethema 4: Samenhang in de toegang (tot Jeugdhulp)	26
3.5	Transformatiethema 5: (Arbeids-)participatie en bijstand	28
4	**Innovatiebudget**	**33**
4.1	Een innovatiebudget voor de transformatie sociaal domein	33
4.2	Uitgangspunten innovatiebudget sociaal domein	33
4.3	Inzet innovatiebudget sociaal domein	33
4.4	Nadere toelichting Maatwerkbudget SWT	34
4.5	Nadere toelichting Transformatiebudget	34
4.6	Vervolgproces	35
5	**Vervolg**	**36**
5.1	Overige ontwikkelingen	36
5.2	Moties en toezeggingen	37
5.3	Vervolgproces transformatieagenda sociaal domein	39
5.4	Communicatie met de raad	40
6	**Bijlagen**	**41**
6.1	Motie M-14	41
6.2	Motie M-23	41
6.3	Motie M-11-1	41

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Het zorgdragen voor de juiste ondersteuning van onze bewoners die dat nodig hebben is voor ons een groot goed. We willen dit op zo'n manier doen dat dit aansluit op de behoefte van Zwollenaren, professionals het beste uit zicht zelf kunnen halen en we deze ondersteuning ook kunnen blijven bieden terwijl er minder budget beschikbaar is en zal zijn dan voorheen. Een toekomstbestendig sociaal domein. We maken hiervoor gebruik van de aanwezige goede ideeën, ervaringen en positieve energie in de stad. We geven zo gezamenlijk de Zwolse kleur aan onze taken in het sociaal domein.

Transformatie is een complex proces en een van de lange adem. Een uitdaging die we graag aan gaan en waarbij we beseffen dat deze stap voor stap zal plaatsvinden. Dit is terug te zien in de aanpak van de transformatiethema's en zal ook zijn weerslag hebben op de timing van de realisatie van het financiele perspectief.

Op 15 februari j.l. heeft de raad van de gemeente Zwolle de basis gelegd voor het huidige transformatieproces door de uitgangspunten hiervoor vast te stellen. Hier is inmiddels het thema "(Arbeids)participatie en bijstand" aan toe gevoegd aangezien dit onderwerp ook tot de kern van het sociale domein hoort. De thema's zijn:

1. De samenkracht van mensen
2. Integrale (gezins) aanpak
3. Passend wonen met zorg
4. Samenhang in de toegang (tot Jeugdhulp)
5. (Arbeids)participatie en bijstand

Deze transformatiethema's zijn verder uitgewerkt in concrete voorstellen, welke nu voor u liggen. De komende tijd zullen de voorstellen wederom actief met de stad worden besproken en uitgevoerd en zal de gemeenteraad hier over een regelmatige rapportage ontvangen. Het financiele perspectief is in zijn totaliteit en verdieping terug te vinden in de PPN 2017-2010. Zo werken we de komende jaren stap voor stap aan de transformatie in het sociale domein.

In deze nota wordt in het eerste hoofdstuk aangegeven in welke context, met welke doelen en met welk financieel perspectief de transformatie plaatsvindt. Daarna laten we zien welke stappen er in 2015 en 2016 al gezet zijn op het gebied van transformatie en bezuinigingen. Hierbij beperken we ons tot 4 hoofdstromen die gekoppeld zijn aan de bezuinigingsopgave en de transformatiethema's. Uiteraard gebeurd er nog veel meer in het brede sociale domein. In het derde hoofdstuk zijn de benoemde uitgangspunten verder uitgewerkt in concrete sporen. Deze laten zien waartoe en hoe deze eerstvolgende transformatie-stappen gezet worden. In het laatste hoofdstuk gaan we in op het vervolgproces. Ook doen we met deze nota een aantal moties af.

1.2 Transformatie

Transformatie heeft als doel invulling te geven aan onze visie op het sociaal domein; te zorgen dat iedereen in onze stad naar vermogen mee kan doen en mee doet. De opgave in het sociaal domein kan niet zonder samenwerking en integratie worden opgepakt. Een betekenisvolle transformatie komt alleen tot stand door een onderlling partnerschap van inwoners/gebruikers van zorg en ondersteuning, ketenpartners, kennisinstituten en de gemeente. Daar op inzetten en deze samenwerking langdurig volhouden is de uitdaging in de komende jaren.

Inwoners, zeker die al zorg en ondersteuning ontvingen voor de decentralisaties, kunnen veranderingen in het bestaande aanbod ervaren. Veranderingen die ingrijpen op het persoonlijke leven en daarom vragen om zorgvuldigheid en openheid. Daarom bieden we waar nodig ondersteuning integraal en in samenhang. Zo sluiten we zoveel mogelijk aan bij de variatie in achtergrond en behoeftes die onze inwoners kenmerkt. We zien (meer) mogelijkheden in “normaliseren” en algemene laagdrempelige voorzieningen, en tegelijkertijd de noodzaak tot omvangrijke zorg in complexe situaties.

Ook voor aanbieders van zorg en ondersteuning is veel veranderd en zal nog veel veranderen. Voor de gewenste transformatie wellicht begrijpelijk of zelfs onvermijdelijk, maar vanuit het oogpunt van werkgelegenheid en passende inkomenszekerheid voor de vele medewerkers in de zorg, een belangrijk punt van aandacht. We sturen dan ook op zorgvuldige overdracht en behoud van werkgelegenheid.

Voor ons als gemeente is het een uitdaging in dit krachtenveld de juiste rollen aan te nemen en de juiste instrumenten in te zetten. Daarbij is samenwerking van groot belang. Zie hieronder weergegeven.

Bij de invulling van onze visie op het sociaal domein spannen we ons maximaal in om dit te doen binnen de door het rijk beschikbaar gestelde en te stellen financiële middelen. Op termijn wel te verstaan want zorgvuldigheid naar onze inwoners staat voorop. Die zorgvuldigheid verhoudt zich niet goed tot het tempo waarin het budget voor onze gemeente is en wordt verlaagd. Daarom vangen we met een buffer deze teruggang tijdelijk op en wordt de bezuiniging meer evenredig uitgemiddeld over een

aantal jaren. We herijken bij de perspectiefnota 2018-2021, aan de hand van de feitelijke ontwikkelingen, de omvang en duur van de inzet van deze buffer.

Ambtelijke werkgroepen, met meedenkers uit het veld, hebben de financiële opgave waar mogelijk vertaald in te verwachten en beoogde effecten en deze getoetst aan onze visie op het sociaal domein. Beperking daarbij was en is dat uitkomsten en ervaringen uit de praktijk nog maar gebaseerd kunnen worden op één jaar. Er is niet alleen ambtelijk voorwerk gedaan, ook zijn ideeën benut die zijn voortgekomen uit het innovatieproces “Jeugd Zwolle in Beweging”. Een gemêleerd gezelschap van jeugdigen en betrokkenen is met elkaar aan de slag gegaan om te bepalen waar kansen liggen voor innovatie in de jeugdhulp. Ook is er veelvuldig contact en overleg met ketenpartners geweest en daar is nog steeds sprake van. Ook zijn veel adviezen van aanbieders en clientenvertegenwoordigers benut die naar voren zijn gekomen in het traject rond de regionale veranderagenda beschermd wonen – maatschappelijke opvang. En niet in de laatste plaats leren de ervaringen van het sociaal wijkteam waar beweging mogelijk en ook nodig is. Dit alles is vertaald in concrete uitwerkingen die te vinden zijn in hoofdstuk 3.

Zoals ook de transitiecommissie sociaal domein in de vierde voortgangsrapportage schrijft, is nadrukkelijke integratie van participatie en inkomensondersteuning met de andere delen van het sociaal domein gewenst. Armoede en schulden zijn een belangrijke oorzaak van niet deel kunnen nemen aan de samenleving en een gemiddeld hoger beroep op zorgvoorzieningen. Ontbreken van werk is én persoonlijk én maatschappelijk ongewenst. En wanneer het vermogen om betaald te werken (deels) ontbreekt is passende participatie als alternatief van groot belang. Met de afname van beschikbare middelen voor zowel inkomensondersteuning als de bevordering van (arbeids)participatie, wordt het belang van alternatieven groter. De inzet van werkgevers is nodig en die van het bestaande gesubsidieerde maatschappelijk voorveld.

Het sociaal wijkteam (SWT) bestaat in Zwolle nog maar kort, de eerste evaluaties zijn in bewerking en zullen voor de zomer 2016 beschikbaar komen. Nadrukkelijk wordt de “waarde” van het wijkteam voor inwoners/gebruikers van het team daarin meegenomen. De teams zijn tenslotte opgericht om dichterbij en op maat ondersteuning te kunnen bieden aan onze inwoners. Tegelijkertijd is het sociaal wijkteam een nieuwe organisatie dus ook op het gebied van organisatorische vormgeving, personeelsbeleid en bedrijfsvoering is er het nodige te evalueren en verder te ontwikkelen. Ook hier komen in het 2^{e} kwartaal van 2016 resultaten van evaluatie en onderzoek beschikbaar waarbij ook inrichtingsvoorstellen zullen worden gedaan.

Regionale samenwerking binnen het sociaal domein is een relatieve lappendeken, of “niet congruent” zoals het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties dat noemt. De schaal van de samenwerking verschilt sterk waarbij de economische/ arbeidssamenwerking en beschermd wonen en maatschappelijke opvang groter zijn dan de regio IJsselland. De samenwerking op jeugdhulp valt samen met de regio IJsselland en de samenwerking op de Wmo beperkt zich tot de regio IJssel-Vecht. De

centrumgemeenteregio maatschappelijke opvang – beschermd wonen (op grond van de Wmo) is weer wat breder aangezien daarin naast de regio IJssel-Vecht ook de regio Noord-Veluwe hiervan onderdeel uitmaakt. Naast deze schaalverschillen is de basis (al dan niet wettelijk of anders voorgeschreven) voor de samenwerking en de intensiteit ook nog eens verschillend. De noodzaak en/of wens tot regionale samenwerking wringt op onderdelen met de wens of noodzaak om op lokaal niveau juist dossier overschrijdend en integraal te werken. Regionale samenwerking brengt veel meerwaarde zoals kennisbundeling en schaalvoordelen (ook naar aanbieders). Deze goed te kunnen samenbrengen met lokale flexibiliteit en autonomie is de uitdaging in de komende jaren. De regionale samenwerking Jeugdhulp IJsselland is een belangrijke casus die in 2016 aan de orde komt. Deze samenwerking is vooreerst aangegaan voor twee jaren tot 1 januari 2017 en maakt heroverweging en besluitvorming op korte termijn noodzakelijk. De voorbereiding van dit proces is inmiddels gestart en kent als eerste stap een bestuurlijke en ambtelijke werkconferentie in begin mei.

1.3 Financiën

Zoals eerder in dit hoofdstuk genoemd, willen we bij de invulling van onze visie op het sociaal domein ons maximaal inspannen om dit te doen binnen de door het rijk beschikbaar gestelde en te stellen financiële middelen. Op termijn wel te verstaan want zorgvuldigheid naar onze inwoners staat voorop. En met een herweging bij de perspectiefnota 2018-2012.

In onderstaande figuur is het financiële perspectief van het sociaal domein tussen 2014 en 2020 in beeld gebracht.

Financiëel perspectief Sociaal Domein (exclusief Beschermd Wonen en Inkomensondersteuning) in miljoen euro's							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaalbudget 2014	132,6	132,6	132,6	132,6	132,6	132,6	132,6
Kortingen rijk 2014 (cumulatief)		-7,3	-10,5	-13,5	-14,5	-14,5	-14,5
Kortingen rijk 2015 (cumulatief)		-1,8	-3,4	-2,7	-3,1	-3,8	-4,5
Taakstelling vanuit bezuinigingsopgave € 11 mln.				-1,0	-2,0	-2,0	-2,0
Te dekken structureel nadeel Wezo		-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Autonome afname WSW lasten				0,7	1,3	2,0	2,6
Netto beschikbaar budget	132,6	121,8	117,0	114,4	112,6	112,6	112,5
Afname budget (cumulatief)		10,8	15,6	18,2	20,0	20,0	20,1
Bezuiging gerealiseerd (cumulatief)		5,7	11,3				
Bezuiniging nog te realiseren (cumulatief)				6,9	8,7	8,7	8,8
Compensatie eenmalige middelen rijk		0,9					
Dekking algemene middelen en/of buffer		4,2	4,3				

In deze tabel zijn de Wmo-onderdelen beschermd wonen en opvang (inclusief het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling) niet opgenomen. Dit betreft regionale voorzieningen waarbij de gemeente Zwolle een centrumgemeentelijke rol vervult. In het afgelopen jaar is er veel te doen geweest over de (historische) verdeelsystematiek beschermd wonen. Na op- en neergaande bewegingen is het

beschikbare budget beschermd wonen in de decembercirculaire 2015 vastgesteld op ongeveer 58 miljoen euro per jaar. Uitgangspunt is dat binnen het rijksbudget wordt gewerkt en dat de regiogemeenten gezamenlijk delen in tekorten en/of overschotten. Daarbij zijn in 2015 en 2016 al veel besparende maatregelen doorgevoerd om binnen de rijksmiddelen te blijven.

Ook is niet opgenomen het programmaonderdeel Inkomen, waaronder bijstandsverlening, omdat dit los van het sociaal domein een aparte bekostiging kent en als apart punt in de Perspectiefnota wordt gemeld. Er wordt voor 2016 en verder door groei van het aantal bijstandsgerechtigden en de werking van het verdeelmodel voor het bijstandsbudget een overschrijding van de bijstandslasten verwacht van 4,3 miljoen euro. Omdat dit een overschrijding is van meer dan 5% doet de gemeente Zwolle een beroep doen op de Vangnetregeling 2016 van het rijk voor een aanvullende rijksuitkering van 1,1 miljoen euro. De verwachte netto tegenvaller op het bijstands-budget komt daarmee op 3,2 miljoen euro. Er is een nauwe samenhang tussen het groeiende beroep op bijstandsverlening, inkomensondersteuning, armoedebestrijding en het sociaal domein. Op basis van de wetenschap dat het niet hebben van werk en het verkeren in armoede een belangrijke oorzaak is tot het doen van beroep op zorg en ondersteuning en risico voor sociaal isolement /niet participeren zal de groei van het aantal bijstandsgerechtigden effect hebben in het sociaal domein. In de uitwerking van transformatiethema “(Arbeids)participatie en bijstand” in hoofdstuk 3 wordt hier verder op ingegaan.

Bovengenoemde tabel toont een perspectief zonder inzet van de buffer in de jaren 2017 en verder. Daarmee wordt duidelijk wat het effect is van de teruggang in (rijks)budget. In de tabel valt ook te lezen hoe in 2015 nog extra bezuinigingen door het rijk zijn opgelegd. Boven de in 2014 opgelegde bezuiniging van uiteindelijk 14,5 miljoen euro is in 2015 een extra korting opgelegd van uiteindelijk 4,5 miljoen euro.

Ook wordt inzicht gegeven in het (begrote) financiële verloop in 2015 en 2016. Het jaar 2014 geldt als referentie en is een optelling van de oorspronkelijke middelen (AWBZ c.a.) aangevuld met reeds beschikbare gemeentelijke budgetten. Werd in 2014 rekening gehouden met een cumulatieve verlaging van het beschikbare budget in 2016 met 12,2 miljoen euro. In 2015 is deze nog eens aangevuld met 3,4 miljoen euro. Tegenover een totale korting in 2016 van 15,6 miljoen euro staat inmiddels een cumulatieve bezuiniging van 11,3 miljoen euro. Hiermee blijft een beroep op de “buffer” tot 4,3 miljoen in 2016 noodzakelijk.

Voor de jaren 2017 tot en met 2020 is nog een verdere bezuiniging van cumulatief 8,8 miljoen euro noodzakelijk om binnen het beschikbare budget te komen. De grootste teruggang van beschikbaar budget laat zich zien in 2017 met een afname van 6,9 miljoen euro. Daarna vlakt de teruggang sterk af.

Op basis van (inhoudelijke) beoordeling blijkt dat bovenstaand financieel verloop te risicovol en te ingrijpend is om tot innovatie en transformatie te komen. Er wordt sneller bezuinigd dan er verantwoorde alternatieve arrangementen, gericht op maatwerk in

samenwerking met uitvoerende partners, kunnen worden uitgewerkt. Mede veroorzaakt door de in 2015 opgelegde extra budgetkorting die in 2020 cumulatief 4,5 miljoen euro bedraagt. Dit vraagt om een alternatief scenario.

Om de (extra) budgetkorting verantwoord te kunnen opvangen en ruimte te geven voor serieuze transformatie is meer tijd nodig. Binnen beschikbaar budget werken per 2017 is niet realistisch en ook per 2018 zal dit moeilijk zijn.

Met name op “het dossier (arbeids)participatie” moet een antwoord worden gevonden om binnen het budgetkader te kunnen werken. Daar is nog tijd voor nodig. Door het resterende te bezuinigen bedrag van 8,8 miljoen euro min of meer evenredig uit te middelen over de jaren 2017 tot en met 2020 is de bezuinigingsdruk in 2017 en 2018 wel en verantwoord op te vangen. En, wordt er ruimte gegeven voor de noodzakelijke transformatie, ook in de jaren 2019 en 2020.

Wat in onderstaand overzicht “Scenario budget en besteding met ingang van 2020 in evenwicht” opvalt is dat aanvullend kan worden bezuinigd in de combinatie “Wmo en Samenleving/Samenkracht”. Op het onderdeel Jeugdhulp is ruimte om meer geleidelijk binnen het beschikbare budget te groeien. En ontstaat voor het onderdeel Participatie tijd om ingrijpende alternatieven te ontwikkelen voor de bestaande keten van arbeidsreintegratie.

Scenario budget en bestedingen met ingang van 2020 in evenwicht	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal sociaal domein						
Totaalbudget 2014 (excl. Beschermd Wonen en Inkomensondersteuning)	**132,6**	**132,6**	**132,6**	**132,6**	**132,6**	**132,6**
Kortingen						
Totaal rijkskorting obv rbs 30-6-2014	-7,3	-10,5	-13,5	-14,5	-14,5	-14,5
Totaal rijkskorting obv GF circ 2015	-1,8	-3,4	-2,7	-3,1	-3,8	-4,5
Te dekken structureel nadeel Wezo	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Taakstelling vanuit bezuinigingsopgave € 11 mln.		0,0	-1,0	-2,0	-2,0	-2,0
Totaal kortingen	**-10,8**	**-15,6**	**-18,9**	**-21,3**	**-22,0**	**-22,7**
Autonome afname WSW lasten			0,7	1,3	2,0	2,6
Totaal netto budgetkortingen	**-10,8**	**-15,6**	**-18,2**	**-20,0**	**-20,0**	**-20,1**
Totaal bezuinigingen						
Jeugdhulp	2,4	6,0	6,4	6,8	6,8	6,8
Wmo (excl. BW en MO) in combinatie met Samenleving c.a.	2,3	4,4	6,5	8,4	8,6	9,2
Participatie	1,0	0,9	2,0	2,3	3,3	4,1
Totaal opbrengst bezuinigingen	**5,7**	**11,3**	**14,9**	**17,5**	**18,7**	**20,1**
Budget uitstroombevordering bijstand (participatie)			**-0,75**			
Dekking via eenmalige middelen rijk etc.	**0,9**					
Dekking vanuit algemene middelen en/of buffer	**4,2**	**4,3**	**4,1**	**2,5**	**1,3**	**0,0**
Totaal	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

2 Gezette stappen in 2015 en 2016

In hoofdstuk 1 zijn op hoofdlijnen de effecten weergegeven van de transformatie op bestaande werkprocessen en routines, zowel bij instituties en hun producten als bij de inwoners/klanten. De veranderingen die eind 2014 en 2015-2016 zijn doorgevoerd laten zichtbaar resultaat zien in onze boekhouding. Exacte cijfers en daaraan ontleende inzichten worden uitputtend beschreven in de jaarrekening 2015 en hier niet herhaald. De doorgevoerde wijzigingen in het eerste anderhalf jaar van de decentralisatie hebben naast het doel ons huishoudboekje op orde te krijgen en te houden ook al bijgedragen aan transformatie. In dit hoofdstuk worden beide soorten omschreven.

2.1 Wet maatschappelijke ontwikkeling

Gezette stappen tot transformatie
Om de transformatie te bewerkstelligen, willen we de beweging inzetten van de achterkant (maatwerkvoorzieningen) naar de voorkant. We sluiten meer aan bij voorliggende voorzieningen en versterken het vrijwilligerswerk en de mantelzorg. Zoals de inzet van vrijwilligers om mensen te helpen bij het boodschappen doen of het begeleiden naar een activiteit. Ook activiteiten in de wijk zoals projecten waarbij mensen gezamenlijk de maaltijd gebruiken vormen hier onderdeel van.
Deze beweging is in gang gezet door het inrichten van een algemene voorziening voor dagbesteding. Hierdoor kunnen inwoners zonder indicatiestelling op een laagdrempelige wijze gebruik maken van geconcracteerde dagbesteding zonder het betalen van een eigen bijdrage. Dit levert een bijdrage aan de ondersteuning van het langer zelfstandig thuis wonen en/of de mantelzorg. Ook is er de afgelopen periode geïnvesteerd in het voeren van een keukentafelgesprek waarbij meer gekeken wordt naar oplossingen binnen het sociale netwerk en voorliggende voorzieningen.

Gezette stappen tot bezuinigingen
In totaal is op de Wet maatschappelijke ontwikkeling (WMO) al 5,4 miljoen euro bezuinigd (15,4% van budget Wmo 2014), waarvan 3,5 miljoen euro op het budget huishoudelijke ondersteuning (23% van het totale budget Huishoudelijke Hulp).

Om de financiën op orde te krijgen is gestart met trajectfinanciering als het gaat om huishoudelijke ondersteuning en individuele begeleiding; Diensten In en Aan Huis (DIAH). Hierbij is een omslag gemaakt van indicaties op basis van uren naar trajecten gebaseerd op een resultaat. Deze omslag is tevens gepaard gegaan met een tariefskorting. De Pgb-budgetten zijn hierop gebaseerd en hebben ook deze omslag gemaakt. Hierdoor willen we bereiken dat aanbieders flexibeler zijn om samen met de inwoner te kijken welke ondersteuning nodig is om het resultaat te behalen. Er wordt meer gekeken naar de inzet van het informele netwerk en de voorliggende voorzieningen. Dit kan voor de inwoner tot gevolg hebben gehad dat het aantal uren huishoudelijke hulp/individuele begeleiding minder geworden is omdat gezamenlijk opnieuw is gekeken welke resultaat bereikt moet worden en naar verschillende en andere mogelijkheden om dit te bereiken.

Ook binnen de dagbesteding heeft er een tariefskorting plaatsgevonden, deze is opgevangen door de aanbieders en heeft voor de inwoners weinig gevolgen gehad. De aanbesteding van het collectief Wmo vervoer heeft tot een prijsvoordeel geleid. Tot slot is er breed een eigen bijdrage ingevoerd op alle Wmo voorzieningen. Voor de bestaande Wmo voorzieningen was dit al gebruikelijk, voor de nieuwe taken binnen de Wmo is deze werkwijze ook ingevoerd (individuele begeleiding en kortdurend verblijf). Voor sommige inwoners die vanuit de AWBZ overgingen naar de Wmo heeft dit tot een verhoging van de eigen bijdrage geleid. Daar tegenover staat dat dat de eigen bijdrage voor de dagbesteding, die is ingericht als een algemene voorziening, is vervallen.

Ten aanzien van beschermd wonen hebben wij maximale inspanning geleverd om de rijksinkomsten en uitgaven in balans te laten zijn. Dit heeft gezorgd voor een noodzakelijke en omvangrijke herverdeling van de rijksmiddelen tussen de regio's, waarbij pas in de decembercirculaire definitief bekend werd wat het budget 2015 zou worden. Gecombineerd met door ons doorgevoerde kortingen op de maximale kostprijzen in 2015 en 2016 is het daarmee mogelijk gebleken de – in het voorjaar 2015 geconstateerde aanzienlijke - tekorten in 2015 fors te beperken en de in 2016 de inkomsten en uitgaven zo goed als mogelijk in balans te brengen. Om de risico's van deze decentralisatie te delen is met de regiogemeenten in 2015 ook gewerkt aan een vereveningsmodel tussen de gemeenten in de regio

2.2 Jeugdhulp

Gezette stappen tot transformatie
Over de gehele linie van jeugdhulp is geïnvesteerd om de uitgangspunten van de transitie, waaronder 1 gezin, 1 plan, inzet op eigen kracht en preventie, vorm te geven. In het voorveld, de toegangen (sociaal wijkteam, huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen) en in het achterveld (niet vrij toegankelijke zorg – gespecialiseerde jeugdhulp). Hieronder wordt dit kort belicht per hoofdthema van de transformatie jeugdhulp.

Toegang tot jeugdhulp
Om per 2015 de toegang tot de jeugdhulp voor jongeren en ouders beschikbaar te houden is het sociaal wijkteam opgericht. Daarnaast is de samenwerking gezocht met de andere toegangen voor jeugd (huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen).

Passend onderwijs en jeugdhulp
Voor het Primair Onderwijs is een directe link met sociale wijkteams gelegd door de schoolmaatschappelijk werkers (SMW) organisatorisch onder te brengen in het sociaal wijkteam. In verband met de veelal grote regionale functie van het Voortgezet Onderwijs en Middelbaar Beroepsonderwijs is een advies in voorbereiding gericht op regionale afspraken over de ondersteuning en preventie op die scholen (inclusief SMW). Ook is met het onderwijs hard gewerkt aan de voorbereiding van een gezamenlijke agenda gericht op meer samenhang tussen passend onderwijs en jeugdhulp. Deze

"Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp" wordt afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

Inzet op preventie
Naast de preventieve werking van het sociaal wijkteam, inclusief het schoolmaatschappelijk werk, is ingezet op het borgen van een aantal bestaande effectieve preventieactiviteiten, zoals diverse maatjesprojecten, Fakkelteit en LEFF (Lifestyle, Energy Fun&Friends). Daarnaast zijn er een aantal nieuwe innovatieve preventieactiviteiten van start gegaan, zoals Social Brokers en Steunouders, welke investeren in het samenbrengen van voorliggend veld en het informele netwerk.

Innovatieproces "Jeugd Zwolle in Beweging"
Om de transformatie te bewerkstelligen is het innovatieproces jeugd opgestart. Jongeren, jeugdhulpaanbieders, onderwijs en andere bij jeugd betrokken instellingen en organisatie hebben 8 thema's benoemd die voor transformatie binnen het domein jeugd van belang zijn. Die zijn vervolgens uitgewerkt in 15 ideeën die nu verder worden geconcretiseerd.

Gezette stappen tot bezuinigingen
Er is totaal 0,3 miljoen euro bezuinigd op opvoedondersteuning door het afronden van het project Netwerk Jeugd en Gezin. Dit heeft geen effect gehad op jongeren en hun ouders omdat deze functie en werkzaamheden per 1 januari 2015 is ondergebracht bij het sociaal wijkteam en daarmee is blijven bestaan.

Per 1 januari 2016 heeft het rijk besloten de ouderbijdrage af te schaffen. In 2015 is de ouderbijdrage jeugdhulp breed ingevoerd. De bijdrage was bedoeld om ouders te laten meebetalen aan de verblijfskosten van kinderen die niet thuis verblijven omdat ze een vorm van jeugdhulp krijgen. Onderzoek wees uit dat het 'besparingsmotief' niet opging. Ook bleek de regeling een drempel voor ouders te zijn én kostte het innen van de bijdrage door gemeenten veel administratie en geld. Op basis van dit onderzoek heeft het rijk besloten de ouderbijdrage af te schaffen per 1 januari 2016. In Zwolle zijn de effecten in 2015 beperkt geweest voor jongeren en ouders aangezien door de raad in 2015 besloten is in 2015 slechts een beperkt deel te innen.

Om de jeugdhulp voor jongeren en ouders te continueren vanaf 2015 zijn de rijkskortingen doorvertaald in kortingen naar zorgaanbieders: binnen het regionale deel in 1^{e} instantie circa 1 miljoen euro, in 2de instantie circa 2,5 miljoen euro. In 2015 is daarom op de voorheen provinciaal gefinancierde Jeugdhulp en voorheen AWBZ gefinancierde jeugdhulp (Zorg voor mensen met een Licht Verstandelijk Beperking (LVB) en klein deel jeugd Geestelijke GezondheidsZorg (GGZ)) een tariefskorting doorgevoerd van 15,05%. Voor de GGZ is een korting doorgevoerd van 15,05% op het totale GGZ budget, waarbij op zowel tarief als budget een korting is doorgevoerd om te komen tot de mix korting van 15,05%. Aandachtspunt hierbij: dit was een korting ten opzichte van de uitgangssituatie van 2011/2012. De werkelijke korting t.o.v. de omzet 2014 van aanbieders ligt in sommige gevallen wel op 40%. Dit wordt veroorzaakt doordat het budget 2015 gebaseerd is op vektis cijfers 2011/2012 en geen rekening is

gehouden met de volumegroei die tussen 2012 en 2014 heeft plaatsgevonden in de regio.

In 2016 gaat het om een korting van circa 2,5 miljoen euro op het regionale deel. Dit is deels gecompenseerd doordat de Zwolse gemeenteraad 0,65 miljoen euro beschikbaar heeft gesteld om de contractering af te kunnen ronden. Hiertoe zijn de tarieven en subsidieplafonds of een mix daarvan t.o.v. 2015 verlaagd tussen de 8% en 11%.

Het lokale deel van het budget is in 2016 verminderd met 1,3 miljoen euro. Voor de opvang van het lagere beschikbare rijksbudget 2016 ad 0,7 miljoen euro en ter realisatie van de aanvullende gemeentelijke bezuiniging ad 0,6 miljoen euro. Deze bezuinigingen zijn naar verhouding binnen het lokale gerealiseerd, met uitzondering van die posten waar dit niet mogelijk was, zoals de bijdrage aan Veilig Thuis. Dus ten opzichte van 2015 zijn in 2016 minder middelen beschikbaar voor preventie, innovatie en uitvoeringskosten.

2.3 (Arbeids)participatie en Bijstand

Gezette stappen tot transformatie
Er is de afgelopen jaren geïnvesteerd in methodisch zelf uitvoeren van re-integratietrajecten door middel van de Zwolle Werkt Aanpak en Voor Arbeid en Kansen-trainingen. Hierdoor kan met minder geld effectieve(re) ondersteuning van bijstandscliënten naar werk geboden worden. Cliënten worden meer aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid en hierop gecoached, waardoor zij weerbaarder worden en meer in staat zijn om zelfstandig aan de slag te komen en te blijven.

Er is incidenteel geïnvesteerd in samenwerking met verschillende publiek-private partners met als doel dat er meer mensen uitstromen uit de bijstand. Het zichtbare resultaat is dat mensen hierdoor een baan hebben gevonden, en hiermee beperking van bijstandslasten, en werkgevers meer verantwoordelijkheid nemen om arbeidsplaatsen te bieden aan mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

De bevordering van maatschappelijke participatie is ondergebracht in het Sociaal Wijkteam, zodat hiermee dicht bij de inwoner ondersteuning op meerdere leefgebieden plaatsvindt. Inwoners met een bijstandsuitkering en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben vaak moeite met rondkomen, zijn niet altijd maatschappelijk actief en/of kampen met problemen in het kader van zorg of gezin. Door het onderbrengen van deze taak bij het Sociaal Wijkteam wordt aangesloten bij de beweging om vanuit de vraag van de inwoner in de wijk participatie te bevorderen. Inwoners worden bijvoorbeeld ondersteund in het (gaan) doen van vrijwilligerswerk en hulp bij administratie en schulden. De ervaringen die inwoners opdoen in een (semi)werkomgeving, leiden ertoe dat arbeidsmarktkansen worden vergroot.

Gezette stappen tot bezuiniging
De samenwerking tussen Wezo en gemeente is geïntensiveerd, waardoor een herallocatie van middelen in het Participatiebudget kan plaatsvinden. Door de kennis van de Wezo van de arbeidsbeperkte doelgroep, wordt de nieuwe doelgroep onder de Participatiewet (met een arbeidsbeperking) deskundig gecoached 'on the job'. Door het delen en slimmer gebruiken van elkaars expertise worden werkgevers en werknemers gefaciliteerd in het maken van de match (een baan).

De uitgaven voor externe re-integratietrajecten zijn sterk beperkt in de afgelopen jaren. Er worden veel minder trajecten bij externe re-integratiebedrijven ingekocht en de formatie van de uitvoeringsorganisatie Werk Re-integratie en Arbeidsontwikkeling heeft een kleinere vaste formatie.

In de afgelopen jaren is bezuinigd op de uitvoeringsorganisatie Wezo NV om de uitvoeringskosten te beperken. Voorbeeld hiervan is het niet verlengen en opnieuw invullen van tijdelijke dienstverbanden van medewerkers.

Het financieel uitgangspunt voor re-integratie is, ondanks de reeds gerealiseerde besparingen, minder rooskleurig. Dit heeft vooral te maken met een aantal (externe) factoren:

- Het participatiebudget is stelselmatig verkleind in de afgelopen jaren, terwijl de bijstandspopulatie groter is geworden en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt heeft (afname Participatiebudget met 50% bij een stijging bijstandspopulatie met 23% van 2012 tot nu).
- Er zijn stelselmatig tekorten op de uitvoering door Wezo NV gedekt.
- Deze financiële situatie voor arbeidsparticipatie valt samen met een stijgend aantal bijstandsgerechtigden en een tekort op het bijstandsbudget. Mogelijke verklaringen voor het stijgend beroep op bijstand is dat het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat voor inkomen op de gemeente is aangewezen in Zwolle sterker is toegenomen dan in veel andere steden. Uit voorlopige conclusies uit onderzoek van Atlas dat recent is uitgevoerd naar de ontwikkeling van ons bijstandbestand, blijkt dat de kansen op de arbeidsmarkt voor de lager opgeleiden onder de bijstandsgerechtigden klein zijn. Het op peil houden van de uitstroom zal de komende jaren dan ook de nodige inzet vergen.

2.4 Samenleving

Gezette stappen tot transformatie
De welzijnsorganisaties werken anders; zij gaan uit van zelfsturing en een betere aansluiting bij het sociaal wijkteam. Dit leidt tot een samenwerking waarbij mensen in de wijk zo goed mogelijk ondersteund worden. Onze inzet richt zich op het starten van de beweging naar minder inzet van professionals en meer inzet door vrijwilligers en mantelzorgers. Doel is het ondersteunen van de eigen kracht van inwoners zodat zij zelf, samen met hun netwerk tot oplossingen komen. Daarom is maximaal ingezet op het werven en behouden van vrijwilligers en mantelzorgers. Dit maximaal inzetten blijkt onder andere uit de inzet door de vrijwilligerscentrale Zwolle Doet gericht op het vergroten van inzet door vrijwilligers welke beweging en energie noodzakelijk is voor de transformatie. We richten ons daarom ook op het vasthouden en verstevigen van deze beweging.

Gezette stappen tot bezuinigingen
De organisaties Travers en Zwolle Doet en WijZ en Dimence zijn bestuurlijk samengegaan. De efficiency van de organisaties Travers en Wijz is verbeterd door te bezuinigen op management/overhead (als onderdeel van in totaal 0, 27 miljoen euro bezuiniging bij beide organisaties). De overhead bij Travers is gereduceerd tot 9%. De samenvoeging van Wijz en de Kern genereerde daarnaast 0,1 miljoen euro bezuiniging. De Zwolse inwoner heeft geen directe consequenties ervaren als gevolg van deze bezuinigingen. Voor de activiteiten van WijZ bestond het effect eruit dat de gebruikers een eigen bijdrage moesten betalen. Hierdoor zijn een aantal groepen vertrokken bij WijZ. Daarnaast is 0,235 miljoen euro bezuinigd op Voor- en Vroegschoolse Educatie en peuterspeelzaalwerk. Ook bij Zwolle Doet is 0,18 miljoen euro minder uitgegeven doordat de bijdrage voor maatschappelijke stage Voortgezet Onderwijs is weggevallen.

3 Transformatiethema's

3.1 Transformatiethema 1: De samenkracht van mensen

Algemeen
Ons doel is dat iedereen mee doet in Zwolle. Meedoen op eigen kracht, waar nodig met (tijdelijke) ondersteuning. Participeren draagt bij aan de ontwikkeling van inwoners op meerdere levensdomeinen. Waardevol en nuttig zijn vergroot de draagkracht van mensen. Doel van samenkracht is het handhaven en vergroten van draagkracht van inwoners. De aanwezigheid van fysieke beperkingen, psychische of psychosociale problemen, isolement, armoede en/of laaggeletterdheid kunnen belemmerend zijn voor de sociale participatie van kwetsbare inwoners. Door zo vroeg mogelijk laagdrempelige informele ondersteuning te bieden voorkomen we grotere problemen. Kwetsbare groepen inwoners worden in een zo vroeg mogelijk stadium begeleid en gestimuleerd bij het vinden van oplossingen. Kunnen ze hierdoor weer meedoen dan ontstaan sociale contacten en worden (nieuwe) vaardigheden opgedaan en nemen zelfvertrouwen en weerbaarheid toe.

In Zwolle is samenkracht volop aanwezig. Veel inwoners en maatschappelijke partners zijn al actief en deze inzet werpt z'n vruchten af. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de vele maatjesinitiatieven op allerlei terreinen met inzet van vrijwilligers. Voor mensen die te maken hebben met taalachterstand, terminaal ziek zijn, psychisch of verstandelijk beperkt zijn, beweging nodig hebben, zoeken naar werk en voortijdig schooluitval zijn vrijwillige maatjes naast professionele inzet heel belangrijk voor de continuïteit, voor aanspraak buiten de kantooruren om en voor begrip.

Deze gezamenlijke inzet van inwoners en de maatschappelijke partners vergroot de draagkracht van Zwolle. Wij benutten dit potentieel optimaal door de initiatieven die zijn ontstaan en effect hebben breder en vaker in te zetten en te herhalen. Wordt hiermee de invloed en het zelfsturend vermogen van de inwoner versterkt, dan zorgt het ook voor een versterking van het oplossend vermogen van de samenleving oftewel de samenkracht van mensen. De versterking van de eigen kracht wordt bevorderd door het individuele netwerk van de kwetsbare inwoner te (helpen) organiseren. Dit effect creëert een toename in het welzijn en welbevinden van onze inwoners met een veronderstelde vermindering van zorgkosten als gevolg. Ons primaire doel is daarom het versterken en toegankelijk maken van relevante netwerken (met individuen, wijkbewoners, maatschappelijke instellingen, bedrijven; oftewel daar waar mensen elkaar vinden bij de realisatie van een gedeeld doel). We richten ons daarbij op het vergroten van de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers en kiezen voor een aanpak waarmee mensen ondersteund worden om vrijwilliger en/of mantelzorger te worden en/of te blijven.

Kansen
We richten ons op preventie; het (zo veel mogelijk) voorkomen dat inwoners op relatief dure professionele en curatieve zorg zijn aangewezen. Ons primaire doel is het eerder en beter inzetten van informele ondersteuning en laagdrempelig toegankelijke voorzieningen en activiteiten. We zetten de middelen uit het budget welzijn en een deel

van de zorgbudgetten gerichter in op een uitbreiding van de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers. Een voorbeeld hiervan is het project “Bruggenbouwers”, waarbij een groep ervaringsdeskundigen op het gebied van armoede en allochtone afkomst ingezet worden voor mensen die zich op dit moment in eenzelfde situatie bevinden. Om de samenkracht van mensen meer te bevorderen en in te zetten zien we een aantal kansen op korte en langere termijn.

Alternatieve vormen van dagbesteding
De eerste stap binnen dit thema vormt “alternatieve vormen van dagbesteding” met inzet van vrijwilligers. Onze gesubsidieerde welzijnspartners zijn hierbij onmisbaar want wij willen dit potentieel optimaal benutten om nog meer aan de preventie kant te komen. We vragen onze partners om door uitbreiding van laagdrempelige welzijnsactiviteiten met inzet van vrijwilligers het aanbod aan zinvolle dagbesteding in omvang en doelgroepen uit te breiden. Daardoor neemt het beroep op duurdere voorzieningen naar verwachting af. Een voorbeeld hiervan zijn de Buurtkamers. In de buurtkamers van WIJZ vindt met inzet van vrijwilligers zinvolle dagbesteding plaats. WIJZ ziet steeds beter kans om multiculturele buurtkamers en buurtkamers voor mensen met dementie op te starten. Door het aanbieden van dagbesteding in eigen buurt/wijk komen kwetsbare buurtbewoners elkaar tegen en houden contact en oog voor elkaar. Het zou mooi zijn als, op termijn, ook de bewoners van zorgorganisaties mee doen aan deze laagdrempelige voorziening.

Op de langere termijn zijn er meer transformatiekansen die kunnen leiden tot effectievere inzet van middelen.

Preventie Armoede en schuldenproblematiek
Mensen met problematische schulden zijn vaker ziek, presteren slechter op het werk en blijven langer in een uitkeringssituatie. Mensen gaan bij de dag leven en zijn niet meer bezig met het oplossen van hun problemen en participeren minder. Ondersteuning op andere levensterreinen is minder succesvol als schulden en armoede overheersen. Er wordt al ingezet op preventie van schulden met inzet van vrijwilligers en samenwerking van partners in “Op Orde”. Door in te blijven zetten op preventie willen we het beroep op duurdere ondersteuningsvormen beperken.

Innovatieprojecten Jeugd
Vanuit het innovatieproces Jeugd Zwolle in Beweging wordt momenteel door gemeente en partners gewerkt aan een tweetal ideeën waarbij het informele netwerk wordt versterkt. Het idee “Mag het ook ietsje minder” creëert bewustwording rond “overzorg” door zorgprofessionals. Wanneer professionals een stapje terug doen ontstaat ruimte voor het organiseren van zorg door/in de omgeving van de zorgvrager. Het idee “Coach de Coach” vergroot kennis en vaardigheden van de (verenigings-)coach of begeleider. Hierdoor doen kinderen en jongeren met een rugzakje op een normale manier mee met de reguliere activiteiten en verdwijnt de uitzonderingspositie.

Maatschappelijke participatie als vliegwiel
Beoogd resultaat is dat de welzijnspartners in samenwerking met het sociaal wijkteam afgestemde en onderbouwde producten aanbieden gericht op netwerkversterking en participatietoename van inwoners die vallen onder de Participatiewet. Doel is om door het vergroten van de sociale participatie en/of behoud van sociale zelfstandigheid een sport omhoog op de participatieladder te bereiken.

Dilemma's
Wij streven naar het bieden van zinvolle tijdbesteding op basis van persoonlijke behoefte en om te voorkomen dat mensen in een sociaal isolement driegen te raken. Wij zetten daarbij primair in op dagbestedingsmogelijkheden in de wijk, voor en door de samenleving. Deze vernieuwing is zowel gericht op de welzijnspartners als op ondernemende (groepen) inwoners die zoeken naar nieuwe manieren en vormen van samenwerking. We willen op een verantwoorde manier initiatieven van inwoners stimuleren en ondersteunen en de deskundigheid van lokale initiatieven vergroten en delen. De in 2017 en 2018 door te voeren bezuinigingen vragen om een herinrichting van het maatschappelijk voorveld en het zorgaanbod. De bestaande zorg die Zwollenaren ontvangen en het bestaande aanbod van professionals staat ter discussie. Daarom is het essentieel om deze herinrichting op een zorgvuldige wijze uit te voeren die wel het nodige resultaat oplevert.

De inzetbaarheid van mantelzorg en vrijwilligerswerk is niet oneindig. Met name mantelzorgers ondersteunen we zo goed als mogelijk en we wijzen zorgorganisaties op hun verantwoordelijkheid richting mantelzorgers. Denk hierbij aan respijtzorg en andere mogelijkheden mantelzorgers te waarderen en revitaliseren. Voor het slagen van de vele initiatieven met inzet van vrijwilligers is professionele ondersteuning van vrijwilligers gewenst. Scholing, werven van vrijwilligers, intervisie, klankborden, kennis van de doelgroep, voor het maken van een geslaagde match.

Het budget voor het ontwikkelen van nieuwe vormen van dagbesteding/begeleiding wordt gehaald bij de huidige aanbieders (achterkant). Deze beweging betekent een verandering voor cliënten, de mogelijkheid bestaat dat hun ondersteuning op de huidige wijze vervalt en de overstap naar de nieuwe vormen van de ondersteuning ontstaat. Daarom is er aandacht voor persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden van de inwoner/cliënt.

Planning
In 2017 staan de subsidieafspraken met de welzijnspartners in het teken van passende ondersteuning gericht op alternatieve dagbesteding van Zwolse inwoners. Dit vraagt om nieuwe verbindingen tussen dagbesteding en welzijnsactiviteiten. Hierbij maken we explicieter verbinding met het vrijwilligerswerk. De komende maanden gaan we met de huidige aanbieders van dagbesteding en onze welzijnspartners in de slag om per 2017 tot een uitbreiding van het laagdrempelig aanbod te komen die de beoogde besparingen opleveren. Meer inwoners gaan gebruik maken van laagdrempelige voorzieningen in de wijk voor hun dagbesteding. We vertalen dit in de subsidie- en resultaatafspraken met de welzijnspartners en de contracten voor de dagbesteding.

Vanaf 2018 volgt vergaande efficiency door de opgave integraal te verbinden met o.a. Diensten In en Aan Huis (DIAH) zoals Individuele Begeleiding en Huishoudelijke Hulp. De vorm die we hierbij voor ogen hebben is de inzet van welzijn en zorgbudgetten op wijkniveau voor zowel dagbesteding als DIAH.

Door gebiedsgericht, integrale ondersteuning te organiseren kan meer gewerkt worden vanuit 1 huishouden, 1 plan, en zoveel mogelijk 1 regisseur. Daarmee bereiken we betere, passender ondersteuning en besparing van kosten. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar het navolgende transformatiethema: Integrale (gezins)aanpak.

3.2 Transformatiethema 2: Integrale (gezins)aanpak

Algemeen
Het verbeteren van de hulpverlening aan inwoners/gezinnen is 1 van de hoofddoelen van de transformatie en transitie. Hierbij is het realiseren van een integrale (gezins)aanpak, ook wel één huishouden, één plan genoemd, een belangrijk onderdeel. Redenen waarom een integrale aanpak (nog) niet altijd gebeurd hebben onder andere te maken met onduidelijkheid en interpretatieverschillen. Het is van belang te komen tot optimalisering of beter benutten van de mogelijkheden die er in feite wel zijn en de aanwezige belemmeringen op te heffen. Ook in de wijze waarop het ondersteuningsaanbod is georganiseerd. Het ondersteuningsaanbod is georganiseerd in drie domeinen – jeugd, Wmo en participatie. Tussen deze domeinen zijn schotten aanwezig, zowel in aanbod als financiering. Binnen de domeinen zijn er ook schotten tussen de voorzieningen zelf, waaraan verschillende aanbieders zijn gekoppeld. Dit tezamen bemoeilijkt het realiseren van integrale ondersteuning.

Kansen
Wanneer er bij ieder gezin/ inwoner een integraal ondersteuningsplan wordt gemaakt en deze vervolgens ook integraal wordt uitgevoerd, zorgt dit voor minder ondersteuners over de vloer, minder versnippering en een betere onderlinge afstemming tussen professionals. Voor Zwolse gezinnen betekent dit een verbetering van de hulpverlening. Deze is dan beter op elkaar afgestemd en dit geeft hen meer tijd om zich te richten op verbeteringen van hun eigen/ gezinssituatie omdat ze minder tijd kwijt zijn aan overleggen met de hulpverlening. Daarnaast ontstaat meer regie door de inwoner zelf en een flexibelere inzet van zorg.

Door het verminderen van de stapeling van indicaties neemt het totaal gebruik aan voorzieningen af. Integrale- en maatwerkarrangementen kunnen een goed alternatief zijn voor bestaande dure vormen van zorg en ondersteuning, ook op het gebied van opvoedingsvraagstukken en –problemen en draagt daarmee bij aan het verschuiven van zwaardere naar nieuwe lichtere arrangementen. Ook zal dit minder administratie met zich meebrengen voor organisaties, Sociaal Wijkteam en gemeente.

Het ondersteuningsplan is leidend voor de ondersteuning en de noodzaak van het inzetten van voorzieningen. Indicaties, ofwel toekenningen voor (maatwerk of individuele) voorzieningen, zijn een afgeleide van dit ondersteuningsplan. Het ondersteuningsplan wordt bijgesteld indien de situatie van de inwoner hierom vraagt wat op dat moment ook gevolgen kan hebben voor de inzet van voorzieningen. Hiermee gaan wij steeds meer naar de werkwijze waarbij het in gesprek zijn over het ondersteuningsplan leidend is i.p.v. de vastgestelde toekenningstermijnen.

Ter uitwerking van dit thema met bovengenoemde kansen wordt integraal gewerkt aan vier sporen:

Spoor 1: Optimaliseren ondersteuningsplannen sociale wijkteams

- Het tijdiger betrekken van partijen.
- Duidelijke afspraken over rollen en verantwoordelijkheden tijdens de uitvoering van het plan.
- De weg terug – afschaling - bij de start benoemen en organiseren.
- Gezamenlijke evaluatie van het plan.

De uitvoering van het integrale plan zal beter en in meer samenhang kunnen worden uitgevoerd, wat bijdraagt aan betere en adequate ondersteuning van het gezin/inwoners. Het rendement zit met name in efficiency winst en de daling van het aantal lange en intensieve trajecten; verschuiving van zwaardere naar lichtere begeleiding. De inzet van het Sociaal Wijkteam en betrokken partijen kan hierdoor verbeterd worden wat bijdraagt aan het voorkomen van wachtlijsten en de inzet naar voren namelijk meer laagdrempelig en preventief in de wijk aanwezig.

Spoor 2: Integrale contractering binnen de gemeentelijke domeinen.

Ontschotting tussen de 3 jeugdhulpdomeinen en binnen de WMO biedt meer kansen voor transformatie en innovatie en stimuleert dit nieuwe vormen van integrale trajecten.

- Integraliteit binnen de jeugddomeinen

In 2015 en 2016 is de jeugdhulp in 3 verschillende domeinen ingekocht en is er aangesloten bij de financieringssystematiek van voor 2015. In de praktijk is er overlap tussen deze domeinen. Momenteel wordt het inkoopkader jeugdhulp 2017 in regionaal verband voorbereid. Ingezet wordt om gefaseerd te komen tot integratie tussen de huidige 3 domeinen en ook wordt toegewerkt naar een meer resultaatgerichte financiering. Vooralsnog gaan we er vanuit dat dit een financiële opbrengst van 0,4 miljoen euro in 2017 en nogmaals 0,4 miljoen euro per 2018 gaat opleveren.

- Integraliteit binnen de Wmo: Integraliteit binnen Diensten In en Aan Huis (DIAH)

Wij zien mogelijkheden om in 2016 en 2017 te komen tot ontschotting tussen deze trajecten en de ontwikkeling van nieuwe integrale arrangementen. Bijvoorbeeld door combinaties van Huishoudelijke Hulp en Individuele Begeleiding en door nieuwe vormen van thuisondersteuning. Daarnaast willen we dat aanbieders van

DIAH alle trajecten moeten kunnen aanbieden. Dit betekent dat één aanbieder (al dan niet met onderaanbieders) alle diensten in/aan huis aanbiedt. Wij verwachten in 2017 door deze nieuwe werkwijze een besparing te realiseren van structureel 0,6 miljoen euro.

Vanaf 2018 willen we vanuit de DIAH de verbinding leggen met de dagbesteding en het voorliggende veld. We denken hierbij aan de inzet van integrale (welzijn en zorg) budgetten op wijkniveau om de beoogde korting van 1,9 miljoen euro op de Wmo in 2018 te halen. Dit is circa 10% van het totale budget WMO 2017 (Dagbesteding en DIAH). We zien hiertoe kansen omdat wij nog meer de beweging zien van individuele arrangementen naar collectieve voorzieningen of voorzieningen in het voorveld en een verschuiving naar een meer gerichte inzet van het vrijwilligerswerk (in plaats van 2 professionals één professional in combinatie met vrijwilligers).

- Ontwikkelen van werkwijze om gezamenlijk te sturen als Zwolse partners verbonden aan jeugd

Vanuit het innovatieproces Jeugd Zwolle in Beweging wordt momenteel door gemeente en partners gewerkt aan de wens om meer samen te sturen: gezamenlijk en in breed gezelschap analyse en aanpak van de opgave voor de jeugd in Zwolle bepalen en hier uitvoering aan geven. Kennis vanuit de uitvoering en betrokkenen wordt gebundeld met bijvoorbeeld een jongerenindex en integraal geanalyseerd. Op basis van deze input wordt de opgave voor de jeugd in Zwolle geformuleerd en tevens de gezamenlijke aanpak. Op deze manier wordt kennis en inzet gebundeld en efficiënter en effectiever gewerkt. Daarnaast wordt in deze werkgroep nagedacht over hoe financieringsstromen effectief werken en samen werken kan ondersteunen i.p.v. belemmeren.

Spoor 3: Integrale contractering tussen de gemeentelijke domeinen.

Voor het vormgeven van het principe 1 gezin, 1 plan, 1 plan is het nodig om niet alleen te ontschotten binnen de gemeentelijke domeinen (spoor 2), maar ook tussen de gemeentelijke domeinen. Vanuit de praktijk blijkt dat er nu vaak een stapeling is van indicaties jeugdhulp en Wmo binnen 1 gezin. De mogelijkheden om te komen tot integraliteit tussen de Wmo en jeugdhulp zullen op de middellange termijn nader worden onderzocht.

Spoor 4: Integrale werkwijze tussen niet-gemeentelijke domeinen en gemeentelijke domeinen.

Om het principe 1 gezin, 1 plan, 1 aanpak vorm te geven, is ontschotting tussen en binnen gemeentelijke domeinen maar ook tussen de niet gemeentelijke domeinen die daaraan raken, zoals de Wet Langdurige Zorg en de Zorgverzekeringswet, een kans. Het is dan ook belangrijk om de mogelijkheden hier tussen nader te onderzoeken. Hierover worden gesprekken gevoerd met ministerie en zorgverzekeraars.

Dilemma's
Gevolg van de vergrijzing, het langer thuis wonen en het toenemen van dementie is dat de doelgroep groter en de zorgvraag zwaarder wordt. Ander punt is dat de Wmo een open einde regeling is wat de budgettaire beheersing beperkt.

Er is sprake van een tekort op het jeugdhulpbudget 2015, dit zal ook nog doorwerken in 2016 en mogelijk langer. Met diverse maatregelen zoals een andere manier van contractering, het versterken van de toegang en de lobby naar het rijk, wordt geprobeerd dit tekort terug te brengen en ook de afname van het rijksbudget (gefaseerd) op te vangen. Indien de definitieve cijfers negatiever uitvallen dan de huidige voorlopige cijfers, dan kan het geschetste financiële perspectief onder druk komen te staan.

Momenteel wordt de visie op jeugdhulp herijkt als mede de huidige uitgangspunten voor regionale samenwerking, waaronder de vereveningsafspraak. De uitkomst hiervan kan invloed hebben op het financiële perspectief. Een andere manier van contracteren kan er toe leiden dat sommige aanbieders te maken krijgen met een omzetdaling en als gevolg daarvan met dreigend continuïteitsverlies. Dit is inherent aan een veranderende markt en dalende budgetten.

In verband met de huidige financiële druk op het jeugdhulpbudget lopen de wachttijden op. Samen met aanbieders en toeleiders wordt gekeken naar oplossingen en zijn er reeds al maatregelen geïmplementeerd. Daarnaast wordt er ingezet om aanvullende maatregelen, zoals de pilots genoemd bij thema 4 Samenhang in de toegang. Deze pilots zullen ook bijdragen aan het voorkomen en terugdringen van wachtlijsten. Juist met een gefaseerde bezuiniging – binnen rijksbudget per 2018 – zal het geschetste financiële perspectief niet een substantieel negatief effect hebben op de wachtlijsten. NB voorafgaande aan de PPN- behandeling is de raad reeds geïnformeerd over de oorzaken van de groeiende wachtlijsten en de genomen en nog te nemen maatregelen, dit n.a.v. de op 24 maart gestelde artikel 45 vragen door de SP.

Vervolg
Spoor 1

- Inventarisatiefase (april - mei 2016) - Inventariseren van huidige verbeterpunten bij het opstellen en uitvoeren van het ondersteuningsplan.
- Voorbereidingsfase (mei – juni 2016) - Benoemen actiepunten en oplossingen met daarbij een planning. Oplossingen bespreken met partners in de uitvoering.
- Implementatiefase: oplossingen realiseren vanaf juli 2016
- Monitoringsfase (continu proces) : effecten van de oplossingen monitoren en nieuwe verbeterpunten in kaart brengen

Spoor 2

Jeugdhulp
De ontschotting binnen de jeugdhulpdomeinen vindt gefaseerd plaats. Het tempo waarin dit gerealiseerd kan worden wordt voor een groot deel bepaald door de uitvoerbaarheid van veranderingen. Hierbij wordt een check ingebouwd

om te kijken of het werken met resultaatgerichte financiering ook uitvoerbaar is voor de praktijk. Uitgegaan wordt van een fasering. Dit wordt in de komende maanden nader uitgewerkt

Planning regionale in te kopen Jeugdhulp 2017:

- Inventarisatiefase (januari – maart 2016): De inventarisatie is onderdeel van het proces om te komen tot een voorstel waarin de 11 lokale gemeenten keuzes maakt over: 1) Schaalgrootte inkoop, 2) Bekostigingsmodel, 3) Duur van het contract, 4) Uitgangspunten beleid en 5) Inkoopprocedure en 6) Samenhang inkoop tussen de domeinen jeugd. Deze inventarisatie is klaar en wordt meegenomen als basis voor de volgende stappen in dit proces.
- Specificatiefase (april – juni 2016): Het opstellen van de uitvraag aan de aanbieders, de voorwaarden waaraan voldaan moet worden, de instrumenten om ontwikkelingen te stimuleren en het conceptcontract.
- Selectiefase (juli 2016): Het aanvragen en ontvangen van aanbiedingen, het beoordelen van de aanbiedingen en het selecteren van de zorgaanbieders en de producten;
- Contracteringsfase (augustus – oktober 2016): Het onderhandelen met zorgaanbieders en het afsluiten van het conceptcontract.
- Monitoringsfase (continu proces): bewaken en evalueren afspraken

Planning Wmo*:*

- Voorbereidingsfase (Maart – juni 2016):
    - Deel A: Uitwerken opzet nieuwe integrale arrangementen
    - Deel B: Uitwerken opzet doel aanbieders van Diah kunnen alle diensten aanbieden
- Contracteringsfase (juni 2016): Aanpassen huidige contracten 2016
- Implementatiefase (augustus 2016): onderdeel B
- Implementatiefase (januari 2017): onderdeel A
- Voorbereidingsfase (januari 2017 – april 2017): verbinding DIAH met dagbesteding en voorliggend veld
- Implementatiefase (2de helft 2017) : Starten pilots zoals benoemd in het transformatiethema Samenkracht.
- Contracteringsfase: met ingang van 2018 verwerking in contractering
- Monitoringsfase (continu proces): bewaken en evalueren afspraken.

Sporen 3 en 4

Na de resultaten van spoor 2 zal bekeken in het voorjaar van 2017 worden welke stappen mogelijk zijn en op welke termijn. Vervolgens zal een concrete planning worden opgesteld. Het ideeteam ‘Samen Sturen’ werkt momenteel aan een projectplan waarin stappen en planning tot uitwerking worden opgenomen. Insteek is nu om 2016 te gebruiken als voorbereidingsjaar, 2017 als pilotjaar en vanaf 2018 de aanpak structureel toe te passen.

3.3 Transformatiethema 3: Passend wonen met zorg

Algemeen
Een aantal Zwollenaren heeft hulp en ondersteuning nodig bij het wonen en tijdelijke opvang. We spreken dan over 'wonen met zorg'. Het kan gaan om inwoners met lichamelijke en/of verstandelijke beperkingen, met psychische of psychosociale problemen, jong of oud, tot inwoners die tijdelijk in een situatie van dakloosheid terecht zijn gekomen. Woonvormen die we daarbij onderscheiden zijn thuis wonen in een aangepaste woning, zelfstandig wonen met begeleiding en beschermd wonen. Daarnaast kennen we maatschappelijke opvang en vrouwenopvang als vangnet voor mensen die tijdelijk in een situatie van dakloosheid terecht komen.

Wij gaan de komende jaren verder aan de slag om meer Zwollenaren zelfstandig te laten wonen dan nu het geval is. Hierdoor sluit de woonsituatie meer aan bij de mogelijkheden van mensen, komen mensen meer tot hun recht, ontstaat er meer participatie en daarmee een hogere kwaliteit van leven voor onze inwoners. Tegelijkertijd ontstaan er op termijn minder maatschappelijke kosten.

Kansen
Ons doel is dat iedere inwoner die dat nodig heeft passend kan wonen met eventuele zorg en ondersteuning. Dat betekent dat inwoners zo lang mogelijk zo zelfstandig mogelijk wonen. En ook zo snel mogelijk weer zo zelfstandig mogelijk, als zij tijdelijk afhankelijk zijn van een beschermde woonvorm. Hierdoor sluit de woonsituatie meer aan bij de mogelijkheden van mensen, komen mensen meer tot hun recht, ontstaat er meer participatie en daarmee een hogere kwaliteit van leven voor onze inwoners. Tegelijkertijd ontstaan er op termijn minder maatschappelijke kosten. Daarom gaan we aan de slag om de volgende punten te realiseren:

Betere spreiding van beschermde woonvormen in de regio
Het aanbod van beschermde woonvormen is niet in elke gemeente beschikbaar. In relatie tot de regiogemeenten is het aanbod relatief vaak in de gemeente Zwolle gelokaliseerd. Inwoners vanuit regiogemeenten moeten daardoor soms noodgedwongen naar een andere gemeente (veelal gemeente Zwolle) verhuizen waardoor vervolgens de stap terug naar de eigen leefomgeving en oorspronkelijke woonplaats ook minder makkelijk tot stand komt. Door stapsgewijs voor een betere spreiding van voorzieningen in de regio te zorgen sluiten we aan bij de mogelijkheden en behoeften van mensen. Daarbij zijn de kansen op herstel in de eigen sociale omgeving groter. Ook leidt dit tot een betere spreiding van maatschappelijke kosten over de regio.

Meer passende sociale woningen
Inwoners, met name die inwoners woonachtig in beschermde woonvormen (Geestelijke Gezondheidszorg), maar ook jongeren die de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en wonen in een jeugdzorginstelling, kunnen onvoldoende snel uitstromen uit beschermde woonvormen. Dit vanwege de druk op de sociale woningen in Zwolle en de regio. Hierdoor verblijven een aantal inwoners onnodig lang in beschermde woonvormen wat

hun herstel en participatie niet ten goede komt. Door meer passende mogelijkheden te creëren ten aanzien van sociale woningbouw in Zwolle en de regio ontstaan er voor cliënten meer mogelijkheden om uit te stromen op een passend moment. Afgelopen jaren hebben wij hiervoor stappen gezet, die recent door ons nog zijn geïntensiveerd. Bijvoorbeeld de “Versnellingsactie Sociale huur” en de versnelde realisatie van semi-permanente woningen.

Meer mogelijkheden van intensieve vormen van begeleiding thuis
Zo lang mogelijk zelfstandig wonen wordt soms belemmerd doordat intensieve vormen van begeleiding thuis nog niet overal in voldoende mate beschikbaar zijn gemaakt. Hierdoor wordt soms noodgedwongen verhuisd naar een beschermde woonvorm, terwijl met intensieve begeleiding thuis (desgewenst met enige mate van toezicht) het mogelijk zou kunnen zijn om thuis te wonen. Doordat gemeenten hiervoor in de gehele regio meer en betere mogelijkheden creëren is het mogelijk inwoners meer kansen te bieden om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen.

Dilemma’s
Komende jaren willen we betekenisvolle stappen zetten om inwoners meer kansen te bieden zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Wij verwachten op termijn hierdoor ook lagere maatschappelijke kosten zullen ontstaan, maar niet eerder dan vanaf 2019. Hier zijn een aantal redenen voor:

- Zowel de afbouw van beschermde woonvormen als de opbouw van passende sociale woningen en passende vormen van intensieve begeleiding heeft tijd nodig. Continuïteit van ondersteuning is belangrijk en ongewenste frictiekosten moeten worden voorkomen.

- Cliënten woonden vaak al langdurig in een beschermde woonvorm. Het overgangsrecht beschermd wonen (GGZ) op grond van de Wmo loopt tot maximaal 31 december 2019. Cliënten die vallen onder dit overgangsrecht kunnen zich hierop beroepen gedurende deze periode. Dit betekent dat meer gedacht moet worden aan een stapsgewijze aanpak.

- Tegenover de uitstroom uit beschermd wonen naar zelfstandig wonen van cliënten met een relatief meer beperkte ondersteuningsbehoefte, staat op dit moment instroom van cliënten met een relatief omvangrijkere ondersteuningsbehoefte. Dit heeft met name te maken met de veranderingen in de bekostiging van de geestelijke gezondheidszorg op grond van de Zorgverzekeringswet. Dit betekent dat de druk op beschermd wonen op dit moment nog niet afneemt, maar toeneemt.

Door de genoemde aspecten verwachten wij pas in de loop der jaren (vanaf 1 januari 2020) een daadwerkelijk budgettair effect van de inspanningen. Daarnaast is er sprake van het mogelijk objectiveren van rijksmiddelen beschermd wonen welke het risico heeft op lagere rijksinkomsten beschermd wonen waarbij de ingangsdatum wordt verwacht tussen op z'n vroegst 1 januari 2017 en uiterlijk 1 januari 2020. Hierover zal naar verwachting in de meicirculaire 2016 duidelijkheid komen van rijkswege.

Vervolg
Er is de afgelopen periode al veel gedaan om de beweging mogelijk te maken. Gezien de aard van de huidige situatie is een combinatie van aanvullende maatregelen en inspanningen nodig die onnodige instroom voorkomt en door- en uitstroom bevordert. Met dien verstande dat beschermd wonen mogelijk moet blijven als zelfstandig wonen met begeleiding niet een passende oplossing is. Te denken valt daarbij aan de volgende maatregelen die wij samen met aanbieders en corporaties (waaronder in Zwolle vanuit de samenwerking WWZ038) en regiogemeenten voorbereiden:

- Met de Zwolse corporaties hebben we in het kader van de "Versnellingsactie Sociale huur" een samenwerkingsovereenkomst gesloten met als doel om in 2017 op diverse locaties in Zwolle de start bouw te realiseren van extra sociale huurwoningen. Daarnaast zijn er diverse andere woningbouwinitiatieven zoals Krasse Knarren en een appartementencomplex bij de Esdoorn in voorbereiding die tot een extra uitbreiding van de sociale voorraad voor 2018 leiden. We monitoren de Zwolse versnellingsactie Sociale huur en passen deze zo nodig en gewenst aan als de transformatie-opgave wonen en zorg daarom vraagt.

- We realiseren met de corporaties in de periode van de transformatie-agenda sociaal domein de afspraken over een versnelde realisatie van semi-permanente woningen om de extra vraag naar woningen voor statushouders en vraag binnen wonen en zorg (o.a. uitstroom beschermd wonen) vorm te kunnen geven.

- We evalueren voor de zomer het Zwolse "Wmo"-samenwerkingsconvenant met de Zwolse corporaties en komen tot aangepaste afspraken die passen bij de transformatie-opgave wonen en zorg.

- Wij hebben met de regiogemeenten en in overleg met cliëntenorganisaties en aanbieders een regionale veranderagenda beschermd wonen – maatschappelijke opvang opgesteld die aansluit bij de transformatie-opgave wonen en zorg. Wij hebben de regionale veranderagenda beschermd wonen – maatschappelijke opvang ter besluitvorming voorgelegd aan de raad 21 april en voeren deze – na instemming van de raden - uit samen met regiogemeenten en in overleg met aanbieders en cliëntenorganisaties in de periode 2016-2019.

- We hebben een convenant met regiogemeenten opgesteld met daarin onder meer kwalitatieve inspanningsverplichtingen ten aanzien van betaalbare en adequate huisvestingsmogelijkheden evenals passende (intensieve) begeleiding thuis. We bekrachtigen voor het zomerreces 2016 het convenant regionale samenwerking beschermd wonen – maatschappelijke opvang met regiogemeenten en maken dit als vervolg concreet en meetbaar als het gaat om de inspanningsverplichtingen ten aanzien van betaalbare en adequate huisvestingsmogelijkheden evenals passende (intensieve) begeleiding thuis en voeren deze uit in de periode 2016-2019.

- In de bekostiging van beschermd wonen (GGZ) op grond van de Wmo 2015 hebben we meer ruimte gecreëerd vanaf 1 januari 2016 om uitstroom te bevorderen. Dit door de vorm 'volledig pakket thuis' voor maximaal 6 maanden toe te staan daar waar nodig voor de cliëntgroep die mogelijk kan uitstromen naar zelfstandig wonen. Wij doen in 2016 onderzoek naar de meest gewenste (regionale) bekostigingsvorm beschermd wonen – maatschappelijke opvang die past bij de transformatie-opgave. Daar waar dit leidt tot een verandering passen we deze toe vanaf 1 januari 2018.

  Met deze maatregelen verwachten wij de komende jaren een belangrijke impuls te geven aan de mogelijkheden voor inwoners om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen.

3.4 Transformatiethema 4: Samenhang in de toegang (tot Jeugdhulp)

We versterken de samenwerking tussen sociale wijkteams, huisartsen, jeugdgezondheidszorg en onderwijs rondom de toegang tot specialistische jeugdhulp zodanig dat kinderen en ouders een sneller en beter passend antwoord krijgen op hun ondersteuningsvraag. Normaliseren heeft daarbij altijd voorrang op medicaliseren, maar als medicaliseren toch nodig is doen we dat zo snel mogelijk. Dit betekent dat we gezin en jongere in staat stellen zelf oplossingen voor hun vraag te vinden, zo veel mogelijk in de eigen leefomgeving van een kind. Oplossingen houden we zo simpel mogelijk en – mede daardoor – betaalbaar. Bij het zoeken naar oplossingen worden alle belangen meegewogen. Daarvoor is zowel sociaalpedagogische als medische kennis nodig. Op grond van een brede beoordeling wordt een terecht wel of geen beroep op specialistische jeugdhulp gedaan. Per saldo wordt daarmee een besparing op de kosten van specialistische jeugdhulp gerealiseerd.

Kansen
Genoemde partners en jeugd Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) werken binnen dit thema in het Ideeteam 'Zo licht als kan, zo zwaar als nodig' (innovatieproces jeugd) twee oplossingsrichtingen uit. Met deze maatregelen wordt ingezet op het versterken van de toegang door het beschikbaar stellen van kennis en expertise aan de voorkant, dus voorafgaande aan een verwijzing naar gespecialiseerde jeugdhulp. Hiermee kunnen kinderen, jongeren en gezinnen sneller worden geholpen, worden ze niet onnodig verwezen naar gespecialiseerde jeugdhulp dan wel worden terechte doorverwijzingen beter opgepakt.

De twee richtingen zijn:

We verbinden sociaal wijkteam, huisartsen en gespecialiseerde jeugdhulp (specifiek: jeugd GGZ) rondom het vaststellen van de ondersteuningsbehoefte van kind, jongere en gezin.
Dit doen we door een eerste lijn jeugd- en gezinswerker toe te voegen aan huisartsenpraktijken in Zwolle en door inzet van een GZ-psycholoog direct achter de eerste lijn jeugd- en gezinswerker dichtbij de huisartsenpraktijk. Eerstelijns jeugd- en gezinswerkers en GZ-psycholoog ondersteunen de huisarts om in geval van kinderen en jongeren (en gezin) een brede analyse te maken van de hulpvraag. Huisartsen hoeven hierdoor enerzijds minder te verwijzen naar gespecialiseerde jeugdhulp en kunnen anderzijds gerichter verwijzen als wel gespecialiseerde jeugdhulp nodig is. Dit vertaalt zich per saldo in een besparing op de kosten van gespecialiseerde jeugdhulp. Voor ouders en jongeren levert de voorgestelde aanpak blijkens ervaringen elders de volgende verbeteringen op: een betere kwaliteit van geboden ondersteuning, meer tevredenheid en een lagere drempel om hulp te vragen waardoor eerder passende ondersteuning kan worden ingezet.

We benutten de jeugdarts, als wettelijk aangewezen toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp, om de school, sociaal wijkteam, huisarts en gespecialiseerde jeugdhulp sterker te verbinden.
We gaan in samenspraak met het onderwijs de toegangsfunctie op scholen versterken door beschikbaarheid van jeugdarts en eerste lijn jeugd- en gezinswerker (de huidige schoolmaatschappelijk werker) te verruimen en het borgen van beschikbaarheid van GZ-psychologen daar achter. Jeugdarts en eerstelijn jeugd- en gezinswerker vormen met anderen (b.v. intern begeleider, orthopedagoog) een ondersteuningsteam op school. Zij bepalen samen met ouders en jongere zelf hoe te normaliseren, goed te beoordelen wat nodig is en op basis daarvan benodigde hulp in te schakelen. In veel gevallen zal een verwijzing naar de huisarts dan niet meer nodig zijn. En als die wel nodig is, kan een jeugdarts bijdragen aan een betere verwijzing waarop de huisarts kan voortbouwen. Voor ouders en jongeren levert dit sneller passende ondersteuning op.
We bouwen met deze oplossingsrichtingen voort op een pilot praktijkondersteuner Jeugd GGZ die Karakter in meerdere huisartsenpraktijken en gemeenten, waaronder Zwolle, heeft uitgevoerd. Naast een betere dienstverlening, levert dit blijkens evaluatie van de pilot ook een substantiële kostenbesparing op. Bij Zwolle brede toepassing lijkt een substitutievoordeel van maximaal € 1,7 miljoen haalbaar.

Dilemma's
De voorgestelde werkwijze bij de huisarts en op school moet zich in de praktijk nog bewijzen. Dit is zowel voor ouders en kinderen als voor betrokken professionals op school en in jeugdhulp spannend. Je weet wat je hebt, je weet nog niet wat je krijgt. De samenwerking in het ideeteam 'Zo licht als kan, zo zwaar als nodig' is constructief. Het vertrouwen kan alleen maar verder groeien door het ook echt te doen.

Tegenover de te behalen kostenbesparing door betere samenwerking in en rondom de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp staat nog een vrijwel even grote overschrijding van de totale kosten jeugdhulp ten opzichte van het beschikbare rijksbudget. Met andere woorden: bij deze opbrengst brengen we inkomsten en uitgaven voor jeugdhulp met elkaar in evenwicht, maar realiseren we nog geen extra bezuiniging. Dit bedrag is dan ook niet zichtbaar in de financiële tabel.

Vervolg
In het ideeteam 'Zo licht als kan, zo zwaar als nodig' werken huisartsen, sociale wijkteams en jeugd GGZ oplossingsrichting 1 verder uit in een concreet plan van aanpak (juni/juli 2016). Doel is de voorgestelde werkwijze in huisartsenpraktijken te gaan toepassen om daarmee ervaringen op te doen.
Oplossingsrichting 2 wordt door ideeteam 'Zo licht als kan, zo zwaar als nodig' ingebracht in de gesprekken met het onderwijs als één van de activiteiten om passend onderwijs en jeugdhulp beter met elkaar te verbinden (mei/juni 2016). De inzet is om ook deze werkwijze toe te passen in de ondersteuningsstructuur van scholen om ook daarmee in de praktijk ervaring op te doen.

Motie Jeugdhulp randvoorwaarden transformatie
Met dit voorstel geven wij uitvoering aan de oproep van de raad om 'de organisatorische randvoorwaarden om te komen tot optimale transformatie en samenwerking met betrokken partijen in de keten van Jeugd GGZ te bepalen en te borgen' (motie 'Jeugdhulp randvoorwaarden transformatie', 7 maart 2016).

3.5 Transformatiethema 5: (Arbeids-)participatie en bijstand

Algemeen
In onze sterke economische regio willen wij dat alle talenten worden benut en dus een inclusieve arbeidsmarkt voor al onze inwoners. De gemeente ondersteunt sinds de komst van de Participatiewet in 2015 een brede groep mensen die om wat voor reden dan ook een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Voorheen konden inwoners met een arbeidsbeperking een dienstverband krijgen in de Sociale werkvoorziening of een Wajong-uitkering van het UWV. Met de komst van de Participatiewet staat de Sociale werkvoorziening nu echter niet meer open voor 'nieuwe instroom' en de Wajong is beperkt tot mensen die geen arbeidsvermogen hebben. Ook is er een toenemend aantal inwoners dat een beroep op de gemeente doet bij het vinden van werk en inkomen.

Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk mensen bij een reguliere werkgever en in een regulier dienstverband werken. Wanneer dit vanwege een grotere arbeidsbeperking niet mogelijk is, dan blijft beschut werken mogelijk. Wij willen dat het voor werkgevers in onze regio niet meer hoeft uit te maken wat je afstand tot de arbeidsmarkt was of wat je loonwaarde is, maar dat zij gezamenlijk en met ondersteuning van elkaar en de gemeente inclusief werkgeverschap tonen. Wij ondersteunen werkgevers hierbij door bijvoorbeeld loonkostensubsidies te verstrekken en/of begeleiding/coaching te bieden.

Ook werknemers helpen we door hen te begeleiden wanneer dat ook echt nodig is. Wanneer de afstand tot de arbeidsmarkt te groot is, dan helpt het sociaal wijkteam om in de buurt van de inwoner toch maatschappelijk actief te blijven. Werkgevers, werknemers(-organisaties), onderwijs en overheid hebben een regionaal sociaal akkoord gesloten om voor een groter aantal mensen leerwerkbanen in de Regio Zwolle te realiseren.

Kansen
Door te investeren in samenwerking met werkgevers, werknemers en onderwijs faciliteren wij de arbeidsmarkt faciliteren om banen te realiseren voor iedereen en de uitstroom uit de bijstand zoveel mogelijk te vergroten. Werkgevers zorgen voor de banen en de gemeente ondersteunt hen hierbij samen met partners uit het Regionaal Werkbedrijf. We willen een inclusieve arbeidsmarkt realiseren en de dienstverlening voor werkgevers versterken en verbeteren.

Door het versterken van netwerken van werkgevers en sociale partners kunnen we gezamenlijk zorgen voor passende banen en snelle matching
Met het Banenplan faciliteren we inwoners en partners om zo een inclusieve arbeidsmarkt in de regio Zwolle te bereiken. Onderdeel van dit plan is het ontwikkelen van buddysystemen van werkgevers en inwoners, waardoor ondersteuning niet meer (alleen) door professionals wordt geboden, maar gedeeltelijk verschuift naar het netwerk. Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt worden hierdoor vaker begeleid door bijvoorbeeld collega's en werkgevers helpen elkaar om meer mensen aan een betaalde baan te helpen. Dit betekent ook dat wij een professionaliseringsslag moeten maken in onze gemeentelijke uitvoeringsorganisatie die hierbij aansluit.

Door het behouden van effectieve methodieken en investeren in het hebben van een goed cliëntbeeld kunnen we inwoners die werk zoeken en werkgevers die personeel zoeken beter matchen.
Er ligt een kans om effectieve methodieken en partnerships nog beter te laten werken en hierdoor meer mensen uit te laten stromen. Hiervoor is het belangrijk om profielen van kandidaten voor werkgevers te ontsluiten. In de lopende businesscases van o.a. PEC United/BC Group/Man Power blijkt ook nu al een grote behoefte aan een kwalitatief klantbeeld, waardoor de werkgevers met vacatures beter gefaciliteerd kunnen worden. De kandidaten zijn nog onvoldoende zichtbaar in digitale matchingssystemen en hun mogelijkheden zijn niet altijd voldoende in beeld.

Een investering in het zichtbaar maken van klantprofielen en het scannen van arbeidsmarktmogelijkheden vergroot de matchingskansen en daarmee de uitstroom vanuit de bijstand naar een betaalde baan.
Voor het –versneld- ontsluiten van kwalitatieve profielen van alle bijstandscliënten met arbeidspotentieel is het nodig om extra arbeidsmogelijkhedendiagnoses uit te voeren. Het goed in beeld hebben van ons bijstandspopulatie is van essentieel belang en wordt dus als eerste met prioriteit opgepakt om de vervolgstappen succesvol te laten zijn.

Door het samenbrengen van expertise en ontwikkeling van leren en werken van gemeente en voormalig WSW, helpen we inwoners die behoefte hebben aan begeleiding op de arbeidsmarkt optimaal te kunnen presteren naar vermogen.
Om de doorstroom naar uitstroom te bevorderen is voor de groep mensen met een langere afstand tot de arbeidsmarkt het in een werksituatie in beeld brengen van arbeidsmogelijkheden aanvullend van belang. Wezo en WRA (gemeente) hebben in dit kader veel expertise, die gebundeld wordt. Hierdoor ontwikkelen we combinaties van leren en werken door voor de brede doelgroep onder de Participatiewet. Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen van hieruit ontwikkeld en begeleid worden naar werk.

Door het creëren van ruimte voor innovatie en sociale ondernemingen werken we toe naar het hebben van voldoende banen voor mensen met een arbeidsbeperking in Zwolle.
Voor effectieve en innovatieve partners en ondernemers (waarmee wij bijvoorbeeld gezamenlijke businesscases hebben ontwikkeld) blijven we ondersteunen met instrumenten (subsidies, begeleiding, e.d.) en ontsluiting van arbeidspotentieel. Wij ontwikkelen hiervoor een excellente werkgeversdienstverlening. Het terugverdieneffect (een euro investeren aan de ene kant, levert minder bijstandsuitgaven op aan de andere kant) op de bijstandsuitgaven is hierbij uitgangspunt. Ook investeren we in het kennisniveau van de werkgeversdienstverlening. Om nadere invulling te geven aan de motie Social enterprises (SE) is al een adviseur ingezet om (startende) sociale ondernemingen en coöperatieve verbanden te ondersteunen. Gebundelde expertise van Wezo/WRA leidt hiermee tot een kenniscentrum voor bedrijfskundig advies over o.a. functiecreatie, SROI en ondersteunen en stimuleren van social enterprises. De infrastructuur van Wezo wordt hierin benut als één van de plekken in de stad als broedplaats voor sociaal ondernemerschap. Een extra inzet hierop (en vooral ook het betrouwbaar kunnen bieden van (soms ook financiële) ondersteuning) levert in potentie meer uitstroom op.

Extra (tijds-)investering economische dienstverlening zorgt voor bredere facilitering van werkgevers
Gezamenlijk met de dienstverleners/adviseurs Werkgeverspunt zal een investering van het accountmanagement Economie meer mogelijkheden scheppen voor de bijstandsdoelgroep. Door in de werkgeverscontacten (extra) aandacht te geven aan sociaal ondernemerschap, worden meer arbeidsmogelijkheden voor iedereen gecreëerd. De Provincie Overijssel gaat de komende tijd ook investeren in het MKB en hiervan maakt ook het stimuleren van sociaal ondernemerschap onderdeel uit. De mogelijkheden bij de Provincie zullen nader worden verkend.

Instroom beperking: sterke poort en intensieve aanpak handhaven
De instroom wordt door de brede Poort beperkt (gemeentelijke toetsing en intakegesprek in kader van doelmatigheid (werk) en rechtmatigheid (inkomen). Hierin blijven we investeren om tenminste de beperking van de instroom te behouden. Het versterken van samenwerkingsafspraken met het UWV (advisering en begeleiding door werkcoach aan WW-cliënten uitbreiden en UWV vragen diagnoses te verbreden/delen)

zorgt ervoor dat iemand vanuit een WW-uitkering naadloos ondersteund wordt in de zoektocht naar werk, hetgeen kansen vergroot. De Zwolle werkt Aanpak Intensief (ZWA) kan nog worden versterkt door in samenwerking met het werkgeversnetwerk van Wezo en gemeente meer tijdelijke werkervaringsplekken mogelijk te maken.

Om voorgaande kansen in de komende jaren te benutten en uitstroom uit de bijstand optimaal te bevorderen, zullen al in 2016 maatregelen worden genomen. Vanaf 2017 ontstaan er echter knelpunten, waarvoor aanvullende incidentele investeringen nodig zullen zijn in relatie tot bovenstaande kansen. Deze extra investeringen worden daarom voorgesteld in de Perspectiefnota. In de Perspectiefnota 2017-2020 is hiervoor een budget gealloceerd van 0,75 mln t.b.v. Budget voor uitstroommaatregelen bijstand (participatie), zie tabel 1 onder Financiën in de Perspectiefnota. Met behulp van deze incidentele investering kunnen we effectieve publiek-private partnerships blijven ondersteunen (€ 250.000), matching optimaliseren door verbeteren van het ontsluiten van klantprofielen, in het bijzonder van de steeds groter wordende doelgroep met een arbeidsbeperking (€ 300.000) en kunnen we de Poort en de Zwolle Werkt Aanpak intensief versterken (€ 200.000).

Dilemma's
Naast kansen zijn er ook dilemma's. Deze vraagstukken spelen met name vanaf 2018, wanneer de budgetruimte kleiner is. Hierdoor kan de huidige ketenbenadering voor effectieve re-integratie van in-door- en uitstroom onder druk komen. Dit betekent dat onderdelen van de huidige ondersteunende dienstverlening aan werkgevers en inwoners beperkt zal worden.

De beperkingen kunnen leiden tot de volgende effecten:

- Stopzetten inzet op maatschappelijke participatie (activeringstrajecten) in de Sociaal Wijkteams. Momenteel wordt 1 miljoen euro vanuit het Participatiebudget geïnvesteeerd in maatschappelijke participatie door bekostiging van medewerkers het Sociaal Wijkteam. Wanneer deze medewerkers minder of geen tijd meer hebben om inwoners met een bijstandsuitkering die op korte termijn geen arbeidspotentieel hebben te ondersteunen, dan kan dit ertoe leiden dat deze inwoners maatschappelijk niet actief zijn of kunnen blijven. Dit kan leiden tot een grotere zorgvraag. Door het meer integreren van activeringstrajecten in bestaande werkwijzen, is het wellicht (op termijn) mogelijk om minder middelen hierop in te zetten.

- Afbouwen van de Zwolle Werkt Aanpak, hetgeen direct effect heeft op de uitstroom uit de bijstand. De Zwolle Werkt Aanpak Intensief is gebleken effectief (bijna 60% is volledig uitkeringsonafhankelijk na een traject). Dit traject zal dan voor minder bijstandscliënten beschikbaar zijn.

- Flexibele en innovatieve inzet van het participatiebudget is zeer beperkt mogelijk omdat een belangrijk deel moet worden geïnvesteerd in de basisdienstverlening aan de Poort en wettelijk verplichte uitvoering van registratie e.d. Ondersteuning en facilitering van werkgevers komt hierdoor onder druk te staan.

- Medewerkers uit de sociale werkvoorziening kunnen minder begeleiding krijgen bij detacheringen, waardoor zij mogelijk eerder uitvallen of werkgevers ontevreden raken over de –noodzakelijke- begeleiding. Om deze effecten te beperken, wordt dit meegenomen in de excellente werkgeversdienstverlening (samenwerking tussen Wezo/WRA). Hierdoor zullen wij alle beschikbare expertise om begeleiding vorm te geven zo effectief mogelijk inzetten.

Vervolg planning horizon 2020

Om de weg naar een inclusieve arbeidsmarkt te bereiken en arbeidsparticipatie van meer mensen bij gewone werkgevers in 2020 vorm te geven, wordt een aantal stappen gezet.

- Wij starten met doorontwikkeling/versterking van de Poort en Zwolle Werkt Aanpak in 2016 en zetten dit voort in 2017.
- Excellente werkgeversdienstverlening en het stimuleren van innovatieve social enterprises wordt in de periode 2017-2019 doorontwikkeld..
- De ontwikkeling van een leerwerk- en expertisecentrum ten behoeve van excellente werkgeversdienstverlening zal plaatsvinden in 2016-2017 en toegroeien naar een concept met sluitende bedrijfsvoering in 2019
- Effectieve partnerships willen wij blijvend ondersteunen door hierin in ieder geval in 2017 te blijven investeren (verlenging ‘werken aan minder bijstand’).

In een separate nota wordt aan de gemeenteraad een tussenstand aangeboden voor de zomer ten aanzien van de verbinding van netwerken in relatie tot voorgaande maatregelen. Na de zomer wordt verwacht dat een uitwerking kan worden getoond van de gewenste structuur en organisatie.

.

4 Innovatiebudget

4.1 Een innovatiebudget voor de transformatie sociaal domein

Onderdeel van de transformatie zijn keukentafelgesprekken waarin samen met de inwoners de noodzakelijke ondersteuning besproken wordt om zelfredzaam te zijn en te kunnen participeren. Beoordeeld wordt wat de inwoners in hun netwerken kunnen oplossen en er worden andere oplossingen bezien, zoals initiatieven van vrijwilligersorganisaties en algemene voorzieningen. Deze keukentafelgesprekken en de ervaringen vanuit het sociale wijkteam laten verdere kansen en mogelijkheden om deze beweging van de gespecialiseerde zorg naar lichtere vormen van ondersteuning verder te versterken en te bestendigen (zie ook transformatiethema's)
Met deze notitie wordt invulling gegeven aan de toezegging tijdens de raadsbehandeling van de transformatieagenda sociaal domein (dd. 25 januari 2016) de raad te informeren over de inzet van het innovatiebudget.

4.2 Uitgangspunten innovatiebudget sociaal domein

Het innovatiebudget wordt gebruikt voor een van de volgende doelen:

- Het budget versnelt innovatie en transformatie
- Het budget initieert experimenten aan de voorkant om later tot gewenste inhoudelijk resultaat en bezuiniging te komen. Dit vormt een transformatieslag voor inwoners, partners en/of gemeente/SWT.
- Inzet van het budget leidt tot het realiseren van de beweging naar voren – van zwaar naar licht;
- Het budget draagt bij aan de uitwerking van de vastgestelde transformatiethema's;
- De inzet van het budget levert een aantoonbaar inhoudelijk en /of financieel rendement;
- Het budget versnelt en maakt andere maatwerkoplossingen mogelijk

4.3 Inzet innovatiebudget sociaal domein

Het innovatiebudget zal als volgt worden ingezet:
a. Maatwerkbudget SWT ad € 200.000
b. Transformatiebudget ad € 300.000

4.4 Nadere toelichting Maatwerkbudget SWT

Op basis van ervaringen in Zwolle door de SWT's in 2015, landelijke voorbeelden en publicaties[1] over maatwerkbudget wordt van het totaal budget € 200.000 beschikbaar gesteld. Er wordt geen budget per wijk beschikbaar gesteld, maar het budget wordt stadsbreed ingezet voor de 5 teams gezamenlijk om optimaal gebruik te bewerkstelligen en recht te doen aan de diversiteit binnen de stad.

In den lande is al geëxperimenteerd. Ter illustratie: in Rotterdam met ruim 600.000 inwoners is het totaal beschikbare maatwerkbudget € 420.000 – € 10.000 per wijkteam (42), in Zaanstad met bijna 200.000 inwoners is het totaal beschikbare maatwerkbudget voor de wijkteams (11) € 400.000.

Evaluaties uit Rotterdam en Zaanstad laten zien dat het gaat om kleine bedragen die een groot verschil maken. Het gemiddelde bedrag in Rotterdam was € 125 en het hoogste bedrag € 2500. Het gemiddelde bedrag in Zaanstad was € 1175 en het hoogste bedrag € 8500.

Het maatwerkbudget is bedoeld om doorbraken te forceren en initiateven van buurtbewoners mogelijk te maken. Daarnaast is het maatwerkbudget een stimulans voor generalisten om slimme shortcuts te bedenken die de hulpverlening versnellen en zo dure zorg uitsparen. Doel is de ruimte te overbruggen tussen de verantwoordelijkheid van een generalist en de bevoegdheid van een generalist. Het maatwerkbudget is bedoeld voor inwoners. Partners kunnen derhalve geen beroep op deze middelen doen.

Het maatwerkbudget wordt regelarm en contextrijk. Vuistregels zijn mogelijk, maar er komen geen categorische afbakeningen. Er moet altijd ruimte zijn voor uitzonderingen. Uit onderzoek blijk dat een maatwerkbudget werkt, mits dat budget niet aan allerlei regels wordt gebonden**.**

4.5 Nadere toelichting Transformatiebudget

De activiteiten en maatregelen genoemd onder de verschillende transformatiethema's van het sociaal domein worden, indien noodzakelijk, met dit budget uitgevoerd. Hierbij gaat het om het uitvoeren van o.a. pilots.

[1] 'Maatwerkbudget: smeermiddel van de hulpverlening', Pieter Hilhorst en Jos van der Lans, 26 maart 2016 ;
3 D Lab Maatwerkbudget Rotterdam, Eindrapport Februari 2016., Pieter Hilhorst en Jos van der Lans,
Transitiecommissie Sociaal Domein, De decentralisaties In het sociaal domein: wie houdt er niet van kakelbont? Essays over de relatie tussen burger en bestuur

De uitvoering van de pilots van het thema toegang wordt gedeeltelijke uit dit budget gefinancierd ad €100.000. De overige benodigde middelen voor deze pilot worden gedekt uit het innovatiebudget jeugd. Met deze pilots wordt ingezet op het beter verbinden van sociaal wijkteam, huisartsen en gespecialiseerde jeugdhulp (specifiek: jeugd GGZ) rondom het vaststellen van de ondersteuningsbehoefte van kind, jongere en gezin. En we zetten in op het beter benutten van de jeugdarts, als wettelijk aangewezen toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp, om de school, sociaal wijkteam, huisarts en gespecialiseerde jeugdhulp sterker te verbinden. Voor de overige thema's en het resterende bedrag van € 200.000 worden momenteel plannen voorbereid. Conform het debat van 25 januari jl. vindt verantwoording van het totale budget achteraf plaats.

4.6 Vervolgproces

- In de zomer 2016 zal het maatwerkbudget beschikbaar zijn voor de medewerkers van de SWT's, inclusief een factsheet met daarin een wegingskader, routing en beslissingsbevoegdheid. Hierbij wordt tevens afstemming gezocht met bestaande Zwolse werkwijzen en bestaande mogelijkheden, zoals het Noodfonds en bijzondere bijstand. Ook worden landelijke voorbeelden en aanbevelingen uit de evaluatie van andere gemeenten betrokken.
- Medio 2017 wordt het instrument 'maatwerkbudget' geëvalueerd. Daarbij zal ook beoordeeld worden in hoeverre een vervolg gewenst is en op welke manier.

5 Vervolg

Alle in deze nota genoemde doelen en acties zijn uiteraard niet het enige wat er gebeurt om het sociaal domein toekomstbestendig te maken. In dit hoofdstuk schetsen we een aantal bestaande ontwikkellijnen en geven aan hoe deze vervolg krijgen. Daarnaast gaan we in op het vervolg proces van deze transformatie agenda en over de communicatie met de raad.

5.1 Overige ontwikkelingen

- *Het sociaal wijkteam*
  Het sociaal wijkteam bestaat in Zwolle nog maar kort, de eerste evaluaties zijn in bewerking en zullen voor de zomer 2016 beschikbaar komen. Nadrukkelijk wordt de “waarde” van het wijkteam voor inwoners/gebruikers van het team daarin meegenomen. Tegelijkertijd is het sociaal wijkteam een nieuwe organisatie dus ook qua organisatorische vormgeving, personeelsbeleid en bedrijfsvoering is er het nodige te evalueren en verder te ontwikkelen. Ook hier komen in het 2e kwartaal van 2016 resultaten van evaluatie en onderzoek beschikbaar waarbij tevens inrichtingsvoorstellen zullen worden gedaan. Na de zomer zal de raad hier verder over worden meegenomen.

- *De regionale Veranderagenda Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen*
  De landelijke commissie Toekomst Beschermd Wonen gaat in haar visie in hoofdlijn uit van zelfstandig wonen met de noodzakelijke begeleiding (en waar nodig bescherming en toezicht). Op dit moment wordt landelijk bezien op welke wijze deze visie kan worden voorzien van een passend financieringsmodel die de transformatie opgave stimuleert. Zwolle als centrumgemeente heeft samen met regiogemeenten afgelopen jaar gewerkt aan een veranderagenda maatschappelijke opvang / beschermd wonen evenals afspraken betreffende regionale samenwerking maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De Zwolse transformatienota sociaal domein sluit met name op het thema “Passend wonen met zorg” inhoudelijk aan bij de beweging die ook is ingezet met de voorbereiding van de regionale Veranderagenda Maatschappelijke opvang en Berschermd wonen. Planning is deze regionale veranderagenda in dezelfde periode aan de raad aan te bieden met de Zwolse transformatienota sociaal domein”.

- *Het Innovatieproces Jeugd*
  Eind januari is de raad geïnformeerd over het tot dan toe gelopen innovatieproces “Jeugd Zwolle in Beweging”. De afgelopen maanden is er door allerlei partners in de stad verder gewerkt aan het komen tot concrete ideeën voor de eerder benoemde 8 thema’s (zie Reisgids Innovatieproces Jeugd). Dit heeft, naast een actief netwerk van jongeren, professionals uit diverse velden en vrijwilligers, een vijftiental concrete ideeen voor innovatie binnen het jeugddomein opgeleverd. Een aantal zijn inmiddels wederom verder gedetailleerd en benoemd in deze nota. De overige ideeen worden aangehaakt bij bestaande ontwikkellijnen of wordt gezorgd voor een verdere doorstart.

- *Right to Challenge*
  Het Right to Challenge geeft burgers de (wettelijke) mogelijkheid taken en de bijbehorende middelen over te nemen. Vooralsnog wettelijk alleen vastgelegd in de Wmo en de Bibliotheekwet. In Zwolle is sinds vorig jaar het Right to Challenge opgenomen in de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2015. Vanwege de vele onduidelijkheden rond het Right to Challenge kiezen we voor een traject van “lerend ontwikkelen”. Aan de hand van concrete challenges uit de stad werken we aan vragen als vragen als: “wie mogen challencen?”, “wie beoordeelt er?” en “welke risico’s brengt dit met zich mee?”. De gedachte van Right to Challenge sluit aan bij de transformatie doelstellingen in het sociaal domein op het gebied van vernieuwing in financieringssystematiek en het geven van een rol aan Zwollenaren bij de uitvoering van de taken in het sociaal domein. Deze uitwerking wordt dan ook verbonden met de twee hoofdlijnen in het vervolgproces van de transformatie sociaal domein; contractering en gezamenlijkheid met de stad. De raad wordt via een aparte nota geïnformeerd over de aanpak van het Right to Challenge.

- *De regionale samenwerking*
  Regionale samenwerking binnen het sociaal domein is een relatieve lappendeken, of “niet congruent” zoals het ministerie van BZK dat noemt. Regionale samenwerking brengt veel meerwaarde zoals kennis bundeling en schaalvoordelen, ook naar aanbieders. Deze goed kunnen samenbrengen met lokale flexibiliteit en autonomie is de uitdaging in de komende jaren. De regionale samenwerking Jeugdhulp IJsselland is een belangrijke casus die in 2016 aan de orde komt. Deze samenwerking is vooreerst aangegaan voor twee jaren tot 1 januari 2017 en maakt heroverweging en besluitvorming op korte termijn noodzakelijk. De voorbereiding van dit proces is inmiddels gestart en kent als eerste stap een bestuurlijke en ambtelijke werkconferentie in begin mei. Na de zomer zullen voorstellen aan de raad gedaan worden hoe hier in de toekomst mee om te gaan.

5.2 Moties en toezeggingen

Middels deze nota hebben we een aantal moties en toezegging afgedaan.

- *Motie M-14: Bezuinigingen mét (ex) cliënten, mantelzorgers en hulpverleners*
  U heeft ons opgeroepen tot:
  Bij het voorbereiden van bezuinigings- en verandervoorstellen op het "sociaal domein breed" ook de ideeën te benutten van (ex)cliënten, mantelzorgers, hulpverleners en andere direct betrokkenen.

  Ons antwoord:
  De transformatienota omvat de bezuinigings- en verandervoorstellen voor het sociaal domein. De uitwerking van de vijf thema’s van de Transformatienota is tot stand gekomen met behulp van de kennis en ervaring van de wijkteams, de expertise van samenwerkende partijen zoals ketenpartners en contractanten in de regio en de stad, de participatieraad en diverse klankbord- en werkgroepen.

Hiermee is een heterogene afspiegeling gezocht van het “brede” sociaal domein. Door telkens relevante informatie op te halen bij betrokkenen uit het werkveld is de transformatieagenda te beschouwen als een co-creatie van het sociaal domein. Dit willen we ook in de verdere uitwerking continueren.

- *Motie M-23: Herindicatie bij langdurige of permanente zorg beperken (M-23)*

U heeft ons opgeroepen tot:
- Herindicatie bij langdurige of permanente zorg na maximaal vijf jaar afhankelijk van de situatie van de inwoner met behulp van een gesprek of volgens de gehele herindicatie procedure. Als de omstandigheden veranderd zijn en er andere vormen van zorg nodig zijn, moet er wel een herindicatie plaats vinden. De inwoner en professional hebben dan een meldingsplicht.
- In overleg te gaan met de inwoner en professionals als er getwijfeld wordt over de situatie van de inwoner.

Ons antwoord:
Het ondersteuningsplan is leidend voor de ondersteuning en de noodzaak van het inzetten van voorzieningen. Indicaties ofwel toekenningen voor (maatwerk of individuele) voorzieningen zijn een afgeleide van dit ondersteuningsplan. Het ondersteuningsplan wordt bijgesteld indien de situatie van de inwoner hierom vraagt hetgeen op dat moment ook gevolgen kan hebben voor de inzet van voorzieningen. Hiermee gaan wij steeds meer naar de werkwijze waarbij het in gesprek zijn over het ondersteuningsplan leidend is i.p.v. de vastgestelde toekenningstermijnen (pagina 19 van de Transformatienota).

- *Moties 11-1: Jeugdhulp randvoorwaarden transformatie*

U heeft ons opgeroepen tot:
De organisatorische randvoorwaarden om te komen tot optimale transformatie en samenwerking samen met betrokken partijen in de keten van Jeugd GGZ te bepalen en te borgen en de raad hierover in het tweede kwartaal van 2016 te informeren.

Ons antwoord:
We versterken de samenwerking tussen sociale wijkteams, huisartsen, jeugdgezondheidszorg en onderwijs rondom de toegang tot specialistische jeugdhulp zodanig dat kinderen en ouders een sneller en beter passend antwoord krijgen op hun ondersteuningsvraag. Normaliseren heeft daarbij altijd voorrang op medicaliseren, maar als medicaliseren toch nodig is doen we dat zo snel mogelijk. Dit betekent dat we gezin en jongere in staat stellen zelf oplossingen voor hun vraag te vinden, zo veel mogelijk in de eigen leefomgeving van een kind. Oplossingen houden we zo simpel mogelijk en – mede daardoor – betaalbaar. Bij het zoeken naar oplossingen worden alle belangen meegewogen. Daarvoor is zowel sociaalpedagogische als medische kennis nodig. Op grond van een brede beoordeling wordt een terecht wel of geen beroep op specialistische jeugdhulp gedaan. Per saldo wordt daarmee een besparing op de kosten van specialistische jeugdhulp gerealiseerd (pagina 26 van de Transformatienota).

- *Toezegging 85: Uitgangspunten innovatiebudget*

Toezegging: De wethouder zegt toe de raad te zullen informeren over de uitgangspunten van het innovatiebudget in een korte notitie.

Ons antwoord:
In hoofdstuk 4 van deze nota worden de uitgangspunten van het inovatiebudget toegelicht.

5.3 Vervolgproces transformatieagenda sociaal domein

De verschillende thema's hebben ieder een eigen vervolgproces. Wat betreft timing, niveau en stijl. Elk thema sluit ook aan bij al ingezette lijnen of mogelijkheden. Deze vervolgprocessen staan verwoord bij de thema's in hoofdstuk 3. Deze processen worden wel verbonden met twee hoofdlijnen die we aanhouden voor het vervolgproces van de transformatie sociaal domein: transformatie in contractering & financiering en het gezamenlijke proces met de stad.

1. *Contractering & financiering*
   Om transformatie ook daadwerkelijk vorm te geven is het nodig de doelen hiervan concreet te vertalen in de wijze waarop wij partners financieren. Sociaal domein breed wordt de discussie gevoerd over hoe financieringsmethodieken ondersteunend kunnen zijn aan transformatie, wat dit betekent voor onze huidige processen en of hier wellicht nieuwe methodieken voor nodig zijn.

2. *Gezamenlijk proces met Zwolle*
   De verantwoordelijkheid voor het transformatieproces ligt niet alleen bij de gemeente, maar ook bij de zorgaanbieders, de professionals, vrijwilligers en uiteraard inwoners zelf. Als we daadwerkelijke veranderingen willen aanbrengen kunnen en willen we dat niet zonder de inbreng en betrokkenheid van de vele partners in de stad. We willen aansluiten bij de aanwezige energie en ideeen in en de stad. Dit gezamenlijke proces willen we verder voortzetten en intensiveren. Belangrijk hierbij is dat we missie en mindset delen. Door middel van verschillende communicatie en ontmoetingsvormen met en tussen partijen in de stad zorgen we voor informatie, inspiratie en motivatie. Daarnaast kunnen de transformatiethema's alleen tot een echte goede concretisering en uitvoering komen als kennis van professionals, verantwoordelijkheid van een ieder en positieve energie gebundeld wordt. Hiervoor gaan we op innovatieve wijze werksessies organiseren en sluiten we aan bij vormen van ontmoeting die al bestaan.

Daarnaast faciliteren we innovatieve mogelijkheden door onder andere het innovatiebudget.

5.4 Communicatie met de raad

Wens van de raad is om te kijken naar mogelijke bundeling van notities die de raad ontvangt vanuit het sociaal domein. Daarnaast willen we de raad graag betrekken bij e informeren over de voortgang van de transformatie. Daarvoor doen we het volgende:

1. Er staan een aantal notities op de planning om voor de zomer aan de raad aan te bieden. Deze worden, wanneer mogelijk, in dezelfde periode van deze transformatienota aan de raad aangeboden:
    - Informatienota Right to Challenge
    - Beslisnota regionale Veranderagenda Maatschappelijke opvang & Beschermd wonen
2. Met de agendacommissie wordt gekeken naar de planning van de 2e helft van 2016 en bepaald hoe de onderwerpen die het komende half jaar gepland staan het beste kunnen worden gepresenteerd aan de raad.
3. Wij willen in gesprek met de raad cq agendacommissie om te komen tot een wijze en planning van betrekken en informeren van de raad over de voortgang van de transformatieagenda die aansluit op behoefte van zowel raad als college

6 Bijlagen

6.1 Motie M-14

6.2 Motie M-23

6.3 Motie M-11-1

GROENLINKS ChristenUnie Zwolle CDA ZWOLLE D66

Zwolle,
15 juni 2015

Motie

Bezuinigen mét (ex)cliënten, mantelzorgers en hulpverleners

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op **15 juni 2015**
gehoord de beraadslaging over **de perspectiefnota 2016-2019**

overwegende dat
- het college in de Perspectiefnota aangeeft voor de invulling van de voorgenomen bezuinigingen van € 6,5 mln. op het sociaal domein breed "intensief met partners in gesprek (te) gaan" (Bijlage 2, Bezuinigingen, pag. 22)
- de wethouder in het debat op 8 juni heeft aangegeven dat ook de input van de sociale wijkteams en de participatieraad wordt gebruikt

van oordeel dat
- het perspectief van (ex)cliënten, mantelzorgers, hulpverleners en andere betrokkenen, bij het verkennen van besparingsmogelijkheden niet mag ontbreken
- het van belang is om met hen in gesprek te gaan in een voor hen passende vorm en op een vertrouwde/veilige plek

roept het college op
bij het voorbereiden van bezuinigings- en verandervoorstellen op het 'sociaal domein breed' ook de ideeën te benutten van (ex)cliënten, mantelzorgers, hulpverleners en andere direct betrokkenen

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks	ChristenUnie	CDA	D66
Patrick Rijke	Wietse de Boer	Judith Compagner	Henk Schippers

Tegen: VVD en Fiachie Jurgens
Aangenomen 15-06-2015

Unaniem aangenomen

M-23

PvdA ChristenUnie Zwolle VVD Zwolle D66

Motie begroting 2016 Herindicatie bij langdurige of permanente zorg beperken

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015.
Gelezen hebbende de begroting 2016 en gehoord hebbende van inwoners dat er herindicatie van een tot drie jaar afgegeven wordt aan inwoners die langdurige of permanente zorg nodig hebben.

Overwegend dat

- er inwoners zijn die aandoeningen hebben die niet te genezen zijn en waarbij er bij herindicatie van langdurige zorg geen verbeteringen verwacht worden.
- Er voor deze mensen en hun naasten veel stress ontstaat door deze herindicatie, waarbij ze weten dat over een tot drie jaar ze weer met hetzelfde geconfronteerd worden.
- Er het gevaar bestaat dat deze mensen als ze geen herindicatie krijgen tussen wal en schip geraken
- We in de raad bij het bespreken van de beleidsplannen over het sociaal domein besloten hebben om niet bureaucratisch te zijn en zorg op maat te geven.
- Deze herindicaties met extra onnodige kosten gepaard gaan.

van mening dat

- We niet onnodig in situaties, waarbij de uitkomst van de herindicatie al duidelijk zal zijn in verband met de aandoening van de inwoner, onrust door herindicatie willen veroorzaken bij de inwoner en diens naasten.
- De professionals in staat zijn, om in te schatten of de inwoner dusdanig zal verbeteren of verslechteren in zijn toestand, dat herindicatie wel gerechtvaardigd is.
- We de afspraken van de raad over zorg op maat willen naleven.
- Geen extra kosten willen uitgeven aan her indicatie waarbij de uitslag al vast staat.
- We er altijd voor moeten blijven waken dat inwoners geen onnodige zorg consumeren en de gemeente dus ongewenste zorg blijft financieren.

vraagt het college om

- Herindicatie bij langdurige of permanente zorg na maximaal vijf jaar afhankelijk van de situatie van de inwoner met behulp van een gesprek of volgens de gehele herindicatie procedure. Als de omstandigheden veranderd zijn en er andere vormen van zorg nodig zijn, moet er wel een herindicatie plaats vinden. De inwoner en professional hebben dan een meldingsplicht.
- In overleg te gaan met de inwoner en professionals als er getwijfeld wordt over de situatie van de inwoner.

En gaat over tot de orde van de dag.

Birgit Michies- de Roos	Wietse de Boer	Johran Willegers	Henk Schippers
Partij van de Arbeid	ChristenUnie	VVD	D66

Met algemene stemmen aangenomen 13-11-15

Motie Jeugdhulp randvoorwaarden transformatie

Zwolle, 7 maart 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 7 maart 2016 gelezen hebbende de beslisnota Regionale Inkoop jeugdhulp 2016.

Constaterende dat

- Het doel van transformatie preventie van zware zorg is daar waar dat kan en kinderen vroegtijdig te helpen.
- Sommige kinderen enkelvoudige problematiek hebben, andere meervoudig.
- Sommige kinderen die de keten van Jeugd GGZ in gaan wel een medische aandoening hebben en andere misschien niet, maar wel andere problemen.
- Een deel van de transformatie mogelijk tot stand komt bij terugverwijzing naar de sociale wijkteams van kinderen die wel hulp nodig hebben, maar geen (of een lichte) medische aandoening en dat dit nog niet optimaal verloopt.

Van mening dat

- Kwaliteit leidend moet zijn.
- Het kind centraal moet staan.
- Het per kind verschillend is hoe hulp het beste georganiseerd kan worden (maatwerk).
- Transformatie in jeugd GGZ alleen tot stand kan komen als ook de organisatorische randvoorwaarden op orde zijn.

Roept het college op om:

- De organisatorische randvoorwaarden om te komen tot optimale transformatie en samenwerking samen met betrokken partijen in de keten van Jeugd GGZ te bepalen en te borgen en de raad hierover in het tweede kwartaal van 2016 te informeren.

Sonja Paauw	Thom van Campen	Judith Compagner	Eefke Meijerink
D66	VVD	CDA	Pvda

7-03-2016

Met algemene stemmen aangenomen

voorstel

Zwolle

Overdracht College-Raad

Datum 16 juni 2016

onderwerp	Reactie college van B&W op advies Participatieraad Transformatie Sociaal Domein
portefeuillehouder	
informant	Agterhuis, H (Henriëtte) 2622
eenheid/afdeling	Concernstaf CSADV

Voorgesteld besluit raad

bericht

Zwolle

Ontwikkeling
Maatschappelijke Ontwikkeling

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Participatieraad Zwolle
Mevr. Rabia Madarun

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon 14038
Em.de.Boer@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Uw kenmerk
Advies Participatieraad Zwolle “Transformatie in het sociaal domein – voortgang en aanpak”

Ons kenmerk

Behandeld door
Noortje de Boer - de Heer

Datum
14 juni 2016

Onderwerp

Beste Participatieraadleden,

Hartelijk dank voor uw advies op de nota “Transformatie in het sociaal domein – voortgang en aanpak” (hierna de nota). Wij zijn u erkentelijk voor de grondige benadering en zien uit naar het vervolgtraject.

Wij erkennen dat het betrekken van de Participatieraad bij de totstandkoming van de nota beter uitgevoerd had moeten worden. Voorafgaand aan besluitvorming in het college had de Participatieraad om advies gevraagd moeten worden in plaats van achteraf. Ook is de nota in zijn huidige vorm niet met partijen besproken, mede veroorzaakt door de grote tijdsdruk waaronder de nota tot stand is gekomen.

In deze brief geven we als college een eerste reactie op de hoofdlijnen van uw advies. Graag gaan wij zo spoedig mogelijk met u in overleg over de daadwerkelijke aanpak en planning van de uitvoering van de nota en uw rol daarin. Een gerichte en gestructureerde inzet, met een representatieve afspiegeling van Zwolse burgers is essentieel bij de uitwerking van de nota in uitvoeringsplannen. Graag trekken wij hierin samen op.

Algemeen:
U vraagt zich in uw beoordeling van de nota af of de transformatie daadwerkelijk plaatsvindt als de nota wordt uitgevoerd.
Ondanks dat er zoveel omgevingsfactoren van invloed zijn op het sociaal domein dat de exacte impact van de nota niet goed te voorspellen valt, is het ons doel dat de kernthema’s uit deze nota bijdragen aan de transformatie. Onze capaciteit wordt de komende maanden ingezet op het maken van een concreet uitvoeringsplan.

Burgerparticipatie:
Weldegelijk zijn in de nota signalen van inwoners, aanbieders, de gemeentelijke toegang en beleidsinzichten verwerkt. Deze input is geclusterd in 5 thema’s waarbij inspraak en advisering plaatsvond via adviesraden, werk- en klankbordgroepen en cliëntoverlegtafels. Op deze wijze hebben de themagroepen informatie opgehaald uit het werkveld door telkens contact te zoeken

en af te stemmen met professionals en inwoners.

Zo is het Innovatieproces Jeugd uitgevoerd met zo'n 80 enthousiaste Zwollenaren; jongeren, vrijwilligers, uitvoerende professionals en managers van JGZ, politie, Welzijn, jeugdzorgaanbieders, onderwijs, gemeente Zwolle, SWT, cliëntenraden en de Participatieraad. Uit dit traject is o.a. het thema "samenhang in de toegang" ontstaan en heeft een werkgroep van een aantal partners hier verder handen en voeten aan gegeven.

De transformatie is een doorlopend proces waarin we continu in gesprek zijn en blijven met betrokkenen. Formele mijlpalen waarbij uw advies wordt gevraagd blijven gehandhaafd, en borgen het formele adviestraject. Naast de bestaande werkwijze tussen Participatieraad en college zoeken we naar een werkwijze om de adviesfunctie van de Participatieraad optimaal te benutten.

Thema integrale aanpak:
Inwoners geven aan in individuele gesprekken en in participatiegremia, zoals de klankbordgroep jeugd en het regionale cliëntenplatform, dat ze in de huidige situatie te maken hebben met veel professionals. Het blijkt lastig kiezen uit de grote verscheidenheid aan aanbieders en er blijft weinig ruimte voor flexibiliteit. Zowel aanbieders als het sociaal wijkteam geven aan dat de huidige manier van contracteren en financiering niet goed aansluit bij de behoefte van inwoners. Bij aanbieders – zowel bij Wmo als Jeugd - en het sociaal wijkteam is draagvlak voor een andere manier van financiering. Daarom wordt in de nota resultaatbekostiging als financieringsmodel voorgesteld evenals de mogelijkheid tot integrale arrangementen. Hoe het proces te organiseren vanaf het moment waarop de burger zich meldt of wordt gemeld met een ondersteunings- en/of zorgvraag tot het bieden van passende ondersteuning en/of hulp is nu onderwerp van gesprek met aanbieders en de toegang.

Ondersteuning mantelzorgers:
Wij erkennen dat we veel vragen van mantelzorgers en vrijwilligers en zijn, met u, van mening dat het uitbreiden van de inzet van mantelzorgers alleen realistisch is als goed gekeken wordt naar de belastbaarheid en draagkracht van mantelzorgers. Ondersteuning proberen wij zo goed mogelijk vorm te geven waarbij het accent ligt op een betere samenwerking tussen cliënt, mantelzorger en professionele zorg. Daarnaast dient de ondersteuning tegemoet te komen aan de behoefte van mantelzorgers aan erkenning, waardering en ondersteuning.

Bezuinigingen:
U vraagt terecht om balans tussen bezuinigingen en transformatie/innovatie. Wij werken met krimpende budgetten wat ons noodzaakt nog efficiënter de beschikbare middelen in te zetten. Wij zien ook dat bezuinigingen de transformatie urgent maken vanwege het gezamenlijke besef dat het anders moet.

Jeugd:
U adviseert om het thema Jeugd overzichtelijker te maken door het te bundelen. Ons belang is een beleidsterrein als jeugd niet af te scheiden door dit als één thema te presenteren. Juist geïntegreerd in alle themaonderdelen wordt ontschotting en transformatie bevorderd.

Opbouw/Taal:

Ons kenmerk

Datum 5 april 2016

Uw advies om in het vervolg andere taal te gebruiken nemen wij ter harte. Over hoe we dit kunnen uitvoeren wisselen we nog met u over van gedachten. In de uitvoeringsplannen houden wij explicieter rekening met de diversiteit van de Zwolse inwoners.

Evaluaties met als uitgangspunt inwoners:
Wij evalueren telkens vanuit inwonerperspectief en betrekken u bij het opstellen van evaluaties. Doel is het geleerde te verwerken in nieuw beleid en uitvoering.

Inhoudelijk:
Pagina 2 t/m 5 van uw advies gaat inhoudelijk in op de diverse onderdelen van de nota. Zoals onlangs met u besproken, kiezen we samen een vorm waarin alle inhoudelijke adviezen, vragen en reacties aan bod kunnen/zullen komen (en worden voorzien van een passende respons).

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris a.i

Participatieraad Zwolle

Aan het College van Burgemeester en wethouders
van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 6 juni 2016

Betreft: Advies Participatieraad Zwolle “Transformatie in het sociaal domein – voortgang en aanpak”

Geacht College,

U heeft ons, in onze hoedanigheid als adviesorgaan van uw College, gevraagd een advies uit te brengen over de nota “Transformatie in het sociaal domein – voortgang en aanpak”.
Aan dit verzoek voldoen wij graag.

Algemene opmerkingen

Alvorens specifiek op de nota in te gaan, maakt de Participatieraad graag enkele algemene opmerkingen.

De leidende vragen voor de Participatieraad bij het opstellen van dit advies waren of er voldoende transformatie ‘in de nota zit’. Gaat, als deze nota tot uitvoering komt, de transformatie daadwerkelijk plaatsvinden?

<u>Algemeen</u>

De Participatieraad is ontstemd dat bij een nota die moet aanzetten tot transformatie in het sociaal domein geen burgers, cliënten en cliëntenorganisaties en mantelzorgers betrokken zijn. Hoewel u burgerparticipatie hoog in het vaandel heeft staan, is hier bij de voorbereiding en het opstellen van deze nota volledig aan voorbij gegaan. Transformeren begint met het betrekken van alle betrokken partijen en zeker ook de inwoners die het aangaat. We hadden graag gezien dat u vooraf burgerparticipatie gericht ingezet had en dat de nota daarmee doorspekt was. Een eerste duidelijke stap op weg naar transformatie.

U benadrukt sterk mogelijke (komende) bezuinigingen. Er zit een tegenstrijdigheid tussen bezuinigingen enerzijds en transformatie en innovatie anderzijds. We vragen u aandacht te besteden aan het in balans brengen van beide aspecten en duidelijk te maken wat u wilt bereiken en hoe u dit wilt doen (bezuiniging of transformatie).

Aan het thema jeugd wordt, verspreid door de nota, disproportioneel veel aandacht besteed, zonder duidelijke visie op transformatie daarin. We adviseren u dit thema in één hoofdstuk overzichtelijk bij elkaar te zetten.

In de nota zitten veel herhalingen en er worden veel woorden gebruikt. Het kan naar ons inzicht meer *to the point* wat ook de leesbaarheid van de nota ten goede komt.
En hoewel de opbouw van elk hoofdstuk min of meer dezelfde is, verschilt de stijl en de invalshoek van waaruit elk hoofdstuk geschreven wordt.

Sowieso is het nodig, op het moment dat de inwoners van Zwolle geïnformeerd en/of betrokken worden, andere taal te gebruiken. We adviseren u een goed communicatietraject op te zetten.

Komt er een Uitvoeringsplan bij de nota en zo ja, wanneer? Hoe en wanneer worden inwoners van Zwolle betrokken? De Participatieraad wil u daarover graag adviseren.

Het verdient aanbeveling in de nota meer rekening te houden met de diversiteit en de achtergrond van mensen, zoals vluchtelingen, statushouders en mensen met een niet Westerse achtergrond.

In de nota noemt u dat er verschillende evaluaties gaan plaatsvinden. Zijn inwoners daarin het uitgangspunt? We vinden die evaluaties bij de transformatie van belang, vooral om er van te leren.

Participatieraad Zwolle

Inhoudelijk

Pagina 3, hoofdstuk 1, Algemeen.
De inleiding is sterk gericht op gemeentelijke financiën. We missen de context waar de inwoner van Zwolle verder mee te maken heeft zoals de Zorgverzekeringswet en andere regelingen.
Ook missen we in de inleiding een doorkijk naar de ontwikkelingen over tien jaar. Hoeveel mensen hebben dan behoefte aan de voorzieningen in het sociale domein? De combinatie van demografische gegevens en cijfers over het zorggebruik levert hier inzicht. We maken deze opmerking omdat uw insteek (vooral) een financiële is en gericht op de korte termijn.

In de inleiding schrijft u: "Transformatie is een complex proces en een van de lange adem." We erkennen dit maar wijzen u erop dat deze zin het gevaar in zich bergt dat zaken vooruit geschoven worden. We adviseren u in een stappenplan aan te geven wat de stappen zijn die u gaat zetten en welke concrete resultaten u wanneer wilt boeken.

Op pagina 4, 2de zin, schrijft u: "De opgave in het sociaal domein kan niet zonder samenwerking en integratie worden opgepakt." Wat bedoelt u hier met het woord integratie?

In de tweede paragraaf spreekt u over veranderingen in het bestaande aanbod zorg en ondersteuning voor inwoners. Welke veranderingen zijn dit en wie veroorzaakt ze?
We ondersteunen uw opvatting (laatste zin van de paragraaf) dat een welzijnsinstelling soms net zo goed als een zorginstelling de opvang kan bieden die nodig is. We adviseren u dit dan helder te verwoorden.

In de derde alinea lezen we dat u stuurt op een zorgvuldige overdracht en behoud van werkgelegenheid terwijl er meer gewerkt gaat worden met vrijwilligers. Hier zit een dubbele boodschap in met een ambitie die naar onze overtuiging niet overeind kan blijven. Het moet goedkoper, met minder mensen, met meer vrijwilligers maar laagdrempeliger gaat niet samen met behoud van werkgelegenheid. Die dubbele boodschappen zitten er teveel in de nota. *If you wonna make an omelette, you gotta break some eggs.* .
We vragen u een stevige keuze te maken: of transformatie of behoud van werkgelegenheid.

We lezen in de laatste paragraaf dat de bezuinigingen leidend zijn, dat u deze niet wilt doorvoeren in het tempo dat u landelijk wordt opgelegd maar een buffer hanteert voor een zachtere landing. Wij adviseren u dit helderder, zonder omhaal van woorden en minder omfloerst, te omschrijven. Betrek ook inwoners bij keuzes die hierin gemaakt kunnen/moeten worden.

We adviseren u (pagina 5) de resultaten van de evaluaties meer als uitgangspunt te gebruiken bij de uitvoering van de transformatie.

In de laatste alinea schrijft u over de voordelen – en knelpunten - van regionale samenwerking. Laat de praktijk niet vooral zien dat regionale samenwerking op sommige terreinen voor gemeenten eerder belemmerend werkt bij lokale vernieuwing en lokale transformatie en bureaucratisering in de hand werkt? Als voorbeeld noemen we hier de regionale inkoop jeugdzorg.

Op pagina 7, onderaan, schrijft u dat op basis van een (inhoudelijke) beoordeling blijkt dat het financieel verloop de komende jaren te risicovol en te ingrijpend is om tot innovatie en transformatie te komen. De Participatieraad vindt dit, in een nota die over transformatie gaat, een verstrekkende constatering. Wat gaat uw College doen om toch creatief en innoverend aan de slag te gaan? En hoe laat u inwoners en bedrijven daarbij meedenken?

De tweede (volledige) alinea op pagina 8 lezen wij zo: We moeten meer mensen vanuit de bijstand aan het werk krijgen anders loopt het financieel klem. Klopt onze interpretatie? Zo ja, dan adviseren wij u het ook zo helder te verwoorden. En hoe gaat u het aanpakken om meer mensen aan het werk te krijgen?

Op pagina 9, hoofdstuk 2 Gezette stappen in 2015 en 2016, schrijft uw College meer van de achterkant (maatwerkvoorzieningen) naar de voorkant te willen. Wat is daarbij de verhouding vrijwilligerswerk / werk en dagbesteding / werk? Gaat u ook betere, consequentere afspraken opstellen zodat mensen die in de bijstand zitten makkelijker vrijwilligerswerk kunnen gaan doen?
Wij vinden vrijwilligerswerk een prima instrument om iemand (mede) te helpen arbeidsfit te worden. Beschikt uw College over programma's daarvoor?

Passen de effecten van trajectfinanciering bij de transformatie die u nastreeft (pagina 9, laatste paragraaf)? Het komt de Participatieraad voor dat de trajecten teveel aanbodgestuurd zijn zonder een afspraak over de te bereiken doelen. Cliënten moeten niet slechts een keuze hebben uit pakket A, pakket B of pakket C, maar zelf het pakket dat bij hen past kunnen samenstellen. Er is te weinig keuze, te weinig aanbod in wat burgers nodig hebben. Wij adviseren u een traject per cliënt af te spreken en arrangementen met de cliënten te maken, eventueel in de vorm van een cafetariamodel. Tevens adviseren we u dit duidelijker in de aanbestedingscriteria op te nemen.
Een voorwaarde hiervoor is niet alleen scholing en coaching van medewerkers, maar ook een kanteling binnen de organisaties en een omslag in mentaliteit. Medewerkers zijn niet geschoold, ervaren of bedreven om hierover in gesprek te gaan met cliënten. We adviseren u hier afspraken met de aanbieders over te maken.

Op pagina 10 lezen we dat de tariefskorting dagbesteding voor inwoners weinig gevolgen heeft gehad. Cliënten geven bij ons andere signalen af: er is minder diversiteit in het aanbod en de groepen zijn groter geworden. Ook wordt er niet altijd samen met de cliënt een plan van aanpak opgesteld en te behalen doelen bepaald. Cliënten moeten te vaak genoegen nemen met het bestaande aanbod. Hier kan innovatie leiden tot transformatie.

De aanbesteding van het collectief WMO vervoer heeft tot een prijsvoordeel geleid. Is dit gepaard gegaan met behoud van kwaliteit of zelfs verbetering van de kwaliteit voor de Zwolse inwoners? En maakt het meer participeren mogelijk? Op tijd ergens zijn voor een afspraak is nodig om voluit mee te kunnen doen in deze samenleving.

Ten aanzien van Jeugdhulp constateren we dat door de gezamenlijke inkoop en de vorm van inkoop het inzetten op uitgangspunten als eigen regie en eigen kracht, preventie en ‘1 gezin, 1 begeleider, 1 plan’ geblokkeerd is. Werken aan transformatie betekent werken aan andere vormen van inkoop. Wil de transformatie Jeugdhulp slagen dan moeten de uitgangspunten leidend zijn bij de inkoop.

In de tweede alinea van paragraaf 2.2. staat de zin: Om per 2015 de toegang tot de jeugdhulp voor jongeren en ouders beschikbaar te houden is het sociaal wijkteam opgericht. We verzoeken u aan te vullen dat het sociaal wijkteam meer functies kent.

In de derde paragraaf lezen we dat de “Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp” afzonderlijk aan de raad wordt voorgelegd. Kunt u aangeven wanneer u de Participatieraad voor deze nota advies gaat vragen?

Wij adviseren u de Arbeid en Kansen-training (bladzijde 12) te evalueren. Hoe tevreden zijn deelnemers? Heeft het hen geholpen om aan werk te komen? Wat zijn de effecten? Wat is de uitstroom naar regulier werk?
De cliënt moet voorop staan, niet de targets die consulenten moeten halen.

Met welke publiek-private partners werkt u samen om meer mensen uit te laten stromen uit de bijstand?
Wat doet de gemeente zelf om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen?

Op bladzijde 13 constateert u dat het financieel uitgangspunt voor re-integratie minder rooskleurig is. Wij adviseren u op te nemen wat de plannen voor de toekomst zijn. Wat is de inzet die u gaat plegen? Welke aanpak staat u voor?

Atlas heeft in een onderzoek geconcludeerd dat de kansen op de arbeidsmarkt voor de lager opgeleiden onder de bijstandsgerechtigden klein zijn. Wat betekent dit voor deze doelgroep? Gaat u vooral inzetten op mensen die kansrijk zijn ten aanzien van uitstroom?

De Participatieraad kan zich vinden in de uitgangspunten die u op pagina 15 noemt, zoals iedereen doet mee, richten op preventie en inzetten van informele ondersteuning.

Wij juichen het toe dat u bij Bruggenbouwers (pagina 16) ervaringsdeskundigen inzet. Wij adviseren u ervaringsdeskundigheid breder en vaker in te zetten dan nu het geval is. Ervaringsdeskundigen moeten een gelijkwaardige rol hebben binnen een sociaal wijkteam of ondersteuningsteam.

Er wordt in de nota sterk geleund op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers. Is het gericht inzetten op het uitbreiden van inzet mantelzorgers wel realistisch? Uit recente onderzoeken komt vooral het beeld naar voren dat zij chronisch overbelast zijn. Wij adviseren u eerst in te zetten op adequate ondersteuning waardoor zij het langer vol houden. Wij adviseren u in de nota op te nemen dat u van professionals verwacht efficiënt met vrijwilligers en mantelzorgers samen te werken met, indien nodig, op- en afschaling. Samenwerking tussen deze partijen beschouwen wij als innovatie en transformatie.
Daarnaast adviseren wij u ook hier meer gebruik te maken van ervaringsdeskundigen en van aanbod dat er al is bij

patiënten-/cliëntenorganisaties (bijvoorbeeld cursussen voor partners van).

Bij schuldenproblematiek onderschrijven we de noodzaak meer in te zetten op preventie. Vanuit de klankbordgroep Participatie en Inkomen bereiken ons signalen dat mensen met schulden niet geholpen worden omdat hun problematiek nog niet ernstig genoeg is. We vinden dit een slechte ontwikkeling.

Bij de Innovatieprojecten Jeugd plaatsen we opnieuw de opmerking dat uw ideeën gevolgen hebben voor de werkgelegenheid bij jeugdzorginstellingen. We verzoeken u achter uw keuzes te staan en naar alle partijen helder te zijn over de consequenties van uw keuzes.

U schrijft zorgorganisaties te wijzen op hun verantwoordelijkheid richting mantelzorgers. We adviseren u dit op te nemen in de aanbestedingscriteria.

Bij paragraaf 3.2 wijzen we op het grote belang van het integrale ondersteuningsplan. Wat de Participatieraad betreft mag dit veel meer aandacht krijgen.

We constateren op pagina 19, bij spoor 1, Optimaliseren ondersteuningsplannen sociale wijkteams, dat daar veel partijen bij betrokken worden behalve cliënten. Hetzelfde geldt voor de andere sporen.
De Participatieraad is van mening dat wanneer bij de transformatie de partij vergeten wordt waarvoor het bedoeld is, dit plan gedoemd is te mislukken.

Wij vragen u partijen uit te dagen nu echt werk te gaan maken van ‘Eén gezin, één begeleider, één plan’ (pagina 20, spoor 3).

Op pagina 21 lezen we dat de regio een herijking van de visie op Jeugdhulp en de huidige uitgangspunten voor regionale samenwerking uitvoert. We vragen ons af hoe zich dit verhoudt met de transformatie die u tegelijkertijd als gemeente lokaal uitvoert.

Meteen daarna schrijft u: “Een andere manier van contracteren kan er toe leiden dat sommige aanbieders te maken krijgen met een omzetdaling en als gevolg daarvan met dreigend continuïteitsverlies.”
Ook hier kunnen we als Participatieraad niet anders concluderen dan dat dit nu eenmaal inherent is aan het transformatieproces.

De planning regionale inkoop Jeugdhulp (pagina 22) vinden we een vreemde eend in de bijt in een nota over transformatie. We adviseren u deze op te nemen in een bijlage.
Relevanter is of het inkoopproces zelf verandert. We adviseren u er voor te zorgen dat in de inkoop innovatiestimulansen zitten en dat de ondersteuningsbehoefte van de cliënt uitgangspunt is . Kunt u dit toezeggen?

Bij de planning Wmo adviseren we u inwoners te betrekken bij de nieuwe integrale arrangementen. Het is nu nog te sterk aanbodgericht vanuit de aanbieders.
U stelt dat aanbieders alle diensten aan moeten kunnen bieden. Wij betwijfelen sterk of dat is wat cliënten nodig hebben. Soms is specialistische ondersteuning effectiever, doelgerichter en efficiënter.

Bij de monitoringsfase missen we de Participatieraad. In het continue proces van evalueren worden we graag betrokken.

Op bladzijde 23, paragraaf 3.3, Passend wonen met zorg, missen we de levensloopbestendige en makkelijk aanpasbare woningen. We adviseren u innovatieve ideeën en woningbouwinitiatieven van inwoners zelf te omarmen, zoals de zogenoemde ‘Krasse Knarren Hof’.

Wat bedoelt u op pagina 24 met de zin: “Continuïteit van ondersteuning is belangrijk en ongewenste frictiekosten moeten worden voorkomen.”

Op pagina 25 lezen we dat voor de zomer het Zwolse “Wmo”-samenwerkingsconvenant met de Zwolse corporaties wordt geëvalueerd. We verzoeken u ons deze evaluatie te doen toekomen.

Voor ‘Zo licht als kan, zo zwaar als nodig’ is een absolute voorwaarde dat de toegang goed en snel is (pagina 26).

Op pagina 29 missen we een nieuwe manier van netwerken van de gemeente waarin de werkgevers, en cliënten, op

basis van gelijkwaardigheid betrokken worden.

Bij de begeleiding naar de arbeidsmarkt (pagina 30) adviseren we u maatwerk te leveren en mensen die dat willen zelf de regie in handen te laten nemen.
Overigens adviseren we u voor deze pagina en de pagina's 29 en 31 het aanbod en de plannen (onder het kopje Kansen) beter te structuren.

Op pagina 31 (Dilemma's) lezen we dat u de Zwolle Werkt Intensief aanpak wilt afbouwen terwijl deze effectief is gebleken. De Participatieraad heeft hierbij als vraag waaruit blijkt dat deze aanpak effectief is. Als de aanpak effectief is, waarom stopt u er dan mee? Meer algemeen adviseren we u te zoeken naar meer duurzame oplossingen.

Het beschikbaar stellen van een innovatiebudget vinden we als Participatieraad een goed idee (pagina 33, Hoofdstuk 4, Innovatiebudget). In de hele nota lezen we dat u maatwerk gaat leveren. Voor een budget dat maatwerk moet leveren, vinden we de hoogte ervan – afgezet tegen het totale budget - echter karig. We stellen voor om voor elke cliënt een innovatiebudget in te zetten als daardoor het ondersteuningsplan beter uitgevoerd kan worden. We adviseren u om te focussen op het daadwerkelijk implementeren van goede praktijken die vanuit het Innovatiebudget ontwikkeld zijn.
Ook vragen we u het beschikbaar zijn van een Innovatiebudget al in de inleiding te noemen.

In motie M-14 (pagina 37) lezen we dat uw College wordt opgeroepen om bij het voorbereiden van bezuinigings- en verandervoorstellen op het "sociaal domein breed" ook de ideeën te benutten van (ex)cliënten, mantelzorgers, hulpverleners en andere direct betrokkenen.
We vinden het teleurstellend te constateren dat de uitwerking van motie 14 niet terug te vinden is in de Transformatie nota. Inwoners van Zwolle (ex-cliënten en mantelzorgers) staan in deze nota niet centraal.

Ook de consequenties van een uitwerking van motie M-23 – het leidend zijn van het ondersteuningsplan en het in gesprek zijn over het ondersteuningsplan - zien we onvoldoende terug in deze nota.

Ook bij de uitwerking van Motie 11-1 hebben wij de vraag of inwoners van Zwolle daarbij wel betrokken zijn.

We constateerden in het begin van dit advies al dat de inwoners van Zwolle onvoldoende betrokken zijn bij de totstandkoming van deze nota. We adviseren u dan ook bij het vervolgproces (bladzijde 39) de inwoners intensief te betrekken.
We vinden het opmerkelijk dat van zo'n belangrijke nota de uitgangspunten niet zijn besproken met cliënten.

Mocht u een mondelinge toelichting willen bij dit advies dan zijn wij daar uiteraard graag toe bereid.

Hoogachtend,

Mevrouw Rabia Madarun
Voorzitter Participatieraad Zwolle

Zwolsche Athletische Club

Gemeente Zwolle
t.a.v. de Gemeenteraad
Grote Kerkplein 15
8011 Zwolle

Zwolle, 30 juni 2016

Geachte raadsleden,

Naar aanleiding van de inspreekronde van maandag 6 juni, ontvangt u namens ZAC aanvullende informatie.

De Zwolsche Athletische Club, de vereniging die sinds 1893 een belangrijk onderdeel is van de Zwolse samenleving en sinds 1996 is gehuisvest op het Jo van Marle sportpark in Zwolle Zuid. Toen de ZAC verhuisde naar het Jo van Marle sportpark had zij amper 250 leden. Nu, in 2016, is de ZAC met ruim 1000 leden, waarvan bijna 800 voetballende leden, diep geworteld in de wijk en heeft de club een grote maatschappelijke functie. De meeste spelers van ons 1e elftal begonnen hun kunsten al te vertonen in de F-jes op het zelfde sportpark. ZAC weet mensen te binden. Dat is belangrijk voor een goed functionerende vereniging: ZAC heeft maar liefst 450 vrijwilligers die zorgen dat het lidmaatschap betaalbaar blijft.

Dit succes heeft ook een keerzijde. De velden staan onder druk en worden teveel gebruikt. De grasvelden kunnen het aantal uren benodigd voor wedstrijden en trainingen niet aan. Met hogere wiskunde door onze wedstrijdsecretaris hebben wij afgelopen seizoen bijna alle wedstrijden door het maximaal gebruiken van de inhaalmomenten kunnen spelen. Helaas geldt dat niet voor trainingen: wegens weersomstandigheden afgelaste trainingen kunnen niet worden ingehaald. Daarnaast zijn veel afgelaste wedstrijden verschoven naar doordeweekse avonden, ook weer ten koste van trainingen. Dit alles zorgt voor een verminderde kwaliteit van de opleidingen.

De aanvraag van ZAC voor het ombouwen van een grasveld naar een kunstgrasveld komt dus niet alleen voort uit de situatie dat er blijkbaar op dit moment incidenteel geld beschikbaar is om te investeren in Zwolse projecten. De problematiek rondom de benutting van ons sportpark zoals hierboven geschetst is genoegzaam bekend bij de gemeente en wordt ook onderkend. Gesprekken hierover lopen al langere tijd, waarbij zowel de gemeente als ZAC constructief op zoek zijn naar oplossingen.

ZAC heeft reeds allerlei maatregelen genomen om te trachten de problematiek het hoofd te bieden.

Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- Het verplaatsen van de F-League naar de vrijdagavond, om ruimte te maken op zaterdagochtend.
- Het in eigen beheer en op eigen kosten bouwen van 2 extra kleedkamers.
- Het schrappen van een 2e training voor recreatieteams.
- Het invoeren van een ledenregulatie voor nieuwe aanmeldingen.
- Het actief benaderen van seniorenrecreanten om op de zondag te gaan spelen.
- Samenwerking aangegaan op het gebied van vrouwenvoetbal met de Zwolsche Boys, zodat de wedstrijden van het damesvoetbal kunnen worden gespeeld op de velden van Zwolsche Boys.
- Het samenwerken met Zwolsche Boys zodat er wedstrijden kunnen worden ingepland op de velden van de Zwolsche Boys.
- Het omplannen van competitiewedstrijden, zodat deze niet “thuis” maar “uit” worden gespeeld.
- Het aanbieden van trainingen in carrouselvorm, zodat meerdere elftallen gelijktijdig gebruik kunnen maken van de velden.

De problematiek kent een kwalitatieve en een kwantitatieve kant.

Voor wat betreft het kwantitatieve aspect is het zo dat we samen met Zwolse Boys proberen om het sportpark zo optimaal mogelijk te benutten. Dit geldt zowel voor de wedstrijden op de speeldagen als voor de doordeweekse trainingen. We hebben hier belangrijke stappen gezet, waarbij de gemeente en ZAC inzetten op een centrale wedstrijdplanning voor het Jo van Marle sportpark, zodat een optimaal gebruik van het sportpark gewaarborgd wordt. Voor trainingen is de zaak lastiger omdat de maximale capaciteit al optimaal is benut.

Voor wat betreft het kwalitatieve aspect van onze velden biedt dit geen oplossing. Onder ons hoofdveld en onder veld 3 blijkt een niet meer goed functionerend drainagesysteem te liggen. Hierdoor zijn de velden veel te vaak onbespeelbaar. Het probleem lijkt ieder jaar erger te worden. Afgelopen seizoen is het hoofdveld ruim 3 maanden niet bespeelbaar geweest omdat het regenwater niet wegliep

Ook ons veld 3 (een wedstrijd / trainingsveld) is beperkt geschikt voor wedstrijden en trainingen in de periode oktober tot april. Door overbelasting en kwaliteitsproblemen (versterken elkaar!) kan er op dit veld in genoemde periode niet of nauwelijks worden getraind. Afgelopen seizoen kon dit veld helemaal niet worden gebruikt tussen december en eind maart. In de planning zouden we rond de 900 uren gebruik moeten maken van dit veld! In de verhuurvoorwaarden met de gemeente wordt uitgegaan van 300 uur.

Groot onderhoud van beide grasvelden is dus vereist. Het gaat hierbij om substantieel geld als de kwaliteit op het vereiste niveau moet worden gebracht.

Met de aanleg van kunstgras op het hoofdveld verdubbelen we dus onze trainingscapaciteit en zijn we ook in staat om doordeweekse wedstrijden en inhaal wedstrijden te laten spelen zonder dat er weer trainingen moeten worden afgelast. Het afgelasten van wedstrijden en trainingen betreft overigens te vaak de lagere teams, aangezien de KNVB altijd voorrang laat geven aan selectieteams.

Al met al hebben we een bewogen seizoen achter de rug met veel terechte kritiek van met name onze lagere elftallen. Dit gaat ten koste van de breedtesport en zal tot gevolg hebben/heeft tot gevolg dat er leden stoppen met sporten.

Resumerend willen we stellen dat met de aanleg van een extra kunstgrasveld (ter vervanging van een grasveld) en een integrale planning van het Jo van Marle Sportpark zowel kwalitatief als kwantitatief de veldenproblematiek op het Jo van Marle Sportpark wordt opgelost. De beter gegarandeerde bespeelbaarheid zorgt er voor dat de benodigde wedstrijden en trainingen binnen de accommodatie van het sportpark kunnen worden uitgevoerd.

ZAC is meer dan bereid haar steentje hier aan bij te dragen. Bij de aanleg kunnen vrijwilligers ondersteunen en toekomstig onderhoud kan, in overleg met de gemeente, in eigen beheer worden gedaan. Samen maken wij de stad. Samen maken wij de wijk.

Namens alle leden van ZAC hopen wij op uw steun! Mocht u nog vragen hebben of nadere informatie wensen, dan kunt u ons te allen tijde bereiken.

Met vriendelijke groet,

Jan Dobben

Voorzitter ZAC
bestuur@zac.nl

Remco Voorhorst

Bestuurslid ZAC
06-51510635

Algemene beschouwingen Voorjaarsstukken
De voorjaarstukken bestaan globaal uit de Jaarstukken (verleden), Beleidsrapportage (heden) en de Perspectiefnota (toekomst). In overleg met het presidium is de wijze van raadsbehandeling van de voorjaarsstukken bepaald. Afgesproken is dat er op twee momenten een debat zal plaatsvinden. Op 13 juni heeft reeds een debat plaatsgevonden over de Jaarstukken, de Beleidsrapportage en de Meerjaren prognose Vastgoed (MPV). Op 20 juni debatteert de raad over de Perspectiefnota 2017-2020.
Met de Perspectiefnota wordt inhoudelijk en financieel een aantal jaren vooruit gekeken. Onderdeel van de Perspectiefnota is de nota 'Transformatie in het sociaal domein'.

De fractievoorzitters spreken hun algemene beschouwing uit. De 9 uitgesproken algemene beschouwingen zijn in Ibabs aan de agenda toegevoegd. Tijdens deze algemene beschouwingen wordt o.a. ingegaan op het sociaal domein, de transformatie ervan, de groeiende tweedeling in Zwolle, de kloof tussen burger en politiek, communicatie en inspraak en de veranderende burger.

Reactie van het college op algemene beschouwingen
Het college refereert in haar reactie op de algemene beschouwingen aan enkele reeds eerder gedane toezeggingen (o.a. het binnenkort verschijnen van de onderwijsagenda, het betrekken van de raad bij de doorontwikkeling van de sociale wijkteams).
Veel aangestipte punten vanuit de raad zijn reeds onderdeel van beleid of van voorgenomen beleid, zoals verwoord in de Perspectiefnota.
Het onderwerp Armoede en Schuldenproblematiek is een groot en belangrijk onderwerp. Het college wacht met spanning het rapport van de Rekenkamercommissie over de gemeentelijke schulddienstverlening af en wil aan de hand daarvan bezien wat er bijgesteld of veranderd moet worden.
Het college zegt toe in gesprek te gaan met wijkcentra, maar ook met andere (en gemeentelijke) accommodaties in wijken, over de mogelijkheid gratis ruimte beschikbaar te stellen voor scholing van vluchtelingen en integratie in wijken.
Verder zegt het college toe in gesprek te gaan met de woningbouwcorporaties over het inzetten van meer energiecoaches en zal zij het onderwerp centrale thermostaten aankaarten.
Voor de verdere inhoud van de reacties van de collegeleden wordt verwezen naar het videoverslag.

Tweede termijn raad met eventueel aankondiging van moties en amendementen
De fractievoorzitters kondigen aan dat er m.b.t. diverse onderwerpen moties en amendementen worden voorbereid. De voorzitter wijst er op dat deze moties en amendementen uiterlijk 29 juni, 9.00 uur moeten zijn ingediend. Besluitvorming over de Voorjaarsstukken en de in te dienen moties en amendementen vindt plaats op maandag 4 juli, 19.30 uur.

AMENDEMENT

Betreft: Schrappen OZB-compensatie

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.

Aan de orde: Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:
- De voorgestelde OZB-compensatie zelfs volgens coalitiepartijen geen serieus materieel belang heeft en uitsluitend bedoeld is om coalitieafspraken uit te voeren
- Er tegelijkertijd met deze compensatie nog altijd een grote bezuinigingsoperatie bezig is, waarvan de gevolgen dagelijks vele Zwollenaren raken
- Het verlagen van de OZB een degressief effect heeft op het Zwolse belastingbeleid en daarmee dus hogere inkomens relatief zal bevoordelen; dat dit ook expliciet de bedoeling is van deze maatregel

Van mening dat:
- Besluiten van de Zwolse gemeenteraad zouden moeten worden genomen op grond van rationele afweging van de belangen van de stad, niet van belangen van coalitiepartijen
- Dat het geen pas geeft de Zwolse OZB-belastingen te gebruiken voor symboolpolitiek
- Dat het onredelijk en onwenselijk is om in bezuinigingstijd en in tijd van groeiende tweedeling een maatregel te nemen die –al is het symbolisch- de hogere inkomens van de stad bevoordeeld en de inkomsten van de gemeente structureel negatief beïnvloedt.

De Zwolse raad spreekt uit:
- Beslispunt 5 te schrappen

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Frank Futselaar

GroenLinks
Patrick Rijke

GROENLINKS

Amendement Hoorzitting transformatienota

Zwolle, 4 juli 2016
Onderwerp: **besluitvorming over de inhoud van de transformatienota**

Gelezen de **beslisnota Perspectiefnota 2017-2020**

overwegend dat
- met de Transformatienota belangrijke veranderingen op het gebied van het brede sociale domein in gang worden gezet
- tijdens de debatten over de Perspectiefnota slechts in beperkte mate aandacht is besteed aan de veelheid aan ideeën, plannen en voorstellen uit de Transformatienota
- er nog diverse stukken zijn aangekondigd (o.a. over de wijkteams, de inclusieve arbeidsmarkt, het right to challenge)

van mening dat
- een dergelijke nota een volledige raadsbehandeling verdient: informatieronde, debatronde, besluitvorming
- de veranderingen op het sociaal domein in samenhang dienen te worden besproken

van plan
- na de zomer een hoorzitting te organiseren waarvoor allerlei betrokken partijen, organisaties en inwoners worden uitgenodigd
- de opbrengst van de gesprekken die raadsleden voeren in het kader van de *Democratic Challenge* "De cliënt centraal", in te brengen bij de bespreking van de transformatieplannen

stellen wij de raad voor het voorstel als volgt te wijzigen:

beslispunt 2 te schrappen

Namens fractie GroenLinks
Patrick Rijke

AMENDEMENT

Betreft: Diensten in en aan huis

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016

Constaterende dat:
- in de transformatie sociaal domein, bijlage bij de stukken met betrekking tot de perspectiefnota op pagina 19/20 staat 'Daarnaast willen we dat aanbieders DIAH alle trajecten moeten kunnen aanbieden. Dit betekent dat één aanbieder (al dan niet met onderaanbieders) alle diensten in en aan huis aanbiedt.

Van mening dat:
- Kleinere aanbieders hiermee nooit zelfstandig hulp kunnen bieden, maar als een soort ZZP-ers door grotere organisaties kunnen worden ingezet,
- Zij hiermee alleen maar een aanvulling zijn voor de grote aanbieders en bijvoorbeeld bij speciale wensen van zorgvragers worden ingezet wanneer de grote organisatie hiermee akkoord is,
- Het contract dan ook door de grotere aanbieders van zorg weer beëindigd kan worden,
- Hierdoor de voordelen voornamelijk zijn voor de grote aanbieders,
- ook kleinere organisaties groeikansen moeten krijgen,

Stemt in met het voorstel met de volgende wijziging:
Op pagina 19 en 20 de tekst: 'Daarnaast willen we dat aanbieders DIAH alle trajecten moeten kunnen aanbieden. Dit betekent dat één aanbieder (al dan niet met onderaanbieders) alle diensten in en aan huis aanbiedt', te verwijderen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;

Sandra Drost

Swollwacht

Amendement

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op dinsdag d.d. 4 juli 2016

Gelezende de perspectiefnota 2017 - 2020

stellen de ondertekenaars middels dit amendement de Raad voor om € 750 K van de incidentele meevaller 2016 ten bedrage van € 12 mio vrij te maken voor:

- het budget sport- incidenteel

Toelichting:

De gemeente Zwolle gaat in 2016 binnen het sportdomein een nieuwe inventarisatie maken op het gebied van achterstallig onderhoud en direct noodzakelijke faciliteiten (zoals bv extra kunstgrasvelden). De uitkomsten daarvan zullen- op basis van prioriteit- in uitvoering geplaatst gaan worden. De kosten van deze uitvoering kunnen bekostigd worden vanuit het in dit amendement benoemde incidenteel bedrag van € 750 K.

Ondertekenaars:

Namens de Swollwachtfractie,

William Dogger:

Cemal Yildirim:

Swollwacht

Amendement

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op dinsdag d.d. 4 juli 2016

Gelezende de perspectiefnota 2017 - 2020

stellen de ondertekenaars middels dit amendement de Raad voor om € 2.5 mio van de incidentele meevaller 2016 ten bedrage van € 12 mio vrij te maken voor:

- het budget werkgelegenheid- incidenteel

Toelichting:

Deze exercitie heeft tot doel, om perspectief op de werkgelegenheid in Zwolle vergroten! En dan met name voor de doelgroepen jonge starters en 50 plussers, waar de kans op het verkrijgen van een baan- bij werkeloosheid- het meest zorgelijk is! Bij resultaat kan tevens voorkomen worden dat werkzoekenden- vanuit een bijstand status- in een armoedeval terecht kunnen komen. Verder kan bij resultaat het aantal bijstandsgerechtigden drastisch teruggedrongen worden. De gemeente kan met ondersteuning van een nieuw op te zetten aanjaagteam of taskforce- naast de al bestaande goede initiatieven- deze € 2,5 mio als extra financiële impuls gaan inzetten/oormerken- om daarmee vervolgens nieuw te ontwikkelen werkgelegenheidsinitiatieven incidenteel te bekostigen.

Ondertekenaars:

Namens de Swollwachtfractie,

William Dogger:

Cemal Yildirim:

Swollwacht

Amendement

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op dinsdag d.d. 4 juli 2016

Gelezende de perspectiefnota 2017 - 2020

stellen de ondertekenaars middels dit amendement de Raad voor om € 2.0 mio van de incidentele meevaller 2016 ten bedrage van € 12 mio vrij te maken voor:

- het budget zorg en welzijn- incidenteel

Toelichting:

De gemeente Zwolle gaat met Zwolse burgers die aantoonbaar ongewild hard zijn getroffen door de bezuinigingen ten gevolge van de ingezette transities, een eenmalige extra compensatieregeling treffen. Daarmee kan er een noodzakelijke verruiming van het welzijn- en zorgarrangementen- op basis van maatwerk- voor de betreffende burger mogelijk gemaakt worden. De kosten van deze uitvoering kunnen bekostigd worden vanuit het in dit amendement benoemde incidenteel bedrag van € 2 mio.

Ondertekenaars:

Namens de Swollwachtfractie,

William Dogger:

Cemal Yildirim:

MOTIE

Betreft: Perpectiefnota 2017-2020
Onderwerp: OZB gebruikersdeel

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op vrijdag 4 juli 2016

Overwegende dat:
- Het college in haar notitie Informatienota beantwoording motie SP verschuiving OZB niet-woningen stelt dat een verschuiving van de OZB voor niet-woningen van het gebruikersdeel naar uitsluitend het eigenaarsdeel verschillende positieve effecten meebrengt
- Dat tot deze effecten behoren een vermindering van de administratieve lasten
- Dat tot deze effecten behoren een verlaging van de belastingdruk (7%) voor de categorie niet-woningen waarbij hetzelfde persoon of bedrijf zowel gebruiker als eigenaar is (meestal kleinere zelfstandige ondernemers)
- Dat tot deze effecten behoren een mogelijke positief effect op de leegstand in de stad, omdat het onaantrekkelijk wordt een pand te laten leegstaan.
- Als het belangrijkste negatieve effect wordt genoemd de verhoogde lasten voor de eigenaren, die gezien langlopende huurcontracten deze extra lasten niet gemakkelijk kunnen compenseren in de huurprijs

.
Van mening dat:
- Met name kleine ondernemers gebukt gaan onder lasten, waardoor het bevorderlijk is als deze zonder groot verlies voor de gemeente kunnen worden verlaagd.
- De leegstand van panden in de stad een groot en nijpend probleem is dat met alle mogelijke middelen moet worden aangepakt
- De onredelijkheid van plotseling stijgende lasten voor pandeigenaren kan worden ondervangen door een dergelijke regeling geleidelijk in te voeren

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Bij de begroting 2017 te komen met een voorstel voor het geleidelijk afschaffen –gedurende een overgangsperiode van 10 jaar- van het gebruikersdeel van de OZB voor niet-woningen en daarbij het eigenaarsdeel zodanig verhogen dat de gemeentelijke inkomsten uit OZB voor niet-woningen nagenoeg gelijk blijft.

En gaat over tot de orde van de dag.
Namens de fractie van de SP;

Frank Futselaar

MOTIE

Betreft: Perpectiefnota 2017-2020
Onderwerp: GBLT ombudsman

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op vrijdag 4 juli 2016

Overwegende dat:
- De dienstverlening van het GBLT aan Zwolse burgers een zaak van voortdurende zorg voor de gemeenteraad is
- Het aantal bezwaren tegen het GBLT afgelopen jaar is gestegen
- Er op dit moment voor Zwollenaren na de bezwaarmogelijkheden binnen het GBLT geen andere beroepsmogelijkheid meer is dan de Nationale Ombudsman
- De gemeente Zwolle als overheidsorgaan is aangesloten bij de Overijsselse Ombudsman, evenals een groot aantal andere gemeenten en waterschappen in de regio.
- Dit niet geldt voor het GBLT

.
Van mening dat:
- Bezwaar en beroepsmogelijkheden voor Zwollenaren zo laagdrempelig mogelijk dienen te zijn
- Op dit gebied de Provinciale Ombudsman een voorkeur zou moeten hebben

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Er binnen het GBLT voor te pleiten dat het GBLT voor wat betreft haar dienstverlening aan Zwolse burgers (en bij voorkeur ook wat betreft ingezetenen van het Waterschap Groot Salland) zich aansluit bij de Overijsselse Ombudsman

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP; GroenLinks

Frank Futselaar Patrick Rijke

MOTIE

Intensivering Businesscase "Werken aan minder bijstand"

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.
Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:

- Met de uitvoering van de motie businesscase "Werken aan minder bijstand" in 2015 160 mensen instroomden om vitaler te worden, ervaring op te doen en aan het werk te komen;
- Tot nu toe 54 mensen zijn uitgestroomd naar werk;
- In de Transformatienota Sociaal Domein € 250.000 is opgenomen voor het ondersteunen van effectieve publiek-private partnerships;
- Volgens het College de doorontwikkeling van de businesscase hier onderdeel van kan uitmaken.

Van mening dat:

- De businesscase goed past in de brede banen ambitie van het college;
- De businesscase tot nu toe heeft gekost € 281.000,00 versus opgeleverd bijna het dubbele;
- De businesscase haar succes kan vergroten door een uitbreiding op het gebied van meer mensen te helpen en/of meer partners te laten deelnemen.

Verzoekt het college:

- Businesscase verdiensten en een passend aanvullend deel van de gealloceerde middelen van 250.000 euro uit de Transformatienota Sociaal Domein in te zetten voor een uitbreiding / intensivering van de businesscase.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD
Aly van der Vegte
Johran Willegers

Toelichting

In de periode 2015 zijn 160 mensen ingestroomd in de businesscase. Een deel van deze groep heeft een traject doorlopen waarbij zij ‘passieprofielen’ hebben opgesteld om achter hun talenten en passie te komen (78 in totaal). Daarnaast hebben 98 mensen deelgenomen aan trainingen ‘goed werknemerschap’ en zijn door 68 workshops gevolgd om hen klaar te stomen voor werk. Tot en met februari 2016 zijn 54 personen uitgestroomd naar werk. De meerderheid van hen is ook volledig uitkeringsonafhankelijk voor langer dan een half jaar.
De verwachte instroom tot eind 2016 nog ongeveer 100 mensen zijn. Dit is volgens de vooraf geprognotiseerde instroom en dit geeft vooralsnog geen aanleiding om de businesscase nu uit te breiden waar het gaat om de instroom.
Uit de businesscase is wel geleerd dat het aantal betrokken partners nog beperkt is tot de ondernemers die zijn aangehaakt via PEC United. De hieruit voortvloeiende baankansen zouden verder kunnen worden vergroot door nog meer partners te laten deelnemen. Dit leereffect nemen we mee in de doorontwikkeling van de businesscase.

Het budget voor de businesscase was € 840.000 voor 2 jaar, dus € 415.000 voor het 1e jaar. Daarvan is € 281.000 besteed. Restant ad € 134.000 wordt overgeheveld naar 2016 (met name ter dekking van kosten van in 2015 gestarte trajecten die doorlopen naar 2016).

De doelgroep voor de businesscase zijn werkzoekenden met een bijstandsuitkering, waarvan de verwachting is dat zij binnen 12 maanden aan het werk kunnen. In de regel is dit de doelgroep van de ZWA en ZWA intensief maar aanmelding kan ook via andere kanalen zoals b.v. het Centraal Caseload Beheer (CCB). Het betreft de doelgroep die door middel van training en/of werkervaring geplaatst kunnen worden op de arbeidsmarkt. Het streven is duurzame (minimaal 6 maanden) uitstroom naar betaald werk. Een cijfermatige onderbouwing is in de perspectiefnota opgenomen. Ik hoop dat je hiermee voldoende uit de voeten kan.

MOTIE

Betreft: Tijd voor tijdig verstrekken (bijzondere) bijstand.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Zwolle voor 2015 de norm had gesteld om 89% van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand tijdig binnen de wettelijke termijn af te handelen.
- Dit een achteruitgang was ten opzichte van de nulsituatie, waarbij 93% tijdig werd verstrekt.
- Uiteindelijk over 2015 slechts 79% van aanvragen binnen de wettelijke termijn werd afgehandeld.
- Zwolle daarmee in meer dan 1/5 van de gevallen niet aan zijn wettelijke verplichtingen voldoet.
- Blijkens de perspectiefnota (blz 13) nu € 256.000,00 structureel aan formatie uitbreiding zal worden besteed.
- Op ditzelfde beleidsterrein het team handhaving wel ruimschoots haar doelen kon verwezenlijken.

Van mening dat:
- Handhaving belangrijk is zodat Zwolle niet de dupe wordt van mensen die de wettelijke regels niet in acht nemen.
- Dit ook van belang is voor de grote meerderheid die wel rechtmatig een uitkering ontvangt.
- Het anderzijds onwenselijk is dat de gemeente zich binnen ditzelfde beleidsterrein zelf niet aan de wettelijke regels houdt en daarmee rechtmatige aanvragers van (bijzondere) bijstand dupeert.
- Frauderen weliswaar van een andere orde is dan het niet tijdig verstrekken van bijstand.
- Het evenmin zo is dat niet terecht gebleken aanvragen alle het gevolg zijn van fraude (want deze zijn voornamelijk het gevolg van de ingewikkelde materie, misverstanden en reguliere fouten).
- De medewerkers van team handhaving bij uitstek op de hoogte zijn van de wettelijke regels die gelden voor een rechtmatige verstrekking en daarmee vrij eenvoudig een tijdelijke bijdrage kunnen leveren aan het team dat de aanvragen voor (bijzondere) bijstand behandelt.
- Daarmee kan worden gezorgd dat de gemeente eerst zelf aan haar wettelijke vereisten voldoet en zich daarna (terecht) weer meer kan richten op handhaving.

De Zwolse raad spreekt uit:
- Dat het college met ingang van 2017 streeft naar een 100% afhandeling van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand binnen de wettelijke termijnen maar minimaal 95% stelt als norm.
- Zodra duidelijk wordt dat deze 95% niet wordt gehaald (*ondanks de structurele formatie uitbreiding*), tijdig (tijdelijke) middelen en menskracht worden ingezet om dit wel te halen.
- Indien dat daarmee dan nog niet mogelijk blijkt, tijdelijk een deel van de Zwolse mensenkracht van team handhaving in te zetten totdat deze 95% wel wordt gehaald.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

MOTIE

Betreft: Vierkant voor Werk Zwolle.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Banen, met name voor lageropgeleiden, niet voor het oprapen liggen.
- De gemeenten Emmen, Coevorden, Hoogeveen en Hardenbeg samenwerken binnen het plan ‘Vierkant voor Werk’.
- Dit plan zich niet richt op gesubsidieerde banen, werkervaringsplekken enzovoorts, maar op ‘echte banen’ in de industrie en logistiek voor met name de lager opgeleiden.

Van mening dat:
- Aansluiting bij dit plan een impuls voor de Zwolse werkgelegenheid kan opleveren.
- Het perspectief biedt op een reguliere baan voor mensen die op dit moment geen werk hebben.
- Daarmee voorkomen wordt dat mensen überhaupt een beroep moeten doen op de bijstand en het bovendien de uitstroom uit de bijstand bevordert.

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Te onderzoeken of en hoe Zwolle bij dit plan van de vier gemeenten kan aanhaken / aansluiten.
- Indien dit niet mogelijk is, te onderzoeken op welke wijze aan de inhoud en doelstellingen van dit concrete plan in Zwolle uitvoering kan worden gegeven.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

Swollwacht
William Dogger

Motie

Betreft: Meten duurzaam effect bij werken aan werk.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: jaarstukken/perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Er (ook) in Zwolle gewerkt wordt aan het uitstromen van mensen uit de bijstand.
- Daarvoor structurele vormen bestaan (bijvoorbeeld Zwolle Werkt Aanpak ZWA) en incidentele (zoals de Businesscase Werken Aan Minder Bijstand).
- Ook het middel werkervaringsplek wordt ingezet als bijdrage om te komen tot uitstroom uit de bijstand.

Van mening dat:
- Het uiteraard goed is als mensen na begeleiding (bijvoorbeeld) een half jaar lang een betaalde baan hebben maar dat niet het einddoel mag zijn.
- Het onvoldoende duidelijk is hoe het deze mensen daarna vergaat (*vinden ze zelf weer ander werk, vervalt men terug in enige uitkeringssituatie..?*).
- Het dus ook onvoldoende duidelijk is wat het werkelijke effect is van de afzonderlijke initiatieven of trajecten op langere termijn.
- Voor een goede beoordeling van het effect op lange termijn, het gewenst is inzicht te verkrijgen in verdere ontwikkeling van degenen die hulp hebben ontvangen.

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Een eenvoudige werkwijze te laten ontwikkelen waarmee mensen na de afronding van hun re-integratie hulp nog twee jaar lang (bijvoorbeeld elk half jaar) worden benaderd zodat duidelijk wordt of zij op dat moment (nog steeds) betaald werk hebben of niet.
- Ditzelfde principe ook toe te passen na afloop van een werkervaringsplek.
- Daarover te rapporteren op de reguliere verantwoordingsmomenten en daarnaast afzonderlijk wanneer het een incidentele vorm van re-integratie(case) betreft.
- Hiervoor een voorstel te ontwikkelen zodat deze meting gestart kan worden per 1 januari 2017.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

GroenLinks
Patrick Rijke

Motie

Voorjaarsstukken en Perspectiefnota

Betreft: ondersteuning bij financiële nood door zorgkosten

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016, gehoord de beraadslagingen over de Voorjaarsstukken en de Perspectiefnota,

constaterende dat

- op basis van een analyse van de meest kwetsbare groepen, het bereik van regelingen en de effectiviteit ervan(armoedemonitor, minimaeffectrapportage en rapportfocusgroepen chronisch zieken en gehandicapten)verbeteringen zijn doorgevoerd in het armoedebeleid,
- in de minima-effectrapportage wordt aangegeven dat huishoudens met een inkomen net boven 130% van het sociaal minimum, maar met een hoge zorgvraag door bijvoorbeeld chronische ziekte of handicap (bijvoorbeeld alleenstaanden en paren zonder kinderen) toch onvoldoende inkomen kunnen overhouden om in hun basisbehoeften te voorzien,
- ook het bestuur van het noodfonds op basis van hulpvragen concludeert dat er soms een meer structureel probleem ligt bij huishoudens met een inkomen net boven 130% van het sociaal minimum, maar met een hoge zorgvraag,
- de grens voor veel armoederegelingen op 110% van het sociaal minimum ligt als er géén sprake is van chronische ziekte of handicap in het huishouden en daarmee een absolute ondergrens is,

van mening dat

- het noodfonds en innovatiefonds belangrijk zijn voor ondersteuning bij incidentele hulpvragen, maar op een andere manier maatwerk nodig is voor huishoudens met eenbehoefte van meer structurele aard, zoals bij huishoudens met een inkomen net boven 130% van het sociaal minimum, maar met een hoge zorgvraag het geval kan zijn,

roept het college op om

- een voorstel uit te werken waardoor huishoudens met een inkomen dat hoger is dan de vastgestelde inkomensgrenzen voor regelingen voor financiële ondersteuning toch gebruik mogen maken van de betreffende regelingen wanneer het besteedbaar inkomen na aftrek van zorgkosten alsnog onder de betreffende inkomensgrens komt**,**
- dit voorstel te presenteren vóór de behandeling van de begroting voor 2017**,**

en gaat over tot de orde van de dag.

Johannes de Vries	Eefke Meijerink	Henk Schippers
ChristenUnie	PvdA	D66

William Dogger	Patrick Rijke	Sandra Drost	Martijn v.d. Veen
Swollwacht	GroenLinks	SP	CDA

MOTIE

Betreft: Adequate schulddienstverlening

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015.

Overwegende dat:
- In de begroting 2016, met name Programma 14 Inkomen bladzijde 123, 124 en 125 diverse streefdoelen en indicatoren worden benoemd in het kader van de schulddienstverlening.
- Het beheersbaar maken of oplossen van problematische schulden voor Zwollenaren één van de doelen van dit college is.
- Er wel aandacht is voor de wachttijd voor de eerste intake en dat ook gemeten wordt.
- De duur, het verloop van het vervolgtraject en de diverse fasen daarin niet bijgehouden worden.
- Er in toenemende mate signalen zijn dat de hulpverlening na de intake niet altijd voortvarend verloopt.

.

Van mening dat:
- Het in het belang is van de direct betrokkenen, zowel schuldenaar als schuldeiser, als in het belang van de gemeente Zwolle is, wanneer de het vervolgtraject goed verloopt en daarin inzicht is.
- Het op dit moment niet duidelijk is waarom (in voorkomende gevallen) de hulpverlening stokt, wat daarvan de oorzaak is en wie daarvoor verantwoordelijk is.
- Inzicht in onder meer de volgende vragen daarbij van belang is:
  - Wanneer is de eerste vervolgactie ingezet na de intake.
  - Welke vervolgacties zijn in gezet.
  - Welke termijnen liggen daar tussen.
  - Welke termijnen liggen tussen de diverse vervolgfasen.
  - Welke termijn is gelegen tussen intake en afronding van de hulpverlening.
  - Door welke persoon of instantie ontstaat er vertraging in of staakt de probleemoplossing.
  - Wat is daar de (achterliggende) reden van.
  - Welke verbeteringen kunnen worden aangebracht in het totale vervolgtraject.
  - Wat is nodig om deze verbeteringen te bereiken.
  - Welke financiële middelen zijn daarvoor nodig.
  - Welke andere voorwaarden zijn daarvoor benodigd (ook externe factoren).
- Deze vraagstelling een wezenlijk andere insteek heeft dan de VVD/D66 motie ‘Innovatie Schulddienstverlening 15 juni 2015’, maar aanvullend op die motie onderzocht zou moeten worden.

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Een onderzoek te doen naar (minimaal) de vragen uit de derde bullet van ‘*Van mening dat*’ en dit jaarlijks te rapporteren met als doel een verbeterde dienstverlening.

En gaat over tot de orde van de dag.
Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

GROENLINKS

Swollwacht

Motie Schuldhulpfonds

Zwolle, 4 juli 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over **de perspectiefnota**

overweegt dat
- "ca. 80% van de mensen die zich melden bij een wijkteam financiële problemen heeft" (Transitiecommissie Sociaal Domein, Vierde rapportage 25 februari 2016)
- "ondersteuning op andere levensterreinen minder succesvol is als schulden en armoede overheersen" (nota Transformatie in het sociaal domein, 20 april 2016)

weet dat
- de gemeente Leiden jongeren met problematische schulden helpt door hun schulden op te kopen en zelf een regeling treft met de schuldeisers voor de totale schuldenlast.
- de gemeente Den Haag van plan is jongeren hun schuld te laten afkopen door naar school te gaan, vrijwilligerswerk te doen of werk te vinden
- niet alleen jongeren met problematische schulden te kampen hebben, getuige de bovengenoemde cijfers van de Transitiecommissie Sociaal Domein

is van oordeel dat
- er een breed sociaal actieprogramma nodig is om participatie te bevorderen en daarmee welzijn en geluk van mensen te vergroten
- het oplossen van de schuldproblemen preventief werkt en op den duur leidt tot een lager beroep op zorg en ondersteuning
- het positief saldo van de jaarrekening 2015 en met name het budget voor sociaal beleid dat in 2015 niet is besteed, kan worden ingezet om problemen in het sociaal domein op te lossen

roept het college op
de mogelijkheid te onderzoeken een schuldhulpfonds in te richten waaruit problematische schulden van inwoners (jong en/ of ouder) kunnen worden overgenomen, waarna de schuld door de inwoner aan de gemeente wordt afgelost

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks
Michiel van Harten
Patrick Rijke

Swollwacht
William Dogger

Motie studeren ondanks schulden

De raad van de gemeente Zwolle, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016,

Constaterende dat

• Landelijk ruim 7% van de jongeren (18-27 jaar, Panteia 2015)
een risicovolle of problematische schuld heeft. Dit betreft eerder jongeren met een lage opleiding en zonder werk;
• Een schuldregeling voor jongeren lastig is omdat er vaak onvoldoende aflossingscapaciteit is en geen garantie op een inkomen gedurende 36 maanden;
• Schulden ook een belemmering vormen bij het volgen van een opleiding;
• Nationale regelingen voor studiefinanciering voor deze groep niet altijd in een oplossing voorzien of zelfs soms belemmerend werken zoals de WSNP;
• studiefinanciering wettelijk niet ingezet mag worden voor het aflossen van schulden.

Overwegende dat:

• Het volgen van een opleiding bijdraagt aan het optimaal benutten van talenten en kwaliteiten van jongeren en iedereen een tweede kans verdient;
• afhankelijk van de achtergrond van de problemen van jongeren instrumenten als budgetcoaching en budgetbeheer en begeleiding naar werk effectief kunnen zijn voor jongeren als een schuldregeling niet mogelijk is;
• Er in het land goede initiatieven zijn van gemeenten die aanvullend op dit soort instrumenten een regeling treffen, waarbij de jongeren middels een studie een tegenprestatie leveren en bovendien een passende afbetalingstermijn krijgen voor hun schulden, bijvoorbeeld in Apeldoorn, Leiden en Den Haag.

Verzoekt het college:

• Voor de begroting 2017 uit te werken op welke wijze we jongeren met schulden toekomstperspectief kunnen bieden met een totaalpakket aan maatregelen waaronder ook instrumenten die zijn gekoppeld aan het volgen en afronden van een opleiding in;

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA Swollwacht D66 GroenLinks
Eefke Meijerink

Motie passend selectiemoment en differentiatie in het onderwijs
De raad van de gemeente Zwolle, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016,

Constaterende dat
• In de samenleving een groeiende tweedeling ontstaat tussen hoog- en laagopgeleiden.
• In Nederland in vergelijking met andere landen vroeg wordt geselecteerd voor het type voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo).
• Hierdoor weinig doorstromingskansen zijn en categoraal onderwijs ontstaat.
• Bij brede scholen met niet-categoraal onderwijs er wel ontmoeting is tussen kinderen van verschillende niveau's.
• Er in Zwolle op dit onderwerp al initiatieven worden ontwikkeld.

Van mening dat:
• Ieder kind de kans moet krijgen om talenten te ontdekken en ontwikkelen, ongeacht de achtergrond, afkomst of het opleidingsniveau van de ouders.
• Minder contact tussen kinderen van verschillende afkomst en met verschillende achtergronden niet goed is voor de sociale cohesie in de samenleving.
• Een bij het kind passend selectiemoment en differentiatie in het onderwijs bij draagt aan de individuele ontwikkelingskansen van een kind.

Verzoekt het college:
• Om innovaties in het primair en voortgezet onderwijs gericht op maatwerk voor kinderen door differentiatie in onderwijs en selectiemoment te ondersteunen en te stimuleren.
• Hierover te rapporten voorafgaande aan de PPN van volgend jaar.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA,	Swollwacht	GroenLinks	D66	Christenunie
Sanneke Snuverink	Cemal Ylidrim	Patrick Rijke	Martin Bleijenburg	Job Looijenga
Eefke Meijerink				

Motie taalles in wijkcentra, sportkantines en scholen

Constaterende dat:
- Heel veel mensen in Zwolle zich vrijwillig in (willen) zetten voor de ondersteuning van vluchtelingen;
- deze inzet sterk bijdraagt aan een soepele integratie van vluchtelingen in onze samenleving

Overwegende dat:
- voor veel activiteiten, bijvoorbeeld vrijwillige taalles, een binnenlocatie nodig is;
- het voor de integratie goed is als deze locaties verspreid over de wijken van de stad gevonden kunnen worden en zich niet beperken tot de locaties die momenteel gratis te gebruiken zijn;
- wijkcentra, sportkantines en scholen hiervoor een mooie plek zijn.

Daarom verzoeken wij:
- wijkcentra, sportkantines en scholen om hun ruimtes kosteloos ter beschikking te stellen voor dergelijke activiteiten gericht op ondersteuning en integratie van vluchtelingen;
- het college dit verzoek over te brengen aan de wijkcentra en hen te ondersteunen bij de communicatie over hun aanbod.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA, D66
Eefke Meijerink

JONGEREN UITSLUITEN VAN (FORMELE) MANTELZORG

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli (besluit), gelezen de perspectiefnota 2017 - 2020 en de nota “transformatie in het sociaal domein - voortgang en gesprek” en gehoord hebbende de beraadslagingen op 20 juni,

Overwegende dat:

- één op de tien kinderen opgroeien met een zorgtaak voor iemand in het gezin.
- deze jonge mantelzorgers vaak ook extra meehelpen in het huishouden of de verzorging.
- dit ten koste gaat van hun eigen vrije tijd of tijd die ze aan school horen te besteden.
- uit onderzoek blijkt dat als jongeren langere tijd mantelzorg verlenen dat negatieve gevolgen kan hebben voor hun ontwikkeling.

Van oordeel dat:

- de gemeente Zwolle erkent dat dit zwaar kan zijn.
- het positief is dat gemeente Zwolle het Steunpunt Mantelzorg Zwolle subsidieert voor voorzieningen die deze kinderen ondersteunen en nu en dan activiteiten organiseert.
- er door de decentralisatie en herindicatie echter een vergrote kans op overbelasting van deze jonge mantelzorgers is ontstaan door onvoldoende herkenning van deze specifieke situatie bij het “keukentafelgesprek”.
- jongeren een goede basis moeten krijgen voor hun toekomst en bestaanszekerheid en daarom niet formeel mogen worden belast door allerlei zware zorgtaken.

Verzoekt het college:

- daarom om beleid te formuleren waarbij de aanwezigheid en inzet van jongeren t/m 18 jaar in het gezin niet meetelt bij de indicering en het uiteindelijke aantal uren wat we bieden aan zorg en ondersteuning.

En aldus:

- hiermee als 2e gemeente in Nederland kinderen t/m 18 jaar uitsluit van formele mantelzorg

Namens de Zwolse CDA-fractie,

Motie extra waardering mantelzorger

Constaterende dat:
- Mantelzorgers in het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en zorg een essentiële, waardevolle en onmisbare rol vervullen;
- De gemeenteraad in 2015 een mooie en ruime regeling heeft vastgesteld om mantelzorgers te ondersteunen en een blijk van waardering te geven;

Overwegende dat:
- Er voor mensen die met vormen van ondersteuning te maken hebben en ook voor mantelzorgers daardoor in 2015 veel veranderd is
- deze veranderingen relatief soepel zijn verlopen zonder ernstige incidenten mede door de inzet van mantelzorgers;
- Optimale ondersteuning vanuit de gemeente past bij alle inspanningen die in zo'n eerste veranderjaar met vereende krachten zijn geleverd;

Verzoekt het college:
- In kaart te brengen op welke wijze mantelzorgers aanvullend kunnen worden ondersteund, bijvoorbeeld middels respijtzorgen en daarvoor bij de begroting voorstellen te doen.
- De mantelzorgadviesraad te vragen mee te denken over de invulling

En gaat over tot de orde van de dag,

Eefke Meijerink
PvdA

MOTIE

Betreft: Help de Straatdokter Zwolle.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Er in Zwolle mensen leven die niet naar de reguliere gezondheidszorg kunnen of de formele instanties (al dan niet noodgedwongen) mijden.
- Onder andere met onverzekerden, dak- en thuislozen, uitgeprocedeerde asielzoekers, illegale vluchtelingen en diverse buitenlandse werknemers zich in toenemende mate een kwetsbare groep vormt die aan de randen van onze samenleving moet (over)leven.
- Er ook anderszins steeds meer mensen tussen wal en schip dreigen te geraken.
- Ondanks het feit dat we in Zwolle de zorg zo goed mogelijk inrichten, deze groep zich niet meldt bij de reguliere zorgverleners en zelfs niet bij de ‘achtervang’ die daarbinnen is georganiseerd.
- Huisarts de heer R. Zoubin daarom het initiatief is gestart deze mensen als Straatdokter te helpen.
- Hij hiervoor al praktische hulp heeft gekregen van Joop van Ommen (WRZV Hallen).
- Voor dit initiatief inmiddels ook een stichting in oprichting in het leven is geroepen.

Van mening dat:
- Het ongewenst is dat mensen met medische problemen zich niet melden bij zorgverleners.
- Het mijden van die zorg(verleners) een gevaar kan opleveren voor de patiënt zelf, diens omgeving en de samenleving in Zwolle.
- Door tijdig zorg te kunnen verlenen aan deze kwetsbare groep mensen, kunnen bovendien onnodige hogere kosten en verdere problemen worden voorkomen.
- Dit een gegeven is, ongeacht of je nu wel of niet de politieke mening bent toegedaan dat bovengenoemde mensen terecht geen beroep op de reguliere zorgverlening (kunnen) doen.
- Het initiatief van de Straatdokter (huisarts de heer R. Zoubin) daarom onze aandacht verdient.

De Zwolse verzoekt het college:
- In overleg te treden met de initiatiefnemers van de Straatdokter Zwolle.
- Daarbij te bezien of de Straatdokter in deze opstartfase dan wel structureel behoefte heeft aan hulp.
- Te onderzoeken of en in welke vorm die gewenste hulp door de gemeente Zwolle (op afstand) kan worden verleend, bijvoorbeeld financieel, logistiek, organisatorisch of anderszins.
- De raad hier voor de begroting 2017 over te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

Swollwacht
William Dogger

Motie

Betreft: parkeerontheffing thuiszorgmedewerker binnenstad

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: jaarstukken/perspectiefnota.

Van mening dat:
- thuiszorgmedewerkers vaak ver moeten parkeren om bij de cliënten te komen
- (thuis)zorgmedewerkers steeds vaker, steeds korter bij cliënten thuiskomen
- door het langer zelfstandig blijven wonen van mensen er vaker een beroep op de thuiszorg zal worden gedaan
- er een toenemende druk op (thuis)zorgmedewerkers is om zoveel mogelijk zorg te bieden in korte tijd
- er in de binnenstad lastig parkeerautomaten zijn te vinden, al dan niet alleen voor muntgeld of alleen PIN

Constaterende dat:
- door het langer zelfstandig blijven wonen van mensen er vaker een beroep op de thuiszorg zal worden gedaan en daarom thuiszorgmedewerkers dichterbij de cliënt of de zorgplekken moeten kunnen parkeren

De Zwolse raad verzoekt het college:
- onderzoek te verrichten om thuiszorgmedewerkers (1e en 2e lijns) een parkeerontheffing te verlenen als zij in de binnenstad zorg moeten verlenen

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Koen van Baal

M-17

MOTIE

Onderzoek naar capaciteit Kunstgrasvelden

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli ’16,
Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:

- De gemeente sinds 2006 op (bijna) alle Zwolse buitensportaccommodaties kunstgrasvelden aangelegd heeft om de kwaliteit en de capaciteit van sportparken te vergroten[1];
- Voor vervanging van kunstgrasvelden gelden gereserveerd zijn op de gemeentebegroting. Niet voor uitbreiding hiervan;
- SV Berkum en ZAC met een capaciteitsprobleem kampen waarvan deze clubs aangeven dat elk met slechts één kunstgrasveld te kunnen oplossen.

Van mening dat:

- Voor dit nijpende capaciteitsprobleem een oplossing gezocht moet worden, aangezien zowel SV Berkum als ZAC belangrijke pijlers zijn in het Zwolse verenigingsleven;
- Een deel van de oplossing gezocht kan worden in samenwerking tussen amateurvoetbalverenigingen.

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken op welke wijze een oplossing gevonden kan worden voor het capaciteitsprobleem ‘kunstgrasvelden’ door samenwerking tussen amateurvoetbalverenigingen. Waar mogelijk op stadsdeelniveau;
- De aanleg van extra kunstgrasvelden binnen deze kaders te verkennen en terug te koppelen voor de Begroting 2017.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD	ChristenUnie	PvdA	D66
Aly van der Vegte	Jolien Elshof	Frankwin Mussche	Mark Oldegarm
Thom van Campen			

[1] Jaarrekening 2015, p. 118

MOTIE

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Onderwerp: **Dierenwelzijn – compensatie kosten avond- en weekenddienst dierenartsen – actualisatie Nota Dierenwelzijn**

Gelet op:

- Huisdieren soms ’s avonds en in het weekend diergeneeskundige hulp nodig hebben;
- De tarieven voor avond- en weekenddiensten van dierenartsen mensen met een krappere beurs kunnen tegenhouden daar gebruik van te maken;
- Dit met zich mee kan brengen dat men diergeneeskundige behandeling uitstelt tot de volgende dag of ná het weekend;
- Dit ten koste kan gaan van het welzijn i.c. de gezondheid van huisdieren;

Van oordeel dat:

- Huisdieren recht hebben op spoedeisende diergeneeskundige hulp;
- Een krappe beurs voor mensen geen belemmering moet zijn deze hulp in te roepen;
- Er een regeling zou moeten zijn voor minima waardoor, zij deze belemmering niet meer ervaren;

Roept op dat:

- Het college van B&W van de gemeente Zwolle onderzoekt of het mogelijk is een regeling te treffen die voorziet in compensatie van de meerkosten van het weekend- en avondtarief voor diergeneeskundige hulp voor mensen met een minimuminkomen;
- Deze regeling, wanneer blijkt dat dit mogelijk is, z.s.m. invoert en
- De Nota Dierenwelzijn op dit punt actualiseert.

En gaat over tot de orde van de dag!

Namens de Swollwachtfractie;

William Dogger

Silvia Bruggenkamp

MOTIE

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Onderwerp: **Dierenwelzijn – jaarlijks rondetafelgesprek over stand van zaken - actualisatie Nota Dierenwelzijn**

Gelet op:

- Het belang dat in deze stad aan dierenwelzijn wordt gehecht en de vertaling daarvan in de Nota Dierenwelzijn;
- Dat de Nota Dierenwelzijn een dynamisch beleidsdocument moet zijn waarin nieuwe ontwikkelingen worden opgenomen;

Van oordeel dat:

- Via een jaarlijks rondetafelgesprek, ontwikkelingen, nieuwe inzichten en ideeën op gebied van dierenwelzijn in beeld kunnen worden gebracht;
- Deze input gebruikt kan worden om de Nota dierenwelzijn jaarlijks te actualiseren;

Roept op dat:

- Het college van B&W van de gemeente Zwolle jaarlijks een rondetafelgesprek organiseert met alle partijen op het gebied van dierenwelzijn en daarbij ook de politieke partijen uitnodigt;
- Waarbij centraal staat 1) hoe partijen het huidig beleid ervaren,en wat zij daarnaast van de gemeente Zwolle nodig hebben en 2) welke veranderingen en ontwikkelingen zij ervaren op het gebied van dierenwelzijnsbeleid;
- Het college van B&W van de gemeente Zwolle de uitkomsten van dit jaarlijkse gesprek een plek geeft in de Nota Dierenwelzijn dan wel de uitkomsten beschouwd als input voor visie en te formuleren beleid;
- De organisatie van dit rondetafelgesprek onderdeel uitmaakt van de nota Dierenwelzijn en dat deze dus op dit punt geactualiseerd wordt.

En gaat over tot de orde van de dag!

Namens de Swollwachtfractie;

William Dogger

Silvia Bruggenkamp

MOTIE

Perspectiefnota 2017-2020

Betreft: Grote Kerk

De Raad van Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016, gelezen de voorjaarsstukken waaronder de Perspectiefnota 2017-2020 en gehoord hebbende de algemene beschouwingen d.d. 20 juni 2016,

overwegende dat:

- de Grote- of St. Michaelskerk de plek markeert waarvan uit de stad Zwolle is gegroeid en nu als rijksmonument van grote waarde is voor de stad,
- de Grote Kerk derhalve is verbonden aan het cultuur historische verhaal van Zwolle,
- er veel mogelijkheden zijn om de Grote Kerk een prominente rol te geven in de beleving en aantrekkingskracht van de binnenstad,
- via een particulier initiatief vanaf 2015 zich een programma ontwikkelt dat wordt gekenmerkt door de begrippen Stadskerk, Academiegebouw, Podium en Gastheer en daarmee aansluit op meerdere doelstellingen van de gemeente op het gebied van cultuur en onderwijs en dat bovendien aansluit op de Visie Ontwikkeling Binnenstad 2030,
- dit initiatief van belang is om de waarde van dit rijksmonument voor de stad een nieuwe impuls te geven,
- investeringen in de herinrichting van de Grote Kerk een noodzakelijke voorwaarde zijn om aan het particulier initiatief blijvende inhoud te geven,
- de activiteiten van het initiatief uit de eigen exploitatie worden gefinancierd, terwijl voor de investeringen financiering van derden noodzakelijk is,
- het initiatief zoveel mogelijk zelfstandig financiering wil organiseren, maar daarbij wel het commitment en mogelijk cofinanciering van de gemeente nodig heeft;

van mening dat:

- met deze mogelijkheid tot het versterken van het cultuuraanbod en het binnenstadsbeleid een breder, algemeen belang is gediend,
- dat de herinrichting goede kansen biedt om de Grote Kerk van een nieuwe waarde voor de stad te voorzien,
- dat het initiatief blijkens de resultaten in 2015 mag rekenen op draagvlak in de Zwolse samenleving;

roept het College op:

- actief bij te dragen aan inspanningen van het stichtingsbestuur Grote Kerk Zwolle bij het verwerven van financiële bijdragen van andere overheden en fondsen en daarvoor zonodig cofinanciering te verlenen uit het Stadsontwikkelfonds,

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie	D66
Gerdien Rots	Sonja Paauw

Motie Atelierruimte en wonen mix

Zwolle, juni 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gelezen hebbende de beantwoording van de artikel 45 vragen over atelierruimte in de binnenstad en de perspectiefnota.

Overwegend dat:

- De binnenstad verandert en er behoefte is aan een mix van functies waaronder kunst en wonen naast winkelen.
- De gemeente kansen ziet en pakt en dat er meer kunstwerkplaatsen, exposities en ateliers in de binnenstad zijn dan eerder.
- Er onder Zwolse kunstenaars toch nog steeds behoefte is, aan duurzame betaalbare Atelierruimte en presentatieruimte.

Van mening dat:

- Atelierruimtes en galeries in de binnenstad bijdragen aan versterking van de binnenstad als cultureel gebied.
- Zichtbaarheid van Zwolse kunstenaars bijdraagt aan de levendige stad en versterking van het Zwols kunstklimaat.
- Dit ook geldt voor wijken en buurten.

Vraagt het college:

- Bij het opstellen van een nieuwe woonvisie ook de behoefte van kunstenaars mee nemen en met een voorstel te komen.
- Te blijven inzetten op voldoende Atelierruimte en galeries in Zwolle met name in de binnenstad.

Sonja Paauw — D66

Michiel van Harten — GroenLinks

Motie

Betreft: Start-up klimaat in de regio Zwolle

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Constaterende dat:

- In Zwolle een groot aantal start-ups werkt aan een levendig en innovatief start-up klimaat in de regio Zwolle. Veel vaak jonge ondernemers wagen de stap op met hun bruisende idee de boer en uiteindelijk de markt op te gaan. Dat vergt lef en durf. Iets waar we in Zwolle doorgaans trots op zijn;

- Start-ups erg gunstig zijn voor de werkgelegenheid, zeker als zij succesvol doorgroeien naar scale-ups, iets wat Nederland in drie jaar tijd 70.000 voltijd banen heeft opgeleverd;

- Ook kennisinstellingen als Windesheim, Kennispoort en culturele instellingen als de Stadkamer een steentje bijdragen aan dit klimaat. Kennis en kunde van gevestigde en succesvolle ondernemers in de regio Zwolle wordt daarbij graag (maar soms nog te weinig) benut, op die manier wordt vanuit diverse disciplines gebouwd aan een ecosysteem voor start-ups;

- Ook op landelijk en Europees niveau veel aandacht is voor het belang van een sterk start-up klimaat, getuige onder andere het Startup Fest Europe, waarbij prins Constantijn als opvolger van mevrouw Neelie Kroes ambassadeur en vice-voorzitter en speciaal adviseur van eurocommissaris Andrus Ansip is voor deze vorm van innovatief ondernemerschap, de start-ups. De StartupDelta2020 is een anderhalf jaar durend project waar we in Zwolle als regio graag aan meewerken;

- We helaas moeten constateren dat we in de vaart der volkeren Zwolle op landelijk niveau nog niet (h)erkend wordt als kansrijke Start-up regio. Iets dat voor de start-ups die in Zwolle keihard werken aan een gezond ecosysteem als een lichte teleursteling wordt ervaren;

- De synergie op dit moment nog niet optimaal wordt benut. Wij zien hier een kans en verantwoordelijkheid van de overheid om bij te dragen aan dat ecosysteem. Steden als Amsterdam, Delft, Enschede en Eindhoven gingen ons voor.

Vraagt het college:

Mogelijk te maken dat de Start-up community in Zwolle zich optimaal met elkaar kan verbinden. Dat kan bijvoorbeeld door de organisatie van een Start-up weekend, een Start-up bootcamp of een Start-up accelerator te ondersteunen of te faciliteren. De uiteindelijke vorm daarin laten we graag aan het college over

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de D66 fractie,
Claudia van Bruggen

Namens de Swollwacht fractie,
William Dogger

Namens de VVD fractie,
Johran Willegers

Namens de fractie Cetin,
Orhan Cetin

Motie

Betreft: Start-ups en huisvesting

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: jaarstukken/perspectiefnota.

Overwegende dat:

- De wethouder tijdens het debat heeft aangegeven groot belang te hechten aan een goed Zwols klimaat voor start-ups en input vanuit de raad hiervoor te verwelkomen

Van mening dat:

- Zwolle een economische succesvolle stad is maar dat er op het gebied van start-ups meer zou moeten kunnen gebeuren, zeker gezien het grote potentiele belang van deze bedrijven voor de stad
- Het helpen van bedrijven om onderkomen te vinden geen primaire overheidstaak is: dat echter een bemiddelende functie nuttig kan zijn voor met name beginnende bedrijven
- Er vanuit de onderwijsinstellingen wordt aangegeven dat het vinden van huisvestingen voor net-afgestudeerde of nog studerende ondernemers in start-up vorm soms lastig is
- Het vinden van passende huisvesting cruciaal kan zijn in de afweging van bedrijven om zich in Zwolle te (blijven) vestigen

De Zwolse raad verzoekt het college:

- Te onderzoeken of er een meerwaarde ligt voor de gemeente om een bemiddelde rol in te nemen in overleg met onderwijsinstellingen en vastgoedeigenaren om te zorgen dat Zwolse start-ups geschikte, al dan niet tijdelijke, huisvesting vinden
- Hierover de gemeenteraad te informeren

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;	D66	Swollwacht
Frank Futselaar	Claudia van Bruggen	Cemal Yildirim

GROENLINKS

Motie Indexering kleine subsidies

Zwolle, 4 juli 016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over de **Perspectiefnota**

overweegt dat:

- Kleine subsidies vaak verstrekt worden aan kleine subsidievragers met activiteiten bijvoorbeeld op het gebied van amateurkunst en sociale participatie.
- Het college bijvoorbeeld rond de OZB ook (heel) kleine bijstellingen ten gunste van de inwoners doorvoert.
- De kleine subsidies al sinds enkele jaren niet meer worden geïndexeerd.

is van mening dat:

- Er geen inhoudelijk reden is deze kleine subsidies als enige te onthouden van een indexering, terwijl elders binnen de gemeentelijke organisatie en extern wel met kostenstijgingen rekening wordt gehouden.
- Juist voor de kleine gesubsidieerde activiteiten iedere euro er 1 is.
- Uit herstellen van de indexering ook waardering voor al deze mooie en belangrijke kleine initiatieven voor de stad spreekt.

verzoekt het college:

- **in de begroting 2017 de indexering voor kleine subsidies te herstellen.**
- **dit te voorzien van een dekkingsvoorstel, gekoppeld aan het zich momenteel positief ontwikkelende meerjarige financiële perspectief.**

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks
Michiel van Harten

Motie werkgelegenheidstoets

Constaterende dat:
- Er een forse stijging is van het aantal werkzoekenden in de gemeente Zwolle;
- deze werkloosheid laagopgeleiden harder en langduriger treft dan hoger opgeleiden en daarmee leidt tot een sterkere tweedeling in de Zwolse samenleving;
- Noodzakelijke bezuinigingsmaatregelen en transformatiegedreven veranderingen negatieve effecten kunnen hebben op de werkgelegenheid voor laagopgeleiden

Overwegende dat:
- in het licht van de toenemende werkloosheid onder laagopgeleiden het van belang is bij bezuinigingen en beleidsveranderingen ook werkgelegenheidseffecten mee te wegen;
- het van belang is dat bij veranderingen iedereen de gelegenheid krijgt en blijft houden om mee te doen;
- en dat veranderingen voor een specifieke groep niet té snel gaan waardoor zij het niet meer bij kunnen benen en afhaken;
- we moeten voorkomen enerzijds een bezuiniging te realiseren die anderzijds in de vorm van een uitkering weer teniet wordt gedaan, in combinatie met de sociale en maatschappelijke consequenties en kosten van baanverlies bij een specifieke groep Zwollenaren zoals lager opgeleiden.

Verzoekt het college:
- bij toekomstige en nog uit te werken voorstellen voor beleidsveranderingen en bezuingingen een werkgelegenheidstoets uit toe voeren die in kaart brengt wat de effecten zijn voor de werkgelegenheid zodat de raad deze effecten kan betrekken in haar afwegingen met betrekking tot het voorstel.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA,	D66	GroenLinks
Eefke Meijerink		Patrick Rijke

MOTIE

Verbetering opstelling toezichtscamera's in de Binnenstad

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020.

Overwegende dat:

- Zowel politie als gemeente het er over eens zijn dat cameratoezicht in de veiligheidsketen een bijdrage levert aan de beheersing van de veiligheidssituatie in de binnenstad;
- Inmiddels alle 18 toezichtscamera's zijn vervangen voor een goede kwaliteit camera's, met een betere kwaliteit van beelden en stabielere verbindingen;

Van mening dat:

- Betere verlichting op enkele plaatsen in de binnenstad (bijv. het Grote Kerkplein) het veiligheidstoezicht zou kunnen verbeteren.
- Goede verlichting, net als cameratoezicht bijdraagt aan zowel objectieve, als subjectieve veiligheid.

Verzoekt het college:

- De strategische effectiviteit van de locaties van toezichtscamera's in relatie tot de eventuele behoefte aan meer ondersteunende verlichting te evalueren;
- De raad hierover bij de begrotingsbehandeling 2017 te rapporteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de VVD Zwolle fractie

Aly van der Vegte

Thom van Campen

D66

Motie Versterken strategisch vermogen voor toekomstbestendige binnenstad

Zwolle, juni 2016

De gemeenteraad van Zwolle in vergadering bijeen op 20 juni 2016, gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Er invloeden op binnensteden afkomen met een grotere impact dan de recente faillissementen en (tijdelijke) leegstand. (denk aan andere vormen van mobiliteit, wonen, werken, zorgen en verblijven, klimaatactieve stad en smart-toepassingen)
- De uitdagingen voor de binnenstad van vandaag niet opgelost kunnen worden zonder een grondige verkenning op de binnenstad van morgen.
- Het versterken van het strategisch vermogen gebaat is bij input van buitenaf en kennisuitwisseling met partners.

Van mening dat:

- Onderzocht moet worden welke effecten de genoemde invloeden op onze binnenstad kunnen hebben, welke kansen en bijbehorende acties die opleveren.
- De inzichten die een dergelijk onderzoek oplevert, het strategisch vermogen van de gemeente zal versterken.
- Het traject visie Binnenstad naast de eigen stedelijke input, gebaat is bij conceptontwikkeling die concrete handvatten ontwikkelt voor de ‘binnenstad van de toekomst’.
- Aansluiting als stedelijk partner bij de tweede fase van CONCEPT BINNENSTAD* van Platform 31 om zo de effecten van bepaalde concepten te ervaren hierbij een concrete kans is.

Vraagt het college:

- Benodigde professionele kennis op het gebied van ontwikkelingen binnensteden te betrekken bij het proces tot een nieuwe visie op de Zwolse binnenstad en zo het strategisch vermogen te vergroten.

Sonja Paauw

D66

** CONCEPT BINNENSTAD onderzoekt, in samenwerking met projectpartners en externe experts, welke effecten veranderingen op binnensteden hebben en welke kansen die opleveren. In een Living Lab worden de meest interessante hypotheses uitgewerkt tot een reeks van prototypen voor nieuwe binnenstadsconcepten en –functies. Gedurende het laatste kwartaal van 2016 vertalen we deze prototypen naar de realiteit van de binnenstad. Kijk op: http://www.platform31.nl/nieuws/concept-binnenstad-laboratorium-voor-de-binnenstad-van-morgen*

MOTIE

Onderzoek naar gratis parkeermomenten in de Zwolse Binnenstad

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:

- Er in de PPN 2017-2020 ruimte is voor een structurele invulling van 187K uit reserve parkeren om een laatste deel van het restant van de 11 miljoen bezuinigingen in te vullen;
- Er in 2015 voor parkeren op zondag in de Binnenstad een bedrag van 55K is opgehaald;
- Een aantrekkelijke Binnenstad zorgt voor het bekoren van bezoekers uit de stad, regio en (inter)nationaal.

Van mening dat:

- Het als een extra impuls voor bezoek aan de Zwolse Binnenstad werkt indien er ook gratis parkeermomenten zijn voor bezoekers die met de auto komen;

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken welke gratis parkeermomenten als een gastvrij en economie van de Binnenstad stimulerend gebaar kunnen worden ingelast in de periode zomer 2016-zomer2017 en dit terug te koppelen aan de raad voor de Begroting 2017.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD

Aly van der Vegte

MOTIE

Betreft: Extra parkeerplekken centrum

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Er door sommige raadsfractie geregeld aandacht wordt gevraagd voor vermeende parkeerproblemen in de Zwolse binnenstad
- Het Zwolse stadhuis een eigen parkeerplaats(je) kent.
- Deze parkeerplaats ook op zaterdag en zondag doorgaans afgesloten is voor het publiek, hoewel het stadhuis dan gesloten is

Van mening dat:
- Ongebruikte parkeerplaatsen in het centrum zonde zijn
- Zaterdag de drukste winkeldag in Zwolle is en zondag een veelgebruikte evenementendag
- Met de (tijdelijke) komst van de bibliotheek in het stadhuis er extra behoefte is aan parkeerplaatsen in de buurt
- De huidige situatie zou kunnen leiden tot suggesties dat de in het weekend ongebruikte parkeerplaats alleen maar handig is voor Zwolse raadsleden met privé-zaken in de binnenstad
- Dit een twijfelachtig signaal geeft, zeker in het kader van komende bezuinigingen op openbaar vervoer in de stad

De Zwolse verzoekt het college:
- De parkeerplaats aan de Goudsteeg in het weekend open te stellen voor het publiek.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP; D66
Frank Futselaar Claudia van Bruggen

Motie verbetering winkelinformatie Zwolse binnenstad

De gemeenteraad van Zwolle, gehoord de beraadslagingen over de Perspectiefnota 2017,

Overwegende dat

- De ontwikkelingen rondom het winkelbestand en bezoekers in de Zwolse binnenstad gekenmerkt worden door een grote dynamiek in gedrag van bezoekers
- De informatie die over deze ontwikkelingen beschikbaar is vaak sterk uiteenloopt in diepgang en nauwkeurigheid, waardoor het voor ondernemers en de gemeente lastig is een perspectief voor de langere termijn te ontwikkelen (Bezoekersstromen en –gedragingen worden op dit moment 1 x per 2 jaar handmatig geteld en op schrift gesteld)
- Tijdens de recente jaarvergadering van CityCentrum Zwolle een systeem (dat voldoet aan de privacy wetgeving) gepresenteerd is waarmee de bezoekersstromen permanent gemonitord kunnen worden zodat betere informatie over de ontwikkelings-mogelijkheden van onder andere winkels en winkelgebieden in de Zwolse binnenstad beschikbaar kan komen

Van mening dat

- Het voor alle partijen die bij de binnenstad betrokken zijn en in het bijzonder voor ondernemers en de gemeente van groot belang is om te beschikken over betrouwbare, voortschrijdende en gedetailleerde informatie over de bezoekersstromen in de belangrijkste winkelstraten van de Zwolse binnenstad
- Up to date informatie ingezet kan worden ter ondersteuning van de ontwikkeling van de Binnenstad 2030

Verzoekt het college

- In overleg met CityCentrum de mogelijkheden van dit systeem voor Zwolle op korte termijn nader te verkennen
- Bij een positieve uitkomst van die verkenning over te gaan tot aanschaf van dit systeem ten behoeve van alle hoofdwinkelstraten in de Zwolse binnenstad
- De kosten – onder aftrek van de kosten voor het tweejaarlijkse handmatig tellen van de bezoekersstromen - te dekken uit het budget van € 1 mln. per jaar dat meerjarig beschikbaar voor de binnenstad

En gaat over tot de orde van de dag

PvdA | VVD | D66

Jan Slijkhuis | Aly van der Vegte | Sonja Pauw

Toelichting

- een meetpunt kost € 700 euro per jaar, de contractduur die met Locatus moet worden aangegaan is drie jaar;
- om de belangrijkste winkelstraten en – gebieden te monitoren zijn zo'n 15 tot 20 meetpunten gewenst. De kosten zijn derhalve € 10.500 tot 14.000 per jaar;
- daarmee is een belangrijke basisvoorziening gelegd. Winkeliers kunnen een extra meetpunt afnemen als zij op niveau van hun winkel willen meten. Zij contracteren dat dan rechtstreeks met Locatus;
- per meetpunt is een normale energievoorziening in de nabijheid nodig. Pandeigenaren of –gebruikers krijgen een tegemoetkoming voor de € 7 energieverbruik per jaar. Er is dus wel medewerking nodig van pandeigenaren/-gebruikers op de gewenste strategische punten. Naar verwachting zal dat geen problemen opleveren
- de gemeente en Citycentrum krijgen de beschikking over toegang tot een dashboard. Daarop kan gezien worden hoe per uur, per dag etc. de passantenstroom is. Ook kan de vergelijking worden gemaakt met vorige week, maand, jaar (na een jaar van meedoen). N.B. Locatus biedt geen rapportages, gemeente en Citycentrum moeten dus zelf verzamelen, vergelijken, interpreteren en monitoren.

In deze motie gaan wij ervan uit dat de gemeente de opstart van drie jaar financiert en dat daarna e.e.a. onderdeel wordt van het ZwolleFonds (ondernemingsfonds).

Motie Shared Space Nieuwe Markt

Zwolle,4 juli 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Shared Space uitgaat van rekening houden met elkaar en verantwoordelijkheid van mensen zelf.
- Wij van ondernemers aan de Nieuwe Markt horen dat zij hun terrassen moeten inperken door regelgeving rondom toegankelijkheid en dat zij dit liever niet willen.
- Bereikbaarheid voor iedereen, van rolstoel tot automobilist, belangrijk is.
- De terrassen in de huidige situatie een belemmering vormen voor de algemene toegankelijkheid, de veiligheid op de doorgaande weg en het publieke gebruik van het plein.
-

Van mening dat:

- Shared space een oplossing kan zijn voor de binnenstad in het algemeen en op korte termijn voor de Nieuwe Markt in het bijzonder om het gebruik en de verblijfskwaliteit van de publieke ruimte te verbeteren.

Vraagt het college:

- Na te gaan hoe het concept shared space op korte termijn kan bijdragen aan de situatie op de Nieuwe Markt en op langere termijn voor de hele binnenstad en de raad hierover te informeren bij de begroting 2017.

Sonja Paauw

D66

GROENLINKS

Motie Scenario's invoering Omgevingswet

Zwolle, 4 juli 016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over de **Perspectiefnota**

overweegt dat:

- Er een reservering is gedaan van € 645.000 voor de invoering van de Omgevingswet.
- Bij de beantwoording door het college tijdens het mening vormende debat over de PPN is aangegeven dat deze kosten vooral ingezet worden voor ambtelijk inzet , zoals bijvoorbeeld voor onderzoek naar doorvertaling van bestaande beleidsdocumenten, en juridische aanpassingen rond regelgeving.
- Door het college ook werd aangegeven dat er geen groot inspraaktraject wordt beoogd.
- Het Rijk aan gemeenten een grote lokale beleidsruimte geeft bij de (procedures en ambities rond) uitwerkingen van de Omgevingswet.
- In september nog nadere informatie volgt over de financieringsmogelijkheden, inclusief mogelijke besparingen en baten.

is van mening dat:

- De te maken keuzen rond de invoering van de Omgevingswet grote consequenties kunnen hebben voor de inwoners en hun leefomgeving op de lange termijn.
- Het van belang is (kennis en meningen van) de inwoners van Zwolle goed te betrekken, om de kansen die de Omgevingswet biedt op het gebied van leefbaarheid zo goed mogelijk te benutten voor de stad.
- Vanwege de grote speelruimte voor de lokale overheid, de raad aan de voorkant van het traject keuzen moet kunnen maken rond ambities en werkwijzen bij de invoering van de wet.

vraagt het college:

- **voor 1 oktober 2016 een uitgewerkt voorstel aan de raad voor te leggen met een hoog ambitieniveau voor burgerparticipatie**
- **deze ook te voorzien van een financiële paragraaf, met verwerking van de dan meest actuele financieringsmogelijkheden**

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks
Michiel van Harten

Motie Zwolle duurzamer met groene daken

Zwolle, juni 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 20 juni 2016, gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Overvloedig hemelwater en hittestress steeds grotere impact hebben op de leefbaarheid van steden en het probleem van overvloedig regenwater groter lijkt dan verwacht[1]
- Zwolle op 9 maart de City Deal Klimaatadaptatie tekende en Zwolle de ambitie heeft één van de koplopers te worden op het gebied van klimaatadaptatie
- Zwolle ook de ambitie heeft om de C02 uitstoot fors terug te dringen. Groene Daken bewezen effectief zijn, o.a. in het binden van C02 (en fijnstof)
- In veel Nederlandse gemeenten (o.a. Apeldoorn, 's Hertogenbosch, Leiden, Leeuwarden en Utrecht) subsidieregelingen bestaan om de aanleg van groene daken te bevorderen
- Zwolle, met AOC De Groene Welle, een ambitieuze school heeft waar expertise, opleiding en onderzoek op het gebied van groene daken beschikbaar is. Kennis die kan worden omgezet in ondernemerschap.
- Recent onderzoek van Rioned aantoont dat Groene Daken zeer effectief zijn voor het beheersen van de waterhuishouding [2]
- Onderzoek door Deltares aantoont dat vergoeding voor ecosysteemdiensten als Groene daken de toepassing daarvan versnelt[3]

Van mening dat:

- Ook veel andere partijen het belang van groene daken zien en zouden kunnen ondersteunen (waterschap, provincie)
- Groene daken een positieve bijdrage leveren aan waterbuffer, leefklimaat, hittestress, luchtkwaliteit, natuur, milieu en biodiversiteit.

[1] http://www.nrc.nl/next/2016/06/04/die-zware-stortbuien-komen-35-jaar-eerder-dan-was-1624194?utm_content=buffer662e3&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer
[2] *www.riool.net/documents/10180/b3597110-cf86-470c-adc3-cdd5d8183937*
[3] https://www.deltares.nl/app/uploads/2014/12/Vergoeding-voor-ecosysteemdiensten-DEF.pdf

Vraagt het college:

- Een verkenning te doen naar een subsidieregeling voor het aanleggen van groene daken.
- In overleg te gaan met partners als het waterschap en de provincie voor cofinanciering van deze subsidie

En gaat over tot de orde van de dag.

Oswald van Dam	Frankwin Mussche	Remko de Paus
D66	PvdA	GroenLinks

KADER VOOR VOORBEREIDING ‘GRONDSTOFFENPLAN’

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016, gehoord hebbende de beraadslagingen op 20 juni,

Overwegende dat:

- thans voorbereidingen worden getroffen om te komen tot een gewijzigd gemeentelijk ‘grondstoffenbeleid’;
- dit beleid ook invloed gaat hebben op de wijze waarop de voordelen van inzameling van oud papier worden benut;
- anticiperend op dit nieuwe beleid, tussentijds overeenkomsten tussen gemeente en verenigingen over de inzameling van het ‘oud papier’ zijn opgezegd;
- dat betreffende verenigingen daarmee vooralsnog financieel worden getroffen zonder perspectief op een financiële oplossing;

Van oordeel dat:

- de gemeente Zwolle als betrouwbare overheid bestaande contracten (looptijd veelal tot 2019) moet eerbiedigen;
- verenigingen die thans (in enige mate) afhankelijk zijn van de financiële regeling rond de inzameling van oud papier, niet financieel de dupe mogen worden van nieuw beleid rond inzameling van oud papier;

Verzoekt het college:

- als kader te hanteren dat nieuw beleid t.z.v. grond-/afvalstoffen onvoorwaardelijk budgetneutraal moet uitvallen voor betrokken verenigingen.

Namens de Zwolse CDA-fractie,

Martijn van der Veen

GROENLINKS D66 ChristenUnie Zwolle

Motie Dag van de Democratie

Zwolle, 4 juli 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over **de Perspectiefnota**

weet dat
- op zaterdag 10 september 2016 de Internationale Dag van de Democratie ook in Zwolle wordt gevierd

overweegt dat
- het belangrijk is dat iedereen betrokken is bij de democratie, de mensen die initiatiefrijk zijn, participeren en volop gebruikmaken van hun democratische rechten, en ook de mensen die uit zichzelf minder makkelijk tot initiatieven komen of meedoen en die *de facto* nauwelijks zeggenschap hebben of invloed uitoefenen op wat er gebeurt in hun leefomgeving

is van oordeel dat
- er een belangrijk signaal van uitgaat als de volksvertegenwoordigers hun volksverbindende rol uitdragen op een evenement als de Dag van de Democratie
- er daarnaast ook structureel aandacht zal moeten worden besteed aan de door-ontwikkeling van de lokale democratie en het vergroten van de betrokkenheid van alle inwoners bij de besluitvorming in buurt, wijk en stad

spreekt uit
in woord en daad actief te zullen bijdragen aan een zo groot mogelijk bereik van de Dag van de Democratie onder de Zwolse inwoners

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens GroenLinks	Namens D66	Namens ChristenUnie
Patrick Rijke	Sonja Paauw	Gerdien Rots

Motie Experiment nieuwe democratie

Zwolle, juni 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Democratie een van de drie pijlers is van het Zwolse Verhaal.
- Onderzoek al jaren uitwijst uit dat er een dringende behoefte is aan meer (directe) betrokkenheid bij beleid en politiek.
- Nieuwe technologie kansen biedt om meer mensen bij besluitvormingsprocessen te betrekken en zeggenschap te geven over hun eigen leefomgeving.
- Het niet alleen gaat om het proces om te komen tot beleid, maar ook om het oordeel over te nemen en genomen besluiten (zoals de gemeenteraad moet geven).
- Democratic Challenge gemeentes ondersteunt met experimenten met expertise, exposure, toegang tot financiering en regelruimte.

Van mening dat:

- Het belangrijk is dat burgers in staat worden gesteld om actief deel te nemen aan het besluitvormingsproces en invloed uit kunnen oefenen.
- Dat het algemeen belang altijd zorgvuldig afgewogen moet worden.
- Lokale democratie steeds belangrijker wordt omdat de taken van de gemeente groter worden.
- We moeten onderzoeken hoe onze democratie er in het internettijdperk uit zou kunnen zien.

Vraagt het college en de raad:

- In 2017 een experiment uit te werken en uit te voeren met een nieuwe vorm van besluitvorming waarbij gebruik wordt gemaakt van nieuwe technologie.

Sonja Paauw Patrick Rijke

D66 GroenLinks

(Inspiratiebron: De Groene Amsterdammer, Democratie in het internettijdperk, een fontein of een badje, Andrea Speijer-Beek & Jaap Tielbeke, 13 april 2016 en de Democratic Challenge krant juni 2016.)

Blauwgroene Motie

De gemeenteraad van Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016, gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016-2020.

Overwegend dat:

- Verschillende steden zich op 31 mei jl. zich via een Citydeal* committeerden aan de doorontwikkeling van de TEEB-Stad tool, gekoppeld aan de Atlas Natuurlijk Kapitaal.
- De gemeente Zwolle in een leergroep betrokken was bij de oorspronkelijke ontwikkeling van de TEEB-stad tool* en nog steeds activiteiten op dit gebied heeft.
- Groen een wezenlijke factor is in het stedelijk vestigingsklimaat.

Van mening dat:

- Waterveiligheid, klimaatadaptatie en gezonde verstedelijking integraal verbonden zijn.
- Het tijdens planvorming kunnen onderbouwen van de baten van groen en blauw, de integrale kwaliteit van stedelijke ontwikkelingen zal versterken.
- Het integraal opnemen van de groenblauwe waarden in ruimtelijke ontwikkelingen een mooie opmaat vormt richting de Zwolse omgevingsvisie.

Vraagt het college:

- Om de gemeente Zwolle opnieuw onderdeel te laten zijn van de ontwikkelingen die inzicht geven in de baten van groen en blauw.
- Zich daarvoor aan te sluiten bij de Citydeal ‘waarden van groen en blauw in de stad’ en conform te handelen.

Mark Oldengarm — D66

Patrick Rijke — GroenLinks

*Citydeal waarden van groen en blauw: http://www.rvo.nl/actueel/nieuws/city-deal-waardeert-groen-en-blauw-de-stad

*TEEB = The Economics of Ecosystems and Biodiversity. Zie voor meer info http://degroenestad.nl/?s=teeb en www.teebstad.nl

Amendementen

	Tekst	Indieners	Aangenomen verworpen	Voor	Tegen	Opmerkingen	Portefeuillehouder
1.	Schrappen OZB- compensatie	SP, GL	V	SP, Swollwacht, GroenLinks	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, Fractie Cetin		Brink
2.	Besluitvorming over de inhoud van de transformatienota	GL	V	CDA, Swollwacht, GroenLinks, SP	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, Fractie Cetin		Vedelaar
3.	Diensten in en aan huis	SP	V	SP, CDA, GroenLinks, Swollwacht	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, Fractie Cetin		Vedelaar
4.	PPN budget sport- incidenteel	SW	I				Heer
5.	PPN budget werkgelegenheid- incidenteel	SW	V	Swollwacht, SP	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, GroenLinks, Fractie Cetin		Heer
6.	PPN budget zorg en welzijn- incidenteel	SW	V	Swollwacht, SP	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, GroenLinks, Fractie Cetin		Vedelaar

Moties

	Tekst	Indieners	Aangenomen Verworpen Ingetrokken	Voor	Tegen	Opmerkingen	Portefeuillehouder
1.	OZB gebruikersdeel	SP	V	SP, CDA, GroenLinks	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, Swollwacht, Fractie Cetin		Brink
2.	GBLT ombudsman	SP, GroenLinks	A	SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA, Swollwacht	PvdA, D66, VVD, Fractie Cetin		Brink

	Tekst	Indieners	Aangenomen Verworpen Ingetrokken	Voor	Tegen	Opmerkingen	Portefeuillehouder
3.	Intensivering Businesscase “werken aan minder bijstand”	VVD, PvdA	A	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, GroenLinks, Fractie Cetin	SP, Swollwacht		Vedelaar
4.	Tijd voor tijdig verstrekken (bijzondere) bijstand	SP	V	SP, GroenLinks, CDA, Swollwacht, Fractie Cetin	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD,		Vedelaar
5.	Vierkant voor Werk Zwolle	SP, Swollwacht, D66, VVD, PvdA	A	Unaniem		Tekstueel gewijzigd	De Heer
6.	Meten duurzaam effect bij werken aan werk	SP, GroenLinks, D66, PvdA	Pre- advies				Vedelaar
7.	Ondersteuning bij financiële nood door zorgkosten	ChristenUnie, PvdA, D66, Swollwacht, GroenLinks, SP, CDA, fractie Cétin	A	Unaniem			Vedelaar
8.	Adequate schulddienstverlening	SP	-			Is komen te vervallen	Vedelaar
9.	Schuldhulpfonds	GroenLinks, Swollwacht	A	GroenLinks, Swollwacht, D66, Fractie Cetin, CDA, PvdA	ChristenUnie, VVD, SP		Vedelaar
10.	Studeren ondanks schulden	PvdA, GroenLinks, D66, Swollwacht, ChristenUnie, Fractie Cetin	A	PvdA, GroenLinks, D66, Swollwacht, ChristenUnie, Fractie Cetin, SP, CDA	VVD		Vedelaar
11.	Passend selectiemoment en differentiatie in het onderwijs	PvdA, Swollwacht, GroenLinks, D66, ChristenUnie	A	Unaniem			Brink
12.	Taalles in wijkcentra, sportkantines en scholen	PvdA, D66, Fractie Cetin	A	PvdA, D66, Fractie Cetin, ChristenUnie, VVD,	SP, Swollwacht, CDA, GroenLinks		Vedelaar
13.	Jongeren uitsluiten van (formele) mantelzorg	CDA	V	CDA, Swollwacht, GroenLinks, SP	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, Fractie Cetin		Vedelaar
14.	Extra waardering mantelzorger	PvdA, SP, ChristenUnie, Swollwacht, GroenLinks, D66	A	Unaniem			Vedelaar
15	Help de straatdokter Zwolle	SP, Swollwacht, GroenLinks, D66	A	Unaniem			Vedelaar

	Tekst	Indieners	Aangenomen Verworpen Ingetrokken	Voor	Tegen	Opmerkingen	Portefeuillehouder
16	Parkeerontheffing thuiszorgmedewerker binnenstad	SP	V	SP, GroenLinks, Swollwacht	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, Fractie Cetin		Van As
17	Onderzoek naar capaciteit Kunstgrasvelden	VVD, ChristenUnie, PvdA, D66	A	Unaniem			De Heer
18	Dierenwelzijn- compensatie kosten avond- en weekenddienst dierenartsen- actualisatie Nota Dierenwelzijn	Swollwacht, GroenLinks, PvdA	A	Swollwacht, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, D66, SP, CDA, Fractie Cetin	VVD	Tekstueel gewijzigd	Van As
19	Dierenwelzijn- jaarlijks rondetafelgesprek over stand van zaken – actualisatie Nota Dierenwelzijn	Swollwacht	A	Unaniem			Van As
20	Grote Kerk	ChristenUnie, D66, PvdA, VVD	A	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, GroenLinks, Swollwacht, Fractie Cetin	SP	Tekstueel gewijzigd	Brink
21	Atelierruimte en wonen mix	D66, GroenLinks, PvdA	A	ChristenUnie, PvdA, D66, SP, GroenLinks, Swollwacht, Fractie Cetin	VVD, CDA		Brink
22	Start-up klimaat in de regio Zwolle	D66, VVD, Swollwacht, Fractie Cetin, ChristenUnie	A	Unaniem			De Heer
23	Start-ups en huisvesting	SP, D66, Swollwacht, VVD	A	Unaniem			De Heer
24	Indexering kleine subsidies	GroenLinks	V	GroenLinks, SP, CDA, Swollwacht	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, Fractie Cetin		Brink
25	Werkgelegenheidstoets	PvdA, GroenLinks, D66	A	Unaniem			De Heer
26	Verbetering opstelling toezichtscamera’s in de Binnenstad	VVD, PvdA	A	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, GroenLinks, Swollwacht, Fractie Cetin	SP		Meijer

	Tekst	Indieners	Aangenomen Verworpen Ingetrokken	Voor	Tegen	Opmerkingen	Portefeuillehouder
27	Versterken strategisch vermogen voor toekomstbestendige binnenstad	D66, PvdA	A	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, CDA, GroenLinks, Swollwacht, Fractie Cetin	SP		Van As
28	Onderzoek naar gratis parkeermomenten in de Zwolse Binnenstad	VVD	A	ChristenUnie, PvdA, VVD, CDA, Swollwacht, Fractie Cetin	D66, SP, GroenLinks		Van As
29	Extra parkeerplekken centrum	SP, D66, PvdA	A	ChristenUnie, PvdA, D66, SP, CDA, Fractie Cetin	VVD, Swollwacht, GroenLinks		Van As
30	Verbetering winkelinformatie Zwolse binnenstad	PvdA, VVD, D66	V	VVD, PvdA, D66, Swollwacht	ChristenUnie, SP, CDA, GroenLinks, Fractie Cetin		De Heer
31	Shared Space Nieuwe Markt	D66	V	D66	ChristenUnie, PvdA, VVD, SP, CDA, GroenLinks, Swollwacht, Fractie Cetin		Van As
32	Scenario’s invoering omgevingswet	GroenLinks, PvdA	I			Ingetrokken	Anker
33	Zwolle duurzamer met groene daken	D66, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie	A	Unaniem			Van As
34	Kader voor voorbereiding grondstoffenplan	CDA	V	CDA, GroenLinks, SP, Swollwacht	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, Fractie Cetin		Van As
34A	Onderzoek naar mogelijkheden behoud inkomsten uit inzameling oud papier voor verenigingen	VVD, ChristenUnie	A	Unaniem		Nieuw	
35	Dag van de democratie	GroenLinks, D66, ChristenUnie	V	GroenLinks, D66, ChristenUnie, CDA (Elfers), Fractie Cetin	VVD, PvdA, SP, Swollwacht, CDA (v.d. Veen en v. Vilsteren)		Meijer
36	Experiment nieuwe democratie	D66, GroenLinks	V	D66, GroenLinks, CDA,	ChristenUnie, PvdA, VVD, SP, Swollwacht, Fractie Cetin	Tekstuele wijziging	Meijer
37	Blauwgroene	D66, GroenLinks, PvdA	Pre- advies				Anker
38	Stimulering “sociaal ondernemerschap in Zwolle	ChristenUnie, Swollwacht, PvdA	I			Ingetrokken	Vedelaar/ De Heer

	Tekst	Indieners	Aangenomen Verworpen Ingetrokken	Voor	Tegen	Opmerkingen	Portefeuillehouder
39	Stimulering “nieuwe beroepen” in Zwolle	ChristenUnie, Swollwacht, fractie Cetin, PvdA	A	Unaniem		Tekstuele wijziging	De Heer
40	Bevordering bewust energiegebruik	PvdA, CDA, GroenLinks, SP, Swollwacht, Fractie Cetin	A	Unaniem			Van As
41	Central Parkje	GroenLinks	V	GroenLinks	ChristenUnie, PvdA, D66, VVD, SP, CDA, Swollwacht, Fractie Cetin	Nieuw	Van As
42	Elektrische autodelen	ChristenUnie, GroenLinks, D66, PvdA	A	Unaniem		Nieuw	Van As

AMENDEMENT

Betreft: Schrappen OZB-compensatie

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.

Aan de orde: Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:
- De voorgestelde OZB-compensatie zelfs volgens coalitiepartijen geen serieus materieel belang heeft en uitsluitend bedoeld is om coalitieafspraken uit te voeren
- Er tegelijkertijd met deze compensatie nog altijd een grote bezuinigingsoperatie bezig is, waarvan de gevolgen dagelijks vele Zwollenaren raken
- Het verlagen van de OZB een degressief effect heeft op het Zwolse belastingbeleid en daarmee dus hogere inkomens relatief zal bevoordelen; dat dit ook expliciet de bedoeling is van deze maatregel

Van mening dat:
- Besluiten van de Zwolse gemeenteraad zouden moeten worden genomen op grond van rationele afweging van de belangen van de stad, niet van belangen van coalitiepartijen
- Dat het geen pas geeft de Zwolse OZB-belastingen te gebruiken voor symboolpolitiek
- Dat het onredelijk en onwenselijk is om in bezuinigingstijd en in tijd van groeiende tweedeling een maatregel te nemen die –al is het symbolisch- de hogere inkomens van de stad bevoordeeld en de inkomsten van de gemeente structureel negatief beïnvloedt.

De Zwolse raad spreekt uit:
- Beslispunt 5 te schrappen

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Frank Futselaar

GroenLinks
Patrick Rijke

Voor: SP, GroenLinks en Stadwacht

Verworpen 4-07-16

GROENLINKS

Amendement Hoorzitting transformatienota

Zwolle, 4 juli 2016
Onderwerp: **besluitvorming over de inhoud van de transformatienota**

Gelezen de **beslisnota Perspectiefnota 2017-2020**

overwegend dat
- met de Transformatienota belangrijke veranderingen op het gebied van het brede sociale domein in gang worden gezet
- tijdens de debatten over de Perspectiefnota slechts in beperkte mate aandacht is besteed aan de veelheid aan ideeën, plannen en voorstellen uit de Transformatienota
- er nog diverse stukken zijn aangekondigd (o.a. over de wijkteams, de inclusieve arbeidsmarkt, het right to challenge)

van mening dat
- een dergelijke nota een volledige raadsbehandeling verdient: informatieronde, debatronde, besluitvorming
- de veranderingen op het sociaal domein in samenhang dienen te worden besproken

van plan
- na de zomer een hoorzitting te organiseren waarvoor allerlei betrokken partijen, organisaties en inwoners worden uitgenodigd
- de opbrengst van de gesprekken die raadsleden voeren in het kader van de *Democratic Challenge* "De cliënt centraal", in te brengen bij de bespreking van de transformatieplannen

stellen wij de raad voor het voorstel als volgt te wijzigen:

beslispunt 2 te schrappen

Namens fractie GroenLinks
Patrick Rijke

Voor: GroenLinks, CDA, Stadwacht en SP
Verwapen 4-07-16

SP

AMENDEMENT

Betreft: Diensten in en aan huis

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016

Constaterende dat:
- in de transformatie sociaal domein, bijlage bij de stukken met betrekking tot de perspectiefnota op pagina 19/20 staat 'Daarnaast willen we dat aanbieders DIAH alle trajecten moeten kunnen aanbieden. Dit betekent dat één aanbieder (al dan niet met onderaanbieders) alle diensten in en aan huis aanbiedt.

Van mening dat:
- Kleinere aanbieders hiermee nooit zelfstandig hulp kunnen bieden, maar als een soort ZZP-ers door grotere organisaties kunnen worden ingezet,
- Zij hiermee alleen maar een aanvulling zijn voor de grote aanbieders en bijvoorbeeld bij speciale wensen van zorgvragers worden ingezet wanneer de grote organisatie hiermee akkoord is,
- Het contract dan ook door de grotere aanbieders van zorg weer beëindigd kan worden,
- Hierdoor de voordelen voornamelijk zijn voor de grote aanbieders,
- ook kleinere organisaties groeikansen moeten krijgen,

Stemt in met het voorstel met de volgende wijziging:
Op pagina 19 en 20 de tekst: 'Daarnaast willen we dat aanbieders DIAH alle trajecten moeten kunnen aanbieden. Dit betekent dat één aanbieder (al dan niet met onderaanbieders) alle diensten in en aan huis aanbiedt', te verwijderen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;

Sandra Drost

Voor: SP, CDA, Stadwacht, GroenLinks
Verworpen 4-07-16

Swollwacht

Amendement

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op dinsdag d.d. 4 juli 2016

Gelezende de perspectiefnota 2017 - 2020

stellen de ondertekenaars middels dit amendement de Raad voor om € 2.5 mio van de incidentele meevaller 2016 ten bedrage van € 12 mio vrij te maken voor:

- het budget werkgelegenheid- incidenteel

Toelichting:

Deze exercitie heeft tot doel, om perspectief op de werkgelegenheid in Zwolle vergroten! En dan met name voor de doelgroepen jonge starters en 50 plussers, waar de kans op het verkrijgen van een baan- bij werkeloosheid- het meest zorgelijk is! Bij resultaat kan tevens voorkomen worden dat werkzoekenden- vanuit een bijstand status- in een armoedeval terecht kunnen komen. Verder kan bij resultaat het aantal bijstandsgerechtigden drastisch teruggedrongen worden. De gemeente kan met ondersteuning van een nieuw op te zetten aanjaagteam of taskforce- naast de al bestaande goede initiatieven- deze € 2,5 mio als extra financiële impuls gaan inzetten/oormerken- om daarmee vervolgens nieuw te ontwikkelen werkgelegenheidsinitiatieven incidenteel te bekostigen.

Ondertekenaars:

Namens de Swollwachtfractie,

William Dogger:

Cemal Yildirim:

Voor: Swollwacht en SP
Verworpen 4-07-16

Swollwacht

SP

Amendement

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op dinsdag d.d. 4 juli 2016

Gelezende de perspectiefnota 2017 - 2020

stellen de ondertekenaars middels dit amendement de Raad voor om € 2.0 mio van de incidentele meevaller 2016 ten bedrage van € 12 mio vrij te maken voor:

- het budget zorg en welzijn- incidenteel

Toelichting:

De gemeente Zwolle gaat met Zwolse burgers die aantoonbaar ongewild hard zijn getroffen door de bezuinigingen ten gevolge van de ingezette transities, een eenmalige extra compensatieregeling treffen. Daarmee kan er een noodzakelijke verruiming van het welzijn- en zorgarrangementen- op basis van maatwerk- voor de betreffende burger mogelijk gemaakt worden. De kosten van deze uitvoering kunnen bekostigd worden vanuit het in dit amendement benoemde incidenteel bedrag van € 2 mio.

Ondertekenaars:

Namens de Swollwachtfractie,

William Dogger:

Cemal Yildirim:

Namens de SP-fractie

Sandra Drost

Voor: Swollwacht en SP
Verwerpen 4-07-16

MOTIE

Betreft: Perpectiefnota 2017-2020
Onderwerp: OZB gebruikersdeel

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op vrijdag 4 juli 2016

Overwegende dat:
- Het college in haar notitie Informatienota beantwoording motie SP verschuiving OZB niet-woningen stelt dat een verschuiving van de OZB voor niet-woningen van het gebruikersdeel naar uitsluitend het eigenaarsdeel verschillende positieve effecten meebrengt
- Dat tot deze effecten behoren een vermindering van de administratieve lasten
- Dat tot deze effecten behoren een verlaging van de belastingdruk (7%) voor de categorie niet-woningen waarbij hetzelfde persoon of bedrijf zowel gebruiker als eigenaar is (meestal kleinere zelfstandige ondernemers)
- Dat tot deze effecten behoren een mogelijke positief effect op de leegstand in de stad, omdat het onaantrekkelijk wordt een pand te laten leegstaan.
- Als het belangrijkste negatieve effect wordt genoemd de verhoogde lasten voor de eigenaren, die gezien langlopende huurcontracten deze extra lasten niet gemakkelijk kunnen compenseren in de huurprijs

.
Van mening dat:
- Met name kleine ondernemers gebukt gaan onder lasten, waardoor het bevorderlijk is als deze zonder groot verlies voor de gemeente kunnen worden verlaagd.
- De leegstand van panden in de stad een groot en nijpend probleem is dat met alle mogelijke middelen moet worden aangepakt
- De onredelijkheid van plotseling stijgende lasten voor pandeigenaren kan worden ondervangen door een dergelijke regeling geleidelijk in te voeren

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Bij de begroting 2017 te komen met een voorstel voor het geleidelijk afschaffen –gedurende een overgangsperiode van 10 jaar- van het gebruikersdeel van de OZB voor niet-woningen en daarbij het eigenaarsdeel zodanig verhogen dat de gemeentelijke inkomsten uit OZB voor niet-woningen nagenoeg gelijk blijft.

En gaat over tot de orde van de dag.
Namens de fractie van de SP;

Frank Futselaar

Voor: SP, CDA, GroenLinks
Verworpen 4-07-16

MOTIE

Betreft: Perpectiefnota 2017-2020
Onderwerp: GBLT ombudsman

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op vrijdag 4 juli 2016

Overwegende dat:
- De dienstverlening van het GBLT aan Zwolse burgers een zaak van voortdurende zorg voor de gemeenteraad is
- Het aantal bezwaren tegen het GBLT afgelopen jaar is gestegen
- Er op dit moment voor Zwollenaren na de bezwaarmogelijkheden binnen het GBLT geen andere beroepsmogelijkheid meer is dan de Nationale Ombudsman
- De gemeente Zwolle als overheidsorgaan is aangesloten bij de Overijsselse Ombudsman, evenals een groot aantal andere gemeenten en waterschappen in de regio.
- Dit niet geldt voor het GBLT

.

Van mening dat:
- Bezwaar en beroepsmogelijkheden voor Zwollenaren zo laagdrempelig mogelijk dienen te zijn
- Op dit gebied de Provinciale Ombudsman een voorkeur zou moeten hebben

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Er binnen het GBLT voor te pleiten dat het GBLT voor wat betreft haar dienstverlening aan Zwolse burgers (en bij voorkeur ook wat betreft ingezetenen van het Waterschap Groot Salland) zich aansluit bij de Overijsselse Ombudsman

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;

Frank Futselaar

GroenLinks

Patrick Rijke

Voor: SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA, Stadswacht

Aangenomen 4-07-16

VVD Zwolle

PvdA

MOTIE

Intensivering Businesscase "Werken aan minder bijstand"

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.
Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:

- Met de uitvoering van de motie businesscase "Werken aan minder bijstand" in 2015 160 mensen instroomden om vitaler te worden, ervaring op te doen en aan het werk te komen;
- Tot nu toe 54 mensen zijn uitgestroomd naar werk;
- In de Transformatienota Sociaal Domein € 250.000 is opgenomen voor het ondersteunen van effectieve publiek-private partnerships;
- Volgens het College de doorontwikkeling van de businesscase hier onderdeel van kan uitmaken.

Van mening dat:

- De businesscase goed past in de brede banen ambitie van het college;
- De businesscase tot nu toe heeft gekost € 281.000,00 versus opgeleverd bijna het dubbele;
- De businesscase haar succes kan vergroten door een uitbreiding op het gebied van meer mensen te helpen en/of meer partners te laten deelnemen.

Verzoekt het college:

- Businesscase verdiensten en een passend aanvullend deel van de gealloceerde middelen van 250.000 euro uit de Transformatienota Sociaal Domein in te zetten voor een verlenging en waar mogelijk uitbreiding/intensivering van de businesscase.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD
Aly van der Vegte
Johran Willegers

PvdA
Eefke Meijerink

Tegen: SP en Stadwacht
Aangenomen 4-07-16

SP

MOTIE

Betreft: Tijd voor tijdig verstrekken (bijzondere) bijstand.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Zwolle voor 2015 de norm had gesteld om 89% van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand tijdig binnen de wettelijke termijn af te handelen.
- Dit een achteruitgang was ten opzichte van de nulsituatie, waarbij 93% tijdig werd verstrekt.
- Uiteindelijk over 2015 slechts 79% van aanvragen binnen de wettelijke termijn werd afgehandeld.
- Zwolle daarmee in meer dan 1/5 van de gevallen niet aan zijn wettelijke verplichtingen voldoet.
- Blijkens de perspectiefnota (blz 13) nu € 256.000,00 structureel aan formatie uitbreiding zal worden besteed.
- Op ditzelfde beleidsterrein het team handhaving wel ruimschoots haar doelen kon verwezenlijken.

Van mening dat:
- Handhaving belangrijk is zodat Zwolle niet de dupe wordt van mensen die de wettelijke regels niet in acht nemen.
- Dit ook van belang is voor de grote meerderheid die wel rechtmatig een uitkering ontvangt.
- Het anderzijds onwenselijk is dat de gemeente zich binnen ditzelfde beleidsterrein zelf niet aan de wettelijke regels houdt en daarmee rechtmatige aanvragers van (bijzondere) bijstand dupeert.
- Frauderen weliswaar van een andere orde is dan het niet tijdig verstrekken van bijstand.
- Het evenmin zo is dat niet terecht gebleken aanvragen alle het gevolg zijn van fraude (want deze zijn voornamelijk het gevolg van de ingewikkelde materie, misverstanden en reguliere fouten).
- De medewerkers van team handhaving bij uitstek op de hoogte zijn van de wettelijke regels die gelden voor een rechtmatige verstrekking en daarmee vrij eenvoudig een tijdelijke bijdrage kunnen leveren aan het team dat de aanvragen voor (bijzondere) bijstand behandelt.
- Daarmee kan worden gezorgd dat de gemeente eerst zelf aan haar wettelijke vereisten voldoet en zich daarna (terecht) weer meer kan richten op handhaving.

De Zwolse raad spreekt uit:
- Dat het college met ingang van 2017 streeft naar een 100% afhandeling van de aanvragen voor (bijzondere) bijstand binnen de wettelijke termijnen maar minimaal 95% stelt als norm.
- Zodra duidelijk wordt dat deze 95% niet wordt gehaald (*ondanks de structurele formatie uitbreiding*), tijdig (tijdelijke) middelen en menskracht worden ingezet om dit wel te halen.
- Indien dat daarmee dan nog niet mogelijk blijkt, tijdelijk een deel van de Zwolse mensenkracht van team handhaving in te zetten totdat deze 95% wel wordt gehaald.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

Tegen: ChristenUnie, PvdA, D66, VVD
Verworpen 4-07-16

SP Swollwacht VVD ZWOLLE D66 PvdA

MOTIE

Betreft: Vierkant voor Werk Zwolle.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Er nog een belangrijke opgave ligt om met name lager opgeleiden aan een baan te helpen.
- De gemeenten Emmen, Coevorden, Hoogeveen en Hardenberg samenwerken binnen het plan 'Vierkant voor Werk'.
- Dit plan zich niet richt op gesubsidieerde banen, werkervaringsplekken enzovoorts, maar op 'echte banen' in de industrie en logistiek voor met name de lager opgeleiden.

Van mening dat:
- Aansluiting bij dit plan een impuls voor de Zwolse werkgelegenheid kan opleveren.
- Het perspectief biedt op een reguliere baan voor mensen die op dit moment geen werk hebben.
- Daarmee voorkomen wordt dat mensen überhaupt een beroep moeten doen op de bijstand en het bovendien de uitstroom uit de bijstand bevordert.

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Te onderzoeken of en hoe Zwolle bij dit plan van de vier gemeenten kan aanhaken / aansluiten.
- Indien dit niet mogelijk is, te onderzoeken op welke wijze aan de inhoud en doelstellingen van dit concrete plan in Zwolle uitvoering kan worden gegeven.

En gaat over tot de orde van de dag.

SP
Bert Sluijer

Swollwacht
William Dogger

D66
Henk Schippers

VVD
Johran Willegers

PvdA
Eefke Meijerink

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

pre-advies

SP GROENLINKS D66 PvdA

Motie

Betreft: Meten duurzaam effect bij werken aan werk.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: jaarstukken/perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Er (ook) in Zwolle gewerkt wordt aan het uitstromen van mensen uit de bijstand.
- Daarvoor structurele vormen bestaan (bijvoorbeeld Zwolle Werkt Aanpak ZWA) en incidentele (zoals de Businesscase Werken Aan Minder Bijstand).
- Ook het middel werkervaringsplek wordt ingezet als bijdrage om te komen tot uitstroom uit de bijstand.

Van mening dat:
- Het uiteraard goed is als mensen na begeleiding (bijvoorbeeld) een half jaar lang een betaalde baan hebben maar dat niet het einddoel mag zijn.
- Het onvoldoende duidelijk is hoe het deze mensen daarna vergaat (*vinden ze zelf weer ander werk, vervalt men terug in enige uitkeringssituatie..?*).
- Het dus ook onvoldoende duidelijk is wat het werkelijke effect is van de afzonderlijke initiatieven of trajecten op langere termijn.
- Voor een goede beoordeling van het effect op lange termijn, het gewenst is inzicht te verkrijgen in verdere ontwikkeling van degenen die hulp hebben ontvangen.

De Zwolse raad verzoekt het college:
- Een eenvoudige werkwijze te laten ontwikkelen waarmee mensen na de afronding van hun re-integratie hulp nog twee jaar lang (bijvoorbeeld elk half jaar) worden benaderd zodat duidelijk wordt of zij op dat moment (nog steeds) betaald werk hebben of niet.
- Ditzelfde principe ook toe te passen na afloop van een werkervaringsplek.
- Daarover te rapporteren op de reguliere verantwoordingsmomenten en daarnaast afzonderlijk wanneer het een incidentele vorm van re-integratie(case) betreft.
- Hiervoor een voorstel te ontwikkelen zodat deze meting gestart kan worden per 1 januari 2017.

En gaat over tot de orde van de dag.

SP
Bert Sluijer

GroenLinks
Patrick Rijke

D66
Henk Schippers

PvdA
Eefke Meijerink

pre-advies

ChristenUnie PvdA GROEN LINKS SP D66 Swollwacht FC CDA ZWOLLE

Motie

Voorjaarsstukken en Perspectiefnota

Betreft: ondersteuning bij financiële nood door zorgkosten

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016, gehoord de beraadslagingen over de Voorjaarsstukken en de Perspectiefnota,

constaterende dat

- op basis van een analyse van de meest kwetsbare groepen, het bereik van regelingen en de effectiviteit ervan(armoedemonitor, minimaeffectrapportage en rapportfocusgroepen chronisch zieken en gehandicapten)verbeteringen zijn doorgevoerd in het armoedebeleid,
- in de minima-effectrapportage wordt aangegeven dat huishoudens met een inkomen net boven 130% van het sociaal minimum, maar met een hoge zorgvraag door bijvoorbeeld chronische ziekte of handicap (bijvoorbeeld alleenstaanden en paren zonder kinderen) toch onvoldoende inkomen kunnen overhouden om in hun basisbehoeften te voorzien,
- ook het bestuur van het noodfonds op basis van hulpvragen concludeert dat er soms een meer structureel probleem ligt bij huishoudens met een inkomen net boven 130% van het sociaal minimum, maar met een hoge zorgvraag,
- de grens voor veel armoederegelingen op 110% van het sociaal minimum ligt als er géén sprake is van chronische ziekte of handicap in het huishouden en daarmee een absolute ondergrens is,

van mening dat

- het noodfonds en innovatiefonds belangrijk zijn voor ondersteuning bij incidentele hulpvragen, maar op een andere manier maatwerk nodig is voor huishoudens met eenbehoefte van meer structurele aard, zoals bij huishoudens met een inkomen net

boven 130% van het sociaal minimum, maar met een hoge zorgvraag het geval kan zijn,

roept het college op om

- een voorstel uit te werken waardoor huishoudens met een inkomen dat hoger is dan de vastgestelde inkomensgrenzen voor regelingen voor financiële ondersteuning toch gebruik mogen maken van de betreffende regelingen wanneer het besteedbaar inkomen na aftrek van zorgkosten alsnog onder de betreffende inkomensgrens komt,
- dit voorstel te voorzien van een financiële onderbouwing,
- dit voorstel te presenteren vóór de behandeling van de begroting voor 2017,

en gaat over tot de orde van de dag.

Johannes de Vries
ChristenUnie
b/a

Eefke Meijerink
PvdA

Henk Schippers
D66

William Dogger
Swollwacht

Patrick Rijke
GroenLinks

Sandra Drost
SP

Martijn v.d. Veen
CDA

Johran Willegers
VVD

Orhan Cétin
Fractie Cétin

Met algemene stemmen aangenomen
4-07-16

GROENLINKS

Swollwacht

Motie Schuldhulpfonds

Zwolle, 4 juli 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over **de perspectiefnota**

overweegt dat
- "ca. 80% van de mensen die zich melden bij een wijkteam financiële problemen heeft" (Transitiecommissie Sociaal Domein, Vierde rapportage 25 februari 2016)
- "ondersteuning op andere levensterreinen minder succesvol is als schulden en armoede overheersen" (nota Transformatie in het sociaal domein, 20 april 2016)

weet dat
- de gemeente Leiden jongeren met problematische schulden helpt door hun schulden op te kopen en zelf een regeling treft met de schuldeisers voor de totale schuldenlast.
- de gemeente Den Haag van plan is jongeren hun schuld te laten afkopen door naar school te gaan, vrijwilligerswerk te doen of werk te vinden
- niet alleen jongeren met problematische schulden te kampen hebben, getuige de bovengenoemde cijfers van de Transitiecommissie Sociaal Domein

is van oordeel dat
- er een breed sociaal actieprogramma nodig is om participatie te bevorderen en daarmee welzijn en geluk van mensen te vergroten
- het oplossen van de schuldproblemen preventief werkt en op den duur leidt tot een lager beroep op zorg en ondersteuning
- het positief saldo van de jaarrekening 2015 en met name het budget voor sociaal beleid dat in 2015 niet is besteed, kan worden ingezet om problemen in het sociaal domein op te lossen

roept het college op
de mogelijkheid te onderzoeken een schuldhulpfonds in te richten waaruit problematische schulden van inwoners (jong en/ of ouder) kunnen worden overgenomen, waarna de schuld door de inwoner aan de gemeente wordt afgelost

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks
Michiel van Harten
Patrick Rijke

Swollwacht
William Dogger

Tegen: ChristenUnie, VVD en SP

Aangenomen 4-07-16

PARTIJ VAN DE ARBEID GROEN LINKS D66 ChristenUnie Zwolle

Swollwacht

Motie studeren ondanks schulden

De raad van de gemeente Zwolle, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016,

Constaterende dat

- Landelijk ruim 7% van de jongeren (18-27 jaar, Panteia 2015) een risicovolle of problematische schuld heeft. Dit betreft eerder jongeren met een lage opleiding en zonder werk;
- Een schuldregeling voor jongeren lastig is omdat er vaak onvoldoende aflossingscapaciteit is en geen garantie op een inkomen gedurende 36 maanden;
- Schulden ook een belemmering vormen bij het volgen van een opleiding;
- Nationale regelingen voor studiefinanciering voor deze groep niet altijd in een oplossing voorzien of zelfs soms belemmerend werken zoals de WSNP;
- studiefinanciering wettelijk niet ingezet mag worden voor het aflossen van schulden.

Overwegende dat:

- Het volgen van een opleiding bijdraagt aan het optimaal benutten van talenten en kwaliteiten van jongeren en iedereen een tweede kans verdient;
- afhankelijk van de achtergrond van de problemen van jongeren instrumenten als budgetcoaching en budgetbeheer en begeleiding naar werk effectief kunnen zijn voor jongeren als een schuldregeling niet mogelijk is;
- Er in het land goede initiatieven zijn van gemeenten die aanvullend op dit soort instrumenten een regeling treffen, waarbij de jongeren middels een studie een tegenprestatie leveren en bovendien een passende afbetalingstermijn krijgen voor hun schulden, bijvoorbeeld in Apeldoorn, Leiden en Den Haag.

Verzoekt het college:

- Voor de begroting 2017 uit te werken op welke wijze we jongeren met schulden toekomstperspectief kunnen bieden met een totaalpakket aan maatregelen waaronder ook instrumenten die zijn gekoppeld aan het volgen en afronden van een opleiding in;

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA	Swollwacht	D66
Eefke Meijerink	William Dogger	Henk Schippers
GroenLinks	ChristenUnie	Fractie Cetin
Patrick Rijke	Johannes de Vries	Orhan Cetin

Tegen: VVD
aangenomen
4-07-16

PARTIJ VAN DE ARBEID Swollwacht GROEN LINKS D66

ChristenUnie
Zwolle

Motie passend selectiemoment en differentiatie in het onderwijs
De raad van de gemeente Zwolle, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016,

Constaterende dat
• In de samenleving een groeiende tweedeling ontstaat tussen hoog- en laagopgeleiden.
• In Nederland in vergelijking met andere landen vroeg wordt geselecteerd voor het type voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo).
• Hierdoor weinig doorstromingskansen zijn en categoraal onderwijs ontstaat.
• Bij brede scholen met niet-categoraal onderwijs er wel ontmoeting is tussen kinderen van verschillende niveau's.
• Er in Zwolle op dit onderwerp al initiatieven worden ontwikkeld.

Van mening dat:
• Ieder kind de kans moet krijgen om talenten te ontdekken en ontwikkelen, ongeacht de achtergrond, afkomst of het opleidingsniveau van de ouders.
• Minder contact tussen kinderen van verschillende afkomst en met verschillende achtergronden niet goed is voor de sociale cohesie in de samenleving.
• Een bij het kind passend selectiemoment en differentiatie in het onderwijs bij draagt aan de individuele ontwikkelingskansen van een kind.

Verzoekt het college:
• Om innovaties in het primair en voortgezet onderwijs gericht op maatwerk voor kinderen door differentiatie in onderwijs en selectiemoment te ondersteunen en te stimuleren.
• Hierover te rapporten voorafgaande aan de PPN van volgend jaar.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA,	Swollwacht	GroenLinks	D66	Christenunie
Sanneke Snuverink Eefke Meijerink	Cemal Yildrim	Patrick Rijke	~~Martin Bleijenburg~~ Claudia van Bruggen	Job Looijenga

Met algemene stemmen aangenomen
4-07-16

PARTIJ VAN DE ARBEID D66 FC

Motie taalles in wijkcentra, sportkantines en scholen

Constaterende dat:
- Heel veel mensen in Zwolle zich vrijwillig in (willen) zetten voor de ondersteuning van vluchtelingen;
- deze inzet sterk bijdraagt aan een soepele integratie van vluchtelingen in onze samenleving

Overwegende dat:
- voor veel activiteiten, bijvoorbeeld vrijwillige taalles, een binnenlocatie nodig is;
- het voor de integratie goed is als deze locaties verspreid over de wijken van de stad gevonden kunnen worden en zich niet beperken tot de locaties die momenteel gratis te gebruiken zijn;
- wijkcentra, sportkantines en scholen hiervoor een mooie plek zijn.

Daarom verzoeken wij:
- wijkcentra, sportkantines en scholen om hun ruimtes kosteloos ter beschikking te stellen voor dergelijke activiteiten gericht op ondersteuning en integratie van vluchtelingen;
- het college dit verzoek over te brengen aan de wijkcentra en hen te ondersteunen bij de communicatie over hun aanbod.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA,
Eefke Meijerink

D66
Henk Schippers

Fractie Cetin
Orhan Cetin

Tegen: SP, Swollwacht, CDA, GroenLinks

Aangenomen 4-07-16

JONGEREN UITSLUITEN VAN (FORMELE) MANTELZORG

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli (besluit), gelezen de perspectiefnota 2017 - 2020 en de nota "transformatie in het sociaal domein - voortgang en gesprek" en gehoord hebbende de beraadslagingen op 20 juni,

Overwegende dat:

- één op de tien kinderen opgroeien met een zorgtaak voor iemand in het gezin.
- deze jonge mantelzorgers vaak ook extra meehelpen in het huishouden of de verzorging.
- dit ten koste gaat van hun eigen vrije tijd of tijd die ze aan school horen te besteden.
- uit onderzoek blijkt dat als jongeren langere tijd mantelzorg verlenen dat negatieve gevolgen kan hebben voor hun ontwikkeling.

Van oordeel dat:

- de gemeente Zwolle erkent dat dit zwaar kan zijn.
- het positief is dat gemeente Zwolle het Steunpunt Mantelzorg Zwolle subsidieert voor voorzieningen die deze kinderen ondersteunen en nu en dan activiteiten organiseert.
- er door de decentralisatie en herindicatie echter een vergrote kans op overbelasting van deze jonge mantelzorgers is ontstaan door onvoldoende herkenning van deze specifieke situatie bij het "keukentafelgesprek".
- jongeren een goede basis moeten krijgen voor hun toekomst en bestaanszekerheid en daarom niet formeel mogen worden belast door allerlei zware zorgtaken.

Verzoekt het college:

- daarom om beleid te formuleren waarbij de aanwezigheid en inzet van jongeren t/m 18 jaar in het gezin niet meetelt bij de indicering en het uiteindelijke aantal uren wat we bieden aan zorg en ondersteuning.

En aldus:

- Hiermee als 2e gemeente in Nederland kinderen t/m 18 jaar uitsluit van formele mantelzorg

Namens de Zwolse CDA-fractie,

MV

Martijn van der Veen

Voor: CDA, Stadwacht, GroenLinks, SP

Verworpen 4-07-16

PARTIJ VAN DE ARBEID SP GROEN LINKS Swollwacht

D66 ChristenUnie Zwolle

Motie extra waardering mantelzorger

Constaterende dat:
- Mantelzorgers in het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en zorg een essentiële, waardevolle en onmisbare rol vervullen;
- De gemeenteraad in 2015 een mooie en ruime regeling heeft vastgesteld om mantelzorgers te ondersteunen en een blijk van waardering te geven;

Overwegende dat:
- Er voor mensen die met vormen van ondersteuning te maken hebben en ook voor mantelzorgers daardoor in 2015 veel veranderd is
- deze veranderingen relatief soepel zijn verlopen zonder ernstige incidenten mede door de inzet van mantelzorgers;
- Optimale ondersteuning vanuit de gemeente past bij alle inspanningen die in zo'n eerste veranderjaar met vereende krachten zijn geleverd;

Verzoekt het college:
- In kaart te brengen op welke wijze mantelzorgers aanvullend kunnen worden ondersteund, bijvoorbeeld middels respijtzorgen en daarvoor bij de begroting voorstellen te doen.
- De mantelzorgadviesraad te vragen mee te denken over de invulling

En gaat over tot de orde van de dag,

Eefke Meijerink
PvdA

Frank Tuilselaar
SP

GroenLinks

Swollwacht

ChristenUnie

D66
Henk Schippers

Met algemene stemmen aangenomen

4-07-16

SP Swollwacht GROENLINKS

MOTIE

Betreft: Help de Straatdokter Zwolle.

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Er in Zwolle mensen leven die niet naar de reguliere gezondheidszorg kunnen of de formele instanties (al dan niet noodgedwongen) mijden.
- Onder andere met onverzekerden, dak- en thuislozen, uitgeprocedeerde asielzoekers, illegale vluchtelingen en diverse buitenlandse werknemers zich in toenemende mate een kwetsbare groep vormt die aan de randen van onze samenleving moet (over)leven.
- Er ook anderszins steeds meer mensen tussen wal en schip dreigen te geraken.
- Ondanks het feit dat we in Zwolle de zorg zo goed mogelijk inrichten, deze groep zich niet meldt bij de reguliere zorgverleners en zelfs niet bij de 'achtervang' die daarbinnen is georganiseerd.
- Huisarts de heer R. Zoubin daarom het initiatief is gestart deze mensen als Straatdokter te helpen.
- Hij hiervoor al praktische hulp heeft gekregen van Joop van Ommen (WRZV Hallen).
- Voor dit initiatief inmiddels ook een stichting in oprichting in het leven is geroepen.

Van mening dat:
- Het ongewenst is dat mensen met medische problemen zich niet melden bij zorgverleners.
- Het mijden van die zorg(verleners) een gevaar kan opleveren voor de patiënt zelf, diens omgeving en de samenleving in Zwolle.
- Door tijdig zorg te kunnen verlenen aan deze kwetsbare groep mensen, kunnen bovendien onnodige hogere kosten en verdere problemen worden voorkomen.
- Dit een gegeven is, ongeacht of je nu wel of niet de politieke mening bent toegedaan dat bovengenoemde mensen terecht geen beroep op de reguliere zorgverlening (kunnen) doen.
- Het initiatief van de Straatdokter (huisarts de heer R. Zoubin) daarom onze aandacht verdient.

De Zwolse verzoekt het college:
- In overleg te treden met de initiatiefnemers van de Straatdokter Zwolle.
- Daarbij te bezien of de Straatdokter in deze opstartfase dan wel structureel behoefte heeft aan hulp.
- Te onderzoeken of en in welke vorm die gewenste hulp door de gemeente Zwolle (op afstand) kan worden verleend, bijvoorbeeld financieel, logistiek, organisatorisch of anderszins.
- De raad hier voor de begroting 2017 over te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Bert Sluijer

Swollwacht
William Dogger

GroenLinks
Patrick Rijke

D66
Henk Schippers

Met algemene stemmen aangenomen
4-07-16

Motie

Betreft: parkeerontheffing thuiszorgmedewerker binnenstad

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: jaarstukken/perspectiefnota.

Van mening dat:
- thuiszorgmedewerkers vaak ver moeten parkeren om bij de cliënten te komen
- (thuis)zorgmedewerkers steeds vaker, steeds korter bij cliënten thuiskomen
- door het langer zelfstandig blijven wonen van mensen er vaker een beroep op de thuiszorg zal worden gedaan
- er een toenemende druk op (thuis)zorgmedewerkers is om zoveel mogelijk zorg te bieden in korte tijd
- er in de binnenstad lastig parkeerautomaten zijn te vinden, al dan niet alleen voor muntgeld of alleen PIN

Constaterende dat:
- door het langer zelfstandig blijven wonen van mensen er vaker een beroep op de thuiszorg zal worden gedaan en daarom thuiszorgmedewerkers dichterbij de cliënt of de zorgplekken moeten kunnen parkeren

De Zwolse raad verzoekt het college:
- onderzoek te verrichten om thuiszorgmedewerkers (1e en 2e lijns) een parkeerontheffing te verlenen als zij in de binnenstad zorg moeten verlenen

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Koen van Baal

Voor: SP, GroenLinks, Swollwacht
Verworpen 4-07-16

VVD ZWOLLE ChristenUnie M-17 PvdA D66

MOTIE

Onderzoek naar capaciteit Kunstgrasvelden

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli '16,
Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:

- De gemeente sinds 2006 op (bijna) alle Zwolse buitensportaccommodaties kunstgrasvelden aangelegd heeft om de kwaliteit en de capaciteit van sportparken te vergroten[1];
- Voor vervanging van kunstgrasvelden gelden gereserveerd zijn op de gemeentebegroting. Niet voor uitbreiding hiervan;
- SV Berkum en ZAC met een capaciteitsprobleem kampen waarvan deze clubs aangeven dat elk met slechts één kunstgrasveld te kunnen oplossen.

Van mening dat:

- Voor dit nijpende capaciteitsprobleem een oplossing gezocht moet worden, aangezien zowel SV Berkum als ZAC belangrijke pijlers zijn in het Zwolse verenigingsleven;
- Een deel van de oplossing gezocht kan worden in samenwerking tussen amateurvoetbalverenigingen.

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken op welke wijze een oplossing gevonden kan worden voor het capaciteitsprobleem 'kunstgrasvelden' door samenwerking tussen amateurvoetbalverenigingen. Waar mogelijk op stadsdeelniveau;
- De aanleg van extra kunstgrasvelden binnen deze kaders te verkennen en terug te koppelen voor de Begroting 2017.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD	ChristenUnie	PvdA	D66
Aly van der Vegte	Jolien Elshof	Frankwin Mussche	Oswald van Dam
Thom van Campen			

[1] Jaarrekening 2015, p. 118

met algemene stemmen aangenomen
4-07-16

Swollwacht GROENLINKS PvdA

MOTIE

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Onderwerp: **Dierenwelzijn – compensatie kosten avond- en weekenddienst dierenartsen – actualisatie Nota Dierenwelzijn**

Gelet op:

- Huisdieren soms 's avonds en in het weekend diergeneeskundige hulp nodig hebben;
- De tarieven voor avond- en weekenddiensten van dierenartsen mensen met een krappere beurs kunnen tegenhouden daar gebruik van te maken;
- Dit met zich mee kan brengen dat men diergeneeskundige behandeling uitstelt tot de volgende dag of ná het weekend;
- Dit ten koste kan gaan van het welzijn i.c. de gezondheid van huisdieren;

Van oordeel dat:

- Huisdieren recht hebben op spoedeisende diergeneeskundige hulp;
- Een krappe beurs voor mensen geen belemmering moet zijn deze hulp in te roepen;
- Er een regeling zou moeten zijn voor minima waardoor zij deze belemmering niet meer ervaren;

Roept op dat:

- Het college van B&W van de gemeente Zwolle onderzoekt of ~~het mogelijk is~~ een regeling te treffen die voorziet in compensatie van de meerkosten van het weekend- en avondtarief voor diergeneeskundige hulp voor mensen met een minimuminkomen;
- Deze regeling, wanneer blijkt dat dit mogelijk is, z.s.m. invoert en
- De Nota Dierenwelzijn op dit punt actualiseert.

er mogelijkheden zijn, samen met de partners van "Zwolle armoede-vrij" z.s.m.

En gaat over tot de orde van de dag!

Namens de Swollwachtfractie;

William Dogger

Silvia Bruggenkamp

Namens GroenLinks;

Eildert Noorda

Remko de Paus

Namens PvdA

Eefke Meijerink

Tegen: UUD

Aangenomen 4-07-16

Swollwacht

MOTIE

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Onderwerp: **Dierenwelzijn – jaarlijks rondetafelgesprek over stand van zaken - actualisatie Nota Dierenwelzijn**

Gelet op:

- Het belang dat in deze stad aan dierenwelzijn wordt gehecht en de vertaling daarvan in de Nota Dierenwelzijn;
- Dat de Nota Dierenwelzijn een dynamisch beleidsdocument moet zijn waarin nieuwe ontwikkelingen worden opgenomen;

Van oordeel dat:

- Via een jaarlijks rondetafelgesprek, ontwikkelingen, nieuwe inzichten en ideeën in beeld kunnen worden gebracht;
- Deze input gebruikt kan worden om de Nota Dierenwelzijn jaarlijks te actualiseren;

Roept op dat:

- Het college van B&W van de gemeente Zwolle jaarlijks een rondetafelgesprek organiseert met alle partijen op het gebied van dierenwelzijn en daarbij ook de politieke partijen uitnodigt;
- Waarbij centraal staat 1) hoe partijen het huidig beleid ervaren, en wat zij daarnaast van de gemeente Zwolle nodig hebben en 2) welke veranderingen en ontwikkelingen zij ervaren op het gebied van dierenwelzijnsbeleid;
- Het college van B&W van de gemeente Zwolle de uitkomsten van dit jaarlijkse gesprek een plek geeft in de Nota Dierenwelzijn dan wel de uitkomsten beschouwd als input voor visie en te formuleren beleid;
- De organisatie van dit gesprek onderdeel uitmaakt van de nota Dierenwelzijn en dat deze dus op dit punt geactualiseerd wordt.

En gaat over tot de orde van de dag!

Namens de Swollwachtfractie;

William Dogger

Silvia Bruggenkamp

Met algemene stemmen aangenomen

4-07-16

ChristenUnie D66 PvdA

MOTIE

VVD ZWOLLE

Perspectiefnota 2017-2020
Betreft: Grote Kerk

De Raad van Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016, gelezen de voorjaarsstukken waaronder de Perspectiefnota 2017-2020 en gehoord hebbende de algemene beschouwingen d.d. 20 juni 2016,

overwegende dat:

- de Grote- of St. Michaelskerk de plek markeert waarvan uit de stad Zwolle is gegroeid en nu als rijksmonument van grote waarde is voor de stad,
- de Grote Kerk derhalve is verbonden aan het cultuur historische verhaal van Zwolle,
- er veel mogelijkheden zijn om de Grote Kerk een prominente rol te geven in de beleving en aantrekkingskracht van de binnenstad,
- via een particulier initiatief vanaf 2015 zich een programma ontwikkelt dat wordt gekenmerkt door de begrippen Stadskerk, Academiegebouw, Podium en Gastheer en daarmee aansluit op meerdere doelstellingen van de gemeente op het gebied van cultuur en onderwijs en dat bovendien aansluit op de Visie Ontwikkeling Binnenstad 2030,
- dit initiatief van belang is om de waarde van dit rijksmonument voor de stad een nieuwe impuls te geven,
- investeringen in de herinrichting van de Grote Kerk een noodzakelijke voorwaarde zijn om aan het particulier initiatief blijvende inhoud te geven,
- de activiteiten van het initiatief uit de eigen exploitatie worden gefinancierd, terwijl voor de investeringen financiering van derden noodzakelijk is,
- het initiatief zoveel mogelijk zelfstandig financiering wil organiseren, maar daarbij wel het commitment en mogelijk cofinanciering vanuit het Stadsontwikkelfonds, de Reserve Incidentele Middelen en/of andere bronnen nodig heeft;

van mening dat:

- met deze mogelijkheid tot het versterken van het cultuuraanbod en het binnenstadsbeleid een breder, algemeen belang is gediend,
- dat de herinrichting goede kansen biedt om de Grote Kerk van een nieuwe waarde voor de stad te voorzien,
- dat de nieuwe mogelijkheden van de Grote Kerk moeten aansluiten bij de nieuwe visie Binnenstad 2030,
- dat het initiatief blijkens de resultaten in 2015 mag rekenen op draagvlak in de Zwolse samenleving;

roept het College op:

- actief bij te dragen aan inspanningen van het stichtingsbestuur Grote Kerk Zwolle bij het verwerven van financiële bijdragen van andere overheden en fondsen, en een plan inclusief cofinancieringsvoorstel aan de raad voor te leggen,

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie	D66	PvdA	VVD
Gerdien Rots	Sonja Paauw	Eefke Meijerink	Aly van der Vegte

Tegen: SP
Aangenomen 4-07-16

D66 GROENLINKS PvdA

Motie Atelierruimte en wonen mix

Zwolle, juni 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gelezen hebbende de beantwoording van de artikel 45 vragen over atelierruimte in de binnenstad en de perspectiefnota.

Overwegend dat:

- De binnenstad verandert en er behoefte is aan een mix van functies waaronder kunst en wonen naast winkelen.
- De gemeente kansen ziet en pakt en dat er meer kunstwerkplaatsen, exposities en ateliers in de binnenstad zijn dan eerder.
- Er onder Zwolse kunstenaars toch nog steeds behoefte is, aan duurzame betaalbare Atelierruimte en presentatieruimte.

Van mening dat:

- Atelierruimtes en galeries in de binnenstad bijdragen aan versterking van de binnenstad als cultureel gebied.
- Zichtbaarheid van Zwolse kunstenaars bijdraagt aan de levendige stad en versterking van het Zwols kunstklimaat.
- Dit ook geldt voor wijken en buurten.

Vraagt het college:

- Bij het opstellen van een nieuwe woonvisie ook de behoefte van kunstenaars mee nemen en met een voorstel te komen.
- Te blijven inzetten op voldoende Atelierruimte en galeries in Zwolle met name in de binnenstad.

Sonja Paauw	Michiel van Harten	Eefke Meijerink
D66	GroenLinks	PvdA

Tegen: VVD en CDA
Aangenomen 4-07-16

D66 VVD Zwolle Swollwacht FC ChristenUnie Zwolle

Motie

Betreft: Start-up klimaat in de regio Zwolle

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Constaterende dat:

- In Zwolle een groot aantal start-ups werkt aan een levendig en innovatief start-up klimaat in de regio Zwolle. Veel vaak jonge ondernemers wagen de stap op met hun bruisende idee de boer en uiteindelijk de markt op te gaan. Dat vergt lef en durf. Iets waar we in Zwolle doorgaans trots op zijn;

- Start-ups erg gunstig zijn voor de werkgelegenheid, zeker als zij succesvol doorgroeien naar scale-ups, iets wat Nederland in drie jaar tijd 70.000 voltijd banen heeft opgeleverd;

- Ook kennisinstellingen als Windesheim, Kennispoort en culturele instellingen als de Stadkamer een steentje bijdragen aan dit klimaat. Kennis en kunde van gevestigde en succesvolle ondernemers in de regio Zwolle wordt daarbij graag (maar soms nog te weinig) benut, op die manier wordt vanuit diverse disciplines gebouwd aan een ecosysteem voor start-ups;

- Ook op landelijk en Europees niveau veel aandacht is voor het belang van een sterk start-up klimaat, getuige onder andere het Startup Fest Europe, waarbij prins Constantijn als opvolger van mevrouw Neelie Kroes ambassadeur en vice-voorzitter en speciaal adviseur van eurocommissaris Andrus Ansip is voor deze vorm van innovatief ondernemerschap, de start-ups. De StartupDelta2020 is een anderhalf jaar durend project waar we in Zwolle als regio graag aan meewerken;

- We helaas moeten constateren dat we in de vaart der volkeren Zwolle op landelijk niveau nog niet (h)erkend wordt als kansrijke Start-up regio. Iets dat voor de start-ups die in Zwolle keihard werken aan een gezond ecosysteem als een lichte teleursteling wordt ervaren;

- De synergie op dit moment nog niet optimaal wordt benut. Wij zien hier een kans en verantwoordelijkheid van de overheid om bij te dragen aan dat ecosysteem. Steden als Amsterdam, Delft, Enschede en Eindhoven gingen ons voor.

Vraagt het college:

Mogelijk te maken dat de Start-up community in Zwolle zich optimaal met elkaar kan verbinden. Dat kan bijvoorbeeld door de organisatie van een Start-up weekend, een Start-up bootcamp of een Start-up accelerator te ondersteunen of te faciliteren. De uiteindelijke vorm daarin laten we graag aan het college over

en gaat over tot de orde van de dag.

D66 fractie,
Claudia van Bruggen

Swollwacht fractie,
William Dogger

VVD fractie
Johran Willegers

Fractie Cetin,
Orhan Cetin

ChristenUnie fractie,
Jolien Elshof

Met algemene stemmen aangenomen

4-07-16

Motie

Betreft: Start-ups en huisvesting

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: jaarstukken/perspectiefnota.

Overwegende dat:

- De wethouder tijdens het debat heeft aangegeven groot belang te hechten aan een goed Zwols klimaat voor start-ups en input vanuit de raad hiervoor te verwelkomen

Van mening dat:

- Zwolle een economische succesvolle stad is maar dat er op het gebied van start-ups meer zou moeten kunnen gebeuren, zeker gezien het grote potentiele belang van deze bedrijven voor de stad
- Het helpen van bedrijven om onderkomen te vinden geen primaire overheidstaak is: dat echter een bemiddelende functie nuttig kan zijn voor met name beginnende bedrijven
- Er vanuit de onderwijsinstellingen wordt aangegeven dat het vinden van huisvestingen voor net-afgestudeerde of nog studerende ondernemers in start-up vorm soms lastig is
- Het vinden van passende huisvesting cruciaal kan zijn in de afweging van bedrijven om zich in Zwolle te (blijven) vestigen

De Zwolse raad verzoekt het college:

- Te onderzoeken of er een meerwaarde ligt voor de gemeente om een bemiddelde rol in te nemen in overleg met onderwijsinstellingen en vastgoedeigenaren om te zorgen dat Zwolse start-ups geschikte, al dan niet tijdelijke, huisvesting vinden
- Hierover de gemeenteraad te informeren

En gaat over tot de orde van de dag.

SP	D66	Swollwacht	VVD
Frank Futselaar	Claudia van Bruggen	Cemal Yildirim	Johran Willegers

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

GROENLINKS

Motie Indexering kleine subsidies

Zwolle, 4 juli 016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over de **Perspectiefnota**

overweegt dat:

- Kleine subsidies vaak verstrekt worden aan kleine subsidievragers met activiteiten bijvoorbeeld op het gebied van amateurkunst en sociale participatie.
- Het college bijvoorbeeld rond de OZB ook (heel) kleine bijstellingen ten gunste van de inwoners doorvoert.
- De kleine subsidies al sinds enkele jaren niet meer worden geïndexeerd.

is van mening dat:

- Er geen inhoudelijk reden is deze kleine subsidies als enige te onthouden van een indexering, terwijl elders binnen de gemeentelijke organisatie en extern wel met kostenstijgingen rekening wordt gehouden.
- Juist voor de kleine gesubsidieerde activiteiten iedere euro er 1 is.
- Uit herstellen van de indexering ook waardering voor al deze mooie en belangrijke kleine initiatieven voor de stad spreekt.

verzoekt het college:

- **in de begroting 2017 de indexering voor kleine subsidies te herstellen.**
- **dit te voorzien van een dekkingsvoorstel, gekoppeld aan het zich momenteel positief ontwikkelende meerjarige financiële perspectief.**

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks
Michiel van Harten

Voor: GroenLinks, SP, CDA, Stadswacht
Verworpen 4-07-16

PARTIJ VAN DE ARBEID

GROEN LINKS

D66

Motie werkgelegenheidstoets

Constaterende dat:
- Er een forse stijging is van het aantal werkzoekenden in de gemeente Zwolle;
- deze werkloosheid laagopgeleiden harder en langduriger treft dan hoger opgeleiden en daarmee leidt tot een sterkere tweedeling in de Zwolse samenleving;
- Noodzakelijke bezuinigingsmaatregelen en transformatiegedreven veranderingen negatieve effecten kunnen hebben op de werkgelegenheid voor laagopgeleiden

Overwegende dat:
- in het licht van de toenemende werkloosheid onder laagopgeleiden het van belang is bij bezuinigingen en beleidsveranderingen ook werkgelegenheidseffecten mee te wegen;
- het van belang is dat bij veranderingen iedereen de gelegenheid krijgt en blijft houden om mee te doen;
- en dat veranderingen voor een specifieke groep niet té snel gaan waardoor zij het niet meer bij kunnen benen en afhaken;
- we moeten voorkomen enerzijds een bezuiniging te realiseren die anderzijds in de vorm van een uitkering weer teniet wordt gedaan, in combinatie met de sociale en maatschappelijke consequenties en kosten van baanverlies bij een specifieke groep Zwollenaren zoals lager opgeleiden.

Verzoekt het college:
- bij toekomstige en nog uit te werken voorstellen voor beleidsveranderingen en bezuingingen een werkgelegenheidstoets uit toe voeren die in kaart brengt wat de effecten zijn voor de werkgelegenheid zodat de raad deze effecten kan betrekken in haar afwegingen met betrekking tot het voorstel.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA,
Eefke Meijerink

D66
Henk Schippers

GroenLinks
Patrick Rijke

Met algemene stemmen aangenomen

4-07-16

VVD ZWOLLE

PvdA

MOTIE

Verbetering opstelling toezichtscamera's in de Binnenstad

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020.

Overwegende dat:

- Zowel politie als gemeente het er over eens zijn dat cameratoezicht in de veiligheidsketen een bijdrage levert aan de beheersing van de veiligheidssituatie in de binnenstad;
- Inmiddels alle 18 toezichtscamera's zijn vervangen voor een goede kwaliteit camera's, met een betere kwaliteit van beelden en stabielere verbindingen;

Van mening dat:

- Betere verlichting op enkele plaatsen in de binnenstad (bijv. het Grote Kerkplein) het veiligheidstoezicht zou kunnen verbeteren.
- Goede verlichting, net als cameratoezicht bijdraagt aan zowel objectieve, als subjectieve veiligheid.

Verzoekt het college:

- De strategische effectiviteit van de locaties van toezichtscamera's in relatie tot de eventuele behoefte aan meer ondersteunende verlichting te evalueren;
- De raad hierover bij de begrotingsbehandeling 2017 te rapporteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de VVD Zwolle fractie
Aly van der Vegte
Thom van Campen

Namens de PvdA fractie
Frankwin Mussche

Tegen: SP
Aangenomen 4-07-16

D66 PvdA

Motie Versterken strategisch vermogen voor toekomstbestendige binnenstad

Zwolle, juni 2016

De gemeenteraad van Zwolle in vergadering bijeen op 20 juni 2016, gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Er invloeden op binnensteden afkomen met een grotere impact dan de recente faillissementen en (tijdelijke) leegstand. (denk aan andere vormen van mobiliteit, wonen, werken, zorgen en verblijven, klimaatactieve stad en smart-toepassingen)
- De uitdagingen voor de binnenstad van vandaag niet opgelost kunnen worden zonder een grondige verkenning op de binnenstad van morgen.
- Het versterken van het strategisch vermogen gebaat is bij input van buitenaf en kennisuitwisseling met partners.

Van mening dat:

- Onderzocht moet worden welke effecten de genoemde invloeden op onze binnenstad kunnen hebben, welke kansen en bijbehorende acties die opleveren.
- De inzichten die een dergelijk onderzoek oplevert, het strategisch vermogen van de gemeente zal versterken.
- Het traject visie Binnenstad naast de eigen stedelijke input, gebaat is bij conceptontwikkeling die concrete handvatten ontwikkelt voor de 'binnenstad van de toekomst'.
- Aansluiting als stedelijk partner bij de tweede fase van CONCEPT BINNENSTAD* van Platform 31 om zo de effecten van bepaalde concepten te ervaren hierbij een concrete kans is.

Vraagt het college:

- Benodigde professionele kennis op het gebied van ontwikkelingen binnensteden te betrekken bij het proces tot een nieuwe visie op de Zwolse binnenstad en zo het strategisch vermogen te vergroten.

Sonja Paauw — D66

Eefke Meijerink — PvdA

Tegen: SP
Aangenomen
4-07-16

** CONCEPT BINNENSTAD onderzoekt, in samenwerking met projectpartners en externe experts, welke effecten veranderingen op binnensteden hebben en welke kansen die opleveren. In een Living Lab worden de meest interessante hypotheses uitgewerkt tot een reeks van prototypen voor nieuwe binnenstadsconcepten en –functies. Gedurende het laatste kwartaal van 2016 vertalen we deze prototypen naar de realiteit van de binnenstad. Kijk op: http://www.platform31.nl/nieuws/concept-binnenstad-laboratorium-voor-de-binnenstad-van-morgen*

VVD ZWOLLE

MOTIE

Onderzoek naar gratis parkeermomenten in de Zwolse Binnenstad

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:

- Er in de PPN 2017-2020 ruimte is voor een structurele invulling van 187K uit reserve parkeren om een laatste deel van het restant van de 11 miljoen bezuinigingen in te vullen;
- Er in 2015 voor parkeren op zondag in de Binnenstad een bedrag van 55K is opgehaald;
- Een aantrekkelijke Binnenstad zorgt voor het bekoren van bezoekers uit de stad, regio en (inter)nationaal.

Van mening dat:

- Het als een extra impuls voor bezoek aan de Zwolse Binnenstad werkt indien er ook gratis parkeermomenten zijn voor bezoekers die met de auto komen;

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken welke gratis parkeermomenten als een gastvrij en economie van de Binnenstad stimulerend gebaar kunnen worden ingelast in de periode zomer 2016-zomer2017 en dit terug te koppelen aan de raad voor de Begroting 2017.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD

Aly van der Vegte

Tegen: D66, SP, Groenlinks

Aangenomen 4-07-16

SP D66

MOTIE

Betreft: Extra parkeerplekken centrum

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016.
Aan de orde: Voorjaarsstukken / perspectiefnota.

Overwegende dat:
- Er door sommige raadsfractie geregeld aandacht wordt gevraagd voor vermeende parkeerproblemen in de Zwolse binnenstad
- Het Zwolse stadhuis een eigen parkeerplaats(je) kent.
- Deze parkeerplaats ook op zaterdag en zondag doorgaans afgesloten is voor het publiek, hoewel het stadhuis dan gesloten is

Van mening dat:
- Ongebruikte parkeerplaatsen in het centrum zonde zijn
- Zaterdag de drukste winkeldag in Zwolle is en zondag een veelgebruikte evenementendag
- Met de (tijdelijke) komst van de bibliotheek in het stadhuis er extra behoefte is aan parkeerplaatsen in de buurt
- De huidige situatie zou kunnen leiden tot suggesties dat de in het weekend ongebruikte parkeerplaats alleen maar handig is voor Zwolse raadsleden met privé-zaken in de binnenstad
- Dit een twijfelachtig signaal geeft, zeker in het kader van komende bezuinigingen op openbaar vervoer in de stad

De Zwolse verzoekt het college:
- De parkeerplaats aan de Goudsteeg in het weekend open te stellen voor ~~het publiek~~ vergunninghouders

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;
Frank Futselaar

D66
Claudia van Bruggen

Tegen: VVD, Stadwacht, GroenLinks

Aangenomen 4-07-16

PvdA VVD ZWOLLE D66

Motie verbetering winkelinformatie Zwolse binnenstad

De gemeenteraad van Zwolle, gehoord de beraadslagingen over de Perspectiefnota 2017,

Overwegende dat

- De ontwikkelingen rondom het winkelbestand en bezoekers in de Zwolse binnenstad gekenmerkt worden door een grote dynamiek in gedrag van bezoekers
- De informatie die over deze ontwikkelingen beschikbaar is vaak sterk uiteenloopt in diepgang en nauwkeurigheid, waardoor het voor ondernemers en de gemeente lastig is een perspectief voor de langere termijn te ontwikkelen (Bezoekersstromen en -gedragingen worden op dit moment 1 x per 2 jaar handmatig geteld en op schrift gesteld)
- Tijdens de recente jaarvergadering van CityCentrum Zwolle een systeem (dat voldoet aan de privacy wetgeving) gepresenteerd is waarmee de bezoekersstromen permanent gemonitord kunnen worden zodat betere informatie over de ontwikkelings-mogelijkheden van onder andere winkels en winkelgebieden in de Zwolse binnenstad beschikbaar kan komen

Van mening dat

- Het voor alle partijen die bij de binnenstad betrokken zijn en in het bijzonder voor ondernemers en de gemeente van groot belang is om te beschikken over betrouwbare, voortschrijdende en gedetailleerde informatie over de bezoekersstromen in de belangrijkste winkelstraten van de Zwolse binnenstad
- Up to date informatie ingezet kan worden ter ondersteuning van de ontwikkeling van de Binnenstad 2030

Verzoekt het college

- In overleg met CityCentrum de mogelijkheden van dit systeem voor Zwolle op korte termijn nader te verkennen
- Bij een positieve uitkomst van die verkenning over te gaan tot aanschaf van dit systeem ten behoeve van alle hoofdwinkelstraten in de Zwolse binnenstad
- De kosten – onder aftrek van de kosten voor het tweejaarlijkse handmatig tellen van de bezoekersstromen - te dekken uit het budget van € 1 mln. per jaar dat meerjarig beschikbaar voor de binnenstad

En gaat over tot de orde van de dag

D66

Motie Shared Space Nieuwe Markt

Zwolle,4 juli 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Shared Space uitgaat van rekening houden met elkaar en verantwoordelijkheid van mensen zelf.
- Wij van ondernemers aan de Nieuwe Markt horen dat zij hun terrassen moeten inperken door regelgeving rondom toegankelijkheid en dat zij dit liever niet willen.
- Bereikbaarheid voor iedereen, van rolstoel tot automobilist, belangrijk is.
- De terrassen in de huidige situatie een belemmering vormen voor de algemene toegankelijkheid, de veiligheid op de doorgaande weg en het publieke gebruik van het plein.
-

Van mening dat:

- Shared space een oplossing kan zijn voor de binnenstad in het algemeen en op korte termijn voor de Nieuwe Markt in het bijzonder om het gebruik en de verblijfskwaliteit van de publieke ruimte te verbeteren.

Vraagt het college:

- Na te gaan hoe het concept shared space op korte termijn kan bijdragen aan de situatie op de Nieuwe Markt en op langere termijn voor de hele binnenstad en de raad hierover te informeren bij de begroting 2017.

Sonja Paauw

D66

Voor: D66

Verworpen 4-07-16

D66 | PARTIJ VAN DE ARBEID | ChristenUnie | GROEN LINKS

Zwolle

Motie Zwolle duurzamer met groene daken

Zwolle, juni 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 20 juni 2016, gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Overvloedig hemelwater en hittestress steeds grotere impact hebben op de leefbaarheid van steden en het probleem van overvloedig regenwater groter lijkt dan verwacht[1]
- Zwolle op 9 maart de City Deal Klimaatadaptatie tekende en Zwolle de ambitie heeft één van de koplopers te worden op het gebied van klimaatadaptatie
- Zwolle ook de ambitie heeft om de C02 uitstoot fors terug te dringen. Groene Daken bewezen effectief zijn, o.a. in het binden van C02 (en fijnstof)
- In veel Nederlandse gemeenten (o.a. Apeldoorn, 's Hertogenbosch, Leiden, Leeuwarden en Utrecht) subsidieregelingen bestaan om de aanleg van groene daken te bevorderen
- Zwolle, met AOC De Groene Welle, een ambitieuze school heeft waar expertise, opleiding en onderzoek op het gebied van groene daken beschikbaar is. Kennis die kan worden omgezet in ondernemerschap.
- Recent onderzoek van Rioned aantoont dat Groene Daken zeer effectief zijn voor het beheersen van de waterhuishouding [2]
- Onderzoek door Deltares aantoont dat vergoeding voor ecosysteemdiensten als Groene daken de toepassing daarvan versnelt[3]

Van mening dat:

- Ook veel andere partijen het belang van groene daken zien en zouden kunnen ondersteunen (waterschap, provincie)
- Groene daken een positieve bijdrage leveren aan waterbuffer, leefklimaat, hittestress, luchtkwaliteit, natuur, milieu en biodiversiteit.

---

[1] http://www.nrc.nl/next/2016/06/04/die-zware-stortbuien-komen-35-jaar-eerder-dan-was-1624194?utm_content=buffer662e3&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer

[2] *www.riool.net/documents/10180/b3597110-cf86-470c-adc3-cdd5d8183937*

[3] https://www.deltares.nl/app/uploads/2014/12/Vergoeding-voor-ecosysteemdiensten-DEF.pdf

KADER VOOR VOORBEREIDING 'GRONDSTOFFENPLAN'

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016, gehoord hebbende de beraadslagingen op 20 juni,

Overwegende dat:

- thans voorbereidingen worden getroffen om te komen tot een gewijzigd gemeentelijk 'grondstoffenbeleid';
- dit beleid ook invloed gaat hebben op de wijze waarop de voordelen van inzameling van oud papier worden benut;
- anticiperend op dit nieuwe beleid, tussentijds overeenkomsten tussen gemeente en verenigingen over de inzameling van het 'oud papier' zijn opgezegd;
- dat betreffende verenigingen daarmee vooralsnog financieel worden getroffen zonder perspectief op een financiële oplossing;

Van oordeel dat:

- de gemeente Zwolle als betrouwbare overheid bestaande contracten (looptijd veelal tot 2019) moet eerbiedigen;
- verenigingen die thans (in enige mate) afhankelijk zijn van de financiële regeling rond de inzameling van oud papier, niet financieel de dupe mogen worden van nieuw beleid rond inzameling van oud papier;

Verzoekt het college:

- als kader te hanteren dat nieuw beleid t.z.v. grond-/afvalstoffen onvoorwaardelijk budgetneutraal moet uitvallen voor betrokken verenigingen.

Namens de Zwolse CDA-fractie,

MV

Martijn van der Veen

Voor: CDA, GroenLinks, SP, Swollwacht

Verworpen 4-07-16

VVD ZWOLLE

ChristenUnie Zwolle

MOTIE

Onderzoek naar mogelijkheden behoud inkomsten uit inzameling oud papier voor verenigingen

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gehoord hebbend de beraadslaging over de Perspectiefnota 2017-2020

Overwegende dat:

- Er door het college gewerkt wordt aan een nieuw breed gedragen grondstoffenplan, waarin de input van diverse Zwollenaren zoals jongeren wordt meegenomen;
- Het nieuwe grondstoffenplan ook invloed zal gaan hebben op de wijze van inzamelen van oud papier en hoe de opbrengsten daarvan zullen worden benut;
- De gemeente vooruitlopend hierop de overeenkomsten met verenigingen tussentijds heeft opgezegd.

Van mening dat:

- Ook de input van verenigingen belangrijk kan zijn voor een goed, volledig en gedragen grondstoffenplan;
- Het goed is verenigingen tijd en zekerheid te geven door bestaande overeenkomsten die tot uiterlijk 2019 lopen te eerbiedigen;
- Gekeken moet worden in welke mate verenigingen financieel afhankelijk zijn van de inkomsten uit de inzameling van oud papier en naar welke mogelijkheden daarvoor in de toekomst nog zijn.

Verzoekt het college:

- Bestaande overeenkomsten met verenigingen tot het einde van de looptijd te respecteren;
- Te onderzoeken welke mogelijkheden er m.b.t. de inkomsten uit de inzameling van oud papier in de toekomst nog zijn, dan wel hoe verenigingen door de gemeente kunnen worden gefaciliteerd om tot andere inkomsten te komen om dit verlies te kunnen compenseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD
Hans Wijnen

ChristenUnie
Jelte Bos

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

GROENLINKS D66 ChristenUnie Zwolle

Motie Dag van de Democratie

Zwolle, 4 juli 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen, gehoord de beraadslaging over **de Perspectiefnota**

weet dat
- op zaterdag 10 september 2016 de Internationale Dag van de Democratie ook in Zwolle wordt gevierd

overweegt dat
- het belangrijk is dat iedereen betrokken is bij de democratie, de mensen die initiatiefrijk zijn, participeren en volop gebruikmaken van hun democratische rechten, en ook de mensen die uit zichzelf minder makkelijk tot initiatieven komen of meedoen en die *de facto* nauwelijks zeggenschap hebben of invloed uitoefenen op wat er gebeurt in hun leefomgeving

is van oordeel dat
- er een belangrijk signaal van uitgaat als de volksvertegenwoordigers hun volksverbindende rol uitdragen op een evenement als de Dag van de Democratie
- er daarnaast ook structureel aandacht zal moeten worden besteed aan de door-ontwikkeling van de lokale democratie en het vergroten van de betrokkenheid van alle inwoners bij de besluitvorming in buurt, wijk en stad

spreekt uit
in woord en daad actief te zullen bijdragen aan een zo groot mogelijk bereik van de Dag van de Democratie onder de Zwolse inwoners

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens GroenLinks
Patrick Rijke

Namens D66
Sonja Paauw

Namens ChristenUnie
Gerdien Rots

Voor: GroenLinks, D66 ChristenUnie, CDA (Elfers), Fractie Celin

4/7/16 Verworpen

D66 GROENLINKS

Motie Experiment nieuwe democratie

Zwolle, juni 2016

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016.

Gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016 -2020.

Overwegend dat:

- Democratie een van de drie pijlers is van het Zwolse Verhaal.
- Onderzoek al jaren uitwijst uit dat er een dringende behoefte is aan meer (directe) betrokkenheid bij beleid en politiek.
- Nieuwe technologie kansen biedt om meer mensen bij besluitvormingsprocessen te betrekken en zeggenschap te geven over hun eigen leefomgeving.
- Het niet alleen gaat om het proces om te komen tot beleid, maar ook om het oordeel over te nemen en genomen besluiten (zoals de gemeenteraad moet geven).
- Democratic Challenge gemeentes ondersteunt met experimenten met expertise, exposure, toegang tot financiering en regelruimte.

Van mening dat:

- Het belangrijk is dat burgers in staat worden gesteld om actief deel te nemen aan het besluitvormingsproces en invloed uit kunnen oefenen.
- Dat het algemeen belang altijd zorgvuldig afgewogen moet worden.
- Lokale democratie steeds belangrijker wordt omdat de taken van de gemeente groter worden.
- We moeten onderzoeken hoe onze democratie er in het internettijdperk uit zou kunnen zien.

Vraagt het college en de raad:

- In 2017 een experiment met een nieuwe vorm van besluitvorming waarbij gebruik wordt gemaakt van nieuwe technologie uit te werken en alvorens uitvoering de raad hier over te informeren om vervolgens na besluitvorming hierover uit te voeren.

Sonja Paauw — D66

Patrick Rijke — GroenLinks

(Inspiratiebron: De Groene Amsterdammer, Democratie in het internettijdperk, een fontein of een badje, Andrea Speijer-Beek & Jaap Tielbeke, 13 april 2016 en de Democratic Challenge krant juni 2016.)

Voor: D66, GroenLinks, CDA
Verworpen 4-07-16

Blauwgroene Motie

De gemeenteraad van Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016, gelezen hebbende de Perspectiefnota 2016-2020.

Overwegend dat:

- Verschillende steden zich op 31 mei jl. zich via een Citydeal* committeerden aan de doorontwikkeling van de TEEB-Stad tool, gekoppeld aan de Atlas Natuurlijk Kapitaal.
- De gemeente Zwolle in een leergroep betrokken was bij de oorspronkelijke ontwikkeling van de TEEB-stad tool* en nog steeds activiteiten op dit gebied heeft.
- Groen een wezenlijke factor is in het stedelijk vestigingsklimaat.

Van mening dat:

- Waterveiligheid, klimaatadaptatie en gezonde verstedelijking integraal verbonden zijn.
- Het tijdens planvorming kunnen onderbouwen van de baten van groen en blauw, de integrale kwaliteit van stedelijke ontwikkelingen zal versterken.
- Het integraal opnemen van de groenblauwe waarden in ruimtelijke ontwikkelingen een mooie opmaat vormt richting de Zwolse omgevingsvisie.

Vraagt het college:

- Om de gemeente Zwolle opnieuw onderdeel te laten zijn van de ontwikkelingen die inzicht geven in de baten van groen en blauw.
- Zich daarvoor aan te sluiten bij de Citydeal 'waarden van groen en blauw in de stad' en conform te handelen.

Mark Oldengarm	Patrick Rijke	Eefke Meijerink
D66	GroenLinks	PvdA

*Citydeal waarden van groen en blauw: http://www.rvo.nl/actueel/nieuws/city-deal-waardeert-groen-en-blauw-de-stad

*TEEB = The Economics of Ecosystems and Biodiversity. Zie voor meer info http://degroenestad.nl/?s=teeb en www.teebstad.nl

Pre-advies

ChristenUnie Swollwacht FC PvdA

MOTIE Stimulering 'Nieuwe beroepen' in Zwolle

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op 4 juli 2016

Gelet op:

- De stroomversnellingen waarin de technologische vernieuwingen doorontwikkelen, waardoor zich nieuwe functies en continu veranderende functies aandienen
- De toenemende impact van Informatie en Communicatie Technologiën op deze functies die voortdurend om om en- bijscholing vragen om de kennis hiervan actueel te houden
- De inspanningen die de overheid zich getroost door verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven te stimuleren en te faciliteren in regionale verbanden vooral door het 'Techniekpact 2020' en deze aanpak veelbelovend is
- De inspanningen van bestuurders en ondernemers in de Regio Zwolle, met inzet van het Techniekpact Regio Zwolle the Next Step, om het onderwijs te flexibiliseren groot zijn waarbij de doelen zijn: het verhogen van het studierendement naar >70% in 2017, de stap van leren naar een technische werkkring naar >65% in 2017 en >75% in 2020 en de verhoging van zijinstroom met +25% in 2017 en meer starters in de technische sector.
- de regio Zwolle met De Nieuwe Hanze Aanpak een voorbeeldregio wil zijn voor techniekonderwijs en samen met Twente en Eindhoven, hierin ook nationaal als expertiseregio wil fungeren.
- Het ondanks deze inspanningen bestaande tekort aan passende kandidaten voor actuele functies bij technische en ICT bedrijven nog steeds dringend en actueel is
- Er baanzoekenden zijn die onvoldoende opgeleid zijn of de juiste aansluiting bij de huidige stand van de techniek missen of moeten worden omgeschoold, waaronder veel 50 plussers
- Er aldus nog altijd een mismatch bestaat tussen vraag en aanbod van nieuwe functies in de techniek die niet op korte termijn door alle inspanningen van overheid en bedrijfsleven kunnen worden opgelost
- Het voor een goed draaiende regionale en Zwolse economie van uitermate belang is dat in deze nieuwe functies wordt voorzien

Van oordeel dat:

- Zwolle als economische toplocatie voldoende in aanbod van nieuwe technische functies voorziet, maar deze onvoldoende kan invullen met passende, flexibel opgeleide kandidaten
- Deze mismatch tussen vraag en aanbod moet worden geslecht om de Zwolse positie op dit gebied te behouden en te vergroten

- Het op korte termijn noodzakelijk is om de aantrekkelijkheid van omscholing naar innovatieve techniek verder te stimuleren en te faciliteren
- Zwolle als 'stad van innovatieve techniek' moet worden gepromoot om de stad zichtbaar en aantrekkelijk te maken voor innovatieve bedrijven en kandidaten

Spreekt uit dat:

Het college wordt verzocht om samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen:

- te evalueren in welke mate de gestelde doelen in het Techniekpact Regio Zwolle, The Next Generation zijn gerealiseerd en of deze hebben bijgedragen aan de flexibilisering van het onderwijs in technische beroepen
- Te onderzoeken of de huidige route volstaat om de mismatch tussen vraag en aanbod in technische beroepen voor de komende jaren op te lossen en te zoeken naar alternatieven die het omscholen naar nieuwe functies aantrekkelijker kunnen maken en faciliteren

En gaat over tot de orde van de dag

Jolien Elshof-Rook	Cemal Yildirim	Orhan Cétin	Eefke Meijerink
ChristenUnie	Swollwacht	Fractie Cétin	PvdA

met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

PARTIJ VAN DE ARBEID SP Swollwacht CDA ZWOLLE GROEN LINKS FC

Motie bevordering bewust energiegebruik

De gemeenteraad van Zwolle, gehoord de beraadslagingen over de PPN 2017,

Overwegende dat:

- Energiebesparing door huishoudens bijdraagt aan een meer duurzame stad en aan lagere woonlasten voor burgers
- Maatregelen voor energiebesparing vaak gepaard gaan met uitgaven, bijvoorbeeld voor energiezuiniger apparaten, die Zwollenaren met weinig bestaanszekerheid zich moeilijk of niet kunnen permitteren
- Er naast de al lopende investeringsprogramma's van woningbouw-corporaties gericht op meer energiezuinigheid van woningen ook aanzienlijke winst valt te behalen door het vergroten van kennis over bewust gebruik van energie

Van mening dat:

- Energiebesparing kan worden bevorderd met maatregelen die mensen met de laagste inkomens meer greep geven op hun energiegebruik, waarbij onder meer gedacht kan worden aan:
    - Het aanbrengen van thermostaten in alle huurwoningen waar die nu nog ontbreken
    - Inzet van meer energiecoaches door woningbouwcorporaties, gericht op deze doelgroep
    - Inzet van bijzondere bijstand om bij vervanging van grote huishoudelijke apparaten de keuze voor optimaal energiezuinige modellen financieel mogelijk te maken

Verzoekt het college:

- In overleg met de woningbouwcorporaties en organisaties als Blauwvingerenergie de mogelijkheden en de financiële consequenties van bovengenoemde en eventuele andere maatregelen in beeld te brengen
- De raad hierover te rapporteren en bij de begroting 2017 hiervoor een voorstel voor te leggen

En gaat over tot de orde van de dag.

PvdA	SP	Swollwacht	CDA
Jan Slijkhuis	Frank Futselaar	Cemal Yildirim	Martijn van der Veen

GroenLinks	Fractie Cetin
Remco de Paus	Orhan Cetin

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

GROENLINKS

M-41

Motie | Central Parkie~~ing~~

De Raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016, gehoord de beraadslagingen over **de Perspectiefnota**

Constaterende dat

- De urgentie van de duurzaamheidsdoelen, gelet op de gevolgen van de klimaatverandering, in Zwolle niet ter discussie staan,
- De noodzaak tot klimaatadaptatie steeds breder wordt gedeeld,
- De visie op de binnenstad 2030 stelt: "er is een verbod op gemotoriseerd vervoer, parkeren is geen issue meer"[1],
- Meer groen in de visie op de binnenstad 2030 in het burgerpanel 86 keer genoemd werd (daarmee op de 4e plek staat).

Constaterende dat

- Er in het beraadslagingen op maandag 20 juni door partijen werd gepleit voor openstelling van de parkeerplaats aan de Goudsteeg in het weekend;
- De gemeente het goede voorbeeld moet geven als het gaat om duurzaamheid en klimaatadaptatie, zeker in de eigen achtertuin;
- De binnenstad van Zwolle vanuit alle wijken prima bereikbaar is per fiets en er dus geen reden is om bij het stadhuis parkeerplaatsen te hebben.

Roept het college op

De parkeerplaats aan de Goudsteeg te veranderen in een "Centraal Parkje", met veel groen, speelgelegenheid voor kinderen, ruimte voor water na het vallen van veel neerslag.

En gaat over tot de orde van de dag.

Remko de Paus, GroenLinks

Voor: GroenLinks
Verworpen 4-07-16

[1] https://www.zwolle.nl/file/visie-binnenstad-zwolle-2030pdf

ChristenUnie

GROEN LINKS

D66

PARTIJ VAN DE ARBEID

MOTIE Elektrisch autodelen

De Raad van Zwolle in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2016,

constaterende dat:

- De Zwolse agenda duurzaamheid zoals vastgesteld door de raad in 2015 doelstellingen bevat op gebied van deeleconomie en het stimuleren van vervoer op hernieuwbare brandstoffen.
- Mobiliteitsprogramma Beter Benutten een efficiënter gebruik van de infrastructuur ten doel heeft.
- Zwolle op het gebied van deelautogebruik een sterke groei kent (80% groei in 2015)

overwegende dat:

- Het gebruik van schoon en elektrisch vervoer in Zwolle achterblijft bij vergelijkbare steden.
- Goede voorbeelden bestaan van gemeenten in Nederland die door een kleine regeling een grote stimulans geven aan elektrisch vervoer in combinatie met autodeelgroepen (zie detestrijders.nl)
- Meerdere partijen, zoals Natuur en Milieu Overijssel, provincie Overijssel en Buurkracht van Enexis, maar ook particuliere initiatieven zoals autodelenZwolle en Blauwvingerenergie overeenkomstige duurzaamheidsdoelstellingen bevat en regelingen kent.

roept het College op:

- Elektrische deelauto's te stimuleren in samenwerking met partijen uit de stad.
- Deze stimulans bestaande uit promotie of subsidie te dekken uit de begrote activiteiten behorend bij agenda duurzaamheid en programma Beter Benutten.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie	GroenLinks	D66	PvdA
Michiel van Willigen	Michiel van Harten	Mark Oldegarm	Jan Slijkhuis

Met algemene stemmen aangenomen 4-07-16

besluit

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Perspectiefnota 2017-2020, incl. Transformatie in het social domein

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 25-04-2016

besluit:

1. De perspectiefnota 2017-2020 vast te stellen en daarmee:

1. In te stemmen met het bezuinigingspakket van € 0,76 mln. als invulling van de restantopgave van de bezuinigingstaakstelling van € 11 mln.
2. In te stemmen met de invulling van de bezuiniging BOR 2017 en 2018.
3. In te stemmen met de zoekrichtingen binnen sport en bij de begroting 2017 met een concrete invulling van de bezuiniging op sport te komen.
4. In te stemmen met de bezuinigingsvoorstellen op het sociaal domein en de geraamde tekorten in 2017 tot en met 2019 op te vangen via de buffer sociaal domein.
5. In te stemmen met een OZB-compensatie van € 75.000 ingaande de begroting 2017.
6. In te stemmen met de structurele bestedingsvoorstellen ad € 516.000 in 2017 en oplopend naar € 575.000 in 2020.
7. In te stemmen met de inzet van de jaarschijf 2017 van de buffer sociaal domein.
8. In te stemmen met de (meerjarig) incidentele bestedingsvoorstellen en de dekking van de voorstellen.
9. In te stemmen met het reserveren van € 2 mln. om risico's gedurende het lopende jaar (2016) op te vangen.
10. In te stemmen met een toevoeging van € 4,55 mln. aan het stadsontwikkelfonds.
11. In te stemmen met een toevoeging van € 4,615 mln. aan de reserve incidentele bestedingen.

2. In te stemmen met de nota "Transformatie in het sociaal domein – Voortgang en Aanpak' waarmee invulling wordt gegeven aan de in de PPN 2017-2020 beschreven transformatie sociaal domein.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Verkoop (deel) aandelen Enexis
portefeuillehouder	Jan Brink
informant	Dijk, Jan van (2664)
eenheid/afdeling	Concernstaf CSADV

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
Het voornemen van het college om (een deel van) de aandelen van Enexis te verkopen.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 26 april 2016

Onderwerp	Verkoop (deel) aandelen Enexis
Versienummer	V0.1

Portefeuillehouder J.E. Brink

Informant J. van Dijk
Eenheid/Afdeling Concernstaf/CSADV
Telefoon 038 498 2664
Email J.van.Dijk@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het voornemen van het college om (een deel van) de aandelen van Enexis te verkopen.

Datum 26 april 2016

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In 2016 ontstaat eenmalig de mogelijkheid om een deel van de aandelen Enexis aan Enexis te verkopen. Deze mogelijkheid wordt geboden aan alle 'oud' EDON-leninggevers die aangegeven hebben de aflossing van de EDON-lening in 2016 uit te laten betalen.
Eind vorig jaar heeft Enexis besloten de lening af te lossen en de leninggevers de mogelijkheid geboden om de lening uit te laten betalen of om te zetten in aandelen. Wij hebben besloten de lening uit te laten betalen.

Kernboodschap
De raad kennis te geven van de voorgenomen verkoop van de aandelen Enexis en de mogelijkheid te geven haar zienswijze over de verkoop te geven. De behandeling maakt onderdeel uit van de besluitvorming over de perspectiefnota 2017-2020.

Consequenties
Door de aflossing van de EDON-lening door Enexis ontstaat eenmalig de mogelijkheid om een deel van de aandelen te verkopen. De hoogte van de totaal voor alle EDON-leninggevers te verkopen aandelen wordt bepaald door het aantal EDON-leninggevers die de aflossing wil omzetten in aandelen en de mogelijkheid voor de provincies Flevoland en Friesland om hun aandelen in Enexis te verkopen. Beide provincies krijgen een voorkeursbehandeling omdat zij niet meer onder de regio van Enexis vallen, maar nog wel aandelen van Enexis hebben.
In totaal gaat het om een transactie van € 73 mln. Afhankelijk van het aantal leninggevers dat besluit hun aandelen voor verkoop aan te bieden kan pro rato bepaald worden hoeveel aandelen Zwolle daadwerkelijk kan verkopen. Een besluit tot verkoop moet vóór oktober 2016 bij Enexis worden ingediend. In oktober wordt bekend hoeveel aandelen verkocht kunnen worden.

De overwegingen om (een deel van) de aandelen te verkopen zijn::

- Vergroten incidentele bestedingsruimte.
- Invloed via zeggenschap is zeer beperkt (0,24%)
- De aandelen worden in hoofdzaak overgenomen door de provincies, waaronder de provincie Overijssel.
- Het rendement op de aandelen - afgemeten t.o.v. een aan te trekken langlopende lening voor hetzelfde bedrag – bedraagt ca. 2,5%. Voor lang geld ligt ons gemiddeld rentepercentage van leningen in portefeuille rond de 3%. (De huidige rente voor langlopende 10 jaars-leningen ligt rond de 1%.)

De prijs die Enexis Holding NV voor de aandelen zal betalen is door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 7 december 2015 bepaald: het is de zogenaamde mid-point van de waarde per 1 januari 2016. Die waarde is medio 2016 bekend en zal dan aan alle aandeelhouders worden gecommuniceerd. Tot die tijd wordt uitgegaan van een 'voorlopige waarde' die ontleend is aan de waarde per 1 januari 2015 en de door Enexis voorlopig geschatte waardeontwikkeling in 2015. Naast de verkoop van de aandelen vindt ook pro rato de aflossing van de aandeelhouderslening tranche D plaats. De aandelen worden door Enexis Holding NV ingekocht per 31 december 2016.

Datum 26 april 2016

Als alle EDON-leninggevers besluiten hun aandelen te verkopen dan kan Zwolle ca. 40.000 aandelen (van de in totaal 355.645) verkopen met een waarde van ca € 1,3 mln., na verrekening met de pro rato af te boeken balanswaarde van de aandelen en de aandeelhouderslening tranche D.
Het budgettaire effect voor de jaarlijkse begroting is dat er minder dividend op aandelen en minder rente op de lening tranche D wordt ontvangen. Daar staat tegenover een lagere rentelast vanwege de balansverlaging. Per saldo een jaarlijks nadelig resultaat van € 30.000 dat meegenomen zal worden in de bij de begroting 2017 te actualiseren meerjarenraming

Communicatie
Niet van toepassing.

Vervolg
Behandeling maakt onderdeel uit van de perspectiefnota 2017-2020.

Openbaarheid
Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris a.i.

Zwolle

Besluit

Jaargang	2016
Onderwerp	Verkoop (deel) aandelen Enexis

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 19-04-2016

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2016,

de voorzitter,

de griffier,

voorstel

Zwolle

Raadsplein besluitvormend

Datum 4 juli 2016

onderwerp	Beantwoording motie SP verschuiving OZB-niet woningen
portefeuillehouder	Jan Brink
informant	Dijk, Jan van (2664)
eenheid/afdeling	Concernstaf CSADV

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van:
De consequenties van het verschuiven van het OZB gebruikersdeel van niet-woningen naar het OZB eigenaarsdeel van niet-woningen.

voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 20 april 2016

Onderwerp	Beantwoording motie SP verschuiving OZB-niet woningen
Versienummer	V0.1

Portefeuillehouder J.E. Brink

Informant J. van Dijk
Eenheid/Afdeling Concernstaf/CSADV
Telefoon 038 498 2664
Email J.van.Dijk@zwolle.nl

Bijlagen 1. Motie SP

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De consequenties van het verschuiven van het OZB gebruikersdeel van niet-woningen naar het OZB eigenaarsdeel van niet-woningen.

Datum 20 april 2016

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Bij de behandeling van de perspectiefnota 2016-2019 op 15 juni 2015 heeft de raad de motie van de SP aangenomen over het verschuiven van het OZB gebruikersdeel van niet-woningen naar het OZB eigenaarsdeel van niet-woningen. De motie verzoekt het college de consequenties van deze verschuiving in kaart te brengen en de raad daarover te informeren zodat bij de PPN in 2016 een besluit kan worden genomen over een mogelijke verschuiving.
Via deze informatienota geven wij inzicht in de gevolgen van de verschuiving. De besluitvorming maakt onderdeel uit van de behandeling van de perspectiefnota 2017-2020. In het hoofdstuk financiën van de perspectiefnota is hierover een passage opgenomen en adviseren wij geen verschuiving door te voeren omdat dit voor bepaalde categorieën behoorlijke nadelige financiële gevolgen heeft.

Kernboodschap
Geen verschuiving van het gebruikersdeel op OZB niet-woningen naar eigenaarsdeel OZB niet-woningen door te voeren.

Consequenties
De gevolgen van de omzetting van het gebruikersdeel van de OZB op niet-woningen naar het eigenaarsdeel op niet-woningen bij een gelijkblijvende ozb-opbrengst zijn:
Positieve effecten:

- De aanslagoplegging wordt eenvoudiger. De administratieve voordelen zijn beperkt. De uitvoering van de aanslagoplegging is belegd bij GBLT en het onderscheid in gebruiker- en eigenaarsdeel wordt behalve voor de gemeente ook voor het waterschap uitgevoerd. Daarnaast zijn gegevens nodig voor het gebruikersdeel riool, die vooral onder de niet-woningen voorkomen. Dit betekent dat de uitvoeringskosten c.q. administratieve lasten nauwelijks zullen wijzigen
- Mogelijk geeft het een (beperkte) impuls om de leegstand tegen te gaan. Of de verschuiving een prikkel geeft om de leegstand te beperken is moeilijk te beoordelen. Het zal in ieder geval niet nadelig uitpakken. Bij een pand met een waarde van € 1 mln. ontstaat er voor de eigenaar op jaarbasis een nadeel van € 2.150. Ten opzichte van de werkelijk huurwaarde is dit een relatief gering bedrag.
- Bij een gelijkblijvende opbrengst gaat het heffingspercentage (tarief) omlaag, dat geeft voor eigenaren tevens gebruiker een voordeel van ca. 7%.

Negatief: effecten

- Voor eigenaren geen gebruiker betekent het een nadeel van 68% en is het de vraag of de hogere OZB last doorgelegd kan worden naar de huurder. Gelet op de vaak langjarige huurcontracten en maximale huurstijgingen kunnen deze lasten niet automatisch worden doorberekend.
- Op dit moment zijn er twee categorieën niet woningen wettelijk vrijgesteld voor het OZB gebruikersdeel op het woningdeel, te weten: bouwgronden (gemeente en particulier) en gemengde bedrijven (combinatie bedrijf en woning). Door de verschuiving van het gebruikersdeel naar het eigenaarsdeel gaan deze categorieën fors meer betalen, zonder dat daar compensatie tegenover staat. Differentiatie binnen een OZB tarief (in dit geval eigenaarsdeel niet-woningen) is niet mogelijk.

  - Bouwgronden: voor de gemeentelijke begroting pakt dit nadelig uit omdat de totale opbrengst gelijk blijft, maar een hogere doorbelasting aan de bouwgronden zal plaatsvinden. Bijvoorbeeld bij een WOZ-waarde van € 10 mln. is de extra last voor de grondexploitatie € 21.500.
  - Bij de gemengde bedrijven ligt het complexer. Bedrijven waarvan het woongedeelte 70% of meer van de totale WOZ-waarde is worden aangeslagen voor het woningtarief. De verschuiving heeft derhalve geen invloed op deze categorie.
  - Bij gemengde bedrijven waarvan het woongedeelte minder dan 70% van de WOZ-waarde uitmaakt ontstaat afhankelijk van de verhouding woning of bedrijf een maximale stijging van 34%, omdat deze categorie onder de niet-woningen valt.
- Het opbrengstverlies vanwege leegstand is de afgelopen jaren (op begrotingsbasis) verhoogd van gemiddeld 7% in 2009 naar 10%-12% nu. Indien besloten wordt de verschuiving naar het eigenaarsdeel door te voeren binnen de voorwaarde van gelijkblijvende opbrengst dan kan de opbrengstderving vanwege meer dan gemiddelde leegstand niet worden hersteld. Dit vanuit de veronderstelling dat de leegstand op termijn zal afnemen.

<u>Andere gemeenten:</u>
Uit het COELO Rapport woonlasten 2016 blijkt (voor zo ver wij kunnen nagaan) dat vier gemeenten geen OZB op het gebruikersdeel van niet woningen heffen, te weten: Lelystad, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk (ZH) en Nijmegen. Rijswijk en Leidschendam-Voorburg hebben in 2016 het gebruikersdeel verschoven naar het eigenaarsdeel en Lelystad heeft de verschuiving de afgelopen vijf jaar gefaseerd doorgevoerd. Ook Nijmegen heeft besloten het gebruikersdeel op OZB niet-woningen vanaf 2016 in drie jaar af te bouwen.
De motiveringen van de gemeenten zijn verschillend. Leidschendam-Voorburg heeft als motivering dat leegstand leidt tot minder opbrengsten, terwijl Rijswijk hoopt dat er een prikkelwerking van uitgaat om de leegstand terug te dringen. Nijmegen verwacht een effectieve prikkel op de leegstand tegen te gaan, maar boekt ook een meeropbrengst in van € 0,5 mln. omdat de opbrengstderving vanwege leegstand wegvalt.

<u>Constatering:</u>
De financiële gevolgen van bepaalde groepen wegen niet op tegen de geringe administratieve voordelen bij zowel gemeente als bedrijven. Daarnaast verwachten wij dat het verminderen van de leegstand door andere factoren dan door het OZB gebruikersdeel worden bepaald

Communicatie
Onderdeel van de perspectiefnota 2017-2020.

Vervolg
Onderdeel van de perspectiefnota 2017-2020.

Openbaarheid
Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

Datum 20 april 2016

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris a.i.

SP D66

MOTIE

Betreft: Overhevelen OZB-gebruikerdeel niet-woningen naar OZB-eigenarendeel niet-woningen

Betreft: Overhevelen OZB-gebruikerdeel niet-woningen naar OZB-eigenarendeel niet-woningen

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op maandag 15 juni 2015.
Aan de orde: Voorjaarsstukken 2015.

Overwegende dat:
- In de notitie 'gemeentelijke woonlasten' als voordeel van een verschuiving van lasten van het OZB-gebruikersdeel naar het OZB-eigenarendeel is dat hiermee de aanslag vereenvoudigd kan worden en daarmee mogelijk ook de totale OZB-heffing mogelijk iets omlaag kan
- Eveneens wordt gesteld dat een dergelijke operatie consequenties kan hebben voor vooral eigenaren, onder andere omdat langjarige contracten niet gemakkelijk kunnen worden opengebroken

Van mening dat:
- Een vereenvoudiging van aanslag OZB voor bedrijven winst zou zijn
- Een verschuiving van OZB-lasten naar het eigenaarsdeel het minder aantrekkelijk maakt om panden leeg te laten staan, wat een (beperkte) impuls kan geven aan het vullen van leegstaande panden
- Een dergelijke operatie zorgvuldig moet worden ingevoerd zodat de markt de kans heeft zich aan te passen
- Een dergelijke verschuiving niet zou moeten leiden tot een stijging van de totale OZB-lasten

Verzoekt het college:
- De consequenties van het verschuiven van het OZB-gebruikersdeel naar het OZB-eigenaarsdeel in kaart te brengen en hierover de raad te informeren zodat bij de PPN in 2016 een besluit kan worden genomen over mogelijke verschuiving.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de SP;

Frank Futselaar

D66

Oswald van Dam

Tegen: VVD, Fractie Jurgens, ChristenUnie

Aangenomen 15-06-2015.